Digitized by Google

Berkeley
LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Digitized by Google

Berkeley
LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Digitized by Google

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ
ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ,
СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

Партиен живот

ПИСАНИЕ НА ЦК НА БКП
ОСИТЕЛ НА ОРДЕН
ЕОРГИ ДИМИТРОВ
СОФИЯ
ЯНУАРИ
1987

LIBRARY
MAI 27 1987
UNIVERSI... ...NIA
BERKELLY

[Partien Zhivot.]

Digitized by Google

Digitized by Google

Партиен живот

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП

№ 1 ЯНУАРИ 1987 ГОДИНА

ГОДИНА XXXIV
ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Задачи на преломно време 3

ПРЕУСТРОЙСТВО В ПАРТИЙНО-ОРГАНИЗАЦИОННАТА РАБОТА

Николай Жишев — Актуални проблеми на партийната дейност . . 11
* — Авангардът — в ускорен ход 17
Димитър Кралев — Подходът 44
Мила Илиева — Близо до извора 51
Красимир Парушев — Стилът — в съответствие с новите задачи 57
Ненка Маркова — Приносът на първичната 59
* — Нашата публицистична анкета 63

ЗА КАЧЕСТВЕНО НОВ РАСТЕЖ В ИКОНОМИКАТА

Петър Бобанац — По пътя към стопанското самоуправление . . 64
Петко Стамов — Презумпция 73

ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА РАБОТА — ДЕЙСТВЕН ФАКТОР

Йорданка Тодорова — Плодове на доверието 79

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Виктор Бударин — Неформално единство на теорията с практиката 82

Digitized by Google

ВЕТЕРАНИТЕ РАЗКАЗВАТ

Йото Кръстев — Революцията — всекидневие и бъдеще 89

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

Хаския Челебонов — За хубавите думи, за снимката... и не само за тях 103

НОВИ КНИГИ, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

Любен Блажиев — Умението да се общува с хората 106
Апостол Кирков — Широка тематична платформа 107

ВЪТРЕШНОПАРТИЙНА ИНФОРМАЦИЯ

* — Новоназначени заместник-завеждащи отдели на ЦК на БКП 109
* — Кадрови промени в партийните органи 110

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Йото Кръстев (*главен редактор*), Георги Бърдаров, Георги Ванев, Асен Веселинов, Коста Димов, Кирил Иванов, Николай Иванов (*зам. главен редактор*), Мила Илиева, Стоян Кръстев (*първи зам. главен редактор*), Стоил Найденов (*зам. главен редактор*), Иван Рачев, Петко Стамов, Йордан Хаджиев, Гено Цонков

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска" 7, тел. номератор 84-01

Дежурен редактор: Йордан Хаджиев Коректори: Недялка Труфева и Зоя Стефанова

Дадена за набор на 24. XII. 1986 г. Подписана за печат на 9. I. 1987 г. Тираж 56 500. Формат 60/100/16. Обем 7 колн.

ДП „Димитър Благоев" — София, ул. „Ракитин" № 2, тел. 46-31

Digitized by Google

ЗАДАЧИ НА ПРЕЛОМНО ВРЕМЕ

Пленумът на Централния комитет на партията, проведен на 22 и 23 декември 1986 г., обсъди и приеме основните насоки на проекта на държавния план за научно-техническото и социално-икономическото развитие на страната през деветата петилетка (1986—1990 г.). Народното събрание обсъди проектоплана и приеме Закон за единния държавен план за научно-техническото и социално-икономическото развитие на Народна република България през деветата петилетка (1986—1990 г.).

С тях са конкретизирани задачите ни до 1990 г., произтичащи от стратегията на Тринадесетия конгрес на партията за дълбок прелом в развитието на страната до края на века. Те чертаят основните пътища и осигуряват главните предпоставки за непосредствен преход към качествено нов растеж на икономиката и на всички сфери на обществения живот, основан на прилагане постиженията на научно-техническата революция.

В докладите и документите на пленума на Централния комитет и на сесията на Народното събрание партийните кадри и комунистите ще намерят нов източник за дълбоко осъзнаване същността на партийната и държавната политика. Те ще им помогнат в разяснителната работа сред трудещите се за активизиране на тяхната енергия, за превръщане на партийните замисли в дела. А тези замисли сега придобиват още по-ясен, по-предметен вид. През петилетката трябва да се направи първата решителна крачка и се положат основите за извеждане на социалистическа България в края на века сред най-развитите страни в света. Задача голяма, задача завладяваща. Задача, предизвикваща и гордост, и прилив на енергия за изпълнението ѝ.

През деветата петилетка, в резултат на увеличаването на обществената производителност на труда, предстои да нарасне с почти една трета националният доход — основният източник на богатството на народа. През 1995 година той трябва да се удвои. Това може да се постигне само по пътя на преустройството на производителните сили на страната.

Особено важно е обаче да се вникне сега в същността на новия подход в изготвянето на плана и в качествено новите условия, които се създават на териториалните единици и на самоуправляващите се стопански организации и трудови колективи с приемането на Правилника за стопанската дейност. В тях са заложени основите и е даден примерът как трябва да се извърши дълбокото преустройство в партийната работа, в управлението и в цялата ни дейност. Преди всичко задача на партийните комитети и организации е да ги осмислят, защото те носят политическата отговорност за усвояването и прилагането на новите права и отговорности на колекти-

Digitized by Google

вите, за разгръщане на самоуправлението, за правилно подхващане и цялостно изпълнение на петилетния план.

●

Както всеки може да се убеди, в изработването на петилетния план сега е използван съвършено нов подход. Изоставен е отрасловият принцип с характерния за него стремеж да се даде на всеки по нещо, с ведомствените и териториалните бариери. В центъра на новия петилетен план са поставени мащабните задачи за технологическото обновление на материално-техническата база на обществото, като са избрани главният удар и приоритетните направления, за да се постигне максимално ускорение на нашето развитие сега и до края на века. Тяхното решаване ще става комплексно. Затова в основата на плана е поставено ядрото на цялата система от национални балаиси — балансите на технологическите връзки. Избрани са онези стратегически направления на научно-техническия прогрес, които имат решаващо значение за развитието и преустройството в бъдеще на цялата икономика.

Това се постига, като технологическото преустройство се свързва с процеса на дълбоко структурно изменение на икономиката, което се предвижда да започне и продължи през цялата петилетка. За да се приведе управлението в съответствие с потребностите на новите производителни сили, в решенията на пленума и в петилетния план са предвидени структурните приоритетни комплекси, които ще отговарят за решаването на новите задачи в технологически и производствено обвързани производства. Премахването на ведомствените бариери и отрасловия принцип, които могат да ограничат размаха на работата, цели да се постигне единно, взаимносвързано развитие и управление на отделни отрасли и производства чрез новосъздадените асоциации.

Така ускоряването на темповете на развитие и постигането на качествено нов растеж на икономиката ще се осигуряват на основата на технологическото превъоръжаване и преструктуриране на производството в съответствие с изискванията на съвременната научно-техническа революция. Широко ще се внедряват принципно нови технологически и технически решения, основаващи се на върховите научно-технически постижения.

Ресурсите и кадровият научен потенциал се концентрират в приоритетните направления — електрониката, технологиите за производство на нови материали, биотехнологиите, които създават условия за решаване на възловите проблеми за ускорено движение напред на цялата икономика.

Структурното преустройство на производството е насочено към все по-пълно задоволяване потребностите на вътрешния пазар и осъществяването на технологични и пазарни пробиви на външните пазари. С изпреварващи темпове ще се развива производството на изделия, отличаващи се с ниска материалоемкост и енергоемкост и висока наукоемкост.

За технологичното превъоръжаване и преструктуриране на производството през деветата петилетка са създадени условия за внедряване на повече от 200 технологически системи с около 850 основни и свързани технологии. Те са определени в съответствие с балансите на технологическите връзки, които обхващат технологиите по цялата верига от изходната суровина до крайното изделие. При определянето на тези технологически системи са взети предвид

Digitized by Google

както резултатите от изследванията на българската наука, така и постиженията в областта на научно-техническия прогрес в другите развити страни. Особено внимание е отделено на задачите, произтичащи от Комплексната програма за научно-технически прогрес на страните—членки на СИВ, до 2000 година.

Ускореното внедряване на авангардни и други нови технологии и тяхната мултипликация в народното стопанство изисква бързо да се разширява трансферът на технологии. За целта самоуправляващите се стопански организации следва най-пълно да използват възможностите на изградените технологически центрове и научни организации.

Широките мащаби на технологично превъоръжаване на производството създават необходимите предпоставки през деветата петилетка решително да се подобри качеството на продукцията, да се достигнат технико-икономическите параметри и потребителските свойства на изделията във водещите фирми в света.

В условията на технологическото превъоръжаване и преструктуриране на производството изключително значение придобива най-ефективното използване на капиталните вложения, тяхната концентрация за развитие на приоритетните направления, за извършване на технологични и пазарни пробиви. Особено значение придобиват срочното изграждане на обектите, въвеждането в действие и усвояването на производствените мощности, рязкото намаляване на незавършеното строителство.

Технологическото превъоръжаване и преструктурирането на производството са неразривно свързани с разширяване и задълбочаване участието на страната в международното разделение на труда и преди всичко в социалистическата икономическа интеграция.

През петилетката ще продължи развитието на интеграционните процеси със страните—членки на СИВ, и всестранното сближаване със Съветския съюз. Основно място в развитието на сътрудничеството ще заема реализацията на задачите, произтичащи от Комплексната програма за научно-технически прогрес на страните—членки на СИВ, до 2000 година. Непрекъснато ще се задълбочава сътрудничеството в областта на научната и развойната дейност, ще продължат специализацията и кооперирането на производството.

Широко се прилагат нови форми като разширяването на преките връзки и създаването на съвместни научно-технически, производствени и други организации. Все повече ще се засилва комплексният характер на сътрудничеството, като се обхваща целият цикъл от създаването на научни продукти и трансфер на технологии до организиране на производството и реализацията на продукцията.

●

Възлово значение в плана е отделено на ускореното развитие на комплекса, който обхваща електрониката, роботиката и металообработващите машини. Той ще осигури широка гама от нови машини и съоръжения както за технологично превъоръжаване на производството, така и за разширяване на съществуващите и за завоюване на нови пазарни позиции.

През петилетката продукцията на електрониката ще нарасне около 2,2—2,4 пъти, а на микроелектрониката — 3 пъти. Тук са включени нови видове електронни елементи и периферийни устройства. Значително ще се разшири и обнови номенклатурата на производството на персонални и професионални микрокомпютри, на малки

Digitized by Google

и големи електронноизчислителни машини, на високопроизводителни изчислителни комплекси. Синтезът на електрониката със съвременните индустриални технологии ще способствува за издигане на ново равнище автоматизацията на производството. Осигуряват се условия през петилетката да се пристъпи към създаване на безлюдни технологии и кибернетични системи за управление на производствените процеси и другите сфери на дейност, което ще придаде нови измерения на производителните сили. Важно направление ще бъде ускореното развитие на системите, особено за автоматизация на проектирането, изследванията, управлението на технологичните процеси.

Производството на металорежещи машини и роботи ще нарасне през 1990 г. 2—2,5 пъти в сравнение с 1985 година. Ще се увеличи производството на обработващи центри, автоматични технологични модули, гъвкави автоматизирани производствени системи. Ще се усвояват градивни елементи за изграждане на компютърно интегрирани производствени системи.

С приоритет през деветата петилетка ще се развива и биохимическият комплекс, което ще създаде условия за производство и широко внедряване на машини и апарати за приложение на биотехнологиите в различни отрасли на народното стопанство.

Динамично ще се развива производството и внедряването на транспортни системи. Основно направление ще бъде синтезът на електрониката с транспортната техника.

Важно направление в развитието на комплекса, свързан със създаването на нова суровинна база, ще бъде усвояването на нови и обогатяване номенклатурата на произвежданите суровини и материали за стратегическите производства. Ще се повишава качеството на материалите по целия цикъл на тяхното производство и ще се обогатява техният асортимент с оглед по-пълно задоволяване потребностите на народното стопанство. По-комплексно и по-дълбочинно ще се използват суровините и материалите.

С приоритет ще се развива малкотонажната химия, като обемът на продукцията ѝ се увеличи с 50—60 на сто. Особено внимание ще се отдели на производството на широка гама от чисти и свръхчисти химикали, високофункционални полимерни материали и конструкционни пластмаси и други.

Предвижда се значително подобряване качеството и обновяване асортимента на произвежданите валцовани черни метали и изделия от прокат, с което се повишава степента на преработка на метала. В цветната металургия ще се подобрява дълбочинното преработване на суровините и ще се усвои производството на нови материали и изделия, особено за микроелектрониката.

През петилетката ще се увеличи производството и ще се усвоят нови строителни материали и изделия с оглед по-пълно да се задоволяват потребностите на строителството и на населението.

Нарастващо значение ще придобива комплексът, свързан с развитието на лазерната техника и оптоелектрониката. Ще се ускори усвояването на специализирани технологически системи за рязане на метали, пробиване на отвори с малък диаметър, прецизна контурна обработка на сложни профилни детайли, термообработка и други прибори за специални цели. Значително развитие ще получи производството на оптоелектронните преобразователи за автоматизация на производството, на влакнесто-оптичните системи за пренос на информация и други.

Digitized by Google

●

Развитието на отделните комплекси, което ще се осъществява във взаимна връзка, ще съдействува за ускореното развитие на всички отрасли и дейности в народното стопанство.

Осигурява се стабилно развитие на енергетиката. Приоритетно ще се развива ядрената енергетика. По-пълно ще се използват местните енергийни ресурси.

Развитието на леката промишленост е насочено към подобряване на асортимента и повишаване качеството на продукцията съобразно нарастващите изисквания на населението. По-нататъшно развитие ще получи и хранително-вкусовата промишленост.

Развитието на селското стопанство е насочено към стабилизиране на производството, целогодишно задоволяване потребностите на населението от продоволствие и осигуряване на необходимите суровини за хранително-вкусовата промишленост. Главно направление в развитието на отрасъла и занапред ще бъде увеличаване производството на хлебно и фуражно зърно и на продукция от животновъдството.

В съответствие с потребностите на народното стопанство ще се развиват строителството, транспортът, съобщенията. Ще се издига равнището на търговията и ще се подобрява културата на обслужването на населението.

На основата на технологическото превъоръжаване и преструктуриране на производството се осигурява ускорено развитие на икономиката. През петилетката обемът на промишлената продукция ще нарасне с 25 на сто. Това развитие ще се постигне по интензивен път, на основата на качествено нови фактори на икономически растеж.

●

Друга важна особеност на задачите пред деветата петилетка е линията на рязко намаляване на разхода на основни суровини, материали и енергия. Предвидено е на единица национален доход техният дял да спадне със 17—20 на сто. Това налага партийните и стопанските органи и организации да мобилизират усилията на трудовите колективи за ускорено внедряване на ресурсно- и енергоикономисващи технологии и техника, нови олекотени конструкции, използване на нови ефективни материали, осигуряване на комплексна и дълбочинна преработка на изходните суровини. Същевременно трябва да се води последователна борба за високо качество на материалите и работата по целия технологически цикъл — от изходната суровина до крайния продукт, за намаляване и премахване на брака, за пестеливо използване на суровините и енергията, за максимално оползотворяване на вторичните суровини.

Решително трябва да се повиши степента на използване на производствените мощности, като се въведе съответно дву- и трисменен режим на работа. На тази основа следва да се увеличи значително обемът на продукцията и се подобри ефективността на производството.

Ускоряването на икономическия растеж изисква бързо да се повишава производителността на труда. Това налага непрекъснато да се усъвършенствува социалистическата организация на труда, бързо да се повишава степента на комплексната механизация и автоматизация на производството, рязко да се намалява ръчният, физически тежкият и непривлекателен труд.

Digitized by Google

В съответствие с динамичното развитие на икономиката и растящите възможности на страната се предвижда да продължи комплексното задоволяване на материалните, духовните и социалните потребности на народа. През петилетката реалните доходи на човек от населението ще нараснат с 18 на сто. Основният източник на доходите ще бъде работната заплата, чийто средномесечен размер в края на петилетката ще достигне 250—255 лв. Предвижда се минималната работна заплата в края на периода да се увеличи на 140 лв.

Важен източник за повишаване жизненото равнище на народа са обществените фондове, които ще нарастват съобразно увеличаването на националния доход. През петилетката обществените фондове на човек от населението ще се увеличат с 25—26 на сто. Предвижда се минималният размер на пенсията в края на петилетката да се увеличи на 70 лв.

Създадени са условия във все по-голяма степен да се осигуряват стоки и услуги по обем, качество и асортимент съобразно потребителското търсене на населението и паричните му доходи. Стокообоpотът на дребно ще нарасне с около 25 на сто.

Осигурява се значително нарастване на потреблението на основни хранителни и нехранителни стоки, като се доближават или достигат научните и рационални норми.

Същевременно ще се подобрят жилищните условия на населението. Предвижда се да се изградят 400 хил. жилища, от които 120 хил. по стопански начин. Жилищното строителство ще се осъществява в съответствие с новата архитектурна и урбанистическа концепция и широкото участие на населението.

По-пълното задоволяване потребностите на населението е свързано с развитието на системата за комплексно обществено обслужване. Битовите услуги ще нараснат два пъти. Ще се подобрят транспортното обслужване и съобщенията. Важна задача пред стопанските организации от системата на общественото обслужване е обогатяването на номенклатурата на извършваните услуги, прилагането на нови форми на организация съобразно нарастващите потребности и изисквания на населението.

Комплексното и своевременното задоволяване на населението с богати по асортимент и с високо качество стоки и услуги изисква формиране и ускорено развитие на „индустрията за човека". В нея трябва да участвуват всички отрасли и дейности, които са свързани с производството на стоки и услуги за населението.

Специално внимание се отделя на осигуряването на безопасни и здравословни условия на труд. Предвижда се разширяване дейността по опазването на природната среда.

За по-пълно задоволяване на духовните потребности на населението и хармонично развитие на социалистическата личност ще се издига качеството на културните ценности и ще се усъвършенствува системата за тяхното разпространяване. Осигуряват се предпоставки за преодоляване различията в културното развитие на отделни райони, на отделни социални и възлови групи. Предвиждат се условия за по-нататъшно развитие и издигане ролята на средствата за масова информация — печат, телевизия, радио, книгоиздаване, фотография.

Създават се условия за по-нататъшно преустройство на системата на образованието, ще продължи изграждането на единното сред-

Digitized by Google

но-политехническо училище и на учебно-професионалните комплекси с оглед професионалната подготовка на младежта. Ще се изграждат и техникуми над средно образование. Ще се увеличи броят на постъпващите студенти по инженерно-техническите специалности, особено по стратегическите направления на научно-техническия прогрес.

Създават се необходимите предпоставки и за запазване на здравето, трудоспособността и творческото дълголетие на населението. Предвижда се да се развиват почивното дело, курортното лечение, масовата физкултура и туризмът, да се подобрява профилактичната дейност, да се усъвършенствува диспансеризацията на населението. Особено внимание се отделя на здравните грижи за майките, децата и учениците. Ще се разширява домашният социален патронаж.

През деветата петилетка ще продължи процесът на усъвършенствуване на териториалните единици. Изключително значение в това отношение имат постановките, съдържащи се в словото на др. Тодор Живков пред пленума на окръжния комитет на БКП в Русе на 17 декември 1986 година. Това означава да се прилага нов подход, като се създават предпоставки за взаимообвързано и взаимодопълващо се развитие на окръзите и на тази основа да се осигурява решаването на социално-икономическите задачи на страната.

В съответствие с регионалната диференциация на научно-техническия, икономическия и демографския потенциал ще се развиват процесите на териториалната концентрация и специализация на производствата и дейностите. Създадени са условия за решаването на основните проблеми в развитието на Странджанско-Сакарския край, граничните райони и селищните системи от четвърти и пети функционален тип и изпълнението на програмата за ускорено развитие на Северозападна България. С оглед ограничаване миграцията от малките и средни градове в тях се насочват нови производства и дейности.

Нараства ролята на местните органи на държавна власт в изграждането на техническата и социалната инфраструктара. На народните съвети се предоставят с около 28 на сто повече инвестиции.

●

Решението на пленума на Централния комитет на партията и планът за научно-техническото и социално-икономическото развитие на страната през деветата петилетка трябва не само да се изучат, но и да се конкретизират като непосредствени задачи на съответните трудови колективи и стопански организации. Това поставя важни задачи пред партийните комитети и организации, пред управленските органи. Като органи на политическо ръководство те трябва да вникнат в същността на новите изисквания и със своята идейно-политическа и организаторска работа да осигурят творческото подемане и изпълнение на тези задачи.

С Кодекса на труда и Правилника за стопанската дейност трудовите колективи и стопанските организации получават големи права на самоуправление. Това за тях е огромна отговорност. На основата на държавния план, на предмета на тяхната дейност и на поставените държавни поръчки те сега трябва сами да съставят своите планове. Основното им средство е диалогът с висшестоящите органи и със свързаните с тях доставчици и купувачи на тяхната

Digitized by Google

продукция. В ръцете им са предоставени и огромни собствени и кредитни средства. Само за 1987 г. собствените им средства са 15 млрд. лева. За какво и как да се използуват те, за да допринесат максимално за изпълнение на партийната стратегия — това е голям въпрос, който ще стои и пред партийните организации.

Партийните органи и организации трябва да насочат и да помогнат със средствата на политическото въздействие и с партийния си контрол да се извърши действителен поврат както в планирането, така и в цялата работа в предприятията, в трудовите колективи. Да се насочи цялата дейност в духа на подхода на Централния комитет към подбор на приоритетни направления, където може да се осигури пробив и се постигне максимален технологически и икономически ефект, който да се мултиплицира в бъдеще. Трябва решително да се преодолее ведомственият, териториалният „феодализъм", който дърпа назад развитието ни и разпокъсва силите и средствата, като намалява ефективността от цялото наше действие.

Новите условия на самоуправлението изискват преди всичко партийната организация да осигури най-широко разгръщане на научно-техническото творчество на всеки специалист, на всеки колектив и труженик. Комунистите да бъдат начело чрез своя личен пример и принос и чрез своята политическа и организаторска работа. В степента, в която реално се използва творческият потенциал на народа, ще се изпълнят стратегическите цели на партията.

Новите задачи обаче освен гореща подкрепа и творческа енергия ще срещнат и сериозни бариери. За това много ясно и открито се говори на пленума на Централния комитет. Все още се сблъскваме с декларативно приемане на постановката за качествено нов растеж на икономиката и с практическия подход и работа по стария коловоз, които не осигуряват нейното изпълнение. Има немалко разпуснатост и безстопанственост, самодоволство и отпускане. Има и грубо нарушаване на държавната дисциплина, като се отлагат държавни задачи, не се изпълняват поръчки на кооперирани доставки. Твърде много и прибързано се отива към производство на луксозни стоки, без да са осигурени стоки за масово потребление, които често на пазара не достигат. Поставят се бариери пред творците, има твърде много бюрократизъм, субективизъм. Не се подемат своевременно задачи, които произтичат от международната икономическа интеграция.

Всичко това са пречки, за чието отстраняване носят отговорност преди всичко партийните комитети и организации. Ако те проявят настойчивост, непримиримост, взискателност, могат да ги преодолеят бързо и ефикасно. В противен случай ще се затормозва нашата работа, ще се ограничава размахът на изпълнението на мащабните задачи на сегашната петилетка.

Дълбокото преустройство, което се извършва сега по целия фронт на нашата работа, зависи от хората, от преустройството на мислите и действията на кадрите, на комунистите, на всеки труженик. А това е главното поле на партийната работа — да се възпитават, формират дейни, творчески мислещи и действуващи личности. Да се насочва правилно тяхната енергия, да се вдъхновяват и подкрепят онези, които проявяват смелост, творчество и разумен риск. Да се премахват бариерите, които пречат на новото.

Цялата идейно-политическа, социално-културна и стопанско-организаторската работа трябва да приведе в действие творческия потенциал на нацията за изпълнение на партийната стратегия.

Това е сега задачата над задачите.

Digitized by Google

ПРЕУСТРОЙСТВО В ПАРТИЙНО-ОРГАНИЗАЦИОННАТА РАБОТА

АКТУАЛНИ ПРОБЛЕМИ НА ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ

НИКОЛАЙ ЖИШЕВ
първи секретар на окръжния комитет на БКП — Бургас

Главната политическа задача на окръжната партийна организация след Тринадесетия конгрес на БКП се състои в осигуряване на ускорени темпове на социално-икономическото развитие на окръга върху основата на технологично обновление и прогресивни структурни изменения в икономиката. Нейното изпълнение изисква голяма подготвителна работа. Една част от нея е вече извършена — направен бе анализ на стопанската ситуация в окръга в края на изминалата петилетка и бяха определени най-ефективните пътища за интензификация на окръжната икономика. В момента с Икономическия институт на Българската академия на науките се разработва концепция за социално-икономическото развитие на Бургаски окръг до 2005 година. На дневен ред в окръжния комитет на БКП стои въпросът за приемане на инженерен проект за развитие на производителните сили през деветата петилетка.

Ние добре разбираме, че в съвременните условия интензификацията на окръжната икономика повече отвсякога зависи от това, доколко ще създадем необходимите икономически и организационни условия за постоянен приток на върхови научни резултати и тяхното бързо и ефективно използване. С други думи — доколко ще създадем условия за интеграция на науката с производството. Затова целта на тези документи е икономически да се обоснове дълготрайна технологична специализация на окръжния производствен и научно-технически потенциал. Изходната позиция на окръжния комитет на БКП при това е, че многоотрасловият характер на окръжния икономически комплекс диктува необходимостта от цялото многообразие на науката и техниката, да се подберат такива приоритетни технологични направления, които в най-голяма степен биха съответствували на перспективните народностопански интереси и бъдещата териториална научно-производствена интеграция.

Сега обликът на окръжната икономика се определя от 13 структуроопределящи подотрасли на материалното производство. По-важните от тях в промишлеността са: нефтопреработване и нефтохимия, кабелостроене, корабостроене, производство на вентилационна и пречиствателна техника, вагоностроене, дървообработване. С влизането в действие на „Стан—300" в структуроопределящ отрасъл ще се превърне и металургията. Приоритетно развитие до края на века ще получат нови подотрасли — производство на измервателна техника и елементи за електрониката. В същото вре-

Digitized by Google

ме в окръга съществуват 30 научноизследователски и инженерно-внедрителски организации и звена от 10 подотрасъла. В тях работят кадри с обща численост 2900 човека, от които 98 старши научни сътрудници, 213 научни сътрудници, 132 доктори и кандидати на науките. След 1976 година научните организации нараснаха близо 2 пъти, докато това не може да се каже за количествения и качествения ръст на кадрите. Затова сега научноизследователските и инженерно-внедрителските звена се реорганизират и привеждат в съответствие с приоритетните технологични направления. Анализът показва, че те обслужват голям брой подотрасли в окръга и страната. За някои от тях като нефтохимията, кабелостроенето, вентилационната и пречиствателната техника, рибопреработката научно-производственият цикъл до голяма степен се затваря на наша територия. За други обаче цикълът „наука — производство" е твърде разкъсан, което води до неефективно използване на научно-технически потенциал, на творчески сили и материални ресурси. Ние изхождаме от обстоятелството, че етапите на изследване, разработка, проектиране и подготовка на производството трябва да се извършват взаимносвързано, да се събират в една линия, при което завършването на предшествуващия етап да стане начало на следващия. Многопрофилното производство в окръга, подкрепено със строго диференциран научно-технически потенциал, позволява да се определят основните линии на технологичните процеси, по които ще се осъществява интеграцията на науката с производството. Вече се формират главните технологични направления:

— Разработване на технологии и опитно-промишлено производство на нови материали в областта на нефтохимията, техническата минералокерамика и извличане на неорганични вещества от морската вода. Затова в Бургас се създаде научен център „Нови материали и авангардни технологии". Характерно за него е, че наред с разработващите му се предават и координиращи функции по отношение на окръжния научно-технически потенциал в тези дейности (тук влизат голяма част от съществуващите научноизследователски и инженерно-внедрителски звена в окръга). И което е още по-важно — в съвременната опитно-промишлена база на модулна основа веднага ще се произвеждат нулевите серии, след което производството на продукта може да се мултиплицира в съществуващи или нови предприятия.

— Разработване на технологии и опитно производство на мембрани и мембранни технологии, както и на инсталации, съоръжения и апаратура за приложението им в практиката. С тази цел вече функционира технологичен институт, който ще работи съвместно с проблемната научноизследователска лаборатория по мембрани към Висшия химико-технологичен институт — Бургас, с Института по вентилационна и пречиствателна техника и новосъздаденото научно-производствено предприятие за мембрани.

— Технологии за обработка на въздуха и създаване на технологично чисти среди и технологии за изгаряне на течни и газообразни горива. Разработването и усвояването им са предмет на дейност на Института по вентилационна и пречиствателна техника, стопанския комбинат „Вентилационна и пречиствателна техника", малко предприятие за абсолютни филтри.

— Технологии за елементната база на електрониката — предстои създаване на технологичен институт по резистори, който ще разработва тези технологии, а комбинатът ще усвоява производството.

Digitized by Google

Тези технологични направления се основават върху веригата „приложна наука (или вузовска наука) — малко високотехнологично предприятие — завод — производител". Окръжният комитет на БКП е взел на близък отчет проблемите по организационното, икономическото, материално-техническото осигуряване на тези направления. Изградени са и продължават да се създават смесени колективи с обособени в тях партийни групи и партийни организации. Критерий за оценка на тяхната работа е изпълнението на определени етапи от разработваните задачи. Не е далеч времето, когато ще се получат и първите резултати — производство на първото мембранно платно в България и първите количества свръхтвърда минералокерамика, ламинарни боксове за „чисто помещение" с клас 100.

Подходът на окръжния комитет на БКП по останалите направления на съединяване на науката с производството се свежда до координиране творческите сили и ефективно използване на материалните средства и ресурси. Тук проблемите са много сложни и многоаспектни и произтичат главно от различната ведомствена подчиненост. Именно там, където се налага да се преодолеят тесноведомствените и местническите интереси, се чувствува най-силно организаторската работа на комунистите. Сформират се „пулсиращи звена" и целеви групи за решаване на конкретни научно-технически проблеми. Чрез тези форми се проучиха въпроси за създаване на база за колективно използване за ремонт на електродвигатели и трансформатори, използване на електронноизчислителната техника в стопанската дейност и други. Направени са първите стъпки за сдружаване на научноизследователските и инженерно-внедрителските звена на територията на окръга. Самото съществуване на тази териториална структура е предизвикано от необходимостта да се преодоляват слабости и необвръзки, получени още във фазата на планирането, а често и в процеса на реализацията.

Шестнадесет научноизследователски и инженерно-внедрителски звена вече приеха програма за регионален трансфер на технологии, съгласно която дейността им се насочва в останалите основни за окръга технологични направления: създаване на биотехнология и съоръжения, усвояване на нови суровинни и енергийни източници, използване на полимерните материали в различни области на народното стопанство, нови малотонажни продукти, електронизация и автоматизация, опазване на околната среда.

По тези направления са определени водещи звена с главни координатори и се пристъпва към формирането на програмни колективи за решаване на конкретни задачи. Тук партийната работа освен ведомствените и местните интереси преодолява много други трудности. От една страна, липсата на съответна нормативна и организационна определеност, а, от друга, вкоренени вече слабости, традиционна мудност и неразбиране на характера на новото. Зад идеята за програмните колективи по-важни за окръга технологични направления и за колективно ползване на техническата база застават сега инициативата и конкретните действия на партийните комитети и на комунистите. В това отношение неограничени възможности за проява на своята авангардна политическа роля имат партийните организации в научните звена, Висшия химико-технологичен институт, предприятията от окръга.

Прилагането на формите и методите на партийна работа за осъществяване интеграцията на науката и производството следва да се съобразява с някои особености. От една страна, съществува относително различие на интересите на участниците в цикъла „нау-

Digitized by Google

ка — производство", породено от системите за оценка на изследователската и производствената дейност, от различните форми на стимулиране и растеж на място. Нараства необходимостта от правилно управление и въздействие върху механизма на интересите. От друга страна, интеграцията на науката и производството изисква ново отношение на кадрите, включени в научно-производствения цикъл, към процеса на своя труд. Рязко нарастват изискванията към технологичната, трудовата и производствената дисциплина, отговорността за всяко решение. В тези направления ние виждаме обогатяването на формите и методите на партийно въздействие за врастване на науката в производството, научните кадри в работническите колективи.

От особено голямо значение е засилването на партийното ръководство за повишаване ефективността на научноизследователската и инженерно-внедрителската дейност.

Сериозен проблем за инженерно-внедрителските организации в окръга например е изоставането на ръста на работната заплата в тях спрямо ръста на работната заплата в съответните отрасли на материалното производство. На пръв поглед това разнообразие произтича от различните системи на заплащане и премиране в научните и производствените звена. Някои от тях предприеха конкретни мерки за предотвратяване на тази тенденция. Първичните партийни организации в КИПП „Нефтохимпроект", Института по кабели и проводници, Института по нефтопреработка и нефтохимия, Опитната станция по овощарство и лозарство — Поморие са предприели необходимите практически мерки за усъвършенстване на организацията на труда на основата на вътрешностопанската сметка. Под ръководството на партийната организация в Института по вентилационна и пречиствателна техника се експериментира промяна в организационната структура на управление и въвеждане на бригадна организация с акорден принцип на заплащане на труда. За целта в института сега преминават етапите на разработка, включително и пробна серия с подготовка на технологичната екипировка. Разработени бяха вътрешни правила за отчет на отделните етапи на задачите и оценка на приноса на всеки научен работник. Първите резултати са обнадеждаващи и очевидно опитът на партийната организация ще трябва да се разпространи и в други научни звена на окръга. Характерът на дейността (на колективите на специализираната лаборатория по автоматизация на нефтопреработката и нефтохимията, филиала КИПП „Металургпроект") създава трудности за по-пълното прилагане на бригадната организация на труда, което налага неговото допълнително проучване.

От по-близък партиен контрол се нуждаят стопанските ръководства по отношение на икономическото стимулиране на внедрителската активност. Единици са инженерно-внедрителските организации в окръга, които заделят средства във фонд „Стимулиране на научно-техническия прогрес". Въпреки че се разкриха по-големи възможности за стимулиране на специалисти от инженерно-внедрителските организации като членове на внедрителските колективи, все още на много места се забавя създаването на стройна организация на счетоводната отчетност. Главното тук е първичните партийни организации да не допускат стопанските ръководства да се скриват зад мнимите обективни трудности и от името на колектива да изискват от тях преодоляването им. Политическата работа в това отношение трябва да създаде обстановка на деловитост, непри-

Digitized by Google

миримост, борбеност както в научните звена, така и в организациите и производствата, в които се внедрява разработката.

Сполучлива форма за активизиране участието на специалисти и работници от окръга в реализирането на научно-техническите постижения в практиката са бригадите за ускорено внедряване на научно-техническия прогрес и високо качество. Техният брой достигна 1841 с 9670 участници, от които 4766 са инженерно-технически работници, а останалите — производственици. До края на първото полугодие 566 бригади са приключили своите задачи с икономически ефект 10 790 хиляди лева. Положителното е, че те започват да се превръщат в ефективна форма на интеграция на науката с производството. Смесени бригади са изградени и от научни работници от Висшия химико-технологически институт — Бургас, Института по нефтопреработване и нефтохимия със специалисти и работници от Нефтохимическия комбинат, от Института по корабостроене и корабостроителния завод „Илия Бояджиев", от Института по кабели и проводници и кабелиня завод „Васил Коларов".

Партийното ръководство намира своето място в целия цикъл на творческата дейност — от нейното планиране до стимулирането на новаторите. Анализът показва, че в първичните партийни организации в окръга тези проблеми заемат все по-важно място. Така например, ако през първото полугодие на 1985 година въпросите за внедряване постиженията на научно-техническия прогрес съставляват 7,5 на сто от обсъжданите проблеми по партийното ръководство на икономиката, то през същия период на миналата година те съставляват 21,8 на сто. По интелектуализацията на общественото производство тези цифри са съответно 0,9 на сто и 3,4 на сто. В същото време обаче по организацията на бригадите за ускорен научно-технически прогрес и високо качество, по изобретателската и рационализаторската дейност съществуват редица слабости, за чието отстраняване е необходима намесата на партийните органи.

Все още е незначителен броят на бригадите за ускорено внедряване на научно-техническия прогрес и високо качество, които включват в състава си специалисти от научни институти и организации. Една от причините е, че стимулирането в този случай е по-незначително в сравнение със стимулирането, ако работят по договор в института. Затова е необходима решителната подкрепа от страна на партийните организации на онези кадри, които със своите дела утвърждават партийната политика.

Срещат се случаи, когато в държавните планове по изобретателска и рационализаторска дейност се залагат показатели, несъобразени с възможностите на колективите на предприятията в даден момент. Въпреки че изобретенията носят върховите научно-технически постижения и осигуряват високи икономически резултати, изобретателството е под възможностите на наличния научно-технически потенциал на окръга. Една от причините за това е, че в плановете на научноизследователските и инженерно-внедрителските организации не се поставят предварително изобретателски цели, вследствие на което изобретателството в голяма степен е оставено на самоинициативата на специалистите. Така например за 1986 година в плановете не е заложена нито една тема, която да завърши на ниво изобретение. Невинаги се проявяват по-високи изисквания и по отношение на тематичната насоченост на дейността на бригадите за ускорено внедряване на научно-техническия прогрес. Редица въпроси, свързани с процедурата по разглеждане

Digitized by Google

на постъпилите рационализаторски предложения, мотивите за отказване на някои от тях, хода на експериментирането и внедряването на предложенията, както и навременното и компетентно подготвяне на отчетите за икономическия ефект, се нуждаят от непосредствен контрол. Практиката показва също така, че изобретения, които не са разработени на база договор, остават само като публикация и не се внедряват. Именно те трябва да бъдат обект на контрол от страна на партийните комитети и партийните организации за материализирането им в производството. Съществуват и случаи, когато при внедряване на разработки на външни организации на сравнително ниско техническо ниво се обезверяват отделни членове или микроколективи като цяло. За да не се допуска това, партийните органи могат да съдействуват в две направления — при възлагане на разработки по договор на външни организации да се изисква такова качество, което би удовлетворило дадения колектив, или при предлагане на готови решения за внедряване да се прави експертна оценка със зачитане неговото мнение.

В една анкета на районния комитет на БКП при Нефтохимическия комбинат бе поставен въпросът доколко в колективите се води борба за новаторство в мисленето и действията на ръководните и изпълнителските кадри. Близо 48 на сто от анкетираните отговарят утвърдително, 4,5 на сто, че новото е все още само в сферата на мисленето, но не и в действията на кадрите, а 6 на сто считат, че не се води борба за новото в техните колективи. Тези отговори отразяват вярно онези противоречиви процеси, които сега протичат в субективния фактор. Оттук произтича стремежът на партийните организации за привличане в активен диалог колкото е възможно по-голяма част от трудещите се по проблемите на научно-техническия прогрес. Сега с конкретна политическа работа, стигаща до колкото се може повече хора, до отделния човек, се прави необходимото за определяне задачите на всеки трудов колектив и всяко работно място в стратегията за овладяване на научно-техническите постижения. Първичните партийни организации в инженерно-внедрителските организации оказват активно влияние за подобряване на трудовата, технологичната и финансовата дисциплина. Добре в това отношение се отразяват приетите мероприятия, програми и решения за създаване на стегната организация на работа и за икономия на време във всяка дейност.

Разгръщайки движението под наслов „Всеки участник в партийната учебна година — със свой принос в научно-техническия прогрес", партийните организации прилагат по-активни форми за повишаване инициативността на работниците и специалистите. В резултат на задълбочено изучаване и вникване в постановките на XIII конгрес на БКП и последните пленуми на Централния комитет на БКП в редица звена се правят конкретни предложения и препоръки, които се включват в различни програми за ускорено внедряване на научно-техническия прогрес в производството. Такива примери могат да се посочат в жп възела, завода за преработка на пластмаси „Цвятко Радойнов" — Грудово, завода „П. Пенчев" — Карнобат, Висшия химико-технологически институт — Бургас.

Такива са първите стъпки за изменение на съотношенията в научноизследователската и внедрителската дейност в окръга, за промени на отношението на творци и работници към процеса на съединяване на науката с производството. Необходима е още много работа за приближаване на науката към производството и на производството към науката.

Digitized by Google

АВАНГАРДЪТ — В УСКОРЕН ХОД

Разговор около кръглата маса

В Шуменски окръг от 4 до 6 ноември 1986 г. се проведоха дни на партийното строителство. В тях участвуваха научни работници от АОНСУ при Централния комитет на БКП и журналисти от списание „Партиен живот".

В организацията и съдържанието на тези дни наред с изнесените пред партийните активи по общини беседи по актуални проблеми на партийната работа, произтичащи от решенията на Тринадесетия конгрес на БКП, бяха внесени и нови моменти, които ги отличават от досегашните.

Първият нов момент бяха **дискусиите със секретарите** на първичните партийни организации. Разбира се, самите дискусии като форма за обучение не са новост. Новото беше в това, че след беседите по предварително подготвен и раздаден тезис на тема „Преустройство в стила и методите на работа на партийните бюра и първичните организации за утвърждаването им като политически гаранти за качествено нов растеж във всички обществени сфери на основата на научно-техническата революция" заедно с теоретическото осветляване на въпросите бяха разисквани конкретни страни от всекидневието на партийните бюра и секретари. Участниците в дискусиите споделяха опит, който се анализираше, за да се види доколко е положителен, кое от него заслужава да се утвърждава в бъдеще, от кое следва да се освобождават, търсеха се верни отговори на повдигнати въпроси и пътища за повишаване ефективността на партийната работа.

Вторият нов момент беше **разговорът около кръглата маса** на тема „Преустройство в партийно-организационната работа в Шуменската окръжна партийна организация по веригата: общински комитет на БКП — първични партийни организации — партийни групи за по-нататъшно издигане на авангардиата роля на комунистите в борбата за качествено нов растеж във всички обществени сфери на основата на научно-техническата революция". Разговорите също са известна форма за обучение. Новото в този разговор беше това, че в него се пренесе духът на дискусиите, част от проблемите, третирани в беседите, идеите, намеренията, препоръките за качествени изменения в работата на партийните органи и организации, споделени от партийни секретари. Тук публикуваме някои от тях.

Разговорът около кръглата маса беше открит от **Димитър Дъбов** — секретар на окръжния комитет на БКП в Шумен, и беше ръководен от **Йото Кръстев** — главен редактор на сп. „Партиен живот". В него участвуваха: доц. **Здравко Цветанов** от Центъра по партийно строителство при АОНСУ, **Димитър Георгиев** — първи секретар на общинския комитет на БКП в Хитрино, **Иван Йовчев** — първи секретар на общинския комитет на БКП в Каспичан, **Николай Николов** — първи секретар на общинския комитет на БКП в Нови пазар, **Тодор Денев** — секретар на общинския комитет на БКП в Шумен, **Петко Тодоров** — завеждащ сектор „Информационно-социологически" на окръжния комитет на БКП, **Димитър Димитров** — секретар на партийния комитет в комбината за товарни автомобили „Мадара", **Красимир Костов** — секретар на партийния комитет в „Автотранспорт", **Мария Русева** — секретарка на първичната партийна организация при мебелното предприятие „Август Попов", **Димитричка Йорданова** — секретарка на първичната партийна организация при районната болница в Преслав, **Севдалина Неделчева** — секретарка на първичната партийна организация при химическия завод „Панайот Волов", **Сава Ха-**

Digitized by Google

джиничев — секретар на първичната партийна организация при предприятие НУКЛЕУС по свиневъдство, Анка Николова — секретарка на първична партийна организация при държавния керамичен завод „Звезда" — Каспичан, инж. Цветан Цонев — секретар на първичната партийна организация при управлението на МПОА „Стамен Стаменов", Гинка Ангелова — отговорничка на партийна група в завода за порцелан и стъкло „Китка", и редакционните работници от сп. „Партиен живот" Георги Съйков, Петко Стамов и Йордан Хаджиев. На разговора присъствуваха политически сътрудници на окръжния и общинския комитет на БКП в Шумен, партийни секретари и активисти.

Й. Кръстев: — Днешната среща е естествен завършек на широкия и задълбочен разговор, който се проведе с актива на окръжната партийна организация за преустройството в партийно-организационната работа. Задачата ни сега е по-конкретна — да споделим мисли и опит за понататъшно издигане на авангардната роля на комунистите в борбата за качествено нов растеж във всички сфери на живота върху основата на научно-техническата революция. По-обстойно да обсъдим какво е мястото на общинския партиен комитет, на първичните организации и партийните групи в това изключително важно направление на преустройството. Да дадем отговор на жизнено важни въпроси. Кое от досегашната практика в общинската партийна организация за издигане на авангардната роля на комуниста заслужава да се утвърждава и кое е остаряло, нуждае се от преустройство? Как да се преодоляват директивните, силовите методи на работа с първичните партийни организации, за да растат инициативността и творчеството на масите? Подборът, приемането и работата с младите комунисти, а и с всички способствуват ли в достатъчна степен да расте авангардната им роля? Създаваме ли необходимите условия за изява на комунистите? Как първичната партийна организация работи с всеки свой член, за да бъде той в челните редици на внедрителите на върхови постижения на научно-техническия прогрес? Каква е ролята на комуниста за утвърждаването на самоуправлението на трудовите колективи? Как се постъпва с комунисти, които желаят, но не им достигат знания и опит, за да бъдат за пример? Какви са критериите за оценка на работата на първичните организации, на всеки комунист в борбата за утвърждаване на новото? . . . И още колко-колко въпроси!

Много работници, селскостопански труженици, представители на творческата интелигенция през тези няколко дни с примери показаха органичното единство на думи и дела, завладяващата нравственост и святата неудовлетвореност на свои другари комунисти в овладяването на научно-техническата революция.

По-важното е да разкрием какво не ни достига, къде се разминаваме с изискванията на времето, кое ни пречи в делничната работа. И още нещо — какво предлагате.

КАЧЕСТВЕНИЯТ СЪСТАВ — РЕШАВАЩ ФАКТОР

Т. Денев: — Аз ще започна с един от основните начини за понататъшно повишаване на авангардната роля на комунистите — подобряването на качествения състав. През последните две години обсъдихме този проблем един път на пленарно заседание и два пъти в бюрото на общинския комитет на БКП.

Качествата на комунистите, тяхната политическа подготовка, социалната им активност, способността им да играят аван-

Digitized by Google

Димитър Дъбов

Тодор Денев

гардна роля във всички сфери на живота се развиват през целия период на членството им. Същевременно, както ни учи др. Тодор Живков, огромно значение за това развитие има и „багажът", с който новият член на партията встъпва в нейните редове. Ето защо ние обръщаме голямо внимание на подбора на кандидатите.

Преди и след Тринадесетия конгрес на БКП **приемането на нови комунисти извършваме на открити партийни събрания.** Вече 80 на сто сме приели на такива събрания. Разбира се, в цехове с 800 работници и партийна организация от 80—90 членове не се канят всички безпартийни, но бригадата, в която работи кандидатът, участвува. Когато приемаме нови членове от комсомолските ръководства, присъствуват не само активът и бригадата, а и комсомолците от дружеството. Това положително въздействува не само върху този, когото приемаме, но и върху останалите.

Д. Дъбов: — Приемането на нови членове пряко вълнува безпартийните: защо е предпочетен този кандидат, а не онзи. Поради тази причина те проявяват голяма активност или гарантират за него, или предявяват претенции към работата му, за да може най-точно да се оценят качествата на кандидата за член на партията.

Й. Кръстев: — Тук възниква още един въпрос — за **поръчителите.** Може би при вас няма, но аз знам случаи, в конто поръчителят дава хвалебствени сведения, прикрива някои качества, за да бъде приет кандидатът, а после, когато прикритите от него факти излязат наяве, когато човекът е приет за партиен член, никой не търси отговорност на поръчителя за това, че не е казал истината. Нещо повече, някои поръчители може би знаят, че бащата или майката на кандидата са били в услуга на фашистката власт, но премълчават този факт и го предлагат.

Има ли такива случаи при вас? Какво е отношението ви към поръчителите?

Т. Денев: — Конкретни мерки за поръчителите не сме взимали, но тези въпроси са ни вълнували. В материалите на отчетно-изборната конференция записахме да работим с тях.

П. Тодоров: — Ние имаме изследване за поръчителството. То ни даде много интересни факти. Например би трябвало поръчителят да се чувствува кръстник на партийния член. Но се получава така, че за някои поръчителството е случайно или е на приятелска основа. Няма системен характер. Загубват се връзките между партийния член и неговия поръчител. Една част от поръчителите твърдят, че нямат контакт с новите членове. Това показва, че има известен формализъм в поръчителството. От него трябва да се предпазваме. Нашите общински партийни комитети следва да работят да се издигне на по-високо равнище

Digitized by Google

Петко Тодоров

Сава Хаджиминчев

поръчителят, да бъде той по-авторитетна личност, да оставя следа в живота на младия комунист.

Т. Денев: — Обикновено, когато се приема нов член на партията, за него се казват най-хубави думи, а няма човек, който да притежава само положителни качества. Всеки има и отрицателни. Тези пропуски в първичните организации се опитваме да компенсираме в разговорите с новоприетите в бюрото на общинския комитет и в партийните комитети. Въпреки това от началото на годината досега в общинската партийна организация са изключени 33 членове. По-голямата част от тях са на възраст до 35 години.

Й. Кръстев: — Какви са основните причини? Могат ли да се групират?

Т. Денев: — Една част от тях са хора, които се оказаха недостойни за партията. Другите са младежи, които извършиха кражби в местна промишленост и нарушения на трудовата дисциплина. Трети бяха скъсали връзките си с партията. Социалният им произход не е лош и ние не можем да виним поръчителите. Можем да упрекнем първичните организации и общинския комитет, че не работят достатъчно с всеки комунист.

Й. Кръстев: — В Устава на БКП е записано, че поръчителят трябва да каже всичко за кандидата, но той не носи отговорност за това, че влезнал в друг колектив, е получил друго развитие. За това не бива да го виним.

Т. Денев: — Ние направихме анализ на структурата на общинската партийна организация и на колективите. На тази основа разработихме прогноза. Не планираме приема, но това е един процес, който трябва да се ръководи. Съобразяваме се с необходимостта от **укрепване на партийното ядро навсякъде и особено в звената, носители на научно-техническия прогрес.**

Й. Кръстев: — Какво е отношението ви към структуроопределящите отрасли?

Т. Денев: — При прогнозирането правилно се ориентирахме. В нашата селищна система структуроопределящи отрасли са машиностроенето, металургията, хранително-вкусовата промишленост. Сега се приемат около 65—70 на сто млади работници от материалното производство, около 65 на сто са на възраст до 30 години. От началото на годината сме приели 290 партийни членове, 60 от тях са инженери. Имаме добри успехи, но и проблемите ни не са малко. В Шумен са съсредоточени окръжните държавни, административни и обществени ръководства и има много служители, съотношението им спрямо работниците е 60:40. Въздържаме се да приемаме технолози, инженери — тези, които създават технологии, защото те са от категорията на служителите. Този въпрос трябва да се преразгледа, многократно сме го повдигали.

Digitized by Google

Николай Николов

Красимир Костов

С. Хаджиминчев: — За нашата партийна организация сегашната система на партийно попълнение изключва възможността голяма част от средния технически персонал да бъде приета в партията. А той е най-близко до работниците. Той ръководи, той въздействува. Техниците, инженерите при нас не са служители, те работят пряко в производството, непосредствено влияят на хората около тях.

Й. Хаджиев: — Говорим за формирането на членския състав, за подбора на хора с качества. Съвсем правилно. Защото качествата на членския състав имат пряко отражение върху авангардната роля на комунистите. Тук се спомена, че доста членове са отпаднали или изключени по най-различни причини. Позволявам си да кажа, че още се срещат партийни членове, които не са отпаднали, не са изключени и не играят авангардна роля. Това не само го казвам, но ако трябва, мога да го докажа.

Н. Николов: — Това, че има партийни членове, които не са авангард, не е тяхна грешка, а тяхна беда. Ние сме сгрешили с подбора, не сме спазили високите изисквания на Устава, а в него те са записани достатъчно ясно. Въпросът в случая не е само в психологическата нагласа да бъдеш партиен член, а да бъдеш комунист по силата на вътрешно убеждение, приел Програмата, готов да спазва Устава. Защото комунистът има права, но и високи задължения, които съответствуват на тях.

Й. Хаджиев: — Да, така е. Но тук с вас ми се иска да помислим върху следното: с начина, по който формираме членския състав, не залагаме ли понякога и шупли в качествата му? В технологията за приемането на нови партийни членове няма ли елементи, които трябва да усъвършенствуваме, да изменим, да обогатим, за да подбираме и приемаме онези, които действително ще бъдат авангард. Начинът, по който е организирано обучението на новоприетите комунисти, подсказва, че не се приемат подготвени хора в партията, а след това се търсят форми и средства да се изградят у тях качества на комуниста.

Мисля, че първичните организации, общинската партийна организация преди всичко трябва да създават социална база, надежден извор, резерв с качества, от който да черпят качествено партийно попълнение. Сегашната технология е известна: чертаят се прогнози, съставят се списъци, партийните комитети изграждат комисии, които проверяват произхода на човека до девето коляно. Следователно от гледна точка на класов произход трудно може да се сгреши. Но при оценката на личните качества изглежда не всичко измайсторяваме докрай.

Ще посоча някои от срещащите се варианти.

Първи вариант. В предприятието, организацията, учрежде-

Digitized by Google

Димитър Георгиев

Иван Йовчев

нието гледаме някой добър работник, служител, стругар, механик. Дисциплиниран. Изпълнява си задълженията. Ние го поканваме да кандидатствува, защото сега масово приемането става чрез покани, чрез списъци и чрез ходатайство. Човек сам не може да напише молба и да заяви, че желае да стане комунист, без да бъде упрекнат в кариеризъм.

В крайна сметка какво се получава? Поканваме човека, той не ни отказва, ние го подготвяме и един ден го приемаме. Той се озовава в редовете на партията, а преди това може и през ум да не му е минавало да става партиен член. Поканен, той не отказва, защото не знае какво ще си помислим за него. Резултатът! Имаме партийна бройка, но нямаме комунист.

Втори вариант. Прекрасен работник, специалист с добър класов произход. Наред с всичко това е и скромен. Иска да бъде организиран член на партията, но разбрал, че членството става чрез покана, чрез списък — чака някой да го покани, да го включи в списъка. Не смее да се самопредложи, защото много лесно се намират хора, които безцеремонно могат да го анатемосат. И той чака, докато всички разберат, че мястото му е в редовете на партията. Това обаче найчесто става, когато е дошло време да му се спусне бариерата, защото вече е възрастен. Нали трябва да подмладяваме състава!

Варианти — много! Разбира се, не са малко и обстоятелствата, които сме създали, за да бъде така. Въпросът е: в нашите първични организации за формирането на качествения състав използваме ли такива форми и средства, които ни дават възможност действително да откриваме качествата, които се изискват за членовете на партията?

Т. Денев: — Имаме такива средства. Какво правим? Подбираме тези, които са най-подготвени, не са само добри работници, не само изпълняват 120—130 на сто нормите, не само са дисциплинирани, но са и със собствен „багаж", могат да се развиват по-нататък.

За ходатайството. Няма случай работник да ходатайствува за някого. Това става от отговорни хора, и то защото са видели, че според тях човекът има качества да бъде приет за член на партията, но първичната организация не го е забелязала.

К. Костов: — По въпроса за приема аз няма да засягам всички проблеми, ще се спра на това — как наистина да привлечем авангарда, какви механизми да използваме? Според мен това, което направихме в навечерието на Трийадесетия конгрес, на отчетно-изборната конференция, заслужава внимание. На основата на анализа на партийната организация се помъчихме да разширим нейното влияние и в ония звена, където то е слабо. Това беше направено с помощта на кабинета по партийно-орга-

Digitized by Google

Димитър Димитров

Цветан Цонев

низационните въпроси при окръжния комитет на БКП и изградения при нас център по психология и социология. Те активно съдействуваха да приложим научния подход. Така успяхме да организираме младите хора и да подберем измежду тях кандидати за партийни членове. Основното в случая бяха наблюденията от партийните бюра върху работата на активистите в трудовия колектив.

Нерядко сме говорили необходим ли е кандидатският стаж на партията? Доста често се застъпва тезата, че е необходим. Аз мисля, че по същество, ако има кандидатски стаж, той ще регламентира съдържанието на определена дейност за подбора на кандидатите.

Й. Хаджиев: — Струва ми се, че най-добре ще бъде в първичните организации да искаме от всеки комунист лично участие във формирането на членския състав, но не само чрез гласуване. Когато той види около себе си човек с качества, да го привлече, да го подготви и да го предложи да бъде приет за партиен член. Това трябва да поощряваме и да го разграничаваме от ходатайството.

Й. Кръстев: — Някои търсят партията, водени от чисто кариеристични цели. Това не е добре. Срещат се младежи, които влизат и в комсомолските комитети, изявяват се в тях, но не с апостолска всеотдайност, а просто знаят, че тук е трамплинът, откъдето ще могат да скочат и да станат членове на партията. Такива хора са завладени от потребителството, от кариеризма. Вярно, те са изолирани случаи.

Комунистът, който идва и предлага от бригадата кандидати за партийни членове, това не е ходатайство. Щом той го предлага и го препоръчва, това е добре. Но трябва да откриваме и кариеризма и да се борим срещу него.

К. Костов: — Мисля, че ходатайството понякога се поднася с привидна принципност. То е възможно тогава, когато въпросите се решават еднолично, когато не се спазва колективността, когато партийният секретар се нагърбва сам да върши всичко, когато се деформира принципът на демократическия централизъм. За да не съществува ходатайството, партийното бюро следва да му противостои.

Й. Кръстев: — Просто всяка външна намеса, изключвам ръководния орган, в работата на първичната партийна организация при формирането на членския състав е повод да се огледаме доколко е ходатайство. Партийната организация, комунистите са тези, които виждат от техния колектив кой има качества да бъде авангард, да служи за пример и кой няма.

ПОТРЕБНОСТ ОТ САМОРЕГУЛИРАНЕ

Д. Дъбов: — Аз също ще изкажа някои мисли по този проблем, тъй като той е много ва-

Digitized by Google

Димитричка Йорданова

Севдалина Неделчева

жеи за партията. Тя се саморегулира, ако не се вземат мерки, могат да се получат нежелателни последствия. За мен съществуват два основни проблема.

Първият е свързан с голяма група хора, които са около нас и имат качества да бъдат членове на партията, да играят авангардна роля.

Вторият се отнася до потребностите на партията да приема нови членове в определени отрасли и звена.

Трябва да ви кажа, че в някои предприятия и учреждения броят на комунистите е значително голям, съотношението е по-различно от общото за страната. Някъде 60—70 на сто са комунисти. Същевременно се срещат предприятия, където е обратно, нямаме достатъчно партийно присъствие. Когато се задълбочихме в този проблем, видяхме, че в почти всички икономически отдели на предприятията, т. е. там, където се занимават с перспективите, с планирането, няма партийни членове. Затова разработихме перспектива, която обсъдихме с партийните секретари, как да подходим към приема, за да можем точно в звена, в които няма партийно присъствие, да го осигурим.

В нашия окръг съществува една тенденция и не само в него. Тя е свързана с общото застаряване на населението. Заедно с него застаряват и окръжната, и общинските партийни организации. Това е факт, статистиката го показва. Затова се иска своевременна реакция от общинските комитети. Затова се наложи по-усилено да се приемат нови членове до 30-годишна възраст. Но веднага се натъкваме на другия проблем — имаме проучени неколкостотин души, които чакат 5—6 години. Те се намират в авангарда на техническия прогрес, във водещите отрасли, но не можем да ги приемем. Една от причините е, че там имаме достатъчно комунисти, а окръжната и общинските партийни организации не могат да растат необосновано.

Тези хора с основание очакват да бъдат приети за членове на партията, но остават безпартийни, колкото и да е жалко. И тук е голямата отговорност на партийните бюра — да направят най-точния избор, да предложат онези, които имат действително качества на комуниста.

Съществуват редица задържащи формалности, за които се говори. Аз също ще подчертая, че е крайно необходимо да се направи нов класификатор на длъжностите, т. е. да се прецизира кой е работник и кой е служител. Няма непрестижни професии. Но не може хирургът и медицинската сестра, които стоят 6 часа и правят най-тежка операция, да бъдат в категорията на служителите, а само този, който реже мъртво месо — касапинът, да е работник! Изобщо могат да се направят много аналогии. Тези неща следва да се отразят.

Д. Георгиев: — Нашата се-

Digitized by Google

Мария Русева

Гинка Ангелова

Анка Николова

лищна система е от четвърти функционален тип и независимо от някои структурни изменения все още решаващо е селското стопанство. Оттук и относително големият дял на населението, което работи в него — над 60 на сто. Поради общото застаряване на населението и ниското образователно равнище на хората, които работят в селското стопанство, срещаме затруднения при подбора и приемането на нови партийни членове с високи качества. Като гледаме общо комунистите в селското стопанство съобразно броя на населението, картината е добра. Но когато ги вземем поотделно — механизатори, животновъди, особено овчари, не е добра. Там работят застарели хора, а млади не идват. Този проблем стои пред нас, търсим преди всичко форми да облекчаваме труда, да внедряваме механизация, за да привличаме млади хора и по-нататък да решаваме въпросите на членския състав.

Общинският комитет на БКП отчита, че общо взето по-слаба е работата ни с комунистите до встъпването им в редовете на БКП. Затова се стремим и отделяме голямо внимание на по-нататъшната подготовка на новоприетите. Всичките ги обучаваме в школа, всяка година утвърждаваме програмите. За лектори използваме компетентни партийни работници от окръжния комитет, от дружество „Г. Кирков".

При подготовката на комунистите в нашата община наблягаме на два момента:

Първият момент. Грижим се да се обогатява организационната култура на новопринетия комунист, да се издигат неговата авангардна роля, неговият личен пример в труда, във внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес, да овладява майсторството в професията, за да може наистина да бъде водеща фигура.

Вторият момент. Отделяме голямо внимание на това, младият комунист да се включи активно главно в организационна работа в Комсомола. Търсим форми, чрез които да го ангажираме да повишава своето образование. На доста кадри със средно образование, които са приети за членове на партията, сме възложили партийни поръчения и значителна част от тях намериха начини да се учат.

Сега изготвяме програма за обучението на новоприетите комунисти през следващия период. Наред с традиционните форми по-голямо внимание ще отделим на дискусиите, разработките, обмяната на положителен опит и др. Добре се посреща от младите комунисти, когато пред тях излезе секретар на първична партийна организация и сподели опит по някои проблеми, разкаже какви трудности се срещат при изпълнението на задачите.

В работата ни с всички комунисти се стремим преди всичко да се повишава образователното им равнище, да се увеличава от-

Digitized by Google

носителният дял на жените, понеже този показател в нашата селищна система все още е под средното равнище на окръга.

КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА

Й. Кръстев: — В разговорите за оценяване на авангардната роля в Нови пазар ми направиха впечатление интересните размисли. Вероятно и действията са интересни!

Н. Николов: — Вашата реплика ме предизвиква да взема отношение.

Критериите за оценка на авангардната роля на комунистите са много високи: да бъде начело на новото, да бъде негов носител, да е с високи нравствени добродетели, да бъде борец за комунистическата правда. Защото той е на всекидневна, гласна и негласна оценка от страна на безпартийните.

Мисля, че **сега най-важният критерий за оценка** на авангардната роля на комунистите е доколко те са начело на обновлението, което следва да доведе до нови качествени изменения във всички области на обществено-политическия и социално-икономическия живот.

В периода след Февруарския (1985 г.) и Януарския (1986 г.) пленум на Централния комитет на БКП, в процеса на подготовката на отчетно-изборната конференция общинската партийна организация като авангард на населението и трудещите се от селищната система постави много по-високи цели и задачи, които да се изпълнят през деветата и следващите петилетки. Става дума за качествено нови темпове в развитието на икономиката, защото на 90-годишнината на партийната организация през 1984 г. справедливо др. Пенчо Кубадински отбеляза, че е нисък приносът на новопазарските комунисти и трудещи се в икономиката на окръга и страната. Затова възникна и високата цел — в годините на деветата петилетка да постигнем удвояване на обема на промишлената продукция.

П. Стамов: — Когато говорим за авангардната роля на комуниста, не бива това понятие да се изчерпва със средни показатели, да се поставят средни критерии. Макар че на практика тези неща се срещат: средно изказали се комунисти, средно направени критични бележки и т. н. Активността носи индивидуални и групови оттенъци, в известна степен е обусловена от тях и когато прераства в авангардна роля на комуниста, следва да се държи сметка за бъдните изисквания.

Известна е постановката за първичната партийна организация като представител на партията в трудовия колектив и на трудовия колектив в партията. Както трудовият колектив е динамична социална единица, така и в първичната организация настъпват постоянно качествени промени от възрастов характер, степен на образование, квалификация, професия. Когато се говори за качествен състав, тези характеристики винаги са на вниманието на комитетите и първичните организации, но впоследствие, след като новото попълнение е налице, недостатъчно се търси ефективността от съответните качества, недостатъчно се развиват те, не винаги се отчита в действителност какви положителни изменения настъпват в първичната организация.

В това отношение интерес представляват младите комунисти. И те са с различен произход, образование, професия и други личностни качества, но има един признак, който ги обединява — младостта. Най-често това са хора на комсомолска или близо до комсомолската възраст. Приемайки ги, първичната организация (и особено някои организа-

Digitized by Google

ции със застарял състав) разчита не само на количествено попълнение, но и на техния ентусиазъм, борбеност, по-високо образование.

Очакванията обаче не винаги се оправдават. Имам впечатление от събрания, от изпращани до редакцията критични сигнали, че критичното начало е характерно главно за възрастните хора, за комунистите с по-продължителен стаж. Откъдето законно възниква въпросът: защо младежкото дръзновение, непримиримост и критичност някак се притъпяват или приниизяват сред младите комунисти.

Не се ли дължи това на някои обективни причини? Младият комунист изпитва известна боязън, която не винаги се преодолява с помощта на партийното бюро, на партийния секретар. В известни случаи тя се подхранва и от вътрешнопартийния живот на организацията. Младият комунист дълго време не бива избиран за председател на събрание, не бива включван в комисии, особено за проверки по линията на партийния контрол; ако му се възлагат поръчения, те са как по-добре да си изпълнява производствените задължения. Понякога го изпращат да се обучава в кръжок, който той поради образованието си спокойно може да ръководи и т. н.

Обръщаме ли достатъчно внимание на по-голямото самолюбие у младия човек, което не търпи както подценяването, така и голи обещания или необосновани отговори? Такъв човек, след като е правил критични бележки няколко пъти и след като не е получил отговор (да не говорим за преследване за критика), се затваря в себе си, твърдо убеден, че нищо не може да се промени, че от него се иска само да посещава редовно събранията.

Вероятно съществуват и други причини, всяка обстановка има своя специфика и целта не е да се дават на този разговор рецепти или указания, а да се заостри вниманието. Защото проблемът не се свежда единствено до количеството на критиката днес, но и до формирането на това качество в новото попълнение, в интерес на боеспособността на първичните организации за следващите десетилетия.

Н. Николов: — Когато комунистите обсъждаха високата цел, те посочиха и пътищата за нейното постигане. Единият от тях се състои в измененията на структурата, другият — в овладяването и ускореното внедряване постиженията на научно-техническия прогрес. В тези насоки бяха и разработките, които направихме непосредствено след конгреса. В програмата на общинския комитет на БКП са отразени различни страни на научно-техническия прогрес, които следва да внедряваме в промишлените предприятия в общината. Сега мога да кажа, че обсъдена от комунистите във всички наши предприятия, програмата дава ясна представа за съвременните технологии, за реконструкцията и модернизацията, които трябва да направим, за да постигнем целта. В това отношение диалозите, които водим с висшестоящите организации, също ще ни помогнат.

Г. Съйков: — Искам да се спра на проблема за връзката на авангардната роля на комунисти с прилагането на политическия подход в ръководната дейност на първичната партийна организация. Знаем, че Тринадесетият партиен конгрес постави пред тях високата отговорност политически да осигуряват развитието на научно-техническия прогрес, това да бъде един от главните критерии за ефективността на тяхната дейност. Същевременно изследванията в редица окръзи и общини категорично сочат неумението на значителна част от партийните организации

Digitized by Google

да овладяват и прилагат изискванията, особено съвременните, на политическия подход. Според мен една от причините за съществуващото състояние е обстоятелството, че когато говорим за политическия подход, когато анализираме наличието му, силата и ефективността на прилагането му и пр., в повечето случаи го свързваме и го определяме като отговорност и задължение само на партийната организация, в най-добрия случай достигаме и до партийното бюро. Много рядко, да не кажем почти никога, не го свързваме като отговорност, като неотменна съставка, задължителен компонент на дейността на отделния комунист.

А на мен ми се струва, че именно овладяването и прилагането на политическия подход е и трябва да бъде същността, сърцевината на авангардната роля, нейният скелет, нейната носеща конструкция. Има събрания на първични партийни организации, за които често казваме, че приличат на производствени съвещания, на които липсва политическият подход към разглежданите и решавани производствени, технически, технологически, икономически и пр. проблеми. Когато присъствувам на подобни събрания, имам чувството, че участниците се изявяват като хора производственици, а някак си забравят, че на събранието те са дошли преди всичко като хора комунисти. Първичната организация успешно ще разглежда и решава проблемите по ръководството на трудовия колектив с политически подход само когато всички комунисти са го овладели и от позициите на неговите изисквания разглеждат и решават проблемите.

При това нашият стремеж трябва да бъде политическият подход да се утвърждава като позиция и инструмент на комуниста не само на партийните събрания, а и в производството и изобщо в живота. Да бъдат политически бойци, да изхождат винаги от позициите на политическия подход — ето това ще означава пълноценна реализация на авангардната роля на комуниста.

Според мен сега, в сегашните условия все още не всички комунисти имат възможности да бъдат начело, в авангарда на създателите на върховите постижения на научно-техническия прогрес. Но всички комунисти следва да бъдат в авангарда на борбата за разгръщане на научно-техническата революция, да бъдат политически бойци в битката за внедряването на научно-техническия прогрес.

Н. Николов: — Ще добавя още две неща. В края на май 1986 г. нашият самодеен театър беше поканен в Швейцария от самодейци. Ръководи ги един млад комунист. Това беше след освобождаването на Сергей Антонов. След представленията в швейцарския печат се появиха заглавия „Една добра българска следа". Както се вижда, на друг фронт, не само в труда, може и трябва да се изявява авангардната роля.

За бъдещата ни работа ще бъде полезен и прегледът, който окръжният комитет на БКП обяви за дейността на първичните партийни организации по овладяването и ускореното прилагане на постиженията на научно-техническия прогрес. Именно в този преглед очакваме всеки комунист да намери своето място.

СИЛАТА НА ПРИМЕРА

Д. Димитров: — Ще направя такава аналогия. Всеки от нас в детството си по един или друг начин се е интересувал от професията на баща си или майка си. Всеки е търсил нещо у хората, които го обкръжават. На мен ми се струва, че е много съществе-

Digitized by Google

но при подбора на партийните секретари добре да се оглеждаме. Защото секретарят е фигура, която по същество предлага на първичната организация, на партийното бюро проблемите, които да се обсъждат. От начина, по който той ги предлага, от задълбочеността, с която подхожда при подготовката им, в крайна сметка зависи и качеството на решенията, които се вземат на заседанията на бюрото и на партийните събрания. Със същата сила това се отнася и за подбора, възпитанието и израстването на младите комунисти.

Това, което говориха тук другарите за качествата на младия комунист, до голяма степен зависи от партийния секретар, от водещата фигура в първичната организация, която дава личен пример. Най-много ме е заболявало, когато разговарям с млад човек, след като е отказал да влезе в редовете на партията, като каже: „Докато има хора като еди-кой си, аз няма да влезна в партията!"

Много примитивно е разсъждението да се отъждествява партията с дадена личност, но човекът така вижда нещата и така ги назовава. Жалкото е, че и в партийните бюра понякога има хора, които не служат за пример. В нашия партиен комитет сме си поставили за цел да работим непосредствено със секретарите, с членовете на партийните бюра. Мисля, че имаме какво още да направим.

Й. Хаджиев: — Към току-що казаното ще прибавя следното: ние говорим за личния пример, понеже задачата ни е по-нататък да повишаваме авангардната роля на комунистите. Трябва да търсим лостове, начини да я повишаваме. Примерът е на първо място, чрез него ще привличаме другите. Но нека не забравяме Макаренковата мисъл, че и падналият в калта възпитава — на това, как не трябва да бъде. Нека да видим причините защо някои комунисти не играят авангардна роля? Не могат ли, не желаят ли или не им се създават условия? Отговорът на тези въпроси ще ни насочи какво да преустройваме, какво да усъвършенствуваме в работата си.

Какво правим с онези, които не играят авангардна роля?

Д. Димитров: — За съжаление оставяме ги да тегнат на гърба на първичната партийна организация като воденичен камък.

Н. Николов: — Аз ще посоча случаи, когато комунистите, приемайки амбициозна задача, успешно се справят с нея, като застават начело, дават личен пример. В навечерието на Тринадесетия конгрес при нас беше изградено малко предприятие — цех за сувенирна стъклария. В него работят млади хора, водени от един изключително енергичен човек — Кирил Ганчев. В този цех е приятно да се работи, атмосферата, обстановката са силно въздействуващи. Те са плод на труда на този безрезервно отдаден на своята професия и на своето предприятие член на партията.

Такива комунисти можем да посочим и в Завода за фургони, където при много тежки условия предприятието ще изпълни своя план близо с един милион лева.

П. Тодоров: — Но има и факти, които са много тревожни. Преди няколко години окръжната контролно-ревизионна комисия направи проверка и анализ, които показаха, че комунисти ръководители, директори на предприятия, дори секретари на партийни комитети през годината присъствуват на едно-две събрания. Когато се изправиха пред комисията, започнаха да се оправдават с командировки, със служебна заетост и т. н. Те си мислят, че партийната организация им е подръчно средство. Не чувствуват, че са нейни редови

Digitized by Google

членове, да не говорим за личния им пример.

Мисля, че в нашите партийни комитети се е настанила една традиция, която не стимулира. Когато разглеждаме работата на кадрови работник, когото ще издигаме, правим само кадрова справка. Не го подлагаме на всестранна оценка. За мен това не е правилно. Защо? Когато ще се издига един човек за директор или за секретар на партиен комитет, трябва от всички страни да се огледа и да му се кажат силните черти, но да разбере, че трябва да работи над себе си, да има предвид, че след две години, когато ще му се прави оценка, той ще дава отговор какво е направил. Ако се наложи, ще го освободим, но не да замазваме работата. Мисля, че трябва да си изменим подхода.

Й. Кръстев: — Вие сте съвършено прав. Това е уставно задължение. За съжаление ние не използваме уставната сила, силата на конституцията на партията.

СЪЩНОСТТА НА ИЗМЕНЕНИЯТА У КОМУНИСТИТЕ

З. Цветанов: — Аз ще се спра на същността на измененията, които трябва да настъпят у комунистите, за да се осигури понататъшно повишаване на тяхната авангардна роля в процеса на преустройството, на условията, които трябва да се създадат, на участието и отговорностите на отделните органи по създаването на тези условия.

Навремето Маркс разглеждаше обществото не като кристал, състоящ се от постоянна структура и неизменни свойства, а като организъм, който непрекъснато се преобразува. Щом това се отнася за обществото, то се отнася и за социалните организации в него, още повече за Комунистическата партия.

Първият въпрос, който възниква пред мен, е: какво трябва да се преобрази у комунистите, за да се издигне тяхната авангардна роля и те да се развиват в крак с развитието на партията? Защото азбучна истина е, че ако не вървиш напред, ще изоставаш. Проблемът е дали нашите комунисти непрекъснато вървят напред и в хода на своето развитие повишават ли авангардиата си роля.

За мен възниква и един принципен въпрос. За да му дадем отговор, трябва да тръгнем от икономическото развитие, да му направим характеристика; от политическото развитие, да вникнем в същността на политическия процес и в неговите характеристики; от научно-техническото развитие и неговите характеристики. Стъпвайки на тези характеристики, да видим кое е основното, което настъпва в различните сфери и налага специфични изменения, преустройство в партията и у комунистите.

Й. Кръстев: — По-конкретно?

З. Цветанов: — Да вземем политическата сфера. Тук също протичат процеси на интензификация. Но за разлика от икономическата област процесите на интензификацията в политическия живот имат специфични особености. Те се изразяват в задълбочаването и по-пълното, по-комплексното, по-цялостното изявяване на качествените характеристики на тази сфера. Следователно става дума за ръст на всички страни на политическия живот. И ако това ни е изходната теза, която не е оспорима, тогава логически можем да направим извода, че преустройството от гледна точка на авангардната роля на комунистите ще се изразява в преобразуване, което дава възможност да се разкрият в пълнота същностните страни на качествата на комуниста като комунист.

Има някои страни, които дълго стоят в сянка. Ние изкарваме на предна позиция личния при-

Digitized by Google

мер на комуниста и го търсим в техническия прогрес. Това ще го развиваме. Но защо подценяваме организаторската роля на партийния член? Не е ли по-полезно понякога той да не е първенец в съревнованието, но да е помогнал цялата група да реши въпроса за техническото развитие! Нима на този комунист няма да му благодарим за неговия труд, че е жертвувал личната си изява и развитие, без да получи някакви си почести в името на колектива и неговото цялостно развитие!

Или да вземем другата страна, която е свързана с начина на живот, с моралния облик на комуниста, с неговото участие като идеологически борец.

Завършвайки тази група от въпроси, ще посоча, че щом търсим преустройството у комунистите, което да им дава възможност да се развиват като личности и със своята авангардна роля да помагат на производството, то трябва да бъде цялостно, да се получи пълно разгръщане на всички страни на тяхната авангардна роля.

Защото Маркс казва, че ако обстоятелствата позволяват развитие само на едно свойство на индивида за сметка на всички останали, този индивид не може да отиде по-далеч от едностранчиво осакатено развитие. Затова трябва да се върнем към условията и да видим какви трябва да бъдат те, за да осигурим цялостно и пълно развитие на личността.

Повдигна се интересен въпрос за критиката. Какво показват социологическите проучвания? Показват, че има пряка връзка между развитието на критиката и условията за развитието на личността, за нейното професионално и друго развитие. В едно цялостно изследване в Пернишки окръг и в един от районите в столицата на въпроса — има ли случаи да се издигат дейци на ръководна дейност, които основателно и принципно са критикували ръководството, повече от 61 на сто отговориха, че такива случаи няма. Останалите отговориха, че знаят единични случаи. Защо хората до 50 години са по-малко критични? Защото човек дотогава има амбиция, той е зареден с желание за социална промяна. След 50 години каквото е направил — направил е!

Ако искаме да не осакатяваме развитието на комунистите, да не създаваме трудности в цялостното развитие на техния живот, трябва да изменим условията. Затова и политиката на партията е да се провеждат конкурси, избори, да се разширява демократичното начало при издигането на кадрите, да се поставят кадровите въпроси и развитието на личността извън субективизма на отделни ръководители, да се направят колективно дело.

Й. Кръстев: — Трябва много добре да се оглежда критиката, докъде е движеща сила и откъде започва критикарството. За младежта е характерно да критикува онова, което е видяла и за което е убедена. При нея речено-чуто няма.

И. Йовчев: — Нас ни тревожи един факт, който при прегледа за боеспособността на партийните групи се откроя — увеличаване на пасивността.

Естествено е новоприетите комунисти в първите 2—3 години да проявяват пасивност. Някои, разбира се, са по-активни, други — по-пасивни. Но най-тревожното е, че сред комунистите на средна възраст, на които най-много се разчита, се наблюдава тенденция на пасивност. Ние си я обясняваме с подбора на членовете на партийните бюра и с начина на внасяне на материалите в партийните събрания. Най-често стандартно се изказват 3—4 души и поставените от тях въпроси по същество се по-

Digitized by Google

криват с обсъждания материал. Обикновено стопанският ръководител се стреми да обясни нещата така, както на него му е удобно, ако партийното бюро и секретарят не са на мястото си. Например заводът години наред не е от изоставащите, изпълнява си програмата, но много от проблемите, които се обсъждат, се поставят съвсем повърхностно. Ръководството, като стане да се изказва, дава наивни обяснения. Същевременно има комунисти, които цяла година не са взели нито един път отношение в партийната организация. По моему това е най-тревожното.

Новият растеж, който се стремим да постигнем, следва да бъде дело преди всичко на комунистите на средна възраст, те трябва да увличат младите. Не можем да разчитаме на възрастните да поемат риска да решават новите проблеми.

Й. Кръстев: — Като наблюдавате и се стремите да овладявате развитието на процесите в общината, какво според вас трябва да направи средното поколение?

И. Йовчев: — Това е най-голямата ни грижа. За да активизираме средното поколение комунисти, считам, че и общинският комитет на БКП, и първичните организации трябва да бъдат много по-взискателни, да упражняват системен контрол, да търсят отчет от всеки, от партийните бюра и заводските партийни комитети да искат да повишават качеството на обсъжданите материали. Мисля, че партийните организации при управленията на заводите, предприятията трябва да разпределят комунистите ръководители по първични организации в цеховете, в производството. Разбира се, без да се разформироват организациите, които са изградени в администрацията. Така ще може при обсъждането на проблемите, свързани с производството и управлението, компетентно да се обсъждат и да се вземат ефективни решения.

ГЛАВНИЯТ ДВИГАТЕЛ

Й. Кръстев: — Вероятно структурата на някои първични организации трябва да се преразгледа от позициите на новите изисквания, които поставят Тринадесетият конгрес на БКП и научно-техническата революция. На места „шапката" се е отделила сама за себе си, умува си, виси някъде във висините, производството е откъснато, няма синхрон помежду им...

Дотук разговорът се води със секретарите на общинските комитети и засяга предимно тяхната дейност. Казваме, че **главният двигател за по-нататъшното повишаване на авангардната роля, на преустройството са първичните партийни организации.**

Д. Йорданова: — Да, но да бъде първичната организация истински двигател, да могат комунистите действително да изпълняват ролята на авангард, всички сме убедени, че трябва да притежават качества — принципност, деловитост, критичност, чувство за отговорност...

За повишаване на качествата, за усъвършенстване на работата се стремим непосредствено да изучаваме мненията, съображенията, исканията на комунистите. Това извършваме не само посредством партийните събрания, но използваме и други форми, например сбирките с отговорниците на партийните групи, срещите с отделни колективи, особено там, където възникват проблеми. Чрез индивидуалната работа поддържаме по-непосредствена връзка както с комунистите, така и с безпартийните. Стремим се да внушаваме на нашите партийни членове по-свободно да действуват, разбира се, по своята комунистическа съвест. И ще ви кажа, че напосле-

Digitized by Google

дък наистина по-осезателно се чувствува в нашите събрания новият полъх на гласността, особено след Докладната записка на др. Тодор Живков. Например на едно от последните събрания, на което разгледахме въпроса за подготовката на болницата за работа при зимни условия, изказванията не бяха само констативни, в тях имаше доста критични бележки, повдигаха се проблеми, които вълнуваха всеки от нас. За съжаление комунистите все още напълно не могат да преодолеят някои бариери и открито критично да изразяват своето отношение. Просто хората още не могат напълно да се отпуснат.

С. Хаджиминчев: — Не може в една първична партийна организация комунистите да бъдат авангард, ако самата тя не е авангард. Не може партийната организация да бъде авангард, ако нейното бюро не е авангард, ако то не е зряло, ако не може компетентно да постави въпросите. След като ги постави пък, не може да ги проведе в живота на предприятието, ако няма сила да ги устои пред стопанското ръководство.

Защо поставям тези въпроси? Защото от обстановката при нас стигам до извода, че е така. Аз работя с ръководство, което е дълбоко демократично и е надраснало дребнавото опекунство, административно-бюрократичния подход в работата си.

Не може да има авангардна роля, ако проблемите, които се поставят на партийно събрание, не вълнуват комунистите. Повечето доклади на първичната организация разработвам аз, но преди да започна или в процеса на написването му, отивам многократно при хората, разговарям с тях, изяснявам си проблемите. След това пиша доклада и тогава започват разнсканията. Ако няма този първи момент, няма да го има и втория — активността на комунистите.

Не може комунистът да бъде активен, без да са на мястото си секретарят и партийното бюро. Те трябва да поставят въпросите с авторитет пред стопанското ръководство и да ги отстояват. Затова, когато се избират партийните бюра и секретарите, трябва много да се мисли. Кой ще бъде начело на бюрото, в състояние ли е той да влияе или ще бъде само фигурант?

Й. Кръстев: — Вероятно искате да кажете, че на нашето време му трябват не послушници, а революционери?

С. Хаджиминчев: — Естествено...

Т. Денев: — Един от основните фактори за повишаване активността на комунистите и тяхната авангардна роля е бързата реакция на предложенията и критичните бележки. В общинския комитет на БКП виждаме, че не успяваме веднага да направим това. Групираме предложенията, но ръководните органи не винаги имат възможност да решават повдигнатите въпроси. На Тринадесетия конгрес се говори за самостоятелността на стопанските организации, но тя още не е настъпила. В цеха работниците искат да се доставят материали, оборудване, авангардни технологии, но това не може да стане. В окръга имаме много предприятия, които носят валута, те обаче не могат да я използват.

С. Хаджиминчев: — Някои от въпросите, които се повдигат, трудно можем да решим. Но на онези, които зависят от нас, трябва да даваме отговор. Най-сложни са строителните проблеми. Те не могат да се решат до следващото събрание, но трябва да се каже каква ще им бъде съдбата.

Г. Съйков: — Важни са въпросите за създаване в първичната организация подходяща политическа, организационна,

Digitized by Google

психологическа обстановка за издигане авангардната роля на комуниста. Според мен този проблем опира плътно до характера на взаимовръзките и взаимоотношенията между комуниста и партийната организация. Когато стане дума за авангардната роля на комуниста, често, понякога дори без да искаме, го „откъсваме" от организацията, дори в известен смисъл го противопоставяме на нея. Това го правим и в нашите доклади и отчети, и в нашите изказвания. Получава се дори някаква илюзорна представа, че първичната партийна организация е нещо единно, монолитно, а комуниста поставяме едва ли не като нещо отделно, като провинило се дете, което ще трябва да поучаваме, да се грижим за него, да му въздействуваме.

Й. Кръстев: — Кому е нужно такова деление?

Г. Съйков: — Такова едно изкуствено разделение може би е полезно за научно изследване, за изясняване на някои теоретични постановки и изводи. Но всички знаем, че в практиката не е така, че няма такава едва ли не достигаща до противопоставяне граница. Кой от нас възприема така своята партийна организация? Нали там са колегите, другарите, с които може понякога да спорим, дори да се караме, там са и приятелите, там са и такива, за които считаме, че ни завиждат или ни пречат в кариерата и пр. Следователно взаимоотношенията партийна организация — комунист, макар и основани на общността на идеите, на правилата и нормите от Устава и другите партийни документи, са и чисто човешки взаимоотношения. Ето това също не трябва да изпускаме, когато чертаем пътищата за повишаване авангардната роля на комуниста в съвременните условия. Това ще ни позволи да преодолеем допусканото понякога увлечение и дори абсолютизиране на партийните поръчения и отчетите на комунистите като форми за повишаване на авангардната роля. Безспорно те са нужни, но заедно с това ще трябва именно върху основата и на чисто човешките взаимоотношения да търсим едно разнообразяване на формите и средствата за повишаване ефективността на въздействието. Понякога приятелският, другарският разговор, откровената и принципиата атмосфера на събранията, личният пример биха могли да дадат повече за засилване на изявата и активността на отделния комунист, да го стимулират за инициатива и творчество. Нужна е обстановка на вяра в силите на своята партийна организация, увереността, че тя ще застане зад него винаги, когато е прав, с други думи, първичната партийна организация да е силна със своите членове, а комунистът да се чувствува силен със своята партийна организация.

К. Костов: — Според мен в голяма степен реализирането на авангардната роля на комунистите зависи от вътрешнопартийните отношения, от вътрешнопартийната демокрация.

За да се изявява комунистът като политически фактор, много е важно как партийната организация се реализира като ръководно политическо ядро в трудовия колектив, какво е състоянието на нейната ръководна способност? За да повишаваме авангардната роля на комунистите, трябва да утвърждаваме организацията като тяхна опора. Тук има доста голямо поле за работа: създаване на подходяща обстановка за формиране на качества, за реализиране на партийната организация като опора на своите членове...

Д. Йорданова: — Много усилия полагаме за поддържането и повишаването на квалификацията на лекарите и на медицин-

Digitized by Google

ския персонал, защото само хора с високо майсторство могат да изпълняват авангардна роля. Миналата година бяхме домакини на една регионална конференция по въпросите на рационалното хранене. Тя беше проведена под ръководството на катедрата по ендокринология. Това, разбира се, не ни задоволява, искаме нашите комунисти да участвуват не само като слушатели, а като специалисти, които активно са работили, имат наблюдения и положителен опит, особено по профилактиката, по издирването на деца от обременени фамилии от затлъстяване, което е една от причините за социално значимите заболявания — стенокардиите, инфаркта, хипертонията и др.

За повишаване на квалификацията разгръщаме наставническото движение...

Й. Кръстев: — Интересно как стои този въпрос при хора с еднаква подготовка? Не прилагаме ли тази форма и там, където не е необходимо? Не искам да ме разберете, че при вас не трябва да има наставничество. По принцип трябва да бъдем по-прецизни при използването на някои форми, да отчитаме реално ефекта от тях.

Д. Йорданова: — При нас наставничеството не е формално. То има голямо значение, особено при лекарите. Младите колеги не се обиждат, съобразяваме се с тяхното желание. Те идват от студентската скамейка, много практически неща не знаят. Необходима им е помощта на по-старшия, на по-опитния.

НАЧЕЛО В ТЕХНИЧЕСКОТО ТВОРЧЕСТВО

Ц. Цонев: — Ще споделя мисли, свързани с някои нерешени въпроси и някои методи, които използуваме за извършване на прелом в научно-техническата активност на комунистите и безпартийните.

В нашето предприятие още от неговото създаване преди 5 години приехме широка програма за изграждането му като образцово социалистическо предприятие. Задачите, които тогава си поставихме, бяха: да внедряваме масово новите изделия, максимално да увеличим производителността на труда. Решихме да излезем с една нова инициатива — провеждане ден на техническото творчество. Всяка първа сряда от месеца се разглеждаха въпросите на техническия прогрес, технологичното превъоръжаване, тематичния план за изобретателска и рационализаторска дейност. В тия дни давахме възможност на нашите специалисти да получават актуална научно-техническа информация.

Партийното бюро стигна до извода, че не можем да изпратим всички наши специалисти на специализация в чужбина и решихме да се обменя челен опит. С участието на Централния съвет на БПС организирахме научно-техническа конференция „Алуминий — 85". В Шумен доведохме видни специалисти в областта на обработката на алуминия от социалистическите страни и нашите се срещнаха с тях, получиха богата информация.

В предприятието широко разпространихме почина на Бургаски окръг — изграждане на бригади за ускорено внедряване на научно-техническите постижения. По този начин реализирахме годишно над 500 000 лева икономически ефект. През изминалата петилетка постигнахме 30 на сто средногодишен темп на нарастване, внедрихме 42 нови технологии, над 900 нови изделия. Икономическият ефект от тях е над 4 милиона лева. През това време спряхме вноса на алуминиев прокат за над 424 милиона лева и беше реализиран

Digitized by Google

ефект от 180 милиона валутни лева.

Й. Кръстев: — Всичко това е добре, но стига ли?

Ц. Цонев: — Имате основание за такъв въпрос.

Успехите са успехи на вчерашния ден. Това, което вчера ни е задоволявало, сега не може да ни задоволи, особено след решенията на Февруарския и Януарския пленум на Централния комитет на БКП и на Тринадесетия конгрес.

За нас е важно да създадем такава атмосфера, в която всеки член на нашия колектив да чувствува вътрешна потребност да създава и внедрява новото. Възлагането на партийни поръчения, което използваме масово, дава положителни резултати. Но не се ли създаде климат всеки да чувствува желание сам да твори, да се включва в разнообразни инициативи, трудно ще осъществим научно-техническата революция.

Съпътствуват ни и някои нерешени въпроси, свързани с интензификацията и научно-техническото творчество на трудовите колективи. Нямаме нормативна база как да работят те, какви са правата и задълженията им, как ще стане заплащането им. Разбира се, ние не чакаме, създадохме колектив, в който влизат над 10 организации, и той работи много добре...

С. Неделчева: — Как при нас решаваме задачите, свързани с научно-техническия прогрес? Какъв е приносът на отделните комунисти?

Заводът ни е специализиран за производството на фенолформалдехидни смоли и фенопласти на тяхна основа (единствен производител в страната), на битови химични препарати, пособия за деца и ученици и канцеларски материали. През седмата и осмата петилетка се извърши реконструкция и модернизация на производствените мощности, влязоха в действие нови съвременни цехове и социално-битови обекти. Трудовият колектив редовно изпълнява производствената си програма по всички икономически показатели.

В началото на годината първичната организация възложи конкретни поръчения на комунистите за усъвършенствуване на производството, за подобряване на съществуващите технологии и качеството на продукцията, за разработването и внедряването на нови технологии и изделия. В края на всяко тримесечие в партийно събрание анализираме изпълнението на задачите и възложените поръчения. На заседания на бюрото и в събрания на партийните групи и организации през годината обсъждаме проблеми на научно-техническия прогрес: усвояване на нови технологии и изделия, намаляване на ръчния и непривлекателен труд, подобряване качеството на продукцията, работата на бригадите за ускорено внедряване и рационализаторската дейност. Стремежът е да се разбере, че тези задачи не се отнасят само до специалиста, техника и инженера, а до всеки комунист, до всеки член на колектива. Чрез индивидуални разговори се стремим да подтикнем хората към творчески търсения, към изява на новаторски възможности. Заедно с това партийното и стопанското ръководство полагат грижи за осигуряване на висококвалифицирани специалисти. Сега в завода работят 32 инженери и икономисти с висше образование, 12 от които са членове на БКП.

Й. Кръстев: — Вашият окръжен комитет на БКП организира преглед за овладяването и прилагането на постиженията на научно-техническия прогрес. Каква е ролята на вашата пър-

Digitized by Google

вична партийна организация в тази интересна инициатива?

С. Неделчева: — Определихме главните проблеми, по които ще работим. Успешно изпълняваме комплексната програма за научно-техническия прогрес на завода. Комунистите и специалистите от базата за развитие и внедряване разработиха 13 нови изделия. Решени са 4 от 6 задачи, залегнали в плана. На международния есенен панаир в Пловдив водоустойчивото лепило за строителството „Саника" получи златен медал. Основен дял в тези успехи имат комунистите специалисти Марияна Маринова, Валя Георгиева, Димитър Ангелов, комунистите ръководители Тодор Жеков, Ангел Топалов и Гешо Иванов, които с личния си пример и творческо търсене решават задачите, които стоят пред тях. Именно комунистите дават личен пример за много инициативи, те са не само едни от най-добрите рационализатори, но и активно участвуват в бригадите за ускорено внедряване, носители са на високи отличия, те са най-активните наставници, обучили са по над 5—6 млади и новопостъпили работници.

В нашата организация е станало традиция ръководителите и низовите ръководни кадри да се отчитат за личния им принос в работата на звената, за укрепването на дисциплината, за качеството на продукцията, за решаването на социално-икономическите задачи на колективите.

През тази година ще насочим вниманието към преустройство на вътрешнопартийния живот в посока на усъвършенствуване стила и методите на работа. Първичната организация ще осъществява правото си на контрол, ще търси политическа отговорност от комунистите и безпартийните, които спъват разгръщането на творчеството, ще издига престижа на рационализаторите и изобретателите.

Д. Димитров: — Ще продължа с една мисъл на Дизел, изказана през 1893 г., която много точно характеризира трудностите, свързани с внедряването на новостите в техниката и в живота. Тя е следната: „Внедряването, това е борба срещу тъпотата и завистта, безразличието и злобата, скрити ненависти и открито сблъскване с интересите, страшно време за борба, всякога мъчително, даже и при постигане на успех".

Макар и изказана преди един век, тази мисъл е доста актуална сега, когато на дневен ред стои необходимостта от революционно мислене и революционно действие. От това се определя и особено важната роля, която имат да играят първичните партийни организации и всеки комунист в осъществяването на научно-техническата революция.

Каква е активната жизнена позиция и решимостта на комуниста да въплъти в дело това, което е замислено. Въпросът за личния му принос поставя цяла гама от проблеми, които трябва да анализираме, за да създадем подходяща, ведра, творческа обстановка за изявата му, а така също и на безпартийните. За да могат така наречените „чудаци" лесно да чупят черупките на традициите, за да можем да намерим отговор на всички тия въпроси, би трябвало да дадем отговор на един от основните — как първичната организация ще работи с всеки комунист, за да играе той авангардна роля във внедряването на върховите постижения на научно-техническия прогрес? Член 54 на Устава на БКП задължава първичната партийна организация непосредствено да провежда политиката на партията сред масите и да свързва трудещите се с ръководните органи, да полага грижи за ускорено внедряване постиже-

Digitized by Google

нията на научно-техническия прогрес.

Щом това е уставно наше задължение, всеки секретар на първична организация, всяко партийно бюро следва да работи по тези въпроси, да помага на комунистите и безпартийните да преодоляват трудностите. Там, където първичните организации помагат, там, където партийният секретар е застанал твърдо на позицията, че трябва да се преодоляват трудностите, успехи има и хората не се страхуват да предлагат нови идеи, които на пръв поглед изглеждат доста трудни.

Върхови постижения би трябвало да искаме от водещите специалисти в предприятията. Там, където успяхме да сплотим комунистите да повярват в намеренията, и там, където създадохме атмосфера на доверие, хората се активизираха, промени се отношението им към по-крупните задачи, към социалистическата собственост, рязко се подобри и внедряването на научно-техническите постижения. Засега това са първите резултати. Вярно, все още сме в началото на това, което трябва да направим, в началото на пътечката, по която трябва да вървим.

С. Хаджиминчев: — Въпросът за научно-техническия прогрес и внедряването на неговите постижения е стоял пред нашата първична организация още от откриването на предприятието преди девет години. С особена острота започнахме да работим в края на седмата петилетка и най-вече през осмата. В края на 1982 г. на партийно събрание приехме мероприятия по разгръщането и внедряването на научно-техническия прогрес, които след Февруарския пленум (1985 г.) прераснаха в програма на първичната организация. След Тринадесетия конгрес на БКП си поставихме задачи с далечна перспектива — до 2000 година.

Част от комунистите активно участвуват в рационализаторското движение. Създават нови съвършени технологии на съвременно научно-техническо равнище. Не е случаен фактът, че предприятието ни е на първо място по внедряването на новостите в Стопанското обединение по свиневъдство. Всяко тримесечие разглеждаме работата по внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес, всеки комунист намира място в критичните оценки и получава нови задачи. Радостно е, че няма партиен член, който да не работи активно по тези въпроси и с дейността си да не е за пример на безпартийните. Не се задоволяваме само с провеждането на мероприятия, а чрез индивидуална работа помагаме на всеки да се реализира.

Й. Кръстев: — Ще ни разкриете ли вашия подход?

С. Хаджиминчев: — Постиженията на научно-техническия прогрес внедряваме, като използваме помощта и съвременните виждания на научните работници от института по свиневъдство. От тях черпим данни за световните постижения и се стремим да ги достигнем. Така разходът на фураж за килограм прираст е най-нисък в страната — 3,316 кг. На световно равнище е интензивността за постигане на 90 кг живо тегло — средно за 168 дни, а имаме за миналата година получени 100 кг прираст за 136 дни. Средното използване на свинете майки за една година е 2,34 пъти, като се реализират на пазара средно по 19,5 броя прасета.

Ако всеки комунист не може да бъде изобретател или рационализатор, за което се иска солидна технологическа подготовка, то всеки едни може да участвува активно във внедрителския процес на работното си място. Ролята на първичната организация и нейното бюро е именно да поставят задачи, да следят

Digitized by Google

за трудностите, с които се сблъскват комунистите, да разкриват какво им пречи и да ги подпомагат в решаването им. Практиката показва, че ако някой комунист не може да се справи със задачата, това не означава, че му липсват качества и възможности, а пред него има пречки, които той сам не може да преодолее. Тук е мястото на партийното ръководство да упражни превантивен контрол и да окаже помощ.

През годината по плана на първичната организация проведохме две събрания за работата на комунистите по внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес. Освен това всяко тримесечие при разглеждане на изпълнението на плана в специален раздел е отделено място на този въпрос. Отчетите на комунистите също са подчинени на него. Партийната учебна година е свързана с живота на предприятието, професионалното обучение на всеки специалист — също.

Нашата партийна организация е малка. Редки са нарушенията, комунистите играят авангардна роля. Въпреки това предявяваме изисквания към тях. Строго се спазва уставното задължение, че дисциплината се отнася за всеки комунист независимо от неговия служебен ранг.

ПРЕУСТРОЙСТВО ЗА САМОУПРАВЛЕНИЕ

А. Николова: — Тринадесетият конгрес на БКП ни задължи да утвърждаваме самоуправлението на трудовите колективи. Считам, че именно в работата на колективните органи за самоуправление се открива широко поле за изява на партийната организация и на отделния комунист, за авангардната им роля. Затова се постарахме основно да преразгледаме нашата работа.

Откъде започнахме преустройството?

Преди всичко намерихме за необходимо да извършим конкретна, целенасочена разяснителна работа както с членовете на партийното бюро, така и с всеки комунист, с отделния човек. Първичната организация осъществява политическо ръководство на трудовия колектив и на колективните органи за самоуправление. Но пред нас възникна един въпрос, по който сега работим. Необходима ни е и помощ. Не може да се осъществява новото, не може комунистът да бъде негов проводник, ако той не отчете и не види, че в условията на научно-техническата революция не може да продължава да работи така, както е работил досега. Ще трябва да скъсаме с някои наши стереотипи, с някои стари форми и методи на работа.

К. Костов: — Задавам си въпроса — защо от многообразното съдържание на партийната дейност поставяме ударението върху авангардната роля? Отговора свързвам с това, че в условията на самоуправлението на трудовите колективи именно нашата работа за издигане на авангардната роля на комунистите е първото условие за неговото утвърждаване. Прегледах плановете на партийния комитет и на първичните организации и за съжаление не видях конкретния подход за издигане на авангардната роля. Стигнах до извода, че до известна степен ние я разглеждаме като следствие, макар да казваме, че това е наш основен критерий за ефективността на партийната работа.

А. Николова: — При избирането на колективните органи за самоуправление трудещите се сами издигнаха своите ръководители. Те са най-достойните, притежават високи качества, отговарят на изискванията, пре-

Digitized by Google

дявени от Тринадесетия конгрес на БКП. В състава им са включени партийни, стопански, профсъюзни и комсомолски активисти, които са в състояние да провеждат и утвърждават политиката на партията. В един от основните ни цехове — „Нови мощности", у членовете на колективния орган за самоуправление и у ръководителя комунист Димо Ганев, а така също и у членовете на стопанския съвет на завода и у преизбрания директор Йордан Ганев, са налице нравствените качества на новия тип ръководители. В някои от останалите колективни органи обаче не сме решили напълно въпросите, има много да се желае и работи за изграждане на ръководители от нов тип, които да са носители и проводници на новото. В това направление е насочена и работата на партийното и стопанското ръководство на завода, на актива на първичната организация. Извършваме конкретна, целенасочена политиковъзпитателна работа за издигане ролята на комуниста ръководител на равнището на изискванията, поставени от Тринадесетия конгрес на БКП.

М. Русева: — С интерес следя разговора. Много от изказаните мнения съвпадат с моите. Аз няма да се спирам на тях, ще споделя своето виждане и нашия опит по самоуправлението на трудовия колектив и приноса на комунистите за утвърждаването му.

В една първична партийна организация, която се намира в работнически колектив, въпросът за самоуправлението е твърде важен. Затова, преди да пристъпим към изборите на органите за самоуправление, добре го обсъдихме с комунистите. Трябваше първо ние да сме наясно, за да можем да извършим политическа работа, отговаряща на изискванията, посочени в партийните документи.

Профсъюзната и комсомолската организация осъзнаха важността на задачата и извършиха предварителна подготовка. Първичната организация поддържаше много тесни връзки с тях, не само оказваше помощ и упражняваше контрол, но се съобразяваше с техните мнения и предложения. По спорните въпроси търсехме помощта на общинския комитет на БКП и на общинския съвет на БПС.

Предложенията за ръководители на бригадите, за членове на бригадните съвети и на стопанския съвет не се направиха случайно, а след задълбочено обсъждане на качествата на всеки кандидат. В разисканията по оценките на кандидатите за бригадири участвуваха целите бригади. На тези предварителни срещи се направиха много препоръки, критични бележки, посочиха се и отрицателни, и положителни качества. Така се стигна до обективна оценка, изготвена с участието на членовете на бригадата. В завода имаме 25 бригади и всички кандидатури бяха избрани на събранията.

Д. Дъбов: — Получиха ли се различия между първите проекти за състава на бригадирите и избраните?

М. Русева: — Не се получиха. Изборността за нас не е нова, ние я прилагаме от 1979—1981 година, и то там, където е необходимо, не навсякъде.

Там, където партийното ядро е по-здраво, където има силно партийно влияние, по-осезаемо се чувствува и добрата партийна работа. Имаме бригади, в които партийното ядро е по-слабо и разликата се откроява. Общо от бригадирите ни 12 души са комунисти. Един от бригадирите ни е с качества на комунист, но не е член на партията, на възраст е.

Вярно, нашата партийна организация успя да извърши богата политическа работа при из-

Digitized by Google

бора на органите за самоуправление. Но тепърва предстоят големите и отговорни задачи за утвърждаването им, за превръщането на трудовите колективи, на трудовия човек от обект в субект на управлението. Затова в събрание на партийната организация направихме критичен анализ на произведените избори и набелязахме конкретни мерки за творческо прилагане и отстояване на правата и задълженията на всеки работник за утвърждаване докрай на принципите на самоуправлението, за спазване на Кодекса на труда, за засилване на партийните ядра в някои бригади, за подобряване на взаимоотношенията, помощта и контрола над дейността на масовите организации, за изпълнение на дело решенията на Тринадесетия конгрес на БКП. Усилията ни сега са насочени към подобряване условията на работа на ръководителите и колективните органи за самоуправление, тяхното обучение, стила и методите им на работа и ръководство.

ПРИНОСЪТ НА ПАРТИЙНИТЕ ГРУПИ

Й. Кръстев: — В нашия разговор не пропускаме ли възможностите на партийните групи? Те са непосредствено до комунистите и могат конкретно да работят за по-нататъшно повишаване на авангардната им роля.

Г. Ангелова: — Така е. Партийната група има големи възможности да мобилизира комунистите и безпартийните да повишават качеството на продукцията и ефективността на труда. Нашата група например е изградена в бригадата за декоративни ленти на порцелановото производство, което е последен етап в технологичния цикъл. Именно тук, в бригадата, конкретно се възпитават съзнателно отношение към труда, чувството за другарство и взаимопомощ, дисциплинираност и организираност.

Основната ни задача сега е да подобряваме качествените показатели на продукцията. В системата на стопанското обединение „Кварц" бихме могли да бъдем доволни от постигнатото, но сравнявайки се със сродни предприятия от ГДР и Полша, с които поддържаме дружески връзки, разбираме, че има още много неща да учим.

Комунистите и безпартийните от бригадата виждат, че от умението, от високото съзнание и чувството за отговорност зависят добрите резултати по качеството. Затова партийната група обръща особено внимание на квалификацията и усвояването на две и повече професии, които са солидна предпоставка за осигуряване на нормалния ритъм в работата. Комунистките Кева Георгиева, Севда Малчева, Ганушка Витлянова, Стефка Аврамова предават своя богат професионален опит на по-младите чрез наставничеството. Добре се грижи партийната група за новоприетите комунисти. Те за кратко време усвоиха професията и вече работят наравно с най-добрите.

Отговорни задачи стоят пред бригадата по внедряването на нови технологии в декорирането — директно нанасяне на декори, ролерна обработка на изделията, едновременно нанасяне на 2 или 3 канта, пускане на лента за подглазурна декорация и др. От комунистите искаме да стоят начело на тяхното прилагане на всяка лента, на всяко работно място.

Й. Кръстев: — Навярно използвате богатите форми на партийна работа.

Г. Ангелова: — Да. Партийните поръчения, които възлагаме, ни помагат по-целенасочено да организираме политическата дейност, да укрепваме връзките си с членовете на бригадата, да

Digitized by Google

ги възпитаваме и мобилизираме в решаването на актуалните задачи. Едни от поръченията са за преодоляване на някои слабости като недостатъчна активност, други са свързани с организация на мероприятия, но винаги са конкретни, съобразени с възможностите на отделните комунисти, с необходимостта да се ангажират всички с непосредствена партийна работа.

Критерий за ефективността на нашата работа е до каква степен сме създали ново отношение в бригадата към повишаването на активността и съзнателността на всеки неин член. Затова наред с действеното лично участие на комунистите наша задача е да сплотяваме цялата бригада. Когато хората работят заедно, между тях се изграждат другарски взаимоотношения, те се чувстват близки, което ги кара да бъдат искрени, обективни, самокритични. Това пролича при отчетите на партийните поръчения, при обсъждането на различни проблеми.

За умножаване на личния принос и по-нататъшно повишаване на авангардната роля на комунистите спомогнаха разговорите „Качеството, дисциплината и комунистът", в които взеха участие и отговорниците на седемте декоративни ленти. Оценявайки личния принос на всеки комунист, стигнахме до извода, че той не е еднакъв за всички. Срещат се комунисти, които гледат да не се ангажират много в инициативи на партийната група, смятат, че е достатъчно да работят съвестно в рамките на работния ден. Такива наши членове се стремим да ги привлечем, да ги заинтересоваме, да ги направим максимално полезни за колектива. Помагаме им, подкрепяме ги, напътствуваме ги, но им даваме възможност всеки сам да изпълни поставената му партийна задача.

Партийното бюро организационно ни помага в работата, поставя ни конкретни задачи. Всяка група обаче работи при специфични условия, тя най-добре познава проблемите на колектива. Това й позволява творчески да подхожда при изпълнението на задачите. Ето защо е необходима по-голяма взискателност от партийното бюро, посистемно обучение на отговорниците на партийните групи за повишаване на организационната им култура, за обмяна на положителния опит, за използване на ефективни форми и средства на работа с всеки.

Й. Кръстев: — Да се обобщят интересните мисли, споделени днес около „кръглата маса", е трудна задача. Пък и не е необходимо. Читателите сами ще си направят изводите и ще оценят казаното. Изкушавам се да споделя с вас определението за авангардната роля на комуниста, което направи героят на социалистическия труд от АЕЦ — Козлодуй Иван Личев. Той каза: „Комунистът трябва да бъде образец на единство между думи и дела, да има здрави класовопартийни позиции, да е в огъня на работата, да притежава висок морал и нравственост, да може да изисква и прощава, да умее да води хората. Накратко — да е Човек и да живее по човешки свястно."

Авангардната роля на комуниста съвсем естествено търсим в неговия личен принос за осъществяване на научно-техническата революция, в неговите конкретни дела. Много точно се каза, че не ще е достатъчно комунистът само да мисли и действува революционно, творчески, той трябва да бъде и организатор, да утвърждава атмосфера на непримиримост, на висока организираност, на ред и дисциплина.

Digitized by Google

За никого не е тайна, че комунистът, за да бъде в челните редици на борците за новото, следва непрекъснато да повишава своята идейна, образователна и професионална подготовка, да не бяга от трудностите, да не лежи на стари лаври.

С основание бе подчертано, че живеем в преломно време, когато трябва да се възроди апостолската роля на комуниста, да се пресича всяка проява на корист и равнодушие, да не се допуска парадност и никому ненужна шумотевица. Делникът на всеки един от нас трябва да бъде наситен с творческо неспокойствие, с мисъл и действия за утрешния ден.

Повече от всякога сега в дейността на всеки комунист се изисква реализъм и пълно подчиняване личните на обществените интереси, съчетаване на контрола със самоконтрола, взискателността със самовзискателността.

Много и различни страни, свързани с повишаване на авангардната роля на комуниста, се разкриха в разговора. Нито за миг не можем да пренебрегнем изискването за усъвършенстване на индивидуалната работа, за стимулиране на инициативата на комунистите, за подобряване на качествения състав на партията и пр.

Преустройството във всички сфери на живота изисква от всеки комунист преди всичко организаторска, политическа и идейно-възпитателна работа, за да се разбере неговата революционност, с пълна необходимост да се разбере повелята на деня. Преустройството изисква скъсване с догматизма, формализма, бюрократизма, скъсване с всичко ненужно в нашата работа. Изисква творческо търсене и правене на смели пробиви в стратегическите направления на научно-техническата революция. И това ще стори не друг, а комунистът.

„За нас, за Българската комунистическа партия, няма по-висша ценност от човека... Развитието на социалистическата личност, зачитането и издигането на достойнството на човека, формирането на другарски отношения, утвърждаването на социалистическия начин на живот и занапред ще бъдат сърцевина на нашата политика."

Из Заключителното слово на др. Тодор Живков
пред XIII конгрес на БКП

Digitized by Google

ПОДХОДЪТ

ДИМИТЪР КРАЛЕВ

Много пътища водят към ефективността в партийната работа, майсторството се състои в това да се намери най-прекият от тях. Посредством знанието и опита да се открие онзи единствен път, по който и чрез който могат да се разгърнат в цялото си богатство както традиционните, така и новите форми на работа, с пестеливо изразходване на кадрови потенциал да се стигне по-бързо до набелязаните цели.

Усетът за новото в цялостния живот на партийните организации, стилът на работа и ръководство, ориентиран към непрекъснато преобразуване, трябва да се съчетават с усета за практичност, полезност и за пестеливост — за икономия на обществено работно време, на организационни сили и средства, на интелектуална енергия. Нека към това прибавим и нещо не по-маловажно и което често подминаваме или недооценяваме — пестеливост на финансови средства. Рядко, много рядко се замисляме над това, каква е цената на една работна форма, колко струват подготовката и провеждането на един пленум, на една научно-практическа конференция например. Като говорим за икономия в народното стопанство, този призив не се ли отнася за работния инструментариум на партийните органи и организации. Работните форми на партийните ръководни органи трябва да имат и работен характер. Все още бавно и с много усилия формите, средствата, механизмите на работа се очистват от ръждивите петна на организационната пищност, показност и парадност, трудно се преодолява инерцията да се претрупват работните форми, работните документи и често вместо опростяване се върви към усложняване, вместо организаторска деловитост — разточителство на организаторски сили и средства.

Не от вчера другарят Тодор Живков ни насочва към непрекъснато търсене на практически подходи в колективния и в личния стил на ръководство, организаторската енергия на кадрите да се насочва не към свирката, както образно се изрази той, а за задвижване на локомотива, да се задвижат онези механизми, които помагат на ускорителния процес. В този смисъл може да разберем решението на общинския партиен комитет в Тенево, Ямболски окръг, да организира свой пленум по един от най-актуалните проблеми на днешния ден — повишаване ролята на първичната партийна организация за разгръщане на научно-техническия прогрес и ускорено внедряване на неговите постижения, и той се предшествува от една интензивна подготовка, от широк диалог в общинската партийна организация по разглеждания проблем и към пленарното заседание да се подходи като форум, на който повече внимание да се отдели на другото — какво ще се решава. Това е подтик-

Digitized by Google

нало комитета и да проведе пленарното заседание без традиционния доклад.

В партийната практика то е познато, но не е разпространено.

Безспорно подобно нарушение на стереотипа не може да не провокира мисленето и да не бъде начало на куп съмнения: възможно ли е да се организира пленум на комитета или заседание на бюрото без писмени доклади, информации, анализи; вместо да улесним, няма ли да затрудним пленарното заседание бързо и правилно да се ориентира в разглежданите проблеми и по този начин да се понижи активността при обсъждането?

Никой не оспорва, че оценката на политическата обстановка, критичният анализ на един или друг проблем от социално-икономическото развитие е важен момент в ръководната дейност и не следва нито да се пренебрегва, нито да се подценява. Дали обаче това условие е задължително при всички случаи и при всички проблеми от дневния ред на пленуми, на сесии, на заседания на бюрата? Възможно ли е да се съкрати този момент или да се видоизмени, без да се намали политическата значимост на разглеждания проблем. Краткостта, гъвкавостта, динамичността във формите на работа се поощряват и ще се поощряват, като се търси диалектическата мяра на цели и средства, на форми и съдържание. Общинският партиен комитет в Тенево не само направи опит да внесе промяна в организацията и реда на пленарното заседание, но и защити своето виждане. Промени се съотношението между, нека я наречем, констативната част (доклада) и преобразуващата част — решенията, формирането на проекта за решение стана главна, водеща нишка в цялостната подготовка за пленума на комитета.

●

Съображенията за подобен конкретен подход произтичат от същността, мястото и ролята на общинския партиен комитет като орган за политическо ръководство на общината. Той е преди всичко орган за оперативно ръководство. Дейността му се отличава с максимална конкретност и делничност, той е непосредствено потопен в събитията на общинската политическа система и това формира и засилва някои страни и черти в неговия стил, определя и природата на подходите в неговата работа. Още в решенията на Дванадесетия партиен конгрес бе записано, че общинският партиен комитет е непосредствен организатор на политическата работа с населението. Тези права и задължения го определят като действен политически щаб, натоварен с отговорността за непрекъснато разширяване на партийното влияние в селищната система. Затова и неговите ръководни действия имат пряк, непосредствен характер, той осъществява жива и повседневна връзка на партията с трудещите се.

Тези съображения навеждат към други — за да стои на височината на задачите, които Централният комитет поставя, за да осъществява ефективно своите разработващи, организиращи и контролиращи функции, общинският партиен комитет трябва да очиства от своя стил бариерите, които са спуснати по пътя на деловитостта и оперативността. Една от тях, която трудно се вдига, е подражанието, стремежът да се наподобяват методите на окръжния комитет, да се копират неговите вътрешноорганизационни похвати. Явлението не е безобидно, за да гледаме на него със снизхождение. Понякога то похабява времето на малкото сътрудници от апарата

Digitized by Google

на общинския комитет за сложни и многочислени справки, варианти на доклади и информации, проучвания, чийто краен резултат предварително се знае или може да се узнае от други източници, чиято достоверност не буди съмнение. И книжният баласт вместо да намалява, в много случаи се увеличава, книжните преспи затрупват пътя към първичните партийни организации, към трудовите колективи. Разбира се, и в бъдеще ще се пише, ще се съставят документи, обаче настъпило е време за оценка — кога, за какво, по какъв повод да се съставят писмени документи, би ли могло в работните форми писменото слово да се замени с устното, или да се поразчисти книжната лавица и на нея заеме място само потребното.

В подхода на общинския комитет в Тенево можем да видим и още нещо, което не се отнася само до книжния баласт, а и до друга, по-съществена страна в подготовката на пленарното заседание — да се отдели изключително внимание върху подготовката на проекта за решения. Можем да разберем и практичността, и целесъобразността на този похват. Революционният, преобразуващият елемент в документите на ръководните, на управленските органи са главно решенията, разбира се, ако те са съставени и целесъобразно и са научнообосновани. С тях и чрез тях настъпва промяната, те очертават близките и далечните цели на социално-икономическите програми, те са Архимедовият лост, чрез който се стремим да преобърнем трудностите по пътя на развитието. В досегашната практика на много партийни комитети работният модел за подготовка на пленарно заседание има долу-горе следната структура и последователност: избор на тема, която ще се обсъжда. Обикновено се предпочита тема, която има, така да се каже, по-модерно звучене, тема в актуален оборот. В преобладаващите случаи се говори повече за актуалност, за значимост и по-малко за потребност; нали една тема може да бъде актуална за страната и да не е непосредствено потребна за общината. Следващият важен момент от подготовката е съставянето на доклада. И силите на отделите, на сътрудниците, на помощните звена се насочват натам! Прави се писмена структура на бъдещия доклад и тя се обсъжда в бюрото на комитета. Поне на мен не е известен случай, когато с този проект се предлагат проекти за решения. До тях, решенията, има време. За най-важно се счита подготовката и написването на констативната част (доклада). Предварително се съставят комисии, работни групи (като че ли могат да съществуват и неработни групи) за написване на разделите, после написаното се сглобява и се получава първият вариант на бъдещия доклад. Той се чете в отделите, от секретарите, доправя се... И този последен вариант се изпраща в по-горния партиен орган за съгласуване. Често пъти обаче в отделите се правят бележки и се налагат препоръки, отнасящи се до промяна на раздели, на отделни изводи, оценки, формулировки, които се разминават с действителното състояние на конкретната обстановка. Подобна формална или некомпетентна намеса може да угаси пламъка на творчеството и оригиналността в личния и в колективния стил на работа и ръководство.

Нека се върнем във фазата, когато докладът е в първи или във втори вариант — тогава идва ред да се помисли и да се отдели внимание на бъдещите решения, тоест на онази част от материалите, която е предназначена да промени, да даде път на някакво развитие, да преодолее определено противоречие. Работата по тяхното съставяне в много случаи протича набързо, затова и

Digitized by Google

общите цели и общата отговорност надделяват над конкретните задачи и конкретната отговорност на ръководителя, на ръководното звено.

Напоследък упорито си пробива път друг материал от пленарното заседание — експозето. По своята същност то не е нищо друго освен съкратен вариант на доклада.

Естествено се налага въпросът: потребни ли са два констатиращи документа в едно заседание и по един проблем, където единият коментира другия. Единият от тях не е ли излишен? Ако се цели пестене на време, то изборът е в полза на краткия доклад, като от него се очисти общото и се уплътни критичният анализ, та да се получи стегнато изложение без словесни излишества, без теоретико-категорийни еквилибристики и пренасищане с цитати от документи.

Краткото встъпително слово на първия секретар на общинския комитет в Тенево Костадин Георгиев имаше единствената задача да коментира политическата и социално-икономическата същност на проекта за решения, какви качествени изменения ще настъпят в развитието на териториалните производствени сили и ролята на първичната партийна организация да бъде знаменосец в този процес. Задачата на встъпителното слово бе улеснена от предварителната работа за съставяне на проекта за решения — присъствуващите бяха дискутирали проекта в първичните партийни организации. Както вече споменах, това бе друга характерна страна на подхода.

●

В подготовката на проекта за решения участвували сътрудници на комитета, стопански ръководители и специалисти, от обществените организации, изтъкнати първенци в производството и научно-техническото творчество. Като елемент от подготовката на пленума било включено и социологическо проучване. После се преценило, че за организирането му ще бъде потребно много време, при това ще струва и скъпо, че съществуват и други надеждни източници за информация. Тогава се ражда идеята проектът за решения да бъде обсъден в първичните партийни организации. Ръководили се от съображението, че комунистите като първи изпълнители на бъдещите проекти за качествено нов растеж на икономиката на селищната система са и най-заинтересовани пропуснатото да се добави, непълноценното да се обогати, грешките да се поправят. Разгърнала се широка дискусия в общинската партийна организация. Критичното острие е било обърнато не толкова назад, към онова, което вече е било история, а към предстоящите задачи. Комунистите предлагали варианти за решения, търсили да намерят и своето лично участие, и участието и приноса на своята първична партийна организация. Търсенето на това единство: авангардната роля на комуниста, приноса на първичната партийна организация не само като политически ръководител на трудовия колектив, но и пръв организатор и изпълнител на задачите, произтичащи от тази линия, продължи и в самото пленарно заседание. Паско Иванов, агроном в Генерал Инзово, сподели, че уснлията на общоселския партиен комитет имат една главна посока — понататъшно издигане ролята на първичната партийна организация като политически гарант за практическо приложение на научно-техническите постижения и внедряването на челния опит, за търсе-

Digitized by Google

не на нови проявления и измерения на авангардната роля на комуниста. При тях важен критерий за авангардната роля на комунистите е прякото им участие в обновителните моменти в производството и неговото ръководство. Той посочи, че през отминалата 1986 г. под ръководството на общоселския партиен комитет е разработена програма за нови технически и технологически внедрявания в селскостопанското производство, 19 от тях са в растениевъдството, 12 в животновъдството на обща стойност 169 хиляди лева. От заседателната зала трудно можем да си представим отделните процеси, операции, детайли, усилията на хората, техните тревоги да се внедри новото и се добие повече селскостопанска продукция, но слушателите повярваха на Паско Иванов, че процесът на техническо и технологично обновление при тях се оглавява от комунистите. Резултатите сочат за ефективност на усилията. При неблагоприятните условия на миналата година от всички площи, засети с нови хибриди слънчоглед, са получили средно от декар по 290 кг и насрещният план на бригадата по този показател е преизпълнен с 400 тона. Пак миналата година са внедрили масово новия сорт пшеница „Момчил" с икономически ефект от това внедряване, равен на 30 000 лева.

Паско Иванов отправи критични бележки и към някои страни от проекта за решения, към някои бариери, спуснати на пътя на научно-техническите новости в селското стопанство: невероятно усложнена е системата за отчитане на разходите при реализиране на темите, изключително сложна е методиката за изчисляване на икономическия ефект от внедрените технически и технологични решения, все още съществува пренебрежително отношение към стимулирането, особено материалното възнаграждение на участниците в творческите, във внедрителските колективи.

Взаимовръзката първичната партийна организация — нов качествен растеж на общинската икономика бе търсена в почти всички изказвания. Пленарното заседание продължи по-малко от три часа, но даде възможност на 11 души да направят коментар на решенията как вниждат бъдещото си участие за тяхното изпълнение, как и по какъв начин се преустройват комунистите, доколко високата организираност и високата производителност на труда стават тяхна лична цел. Това бе и главната тема в изказването на секретаря на първичната партийна организация към бригадата от нов тип в Маломир Димитър Нейков. След Февруарския пленум (1985 г.) при тях е сложено начало на активен диалог с комунистите и на комунистите с работещите в бригадата по всички задачи, които пленумът постави. Този диалог се е усилил в предконгресната подготовка, води се и сега за изпълнение на конгресните решения. Диалогът има конкретна насоченост — къде и какво ще се измени, да се даде по-широк път и по-мощен тласък на челния опит, на научно-техническото откривателство. Всичко това е жизнено потребно, тъй като бригадата си е поставила високи производствени цели: внедряване на нови сортове пшеница, сеитба на есенници с комбайн „516", прибиране на доматите с доматокомбайни, повишаване на плодовитостта в говедовъдството... По тези въпроси са организирани разговори в партийните групи и в първичната партийна организация, направен е критичен анализ на нерешените проблеми и главно на причините за едно или друго изоставане. Подобен характер имат и разговорите с механизаторите от бригадата. По-късно думите се съединяват с делото. И все пак Димитър Нейков е недоволен, не всичко се е извършило и се извършва според набелязаното в плановете и обещаното на партийните събра-

Digitized by Google

ния. Така например недостатъчните грижи в отглеждането на слънчоглед от сорта „Гигант“ са били причина да се лиши животновъдството от 400 тона силаж. Трудно се възприемат новостите в зеленчукопроизводството и в лозарството. Той заключава: „Не са редки случаите, когато на събрание на първичната партийна организация обсъждаме даден проблем и становищата на всичките са еднакви, гласуваме стопроцентово за решението, а когато започнем изпълнението, някои се стъпчват. Част от комунистите не се замислят, че това, за което вдигат ръка при гласуването, после трябва и да се изпълнява. Често пъти на събранията не се създава обстановка за дискусия... Мен ме безпокои друг въпрос — преките стопански ръководители изцяло са погълнати от проблемите на всекидневието и борбата за изпълнение на дневния план почти не им дава време да мислят за нови технологии, за усъвършенстване организацията на труда... Хубаво е, че в настоящите решения се отделя значително място за престижа на кадрите, които проявяват активност при техническите новости...“

●

Дискусията на пленума обхвана различни страни от главната тема — разгръщане и ускорение на научно-техническата стратегия на партията в селищната система, главните проблеми около качествено новия растеж на селищната икономика и ролята на комуниста в този процес. Възбуждащ ефект за подобен коментар изигра проектът от мерки, който общинският партиен комитет предлага за социално-икономическото развитие на общината в близка и далечна перспектива. Безспорно основното предприятие в общината е аграрно-промишленият комплекс, най-много комунисти са заети в селското стопанство и на проблемите, отнасящи се до неговото бъдещо развитие, бе отделено повече внимание. Стабилното развитие на това предприятие през последните години, боеспособността на първичните партийни организации в бригадите от нов тип, квалификацията и опитът на кадрите са мотивирали планирането на по-смели цели и задачи: обществената производителност на труда до 1990 г. да нарасне значително в сравнение с 1985 г. и това да се постигне чрез внедряване на нови технологии, на нови сортове в растениевъдството и чрез нови породи животни да се осъществи основна реконструкция и модернизация на мелиоративния фонд, да се положат по-големи усилия за възстановяване на почвеното плодородие. В проекта се предвиждат качествени изменения и обновление в производството на цеха за хидравлични цилиндри, на предприятията и организациите, занимаващи се с битовото обслужване на населението, с търговия.

И всички тези цели и задачи могат да бъдат постигнати, ако общинската партийна организация, партийните бюра, комунистите бъдат в авангарда на промяната, на обновлението, на преустройството. Качественият растеж на икономиката може да бъде решен с успех, ако се успореди с обновление на цялата управленска система и особено с обновление на подходите, формите, средствата и механизмите на партийното ръководство. В проекта за решения Теневският общински партиен комитет не само бе предвидил това, но и бе предложил мерки, отличаващи се с конкретност, адресна насоченост и най-главното, очертаващи практически подходи и критерии за преустройството на бъдещата работа. Препрочитайки решенията, приети на този пленум, които сега имат нормативно зна-

Digitized by Google

чение за общинската партийна организация, ние се убеждаваме, че мерките с преобразуваща насоченост в партийната работа не се отнасят за всички нейни страни и черти, а само дотам и дотолкова, доколкото трябва да се въздействува за днешното и бъдещото реализиране на икономическата и научно-техническата стратегия на партията в селищната система. Пред първичните партийни организации са поставени задължения като укрепване на новите органи за самоуправление в трудовите колективи. В това отношение главно поръчение за комунистите, избрани в тези органи, ще бъде да разширяват партийното влияние, предвиждат се мерки за по-нататъшно обогатяване на вътрешнопартийната демокрация и първичната партийна организация да формира така вътрешнопартийните отношения, че те да бъдат естествена среда за личната изява, инициатива и творчество на комунистите, надеждна политическа гаранция за научно-техническото творчество в трудовия колектив. В оценката на кадрите се включват нови моменти, един от тях е как и доколко те създават материалии и морални предпоставки за творчество в колективите, които ръководят. Други текстове задължават партийните организации с подходящи форми и средства да преодоляват психическите бариери у ръководители и у изпълнители пред техническите и технологичните нововъведения. Вниманието на партийните органи и организации се насочва към една по-широка гласност в ръководната дейност, преди всичко гласност при вземане на решения във всичките етапи на подготовката и изпълнението, гласност на негативните явления. Предвижда се през април тази година да се организира конференция на тема „Гласността — важна черта от стила на работа и ръководство".

Проектираните цели и задачи са напрегнати, очертават мащабност на развитието и същевременно са изпълними. Изпълними при едно важно условие — ако комунистите, както е било винаги в преломни моменти, първи поемат по пътя на обновлението, ако първичните партийни организации се превърнат в истински генератори на новото в трудовите колективи, ако се формира висок социален престиж на творческата личност. Конкретни задължения от този характер са предвидени в решенията и това може би даде основание на Драго Жеков, председател на аграрно-промишления комплекс, да каже: „Прави приятно впечатление, че в проекта за решения се отделя значително място и внимание на хората новатори, рационализатори, внедрители. Все още обаче не можем да бъдем доволни от климата, който съществува около тези ентусиасти, от съдействието, което им оказваме, от начина, по който оценяваме и стимулираме техния труд".

Пленумът в Тенево, практичността на подхода при неговата подготовка и организация, целесъобразността на решенията, които той прие, ще насърчат комунистите от общината към нови претворения на научно-техническата стратегия на партията.

БЕЛЕЖКА НА РЕДАКЦИЯТА: Молим читателите за отзиви, коментари, критични бележки по повод на тази публикация, свои виждания за пленарните заседания на партийните комитети.

Digitized by Google

БЛИЗО ДО ИЗВОРА

ДИАЛОЗИ

Разговор с Костадин Джатев — работник в Научно-производствения комбинат за металорежещи машини — София, герой на социалистическия труд

— Другарю Джатев, отдавнашни поводи (избирането ви за делегат на XI, XII и XIII конгрес на партията) са ме срещали с вас, водили сме откровени разговори за различни страни от дейността на колектива, в който работите, затова предлагам нашата беседа да протече директно, без предварителни представяния, без увод, просто като една среща на отдавнашни познати, които имат да си кажат нещо ново.

— Нямам нищо против. Аз имам собствено мнение за уводите. Когато човек иска да заобиколи целта на дадено изложение, започва да налива от девет чешми вода, а изворът, както се оказва впоследствие, е досами него. Така че започвайте с вашите въпроси.

— Вие сте член на ЦК на БКП, член на Държавния съвет, секретар на ЦК на профсъюза на работниците от машиностроенето. Тези ангажименти изместиха ли вашата непосредствена заетост като работник в един от основните цехове на Завода за металорежещи машини?

— Бях и си оставам работник. Работя на две смени. Работният ми ден в завода, както и преди, е от осем часа. Обществените задължения не само че не изместиха моето непосредствено заводско време, но го усложниха. Моята отговорност при всичките длъжности, които изброихте, нарасна многократно. Детайлите, които произвеждам, безспорно не трябва да бъдат по-лоши, отколкото са били преди това, а непременно по-добри. Ако някой някога не ги е гледал прекомерно прецизно, сега неминуемо ги гледа. Моето разбиране е следното: стремежът да се произвежда висококачествено е наша първа грижа. Независимо какви задачи сме имали преди смяната или пък какви ни очакват след това, на работното си място в цеха всеки от нас трябва да бъде максимално съсредоточен и стриктен, защото нашето производство не търпи и най-малката разсеяност. Изработваме корпусни детайли за стругове, обработващи центри, агрегати и други машини. За прогреса в нашата работа може да се съди по следния факт: навремето измервахме точността на детайлите с десетки от милиметъра, а сега — с микрони, с хилядни от милиметъра. От елемантарна работилница заводът ни се превърна в съвременен научно-производствен комбинат, който изработва високопроизводително технологично оборудване, а вече и гъвкави автоматизирани системи.

— Научно-техническото обновление на производството, процесът на внедряването на съвременните постижения на науката и техниката безспорно изменят и характера на трудовия колектив. Без това е немислимо повишаването на ефективността на

Digitized by Google

общественото производство и ръста на производителността на труда.

— Сега в трудовия колектив са съсредоточени огромни материални и човешки ресурси. Тяхното управление е немислимо без един постоянен стремеж към усъвършенстуване, без решителни промени в полза на засиления ефект от възпитателната работа в първичните партийни организации и партийните групи. Както вече казах, нашето производство се характеризира с динамичност на социално-икономическите и духовните процеси, формират се нови резерви за по-ефективна работа. Всичко това предизвиква качествени изменения в съдържанието на труда — повишава се значението на интелектуалната дейност на работника, възможността да изяви той по-пълно способностите си, да разгърне творческа инициатива, да засили чувството си за лична и обществена отговорност. Но за да се изявят активно изброените качества на работника, за да допринася той максимална полза на обществото и да има висока лична удовлетвореност, определящо условие е атмосферата в колектива, онази обстановка за творчество, която партийните организации и партийните групи ще създадат.

— Умението на партийната организация да мобилизира силите за високоефективно решаване на проблемите в трудовия колектив. Абсолютно сте прав. Това е преди всичко непрестанният стремеж да се извисява идейно-нравственото съзнание на работника посредством създаването на атмосфера на принципност, на другарска взискателност. Съществуват ли те, трудовата и политическата активност на хората, техният социален оптимизъм ще са постоянни величини в дадения колектив. Такъв климат ще стимулира и новопостъпилите работници добре да усвояват професията, правилно да оценят възможностите за своя собствена изява като преобразователи и творци.

— Като дългогодишен работник (в този завод и в този цех съм вече 37 години), аз наблюдавам, сравнявам, имам опит в това отношение. Ще си послужа с един пример. Работим заедно с Виден Виденов. Преди години, когато дойде при нас, каза, че работата е много трудна. Това ми хареса. Пожелах да му помогна. Така започна нашето другарство, което съществува на базата на търсене, напрежение, умора, безсъние. Ние делим трудностите в работата и това ни споява.

— Другарю Джатев, много е говорено и писано за трудовата и нравствената стойност на наставничеството като важно средство за изграждане на младите работници. Нека вникнем в една от подценяваните понякога страни на това отговорно дело, имаща непосредствено отношение към социалната активност на младия човек: ролята на наставника за развитието на индивидуалните качества на личността — нейните способности, наклонностите ѝ. Как се отнасяте във вашата практика към проблема личностен потенциал?

— Ще отговаря с две думи. Още в древността са писали, че ученикът не е съд, който трябва да бъде напълнен, а факел, който трябва да бъде запален. Казано така, това е просто, но опита ли се човек да го разшифрова във всекидневието, изникват хиляди подробности. Пред сложни дилеми ни поставя всеки новопостъпил. Трябва да вникнем в много посоки: интереси, потребности, склонности, вкусове, способности, предпочитания... Или, според думите на Маркс, за да действуваме с известен шанс

Digitized by Google

за успех, трябва да познаваме материала, на който ни предстои да въздействуваме.

— Заслужилият художник професор ПетърЧуховски писа в една своя статия, че интересът към избраното поприще е определящ за изграждането на младата личност. Ако, влизайки в ателието, един студент не вижда модел и се кани да си тръгне, радвайки се, че днес няма да рисува, той не притежава особени шансове да се изгради като художник. И обратното, ако студентът си каже, че въпреки отсъствието на преподавател и на модел той ще работи, възможността да стане добър творец е налице. Същото, предполагам, е във всяка професия. Ако младият работник се отнесе формално към изискванията на наставника, едва ли ще бъде постигнато нещо трайно по посока на усвояването на тънкостите на изработването на машини или на техните детайли в случая.

— Решително стоя зад тезата на професор Чуховски. Готовността за труд, желанието за себеутвърждаване в работата, стремежът да се изгражда една личност като творец, независимо в коя сфера на дейност са предпочитанията и възможностите му, са неща определящи. Човек действително винаги трябва да е наясно къде е попаднал, да не се заблуждава при избора на поприще в живота, за да има и реални резултати, за да е полезен и на себе си, и на обществото.

— Но когато все пак при вас постъпят неподходящи млади работници или разочаровани, или пък просто стъписани в началото, как реагирате вие — съветвате ли ги, действувате ли, подавате ли им ръка, за да ги пренасочите, или ги оставяте сами да напуснат.

— Младият човек не бива да бъде разочарован в началото на пътя си, независимо от показаната понякога несъстоятелност в избора на бъдеща работа. Има хора, идвали са такива, дълго време не могат да налучкат пулта за управление. Тях машините ги плашат или ги отблъскват. В такива случаи усилията са напразни, но нашият колектив не пропъжда такива работници. Той им помага да се вгледат в себе си, да си дадат сметка за какво биха били кадърни да се захванат, къде да идат. Насърчението в такъв случай е особено важно и ние не го пренебрегваме. Не всяка първа стъпка е успешна, но непременно трябва в началото на пътя да се даде тласък, а не да се получи оттласкване. Защото, погледнато в общ план, всеки е кадърен за нещо, важното е да вникнем в това нещо, а не да избързваме с крайни оценки и действия.

— Усъвършенстването на социалните отношения в трудовия колектив неизменно свързваме с формиращите възможности на средата. Именно тук се изявяват съзидателните способности на личността, укрепва стремежът към ефективен труд, утвърждава се принципността. Как бихте коментирали мястото на наставника в тези процеси?

— Ще се позова отново на пример. Вчера имах среща с млади работници от завод „Георги Димитров". Не ми харесва този ореол, който се слага над главите на героите на труда. Стремя се диалогът да бъде максимално полезен за двете страни. Аз винаги много научавам от младата аудитория. Какво можах да констатирам при тази среща? Младите действително са търсещи, знаещи, дръзновени. Понякога са крайни в категоричността си. Това се обяснява и с възрастта. Наставникът със своя опит може да направи много: да насочи, да окуражи, да изведе от дадено

Digitized by Google

състояние човека до себе си. Присъщата на младите обществена непримиримост към недостатъците в работата има пряка връзка с усъвършенстването им като личности. Но за да става това реално, трябва все повече комсомолците да участвуват в анализирането на състоянието на нещата в колектива, в цеха, в бригадата, да се включват в определянето на мерките за повишаване ефективността и качеството на работата. Да вземат решения, които после ще изпълняват. Защото, участвувайки в управлението на производството, хората се учат по-разумно да използват своите обществени права и точно да изпълняват задълженията си

— С други думи, социалната активност е тясно свързана със социалната отговорност.

— Да. И тя все повече се изразява във висока самоорганизираност, самодисциплина, самокритичност на работниците. Изразява се още във високата критичност, във взискателността, която хората от даден колектив проявяват един към друг.

— Как бихте коментирали нарастващата роля на личния пример на комунистите, тяхното безкомпромисно поведение в отстояването на обществените интереси. Тяхното умение, по думите на Ленин, не само политически да определят великите задачи на времето, а и практически да ги реализират в живота.

— Качествата на комуниста (в смисъл на единство между думи и дела), които в съвременните условия на производство изпъкват на преден план, според мен са: непримиримостта срещу рутината и застоя, умението бързо да се реагира за овладяване и внедряване на новото във всички сфери на дейност, дълбокото познаване на конкретните проблеми и умението не само да се разработват, а преди всичко да се прилагат съвременни методи на работа. Тук ще причисля и рязкото отхвърляне на самодоволството. Ако се позова на събранията, протекли в бригадите и цеховете за избор на ръководства, бих разсъждавал върху идеята чрез икономически средства и методи трудещите се да изменят позицията си на стопанин на средствата за производство. И ведната се запитвам: при едни съвременни критерии как бихме оценили реализирането на тази идея? Не съществуват ли още твърде много резерви в това направление в рамките на всеки първичен колектив по посока, да речем, на утвърждаването на активна позиция за решаването на противоречията в нашия живот?

— В началото на нашия разговор вие споменахте каква е сложността на детайлите, произвеждани в цеха, където вие прекарвате вече близо четири десетилетия от трудовия си стаж. Казахте какви са измененията в работата ви по посока на точността и прецизността в изработката на детайли за машини. Нещо за сложността на взаимоотношенията? Как се променят нещата по отношение на социалния оптимизъм.

— Времето, този безпогрешен съдник, утвърди в нашия цех доминантата на едно ново светоусещане, на един стремеж да се усъвършенствуваме, да се квалифицираме и, най-общо казано, да се равняваме неотклонно по онова, което изисква от нас не само днешният, но и утрешният ден. Трудности при нас има много, това е естествено — внедряването на всяка новост е съпроводено с борба, с преодоляване на нещо, което вече е било. Вече казах за автоматизираните системи, за сложността и отговорността, изисквани от производството в цеха. Не ще теоритизирам, ще се позова на една позната максима: „У едни хора изправянето пред трудност поражда мисълта за бездна, у други за мост.

Digitized by Google

Принадлежа към вторите". Това не е декларация, потвърждавам го във всекидневието.

— На хора като вас понякога околните гледат като на смутители на спокойствието. Вие търсите нови пътища, стремите се да превъзмогвате общоприетото, въставате против консерватизма в мисленето и в действието, извеждате някои неща от коловоза, привеждайки ги в съответствие с изискванията на времето. На някои „модели" и схеми в обществената дейност вие поставяте въпросителни, разсъждавайки: необходими ли са те, каква цел бихме преследвали с тях, какъв би бил резултатът от прилагането им?

— Обратното би било признак на отживял времето си стил на действие.

— Вашето мнение за инициативността като условие за успех в преустройството на работата и за опекунството като проява, подриваща вярата на хората в собствените им възможности?

— Определено съм против прекомерните указания, да не говорим за регламентациите, за излишната опека, нямаща нищо общо с контрола и с доверието на висшестоящия орган или ръководител към подчинените му. Алтернативата е една: доверие. И то би било право пропорционално на заменянето на заседателската, книжната работа с непосредственото общуване с хората, с тяхното щателно изучаване.

— Вие следователно сте решително за преодоляване дистанцията между ръководните органи и ръководените. Като секретар на Централния комитет на работниците от машиностроенето, как на практика осъществявате това ваше разбиране?

— От максимата да се достигне до всекиго в ръководството на процесите стигам до истинското общуване. Но това за мен е понятно: аз съм си в цеха и никога не съм излизал оттам. Подобни изисквания имат друг адрес — към чистите апаратни работници например. И напоследък все повече се говори за тяхното време, за задълженията им в комитета и за връзките им с първичните партийни организации, с профорганизациите и с комсомолските дружества, с всеки работник поотделно. Да се наруши дистанцията за мен означава: по-малко информации, написани в самия кабинет, по-малко опосредствувани връзки, водещи до книжни изводи за практиката, по-близо до самия извор.

— Понякога обясняваме шаблона и стандартността в работата с тъй наречения динамизъм на живота. Много се изисква от всекиго от нас, с кое първо да се смогне...

— Това също е своеобразно съждение с вчерашна дата. Та нали именно динамизмът ни принуждава да намираме време за всичко. Инак бихме изоставали. А против това има лек. Да вземем за пример такъв резерв в нашата практика, какъвто е стремежът да се робува на количествените показатели в изявите на отделен трудов колектив. Това е опасна статистика. Във възпитателната дейност в частност е важно не колко, а какво. Или да речем да вникнем в следния факт: пренебрегването на някои стари форми на работа, които смятаме за отживели. Според мен същността не е във формите, а в насищането им с определено съдържание.

— Да се върнем към вашата мисъл за близостта до извора, която е съществена за нашия читател. Не ви ли се струва, че понякога при вас в цеха идва представител на горестоящо ръководство, който, интересувайки се от даден въпрос (по който,

Digitized by Google

да речем, ще подготвя информация за бюрото), минава покрай всичко останало, без да се взира в него. А в същото време на събрание в своята първична организация този същият човек отлично говори за вникване във въпросите, реално съществуващи в практиката.

— Нищо повече не бих казал освен познатото съждение: понякога ние търсим проблемите в същото време, в което проблемите търсят нас...

— Разминаване?

— И още как!

— Какво бихте казали в заключение на нашия разговор?

— Един извод, който произтича от целия смисъл на беседата ни: едно от определените условия за преустройството в нашата дейност е да пренесем центъра на тежестта на организационната и възпитателната работа в трудовите колективи. Засилването на тяхната самодейност и инициатива е голям резерв. Повтарям вече казаното: близо до извора!

Разговора води МИЛА ИЛИЕВА

„Достигнат е такъв предел, зад който вече не може да има движение напред, ако не се видят и решат нови, важни, назрели проблеми.

Голяма част от тях са проблеми, които нашата партия обмисля и решава след Тринадесетия партиен конгрес. Те стоят пред цялата партия, пред цялата страна.

Става дума преди всичко за осъществяването на стратегическия курс за постигане на качествено нов растеж на икономиката, във всички сфери на нашето обществено развитие. Ние си поставяме целта да постигнем този качествен растеж върху основата на съвременната научно-техническа революция, чрез максимално използване на интензивните фактори.

Става дума за необходимостта от извършване на всеобхватни качествени преобразования в производството, в стопанския и социалния живот, в духовната сфера, в политическата система, в управлението. Става дума за ускоряване на темповете на социално-икономическото развитие именно чрез технологично обновяване и структурно преустройство на икономиката.“

Из словото на др. Тодор Живков
пред пленума на окръжния комитет на БКП
в Русе, състоял се на 17 декември 1986 г.

Digitized by Google

СТИЛЪТ — В СЪОТВЕТСТВИЕ С НОВИТЕ ЗАДАЧИ

ОПИТ И ПРОБЛЕМИ

КРАСИМИР ПАРУШЕВ
първи секретар на общинския комитет на БКП — Славейно

Решаването на новите, сложни и мащабни задачи на нашето обществено-икономическо развитие изисква да се преустройват мисленето и действията на кадрите и комунистите, на всички трудещи се. Животът категорично потвърди Лениновата мисъл, че когато обстановката се е изменила и трябва да решаваме задачи от друг характер, не бива да гледаме назад и да се опитваме да ги решим по вчерашния начин. Ето защо усилията на общинския комитет на БКП — Славейно, Смолянски окръг, са насочени към по-пълно привеждане на стила и методите на партийна работа и ръководство в съответствие с изискванията на Тринадесетия конгрес и с постановките, съдържащи се в документа на Политбюро на ЦК на БКП „За качествено нов растеж в икономиката".

Какви изменения настъпват в работата на общинския комитет на БКП за издигане на неговата роля като действен и оперативен политически орган в селищната система?

Все по-трайно се утвърждава единството на политическия и икономическия подход, засилват се проблемността, комплексното проучване и перспективното и делово решаване на въпросите.

Селищната ни система е от пети функционален тип. Нашият стремеж е чрез своевременно решаване на множеството социално-икономически проблеми тя постепенно да се изравни със средно развитите селищни системи. Общинският партиен комитет насочва своите усилия към издигане ролята на субективния фактор като главен резерв в повишаване ефективността на ръководството на икономиката, на социалната и духовната сфера.

Характерно за развитието на икономиката на общината е, че наред с интензивното й развитие не са изчерпани докрай и резервите за нейното екстензивно развитие. Затова една от основните наши задачи е да се разширява промишленото производство с оглед да се осигури пълна заетост на хората и окончателно да се спрат миграционните процеси в общината. В резултат на взетите мерки през 1985 година обемът на произведената промишлена продукция се удвои в сравнение с 1980 година, като бе постигнат средногодишен темп на нарастване 21 на сто. Значително нараснаха обемът и приносът на промишлената дейност към аграрно-промишления комплекс, като само през първото полугодие на тази година от нея е осигурена печалба за 197 хиляди лева. Строим промишлен цех в с. Кутела, търсят се възможности за изграждане и на други малки предприятия или цехове, където да намерят трудовата си реализация младежи и девойки с по-високо образование и квалификация.

Непрекъснато се подобряват условията на работа и живот на населението от общината. Решават се редица социални проблеми, особено по местоживеене. Утвърди се практиката да се възлагат партийни поръчения на членовете на общинския партиен комитет и на други ръководни кадри при ускореното изграждане на обекти с важно социално значение. Строителството на целодневната детска градина в Малка Арда и Кутела, битово стопанската сграда на горското стопанство в Славейно, основното училище във Виево се превърна в

Digitized by Google

дело и отговорност на цялата общинска партийна организация. За някои селища се приемат програми за по-нататъшното им социално-икономическо и културно развитие. Подобна програма вече се осъществява за кметство Тикале за периода до 1990 година.

Славейновската селищна система се гордее с богатото културно-историческо наследство, свързано с героичните борби срещу турския поробител, с легендарния родопски герой Кольо Шишманов, с войводите Пейо и Вълко Шишманови и др. С основание Славейно е наричано комитско село. Преди повече от 140 години родопчани по своя инициатива основават училище в Славейно, а 40 години по-късно и читалище. В деня на историческата победа на Девети септември населението на Славейно първо посреща партизаните от дружина „Кольо Шишманов". Партийните органи и организации сега все по-пълно и целенасочено използват богатото историческо минало за класово-партийното и патриотичното възпитание на населението. Бе утвърдена дългосрочна програма на общинския комитет на БКП съвместно с изпълкома на общинския народен съвет за изучаване, съхраняване и популяризиране на културно-историческото наследство на селищната система. Нейното изпълнение допринася и за ускоряване на възродителния процес сред част от населението в общината, за възпитанието на новата социалистическа личност.

Партийните органи и организации приемат и последователно реализират мерки за повишаване качеството и ефективността на тяхната политическа и организаторска работа. Главните усилия са насочени за утвърждаване на нова обстановка, на нов климат в първичните партийни организации и трудовите колективи, за непрекъснато издигане ролята на субективния фактор в изпълнение на задачите.

По-големи грижи общинският партиен комитет полага за овладяване и утвърждаване на новото в стила и методите на работа от ръководните органи и кадри в общината. Добре разбираме, че от особено значение е да осъществяваме последователна и безкомпромисна борба против разминаването между казаното и стореното, преувеличаването на обективните трудности, самодоволството, неорганизираността и принизеното чувство за отговорност. Това отчетливо пролича при обсъждането и приемането на оценките на номенклатурните кадри. Много полезен беше подходът на комитета тези оценки предварително да се обсъждат в съответната първична партийна организация. Един от партийните секретари сподели: „Работя повече от 7 години като секретар на тази организация и определено считам, че тази практика трябва да се утвърждава. Щом партийната организация гласува доверие, тя ще проверява как е изпълнено това доверие".

По-голямо внимание отделяме на подбора на въпросите за обсъждане в общинския комитет на БКП, на качеството на материалите, на колективността и особено на критичността, самокритичността и деловия характер на заседанията.

Ограниченият по брой щатен апарат (първи секретар, секретар и технически секретар) ни накара по-широко да разгърнем общественото начало в организаторската работа. Направеното разпределение на членовете на партийния комитет (всеки отговаря за 1—2 първични организации) значително увеличи възможностите активно и целенасочено да се оказва помощ на партийните бюра и организации, да се държи пряка непосредствена връзка с трудовите колективи и с отделния човек. Положително въздействие оказват и единните политически дни — съществено тук е своевременно да се дава отговор на въпросите, предложенията и критичните бележки на комунистите и трудещите се и да се вземат мерки за тяхното решаване.

Общинският комитет на БКП се стреми да подобрява подбора, обучението и възпитанието на секретарите и членовете на партийното бюро, да повишава тяхната компетентност и авторитет сред комунистите и населението. Сега нашите партийни организации се ръководят от по-активни, инициативни и подготвени кадри. Сред секретарите 88 на сто са с висше, средно и полувисше образование, 47 на сто са завършили партийни школи, 35 на сто са жени.

Digitized by Google

Независимо от новите черти и положителните изменения все още стилът и методите на работа на общинския партиен комитет, на кадрите в селищната система все още не съответствуват на задачите и изискванията, които постави Тринадесетият конгрес на БКП. Не отделяме достатъчно внимание и грижи за ускоряване темповете на преустройство на кадрите, за утвърждаване на ведра атмосфера, на дух на висока организираност и взискателност, за даване на още по-широк път на инициативните, скромните и деловите дейци, които работят всеотдайно и дават личен пример и принос за успеха на новото, прогресивното.

Нашият стремеж е да приведем стила и методите на работа на ръководните органи и кадри в съответствие със задачите, които решава общинската партийна организация по цялостното ръководство на социално-икономическото развитие на Славейновската община, за изпълнение на конгресните решения.

ПРИНОСЪТ НА ПЪРВИЧНАТА

НЕНКА МАРКОВА
секретарка на първичната партийна организация при общинския комитет на БКП в Силистра

Въпросът за дейността на първичната организация в партийния комитет винаги ме е вълнувал. Доволна съм, че в брой 8 на списание „Партиен живот" са поместени становища, идеи и опит за първична организация в комитет. За мен те са полезни. Внимателно чета материала и започвам да се връщам години назад, да премислям онова, което е съпътствувало работата на нашата организация, онова, което е оставило най-трайни следи в съзнанието ми, което ме вълнува и сега. Често мисля по него, за да не повторим грешките, за да намерим най-верните подходи и решения, за да развиваме положителното, резултатното.

Отдавна мина времето, когато на партийни събрания в комитета обсъждахме състоянието на проблемите в окръжната или общинската партийна организация, без много ясно да открояваме мястото и ролята на първичната организация в комитета, на отделните комунисти, членуващи в нея. Въпреки това едно събрание на първичната организация при окръжния комитет на партията — Силистра, свързано с решенията на Юлския пленум на Централния комитет на БКП — 1976 г. (тогава членувах в тази организация и бях член на партийното бюро), ще помня винаги.

Защо стана така, че след като се прочете „оценката" на партийното бюро и след единственото мое изказване, първият секретар на окръжния комитет на БКП предложи събранието да бъде отложено. Той прецени: „Няма готовност в партийната организация да дискутираме този въпрос".

Дали партийното бюро не беше си свършило добре работата, или не беше в състояние да изпълни възложената му задача — да даде оценка за всеки комунист от организацията, да му посочи слабостите, грешките?

Трудна, непосилна задача за партийното бюро, в което бяха избрани политически сътрудници с по-нисък ранг, само секретарят беше завеждащ отдел „Организационен".

Не си спомням вече подробно какво съдържаше моето изказване освен един несполучлив опит да очертая задачите си като зав. сектор „Партийна информация" в свет-

Digitized by Google

лината на Юлския пленум и това, че на партийното бюро е много трудно да подготви проект за оценка. Помня обаче много добре, че след събранието вечерта не можах за заспя. Имах чувството, че съм била на изпит. Получила съм слаба оценка и трябва да се готвя за поправителен. По-късно разбрах, че и останалите комунисти сериозно се бяха разтревожили. Но само с тревога нещата не се оправят. Трябваше да се предприеме нещо, за да се излезе от това състояние.

Какво направихме?

Под ръководството на секретаря на окръжния комитет на БКП по организационните въпроси изградихме групи, които да разработят следните проблеми от дейността на организацията:

— първичната партийна организация — пръв помощник на бюрото на окръжния комитет за изпълнение на задачите, които решава окръжната партийна организация на дадения етап;

— първичната партийна организация и устройството на работата на апарата на окръжния комитет;

— усъвършенстване на вътрешнопартийния живот.

Събрахме предложения от комунистите, проведохме разговори в партийните групи. Завиши се отговорността към секретарите и заведващите отделите на окръжния комитет за състоянието на първичната организация. На отчетно-изборното събрание за секретар избрахме секретаря на окръжния комитет по организационните въпроси.

Все по-често в събрания на първичната организация или в партийното бюро се отчитаха отделни комунисти, обсъждахме проблеми, по които докладваха групи, съставяни от два или повече отдела. В партийните групи поставяхме и отчитахме поръченията. Така дейността на първичната организация се измени. Все по-активно тя съдействуваше комунистите да получават точна и своевременна информация за задачите, които решава окръжният комитет, за мероприятията, които провеждат отделите, за решенията на бюрото на комитета и т. н. Поумело организацията намираше своето място в координирането на работата на отделите, в повишаването на подготовката и компетентността, организираността и дисциплината на всеки партиен работник, в уточняването на критериите.

Партийните събрания минаваха активно, делово.

Десет години изминаха оттогава. Много неща се промениха. През 1981 г. преминах на работа от окръжния в общинския комитет. Оттогава съм и секретар на първичната организация. През тези пет години непрекъснато се повишаваха ролята и отговорността на общинските партийни комитети за усъвършенстване на вътрешнопартийните отношения, за функциониране и развитие на общинските партийни организации в съответствие с изискванията на обективните потребности за непрекъснато нарастване ролята на партията като ръководна и направляваща сила в обществото; за ускоряване изграждането на селищните системи като хармонично развиващи се териториални социални организми с материално-техническа база, присъща на развитото социалистическо общество.

Повишаваха се и изискванията към сътрудниците от апарата за компетентност, конкретност, организираност, оперативност, борбеност, настъпателност и т. н. Затова не е лесно на първичната организация в общинския партиен комитет да бъде на равнището на новите задачи — най-резултатно да съдействува за ускореното внедряване на върховите достижения на научно-техническия прогрес, за усъвършенстване на стила и методите на работа, за засилване на борбата срещу отрицателните явления в нашия живот, за организираност, ред, дисциплина, отговорност.

Тринадесетият конгрес на БКП определи главната социално-икономическа задача на деветата петилетка. „Върху основата на научно-техническата революция — чрез широко технологично обновяване на материално-техническата база, повсеместна интензификация и динамично и устойчиво развитие на производството, усъвършенстване на обществените отношения, разгръщане творческите сили на нацията, задълбочаване участието на страната в социалистическата икономическа интеграция — да се постигнат по-нататъшно нарастване на благосъстоянието на народа и

Digitized by Google

комплексно задоволяване на материалните, духовните и социалните потребности на личността". Тази главна задача получи още по-голяма конкретизация в документа, утвърден от Политбюро на Централния комитет на БКП „За качествено нов растеж в икономиката". От нас, политическите работници на общинския партиен комитет, се изисква да се приведат конгресните постановки и решения на езика на практиката, да се пренесат навсякъде конгресният дух и атмосфера и съобразно специфичните условия във всеки колектив и работно място, идеите и замислите да се превърнат в практически действия и резултати.

Успява ли първичната организация в общинския комитет на партията най-добре да намери своето място в решаването на тези задачи на територията на селищната система? Привежда ли своята дейност на вълната на научно-техническия прогрес? Създава ли условия за инициатива и творчество в работата на всеки комунист? Съдействува ли в най-пълна степен да се усъвършенстват стилът и методите на работа?

Усилия полагаме, но винаги ли постигаме целите, които си поставяме? Трудно е да се отговори. След февруарския пленум на Централния комитет на БКП проведохме творчески разговори: „Революционно мислене — революционно действие", „Научно-техническият прогрес и партийната работа". В събрание обсъдихме мястото на комунистите от стопанския отдел за срочното въвеждане в действие и достигане проектните мощности на завода за печатни платки в комбинат „Оргтехника", завода за технически каучукови изделия „Капитан Мамарчев", предприятието за преработка на мляко „Сердика", предприятието за изкупуване, преработване и търговия „Нектар", завода „Липа" и Лесопромишления комбинат. Комунисти от партийната организация участвуваха в курсовете за лектори, проведени от републиканския съвет на дружеството за разпространение на научни знания „Георги Кирков", по проблемите на научно-техническия прогрес, а след това изнесоха лекции в звената на партийната учебна година, при обучението на актива и младите комунисти.

Бюрото на общинския партиен комитет утвърди номенклатура за най-главните задачи по плана за научно-техническия прогрес, като за всяка задача определи персонален отговорник, партиен работник, а бюрото на окръжния комитет има решение за провеждане ежемесечно в предприятията „Ден на научно-техническия прогрес".

Обсъждайки тези въпроси, първичната партийна организация при общинския комитет реши:

— на събрание на организацията да се отчитат комунистите, които персонално отговорят за решаването на отделни задачи от утвърдената номенклатура;

— да се направи разпределение на комунистите от първичната организация за оказване помощ и контрол по провеждането на „Деня на научно-техническия прогрес" през м. август и септември. За резултатите да се информира първичната организация в комитета.

През първото полугодие в общинската икономика не постигнахме 51 на сто изпълнение на годишната задача. През юли разгледахме този въпрос в първичната организация. Търсихме причините, изясняхме кой какво беше длъжен да свърши като комунист. Търсим отговорност за недобре свършена работа. Уточняваме по-нататъшните си действия. Срещата с делегат на Тринадесетия конгрес, разговорите в отделите, отчетите на секретарите на общинския партиен комитет на събранне на първичната организация за цялостно преустройство на партийно-политическата работа за изпълнение на конгресните решения ни помогнаха по-добре да видим своето място, да откроим главното, определящото на настоящия етап. Ролята на комунистите от партийната организация за привеждане на стила и методите на работа на заводските комитети, на партийните бюра и кадрите в съответствие с Докладната записка на др. Т. Живков от април 1985 г. е тема на много наши дискусии, разговори, прецеики и др.

Това са само моменти от дейността на първичната организация през тази година, но така ден след ден полагаме усилия да сме в крак с времето, да съдействуваме в най-голяма степен да се изпълнява партийната поръка на наша територия.

Digitized by Google

Някой може би ще възрази, че тези въпроси могат да се обсъждат и по служебен ред — в бюрото на комитета, на оперативки и т. н.

Вярно, така е! Но първичната организация няма и не може да има други задачи освен тези, които решава общинският комитет на партията. Разликата е само в подхода, във формите, които използваме.

Накрая няколко думи за партийния секретар. В един комитет всеки оперативен работник може да бъде секретар на първичната организация. Кой да бъде решава, както навсякъде, организацията. Но дали навсякъде е така? Не зная, но при нас ми се струва, че много желаещи няма. Всеки гледа да не бъде той, а този, който е избран един път, трудно го освобождават, ако не излезе от състава на организацията. За мен е ясно защо е така. Защото е трудно, и то, бих казала, много трудно, ако искаш да си полезен, да намираш мястото на партийната организация всеки момент.

Служебното ми положение е с нисък ранг — завеждам сектор „Информационно-социологически". С нисък ранг са и останалите членове на партийното бюро. Нито първият секретар, нито останалите секретари на общинския комитет или завеждащите отделите ни създават затруднения. Всички се съобразяват с решенията на първичната организация, отчитат се, приемат отправените към тях критични бележки, изпълняват възложените им поръчения. Въпреки това и сега ми се случва да не заспивам вечер преди или след събрание на организацията, преди или след разговори с първия секретар на общинския комитет или с някои от другите секретари, когато трябва да ги убеждавам, че невинаги са прави, че не бива да наказваме само един комунист (инструктора) за непрецизно свършена работа, когато виновни са трима (другите двама са секретар и завеждащ отдел на общинския партиен комитет).

Болно ми е, когато морално и материално се стимулират комунисти от апарата на общинския партиен комитет и никой не иска мнението на партийното бюро. Случва се да спорим, когато се изземват чужди функции и на оперативните работници се възлагат несвойствени задачи или много техническа работа, което ги отклонява от главното, същественото. Но ако в общинския комитет на партията в Силистра има организираност, колективност и принципност във взаимоотношенията, творчество и борбеност, ако съществува дух на неудовлетвореност от постигнатото, критичност и самокритичност, дисциплина и отговорност и един неудържим стремеж у всеки комунист за коренен прелом в дейността, за изпълнение решенията на Тринадесетия конгрес, определен дял и принос има и първичната организация в комитета.

Digitized by Google

НАШАТА ПУБЛИЦИСТИЧНА АНКЕТА

Драги читатели,

Партийните органи и организации след Тринадесетия конгрес на БКП се преустройват за работа и ръководство при изменени условия. Създават необходимия климат за активизиране на човешкия фактор в ускорения качествено нов растеж. От стратегическия курс на партията произтича и най-важната вътрешнопартийна задача пред всички нас — **да привеждаме съдържанието, стила и подходите на работа в по-пълно съответствие с изискванията на научно-техническата революция и с принципа на самоуправлението.**

Редакцията на списанието се обръща към вас, читателите: партийни работници, активисти, редови комунисти и общественици, с молба да участвувате в публицистичната анкета на сп. „Партиен живот" с мнения, идеи и предложения, каквито по един или друг повод сте изразявали, но не сте удовлетворени от получените отговори и още държите на тях. Споделете мисли, оценки и препоръки, свързани с обновлението на стила, които по една или друга причина сте премълчавали досега.

С вашите становища и нашите коментари да намерим заедно конкретни отговори на конгресния призив за преустройство на стила, формите и подходите на работа и ръководство.

Въпроси за ориентация:

— Какво смятате, че трябва да се промени в стила на работа и ръководство на партийните комитети и бюра и на първичните организации, за да се усили политическото въздействие за внедряване на научно-техническите постижения, да получим ново качество на субективния фактор, на човека в обновлението на обществените сфери?

— Как разбирате повелята на деня — всеки да мисли и работи по-новому? Какво лично вие правите и какво ви пречи за успешното преодоляване на инерцията от досегашните подходи, форми и методи на работа?

— Какво бихте предложили или предприели, ако имате за това пълномощия, към онези кадри, които не могат да си представят същността и пътищата за преустройство на своя стил или пък просто не могат да преодолеят консерватизма в своето мислене?

— Кои причини според вас задържат утвърждаването на висока организираност и отговорност, ред и дисциплина за качествено нов растеж в икономиката и останалите сфери?

— Има ли при вас разминаване между думи и дела, между решения и изпълнение и до какви социални поражения водят? Позовете се на конкретни примери.

— Как считате, разгръща ли се самодейността на партийните комитети и организации или на думи сме против регламентирането, а на практика изчакваме съвети, указания и препоръки, готови рецепти за всеки конкретен случай и с тях мнозина от нас прикриват бягството си от отговорност за смели новаторски търсения?

— По какъв начин ще променяме нагласата за преустройство на всички и навсякъде?

Очакваме вашите мнения и съображения!

Digitized by Google

ЗА КАЧЕСТВЕНО НОВ РАСТЕЖ В ИКОНОМИКАТА

ПО ПЪТЯ КЪМ СТОПАНСКОТО САМОУПРАВЛЕНИЕ

Размисли на журналиста

ПЕТЪР БОБАНАЦ

Ще започна с една малка анкета сред група работници от столичния електрокарен завод „Шести септември", шофьори от Смесеното автостопанство в Омуртаг и участници в неотдавнашната сесия на окръжния народен съвет в Търговище. Защото отговорите им са ярко потвърждение на съпричастието на трудовите хора към извършващия се в нашата икономика истинска исторически процес, чиито резултати, не само в икономиката, тепърва ще растат.

Въпросът ми бе: „Кое събитие в живота ни напоследък привлича вашето внимание?" И какво се получи? Две трети от анкетираните най-напред поставиха реализацията на партийната постановка за самоуправление на трудовите колективи. Често с кратки обяснения на позицията си. Например: „Изграждането на самоуправленската структура разкрива възможности теоретическите постановки да се въплътят в конкретна практика"; „Проведените избори за органи на стопанското самоуправление поставят здрави опори на новия Кодекс на труда"; „Самоуправлението ще утвърди трудовия колектив като истински стопанин—стокопроизводител"; „Стопанското самоуправление хвърля мост към нови подходи, налага нов стил в работата, поема по очертания път".

Впрочем последното, че поема по очертания път... Вярно е. Тъкмо през последните няколко месеца бе изградена организационната структура на самоуправлението в първичните и основните трудови колективи. Оформиха се самоуправленски органи — стопански съвети и на равнището комбинат и обединение. Значи то вече съществува и като система и може да поеме своите правомощия. И все пак едно такова разбиране заслужава да бъде „дописано". Не е нужно да се връщаме толкова назад, за да изясняваме безспорното — че самоуправлението е идеалът на социализма не от вчера. Историческа истина е, че с икономическата си стратегия, с идеологическата си политика, с всичките си реализирани предначертания през годините на социалистическото строителство и особено в етапа на изграждането на развито социалистическо общество партията последователно и неотклонно е градила камък по камък основите на бъдещото стопанско самоуправление, трасирала е пътя му според времето и възможностите. Без да го противопоставя на демократическия централизъм в икономиката. В Тезисите на XIII конгрес на БКП изрично е подчертано: „... последователно да се прилага и обогатява ленинският принцип на демократическия централизъм, системно да се разгръща функционирането на самоуправляващите се социалистически организации".

Да оставим на изследователите да се занимават с етапите в неговото развитие. Съществен пропуск ще бъде обаче да премъл-

Digitized by Google

чим, че през всичките тях партията привличаше чрез много форми и начини работническата класа в управлението на производството, разширяваше участието на трудещите се в състава и в дейността на колективните органи за управление на икономиката, умело съчетаваше представителната с пряката трудова демокрация. И тъкмо последователната й политика за развитие на социалистическата демокрация в тази сфера създаде икономически, социални, политически, организационни предпоставки за преминаване от управление към самоуправление на трудовите колективи. Обосновавайки пред XIII конгрес на БКП това закономерно развитие, тази нова социално-икономическа практика, другарят Тодор Живков подчерта, че сега вече „става дума не за участие в управлението, а за самоуправление, за нова, историческа крачка по пътя на превръщането на трудовия човек и колектив от обект в субект на социалното управление". Ето как времето издигна чрез производството

РОЛЯТА НА ТРУДОВИЯ КОЛЕКТИВ В ПОЛИТИЧЕСКАТА СИСТЕМА НА ОБЩЕСТВОТО

Петилетието между последните два партийни конгреса беше време на последователна работа за утвърждаване на трудовите колективи като стопани на социалистическата собственост, тоест за израстване на бъдещия субект на управлението. По партийна поръка, разграничила позициите и функциите на държавата като собственик и на колектива като стопанин, с реализирането на тази отговорност се захванаха професионалните съюзи, своето място намериха стопанските и държавните органи. Някой може да избърза с въпроса: „Е, и станаха ли стопани?" Нихилистичното „не" не е сериозен отговор на сериозни хора. Максималистичното „да", което често блокира по-нататъшните действия, също не е отговор на обективно гледащите на действителността. Истината е някъде по средата. И не може да е друга — изграждането на трудовия колектив като стопанин е в пряка зависимост и от редица външни фактори, не става с магическа пръчка.

Но кой ще отрече, че през петилетието бригадната организация на труда, независимо от немалкото формализъм, завладя широки територии, че стопанската сметка предяви сериозни претенции като основа за промени в методите на ръководство и стопанисване. Че икономическият механизъм — с всичките си кусури — внесе нещо ново в практиката. Че трудовите отношения и по хоризонтала, и по вертикала се изменяха, конкретизираха съдържанието си. Или да погледнем проблема откъм другата му страна. Активната роля на трудовите колективи в насрещното планиране не е ли проява тъкмо на по-активния стопанин? А участието им в разпределението на заработеното възнаграждение? А отговорността и ангажираността на техните колективни органи за управление на производството?

Не може да се оспорва — днешните трудови колективи не са тези от вчера, още по-малко тези от завчера. На едни места по-лесно (примери колкото щете), на други по-трудно (примери също колкото щете) те влизат в ролята си на стопани, поемат големите отговорности. Но „влизат" и „поемат" показва движение. Това ще рече — поне за повечето случаи те още не са овладели новата си функция. Подготовката, че и провеждането на отчетно-изборната кампания на органите на самоуправление дават изчерпателни отговори на налагащото се „защо"? Защото — естествено не единствено — изживелите времето си структури все още огра-

Digitized by Google

ничават възможностите работникът да се изяви като субект на властта.

Редове от една профсъюзна справка: *Оказа се, че на много места бригадната организация на труда не е поставена върху естествената ѝ територия. Някъде бригадите представляват цели цехове или поделения на предприятията. Така стопанската сметка е откъсната от истинските първични трудови колективи и е обособена на върха. Ограничена е функцията на бригадите като стопани. Такива първични колективи, често от по 300—400 души, които работят на смени, не са съвместими със самоуправлението, с изискванията на новия Кодекс на труда.*

А щом не са съвместими... Логично е, че не самоуправлението трябва да се нагажда към тази остаряла стопанска структура, макар и „облечена" в нова дреха, не Кодексът трябва да ревизира постановките си, а тя да се съобрази с тях. Такова решение на въпроса бе потърсено в преструктурирането на производствената схема, в очертаването по „кройката" на Кодекса на реалните граници — социални и икономически, както на първичните, така и на основните колективи (естествено преди отчетно-изборната кампания), та новоизбраните органи на самоуправлението да получат стабилна опора още в самото начало. Стана трудно, но стана. Поне на повечето места.

Бележки от Сливен: *С всекидневната си „намеса" партийните органи и организации овладяват сложните обновителни процеси и осъществяват действено политическо ръководство за изграждане и функциониране на ефективна самоуправленска структура в трудовите колективи (следва).*

Тези няколко реда можеха да бъдат записани не само в Сливен. Към окръжния комитет на БКП в Силистра например бе изградена оперативна група, която компетентно решаваше всички въпроси, възникнали по време на провеждането на отчетно-изборните събрания на органите на самоуправление. Ямболският окръжен комитет на партията отблизо следеше и направляваше както подготовката, така и хода на кампанията. Бързата и навременната му помощ постоянно извисяваше нейното равнище. Партийните органи в Разградски окръг пък успешно съсредоточиха организаторската и политическата си дейност в трудовите колективи и заводите. Оглеждаха кадрите, подбираха кандидати за бригадните и стопанските съвети, за стопански ръководители — компетентни, делови, способни да утвърждават и да развиват самоуправлението в своите малки и големи колективи.

Бележки от Сливен: *(продължение) В тези дни окръжният комитет, общинските комитети са се превърнали в политически щабове, които насочват дейността на профсъюзните органи, на стопанските ръководства, вземат мерки за отстраняване на бариерите пред самоуправлението. Главното им внимание е насочено към изграждането на ефективна стопанска структура. Мерките са действени. Ето във вълненотекстилното предприятие „Георги Димитров" са оформени 115 първични трудови колектива, в машиностроителния завод „Победа" — 37, в предприятие „Съби Димитров" — 35.*

Същността на това огромно дело има и по-мащабни измерения. От оформените общо в страната над 51 000 първични трудови колектива около 90 на сто са до 100 души, като две трети от тях пък не надхвърлят 50 работници. Тези колективи притежават всички условия за изява като самоуправляващи и самоиз-

Digitized by Google

държащи се производствени звена. Имат възможности за непосредствено общуване. Ръководят ги едни и същи производствени цели, едни и същи социални интереси. Членовете им могат взаимно да се заменят един друг в трудовия процес. Всеки може компетентно да преценява приноса на останалите за изпълнение на поетите задачи и отговорности, а следователно и да участвува в определяне размера на неговото възнаграждение. Налице са предпоставки за пряко участие на работниците в решаването на най-важните въпроси — стопански, социални, възпитателни и пр., на първичния колектив.

Погрешно, дори вредно ще е обаче зад тази доминираща положителна тенденция да не се вижда и онова, което не е изпипано докрай. И то има точни адреси.

● **Долна Митрополия.** Целият колектив на Завода за захар, чийто постоянен състав надхвърля 400 работници и служители, е утвърден „от горе" за ... първичен, тоест механически е превърнат в бригада. При тази структура той е неуправляем, а камо ли самоуправляем.

● **Русе.** Ръководството на Пристанищния комплекс наложи на свищовското и на двете пристанища в Русе статут на първични колективи. Въпреки несъгласията от долу. Свищовци например предлагаха сполучлив вариант — дори бяха започнали да го осъществяват — за обособяване на няколко бригади, съществуващи и сега като самостоятелни стопански звена в рамките на общокомплексния основен трудов колектив.

● **Плевен.** Текстилният завод „Асен Халачев" само формално ликвидира цеховата структура. Цеховете станаха гигантски бригади с бригаден съвет, който „включва" по предварително „разпределение" представители на всяка смяна. Така вместо организатор и изпълнител на решенията на общото „бригадно" събрание (провеждат го на делегатски принцип) той се превръща в механически създаден представителен орган на неуправляемия „самоуправляващ" се колектив. Тези и други недъзи на недоправената структура наложиха да се запази длъжността началник на смяна като опора на бригадния съвет. Но упълномощените с тази функция фактически са неофициални бригадири на естествено формиралите се в трудовия процес непризнавани първични колективи.

Ще спра с изреждането на адресите и без това не може да се изброят всичките. Но ако казаното вече за големия принос на партийните органи и организации в изграждането на стабилна основа на самоуправлението е точно и заслужено, тогава и за редица пропуски политическата отговорност следва да се поема от тях. Постановките на новия Кодекс на труда за първичния и основния трудов колектив, принципите на самоуправлението налагат всичко да се оценява от позицията на новите критерии.

Няма спор — в изграждането на самоуправленската организационна структура трудовите колективи се проявиха като заинтересована страна. Някои „измерват" тази заинтересованост изключително с избора на новите органи. И по-точно — с оттеглянето на работническото доверие от някои стопански ръководители. Други я виждат в съдържанието на отчетните събрания. Включително и в почти единодушното изразяване от колективите на доверието си към стопанските ръководители. Факт, който мнозина основателно тълкуват като потвърждение, че

Digitized by Google

РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ИЗБОРИТЕ ОТРАЗЯВАТ И ЕФЕКТИВНОСТТА НА ПАРТИЙНАТА РАБОТА С КАДРИТЕ

Посочих вече, че са проведени над 51 000 събрания в първичните трудови колективи. Ще добавя и около 5600 в основните колективи — общи и пълномощнически. Включим ли в аритметиката високия процент на присъствуващите на тях, чувствително над исканите според процедурата две трети от състава на колективите, ще разберем, че в деловата работа на тези непознати ни досега парламенти на трудещите се от материалното производство (без селското стопанство — в отрасъла изборите ще се проведат в началото на 1987 г.) са участвували над два милиона души. Заслужава си да се обърне внимание на този аритметичен сбор. За какво друго говори той, ако не за големия интерес, за активното отношение на работническата класа към самоуправлението? Все повече у хората узрява убедеността, че те наистина имат свое място в този исторически процес.

По-нататък. Събранията изградиха стройна и функционална двузвенна самоуправленска система „бригада — предприятие", което впрочем беше и целта им. Ето как сега изглежда тя. Най-долу, в първичните трудови колективи, са оформени бригадни съвети, избрани са бригадири. Общите събрания на основните колективи (пълномощнически при по-големи състави) избраха стопански съвети и директори на предприятията, както и пълномощници в стопанските съвети на комбинатите и обединенията (асоциациите). Твърде интересни откъм качествения състав са тези нови органи на самоуправляващите се колективи.

Портрет на бригаден съвет: *В случая той се състои от 5 души — само работници с висока квалификация. Двама са комунисти, един е комсомолец, а останалите са безпартийни. Един мъж и четири жени — предприятието е „женско". По възраст: до 30 години — един, от 30 до 40 — двама, от 40 до 50 — трима, над 50 — един. Трима са започнали трудовата си дейност в предприятието, всички имат „местен" трудов стаж от 5 до 20 години („осреден" портрет на 35 бригадни съвета в завод „Вида" — Видин).*

Няма кой знае колко да сгреша (освен по съотношението мъже—жени), ако кажа, че в него могат да се видят повечето от чертите на останалите бригадни съвети. И преди всичко основната — социалната. Общо в тези органи в страната са избрани около 250 000 души — предимно работници.

По-нататък.

Портрет на пълномощническо събрание: *Формирано е чрез избор от 128 представители на първични колективи. Почти поравно мъже и жени — от 20 до 60-годишна възраст. От тях 98 са носители на различни държавни и отраслови звания и отличия за висок трудов принос. Най-внушителна е групата на работниците — 68 пълномощници, специалистите са представени от 23, а ръководният персонал — от 17 души. От трима членове един е комунист (каучуковия завод „Чавдар" — София).*

Страничка от личния бележник: *„Текстилният комбинат „Ернст Телман" в София. Пълномощническото събрание избира единодушно новия стопански съвет. Работническото му ядро е силно — половината от състава му. Партийното — също. Включени са хора с опит, с висока квалификация, с чувство за отговорност. Всички тези черти неведнъж са доказвани в трудните моменти и*

Digitized by Google

от преизбраната за директор инженер Мария Василева. Силен трудов колектив — силен стопански съвет".

Никак не е изключено мнозина да припознаят в тези щрихи своя стопански съвет. Това само ще потвърди, че и другаде партийните комитети и организации доста са поработили с ръководствата на другите обществени организации в предприятията, преди да препоръчат на участниците в събранията своите общи кандидатури.

Имам предвид и тези за бригадири и директори. В процентно измерение само 2,1 на сто от предложените кандидатури за стопански ръководители не са одобрени. Ще рече, че 97,9 на сто са избрани — при това в повечето случаи с ярко болшинство. Но при всички случаи с повече от две трети от гласувалите. Чудесен атестат за добрата работа на партията с кадрите, даден от работническата класа при тайно гласуване. Но

АКТИВНОТО СЪПРИЧАСТИЕ КЪМ ПРЕУСТРОЙСТВОТО ИМА И МНОГО ДРУГИ УБЕДИТЕЛНИ ИЗМЕРЕНИЯ

В редица случаи то се изразява и в оттеглянето на доверието от някои досегашни стопански ръководители. От предварителните преценки на различни окръзи около 6 от всеки 10 неизбрани бригадири и директори са заслужили отказа на трудовите колективи. Заслужили са го с неумението си да работят с хората, с предпочитания към личните интереси, с порочния си стил, с неумението бързо да се преустройват в новата обстановка, с незачитане ролята на обществените организации. Те сами се бяха дистанцирали от хората. Мнозина от тях и сега не могат да проумеят „уволнението" си, подписано от колективите. Изтъкват остарели аргументи: „Изпълнявахме плана, получавахме награди", които на много отчетно-изборни събрания получиха сериозен отпор, бяха квалифицирани като образци на старото мислене, което поражда и старо действие. Тепърва партийните, стопанските и профсъюзните ръководства ще вникват във водените диалози, за да вадят поуки за бъдещата си работа. Сигурно това имаше предвид и секретарят на партийния комитет в столичния каучуков завод „Чавдар" Никола Кушев, когато, закривайки пълномощническото събрание, каза: „Събранието приключва. Не приключва обаче диалогът ни. Ще го продължим в партийния комитет, в профкомитета, в стопанското ръководство. Ще го пренесем в партийните и профсъюзните организации, в трудовите колективи."

Посоката на тези задължителни „продължения" е програмирана от самите събрания — и с утвърждаването на положителното в досегашната практика, и с конкретните предложения, и с критичните бележки.

Организация на производството — ето я главната тема на тези работнически диалози. Навярно, защото новият Кодекс на труда залага твърде много на бригадната организация като фундамент на самоуправлението, повечето събрания взеха в различна степен отношение по нейното състояние, опитаха се да вникнат в ефективността на изградената стопанска структура, търсиха пътища за повишаване рентабилността на производството. Не убягнаха от критичния им поглед недостатъците в планирането и в снабдяването с материали и суровини, извънредният труд като последица от неуредиците в управлението на производството.

Самоуправление и ролята на колектива — втора важна тема. Обобщените разисквания могат да се подведат под един такъв

Digitized by Google

„знаменател“: На самоуправлението — да, но как и докъде, в какви параметри? Въпросът е аргументиран от пропуските в досегашната практика. Не е ефективна от позициите на стопанина например системата за икономически взаимоотношения по вертикала. Тя признава диалога, но все още той на много места не се осъществява. Продължаващата практика да се изземва от едни, за да се дава на други, съхранява демобилизиращата уравниловка.

Социалистическо стопанисване — тема, която никак не отстъпва на предните. Многообещаващо е, че тя обикновено, не казвам навсякъде, се разглежда не сама за себе си, а в тясна връзка с много други. Например с изграждането и укрепването на бригади от нов тип, с функционирането на стопанската сметка, с внедряването на научно-техническите постижения и челния опит, с обучението и квалификацията на работниците. А всичко това са важни фактори, които в зависимост от степента на приложението им могат да осигурят самоиздръжката на трудовия колектив.

Условия за труд и социална среда. От събранието мина доста време, а аз още чувам онази „еретична“ мисъл на една работничка: „Вярно е — както работим, така и ще живеем. Но тази истина е двупосочна — както живеем, така и ще работим. Стопанинът не ги противопоставя. Така ли правим и ние или ни е страх някой да не ни обвини в потребителство?“ Отговорът, силен с факти не само за този колектив, не бе приятен за слушане от стопанското ръководство. Често включените задачи в плановете за социалното развитие на трудовите колективи в редица предприятия се отлагат за следващата година, дори и за следващата петилетка. Тази практика, наложила се вече като „традиция“, е несъвместима със самоуправлението.

И така, речем ли да теглим чертата под работническите диалози въпреки многото минуси, да не забравяме, че това беше първият самоуправленски изпит за трудовите колективи, балансът ще е окуражаващ. Или както някъде го прочетох — „Отчетно-изборните събрания направиха пробив и откриха пътя на самоуправлението“. Вярна оценка. Както е вярно и другото:

ПРИ ВСЕКИ ПРОБИВ ОСТАВАТ ОТЛОМКИ, КОИТО ТРЯБВА ДА СЕ РАЗЧИСТЯТ

От най-различно естество са тези „отломки“, общото им е само, че еднакво пречат на движението напред. За някои вече стана дума — че за какво друго разговаряме досега, ако не за „пробива“ и за неговите „отломки“.

Да тръгнем пак от избора. Казахме, че има стопански ръководители, които основателно са освободени. Но нали кандидатурите на тези хора бяха издигнати и отстоявани и от партийните органи в трудовите колективи? Опитите да се направи компромис с качествата на ръководителя, с неговия авторитет бяха ги подвели.

Да се опитаме да погледнем на въпроса от мястото на партиен секретар, където е „провалена“ кандидатурата. Сигурно ще събере (ако вече не го е направил) комитета или бюрото спокойно и трезво да обсъдят защо хората са казали „не“ на тяхното предложение. Може да се окаже, че в някои случаи грешката е тяхна. И фактът трябва да се приеме за поука. А в някои може да се стигне и до собствената вина за провалянето на предложения директор. Как те като партиен орган, как профсъюзните ръководства са му помагали например за подобряване на работната среда, за

Digitized by Google

решаване на социално-битовите проблеми на колектива, не са ли го оставили сам да си блъска главата. И ето идва изборът, който загубилият вярата в обещанията колектив използва за отдушник и снема доверието си от своя директор. За него той е виновен за всичко.

Спокоен и трезв анализ е неизбежен и за случаите, когато явно доверието е оттеглено от доказалите добрите си качества ръководители. Не е въпросът в малкия им процент. Тревожи съществуването на атмосфера за такава реакция от някои колективи — главно в сферата на комунално-битовото обслужване, сервизните предприятия, автотранспорта. В немалко случаи са надделели не слабостите на ръководителя, а тесните потребителски интереси, нездравите настроения, принизената отговорност. А надделели са, защото обществените организации и техните органи не са изпълнявали своите политически, възпитателни, организаторски функции в тази среда. Казано още по-точно, изпълнявали са ги формално, на разстояние от хората, по-скоро за отчет, не са се интересували от реалния ефект на своята дейност. Приеме ли се този неприятен извод за поука и от партийните организации, самоуправлението ще получи по-здрава опора. Да не се забравя: то съвсем не се крепи само на избора на стопанските ръководители и на самоуправленските органи.

Щом е така, да продължим с „отломките" за разчистване. Да се твърди, че върху събранията не е оставил заразителния си отпечатък добре познатият ни формализъм във всичките си изяви, значи да не се дава само на самоуправлението, да не се предпазва то от инфектиране. Много отчети не се различаваха кой знае колко от обикновени стопански справки. Производствената дейност — да, но често тя не се разглеждаше от позицията на колектива като самоуправляващ се стопанин. В немалко доклади и в разисквания пропуснато бе да се надникне в досегашната работа на колективите органи за управление, та да се извлекат реални поуки за тяхната дейност в новите условия. Макар и отречени, сценариите и изказванията по поръчка сковаваха на не едно и две събрания нужната на самоуправлението ненагласена атмосфера.

Сковаваше я и грубата намеса, вредното опекунство на администрацията (в отделни случаи и на някои партийни дейци) върху правомощията, дадени на колективите. Няма съмнение, че там, където се изявиха, те са отражение на все още силния бюрократично-административен стил на управление. Не подсекат ли се корените му като антипод на самоуправлението, той може да нанесе немалки вреди на преустройството. И още. Упоритото поддържане на отхвърлените от колективите кандидатури (в изолирани случаи дори с непозволени методи — отлагане на събранията, анулиране на законно проведените и насрочване на нови избори, уговаряне на хората да променят „не"-то си с „да") често с единствения аргумент, че няма по-подходяща личност за тази длъжност, не само уронва авторитета на политическия ръководител в колектива — всички пропуски в края на краищата фокусират в него, а и разкрива съществени слабости в работата с резервните кадри в тези бригади и предприятия.

По-нататък. Опитах се чрез документацията на двадесетина събрания да видя бъдещето на самоуправлението. В материалите на седем от тях изобщо не става дума за непосредствените задачи пред самоуправлението и неговите органи. На още толкова те са

Digitized by Google

очертани доста мъгляво. Най-често перспективата е подменена с цитиране на задълженията така, както са записани в новия Кодекс. Далеч съм от мисълта от тези отделни случаи да правя обобщения. Но явно перспективата, ролята на новоизбраните органи на самоуправлението трябва неотложно и съвсем конкретно да се очертаят навсякъде, където тази необходимост е пропусната от събранията. Новият Кодекс на труда е най-здравата основа, върху която трябва да се стъпи. Подготвяният правилник за стопанската дейност също. Двата документа разкриват реални простори за реализиране от трудовите колективи на принципите на социалистическото стопанско самоуправление.

... Допускам, че упоритите читатели, търпеливо дочели тези редове, ще противопоставят позициите си. Не може да се оспорва правото им на собствено мнение. Ако не са лично участвували в отчетно-изборната кампания, приятелите им, близките им са участвували. Не така лесно ще се намери човек, който да няма пряка или косвена, все едно каква, представа за същността на самоуправлението в трудовите колективи. Едните ще отстояват: правилно — самоуправлението прави успешни крачки. Стъпва на здрава основа. Качественият състав на новоизбраните му органи, оказаната му широка подкрепа гарантират неговото утвърждаване и развитие. Другите ще махнат с ръка: абе, толкова неуредици и пропуски, че и неизяснени неща... Трудно ще е...

Да, трудно ще е — кой го отрича. Но вярно е и другото. Самоуправлението „излиза" от сферата на теорията и пожеланията. Сега въпросът е да се утвърждава положителното в малката му практика, да се отстраняват всякакви задръжки по пътя на развитието му. Критичният поглед има основания, но оптимизмът има реално покритие.

Digitized by Google

ПРЕЗУМПЦИЯ

ПЕТКО СТАМОВ

„Считам, че стилът и методът ми са били винаги добри, давана ми е навсякъде положителна оценка." Така оформя изказването си на събранието на първичната партийна организация директорът на ОП „Булгарплод" — Русе Иван Василев през есента на 1985 г., когато се разглежда въпросът за отрицателните явления в предприятието. Няколко месеца по-късно след проверка на окръжния комитет на партията бюрото на комитета излиза с решение, в което за Иван Василев е записано: „...допуска някои грешки в стила е методите на работа, за което бюрото му налага „порицание".

Стара история, защо да се ровим в минали работи — мъчеха се да ми внушат при разговорите моите събеседници. Не искам и аз да се връщам към старите разпри в предприятието, защото те с нищо не са допринесли да се сплоти колективът, да се заработи дружно и ефективно, да се създадат творческа атмосфера, дисциплина и отговорност. Вярно е, че производството през последните четири години е нарастнало от 21 на 31 милиона лева и може би този факт е стимулирал покълването на зърното, наречено непогрешимост.

Този факт предизвикваше недоумение от въпроса ми щеше ли да бъде избран на 15 октомври 1986 г. от събранието на пълномощниците Иван Василев за директор. И макар че част от фактите вече са публикувани, нека дадем минимум информация от решението на Комитета за държавен и народен контрол, взето на 17 октомври 1986 г.

„...Комитетът за държавен и народен контрол... налага наказание „строго мъмрене" на Иван Василев, директор на ОП „Булгарплод"...подписал и изпратил документи с невярно съдържание в СО „Булгарплод" и общинския народен съвет — Русе.

Налага паричен начет в размер на тримесечно брутно трудово възнаграждение на Иван Василев 1310 лева за това, че като не е направил необходимото за изплащането на целевите награди в съответствие с нормативните актове, е причинил щети на ОП „Булгарплод" в размер на 149 425 лева.

Задължава ръководството на ОП „Булгарплод" — Русе да събере сумите на неправомерно получените награди от Иван Василев в размер на 2892 лева..."

Както се вижда, след партийното наказание „порицание" идва и друго, административно — „строго мъмрене". На 13 ноември м. г. Василев е отстранен и от състава на окръжната контролно-реви-

Digitized by Google

зионна комисия. За една година барометърът на служебното и обществено положение е показал значителни отклонения, но не и личният барометър. Онова становище от есента на 1985 г. беше останало непроменено една година по-късно. Срещнахме се, изяснявахме факти, проблеми и отношения и накрая директорът отсече: „Хората ме уважават, утре да направят събрание — пак ще ме изберат. На първото ме задраскаха четиринадесет душн, сега няма да са повече от двадесет и осем".

Право на мнение, право на самооценка. В известни случаи дори ми импонира, защото от човек с понижено самочувствие ръководител не става. Въпросът е доколко се формира под коригиращото партийно въздействие, дали зад тоновете и милионите не се прикриват пропуски в партийното възпитание. И ако човек е склонен да вижда себе си в по-добра светлина, другите го виждат обикновено в истинската. С тия мисли прекрачих прага на много кабинети, питах ръководни фактори защо все пак делегатското събрание е проведено два дни преди да се вземе цитираното решение.

Отговориха ми:

Кольо Василев — секретар на окръжния комитет на БКП в Русе: бюрото на окръжния комитет реши да не отлагаме повече избора, пък Комитетът за държавен и народен контрол, ако реши, ще го сменим.

Петър Анастасов — председател на ОАПС в Русе: презумпцията за преднамерено избързване е абсурдна.

Костадин Клямов — председател на СО „Булгарплод": присъствувах на събранието. Председателят на ОАПС изчисти всички обвинения по анонимката.

На пръв поглед всичко е наред, има декларация за абсурдността на каквото и да било подозрение. Има и готовност за смяна, но забележете, ако от горе решат това. Като че ли в окръжния комитет нямат достатъчно информация за своите кадри, като че ли вече не е внасян в заседание на бюрото един доклад, в който Василев е обявен за „бивш директор". Има друго: едва ли щеше да се поеме рискът предприятието да остане без директор само след няколко дни, ако не се знаеше какво наказание предстои. В руслото на тия разсъждения председателят на ОАПС не навлезе. Обясни ми, че той като кандидат-член на бюрото на окръжния комитет на БКП е трябвало да направи само предложението пред събранието. И го прави чрез прочитането на характеристика на Иван Василев от февруари на 1986 година. Разбира се, тук е почувствувана празнина, защото всички са знаели, че ръководството на предприятието се обследва, поради което е направено „изчистването по анонимката".

Преди да започне събранието, секретарят на заводския партиен комитет Милко Стефанов дава на един лист написани обяснения по отделни обвинения: измръзнали картофи — не е вярно, за бригадирския труд — не е вярно, за апартамента на директора — не отговаря на истината и т. н., като накрая се споменава, че има още неизяснени работи около целевите награди. Така че представителят на окръжния комитет на партията не е имал отношение към оценката (в смисъл на нейното актуализиране), нито по отношение на обвиненията, по които държавен контрол прави проверки. Нещо повече, не бил запознат изцяло с работата на това предприятие — просто отишъл да проведе събранието. „На нас хората ни вярват — увери ме в разговора ни партийнят секретар. — А за директора, другаря Клямов подчерта, че много нещо е направил през последните години. За целевите награди мисля... че не спомена."

Digitized by Google

Не е споменал никой. И хората са повярвали или са се уверили, че и от тази проверка няма да излезе нищо.

●

Целеви награди, стимулиране на субективния фактор — колко добре звучат в управленския лексикон тия понятия и колко неприятности носят за ония, които оценяват приноса, за да го поощрят. Затова банката иска заповеди, подписани и от председателя на профкомитета, разчитайки на работническото самоуправление и профсъюзния контрол. Зная много случаи, когато в колективите има приети коефициенти за трудово участие или за принос, по които всичко се изчислява, когато списъците не само се огласяват, но и се гласуват от общите събрания. Зная и други, при които списъците се правят за час-два и до вечерта парите се раздават. Просто деловитост и оперативност под благовидния предлог да не се тревожи колективът. Но колективът не е нито сляп, нито глух, а така нареченатa „оперативност" само създава повод за слухове, понякога и основателни.

Не може да се каже, че партийният и профсъюзният комитет на предприятието не са се занимавали с актуални въпроси. Проблемите на производството все по-настоятелно са поставяни през изминалата година в дневния ред. И за дисциплината има взети мерки и потърсена отговорност. Само наградите са пропуснати: по отношение на социалната справедливост, по отношение на тяхното политическо отражение, по отношение на действителната им връзка с успехите. Много съблазнително се е оказало да се разпределят всички средства, без, както се казва, „да се прекарат през схемата", което на обикновен език означава без нищо да се задели за обществото, за фондовете на предприятието. И точно тук изниква проблемът, кой следва да бди за държавните интереси, не е ли това първият признак, по който отличаваме политическия подход не само в партийната работа, но и в дейността на комуниста, изпратен на отговорна стопанска работа?

Интересни са тия списъци — единият за административно-управленските кадри, другият за преките изпълнители. В първия, по-краткия, хората са записани с по две имена, във вторня с името, презимето и фамилното име — така, както се полага за вземането на пари. В първия влиза и председателката на профкомитета. Разбирам нейното бързо съгласие за награждаване на хора от обединението: та нали ако вземе да доказва извращаването, да бави и преразглежда списъците (или да ги внесе за обсъждане в профкомитета), тогава може да се нарушат и нейните 400 лева награда за вноса на зрял лук през 1985 г., да не говорим, че някой би ги сравнил с ония 30—40 лева, които са получили пакетажните работници. Защо Стефанов и Джамбазова да се заяждат за името Георги Николов, когато знаят, че фамилията е Джалъзов и с нея се подписва заместник генералният директор, който разрешава от София целевите награди (в списъците го укриват като началник-отдел или фелдшер). Има не само началници, какъвто е случаят с Йордан Димитров — шофьор на леката кола, който по заповед № 797 получава 300 лева целева награда „за правилно съхранение на зрял лук". Според Иван Василев главният специалист от счетоводството на обединението в София Стефан Стефанов (в списъците Стефан Игнатов) има принос за усвояване на производството на някои видове пулп (да беше технолог, човек да повярва), шофьорът

Digitized by Google

му бил в тежко материално положение — през лятото изпотрошил при катастрофа леката си кола „Форд"!... За един-два случая слага ръка на сърцето си: „За този имам вина, моя е вината".

Дали уважението на работниците щеше да бъде по-малко, ако беше сложил ръка на сърцето си пред делегатското събрание?

●

На входа на фабрика „Дунавия" — основно поделение на ОП „Булгарплод", в плакатен размер е поставен сигнал с имената на седем работници, които се опитали да изнесат месо — кой по два, кой по три килограма, а един — цели двадесет. За съжаление не се е случило само в деня на моето посещение. Опитите за присвояване не секват, макар че нещата се изменят, взети са мерки, няма го онова разхищение, когато преди години са казвали: „Всеки влачи". Никак не е лесно да се пресече стихията на колективната безотговорност или по-точно казано на колективното сговаряне. Изменен е вече редът за изписване на готова продукция и практиката всеки началник да носи кочан и да изписва е отрязана отпреди две години.

„Оттук започнаха недоволствата, заради това се пишат толкова много анонимни изложения" — обяснява ми корена на изострената обстановка партийният секретар Стефанов. Разбирам го, вярвам му, защото не е лесно да се опълчиш срещу теченето, да коригираш деформации, да сложиш ред. Много трудно ще бъде, ако с това се нагърби един човек, та дори това да е първият ръководител; едва ли ще се стигне до обществена заангажираност без активното въздействие на обществените организации и колективните ръководни органи, без отстояването на политическа позиция от партийните организации и изява на авангардната роля на всеки комунист. Точно в такава изострена обстановка проблемът за личния пример придобива особена значимост, често пъти служейки като бариера. Когато се въвежда здрав ред, хората с основание стават особено чувствителни на всяко отклонение, особено на нарушенията, на всеки пропуск или извращение, когато идват от горе. И понеже, както се оказва, всичко в предприятието е обществена тайна, сравняването на думи с дела придобива особена актуалност:

Изречение от характеристиката на Иван Василев, прочетена на делегатското събрание:

„...Другарят Василев е обхванал разнообразната дейност в предприятието, следи за опазването на социалистическата собственост".

Данче, за София:

1. Един кашон смесен с 4—5 вида консерви.
2. Един кашон със сърми.
3. Един кашон с консерви — желирани.
4. Отделно 5 кг сушени кайсии, два кашона желирани.

Подпис: Ив. Василев

Всичко се изписва с нареждането на директора, което показва, че има ред. Не за всичко обаче има получател, а формата на нареждане в много случаи е хвърчащото листче. Питам Йорданка Неделчева (Данчето) къде отиват консервите от склада, който завежда, тя вдига рамене: „Идват при мен служители от канцеларията с бележка от директора и аз давам, каквото е наредено. Не зная къде отиват кашоните, моята работа е да пазя бележките."

Digitized by Google

Прехвърлям бележките с непопълнени графи за получател, питам директора и партийния секретар какви са тия дегустации с по 130 кутии свиниско желирано и сам изпитвам неудобството на човек, надникващ в кухнята на домакина. Почти се съгласявам с директора, че днес, ако искаш да вземеш едни гуми за мотокарите, трябва да дадеш нещо от съблазнителната продукция, вярвам на партийния секретар, че и да е даден някой пакет, то е за услуга на предприятието. Не искам да се задълбочавам в констатацията на КДНК: „... допускани са нарушения при изнасянето на готова продукция, с което са създадени условия тя да се раздава за лична консумация".

Проблемът е друг. Ще се създават ли условия, за да се разшири практиката на някои предприятия да нагаждат планови показатели, да получават дефицитни материали и прочие изгоди, като дават рушвет? (Не намерих друга дума, макар че в практиката тя най-често отразява уреждане на междуличностни отношения.) Няма ли с това междуведомствено рушветчийство да се ерозират договорни отношения, та дори и правилници за стопанската дейност? Има ли място за презумпцията, че утвърждаването на стопанския ръководител изисква умението да дава?

И понеже тия неща се знаят във фабрика „Дунавия", все по-трудно става на цехови началници и профсъюзни дейци да се скарат на някоя работничка, когато я заварят отворила готова консерва.

●

Инспекторите от Комитета за държавен и народен контрол си свършиха работата, средствата за масова информация дадоха гласност на решението. По-нататък? Един месец по-късно не получих точен отговор какво следва по-нататък? Въпросът се изчерпваше главно с констатацията, че това предприятие е трудно, че там много директори са сменени, че едва сега то е стъпило на краката си. Преповтаряше се известната теза: изпълнява се планът — добър е стопанският ръководител (с подсказване, че и партийнополитическата работа е добра). Виж, ако не се изпълняваше... По силата на тази логика изпълненият план компенсира нарушения на социално-психическия климат, дори и нарушения на финансовата дисциплина. В последна сметка, ако има нещо, то за това има окръжен комитет, на който директорът е номенклатурен кадър.

В действителност винаги, когато в разговорите опирахме до някое очевидно нарушение, до проблема за вземане на мерки, веднага се спускаше номенклатурната бариера. Пред нея се е спирала първичната партийна организация и нищо чудно, след като характеристиката на Иван Василев е била формирана от горе надолу; след като няколко дни преди делегатското събрание на Милко Стефанов е наредено от сътрудник на окръжния комитет на партията да не се актуализира оценката, а да се чете тази, която са приели на 10 февруари.

Право на контрол, право на автономност на първичната организация, уставно задължение на комуниста да носи отговорност пред организацията, в която членува — всичко това е подминавано, за да се стигне до горчивите плодове през октомври миналата година. Очаквах, че тия пропуски са подсказали на партийния комитет как следва да действува, но месец след излизане на решението секретарят Милко Стефанов чакаше подсказване от висшестоящите ръководни органи. И може би имаше известно основание, защото цялост-

Digitized by Google

ното решение на КДНК не беше стигнало до него, нито по линията на директора, нито по линията на окръжния комитет на партията.

За сметка на това вървят версиите за солидни връзки горе, за отговорни другари, които нареждат едно или друго. Мълчанието на партийния комитет, ако не потвърждава, то и не дава отпор. Липсата на гласност поддържа една мълва за праскови с неопределен тонаж, раздадени на отговорни длъжностни лица, в латентно състояние от 1985 г. Дава се незаконно жителство на Борислав Гюлиев (всички са единодушни: много добър мебелист), а обяснението на директора е, че това става по внушението „на един отговорен другар..."

„Наредено по телефона", „съгласувано в оперативен порядък" — всичко делово и тайно, просто да се чуди човек откъде идват толкова много анонимни изложения!?

●

Преди години присъствувах на заседание на бюрото на първична партийна организация от едно пазарджишко село. Разглеждаха сигнал срещу бригадира, че е взел една каруца оборски тор за личното си ползване, без да я плати. Разгоря се спор. Седемте членове на бюрото бяха на различни мнения. Едни искаха наказание, други питаха какво толкова е станало. Един се мъчеше да го оправдае, че като си натори личния парцел, той ще изкара продукция за обществото... Накрая се обади и механикът на бригадата, заместник-партиен секретар, който мълчеше през цялото време: „Слушай — обърна се той към бригадира, — не е работата в едната каруца тор. Работата е там, че ти няма да имаш очи утре на никого да направиш забележка."

Всички замълчаха.

Digitized by Google

ПЛОДОВЕ НА ДОВЕРИЕТО

ЙОРДАНКА ТОДОРОВА
секретарка на партийния комитет в комбинат „Жеко Димитров" — Хасково

Изборната кампания за колективни органи на самоуправление ние в комбината приехме като важна партийна задача. С групата докладчици уточнихме същността и целите, новите моменти и характерности на избора, как трябва да водим разяснителната работа и как да организираме работата на първичните партийни организации, на комунистите. Цялата отговорност по подготовката се възложи на профсъюзите. Те наистина изиграха важна изпълнителска роля, но ние трябваше да не изпускаме партийното ръководство на процеса. Необходимо бе първо ние, партийните кадри, да четем, да знаем и, не на последно място, да можем да даваме отговор на всички въпроси. И вече въоръжени с постановките на новия Кодекс на труда и другите партийни и правителствени документи, да започнем работа сред колектива. На няколко пъти в подготвителния период се срещнахме с партийните бюра, стопанските ръководства, с профкомитетите не само да уточним, а и да се съветваме с тях. Най-големи трудности срещнахме при определяне границите на първичния трудов колектив. Повече от три години в комбината съществуват бригадите от нов тип — цехове със своите органи на самоуправление — бригадните съвети. Много бе направено от стопанското ръководство за тяхната икономическа самостоятелност. През този период бе отделено голямо внимание за укрепване на партийното ядро в тях. Пригодихме и профсъюзната структура в съответствие със стопанската. Създаденото единство: бригада, първична партийна организация и основна профорганизация вече даваше добри резултати не само в производствената дейност, но и при възпитанието на колектива.

Това бяха мотивите ни, за да вземем решение — първичен трудов колектив ще бъде цехът. Уточнихме това и се заехме с активна разяснителна работа. Нейната цел бе да убедим хората в предимствата на новия начин на формиране на стопански ръководства на първичните и на основните трудови колективи, че изборът на стопански ръководител е израз на социалистическата демокрация в действие — това трябваше и да разберат и в това трябваше да се убедят всички. За двата месеца на подготовката и провеждането на избора неедноократно разговаряхме с актива, с отделните колективи, като отчитахме и се съобразявахме с образованието и степента на съзнание на слушателите.

Свършената работа в този период на подготовка на събранията гарантира тяхното добро провеждане. Оказа се, че не е формалност преразглеждането на работния план, неговото актуализиране. Ние знаехме, че трябва не само да се уповаваме на организационния опит, но и да организираме всичко планово и системно. Предстоеше ни първата трудност — кой да направи отчета преди избора. От пръв поглед да се направи отчет за дейността на бригадния съвет не изглеждаше трудно, но самото му реализиране показа, че се искат много знания и умения. Заедно с анализа на досегашната дейност следваше да се посочат задачите при новите условия. Истинско творчество проявиха стопанските ръководители, конкретна беше и нашата помощ. Задачата на всеки ръководител бе да усети настроението на хората пред всяко събрание: какво ги вълнува, какво им пречи и не на последно място кого биха предложили за нов ръководител.

Индивидуалните разговори, тази толкова ефективна идеологическа работа, винаги ни е помагала. По-

Digitized by Google

могна ни и сега. Работниците предлагаха, търсеха ни сами преди събранията, включително и с мнение за ръководителя.

Всеки ръководител, независимо от нивото на управление, беше агитатор. Разпределихме групата докладчици като отговорници за определени колективи. Това съсредоточи тяхното внимание към проблемите на един или друг цех. Например, ако утре е събранието на първи предачен цех, то партийният секретар, заместник-директорът, профпредседателят два дни непрекъснато са сред предачните. Едно подобно разпределение много ни помогна, за да отидем на всяко събрание спокойни и убедени, че сме си свършили предварителната разяснителна работа. Заместник-директорът по основната производствена дейност почувствувал, че групата на елтехниците и работниците от климатичната инсталация на първи цех не са разбрали новите, най-важни моменти на самоуправлението, а само коментират избора на ръководител, обсъждайки качествата на един или друг специалист. Намерил форма и време да поговори с тях. Хората му задали много въпроси, изказали свои съображения и в края на кранщата разбрали същността на работническото самоуправление.

Огромна бе ролята на секретарите на първичните партийни организации, които заедно с председателите на основните профорганизации и началниците на цехове се заеха с изпълнението на задачите. Единодействието през тези два месеца на изборната кампания показа, че то е залог за добър успех. То продължава и сега, когато новоизбраните органи на самоуправление започнаха работа. За пример може да послужи ръководството на цех „Тъкачен": Марчо Стойчев, секретар на първичната партийна организация, инж. Кирил Димитров, началник на цех, и Христо Граматиков, председател на основната профсъюзна организация. Трнмата в единство търсят общите пътища за решаване на всяка задача.

Винаги в комбинатския партиен комитет сме отчитали големия принос на началниците на смени за по-качествено изпълнение не само на производствените задачи. Те са първите помощници при организиране на всяко обществено-политическо мероприятие. В изминалата отчетна кампания пак те бяха агитаторите, организаторите, та дори и председатели на провежданите събрания. Според нашата преценка добре се справиха Ванчо Стайков — началник на смяна „Б" в цех „Апретура", Стойчо Грнгоров — началник на смяна „А" в цех „Тъкачен", и Христоз Петров — началник на смяна „Б" в цех „Предачен".

Въз основа на извършеното по време на отчетите и изборите и резултатите от тях ние в комбинатския партиен комитет направихме следните изводи: правилна е била оценката на комбинатския партиен комитет спрямо кадрите, предложени в изборните органи; на събранията освен добрите качества ясно бяха посочени и слабостите, пропуските на всеки ръководител, което се приема много добре от колективите; видяхме и оценихме зрелостта на всеки колектив. Текстилците имат верни критерии за оценка на ръководителя. Те предпочитат не добрия, в общия смисъл на тази дума, а принципния, справедливия, този, който ги разбира и им създава добри условия за труд. Когато всяка задача се поеме с отговорност и разбиране от всички ръководители и актива в комбината, тя се изпълнява възможно най-добре.

И като че ли основен си остава за нас, ръководителите на комбината, изводът, единственият извод, който не можем да не споделим — хората вярват в комбинатската партийна организация. Те го показаха в изборната кампания. Това доверие е капитал, който не само трябва да пазим като скъперници, а с всички сили да го множим. Затова към осъществяване на стопанското самоуправление ние пристъпваме без страх, с голяма отговорност, опирайки се на колектива.

Първите резултати от дейността на бригадните съвети са обнадеждаващи. Заседанията преминават активно. На тях се разглеждат важни въпроси от управлението на производствения процес. Много повече от друг път внимание се отделя на конкретния работник. Това ни убеждава, че избраните в органите за самоуправление са хора със свое правилно виждане и мнение, хора,

Digitized by Google

които и добре могат да разясняват всяко решение от политически, стопански и социален характер.

Особено усилена сега е работата на бригадните съвети, защото започнахме изграждането на насрещния план за 1987 г. В тази дейност ние имаме традиция, но досега тя се извършваше повече от първичните партийни организации и от профкомитетите и по броя на работническите предложения се отчиташе добре ли са работили или не са. Сега ръководството се пое от бригадните съвети, без да намалява отговорността на партийните и на обществените организации. Това ни окуражава, че ще се справим по-добре от предшествуващите години както с приемането на новите планове, така и с тяхното изпълнение.

„Сега основната задача на идеологическата работа е да съдействува за повишаване ролята на човешкия фактор в нашето развитие. Още по-активно да се формира идейно-политическа и морално-психична обстановка в трудовите колективи и обществото, при която повсеместното внедряване на научно-техническите новости, повишаването на производителността на труда и качеството на производството да се утвърждават като висш обществен дълг. С формите и средствата на идеологическата работа да се издига социалният престиж на творческата личност, да се формират нови нравствени критерии и образци на поведение. Идеологическата работа следва да се утвърждава все повече като реален фактор на социалните промени. Да се повишава ролята ѝ в борбата за ускорено развитие на научно-техническия прогрес, за икономия и пестеливост, за организираност, ред и дисциплина, за всестранно духовно развитие на нацията."

Из Тезисите на XIII конгрес на ВКП

Digitized by Google

НЕФОРМАЛНО ЕДИНСТВО НА ТЕОРИЯТА С ПРАКТИКАТА

ВИКТОР БУДАРИН

Трудовият, политическият и културният живот в нашата страна сега протича под знака на решенията на XXVII конгрес на КПСС, на Юнския (1986 г.) пленум на ЦК на партията. В приетата от конгреса нова редакция на партийната Програма се посочва, че **ускоряването на социално-икономическото развитие на страната** е стратегически курс на партията за качествено преобразуване на всички страни на живота на съветското общество. Това означава коренно да се обнови материално-техническата база, да се издигне народното стопанство на ново научно-техническо и организационно равнище. То има за цел да осигури качествено ново нарастване на народното благосъстояние при последователно осъществяване на социалистическия принцип за разпределение според труда. То предполага рязко активизиране на цялата система от политически, обществени и идеологически институти.

С други думи, главен лозунг в съвременните условия стана лозунгът за преустройство, лозунгът за работа по новому, в съответствие със съвременните и перспективни изисквания. По същество такова преустройство е същинска революция в цялата система на отношения в обществото, в умовете и сърцата на хората, в разбирането на задачите на съвременния подход и преди всичко на задачите, породени от бурния научно-технически прогрес.

Но революционните по своята същност преобразувания ще протичат толкова по-интензивно, а техните резултати ще са толкова по-чувствителни, колкото по-широк кръг социални слоеве и колкото по-многочислена маса хора се привлекат в осъществяването на тези преобразования. Партията настойчиво въвлича в процеса на преустройството цялото население на страната — работническата класа, колхозното селячество, интелигенцията — всички управленски ешелони от горе до долу, всички звена на политическо и държавно ръководство, всички производствени и други трудови колективи. Но въпросът не е само до масовостта, до количеството на участниците в общото дело, а и до степента на тяхната трудова и социално-политическа активност. Активизирането на човешкия фактор XXVII конгрес на КПСС издигна като основа за ускоряване на социално-икономическото развитие на страната. Но активизирането на човешкия фактор е твърде широко, многостранно понятие. Една от неговите страни, която влиза заедно с това в понятието „партийно ръководство на стопанското строителство", е идеологическото осигуряване на преустройството и на самия процес на ускоряването. Става дума идеологическата работа да се превърне в най-важното и високоефективно средство за успешно решаване на ключовите народностопански и социално-политически задачи.

Разбира се, идейно-политическото възпитание на хората е задължение на училището, на висшите учебни заведения, на литературата и изкуството, на средствата за масова информация, но също така и на системата за политическо и икономическо образование на трудещите се. Тази система има масов характер, обхваща 65 милиона комунисти, комсомолци, безпартийни.

През август 1986 г. ЦК на КПСС прие решение „За организиране на политическото и икономическото образование на трудещите се през 1986/1987 учебна година". Това решение е първа крачка по пътя на постепенното преминаване към система за политическо и икономи-

Digitized by Google

ческо образование, която да отговаря на духа и изискванията на XXVII конгрес на партията. Става дума за система, максимално свързана с решаването на главната общопартийна, общонародна задача — ускоряване на социално-икономическото развитие на страната. Тя трябва напълно да удовлетворява постоянно растящите духовни стремежи на хората, да бъде гъвкава, динамична, бързо да откликва на изменящите се потребности на съветското общество. Такава система предстои да се разработи в близките няколко месеца.

Преустройството на партийното и икономическото обучение е сериозен изпит за зрелост на всички партийни, идеологически работници, заети в този сложен и важен сектор на работа. Но не всички са готови да действуват самостоятелно, някои чакат, както и преди, указания „от горе", боят се да проявят самодейност, творчество. Някои считат, че преустройството ще доведе до разпиляване на натрупания опит, дори и до разрушаване на онова, което се е създавало десетилетия. Но трябва да се има предвид, че предлаганите от партията мерки не означават механическо отричане на миналото, а предполагат внимателно отношение към всичко ценно, което е изработила практиката. Недопустими са както консерватизмът, забавянето, така и безогледната прибързаност, необмисленост в действията. И заедно с това, нужни са смелост и решителност.

Централният комитет на КПСС поръча на отдел „Пропаганда", на Икономическия отдел на ЦК на КПСС съвместно с централните комитети на компартиите на съюзните републики, с краевите и областните комитети, към първи декември тази година да подготвят предложения по основните направления на преустройството на системата на политическото и икономическото обучение. Активна роля в тази работа са призвани да изиграят ВЦСПС, ЦК на ВЛКСМ, министерствата и ведомствата. На основата на тези предложения ще бъде създаден проект за документ, който ще се обсъди широко, вероятно през първото тримесечие на 1987 г. в печата, в партийните, профсъюзните, комсомолските организации, в трудовите колективи.

Какви са задачите на текущата учебна година като стартова, начална по отношение на преустройството.

Първата задача на пропагандистите, на всички организатори на идейно-политическото възпитание на трудещите се е да подчинят учебния процес на задълбочено изучаване на документите на XXVII конгрес на КПСС, които дадоха мощен творчески тласък за обновяването на нашия живот. Да запазят и умножат силата на този тласък — такава е задачата сега и много години напред. Главното внимание през новата учебна година ще бъде насочено към изучаване основополагащия съвременен проблем, стоящ пред партията и народа, проблема за ускоряване на социално-икономическото развитие на страната. Всеки съветски човек трябва твърдо да усвои, дълбоко и всестранно да разбере, че ускоряването — това е ключът за решаването на всички наши икономически, социални, вътрешно- и външнополитически проблеми. При това актуалните въпроси на развитието на съветското общество трябва да се изучават в тясна връзка с новите задачи и възможности за всестранно сътрудничество на СССР със социалистическите страни, за широкото използване опита на братските партии, във връзка с хода и перспективите на борбата между силите на прогреса и реакцията на международната арена.

За да стане политическото и икономическото обучение реална сила за обновление и развитие на нашето общество, нужно е тясно да го свържем с практическото решаване на актуалните задачи. То е призвано да допринася за изпълнение на годишните планове за социално-икономическото развитие и обещанията по социалистическото съревнование за 1986 и 1987 г., за петилетката като цяло. То трябва да бъде тясно свързано с борбата за повишаване производителността на обществения труд, за подобряване качеството на продукцията, за внедряване на нови, прогресивни методи на стопанисване и управление.

Методологическа основа за политическото и икономическото обучение са трудовете на класиците на научния комунизъм, теорията на

Digitized by Google

марксизма-ленинизма като живо, развиващо се учение, незаменимо ръководство за действие. Особено важно е сега да се засили вниманието към изучаването на ленинското теоретическо наследство, на историческия опит на КПСС. Поставена е задачата всички участници в школите и семинарите да изучат ленинските произведения от следоктомврийския период, да знаят как основателят на нашата партия е поставял и решавал въпросите на строителството на социализма. Да им се помогне да усвоят ленинската методология за анализ на реалната действителност, умението да я прилагат в съвременната преломна епоха на обществено развитие.

С други думи, подходът към идеологическата работа, като към средство за решаване на коренните социално-икономически проблеми, не само не отрича, но предполага, че главното в идеологическата работа е възпитанието на трудещите се в дух на висока идейност и преданост на комунизма, на съветския патриотизъм и пролетарски, социалистически интернационализъм, съзнателно отношение към труда и обществената собственост, все по-пълно приобщаване на масите към съкровищата на духовната култура, изкореняване нравите, противоречащи на социалистическия начин на живот.

Съсредоточаването на главното внимание в идеологическата работа именно върху формирането на марксистко-ленинския мироглед на хората позволява да се насочи цялото внимание върху единния процес — теоретическа подготовка и активно участие на хората в решаването на задачите за ускоряване на нашето социално-икономическо развитие. Предишните години нерядко отъждествявахме формирането на марксистко-ленински мироглед само с придобиването на определен обем знания. А това е съвсем неправилно. Самото понятие „мироглед" включва в себе си, строго погледнато, три елемента: знание, убеждение, практическо действие. Отнемете един от тях и това понятие ще се разруши. Без практически действия знанията и убежденията предобиват безплоден съзерцателен характер, а постъпки, противоречащи на знанията, говорят за формални, неустойчиви убеждения. На свой ред правилните действия, даже основани на трайни убеждения, но без сериозни, дълбоки знания, говорят в най-добрия случай за мироглед на здравия смисъл, но не и за научен марксистко-ленински мироглед.

Не може да се каже, че тази истина се отричаше или опровергаваше от някого. Но на практика в обучението преобладаваха абстрактно-схоластически подходи, а всички призиви за съединяване на теоретическото обучение с живота, с трудовата дейност на хората оставаха нереализирани. Свидетели бяхме и на друга крайност. Връзката с практическата дейност се отъждествяваше с включването на известно количество илюстративен материал в занятията. Понякога занятията се свеждаха до повърхностно обсъждане на чисто производствени въпроси. Тук за политическо обучение не можеше и да се говори.

За съжаление при такъв подход страдаше не само практиката, но и теорията. Нейното изучаване се превръщаше нерядко в механическо зазубряне на определен кръг общоизвестни формули, което не само малко даваше на практиката, но не обогатяваше хората с дълбоки знания на революционната теория, не формираше искрени убеждения, не правеше теорията ръководство за действие.

Както посочи XXVII конгрес на КПСС, в съвременния преломен период на развитие на нашето общество задача на политическата и икономическата просвета е да въоръжава комунистите, трудещите се с умение политически зряло да мислят и действуват, да способствува за разпространяване и утвърждаване на прогресивните форми за организация на труда и производството. Или по-кратко — правдивото слово на партията да превръща нейните идеи в могъща материална сила на практическата дейност на масите.

Да осъществи действително, неформално единство на теорията и практиката — това е най-сложната задача за преустройството на политическото и икономическото обучение на трудещите се. Готови рецепти за това няма. Решението може да бъде намерено само с търсене, с експериментиране, по пътя

Digitized by Google

на обобщаването на опита, на най-широк обмен на мнения между организаторите на идейновъзпитателния процес, пропагандистите, слушателите.

На едно от първите места за решаването на тази задача винаги се е поставял въпросът за пропагандиста, за неговите качества и способности. Какъв трябва да бъде ръководителят на кръжока, на школата, на семинара, за да даде достоен за историческия момент дял за мобилизирането на хората, за привличането им активно да участвуват в общото дело за обновяване и ускоряване на социално-икономическото развитие на страната? Преди всичко той сам трябва да стане беззаветен, искрен, последователен борец за преустройство, пример за ново мислене и поведение, за единство на думи и дела. Такава е една от решаващите предпоставки, за да започнат и неговите слушатели да живеят и се трудят поновому, според високите изисквания на настоящето и историческата перспектива на бъдещето им развитие.

От гледна точка на съвременните проблеми и бъдещето на системата за политическо и икономическо образование горната мисъл има принципно важно значение. Тя изразява общопартийното изискване — всеки да започне преустройството от себе си. Що се отнася до пропагандиста, чисто личният момент на преустройство съвпада с неговото обществено задължение да допринася за преустройството на всеки от своите възпитаници. А това значи да помогне на всекиго да определи вярно своята гражданска и партийна позиция, своята лична отговорност за хода на общото дело, да анализира състоянието на своята организираност и дисциплинираност, социално-политическа и трудова активност, критично да оцени степента на своята непримиримост към недостатъците, нехайството, пиянството, ведомствеността, местничеството, своя стремеж и желание да прави всичко по съвест, да се труди честно.

За да се постигне това, е необходим диференциран подход. Нужна е индивидуална работа с хората. На това обстоятелство с особена сила обърна внимание XXVII конгрес на КПСС, като осъди формалния, общ подход към идеологическата работа. Тази постановка на конгреса намери широка подкрепа у пропагандистите. Ето мнението на ветерана на труда, пропагандиста Ф. Сидоренко от Бобруйск: „В отчетите всичко е в ажур, на практика много нещо се свежда до шаблон, до гола, често надута статистика, до хвалба". „Вредата от формализма е в това, че хората не чувствуват от обучението реална полза за живота, за работата, с която всекидневно се занимават. А щом е така, неизбежни са разочарованията, падането на престижа на политическото образование, да не кажем и нещо повече" — така мисли аспирантът в АОН при ЦК на КПСС, бивш завеждащ Уляновския дом за политическа просвета Д. Баранов.

Разбира се, главното не е в „благополучните цифри" на обхванатите в системата за обучение, а конкретното, живо вниждане на всеки човек. И опирайки се здраво на онзи, който сам целеустремено търси и намира своето достойно място в делото за преустройство, пропагандистът е призван грамотно, внимателно да помогне на онзи, който с въодушевление близо до сърцето си е приел решенията на партията, но още не знае как да ги въплъти в живота, и заедно с това последователно да преодолява откритото или скрито съпротивление или равнодушие на онези, които не разбират или не искат да разберат същността на извършващите се промени и биха искали да живеят по инерция, да работят постарому.

Но за да се постигне всичко това, са нужни истински ентусиасти на партийната пропаганда, хора увлечени, способни да заинтересуват аудиторията, да водят след себе си хората, да провеждат занятията на високо идейно-теоретическо равнище, с познаване на производствените задачи и условията на труда на своите възпитаници. Но такива хора трябва грижливо да се създават, да се формират, да им се помага да израстват с всички средства, с които разполага партията.

Усъвършенстването на подготовката и информирането на пропагандистките кадри партията разглежда като един от ключовите проблеми за преустройството на политическото и икономическото обу-

Digitized by Google

чение в духа на съвременните изисквания за ускорение и обновление. Поставя се задачата да се укрепи техният състав с практически и нравствено зрели всестранно подготвени хора. Препоръчва се във всеки трудов колектив, район, град, област, край, република, във всеки отрасъл на народното стопанство да се създаде система за информационно осигуряване на политическото и икономическото образование (методически разработки, нагледни и звукови помагала, статистически и аналитични материали).

Тази работа едва започва да се разгръща и при нейното провеждане е важно да се отчитат мненията и пожеланията за усъвършенствуване методите и формите на подготовка и информиране на пропагандистите. Да вземем такава разпространена форма като семинарите с пропагандистите. Досега занятията в тях се свеждаха до това участниците да изслушат лекция по поредната тема, да си запишат препоръките на ръководителя. Затова може да се счита за твърде целесъобразно мнението, че на тези семинари следва не да се изнасят лекции, а да се водят именно като семинари, на които пропагандистите активно да обсъждат както съдържанието на темата, така и методиката на провеждането на занятията, формите за активизиране на учебния процес, характера на практическите задачи, възможностите за използване на делови игри, конкретни похвати на педагогиката и психологията. Такава репетиция за бъдещето занятие е най-добрата школа за пропагандиста.

Много рядко тези семинари се използват за съвместно обсъждане на коренни въпроси на пропагандистката работа като: какво означава свързването на теорията с практиката, какво представлява проблемното обучение, какво е психологическа ситуация, какво е мястото на педагогиката в пропагандистката работа и други.

Вярно, подобни теми изискват от ръководителя на семинара немалко универсализъм и специални знания. Това не винаги е възможно. Затова мнозина предлагат да се подобри работата на факултетите за пропагандисти в системата на университетите по марксизъм-ленинизъм, които функционират при републиканските, краевите, областните, районните партийни органи.

Много другари отбелязват, че за подготовката на пропагандистки кадри слабо се използва системата на висшите учебни заведения, че пропагандисти трябва да се готвят от студентската скамейка. А сега тези възможности не се използват. Във вузовете не е на достатъчна висота равнището на преподаването на обществените дисциплини. Бъдещите стопански специалисти не се запознават с основите на методиката на партийната пропаганда, с началата на педагогиката и социалната психология.

Голямо значение има участието на партийните и стопанските дейци като пропагандисти. Такава практика съществува вече не една година. Нейните предимства не предизвикват съмнение. Та нали в този случай със слушателите има работа високоавторитетен човек. Постоянното общуване с него помага на хората да получат от първа ръка информация за положението на нещата в предприятието, за неговите текущи и перспективни проблеми, за трудните участъци на производството. Техните собствени предложения и критични бележки идват до ръководителя без промеждутъчни инстанции, в неизопачен вид и много по-бързо, оперативно. Накратко, възможностите за съединяване на политическото обучение със стопанската дейност се разширяват много.

Ето защо в решението на ЦК на КПСС „За организацията на политическото и икономическото образование на трудещите се през 1986/1987 учебна година“ с цел да се осигури тясна връзка на теорията с живота се предвижда „активно да се привлекат за пропаганда на решенията на XXVII конгрес ръководителите на партийните, държавните, стопанските органи, профсъюзните и комсомолските комитети“. Тази постановка е особено важна, защото досега много стопански ръководители се отклоняваха от участие в пропагандистката работа, оправдавайки се, че тяхно задължение е да решават задачите за изпълнението на производствения план, а възпитанието на хората е грижа на партийната и другите обществени организации. Нещо пове-

Digitized by Google

че, не са редки случаите, когато стопански ръководители, получили партийно поръчение да работят като пропагандисти, прехвърлят всичко на свой дубльор и през цялата учебна година не се явяват на нито едно занятие, забравили, че стопанският ръководител трябва да бъде и политически лидер, и политически възпитател на колектива. Без това напълно оправдалият себе си принцип за единство на политиковъзпитателната, организаторската и стопанската дейност грубо се нарушава, а задачите на социално-икономическото развитие на колектива се решават често при пасивното участие на неговите членове.

За единството на теорията и практиката в политическото и икономическото обучение на трудещите се допринасят практическите задания на слушателите. Всички ще се съгласят, че по принцип използването на практически задания напълно се оправдава, освен в случаите, когато под формата на практическо задание се дават различен род логически и други учебни задачки, които имат отвлечен характер. Практическите задания за това се и наричат практически, защото трябва да дават практически резултат. Ето пример, който сочи Ю. Лобов, секретар на партийния комитет на производствено обединение „Ижмаш", Удмурска АССР, делегат на XXVII партиен конгрес.

Миналата учебна година пропагандистът на школа по основи на марксизма-ленинизма А. Воробьов, водейки курс по политикономия, при разглеждане въпросите за повишаване ефективността на производството, дал на група слушатели практическо задание: да анализират работата на участъка, който изработва рамки. Тук имало висок процент брак и рекламации. Другарите обстойно изучили проблема. Изводите им били обсъдени на едно от занятията. С тези изводи след това бил запознат колективът на участъка. Започнали съвместни творчески търсения. Успели да усъвършенстват технологията на производството и да подобрят външния вид на рамките. Бракът намалял десет пъти.

Да се превърнат такива факти в масово повсеместно явление е най-важното изискване за преустройството на системата на политическото и икономическото образование в духа на постановките на XXVII конгрес на КПСС. Затова е необходимо пропагандистът да разполага винаги с конкретна програма за практически задания, насочени към анализ и решаване насъщните проблеми за развитие на производството, подобряване условията на труда на работниците и т. н. Такава програма, на основата на плановете за реконструкция на дадено предприятие, на други документи и наблюдения трябва да бъде съставена централизирано под ръководството на партийния комитет. Използвайки препоръките, пропагандистът съвместно със слушателите разработва примерно за 3—4 месеца напред собствена програма, като включва в нея своите задания и заданията, предложени от слушателите. И не е беда, ако слушатели в различни семинари или школи в дадено предприятие се заемат да изпълняват едно и също задание. Ще имат възможност да се състезават един с друг за по-квалифицирано решение на задачата.

В редица случаи би следвало да се помислим и за по-сложни форми за сливане на политическата просвета с живота, с решаване на задачите за ускоряване на научно-техническия прогрес, за интензификация на производството, за подобряване качеството на продукцията, за укрепване режима на икономия, за социално развитие на трудовия колектив. Една от тези форми би могла да бъде например конкретен семинар, школа, да си поставят за решаване практическа задача за цялата учебна година, да правят анализ на някакъв производствен или социален проблем с последващи препоръки до партийния комитет или администрацията. Ако отчетем, че в системата за политическо и икономическо обучение преобладават хора със сравнително висок образователен ценз, такава своеобразна изследователска работа от целия колектив слушатели начело с пропагандиста би била за тях твърде интересна и привлекателна както в теоретически, така и в практически аспект. Не е маловажно и това, че всеки слушател в рамките на общото задание би могъл да получи са-

Digitized by Google

мостоятелен участък за изследване и напълно да прояви своите творчески възможности. Разбира се, такава организация на обучението предполага ентусиаст-пропагандист, способен да зарази своите слушатели с интересна идея и да доведе започнатото докрай.

В хода на преустройството на системата за политическо и икономическо образование голямо бъдеще има подготовката на рефератн. Нужно е само да се изменн отношението към тях. Сега тазн работа се води формално. Рефератът в най-добрия случай представлява компилацня от извадки от книги, брошури, списания. А ето как сн представя работата над реферата В. Кутирин, секретар на партийния комитет на ярославлското производствено обединение „Лакпром": „Ако искаме да има сериозно отношение към реферата, трябва да издигнем неговня авторитет. А това означава най-напред да го обърнем към практнката. Нека рефератът стане планова изследователска работа на всеки слушател. Подчертавам, именно планова и изследователска. Няма защо да се боим от тези думи. . .

Пропагандистът обрнсува на слушателя една или друга конкретна противоречнва ситуация в колектива. Това могат да бъдат или произвдственн трудности, или органнзационни, нравствено-психологическн и т. н. проблеми. Опитай да се ориентираш в тазн ситуацня, казва пропагандистът, сам разбираш какво значение има това. Мисля, ще ти помогне еди-каква си литература. Постарай се да направиш реферата в такъв и такъв срок. . .

И така, пред слушателя е реалиа ситуация, реален проблем. Той разбира значимостта от решаването му за колектива. Но, за да дойде до решението на този проблем, той трябва и в литература да се поровн, и, както се казва, мозъка си да поразчовърка. Резултатът си струва това. И слушателят с желание се заема."

Всеобща загриженост предизвиква бъдещата структура на системата за политическо и икономическо обучение. Тази, която действуваше досега, беше претоварена, трудноуправляема, пренаситена с множество разнообразни учебни курсове. При това комунистите, комсомолците, безпартийните се включваха в различни кръжоци и школи, което разкъсваше живата тъкан на създалото се общуване н в школите се обединяваха хора с различни производственн и други интереси. Мнозина предлагат политическите занятия да се организират на принципа „Заедно работим, заедно да се учим". Този принцип е осъществен в настоящата учебна година.

Но това е само началото. Въпросът за най-рационадна структура на политическото и икономическото образование в трудовия колектив изисква специално изучаване.

Предстон да се изучат въпросите за университетите по марксизъм-ленинизъм, опитът, проблемите. Предстои да се изясни как да работят в бъдеще домовете и кабинетите за политическа просвета, в какво и защо да се преустройват, какъв положителен опит да съхраняват и обогатяват?

Много критики има за програмите на досега изучаващите се дисциплини в системата на политическото и икономическото образование. Критнкуват ги за претрупаност, академичност, откъснатост от живота, дублнране с вузовските програми, книжност, сухота, в редица случаи в непригодност за практическо използуване. Предстои да се реши какви трябва да бъдат учебниците; учебните помагала и учебните програми за системата на политическото и икономическото образование на трудещите се.

На партийните органи и организации, на пропагандистите, се препоръча в хода на преустройството да съсредоточат вниманието си върху използването на активни методи за провеждане на занятия, на внедряване семинари и дискусин, на обсъждане реферати и прилагане делови игри, на изработване на ефективни форми за полнтическо и икономическо самообразование на трудещите се.

Това са само някои въпроси на преустройството на системата на политическото и икономическото образование в духа на изискванията на XXVII конгрес на КПСС.

Digitized by Google

РЕВОЛЮЦИЯТА — ВСЕКИДНЕВИЕ И БЪДЕЩЕ

Другарят Пенко Таков е роден на 15 август 1909 г. в Мездра, Врачански окръг, в семейството на железничар. Член на БКМС от 1925 г., а на БКП — от 1928 г.

Активно участвува в революционното движение. Бил е секретар на градски и районен партиен комитет. От 1932 г. до края на 1934 г. е секретар на Червенобрежкия окръжен комитет на БКП. Заради активната му революционна дейност е осъден на 12 години и 6 месеца, половината от които лежи във фашистката тюрма. След хитлеристкото нападение над СССР осъществява курса към въоръжена борба като нелегален партиен функционер (секретар на окръжния комитет на партията в Червен бряг), партизанин, политкомисар на XI плевенска въстаническа оперативна зона и командир на Червенобрежкия военнооперативен район. Получава две смъртни присъди.

След Девети септември работи като председател на областния комитет на Отечественият фронт в Плевен, гл. секретар на Общия земеделски професионален съюз, председател на Съюза на водните синдикати, подпредседател на Президиума на Народното събрание, завеждащ отдел „Селскостопански" на ЦК на БКП. Бил е 13 години председател на ЦКС; зам.-министър; а от март 1962 г. министър на вътрешната търговия. От 1971 г. до юни 1986 г. е зам.-председател на Държавния съвет на НР България и председател на Съвета по възпроизводство на човешки ресурси. От април 1972 г. до юли 1982 г. е председател на ЦС на БТС, а от 1980 г. до 1983 г. и председател на Асоциацията по стопанския туризъм и отдиха на трудещите се. Избиран е за народен представител във всички мандати на Народното събрание. Два мандата е председател на Комисията по социалната политика, а сега — зам.-председател на Постоянната комисия на народните съвети.

На V партиен конгрес е избран за кандидат-член, а на следващите конгреси — за член на ЦК. От ноември 1966 г. е кандидат-член, а от юли 1979 г. до март 1982 г. — член на Политбюро на ЦК на БКП.

Носител е на пет ордена „Георги Димитров". Удостоен е със званията: Заслужил деятел на търговията, Герой на социалистическия труд, Герой на Народна република България.

Digitized by Google

— Другарю Таков, има народна мъдрост, която казва, че крушата не пада по-далеч от дървото. Като знам Вашата революционна биография, се изкушавам да попитам какво сте взели от родословното си дърво и по-конкретно каква роля изиграха комунистическите идеи във Вашето семейство и във Вашата лична съдба?

— Добре подхващате разговора с народната мъдрост, защото на нея не може да не се доверим. Тя е синтез на колективната мисъл и практика, доказала своята вярност през столетията. И въпреки това добре знаете, че всяко правило си има и изключения.

— Но Вие не сте от тях.

— За щастие не съм, имам пълното основание да се гордея със своя родословен корен и не само, че се гордея, но и изпитвам чувството, че съм му в дълг.

Моята майка е сестра на Найден Киров и откакто помня, в своите разкази тя винаги ни даваше за пример на трудолюбие и упоритост нашия вуйчо, който от обикновено селянче беше завоював висок обществен престиж — един от ръководителите на Русенската окръжна партийна организация и на Русенската комуна, известен адвокат, член на Централната ревизионна комисия на партията, един от най-обичаните и уважаваните дейци, популярен трибун.

Издъника от народа, Найден Киров още от най-ранна младост прегръща социалистическите идеи и в продължение на много години — като учител в Калотино, студент в Женева, съдия в Орхание (Ботевград), адвокат в Русе, той самоотвержено им служи и заради тях през страшните априлски дни на 1925 г. загина от фашистки куршум.

Още от невръстни години пътят, по който беше минал вуйчо ни, се превърна за всички нас — петте деца на неговата сестра Екатерина Такова — в път на мечти и стремежи, в наша съдба.

Най-големият ми брат — Кръстю Таков, през годините на гимназиалния курс (1915—1920 г.) учи в Русенската мъжка гимназия и живее в семейството на Найден Киров, при неговите четири деца: Весела, Кирил, Надя и Милка. Той бе мостът, по който идваха комунистическите идеи у нас, в семейството на железничаря Петър Таков. Наученото в Русе Кръстю пренесе и в живота на младежката и партийната организация в Червен бряг. Неговата борбеност не остана скрита. През Септемврийското въстание 1923 г. и през периода 1941—1944 г. бе арестуван няколко пъти.

Йордан Таков учи в Свищовската търговска гимназия. Там развива широка дейност в ученическите кръжоци и в подпомагане на нелегални дейци и тяхното въоръжаване. Работи заедно с известния наш партиен деятел и социолог Иван Хаджийски и Марин Александров Палов. След априлските събития 1925 г. бе арестуван и съден.

На 9 юни 1923 г. на др. Петър Нетов и на мене беше възложена куриерската задача за свръзка на партийната организация в Червен бряг с щаба на въстаналите села от полския район, който щаб се намираше във воденицата на земеделския деятел Маринчо Димитров.

По това време живеехме в Червен бряг, защото за участието в железничарската стачка баща ми беше уволнен и изгонен

Digitized by Google

от гара Карлуково. И сега, като си спомня тия години, трудно ми е да си обясня как сме оцелели — учехме, работехме във фабриките и тухларните и бяхме едни от първите във всяка инициатива на младежката и партийната организация.

През 1934 г. ние с брат ми Асен и сестра ми Гина общо бяхме осъдени на 25 години затвор. Сестрата успя да се отскубне от полицейските преследвания и се озова по-късно в редиците на интербригадите в Испания заедно със своя съпруг д-р Коста Мичев.

Асен Таков по време на партизанската борба воюва в партизанските отряди на югославската освободителна армия. А аз на другия ден след 22 юни 1941 г. — деня на вероломното нападение на фашистка Германия над Съветския съюз, отидох в гората, за да залагаме заедно с другарите основите на партизанските отряди, да организираме борбата в плевенската оперативна зона.

Така че комунистическите идеи направиха от нас хора на делата, творци на съдбата си. А както казва Тургенев, всеки създава своята съдба и всеки се създава от нея. Врекох се на партията и превърнах революцията във всекидневие и бъдеще на своя живот.

— Мислите ли, че в друго време и при други обстоятелства житейският Ви път би се разминал с партията?

— Съзнанието на хората се формира под въздействието, условията и средата, в която растат и учат, работят и се възпитават. В този смисъл друг път за нашето семейство, в това число и за мен, не можеше да има освен пътя на тежката революционна борба, пътя на социалистическата революция.

— Как с времето се измениха изискванията на партията към Вас?

— Връщате ме отново назад по житейската пътека. Майка ни всяка събота ни водеше в клуба на партията, където се организираха много интересни вечеринки. Той се помещаваше в дома на Иван Драгойски — един демократичен човек и състудент на Найден Киров от Женева. Възрастните седяха на столовете напред — до сцената, после децата и накрая младежите и девойките се нареждахме зад тях прави. Неспирно се разнасяше веселата глъчка по целия салон. Но започнеше ли Странджата да разсипва топлата боб чорба на хъшовете с благословията, че при Странджата гладни ще ходят, но от глад не ще умрат или проклятието на певеца „Меч вдигнал против друг, от меч ще падне ш ти“ изведнъж залата доброволно притихваше.

Всички гледахме и слушахме в захлас. Това бяха първите стъпки към човешките страдания, предизвикани от експлоататорите и насилниците. Първите стъпки към осъзнаване на техните причини. Това бяха и първите изисквания към нас, поели трудния път. Ние отговаряхме на тях с нашето младежко усърдие и привързаност към политическата дейност, в която все повече навлизахме, чувствувайки нашата отговорност.

Скоро нашата младежка романтика започна да се преплита с арестите и побоищата в полицейските участъци, с тежките присъди и дълги години прекарани във фашистките затвори.

Само два месеца след седемгодишния затвор ни връхлетя страшната вест за вероломното нападение на хитлеристка Германия над великия Съветски съюз. Това беше сигнал, че е настъпила внезапна революционна ситуация и че всеки комунист,

Digitized by Google

където и да се намира на паралелите и меридианите на нашата планета, трябва да решава със своя ум и със своя революционен опит как да действува. Воювах в плевенските и в червенобрежките партизански отряди 1177 дни.

Такива бяха последователно нарастващите и все по-тежки изисквания на революционната борба на партията, на интересите на народа към всеки един от нас. Ние възмъжавахме, набирахме опит, жизнен и политически, и заедно с това и изискванията растяха. Всяко време има свои задачи и свои конкретни изисквания.

— Съжалявали ли сте някога, че сте комунист?

— Сега съм на 77 години, а първите крачки в революционната си дейност направих още на 14-годишна възраст и докато имам дихание в гърдите си, ще служа на нашите велики комунистически идеали, ще давам своя скромен принос за непрекъснатото възмогване и разхубавяване на миролюбива социалистическа България, за възхода на българо-съветската ни неповторима дружба, за добруването на народа.

— Мислите ли, че има разлика в ценностната система на комуниста от Вашата младост и днешните млади комунисти?

— Някои млади хора понякога са склонни да мислят, че времето на нашето поколение, времето на революционните битки наред с тежките изпитания е било и време на една завидна революционна романтика. Всяко време си има както своята романтика, така и своите сурови и неумолими изисквания. Но нека бъда по-конкретен.

Осъдиха ни по процеса на Червенобрежката окръжна партийна и младежка организация от Плевенския окръжен съд на 4 октомври 1935 г. В съда ни биха с приклади и миозина останаха осакатени и окървавени. Поведоха ни със засилена охрана към Кайлъшкия затвор. Зазвъняха тежките вериги. И към тях се прибавиха и тежките присъди — да преброиш годините им не стигат пръстите и на двете ръце. Мислиш си, тополката пред десета килия на затвора трябва още 14 пъти да листне! Плевенци, узнали за полицейската разправа над нашия процес в съда, бързо изпълниха и двете страни на главната улица по посока на затвора. По лицата се четеше искреното им съчувствие. Жените се просълзяваха, децата втрещено и учудено ни гледаха, мъжете скришом ни приветствуваха, народната жал ни оживи. Силно затуптяха сърцата ни, забравили за разбитите зъби, за посинелите прешлени, ние се чувствувахме победители.

Или да си припомним неповторимия подвиг на Стоян Едрев — н-к щаб на Плевенската партизанска зона, и Вълко Дойчинов, които през пролетта на 1944 г. се сражаваха със стотици въоръжени до зъби полицаи, жандармеристи и войници. Стоян убива началника на плевенската жандармерия Тотев, облича униформата му и обикаля постовете на обсадата, която го дебне. Човек — легенда!

След победата хиляди млади хора се вляха в народната армия, за да дадат своя дан за разгрома на фашизма. Не ще забравя младежа Георги Ив. Георгиев, син на земеделеца отечественофронтовец Иван Георгиев, който се върна от фронта с една ръка, също и моя боен другар, партизанина Соколов, останал завинаги на бойното поле.

Сега задачите са други, също трудни и отговорни. Обективните закономерности налагат преустройство в икономиката, в

Digitized by Google

социалната и в духовната сфера, за да се постигне качествено нов растеж във всички сфери на живота. Това са нови проблеми и същевременно те са продължение на четиридесетилетното наше усилено социалистическо строителство и възмогване. И някога, и сега новаторството върви ръка за ръка с приемствеността.

И ето ги приемниците — братята и синовете на най-храбрите, загинали в свещената борба, сегашните творци, носители на единствено възможния път за интензивното наше развитие. Ще спомена два пъти героя на социалистическия труд Кочо Караджов — ръководител на най-големия птицезавод в гр. Славяново, Плевенски окръг, който достигна производство на 30 хил. тона птиче месо годишно при все по-ниска норма на разход на фураж и себестойност. Добруджанеца, също два пъти герой на труда, Минчо Минчев Крайчев — председател на АПК в Крушаре, Толбухински окръг, който в продължение на 20 години заедно със своите колективи издигнаха от едно незадоволително развитие АПК в с. Овчарово, Тервел и сега в Крушаре до положение на първенствуващи стопанства. Лауреата на Димитровска награда Милко Д. Димитров — автор на 7 изобретения, отнасящи се до машини и технологии за предене и тъкане на принципно нова основа — новост от световен мащаб. Четири от изобретенията му, някои от които достигат 10 пъти по-висока производителност, са патентовани в 27 държави. И само те ли!

Някога и сега реализъм ръководеше и ръководи нашата партийна способност да държим с едната ръка пулса на живота, с другата програмата на партията и да умеем своевременно да реагираме на потребностите на хората и развитието, да решаваме и да действуваме!

Наше достойнство е, че се учехме и следвахме примера на дейците от по-възрастните поколения. И ние, техните ученици, никога няма да ги забравим и ще ги помним винаги с неизказана синовна признателност. Комунистите от всички поколения са победители на доброто начало в живота и борбата.

Най-важното, което създава това единство в ценностите системи на поколенията комунисти, това е Българската комунистическа партия и нейната голяма способност да организира превръщането на великите комунистически идеи в още по-голяма революционна, мирна и съзидателна социалистическа действителност в полза на всички и навсякъде.

— Какво няма право комунистът?

— Няма право да бъде по средата и няма право да бъде последен в многостраната работа и борба на икономическия и духовния живот на народа и партията. Няма право да хленчи и да оправдава с обективни трудности своите грешки и несполуки.

— По време на революционната борба как сте се отнасяли с честните, но слаби хора, които не са издържали на мъченията и са стигнали до предателство?

— Главното в поведението на комунистите в полицейските участъци, пред фашистките съдилища, в затворите, в партизанските отряди беше и си остана докрай поведение на революционери-борци. Ще припомня за известния партиен деятел-революционер Васил Мавриков, който през 1925 г., когато го осъждат на смърт, заявява: „Желая да бъда обесен в селото, в което съм

Digitized by Google

изградил организация на нашата партия — най-силна от всички взети вкупом буржоазни партии, а материала за бесилката аз ще платя".

Нима мога да забравя Коста Зънов — този безстрашен комунист с непобедим дух, при обесването му в старозагорския затвор се скъсва въжето. (В практиката на всички времена е било установено, че когато се скъса въжето, осъденият не се качва втори път на бесилото. Палачите не се считат с тази хуманна, ако може така да се каже, традиция.) Тогава той извиква: „Вашият строй прилича на това изгнило въже".

При прочитане на 4 октомври 1935 г. тежките присъди на подсъдимите по процеса от Червен бряг извиках в лицето на съда и многобройната полицейска охрана: „Половината от вашата несправедлива присъда ние ще изтърпим — другата половина — вне". Така и стана.

В района, в който действуваше нашият червенобрежки отряд „Георги Бенковски", станаха разкрития. Един от другарите не удържа и разшири обсега. При бомбардировките през януари 1944 г. в София той успява да избяга от софийския затвор и не след дълго време намери отряда. Там ни разказа за своето малодушие, в което е изпадиал и не удържал — разкрил една част от своята и на другарите си дейност. Отрядът го осъди на смърт, но впоследствие се спря изпълнението. Предстояха акции, в които той пожела активно да участвува. Така и стана. В голямата Брусенска битка на 26 юни 1944 г. този другар загина заедно с още 18 другари, сражавайки се геройски срещу жандармерията.

При всички случаи на проявено малодушие и на неиздръжливост при тежките изпитания отношението е било винаги конкретно за отделния случай. Пощада нямаше и не можеше да има за провокаторите, за тези, които скришом са започнали да служат на врага. Но те бяха изключение.

— Кога Ви е било по-трудно — преди победата или след нея?

— Трудности имаше и преди победата, по време на самата революционна борба и в социалистическото изграждане на нова България. Колкото и да са големи трудностите на мирното социалистическо строителство, те не могат да се сравняват с изпитанията на тежката нелегалиа борба.

Изводът е само един: под ръководството на такава боева партия като партията на българските комунисти непреодолими трудности няма.

— Кой е най-трудният Ви момент от живота, който и сега понякога Ви гони съня?

— Трудни моменти е имало, и то не един и два, защото и времето не е малко — повече от 60 години активна младежка и партийна работа и борба. Когато станах секретар на градската организация, задачите ми се виждаха по-достъпни и изпълними. Когато ме посочиха за секретар на районния комитет в Червен бряг, задачите бяха по-трудни, защото от Червен бряг до Торос вече имаше 31 километра и трябваше да се извървят за една нощ пешком. Но когато бях определен за секретар на окръжния комитет на учредителната конференция на окръжната партийна организация в с. Бресте на 26 юни 1932 г., почувствувах, че ме побиха тръпки. Тогава бях на 23 години. От Червен бряг до Тетевен и до Оряхово бяха по 60 км. Мъчно могат

Digitized by Google

да се минат за една нощ. Не само пътят ме озадачаваше. Задачите бяха големи и трудни. Питах себе си: „Ще ми стигнат ли силите и опита, за да мога заедно с другарите от окръжния комитет да ги решаваме?“

Но ние бяхме окуражени от всички, които присъствуваха на конференцията и преди всичко от пълномощника на Централния комитет, народния представител на партията, известния варненски деятел Илия Добрев. Никога няма да забравя този чудесен комунист, човек и другар, който през цялото време до попадането ми в затвора през 1934 г. помагаше на нашия окръг и ни насърчаваше; от народния представител на нашия град, също на нашата партия, един от ветераните — Крум Кашовски; от известните комунисти Марко Неиков, Сава Гановски, Петко Лалов, Марин Лаков, Симеон Куманов, Доко Нинов, Вълчо Химерски, Петко Доков, Горан Трифонов, Тушин Иванов, Стою Буров, Никола Станев, Никола Гаичев, Ито Вълков, Велко Ненов, Йото Немцойски, Михал Йончев, Илия Вълчев, Мишо Коцов, Ничо Иванов, Борис Цеков, Тома Въчински, Яико Николов, Никола Христов, Димитър Кьосовски. Това беше по-възрастната фалангa в състава на учредителната конференция на окръжния комитет и благодарение на техния опит, на тяхното умение да работят с масите, да ги привързват към нашите идеи и борба, когато лявото сектантство проникна в редовете на партията и подкопаваше нейните връзки с масите, нашата организация, тези партийни деятели и ние, по-младите, заедно с тях здраво се държахме у хората и като Антей се стремяхме да не се откъсваме от майката земя.

Но от трудностите времето сякаш е оставило романтиката на преодоляването им. И сега вече си ги спомням не със страшните, а с хубавите страни.

— А най-щастливия миг помните ли?

— За мен той е в най-големия ден на България, за който са работили всички поколения в продължение на 13 века! Това е денят на победата.

— Вие сте участник в много върхови и съдбоносни исторически събития в живота на партията (1923 г., 1941—1944 г., 1956 г.). Сега, от високата житейска стълба, каква е личната Ви равносметка? Какво дадохте и на какво се научихте от тях?

— 1923 г., деветоюнският военнофашистки преврат, е голяма поука за всички антифашисти и особено за комунистите и земеделците. Деветоюнският преврат показа, че разединението на политическите партии, свързани с трудовите хора, въпреки че след тях върви мнозинството от народа, може да доведе до това те да бъдат ударени и победени, макар и временно, от една шепа узурпатори, насилници, от наемниците на царския двор и фашизираната буржоазия.

И обратното. След удара, който се стовари върху Земеделския съюз и неговото правителство след зверското убийство на земеделския водач Александър Стамболийски, с помощта на Комунистическия интернационал и на Васил Коларов и Георги Димитров нашата партия бързо се съвземаше. И се тръгна по пътя на осъзнаването на деветоюнската грешка. Паралелно с това се започна подготовката на Септемврийското въстание заедно със Земеледския съюз. С известни колебания и от наша страна, и от страна на Земеделския съюз можем да кажем, че през всичките години слез 1923 г. единството се поддържаше и укрепваше.

Digitized by Google

В периода 1941—1944 г. — период на партизанската борба, не остана активен сдружен земеделец, който така или иначе да не подкрепи тази борба. И тя ставаше все по-задружна и обща.

Нов тласък на това единство, изграждащо се вече в тежките условия на партизанската борба, се получи след 17 юли 1942 г., когато по радио „Христо Ботев" се разнесе окуражаващата вест за създаването по предложение на Георги Димитров на Отечествения фронт. Тази организация и това жадувано единство бяха в съзнанието на всички — на земеделци, на комунисти, на социалдемократи, на радикали, на звенари и на други прогресивни среди. Но никой от нас не можеше да го поднесе в такава достъпна, приемлива, убедителна форма на организация на всички добри политически сили в нашата родина, както това направи великият син на България Георги Димитров, който най-добре разработи и приложи в живота голямата Ленинова идея за задружната работа и борба със съюзниците на работническата класа и Комунистическата партия. Ние, които се борехме в този най-тежък период от съществуването на нашата партия, на Земеделския съюз, на останалите прогресивни сили, сме дълбоко задължени и признателни на Георги Димитров за неговия проницателен ум, за това голямо политическо оръжие, с което той ни въоръжи — да се обединим и рамо до рамо да воюваме за победата. И това обединение и единство не само че не е отслабнало в тези повече от 40 години, но то се усилва и в периода на строителството на социализма се превръща все повече в едно непобедимо единство. Непобедимо и неразтрогваемо завинаги. Единство за пример на всички, които се борят против експлоатацията и насилието, на всички народи, които обединяват в днешните тревожни дни своите сили, за да предотвратяват голямата атомна опасност, заплашваща еднакво всички и навсякъде!

Решенията на Априлския пленум от 1956 г., проведен под непосредственото ръководство на др. Тодор Живков, достойния приемник и продължител на великото Димитровско дело, дойдоха, за да турят край на погрешните стъпки, които се правеха в нашата партия, които носеха беди на партийните организации, на развитието на родината и на разправиите с кадрите. Нашата партия, съюзниците, народът сме щастливи, че именно др. Тодор Живков се зае с тази голяма промяна и непрекъснато, ето вече 30 години, априлските решения стоят здраво в основата на нашия напредък, те постоянно се усъвършенстват, доразвиват, превръщат се в принципи за действие при различни условия. Априлската линия не е само на днешния ден, но и на бъдещето ни.

И особено сега, след решенията на XIII конгрес на Българската комунистическа партия и решенията на XXVII конгрес на Комунистическата партия на Съветския съюз, са ни нужни априлските решения, подходите и начините на работа по целия фронт на партийната дейност, когато ще трябва заедно с другите социалистически страни да извървим може би най-трудния път, който сме вървели досега през всички периоди — пътя в предстоящите 15 години, защото този период е най-решаващ, пълен с непоправими опасности, които трябва и можем непременно да преодолеем. Решенията, които взеха всички наши братски социалистически партии и държави, и дружните мерки, които сега настойчиво и упорито, разумно се вземат и прилагат и в икономическата област, и във външнополитическата дейност.

Digitized by Google

Ние сме още в началото, но всички виждаме първите благотворни резултати.

Всички се убеждаваме, че това е единственият правилен и спасителен път.

Нашето поколение извличаше непрекъснато поуки за себе си. И тези поуки са ни помогнали и ни помагат по-малко да грешим, да зачитаме мнението на другите, да се вслушваме в гласа на хората, да не сме самонадеяни. Научиха ни да бъдем реалисти.

— Къде посрещнахте великия ден на Деветосептемврийската победа?

— Още на 6 септември, когато последователно се събирахме ръководствата на окръжния комитет, на партизанските отряди, на партийните и младежките райони в горите между Луковит и Червен бряг, в местността „Чутурулец". В срещата участвуваше като пълномощник на Централния комитет на партията и на Главния щаб на народоосвободителната въстаническа армия (НОВА) Никола Георгиев (Зеления) — една светла революционна фигура, с когото прекарахме дълги години във фашистките затвори, който има немалки заслуги към борбите на плевенската партизанска зона. Той винаги успяваше, и през най-тежките дни и месеци на периода 1941—1944 г., да се промъкне през иглените уши на фашистките преследвачи и да се добере до нашите бази точно когато е най-потребно.

Във връзка със заседанието бяха и ръководителите на Черноморската организация Васил Ватов, Милан Лазаров, Цветан Петков и други другари. Нашите сърца се пълнеха с неописуема радост. Надеждата, която ни е лелеела с години, се превръща през тези дни в реалност. Съветските воини, които неудържимо преследваха германофашистките отряди на запад, бяха на Добруджанската ни граница. Ние знаехме, че Георги Димитров беше казал на маршал Толбухин, че българската войска няма да стреля срещу своите съветски братя, че тя и народът ще ги посрещнат така, както някога са посрещали техните бащи и деди, а сега като двойни освободители. Така и стана.

Нашите партизани и партийни дейци вече доста по-свободно и денем, и нощем бродеха из градовете и селата. Хората вече излизаха от притеснението и страха. Фашистката администрация с всеки изминал час все повече чувствуваше своя край. Никои от тях се укриваха, изоставяйки своите постове и задължения, особено тези, които имаха престъпления. Това всеобщо въодушевление, този политически и духовен подем на стари и млади може да се сравни само с изблика на патриотичните чувства на панагюрци, когато се е обявило Априлското въстание през май 1876 г. Нетърпеливи бяхме всички, чуваха се гласове „по-скоро да завършим нашата работа и да вдигаме отрядите за превземане на селата и градовете. Ние трябва да посрещнем съветските воини с установена революционна власт".

И се започна повсеместното настъпление по цялата територия на окръжната партийна организация. Обезоръжихме още на 8 септември железопътната дружина в Червен бряг, която малко по-късно се постави на наше разположение. Ябланишката жандармерия не се предаде на местната организация на ОФ. Бяха им казали: „Ние ще сложим оръжие само пред партизаните". Така и стана. По-големи затруднения се получиха при парашутната дружина във военното летище „Телиш". Ние — каз-

Digitized by Google

ваха те — няма да сложим оръжие нито пред вас, нито пред партизаните. Ние желаем да заминем на фронта и да се бием срещу германците. Натоварени бяха на нарочен влак и в София бяха разоръжени на военна рампа. Деветстотинтях телишки парашутисти, които бяха готвени в специални школи във фашистка Германия, бяха разплакали в нашия край дете в майка.

Самият велик ден, Деветосептемврийската победа, ме завари на бойния ми пост. В стройните редици на червенобрежкия отряд „Дядо Вълко", с чиито смели партизани и добри хора превзехме Червен бряг и района. Върхът на народните чувства към първия ден на свободата най-силно се изрази на железопътната гара в Червен бряг, където бяха спрели няколко пътнически влака. Всички пътници бяха слезли, целият град се беше стекъл, а така също и хора от околните села. Всички заедно изразяваха своите патриотични чувства на обич и уважение към партизаните, нашата партия, Отечествения фронт, съветските воини. Това беше наистина най-очакваният, най-щастливият ден, ден равносметка на десетилетни, вековни борби, дошъл с огромни жертви на много поколения.

— Какво означава за Вас бойното другарство?

— Когато на 26 юни 1932 г. към обяд в дома на нашия другар Никола Цанин от с. Бресте, Плевенски окръг, привършваше своята работа учредителната конференция на окръжната партийна организация, бяхме обградени от цяла рота полицаи. Разделиха ни на две групи — едната преведоха през Червен бряг, а другата — през селата Враняк и Попица. Биха ни през нощта в полицейските мазета на Бяла Слатина. Изхвърляха ни един по един навън в непрогледната дъждовна нощ. Не можах по пътя нито да настигна, нито да ме настигне някой другар. Вървях, без да знам накъде отивам, но попадиах в Кнежа. Още не беше разсъмнало, когато успях да се добера до един окоп, където предполагах, че ще спре локомотивът на сутрешния влак от Оряхово за Червен бряг. Проработи ми късметът. Рано пристигна влакът и машинистът се случи моят отличен приятел Илия Горнишки, ревностният разпространител на вестник „Транспортен глас". Дадох му знак и той бързо ме прибра в локомотива. Целият бях потънал във вода и кал. До Червен бряг успях да се почистя и да поизсуша дрехите на локомотивната пещ. Усетих другарските ръце на Илия и огняря.

През лятото на 1935 г. управата на плевенския затвор затегна режима и ни остави над 1500 политически затворници само с 4 часа на денонощието излизане от килиите, а ние бяхме натъпкани като сардели. Имаше и нарове на 2 етажа. Втора килия, която е за около 20 човека, бяхме 60 човека с две малки прозорчета. Нямаше въздух. Горещината беше непоносима, а трябваше да стоим по 20 часа в денонощието в тях. Повечето от половината заболяхме. Нямаше изход. Обявихме стачка с неизлизане от килиите и написахме много писма до нашите родители и до партийните организации. Не можехме да се перем. Така преживяхме 100 дни. По-силните, по-издръжливите помагаха на по-слабите. За тях се отделяше повече от храната, оставяхме ги близо до прозорците. Ризите ни бяха почернели, телата спарени, очите хлътнали, но духът беше висок. Силното чувство на другарска взаимопомощ ни спасяваше. Няма да забравя др. Ангел Колев (Колоолу), дългогодишния и уважаван председател на ТКЗС в Христо Милево, Пловдивски окръг, как изваждаше

Digitized by Google

малките парченца недовряло месо от своята паница и ги даваше на заболелите другари. Протестът на родителите и на нашата общественост по повод на това издевателство над плевенските политически затворници принуди началника на углавното отделение, един от нашите умъртвители Гьоргов, да дойде в плевенския затвор с голяма свита полицаи, прокурори, офицери, които нахълтаха в затвора и попаднаха най-напред в нашата втора килия. Отвориха вратата, духна ги спареният въздух и те неволно се дръпнаха назад. „Вие какво искате, бе, та сте дигнали на главата си цялата страна, че тук измирате?"

„Искаме въздух — отговорих му. — Това, което е дар за човека и за всяко живо същество от природата, нищо друго не ви искаме. Пуснете ни на двора, за да дишаме и живеем. Ние сме хора, които не сме осъдени на смърт."

На другия ден ни пуснаха на двора и увеличиха разходката на 8 ч. През ноември 1935 г. по наказание за стачката ни преместиха в шуменския затвор 60 души. „Каталози" (така ни наричаше един от затворническите ключари. Той искаше да каже „идеолози").

В 1941 г. през декември с Вълчо Хемирски бяхме във Веслец. Не можахме да влезем в село Върбица, имаше блокада. Имах температура и силна ангина, беше влажно и студено. Постлахме шума и той легна на шумата по очи и ме покани да легна на него и с нашите раници се завих.

На 1 май 1944 г. заваля силен сняг в планината Драговица. Трябваше да се настанят под одеяла и платнища другарите от отряда. За нас двамата с Нецо Гарвански нямаше място, останахме на снега.

При голямата акция на нашия отряд „Дядо Вълко" по превземането на с. Струпен (сега Лазарово) беше тежко ранен др. Мако Даков. След една голяма одисея по неговото спасяване той можа да се добере до планината Дреновица и да намери отряда. Състоянието му беше тежко. Отрядът беше блокиран от врачанския пехотен полк и неговите войници се намираха до нашата база само на броени метри. Какво да се прави с ранения? Отрядът през нощта трябва да се изтегли в Ботевата планина Веслец, а той трябва да бъде лекуван. Надделя предложението, което направи Вълка Горанова — на носилка с 4 души партизани да се пренесе през Искъра по новостроящия се мост в щабната партизанска квартира, която се помещаваше в дома на Трифон Лазаров в Червен бряг. Пролетните води на Искър са големи. Мостът е недостроен, минава се по странични дъски, но с няколко изстрели прогонват охраната и с голям риск преминават моста. Лекувахме го и го излекувахме. Доктор Петър Вутов, тогава студент по медицина, беше щабен лекар, похвали нашата медицинска служба.

И сега си мисля, че бойното другарство е най-голямата революционна, човешка добродетел, че понякога то е по-силно и от братското чувство.

— Какво най-много цените у партийния работник?

— През пролетта на 1934 г. възникна един необикновен за онова време въпрос в окръжния комитет на партията в Червен бряг. Предстояха избори за училищни настоятели. Сред възрастните другари се очертаваше мнението, че можем да обединим нашите усилия с левите земеделци и социалдемократите и да вземем училищното настоятелство в предстоящите избори и че

Digitized by Google

един такъв успех би повлиял за нов подем на прогресивните сили и на партийните организации в целия партиен окръг. Още повече, че имаше всички признаци и се чувствуваше безпомощността в решаването на големите проблеми на нашето развитие от народния блок, който тогава управляваше. Растеше недоволството. Повече от 8 месеца държавните служители не бяха получавали заплати.

След сериозно разискване в комитета везните се наклониха към единомислие за тази обща изборна акция. Подхвърли се идеята да определим група, която да се срещне с ръководството на земеделците и социалдемократите. И това стана. Разговорите протекоха благоприятно. Ние получихме утвърдителен отговор. Тази идея бързо се разпръсна сред техните и нашите хора. Започнаха да се събират в кафенетата и кръчмите, вече сядаха на една маса и шумно разговаряха. Това стана злободневна тема на деня и колкото повече наближаваха изборите, толкова повече се засилваха чувствата на единство и на задружност. Всеки разбираше, че тези мисли за подобно единство са живели във всеки един поотделно, но никой не е имал куража и силите, за да ги изяви. Законно тази инициатива се падаше на нашата партийна организация. Тя беше най-силната, с големи връзки между хората и добре политически осведомена, тя беше единствената, която живееше пълнокръвен организационен и политически живот. Тя организираше икономическите и политическите борби на трудовите хора.

Изборите за училищното настоятелство нашият трудов блок спечели. И това беше една наша голяма политическа победа. Защото и ние, младите, се стремяхме да проявяваме умение, да обичаме хората, умение да ги слушаме и да разговаряме с тях. Да се преценява правилно политическият момент и да се действува. На това ни учеха по-възрастните другари в нашата Червенобрежка партийна организация.

Това са може би наред с много други най-характерните и ценни качества у партийния деятел, които имат толкова по-голяма стойност днес във века на научно-техническата революция и атомната опасност, надвиснала над главите на човечеството.

— Как се чувствувате, когато Ви критикуват или Ви противоречат?

— Човешко е, когато те хвалят, да ти е по-драго и също така е човешко, когато те критикуват или ти противоречат, да ти е по-нанагорно. Но за комуниста, за добросъвестния човек е ясно, че без мненията на другите, с които той решава и действува, не може правилно да се оценяват нещата и правилно да се работи, не може да се върви напред. А да можеш да слушаш мненията на другите, това значи да можеш да слушаш и критичните бележки, да можеш да слушаш онова, което противоречи на твоите разбирания. Друг път към по-доброто решение и действие няма и не може да има. Иначе означава да действуваш само по своите разбирания, а това, най-меко казано, ще рече самознайство, което няма нищо общо с нашите партийни и човешки принципи.

От дългогодишния партиен и обществен опит и в революционните години, и в годините на социалистическото строителство съм се убедил, че от особено значение е човек да може да се овладее, когато е необходимо, да брои до 10, после до 20, после до 30 и т. н., както учи Лев Толстой. Да може да слуша

Digitized by Google

докрай бележките, без да възразява и същевременно добросъвестно, без излишен стрес и психологическо напрежение, хладнокръвно да премисли това, което той слуша от своите другари, за да усети искреността на тези думи, тяхната непреднамереност, тяхното добро желание. Тогава човек започва да чувствува едно облекчение, отначало вътре в себе си, посреща критическите бележки остро и невъздържано. Но ако успее да не вземе прибързано думата, след това постепенно всичко уляга и човек започва да разбира правотата на своя другар и да се съюзява с неговото мнение или с част от неговото мнение. А в разговора и противната страна намира общи допирни точки с твоето мнение и по този начин се получава колективно, задружно, по другарски обсъждане на дадения въпрос и се намира съответното сполучливо решение.

Разбира се, нужно е и човекът, който отправя критическите бележки, да прави това с добро сърце, по начин, който не засяга. Нужно е, следователно, точно да се говори и строго, ако е необходимо, взискателно, но вежливо. Не е вярно, че вежливостта намалява силата на бележката. Напротив. Вежливостта (защото човекът е човек затова, защото се и засяга), с други думи, е един необходим катализатор, за да се приеме бележката, другата, противоположната, противостоящата мисъл. Не бива критическата бележка, противоречивата мисъл да води до кавга. Критическите бележки и противоречивите мнсли в колектива, когато се разискват проблемите, трябва да обединяват, защото именно чрез тези разисквания и различни мнения колективът може да се добере до сполучливите изводи, до добрите резултати.

— Уважавате ли риска в работата, в живота?

— В началото на 50-те години вече работех в Централния кооперативен съюз. Правеха се първите стъпки на инкубаторно люпене на пилета, но работата не вървеше. Квачките продължаваха да бъдат основният източник на пилета. Селските стопанки предпочитаха не пилетата от инкубатор. Ние, ръководството на Централния кооперативен съюз, се замислихме и на една среща в Долнодъбнишката кооперативна люпилия разговарях с домакини, които бяха дошли да си вземат пилета.

Попитах ги: защо вземат само по 10, а не повече пилета? Казват: „Ние сме насадили и квачки, пък, което си е истина, не ни е изгодно — дават ни едно пиле за две яйца. Това е доста скъпо за нас."

Питам ги: „Ако вие получите пиле за яйце, бихте ли се отказали от квачките?"

— О — казват те, — разбира се, разбира се.

Направих това предложение в ръководството. Противопоставиха се някои другари, водени от мисълта, че ще губим. Но тази загуба, за която се говореше, беше привидна загуба. Ние разсъждавахме така: сега ще губим, но ние ще увеличаваме производството на пилета, те ще се взимат от стопаните, птичето стадо ще расте — ще се удвоява и утроява и ние вместо 180 млн. яйца, колкото събрахме през 1949 г., ще започнем да събираме двойно и тройно повече. От тези яйца ние ще имаме доходи, ще можем да заделяме фонд, с който ще покриваме загубите от размяната на едно пиле за едно яйце.

Приложихме този принцип, разширихме работилницата за инкубатори, осеяхме страната с кооперативни люпилни. Масово се вземаха пилетата и за 2—3 години с квачките се ликвидира.

Digitized by Google

Централният кооперативен съюз започна да изкупува 600—700 млн. яйца, печелеше вече повече, отколкото когато се обменяха 2 яйца за пиле и преди всичко спечели народното стопанство.

Пак по това време се обменяше в кооперациите един килограм изработена восъчна пита за 2 кг восък от стари пити. При това съотношение пчеларите не даваха восъка. Продаваха го на църквите за свещи, а ние внасяхме годишно от Турция по 200 тона восък, за да приготвяме пчеларски пити.

Но когато им предложихме килограм обработен за килограм необработен восък, те се съгласиха. А това е и в наш интерес.

Тогава ние купувахме около 300 тона мед годишно и пчеларството се нуждаеше от сериозна помощ. Подобрихме организацията в нашето предприятие „Нектаркооп", учейки се от унгарското подобно предприятие, и то стана база за производство на разнообразен пчеларски инвентар. Усилихме вниманието си към помощта на пчеларите. Заедно с Пчеларския съюз създадохме около 800 пчеларски дружества при кооперациите.

С други думи, ние се захванахме с онези въпроси, които решават производството на мед, а изкупвателната дейност остана накрая. Така да се каже, изправихме нещата с главата нагоре.

Появи се същият въпрос, че ние ще губим, ако разменяме килограм обработен восък за килограм необработен. По същия начин постъпихме, както при яйцата. От мерките, които взехме в продължение на няколко години, пчеларството се разшири. Стигна се до 800 000 пчелни семейства в страната и днес Централният кооперативен съюз изкупува около 8000 тона мед. От години наред медът е винаги в магазините на разположение на нашето население.

Такъв риск е разумен и благороден. В работата и в живота. И той трябва да намира място в нашата дейност. Особено сега той е нужен, когато се изпълняват решенията на Тринадесетия конгрес на партията, когато се борим да ползваме във всички области на нашия живот и преди всичко в икономиката постиженията на съвременната наука и техника, когато се разгръща едно огромно новаторство в производствените предприятия, съчетано с приемствеността на тези, които са работили преди нас. Разумният риск е неразделна част от усилията на хората за изпълнение на големите наши решения.

В тези случаи, взети от самия живот, си дават среща най-малко три стопански принципа. Това е разумният риск, икономическият подход и необходимостта всяка новост, за да се реализира успешно в практиката, в производството, е нужно да се поощрява и с финансови средства, които непременно ще се възвърнат неколкократно, когато се постави в действие тази новост.

— Коя житейска истина цените най-много?

— Борбата и действието. Без тях нашите идеи са мъртви.

— Кое от Вашия живот бихте пожелали да се повтори?

— Младостта с нейните години на революционната борба и социалистическото строителство. Младостта, колкото е по-буйна, толкова е по-красива. Тя напомня на водопад — силата не си знае.

Разговора води ИОТО КРЪСТЕВ

Digitized by Google

ЗА ХУБАВИТЕ ДУМИ, ЗА СНИМКАТА... И НЕ САМО ЗА ТЯХ

ХАСКИЯ ЧЕЛЕБОНОВ

Събрания всякакви — интересни и неинтересни; събрания, без които не може, и събрания, без които може, събрания кратки, но делови и събрания, проточили се цели часове в празни или с много пъти повтаряни приказки, събрания, които дълго се помнят, и събрания, които забравяш, преди още да си напуснал салона...

Докладите, които се четат на тях, и те всякакви: по-кратки или по-дълги, критични, самокритични, похвални, аналитични...

Спомням си, на едно събраине докладчикът подробно говори за успехите и отличната работа. Не пропусна никого от малкия колектив. За всекиго бе отредил по две-три страници: чувство за отговорност, деловитост, инициативност, оперативност, безкомпромисност към недостатъците... Накрая само в няколко реда бе отбелязал, че поради слаба дисциплина и цял куп други неуредици положението е много тежко и работата хич не върви. Така и не се разбра защо не върви, щом като всички са работили не просто добре или много добре, а повече от отлично.

Но думата ми сега е за други събрания.

ДУМИТЕ

Такава критика на никого не бих пожелал. Като ги слушах, жал ми стана за него. А те изброяваха провиненията му — че едно, че второ, че трето... Чет нямат. Някои говореха тихо, кротко, с бащинска загриженост, но други, отпуснали гласа си нависоко, гневно размахваха ръце. А той, леко понавел глава, забил очи в пода, като че беше замръзнал на стола си. През цялото време не откъсвах погледа си от него — не помръдва.

— Друг да иска думата?...

Нямаше други. Въздъхнах с облекчение. Това, което се каза, му беше предостатъчно.

— Иване — обърна се към него председателят бай Петър, — да добавиш нещо?

Чак сега се размърда. Стана бавно, все така забил очи към пода, и тихо рече:

— Да добавя нещо... Какво да добавя... Другарите казаха за мен такива хубави думи, каквито много отдавна не съм чувал... Благодаря, на всички благодаря.

— Ти... какво? — отново се надигна от стола си председателят. — Другарите ти изредиха тук цял куп твои провинения, а ти за хубави думи говориш.

— Как иначе да ги нарека, бай Петре? Не е много приятно да се слушат такива думи, но... щом са верни, щом са казани честно и са полезни, значи са хубави...

Когато събранието завърши, бай Петър отиде при него, хвана го подръка и двамата заедно тръгнаха към вратата. Председателят му говореше нещо — какво, не можах да чуя.

НА ЧИЕ МЯСТО

Дойде време и за последната точка от дневния ред — избор на делегати за окръжната конференция.

— Имаме право на трима делегати — каза председателят на комисията по избора. — Предлагаме...

Три имена...

— Други предложения? — запита ръководещият събранието, колкото да спази установения ред. — Да считаме, че няма и...

— Има! — обади се Иванка. — Според мен непременно трябва да изберем другаря Манолов. Той има какво да каже на конференцията и за колектива ни, и за...

— Иванке, на чие място предлагаш да изберем Манолов?

Digitized by Google

Познавах и тримата, записани в проектолистата. И тримата заслужаваха да бъдат избрани. И си помислих, че едва ли бих се почувствувал много удобно, ако на мен ми поставеха въпроса на мястото на кой от тях да бъде включен Манолов, който също заслужаваше да бъде избран за делегат. Когото и да посочиш, все едно, че не е достоен или е по-малко достоен от другите...

И друго си помислих, че не случайно, като се прочете проектолистата, много често всичко минава без нови предложения. Хем по-бързо ще свърши, хем няма да ти поставят неприятния въпрос кой от предложените не трябва според теб да бъде избран...

— Иванке, на чие място предлагаш да включим Манолов?

Иванка обаче не беше от тия, които можеш лесно да объркаш.

— Другарю Тилков — усмихна се тя, само че усмивката ѝ беше малко остричка и никак не се хареса на ръководещия събранието. — На чие място предлагам Манолов, това ще каже събранието, а не аз.

Хубаво че тук — право или криво — се намеси представителят на окръжния комитет:

— Аз мисля, че в окръжния комитет няма да възразят — каза той, — ако вашата организация изпрати не трима, а четирима делегати.

Предлагам Манолов да бъде включен в проектолистата като четвърти.

Предложението бе прието.

СНИМКАТА

Докато пътувахме за Верринската община, Милан Спасов ми разказа за едно интересно събрание. И за съвещанието, което се състояло преди него. На това съвещание обсъждали въпроса за ползата от ореховата шума. Докладчикът, застанал на трибуната, цели два часа чете написаните грижливо страници, от челото му пот струи, гърлото му пресъхва, та се налага на всеки пет-шест минути да го поразкваси с глътка чай, а една другарка, седнала по средата на салона, си чете книга някаква. Спасов, който ръководел съвещанието, извикал един от тримата фоторепортери, които имали задачата да отразят в печата мероприятията по събирането и оползотворяването на ореховата шума. „Видиш ли онова момиче там, с книгата? Снимай го!"

Снимката излязла хубава и Спасов я изпратил на началника на момичето. А защо я изпратил? „Сигурно иска да накажем нашата Ленка" — помислил си началникът. А не му се искало да я наказва. И все пак... Ами ако другарят Спасов го запита взел ли е отношение по поведението на своята служителка?

Така се стигнало до едно събрание, на което снимката, разобличаваща Ленка, минала от ръка на ръка. Доказателството, както се казва, било неопровержимо. Въпреки това членовете на колектива считали, че за наказание не трябва и дума да става, докато Ленка не каже защо не е слушала доклада, ами книга си е чела.

— Кажи, Ленке — примолил я началникът. — Нали разбираш, ако ни запитат... ще трябва някакво обяснение...

— Обяснението, другарю Точев — станала Ленка, — вие го знаете не по-лошо от мен. Защото и вие като начален, и аз като член на профръководството бяхме предостатъчно информирани за значението на ореховата шума на предишните две съвещания. Трябваше ли да си губим времето по този въпрос и на трето съвещание?

— Абе то, че е така, така е, но нали знаеш... личният пример... И сега какво да кажа на другаря Спасов?

— Кажете му, че на мен снимката много ми харесва, излязла съм на нея много хубава, дори и по-млада. Ако ми я дадете, ще си я запазя за спомен. Или... може да я дам на едно момче, с което...

... В село Верино пристигнахме цял час преди определеното за събранието време и тръгнахме по улиците „да поразгледаме някои неща", както каза Спасов.

— И все пак — запитах го аз, — ти защо си пратил снимката?

— Сгреших — отговори той. — Трябваше да я изпратя не на началника на момичето, а... на всички като мен, та нагледно да видим какво се получава, когато свикваме ненужни съвещания.

ОСМАТА ИЛИ ДЕВЕТАТА

Този път традицията бе наруше-

Digitized by Google

на — след прочитането на доклада пръв поиска думата Милан Спасов.

— Но... защо, другарю Спасов? Вие като представител на окръжния комитет... най-накрая...

— Е, ако е необходимо, може и накрая да кажа няколко думи.

Секретарят на общинския партиен комитет примирено сви рамене и обяви:

— Има думата другарят Милан Спасов.

— И така — започна Спасов, — днешното събрание на актива на Веринската община има изключително голямо значение. Предстои да се набележат мерки за изпълнението на задачите по осмата петилетка.

— Деветата — пошушна му секретарят.

Спасов обаче като че не го чу и продължи:

— Да ви говоря, другари, за значението на осмата петилетка, мисля, че е излишно. Защото...

— Деветата — викна някой от салона.

А Спасов си знае своето:

— Ако трудовите колективи във Веринската община успеят да изпълнят задачите си за осмата петилетка...

Бях седнал на първия ред и се опитвах с половин уста и с пръстите на ръцете си да му кажа, че трябва да говори за деветата, а не за осмата петилетка. Той погледна два-три пъти към мен и продължи да си говори за осмата. Най-после секретарят на общинския комитет, колкото и да му беше неудобно, си позволи да го прекъсне:

— Другарю Спасов, ние сега работим за изпълнение на задачите за деветата петилетка.

— Така ли? — учуди се или по-скоро се престори на учуден Спасов. — Ами... осмата кога ще изпълните?

— Изпълнили сме я отдавна.

— Интересно. Преди да дойдем на събранието, ние с този другар — Спасов посочи с поглед към мен — пообиколихме из селото и поогледахме нагледната агитация. И ето какви лозунги прочетохме на различни места: „На борба за предсрочно изпълнение на осмата петилетка", „Задачите на осмата петилетка — наш дълг и отговорност", „Всеки със свой принос за изпълнението на осмата петилетка"... А за деветата петилетка никъде нищо не видях.

Позасмя се и додаде:

— Ако съм сбъркал, моля ви, прощавайте.

Събранието продължи с обсъждане на задачите за втората година на деветата петилетка.

Digitized by Google

УМЕНИЕТО ДА СЕ ОБЩУВА С ХОРАТА

Поясненията „Размисли на партийния работник", което **Бойка Асинова** дава към заглавието на своята книга „Добрата дума", ни насочва към своеобразието в нейното съдържание. То подсказва, че с нас ще бъде споделен партийно-организационен опит, но същевременно ни настройва за по-свободна и по-разкована форма на изложение, при която ще бъдат избегнати познатите изрази като „организирахме . . .", „проведохме . . .", „използвахме . . ." и т. и. — шаблонизирани до голяма степен словесни отчети, зад които понякога е трудно да се долови живецът на партийната работа, нейният истински смисъл, мащаби и резултатност.

Нанстина Б. Асинова избира друг път. Тя поднася опита в белетризирана форма — не само заради четивността, а с желанието да се обхванат повече аспекти на сложната, многообразна, неограничена с часово разписание партийна работа. Предимствата на такъв подход са в това, че той ни дава възможност да погледнем мероприятието не само като съвкупност от организация и обстоятелства, а да видим и почувствуваме неговото въздействие върху нас. Той издава органично вътрешно отношение, когато в бележника на партийния работник освен деловите бележки и твърдото разпределение на задачите са записани мисли, вълнения и изводи, открития и преоткритня на истини, на хора и на човешкото в тях. И все пак ние възприемаме записките на Бойка Асинова не като литературен похват, а като изложение, което борави с конкретни факти и което намира своето оправдание в стремежа да се разкрие същността на извършеното, да се осмисли опитът, като се отсее и претегли с единствено правилната мярка — духовното му претворяване от хората.

Авторката разказва реални случаи и събития, които използва като повод за разсъждения върху принципни неща от партийната работа и облика на партийния работник. Едно от най-важните качества на партийната дейност, което се извежда на първи план, е способността за общуване. Не готовност да се побъбри в самоцелни раздумки и не словоохотливост, а общуване като присъединяване и вътрешно приближаване към хората, като съпричастие към техните съдби и към проблемите, които решават. Тази концепция е намерила израз и в заглавието на книгата. „Добрата дума" не означава благодушие и утешителство, а стремеж да разбереш човека, да проникнеш в неговата духовна същност, в мотивите и целите, които го движат. Тя, добрата дума, предполага умение да се отдели и поощри голямото и определящото в този човек, за да се отприщи творческата му енергия. Това е принципен партиен подход колкото верен и плодотворен, толкова и хуманистичен по своята същност. Без този подход не е имало и няма творческа партийна работа, не би могло да има и онази най-драгоценна традиция в историята на нашата партия — да се материализират идеите чрез проникновено общуване с хората. И днес за степента на творчески момент в партийната работа може да се съди преди всичко по това умение.

Трябва да отбележим, че в книгата общуването с хората е дадено в широк смисъл. Общуването е познание, то носи информация, но изисква подготовка и отношение към проблемите и към човека. Именно като познание то осигурява приемственост, връзка между миналото и настоящето и същевременно залага тази връзка между днешния и утрешния ден. Затова общуването с хората означава и общуване с миналото, с историята, с научното знание и художественото творчество — с всичко, което формира човека нравствено и интелектуално. Там, в тези сфери, партийният работник намира опора, цели и идеи, потвърждение на принципи и замисли, енергия за преодоляване на трудностите и съмненията.

Едно от качествата на книгата е, че тя борави с многобройни и убедителни примери за това как опитът на миналото, традициите, моралните и естетическите норми на нашия народ се включват в днешния ден, служат на идейно-възпитателната и организаторската ра-

Бойка Асинова, Добрата дума (Размисли на партийния работник), Партиздат, С., 1985, 120 с.

Digitized by Google

бота и слагат основите на бъдещи идейни и етически добродетели.

И в организационен план авторката схваща общуването по-широко. То се постига не само в разговори — групови или индивидуални, но и чрез събранията, чрез масовата дейност, смисълът на която в крайна сметка е един ползотворен диалог с хората. Разбира се, главното си остават непосредствената беседа, постоянната и ежедневна връзка, съпричастието в тържествени и скръбни обстоятелства, в часовете на равносметка, на страдание и подем. Общуването с млади и стари, с учени и работници представлява не само организаторска работа, но и човекознание, без което партийният работник не може да мине.

Като разказва за хората, с които се е срещала във всекидневието си на партиен работник, Бойка Аснова неусетно и ненатрапчиво ни преоткрива теоретически добре познатата мисъл за народа като извор на мъдрост и на етична норма, като носител на безпогрешна — поради колективния й характер — и на точна преоценка за събития и личности. По такъв начин книгата надхвърля първоначалния си замисъл, придобива чертите на народознание. От всички събития и случки в нея се извеждат същностни черти на народа, които потвърждават духовното богатство на българина в миналото и днес, неговия борчески дух и морални добродетели. Многобройни са в книгата щрихите, съжденията и оценките, изказани от нейните „герои", свидетелствуващи за жива и действена мъдрост, която би могла и сигурно ще се използва като материал в научни изследвания върху душевността на съвременния българин.

В това направление би могло да се отбележи и друга характерна черта на книгата: една неприкрита гордост от родния край, свободно звучащо възхищение и от величието на природата, и от славното минало, и от душевното богатство на обикновените труженици; привързаност, без която партийният работник не би се „състоял". Трябва да се съгласим с авторката, че понятията роден край, народ, партия не са абстракции, а сбор от живи хора с конкретни съдби. И затова работата на партийния работник винаги е и може да бъде само конкретна — при тези условия, с тези хора, с това революционно и духовно наследство, които трябва да бъдат впрегнати и за изпълнението на определени актуални задачи, и за създаване на почвата, върху която традицията, опитът и познанието, новоизградените материални и духовни ценности ще станат бъдеще.

Книгата „Добрата дума" на Бойка Аснова е задълбочено и искрено преоткриване на съществени страни от партийната работа. Книга, от която всеки партиен работник ще получи много нови импулси за творческо отношение към своята практика, ще види себе си отстрани чрез погледа на колега, с богати мисли и идеи за този колкото тежък, сложен и отговорен, толкова благороден и творчески по характера си труд.

ЛЮБЕН БЛАЖИЕВ

ШИРОКА ТЕМАТИЧНА ПЛАТФОРМА

Тематичният план на Партиздат за 1987 г. има за цел да отговори на най-актуалните проблеми, произтичащи от решенията на XIII конгрес на БКП, XXVII конгрес на КПСС и пленуми на ЦК на БКП.

Предстои да излезе **том 49 от многотомното издание „Съчинения" на Маркс и Енгелс, „Капиталът", т. 1 на К. Маркс, както и осемтомник „Избрани произведения" на В. И. Ленин.** Ще се публикуват още три тома от **второто издание „Съчинения" на Георги Димитров,** отделни сборници с **произведения на Васил Коларов и Трайчо Костов.**

В раздела „Партийно строителство" се предвиждат книги, в които се разработват проблеми, свързани с издигане ръководната роля на партията, с подобряване стила и методите на работа, с укрепване на демократизма и засилване активността на партийните органи, организации и комунистите, като **„БКП — ядро на политическата система на**

Digitized by Google

социализма“ от Рачко Рачков, „Единодействие и разграничаване на функциите между партийните, държавите и обществените органи“ от Марко Марков, „Политическият фактор в социалното управление“ от колектив. В своята книга **„Диалектическите противоречия в Комунистическата партия и тяхното преодоляване“ Константин Дилчев** разяснява различните видове противоречия — основни и главни, вътрешни и външни, обективни и субективни — в многостранната дейност на партията. В съзвучие със съвременните изисквания е книгата на **Николай Цонев „Внедряването на научно-техническите постижения в селското стопанство — партийна задача“. Милан Тодоров** предлага книга по един твърде актуален проблем — вземането на решение, неговото реализиране и ефективността му в сферата на идеологическата дейност.

В поредицата **„Опитът на КПСС“** тази година ще излезе от печат колективният труд **„Преемственост в програмите на КПСС“**, в който се подчертава теоретичната принципност и последователност на КПСС, нейната вярност към марксизма-ленинизма.

Библиотека „Партиен работник“ се попълва със заглавията **„Политическият подход в дейността на партийните органи“ от Момчил Тодоров** и **„Планиране дейността на партийния комитет“ от Здравко Цв**танов. В помощ на секретарите членовете на партийните бюра с предлагат четирите книжки от **„Биб**лиотечка на партийния секретар“

Ще бъдат отпечатани справочно информационните издания: **„Кратъ педагогически речник на пропаган**диста“, **„Партийната група“, „Книг за партийния секретар“, „Книга з новоприетите комунисти“.**

Видни учени и специалисти раз работват **актуални въпроси на фи**лософията, **социологията, научния комунизъм, естетиката** като **Ники**лай Ирибаджаков, **Тодор Стойчев Кръстьо Горанов, Кирил Василев Иван Славов** и редица други. Пред виждат се книги по **проблеми на** икономиката — политическа икономия на социализма, икономика на НР България, политическа икономия на капитализма. Интерес буди спецналната **нова серия „Научно-техническата политика на БКП“**, която се създава с цел да разработва проблеми на водещите направления в научно-техническата политика на България.

В плана са включени заглавия по въпроси на международната политика, по история на БКП и международното комунистическо и работническо движение, мемоарна и художествена литература, художествено-документални биографии на загинали антифашисти и др.

АПОСТОЛ КИРКОВ

Digitized by Google

ВЪТРЕШНО-
ПАРТИЙНА
ИНФОРМАЦИЯ

НОВОНАЗНАЧЕНИ ЗАМЕСТНИК-ЗАВЕЖДАЩИ ОТДЕЛИ НА ЦК НА БКП

НИКОЛАЙ КОСЕВ КОЛЕВ, кандидат-член на ЦК на БКП, заместник-завеждащ отдел „Организационен" на ЦК на партията.

Роден на 5 февруари 1932 година в с. Калтинец, Великотърновски окръг. Има висше образование — икономист. Завършил е и Висшата партийна школа при ЦК на БКП. Кандидат на икономическите науки. Член на БКП от 1956 г. След като завършва висшето си образование във Висшия икономически институт „Карл Маркс" — София през 1957 г., започва работа в завод „10" — Казанлък. Дългогодишен комсомолски деец. Последователно е бил: зав. отдел „Работническа младеж" на градския комитет на ДКМС — Казанлък, секретар на заводския комитет на ДКМС към ОПП „Фридрих Енгелс", първи секретар на окръжния комитет на Комсомола в Стара Загора и зам.-зав. отдел „Организационен" на Централния комитет на ДКМС. От 1967 г. е на партийна работа като инструктор в отдел „Пропаганда и агитация" на Софийския ГК на БКП, зам.-директор на Института по марксизъм-ленинизъм, зав. сектор „Пропаганда" на ГК на партията. От 1970 г. е инструктор в сектор „Кадри" и от 1976 г. — инспектор в отдел „Организационен" на ЦК на БКП. След това е секретар на окръжния комитет на БКП в Стара Загора. През периода 1979—1986 г. е първи секретар на общинския комитет на партията в Стара Загора. На XII и XIII партиен конгрес е избран за кандидат-член на ЦК на БКП. През септември 1986 г. е назначен за заместник-завеждащ отдел „Организационен" на ЦК на партията.

ИВАН ПЕТКОВ ПОПЧЕВ, заместник-завеждащ отдел „Идеологическа политика" на ЦК на БКП.

Роден на 18 юни 1936 година в Лясковец, Великотърновски окръг. Има висше образование — електроинженер. Доктор на техническите науки. Старши научен сътрудник — първа степен. Член на БКП от 1961 г. Висше образование завършва във Висшия машинно-електротехнически институт „В. И. Ленин" — София през 1959 г. Трудовата си дейност започва като помощник-технически ръководител на обект към управление „Монтажи" на район ДМЗ „Ленин"— Перник. След това е технически ръководител към електромонтажното управление на МК „Кремиковци" — София. От 1962 г. е на научна работа като: научен сътрудник, старши научен сътрудник и заместник-директор на Института по техническа кибернетика към Българската академия на науките. От 1975 г. е партиен работник. Завежда отдел „Наука и технически прогрес" към Софийския градски комитет на партията и същевременно е зам.-председател на съвета за наука, технически прогрес и висше образование към градския комитет. По-късно завежда отдел „Наука и ВУЗ" на ГК на БКП — София. Избиран е за член на Софийския градски комитет на партията. От 1980 г. премина на работа в отдел „Наука и образование" на Централния комитет на БКП. Същевременно работи като ръководител на секция в Института по техническа кибернетика и роботика на БАН. Член е на Президиума на ВАК. През октомври 1986 г. е назначен за заместник-завеждащ отдел „Идеологическа политика" на Централния комитет на БКП.

ИСАК ЕЛИЯ ЛЕВИ, заместник-завеждащ отдел „Икономическа и научно-техническа политика" на ЦК на БКП.

Роден на 15 януари 1926 г. в София. Има висше икономическо образование. Член на БКП от 1954 г., а на РМС — от май 1944 г. Участвува в антифашистката борба като ремонт и партизанин в отряд „Христо Михайлов". След 9. IX. 1944 г. е на отговорна стопанска, административна и партийна работа. От 1966 г. работи в Министерския съвет последователно като съветник, старши съветник, ръководител на група „Икономически механизъм" и старши помощник на заместник-председателя на Министерския съвет на НРБ. От 1976 г. е приалечен на работа в апарата на ЦК на БКП като политически помощник на член на Политбюро и секретар на ЦК на БКП. След това е заместник-завеждащ отдел „Промишленост и транспорт" на Централния комитет на партията. От юли 1986 г. е заместник-завеждащ отдел „Икономическа и научно-техническа по-

Digitized by Google

литика" на ЦК на БКП.

КОСТАДИН ХРИСТОВ ЧАКЪРОВ, заместник-завеждащ отдел „Икономическа и научно-техническа политика" на ЦК на БКП.

Роден на 22 декември 1947 година в Пловдив. Има висше юридическо образование. Член на БКП от 1969 г. След като завършва висшето си образование в Софийския университет „Климент Охридски" през 1971 г., е политически сътрудник в апарата на Централния комитет на ДКМС. От 1972 г. е секретар на окръжния комитет на ДКМС — Пловдив. През 1972 — 1975 г. е първи секретар на градския комитет на Комсомола в Пловдив, а след това в градския комитет на БКП — Пловдив. През 1975 — 1980 г. е съветник в Съвета по управление на обществените отношения при Държавния съвет на НР България. От 1980 до 1982 г. е политически помощник на член на Политбюро на ЦК на БКП. От 1982 г. е съветник в Съвета по управление на обществените отношения при Държавния съвет. По-късно отново е привлечен на работа в апарата на ЦК на БКП като политически помощник на секретар на Централния комитет. През юли 1986 г. е назначен за заместник-завеждащ отдел „Икономическа и научно-техническа политика" на ЦК на партията.

КАДРОВИ ПРОМЕНИ В ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИ

През второто полугодие на 1986 година на пленуми на окръжни и общински комитети на БКП бяха избрани:

ИВАН ВИНКОВ КОСТОВ, кандидат-член на ЦК на БКП — за първи секретар на окръжния комитет на партията — Русе.

Роден на 29 юни 1934 година в с. Срацимир, Видински окръг. Има висше образование — машинен инженер.

Средно образование завършва във Видин през 1954 г., а висше — във Висшия машинноелектротехнически институт „В. И. Ленин" — София през 1961 г., специалност — машинен инженер по текстилна промишленост. Избиран е за секретар на комсомолско дружество. Трудовата си дейност започва като инженер в текстилния комбинат „Асен Халачев" в Плевен. След това е начален ник на цех и главен инженер на комбината. Бил е член на градския комитет на БКП в Плевен. От 1968 г. до 1977 г. е директор на завод „Вела Пискова" в Русе. Кандидат-член е на бюрото на ОК на БКП—Русе. През 1977—1986 г. е секретар на окръжния комитет на партията в Русе по промишлено-стопанските въпроси.

ПАРУШ ПЕНЕВ ПАРУШЕВ — за секретар на окръжния комитет на БКП — Ямбол по организационните въпроси.

Роден на 8 юли 1945 година в с. Зимница, Ямболски окръг. Има висше икономическо образование. Завършил е и двегодишния курс за следдипломна квалификация на Академията за обществени науки при ЦК на КПСС — Москва. През 1964 г. започва работа като ел. техник в ТКЗС — с. Зимница. Същевременно е секретар на дружеството на ДКМС. От 1970 г. е комсомолски работник. Първоначално е секретар на общинския комитет на ДКМС в с. Зимница, а след това инструктор в окръжния комитет на Комсомола в Ямбол и председател на съвета на секретарите на комсомолските комитети към АПК „Георги Димитров" — Ямбол. Завършва задочно Висшия икономически институт „Карл Маркс" — София. От 1975 г. е на партийна работа като: инструктор и зав. сектор „Народни съвети и масови организации" в окръжния комитет на БКП — Ямбол. През 1984 г. е избран за секретар на общинския комитет на партията в Ямбол по ор-

Digitized by Google

ганизационните въпроси. През 1985—1986 г. е първи секретар на общинския комитет на БКП — Скалица.

ЦВЕТАН ДИМИТРОВ МИТРОВ — за първи секретар на Ленинския РК на БКП — София.

Роден на 16 декември 1944 година в с. Славовица, Плевенски окръг. Има висше образование — инженер-електромеханик. Кандидат на техническите науки. Избиран е за секретар на вузовския комитет на ДКМС. От 1970 г. до 1973 г. е инструктор и отговорен секретар на Съвета за работата със студентите към ЦК на ДКМС. През 1973 — 1976 г. завежда отдел „Наука, технически прогрес и висше образование" на Ленински РК на БКП. След това три години е в апарата на Софийския градски комитет на партията като инструктор в отдел „Висше образование" и зав. сектор „Наука". От 1979 до 1985 г. е секретар на Ленинския РК на БКП, а след това председател на изпълнителния комитет на Ленински РНС.

ВАСКО ВАСИЛЕВ БОЯДЖИЕВ — за първи секретар на Кирковски РК на БКП.

Роден на 18 февруари 1945 г. в гр. Карнобат, Бургаски окръг. Има висше образование — инженер-механик, и второ висше образование — икономист. Кандидат на философските науки. През 1963 — 1968 г. е студент в Ленинградския институт по жп транспорт. След това започва работа като организатор-проектант в информационно-изчислителния център на МК „Кремиковци" в София. От 1972 г. е привлечен на организационна работа в Комсомола. Последователно е бил: завеждащ отдел „Организационен" и секретар на ГК на ДКМС — София по организационните въпроси. От 1978 г. е партиен работник. Първоначално е инструктор в отдел „Пропаганда и агитация" в Софийския ГК на БКП и след това четири години е секретар на Кирковския РК на БКП по идеологическите въпроси. От 1984 г. завежда отдел „Пропаганда и агитация" на Софийския градски комитет на партията.

ЛАЛЮ ДИМИТРОВ РАЙКОВ — за първи секретар на РК на БКП в район „Люлин" — София.

Роден на 10 февруари 1941 г. в с. Тъжа, Старозагорски окръг. Има висше образование — история. Кандидат на философските науки. През 1966 г. завършва висшето си образование в Софийския университет „Кл. Охридски". След това е комсомолски деец. Последователно е бил: инструктор, завеждащ отдел „Пропаганда и агитация" и секретар на Димитровския РК на ДКМС, завеждащ отдел „Пропаганда и агитация" на Софийския градски комитет на Комсомола. От 1972 г. е на партийна работа като инструктор, зав. сектор „Партийна агитация" и зав. отдел „Пропаганда и агитация" на Димитровския РК на БКП. През 1979—1981 г. е секретар на Димитровския РК на БКП, а от 1981 до 1983 г. е секретар на РК на БКП в район „Люлин". Привлечен е на работа в апарата на ЦК на БКП отначало като инструктор в отдел „Пропаганда и агитация" и след това като инспектор в отдел „Организационен".

ТОТЬО НАНЕВ ТОТЕВ — за първи секретар на общинския комитет на БКП — Стара Загора.

Роден на 15 септември 1938 г. в с. Михайлово, Старозагорски окръг. Има висше партийнополитическо образование. През 1962 г. завършва Полувисшия институт по съобщенията в София. След това е на организационна работа в Комсомола като инструктор в окръжния комитет на ДКМС — Стара Загора, секретар на заводския комитет на Комсомола към АТЗ—Стара Загора, завеждащ отдел „Организационен" на градския комитет на ДКМС в Стара Загора. След като завършва АОНСУ при ЦК на БКП през 1973 г., е секретар на заводския комитет на БКП при Химическия комбинат в Стара Загора. От 1974 г. до 1977 г. завежда отдел „Организационен" на градския комитет на БКП в Стара Загора. От 1977 г. е секретар на окръжния комитет на Българските професионални съюзи — Стара Загора. През 1979 — 1986 г. е първи секретар на общинския комитет на партията в с. Опан.

ГЕОРГИ ХРИСТОВ МАРИНОВ — за първи секретар на общинския комитет на БКП — Силистра.

Digitized by Google

НРАВСТВЕНАТА АКТИВНОСТ

Стефан Колчев

В този свой труд Стефан Колчев разглежда същността, особеностите, психичните механизми, основните звена и висшите форми в проявлението на нравствената активност на съвременната личност. В тази връзка той отделя специално внимание на нравствените потребности, интересите и моралните мотиви. Актуалният въпрос за единството и различието между знанията, думите и делата у хората е обединяваща основа на цялото изследване. От гледна точка на единството между моралното съзнание и нравственото поведение се анализират и активната нравствена позиция на личността, и нейната непримиримост към нарушенията на моралните норми. Същевременно се правят изводи-препоръки, необходими за борбата срещу тях. Поведенското звено в проявлението на нравствената активност е свързано с трудовата и обществената дейност на човека. Много важно и актуално за развитието на социалистическата личност е качеството на нейната практическа включеност в борбата срещу нарушенията на нормите и принципите на комунистическия морал и в общественополезен труд. Според автора това е най-сериозният показател за наличието на нравствена активност. В книжката научнообосновано се утвърждава партийната позиция към недисциплинираността, безотговорността, користолюбието, лицемерието и особено към потребителството. На този фон изтъква социалистическото отношение към труда не само като основен критерий за оценка, но и като могъщо средство за формирането на нравствената активност.

ФАШИЗМЪТ — ПРЕСТЪПЕН РЕЖИМ

Йоахим Петцолд

Установяването на фашистката диктатура в Германия през 1933 г. е историческо събитие, което предизвиква интерес сред изследователите. Йоахим Петцолд, историк от ГДР, поднася в книгата си „Фашизмът — престъпен режим" (в превод от немски) убедително наред с известни за българския читател факти и малко известни документи и изследвания. Някогашните и сегашните фашисти не са се отказали от усилията да реабилитират, ако не фашисткия режим като цяло, то поне неговата антикомунистическа и антидемократична насоченост. С разполагането на американски ракети във ФРГ се засили опасността отново от германска земя да тламне война. С безогледност и безскрупулност, припомнящи за хитлерофашистите, в САЩ се възкресява стратегията на светкавичната война, прилагана още през Втората световна война и в края на кръвната претърпяла провал. Авторът дава отговор на актуални въпроси, от които могат да се извлекат поуки за настоящето. И днес народите изтръпват при мисълта за варварството на хитлерофашизма, при мисълта за опасността от неговия реваншизъм, при мисълта за опасността от ядрена война.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ
ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ,
СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

Партиен живот

СПИСАНИЕ НА ЦК НА БКП
НОСИТЕЛ НА ОРДЕН
„ГЕОРГИ ДИМИТРОВ"
СОФИЯ
2 ЯНУАРИ
1987

LIBRARY
MAY 27 1987
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

[Partien Zhivot.]

Digitized by Google

Digitized by Google

Партиен живот

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП

№ 2 ЯНУАРИ 1987 ГОДИНА

ГОДИНА XXXIV
ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

В ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП

* — За изпълнение на задачите, произтичащи от Декемврийския пленум на ЦК на БКП (1986 г.). Решение на Политбюро на ЦК на БКП 3

ПРЕУСТРОЙСТВО В ПАРТИЙНО-ОРГАНИЗАЦИОННАТА РАБОТА

Трифон Пашов — Обновлението — проверка на комунистите 9
Димитър Ананиев — Време за партийнополитическо творчество 16
Александър Михайлов, Йордан Хаджиев — Преодоляване на инерцията 25
Матьо Ганчев, Иван Мичев — Среден път няма 34
Румяна Чонкова — Ориентацията ни е вярна 43
Ангел Качулски — Живата връзка с хората 46
Михаил Лазаров — Главното в дейността на комитета . . 50
Георги Тенекеджиев — Грижи за усъвършенстване на стила 55
Маргарита Хекимова — Търсене на новото 57
Христина Колева — С повече отговорност 61
Николай Димитров — Документите в личните дела на комунистите 64
Васил Николов — Превантивно и диференцирано 68

Digitized by Google

ЗА КАЧЕСТВЕНО НОВ РАСТЕЖ В ИКОНОМИКАТА

Боголюб Воденичаров, Димитър Петков — Задълбочаване на промените 72
Ангел Ангелов — Настъпателно срещу схематизма 83

ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА РАБОТА — ДЕЙСТВЕН ФАКТОР

Владимир Савов — Простор за творческа изява 86
Денчо Баров — Партийно ръководство на заводския вестник 92
Радко Желев — Либерализмът 98
Желязка Ночева — Системно обучение 101

ЧИТАТЕЛИТЕ СИГНАЛИЗИРАТ, ПРЕДЛАГАТ, ПИТАТ

* — Когато бюрото взема решение 104

ГЕРОИЧЕН ЛЕТОПИС

Минчо Минчев — Барабаните бяха спрели да бият . . . 105

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

* — Цел — интензификация 107

НОВИ КНИГИ, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

* — По избрания път 112

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Йото Кръстев *(главен редактор)*, Георги Бърдаров, Георги Ванев, Асен Веселинов, Коста Димов, Кирил Иванов, Николай Иванов *(зам. главен редактор)*, Мила Илиева, Стоян Кръстев *(първи зам. главен редактор)*, Стоил Найденов *(зам. главен редактор)*, Иван Рачев, Петко Стамов, Йордан Хаджиев, Гено Цонков

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска" 7, тел. номератор 84-01

Дежурен редактор: Дарина Радева Коректори: Недялка Труфева и Зоя Стефанова

Дадена за набор на 13. I. 1987 г. Подписана за печат на 30. I. 1987 г. Тираж 56 500. Формат 60/100/16. Обем 7 коли.

ДП „Димитър Благоев" — София, ул. „Ракитин" № 2, тел. 46-31

Digitized by Google

ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАДАЧИТЕ, ПРОИЗТИЧАЩИ ОТ ДЕКЕМВРИЙСКИЯ ПЛЕНУМ НА ЦК НА БКП (1986 г.)

РЕШЕНИЕ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП

Пленумът на ЦК на БКП, състоял се на 22—23 декември 1986 г., обсъди и прие пакет от документи, които конкретизират и осигуряват на сегашния етап провеждането на утвърдения от Тринадесетия партиен конгрес стратегически курс за качествено нов растеж в икономиката и в другите сфери на обществен живот върху основата на научно-техническата революция. С държавния план за научно-техническото и социално-икономическото развитие на страната през деветата петилетка, Правилника за стопанската дейност, Статута и предложението за изграждане на асоциации от нов тип, а също с новия Кодекс на труда се формират практически условия:

— за осъществяване на технологичното превъоръжаване на икономиката и структурното преустройство на производството;

— за постигане на високи темпове на растеж на обществената производителност на труда и на националния доход;

— за създаване на нови, по-големи възможности за разгръщане на социалистическата демокрация, за решаване на социалните проблеми, за качествено повишаване на материалното и духовното равнище на народа;

— за задълбочаване и разширяване на нашето ефективно участие в международното разделение на труда и преди всичко в социалистическата икономическа интеграция.

Основните положения в тези документи, виждания и подходите, изложени от другаря Тодор Живков в заключителното слово, а също в неговото слово на пленума на окръжния комитет на БКП в Русе от 17 декември 1986 година — в своята съвкупност представляват конкретна програма за работата на всички партийни, държавни, стопански и обществени органи и организации, на трудещите се за изпълнение на решенията на Тринадесетия конгрес.

Смисълът и съдържанието на нашата работа и борба са дълбокото и всестранното обновяване във всички сфери на обществения живот, реализирането на цели със стратегическо значение, осъществяването на нов исторически етап в развитието на ленинската априлска линия.

Политбюро на Централния комитет на Българската комунистическа партия, като се ръководи от разбирането, че следва незабавно да се предприемат мерки за практическото решаване на новите задачи, намира за необходимо:

I. Да се създават с всички средства на политическата, идеологическата и стопанската дейност условия за всенароден подем в борбата за постигане на партийните предначертания.

1. Във връзка с това от първостепенно значение е повелята:

— да се формират творчески климат и делова обстановка в пред-

Digitized by Google

приятията, на полето, в конструкторските и технологическите бюра, в научните институти, в училищата и вузовете, навсякъде;

— да се приведат в действие всички фактори на нашето развитие за пълна мобилизация на силите, висока отговорност и всекидневна практическа работа;

— да се разгръща ентусиазмът и да се повишава самочувствието на трудовите хора и особено на младежта, да се вдигнат те в името на големите и завладяващи цели, станали възможни благодарение на досегашните ни исторически завоевания;

— да се проведе твърдо във всички звена и ешелони — от горе до долу и от долу до горе — изискването: настъпление по всички фронтове, никакво отстъпление, реални промени и в работата, и в резултатите от работата.

Такава атмосфера да се създава преди всичко в самоуправляващите се организации, в техните трудови колективи и в органите на самоуправлението. Задачата е те така да конкретизират целите на своето развитие, така да обвържат в единство производствените, социалните и духовните си функции, че да се запалят хората, да се разгърне тяхното творчество.

Това да бъде главно направление в дейността на партийните и на обществените организации.

2. Да се организира открит разговор с народа по проблемите, под знака на които ще протича нашето развитие в изпълнение на решенията на Тринадесетия партиен конгрес.

В разговора да вземат широко участие ръководители на асоциации, стопански обединения, предприятия и селищни системи, представители на трудови колективи, работници, селскостопански труженици, специалисти, деци на науката, културата и образованието, желаещи граждани.

— За целта телевизията и радиото да открият нова рубрика под наслов: „За претворяване в живота предначертанията на Тринадесетия конгрес на Българската комунистическа партия". Рубриката да се превърне в трибуна за делова и конструктивна дискусия, във всенародна творческа школа за обмяна на мнения и генериране на нови идеи.

3. С оглед да се създадат условия за разгръщането на творческите сили на нашето общество, на неизчерпаемата енергия на милионите хора, да се утвърждава стил на постоянно търсене на нови подходи и решения, на критика и самокритика, на безкомпромисно преодоляване на старото мислене и действие, на всичко, което обрича на застой.

Сега е особено важно:

— да се прилагат документите на пленума в единство, като решението на въпросите тръгва от причините, които ги пораждат, а не от следствията, осигурявайки по този начин коренни, революционни изменения в нашето развитие;

— да се конкретизира и обогатява постановката за сърцевината на технологичното обновяване — безлюдните технологии и кибернетичните системи на управлението, където като във фокус се пречупват проблемите на социално-икономическия живот, на материалното и духовното развитие на човека;

— да продължи теоретическата и практическата работа за дешифрирането на обективните закономерности на нашето развитие, за разкриването на нови закономерности и противоречия, които назряват, за тяхното своевременно отчитане в дейността на самоуп-

Digitized by Google

равляващите се организации и в органите на самоуправлението на всички равнища;

— да се развиват новите принципи на изграждането и функционирането на стопанските комплекси, като се води борба срещу отрасловия и териториалния „феодализъм", срещу проявите на това явление в организацията на науката, образованието и т. н.;

— да се разкриват нови решения и подходи за пробиви в икономиката, за гъвкаво и ефективно използване на ресурсите, за бързо приспособяване към изменящите се вътрешни и международни условия.

В тази творческа дейност да се въвличат всички звена на субективния фактор, да се разгърнат огромните възможности на нашия научен потенциал, да се изучава и обобщава практическият опит на милионите хора, в който и чрез който да се проверяват и доразвиват новите постановки.

II. Да се осигури формирането и привеждането в действие на новите организационни структури в икономиката и преустройството на държавните органи и обществените организации върху принципите на самоуправлението.

1. Основните въпроси по изграждането на асоциациите от нов тип, произтичащите изменения в обединенията и в организационната принадлежност на производствените единици да се решат до края на януари 1987 година.

Отделни конкретни и специфични въпроси да се решават в хода на изпълнението на плана през първото тримесечие на 1987 г.

2. Самоуправляващите се стопански организации, министерствата и другите ведомства да утвърдят до 31 януари 1987 година своите вътрешни правила за работа в съответствие с Правилника за стопанската дейност.

3. Министерският съвет да утвърди до 31 януари 1987 година:

— състава и статута на Съвета по селско и горско стопанство;

— налагащите се от новите условия изменения в Стопанския съвет, Социалния съвет и Съвета за духовно развитие при Министерския съвет;

— наредба за реда на образуването, предмета на дейност и управлението на научноизследователските и технологическите организации.

4. До 31 януари 1987 г. да се внесат в Политбюро:

— проект за преустройство на Министерството на транспорта върху принципите на асоциациите от нов тип — от министъра на транспорта;

— проект за нова организация на търговията и услугите — от министъра на търговията;

— предложение за реформа на банковото дело — от председателя на Българската народна банка.

5. Председателят на Асоциацията по строителство да внесе в Политбюро на ЦК на БКП до края на първото тримесечие на 1987 г. Програма за цялостно преустройство на строителството и проектното дело с оглед създаване на необходимите предпоставки за превръщане на строителната площадка в монтажна и за поевтиняване на строителната продукция.

6. Да се разработят и внесат в Политбюро на ЦК на БКП през първото тримесечие на 1987 г.:

— проект за нов статут на кооперациите и съответни нормативни актове — от председателя на ЦКС;

— насоки за по-нататъшно разгръщане дейността на Българ-

Digitized by Google

ската индустриална стопанска асоциация — от председателя на БИСА;

— предложение за нови щатове в управленската структура на стопанската дейност, държавните органи, обществените организации и партията — от комисиите към Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП.

7. През първото тримесечие на 1988 г. Политбюро на ЦК на БКП да разгледа цялостен проект за усъвършенстване на дейността и структурата на висшите органи на държавната власт — Народното събрание, Държавния съвет и Министерския съвет, както и на териториалните органи, с оглед да се приведат в съответствие с принципите на самоуправлението.

8. Под ръководството на Секретариата на ЦК на БКП ръководните органи на обществените организации да разработят концепции за преустройство съобразно с принципите на самоуправлението, които да се разгледат на предстоящите конгреси на тези организации.

III. Да се създадат условия за своевременно внедряване и комплексно прилагане на новия икономически механизъм.

1. Министерският съвет да разработи пакет от подноративни документи за приложение на основните положения на Правилника за стопанската дейност, влизащи в сила от началото на 1987 г., и до края на януари да осигури тяхното повсеместно прилагане.

2. Стопанският съвет при Министерския съвет да формира целеви групи с ръководни кадри и специалисти от съветите при Министерския съвет, Държавната планова комисия, Министерството на финансите, Държавния комитет за изследвания и технологии, Комитета по труда и социалното дело, Българската народна банка и Комитета по материалното стопанство за оказване на непосредствена помощ на стопанските обединения и предприятия по изпълнението на плана и решаването на въпроси, възникнали при прилагането на Правилника за стопанската дейност.

3. Министерският съвет да внесе за разглеждане в Политбюро до 30 май 1987 г.: новите цени на едро; търговските отстъпки; валутните коефициенти; данъците, лихвените проценти; тарифните и щатните заплати и нова схема за образуване и разпределение на доходите, които ще се прилагат от 1 януари 1988 година. Под негово ръководство да се организира предварително експериментиране на предлаганите решения в стопанската практика.

4. До края на февруари 1987 г. да се разработят необходимите икономически и нормативни условия за „отваряне" на окръзите и общините, за тяхното най-ефективно взаимодействие в решаването на производствените, социалните и духовните проблеми на съответната територия.

5. Във връзка с развитието на новите производствени комплекси и техните регионални изменения в условията на самоуправлението и на новия икономически механизъм под ръководството на Министерския съвет компетентните органи да разработят единна програма за комплексно усъвършенстване на статистиката и информационното обслужване. Изпълнението на програмата да започне през второто тримесечие на 1987 година.

6. Да се осигури строг контрол за безапелационно спазване на принципните постановки, заложени в Правилника за стопанската дейност и в новия Кодекс на труда. Към бюрото на Министерския съвет да се създаде временна група от специалисти, която да анализира и контролира хода на конкретните разработки и на практическото прилагане на тези два основни документа в началния етап.

Digitized by Google

7 До края на май 1987 г. Министерският съвет да утвърди основни положения за принципите на икономическия механизъм в извънпроизводствената сфера.

IV. Да завърши срочно работата по формирането и конкретизацията на петилетния план и да се гарантира безусловното му изпълнение.

1. Министерският съвет да внесе в Политбюро на ЦК на БКП до 30 март 1987 година окончателния вариант на плана за деветата петилетка.

2. Държавният комитет за изследвания и технологии и Комитетът за наука да внесат до 30 април 1987 година в Партийно-държавната комисия по научно-техническата политика:

— програма за научноизследователска, технологическа и внедрителска дейност до 1990 г. за поетапно въвеждане на безлюдни технологии и кибернетични системи за управление във всички сфери и основни насоки на тази дейност до 1995 година;

— предложение за организиране на научното обслужване в самоуправляващите се организации и в асоциациите, както и за максимално използване на овеществен научен продукт от най-развитите страни в света.

3. До края на първото тримесечие на 1987 г. Министерският съвет да осигури разработването и прилагането на програма за генерално решаване на въпросите за качеството, която да обхване целия производствен и възпроизводствен процес.

4. ОК на БКП и ИК на ОНС да разработят комплексни програми за развитие на окръзите и общините, като се ръководят от новия подход в териториалното развитие.

5. Бюрото на Министерския съвет да обсъди и осигури необходимите конкретизации в плана за петилетката с оглед още през 1987 година да се пристъпи към изпълнението на регионални разработки с общонационално значение.

6. С оглед да се осигурят високи резултати в изпълнението на плана още от първите седмици на 1987 г., да продължи с пълна сила прилагането на мерките:

— за ликвидиране на разпуснатостта и безотговорността, ширещи се в много звена;

— за пресичане нарушенията в трудовата, договорната и финансовата дисциплина;

— за създаване на обстановка на строг ред и образцова организация във всичко и навсякъде.

7. Ръководствата на стопанските организации и на предприятията с помощта на партийните комитети и организации да направят задълбочен анализ на резултатите от 1986 г. и да предприемат мерки за създаване на организация и пълна мобилизация на трудовите колективи за изпълнение на плана за 1987 година.

8. Секретариатът на ЦК на БКП и Бюрото на Министерския съвет до 15 февруари 1987 година да разгледат:

— изпълнението на плана за януари 1987 г.;

— състоянието на стокообмена със социалистическите страни и предприетите мерки за решаване на валутните проблеми.

9. През 1987 г. да се проведе пленум на ЦК на БКП за нашето участие в международното разделение на труда.

V. Да се отдели първостепенно внимание на развитието на човека като труженик, творец и потребител, за повишаване на социалната активност на човешкия фактор.

Да се проведе последователно новата постановка — самоуправ-

Digitized by Google

ляващите се организации да бъдат втори дом на човека, където в синтез се решават нкономическите, социалните и духовните проблеми.

1. През 1987 година да се проведат пленуми на Централния комитет на БКП:

— За социалната политика на партията в новия етап на нашето развитие.

— За ролята на идеологическата работа в борбата за качествено нов растеж.

До пленума, посветен на проблемите на социалната политика, да се решат най-належащите въпроси на материалното и моралното стимулиране на труда на научните работници, учителите, инженерно-техническите специалисти и работниците в системата на здравеопазването.

Министерският съвет да набележи допълнителни мерки за насищане на пазара с повече и висококачественн стоки н услуги за задоволяване потребностите на населението.

2. Съветът за духовно развитие при Министерския съвет да внесе в Политбюро на ЦК на БКП проект за необходимите промени в образователната система, произтичащи от Февруарския н Януарския пленум на ЦК на БКП и Тринадесетия партиен конгрес, от решенията на Декемврийския пленум на ЦК на БКП (1986 г.) — до края на април 1987 г.

3. Комисиите към Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП да внесат в Секретариата на ЦК до 30 април 1987 г. предложение за системата за подготовка и преподготовка на ръководните стопански кадрн.

4. Комитетът по труда и социалното дело, Министерството на народната просвета и Държавният комитет за изследвания и технологии да внесат до края на първото полугодие на 1987 г. в Секретариата на ЦК на БКП информация за задоволяване на потребностите от квалифицирани работници и специалисти за стопанските комплекси.

5. Да се разработи и внесе за обсъждане в Политбюро на ЦК на БКП и Министерския съвет през първото тримесечие иа 1987 г. проект за нормативни разпоредби за използване на иидивидуалния труд — от председателя на Комитета по труда и социалното дело.

6. До края на апрнл 1987 г. Секретариатът на ЦК на БКП н Министерският съвет да внесат в Политбюро информация за изпълнение решението на Политбюро за борбата срещу отрицателните явления с предложения за налагащите се допълннтелни мерки в тазн насока.

Секретариатът на ЦК на БКП да утвърди до 15 януари планпрограма за разясняване и изучаване на документнте и решенията на Декемврийския пленум и словото в гр. Русе.

Политбюро предлага на Постоянното присъствие на Българския земеделски народен съюз да набележи практически мерки за включване на сдружените земеделцн в разясняването, изучаването и изпълнението на решенията на Декемврийския пленум иа ЦК на БКП (1986 г.).

Секретариатът на ЦК на БКП и бюрото на Министерския съвет да осигурят действен контрол за изпълнение на решенията на Декемврийския пленум и на задачите, произтичащи от настоящото решение.

Digitized by Google

ПРЕУСТРОЙСТВО В ПАРТИЙНО-ОРГАНИЗАЦИОННАТА РАБОТА

ОБНОВЛЕНИЕТО — ПРОВЕРКА НА КОМУНИСТИТЕ

ТРИФОН ПАШОВ
първи секретар на окръжния комитет на БКП — Габрово

Нужно е революционно мислене и действие — тази партийна повеля се ползва от широка подкрепа сред трудовите хора. Но нали всеки трябва да извърви своя път в революционното преустройство. Как да стане това на практика? Ето го костеливия орех, който затруднява немалко ръководни дейци. И докато се намирахме още в етапа на осмислянето, конкретизирането и първоначалната нагласа за прилагане на новите изисквания на Тринадесетия конгрес на партията, се оказахме въвлечени в бързея на промените. Наложи се да се работи в условията на преход в изграждането на самоуправляващите се организации, провеждането на избори за техни колективни органи и ръководители, подготовката на правилника за стопанска дейност и на плана за деветата петилетка. Изпълнена с творческо търсене беше конгресната година. Тя бе съпроводена с редица трудности, които поставиха на изпитание трудовите колективи и на първо място техните ръководни партийни ядра.

Непосредствено след Тринадесетия партиен конгрес редица кадри се питаха: с какво и как да започнем преустройството? Досегашната дейност изведе на преден план критичното отношение към постигнатото, творческата дързост при решаването на новите проблеми и задачи, решителната борба за издигане на отговорността и дисциплината.

Тези съдържателни направления в работата намериха ярък израз в словото на другаря Тодор Живков пред пленума на окръжния комитет на БКП в Русе и в документите, приети от пленума на Централния комитет на партията, състоял се в края на декември м. г.

С присъщите си грижи за развитието на творческото начало и демократизма пленумът на Централния комитет обсъди изключително важни въпроси и утвърди главните пътища и лостове за осъществяване решенията на Тринадесетия конгрес. Основателно бяха разгледани в неразривна връзка основните насоки на проекта на държавния план за научно-техническото и социално-икономическото развитие на страната, правилника за стопанската дейност и предложението за асоциации от нов тип. Тези документи са насочени към създаването на комплексни условия за последователно реализиране на задачата за изграждане на адекватна на развития социализъм материално-техническа база и превръщане на трудовите колективи в истински стопани на социалистическата собственост.

Мислите, които ще споделя, са почерпани преди всичко от начал-

Digitized by Google

ния, все още скромен опит на Габровската окръжна партийна организация в изпълнението на конгресните решения. Нашите разработки показват, че окръгът може да постигне средногодишни темпове на икономически растеж 8—8,5 на сто за чистата продукция и обществената производителност на труда и 12—12,4 на сто за печалбата. Резултатите от първата година на петилетката, макар и трудно осъществени, потвърждават реалността на тези целн. Спрямо 1985 г. нарастването на чистата продукция е 11,6 на сто, на обществената производителност 10,1 на сто, на печалбата 16,8 на сто.

В центъра на нашата сегашна дейност сме си поставили задачата да осъществим реални пробиви, да завоюваме нови пазарни и технологични позиции, свързани с главните направления в научно-техническото развитие на страната и с Комплексната програма на страните—членки на СИВ. Това са производството на специално технологично оборудване на микроелектрониката, за което се създава съвместно обединение със СССР, графичната периферия за системите за автоматизирано проектиране, новите технологии за пластични и хидропластични обработки на материалите и съпътстващите ги технологии, производството на текстилни машини и средства за тяхната автоматизация и на оптически проводници и кабели. Усвояваме нови технологии за интензификация в обучението на висши технически кадри. В последните години с активната помощ на Централния комитет и на държавните органи бе направено немалко за подготовка на настъплението в тези посоки.

Едновременно с това търсим нови технически и технологически решения за качествени промени в производството на металорежещи инструменти, на санитарно-битова арматура, изолирани проводници, телфери, на специалното машиностроене. Последователно провеждаме линия за разширяване приложението на електрониката, като особено внимание обръщаме преди всичко на най-пълното ѝ свързване с внедряваните нови технологични процеси.

Габровски окръг вече четвърта петилетка работи в условията на остър недостиг на трудови ресурси, а има да изпълнява високоотговорни задължения. **Целият ни досегашен опит практически ни убеждава, че пътят е единствено в технологическото обновление и превъоръжаване, в прогресивните ресурсоикономисващи структурни промени на окръжната икономика и във възможно най-ефективното използване на научно-техническия потенциал.** Това за нас е жизнено необходимо и поради факта, че степента на амортизираност на активната част от основните производствени фондове за осмата петилетка е с над 5 пункта по-висока от средната за страната, а за предприятията от текстилната и кожарската промишленост тя е над 65 на сто. **Нямаме и не можем да имаме друг изход освен да осъществяваме пълна автоматизация на производството, да се стремим към безлюдни технологии, към кибернетични системи за управление.**

Оценката на окръжния комитет на партията е, че в Габровски окръг съществуват благоприятни предпоставки за решаване на тези проблеми и задачи на научно-техническата революция. Изводът ни е, че пред партийните комитети и организации, пред комунистите стои отговорността да създават обстановка, която стимулира неспокойните творчески търсения за използване на създадените при нас възможности и по този начин за утвърждаване на окръга като един от центровете на научно-техническия прогрес, който в отделни направления да е водещ в национален мащаб. За да се постигне

Digitized by Google

всичко това, е нужно сериозно преустройство на партийната дейност, на цялата политическа надстройка, като се започне от окръжно равнище и се стигне до първичния трудов колектив.

От тези позиции анализираме критично и взискателно работата по изпълнение решенията на Тринадесетия конгрес на партията. Утвърдена практика е да изпращаме работниците на комитета в основните предприятия да проверят на място какви са обстановката и практическите действия. Установен е системен диалог на окръжния и общинските партийни комитети с ръководствата на предприятията и техните колективи по проблемите на плана за научно-техническото и социално-икономическото развитие. Няма друг начин да се осъществява партийнят контрол освен чрез проверки, обсъждания, диалози и сблъсъци тогава, когато е наложително. Не става дума за директиви и опекунство, а за активизиране на търсенията.

Оценките, които правим периодически на всички равнища, водят до извода, че преустройството върви доста мудно. Въпреки че основните икономически показатели на окръжното стопанство се изпълняват, окръжният комитет на партията изрази сериозна загриженост и остро критикува редица недостатъци, които, ако не бъдат преодолени навреме, сигурно ще струват извънредно много на трудовите колективи.

Какво ни разтревожи най-много? През 1986 година отново се проявиха неритмичност и непоследователност в нарастване темповете на производството. Отново се потвърди колко трудно се преобръща работата на 180 градуса в сравнение с досегашния начин на мислене и действие. Ръководствата на предприятията в редица случаи са настроени да водят борба не за развитие, а за валутни субсидии, за малък износ и голям внос. Твърде силно се проявява потребителският подход, не се подхожда активно към задачата със същите разходи на материали и труд да се постигне качествено нов растеж. Не е преодоляна старата слабост при решаването на важни управленски проблеми да се разчита на отделни ръководители и специалисти, а не на целия трудов колектив.

Наложи се остро да бъдат критикувани ръководствата на онези предприятия, които продължават да работят постарому. За мнозина прозвуча твърде изненадващо, че между критикуваните се оказаха и такива предприятия, които бяха първенци през осмата петилетка и чиито ръководители имат немалко основание за високо самочувствие. Но диалектиката на развитието е неумолима. При днешните бързи изменения някои челни предприятия се оказват в компанията на изоставащите, защото досегашните им успехи не са плод на последователното осъществяване на стратегията за технологическо обновление и внедряване върховите постижения на научно-техническия прогрес. С ръководствата на изпадналите в тежко състояние предприятия окръжният комитет работи диференцирано и взискателно, за да намерят те силите и резервите, на които, като се опрат, ще направят желания поврат. Стремежът ни е стилът на критична и самокритична оценка на това, което се вършн и постига, да се пренася по веригата до първичната партийна организация.

С особено голяма острота възниква проблемът за необходимостта от единство между работата за преустройство в посока на стратегическите цели и на усилията за изпълнението на текущите задачи. Създалата се през 1986 година преходна ситуация за някои беше най-важната „обективна причина", зад която могат да крият своите отговорности. Така бяха изпуснати някои задачи, главно в

Digitized by Google

осигуряването на суровини, материали и кооперирани доставки. Имаше прояви на спадане на дисциплината, на ослушване, изчакване. Това изправи отделни комбинати и предприятия през последното тримесечие пред опасността да провалят изпълнението на плана за годината. А за какво преустройство можем да говорим, ако текущите задачи не се изпълняват. Значи то не се извършва съдържателно, а формално. Това наложи да обърнем особено внимание на системната всекидневна работа, на оперативната организация и контрола за решаване на конкретните въпроси. Вдигнати бяха на крак комунистите и целите трудови колективи за преодоляване на изоставането, за успешното завършване на стопанската година и за подготовката на новата.

Решаващата роля на критиката за преодоляване на консерватизма, бюрократизма и формализма се прояви твърде убедително при провеждането на избори за органи на стопанското самоуправление. Различни мнения се изразяват във връзка с тази революционна по своя характер стъпка. Едни се съмняват дали трудовите хора са дозрели да избират тайно своите ръководители. Няма ли да се опорочи това дело от завистта и безпринципността, които се срещат тук и там — питат други. Трети се опасяват, че при новата ситуация може сериозно да бъдат подронени единоначалието и дисциплината и да се даде простор на либерализма и взаимното опрощаване на пропуските и грешките. Разбира се, възможни са отклонения, но практиката показва, че още сега се проявява на дело засилване на взискателността и критиката. Израз на такава критика е неизбирането на 38 от предложените кандидати за бригадири и на 7 от досегашните директори на предприятия. По този начин трудовите колективи коригираха оценките на съответните първични партийни организации и комитети. А това е силен стимул за преустройството на нашата работа.

Ние отидохме на разговор в първичните организации, за да се изяснят причините, поради които получилият добра партийна оценка директор не е избран от колектива. И се оказа например, че самата организация не е имала смелостта да каже цялата истина в очите на стопанския ръководител, когато се обсъждал въпросът дали да бъде предложен за избиране. А главната му слабост било неумението да работи с хората. Дори си позволил да закъснее с половин час за заседанието на бюрото и го подканил по-бързо да разгледа въпроса с оценката му, защото имал много работа. Във всекидневието не разговарял с работниците. Предпочитал за събеседници само тесен кръг от специалисти. Всичко това го виждали и комунистите, но на партийното събрание му го казали със заобикалки.

Изборите потвърдиха, че прилагането на принципите на самоуправление изисква последователно преустройство на стила и методите на работа. Либерализмът, безпринципността и липсата на самокритичност водят до деформации. Например в резултат на това, че общинският партиен комитет и партийният комитет на завод „Буря" в Габрово не са дали гласност на истината, не са обяснили причината, поради която бившата директорка Петра Янкова премина на друга работа, бяха предприети действия от нейни привърженици да се пишат изложения и събират подписи за връщането ѝ. Наложи се да се прави повторно събрание, на което да се каже цялата истина за отклоненията в стила и методите на работа на бившата ръководителка, след което трудовият колектив избра единодушно новия си директор, предложен чрез конкурс. Липсата на самокри-

Digitized by Google

тичност и пренебрегването на принципите станаха причина бившият директор на туристическия комплекс „Балкантурист“ Михаил Ненков да наруши нормативни изисквания при провеждането на изборите, поради което те бяха обявени за недействителни. Бюрото на окръжния комитет на партията основателно взе решение той да не бъде предлаган в повторните избори за директор.

Изборите на ръководителите на трудовите колективи поставят нови високи изисквания пред партийните комитети и организации за работата с ръководните кадри. В тази изключително важна дейност настъпва сериозна промяна, а това се отразява върху всички останали дейности и отношения в трудовия колектив. Ние осмисляме уроците от изборите на органите за самоуправление. Особено ценна е изразената критика. Тя коригира редица досегашни наши представи. Разбира се, възникват и нови проблеми. Те в никакъв случай не могат да се решават от старите позиции. А това налага да се повишава активността, да се търсят нови опорни точки на лостовете за промяната.

Един от признаците за това дали кадрите са способни да се преустройват е тяхното отношение към критиката. Окръжният комитет на партията предприе мерки да се издигнат на ново равнище гласността и критиката в средствата за масова информация. Този проблем бе обсъден на среща на ръководството на комитета с журналистите в окръга. Вниманието се насочва към умело използване оръжието на критиката за осъществяване на качественото преустройство на организационната, управленската и идейновъзпитателната дейност. Ударението поставяме върху ефективността.

Критиката е въведение към творчеството. Критикува този, който е неудовлетворен от постигнатото. Още по-важно е нейното естествено преминаване в откривателство и новаторство, в градивни усилия за постигане на такива резултати, които съответствуват на утрешния ден. Нас особено много ни занимава проблемът как партийните комитети и организации да създават такава обстановка, която стимулира развитието на научно-техническото творчество за разработването и прилагането на нови технологии, за внедряването на върховите постижения на научно-техническия прогрес.

Възловият проблем е всяка първична партийна организация да утвърждава климат, който стимулира творческото начало в труда и в обществено-политическата дейност.

Нейна важна задача е да се формира елитно творческо ядро от авангарден тип, което обединява специалисти и работници, проправящи със своите творчески търсения пътища към бъдещото състояние на производствената дейност и на отношенията в трудовия колектив. Като начало изискваме партийните комитети и бюра да работят диференцирано с даровитите хора, с генераторите на идеи, изобретателите и рационализаторите. За това допринасят комисиите по научно-техническия прогрес, а също така и системата на окръжните прегледи на научно-техническото творчество на трудещите се.

Под непосредствените грижи на окръжния комитет на партията само за шест години се формира и утвърди научно-производственият комбинат за пластична обработка на материалите. В него има истинско авангардно ядро. Високи резултати постигна институт „Мехатроника“ при разработването на периферни устройства за системите за автоматизиране на проектантския труд. Институтът при комбинат „Точно машиностроене“ разработи отделни видове медицинска апаратура, а научно-стопанското дружество „Авангард-плазма“ успешно работи по прилагането на плазмената технология.

Digitized by Google

Значителни постижения имат творците на научно-техническия прогрес в севлиевския завод „Стоян Бъчваров" в създаването на нова конструкция санитарна арматура.

Тези примери отнасяме към кълновете на новото. Те потвърждават големите възможности, които съществуват в окръга, да се създават и внедряват върхови постижения на научно-техническия прогрес. Главният въпрос е как най-пълно да вкараме в действие големия потенциал, с който разполагаме. **Пътят е един — преустройство и пак преустройство на мисленето и действията.**

Обстановката, в която се намираме, изисква да се повишава авангардната роля на комунистите и първичните партийни организации и във връзка с това да се разгръщат демократизмът и самодейността в тяхната работа. В същото време се засилват зависимостите между различните сфери на обществото, между организациите и колективите. Това налага своевременно да се решават общите проблеми, които стоят пред тях. Оттук идват общите задачи, по които трябва да се работи едновременно, а това изисква да нараства активността на ръководните органи на партията на всички равнища.

В преустройството на партийната дейност сериозни трудности създава утвърдената вече нагласа в партийните комитети и организации да получават непрекъснато указания от горе какво, в какъв срок и как да го направят. Трудно ще бъде да се разделим с директивния подход в обществено-политическата дейност. Създалото се противоречие е плод на неподготвеността на редица наши партийни кадри да осмислят конкретните въпроси в предприятието, училището или квартала в тяхната неразривна връзка с проблемите и задачите, които стоят пред партията и държавата ни. Както се казва, те зад дървото не виждат гората, а в гората не виждат отделните дървета. Оттук идва и разминаването в редица случаи между едните и другите въпроси, тяхното откъсване. Особено трудно се оказва творческото приземяване на общопартийните цели и задачи. Там, където има шаблон, формализъм и безразличие, там не може и дума да става за преустройство. В тези случаи има порочно разделение между това, което се говори на събрания, и онова, което се споделя във всекидневните разговори. Наша грижа е в събранията да навлязат непринудеността и вълненията, които са присъщи на хората в техните трудови делници. Зад тези вълнения да се видят големите проблеми, които стоят за решаване пред цялото ни общество. Това го има на редица места, но много често то се изплъзва, остава неовладяно.

Качественото преустройство на партийната дейност е желязна необходимост. В това е дълбоко убеден всеки комунист. То не е нещо ново в историята на партията. Всички свои победи тя дължи на умението си да се преустройва навреме според изискванията на историческите задачи. В този смисъл преустройството е продължение на революционните традиции, то е израз на творческото развитие на априлската линия на партията.

Словото на др. Тодор Живков в Русе ни обогатява и въоръжава с нови постановки и подходи за преустройството, което трябва да осъществим по цялата верига за изпълнение решенията на Тринадесетия конгрес. С присъщата му далновидност и умение своевременно да открива и посочва най-важните проблеми на нашето развитие, противоречията и „омагьосаните кръгове", които ни задържат, и този път нашият пръв партиен и държавен ръководител ни извежда на нови позиции в организаторската и политическата ра-

Digitized by Google

бота. Точното определение на „териториалния феодализъм“ между окръзите и вътре в тях, постановките за нови концепции в развитието на регионите, за отварянето им един към друг, за марката на окръзите върху икономическата карта на България, за развитието на селищните системи като самоуправляващи се общности ни допадат изключително много, вълнуват ни, дават ни простор за нови размисли и действия.

Успехите зависят от умението ни да бъдем в широко и безкомпромисно настъпление срещу инертността и безотговорността, да вдъхваме увереност у всеки човек, че можем да работим поновому и само този е пътят да надвием трудностите и собствените си слабости, да извършим пълна мобилизация на всички равнища, на всяко работно място.

Очевидно извършеното в окръга след Тринадесетия конгрес е от позициите на вчерашния ден.

От окръжния комитет на партията, от държавните и стопанските органи, от първичните организации се иска коренно преустройство. Главното е да вдигнем комунистите, да изведем нови критерии при подбора и подготовката на кадрите. Твърдо и последователно, с осъзната необходимост да създаваме новия творчески климат в първичните партийни организации и в трудовите колективи.

„Днес организираността, деловитостта и творчеството в живота на партийните организации се превръщат във важен фактор за осъществяване на прелом в отношението на комунистите към научно-техническия прогрес. Първостепенна задача на първичните звена е да въвличат всички комунисти в борбата за усъвършенстване на управлението, за внедряване и развитие на научно-техническото творчество, за повишаване на квалификацията и преквалификацията на кадрите. Дневният ред на събранията, целият партиен живот, е призван да държи будно съзнанието на комунистите по отношение на научно-техническите проблеми, да издига критериите им, да разпалва у тях творчески стремеж, технологическо мислене и политическа активност.“

Из Отчета на Централния комитет на Българската комунистическа партия пред Тринадесетия партиен конгрес

Digitized by Google

ВРЕМЕ ЗА ПАРТИЙНО-ПОЛИТИЧЕСКО ТВОРЧЕСТВО

доц. ДИМИТЪР АНАНИЕВ

В последните години многократно е изтъквана и сигурно още много пъти ще бъде повтаряна констатацията за повелителната необходимост от творческо мислене и действия, от творчески подход, новаторство и откривателство, от нестандартни, нешаблонни и нямащи аналог в миналото решения, подходи и методи. Поради настойчивостта и честотата, с която се прави това, на някого дори може да се стори, че имаме работа с поредна кампания, своеобразна вълна от творческа еуфория, отклоняване на вниманието от по-важни и делнични неща. Оставяме настрана такава представа, защото тя не надхвърля мързеливото, повърхностно, инертно и консервативно мислене, неумело прикрива нежеланието и страха от промени. Потребността от социално творчество, в това число от партийнополитическо творчество за решаване на съвременните проблеми и задачи е толкова голяма и толкова неудовлетворена, че ни заставя да подхождаме към нея с необходимата сериозност, задълбоченост и широта.

Във фокуса на настоящата статия са някои актуални страни от същността, съдържанието и критериите на партийнополитическото творчество, т. е. творчеството, чийто субект е партията, нейните организации, органи и членове, разглеждано като част и ядро на социалното творчество при социализма.

I. СЪЧЕТАВАНЕ НА ВЯРНОСТ КЪМ ЦЕННОСТИТЕ С ТВОРЧЕСКОТО ИМ ИЗПОЛЗВАНЕ И РАЗВИТИЕ

Един от основополагащите принципи на ръководната дейност на марксистко-ленинския тип партия е съчетаването на верността към идейните, политическите, организационните и моралните ценности на работническото и комунистическото движение с творческото им използване при решаване на конкретно-исторически цели, проблеми и задачи, както и с тяхното развитие и обогатяване върху основата на историческия опит. Това има дълбоки **социални и гиосеологически основания. Социални** в смисъл, че народните маси в лицето на работническата класа, селскостопанските труженици и народната интелигенция са едновременно и творци на историята, и строители на новото общество, и творци на съграденото от тях. Благодарение на социалното им творчество се разкриват и реализират неизчерпаемите възможности на социалистическото общество.

Гиосеологически в смисъл, че всяко творчество, творческа работа започва от нещо, създава, моделира, проектира, експериментира нещо, което или продължава, развива и обогатява наличното, или го отрицава и заменя с друго, което преди това не е съ-

Digitized by Google

ществувало. **Опората върху съществуващото,** тръгването от него е задължителна предпоставка за творчество, в това число и в неговите висши форми — новаторството и откривателството. Нещо не се създава от нищо. Тази материалистическа максима се отнася и до творчеството. Самият мотив за социално творчество — да се усъвършенствува, обогати или преодолее наличното, да се създаде друго, което да е адекватно на изменилите се обществени потребности и възможности — в последна сметка се детерминира от съществуващото, от необходимостта то да бъде променено или заменено.

Така че **първата страна от разглеждания принцип** — верността към идейните, политическите, организационните и моралните ценности на работническото и комунистическото движение, изкристализирали в марксизма-ленинизма — **е неговият непоклатим фундамент.** В него са вградени знамето, идеалите, паметта на загиналите. Именно верността към тях осигурява възможност да се запазят, пренесат и ако е необходимо, да се обогатят и допълнят класическите, универсалните и общовалидните добродетели и традиции, които са неизчерпаем източник за вдъхновение, кураж и уроци, гаранция за победи и прогрес. **Същевременно тя е критерият, водоразделът между творчеството и ревизионизма.** Социалният и политическият смисъл на творчеството силно се променя в зависимост от отношението на твореца към сътвореното до него и особено от мотивите и позициите при изменението му. При доброжелателно отношение и вярност към вече съществуващото то може да бъде пренесено и вградено в новото, както казват философите, в снет вид или да бъде отречено със запазване на приемственост в общата насоченост. Но при враждебно, превзето, преднамерено отношение и негативизъм към наследеното и наличното под флага на творчество се разрушават ценностите и традициите, принасят се в жертва заради немотивирани нови пътища и перспективи.

Принципът има и друга страна — творческо използване и развитие на ценностите и добродетелите. Тя произтича от това, че верността на марксистко-ленинския тип партия няма нищо общо с религиозната вяра и догматика. Тя не е априорна, сляпа и екстазна, а е основана на фактите, логиката, науката, на природните и обществените закони. Ценностите и традициите са своеобразен синтез и квинтесенция на живота, на практиката, които непрекъснато се изменят, развиват, движат. Заедно с това като тяхно отражение се променят, обогатяват и развиват ценностите и традициите. Върху съдържанието и формите им на проявление оказват влияние историческите условия, обществените потребности и възможности.

Мащабът и пропорцията на съчетаването на вярност с творчество не могат да бъдат еднакви винаги и навсякъде. Те зависят най-напред от актуалността, важността и значението на самите идейно-политически, организационно-структурни и морално-етически ценности и традиции на работническото и комунистическото движение. Освен това те се детерминират още от историческите условия, назрелите потребности и възможности, произтичащите от тях задачи, както и от готовността на субективния фактор да ги поеме и реализира. За да бъде верността прогресивен фактор, би следвало в обществото и в партията, първо, да има условия за използване на минали постановки, образци, традиции, норми; второ, миналият опит да способствува за формиране и развитие на нови потребности и възможности; трето, критично да се усвоява

Digitized by Google

и преработва най-доброто, достигнато в миналото, да се взема онова, което може да служи на съвременните задачи. Още В. И. Ленин съветваше да не се задоволяваме с умението, което е изработил у нас предишният опит, а да отиваме непременно по-нататък, да се стремим да постигнем непременно повече.

Заслужава специално да се отбележи, че творческото отношение към ценностите и традициите, тяхното творческо използване и развитие, новаторският и откривателският подход към тях не е измяна или отстъпление от тях. Непрекъснатото им уточняване, обогатяване, допълване, разширяване и конкретизиране в съответствие с изискванията на изменящата се практика е конкретно проявление на законите на развитието, диалектиката, единството и многообразието. Не бива да се забравя, че ценностите и традициите се извличат и развиват от живота, а не обратно. Защото, както казва Гьоте във „Фауст", „вечно зелено е дървото на живота", което в политиката означава да се изхожда и да се взема предвид живият живот, точните факти на действителността, да не се пренася живият живот в жертва на мъртвата буква.[1] Всякакви опити да се замени тази проста истина с обвинения, скрити или явни намеци за измяна, предателство и отстъпление от социализма не са нищо друго освен с негодни средства и политически квалификации да се заменят аргументите и логиката.

2. СЪЩНОСТ И СПЕЦИФИКА НА ПАРТИЙНОПОЛИТИЧЕСКОТО ТВОРЧЕСТВО

Нашата епоха като никога досега постави остро въпроса за творческата същност и предназначение на политиката. И особено за онази негова страна, която се отнася до творчеството на един от нейните носители и създатели — марксистко-ленинската партия. Или накратко, поставен е въпросът за същността, съдържанието, критериите за оценка на партийнополитическото творчество. Тук е скрит колосален резерв за политическо влияние върху живота на обществото.

Днес повече отколкото досега социалистическото общество се нуждае от творческата природа на партията, от разгръщането на нейната творческа мощ, творческа енергия и творческа дейност. При това не само на нейното висше равнище, а навсякъде — на местно и първично равнище, от членовете на партията. Това се диктува от новите потребности и възможности на обществото и на хората, от влиянието на научно-техническата революция. Тринадесетият конгрес на партията разкри, че навсякъде в обществения организъм зреят или са назрели необходими промени. Старите фактори и сили, с помощта на които се осигуряваше обществен растеж, са изчерпали своите възможности. Появиха се нови движещи сили, които изискват адекватни постановки, подходи, стил и методи на ръководна работа. А те могат да бъдат изработени по пътя на съзнателното преустройство и обновление, с помощта на партийнополитическото творчество.

Каква е неговата същност и специфика?

Както всяко творчество, така и **партийнополитическото творчество е преработване, целенасочено изменение и преобразуване на наличното и съществувалото, търсене, откриване и създаване на качествено нови материални и духовни ценности.** Следователно не-

[1] В. И. Ленин, Събр. съч., т. 31, с. 132.

Digitized by Google

говата същност е двуединна. От една страна, то е преобразуване или възпроизвеждане на ново равнище на вече създаденото, съществувалото или сега съществуващото. От друга — то е специфично сътворяване на нещо съвършено ново, което не е ставало досега, но е потребио да стане, няма го, но е вероятно да го има, не е действително, но е възможно. Синоними и степени на творчеството са усъвършенстването, обогатяването, модернизирането, новаторството, обновлението, откривателството, изобретателството, оригиналността.

От казаното може да се заключи, че творчеството е сложно, многообемно, многозначно и многоаспектно обществено явление. Най-същественото и най-важното в него е, че то **като процес и резултат е активно отражение и пресътворяване на действителността.** Това е обновителен процес, в и чрез който се създават теоретически, политически и други идеи, концепции и материално-практически образувания, системи, изделия и ценности. Степента на обновлението е различна. Започва от подобряване, усъвършенстване, обогатяване на свойствата, чертите, признаците на съществуващото. Премииава през изменение на функциите и начина на действие на наличното, за да удовлетворява сегашни потребности по нов способ. И завършва с откриване, изобретяване и конструиране на нещо качествено ново, оригинално, несъществуващо дотогава, което задоволява нова обществена потребност или предизвиква появата на нова потребност. Творчеството е възникнала в процеса на труда способност на човека да създава върху основата на природните и обществените закономерности нови реалности, които да съответствуват на разнообразните обществени потребности и възможности.

Творчеството е иманентна и същностна особеност на марксистко-ленинската партия. То е постоянен спътник в нейното развитие и произтича от най-дълбоките и работническо-класови и народностни основи. С творчески дух са пронизани нейната идеология, стратегия, тактика, политика, морал, структура, начин на работа. Затова напълно заслужено тя се отъждествява като партия на революционерите, новаторите, откривателите и преобразувателите. Накратко, партия на творците, на творчеството, на творческия подход. И както показва историческият опит, когато партията като цяло или отделни нейни части са изгубвали това качество и черти, те са се откъсвали от трудещите се маси, довеждали са обществото, региона или колектива до пасивност, застой и кризи, търпели са политически поражения.

Специфичните особености на партийнополитическото творчество като една от формите на духовно-практическото творчество произтичат от спецификата на неговия обект и субект. Широката територия, върху която се разгръща и осъществява то, е обществено-политическият живот и дейност, политическите структури, процеси и явления, политическите отношения, култура и съзнание, политическите механизми, инструменти и лостове за въздействие. Това е светая светих на обществото, онази обширна област, където се извършва връзката между обществения, класовия и частния интерес, формират се практическите сили за осъществяване на промяна в обществото, използва се публичната власт, поддържа и възпроизвежда се националното съзнание и принадлежността към държавата. Следователно **една от ярките специфичности на партийнополитическото творчество е тази, че то непосредствено засяга интересите на милиони хора,** на страни и съюзи, на идеологически

Digitized by Google

тенденции и ориентации. Ѣ това си качество то няма равно по степен на мултипликация и по мащаби на въздействие. Достатъчно е да отслабне в някаква степен или да се задържи на определено равнище и цялото социалистическо общество, държава, нация, съответно регион и низово звено започват да тъпчат на едно място, да изостават или да изживяват кризисни явления.

Субект на партийнополитическото творчество са партията като цяло или нейните части — висши и местни органи, първични организации и членове. Както се вижда, то има колективни и индивидуални носители. В творческия процес те имат еднакви функции, но се изявяват в различен мащаб, форми и подходи. Ако някоя от тези части не проявява в необходимата степен творчески подход или не участвува активно в творческия процес, то се отразява негативно върху цялостната партия. Оттук и необходимостта да се повишава творчеството на всички партийни звена и особено на най-масовото — комунистите.

Важна специфичност на партийнополитическото творчество е, че то обхваща политическата, идеологическата и организаторската работа на партията, постановките, принципите, формите, подходите, методите, чрез които те се проектират, осъществяват и оценяват. А поради това че тези дейности са насочени към хората и се провеждат с, чрез и за хората, че тяхната цел е проявление и практическа реализация на същностните сили на народните маси като творци на историята, то те се нуждаят от постоянно съдържателно и методологическо обновление, от нови, непознати в миналото подходи, интерпретации, виждания и решения, издържащи проверката на науката и практиката „безумни" идеи. Новите проблеми на съвременността не могат да бъдат решени без непрекъснато обновление на политическата работа, на нейните цели и подходи. Такова е изискването и към организаторската работа, която не може да се задоволява с бавното, монотонно повторение и възпроизвеждане на стария опит, на вече известното като постановки, подходи, форми и методи. Толкоз повече това се отнася до идеологическата работа, където динамизмът на съвременния социален живот се отразява най-непосредствено.

3. АКТУАЛНО СЪДЪРЖАНИЕ НА ПАРТИЙНОПОЛИТИЧЕСКОТО ТВОРЧЕСТВО

Съдържанието на партийнополитическото творчество винаги има конкретно-исторически характер. Няма и не може да има абстрактно, самоцелно, невписано във времето и пространството творчество. Неговата насоченост отразява съзрелите потребности и възможности в обществения и вътрешнопартийния живот и се изменя заедно с промените в тях. В определени конкретно-исторически рамки винаги съществуват повече или по-малко точно установени факти, които очертават приоритетни сфери, области, проблеми и задачи, в които има най-голяма обществена потребност и възможност да се проявява партийнополитическото творчество.

Пита се: **какви са сега точно установените обективни факти, които изискват от партията да мисли и да действува творчески,** да прилага творчески подход, да търси нови, нестандартни и оригинални решения на назрелите въпроси, да умее да излезе извън границите на привичните, но вече остарели представи?

Изчерпателен политически отговор на този въпрос даде Тринадесетият партиен конгрес. Нашето социалистическо общество навлезе в преломен период. Изправени сме пред нови реалности. Има-

Digitized by Google

ме ново равнище на социална зрелост на нашето социалистическо общество. Сега имаме друга, много по-висока степен на съзнателно използване на законите на историческия процес. Борим се за качествено ново развитие на производителните сили и на обществените отношения. Бурно протича научно-техническата революция. Насочваме се към дълбоко и цялостно усъвършенствуване на политическата система, вървим към нова степен на участие на трудещите се в управлението, към много по-пълно разгръщане на социалистическата демокрация чрез изграждането на самоуправляващите се организации.[1]

Не само от вътрешна, но и от външна гледна точка общественото развитие се намира на преломен етап. Възникнаха проблеми от глобален характер, които засягат самите основи на съществуването на цивилизацията. Тяхното разрешаване изисква конструктивно, съзидателно взаимодействие между държавите и народите в рамките на цялата планета.

Всички тези обективни процеси и тенденции предизвикват смяна на техниката, технологията, методите, организационните структури, професиите, уменията, навиците, ритъма на работа, обществените отношения, ценностните ориентации. От една страна, защото досегашните фактори и сили са изчерпали своите възможности и не могат да гарантират постигането на назрелите нови цели и задачи. И от друга, защото използваните средства, форми, методи и стил в новите условия са слабо ефективни и не дават простор за утвърждаване на новото съдържание в обществената работа. Характерно за тази смяна е, че вътре в посочените сфери, области и дейности се разгръща изключително остра и често драматична борба между старото и новото, формират се прогресивни и консервативни сили, възгледи, позиции, оценки, варианти за решения. От изхода на борбата между тях до голяма степен зависи възходящото или задържащото, а даже и низходящото развитие на обществото и на отделни негови региони, сфери, елементи и дейности. Трудещите се и обществото са заинтересовани да победят прогресивните сили, тенденции, виждания, да се даде път на онова, на което принадлежи бъдещето.

Най-висока обществена полезност днес има партийнополитическото творчество, което способствува да се осъществява научно-техническата революция. Партията е изправена пред необходимостта да проектира, да организира и да ръководи протичането както на научната, така и на техническата революция. Овладяването, развитието и внедряването на съвременните перспективни технологии, свързани с производството и приложението на новите материали, са невъзможни без нешаблонни и нямащи аналог в миналото политически решения. За това са нужни гъвкави, приспособими, еластични, подвижни и реактивни по съдържание и форми подходи и методи на организационна и идеологическа работа, организационни и идеологически отношения и структури. Тринадесетият конгрес определи общите направления, крайните цели и обобщените изисквания в организаторската и идеологическата работа на партията. Тепърва тяхното съдържание и начин на провеждане ще се уплътняват, конкретизират и разполагат по време, пространства и субекти. А това разкрива необятно поле за творчески търсения, за новаторство и откривателство. Настъпва време на широко по мащаби и конкретно по проблеми и задачи партийнополитиче-

[1] Т. Живков. Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НР България. С., 1984, с. 211.

Digitized by Google

ско творчество, в което се съчетават и си взаимодействуват политиката, науката, компютърът, културата, правото.

Висока обществена полезност днес има партийнополитическото творчество за последователното изграждане и укрепване на самоуправляващите се организации. Партийните органи и организации в предприятията и комбинатите (стопанските организации) са изправени пред нови проблеми и задачи. Трудовите колективи, върху които те осъществяват политическо ръководство, започват да изпълняват нова социална роля като стопани на социалистическата собственост. Във връзка с това партийнополитическото творчество е призвано да търси, открива и внедрява адекватни форми и подходи на партийнополитическа, организаторска и идеологическа работа, които осигуряват практическата реализация на самоуправлението на предприятията и комбинатите, на трудовите колективи в тях. И по-специално политически да осигурят тяхната самостоятелност в планирането, организацията на производствената, научноизследователската, развойната, инвенстиционната, внедрителската и търговската дейност, самофинансирането, управленската структура, подбора и движението на кадрите и социалното развитие на трудовия колектив.

На сегашния етап едно от актуалните направления в съдържанието на партийнополитическото творчество е усъвършенстването на стила и методите на работа. Най-общо казано, повеля на деня е: първо, целенасочено да се преориентира целият арсенал от политически, организаторски и идеологически принципи, норми, подходи, методи и форми, както и начинът на прилагането им към решаване на кардиналния проблем на общественото ни развитие — осъществяването на научно-техническата революция като органична част на изграждането на развитото социалистическо общество у нас; второ, да се повишават активността, настойчивостта, твърдостта и принципността за творческото прилагане на коренните черти на ленинския стил на работа и ръководство, за внасяне на пълно единство между думи и дела; трето, повсеместно да се овладява и последователно прилага диалектикоматериалистическият метод на мислене и действие; четвърто, да се засилват изпреварващото мислене и действие, моделирането и експериментирането на нови подходи, форми и методи; пето, скок, ново качество, нов начин на работа, адекватен на времето, в което живеем, и задачите, които решаваме.

4. КРИТЕРИИ И ИЗИСКВАНИЯ ПРИ ОЦЕНЯВАНЕ НА ПАРТИЙНОПОЛИТИЧЕСКОТО ТВОРЧЕСТВО

Без да отговорим на въпросите: кой партиен комитет, организация и комунист проявяват творчество и творчески подход, в каква степен, по какво, как да го определяме и измерваме, не е възможно да се разгръща то и да се избягнат субективизмът, повърхностността и случайността при неговото оценяване. Наличието както и овладяването и постигането на общоприети, научнообосновани и извлечени от практиката критерии и изисквания са гаранция за осигуряване на обективност, реализъм и безпристрастие при самооценяването и взаимооценяването на творческия потенциал и на степента на проявление на творчество в дейността на различните партийни органи и организации, на комунистите.

Сега оценяването на творчеството и творческия подход на партийните органи и организации се извършва обикновено или в повечето случаи по усъвършенстванията, обогатяванията, новаторство-

Digitized by Google

то, откривателството, оригиналността, намерили отражение в техните планове и решения, подходи и практически действия, стил и методи на работа, получените социалнополитически резултати. Макар че сами по себе си тези критерии и изисквания са правилни, те са твърде общи, за да бъдат всякога и навсякъде съизмерими, проверими и повторими. Тяхната прекалена съдържателна широта, неопределеност и разтегливост много често са източник на субективизъм, формализъм и самоцелност. Самите те предизвикват необходимостта от критерии за оценяване. Първо, за това кое в партийния живот и ръководната дейност, в стила и резултатите е усъвършенстване, обогатяване, новаторство, откривателство, оригиналност? Второ, при какви случаи те са полезни, оправдани и значими? Трето, получените резултати, качество и ефективност действително ли се дължат на внедрените и използвани усъвършенствувания и новости в партийния живот и дейност?

В системата от критерии и изисквания за оценка на партийнополитическото творчество могат да се отделят различни йерархически равнища и взаимосвързани признаци. Използването им дава възможност да се обрисува творческата характеристика на отделно взетия партиен орган, първична организация или комунист. Без претенции за изчерпателност и за подреденост по важност ще посочим някои от тях.

Водещи идеи, които определят общата насоченост на дейността на съответния партиен орган, организация или член. Това са онези категориални рамки, през призмата на които те могат да анализират конкретните социални и вътрешнопартийни ситуации, да изработват своите политически решения и действия, да оценяват резултатността от партийнополитическите въздействия. В съвременните условия водещите политически идеи намират обобщение в документите на Тринадесетия конгрес на БКП и Двадесет и седмия конгрес на КПСС. Тяхното усвояване и превръщане в убеждения и всекидневно ръководство за действие е необходимо условие за повишаване на регулативните им функции. Само в този случай партийните комитети, организации и членове могат да развиват в себе си чувствителност и реактивност към проблемите, подлежащи на решаване. Техният творчески облик е в пряка зависимост от степента на въоръженост с водещите политически идеи на партийните конгреси.

Равнище на конструктивно-методическите модели, схеми, проекти, макети за конкретни действия, насочени към реализиране на водещите идеи. Творчество и творчески подход не са възможни вън от градивността и съзидателността. Опитът показва, че ползата от повтаряне, декларираме, спрягане с и без повод на известни и познати истини е много малка, защото те сами по себе си не се въплъщават в практически действия. За да станат такива, важна предпоставка е те да получат определена социална технология (не е задължително непременно да бъде писмена), организационно-структурен механизъм, конструктивно-методически проект. А построяването на тази носеща технология, структура и конструкция е невъзможно без творчество и творчески подход. Тъкмо затова по степента на тяхната развитост и разгръщане се съди и за степента на проявеното партийнополитическо творчество.

Нов начин на задоволяване на известни, утвърдени, съществуващи обществени и вътрешнопартийни потребности. Той може да се отнася както до съдържанието, така и до формите и методите на партийната ръководна дейност. Например старата и неизменна

Digitized by Google

потребност на партията да приема нови членове сега, след Тринадесетия конгрес, ще се реализира по нов начин и изисквания, определени с измененията в Устава, които направи конгресът. Или удовлетворяването на обществената необходимост да се повишава ръководната и направляващата роля на партията. Тя остава непроменена. Но се променя начинът на нейното осъществяване. Творчеството и творческият начин на осъществяване днес намират израз в повишаването на научнообоснования и стратегическия характер в работата на централните партийни органи, в издигане на мястото и отговорността на низовите партийни звена. По този път един начин — разширяване и засилване на директивните методи, се замеря с друг начин — предимно разгръщане на инициативата и самоинициативата на партийните органи и организации.

Възбуждане и задоволяване на нови обществени и вътрешнопартийни потребности. Такъв критерий за измерване и оценяване на партийнополитическото творчество способствува да се обръща партийната работа с лице към актуалните проблеми на социално-икономическото развитие, които възникват под мощното влияние на такива фактори като интензификацията на обществения живот върху основата на научно-техническия прогрес. Неговото използване и прилагане стимулира появата на нови, по-рационални и ефективни черти, свойства и признаци в съдържанието, формите и стила на партийната работа и ръководство от досега съществуващите. Социалният му смисъл и предназначение е да ориентира партийните органи и организации към търсене, откриване, изобретяване и експериментиране на нови постановки, форми, методи и подходи на работа и ръководство, които да бъдат адекватни на изискванията на научно-техническата революция.

Мащаби на усъвършенствуване и новаторство в партийната ръководна дейност. Партийнополитическото творчество може да бъде оценявано и по отношение на мащаба на използване на постановки, механизми и инструментариум на дейност и на получените резултати. А това, както е известно, се извършва с помощта на сравнението, на сравнително динамичния метод. Сравнението има различен обхват и равнища. В един случай то е по отношение на онова, което отделно взетият партиен орган или организация досега са използвали и прилагали. Сравнението със себе си позволява да се живее в илюзии, защото и най-малкото нововъведение е признак за движение напред и може да бъде отчетено като творчество. Другата степен е сравнението да се прави на регионално (градско, районно, общинско, окръжно) равнище и по отношение на използваното и полученото от тези, които са най-напред. Третата степен на сравнението е използваното и постигнатото от цялата партия. И последната, четвъртата, степен е сравнението да се прави с използваното и постигнатото от братските работнически и комунистически партии в социалистическата общност или в световното работническо и комунистическо движение.

●

Настъпи усилено време за широко партийнополитическо творчество във всички звена на партийния организъм. Време за преустройство, обновление, усъвършенствуване, нововъведения, изобретения и откривателство в съдържанието, формите и стила на партийната работа. Време за ново революционно мислене и действие, за революционно творчество.

Digitized by Google

ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ИНЕРЦИЯТА

ДИАЛОЗИ

Да се преустройва понякога е по-трудно, отколкото да се строи наново. В една творческа, новаторска дейност, каквато е партийната, не е лесно нито първото, нито второто. За новото в партийно-организационната работа на окръжната партийна организация и за подхода към него е нашият диалог с АЛЕКСАНДЪР МИХАЙЛОВ — секретар на окръжния комитет на БКП в Перник.

— Представете ми за Пернишко, заели трайно място в съзнанието ми, са свързани с миньорите. Социалистическото строителство ги обогати, прибави към тях нови — за металурзите, за машиностроителите . . .

— Верни представи, но не са пълни. Само през последните две петилетки Централният комитет на БКП и правителството на НРБ заделиха огромни ресурси за изграждането на съвремеина, на световно равнище материално-техническа база на пернишката икономика. Стратегически направления в развитието на окръга станаха качествената металургия и тежкото машиностроене. Същевременно ускорено се развиват циментовата и химикофармацевтичната промишленост, заваръчната техника и енергетиката. На широк фронт се извършва модернизация и реконструкция на обществените производствени мощности.

— Какъв е резонансът от всичко това?

— Изградената материално-техническа база дава възможност да се осъществяват крупни технически и научни замисли и открития, да се прилага широка гама от съвременни технологии, рязко да се подобряват качеството, производителността, културата на производството.

— Възможностите са добре дошли, но още по-добре ще е те да се използват рационално!

— Разбира се. Към нас се предявяват нови, по-високи отговорности за пълно натоварване и ефективно използване на капацитетните възможности на производствените мощности, за ритмично изпълнение на плана, за подобряване на организацията на труда, управлението и дисциплината, за преодоляване на изоставането в социалната сфера.

Изискването за нов качествен растеж в икономиката властно налага за перничани темпове на обновление, по-високи от тези за

Digitized by Google

страната. Образно казано, един ден през новата 1987 година за редица трудови колективи от Предприятие заводи за тежко машиностроене — Радомир, металургичното предприятие „Ленин", научно-производственото предприятие „Благой Попов" и други ще се равнява на два дни от изтеклата 1986 година.

Този количествен ръст се съпътствува с дълбоки качествени изменения. Преди всичко се налага да се засилва взаимодействието между науката и производството, да се усъвършенствува структурата на окръжната икономика, да се усвояват авангардни технологии, да се утвърждава социалистическото самоуправление, да се издигат личният пример и авангардната роля на комунистите и първичните партийни организации. Тези потребности ни заставиха да формираме

СОБСТВЕНИ МЕРНИ ЕТАЛОИИ

за организаторска и политическа работа, за взискателност и отговорност към личния труд, за държавническо отношение към всеки проблем, към всяка дейност.

— Какво е характерно за дейността на окръжната партийна организация след Тринадесетия конгрес?

— Отговорът е многозначен. Най-напред ще отбележа, че конгресната атмосфера се пренася и разпространява успешно както в първичните партийни организации, така и в трудовите колективи от материалната и нематериалната сфера. Партийното богатство, съдържащо се в документите на Тринадесетия конгрес на нашата партия и на Двадесет и седмия конгрес на КПСС и в материалите на Декемврийския пленум (1986 г.) на Централния комитет на БКП, все по-пълно се използва във всекидневието ни. То внася динамизъм, настъпателност и конкретност в работата на партийните, държавните и стопанските ръководства, на обществените организации и движения.

Най-същественото, което характеризира работата на окръжния комитет на БКП и на неговото бюро след конгреса, това е усвояването и прилагането на научния подход при изясняване и решаване на основните проблеми на партийната, стопанската и обществената дейност в окръга. Този подход с успех се прилага и от редица общински партийни организации при разработването на главните задачи на трудовите колективи и населението. Сега ние разполагаме с конкретни разработки и програми за развитието на Пернишки окръг през деветата петилетка и за по-далечна перспектива.

Научният подход в работата на окръжния комитет на БКП за изпълнение решенията на Тринадесетия конгрес се изразява преди всичко в дълбокия анализ на реалните процеси, които протичат в окръга, в селищните системи, в разкриването на съществуващите резерви и в максималното използване на потенциалните възможности за по-нататъшно ускорено техническо и социално-икономическо развитие.

— Какво е отражението на този подход върху другите социални фактори?

— Нараства организираността в дейността на органите за социално управление. Те по-настойчиво се заемат с практическа работа, самокритично оценяват резултатите от собствената си дейност, по-успешно преодоляват разминаването между думи и дела, раз-

Digitized by Google

рива между програми и мероприятия, планове и решения и несъответствуващите на тях мерки за изпълнение. Налице е отдалечаване от силата на инерцията, от стандартното мислене и действие.

— *Можем да кажем, че се стъпва на здрава, научна основа.*

— На всички равнища в окръжната партийна организация се засили ролята на социологическите изследвания, на моделирането, експериментирането и внедряването на положителния опит в партийната работа. Увеличиха се участието и помощта на научните работници в анализа на процесите и явленията, в разработката на научнообосновани програми и решения. От отдел „Организационен" на Централния комитет на БКП беше възложено на окръжната партийна организация да моделира, експериментира и изведе положителен опит по темата „Повишаване ефективността в организаторската работа на първичните партийни организации за ускорено внедряване на научно-техническите постижения в производството". По решение на бюрото на окръжния комитет на БКП моделът беше успешно експериментиран в 18 първични организации и сега масово се прилага в окръга. Свои образци на партийно-организационна работа създадоха общостроителната партийна организация — по подготовката, вземането, организацията и контрола за изпълнение на решенията; комбинатската партийна организация при металургичното предприятие „Ленин" — по работата с партийните групи; партийната организация при научно-производственото предприятие „Благой Попов" — по стопанисването на социалистическата собственост; районната партийна организация в квартал „Даскалово" — по индивидуалната работа по местоживеене и други. Разработва се комплексна програма за издигане равнището на партийната работа в Предприятието заводи за тежко машиностроене — Радомир (в това число и за обучението на низовите стопански кадри).

— *Бихте ли посочили и други ваши инициативи!*

— В окръга се провежда преглед под наслов „Научно-техническият прогрес — съдба, дело и отговорност на всеки комунист, на всяка първична партийна организация". Повсеместно се пристъпи към използването на социално-демографските характеристики при регулирането на партийното ядро и влияние в трудовите колективи, кварталите и селата. Създаде се висш учебно-квалификационен комплекс за подготовка на висококвалифицирани кадри (основно за нуждите на Пернишкия промишлен комплекс).

— *Ако обобщите с няколко думи...*

— Ще кажа, че усилията на окръжната партийна организация са насочени предимно към по-доброто усвояване на постиженията на научно-техническата революция в структуроопределящите отрасли и дейности на окръга. Същевременно богатият опит, с който разполагаме, ни заставя да търсим по-гъвкави форми и средства за неговото масово приложение и ефективно използване.

РАЗМИСЛИ ЗА ДЕЛАТА И ДУМИТЕ

— *Как окръжният комитет на БКП, неговото бюро и апаратът създават условия и предпоставки за преустройство на дело, а не на думи?*

— В окръжната партийна организация правим трезва оценка на организационните дефекти във всекидневната ни дейност. Много

Digitized by Google

години например нашият актив е приучван да чака указания, да получава нещо написано, да го види в готов вид за приложение, и то до най-малка подробност, с целия му механизъм за реализация. С други думи, имаше едно „разделение на труда“ — от горе да мислят, от долу да прилагат. Сега практически преодоляваме традиционализма да плуваме в морето на инструкциите, регламента и указанията. Настройваме се на вълна самостоятелност върху основата на самоуправлението, доверието във възможностите на кадрите, в активността и творчеството на комунистите. Решително се отказваме от познатите стереотипи на поведение и мислене, залагаме на умението да се мисли смело и нестандартно, оперативно да се откликва на въпросите на деня.

— *Има ли предпоставки за всичко това?*

— Тринадесетият конгрес на БКП направи извода, че бавно се преодоляват проявите на безкритичност, бюрократизъм, парадност и либерализъм в работата на някои органи и дейци. Преценявайки състоянието от тези позиции, вниждаме, че и в нашия окръг не са малко партийните, административно-стопанските и обществените кадри и активисти, които само на думи декларират желание за преустройство, а в действителност не са готови да работят поновому, да прилагат съвременни критерии, да овладяват качествените фактори за растежа. На такива кадри чрез общинските комитети на БКП ще се оказва помощ. Онези от тях, които са загубили увереност, за които новите и по-сложни задачи са непосилни, ще бъдат ориентирани към по-малко отговорна работа. Отчетно-изборната кампания в органите за самоуправление на трудовите колективи изцяло потвърди тази наша позиция.

Търсим нови подходи в партийно-организационната работа, съвременна изява на съвременния човек. Защото преустройството се извършва във всички сфери, но главният обект на нашето внимание си остава човекът. Обновителният процес преминава най-напред през ума и сърцето на отделната личност. И тази личност трябва да даде простор на своите интелектуални възможности в полза на обществото. Такава е днес повелята. На динамизма в обществения живот следва да съответствува и динамизмът в партийната работа. Това ще постигнем чрез промяна, чрез усъвършенствуване на стила и методите на работа на партийните органи и организации. Бюрото на окръжния комитет на БКП изисква от всеки партиен комитет, от всяка първична организация, от всеки комунист да мисли, да обсъжда, да подсказва и да проявява умение творческите идеи да се реализират в живота на трудовия колектив. Даваме простор на всяка инициатива. Така се формира у кадрите активна жизнена позиция и усет към новото, оперативност и деловитост, непримиримост към отрицателните явления и прояви.

— *Всичко това е важно, но, съгласете се, не е достатъчно!*

— Да. Затова усъвършенствуваме механизмите за подбора, подготовката и реализацията на кадрите. В партийния университет на окръжния комитет на БКП се обучават над 1400 основни номенклатурни и резервни кадри. Бяха разкрити факултети към общинските и комбинатските партийни комитети. Обучението се извършва от висококвалифицирани специалисти от АОНСУ при Централния комитет на БКП и висшите учебни заведения в столицата. В семинарите предимство се дава на разработката на реферати и на решаването на практически задачи.

Подобриха се организацията и съдържанието на дните на секретарите на първичните партийни организации. От своеобразни

Digitized by Google

инструктивни съвещания те се превръщат в място за повишаване на знанията и квалификацията, за обмяна на положителен опит в партийната работа, за отчет на поставените задачи...

Новото, към което ни ориентира конгресът и полагаме усилия за реализирането му, това е оценяването на кадрите — гласно, открито, конкретно. Тук става дума за това, че след като им са поставени ясно и точно задачите, възложени са им конкретни поръчения, те следва да бъдат своевременно оценявани. Вече решително се отказваме оценката на кадрите да става в крайната фаза. Това ги предпазва от изненада, сами се ориентират правилно да преценяват качеството и ефективността на своята дейност. Независимо чия номенклатура са, оценката им най-напред се обсъжда от първичната партийна организация, в която членуват.

Мащабите и сложността на задачите ни заставят непрекъснато да създаваме добър кадрови резерв. Откриването на хора с висок интелект, ерудиция, компетентност и партийна принципност е основен ориентир за всяка първична организация, за всеки партиен комитет. Полагаме грижи за подготовката и развитието на настоящите и бъдещите кадри, за формирането у тях на ясни класови позиции и способности да осъществяват научно-техническата революция.

На преден план поставяме усилията за подготовката и утвърждаването на новия тип ръководител. Става дума за ръководител, притежаващ способността да прилага неотклонно политическия подход в своята дейност, да овладява и умело да използва икономическите средства и механизми, да притежава богата организационна, технологическа и техническа култура. Помагаме и изискваме да се засилват непосредствените контакти на кадрите с трудовите колективи, участието им в живота на първичните организации и партийните групи. Това ги предпазва от кабинетна затвореност и субективизъм.

— Не само това, така могат непосредствено да влияят, да въздействуват върху трудещите се.

— Естествено, затова личният пример, съчетан с висок нравствен самоконтрол, се утвърждава като основна претенция на бюрото на окръжния комитет на БКП към кадрите. Защото можем да бъдем взискателни само тогава, когато най-много изискваме от себе си. Нашият девиз е всеки комунист, независимо какво е служебното му положение, да стане изразител на политическите, организационните и нравствените добродетели на нашата партия, да овладява и прилага високи критерии както в определянето на перспективата, така и във всекидневната дейност.

— Но изискванията за промени са едната страна, другата са конкретните действия. Има ли ги, в какво се изразяват?

— Прави впечатление, че след конгреса кадрите по-задълбочено използват сравнителния анализ и върху тази основа формулират нови цели, нови задачи, създават условия за разгръщане творчеството на трудовите колективи, проявяват дръзновение, непримиримост, настъпателност срещу рутината, застоя и равнодушието.

ПСИХИЧЕСКА НАГЛАСА ЗА НОВОТО

— Има ли в достатъчна степен социалнопсихическа нагласа у кадрите за утвърждаване на новото?

Digitized by Google

— Социологическото изследване, което извършихме, ни показва, че у една немалка част от кадрите и работниците от промишлеността няма нагласа за ускорено внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес в производството. Това ни даде основание да пристъпим към подготовката на пленум по въпросите на идеологическата работа на окръжната партийна организация за формиране на идейно-политическа и морално-психическа обстановка в трудовите колективи за внедряване на научно-техническите новости. В борбата за утвърждаване на новото се участвува не по принуда, а с активно отношение, с нов подход, които да са съизмерими с утрешните потребности. Естествено, това не се получава без сблъсъци. От едната страна са търсещите, от другата — хората на спокойствието, на рутината и традиционализма в мисленето и действията. Няма съмнение, че победата ще бъде на страната на новото, но до нея не ще се стигне лесно и бързо.

— С какво ускорявате движението към нея?

— Формираме усет към новото, стремеж за внедряване на прогресивното. Помагаме и изискваме да се прилагат ленинските принципи и норми на вътрешнопартийния живот, да се овладява ленинският стил на работа. Дейността на окръжната партийна организация по тези проблеми става все по-конкретна и съдържателна, те постоянно присъствуват в дневния ред на партийните събрания, в заседанията на комитетите и бюрата, в отчетите на комунистите. Активизираме дейността на проблемните комисии, по-добре организираме комплексните проверки, повишаваме взискателността и активността на кадрите в работата на колективните органи за управление.

— И все пак можем ли да считаме, че е настъпил поврат, прелом в работата на кадрите и с тях?

— Независимо от натрупания опит и добрите постижения постоянно се натъкваме на пропуски и слабости — недостатъчен кадрови резерв, формализъм в обучението, несистемност в контактите с трудовите колективи, занижен контрол и отговорност, прояви на декларативност. Затова и работата ни с кадрите си остава основна наша грижа. Само ако подхождаме към нея научно, комплексно и творчески, ще осигурим необходимите условия и предпоставки за тяхната пълноценна и ефективна реализация, която неминуемо ще се мултиплицира в труда на многобройната армия социалистически труженици от Пернишки окръг.

— Как стимулирате качествените изменения в работата на първичните партийни организации, на комунистите, специалистите, безпартийните?

— Преди всичко чрез създаването на благоприятна политическа, организационна, идеологическа, икономическа атмосфера. На Карл Маркс принадлежи мисълта, че няма по-голямо богатство за един народ от неговите развити способности. На сегашния етап нашата партия разглежда тази Марксова постановка не като своя перспективна, програмна цел, а като непосредствена практическа задача. В това отношение партийните комитети и първичните организации се стремят да развиват професионално самочувствие у отделния специалист и работник, афинитет към техническите новости и постижения, критична нагласа към резултатите от дейността.

— Какви механизми използват?

— Организират кръгли маси и диференцирани срещи на партийните и стопанските ръководства с инженерно-техническите работ-

Digitized by Google

ници, икономистите, бригадирите, груповите майстори, рационализаторите и изобретателите, с трудовите колективи. В Завода за токоизправители в Перник по времето на една такава среща партийното бюро и първичната организация при базата за развитие и внедряване взеха на пряк отчет изпълнението на плана по научно-техническия прогрес и перспективната програма до 1990 година. В края на всяко тримесечие на партийно събрание се прави анализ на изпълнението на плана. За бързото решаване на поставените задачи заводът влезе в договорни отношения с висшите машинно-електротехнически институти в София, Габрово и Варна, установи контакти и подписа договор за сътрудничество с научно-производствения комплекс „Импулс" в гр. Северодонецк, Ворошиловска област.

Под ръководството на партийните организации и активното участие на комунистите почти във всички заводи са изградени научно-технически колективи и внедрителски групи. Проблемни комисии с участието на изтъкнати специалисти и производственици изучават отделни проблеми от научно-техническия прогрес и предлагат конкретни мерки за тяхното решаване.

Усъвършенствува се системата за изучаване на общественото мнение, приема на гражданите, работата с повдигнатите въпроси, критичните бележки и предложенията на трудещите се. Подобрява се и съдържанието, и организацията на единните политически часи, на практическите занятия.

Информацията, която постъпва чрез тези форми на общуване с хората, сега по-добре се използва от органите за управление при планирането на социалното развитие на трудовите колективи. Беше заложен и изведен положителен опит по работата с критичните бележки и предложенията на трудещите се за повишаване на ефекта от основните производствени фондове. Решаването на злободневните въпроси разшири възможностите за свързване на партийно-организационната с производствената дейност на трудовите колективи, засили нейната мобилизираща и преобразуваща роля при изпълнението на научно-техническите и социално-икономическите задачи.

За повишаване на социалната активност и творчеството на трудовите хора в борбата за ускоряване на икономическия растеж първичните партийни организации се стремят да създават нов икономически, политически и идеологически климат. Поучителен е примерът на партийната организация при научно-производственото предприятие „Благой Попов". Колективът на инструменталния цех пръв пое да стопанисва предоставената му социалистическа собственост. В последствие цялото предприятие се превърна в базово. Партийното и стопанското ръководство всекидневно работят с първичните организации, с комунистите и безпартийните, помагат им да осъзнаят и овладеят новите задачи по внедряването на бригадната организация на труда и социалното развитие на колективите. Дейността на комунистите се оценява по това как организират и мобилизират хората, успяват ли да предизвикат у тях творческо неспокойствие.

РАЗНОСМЕТКАТА

— *Какъв е резултатът от тази многостранна дейност?*

— Над 120 колектива с 9944 участници се захванаха поново-

Digitized by Google

му да стопанисват производствената и социалната база за над 589 милиона лева. Ще посоча някои известни бригади: на Валентин Димитров от инструменталния цех и на Георги Георгиев от електрошлаковото производство на научно-производственото предприятие „Благой Попов", на Архангел Стамболийски — моделен цех от Предприятие заводи за тежко машиностроене — Радомир, първа тубена линия на завода за ветеринарни препарати и метален амбалаж „Георги Попов", на Денка Заекова от държавното промишлено предприятие „Георги Бунджулов", младежкия трудов колектив „Ернесто че Гевара" от Заводски строежи с ръководител Димитър Йончев, втора комплексна бригада от Промишлено-монтажно управление с ръководител Кирил Онов, бригадата на Георги Мишев от предприятието за тежко машиностроене „Струма", на Веселин Харизанов от металургичното предприятие „Ленин", на Янаки Иванов от комбинат „Георги Димитров" и други. Те се отличават с висока култура на производството, с инициативно отношение към труда, с неудовлетвореност от постигнатото, със стремеж да търсят резерви. Тези бригади дават тон на социалистическото съревнование, показват образци на работническа отговорност при изпълнение на партийните задачи.

— *Задоволяват ли ви положителните изменения?*

— Постигнатото не е достатъчно. Не се използват в пълна мярка възможностите на партийното ръководство за подобряване на работата по социалистическото стопанисване. Не са настъпили коренни промени в съзнанието на хората, в тяхната дисциплина, отговорност, деловитост, инициативност. Изостава образователното и квалификационното равнище на голяма част от заетите в производството. Темповете на нарастване на производителността на труда изостават от увеличаването на основните производствени фондове. Налице е текучество на трудови ресурси. Не навсякъде е създадена обстановка за здрав морално-политически климат, за настъпателна борба срещу отрицателните явления, за непримирим отношение към разхитителите на материали, суровини, енергия и горива. Не се довеждат докрай редица инициативи и добри намерения.

— *Кой и как ще се пребори с всички тези пропуски и слабости?*

— Партийните и стопанските кадри, обществените организации и движения в окръга. На тях залагаме, от тях очакваме ефективни мерки за усъвършенстване на социалистическите обществени отношения. В условията на динамичното изграждане на крупните производствени мощности и внедряването на съвременни технологии се стремим нашата организаторска и идейновъзпитателна работа да бъде органично вплетена във всекидневието на трудовите колективи, в тяхната производствена и социална дейност, да спомага за най-резултатно използване на основните производствени фондове. От първичните организации изискваме да проявяват гъвкавост, конкретност в работата, да упражняват строг контрол за изпълнение на решенията, последователност и творческо отношение към индивидуалната работа с хората.

Под ръководството на бюрото на окръжния комитет на БКП общинските и другите партийни комитети целенасочено работят за формиране у трудовия човек нагласа, готовност за обновление, промяна в една или друга област на работното място, в бригадата, а притежава способност да открива лостове и механизми, чре

Digitized by Google

които ще гарантира решаването на проблема, да живее с мисълта, че постигнатото днес утре ще бъде старо.

— *На кое най-силно се набляга?*

— При реализацията на трудовата личност в новите условия ударението все повече се премества от усилието към творчеството, от количеството към качеството, от изпълнението към инициативата, от умението към въображеиието. С други думи, в нашата окръжна икономика тежестта премествамe от екстензивните върху интензивните фактори на развитие, освобождаваме се от рутиннните дейности, от традиционализма.

— *На кого най-много се разчита?*

— На първичния трудов колектив. Той все по-често става субект за постоянен диалог по всички въпроси от политиката на партията, а човекът — център на нашето внимание. Експертните оценки, целевите задачи, персоналните поръчения, социалистическото съревнование повишават трудовата и обществено-политическата активност на колективите, създават нова нравствена позиция към проблемите, поставени от Тринадесетия конгрес и в документа „За качествено нов растеж в икономиката", пораждат благородни почини и инициативи.

Равнявайки се по съветските другари, миньорите от първи участък на рудник „Георги Димитров" с бригадир Ангел Алтънбашев поеха инициативата „Планът за двете години на петилетката — до 70-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция". На 21 ноември 1986 г. бригадата изпълни производствената си програма и до края на годината произведе 10 хиляди тона въглища в повече. Тази инициатива има вече своите последователи в редица колективи на металургичното предприятие „Ленин", Предприятието заводи за тежко машиностроене — Радомир, научно-производственото предприятие „Благой Попов", комбината „Георги Димитров", Автокомбината, строителството, търговнята...

— *Какво ще кажете за резервите?*

— Разполагаме с големи резерви и с неизползвани в достатъчна степен възможности. Главните от тях са организационни, икономически и социални. На сегашния етап от особена важност са организационните. Най-голям резерв е човешкият фактор. Затова задачата пред нашите партийни органи и организации е да повишават още повече неговата инициатива и творчество, дисциплина и отговорност, да изискват да се повишава квалификацията и да се издига личният пример на кадрите, особено на тези в изборните органи на социалното управление от всички равнища. Ще отбележа само каква мобилизираща роля за успешното изпълнение на задачите би изиграло утвърждаването на съветниците като координатори и организатори на цялостния живот в селищните системи и кметствата.

— *Няколко думи за заключение към всичко казано дотук.*

— Към силата на конгресните идеи прибавяме и силата на организацията, за която В. И. Ленин посочи, че партията няма помощно оръжие.

Разговора води ЙОРДАН ХАДЖИЕВ

Digitized by Google

СРЕДЕН ПЪТ НЯМА

Дискусионна беседа между МАТЬО ГАНЧЕВ, секретар на партийния комитет на Комбината за металорежещи машини в Троян, и ИВАН МИЧЕВ от списание „Партиен живот"

ВЪРВИ НАПРЕД ТОЗИ, КОЙТО УМЕЕ ДА СЕ РАЗДЕЛЯ С МИНАЛОТО ● БОРБАТА ЗА ИСТИНСКИ НОВОТО Е БЕЗСМИСЛЕНА, АКО СЕ КЛАНЯМЕ ПРЕД ИЗНОСЕНИТЕ ФОРМИ И МЕТОДИ НА РАБОТА

— В голяма степен преустройството засяга партийното ръководство на икономическите процеси. Ясно е, че в центъра на вниманието са въпросите на техническия прогрес и самоуправлението.

Вашата заводска партийна организация действува на територията на едно съвременно предприятие, оборудвано с техника и използващо технологии, каквито има в малко заводи в страната. При вас вече действува гъвкава автоматизирана производствена система. Трудовият колектив е стопанин на оборудване, което му дава възможност да мери силите си с напредналите страни в света. Все повече той се оформя като основна клетка, в която се решават производствените и социалните въпроси. Работниците сами са си избрали и ръководителя, и колективния орган за управление. От този факт произтичат и необходимостта, и съответните изменения в стила и методите на работа на първичните партийни организации. НА УСЪВЪРШЕНСТВУВАНИТЕ ПРОИЗВОДСТВЕНИ ОТНОШЕНИЯ СЛЕДВА ДА ОТГОВАРЯТ И СЪОТВЕТНИ ФОРМИ И СРЕДСТВА НА ПАРТИЙНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ.

Още в началото бих поставил въпроса за реалната оценка на дейността на заводската партийна организация. От срещите и разговорите в общинския комитет се убедих, че тя получава положителни отзиви. При посещението в предприятието намерих достатъчно данни, които потвърждават добрите оценки.

Възниква въпросът: като секретар на заводския комитет удовлетворяват ли ви резултатите, съгласни ли сте с хубавите думи за партийната работа? Особено сега, когато се осъществява преустройството, и то произтича от конгресните решения, от докладните записки на генералния секретар на ЦК на БКП до Политбюро, от документите за качествено новия растеж на икономиката... Критериите за положителното свързват ли се с обновителния процес в партийната работа?

Разбира се, естествено е партийните кадри по различен начин да виждат и да оценяват преустройството. Шаблонът винаги е задушавал раждането и отглеждането на новото. Но трябва веднага да се добави, че различията следва да се запазят главно във формата, методите, средствата, подходите. В СЪЩНОСТТА НА ПРЕУСТРОЙСТВОТО ДВА ПЪТЯ НЯМА. ИЛИ СЕ ПРЕУСТРОЙВАМЕ, ИЛИ ИМИТИРАМЕ ОБНОВЛЕНИЕ. Това, че говорим разпалено за него, че то изпълва докладите ни, не е гаранция, че то е настъпило или че го извършваме. В повечето случаи

Digitized by Google

става въпрос за незначителни подобрения на партийната дейност. Но в условията на научно-техническата революция, на повишените изисквания във всички области на живота това е недостатъчно. ПРЕУСТРОЙСТВОТО ИЗИСКВА НОВ КАЧЕСТВЕН РАСТЕЖ И В ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО. Всички наши действия, които не довеждат до това високо изискване, са безцелни кръгове около целта.

●

— По принцип сте прав. Но трябва да се има предвид, че не можем изведнъж да станем други. Новото също не се ражда в готов вид. То си има етапи на развитие, на усъвършенстване, на осъзнаване. Бедата е в това, че твърде плахо се пристъпва към обновлението. Постарому на нас ни е по-леко. Новото иска борба — и то каква борба. Гарантираното старо ни осигурява спокойствие. Антените ни са все още от стария модел и не пропускат новите сигнали. Нужна е сериозна пренастройка.

Преустройство в истински революционен смисъл все още няма и при нас. Имаме прогнози, планове, решения, но съществени постижения засега не се появяват. А и по-горните партийни органи от своя страна не ни поставят при нови условия. Спомням си, когато излезе докладната записка „За стила и методите на работа", отново ни поискаха информация как е преминало събранието, въпреки че на него присъствуваше представител на общинския комитет. Това противоречеше на думите в записката да се прекрати лавината от заседания и съвещания, от отчети, информации и доклади. Естествено, на ръководните органи им е нужна информация. Но сигурен съм, че нашият отчет не им е послужил. Много често съм виждал в комитета натрупани ненужни сведения. Обобщаващият винаги предпочита факти и данни, набрани на живо, от непосредственото наблюдение на практиката. Другата информация е преработена и ако си послужим с израза на социолозите, в известен смисъл е деформирана.

Въпросът има и друга страна. Всеки от нас знае, че когато дава сведения, по същество те са фотография на нашия труд, на собствената ни преценка на процесите и явленията. Всеизвестно е, че човек е склонен по-високо да оценява постъпките си. Ако прибавим и естествения стремеж за самосъхранение, ще се убедим, че този канал за информация не е най-точният. Защо тогава не се гласува доверие на първичните партийни организации да информират по-горните органи, когато те преценят, че е необходимо. Ръководните звена имат много начини и средства отблизо да следят процесите и явленията в трудовия колектив и в неговия политически авангард. Имат — и те са по-надеждни, но са по-трудни, а и налагат да се напускат по-често работните кабинети.

Неумението, нежеланието да заработим поновому е главната пречка за преустройството. Колкото по-бързо изоставим изхабените форми, методи и средства за работа, толкова по-леко ще усъвършенствуваме партийно-организационната си дейност.

●

— Отворихте дума за изхабените форми, методи и средства за работа. Съгласен ли сте, че трудно ги изоставяме? Новата тех-

Digitized by Google

ника и технология по-лесно се оценяват и с желание сменяме старите машини.

Да вземем за пример партийните събрания. Разговорите с комунистите потвърдиха мнението, че много от тях преминават формално, за което се знае предварително. И въпреки това се провеждат. Образно казано, произвежда се съзнателно некачествена продукция. Някои от причините? Организаторите им са убедени, че това няма да се отрази съществено на техния авторитет. От партийния комитет се интересуват в повечето случаи дали е проведено събранието, а не какъв е социалният ефект. Твърде стриктно се изисква да се попълнят и изпратят формулярите, от които се сглобява най-общата количествена справка. Въпреки че тяхната обработка се извършва с електронна техника, информацията не става по-качествена и актуална.

Как реагират комунистите в тези случаи? Тревожното е, че някои от тях посещават събранията като нещо задължително. Привикнали са с формализма. Така отдолу и отгоре се получава едно равновесие, спокойствие.

Всеизвестно е, че чрез партийното събрание се реализират голяма част от ръководните и контролните функции на първичните партийни организации. Някои от теоретиците на партийното строителство ги причисляват към формите, а други към средствата на партийната дейност. По-важно за практиката сега е къде трябва да се насочат усилията. Дали за обогатяване на дневния ред, или към начина на подготовката и провеждането на събранията. Тази логика ни довежда до философския проблем за диалектиката между формата и съдържанието. Констатираме, че при вас тематиката и съдържанието вече са в тон с проблемите, породени от научно-техническата революция. Но това е половин извършена работа. Остава да се овладее ИЗКУСТВОТО ДА СЕ ПРИГАЖДА ФОРМАТА КЪМ СЪДЪРЖАНИЕТО, ДА СЕ ПОДДЪРЖА НЕОБХОДИМОТО СЪОТВЕТСТВИЕ МЕЖДУ ТЯХ.

Анализът на другите масови форми за партийно въздействие показва, че и в тях виреят редица негативни явления. Все още трудно създаваме на събранията, съвещанията, конференциите... творческа обстановка, без която няма обновление и се намалява социалната ефективност на организаторските усилия.

От какво най-често се страхуват организаторите на масовите мероприятия? Няма ли да се получи неразбория, ако те протичат при по-свободен сценарий? Ще могат ли да се постигнат поставените цели? Няма ли да се изпусне контролът над събитието? Но подробният, стриктният сценарий задушава творчеството. Масовото мероприятие трябва да доведе до масово творчество. Всеки участник да има възможност да се включи, да предложи, да оспори, ако сметне за необходимо, да критикува, да отрече.

Присъствувах на миналата отчетно-изборна заводска партийна конференция. Всичко вървеше добре по сценария. Но изведнъж деловият президиум изпадна в неловко положение. Един делегат, непредвиден, взе думата и зареди критичните си бележки. Всъщност нищо неестествено не се бе случило. Просто години наред е утвърждаван определен подход, който не отговаря на новите условия.

Проблемът сценарий има и друга негативна страна. Чрез него някои кадри и ръководства допускат на показ само това, което те сметнат за необходимо, и така се предпазват от гласността.

Digitized by Google

— Съгласен съм, че новото в партийната работа среща по пътя си и много специфични трудности. Макар и неосъзнати, съществуват вътрешен консерватизъм, догматизъм и закостенялост. Дори опитни партийни кадри предпочитат традиционните форми на вътрешнопартийния живот. А като се добави и немалко инертност и формализъм, скрити зад някои инструкции-указания, се създава обстановка, не много благоприятна за раждане и утвърждаване на новото. В същото време в икономиката стават революционни преобразования. А промените в организацията на производството и измененията в дейността на обществените организации твърде често изостават и кадрите продължават да агитират, без да могат успешно да организират. Ние ясно осъзнаваме, че правим решителна крачка по пътя на внедряването на научно-техническия прогрес в комбината и че трябва да направим същата крачка и в осмислянето на партийната работа съобразно новите условия. Да преустроим и нашата организационна дейност „гапсопригодно", както казват специалистите по отношение на новата техника.

Наистина преустройството в мисленето се оказа по-трудно от обновяването на техниката. Гъвкавата автоматизирана производствена система е високоинтелектуална. В нея ще работят 4,5 пъти по-малко работници, около 20 пъти се съкращава производственият цикъл при повишаване точността на изработваните призматично-корпусни детайли. От това силно нараства отговорността на всеки член на трудовия колектив, тъй като при тези сложни интегрални системи грешката на оператора може да доведе до големи загуби. Затова на преден план стоят квалификацията и индивидуалната работа с всеки член от този млад колектив за изясняване и подчертаване на личната отговорност. Сега пред нас стои задачата да задействуваме идеологическите фактори, а не само да правим констатации. Като разкриваме особеностите на новия по вид, качество и т. н. инженерно-технически колектив, да намерим съответните лостове за направляване на творческите амбиции и морално-волевите качества у всекиго. А само традиционните форми на идеологическата работа едва ли ще бъдат много полезни. Насърчаващи са успехите в партийната учебна година. Дължат се на факта, че по-смело изоставихме традиционните форми. Помощ ни оказа общинският комитет със съдействието да се обособи при нас експериментално звено за политическа просвета, в което обучението да се свърже с най-новите постижения на научно-техническия прогрес. Занятията се планират и подготвят задълбочено от изявени специалисти. Темите се определят свободно, съобразно най-важните задачи, които се решават в момента. Повишеният интерес и получените резултати показаха, че сме на прав път.

Различните условия на работа изискват отделни, специфични подходи и в партийното ръководство. Съобразно това правим опити да го пригодим към новата ситуация, създадена след въвеждането на гъвкавата автоматизирана производствена система. Там се създаде отделно комсомолско дружество, създава се и партийна група. Има реална тенденция и за подобряване съдържанието на партийната работа. В дневния ред на сбирките все повече се включват въпроси, които колективът решава в момента.

Партийното ръководство на икономическите процеси би било наистина ефективно, ако ги изпреварваме, ако ги предвиждаме и управляваме планомерно, целенасочено, със съответните политиче-

Digitized by Google

ски и възпитателни мерки. Резултатите да потвърждават високата партийна взискателност. Но не винаги е така, понеже често икономическите процеси ни сварват неподготвени и ни заставят да ги догонваме. А който догонва, няма време добре да се оглежда, да осмисля своите стъпки. **Един пример.** През септември и октомври м. г. в страната се проведе за първи път крупно политическо мероприятие — отчетите и изборите в първичните и основните трудови колективи. В комбината осигурихме пълна демокрация при обсъждането на кандидатите за бригадири и за директори на съставните заводи. Извършихме добра разяснителна работа за новите права и отговорности на всекиго, като ги свързвахме със самоуправлението. Събранията преминаха активно и показаха редица негативни неща в организацията на производството, напомниха за много нерешени задачи в битовото обслужване. И най-важното — предявиха се изисквания за рязко подобряване на дисциплината и качеството на продукцията. В първичните трудови колективи се обсъди, а на стопанския съвет се прие проектът за изменение и допълнение на вътрешните правила за организация на работната заплата. Направи се решителна крачка в самоуправлението на базата на бригадната стопанска сметка. Създадоха се нови, по-добри условия за самоконтрол вътре в бригадата, за най-правилно разпределение на фонд „Работна заплата" между членовете на колектива според личния принос в труда, трудовата и технологичната дисциплина.

Активизираха дейността си и бюрата на първичните организации, комсомолските дружества, профорганизацията. И когато бяхме убедени, че всичко сме предвидили, пълното прилагане на вътрешните правила изведнъж бе поставено под въпрос.

Причината се оказа една толкова стара наша болест — нарушената ритмичност при изработването на детайлите по цялата верига на производството. Неспазването на графика, на нормираното планово задание породи толкова спорни въпроси относно виновност и невинност, че попаднахме в стария омагьосан кръг. Когато издирвахме причините, всяко звено от производството, технологически свързано с другите, доказваше своята невинност и излагаше достатъчно обективни причини. Вина имаше, виновни нямаше. А истината бе само една — нарушена организация и ритмичност. Вместо да плуваме по течението, то ни носеше. Вместо да предвиждаме, осмисляме и програмираме процеса, той ни налагаше свои закони и изисквания.

Всичко това наложи да си отговорим на редица въпроси: Ако продължаваме така, ще осигурим ли условия за истинско самоуправление? Ще може ли да се прилага напълно вътрешностопанската сметка? И не на последно място — не показахме ли на практика резултати, коренно различни от тези, които толкова време политически и идеологически разяснявахме като главни в приложението на самоуправлението. А вината за този резултат най-малко може да се търси само в ръководството на първичните колективи.

Макар че не е много изгодно за нас, направихме извода: през цялото време ние сме мислили, че внасяме нещо ново, че действуваме по-революционно, а фактически с нови мисли и желания сме вървели по стария коловоз. След извървения път се оказахме почти на мястото, откъдето сме тръгнали.

Digitized by Google

— Сериозни изменения настъпват и в ***РАЗГРАНИЧАВАНЕ НА ФУНКЦИИТЕ МЕЖДУ ПАРТИЙНИТЕ И СТОПАНСКИТЕ ОРГАНИ И ОРГАНИЗАЦИИ.*** *Повишената роля на трудовия колектив издига и неговата отговорност за съдбата на производствените и социалните въпроси. Много от тях, които досега се обсъждаха в партийната организация, отиват направо в дневния ред на събранията на колектива. В областта на партийното ръководство на икономиката все повече ще се утвърждават контролните, направляващите и организационните функции. Помогнала на трудовия колектив да вземе правилно решение за развитие на производството, партийната организация насочва усилията си, мобилизира силите за навременното им и качествено изпълнение. В тази връзка неимоверно нараства ролята на личния пример на комуниста. Самоуправляващият се колектив придобива правото да дава оценка за работата на своите членове. В неблагоприятно положение ще изпадне всеки партиен член, който с постъпките си, с работата си се нарежда между изоставащите.*

Но все още партийните организации по силата на традицията не могат да се освободят от затъване в оперативни стопански задачи. И естествено това е за сметка на въпросите на икономическата стратегия и на редица други вътрешнопартийни проблеми. Много често такива партийни организации ги причисляваме към активните. Всъщност активността им е привидна и в повечето случаи безполезна. Комунистите пропиляват своите сили по несвойствени задачи.

Разбира се, това са общи констатации, които звучат книжно, назидателно. Моля ви, свържете ги с живота на заводската партийна организация.

●

— Разграничаване на функциите... Това словосъчетание винаги ме е смущавало. Прочел съм и немалка част от многобройните теоретически разработки. Този е един от проблемите, който на теория изглежда достатъчно изяснен. Но ето започнахме преустройството и той отново застрашително застава пред практиката. Със старите възгледи за него не можем да действуваме успешно в условията на самоуправляващите се организации. Въпрос, който не дава спокойствие нито на теоретиците, нито на практиците.

Грешката може би е в това, че има стремеж да се изяснява въпросът само за разграничаване на функциите. Забравя се, че има и съчетание на функции. И партийните, и стопанските органи преследват една крайна цел. Обединява ги най-вече политическият подход. Именно той изисква **разграничаването и съчетаването на функциите взаимно да се допълват в борбата за общата цел.**

В партийната практика много трудно се откроява разграничаването на функциите, въпреки че са различни средствата и подходите за постигане на плановите задания. Не може стопанският ръководител да не е и политически деец, а партийният секретар да бъде само добър организационен работник. Разграничаването не би трябвало да се разбира като разделяне, а като ефективно съчетаване на различен род функции и дейности.

Digitized by Google

И още нещо. Докога ще се поставя въпросът: партийният секретар или директорът? Дори беше открита такава рубрика във в. „Работническо дело". В тази връзка бих споделил следното мнение. На практика най-често се получава така — директорът е знаеща й можеща личност, поставена на високо йерархическо стъпало. Обикновено той е член на общинския или окръжния комитет на БКП. Редом до него стои партийният секретар, до когото най-често идват инструкторите на партийния комитет, и то за информация и проверка.

Директорът е в правото си да отстрани секретаря при разпределение на премии, награди. Директорът предлага дали може да участвува партийният секретар в служебни задгранични командировки. Понякога той оценява пред висшестоящите началници партийнополитическата му работа. Може да реши и някой „особен" проблем на дошлия в завода висшестоящ партиен ръководител в своя кабинет. В един момент, когато им поднасят кафето, се сещат и за партийния секретар. В „топъл" дружески разговор началството подхвърля на директора: „Как е партийният, върши ли ти работа?" Или го срещат случайно по коридора и възклицават: „Здравей, как е работата?" и го отминават, без да са дочули отговора му. Може би го казвам пресилено, но като партиен секретар често открито се възмущавам: как може такива партийни ръководители да говорят на пленуми и на съвещания за отговорната роля на партийния секретар, а в действията и постъпките си да показват политическа и организационна незрялост, разминаване между думи и дела.

И още едни пример. В стопанското обединение „Металорежещи машини и роботи" беше изгонен нов председател. И както е редно, той посети няколко пъти нашия комбинат. Знаех, че преди това е бил на отговорна партийна работа и се зарадвах, че в негово лице ще срещна пълно разбиране при партийнополитическото осмисляне на нашата дейност. Но какво беше моето разочарование, когато дойде в комбината, запозна се лично с директора и неговите заместници, а въобще не попита за секретаря на партийния комитет. Наскоро той отново посети комбината и пак „пропусна" срещата с партийния секретар. При третото му посещение аз влязох неканен на разговора при директора. Когато беседата приключи, на тръгване председателят попита какво представлява моя милост, та чак тогава видя на живо партийния секретар. Това бяха нашите лични контакти през годината.

●

— Запознах се с протоколите от заседанията на заводския партиен комитет. Прави впечатление, че въпросите за качеството са обсъждани многократно. И всеки път са приемани съответни мероприятия. Анализът довежда до извода, че решенията, които се вземат, са откъснати едно от друго. Те не се допълват и взаимно обогатяват. Не се отчита изпълнението, а се трупат мероприятия след мероприятия без логическа връзка. Кое определя този стил и метод на работа на комитета? Може да се възрази, че това е почти повсеместна практика, но от това няма, както се казва, да ни стане по-леко. Къде се прекъсва връзката решение—изпълнение?

Digitized by Google

— Действително, ако оценяват работата на заводския партиен комитет по броя на заседанията и решенията, ще получим висока оценка. Но едва ли ще бъдем доволни.

Някои от причините.

Качеството е въпрос на съществуване, на развитие, на нашето бъдеще. Но как да разкъсаме възела от противоречия? Построили сме и продължаваме да строим просторни халета, внасяме модерна и супермодерна техника, а резултатът — незадоволителен. Обикновено проектът за реконструкция, модернизация и разширение е частичен. Проектантът винаги гони икономическия ефект и уж го постига. На практика в повечето случаи се получават непълни, остарели преди реализацията им решения. Такъв е случаят с леярния цех, където с въвеждането му цената на отливката се покачи почти двойно. С автоматизираната производствена система ще се реши обработката на призматично-корпусните детайли — качествено и количествено. Но само там, на това звено от веригата. След него остават остарелите, класическите форми на монтаж, боядисване, изпитания на машините.

Качеството в друг аспект: нашият комбинат има сериозни затруднения с високопроизводителните стругове с цифрово-програмно управление. Поради пропуски в системите за управление нашите стругове бездействуват понякога с месеци. Причината е главно в детайлите, които получаваме от кооперираните предприятия. Ниското качество на тези изделия превръща високопроизводителните машини на комбината в „мъртво желязо" на солидна стойност.

А ето какъв изход от тази ситуация се предлага от СО „Металорежещи машини и роботи". Със заповед № 16 от януари 1986 г. се въвежда в поделенията на обединението пълен входящ контрол. На практика в комбината започва оборудването на едно хале с всички видове стендове и други уреди и системи за изпитание годността на внесените детайли. И то не репрезентативно, а поголовно. Или същото изпитание, което е извършил заводът производител, ние го дублираме, т. е. не му се доверяваме. Разбира се, основа за недоверие има, но дали това е пътят за решаване на качеството в национален мащаб? Толкова ли сме безсилни, за да решим този въпрос по друг, по-ефективен начин още при производителя?

Но освен оскъпяването на продукцията този подход има и отрицателен морален ефект. Той говори за неверие, за безсилие. По тази логика, ако се въведе пълна вътрешностопанска сметка в цеховете, означава ли, че и там трябва да се установи пълен входящ контрол със съответните стендове, уреди...

Както се уверихте, изредих много причини, и то сериозни причини, които не зависят от нас. Обикновено така сега е „модерно" да се постъпва. Приличаме на щрауса, който скрива глава в пясъка. Удобен начин, но не е полезен за обществото. Ако всички изоставим този подход и оправим нещата в собствената си кухня, по-бързо ще излезем от този омагьосан кръг. Това напълно се отнася за работата и решенията на заводския партиен комитет.

В анализите на заседанията на комитета отделяме по-малко внимание на проблемите, които зависят от първичните партийни организации. Мероприятията ни са насочени обикновено към по-далечно бъдеще, с което изпускаме важни задачи на момента. А много често вземаме и нереални решения, като не преценяваме

Digitized by Google

добре възможностите си. Разясняваме решенията пред трудовия колектив, но минава време и те остават неизпълнени. Доверието в нас е подкопано и се налага с големи усилия то да се възвръща. **Дадената дума пред колектива не може да се заобикаля.** Оттук произлиза и необходимостта от по-голяма взискателност, от търсене на партийна отговорност от кадрите, които поемат, както се казва, задачите и след това ги забравят. Бедата в такива случаи е, че това се отразява неблагоприятно върху авторитета на партийната организация. Ефикасно средство против това явление е гласността. Винаги на колектива трябва да е ясно кой е причина за неблагополучията, както и за успехите. Няма човек, който да е равнодушен и да не отчита какво е общественото мнение за него. **Гласността е метод за решаване на задачите и метод за възпитание.**

●

— Като деец в местен партиен орган, как чувствувате, как преценявате степента на обновлението в стила и методите на работа на ръководещите ви партийни комитети и организации?

●

— Не бих могъл да отговоря изчерпателно. Не само за това, че това е въпрос, който не е в моята компетентност, но и защото наблюденията ми са ограничени и непълни.

Ще посоча някои факти, които показват, че все още трудно можем да говорим за нови условия. Условия, при които да не можем да работим постарому.

...Продължават да пристигат писма в заводския комитет и с придружителен текст с известното вече съдържание: ...„Изпратете информация"...

...Извикват ни на съвещания, на които се говори най-общо за преустройството, и то от лектори от централно и окръжно равнище. Принципните неща са ни известни. Необходими са ни конкретни указания, положителен опит. Казано по-кратко — за преустройството често ни говорят партийни кадри, които още не са се преустроили.

...Висшестоящите ръководители, които посещават завода, все още много бързат и успяват да се срещнат само с ръководството на завода. Нямат време да „поседнат" при колектива.

...Няма обновление при провеждане на пленумите, съвещанията, инструктажите....В тях продължава шаблонният подход, голямата доза празнословие, представителност и скриване на истинското състояние на нещата. Гласността едва си пробива път, като все още е безадресна и предпазлива.

Тези и някои други факти ме окуражават да направя извода, че тези ръководства волно или неволно все още в някои случаи затрудняват пълноценното изпълнение на конгресните постановки, за коренното преустройство на стила и методите на работа на всички ръководни и управленски равнища.

В обновлението два пътя няма. Или се преустройваме, или наподобяваме нов стил и методи на работа, нови подходи, революционно мислене...

Digitized by Google

ОРИЕНТАЦИЯТА НИ Е ВЯРНА

ОПИТ И ПРОБЛЕМИ

инж. РУМЯНА ЧОНКОВА

секретарка на първичната партийна организация в базата за развитие и внедряване по химическо машиностроене при стопанския комбинат „Химмаш" — Хасково

Дейността на базата за развитие и внедряване, създадена през 1977 г. като инженерно-внедрителска организация при Комбината за химическо машиностроене в Хасково, е насочена към научно обслужване в областта на химическото машиностроене, към конструиране и проектиране на химическо оборудване и комплексни химически инсталации, към механизиране и автоматизиране на технологичните процеси. Следователно мястото на колектива е в челните редици на борбата за ускорено внедряване на върховите научно-технически постижения. Например само по-важните разработки през последните години, свързани със създаването на комплексни линии, машини, съоръжения, технологии и т. н., носят икономически ефект над 585 000 лева.

Оттук идват и повишените изисквания към първичната партийна организация в базата — да въвлича всички комунисти във внедряването и развитието на научно-техническото творчество, да съдействува за повишаване на квалификацията и за преквалификацията на кадрите, да формира технологично мислене и политическа активност. И съвсем основателно бе решението на общинския комитет на БКП в Хасково нашата първична партийна организация да изведе положителен опит в партийната дейност по внедряването на научно-техническите постижения. Това означаваше да потърсим ефективни форми на работа, да подобрим стила и методите на ръководство, за да изпълним основната си задача: да повишаваме творческата активност на трудовия колектив, състоящ се от 170 специалисти, за издигане равнището на разработките, за решаване на въпросите, свързани с внедряването.

В търсене на най-правилния подход се наложи партийната организация да заостри още повече вниманието си към производствените проблеми, да надзърне и в най-притулените кътчета на внедрителския процес, да анализира и да обобщи успехите и слабостите, да вземе на партиен отчет най-важните задачи.

През този период се издигна мобилизиращата роля на партийните събрания. Обикновено техните теми са предвидени в плановете на организацията, но обсъждането на някои наболели проблеми допълва първоначалния план и придава по-голяма оперативност на дейността ни. През цялата година не слизат от дневния ред на събранията разговорите за състоянието на внедрителската дейност, за квалификацията на специалистите, за качеството на разработките, за деловитостта, творчеството и използването на челния опит.

Да вземем например събранията, на които се разглежда изпълнението на плана за науч-

Digitized by Google

но-техническия прогрес по отдели или за цялата база. По тези въпроси периодично информират комунистите ръководителите на отделите и специалистите, пряко ангажирани с тази дейност. В информациите обстойно се отразява ходът на работата през съответния период и нейното качество, спазването на сроковете, а също така и онези проблеми, които надхвърлят нашата компетентност. Анализират се слабостите. На такива събрания осигуряваме присъствието на широк кръг от специалисти, в това число и на безпартийни, които пряко са заинтересовани от разглежданите проблеми. По този начин се стремим да създаваме условия за тяхното многостранно обсъждане, а оттам и за решаването им.

Характерът на трудовата дейност в базата поставя успешното изпълнение на плана за научно-техническия прогрес в много пряка зависимост от равнището на дисциплината. В такъв аспект бе разгледано нейното състояние на открито партийно събрание през август м. г. Даде се широка гласност на резултатите от проверките. Имаше сконфузени, недоволни дори, но закъсненията и преждевременното излизане от работа рязко намаляха и, което е много важно, създава се обществена нетърпимост към нарушителите.

С други думи, откритите партийни събрания за работата ни по научно-техническия прогрес, за качеството на продукцията, за трудовата дисциплина и др. приобщават специалистите — комунисти, комсомолци и безпартийни, целия колектив към процесите на ускореното внедряване.

Взетите на събранията решения се картотекират, периодично отчитаме изпълнението им. Въпросите, които са извън възможностите на базата, докладваме в комбинатския комитет на БКП, търсим неговото съдействие. Така партийната организация мобилизира силите на колектива, пряко и активно съдействува за изпълнението на научно-техническите задачи.

Работейки върху проблемите на внедряването, извеждаме на преден план конкретния принос на всеки комунист — този принос се превръща в обект на общо внимание и обсъждане, което засилва отговорността и прави позицията на пасивните наблюдатели твърде неудобна. Особено разнообразни възможности за такава конкретност имат партийните групи. Независимо дали се запознават с материали от национално значение или обсъждат вътрешните си проблеми — за състоянието на трудовата дисциплина, за ускореното внедряване на разработките по определени теми, за пътищата за ликвидиране на отрицателните явления в колектива, те търсят мястото, ролята, постиженията и слабостите на всеки свой член. В групите се възлагат значителна част от поръченията, приемат се лични отчети за практическите резултати от положените усилия. Поръченията са конкретни, свързани са главно с качеството на работата и с научно-техническото й равнище, с ускоряването на сроковете за внедряване. При личните отчети изискванията ни са също за пределна конкретност, за възможно най-точна оценка на постигнатото от всекиго, на слабостите в работата му, за ясни и делови препоръки. Не можем да кажем, че сме преодолели докрай формализма, но съзнателно и настойчиво се стремим към това.

Партийните групи са взели на близък отчет три теми: автоматизацията на инженерния труд, перспективното проучване и разработване на биотехнологично оборудване и намаляването на тежкия ръчен и непривле-

Digitized by Google

кателен труд. Периодично на събрания на групите водещите конструктори информират комунистите за работата върху тези теми, на място се решават възникналите проблеми или се търси помощта на партийното бюро. Естествен е интересът към тази информация още повече, че самите комунисти без изключение пряко участвуват във внедряването на разработките по темите.

Ясно е, че за да върви работата, от решаващо значение е равнището на кадрите. От 5 години специалистите в базата се назначават чрез конкурс — стремежът е да се подберат най-подходящите кандидати, хора с добра подготовка и творчески възможности. Също чрез конкурс 6 инженери получиха званието „Научен сътрудник". Някои специалисти се насочиха към задочни аспирантури.

Доказано е, че от 30 до 40 на сто от времето на конструкторите се изразходва за изчисления. Проблемът за автоматизацията на инженерния труд се решава от група специалисти с ръководител инж. Георги Трайков, която създава програми за пресмятане на елементи и съдове под налягане на електронноизчислителни машини.

Научно-техническата информация за челните постижения в машиностроенето — актуална и изчерпателна — е задължително условие за научно-технически прогрес. Базата участвува в автоматизирана международна подсистема за научна и техническа информация, която всеки конструктор може да използва в своите разработки. Периодично пред общи събрания на колектива колеги споделят опит, с който са се запознали при задгранични командировки и специализации. Обменяме опит със сродни внедрителски организации, с институти и висши учебни заведения в София, Варна, Димитровград, Девня.

На основата на нашата програма за изпълнение решенията на XIII конгрес на БКП преориентирахме плана за наука и технически прогрес към разработването на комплексни инсталации и модули. Усилията ни са насочени и към сформиране на колективи за ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес, към издигане равнището на научната дейност в базата и създаване на условия за творческа изява на младите специалисти. Двата колектива за ускорено внедряване на научен продукт с ръководители инж. Йордан Карагьозов и н. с. инж. Красимир Кирилов заедно с висококвалифицирани специалисти от научни институти и висши учебни заведения в страната работят върху типов ред мотор-редуктори и върху усъвършенствуване на технологията за производство на елиптични дъна.

Смятаме, че ориентацията ни е вярна и постигнатото потвърждава това. Къде все пак виждаме сега една от главните насоки в работата на партийната организация? В съсредоточаването ѝ върху нерешените проблеми, които в известна степен рефлектират върху обемните, икономическите и качествените показатели на инженерно-внедрителската дейност. Според нас например съществуват потенциални възможности за ускоряване процеса на внедряването чрез по-нататъшно развитие на научноизследователската работа. Но за това са необходими лаборатории, собствена експериментална база за изследвания. Комбинатският комитет на БКП утвърди програма за подобряване на материално-техническата база, където е предвидено решаването и на този проблем. Изпълнението на програмата ще ни позволи чувствително да се придвижим напред.

Digitized by Google

ЖИВАТА ВРЪЗКА С ХОРАТА

АНГЕЛ КАЧУЛСКИ

Организирайки своята работа за изпълнение решенията на Политбюро на ЦК на БКП от 6 декември 1977 г. и на Секретариата на ЦК на БКП от 26 април 1982 г. „За по-нататъшното подобряване на работата с писмата и приема на гражданите", окръжният и общинските комитети на БКП в Русе се запознаха и с опита на други комитети и организации в страната. Внимателно беше изучен например опитът на ОК на БКП във Враца и особено работата по приема на гражданите. Запознаването с материалите на пленума на ОК на БКП във Велико Търново по тези въпроси също помогна на окръжната партийна организация да подобри дейността си в това направление.

На окръжно и общинско равнище бяха разработени мероприятия по всички въпроси, засягащи работата с молбите, жалбите, сигналите и предложенията. Сериозно внимание бе отделено на оставащия доскоро на втора позиция проблем за приема на гражданите. Не че е бил чужд на комитетите, но той недостатъчно се оценяваше като една от основните живи връзки на партията с трудещите се, в това число и със собствените ѝ членове. А това до известна степен откъсваше партийните дейци от някои сфери на живота, не им позволяваше своевременно да надникнат зад всяка стена на учрежденския бюрократизъм и бездушие, пречеше да се удари по-решително по някои опити да се използва служебното положение за лично облагодетелствуване, да се вразумят някои местни „велможи", подтискащи критиката.

При разработването на подхода и методите на работа с писмата и особено с приема на гражданите окръжният комитет се е ръководил от разбирането, че гражданинът, прекрачващ прага на комитета, трябва да чувствува, че влиза в свой дом. Тогава и откровението ще бъде по-пълно и искрено, и разстоянията между ръководители и ръководени ще се скъсяват, и необходимост от взаимно търсене, от обменяне на мисли и идеи, от изработване на нови подходи при решаването на проблемите ще се появи.

При срещите в партийните комитети се изучават и се решават не само материално-веществени и духовни потребности на отделните граждани, но се изясняват и причините за ходенето по мъките.

Срещите имат и друга, много по-важна и съществена страна. От разговорите с комунисти и безпартийни, със земеделци и комсомолци, с хора на умствения и физическия труд може безпогрешно да се определят и посоката на настроеннята, степента на подкрепата на партийната политика. Откровеността в тези срещи понякога е по-открита

Digitized by Google

и по-резултатна даже и от годишно партийно събрание, защото се говори очи в очи.

Затова и в един от пунктовете на решенията на Секретариата на ЦК на БКП по приема на гражданите се подчертава: „Решително да се подобри редът на приема на гражданите непосредствено от ръководителите, да се разширява практиката на личен прием на граждани непосредствено в селищните системи, кметствата, в стопанските организации и трудовите колективи".

Старата сграда на комитета не предлагаше необходимите условия за нормален, културен прием на гражданите. Нямаше приемна. Разговорите се водеха в работните кабинети. Това бе свързано с предварителни записвания, паспорти и пропуски и редица други трудности. Постоянният звън на телефоните и влизанията в кабинетите затормозяваха и приеманите, и приемащите.

Но се оказа, че и в новия партиен дом няма предвиден кът за прием на гражданите. Кабинети просторни, коридори, из които външен човек може да се обърка, скъпо и модерно обзавеждане, но място, където всеки гражданин може да влезе, да поиска съдействие за решаване на даден личен или обществен въпрос, да изложи свои съображения, да направи предложение, да сигнализира, да подхвърли идея — за това архитекти, проектанти и инвеститори не бяха мислили.

По инициатива на първия секретар на окръжния комитет Петър Петров бе преустроена за приемна и други нужди една сграда, която е почти съставна част от комплексната сграда на комитета. Така че от края на 1983 г. в Русе започна да функционира обща приемна на окръжния и общинския комитет на партията. Приемната е удобна. Пропуск не е нужен. Чакащите граждани могат психически да се подготвят за срещата, да прегледат нови вестници и списания, да се запознаят от диаграми и други нагледни материали със социално-икономическото развитие на окръга и града.

Правилникът за реда при приема на гражданите се спазва от всички. Всеки присъствен ден от 14 до 16 часа в приемната дежури секретар на общинския комитет, а от 16 до 18 часа (и до по-късно) приема секретар на окръжния комитет. Имената им са написани на таблото пред приемната, евентуалните промени се нанасят своевременно. Списък с графика за седмицата се оставя и на бюро „Пропуски" на комитета за упътване и записване на желаещите да се срещнат с един или друг секретар.

Веднъж в месеца на оперативките на окръжния и общинските комитети се обсъжда и приемът на гражданите — има ли пропуски в дежурствата, колко човека са приети, какви по-важни въпроси вълнуват хората. Резултатите се обобщават.

Така организирана, работата на общата приемна на окръжния и общинския комитет дава положителни резултати. Няма познатото в някои окръзи натрупване на граждани в така наречения „Единен приемен ден" на седмицата (или дори на месеца). Няма връщане на хората. Не е възприета тук и съществуващата на други места практика в приемния ден на първия секретар на окръжния комитет на партията да приемат и съответните окръжни и градски ръководители — председатели на изпълнителните комитети на окръжния и на общинския народен съвет, окръжен прокурор, профсъюзи и др. Всеки приема по съответен график, независим от графика на партийния комитет. Това освобождава държавните, обществените и стопанските ръководители от опекунство, от постоянни справки и инфор-

Digitized by Google

мация, от безцелни поиякога дежурства, от губене на ценно време.

Всяка устна жалба се картотекира, дава се иаправление за работа на съответните органи и се води отчет за крайния резултат. По същия начин се картотекират устните жалби и тогава, когато гражданинът е приет извън графика в кабинета на секретар или завеждащ отдел.

На приемния деи на първия секретар иа окръжния комитет присъствува и инструкторът по жалбите. Той води бележки, попълва специалните картони, адресира жалбите. Някои от въпросите се решават в момента по телефона, други — в следващите няколко дни след съответна проверка. При всички случаи приетите граждаии се уведомяват за резултата — писмено или устно.

Ясният и принципен отговор, макар и неудовлетворителен, се приема по-безболезнено, без да се множат по-иататък жалбите към съответните органи.

В Русе жилищата не достигат и повечето от хората идват в приемната по жилищни въпроси. Затова на приемния ден на първия секретар на общинския комитет обикновено присъствува и завеждащият служба „Жилищно настаняване" иа общинския народен съвет. Усилията да се решават въпросите се съчетават с търпеливата разяснителна работа.

Редът и иачинът на работа с устните жалби в общинския комитет са същите, както и в окръжния комитет — проверки, справки и накрая писмени или устни отговори. За да се намали формализмът, възприета е практиката в повечето случаи съответиите органи да изпращат отговорите си на общинския комитет и след това да се уведомяват гражданите.

Много граждани желаят да се срещнат с първия секретар, макар и да иямат сериозни причини за това. Създадена е превратна психоза, че първият секретар може всичко, че само той е в състояние да реши даден въпрос, особено пък когато и самият гражданин знае, че няма законно основание. По тези причини първият секретар на окръжния комитет през 1985 г. за 17 приемни дни е изслушал 311 души, а трима от секретарите за общо 41 дни са приели 211 граждани. За осемте месеца на 1986 година първият секретар е приел 208 граждани, а тримата секретари — 192. Аналогични са цифрите и в общинския комитет.

На приема се гледа като на отговориа партийнополитическа и организаторска работа. Поставяните въпроси имат не само личен, но и обществен характер. Хората сигнализират за нарушеиия на закона, за негативни черти в моралния лик иа даден ръководител, за това, че някои органи ие си гледат работата, не се вслушват в критиката и предложенията на трудещите се.

В приемния ден на първия секретар на ОК на БКП на 18 август 1986 г. гражданинът Калоян Тодоров от Русе съобщава, че около фазановото стопанство от няколко дии има спукана тръба от напоителната система. Целият път е залят. Неколкократно е сигиализирано за повредата, но „Водно стопанство" нищо не предприема. От приемната запитват по телефона. Поето е обещание веднага да се отстрани повредата. След няколко дни завеждащият сектор „Деловодство", а вечерта и първият секретар на окръжния комитет проверяват на масто — оказва се, че ръководството иа предприятието не си е мръднало пръста, водата продължава да блика. На другата сутрин директорът на „Водно стопанство" вече чака пред кабинета на първия секретар да докладва, че през нощта повредата е отстранена. Не му се разминава, обър-

Digitized by Google

нато му е най-сериозно внимание с предупреждение и за по-строги мерки.

Приблизително така е организирана работата с приема на гражданите и в останалите общински комитети на окръга. Но там мащабите са други, проблемите са по-малко и от по-различен характер. В общинските партийни комитети в гр. Две могили и Борово годишно биват приемани по около 60—70 души. Приемните дни се определят още в началото на годината, имената на приемащите са нанесени на таблата пред комитетите.

В общинските комитети в окръга се поставят предимно въпроси, свързани с личното стопанство, хигиената и благоустройството, с работата на някои млади специалисти, с отделни трудови спорове и др. Приемната на общинския комитет в с. Ценово се посещава по-малко, защото повечето от въпросите се поставят, разглеждат и решават на единните политически дни. Веднъж в месеца секретарите и членовете на бюрото на комитета присъствуват на единен политически ден в колективите. На тези срещи за осем месеца на 1986 г. са поставени 308 въпроса. Всички те са заведени в специална книга, подредени по характер, със срокове и отговорници за проверки и решаване. На всеки следващ единен политически ден се дава отговор кой въпрос как е решен. И отново се задават въпроси, отправят се критики, сигнализира се за недостатъци.

Контролът и ръководството по организацията на работата с жалбите и особено с приема на гражданите се осъществяват от първите секретари на окръжния и на общинските комитети. Веднъж в годината бюрата на комитетите разглеждат на заседания обстойни информации за работата с молбите, жалбите, сигналите и предложенията на трудещите се и премат съответни решения. Всяко тримесечие на секретарите се дават кратки справки.

Разбира се, не всички въпроси са решени. Нарушава се например графикът на приема, въпреки че той се уточнява всеки понеделник. Невинаги се е налагала намесата на окръжния или общинския комитет на партията, някои други ведомства не са си свършили преди това работата и принуждават гражданите да търсят съдействието на комитета, да отиват и по-нагоре, към централните органи — следователно нужен е по-системен, по-строг партиен контрол за работата на тези ведомства с жалбите и въпросите на трудещите се. Тези пропуски, както и важността на проблема въобще ориентираха окръжния комитет на БКП да започне подготовката на пленум за работата с жалбите и сигналите на гражданите.

Digitized by Google

ГЛАВНОТО В ДЕЙНОСТТА НА КОМИТЕТА

МИХАИЛ ЛАЗАРОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Разнообразни са подходите, които прилага в своята дейност общинският комитет на БКП в Криводол, Врачански окръг. Те се подбират в зависимост от целите, които комитетът си поставя, от характера на проблемите, които следва да решава, от състоянието на обекта, върху който ще въздействува, от равнището на субективния фактор и други условия. Винаги обаче политическият подход е бил и си остава сърцевината в неговата дейност.

Усъвършенстването и последователното прилагане на политическия подход е постоянна грижа на бюрото на общинския партиен комитет. Преди две години то прие конкретни мероприятия за тази цел. С помощта на окръжния комитет на партията бе изведен положителен опит. Партийният актив от общината премина специално обучение, за да може да разбере неговата същност, защо се налага и в какво се изразява усъвършенстването му на настоящия етап. Състоя се среща на бюрото с кадрите от общината, на която те бяха запознати с неговите разработки в тази насока. Всички първични партийни организации приеха свои мероприятия за усъвършенстване на политическия подход. Органите за държавно и стопанско управление също направиха изводи и оценки за своята дейност и взеха мерки за усъвършенстване на стила и методите на работа, за повишаване на инициативата, самостоятелността и отговорността си.

Всичко това се извърши в съответствие с целите и характера на задачите на социално-икономическата стратегия на партията в селищната система, в съответствие с процеса на повишаване ролята на партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации.

●

Какви са някои от по-характерните изменения, които настъпиха в дейността на комитета за усъвършенстване на политическия подход?

Трябва определено да се каже, че неговото усъвършенстване бе свързано преди всичко с внедряването му в управлението на икономиката.

Най-същественото в това отношение бе, че комитетът своевременно осъзна необходимостта от преустройство на партийната дейност в качествено новата обстановка, обусловена от решенията на Февруарския (1985 г.) пленум на ЦК на БКП и Тринадесетия конгрес за осъществяване на научно-техническата революция, за привеждане на съдържанието, формите и стила на партийната работа в съответствие с новите изисквания.

Разбирайки голямото политическо значение на научно-техническия прогрес, общинският партиен комитет и първичните организации поеха отговорността за техническото и технологичното превъоръжаване на производството. Комитетът обсъди и прие конкретна програма за из-

Digitized by Google

пълнение решенията на Февруарския пленум на ЦК на БКП, а първичните партийни организации набелязаха свои мероприятия за нейното реализиране. Тази програма бе актуализирана в духа на решенията на Тринадесетия конгрес на БКП.

Особено внимание комитетът отдели на проблема за качествено нов растеж на икономиката. Като отчиташе голямото политическо значение на този въпрос, той реално прецени, че в съвременните условия главното е да се осигурят необходимите темпове на развитие и преструктуриране на икономиката в общината, да се повишат дисциплината, организираността и отговорността при изпълнението преди всичко на икономическите задачи. За това свидетелстват и резултатите за 1986 година.

Всички промишлени предприятия в общината ритмично изпълниха своя план. Значително се стабилизира икономиката на селското стопанство, която дава облика на селищната система. Аграрно-промишленият комплекс приключи 1985 г. със сравнително най-малък заем от държавата и въпреки неблагоприятните условия се очаква да завърши стопанската си дейност за 1986 г. без заеми. За разлика от други години е осигурена необходимата фуражна база за животновъдството, за първи път комплексът внедрява типизирано хранене на преживиите животни.

Трябва да се отбележи, че проблемите на икономиката намират своето достойно място в пленарните заседания на комитета, което говори за голямото значение, което той им придава. Така например след Тринадесетия конгрес на пленум бяха обсъдени мерки от решаващо значение за осигуряване качествено нов растеж на икономиката на АПК. Темата бе: „Внедряването на научно-техническия прогрес за производство на семена от житните и бобовите фуражни култури — главна задача на селското стопанство в района през деветата петилетка". Според приетата програма за изменение на досегашната структура на културите в зависимост от почвено-климатичните условия житните и бобовите треви за семепроизводство от люцерна, червена детелина, звезда, ежова главица, власатка и еспарзета от 4 хиляди декара ще нарастат до края на петилетката на 20 хил. декара. По този път ще се реализира икономически ефект от 3378 хил. лева.

Наскоро комитетът разгледа въпроса за по-нататъшното обогатяване и усъвършенстване на формите и средствата на масовополитическата работа за изпълнение решенията на Тринадесетия конгрес. Подчертана бе необходимостта тя да бъде по-настоятелна и борбена, да стигне до всеки труженик, по-непосредствено да се свърже с изискванията на научно-техническия прогрес. Особено внимание се обръща на работата с животновъдите и с механизаторите по местоживеене.

Предвидени са още 2 пленума, на които ще се обсъждат мерки за подобряване на социалния и качествения състав на общинската партийна организация, за издигане авангардната роля на комунистите в осигуряване на научно-техническия прогрес, за решително подобряване работата по подбора, подготовката и реализацията на кадрите.

За да се постигне качествено нов растеж в икономиката, успешно се работи за интегриране на науката с производството. Установени са връзки с над 20 научни института за внедряването на нови технологии. Към общинския партиен комитет е изграден „Икономически съвет", който се оглавява от проф. Петко Петков от Свищов. Съветът работи по сключен договор, в

Digitized by Google

него влизат предимно научни работници — земляци от селищната система. Към основните предприятия — завод „Димо Дичев", Завода за преградни панели, промишленото предприятие „Ботуня" и др., са изградени програмни групи, които се оглавяват от научни работници, а в АПК е създадено бюро за научно-техническа информация.

С помощта на отделението за следдипломна квалификация на Висшия финансово-стопански институт в Свищов бяха организирани курсове с всички ръководни кадри на общината — поотделно с директорите, с икономистите, с началниците на цехове и бригадирите. Сложи се началото на компютърното обучение.

●

Успоредно с това общинският партиен комитет полага системни грижи **за близкото и конкретно ръководство на първичните партийни организации, за повишаване уменето им и те да прилагат политическия подход в дейността си.** Наистина сега те по-успешно се изявяват като политически ядра на трудовите колективи. Въпросите за разкриването на резервите, за ускореното развитие на икономиката все повече се налагат като главно съдържание в дейността им. На челно място излязоха такива важни проблеми като ускорено внедряване на научно-техническия прогрес, укрепване на дисциплината и подобряване на качеството, усъвършенстване организацията на труда, икономия на материали и енергия. Мероприятията за осигуряване на качествено нов растеж в икономиката са своеобразна програма за развитието на всяко предприятие и село. На високо равнище преминаха прегледът-проверка за борба с отрицателните явления, разговорът в партийните групи за авангардната позиция на комунистите в борбата за изпълнение решенията на Февруарския пленум.

Първичните партийни организации успешно водят трудовите колективи към непрекъснато развитие на новите и перспективни тенденции, мобилизират техните сили и енергия за изпълнението на поставените задачи за утвърждаването им като стопани на социалистическата собственост.

На всяко свое заседание бюрото на общинския партиен комитет е предвидило отделни първични организации да докладват за преустройството на своята работа по внедряването на научно-техническия прогрес. Така например по информациите от секретарите на първичните партийни организации в завод „Димо Дичев" и промишленото предприятие „Мебел" станаха оживени разговори, които дадоха конкретни насоки на работата им.

В своята организаторска и политическа дейност общинският комитет полага все повече грижи за подобряване партийното ръководство на обществените организации. В общинската организация на Отечествения фронт се създаде положителен опит по усъвършенстване дейността на низовите организации по местоживеене. Работата на профсъюзните организации все по-тясно се свързва с развитието на икономиката, с повишаването на участието на трудещите се в управлението. Общинският комитет на партията и първичните партийни организации осигуриха добро политическо ръководство във връзка с изборите на органите за самоуправление.

Общинската комсомолска организация активно работи за увеличаване приноса на младежта в научно-техническия прогрес. Тя пое шефство над задачата за увеличаване на добива от естествените ливади и създава-

Digitized by Google

не на изкуствени пасища, за производството на семена от треви и тревни смески.

Характерна черта на високо политическо равнище в работата на общинския партиен комитет е способността му да вниква в противоречията, да разкрива слабостите и отрицателните явления и да взема своевременни мерки за тяхното преодоляване, преди да са се изродили в конфликти. В това отношение могат да се посочат редица примери.

В началото на тази година след задълбочен анализ на структурата на бригадната организация на труда в АПК бе констатирано, че има редица несъвършенства при изграждането на бригади на територията на няколко села. Взетите сериозни мерки помогнаха да се създадат бригади от нов тип предимно на територията на отделното селище. Това осигури от своя страна единство в партийната, административната и стопанската структура, значително се подобри политическото ръководство.

Години наред в селищната система се допускаха извращения — неправилно и несвоевременно се раздаваше земята за лично ползване, което пораждаше сериозни политически настроения, бяха отправени много жалби до окръжните звена. Общинският партиен комитет взе на отчет този въпрос, прие съответни решения, задължи местните органи да внесат порядък. Работата по раздаването и обработката на земята за лично ползване сега значително се подобри.

Твърде умело се намеси общинският комитет за решаване на зародилото се противоречие в подбора на кадрите. Комитетът решително насърчи, подкрепи и защити тези, които проявяват инициатива, смелост и са готови на творчески риск, внимателно и грижливо се отнася към деловите ръководители, които допринасят за реализирането на партийната политика. В това отношение твърде показателен е примерът със смяната на ръководството на кравекомплекса в Криводол. За ръководител бе издигнат Йордан Павлов — заместник-председател на АПК, ветеринарен лекар. С голямата си компетентност и най-вече с инициативността и творчеството си в работата за кратък период той успя да подобри организацията на труда, да внедри пълноценно хранене, в резултат на което кравекомплексът от най-изоставащ сред фермите застана на челно място не само в АПК, но и сред водещите комплекси в окръга. Достигнат бе 15 литра дневен млеконадой от крава при положение, че дотогава горната граница бе 8 литра.

Подобен е примерът и с ръководителя на агроекологичната бригада в Криводол Пенчо Тодоров. Добър специалист — агроном, той с чест изпълни партийното поръчение да оглави бригадата в АПК, на дело приложи агроекологическия подход и бригадата постигна едни от най-високите резултати. В с. Лесура ръководителят на комплексната бригада Димитър Стефанов — дългогодишен партиен работник, внесе чувствителни подобрения в ръководството и работата на бригадата и укрепи вярата на хората.

Особено големи са грижите и помощта на общинския комитет на партията за издигане ролята на контрола на първичните партийни организации над дейността на административните и на стопанските ръководства.

Все повече комитетът се освобождава от елементите на администриране в работата със стопанските ръководители, разширява тяхната самостоятелност и възможности сами да решават въпросите, които са от компетентността им. Заедно с това се засилва и партийният контрол над тяхната дейност. Системно партийният комитет и първични-

Digitized by Google

те организации изслушват отчети от административните и стопанските ръководители по изпълнението на задачите. Пред пленума председателят на общинския народен съвет и председателят на АПК докладваха за работата си с критичните бележки и предложенията на комунистите и трудещите се. В бюрото на комитета са обсъдени информации от съответните ръководители за изпълнеиието на плана за млякото, месото, за подготовката на машинно-тракторния парк за отделните кампании, за подобряване на търговското и транспортното обслужване и др.

Партийно-организаторската работа е насочена към повишаване отговорността на административните и стопанските ръководители. Така например по време само на прегледа—проверка за борба с отрицателните явления Криводолската общинска партийна организация наложи значително повече наказания на комунистите ръководители в сравнение с другите общини. За допуснати слабости в районната потребителна кооперация пленумът на общинския партиен комитет освободи от работа директора Георги Стефанов. За грубо нарушаване на социалистическия морал бе сменен директорът на завод „Димо Дичев" Цветко Цветков и бе изваден от състава на комитета. За недостатъци в работата на промишленото предприятие „Мебел" бе освободен от длъжност директорът на предприятието Никодим Кирилов. За груби нарушения на социалистическата законност бе освободен кметът на село Пудрия Младен Костадинов. За злоупотреби със служебното си положение бе освободен от длъжност ръководителят на агроекологичната бригада в Криводол Тодор Витанов и му бе наложено партийно наказание.

Засилена е отговорността за неспазването на Устава на партията. Така например бюрото потърси партийна отговорност и наказа трима секретари на първични партийни организации, неспазили уставното изискване за редовното провеждане на партийните събрания.

Умелото прилагане на политическия подход от общинския партиен комитет твърде много помага да се създава ведър климат в Криводолската селищна система, да се разгръща енергията на трудещите се за успешно изпълнение решенията на Тринадесетия конгрес на БКП.

Digitized by Google

ГРИЖИ ЗА УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ НА СТИЛА

ГЕОРГИ ТЕНЕКЕДЖИЕВ
първи секретар на общинския комитет на БКП — Рудозем

За да осъществи своята основна функция — да провежда непосредствена организаторска и масово-политическа работа сред цялото население, общинският партиен комитет постави в центъра на своето внимание грижата за подобряване работата на първичните партийни организации, на тяхното умение да организират трудовите колективи, да усъвършенстват идейновъзпитателната дейност по месторабота и местоживеене. Още през 1985 год. разработихме и заложихме за експериментиране модел за издигане равнището и ефективността от работата в това направление. Съсредоточихме вниманието си върху решаването на следните **основни задачи:**

Първо, да се обогати съдържанието и да се усъвършенстват стилът, методите, формите и подходите на работа и ръководство на общинския комитет.

Второ, да се повишат ролята и отговорността на първичната партийна организация, която да се утвърждава като действително ръководно политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние.

Трето, да се развива първичната партийна организация като естествен център и социална среда, където ще се ражда и прилага новото.

Какви резултати постигнахме досега?

Издигна се равнището на вътрешнопартийния живот на първичните партийни организации, което им позволи да бъдат водеща сила в решаването на сложните и отговорни задачи на трудовите колективи и населените места.

Сърцевина на процеса по пренасяне дейността на общинския комитет в първичните организации бяха ускореното внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес, все по-пълното прилагане на бригадната организация и акордната система на заплащане на труда, изпълнението на качествените показатели, като особено внимание се отделя на производителността на труда и качеството на продукцията. Засили се вниманието към ускореното изграждане на социалната инфраструктура на населените места, комплексното обслужване и социалното развитие на трудовите колективи. Издигнаха се ролята и отговорността на низовите звена на политическата система (общинския народен съвет, кметствата, Отечествения фронт, Българските професионални съюзи, ДКМС) за участието на всички трудещи се в обсъждането и решаването на проблемите, за по-нататъшното разгръщане на социалистическата демокрация.

Обогати се съдържанието на идеологическата дейност, като се разнообразиха и конкретизираха нейните форми. Сега тя потясно се свързва със задачите на трудовите колективи и насе-

Digitized by Google

лените места. Особено внимание беше отделено за повишаване ролята на идейновъзпитателната работа, за подобряване на класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на трудещите се.

Усъвършенствува се планирането на работата на общинския комитет на БКП.

В плана се включват не повече от 4 пленарни заседания в годината, на които се обсъждат най-важните проблеми, стоящи пред общинската партийна организация, и по едно заседание на бюрото на месец с 2—3 основни въпроса. Планира се разглеждането само на онези проблеми на първичните партийни организации, чието решаване изисква намесата на общинските ръководства и други висшестоящи органи. Съкратени бяха различните събирания, срещи и съвещания с партийните секретари.

Сега на пленарните заседания и на заседанията на бюрото се вземат малко на брой, конкретни и мобилизиращи решения по разглежданите въпроси. Стремим се да не регламентираме формите на изпълнението им в партийните организации. Създаде се система за контрол на партийните решения, която се подобрява и усъвършенствува. Картотекират се не само основните решения, но и мероприятията и програмите. Партийният контрол и проверката придобиват все повече превантивен, системен и действен характер. Вече е практика на събранията да се докладват резултатите от изпълнението на всяко решение с изтичащ срок.

Целесъобразно бе намален броят на номенклатурните кадри на общинския комитет на БКП за сметка на увеличението им в първичните организации. Периодически на заседания на бюрото и пленума се отчитат ръководни кадри за техния личен принос в повишаване боеспособността на първичните партийни организации.

По-ефективна стана организацията на работата на секретарите и на щатните сътрудници. Половината от тяхното работно време преминава в низовите звена. Те участвуват в заседанията и събранията, срещат се с трудовите колективи, с отделни бригади и работници. Всяка седмица се утвърждава график за посещенията на партийните работници в първичните организации. След посещението се представя справка за извършената работа и поставените въпроси от комунистите и трудещите се към общински, окръжни и централни ръководства и ведомства, които своевременно се обработват и изпращат за отношение и решаване.

Компетентността, принципността и деловитостта на щатните партийни работници, личният им пример, техният авторитет и нравствени качества оказват съществено влияние при формирането на стила на всеки партиен секретар. Особено важни са методите на работа, които използват партийните работници при решаването на възникнали проблеми, умението им да създават творческа обстановка, в която откровено да се споделят мнения и становища, способността им да обединяват усилията на кадрите за изпълнение на поставените задачи.

Считаме, че постигнатото е само едно добро начало. Предстои ни още много работа за издигане мястото и ролята на всяка първична партийна организация при решаване на въпросите в трудовите колективи и населените места, които те ръководят, и преди всичко за повишаване отговорността на всеки комунист и на неговия личен пример.

Digitized by Google

ТЪРСЕНЕ НА НОВОТО

КОНТРОЛНА И РЕВИЗИОННА ДЕЙНОСТ

МАРГАРИТА ХЕКИМОВА
зам.-секретарка на партийния комитет на Комбината за домакински електроуреди — Варна

В партийния комитет на Комбината за домакински електроуреди — Варна често дискутирахме по въпроса за умението ни да осъществяваме действен и резултатен партиен контрол. С особена острота този проблем застана пред нас, когато се постави задачата за прилагане на нов тип партиен контрол. Необходимо беше да си изясним два въпроса. Първият: ясно е, че всяко ново се гради върху стабилна, здрава основа, а налице ли е тя при нас? И вторият: новото изисква не само дълбокото му осъзнаване, но и много творчество при внедряването му; нужно бе след обстоен и критичен анализ на конкретните условия и на възможностите ни да направим прецизен подбор на използваните форми и средства и да търсим посоките на тяхното обогатяване. В този период общинският комитет на БКП — Варна взе решение в нашата партийна организация да се експериментира модел по организацията на партийния контрол. Целта беше да изведем положителен опит по приложението на новите изисквания. Насочихме работата си в няколко основни направления:

ПОДОБРИХМЕ ПЛАНИРАНЕТО НА ПАРТИЙНИЯ КОНТРОЛ. Постарахме се, както се казва, научно да подходим по въпроса, за да усетим „горещите точки" в нашата стопанска и партийна работа, да предвидим къде ще са необходими анализ и мерки за въздействие. Досегашната ни практика показва, че изгражданите предварително комисии за подготовка на проектоплановете не са достатъчни. Ограничава се кръгът от хора, които си казват думата по тематиката на партийния контрол. Ето защо решихме задължително да се провежда анкета с ръководители, специалисти и работници, преди да се пристъпи към разработване на плановете в партийния комитет и в първичните партийни организации. От две години в тази дейност се включи и заводският социолог. Изводите от направените досега социологически проучвания ни насочиха към много въпроси, които станаха обекти на партиен контрол.

По-пълно използваме вътрешнопартийната информация за усъвършенстване на планирането. Разработената при нас технология на действие на комисиите за вътрешнопартийната информация спомага за обективната и конкретната информираност на кадрите. През тази година например обект на партийния контрол бяха въпросите на интензификацията на електродомакинското производство, качеството на разработките и изделията, ритмичността на производствения цикъл, образователното и квалификационното равнище на ръководните и изпълнителските кадри — въпроси от жизнено важно значение за развитието на ком-

Digitized by Google

бината. Доброто планиране ни даде възможност не само да определим жалоните на партийния контрол за определен период, но и още нещо много съществено — да синхронизираме задачите и действията с другите контролни звена.

ПОСТАВИХМЕ СИ ЗАДАЧАТА ДА ПОДБЕРЕМ И ИЗПОЛЗВАМЕ ФОРМИ И МЕТОДИ, КОИТО СА НАЙ-РЕЗУЛТАТНИ. Важно беше според нас не да пишем нови програми и мероприятия, а да вплетем партийния контрол във всяка дейност, т. е. естествено и ненатрапчиво да откроим ролята и мястото му при разглеждането и решаването на всеки проблем. Така например проведеният по решение на окръжния комитет на БКП преглед по работата на партийните групи при нас изигра ролята на действен партиен контрол върху приноса на всеки комунист за повишаване качеството на труда и продукцията.

В този период се опитахме да развием и да обогатим две от формите на партиен контрол — индивидуалния разговор и личния отчет. Обърнахме сериозно внимание на съдържателните и на психологическите аспекти на индивидуалния разговор, на умението той да се води компетентно, с необходимата предварителна подготовка и добре обмислена цел, да се създава подходяща обстановка, да се контролира без нравоучения и дразнещо назидателство. Въпреки че отчитаме положителна промяна, все още тя не ни задоволява. Очевидно нашите кадри се нуждаят от сериозна подготовка, за да контактуват умело по различни проблеми както с комунистите, така и с безпартийните. Някои може би ще кажат, че това е елементарен въпрос. Но практиката показва, че много често решаването на важни проблеми опира само до един обикновен човешки, тактичен разговор, отчитащ психологическата настройка на отделната личност. И понякога той е много по-резултатен от редица други форми на партиен контрол.

За да изиграе положителна роля, личният отчет също се нуждае от висока организационна грамотност на партийните кадри. Преди години при нас първите опити бяха отчайващи. Става комунистът и започва да разказва къде и кога е роден и т. н. Изказванията като правило бяха хвалебствени и все в минало свършено време. Сега отчетът е една често прилагана форма на контрол както в партийния комитет, така и в първичните организации. Практиката и опитът ни подсказаха къде да търсим пътищата за повишаване на ефективността, научиха ни как да конкретизираме въпросите за отчитане, как да оценяваме по реалните резултати. Може да кажем, че личните отчети в нашата организация са добър пример за партийна взискателност, самовзискателност и действен партиен контрол.

По подобен начин постъпихме, когато започнахме да решаваме задачите, свързани с докладните записки на др. Тодор Живков. След Докладната записка за стила и методите на работа подложихме на задълбочен анализ дейността си по оценяване на кадрите като форма на партиен контрол, а по Докладната записка за негативните явления — по проверката на място. Стремежът ни при решаването на всеки проблем е да усетим и да приведем в действие онази форма на партиен контрол, която по наша преценка би била най-резултатна.

Специално внимание отделяме на предварителната подготовка. От една година например въведохме следната практика: с всеки, който ще се отчита или ще внася информация, предва-

Digitized by Google

ително разговаряме в партийния комитет. Взаимно си изясняваме целта на материала, в общи линии уточняваме неговата структура, без да ограничаваме хората в изводите и оценките, които ще направят. Това е една дребна на пръв поглед мярка, която обаче значително повиши качеството на внасяните материали. Вече почти не връщаме материали, т. е. спестяваме време и труд на хората и, което е по-важното, винаги попадаме на целта, която сме си поставили още при планирането.

За да засилим превантивността на контрола, напоследък прилагаме и тъй нареченото етапно отчитане: за някои по-важни решения или поръчения изслушваме отчети за тяхното изпълнение много преди изтичане на срока им.

Най-често използвана и ефективна форма при нас е проверката на място. Сега например подготвяме общо партийно събрание за настъпилите изменения в стила и методите на работа след Докладната записка на др. Тодор Живков. По този повод с решение на партийния комитет създадохме работни групи за проверка състоянието на проблема във всяка първична организация, в отделните управленски звена на комбината. Много полезно е разпределението на членовете на партийния комитет по организации за оказването на помощ и контрол на място. Задачата на всеки от тях е с високата си компетентност и информираност да бъде полезен на всеки етап от решаването на проблемите — от вземането на решения през организацията на изпълнението им и до оценката за настъпилите изменения.

ВАЖНА ЗАДАЧА Е ДА ИЗДИГАМЕ АВТОРИТЕТА НА ПАРТИЙНИЯ КОНТРОЛ. Своите отговорности виждаме в три направления: първо, да повишаваме компетентността на кадрите, които провеждат контрола; второ, да постигаме конкретни положителни изменения по контролирания проблем; трето, да оказваме помощ на първичните партийни организации по осъществяване правото им на контрол над стопанските и административните ръководства.

Компетентността на кадрите издигаме главно по пътя на обучението. Всички секретари и значителна част от заместник-секретарите са преминали през различни курсове във филиала на АОНСУ във Варна. Обучението им по нашата комплексна програма е насочено предимно към повишаване на умението им да разглеждат проблемите върху основата на политическия подход, от тези позиции да вземат решения и да организират изпълнението им. Използваме активни форми — игри и казуси, направени по конкретни ситуации от нашата практика.

Особено внимание отделяме на работата с критичните бележки и предложенията. Създадена е комисия от представители на партийното, стопанското, профсъюзното и комсомолското ръководство. Неотдавна разработихме и система. Задачата е да не допускаме тромавост и формален подход при решаването на проблемите, констатирани в процеса на контрола. Считаме, че бързият и компетентен отзвук по повдигнатите въпроси вдъхва вяра, активизира творческото мислене на нашите работници и специалисти.

Авторитетът на партийния контрол в най-голяма степен зависи от умението на първичните организации да отстояват и да прилагат своето уставно право на контрол над стопанските и административните ръководства. Практиката показва колко сложни

Digitized by Google

взаимовръзки и деликатни ситуации се създават в процеса на реализиране на това право — понякога от недостатъчна компетентност на партийните кадри, друг път от авторитарния стил на стопанските ръководители и доста често от това, че партийният секретар е служебно подчинен на началника. Важно наше задължение е да подпомагаме партийните организации в такива моменти, а когато обстоятелствата налагат, да се намесваме и по-решително. При нас бяха наказани стопански ръководители, които без знанието на партийните бюра преместват кадри от тяхната номенклатура или които пренебрегват колективните органи на управление. Същевременно ние се стремим да възпитаваме стопанските ръководители, да обучаваме и тях по проблемите на партийния контрол, за да се избягват излишните сблъсъци.

В условията на самоуправление на трудовите колективи пред партийния контрол се поставят още по-високи изисквания. Например в комбината не бяха избрани някои ръководители с добри оценки. Ние самокритично отчитаме, че в отделни случаи партийният контрол спрямо тези кадри е бил повърхностен, едностранчив, че не се е опирал в достатъчна степен на становището на хората в съответното звено. В други случаи решителна роля играе така нареченото неформално лидерство в колективите. Отделни силни личности по най-различни съображения извеждат на преден план дребнави, незначителни мотиви по отношение качествата на предложения ръководител и успяват да формират колективно отрицателно мнение. Въпросът обаче е в това къде е партийната група, къде са комунистите, къде е партийният контрол? От подобни ситуации ние направихме извода, че трябва още по-твърдо и последователно да издигаме ролята и значението на партийните групи. Тяхна важна и актуална задача е да овладеят и правилно да насочват неформалното лидерство, да работят по-отблизо с отделния човек за неговото узряване като личност, на която е предоставена високата отговорност да участвува активно в управлението на колектива. Всичко това очертава необходимостта от по-близък, по-конкретен и действен партиен контрол по проблемите на възпитателната работа с първичните колективи — проблеми, които ще стоят на предно място в работата ни през следващия период.

Digitized by Google

С ПОВЕЧЕ ОТГОВОРНОСТ

ХРИСТИНА КОЛЕВА

завеждаща кабинета по партийно-организационните въпроси при общинския комитет на БКП — Каварна

Правото на първичната партийна организация на контрол върху дейността на стопанското ръководство придобива все по-голямо значение — и поради сложността на задачите на трудовите колективи, и поради нарастващата роля на субективния фактор в тяхното решаване. В същото време понякога на партийния контрол не достигат задълбоченост, системност, настойчивост, целенасоченост. Именно поради това за общинската партийна организация в Каварна представлява определен интерес опитът, свързан с повишаване ефективността на контролната дейност на първичната партийна организация над стопанското ръководство за срочното и качествено изпълнение на производствените задачи, които комунистите от завод „Детска мебел" заложиха преди две години. Целта им бе да издигнат авторитета и влиянието на своята първична партийна организация и на стопанското ръководство в трудовия колектив, да заздравят дисциплината, да засилят социалната активност за срочно и качествено изпълнение на производствените задачи.

Насочвайки усилията си за формиране на положителен опит в определена сфера на партийната дейност, първичната организация успя да определи главните насоки, по които да върви, проблемите, които най-напред следва да реши. И макар че и сега предстои още много работа, има трудности и слабости, осмислянето на въпросите, свързани с ефикасния партиен контрол, въоръжи комунистите с перспектива.

Преценено бе например, че на този етап първичната партийна организация трябва да концентрира вниманието върху използването на научно-техническите постижения. Качественото обновление, бързото развитие и всеобщото разпространение на нови технологии, създаването на съвременна материално-техническа база са основна задача въобще на нашата икономика, но за завода тя е особено актуална, защото неговата база не отговаря на потребността да се произвежда продукция с високо качество, съобразена с нарасналите изисквания към учебния процес. Следователно нужно е да се пристъпи към усвояването на нови изделия и технологии, да се привлекат повече специалисти в съставянето на плана за научно-техническия прогрес, първичната партийна организация системно да контролира неговото изпълнение.

Комунистите добре разбират, че ефикасен контрол може да осигурява само активна, дееспособна първична организация. Затова едно от главните направления при формирането на опита бе обогатяването на партийно-организационната дейност, укрепването на партийната дисциплина. Особено внимание бе отделено на подготовката и вземането на партийни решения и на контрола за тяхното изпълнение. Така че в крайна сметка бяха разработени два варианта на модела: за контрол на първичната партийна организация върху дейността на стопанското ръководство по използването на научно-техническите постижения в производството и за контрол при подготовката, вземането и изпълнението на решенията.

●

Още през 1983 г. на открито партийно събрание бе приета дълго-

Digitized by Google

срочна програма за повишаване техническото равнище и качеството на изделията. В нея бяха предвидени основните задачи, които следва да се решат до 1990 г. за повишаване техническото равнище на структуроопределящата продукция, за разработване, прилагане и системно актуализиране на комплексната система за укрепване на качеството, мероприятия за усъвършенстване на бригадната организация на труда, за повишаване на образователното равнище и квалификацията на членовете на колектива, икономически стимули и санкции за качеството, политически и идейновъзпитателни инициативи. Вече трета година първичната партийна организация периодично преценява реализирането на програмата, стопански ръководители докладват на заседания на бюрото или на събрания какво е направено по съответните раздели.

Бюрото на общинския комитет на БКП прие информация за работата на първичната партийна организация и на стопанското ръководство в завода за изпълнение на програмата. Оценката бе доведена до знанието на комунистите от завода, а на партийно събрание бе отново преценено как се работи по Дългосрочната програма за подобряване на качеството и за издигане на техническото равнище на изделията.

Първичната организация използва правото си на контрол преди всичко чрез събранието. Само през последните две години заместник-директорът по производствено-техническите въпроси е докладвал за работата на стопанското ръководство по усвояването на нови изделия, по изучаването и прилагането на постиженията на научно-техническия прогрес и челния опит в практиката, за разширяването на рационализаторското движение и дейността на ТНТМ. Занимаха се комунистите и с квалификацията на работниците — въпрос, тясно свързан с борбата за технически прогрес, приети бяха мероприятия за повишаването ѝ.

Практика става в първичната партийна организация преди разглеждането на подобни важни проблеми да се формират комисии, които правят проверки, готвят изходните материали и съдействуват за по-голямата конкретност и ефективност на вземаните от събранието решения.

Използването на научно-техническите постижения в производството и в управлението например бяха предмет на обсъждане на партийно събрание, на което докладва директорът на завода. В подготовката на материалите бе използвана работна група, в която бяха включени заместник-директорът по производствено-техническите въпроси и началниците на енерго-механичния цех, на техническия и на производствено-диспечерския отдел. Компетентният и задълбочен анализ стана основа на оживени разисквания. Остро бяха поставени проблемите за въвеждане на нова техника, за усвояване на нови технологии, за чието решаване се налага в завода да бъдат изградени три бригади за ускорено внедряване на научно-техническите постижения. Освен това първичната партийна организация препоръча на стопанското ръководство в помещението на стария дърводелски цех да се изгради самостоятелна технологична линия за производство на столове, да се пусне в действие втори мостови кран — очакваният икономически ефект от тези предложения е 30 000 лева.

При разглеждането на такива проблеми се родиха идеи за разширяване на материалната база на предприятието, за създаване на младежки клуб със собствен труд и средства, за усвояване на нови технологии за производство на тапицирана мебел, на класни дъски с полимерни покрития, на дворни съоръжения и т. н., за усъвършенстване на вътрешнозаводския транспорт, за използване на хидравлични подемници при разкрояването на материалите, на линия за боядисване на едрогабаритни и дребногабаритни детайли и други.

●

В контрола, осъществяван от първичната партийна организация върху стопанската дейност, активно участвуват и четирите партий-

Digitized by Google

ни групи — към администрацията и към дърводелския, металния и монтажния цех. Нараства тяхната роля за своевременното разкриване на слабостите в работата на отделните участъци. Партийните групи извършват проверки, изслушват на свои събрания низови стопански ръководители, които информират за решаването на отделни проблеми, за изпълнението на поставени от колективите искания, отговарят на въпроси, събрани предварително чрез анкети. На тази основа групите излизат с предложения пред първичната партийна организация и сами мобилизират комунистите за изпълнението на някои задачи, като организират разговори на тема „Новата техника и новите технологии в моя цех", „Работнически предложения с голям икономически ефект" и т. н.

●

Както бе посочено в началото, вторият подмодел, разработен от първичната партийна организация в завод „Детска мебел", засяга нейната собствена дейност, нейната отговорност и самовзискателност.

Правото на контрол диалектически се съчетава със самоконтрола. Това изисква не само да се обсъжда и оценява дейността на стопанското ръководство, но винаги да се анализира и преценява и приносът на първичната организация, на партийното бюро при решаването на общите проблеми. По-голямо внимание се отделя например за организиране изпълнението на партийните решения — изградена е комисия, която следи и контролира това изпълнение.

Развитието на демокрацията в управлението на икономиката и създаването на колективните органи за управление на трудовия колектив насочи първичната партийна организация към откритите партийни събрания, а които се разглежда дейността на тези колективни органи, към разширените съвещания на партийния, стопанския и обществения актив. Утвърждава се и практиката решенията на стопанските ръководства по основните въпроси да се обсъждат предварително от широк кръг специалисти, от колективните органи за управление.

Извършеното досега за повишаване ефективността на партийния контрол в завод „Детска мебел" издига авторитета и самочувствието на първичната партийна организация, а заедно с това и нейната отговорност за по-нататъшното усъвършенствуване на този контрол — за разширяването на неговата обществена основа, за приемането на такива партийни решения, в които да са втъкани колективната мисъл, предложенията, критичните бележки на комунисти и безпартийни. В тази посока са съсредоточени сега и усилията.

Digitized by Google

ДОКУМЕНТИТЕ В ЛИЧНИТЕ ДЕЛА НА КОМУНИСТИТЕ

НИКОЛАЙ ДИМИТРОВ

Известно е, че за встъпващите в редовете на партията се събират писмени сведения и други документи, които отразяват фактическата специфична същност на съответната личност. Формира се лично партийно дело, което характеризира облика на отделния партиен член. Тук са включени: заявлението-въпросник до съответната първична партийна организация за приемането му в редовете на БКП (по образец, установен от ЦК на БКП), три препоръки и автобиографията на кандидата. По същество това са документи със задължително точни и верни данни за месторождението, социалния произход, политическото минало и партийната принадлежност на родителите, трудовата и обществената дейност на кандидата, имена на хора, с които е учил, работил и живял съвместно, както и по-характерните сведения за близките му. В делата се намират и други сведения, удостоверения и характеристики от обществени и държавни органи, партийни и служебни оценки за работата му.

Безспорни са задълженията и **отговорността на съставителите на документите** при встъпването в партийните редове. Всеизвестно е какви са последствията за ония, които в тях отразяват неверни обстоятелства и данни, умишлено скриват и преиначават истината. Това се счита за подсъдно престъпление, за неискреност и нечестност и е съпроводено с гражданска отговорност и партийна наказуемост. В тези случаи подлежат на углавно съдебно и на партийно наказание не само онези комунисти, които не са вписали истината, но и тези, които пряко са се възползували и лично са се облагодетелствували от документи с невярно съдържание.

Отговорност носи и партийният секретар, в чиито ръце най-напред попадат документите на кандидата. Той е задължен не само внимателно да ги прегледа, но и при установени грешки, непълноти и неясноти да ги отстрани съвместно с кандидата, да проведе разговор с него за по-пълно опознаване и изясняване на всякакви съмнения, които биха могли да възникнат. Такава **отговорност носят и останалите членове на партийното бюро, работещите по документацията и партийната отчетност в съответните сектори на партийните комитети.** Те са длъжни задълбочено да вникват във всеки документ и да отстраняват нередностите, преди още кандидатът да бъде утвърден за партиен член, а така също и при по-нататъшното оформяне на делото му.

С особена сила се разкрива ролята на документацията в личното дело на комуниста, когато възникне някой въпрос около него или при обсъждане молбите на партийни членове, наказани или изключени от редовете на партията.

Много са случаите, при които встъпващите в редовете на партията по редица лични съображения са проявили неискреност и не са отразили истинския си произход и обкръжение. В заявлението-въпросник и в личните си автобиографии те не са посочили, че родителите им преди Девети септември 1944 година са били в услуга на фашистката власт или имат други противонародни деяния. Скривали са факти, че самите те са съдени за нарушения на социалистическата законност. Подбудите за това са различни — умишле-

Digitized by Google

но премълчаване, незнание или пък ненамиране на сили за признание, след като веднъж са таили тези истини. Често подбуда да не се казва истината е страхът, че може да не бъде приет от събранието или опасението да не се хвърли съмнение върху партийния член, да не се урони завоюван обществен престиж и спечелен авторитет, нерядко — кариеристични съображения. Много са случаите, когато приемането за член на партията се свързва с желанието за бързо израстване в служебната йерархия, за извличане на материална изгода и т. н. Други се мотивират, че са родени след 9. IX. 1944 г. и не са знаели за участието на роднтелите им в антинародната дейност.

Има партийно санкционирани, които се представят за наивни и защищават престъпните деяния на родителите и близките си, смятат, че в събраните сведения са оклеветени, че всичко, което е писано за тях, е невярно и е направено със злонамерена цел.

Не липсва и друга категория хора, които в съставяните от тях документи си приписват мними заслуги — участие в антифашистката борба, самоизтъкват се като отличници и първенци в производството, многозаслужили и пр. И всичко това се прави с користна цел.

Уставът на БКП повелява, че за проявена неискреност, за съзнателно неотразени в личната документация компрометиращи съответната личност факти и данни, за скриването на истината всеки партиен член подлежи на санкциониране.

Има комунисти, чиито родители в миналото са били на работа в различни учреждения, които са се предоставяли в услуга на фашистката власт. Това би следвало да се има предвид. То не води към наказание, ако е отразено в партийните им документи и е било известно при приемането и утвърждаването им за партийни членове. И още, ако съответната партийна организация тогава е преценила по достойнство личните им положителни качества, отговарящи на изискванията на Устава на БКП.

Не са изключение и такива случаи, когато близките на някого са били например полицаи и привърженици на фашистката власт, но още тогава ясно и определено той се е разграничил от тях и е застанал на прогресивни позиции. Възможно е на един етап дори и самият той да е бил на работа в полицията, но впоследствие безрезервно да е застанал в редовете на борците против фашизма, в защита на народните права и интереси.

В делата на комунистите от особена важност са съдържанието и верността на посочените **данни в препоръките** при кандидатстуването в партията. Те са специфични характеристики, с които **поръчителите** гарантират за всичко около личността, която препоръчват, и отговарят за онова, което пишат. Те трябва много добре да познават лицето, за което изготвят сведението или дават препоръката, от съвместното учение или работа, от общо или близко местоживеене, от участие в обществения живот. Поръчителят по Устава на БКП носи отговорност за достоверността на данните в своята препоръка. Затова той е длъжен да даде цялостна оценка на кандидата, на неговите политически, нравствени и делови качества, на положителните и отрицателните страни в характера и поведението му. Тук няма място за приятелски и роднински чувства, за сърдечна привързаност или криворазбрана изпълнена „поръчка от другаде". Нужна е партийна принципност, лична оценка за кандидата: за неговия произход, дали е в челните редици на производството, дали със своите политически, нравствени и делови качества е завоювал авторитет и уважение, доверието на обкръжаващите го.

Вярно е, че и поръчителите не всякога познават миналото на родителите, дори и на самия кандидат. Затова в препоръката следва да се отразява за кой период от живота на кандидата се отнасят съответните сведения.

В някои случаи се забравя уставното изискване **да се търси партийна отговорност на онези поръчители**, които са премълчали компрометиращи факти и данни за препоръчаните от тях кандидати. Малко са партийните контролни органи, които са правили анализ на причините и обстоятелствата за премълчаване на горчиви истини от поръ-

Digitized by Google

чители и са им търсили за това отговорност. Този въпрос не се поставя за разглеждане и в първичните партийни организации, независимо че не са редки подобни констатации.

По опита на КПСС и в нашата партия на много места приемането на новите членове става на открити партийни събрания. Сега то е регламентирано и в Устава на партията, в който е записано: „Въпросът за приемане в партията след внимателно проучване се обсъжда и решава като правило на открито събрание на първичната партийна организация в присъствието на кандидата. . ." Ето защо **много важен като документ е протоколът на събранието с оценките на изказалите се, с мнението на безпартийните, с отношението и отговорите на кандидата на зададените му въпроси и пр.**

Какво показват други факти от документацията?

Срещат се и случаи, когато в резултат на незадълбоченост, на недостатъчен анализ на фактите и събитията, отразени в сведения, донесения, сигнали и други документи, се стига до изключването на партийни членове. Тогава по молбите на изключените се налагат нови проверки, събирането на допълнителни сведения, за да се изясни истината.

Поучителни в това отношение са следните примери:

„За чужд класов произход" е била изключена Н. Мангърова от София. Анализът обаче на допълнително събраните документи показва друго. Наистина баща ѝ като редовен войник е служил в колоездачната рота към военнополицейската дружина, но е останал там на работа и след народната победа, до февруари 1947 година. Освен това сведенията сочат, че той е бил съмишленик и дори подпомагал партизанското движение, знаел е ятаците на партизани и нелегални, фигурирал е в списъците и плановете на щаба на Трънския партизански отряд като военнослужещ, който може да бъде използван за народното дело. На основа на всичко това неотдавна бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП възстанови членството на Н. Мангърова в партията.

Върнат бе в партията и Б. Пенчев от София, който след като научава, че баща му е изключен от партийните редове за това, че известно време е работил в полицията, веднага уведомява ръководните другари на съответния партиен орган. Той не премълчава онова, което не е знаел и не е отразил в документите си при своето приемане за партиен член. Безспорно в случая не може да се говори за неискреност пред партията.

Възстановено бе партийното членство и на други, за които бяха събрани допълнителни данни и факти. Те, макар и изключени от партията, са показали политическата си зрелост и убеденост в нейната политика, с делата и с поведението си сред хората са пример за подражание.

С решение на Бюрото на ЦКРК на БКП бе изчистено петното от името и делото на Иван Гарванов. Той е изтъкнат деец на Пернишката партийна организация, функционер със смъртна присъда от фашистите, убит при престрелка с полицията на път за партизанския отряд, но впоследствие оклеветен като недисциплиниран комунист и агент-провокатор. След внимателно и задълбочено проучване отпаднаха като несъстоятелни всички обвинения и клевети срещу този чист и предан борец за делото на партията.

Случаите на преразглеждане партийното положение на комунистите показват, че преобладава приемането на нови членове на основата на сведения, отнасящи се за последния период от живота на кандидата. Това е правилно, но същевременно трябва да се подчертае, че то е недостатъчно. Необходимо е освен личните документи, въпросника и автобиографията да бъдат събрани много повече сведения от мястото, където лицето се е родило и живяло, където е учило и работило, от партийните и масовите организации, в които е членувало. Нужна е достоверна информация от комунисти, които лично го познават и имат непосредствена оценка за неговите делови качества, поведение и нравствен облик за различни периоди.

Голяма е ролята и отговорността и на административните ръководители, и на обществените дейци,

Digitized by Google

пряко участвуващи в изготвянето на характеристики и сведения, които формират партийната документация. Понякога в тези документи се дават ласкави и хвалебствени оценки, които в действителност не всякога отговарят на истината и действителността. Така се слага петно в личната документация на съответния партиен член и последният изпада в неудобно положение пред колектива.

В преворъните, сведенията и характеристиките, в протоколите от събранията при приемането на комунистите всичко трябва да се отразява вярно и точно, да няма и нотки на двусмисленост, за да не се дава повод за съмнения и да не се стига до преразглеждане.

От съществено значение е необходимостта бюрото, организацията или съответният комитет да вземат партийно отношение по служебното или административното поведение, което води до наказание на партийния член. То следва да се отрази в досието на съответното лице. След изясняването на сигнали по адрес на партийни членове, ако те са неверни и оклеветяващи, със съответно решение трябва да бъде очистено партийното дело на комуниста, за да не се петни името му, както и да не се налагат повторни проверки при по-сетнешни подобни сигнали.

За възстановяването на членството в БКП, за видоизменяне или потвърждаване на наказанията се изисква да се събере широка допълнителна информация. Само по молбите до Тринадесетия конгрес на БКП Централната контролно-ревизионна комисия получи и събра допълнителни сведения от партийните комитети и организации по личните дела на 527 души, сведения от органите на Министерството на вътрешните работи за 75, от съда и прокуратурата за 20, от органите на Националната контролна система за 25 души. За 60 души бяха взети допълнителни сведения от отделни лица в срещи и разговори в партийни комитети, контролно-ревизионни комисии и други. Определено трябва да се подчертае, че това е задълбочено, всестранно проучване на фактите около произхода, личното поведение и участието на съответните хора в обществено-политическата и в трудовата дейност. Явно е, че за да се вземе партийно решение за дадена личност, са необходими не субективни оценки и мнения, а установяване на цялата истина, съобразяване с мненията на колективи и колективни органи, където е приет и работил човекът, със становището на обществеността на квартала или селото, където живее и се труди жалващият се, с обкръжаващата го среда.

Истинското партийно положение на обвинените може да се изясни само с вярното, документирано доказателство на обвинението. В никакъв случай не следва да се вземат за основа на решението съмнението, подозрението и предубеждението — нека се помни, че с това се нанася травма не само на комуниста, а и на негови близки и познати. То не действува възпитателно и на съответните партийни и трудови колективи.

Уставът на Българската комунистическа партия определя кой може да бъде неин член. Желаещите да влеят силите си в редиците на партията обикновено се подбират от средите на по-младите, приели идеите ѝ за свои, откроили се в производствената си дейност, изявили се пред обществеността и народа с делови и нравствени качества, спечелили необходимия авторитет и доверие, недопуснали слабости в живота и работата си, несъвместими с членството в партията. Пределно ясно е, че не всички могат да влязат в нейните редици. В това няма нищо неестествено, нито пък уронващо престижа им на честиомислещи и предани поддръжници на политиката ѝ. Това обаче не изключва възможността всеки да засвидетелствува отношението си на неин съюзник, привърженик и последовател, на радетел и поборник за осъществяването на историческото ѝ дело, за благоденствието на обществото. Макар и да не членува в никоя от политическите партии, всеки би могъл безрезервно да влее силите, таланта и умението си в социалистическото изграждане на страната, в осъществяването на научно-техническата политика на БКП. С това той ще бъде и правилно оценен според заслугите и приноса си в социалистическото строителство.

Digitized by Google

ПРЕВАНТИВНО И ДИФЕРЕНЦИРАНО

ВАСИЛ НИКОЛОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Тринадесетият конгрес на Българската комунистическа партия постави задача пред партийните органи и организации, в това число и пред контролно-ревизионните комисии, да се формира нов тип контрол, който да съдействува за повишаването на дисциплината и отговорността на всички органи и кадри. Главното в осъществяването на поврат в партийния контрол е той гъвкаво, превантивно, навременно и диференцирано да се съсредоточи върху стратегическите задачи на нашето развитие.

Това породи сериозни размисли, подтикна към търсенето и разкриването на нови форми и средства на работа за осъществяване на действен политически контрол, насочен към практическата реализация на стратегическия курс на партията.

Тук ще стане дума за опита на направление „Методика на контролната дейност" към окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП в Толбухин. Изминатият път е кратък, за да се правят по-големи обобщения и изводи. От съществено значение е подготовката и квалификацията на кадрите, включени в направлението. Определено може да се каже, че тя отговаря на високите критерии на партията за осъществяването на поврат в контролната дейност. Това позволява да се внесе по-голяма научност и конкретност в работата, като се започне с разработването на плановете, определянето на темите за проверки и план-програмите за реализацията им и се стигне до анализа на резултатите от осъществените мероприятия.

Началото беше трудно, липсваше опит. Трябваше да се намери най-верният път, да не се робува на шаблона и формализма, да се търси ефект от работата на всяко направление. Положителна роля в тази връзка изигра направената оценка в бюрото на окръжната контролно-ревизионна комисия за тяхната дейност.

Това спомогна да се изяснят по-добре задачите и да се очертаят главните цели в нашата работа.

НАСОКИТЕ

Какви са конкретните подходи в дейността на направление „Методика на контролната дейност"? Разработени и приети бяха насоки за издигане научно-техническото равнище на контролно-ревизионната работа. Вниманието бе насочено към **три основни момента:** изпълнение на задачите, произтичащи от партийния конгрес; методическа работа и координация по отделни направления с другите държавни и обществени контролни звена.

В най-общи линии **това се отнася преди всичко до:** оказването на конкретна методическа помощ на общинските ревизионни комисии за подобряване качеството на ревизионната дейност; проучване и обобщаване на положителния опит в партийната и контролно-ревизионната работа; съвместно със сектор „Информационно-социологически" да се използват утвърдените методи на социологическите изследвания; направлението да участвува и да подпомага дейността на бюрото на окръжната контролно-ревизионна комисия в съставянето на програми, въпросници и графици. С цел контролната и ревизионната дейност да се провеждат по-качествено да се разработват методически указания за правилното функциониране,

Digitized by Google

използване и анализ на данните от подсистема-5 за наказаните комунисти; да се подпомагат общинските партийни комитети и ревизионните комисии за използването на партийното наказание като средство за възпитание. Усилията да се насочат за оказването на методическа помощ и за подобряването на координационната дейност между държавните и обществените контролни звена и общинските ревизионни комисии.

За реализирането на тези задачи направлението се стреми да прилага конкретни форми на работа. Периодично се организират срещи с председателите на общинските ревизионни комисии, на които те се запознават с въпросите, които се решават в окръга. Помага се и за обогатяването на съдържанието и проблемността в контролно-ревизионната дейност.

При извършването на проверки в общинските партийни организации от окръжната контролно-ревизионна комисия се включват и председателите на съответните общински ревизионни комисии. Това помага за обогатяването на подходите и методите им на работа.

Има стремеж да се изучава и популяризира положителният опит. През 1985 г. например бе организирана среща в Балчик с председателите на общинските ревизионни комисии. На нея домакините споделиха своя опит по планирането и съвместната работа с партийните и другите обществени и държавни органи и организации. Този подход допринася да се повишават критериите и качеството в контролно-ревизионната дейност.

Направлението постоянно насочва своите усилия за подобряването на методическата дейност както чрез анализите по различни проблеми, които се разработват и се изпращат по места, така и чрез конкретното си участие в работата на ревизионните комисии. Правилен е подходът на бюрото на окръжната контролно-ревизионна комисия, което възлага на ръководителите на направленията да оказват помощ на определени ревизионни комисии.

Ръководителят на направление „Методика на контролната дейност" например отговаря за работата на общинската ревизионна комисия в Тервел. Той оказва помощ при разработването на плановете и на програмите за проверки и пр. По този начин се осъществява по-тясна връзка на окръжната контролно-ревизионна комисия с общинските контролно-ревизионни и ревизионни комисии. В резултат на този подход е налице постоянна информация за състоянието на работата в общинските звена, по-конкретна е помощта на място.

Като анализира дейността си, направлението стигна до извода, че не може да се оказва ефективна помощ, ако се върви само по пътя на разработването на методически указания от окръжния център. Това наложи задълбочено да се проучва състоянието на отделни проблеми по места. Така се разшири сферата на действие, без да се излиза извън рамките на определените функции. Пристъпи се към годишно планиране на работата.

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕТО

В плана за 1986 г. са записани проверки по определени проблеми, като: равнището на координационната дейност между общински ревизионни комисии и партийни, държавни и обществени контролни звена; планирането; тематичното съдържание и реализацията на проверките в общинските ревизионни комисии и пр.

Как се подходи при първия случай?

Преди всичко целта бе да се разкрие как се осъществява взаимодействието с другите органи. Планпрограмата бе насочена към проверка на съвместната дейност по следните въпроси: съдържанието и равнището на проблемността в партийно-организационната работа; проблемите при осъществяване на техническия прогрес и повишаване качеството на продукцията; спазването на социалистическата законност; състоянието на младежката клубна база и реализацията на младежта; борбата срещу отрицателните явления и други въпроси, които се отнасят до съвместните усилия на ревизионните комисии с комитетите за държавен и наро-

Digitized by Google

ден контрол (съд, прокуратура, МВР), профсъюзите, Отечествения фронт и Комсомола.

Един от основните моменти при осъществяването на проверката бе да се установят подходите на общинските ревизионни комисии при взаимодействието и реализацията на проверките.

Възниква въпрос: общинските контролно-ревизионни и ревизионни комисии не навлизат ли в чужда територия? Практиката показва, че когато се координират усилията със съответните партийни ръководства и организации за социален контрол, всеки действува съобразно своята компетентност и резултатите са по-добри.

Проверката, извършена от направление „Методика на контролната дейност", потвърди, че общинските ревизионни комисии се превръщат в оперативни звена за превантивна работа и за оказване на конкретна помощ на партийните организации. Общинската ревизионна комисия в Тервел например съвместно с отдел „Организационен" на общинския партиен комитет са извършили комплексна проверка на 36 първични партийни организации по планирането на партийната работа, контрола по изпълнението на решенията, деловодната дейност, спазването и приложението на Инструкцията на ЦК на БКП по налагането, снемането и отменянето на партийни наказания.

Аналогичен е подходът и на общинската ревизионна комисия в Толбухин, която е проверила съвместно с отдел „Организационен" на комитета 240 партийни организации по работата им с наказаните комунисти.

Констатациите са обсъдени в бюрата на общинските партийни комитети, набелязани са мерки за отстраняване на слабостите и недостатъците.

Общинската ревизионна комисия в Тервел съвместно с общинския комитет за държавен и народен контрол е проверила дейността на стопанските ръководства в селското стопанство за повишаване качеството на продукцията. В проверката са участвували и общинският съвет на Българските професионални съюзи, общинският комитет на ДКМС и контролният блок на аграрно-промишления комплекс.

Този подход в координацията спомага навременно да се разкриват слабостите и пропуските в партийното ръководство и в стопанско-организаторската дейност. Той допринася да се вземат своевременни мерки от партийните и държавните органи за решаването на задачите, които стоят пред ръководствата и трудовите колективи.

В по-голямата част от ревизионните комисии в окръга се налага като стил в работата да се обсъждат освен резултатите от направените проверки и други проблеми като: равнище и съдържание на политическия подход в ревизионната дейност, работата на ревизионните комисии в борбата с отрицателните явления, съдържание и качество на планирането в ревизионната дейност и пр.

Отличителното за ревизионните комисии при осъществяването на взаимодействието е, че се подхожда строго диференцирано още при уточняването на проблемите, които ще бъдат обект на проверка. Всеки има свое поле на действие съобразно компетентността си. Главната цел е да се помогне на място за промяна на нещата в положителна посока.

Резултатите от извършената проверка за състоянието на взаимодействието на ревизионните комисии с партийните и другите контролни органи бяха обсъдени от бюрото на окръжната контролно-ревизионна комисия. Установено бе, че има съществен напредък в съвместната им работа, което допринася компетентно да се разкриват слабостите, да се вземат мерки за преодоляването им в зародиш, да се помага на партийните организации и на стопанските звена за успешното решаване на задачите.

Обърнато бе внимание, че е недостатъчна съвместната работа на общинските ревизионни комисии с общинските комитети на Отечествения фронт, с професионалните съюзи и Комсомола. Има какво още да се прави за нейното засилване със специализираните контролни органи — МВР, съд и прокуратура, за своевременното раз-

Digitized by Google

криване на отрицателните явления в живота.

С констатациите и изводите бяха запознати отдел „Организационен" на окръжния комитет на БКП, общинските партийни комитети и общинските контролно-ревизионни и ревизионни комисии в окръга.

Основните изводи са, че общинските ревизионни комисии се превръщат в оперативни звена за превантивна работа и оказване на конкретна помощ на първичните партийни организации.

В стила и методите им на работа, в подходите при осъществяване на ревизионната дейност с ново съдържание се изпълва съвместната и координационната работа с отделите на общинските партийни комитети, с държавните и обществените контролни звена.

Наред с проверките на финансовото и деловодното състояние на партийните организации те насочват усилията си заедно с партийните комитети и другите органи за осъществяването на по-действен контрол при изпълнението на научно-техническата политика на партията.

ПЕРСПЕКТИВИТЕ

Има какво още да се прави за по-тясно взаимодействие между ревизионните комисии на БКП и тези на профсъюзите, Комсомола и Отечествения фронт. Необходимо е да се постави на по-добра основа координационната дейност между контролно-ревизионните и ревизионните комисии на партията и специализираните органи.

Проверката, която извършихме по проблемите на координационната дейност, показа още, че ревизионните комисии се излезли от традиционализма, от стеснените граници на действие да се проверява само финансовата и деловодната дейност. Сега те обогатяват съдържанието на планирането, държат в свои ръце инициативата за обединяването на съвместните усилия на органите за социален контрол на територията на селищната система.

Направлението „Методика на контролната дейност" работи в тясно взаимодействие и с направление „Контрол и привличане към отговорност за нарушения в областта на вътрешнопартийния живот". Усилията са насочени преди всичко към оказване на по-близка и конкретна помощ на първичните партийни организации за издигане на по-високо равнище вътрешнопартийния им живот, тъй както повелява XIII конгрес на БКП.

Осъществяването на главната социално-икономическа и вътрешнопартийна задача на петилетката изисква нов стил, нови подходи, нов тип контрол, който да съдействува за повишаване на дисциплината и отговорността на всички равнища. Главното в нашата работа е контролът да се съсредоточи върху стратегическите задачи. Към това сега е насочена организаторската, политическата и методическата ни дейност.

Digitized by Google

ЗАДЪЛБОЧАВАНЕ НА ПРОМЕНИТЕ

Размишления и изводи от опита на комбинат „Васил Коларов" във Варна

В речника ни трайно навлезе думата преустройство. В икономиката тя изразява потребността от обновление, предизвикано от условията на научно-техническата революция и от самоуправлението на стопанските организации. За преустройство се говори навсякъде. Но да се извърши то не е така лесно. Нужно е най-напред да изменим себе си. И това да стане бързо, защото сегашната динамика на живота не ни оставя време за продължително умуване, за половинчати действия. Преустройството трябва да се възприема не само като модна дума в речника ни, а да става действителност още сега, без всякакво забавяне.

Като знаем новаторския подход на ръководителите на комбината за дизелови двигатели във Варна „Васил Коларов", решихме да се запознаем с работата им сега. Как са разбрали стратегията на Тринадесетия конгрес за качествено нов растеж на икономиката? Продължава ли набраният от тях темп на преустройство, така успешно започнат предишната петилетка, когато разгърнаха движението за издигане ролята на трудовия колектив като стопанин?

При предишните ни контакти отлично впечатление беше направил главният директор БОГОЛЮБ ВОДЕНИЧАРОВ. Специалист, стопански ръководител с тънък усет към политическия подход, делови, енергичен и новатор в търсенето на решения, потребни на днешния и утрешния ден, в духа на решенията на партията.

Заедно с него разгледахме сегашното състояние на цеховете на завода. След това в откровен разговор се опитахме да осмислим от позициите на комбината потребността от преустройство.

Ще се опитам да предам синтезирано нашия диалог.

И така първият ми въпрос беше свързан със същността на партийната стратегия за качествено нов растеж в икономиката и доколко и как в комбината са се заели да я осъществят.

РЕАЛНИТЕ ВЪЗМОЖНОСТИ НА КАЧЕСТВЕНО НОВИЯ РАСТЕЖ

— Другарю Воденичаров, през миналата петилетка, доколкото си спомням, комбинатът направи скок не само в производството, но и в производителността на труда. Тя нарасна около седем пъти. Възможностите за нейното увеличение очевидно не са неограничени. Възможно ли е и през тази петилетка да направите качествен скок в тази особено важна за нашето развитие област?

— Най-напред едно уточнение — беше неговият отговор. — Нашият базов завод във Варна наистина постигна седемкратно увеличение на производителността на труда, но само той. В резултат на това през петилетката производителността на труда средно за комбината нарасна 2,4 пъти, производството на дизелови двигатели превиши 2,7 пъти достигнатото през 1980 г. равнище и същевременно намалихме разхода на материали с 10 на сто. За първата година на тази петилетка също постигнахме

Digitized by Google

ръст в производството на двигатели 16 процента. Не е погрешно това да се нарече скок.

За сметка на какво достигнахме този внушителен резултат? Освен незначителното монтиране на ново оборудване само на тесните места, главният резерв, който използвахме, е преминаването на 3—4-сменен цикъл и на седемдневен режим на работа на оборудването. Освен това усъвършенствувахме бригадната организация на труда и разгърнахме движение за практическо издигане ролята на колектива като стопанин.

Както се вижда, източниците на нашия скок не са в качествените промени на средствата за производство или в увеличението на персонала. Производствените фондове увеличихме само с 9—10 на сто, а персонала с 10—12 на сто. Следователно ние използвахме вътрешни резерви, които не изискваха особени материални средства. Това показва колко възможности понякога стоят недостатъчно оползотворени. А то пък доказва, че дори в предприятия, които няма да могат технически да се превъоръжат с нова техническа база, също може да се намерят резерви за значителен растеж.

Що се отнася до партийната стратегия за качествено нов растеж — ние твърдо сме убедени, че тя не само е напълно реална, но и единствено възможна за сегашния етап на развитие. Вече няколко години ние самите се убеждавахме, че не можем да разчитаме на увеличение на работниците. Затова през последните години и особено след Февруарския пленум (1985 г.) на Централния комитет партийният комитет, партийните организации, стопанското ръководство изцяло съсредоточиха вниманието си към проблемите на комбинатската научно-техническа политика. Изяснявахме концепции, заръчахме разработки на основни въпроси на техниката и технологията и на принципно нови решения. Потърсихме начин да се изяви по-широко творческият потенциал не само на специалистите, но и на целия работнически колектив. Всеки въпрос бе поставен под двоен контрол — и на стопанското ръководство, и на партийния комитет или на съответната партийна организация. В няколко творчески дискусии съпоставяхме предложенията със съществуващите постижения в чужбина и в нашата страна. Тринадесетият конгрес ни завари, така да се каже, в творческа треска. Концепциите по много, и то важни въпроси бяха изяснени, имахме и готови решения и програми за действие. В периода след конгреса едновременно с изучаването на решенията му и осмислянето им за условията на комбината вече разполагахме с ясна перспектива какво и как да извършим, за да направим действително качествен скок. Сега практически осъществяваме в нашите условия тези концепции.

— Наистина видяното в цеховете създава ярко впечатление. Основното ви хале, което познавам добре от миналата година, сега вече има необичаен облик. Трудно е да се прецени кое преобладава — производствената или строително-монтажната площадка. Видях вече в действие автоматична линия, за която до неотдавна вие дори не говорехте. Монтира се втора.

Каква ви е цялостната концепция за техническата реконструкция на производството?

— Тя не е само концепция. Тя вече е конкретна програма. Ако трябва да я представя глобално, започнахме цялостно превъоръжаване на комбината с нова техника и с нова технология. Крайната ни задача е през 1988 година цялото производство да бъде автоматизирано. С други думи, предвиденото в решенията на конгреса до края на столетието да постигнем още през тази петилетка. На тази основа до 1992 година да създадем мощности за утрояване производството на дизелови мотори. Общо за петилетката то ще бъде двойно по-голямо, отколкото за предишната.

Не по-малко важна е друга особеност. Утрояването на производството ще постигнем с възможност да преминем от сегашните четири въртящи смени на двусменен режим на работа. Следователно освен облекчаването на тежкия физически труд ще можем да решим още един твърде важен социален въпрос — да се избегне нощната работа, да има възможност за нормален отдих, да се намали текучеството, да се подобрят цялостно жизнените условия на работещите и не на последно място да се повиши качеството. И същевременно производителността на един работещ да

Digitized by Google

нарасне над три пъти. Ето ни измеренията на качествено новия растеж.

Има и втора страна на това икономическо преустройство.

Сега в изпитание е нов усъвършенстван двигател със значително по-високи технико-икономически параметри: литровата му мощност е по-голяма с близо 50 на сто, специфичното му тегло е с 30—40 на сто по-малко, разходът на гориво е намален с 10 на сто, а на масло два пъти, моторесурсът е увеличен с 20 на сто. Повечето от тези данни са разбираеми дори за технически неподготвени лица и говорят сами за себе си. Подготвя се за производство през 1987 г. усъвършенствувана фамилия двигатели на основата на подобрения лицензен двигател.

Ето с какво и как сега започваме изпълнението на партийната концепция!

— Наистина това, което съобщавате, е внушително. Но съгласете се, че у много читатели ще възникне законният въпрос откъде средства за работа с такъв размах. Нали не всеки през тази петилетка може да получи такава възможност?

— Вярно е, че потребностите на страната и на износа налагат да ни се възложи по-голяма задача. Това ни принуждава да търсим съответни решения за изпълнението й. Но ние най-добре знаем как получаваме средства. За всичко водим диалог, доказваме, бих казал, воюваме. Средствата ни за развитие на научно-техническия прогрес са недостатъчни. Това забавя работата ни. Много ни пречи например прекомерната концентрация на средствата във висшестоящата организация.

Но мисля, че въпросът не е само в парите. Той е и в подхода, в готовността да пристъпим направо към работа.

НЯКОИ ОСОБЕНОСТИ НА ПОДХОДА

— Понеже следя отблизо вашата работа почти през цялата минала петилетка, добре разбирам и резултатите ви, и някои трудности, които съществуват в развитието на техническия прогрес. Опитът на ГДР, с който можах да се запозная през лятото, ми направи впечатление с две интересни решения: тясна интеграция на науката с практиката. Осемдесет на сто от научните работници са в институтите към производствените звена. Всеки комбинат има силно звено, което разработва неговите проблеми. И още: всеки комбинат и по-големите предприятия имат цех за рационализации, където се произвеждат около половината от необходимите им нови машини и съоръжения. Имат, така да се каже, собствено машиностроително звено. Тези два фактора са важни за ускореното разработване и бързото производство и внедряване на новостите. В това отношение и вие имате известен опит. Какво показва той?

— Ние имахме база за техническо развитие, която миналата година стана институт. Не бихме могли да кажем обаче, че нашето научно звено е силно. Но все пак поетият път е в насоката, която илюстрирахте с опита на ГДР. Освен това ние широко сме се обединили с Машинно-електротехническия институт във Варна. Ръководители на някои от нашите секции са доценти и научни работници оттам.

Ако трябва да преценим новото в подхода към техническия прогрес, бих посочил този факт на първо място. Ние вече сме изпробвали този метод на работа, и то не само за конструиране на оригинални наши мотори. Дълго време ни мъчеше липсата на точни, автоматизирани стендове за изпитване. Той струва няколко стотици хиляди долари. Създадохме колектив, на който възложихме да проектира това съоръжение.

Стендът вече работи. По своите данни той не отстъпва на най-добрите. Него можем вече да произвеждаме за нас и за нуждите на други предприятия.

Такива целеви, програмни колективи вече създаваме и ни вършат голяма работа. При това научните работници работят както по непосредствени задачи, така и по други, които ще внедрим след четири-пет години.

Втори факт. Технологическата реконструкция на комбината беше разработвана съвместно с наши специалисти и 10 изтъкнати съветски

Digitized by Google

специалисти. Международната интеграция ни обвърза и със солидни научни звена в Москва и Ленинград. Съвместно решаваме конструктивни и технологически проблеми не само по-бързо, но и на високо равнище.

Трети факт, който илюстрира нашия подход. Споменах вече за опита ни да превърнем творчеството в дело на всеки човек. Не зная как другаде се тълкува конгресната постановка за превръщане на техническия прогрес в дело на всеки. Но при нас, както добре знаете, заедно с други ръководни дейци и с участието на списанието търсихме решение за издигане на творчеството, за превръщането му в един от главните белези на стопанина. И наистина какъв стопанин ще бъде бригадата или работникът, ако не мислят как да подобрят, изменят към по-добро техниката, технологията, организацията?

В разработената програма за издигане ролята на партийната организация като политически гарант на творческата активност и роля на колектива като стопанин са предвидени много мерки за усъвършенстване на партийната работа, за уточняване функциите на профорганизацията, на Комсомола, научно-техническото дружество. Вече сме включили и бригадата с нейния обществен орган — технико-икономически съвет като самодейно звено в борбата за промени. Това обществено звено стана организатор на масовото творчество и инициатива. То решава делово, изисква, прилага. Може би не всичко, предвидено в програмата, вършим, но важно е това, че намерихме по-добри форми да обвържем творческия ангажимент на всеки комунист и на всеки специалист с нашите задачи, да създаде движение сред колективите за търсене. Предложенията, които постъпват, са много. Неколкократно е по-голяма творческата активност на колективите. На всяко едно предишно предложение сега получаваме четири-пет. Бригадите сами решават много свои въпроси от областта на техническия прогрес. От това имаме стотици хиляди лева икономически ефект всяка година. Големият скок от миналата петилетка е лесно обясним, когато разберем реалната промяна, която извършихме за издигане ролята на колектива като стопанин. Превърнахме техническия прогрес в негово дело. Сега всички бригади са включени със свое участие в реконструкцията.

Ако обобщим тази дейност, ще се получи така:

Въпросите на техническия прогрес решаваме на три равнища:

Първо — в научноизследователския институт и чрез интегрираните с него специалисти по двигателостроене от Висшия електротехнически институт. Заедно с един московски институт разработваме авангардна технология по антифрикционно платохонинговане и с един ленинградски институт — нова горивна апаратура.

Второ — в техническите дирекции на съставните заводи. Освен нашия завод в комбината има още шест завода в четири окръга, включително леярния комбинат „Веселец" във Враца. Навсякъде тези дирекции изпълняват свои задачи, като се опитахме максимално да ги освободим от маловажни задачи от текущо естество.

Трето — чрез масовото творчество, организирано от бригадните технико-икономически съвети.

В резултат на перспективната ни работа внедрените досега машини бяха строго разчетени да стават звено от вече завършена или бъдеща автоматична линия. Сериозен проблем е, че извършваме реконструкцията в движение с много малко ново строителство. И сега ние монтираме на временна площадка нови машини и модули, за да работят, а когато линията се комплектува, демонтираме старото оборудване и включваме новото в състава на автоматична линия. Просто нямаме право да ги държим в престой даже броени дни. Три модула от предстоящите за монтиране 9 автоматични линии работят така.

Както в ГДР, и ние имаме завод за производство на собствено оборудване. Той не е толкова голям. Но сега го разширяваме чрез прехвърляне на работници, освобождавани от основното производство в резултат на внедряването на автоматичните линии и гъвкавите автоматизирани системи. Имаме идея да го обединим с научния институт в един научно-технически център, за да обвържем и интересите им и уеднаквим целите на дейността им. Да премахнем случаите на разнобой между тях. Този цен-

Digitized by Google

тър още от 1987 г. ще започне производството на елементи и машини от линиите.

Така че и ние създаваме такива предпоставки за бързо разработване и внедряване на техническия прогрес.

Гъвкавите автоматизирани системи и линии са плод на съвместната ни работа със ЗММ и с други научни и производствени звена. Това е по отношение на конструкцията. Участвуваме и в изпълнението на отделни модули. Нашият дял обаче сега е много малък от новото оборудване. В бъдеще ще можем да увеличим този дял, след като разширим завода.

ДЪЛБОЧИНАТА НА ПРОМЕНИТЕ

— Другарю Воденичаров, мисля, че вече са ясни мащабите, с които работите. Това достатъчно релефно откроява умния подход, възприет от партийното и стопанското ръководство на комбината за изпълнение на решенията на Февруарския и Януарския пленум на Централния комитет, така и на Тринадесетия конгрес на партията. Вижда се, че макар и в началото, вие вече сте тръгнали наистина към дълбоки революционни, качествени промени в материално-техническата база.

Тринадесетият конгрес ясно определи, че научно-техническата революция изисква дълбоко преустройство в мисленето, в подхода, в стила, във формите и методите на работа на партийните органи и организации, на стопанските ръководства, на обществените организации.

Какво подсказва вашата практика? Нужно ли е такова дълбоко, качествено преустройство? И ако е нужно, в какво се изразява то?

Иска ми се да уточним, доколкото това е възможно, връзката и взаимното въздействие на работата ви в областта на развитие и прилагане на постиженията на научно-техническата революция с изискванията в партийната и стопанската работа. Дали преустройството във вашата работа ви помогна да узреете с категориите на новото технологично мислене или обратното, разбирайки необходимостта от техническия прогрес, вие се преустройвахте.

— Трудно е да се каже кое предшествува. Вярно е, че дълбокото преустройство, което ние предприехме в началото на миналата петилетка в обществените отношения в завода, ни улеснява в работата сега. Същевременно ние самите се налагаше да се преустройваме под напора на големите задачи, които предстоеше да изпълняваме. Така че ако трябва точно да определим взаимоотношението между научно-техническия прогрес и нашата работа, то беше диалектическо — те взаимно се предопределяха и си въздействуваха.

А що се отнася до това дали е необходимо или не дълбоко преустройство, мога да отговоря въз основа на нашия опит. То не само е необходимо, но е и задължително. Който не го осъзнае навреме, ще се наложи да върши това мъчително и сам да затруднява работата си.

Да вземем коренните промени във взаимоотношенията между различните управленски звена. Преди ние, стопанските дейци, по силата на централизма трябваше да упражняваме силово ръководство, да ангажираме времето на ръководните дейци, на специалистите с голяма диспечерска работа, да бъдат разпоредители. Когато човек го гнети ежедневието, което ни създава толкова главоболия, не му остава време да гледа в перспектива. Липсва ли тази възможност, изключено е да се заемем с научно-техническия прогрес.

Има и нещо друго с голяма важност. Атмосферата беше такава, че онези, които служебно бяха задължени да търсят решения за в бъдеще, бяха в центъра на упреците, на завистта. Имаше подмятания: ние работим за онези, които само си пият кафето. А това са тези, които мислят и работят за това, което ще настъпи след две-три-пет години. Техният творчески труд вече дава резултати при нас. Той се реализира и в новите

Digitized by Google

конструкции, и в новите технологии, които се внедряват. Онези, които поддържаха техниката, също бяха в центъра на упреците. Бригадите решаваха, че техният бригадир трябва непременно да работи на машина, независимо че имахме бригади по 80 и повече човека. Кой тогава ще мисли и организира?

Сега мога добре да преценя какво спечелихме ние, ръководителите, след въвеждане на бригадната организация и предоставянето на бригадите широки права. Те си знаят задачите, носят си отговорността. Сами организират и контролират работата си. Ние сме освободени от много ежедневни грижи и можем да преместим взора си напред.

— *Говорим за технически прогрес, а вие се позовавате на демокрацията на управлението. Това случайно ли е? Не подменяме ли темата на нашия диалог?*

— Как да е случайно! Техническият прогрес не идва наготово. Ние сами трябва да търсим. А за да търсим, трябва да се освободим от текущите въпроси, без обаче да страда производството. Освен това самият технически прогрес е дело на много творци. Ето я и вътрешната връзка между тях. Това ние започнахме да разбираме още преди конгреса. Онова, което започнахме да вършим още в началото на предишната петилетка, ни помогна да осъзнаем и да започнем промените.

Какви са промените, които се налагат? Те са дълбоки и са в не едно направление.

Ще започна с характера на труда.

Ние конструирахме и монтирахме автоматична линия за производство на маховици. Преди тази работа се извършваше от бригада с 15 човека. Сега са ни нужни само 3—4. При това характерът на труда се измени из основи. На мястото на стругарите с висока квалификация се появиха хора, чийто труд е съвършено различен. Силовият труд, който така уважавахме преди, се замени с наблюдение и умение да се поддържат в пълен ред автоматите, модулите, роботите. Преди трудът на поддържащите работници не намираше достатъчно признание. Смятаха ги за спомагателни работници в комбината. При новите условия това са решаващите фигури. Може да се наложи само веднъж в седмицата да са нужни, но от тях зависи тази сложна автоматизирана техника да работи.

Ето една съществена промяна. Но други елементи на преустройството са още по-характерни.

Коренно се измени разбирането и отношението в колектива към техническия прогрес. Ние отдавна дискутираме по тези въпроси. Партийните организации и групи сведоха разговора до първичните колективи. Комсомолската организация стана активен организатор на младежкото творчество и нейните постижения получиха национално признание. Научно-техническото дружество намери също своето важно място, особено в организирането на творчески дискусии. Профорганизациите първи се утвърдиха като гаранти на масовото творчество в самите колективи, чрез обществените органи за практическата работа — бригадните технико-икономически съвети. В учебната година вече две години централна тема е техническият прогрес. Там обучението завършва с практически занятия, където се сравнява равнището на техниката у нас и в света. В резултат на това има значително изменение в нагласата и в мисленето. То обхваща огромната част от колектива. Не случайно след пускането в действие на автоматичната линия се появиха настойчиви въпроси: а кога ще се измени положението при нас?

Както се вижда, изменя се съществено климатът.

Но когато започнахме да готвим кадрите за експлоатацията, възникнаха проблеми. Трябва да кажем, че предварителните ни виждания за необходимостта от коренна преквалификация се оказаха не напълно реални. При новата ситуация дори най-висококвалифицираните ни седморазрядници разбраха, че са без подготовка. Трябваше всичко наново да започне. И основата на новите колективи вече съставляват млади работници, завършили специализирания техникум, от който черпим кадри. Опитните сами предпочитат другия ни цех. На болшинството не им се ще на тези години да се преквалифицират наново. Но и не ни създават затруднения.

Digitized by Google

— Тези страни на преустройството сме наблюдавали и другаде, където се преминава към съвършено нови технологически решения. Едновременно с това възникват и нови проблеми, включително и около заплащането на труда.

— Проблеми наистина има. Ето например заплащането. Трябваше да преоценим труда на електрончиците. С въвеждането на новото оборудване сега те играят основна роля. Въпреки някои ограничения на административните разпореждания намерихме решение в рамките на новите ни правомощия. Но все пак за инженерно-техническите работници, които творят този прогрес, има въпроси, които чакат справедливо решение, особено за материалното заплащане съобразно постиганото. Ние искаме да имаме повече хора, които мислят и работят в перспектива, а на тях не можем да заплащаме, каквото заслужават. Това не са чиновници.

В НОВАТА ОБСТАНОВКА НА САМОУПРАВЛЕНИЕТО

— Вие свързвахте техническия прогрес и необходимостта от промени и със самоуправлението на трудовите колективи. Не ви ли създаде някакви проблеми и трудности изборът на ръководните органи? Какво се наложи да променяте в управлението и в работата на партийната организация във връзка с разширяването на правата на трудовите колективи? Някъде се стъписаха по време на изборите на ръководните кадри и колективните органи. Новата ситуация ги завари недостатъчно подготвени. У вас не възникна ли съмнение, че колективите не са още подготвени за такава радикална промяна на управленските взаимоотношения?

— Не, не се изненадахме, защото бяхме напълно подготвени. У нас още отпреди пет години тази практика е пуснала корени. Изненадани могат да бъдат онези, които въпреки разработените основни положения за новия Кодекс на труда, приети от пленум на Централния комитет, и след приемането на самия Кодекс само разговаряха, а не търсеха как да се преустроят. Това, което залегна в Кодекса, ние го възприехме по-рано и го извършихме на широко демократична основа. Мисля, че в това е и нашата сила.

Още след Дванадесетия конгрес, когато трябваше да издигаме ролята на колектива като стопанин, по инициатива на нашата партийна организация започнахме откровен диалог с трудовите колективи. Имахме вече един колектив, разработил свои условия, в които бяха заложени много от елементите на самоуправлението. Партийният комитет предложи за образец техния опит. В дискусиите самите колективи даваха свои мнения. Там се зародиха идеите всеки колектив да разработи и обсъди условия за своя вътрешен ред при новите условия на работа като отговорен стопанин. В помощ на тази дейност партийният комитет съвместно с нас и с ръководствата на обществените организации предложи примерни условия и изисквания. Така тази дейност, която сега законодателно вече е регламентирана, при нас в основни линии стана дело на самите колективи. При това те проявиха висока взискателност, когато определяха своите права, отговорности и задължения, правомощията на колективните органи и на бригадирите. Бригадите решаваха кога са готови да приемат задълженията на стопани.

Всички тези въпроси бяха централни в нашия колектив през изтеклата петилетка. Нашата сила беше в този подчертано политически подход, който сега ни спести всякакви изненади.

— Другарю Воденичаров, бих ви прекъснал. Вие изразихте нещата в техния позитивен вид и някой би си помислил, че нещата добиха сегашния си вид леко. А известно ми е какви затруднения, противоречия и сблъсъци възникваха. Тази страна на вашия опит също няма давност. Помня как на годишното отчетно-изборно събрание в началото на 1985 год. един от партийните групови отговорници изнесе един конфликтен случай: съгласно приетите условия бригадата е трябвало да избере сама своя ръководител. Но получава своеобразен ултиматум: ако не изберете този,

Digitized by Google

когото ви предлагаме, все едно няма да одобрим избора ви! Два пъти избират предложения им кандидат, но работата не тръгва. Третия път бригадата избира сама своя ръководител и този избор е успешен. Явно със старите подходи и при избора на кадрите сега не може да се пристъпва. Хората искат да вярват напълно на своя бригадир, да има безспорен авторитет сред тях. Не е трудно да се разбере, че когато е било ограничено тяхното право, те са реагирали. Нима нямате и други подобни ситуации? И какви изводи си направихте от тях?

— Да, имаше такъв случай. Неведнъж го обсъждахме и в партийното бюро, и в партийния комитет. От него си направихме извод: не можем вече да налагаме кандидатура. Коренно е изменена обстановката в подбора на ръководните кадри. Явно тогава още недооценявахме зрелостта на колектива. Но ние се сблъскахме и с обратна ситуация. След този, бих казал, горчив опит предоставихме на друга бригада правото сама без всякаква наша помощ да избере своя ръководител. И там не се получи правилно решение. Два пъти избираха неуспешно ръководител, докато накрая ние не дойдохме до правилното решение. Правото на бригадата не трябва да се нарушава, да й се налага нашето мнение, но да се подпомогне от партийната организация и група, от нас, да се ориентират е нужно.

Миналата година имахме два случая, които заслужават внимание. В една бригада обединихме три предишни. При избора всички предпочитаха своя предишен бригадир. Това затрудни избора. Ние проведохме няколко срещи, възникна идеята да изберат инженер, като го убедят. Но никой не се съгласи. Специалистите отбягват да заемат бригадирски длъжности. Това е друг, също сериозен проблем. Независимо от по-високите заплати се счита, че няма да имат възможност за творческа изява. Не трябва ли да изменим названието на някои длъжности. Например да имаме главен инженер на ГАПС?

Накрая бригадата избра един от тримата предишни бригадири.

Не бе избран и директорът на предприятието за производство на собствено оборудване. Той е добър специалист, но същевременно имаше някои недостатъци, които ние явно бяхме подценили и това даде отражение при избора. Този случай ни показва, че не се грижим достатъчно за кадрите, за тяхната правилна подготовка, възпитание и за отстраняване на онези недостатъци, които противоречат на изискванията за творческо политическо ръководство. Но и трябва по-добре да защитаваме онези кадри, които са принципни, защото има опасност и по тази причина някой да не срещне подкрепа, макар че засега такива случаи нямаме.

Ето каква дълбока промяна се налага сега в нашата кадрова работа. Преди аз можех да правя каквито промени преценя, че са нужни. Потребно ми бе само мнението на партийното бюро. Сега имам само една възможност — политически контакти с колективите. Назначаването и уволняването на хората става също така. Уточняването на взаимните ни задължения с бригадите се закрепва с договор. Трябва да убеждаваме и да се съобразяваме с мнението на колектива, да го уважаваме като неотменно негово право и да помагаме на хората да формират правилно мнение.

— Последните ви думи повдигат един твърде важен въпрос: има ли място за единоначалие при условията на самоуправление? Ето вие като главен директор не можете да приемате решения по основните въпроси — това е право на делегатското събрание или на стопанския съвет. Бригадирите също имат ограничени пълномощия. Не противоречи ли това на изискванията за единоначалие в управлението на икономиката?

— Вярно е, че правомощията ни са по-ограничени за приемането на решения. Но проектите за тези решения ние трябва да подготвяме, да обосноваваме. Това се отнася и до партийните организации, където се формират предложенията за решения по основните въпроси. За нас сега е по-трудно, но смятам, че пък гаранцията да не сгрешим е по-голяма, защото не един мисли и решава, а всички. Ролята на ръководителя все повече се концентрира към това да организира изпълнението на колективно приетите решения. В тази дейност ние имаме всички функции на единоначалие, тя има две предимства. Едното е в това, че авторитетът на стопанските кадри е по-висок, защото тяхната власт е утвърдена с гласа на всички. Освен

Digitized by Google

това решенията, които той ще взема, също са по-авторитетни, защото са предназначени да осъществят общата воля на целия колектив.

— Аз съм съгласен с вашата оценка. Сега единоначалието трябва да разбираме като продължение и довеждане до ефективен резултат на демократизма. Който добре разбира тази диалектика, няма да има трудности и работата му ще върви още по-добре, авторитетът му ще бъде висок и неоспорим. Ако не разбере и продължава да работи както досега, тогава ще се сблъска с много трудности и накрая ще пропадне.

Истината е, че и в партийната работа, и в стопанското управление ние сега въвеждаме форми и методи, последователно прилагащи присъщи на социализма принципи — съчетаване на широката демокрация с умно и в нужните рамки прилаган централизъм, единоначалие, които създават ред, организираност, действеност на нашата работа.

— В тази връзка ще добавя, че самоуправлението има своите граници. Не може бригадата да има права, които да я освободят от отговорностите ѝ към общите задачи на колектива. Ние също като комбинат не можем да кажем — не ни интересуват общите интереси, ние ще произвеждаме само един мотор, който ни е най-изгоден. Естествено е, че такава самостоятелност не е полезна за обществото. Така че демокрация и централизъм трябва да вървят в единство.

ПРОМЕНИТЕ ЗАПОЧВАТ ОТ ПАРТИЙНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

— Вие засягахте в известна степен и преустройството, което става в партийната работа. Но искам по-специално да се върнем към този въпрос.

Още преди две години в специалната програма на партийната организация бяха набелязани мерки за обновление на партийната работа и по съдържание, и по форми и подходи съобразно изискванията на Февруарския пленум и на ролята на трудовия колектив като стопанин. Беше предвидено партийните комитети да се занимават с творчеството на хората, да вземат под свое наблюдение най-важните въпроси на техническия прогрес, да обсъдят въпроси за освобождаване на специалистите от задължения, които намаляват възможностите им да творят. Центърът на партийната работа да стане създаването на най-широки възможности всеки да може да изяви реално творческите си възможности — това да стане партийна, обществена, управленска грижа. Предвидено бе още те да дават специални поръчения и да помогнат комунистите и специалистите да изработят свои творчески планове, за да дадат пример на такова творческо отношение към проблемите на колектива. Зная сам как те се намесваха да преодолеят прояви на консерватизъм и бюрократизъм. Те водеха активно диалога с колектива. В дневния им ред се появиха нови въпроси.

Продължава ли тази линия и сега? Нужно ли е тя да се задълбочи и измени?

Когато разработвахте програмата за издигане ролята на комбинатската партийна организация като политически гарант за утвърждаване на колектива като стопанин, вниманието ви се насочи преди всичко към първичния колектив. Във връзка с това възникна идеята, че трябва да се засили влиянието на партийната група, звеното, което представлява партията в бригадата. След това на други партийни събрания и на заседания възникнаха различни идеи за усъвършенстване на работата на групата. Оправда ли се това виждане и каква е ролята на групата в преустройството на партийната работа при новите условия?

— Искам да направя едно уточнение. Когато говорим за каквото и да е преустройство, то при нас започваше от партийната организация. Първо, тя го обсъждаше, изясняваше насоките му, разясняваше необходимостта и чрез убеждаване на колектива го провеждаше в живота. Второ, винаги се съпровождаше с промени и в партийната работа. Много от това, което приехме преди две-три години по отношение издигането на ролята на партийната организация като политически гарант на трудовия колектив като

Digitized by Google

стопанин, сега ни служи като добре подет опит, който трябва да продължим и разширим, задълбочим. Така че и в това отношение Тринадесетият конгрес ни завари в движение и ни е значително по-леко да продължим преустройството.

Вярно е, че се обогати съдържателно и по форми и методи работата на нашата партийна организация. Има и какво да изменяме, така че не сме се успокоили, че вече при нас всичко е наред. Това би било най-лошо. Засега нямаме специални решения как да се обновим, но партийният комитет набелязва някои начинания.

От досегашното ни преустройство заслужава внимание ролята на партийните групи. Набелязаното в програмата ни в това отношение се потвърди напълно. Дори нещо повече. Самата практика ни налага да превърнем някои форми на работа, които считахме като кампанийни, в постоянни.

В програмата бяхме предвидили групите да станат главно звено за политическа работа сред колектива, за издигане авангардната роля на комуниста. Там започваше да се формира творческият ангажимент на комуниста, там се поддържа всекидневно индивидуалният контакт с хората. Нашият партиен комитет издаде специални материали в помощ на политическата работа в първичния колектив. Установената практика всеки месец тези колективи да обсъждат и решават общите задачи, да актуализират насрещния си план, да се разгърне творчеството засилиха потребността и създадоха обстановка за по-ярка изява на партийните групи. Те трябва да издигнат ролята си, самоинициативата си. Щом колективът ще приема решения, те трябва да дават своя решаващ пример, думата им да тежи. Следователно чрез тях в значителна степен преминава сега партийното влияние в първичния колектив. По време на избора партийните групи главно водеха диалога с всички работници.

Програмата ни за издигане ролята на партийната организация беше вече готова, когато окръжният комитет прие решение да се организира преглед на дейността на партийните групи. Ние се включихме по свой начин в този преглед. Поставихме си задача, която произлизаше от нашата програма. Партийните групи се насочиха да издигнат ролята на комуниста в творческата работа за решаване на проблемите на научно-техническия прогрес и за овладяване на по-големите функции и роля на бригадите. В процеса на този диалог с комунистите се изясниха творческите ангажименти на всеки. Така се изпълни поставената задача в програмата да няма партиен член без творчески принос в дейността на колектива, всеки да бъде пример на стопанин. Поръченията са под контрола и на групата.

Дейността по време на прегледа потвърди правилността на намерението ни да издигнем ролята на групите. Извършеното през този период ни подсказа, че тази работа от кампанийна трябва да превърнем в постоянна. Една от бъдещите ни грижи ще бъде да се утвърди опитът по време на прегледа като постоянна практика.

Не знам дали можах да се обоснова доколко новата обстановка на широкото демократизиране на живота в трудовия колектив, като изменя възможността за директно решаване на въпросите от висшестоящото стопанско ръководство, издига необходимостта от засилване ролята на партийната организация, на партийната група, на обществените организации. Но на преден план наистина излизат възпитателната и разяснителната работа, конкретният всекидневен контакт, организаторското умение. За нас, стопанските ръководители, тази обстановка също изисква в много отношения да се откажем от голото администриране.

Като разсъждаваме по въпросите за разширената самостоятелност на нашите колективи, смятам, че логически възниква и необходимостта партийните организации и групи да имат също разширена сомостоятелност.

— *Това се предвижда и от новите допълнения и изменения на Устава, направени на Тринадесетия конгрес.*

— Да, вярно е това. Тези изменения отразяват една обективна необходимост. Но моята мисъл е, че трябва да се намали регламентирането. Например по-висшестоящите партийни комитети да намалят задължително регламентираните заседания, съвещания. Сега даже за нагледната агитация се дават точни и конкретни указания. А това трябва да се решава от партийната група, от организацията, от нашия партиен комитет. Защо тряб-

Digitized by Google

ва да им се диктува? Би трябвало да им се помага да издигнат умението и самодейността си, да се изисква да спазват уставните норми и изисквания. Но кога и с какво да се заемат, това го подсказва животът и не трябва да се създава ненужна унификация. Това противоречи на сегашните потребности на живота. Не е нужно вече опекунтство, тъй като никой по-добре от партийния комитет и партийната организация и група не знае проблемите и задачите на колектива. Партийният актив да се освободи от излишна, твърде много набъбнала книжнина, за да може да работи с хората.

Нашият диалог засегна много и разнообразни въпроси. Всичко да се предаде в тези страници е невъзможно. Когато дискутирахме, ние се стремяхме да разсъждаваме по най-новото в опита на комбинатската организация. Но от самия диалог се разбра, че този опит е продължение на онова, което в комбината бе направено през миналата петилетка.

Затова в заключението бих си позволил да разкажа нещо от това, което бе направено, защото в своята същност то заложи добрата предпоставка за действителното преустройство, което, както се вижда, трябва да се довърши сега.

Наред с извършеното за решаване на важни организационни, икономически и други предпоставки за издигане и утвърждаване ролята на трудовия колектив като стопанин, в разработената от партийния комитет и обсъдена от всички организации и групи програма се изясняваха задачите на комбинатската организация като политически гарант на този важен обществен процес. В тази програма се поставиха важни цели пред политическата работа: преди всичко да се постигне всеки комунист, всеки специалист и ръководител и болшинството от членовете на трудовия колектив да издигнат своята творческа инициатива като най-важна гаранция всеки да прояви възможностите си като активен творец на историята, като стопанин. От позицията на тези цели са набелязани разнообразни форми на работа на партийния комитет със стопанското ръководство, с обществените организации, със специалистите, в трудовите колективи и специално в бригадите. Поставена е задачата да се следи творческата активност и се вземат мерки за отстраняване на задържащите я фактори, за разнообразяване на идейно-политическата, организаторската работа, за използване на най-широка гама от стимулиращи средства. Набелязани бяха мерки за засилване на партийния контрол.

Всичко това улеснява работата, но и не е достатъчно.

Комбинатският опит ясно показва: преустройството е нужно, то е възможно. Опитът подсказва и как може да се търси и насочва това преустройство, като не се успокояваме от постигнатото.

Разговора води ДИМИТЪР ПЕТКОВ

Digitized by Google

НАСТЪПАТЕЛНО СРЕЩУ СХЕМАТИЗМА

АНГЕЛ АНГЕЛОВ

Обади ми се по телефона. Искал на всяка цена да ме види. Нужен съм му бил да сподели с мене мисли по задача, възложена му от отговорен ръководител. Разместих графика си и се запътих към него...

Иван Агайн е ръководител на инженерно-внедрителската организация, която разработва проблемите на фармацевтиката. Един от радетелите е и на биотехнологията. Той не само говори за нея, а вече действително върши реални дела. „Сега — помислих си — неговият дух отново е родил идея, която със съвместни усилия трябва да добие плът."

В какво се състоеше работата?

Инженерът-творец ми обяснява, че го помолили да разработи цялостно виждане за изграждането на крупен център за широко, нетрадиционно развитие на биотехнологиите. Имало схващания това да стане на територия далеч от града. Да се изградят нови сгради и производствени мощности, да се съберат кадри отвсякъде и с цената на всичко. Но неговото становище е друго, дори противоположно. Той смята, че на „бяло" петно не може да се отиде. Аргументите му са няколко. Първо, строителството ще продължи години. След това кадри откъде да е е неправилно да се събират. Те трябва да имат някакъм опит. Да знаят нещичко. Да са минали през битката за истината за това сложно производство, опиращо се на сложна наука. Ето защо такъв център наистина е генерално решение. Но сега без да се губи време, според Агайн, е по-разумно да се действува в друга посока. Научноизследователският химико-фармацевтичен институт, който ръководи, е естествената най-добра основа на бъдещия център.

Опонирам му. А той с много жар и ентусиазъм, от позициите на опита, на изстраданите вечери в размисъл доказва своята убеденост, кара те да му вярваш.

Спомнях си първата ми среща с Агайн. В много отношения за мен тя беше необичайна. Насреща ми стоеше човек, който на пръв поглед правеше впечатление на недотам внушителен. В кабинета му цареше „художествен" безпорядък. В изказа му липсваше стройният, точен научен език. Но по-късно разбрах, че като че ли именно в това се крие нетрадиционността и на мислите, и на действията на този наш всепризнат учен, организатор на науката. Да, трябва да въведем вече в употреба този термин „организатор на науката". Агайн е типичен представител на гази формираща се вече група учени. Казвам „учени", защото организацията на науката е сложна, все още неизследвана в дълбочина система от знания за концентрация и насочване усилията на научните кадри.

Та за нетрадиционността в мисленето на Агайн искам да споделя мисли. Горчивият опит от дългогодишната му практика го беше довел до извода, че не може да се стигне до резултат в научната организация на която и да е дейност, ако се създава само документация. Не може да напишеш технология, да начертаеш контурите на задачата си и да мислиш, че си свършил работа. А внедряването? Най-лесно е да го оставиш на предприятието, което трябва да произвежда.

Не, други са мисленето и позицията на моя събеседник: „Пътят на внедряването следва да започва в института. Там да се проведе експериментът, там да се създаде пробният образец, да се произведе про-

Digitized by Google

дукция при изпитание на съответната технология".

Тази идея в института на Агайн е материализирана в изграденото „пилотно" производство, което той определя като акт за насилие на новото над старото. Насилие над традиционализма и самодоволството от нещата в редовното производство. Той предлага понятието „внедряване" да се разбира „пренасяне" — именно от тези „пилотни" инсталации на инженерно-внедрителските звена в цеховете на стопанската организация. Какво се решава с това? По негово мнение: разкриват се и се отстраняват всички несъвършенства на технологиите; проектира се по-действуваща конструкция и технология; доказва се икономическата ефективност на изделието; кадрите набират опит, обучават се.

Всичко това Иван Агайн доказва на практика. Със своята самоинициатива защити правото на института на заем по линията на „малките" предприятия. Целта — чрез три отделни звена окончателно да се затвори цикълът от проектирането до редовното производство.

Как дълбоко са се врязали в паметта ми ония дни, когато се завършваше първото малко предприятие на института. Тогава всички кадри се бяха впрегнали в пряка строителна работа. Агайн сновеше между тях, сам вършеше, каквото можеше. Новото беше, че всеки се чувствуваше съпричастен на идеята, влагаше нещо от себе си в зримото, реално изграждане на базата на института. Съвсем очевидно бе, че се създава оная яка връзка между човека и организацията, в която работи. Тези корени са бъдещето на успеха. Да чувствуваш, да знаеш, че си нужен, че и ти правиш нещо, за да се получат най-съвременни резултати.

Тогава, в дните на „пуска" Агайн ми довери свои изстрадани истини. Да строиш по стопански начин — каза ми той — е равно на ходене по мъките — и при намирането на подизпълнители, и при доставката на материали, при осигуряването на техника. Но не мога да забравя оная голяма удовлетвореност, която се четеше в очите му, когато започна да работи малкото предприятие. Беше победил! Идеята му се осъществи. Първите серии продукция бяха с високо качество и намериха бърза реализация. Явно тезата, че институтът трябва и да произвежда първите серии, не беше лишена от логика. Доказваха се параметри, които в производственото предприятие по-трудно биха се осъществили. На производителя се даваше вече веднъж изпитана технология при редовни условия.

Сега в мислите си се връщам и на един друг случай. Организирахме конференция за прилагането на икономическия подход в дейността на инженерно-внедрителските организации. Поканихме и Иван Агайн да вземе отношение. В отговор той ми каза, че ако вземе думата, ще сподели мисли, които могат да бъдат приети като „еретични". Оставих го да прецени сам думите си.

Тогава (1981 г.) той сподели мисли за трансфера на технологии. Нещо, за което все още не се говореше така настоятелно. Развитие позицията си, че наред с продажбата на готови изделия, трансферът на технологии е назрял етап за реализация в практиката в крупни мащаби. Че в това дело е крайно наложително прякото участие на организацията-разработчик. Тя да участвува непосредствено в продажбата на сътвореното изделие, а не това да става с посредничеството на други звена. Никой освен създателя не познава качествата на собствената си „рожба". Но в механизма тези въпроси не са развити, липсват подходите, които следва да се осъществяват. И може би има един момент, който е илюстрация на добилото гражданственост понятие „ничия зона". Такава съществува и тя е онзи етап, в който институтът си е свършил работата, а в предприятието, където ще се произвежда новото изделие, липсва интерес. Просто в механизма няма онези лостове, които да направят „гореща" почвата под краката на производителя. Най-често той си предпочита „кротко" съществуване със стари, традиционни изделия, които все още се търсят и не го е еня, че няма темпове на икономически растеж. Изпълнява си ненапрегнатия план, получава си премии, защо да си нарушава „рахатлъка".

Ето това взе на прицел Агайн. Търсеше решение именно в такава посока — създаване на интерес и подходящи условия за работа в предприятието—производител. Прак-

Digitized by Google

тиката като най-верен критерий за научната истина го беше довела до това убеждение, тласнала го бе да търси пробиви в това направление.

Има термин, който според мен не съдържа точни измерители — психологически климат. Но той си съществува. А за една научна организация създаването на подходяща атмосфера за творчество е момент, който ни за минута не бива да убягва от вниманието на ръководителя.

Обстановката в Химико-фармацевтичния институт показва, че за такъв климат своя решаващ дял има неговият ръководител Иван Агайн. Задавал съм си въпроса кое обединява кадрите тук, води до умножаване на успехите? И отговорът главно е водел до неговото умение да създава обстановка за творчество, да се подложат на дискусии новите виждания и разработки, и то при висока принципност, взискателност и самовзискателност.

Участвувал съм в събрания, научни съвети, заседания на партийното бюро в института и така добре познавам атмосферата на другарство и взаимопомощ, на прямота. Без лицеприятие и криворазбрано колегиално отношение. А верен тон за всичко това дава и Агайн.

Присъствувах на избора на Иван Агайн за директор на института. По-нататъшното развитие на демократизма в управлението вече наложи колективът сам да избира кой ще го ръководи. Вълнуваше се. Разбираемо е. Човешко е. Сподели, че не се страхува, а се притесява дали тези, които години наред работят редом с него, са разбрали същността на усилията му. А те бяха насочени към новото към пробивите, към които се стремим така устремно. Искаме да бързаме, да постигаме качествено нови резултати. Но това е невъзможно да стане без усета на ръководителя, без новаторското му мислене и действия, които ще изведат колектива и отрасъла напред.

За Агайн гласуваха всички — и специалистите, и научните работници, и изпълнителите. Гласуваха за неговата всеотдайност и най-съвременна компетентност. За онова ежедневно дълбаене в проблемите, рушене на бариерите, за неговата голяма човещина, с която печели хората и винаги е чакан, желан от тях.

Digitized by Google

ПРОСТОР ЗА ТВОРЧЕСКА ИЗЯВА

ВЛАДИМИР САВОВ
секретар на общинския комитет на БКП — Русе

В изпълнение на конгресните решения и на комплексната програма на общинския комитет на БКП за естетическо възпитание на младежта и трудещите се в Русенската селищна система се извършва един плодотворен процес, в който общата панорама на устрем, съзидание и новаторство, тъй характерна за ленинската културна политика на БКП, се обогатява с нови големи постижения в борбата за всестранно, хармонично изграждане на съвременния човек.

Спецификата на Русе и общината като голям икономически и културен център с развиващ се вътрешен и международен туризъм неминуемо се отразява в дейността ни, прави я по-многопосочна, сложна, съпътствувана от постоянно възникващите проблеми. Те действуват и като фактор за утвърждаването на все по-високи художествени критерии и естетическо възпитание у трудещите се. И ако трябва да определим главното направление на нашата дейност — това е стремежът да насочваме работата по естетическото възпитание преди всичко в трудовите колективи, защото добре разбираме, че именно в процеса на труда израстват творчески и нравствено богати личности, там се формира и най-ярко се проявява културата на човека, там се преобразява действителността по законите на красотата.

Наличието на всички видове професионални културни институти и поделения на всички творчески съюзи в Русе влияе благотворно за засилване ролята на художествената култура в системата за естетическо възпитание. В културните процеси в града и селищната система е налице висока гражданска и творческа активност на всички генерации художествени творци.

Общата тенденция за разширяване на социалната функция на културата в национален мащаб намира своето проявление и в Русенския край. Задълбочават се интеграционните процеси, които се извършват в сферата на изкуството и културата, развиват се допълнително възможности за най-целесъобразно използване на силите, ресурсите и кадровия потенциал за комплексно и мащабно решаване на въпросите на културата съобразно високата цел на общото развитие.

Първичните партийни организации и партийните комитети вече се стремят да постигат комплексност в естетическото възпитание на трудовия колектив, да осъществят по-близък досег на хората с изкуството. Най-ярък пример за силата и ролята на естетическото въздействие на изкуството върху трудовите колективи е постоянно увеличаващият се интерес към художествените творци и техните произведения, проявяващ се многократно при посещенията на писатели, музиканти, артисти в стопанските предприятия и особено

Digitized by Google

по време на такива големи ежегодни прояви като фестивала „Мартенски музикални дни", литературните празници „Класа работна, напред", дните на военно-патриотичната литература и т. н.

В културния живот на града и селищиата система можем да намерим много примери за стремеж към обогатяване на формите за проникване на естетнческите ценности в трудовия колектив, към търсене на социални резултати от тяхното разпространение. Обичайна практика в отношенията творци—трудови колективи са организираните посещения на спектакли, концерти, изложби участието в лектории, творческите портрети, обсъжданията, съвместните чествувания на различни празници и много други нниициативи за съвместна работа.

Диренето на новата, по-рационалната и с по-голям социален ефект дейност доведе до преоткриването на меценатството като един от начините за осъществяване на културата. Началото бе поставено през 1983 година с интеграцията на колективите на комбинат „Гаврил Генов" и Русенската народна опера при постановката на „Травиата". Това творческо сътрудничество се затвърди и с по-нататъшни дела — още една постановка — „Янините девет братя", сключване на петгодишен договор първоначално с операта, а после и с Русенската държавна филхармония. Програмата „Зимни музикални вечери" на филхармонията бе изцяло поета от комбината. Симфоничният оркестър и струнният квартет гостуват често на работниците, изнасят се лектории, правят се първите крачки за създаване на детска музикална школа в завода. По силата на договор комбинат „ИЗОТ-СЕТ" пое финансирането на цикъла „Гостуващи диригенти и солисти", което осигури срещи на русенските трудещи се с видни изпълнители от цял свят. Постепенно творците от филхармонията стигнаха до идеята и за меценатство, при което става дума за сътрудничество с предприятия с по-скромни финансови възможности. Друга надежда, възлагана на това партньорство, е то да помогне за реализацията на млади творци, главно чрез „даване на живот" със субсидиране на камерните форми — духов квинтет, студио „Концертанте", студио „Пристис" ... Идеята за меценатство като форма на отношение и интеграция подеха и редица други колективи — стопанския химически комбинат „Петър Караминчев", Комбината за тежко машиностроене, Автокомбината, завода „Арда", Българско речно плаване, текстилния комбинат „Дунавска коприна".

Развитието на една такава нова форма на работа естествено крие и опасност за някои уклони и самоцелни ефекти, но правилното му и осмислено използване спомага за разширяване на контактите с трудовия колектив, прави го в по-голяма степен съпричастен на художествения процес, съмишленик, който е разбрал същността на общата задача и смисъла на съзнателно търсеното партньорство. По този начин се потвърждава и тенденцията това щедро покровителство на културата да е проявление и на обществено-държавното начало чрез социалната поръчка, като се повишава ролята на заводския съвет за култура (СХК „Г. Генов", Комбинат за тежко машиностроене) и активно участие на мецената в изграждането на репертоарния план.

Проблемът за взаимодействието с трудовите колективи стои и пред русенските творчески групи. В последните години нарасна активността на групата на художниците. Уреди се поредица от изложби в предприятия и заводи. Много ефективн[illegible] творчески командировки за по-продъ[illegible]

Digitized by Google

колективи, завършващи с изложби на творби със сюжети от всекидневието на съответния колектив. Проникването на изобразителното изкуство доведе и до създаването на собствени галерии от редица предприятия и училища. Редица положителни прояви реализираха и окръжният клуб на младата художествено-творческа интелигенция, групата на писателите и преводачите, дружеството на архитектите.

Под ръководството на партийните организации в учебните заведения се осъществяват програми по естетическото възпитание както чрез учебната, така и чрез извънкласната дейност.

В борбата за изпълнение на задачите, произтичащи от решенията на XIII конгрес на партията, все по-осезаемо се налага убеждението, че само в единодействие с другите социално-педагогически фактори училището може да осъществява своята отговорна обществена функция като идеологически институт. В това взаимодействие изключителна значимост придобива педагогически осмислената връзка с институтите за изкуство и култура. В последните години тази връзка става все по-пълноценна. Все по-успешно се излиза от тривиално примитивните взаимоотношения — училището да отчита самоцелно броя на посетени спектакли, изложби, кинопрожекции, а институтите да преценяват активността си преди всичко по показателите за изпълнение на финансови планове. Свързани в повечето случаи с договорни отношения, и двете страни вече се стремят да насочат усилията си към едно трайно, значимо и помащабно по своето въздействие общуване. Търсят се нови форми на контакти за обогатяване на естетическите знания, за формиране на естетнчески потребности и критерии за оценка на съответните произведения на изкуството. Търси се по-широка територия за практическо осъществяване на нови изяви. Част от уроците, свързани с изкуството, се изнасят от училищата в картинните галерии, в библиотеките, музеите, в ателиетата на художниците. Все по-често дейци на изкуството и културата застават на мястото на учителя в учебния час. Този предхождащ естетнко-образователен етап дава възможност колективните посещения на изложби, спектакли, концерти да излязат от рамките на самоцелни организационни мероприятия. Учениците са подготвени за своя индивидуална оценка на изложените платна, гледания спектакъл и т. н. По този начин естетическият интерес създава предпоставките за следващия етап — вникване в същностното своеобразие на творческия процес. И тук търсенето на новото, по-ефективно сътрудничество на творците с колективите доведе до реализацията на някои оригинални идеи.

Тематично разнообразна и методически прецизирана е музикалновъзпитателната дейност на Русенската държавна филфармония. Усвояването и практическото разработване на програмата „Музика — училище" дава своите положителни резултати. Особено активна е онази страна от дейността на филхармонията, която е свързана пряко с урочната работа на учениците. Чести са непосредствените контакти на представители на отделни творчески колективи с учениците (н. а. Алипи Найденов гостува в ЕСПУ „Гео Милев", студиото за музика „Пристис" — в ЕСПУ „Вела Пискова" и др.). Една определено ефективна и динамична форма на общуване с подрастващите, която се разширява в практиката и се налага като перспективен начин на работа.

Особен естетически и познавателен ефект имат музикалните приказки за най-малките, превръщащи се в привлекателни за детското въображение спектакли, в които игровият момент улеснява, стимулира и активизира творческия потенциал на децата. Занима-

Digitized by Google

нията с по-големите ученици са насочени предимно към обогатяване на придобитите в клас музикални знания, към култивирането на диференцирано емоционално и интелектуално възприятие.

Драматичният театър „Сава Огнянов" постави основите на нова насока в своята дейност, откривайки сцена, наречена „Корени". Тя има задачата да запълни съществени празнини в подготовката и естетическото възпитание на подрастващите зрители по отношение на литературата и драматургията, на световната култура. Всяка от постановките на тази сцена ще бъде посветена на дадена епоха от развитието на литературата и театъра или на отделен драматург и неговите произведения. Целта на този литературнообразователен театър не е новата и оригинална интерпретация на пиесата, не е търсенето на съвременни аналогии и акценти, а чисто познавателното обхващане на творбата, разкриването на нейните основни качества в посоката на познатите научни тълкувания. Постановките на сцена „Корени" ще стигнат до зрителите от всички възрасти от училища, учреждения, предприятия, поделения, защото спектаклите ще се представят не само в театъра, но и по сцените на учебните заведения, в читалищните салони, в залите на културни домове, дискотеки и други.

Посочените дотук примери за активно и творческо отношение към проблема за усъвършенстване на връзката между творците и трудовите колективи в Русе и селищната система за повишаване на социалния ефект от тяхното взаимодействие не могат да омаловажат редицата въпроси, които не се решават по най-добрия начин и продължават да стоят на дневен ред.

Поради разнородните по социална характеристика и духовни потребности състави на трудовите колективи честотата в общуването с професионалното изкуство е различна. Все по-голям превес получава камерният характер на общуване.Тази тенденция на отхвърляне на масовите форми (колективните посещения) изисква ръководствата на културните институти да насочат вниманието си към създаване на по-добри условия, стимулиращи индивидуалния контакт чрез гъвкава културна политика на информация и пропаганда на изявите, чрез личен контакт между организаторите, специализираните звена на творческите институти и кадрите на културата в профкомитетите на заводите. Положителното в резултатите от съвместната дейност на институтите за култура с ръководствата на предприятията, търсенето на по-високо качествено равнище на пропаганда и общуване дава една вярна насока, която трябва да се използва за разширяване и обогатяване на практиката.

В процеса на съвместна дейност трябва да се преодоляват различни по характер и сложност проблеми — от разбирането на културата само като средство за развлечение до създаването на необходимите социално-икономически и организационни условия за естетизация на трудовия процес, неговия резултат, средата, начина на живот. Все още на редица места културата е недостатъчно осъзнат фактор за социално-икономическото развитие на предприятията. В някои партийни комитети ролята на културата и задачите на естетическото възпитание се омаловажават със свеждането им до увлечение по мероприятия, до срещата с отделен актьор и едностранчивото развитие на художествената самодейност. Осъзнаването на естетическото възпитание като значим социален проблем изисква партийните организации, стопанските ръководства и съветите за култура да внесат в дейността си по-голяма организираност и конкретност, за да се премине от екстензивния към интензивния подход в реализиране на контактите между творци и публика.

Digitized by Google

Изключително важен е и въпросът за усъвършенстуването на политическия подход във взаимоотношението „култура—трудова дейност". Този подход всъщност осигурява усвояването и затвърдяването чрез средствата на художествената култура на политически знания, възгледи, усъвършенствува идеологическата устойчивост на трудещите се в колектива, спомага за общественото реализиране на социалистическата личност, формира нови идейни ценности.

Друг проблем е така нареченото сдружаване на трудовия колектив с отделен художествен творец — артист, музикант, художник, който да се превърне в приятел, в близък на работниците човек. Това изключително много спомага за навлизането, за подоброто възприемане на художествената култура.

С някои изключения в драматичния театър тази форма на работа не се използва достатъчно в нашата селищна система. Освен това е необходимо да се потърсят нови средства на общуване, особено културно-образователни. Да се свържат те със спецификата на отделния трудов колектив, с характера на работата, с очакванията и интересите на членовете на колектива, с техните проблеми и задачи.

Тук трябва да подчертаем важната роля на отношението на стопанските ръководители към проникването на художествената култура в трудовия колектив. Без тяхната активна позиция по този проблем, без тяхното разбиране, без умението да бъдат използвани социалните резерви на художествените ценности е трудно да се постигне желаният ефект. Стопанските ръководители трябва да бъдат не само меценати, но и дълбоко да съзнават социалните възможности на културните изяви, да разчитат на тях.

Много ни предстои да извършим по окончателното усвояване на системност в работата ни, по преодоляването на допусканата кампанийност във взаимоотношенията между творците и колективите.

Ние разбираме, че значително трябва да се повишат контролът и взискателността на общинския партиен комитет, да се усили активността на неговите органи и звена. Предстои ни да подобрим чувствително перспективността в работата на отдел „Пропаганда и агитация" на общинския партиен комитет, общинския съвет за духовно развитие, първичните партийни организации в институтите за култура и групите на творческите съюзи по кадровото осигуряване на професионалното и самодейното изкуство. Не ни задоволява направеното досега по квалификацията на кадрите, които и по такъв съществен проблем, какъвто е израстването и обществената активност на младите специалисти в сферата на културата.

Кои са, най-общо определени, нерешените проблеми в дейността на разпространителите на художествени ценности?

Все още на някои места се допуска освен предлагането на художествена продукция, където работническата аудитория е само потребител, да не се извършва нищо друго или ако се прави, то да е с не особено голям социален ефект. В отделни случаи не се постигат качество и ефективност в обсъжданията на дадени творби — било книги, спектакли, филми и др. Не се търси тази ситуация, не се създава тази атмосфера, в която работникът да изкаже своето мнение, своите препоръки, да сподели мислите, които го вълнуват по отношение на художествената култура, и всички те да се имат предвид, да се използват в по-нататъшната работа. По този начин се получава известна еднопосочност, липсва обратната

Digitized by Google

връзка, не се отчита въздействието на художествената творба. В някои трудови колективи се допуска контактите да не се планират добре или пък организацията на мероприятията да е незадоволителна, без предварителна подготовка, без търсене на приповдигнато настроение, на необходимата празничност от съприкосновението с изкуството. Често вината за провала на отделни хубави начинания е у някои творци, подценяващи работническата аудитория, явяващи се пред нея с лоша подготовка, с недобре подбран репертоар.

Не ни задоволява на този етап координацията на културните прояви в трудовите колективи. На практика те се правят без централно координиращо звено, каквото би следвало да бъде общинският съвет за духовно развитие, и се провеждат несистемно, неравномерно, с натрупвания или обединяване само в отделни периоди или при отделни колективи.

Ролята на културата за повишаване социалната активност трудно може да се измери, да се отчете. За нея обикновено съдим по производствените резултати, по качеството на общественополитическата работа в колектива. Социологическото изследване на тази тема, проведено в Русенската селищна система, оправдано показа, че част от трудещите се, които имат по-изявени интереси към художествените ценности, имат значително по-висока социална активност — процентът на първенците, ударниците и челниците сред тях е близо три пъти по-голям. Близо 80 на сто от почитателите на изкуството участвуват в рационализаторското и изобретателското движение, докато този процент за безразличните към театъра, операта, музиката е далеч по-нисък — около 50 на сто. Изследването показа, че тези колективи, които имат редовни контакти с институтите за култура, са с по-висока трудова активност. Там плановете се изпълняват по-добре, трудът е по-качествен. Този въпрос е едиопосочен с подобряването на взаимоотношенията в колектива, с повишаването на инициативата.

Връзката на художествената култура с материалното производство е комплексен социален, икономически и производственотехнически проблем. От една страна, културата може активно да способствува за ускоряване на интелектуализацията на производството, от друга страна, културното извисяване на трудещите се неминуемо поражда потребността от прогресивни изменения в производствената структура, а, от трета — увеличеното свободно време засилва потреблението на културата и възможностите за творческа изява.

Digitized by Google

ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО НА ЗАВОДСКИЯ ВЕСТНИК

ДЕНЧО БАРОВ

В сравнение с другите вестници заводският вестник е най-близо до работника и се чете с интерес от него, защото е свързан с всекидневните му задачи, грижи и вълнения. Когато се използва умно и рационално, този вестник също съдействува за по-нататъшното засилване на влиянието на партията сред трудовия колектив. А това зависи най-вече от умението на заводските партийни кадри на практика да използват своя вестник като средство за непринуден и най-ефективен контакт с производствения колектив, за по-пълнокръвно провеждане на организационната и просветната си дейност, за по-успешно решаване на задачите на предприятието. **Първостепенно значение за издигане качеството на заводския вестник има партийното ръководство върху него.** Разбира се, главните насоки на неговата дейност се определят от решенията на партийните конгреси, на Централния комитет и на съответните окръжни и общински партийни комитети, но текущото и прякото му политическо ръководство се осъществява преди всичко от заводския партиен комитет начело с неговия секретар.

Ще се спрем на отделни моменти от ръководната функция и отношението на някои заводски партийни комитети към своя печатен орган по впечатления от работата на различни низови вестници, но използваните конкретни примери са главно от **вестник „Работническа дума", орган на партийния комитет, на профсъюзния и комсомолския комитет и на стопанското ръководство на завода за конци за шев и бродерия „България" в Казанлък.** Този вестник навлезе вече в двадесет и деветата си година и излиза два пъти месечно или веднъж в двойни броеве.

РАБОТНИКЪТ — СЪТРУДНИК И ЧИТАТЕЛ

Преди години партиен ръководител на голям строеж ми каза откровено: „Нашият вестник се чете и от по-горни началства. Защо трябва сами да посочваме в него нашите слабости, грешки и недостатъци и да си създаваме излишни неприятности? Той трябва да ни представя в най-добра светлина."

За съжаление тази погрешна представа за ролята на местния вестник съществува негласно и сега у някои партийни и стопански ръководители на предприятия. Заводският вестник не се издава за външна представителност. Той е в услуга преди всичко на самия трудов колектив. За партийния комитет е от изключителна важност да знае съкровената оценка и мнението на работниците доколко вестникът им до-

Digitized by Google

пада и помага. Ако комитетът отблизо ръководи и съдействува на вестника да се списва съдържателно, правдиво и проникновено, да налучква и разработва по-задълбочено най-наболелите проблеми, които вълнуват работниците, по-близък ще го чувствуват те и по-силно ще бъде въздействието му върху тяхното съзнание и творческа активност.

Нека чуем мнението на ДЕШКА ЩЕРЕВА (секретарка на партийния комитет на завод „България" между 1946 и 1963 година) за създаването и политическото ръководство на вестника в този завод: „Партийното бюро разбираше нуждата от по-пълното информиране на работниците за всички мероприятия и затова решихме да издаваме и вестник. Не можахме да му измислим име и се обърнахме към работниците. Обявихме награда. Поставихме и кутия, в която да се пускат предложенията. Спряхме се на предложеното от една гранконавивачка име — „Работническа дума". Създадохме редакционна комисия начело с агитпропа. Упълномощихме за редакторка другарката Тинка Пеева, която беше библиотекарка и същевременно програмна ръководителка на радиоуредбата. Появата на първия брой беше голяма радост. Вестникът излизаше веднъж месечно — за повече не ни достигаха сили. Той се четеше с интерес и спомагаше за изпълнението на производствените задачи. Членовете на бюрото давахме личен пример за сътрудничество на вестника. Държахме повече да пишат работниците, защото виждахме вестника най-вече като тяхна трибуна. Поощрявахме добрите сътрудници. Похвалихме ги на събрание и по радиоуредбата, приканвахме и другите да ги последват."

Ето и думата за вестника на ЗДРАВКА ЯНАКИЕВА (сегашна секретарка на същия партиен комитет): „За поощряване на авторите и дописниците стана традиция срещата с тях на 24 май. Те разказват за опита си. Награждаваме най-добрите. Използваме вестника в нашата работа. В нашите планове, да речем по борбата ни с отрицателните явления, включваме и задачите на вестника. Търсим неговото място, помощта му във всяко едно направление, защото радиоуредбата не се чува от всички, докато хората четат вестника с желание и интерес. Всеки месец редакторката представя за обсъждане пред редакционната комисия план за основните рубрики и материали. Уточнява се кой материал от кого ще бъде написан. Разбира се, когато става въпрос за директорите, които трудно се залавят да пишат, се намесвам. Редакторката има много опит и в повечето случаи знае за какво как да подходи и да осигури материала. Наистина на нея не и е лесно — молиш този, молиш онзи — не пишат. Много от материалите, особено по партийните въпроси, след като редакторката ги подготви, ги преглеждаме в комитета, преди да се дадат за печат. Тя присъствува на всички оперативки на партийния комитет и оттам получава информация кои задачи ще се решават в партийната организация и в заводския колектив. Ръководството на вестника се осъществява и чрез тия оперативки, и в личните ни разговори с редакторката, с която сме във всекидневен контакт и доуточняваме въпросите.

Привличането на работниците към широко участие в списването на вестника при нас е трудна работа поради невисокото им образование. Но осъ-

Digitized by Google

ществяването на това сътрудничество е постоянна грижа на редактора."

Разбира се, редакторът има това важно задължение, но то трудно ще се осъществи, ако тук не помогне и партийното ръководство. Как да се започне с организирането на сътрудничеството на работниците? За да се даде началният подтик, би могло партийният секретар да се насочи към някой съществен недостатък в производството и да издири и поощри работник, който да пише за това. Написаното да не се изменя по същество. При някои особени случаи добре е партийният комитет да излезе във вестника със становище по публикуваното, да проследи как се отстраняват посочените слабости. Може да се организира също и публикуването на предложения от работници за подобрение на работата, критични бележки и пр. В това отношение да се предприемат и поощрителни мерки за разгръщане на самоинициативата на работниците, за създаване сред тях на движение за сътрудничество във вестника.

КРИТИКАТА

И в заводския вестник се изисква гражданска смелост и готовност да се понесат даже и неприятности. В интерес на работата е партийното ръководство да съдействува за разгръщане на добронамерена, творческа критика от долу на слабостите, недостатъците и нарушенията, за разкриване на причините, които ги пораждат, и за търсене на начини за тяхното преодоляване. Разгръщането на такава критика на страниците на вестника крие неподозирани възможности за засилване на неговото въздействие.

Интересен е опитът в тази насока на Химкомбината в Стара Загора. Преди години комбинатският партиен комитет организира анонимен телефон. Специално устройство променя гласа на говорещия и автоматично включва магнетофонна лента, която записва съобщената критична бележка или предложение. Комисия, създадена на обществени начала по решение на комитета, се събира веднъж седмично и прослушва лентата. Записва критичните бележки и предложенията в специална книга. Партийният секретар определя кой трябва да отговори на всеки въпрос. На лицата, които ще отговарят (задължени са да го сторят в едноседмичен срок), се изпраща специален формуляр. Във вестника на комбината са публикувани цели страници с критични бележки и предложения, както и отговорите по тях. Само за пет месеца в началото са записани 237 критични бележки, въпроси и предложения, отправени по този телефон, който се оказа много добро средство за събиране на информация. Значителна е работата му не само за отстраняване на недостатъците и за даване на предложения, но и като чудесно профилактично средство. В комбината се говори: „Гледай да не попаднеш на мушката на този телефон".

За отношението към критичните публикации в заводския вестник споделят и:

ДЕШКА ЩЕРЕВА (завод „България"): „Не сме допуснали някой да пострада за това, че е критикувал във вестника. Веднъж критикуваха Стоян Драгиев (тогава началник на цех) за неизправност на машините, за лошото състояние и замърсеността на цеха. Той скача доста, ама аз му казах: „Спомняш ли си как завари този цех? Хората идваха в него

Digitized by Google

на групи от всички краища на страната да се учат от нас по отношение на хигиената, изправността на машините и по всичко. Вместо да се лютиш, вземи и оправи нещата!".

ТИНКА ПЕЕВА (редакторка на в. „Работническа дума" в завод „България"): „През толкова години няколко пъти са идвали при мен началници с листче в ръка и питат:

— Абе, като ти пишат, познаваш ли този почерк, че анонимно писмо е пуснато, та да разберем кой го е писал?

Всекидневно съм сред работниците. Някои от тях работят от много години. Боли ги за завода, милеят за колектива, за качеството. Аз на тях разчитам. Моля ги, настоявам да пишат критични бележки. Но те са зависими и уязвими. Идва при мен дългогодишна работничка челничка и споделя:

— Стаята за хигиена на жената стои винаги заключена, а я показват само на важни шефове, когато дойдат. Казвам ти го, но не искам да ми пишеш името.

Публикациите в хумористичния кът на вестника „Смях за наша сметка" е главно по сведения от работничките.

Отговори по критичните материали получаваме, но те ни се изпращат със съдействието и по настояване на секретарката на заводския партиен комитет, защото на критикуваните това им тежи."

Критиката във вестника издига неговия авторитет в очите на работниците, тя до голяма степен помага за спечелване на колектива. Нейното разгръщане не може да се реши само с усилията на редакцията, а преди всичко с помощта на инициативата на заводския партиен комитет, който е задължен да създава благоприятен климат за добросъвестно изнасяне на недостатъците в предприятието, откъдето и да идват те.

ОГЛЕДАЛОТО

Заводският вестник е огледало не само за творческите възможности и журналистическото майсторство на неговия редактор, но и за качествата на самия заводски партиен комитет като политически ръководител. Когато се говори, че някой заводски вестник е слаб, че незадоволително изпълнява задачите си, обикновено вината се стоварва само върху редакторите му. В действителност такъв вестник е показател до известна степен и за слабостите на съответния партиен комитет, който не умее да го укрепи, да му помага, да използва пълноценно възможностите му като свой близък помощник за въздействие върху производствения колектив.

Някои партийни комитети избягват да се главоболят с грижите по вестника и го дават „на откуп" на редактора. Те забравят, че е необходима постоянна, всекидневна грижа за печатния орган. Но тази грижа в никой случай не бива да се изражда в дребнаво вмешателство. Такова опекунство не само че не помага, но и затормозява творческия размах на редакцията.

По този въпрос ето как се изказва ТИНКА ПЕЕВА (редакторка на в. „Работническа дума"): „Имаше една секретарка на заводския партиен комитет, която се престараваше. Стигаше дотам, че следеше дори какво пиша на машината, налагаше ми кой материал на коя страница на сложа, как да направя макета на вестника. Такава помощ не ми е нужна. Обаче винаги съм чувствувала необходимост от полезната подкрепа на партийния комитет, на секретаря, от тяхната

Digitized by Google

опора. Когато например нещо се случи и рекушира по мен, чувствувам се с окрилени сили, ако секретарят застане и каже: „Другари, вестникът е орган на партийния комитет. Щом написаното отговаря на истината, вие трябва да си оправяте работата!“

Щом веднъж партийният комитет е определил конкретните задачи и проблеми, които вестникът ще решава (актуализирани при нужда), необходимо е да се даде на редакцията свобода на действие. Помощта на партийния комитет се изразява и в непосредственото сътрудничество на членовете му, начело със секретаря, със собствени актуални материали. Една добре написана статия от партийния секретар може да има много по-силно, по-широко и непринудено въздействие върху трудовия колектив, отколкото примерно едно събрание.

Партийният комитет, освен че насочва вестника към най-важните въпроси, които вълнуват колектива, следи и за отзвука сред читателите от поместваните материали. След това задължението му е да изисква да се вземат практически мерки за осъществяване на посочените в публикациите задачи и предложения, както и за отстраняване на слабостите, недостатъците и грешките.

Важното е комитетът винаги да чувствува вестника не само като всекидневна своя грижа, но и като близък помощник в своята политическа и организаторска дейност сред производствения колектив.

РАЗВИРАНЕ И ОЦЕНКА НА РЕДАКТОРА

Един от най-съществените елементи в партийното ръководство над заводския вестник е правилната оценка на нелекия, напрегнат и многостранен труд на редактора му, особено когато той е сам. В централните и окръжните вестници работата е разпределена по специализирани отдели между повече хора, докато редакторът на заводския вестник трябва да се справя сам и с разбиране при разработката и отразяването на всички проблеми.

Недостатъчното познаване и оценяване на труда на редактора на заводския вестник често пъти води до представата, че неговата работа е малко и лесна и той може да бъде товарен с още много несвойствени му дейности, до превръщането му в „момче за всичко“. Това претоварване води естествено до изтощаване на редактора, до липсата на време и възможност за творчески прояви при осъществяване на пряката му работа — списването на заводския вестник на високо професионално равнище.

Така например единствената редакторка (а трябва да са двама) на споменатия вестник „Работническа дума“ освен пряката си работа по него дълго време е била и библиотекарка, програмна ръководителка на радиоуредбата (такава е и сега), ръководителка на художествената самодейност, киноорганизаторка, конферансие при различни културни прояви и какво ли не още. Даже и когато това се разбира от партийното ръководство, сочи се като оправдание липсата на щатни възможности за отделен програмен ръководител и за още един редактор.

Големи са трудностите (а те често не се виждат) по издаването на заводския вестник, с които трябва да се справя редакторът. За страничния наблюдател например остават скрити неговите усилия и загубеното време, когато много пъти е ходил и подканял авторите да пишат, без те да се от-

Digitized by Google

зват. Случва се, след като дълго време е ходил, настоявал и ръководителят не му е написал обещаната статия, редакторът се вижда принуден да седне при него и направо на машина да напише материала като интервю. В такъв случай този ръководител остава с впечатление, че написването е станало много лесно. За него е скрит онзи продължителен процес на обмисляне на материалите, проучването на фактите и т. н. А в действителност творческото осмисляне на материала дълго преследва журналиста, смущава даже съня му.

Понякога неоснователно не се вижда и не се дооценява трудът около самото обмисляне и съставяне на плана за предстоящия брой, осигуряването на материалите, редактирането, преписването на машина, коригирането, макетирането, разправиите с печатницата (където се ходи често, понеже не се спазват графиците), остаряването на материали поради чакане, тогава те трябва да се снемат и да се пишат нови, правенето на снимки и разправиите с цинкографията. Накрая редакторът сам трябва да пренесе отпечатания брой, да надпише адреси, да го разпространи или занесе в пощата, да свърши и деловодителската, и колко още работи. Освен това той трябва да присъствува и на редица събрания, конференции, заседания, оперативки, срещи и т. н., които са все време . . .

Помощта от заводския партиен комитет трябва да започне най-напред с това: да съдействува да се осигурят на редактора на заводския вестник благоприятни условия за работа, за да може той да насочи цялата си енергия и умение преди всичко към вестника. Тогава именно работата му ще бъде по-висококачествена и ефективна, с по-голямо въздействие.

От голямо значение е и правилното възнаграждение и стимулиране на висококвалифицирания труд на редактора на заводския вестник. Сега не само че неговата заплата е по-ниска, но и за разлика от колегите си от окръжните и централните вестници той не получава хонорар за материалите си във своя вестник.

На практика често пъти се получава така, че редакторът на заводския вестник остава ничий активист, когато стане въпрос за награждаване или изпращане на екскурзия на обществени разноски. Всяка организация си определя активистите и той констатира, че в такива случаи не е включен никъде. Така понякога става и при представянето за награждаване с ордени и други отличия.

Тринадесетият конгрес на БКП постави пред нашите вестници, включително и пред заводските, задачата да повишат качеството и ефективността на своята работа, за да отговарят на нарасналите потребности, наложени от ускорените темпове на развитие на страната, както и за по-нататъшното укрепване на духовните връзки на партията с народа. Това налага с тази задача да се заемат поновому не само журналистическите кадри. Необходим е нов, още по-ползотворен подход и на заводските партийни комитети по ръководството на техните печатни органи. Нов подход в грижите за заводските вестници е необходим и от страна на окръжните и общинските партийни комитети.

Digitized by Google

ЛИБЕРАЛИЗМЪТ

РАДКО ЖЕЛЕВ

По пътищата към големите цели се върви трудно. Трябва да се преодоляват бариери, да се крачи напред и нагоре, твърдо и безкомпромисно. Една от тези бариери е либерализмът. Често като че ли сме склонни да го извиним, да се отнесем снизходително към проявите му, а забравяме, че благодушието му е измамно, че същността му олицетворява безпринципност, която по израза на Гьоте „довежда в края на краищата до... банкрут".

Ако се отнасяше до определенията, всичко би било и лесно, и просто. Сложността е в това, че либерализмът не е само теза, възглед, безобидно поведение на личността, а върволица от практически действия, които нанасят и политнчески, и морални, и материални вреди. Едва ли е необходимо да доказваме, че развитието на народното стопанство се нуждае от повече мечти. Всички сме единодушни, че те са дефицитен материал. Дефицитен ли? Тръгнете из огромната шир на комплекса „Марица-изток". Метал колкото щете — и под земята, зарит по време на строежите, и над земята — ръждавее. Не десетки, а стотици железни електрически стълбове, прекършени от злата изминала зима, посрещат и идващата неприбрани. Пилеем с лека ръка метала. И в същото време не спира притокът към металургичните комбинати на скъпа желязна руда, част от която внасяме и от други страни.

Ето вредата от либерализма, когато се всели в административно-управленските и ръководни стопански звена. Той обезсилва закони, постановления, решения. Позволява да избуят тесноведомственият подход, презастраховането, оправдаването, измъкването — за сметка на държавата, на народа, на гражданите, в защита на еснафски интереси. Много по-лесно е да запазиш поста си, като се представиш за добряк пред тези, които са над тебе, и за онези, които ръководиш, като не поемаш управленски риск и не влизаш в конфликт с никого от хората, от които зависиш. Ето я златната жила на либерализма — премълчаването, нагажданото, добрящината — само и само да излезеш сух от водата...

Либерализмът подхранва немарата. Тя се шири понякога така безпрепятствено, както мътните води, които заблатяват орницата. Да вземем строителните площадки. Много от тях приличат на занемарени дворове. Стара Загора цялата е разкопана. Прокарват се тролейбусни линии. Чудесно! Отдавнашна мечта ще се превърне в реалност. Но какво да кажат контузените хора, подхлъзнали се в тъмното и паднали в дълбоките необезопасени трапове. Потърсил ли е някой отговорност на виновните за немарливостта? Или защо Клисура — това старо историческо място, където всеки ден се стича поток от туристи, да не може да предложи един хляб на пребиваващия. А защо в Коп-

Digitized by Google

ривщица — в разгара на курортния сезон — правят различни ремонти, половината от магазините са затворени, а другите работят полудневно. Проявите на либерализма в обслужващата сфера? Некачественото обслужване се дължи и на нашето снизхождение — на моя, на твоя либерализъм . . .

Големи са пораженията от либерализма и в социално-нравствената сфера. Практиката показва, че хората, които работят в условията на автоматизираното производство и по-специално в гъвкавите автоматизирани производствени системи, не са абсолютно самостоятелни, свободни субекти на съвършената техника, която са създали. В завод „Берое" например няколко души работят сами в цял производствен цех. Макар и командири на машините, те не са в състояние да общуват с тях, да разменят мисли. Липсата на човешка комуникативиост, на речева връзка създава у тях, от една страна, свръхпсихическо напрежение, а от друга — формира се духовен вакуум. Има случаи, които показват, че специалисти с висока грамотност, с интелектуална култура изявяват желание да се върнат в класическата бригада сред своите колеги, за да има с кого да общуват, пред кого да поемат отговорност, без да се боят от социалния контрол. За да се почувствуват, както се изразяват някои от тях, отново „хора", а не „автомати". Едно реално противоречие, което чака научна интерпретация и практическо преодоляване. От друга страна, тази нова производствена среда налага енергични мерки за намиране на такива компенсиращи духовни и психологически механизми като взаимозаменяемост, рационална сменност на работното време, адекватно заплащане на труда, естетизация и хуманизиране на работното и свободното време и други конкретни мерки, които не само да катализират, но и пълнокръвно да възпроизвеждат същностните човешки, творчески и физически сили.

Нещата действително се усложняват, когато ги отнесем към моралния свят на човека. Всеизвестно е, че в нашия живот съществуват отрицателни явления и социални деформации. В изпълнение на последните решения на Централния комитет на партията за борба с отрицателните явления в първичните партийни организации се проведоха задълбочени обсъждания, предприеха се мерки срещу конкретните носители на негативни прояви. Но и тук има опасност либерализмът да притъпи острието на критиката и самокритиката и някои партийни органи и организации да отчетат всичко като една поредна кампания, да не проумеят, че нравствените недостатъци у човека трябва да се компенсират през целия му жизнен път. Защото и нашето общество, въпреки че на всеки следващ етап от своето развитие възпроизвежда собствената си система на по-високо равнище, не може да не разкрива и своите нерешени проблеми.

В указанията си по проблемите на политическата просвета Ленин тревожно посочва като врагове комунистическото високомерие, неграмотността и рушвета: „Ако съществува такова явление като рушвета, пише той, за политика не може да се говори . . ." Истинска беда е, че тези уродливи явления още виреят в нашата действителност. И не само те. Другарят Тодор Живков посочи цяла поредица от социални деформации, които като бурени грозят социалистическата ни нива. В един глас всички твърдим, че тези бурени са нетърпими, че те трябва да се изтръгват. Но как? Преди всичко трябва да имаме самочувствието, че реално, последователно и успешно се борим срещу собстве-

Digitized by Google

ните си недостатъци. Ето това все още не правим както трябва. На събрания на първичните партийни организации, на пленуми на окръжните комитети на партията се организира сериозно настъпление срещу отрицателните явления и социалните деформации. Редица хора с различен социален статус биват принудени да отговарят за своите антисоциални и противонравствени деяния. Но барутът невинаги се държи сух. Оръжието на партийната критика е непримиримост и невинаги е заредено и не всякога улучва целта. Много скрити и явни престъпления остават безнаказани. Не са малко хитреците, които остават на сухо и се опитват да ловят риба в мътна вода, спекулират с нашата готовност за честна и безкомпромисна борба против всичко, което спъва развитието ни. А някои партийни органи и организации, стопански и държавни ръководители се примиряват с това положение. Това са плодове на благодушието и равнодушието, на инертността в мисленето и действията, на спокойствието и търпимостта и в крайна сметка на безотговорността — все гнили издънки на либерализма.

Срещу либерализма партийните редици трябва да проявяват безкомпромисна нетърпимост. Той е чуждо на идеологията и политиката на партията, на нейния нравствен кодекс явление, но факт е, че има немалко комунисти, които се поддават на съблазанта на либерализма. Някои от тях се заблуждават, че тази човешка проява едва ли не е добродетелна, защото щади човека, позволява опрощаване на слабостите в името на съпричастието и помощта на другаря. Други, макар и да гледат покритично, считат, че търпимостта, благодушието са сравнително безобидни, поносими човешки качества, които не предизвикват съществена обществена вреда. Трети твърдят, че либерализмът открай време си е присъщ на човешката природа, следователно и на характера на комунриста. Да се осланяме на подобни тълкувания е колкото погрешно, толкова и вредно. Тъкмо такива комунисти в трудна ситуация лесно предават фронта на партийната истина. Щат не щат по този начин те толерират безпринципността, фалша, лицемерието, допускат да се манипулира с тяхната воля, с възгледите и разбиранията им, което неизбежно води до обезличаването им като партийни членове и личности.

Научно-техническата революция трябва да се разгръща в диалектическо единство не само със социалния, но и с духовния прогрес на обществото. Тъкмо това налага да се създава непрекъснато и настойчиво подходящ икономически, политически и идеологически климат за изявяване на творческите дарби и заложби на научно-техническата интелигенция, на трудещите се. Излишно е да се доказва, че либерализмът, от какъвто сорт да е той, в последна сметка подхранва примитивизма и пошлостта във всяко действие. Волю или неволю, той издига прегради пред честните търсачи на новото, задушава полето на мисълта и делото, убива стремленията и вярата на знаещите и можещите, на изобретателите и рационализаторите, на смелите конструкторски виждания, на решителността и безстрашието у онези, които тласкат напред колелото на прогреса.

Ето защо за либерализма няма и не бива да има място нито в политическата и идеологическата работа, нито в икономическия и социалния живот. Срещу него трябва да се води борба безкомпромисна, настъпателна, упорита и всеотдайна. Побеждавайки го непрекъснато, ние ще разкриваме още по-светли простори за нов качествен икономически растеж, за революционния ни социалистически устрем.

Digitized by Google

СИСТЕМНО ОБУЧЕНИЕ

ЖЕЛЯЗКА НОЧЕВА
заместник-секретарка на заводския партиен комитет в комбинат „Светлина" — Сливен

За да се подготви за изучаване материалите на XIII конгрес на БКП и XXVII конгрес на КПСС през учебната 1986—1987 г., партийният комитет в комбинат „Светлина" обстойно анализира състоянието на марксистко-ленинското обучение в колектива през изминалата година, разкри положителния опит и недостатъците в светлината на постановките на XIII конгрес на нашата партия. Считаме, че активният анализ, самокритичният поглед върху реалното положение е крачка по пътя за подобряване на работата. Партийният комитет възложи тази задача на заместник-секретаря на комитета, на завеждащия партийния кабинет и на един член на методическия съвет. Изводите, които те направиха, намериха отражение в отчета на партийния комитет и послужиха като основа за разговора на съвещание на актива в края на юни м. г. През септември, деня на пропагандиста, партийният комитет формулира пред секретарите на първичните партийни организации и пред пропагандистите задачите за учебната година: да се помогне на първичните партийни организации да използват занятията, за да възпитават у хората качества, необходими сега за повишаване на политическата и трудовата им активност, стремеж да поемат отговорност за решаване на проблемите, които стоят пред колектива, пред обединението, непримиримост към недостатъците, умение да свързват постановките на конгреса в произтичащите от тях задачи за комбината за ускоряване на социално-икономическото развитие и изпълнението на годишния и петилетния план.

За да изпълнят добре задълженията си, пропагандистите трябва да бъдат запознати със задачите през деветата петилетка. На среща с ръководството на комбината те получиха подробна информация. Сега на занятията на учебните звена те я коментират и обсъждат, което допълва познанията на участниците. Защото, за да милее всеки за завода, за цеха, за бригадата, за да се чувствува стопанин, той трябва добре да познава социалистическата собственост, която му е предоставена за стопанисване, какво е нейното състояние, как ще се развива, модернизира, обновява. Не може да се чувствуваш истински стопанин на нещо, което не познаваш.

Заводският партиен комитет се стреми да информира системно, навреме и подробно своите пропагандисти. За това допринесе и клубът, който учредихме за пропагандисти от партийната, профсъюзната и комсомолската учебна година. В него се обменя положителен опит, обсъждат се плановете, материалите, методите на практическите занятия, дискутира се прилагането на нови форми на учебно-възпитателната дейност. Чрез клуба партийният комитет има по-голяма възможност да подпомага отблизо политическата учебна година, икономическото образование в профсъюзната и комсомолската орга-

Digitized by Google

низация, да осъществява контрол над дейността им. Още отсега членовете на клуба се подготвят учебните занятия да завършат с научно-практическа конференция. Планът за нея обсъдихме през декември на заседание на методическия съвет на партийния кабинет.

При нас действуват пет семинара и седем школи. Ръководителите им са с висше образование и немалък опит. Партийният комитет досега осъществяваше контакт с тях на ежемесечни срещи за инструктаж. Но от началото на тази учебна година инструктажите се провеждат само със заместник-секретарите на първичните партийни организации, отговарящи за идеологическата работа, а срещите с пропагандистите стават в клуба на пропагандиста. Надяваме се, че този опит ще даде добри резултати.

Подготовката и обучението на пропагандистите от комбината се извършват в организираните летни курсове в междуокръжната партийна школа в Габрово. Там се изнасят интересни по съдържание и методика лекции. Но съществува разлика в подготовката и квалификацията на пропагандистите. Имаме майстори в пропагандата, но има и недостатъчно опитни другари. Начинаещият пропагандист е полезно да се запознае например с методите на проблемното обучение, с организирането и подготовката на практическите занятия, с резултатите от социологическите изследвания и други пътища за обратна връзка, за да може своевременно да реагира на измененията, които се извършват в живота на трудовия колектив. За това е необходимо диференциране на обучението. Добре е, че след курса в Габрово общинският партиен комитет организира тук, в Сливен, обучение само на новите пропагандисти, което имаше конкретна практическа насоченост. Но още първите занятия показаха, че пропагандистите трябва да отговарят на много въпроси — например за равнището на живота при капитализма и у нас. Налага се обстойно да разясняват различни въпроси от икономическото съревнование между двете световни социалнополитически системи в областта на научно-техническия прогрес. Но затова са им нужни съответни материали, факти, аргументи. Нужни са им данни за съпоставяне доходите на работниците и специалистите, на различни групи от населението, за цените на стоките, за безработицата в капиталистическите страни, структурата на разходите на семейния бюджет. Явно само лекциите в Габрово, макар и много полезни, не са били достатъчни. Партийният комитет организира събиране на статии, цифрови данни, фактически материал, които издирваме в различни вестници и списания и ги предоставяме на пропагандистите в партийния кабинет. Там се систематизират и въпросите, на които пропагандистите не са били в състояние да отговорят на занятията, и ги изпращаме в дома за политическа просвета на окръжния комитет на партията. Оттам пропагандистите редовно получават обстойни, компетентни отговори — било в консултации, било писмено. Но не считаме, че сме се справили с тези трудности в работата на пропагандистите.

По традиция в края на годината през декември правим среща с пропагандисти, агитатори, активисти, в заводския клуб на първенеца. На нея заводският партиен комитет оценява работата на тези свои кадри, награждава най-изявените. Такова зачитане на труда им издига техния авторитет пред останалите трудещи се.

Заводският партиен комитет е предвидил в своя план по идейновъзпитателната работа да ор-

Digitized by Google

ганизира и изведе положителен опит в две от първичните партийни организации — в цех „Обикновени лампи“ и цех „Газоразрядни лампи“. В първата — по проблемите на формиране на социалистическо отношение към общонародната собственост. Във втората — стила и методите на работа на стопанския ръководител. Вече започнахме работа. Изслушват се лекции от лектори на дружество „Георги Кирков“. Води се разговор в партийните групи на двете първични партийни организации. Подготвя се практическо занятие във всички учебни звена. На събрания на двете организации ще се направи анализ на работата на комунистите по тези въпроси. Резултатите ще се обсъдят със секретарите на всички първични партийни организации в комбината. Оценка ще направим в заводския партиен комитет в края на първото полугодие на 1987 година.

Планът за организиране и извеждане на опита по двете темн е подготвен и обсъден със секретарите на двете първични партийни организации.

„За успешно реализиране на най-новите партийни изисквания в идеологическата пропаганда, за преодоляване на традиционните прояви на формално и самоцелно изучаване на политическите знания, на пасивно отношение на аудиторията към предаваната информация партията и занапред ще разчита на многохилядния отряд пропагандисти и лектори. Днес тези идеологически кадри следва да бъдат не само високо подготвени специалисти в своята професионална област, майстори на словото, но и политически и нравствени възпитатели, които да развиват самостоятелно творческо мислене у трудещите се, да бъдат проводници на най-напредничавите идеи. Необходимо е да се издигнат решително методическата подготовка и педагогическото майсторство на пропагандистите и агитаторите. Те са призвани да осъществяват вдъхновено и с умение живата духовна връзка на партията с народа.“

Из Отчета на Централния комитет на Българската комунистическа партия пред Тринадесетия партиен конгрес

Digitized by Google

КОГАТО БЮРОТО ВЗЕМА РЕШЕНИЕ

Вълнуват ме следните въпроси:

Когато партийното бюро уточнява предложения, които ще внася в събранието за решаване, трябва ли да се гласуват тези предложения чрез вдигане на ръка от членовете на бюрото?

Задължен ли е членът на бюрото да гласува на събранието за внесените от бюрото предложения — в случая, когато той е бил или когато не е бил съгласен при обсъждането им в бюрото?

Задължително ли е присъствието на партийния член, чието поведение или дейност се обсъжда в заседанието на партийното бюро? Имаме предвид, че понякога не е полезно той да слуша разисканията в суровия им вид. На събранието присъствието му е задължително съгласно чл. 3, буква „г" от Устава. А на заседанието?

Веселка ДАНЧЕВА
с. Чорбаджийско, Кърджалийски окръг

— Уточнените от партийното бюро предложения, с които то ще излезе пред събранието на първичната организация, трябва да се гласуват. Независимо как ще стане самото гласуване — чрез вдигане на ръка или като се изрази становището на глас, необходимо е точно да се знае колко членове на бюрото са съгласни с предложението, колко са против и колко въздържали се.

Членът на партийното бюро не е длъжен непременно да гласува на събранието за внесените от бюрото предложения, макар че те са били приети на заседанието с мнозинство. При това не е от значение дали той е бил или не е бил съгласен при обсъждането на тези предложения в бюрото — възможно е след заседанието или на самото събрание да са станали известни нови факти и доводи, които са накарали члена на бюрото да промени становището си. Съгласно чл. 17 на Устава на БКП висш орган на първичната партийна организация е събранието, следователно е нужно там да се създаде обстановка на свободна, равноправна размяна на мнения, да се прояви в пълна сила вътрешнопартийната демокрация. Всички комунисти, включително и членовете на бюрото, имат еднакво право и задължение да изразят пред събранието своите съображения и с това да се даде възможност на първичната организация по-многостранно да изучи и обсъди въпроса и да вземе най-правилно решение, което вече ще бъде задължително за всички комунисти.

„Всеки член на партията има право да участвува лично винаги, когато се взема решение за неговата дейност и поведение" — е записано в чл. 3, буква „г" от Устава на БКП. Когато бюрото уточнява с какво предложение да излезе пред първичната организация, по повод дейността и поведението на даден комунист, е нужно той да присъствува на заседанието, за да се изяснят по-обективно нещата, да му се въздействува. Разбира се, такъв разговор се нуждае от предварителна подготовка, преди всичко от набирането на повече информация. На един първоначален етап, когато сигналите са общи и непроверени, бюрото може да прецени конкретно дали се налага комунистът да бъде запознат с тях.

Digitized by Google

БАРАБАНИТЕ БЯХА СПРЕЛИ ДА БИЯТ

МИНЧО МИНЧЕВ

Тънък инструмент е флейтата, момче, на вид — пръчка като нашите кавали, а гласът ѝ — друг — германски някакъв... Но във военната музика капелмайсторът най-много на флейтата държеше. Ако е въпрос за глас, казвам му веднъж, нашите кавали по̀ го имат. Издълбоко някак идва. И отвътре. Душа носят, бе джанъм, в това е работата!... „Да мълчиш — вика, — с твоите кавали! — и зина отгоре ми: — Да се отучиш да се облизваш!... Бе ти къде си криеш кавала?" — пита, а аз мигам насреща му, щото уж капелмайстор на полковата музика, пък бетер фелдфебел идва. Както маха с белите си ръкавици, тъй и разкопчава поясока си...

Имаше едно момче, кавалджия, от сливенските колиби — и то на флейта свиреше като мен, и то си облизваше устата и ругаеше капелмайстора, но в цялото железопътно училище го знаеха. Вземеше ли кавала, всичко замираше. И Перловската река, дето тече под училището, можеш да чуеш, и караулите на Шести полк как си подвикват и после спират, за да слушат... Та то ми вика един ден: „Ангеле, виждаш ли го майор Китанов какъв е бесен. И като чуе за сливналии, все за шашката се хваща. Хайдути сме били, душмани на отечеството... Като ни произвеждаха, той даваше нашивките: „За служба на царя..." — викаше и се усмихваше, пък очите му бяха студени.

Дойде ред на моя земляк Петър Атларски, а Китанов пак: „За служба на царя...", пък Петър му тропна едно: „Не искам фашистка нашивка за пагона си!"

Тогава, момче, за първи път чух за Петър Атларски. Много пъти съм го виждал, но не даде ред да станем другари. Висок мъж, широк... И едни мустаци имаше — черни, гъсти. Очила носеше. Ще речеш на очилат мъж мустаци не вървят, ама не е така. Всичко му вървеше на него. А фуражката си малко наляво кривеше, терсене на устава. Майор Китанов — надясно, Петър Атларски — наляво! Пък то, както се разбра по-после, не било без нищо. Наляво му теглело сърцето на човека...

Чу се по едно време: конспирация, подривни групи, арести. Офицерите и фелдфебелите все в полка спяха. Бесни бяха побеснели. В Шести пехотен, в Първи полк, като се заразпридаха едни ми ти нишки и нали сме близо, брънката към нас сочи...

На 19 февруари, помня, апостолски ден беше, чу се, че проследили Петър и го арестували. Същия ден — още десетина войничета. Бре, че като се развилняха ония ми ти кучета!... „Дебела ще да е работата" —

Digitized by Google

ми каза сливненчето. И щом спрем да свирим, все броим и слушаме камионетките по „Фритьоф Нансен“ и „Царица Йоана“. А едно тежко време беше, ни пролет, ни зима! И едни речи, патриотарски, все за род, цар и отечество. И все свирим. Колкото е по-силно, толкова по̀ ни карат да свирим. Демек с гюрултията, с музиката им скриваме зулумлуците. Устата ни изсъхнаха. И като спрем да починем, барабанчикът, завалията, само той не спира. Ще се откачат китките му! — да не си на мястото на барабана! Бой! Рекох бой, пък си мисля как ли са издържали туй чудо момчетата! Три месеца от мазе в мазе. И бой! Месата им бяха окапали, преди да идат в съда. Като се върнаха оттам, специален караул пазеше Атларски в стаичката под канцеларията на полковник Дейнов. Само Петър беше осъден на смърт.

Една сутрин капелмайсторът дойде много рано. Събрахме се, той избръснат, лъснат, ръкавиците му — сняг бели. „Ще свирите днес — вика, — ама няма да е на сватба и за гюрултия“. И ние се усетихме. Спогледахме се със сливненчето и неволно си облизахме устните. Бяха сухи и изпръхнали. Не ни видя капелмайсторът, пък и кой ти мислеше за поясока му сега. Другаде беше умът ни...

По едно ьреме строиха полка. То бяха команди, то бяха салтанати. Ние на фланга — дъним. Даде знак капелмайсторът, спряхме. Видях как докараха под стража Атларски. „Ще го разжалват, мислехме си, няма да се стигне до умирачка“ — все така се надявахме тогава. Изправиха го по средата, току срещу машинната рота. Излезе фелдфебелът и застана до него. И пак зина майор Китанов: „За участие в подривните групи на нелегалната Коминустическа партия, за разпространяване на вредни идеи в железопътния полк“... Следваха пак отечеството, негово величество и накрая... смърт. Тоз час смърт!

Страшна е тази дума смърт, ти казвам. Уж войници, корави хора, пък се сгърчиха раменете им. И команда „мирно“ имат, а зашумяха редиците. Капелмайсторът се усети, вдигна ръка и гръмнаха барабаните. Аз нали не свирех, гледах. Атларски стоеше изправен, спокоен. Фелдфебелът като шаман подскачаше край него. Отпра му пагоните и почна едно по едно да реже копчетата на куртката му. Когато отряза и последното, Атларски поразкърши рамене. Ръцете му бяха вързани, но куртката се поотвори. Всички ахнахме. Алено червена под нея се виждаше риза ли, пуловер ли...

Барабанчиците бяха спрели да бият и гледаха.

Китанов се вбеси, а Петър се усмихна, та чак зъбите му се видяха.

В това време избуча камионетката, връщаше караула от двореца.

„Има ли доброволци за разстрела?“ — Китанов викаше, редниците шумяха, Петър се усмихваше... Някакви мекерета измъкнаха от някъде ковчег. Камионът спря, караулът хич и не слезе. Хвърлиха сандъка вътре и поведоха Атларски.

Встрани бях и гледах как се развяваха пешовете на куртката му, как се мяркаше червената му риза. Качи се на камиона и това няма да го забравя никога, туриха го да седне върху ковчега си. „Не искам, рекъл, да ми връзвате очите. От ръцете на палачите си чакам само смъртта.“

Беше 16 май 1942 година.

Никой не чу гърмежите. Свирехме.

Digitized by Google

ЦЕЛ — ИНТЕНЗИФИКАЦИЯ

Научно-техническата революция е обективна обществена закономерност. Тя засяга всички сфери на обществото, коренно променя не само производителните сили, но и начина на живот на социалистическия труженик, изисква усъвършенствуване на социалистическите обществени отношения и като прекрачва границите на отделната страна, дава богати плодове в системата на социалистическото съдружие. Тези констатации най-често се чуваха в разговорите между представители на партийните списания от няколко страни — членки на СИВ, които през есента на 1986 г. можаха да се запознаят с успехите на партийните комитети в градовете Букурещ и Констанца и по такъв начин да се докоснат до главните проблеми, които решава Румънската комунистическа партия след своя XIII конгрес.

В програмата за социално-икономическото развитие на Румъния през настоящата петилетка особена роля е отредена на научнните изследвания, на бързото и решително внедряване в производството на завоеванията на съвременната наука и техника. През периода на 1986—1990 г. изследователската дейност трябва да осигури съществено повишаване на техническото и качественото равнище на продукцията, така че 95 процента от румънските изделия да бъдат на световно равнище, а пет процента да имат водещо място в света.

На научните изследвания се пада решаващата роля за внедряването на материалоспестяващи технологии. Главно по този път ще се върви към изпълнението на генералната задача: на основата на рационалната организация на производството и труда, на основата на автоматизацнята, роботизацията и кибернетизацията производителността на труда да нарасне с повече от 60 процента в края на петилетката.

Интензификацията на производството — в това направление партийните комнтети сега впрягат всички резерви на субективния фактор, цялата организаторска и политическа работа. В редица райони решенията на конгреса са дали нов стимул и насоки за работа, тъй като кадрите вече са си поставяли целите за обновяване на производствените мощности и за повишаване производителността на труда. Така например инициативата за модернизацията на цялото производство и на производствените мощности има месторождение в трети район на Букурещ, там, където се намира и един от най-големите комбинати на страната — „23 август". Кое е характерно? Както преди няколко години, когато е подета инициативата, така и сега основното е конкретният анализ, от който произтичат и конкретни решения. Модернизацията започва след анализа, приет от районния партиен комитет, за състоянието на продукцията, в сравнение с произвежданите в чужби-

Digitized by Google

на най-добри образци. По-нататък след приемане на програма във всяка първична партийна организация се правят ежемесечни анализи за решаването на задачите по модернизацията.

Този процес — разказаха в районния комитет — е съединен с дисциплината, с реда. В пропагандата освен общите проблеми все по-настойчиво вниманието на слушателите се ангажира с въпроса какво означава за конкретното предприятие, за конкретния цех модернизацията и повишаването на производителността. В началото на всеки месец директорът на съответното предприятие се среща с пропагандистите и от него те узнават какви проблеми стоят, какви мерки взема стопанското ръководство за решаването им.

Работата с хората, довеждането на задачите до конкретното работно място с езика на самоиздръжката и самоотговорността сега се издига като важен фактор в организаторската работа. В Корабостроителния завод в гр. Констанца бригадният акорд се свързва с малкогруповия и индивидуалния. Утвърдената практика да се сключват договори между ръководството на предприятието и бригадите, между ръководството на бригадата и отделните труженици води до изяснената позиция в началото на всеки месец за всеки работник: какво ще свърши, какво трудово възнаграждение ще получи. Комплексните бригади, отговарящи за ремонта, поставени на принципа на стопанската сметка, вече ремонтират един плавателен съд за 55 вместо за 90 дни, както е било при старата организация.

С революционен динамизъм, опрени на техническия прогрес, днес румънските комунисти увличат всички трудещи се за достойни дела през 1987 г. — година на Националната конференция на партията.

●

Срещите в партийните комитети, изчерпателните отговори на въпросите дадоха възможност на участниците да дискутират проблемите на разгръщането на научно-техническата революция, да споделят свои мисли и виждания по отделните проблеми, да разкажат за партийния опит, който се формира в това направление в отделните братски партии.

А. С. Шершуков — завеждащ отдел в сп. „Партийная жизнь" — Москва:

— Централният комитет на КПСС при разработването на дванадесетия петилетен план извърши огромна работа за прелом във всички отрасли на икономиката. Концепцията на ускорението изцяло се опира на техническото превъоръжаване на предприятията, на икономията на ресурси, на решителното подобряване на качеството. За да се решат тези задачи, съществено влияние оказа постановлението „За ускоряване на научно-техническия прогрес в народното стопанство". Беше дадено направление за широко внедряване на автоматизацията, на механизирани модули, робототехнически комплекси и т. н.

Планът за дванадесетата петилетка, разбит по години, беше обсъден на събрания на комунистите, работниците, колхозниците и служителите. На практика всички трудови колективи приеха напрегнати планове, подеха инициативата на комунистите от Московската и Ленинградската партийна организация за увеличаване на производството благодарение на научно-техническия прогрес. Колективите на редица машиностроителни предприятия в Харковска, Новосибирска и Свердловска област се задължиха до края на петилетката да преминат към производството на продукция, която изцяло ще пре-

Digitized by Google

възхожда най-добрите образци у нас и в чужбина.

Главен проблем на научно-техническия прогрес е подборът, разстановката и възпитанието на кадрите. Усъвършенствувайки формите и методите на работа, партийните комитети и организации се стремят да създадат обстановка, при която всеки комунист на отговорен пост да действува професионално, енергично, да не се бои от творчески риск. Все по-действен става партийният контрол. В Минския областен комитет на партията вече е традиция да се изслушват на пленуми и на заседания на бюрото отчети на ръководители за това, как изпълняват плана за техническото превъоръжаване на предприятията.

Напоследък в много партийни комитети се създават координационни съвети по научно-техническия прогрес. Те съгласуват усилията на всички органи и организации, заинтересовани от внедряването на науката, техниката и челния опит. Съставът и функциите им се определят от съответния партиен комитет. Така например съветът при Донецкия градски комитет на партията помага на комитета да разширява мащаба на дейността си, да вниква задълбочено в проблематиката, да установява връзки с научни институти, министерства и централни ведомства. В резултат все по-добре се използва промишленият и научно-техническият потенциал на предприятията и учрежденията.

Л. Регенберг — завеждащ отдел в сп. „Нойер вег" — Берлин:

— Единадесетият конгрес на ГЕСП определи икономическата стратегия на партията: по-нататъшно обвързване на предимствата на социалистическия начин на производство с челните постижения на научно-техническата революция. Потвърдена беше необходимостта от по-тясното обвързване на науката и производството с оглед чрез използване на върховите технологии да се постигнат високи резултати. На тази цел служи и инициативата „Идеи — решения — патенти". Тя допринася за създаването в предприятията на борбена позиция за ускоряване на научно-техническия прогрес, на социален микроклимат, целенасочена творческа работа на трудещите се, спомага да се мобилизират вътрешните резерви на трудовите колективи.

На конгреса другарят Ерих Хонекер подчерта, че днес научно-техническата революция е задача с революционно значение, отнасяща се преди всичко до нашата младеж. Сега тя доказва съпричастността си към партийните предначертания на дело — на своите работни места, изследователски колективи и младежки трудови обекти, в движението на „младите майстори" и други. Понастоящем в нашата република работят около 4000 младежки творчески колектива към организацията „Свободна немска младеж".

Формира се положителен партиен опит, който беше обобщен като изисквания към партийното ръководство на младежките творчески колективи: във всеки колектив със създаването му да бъде осигурено партийно влияние; да се обезпечи партиен контрол върху дейността на младежките творчески колективи; всички колективи да насочат своите усилия към решаването на задачи по усвояването на патентно производство с върхови постижения; в дейността на младежките творчески колективи да бъде включен широк кръг от работници и специалисти с висше и средно специално образование; всички ръководни кадри да полагат активни грижи и разбиране за осигуряване на подходящ творчески микроклимат.

Широко се утвърди практиката отговорни другари от партийните ръководства да бъдат упъл-

Digitized by Google

номощавани за провеждане на политическа работа с младежта преди всичко в качеството им на пропагандисти в отделните организации и комсомолски групи на Свободната немска младеж. На постоянни дискусии и разговори с младите хора се обсъждат животрептящите въпроси на научно-техническата революция, задълбочават се познанията, необходими за постигането на високи производствени резултати. Понастоящем всеки младежки творчески колектив в нашата република работи с голямо чувство за отговорност. Неговата конкретна дейност се определя преди всичко от целите за икономическата целесъобразност, от основните производствени резултати, от проблемите с материалите, енергията, горивата и производствените разходи. Широко разпространена практика е да не се почва работа, без да е набелязана конкретната цел, която се преследва. По такъв начин младежките творчески колективи получават задачи, изискващи при тяхното реализиране голяма отговорност, рисков елемент, професионална вещина, другарска взаимопомощ и т. н.

П. Шимек — завеждащ отдел в сп. „Живот страни" — Прага:

— Програмата за ускорено социално-икономическо развитие, приета на XVII конгрес на ЧКП, е наистина революционна задача, изразяваща се в новото качество на икономическия ръст. Борбата за нейното изпълнение се свързва с борбата за изменение в мисленето, психиката и методите на действие на хората. След конгреса партийните органи и организации развиха истинска борба за интензификация, научно-техническо развитие, структурни изменения, модернизация и реконструкция, чувствително подобряване на ръководството и планирането. Засили се организираността и дисциплината, усъвършенствува се стилът на работа.

За последователното провеждане на научно-техническото развитие в производствената практика не са достатъчни само думи. Този процес изисква от всеки комунист да стои начело в борбата за всичко ново и прогресивно, да умее да убеждава, да не бяга от конфликтните ситуации. Настойчиво трябва да се повишава качеството и ефективността на труда на всички партийни организации, на всички стопански и държавни ръководства, на ръководните работници от всички равнища.

Голям резерв се оказват инициативите, подети от редица окръжни партийни организации. Инициатори на инициативата „Свързване на науката с производството" са градският комитет на партията в Прага и три заводски партийни комитета от територията му. Обявена преди една година, днес вече тя е привлякла близо 200 предприятия.

Пражката инициатива се развива в направление: разбор на равнището на работните места, рационализиране използването на резерви и материали, отстраняване на административните пречки. Основно условие за нейния успех е истинският интерес да се придвижат нещата напред, да се ускори интензификацията на производството преди всичко чрез прилагането на новите постижения на науката и техниката.

Най-важното за правилното прилагане на инициативата е съществената методическа подготовка на партийните и стопанските ръководители, разглеждането на принципите в заводските партийни комитети, за да ги преценят, да преценят и възможностите си и да решат дали трябва да се включат в нея. Следва разработката на предложение, за което отговаря стопанското ръководство. След утвърждаване

Digitized by Google

от заводския партиен комитет това предложение се разглежда по работни места, където се дават предложения и забележки по него. След това отново се разглежда в заводския партиен комитет и се представя на висшестоящите партийни органи за одобрение. Чак тогава може в даден завод или предприятие да бъде обявена инициативата за приета. При изпълнението на задачите решаваща роля трябва да играе идейновъзпитателната и политико-организационната работа на партийните организации, на всички комунисти. Особено важен е непрекъснатият партиен контрол.

Опитът на партийните комитети, с които домакините от списание „Мунка де партид" запознаха групата журналисти от партийните списания, разговорите за опита на братските партии недвусмислено показаха, че сега проблемът за научно-техническата революция се взема на въоръжение не само от ръководните партийни и стопански кадри, но от всяка първична организация. Той става поле за нова, по-висока изява на авангардната роля на комуниста. На редакционните работници всичко чуто и видяно подсказа и тяхната голяма отговорност, произтичаща от комплексната програма за научно-технически прогрес на страните — членки на СИВ, до 2000 година. Единодушен бе и изводът за приноса на списанията за нейното осъществяване, за публикациите, които ще отразят богатия партиен опит от съвместната дейност на предприятия и научни звена, на научно-техническия потенциал на всяка страна от социалистическото съдружие.

Собствена информация

НАГРАДЕН ЖУРНАЛИСТ

За активна журналистическа и обществена дейност и във връзка с неговата 50-годишнина Държавният съвет на Народна република България награди завеждащия отдел и член на редколегията на списание „Партиен живот" ПЕТКО НЕДЕВ СТАМОВ с орден „Червено знаме на труда".

Digitized by Google

ПО ИЗБРАНИЯ ПЪТ

В спомените си Груди Атанасов разказва вълнуващо и реалистично за интересни случки и събития, на които е бил пряк свидетел или участник в революционната борба за по-светло и щастливо бъдеще, направлявана и ръководена от Българската комунистическа партия. Интересни са страниците за нерадостното му детство, за дейността на революционната гимназиална младеж в Попово, за ремсовата организация в Шуменския учителски институт. Член е на БКП от 1931 г. и секретар на комсомолската организация през 1930—1932 г. в Учителския институт в Шумен. Учителствува само една година в село Царева ливада (Върбаново), Дряновска околия. През 1933 г. е арестуван и осъден на 5 години затвор по делото на деветдесет и тримата комунисти от Габровски окръг. Като политзатворник изтърпява присъда в Търновския, Плевенския, Шуменския и Сливенския затвор. Въпреки тежките условия зад решетките тук се разширява политическият кръгозор на бореца, обогатяват се неговите познанства с партийни и младежки дейци. Излязъл на свобода, през 1937 г. Груди Атанасов е избран за секретар на нелегалния Шуменски окръжен комитет на партията. Авторът разказва за политически събития от този период, за случки от своя труден живот, за бита и борбите на политзатворниците, за премеждията на нелегалните. През 1938 г., осъден задочно на 7 години затвор, минава в нелегалност. Близо две години той живее нелегално в София, но по донесение на предател отново е арестуван. След повторното му излизане на свобода през 1942 г. Груди Атанасов е утвърден от ЦК на партията за секретар на окръжния комитет — Шумен, а през 1943 г. за командир на IX ВОЗ. Тогава е утвърден и за член на ЦК на партията.

Основната част от мемоарните е посветил на въоръжената антифашистка борба в IX ВОЗ в периода от 1942—1944 година. Заедно с бойните си другари от окръжния комитет и щаба на зоната Груди Атанасов допринася за създаването на масово и боево партизанско движение в нея. Обединено в 4 отряда — Омуртагския, Търговищкия, Шуменско—Преславския и Поповския, то записва славни страници в историята на въоръжената борба. Дело на четирите партизански отряда са редица смели акции срещу врага, които ободряват и повдигат духа на населението. В книгата се разказва за тежките репресии, сред които покъртително изпъкват ястребинските разстрели. „Това наистина беше труден, но славен път! — казва авторът в послеслова на книгата си. — Борба на живот и смърт между силите на мракобесието и прогреса. Път, напоен с аленото кръв на хилядите герои и мъченици, паднали в жестоката и неравна борба с монархофашистките палачи и подтисници на българския народ."

Спомените на героя на социалистическия труд Груди Атанасов, взел дейно участие и в изграждането на социализма в България, заемайки различни отговорни постове, разкриват твърдостта, смелостта на революционните дейци в съпротивата и наред с тях подвига на обикновените хора от народа, които са подпомагали, с каквото могат, освободителното дело.

Груди Атанасов — По избрания път, спомени. Партиздат.

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ПОВИШАВАНЕ АКТИВНОСТТА НА КОМУНИСТА

Георги Гърков

Способността на партията да бъде политически ръководител, организатор и възпитател на трудещите се в решаваща степен зависи от това, колко активно всеки комунист изпълнява установените си задължения и се ползва от правата си, колко успешно осъществява своята авангардна роля във всички направления на живота. В тази книжка от библиотечката на партийния секретар на Партиздат се разглежда въпросът за развитието активността на комуниста, повишаване на неговата отговорност и укрепването на съзнателната му дисциплина в осъществяване на партийната политика. В първия раздел на книжката авторът се спира на същността и характерните черти на активността на комунистите, на активната жизнена позиция и авангардната роля на комуниста, изяснява по какви критерии и показатели да се оценява тази негова позиция и роля. Във втория раздел той разглежда работата на първичната партийна организация за повишаване активността на комунистите, като изтъква важното значение тук на работата за подобряване на социалния и качествения състав на партийната организация, нейните грижи за повишаване на марксистко-ленинската подготовка на партийните членове. Като първостепенна задача на първичните партийни организации авторът сочи и въпроса за развитието и обогатяването на организационните форми, средства и методи за повишаване активността на комунистите, воденето на ефективна индивидуална работа с тях.

ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ПСИХИЧНИТЕ БАРИЕРИ ПРИ ВНЕДРЯВАНЕТО НА НОВОСТИТЕ

Петър Иванов

Психичните бариери пред внедряваната научно-техническа новост са реален факт в живота и дейността на редица трудови колективи. Факт, който задължава първичната партийна организация да анализира ситуацията на внедряването, конкретните прояви на отрицателно отношение към новостта, която ще се внедрява. И най-важното — да потърси възможности за противодействие срещу нея. В настоящата книжка от библиотечката на партийния секретар на Партиздат се изяснява същността на метафората „психична бариера“, какъв смисъл влагаме в нея, свързвайки я с научно-техническия прогрес в трудовия колектив. По-нататък авторът анализира напрегнатата ситуация, която евентуално се създава при внедряването, противоречията, които го съпътстват, личностната позиция към нововъведението, причините и условията за възникването на психичната бариера, кои са нейните основни параметри. Накрая се говори за работата на първичната партийна организация, нейните методи и средства за предотвратяването и преодоляването на психичната бариера.

ПЕРСИЙСКИЯТ ЗАЛИВ И ЕКСПАНЗИЯТА НА САЩ

Емил Василев

В древността са наричали Персийския залив Море на променливите ветрове, а сега често го характеризират като район на военнополитически вълнения и бури. В първа глава на тази брошура от поредицата на Партиздат „Международна политика“ се разглежда Персийският залив в политиката на САЩ. Прави се преглед на икономическата експанзия в зоната на залива до края на 60-те години и изтеглянето на Великобритания от района и новото настъпление на САЩ през 70-те години. Във втора глава под заглавие „Петролът и жизнените интереси“ се разкрива същността на доктрината „Картър“ и създаването на силите за бързо разгръщане като инструмент за интервенция, Саудитска Арабия в стратегията на САЩ и конфликтът Иран—Ирак и политиката на Вашингтон. Последната глава е посветена на политиката на СССР за превръщането на Индийския океан и Персийския залив в зона на мира.

Digitized by Google

ISSN 0204-8574

ТОДОР ЖИВКОВ

ЗА НОВ ПОДХОД В ТЕРИТОРИАЛНОТО РАЗВИТИЕ

Под това заглавие Партиздат публикува в отделна брошура словото на генералния секретар на Централния комитет на Българската комунистическа партия и председател на Държавния съвет на Народна република България Тодор Живков, произнесено пред пленума на окръжния комитет на БКП в град Русе на 17 декември 1986 година.

НАСТЪПАТЕЛНА БОРБА ЗА ТРЕЗВЕНОСТ

Решение на Политбюро на ЦК на БКП. Постановление на Министерския съвет на НРБ. Мероприятия на Секретариата на ЦК на БКП — ноември 1986 година

Тази брошура на Партиздат съдържа Решението на Политбюро на ЦК на БКП за ограничаване употребата на алкохол, утвърдено на 14 ноември 1986 година, Постановление № 67 на Министерския съвет на НР България от 21 ноември 1986 година за ограничаване употребата на алкохол, както и Мероприятия на Секретариата на ЦК на БКП за изпълнение решението на Политбюро за ограничаване употребата на алкохол, утвърдени на 19 ноември 1986 година. В брошурата са включени като приложения: Постановление № 25 на Министерския съвет на НРБ от 30 март 1976 за работата на държавните и стопанските органи и организации за изпълнението на задачите, произтичащи от Основните насоки на държавната и обществената дейност по трезвеността, приети от ЦК на БКП и Държавния съвет на НРБ. И извадки: из закона на народното здраве — глава осма: борба против алкохолизма, наркоманията и тютюнопушенето; из закона за движението по пътищата — глава шеста: принудителни административни мерки.

20 700

Цена 0,35 лв

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ
ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ,
СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

Партиен живот

ПИСАНИЕ НА ЦК НА БКП
ОСИТЕЛ НА ОРДЕН
ГЕОРГИ ДИМИТРОВ

СОФИЯ
ФЕВРУАРИ
1987

LIBRARY
MAY 27 1987
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

[Partien Zhivot.]

Digitized by Google

Digitized by Google

Партиен живот

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП

№ 3 ФЕВРУАРИ 1987 ГОДИНА

ГОДИНА XXXIV
ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

В Политбюро на ЦК на БКП 3

ПРЕУСТРОЙСТВО В ПАРТИЙНО-ОРГАНИЗАЦИОННАТА РАБОТА

Анастасий Дончев — Научно-техническата революция изисква нов подход 5
Добри Добрев, Виделина Иванова — Преди една година и сега 11
* — Не само субект, но и обект на обновлението 25
Стефка Ангелова — Пестеливи на думи, щедри на дела . . 25
Костадин Чаталбашев — Делово и без шум да изменяме обстановката 29
Руска Главчева — За да не се огънем под тежкия товар на новия ден 32
Ирина Харизанова — Да скъсаме с традиционализма 35
Дарина Радева — Верността на посоката 38
Петър Живов — Двигателят на обновлението 44
Елка Стоева — За юридическата и партийната отговорност 47

ЗА КАЧЕСТВЕНО НОВ РАСТЕЖ В ИКОНОМИКАТА

* — Кадровото осигуряване на народното стопанство . . . 53
Рашко Рашков — С нов подход към трудовите ресурси . . 53
Ангел Манолов — Назряла потребност 62
Иво Нетов — Работната сила: използваме ли я разумно? . 70
Марин Петков — Проблемът. А решаването му? 73

Digitized by Google

ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА РАБОТА — ДЕЙСТВЕН ФАКТОР

Теодора Тонева — Активни, високоотговорни млади хора . . 76
Димитър Добрев — Политическата осведоменост 82

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Пьотр Ерпилов — Изпитание на гласността 86

ВЕТЕРАНИТЕ РАЗКАЗВАТ

Мила Илиева — Завръщане към началото 93

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

Петранка Димитрова — Стражица е жива. Стражица ще живее 101

НОВИ КНИГИ, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

Петрана Трендафилова — Нравствената отговорност на личността 104
Стоян Георгиев — С помощта на печатното слово 108
* — Общинският партиен комитет — политически ръководител на селищната система 112

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Йото Кръстев *(главен редактор)*, **Георги Бърдаров**, **Георги Ванев**, **Асен Веселинов**, **Коста Димов**, **Кирил Иванов**, **Николай Иванов** *(зам. главен редактор)*, **Мила Илиева**, **Стоян Кръстев** *(първи зам. главен редактор)*, **Стоил Найденов** *(зам. главен редактор)*, **Иван Рачев**, **Петко Стамов**, **Йордан Хаджиев**, **Гено Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска" 7, тел. номератор 84-01

Дежурен редактор: Иван Мичев Коректори: Недялка Труфева, Зоя Стефанова

Дадена за набор на 4. II. 1987 г. Подписана за печат на 16. II. 1987 г. Тираж 56 500. Формат 60/100/16. Обем 7 коли.

ДП „Димитър Благоев" — София, ул. „Ракитин" № 2, тел. 46-31

Digitized by Google

В ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП

Политбюро на Централния комитет на Българската комунистическа партия обсъди докладната записка на другаря Тодор Живков „Някои съображения във връзка с Януарския пленум на ЦК на КПСС и с по-нататъшното осъществяване на стратегическия курс на БКП за качествено нов растеж" и прие следното решение:

Пленумът на ЦК на КПСС, състоял се през януари т. г., е важно политическо събитие в живота на КПСС и на съветския народ. Той потвърди правилността на линията, изработена от Априлския пленум (1985 г.) на ЦК на КПСС и XXVII партиен конгрес, обогати и конкретизира курса за дълбоко и всестранно обновяване на съветското общество.

В доклада, изнесен от генералния секретар на ЦК на КПСС другаря Михаил Горбачов, и в решението на пленума са дадени цялостното виждане на КПСС за характера и същността на преустройството в СССР, основните насоки на кадровата политика на партията; разкрита е органичната връзка между преустройството и демократизацията на съветското общество; набелязани са задачи, за да придобие социализмът най-съвременни форми на обществена организация, най-пълно да се изяви неговият хуманен характер.

Със своето теоретично и идейно богатство, с ленинския си дух и новаторския си подход пленумът има широко международно значение.

Българската комунистическа партия горещо приветствува постановките и решенията на Януарския пленум на ЦК на КПСС и изразява своята дълбока убеденост: тяхното провеждане ще изиграе решаваща роля за постигането на историческите цели, в името на които партията на Ленин вдига на борба съветския народ; те ще допринесат за решаването на общите задачи, които стоят пред братските социалистически страни в сегашния преломен етап.

Документите на Януарския пленум, в които се обогатява арсеналът от средства, форми и подходи за развитието на социализма, умножават градивния опит на комунистическите партии и на социалистическите страни в борбата за изграждане и усъвършенствуване на новото общество, ще оказват благотворно отражение върху процесите в международното комунистическо и работническо движение.

Всичко това ще увеличи привлекателната сила на социализма, ще издигне още повече ролята на Съветския съюз в борбата за премахване на термоядрената заплаха и за спасяване на човешката цивилизация.

На своя пленум ЦК на КПСС отново потвърди колко важно

Digitized by Google

е творчески да се развнва марксистко-ленинското учение, новаторски да се подхожда към проблемите на социалистическото строителство, в съответствие с новите реалности на обществения прогрес и съобразно конкретните условия на всяка страна.

Ценна традция на БКП е творчески да черпи от опита на братските партии и особено от богатия опит на Комунистическата партия на Съветския съюз. Верни на тази традиция, ние следим с голям интерес и внимателно изучаваме новите решения и дейността на КПСС за усъвършенствуване на социализма.

Това укрепва нашата решимост неотклонно да провеждаме априлската генерална линия на партията, която осигури във всичкн области солидни завоевания, постигнати със самоотвержения труд на народа. Плод на тези завоевания е сегашната преобразена в икономическо, социално и духовно отношение България.

Осъществявайки априлската линия, през последните годнни на Февруарския (1985 г.), Януарския (1986 г.) пленум на ЦК на БКП и на XIII партиен конгрес, в съответствие с обективните закономерности, изработихме нов стратегически курс, курс на качествено нов растеж върху основата на научно-техническата революция.

Това е курс на технологично обновяване и решителни структурни промени в производството, на разгръщане на социалистическото стопанско самоуправление и на по-нататъшно разширяване и задълбочаване на социалистическия демократизъм на всички равнища.

Това е курс на качествени изменения в социалната политика, в идеологическата работа на партията, в работата на кадрите, за тяхното сплотяване и преустройство.

Това е курс на безкомпромисна борба срещу слабостите и отрицателните явления, за утвърждаване на новото и прогресивното в нашия живот, за превръщане на критиката в движеща сила на качествено новия растеж.

Този стратегически курс разкрива възможност за издигане на ново равнище всестранното сътрудничество и сближаване на Народна република България със Съветския съюз.

Политбюро единодушно утвърждава постановките и изводите, съдържащи се в докладната записка на генералния секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет другаря Тодор Живков „Някои съображения във връзка с Януарския пленум на ЦК на КПСС и с по-нататъшното осъществяване на стратегическия курс на БКП за качествено нов растеж".

С настоящето решение и с Докладната записка да се запознаят партийните органи и организации, нашата общественост.

Digitized by Google

ПРЕУСТРОЙСТВО В ПАРТИЙНО-ОРГАНИЗАЦИОННАТА РАБОТА

НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКАТА РЕВОЛЮЦИЯ ИЗИСКВА НОВ ПОДХОД

АНАСТАСИЙ ДОНЧЕВ
първи секретар на Софийския градски комитет на БКП

Живеем и работим във време на дълбоки, качествени промени. Тринадесетият конгрес на БКП — нов връх в ленинската генерална априлска линия на партията — определи стратегическия курс за осъществяване на научно-техническата революция, за ускоряване на темповете на икономическото развитие на страната, за максимално използване на интензивните фактори и върху тази основа — за разгръщане на предимствата на социалистическия обществен строй, на социалистическата демокрация, за все по-пълното задоволяване на материалните, социалните и духовните потребности на хората.

Приетите от него документи са значим принос в теорията и практиката на социалистическото строителство. Той разработи всеобхватна и дългосрочна, научнообоснована и боева програма за действие, разкри широко поле за изява на творческия потенциал на партията и народа в реализацията на стратегията за качествено нов растеж, формулира високата и вдъхновяваща цел: овладяла и впрегнала мощта на съвременната научно-техническа революция, родината да посрещне XXI век сред най-развитите страни в света.

Историческият Тринадесети конгрес беше нов ярък израз на постоянно растящата ръководна и направляваща сила на Българската комунистическа партия като политически ръководител на народа, като партия на революционното мислене и действие, на социалното творчество и новаторство.

Колосален и незаменим е личният принос на генералния секретар на Централния комитет на нашата партия за разработването и извисяването на стратегията за качествено нов растеж в икономиката, в социалния и духовния живот на страната, вдъхновяващ е примерът за революционен подход, теоретична дълбочина, новаторски дух, който той непрестанно ни дава. Заключителното слово на другаря Тодор Живков на Декемврийския (1986 г.) пленум на ЦК на БКП е всестранно и същевременно конкретно и точно ръководство за действие в по-нататъшната ни работа за успешно осъществяване на конгресните решения.

През изминалите след конгреса месеци — време на напрегната политическа и организаторска работа — за Софийската градска партийна организация изключително ценна беше помощта, която постоянно ни оказват Централният комитет на партията и лично другарят Тодор Живков. Достатъчно е да припомним ролята и значението на съвещанието с градския актив на 6 май

Digitized by Google

и срещата с бюрото на Софийския градски комитет на БКП и изпълнителния комитет на Столичния народен съвет на 2 октомври м. г., на които той очерта новата концепция за научно-техническо, социално-икономическо и духовно развитие на София. Принципно новият подход и виждания за развитието на регионалните системи бяха дълбоко обосновани и ярко защитени и в програмното му слово пред пленума на окръжния комитет на партията в Русе на 17 декември м. г.

Това е фокусът, който събира в диалектическо единство главните направления на работата и борбата на комунистите и трудещите се от столицата в изпълнение на партийните предначертания за качествено нов растеж. Това е вдъхновяващата и мобилизиращата всеки столичанин задача, която ще ни позволи не само да осъществим поръките на XXV отчетно-изборна конференция на Софийската градска партийна организация, да доведем докрай изпълнението на конгресните решения, но и да изградим истински образцова социалистическа столица, да достигнем ново качество на труда и живота, на общуването и отдиха в столичния град.

От практическа гледна точка приетият от Третата сесия на Деветото народно събрание Закон за единния държавен план за научно-техническото и социално-икономическото развитие на Народна република България през деветата петилетка създава възможности за решаване на острите социални проблеми на столицата. И това още веднъж определя голямата отговорност на Софийската градска партийна организация за осъществяването на новия социално-икономически и духовен растеж на гр[illegible] и то още сега, през годините на тази петилетка.

Новият подход се основава на разбирането, че [illegible]то на София е неразривно свързано с развитието на страна[illegible]ябва да има София, отворена към България, както и Б[illegible]рия, отворена към София" — на тази постановка на другаря Тодор Живков се базира новата концепция. Тя предвижда осъществяването на такъв тип интензификация, която да дава възможност най-пълно да се използва съществуващият потенциал, бързо да се внедряват и разпространяват в столицата и страната технологични системи от нов тип, опиращи се на челните постижения на научно-техническия прогрес. Какви по-благоприятни условия за всестранно разгръщане на човешкия фактор в големия град, за научно-техническо творчество, иновационна дейност и духовно развитие не само в регионален, но и в национален мащаб!

Задачата е ясна, целта — стимулираща и мобилизираща. Конкретизирайки „посоките на главния удар", през месеците след партийния конгрес бяха разработени и утвърдени от бюрото на Софийския градски комитет на БКП „Основни насоки за социално-икономическото, научно-техническото и духовното развитие на столицата през деветата петилетка" и „Нов технологичен проект на София", в който е заложена стратегията ни за технологично обновление и прогресивно преструктуриране на столичната икономика. Разработва се и Концепция за комплексното и хармонично развитие на София към 2000 година и за следващите 30—40 години.

Приоритетните задачи, които трябва да бъдат решени, за да изведем столицата на предни позиции в страната по темпове на икономически растеж, да покажем положителен пример в ръководството и управлението, в практическите резултати от овладяването на постиженията на научно-техническия прогрес, са де-

Digitized by Google

финирани като главно съдържание на политическата и организаторската работа на градската партийна организация. По право и дълг комунистите застават начело в нелекия и сложен, но абсолютно необходим процес на технологично обновление и прогресивно преструктуриране на софийската икономика по пътя на ускорено внедряване на ресурсоспестяващи технологии, на производството на наукоемка продукция с такова качество, че да се осъществяват пазарни пробиви. На задачата в края на петилетката да се създадат условия за преминаване предимствено към използване на безлюдни технологии и кибернетични системи служат утвърдените от бюрото на градския комитет на БКП целеви програми за развитието на научното приборостроене, белтъчното инженерство, автоматизацията на инженерния труд, на системи изделия, основани на твърдотелите лазери, за производството на химически чисти и свръхчисти вещества и други.

Ние, комунистите, добре разбираме и дълбоко съзнаваме, че особено сега, когато вървим по непрокарани пътища, за успеха на започнатото историческо дело не е достатъчно само изпълнението на решенията на ръководните органи, колкото и добре обмислени да са те. Нуждаем се и от инициативата и ума, от творческите способности на всеки трудов човек, на всеки трудов колектив.

„За нас — каза другарят Тодор Живков във Встъпителното слово пред Тринадесетия конгрес на БКП — участието в научно-техническата революция е преди всичко политически въпрос, въпрос на човешки взаимоотношения и интереси, на взискателност и самовзискателност, на израстване на личността, на енергична подкрепа на новото, на прогреса на цялото общество."

Именно към такъв подход насочи усилията си и Софийската градска партийна организация. Повишаването на ролята на човешкия фактор, разгръщането на творческия потенциал на отделния човек, на колектива като цяло е центърът на политическата, идеологическата, организаторската работа и на първичните партийни организации, на партийните групи.

В самоуправлението — това беше дебело подчертано на Тринадесетия конгрес и политически, икономически и правно гарантирано в новия Кодекс на труда — партията вижда един от основните фактори за ускоряване на социално-икономическото развитие. Узаконявайки ролята на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост, то създава изключително благоприятни условия за нов прилив на творческа енергия, за мобилизиране и разгръщане на интелекта и инициативата в социалистическите самоуправляващи се организации. Този извод беше многократно потвърден в столичните трудови колективи на събранията за избор на новите органи на самоуправление, потвърждава се и сега, по време на отчетите и изборите в профсъюзите.

Всичко това особено повишава отговорността на партийните организации като политически гарант на самоуправлението, издига на ново, още по-високо стъпало тяхната роля като водеща политическа сила на трудовия колектив, който има нови функции и решава качествено нови задачи. Такива са сега неотменимите изисквания към работата на всяка партийна организация, на всяко партийно ръководство.

Вглеждайки се в собствената си работа, градският комитет на партията се старае да усъвършенствува целеполагащите си функции, да наложи стил на висок професионализъм, на делови-

Digitized by Google

тост и упоритост, на самовзискателност и взискателност към кадрите, на активна подкрепа на новото. „Организираност, ред, дисциплина, отговорност" — това е ръководният девиз и за комунистите, и за безпартийните трудещи се от столицата.

В районните партийни организации се подеха полезни инициативи: „Научно-техническият потенциал на Ленински район — за района, за столицата, за страната", „Всяка първична партийна организация и трудов колектив — с творчески принос за реализиране на научно-техническата политика на партията" — в Коларовски район, „От всеки — качествена работа, от всеки — ефективен труд" — в Люлински район, „Комунистът и научно-техническият прогрес" — в Благоевски район и др. В първичните партийни организации се проведоха откровени и конструктивни разговори за състоянието и бъдещото развитие на колективите, разширява се тяхната инициативност, изменя се подходът им, обогатяват се формите на тяхната работа. Трудовите колективи откликнаха с многобройни предложения, с конкретни дела. По примера на братска Москва десет столични предприятия подеха инициативата за ресурсоспестяващ икономически растеж — в тях около една трета от прираста на чистата продукция е за сметка на икономия на материални ресурси. Ръст бележи и работата в структуроопределящите предприятия.

Тези начинания намериха отражение в резултатите от нашия труд през първата година на петилетката. През 1986 година столицата постигна ръст спрямо 1985 година на обществената производителност на труда с 12,1 на сто, на съвкупната печалба — с 19,4 на сто, на произведената стокова промишлена продукция — с 5,3 на сто. Значителен принос в постигнатите темпове на икономически растеж има ефектът от внедрените научно-технически разработки, който е с 23 на сто по-висок от постигнатия през 1985 година. Степента на обновление на промишлената продукция е 19 на сто, като в стратегическите направления тя достигна 50 — 80 на сто. Стремежът за икономично изразходване на ресурсите доведе до снижаване на материалните разходи с 2,6 пункта в сравнение с 1985 година.

Записахме в календара на първата година на петилетката и първия български ГАПС, и усвоеното производство на системи за автоматизация на проектантския труд с използване на 32-разрядни мини-електронноизчислителни машини, на роботи за автоматизация на монтажните процеси и други.

Тези резултати, естествено, ни радват, но сравнени с високите критерии на качествено новия растеж, не могат да ни удовлетворят. Все още съпоставките с водещи световни фирми в областта на електроннонзчислителната и съобщителната техника, металорежещите машини, малотонажната химия, фармацията, металургията и други не са в наша полза: производителността на труда в софийските предприятия на тези отрасли е средно 2—3 пъти по-ниска от световните постижения. Имаме неизползвани резерви и за дву- и трисменен режим на работа, в поддържането на техниката, в организацията на производството. Това са и някои от причините за незадоволителното фондоотдаване и за сравнително ниските темпове на растеж в това отношение: за 1986 година темпът на фондоотдаване е 6,4 на сто, докато за чистата продукция възлиза на 11,7 на сто.

Такива факти не могат да бъдат преодолени с полумерки. Трябва да ликвидираме с разпуснатостта и безотговорността, с проявите на криворазбран „хуманизъм". Към технологично пре-

Digitized by Google

въоръжаване и обновление на столичната икономика, към богат социален и духовен живот в нашия град можем да вървим само с организация, ред, дисциплина и отговорност. „Организираността удесеторява силите“ — учеше Ленин. Само по този път можем да постигнем високите цели, които сме си поставили в изпълнение на партийните предначертания.

Софийска марка трябва да носят стратегическите пробиви в нацноналната листа в областта на електрониката, прецизното машиностроене, биотехнологиите и новите материали. На тях ще се основе и новият тип перспективна технологична структура на материалното производство в столицата. Софийски адрес може и трябва да има първото компютърно-интегрирано производство в областта на машиностроенето. Софийската електроника следва да поеме върху себе си решаването на проблема за развитието и широкото навлизане в народното стопанство на кибернетичните системи за управление на технологичиите процеси — главният елемент на безлюдните производства и комплексно автоматизираните заводи на бъдещето.

Същевременно чрез технологично-икономическите комплекси от нов тип, които ще станат основни носители на прогресивните изменения в производствената структура на София, столицата ще се „отвори“ към страната. Такива комплекси включват фундаменталната и приложната наука, технологическото и конструктивното проектиране и внедряване, подготовката на кадри, производството и реализацията на продукцията. Веднага трябва да подчертаем, че не става дума за създаване на нова материално-техническа база, след което да се пристъпва към изграждането на технологичните вериги, а за практическа реализация на постановката, развита от другаря Тодор Живков пред пленума на окръжния комитет на БКП в Русе. Ако вземем основните технологични направления, които имат своите естествени ядра в София, ще видим колко ефективно могат да се обвържат в териториален аспект комуникационно-информационното производство, електрониката, микроелектрониката и изчислителната техника, праховата металургия и металокерамиката.

При технологичното превъоръжаване и изграждането на новите вериги изключително важно място придобива изпълнението на решенията на правителствата на България и Съветския съюз за изграждане на съвместни предприятия и преки научно-производствени връзки. Началото бе сложено с „Иваново — ЗММ“, а сега вече в София се изграждат 19 съвместни българо-съветски предприятия, а други 32 научноизследователски организации и предприятия установяват преки производствени и научно-технически връзки.

Много по-високи могат да бъдат и постиженията ни в използването на ресурсите, потенциала и възможностите на научните организации и звена в столицата, за реализиране в пълна мяра на революционизиращото въздействие на науката. Градската партийна организация поема своята отговорност за ускореното и ефективно решаване на тази задача с убеждението, че трябва да създадем такава обстановка, при която не само да няма място за ниска резултатност, но и резултатите от дейността на научните институти да станат основа на работата на самоуправляващите се стопански организации за трансфер на технологии и научно-технически прогрес.

Ние си поставяме за задача нарастването на приноса на столицата в националния доход през годините на деветата петилет-

Digitized by Google

ка да не е резултат само от постиженията в материалното производство. Приносът на столицата трябва да се определя във все по-голяма степен и от „производството" на технологии, от информационната индустрия, от квалификацията и преквалификацията на кадрите в региона и страната.

Новото мислене и действие изисква да гледаме и на организациите за изследвания и технологии, на програмните колективи като на действителни социалистически стокопроизводители. Цената на техния научен продукт следва да им дава възможност още с неговата продажба да формират съответните фондове, а крайните им резултати да се отчитат в приноса на териториалната система. Така в перспектива доходите на столицата от разпространението на технологии, образци, инженеринг и продажба на програмни продукти, системи и информации трябва да станат съизмерими с доходите, получавани от материалното производство. Възможности за това откриваме и в приложението на новия Правилник за стопанската дейност.

Имаме вече известен опит с утвърждаването на три научно-технологични центрове, изяснили сме и потребността и ефективността от изграждането на още осем — в областта на лазерните технологии, научното приборостроене, плазмените технологии, химически чистите вещества и други.

Черпим от принципиално новите, богати идеи, съдържащи се в разработения от другаря Тодор Живков нов подход в териториалното развитие — ключът за осъществяване на качествено нов растеж в териториален аспект. Те са априлската боева програма в дейността на Софийската градска партийна организация за преодоляването на острите социални проблеми, натрупали се през последните години, и за отварянето на столицата към страната.

Добре разбираме, че пътят ни няма да е лек и равен, че научно-техническата революция няма да ни поднесе „на тепсия" своите плодове. Но сме убедени, че целите, които си поставяме, са не само достижими, но и увличащи, завладяващи, мобилизиращи. Разполагаме с научнообоснована програма за действие, начертана от нашата партия. Пример и стимул за нас е опитът на братската Комунистическа партия на Съветския съюз, огромната дейност, която се разгръща в съветската страна за ускорение и преустройство във всички сфери на обществото. Разчитаме на 150-хилядния отряд на софийските комунисти, вярваме в способността му революционно да мисли и революционно да действува, опираме се на активната творческа работа на стотиците хиляди трудови хора на София, на неспокойния ум на нейните научни работници, изобретатели, рационализатори. В това е нашата сила.

Digitized by Google

ПРЕДИ ЕДНА ГОДИНА И СЕГА...

ДИАЛОЗИ

Преди една година общинският комитет на БКП в Казанлък на пленум обсъди състоянието на вътрешнопартийната демокрация в общинската организация като условие за разгръщане на творческата активност на комунистите. Тогава комитетът си постави амбициозната задача да постигне по-голяма гъвкавост и действеност за **организирано и целенасочено развитие на инициативността и творчеството** на партийните органи и организации в условията на качествено новите условия, да прилага по-високи критерии за оценка на отговорността на комунистите да развиват своите възможности и способности, да създават климат за всеобща мобилизация на колективния ум и творческия потенциал на трудовите колективи.

Обоснована бе необходимостта от качествено ново равнище на партийното ръководство чрез обогатяване на неговото съдържание, стил и подходи.

Разработките в доклада и в решенията съдържат оригинални виждания и идеи за усъвършенстване на колективизма във вътрешнопартийните отношения, за демократизиране на механизмите за разглеждане и решаване на текущите и перспективните проблеми.

От пленума ни дели годината на Тринадесетия конгрес, озонирал всички клетки на партийния и социалния организъм с обновителния заряд на революционните идеи за коренни качествени преобразования, начело на които е призвана да стои партията.

Помолихме другарите Добри ДОБРЕВ — първи секретар на общинския комитет, и Виделина ИВАНОВА — секретар на комитета, да споделят с читателите творческите търсения, успехите и трудностите, свързани с първите крачки в преустройството на партийно-организационната работа в общинската партийна организация.

Изтеклата година със сложността и мащабността на конгресната повеля за обновление и ускорение в нашето развитие бе време за проверка, доразвитие и обогатяване на виждания, идеите и задачите, които си поставихме на пленума на общинския комитет. Същевременно животът потвърди колко правилно тогава изведохме на преден план в своята работа проблемите за по-нататъшното развитие на вътрешнопартийната демокрация и за издигане творческата активност на

Digitized by Google

комунистите. За общинската партийна организация те бяха израз на обективна необходимост. Към тях ЦК на БКП ни насочваше с решенията на пленумите, с изискванията за усъвършенстване на стила и методите на работа, за решителна борба с отрицателните явления. Потребността от по-голяма гъвкавост и действеност за организирано и целенасочено разгръщане на инициативността и творчеството на партийните органи и организации, за повишаване отговорността на комунистите и за мобилизиране колективния ум и творческия потенциал на колективите е продиктувана на следващо място от конкретните условия в селищната система. На наша територия е съсредоточен голям научно-технически и производствен потенциал, пред който са поставени важни и трудни задачи, свързани с развитието на националната икономика. Голяма част от трудовите колективи носят отговорността за развитието на два от „основните стълбове" на националната икономика — производството на хидравлични изделия и на металорежещи машини и инструменти. Предвиждат се и се реализират по-високи от средните за страната темпове на развитие на основата на качествени технологични и технически решения. В края на петилетката нашите заводи ще станат крупен производител на средства за автоматизиране на технологичните процеси с възможности чрез технологични пробиви и нови пазарни позиции да догонят и изпреварят водещи фирми. Със собствени сили и елементна база в „Хидравлика" се изграждат автоматизирани технологични линии, а през следващата годидина ще влязат в експлоатация новите мощности за производство на високопроизводително технологично оборудване на нивото на водещите фирми в света. Това ще създаде условия да отговорим на изискването на Февруарския пленум на ЦК на БКП за бързо технологично обновление и в други отрасли и подотрасли на икономиката в страната. Тясно се координира дейността с опита и възможностите на окръжния териториално-производствен комплекс с неговите водещи звена — електрониката и роботостроенето. Разширява се нашата специализация в СИВ. Ускорено се утвърждават новите форми на международно сътрудничество — българо-съветската лаборатория за технологични процеси в хидравликата, внедряване на челни научно-технически постижения с побратимените области и градове от социалистическите страни, съвместни научно-производствени колективи и т. н.

Предстои ни мащабна работа за реализиране на програмата за развитие и дълбочинна преработка до крайни форми на етерично-маслените и лекарствените култури и създава-

Digitized by Google

не условия за затваряне на кръга наука—земя—краен продукт и в производството и разнообразяването на асортимента от хранителни стоки; за осигуряване на количествени и качествени изменения в производството на стоки за потребление, услугите на населението, във всички сфери на социалноикономическия и духовния живот на селищната система.

Ускореното осъществяване на програмите за комплексна механизация и автоматизация на производствените и управленските процеси, изграждането на нови автоматизирани участъци, линии и системи поражда нови изисквания и потребности от: компетентно и ефективно използване на предоставените ресурси и свързаното с него решително подобряване организацията, дисциплината и културата на труда във всеки отрасъл; разгръщане на нова по съдържание и форми работа за възпитание на колективите, за повишаване трудовата и политическата активност на трудещите се, за формиране на необходимите за етапа качества и отношения; радикална промяна в съдържанието и в използваните форми, средства и методи за подготовка и възпитание на кадрите, за да овладяват умението за компетентно ръководство, за авторитетно участие в цялостния процес на преустройство и обновление и да увличат ръководените колективи.

Корените преобразования в социално-икономическата област поставят в качествено нова обстановка цялостната обществена практика. Разбираме, че претворяването на партийната повеля за качествено нов растеж в икономиката на селищната система и за по-нататъшно развитие на социалистическата демокрация трябва да се **предхожда и съпътствува от практически действия за преустройство на партийната работа и ръководство.** За нашата общинска партийна организация тази задача се оказа твърде трудна. Защото нейното решаване означава да **постигнем качествено нова степен в развитието на съзнанието на хората,** в отношението им към трудовите и обществените задължения, нова нагласа към новото, готовност с личен принос да участвуват в обновителните процеси. А това са изисквания преди всичко към комунистите, към стила на партийните органи и организации, за да станат те носители и организатори на новото.

В процеса на подготовката на пленума и след това в работата за изпълнение на неговите решения, а по-късно и на конгресните постановки ние насочихме вниманието на кадрите и на партийните организации към по-голяма конкретност и действеност, към обогатяване на съдържанието, стила и подходите на партийно ръководство, към търсене и прилагане на форми и средства за политическо въздействие, съобразени с повишената динамика на процесите, развиващи се в трудовите колективи. Опитът досега показа, че в това отношение ни предстоят сблъсъци с много субективни и обективни трудности, че търсените изменения настъпват в непрекъсната борба с традиционализма, закостенялостта, самодоволството и самоуспокоението в част от кадрите, с преодоляване на силната инерция на количествения подход в оценката на ценностите и т. н. Трудностите произтичат и от това, че ние самите не сме достатъчно теоретически и практически подготвени, а и науката невинаги своевременно и конструктивно подпомага нашите търсения.

Затова сме далеч от мисълта, че вижданията и идеите,

Digitized by Google

практическите действия и опитът в общинската партийна организация дават изчерпателен и най-точен отговор на проблемите и задачите, които процесът на революционни научно-технически преобразования поставя пред партийната работа и ръководство. От гледна точка на постигнатите вече резултати положителен момент е, че през последните години успяхме изпреварващо да насочим дейността на партийните организации и на кадрите към главните стратегически направления в развитието на селищната система, утвърждавахме високи критерии при оценката на собствената работа и тази на ръководените колективи. С помощта на критичен и творчески анализ на практиката търсим форми, методи и средства за постигане на по-високо качество в политическата и организаторската работа.

— Върху кои от механизмите за разглеждане и решаване на проблемите съсредоточихте усилията си и какви промени постигнахте в техния демократичен характер?

Какви успехи имате в утвърждаването на **колективност от ново качество**, на обстановка за свободни дискусии, за откровен обмен на мисли, оценки и препоръки при обсъждането и решаването на въпросите в комитета и бюрото. Какви прегради срещате и как ги преодолявате?

След пленума повече внимание и усилия полагаме за развитието и усъвършенстването на колективизма във вътрешнопартийния живот и на тази основа създаваме реални условия за разгръщане творческата активност и инициативност на партийните организации и комунистите, на трудовите колективи. Изхождайки от взаимната зависимост и от диалектическата връзка между творческата активност на комунистите, на първичните организации и трудовите колективи, си поставихме за цел колективността да пронизва цялостния живот и дейност на партийната организация от разкриването и изучаването на въпросите до обсъждането и решаването на проблемите и задачите. Готови схеми няма и не търсим, защото активността на отделните партийни организации протича при различни, неповторими условия, среда и хора и зависи от много фактори — от качествения състав, от целите и задачите, от информираността и компетентността, от атмосферата, стила и методите на ръководство и много др. Това определя и многообразието на използваните механизми, подходи, форми и средства за разширяване приноса на комунистите в определянето на проблемите, които разглеждат и решават партийните организации.

Разширяваме нашата организационна практика с използването на анкетите, консултациите и допитванията, ангажираме широк кръг от активисти и специалисти за извършване на проверки и за събиране на информация по проблемите и за мнението на хората. Трайно място в нашата дейност намират и дискусиите със специалисти. Запознахме комунистите отрано с проектите за решения, обсъждаме по няколко варианта. Усъвършенствувахме механизма на перспективното и оперативното планиране на партийната дейност и на работата на органите за социално управление. Стремежът ни е да разтоварваме използваните от нас форми и средства от елементите на

Digitized by Google

формализма. За тази цел засилваме контрола и насочваме колективния ум към органично съчетаване на перспективното развитие с успешното изпълнение на всекидневните задачи.

Резултатът от такъв подход за общинската партийна организация и за селищната система е, че в плана за научно-техническото и социално-икономическото развитие през деветата петилетка се предвиждат темпове, по-високи от средните за окръга и страната. Опитът на много партийни организации за творческо осмисляне на пътищата и средствата за мобилизиране на възможностите на научно-техническия потенциал доведе до успешно разработване и решаване на редица въпроси на комплексната механизация и автоматизация, до създаване със собствени сили на първите автоматизирани участъци и линии, на средства за автоматизация, на автоматизация на инженерния труд и др.

Имаме основания да възприемем като положително въздействието от конкретната работа, провеждана от бюрото на общинския комитет на БКП с отделни категории кадри, с партийни и стопански ръководители, с обществения актив от селата, ветерани на общинската партийна организация: консултации, обсъждане на подходи за решаване на едни или други важни за селищната система въпроси, срещи с трудови колективи и населението по квартали и села, разясняване и обсъждане на различни замисли, за да стане тяхното реализиране вътрешно убеждение и се пренесе то в първичните организации и трудовите колективи. Резултати от прилагането на такъв подход вече имаме. Напоследък в оперативната работа на бюрото се утвърждават и целевите срещи с членовете на партийните бюра, специалисти и ръководители по нерешени въпроси и критични бележки, които са от тяхна компетентност.

Важна роля за повишаване активността на комунистите имат вътрешнопартийните отношения, развитието на критиката и самокритиката, гласността, борбата с отрицателните явления, социалната справедливост и равната отговорност на всички, стимулирането на новаторите, на смелите и подготвените хора, подкрепата на нерешителните, създаването на условия за открит сблъсък с всичко и с всички, които пречат на развитието.

Инициативността и дисциплината на ръководните кадри, личният пример, честност и преданост, умението да работят с хората, да зачитат мнението им, успешно да мобилизират силите за изпълнение на задачите, да откриват и подкрепят новото определят в значителна степен позитивното въздействие върху процесите на развитие на демократизма във вътрешнопартийния живот и в трудовите колективи, стимулират творческата активност на комунистите и трудещите се. Вниманието си в работата с кадрите насочихме към още по-широко демократизиране на цялостния процес на подбор, разместване и възпитание при непрекъснато издигане на партийното ръководство. И тук въпросът е не само до разширяването на конкурсно-изборната система, а в повишаване ролята и отговорността на първичните организации и на колективите при подбора, обучението и възпитанието, при оценката и движението на кадрите. Оценките на номенклатурните кадри се обсъждат задължително от партийните организации, в които членуват, а след утвърждаването им от бюрото информираме

Digitized by Google

комунистите за предявените към тях претенции. Миналата година всички ръководни кадри от номенклатурата на общинския комитет на БКП, които получиха незадоволителна оценка, след няколко месеца се отчетоха пред първичните организации за предприетите от тях мерки и за настъпващите изменения.

С особено внимание се отнасяме към личната отговорност и дисциплина на комунистите, търсим промени в отношението и взискателността към техните дела — важен резерв за постигане на висока активност и инициативност в политическия авангард на трудовите колективи. Ако развиваме демокрацията, без да засилваме взискателността и отговорността, нарушаваме единството между правата и задълженията на комунистите и на трудещите се. Отчитаме, че на сегашния етап разгръщането на демократизма при нас изпреварва в известна степен засилването на дисциплината, отговорността и творческото изпълнение на задълженията. В този смисъл наред с разширяването на демократизма полагаме усилия за адекватно развитие на методите, формите и средствата за повишаване на дисциплината, организираността, взискателността и възпитанието на съзнание за дълг и отговорност.

Поръченията и отчетите са ефективни средства за повишаване на активността, на личния пример и принос на комунистите. Ние ги утвърждаваме в масовата организационна практика, като обогатяваме тяхното съдържание и повишаваме критериите за оценка. Изключително големи възможности в това отношение разкриха отчетът „Първичната организация — политически гарант за високо качество“ и прегледът „Комунистът — активен участник в осъществяване на научно-техническата политика на партията“, инициативата „Моят личен принос за изпълнение на конгресните решения“. В поеманите и вписвани в личните страници и книжки самозадължения комунистите сами осмислят и определят своя дял в реализацията на поставените цели и задачи. Главното, на което държим, е никой да не остане извън творческия подем, извън контрола на партийния колектив (група или организация) без политическа оценка на личния му принос.

Адекватността между задачите на общината, на колективите и производствените единици със съдържанието на партийната дейност е в пряка връзка и зависимост от степента на развитие на вътрешнопартийната демокрация и от периметъра и градуса на творческата активност на комунистите. Наред с това предприемаме мерки за внасяне на качествени изменения по целия фронт на преустройството, във всички структурни звена на общинската партийна организация.

Търсим нестандартни подходи, форми и средства за работа с първичните организации, с които искаме да преодолеем пасивното присъствие на упълномощените представители на общинския комитет в техния живот, което най-често се изразява в регистриране на положението и механично пренасяне на информация. По-дълбоко да вникват в обстановката, в производствената дейност и обществено-политическия живот, във възможностите на кадрите, активно да съдействуват за промяна и да създават условия за творчество и инициатива — това сега искаме от пълномощниците на общинския и на партийните комитети.

Digitized by Google

Изменяме подхода си към проверките в първичните организации. Вместо документална проверка или среща със секретаря и отделни комунисти — жива работа с хората за по-продължително време, участие в събрания и заседания, в организирани мероприятия, за да почувствуваме атмосферата, да вникнем в проблемите и да окажем реална помощ.

Споделените мисли отразяват част от богатото многообразие от подходи, механизми, форми и средства, които са обаче още далеч от потребностите и не осигуряват дълбоко и качествено преустройство. Много фактори оказват противодействие и ограничават темповете на преобразованията. Продължава да ни тревожи несъответствието между образователното равнище и квалификацията на част от ръководните и изпълнителските кадри и техническото и технологичното ниво на производството. Не сме овладели цялостния обществен процес на изграждане и функциониране на самоуправляващите се организации и свързаното с това качествено усъвършенствуване на обществените отношения, утвърждаването на самоуправлението и всестранното издигане ролята на трудовия човек в политическия, икономическия и културния живот на общината. В условията на дълбоко преустройство на икономиката определящото значение на въпросите за органично единство между права, творческа активност, инициатива и отговорност, дисциплина и организираност няма пълна адекватност с ефективността, настъпателността и единството в прилаганите досега от нас политиковъзпитателни, организационни и икономически мерки на въздействие.

Наред с това продължават отрицателно да действуват някои фактори и извън нас. Например въздействието на множеството регламентирани по форма и съдържание мероприятия в първичните организации по решение на висшестоящите органи. Не са създадени в страната необходимите механизми и стимулатори за повишаване на образованието и квалификацията, за висок професионализъм, за овладяването на нови професии и знания.

Тези и още много други мисли бяха в основата на обсъжданията при разработването на Комплексната програма за изпълнение на конгресните решения. Те и сега, в началото на 1987 година, съпътствуват практическите ни действия за привеждане на партийната работа в съответствие с изискванията на Декемврийския (1986 г.) пленум на Централния комитет.

— Преди една година на пленума стигнахте до извода, че по-нататъшното демократизиране на вътрешнопартийния живот в общинската партийна организация и разгръщането на творческата активност на комунистите и трудещите се в значителна степен зависят от дейността на общинския комитет, бюрото и политическия апарат. Какво предприехте?

Второто направление, върху което концентрирахме вниманието си в комплекса от мерки за качествено преустройство в партийната работа, е усъвършенствуване на стила и методите на работа на общинския комитет, на бюрото и политическия апарат, оптимизиране организацията на тяхната дейност. При това главните усилия насочихме за решаването на два проблема. Създаваме трайни условия за действително пренасяне центъра на нашата дейност в първичните организации

Digitized by Google

и трудовите колективи. По този път постигаме по-високо качество и резултатност на политическото ръководство.

Усъвършенствуваме организацията на работа в общинския комитет и неговото бюро, осигуряваща условия за деловитост, оперативност и колективност в разработването, обсъждането и решаването на проблемите. Безспорно трудностите за постигане на трайни изменения са свързани с недостатъчната компетентност и информираност на членовете на комитета, с проблемната съдържателност в работата на изборния орган, с оптимизиране на съотношението между разработващи, организаторски и контролни функции, с атмосферата в заседанията и т. н.

Какво от нашата практика считаме за полезно? От съществено значение са проблемността в работата на пленарния състав и бюрото, усъвършенстваният механизъм за подготовка и протичане на заседанията, осигуряващ условия за зачитане на колективното мнение на комунистите. Те са добра основа, но при новите условия са твърде малки изменения.

— Членовете на общинския комитет отразяват и носят оценките и предложенията на комунистите, които представляват и общественото мнение. Как осъществяват отговорността на своя политически мандат?

Кои елемеити в механизмите на подготовка и протичане на пленарните заседания считате за нови и ефективни? Какви възможности те разкриват, за да узнавате и отчитате мнението на всички комунисти? Пленумът да се превръща в задочно събрание на общинската партийна организация и на обществения актив от селищната система?

Животът изисква от политическия ръководител в общината колективизъм от ново качество, още по-пълноценно реализиране на правата и отговорностите на членовете като представители и на партийните организации, и на общинския комитет сред комунистите и трудещите се. В това отношение предприемаме практически мерки, чиято резултатност е осезателна. Така например в продължение на три отчетно-изборни кампании материалите за общинската партийна конференция, преди да се приемат от комитета, се обсъждат във всички първични партийни организации. По този начин пленарното заседание за приемането им се превръща в задочно събрание на общинската партийна организация, а членовете на комитета — в изразители на мнението на широк кръг от комунисти и специалисти.

Проведените през последните две години пленуми носят белега на нашия стремеж да създаваме условия за широко участие на изборния актив и на комунистите. Доразвихме и обогатихме опита в подготовката на пленумите по бригадната организация, партийните групи, партийното ръководство на Комсомола, класово-партийното възпитание и др. за разширяване на общественото начало при разработване на анализите, за предварително обсъждане с изборния състав на комитета на основните оценки и изводи от партийната практика, провеждаме прегледи, конференции и дискусии, извеждаме опит по отделни страни на главния проблем, обсъждаме проекти за решения и т. н. В организационната подготовка на пленума по

Digitized by Google

проблемите на вътрешнопартийната демокрация лично участвуваха около 25 на сто от членовете на общинската партийна организация, които в продължение на месеци активно се включваха в отделните етапи. При подготовката на основните насоки за развитието на казанлъшката икономика в съответствие с критериите и постановките за качествено нов растеж и на комплексната програма за изпълнение на конгресните решения се съобразихме със становището на много ръководни кадри и специалисти. Постъпиха разработки и виждания на партийни комитети и организации, които, анализирани и обобщени от работните групи, бяха внесени и приети на пленарни заседания през втората половина на миналата година. По такъв начин те станаха израз на колективния ум и творчество на членовете на комитета и на преобладаващата част от комунистите в общинската партийна организация, на специалистите и на ръководните кадри. **Този подход при подготовката на материалите за пленарни заседания създаде нагласа у членовете на изборния актив за активно участие в обсъжданията, освободи ни от сценариите, от предварителното определяне на изказващите се.** Нарасна ангажираността на членовете на комитета в изпълнението на взетите решения. Вярваме, че ще постигнем още по-съществени изменения, ако реализираме идеите си с доклади, информации, отчети и други разработки пред пленума да излизат не само секретарите (каквато е сега практиката), но и други кадри от пленарния състав, ако предварително по въпросите работят няколко работни групи, ако отделни членове лично се отчитат за работата си. По този начин ще създаваме условия за творческа дискусия, за компетентно участие в нея, за увеличаване приноса на всеки член на изборния орган във формиране на лична позиция и отговорност в решаваните въпроси.

Колективността най-релефно е изразена в работата на бюрото. Става дума за колективност не само в заседанията, но и в цялата му оперативна дейност. Ние виждаме как компетентността и отговорността на членовете на бюрото, как деловата атмосфера в заседанията благоприятствуват за разгръщане на творчески дискусии, които са много по-активни, когато се обсъждат и решават въпроси на перспективата, социални проблеми, кадрови въпроси и т. н. Проблемното използване на широк актив от комунисти и специалисти, участието в заседанията на бюрото на част от членовете на комитета в зависимост от компетентността създават реални условия научно да се подхожда в обсъждането и решаването на въпросите. Предприехме мерки за намаляване обема на материалите, практикуваме устни докладвания, заседания на място в трудовите колективи и т. н.

Предприемаме практически мерки и за по-пълно реализиране на организаторските функции на изборните партийни органи. Създаваме предпоставки времето и организаторските възможности на членовете на комитета, както и тези на политическите сътрудници да се използват в по-голяма степен в организацията за изпълнение на решенията, за оказване на помощ и упражняване на действен контрол. Утвърден бе статут на членовете на общинския комитет, на всеки е възложено поръчение да отговаря за първична организация, утвърдихме проблемните групи за разработване на задачите,

Digitized by Google

произтичащи от комплексната програма на комитета за изпълнение на конгресните решения.

Предстои да прецизираме задълженията на обществения актив към отделите и да разработим статут за неговата дейност. Търсим форми и средства за превръщане дейността на апарата във все по-организиран процес, в който всеки знае своите функции, разбира задачите си, действува планомерно и резултатно. Целта е да освободим политическите сътрудници от всичко ненужно и малко резултатно, от онова, което ги задържа продължително на бюрата и ги заставя да използват телефона като „най-сигурно" средство за връзка с комунистите, кадрите и трудещите се. Поставихме ред в провеждането на съвещания — само в извънработно време, предварително планирани, при пълна съгласуваност между отделите. Връзките ни с кадрите се осъществяват по месторабота. Пример в това отношение дават секретарите.

От съществено значение за ефективността от работата на политическите сътрудници в партийните организации и трудовите колективи, за повишаване на авторитета и самочувствието им е степента на тяхната подготовка, компетентност и информираност. Проблемът е и наш, но в значителна степен е зависим от дейността на редица органи извън общината. Да вземем например необходимостта от своевременно, а защо не и изпреварващо информиране на общинските комитети по важни решения на Политбюро, Държавния и Министерския съвет и др. Не е нормално политическият щаб, кадрите, които първи трябва да реагират, оперативно да организират изпълнението им, да ги получават предимно от стопанските ръководства.

В целия комплекс от фактори с особена тежест е примерът на първия секретар и секретарите за утвърждаване самочувствието и авторитета на партийния работник.

Преди една година общинският комитет прецени, че настъпващите положителни изменения в партийната дейност по темпове и обхватност не съответствуват на динамично протичащите социално-икономически и технологически процеси и на сложността на задачите, защото изпълнението на решенията продължава да бъде слабо звено в нашата дейност. Разкрихме слабостите, свързани с ограничената действеност на механизма за оперативно пренасяне и практическо реализиране на задачите и решенията до непосредствените изпълнители, с неумението всякога добре да се избират силите и средствата, организацията за изпълнението им, с ефективността на контрола. Свързахме резултатността на политическото ръководство с преобразуващата сила на партийното въздействие, с инициативата и творчеството на партийните организации и комунистите за изпълнение на решенията, със степента на реализация на поставените цели и крайни резултати.

— На пленума обосновахте необходимостта от засилване на политическия характер и преобразуващата сила на партийните решения. Решихте чрез механизма на партийните решения да стимулирате творчеството и инициативата на комитетите, организациите и комунистите. Поставихте задачата партийното решение, начинът на неговото приемане и процесът на неговото изпълнение да

Digitized by Google

играят ролята на механизми за развитието на демократизма. Как развивате способността на партийните организации творчески да конкретизират постановките, целите и задачите, които им възлагате? Как ги подтиквате сами да търсят и извличат своите цели и средства, да преобразуват обективните потребности по места в собствени проблеми и задачи?

В целия процес на подготовка, вземане и изпълнение на решенията най-ярко се проявява диалектиката между демократизма и централизма. До единомислие и единодействие, израз на което е взетото решение, се достига в творческо търсене, в спорове и дискусии с аргументирано излагане на гледищата на отделни лица, в зачитане на мненията и предложенията. Този процес естествено развива самоинициативата на комунистите и трудещите се, прави ги съпричастни и отговорни за взетите решения. Известно е обаче, че решението е средство на централистичното начало, закон, безусловно задължителен за всички. Същевременно самодейният характер на първичната организация, самоинициативата и творчеството в работата им като прояви на демократизма изискват известна свобода на действието. Как тогава чрез партийните решения да стимулираме инициативата и творчеството на партийните организации и комунистите?

Наистина въпросът съдържа в себе си вътрешнодиалектическо противоречие. Отговорът обаче е даден от нашата марксистко-ленинска теория. Както сочи В. И. Ленин, единомислието и единодействието в основното и главното в теорията и политиката, този отличителен белег на партиите от марксистко-ленински тип, не противоречат на многообразието в подхода, отчитащ спецификата на условията, местните особености, при които се претворява политиката.

Изпълнението на задачите, възложени от висшестоящите органи, предоставя на партийните организации широки възможности за практическа изява на тяхната самодейност и на творческата инициатива на комунистите при конкретизацията им, при избора на подхода, на формите, средствата и методите на организаторска и политическа работа за тяхното изпълнение.

Акцентът на централистичното начало в нашите решения се отнася преди всичко до целите и задачите с очертаване на крайните срокове за изпълнението им. Специфичните особености в дейността на партийните организации не могат да се предвидят, нито обективно да се отчетат, когато се взема едно или друго решение от общинския комитет на БКП.

Затова инициативата в партийните органи и организации ние търсим в свободата им при избора на пътищата, начините, средствата, в разнообразието на местната инициатива, в свободното определяне на своите действия дотолкова, доколкото не противоречат на поставените цели и обективни закономерности. Така единството в основното и главното, в същественото не се нарушава. Разликата е само в пътищата и начините на подхода.

Особено широко поле за изява на творчеството и инициативността на комунистите и трудещите се, на самодейния характер на първичната организация се разкри сега при конкре-

Digitized by Google

тизиране на решенията на Тринадесетия конгрес на БКП. Общинският комитет на БКП на свой пленум, без да декретира пътищата, формите и средствата, очерта основните насоки и задачи на общинската партийна организация, произтичащи от конгресната повеля за качествено нов растеж в икономиката и коренните преобразувания във всички сфери, ръководейки се от някои специфични дейности в селищната система: наличен научно-технически потенциал, достигната степен на специализация, разпределение на производителните сили, състояние на дисциплината, възможности на кадрите, боеспособността на партийните организации, ефективността на политическата и организаторската работа в трудовите колективи и т. н. Партийните комитети и организации в своите комплексни програми и мероприятия, отразили колективния ум на членовете, си поставиха конкретни задачи, определиха своя конкретен подход за реализацията им.

Самодейността на първичната организация диалектически съчетава съзнателното и целенасочено изпълнение на поставените от по-горните ръководни органи цели и задачи, които отразяват обективната необходимост в развитието на партията и обществото, със свободата в избора, както сочи В. И. Ленин, „на пътищата, начините и средствата за движение към общата цел".

Свободният избор на вариантите за действие се определя от обективните закони на развитието и е в границите на принципите, целите и задачите, отразени в програмата, актуализирани от конгресите и конкретизирани от ЦК на БКП. Затова основно изискване към кадрите е дълбоко да опознаят законите на общественото развитие и, без да отклоняват своята дейност от изискванията им, чрез нея да разширяват сферата за проява на едни и да ограничават действието на други.

Свободата търсим в най-кратките пътища, в най-ефективните средства, в най-сполучливите форми на организация и вариантите за работа, в разработване на допълнителни цели и задачи, каквито са случаите и при насрещното планиране, при разработване на собствени мероприятия и програми за изпълнение решенията на висшестоящите партийни органи. На практика тогава се детайлизират решенията на висшестоящия партиен орган в зависимост от специфичните условия, кадрови възможности, ресурсна осигуреност и т. н.

Партийната работа е творчески процес на взаимодействие между хората и най-малко тя от всички други може да бъде унифицирана. Всяко декретиране от общинския комитет на конкретното поведение и действие и моделиране на всички детайли на изпълнителския процес нанася вреда най-малко в две посоки. От една страна, стеснява просторите на самоинициативата и творческата активност на комунистите, а, от друга — приучва кадрите да изчакват готови решения, да бездействуват и да чакат указания.

Освен това далеч сме от мисълта, че е в рамките на възможностите на комитета да моделира всички детайли на изпълнителския процес за всяка партийна организация, а не е и необходимо. Максимализмът в това отношение довежда до деформация в партийното ръководство, до засилване на директивните методи на работа и ръководство.

Digitized by Google

На мястото на такъв подход ние мислим по какъв начин да утвърждаваме възможността организацията сама, в зависимост от своето състояние, да избира онези пътища и средства, които са най-добри за нея. Изобщо по-малко да се уповаваме на директивните методи, а да се облегнем повече на творчеството и инициативата от долу.

Затова стремежът на общинския комитет е да ограничава до минимум регламентирането, а чрез съгласуване и координация да обединим в единен поток цялата организаторска и политическа работа на всички равнища и звена, за да достигне и да се осмисли от всеки комунист и трудов човек партийната политика, да се повиши социалната им активност. Всичко това отново ни насочва и към друга конгресна повеля — по-близо до хората, по-конкретна и ефективна работа сред тях.

Ето защо сега, когато по решение на бюрото на окръжния комитет на БКП в Стара Загора в първичните организации се провежда разговор за тяхната роля и за приноса на комунистите в изпълнението на конгресните решения през първата година на петилетката, в своите указания комитетът предяви само изисквания за качествено организиране и провеждане на разговорите, за високи критерии от позициите на Декемврийския (1986 г.) пленум на ЦК на БКП при оценяване на извършеното и при определяне на задачите през следващите периоди, но избора на начините и формите за организирането им предоставихме на първичните организации.

— Тринадесетият конгрес отново призова по сложни проблеми на заседанията, събранията и пленумите да се внасят за обсъждане **проекти за многовариантни решения.** Какво мислите и какво предприемате в това отношение и по какъв начин го постигате! Послужете си с конкретни примери!

Засега всички свързваме обновяването на практическите действия с подготовката и внасянето в пленумите, заседанията и събранията на проекти за многовариантни решения, защото едновариантните не пораждат висока активност и дълбок размисъл, не изискват собствена позиция и водят до еднообразни, унифицирани практически действия.

Считаме, че не бива да стигаме до инфлация на понятието многовариантност. Едва ли е необходимо при ясни проблеми, при които се вижда конкретният извод за изменение на състоянието и за подобряване на партийната дейност, да се предлагат няколко варианта за решения.

С тези мисли не отричаме своите съображения, споделени пред пленума. Напротив, необходимо е към всеки въпрос да подхождаме конкретно. Ако въпросите са мащабни, сложни, непознати за нас като явление, е необходимо да излизаме пред партийния актив с проекти за многовариантни решения. Така постъпихме при обсъждане на партийната структура в селското стопанство след изграждане на КЕМЛК „Българска роза". Работни групи предложиха три варианта за решение. След тяхната защита от всяка работна група бюрото на общинския комитет на БКП утвърди един от тях и двегодишната практи-

Digitized by Google

ка показа, че сме взели правилно решение, съобразено с условията на работа тогава.

С такъв подход тръгнахме и когато търсихме пътища за активизиране на комунистите по местоживеене и изграждане на партийни групи към низовите организации на Отечествения фронт. Две работни групи излязоха с проекти на основни насоки за работата с партийните групи по местоживеене. Бюрото след оживена дискусия прие нов трети вариант, ползвайки полезните замисли от предложените два.

Откровено ще споделим, че в това отношение сме в началото. Водени от разбирането, че едва ли е по възможностите на която и да е група да предложи много на брой и в същото време равностойни, научнообосновани решения, в комитета преминаваме към създаване на две и повече групи, работещи независимо една от друга по един и същ проблем.

По-голямо внимание отделяме на обсъжданията на проекторешенията на бюрото на общинския комитет. Стремим се дискусията да става не върху състоянието на обекта, който се изследва, а върху пътищата, формите и средствата, чрез които ще изменяме неговото бъдещо състояние.

Беседата води НИКОЛАЙ ИВАНОВ

Digitized by Google

НЕ САМО СУБЕКТ, НО И ОБЕКТ НА ОБНОВЛЕНИЕТО

ОПИТ И ПРОБЛЕМИ

На свое разширено заседание в края на месец декември окръжният комитет на партията в Смолян обсъди въпроса **за по-нататъшното усъвършенстване на кадровата работа в окръжната партийна организация в духа на изискванията на Тринадесетия конгрес на БКП. На пленума присъствува членът на Политбюро и секретар на ЦК на БКП Чудомир Александров.**

Встъпително слово направи другарят Атанас Атанасов, първи секретар на окръжния комитет на БКП. *В него той обобщи състоянието на най-важните страни от кадровата работа, изводите и оценките, които подробно и задълбочено са разработени в доклада за пленума.*

ПЕСТЕЛИВИ НА ДУМИ, ЩЕДРИ НА ДЕЛА

СТЕФКА АНГЕЛОВА

Какви основни проблеми са разгледани в доклада? В него се прави анализ на състоянието на кадровия потенциал на окръжната партийна организация — по сфери и отрасли на народното стопанство, в държавните органи и обществено-политическите организации, в нематериалната сфера. Задълбочено се разглежда приложението на Лениновите принципи при подбора, издигането и разпределението на кадрите, по-важните слабости, които се допускат, и причините за тях, насокните за усъвършенстване. Особено внимание се отделя на демократизацията на кадровия процес — приложението на конкурсното и изборното начало, разгръщането на гласността и т. н., а също и на някои по-важни страни от стила и методите на работа.

Съществено място в кадровия процес заема работата с резервните кадри. Това всъщност е звеното, в което се допуска немалка доза формализъм. На този проблем е посветен самостоятелен раздел, в който успоредно с разкриването на състоянието се оценява и опитът, изведен в някои общински партийни организации от окръга, предлагат се конкретни мерки за преодоляване на слабостите и за усъвършенстване на работата.

Digitized by Google

Значително място в доклада се отделя и на проблемите, свързани с подготовката, обучението и възпитанието на кадрите. Като се имат предвид задачите в окръга и натрупаният досега опит, се прави изводът, че е нужно пълно преустройство и в системата, и във формите, и в съдържанието на обучението и възпитанието на този потенциал.

Не е необходимо да се спираме по-подробно на доклада. В него се прави задълбочеи анализ на всеки конкретен проблем, посочват се трудности и слабости, очертават се перспективи и насоки за бъдещи действия.

Интересно и полезно е да отделим повече място на едно от основните достойнства на пленума. Става дума за **подхода на окръжния комитет към неговата подготовка.** Извършена е значителна работа. Значителна — и по количество, и по качество, и по обхват на проведените мероприятия. Подготовката започва непосредствено след Тринадесетия конгрес. Изучават се партийните документи, литературата по проблема, а също и натрупаният опит в окръжната организация, в цялата партия и в КПСС. Изготвя се подробна библиографска справка, по която започват да се готвят ръководните партийни дейци. Научен работник от Центъра по партийно строителство на АОНСУ, специалист по проблема, изнася пред апарата на окръжния комитет на БКП лекция на тема: „Работата с кадрите — важен фактор за издигането на ръководната роля на партията и изпълнението на партийните задачи". Пак под негово ръководство с участието на първите секретари на общинскнте комитети, завеждащите отделите и политическите сътрудници на окръжния комитет се провежда семинар, който протича при голяма активност.

Изискванията към кадрите и задачите пред тях, които произтичат от решенията на Тринадесетия конгрес и документа за качествено нов растеж в икономиката, се обсъждат в самостоятелно занятие на окръжния партиен университет. В него участвуват кадрите, номенклатура на окръжния и на общинските комитети на партията. С помощта на лектори от списание „Партиен живот" се провеждат семинари и беседи по проблемите на усъвършенстването на стила и методите на работа и ръководство.

По конкретната тема е проведено и специално социологическо изследване, в което са обхванати 85 на сто от номенклатурните кадри на окръжната партийна организация.

Организира се обмяна на опит в два окръга, а под ръководството на отдел „Организационен" се обменя положителен опит в общинския комитет в Златоград по работата с резервните кадри. С непосредственото участие на отделите на окръжния комитет във всички общински комитети и първични организации са извършени проверки и анализ на работата им с резервните кадри. В процеса на проверките е оказана конкретна помощ и са предприети практически мерки за подобряване на работата във всички общински комитети и в по-голямата част от първичните партийни организации. Пак с активната помощ на всички отдели се прави преглед и се актуализира съставът на резервните кадри от номенклатурата на окръжния и общинските комитети. Води се конкретен разговор поотделно за всеки човек — има ли необходимите качества, може ли действително да заеме и изпълнява длъжността, след колко време, какво още не му достига и т. н. Резултатите от този преглед ще се видят след време. Едно обаче е безспорно — че той ще даде отпечатъка си върху работата с кадрите в посока на нейното подобряване и усъвършенствуване.

Digitized by Google

Оценява се работата на всички номенклатурни кадри. Отделите на окръжния комитет правят анализ на своята работа с тях и с резервните кадри, участвуват в проверките по общини, оказват конкретна помощ в извеждането иа положителен опит в три общински комитета.

Бюрото на окръжния комитет обсъжда информация от общинския комитет — Мадаи за дейността на партийните органи по подбора, издигането и разпределението на кадрите в общината.

На свон заседания отдел „Организационен" разглежда редица въпроси, свързани с хода на подготовката на пленарното заседание, между които информации от общинските комитети в Мадан и Златоград по формирането и извеждането на положителен опит в работата с резервните кадри, от общинския комитет в Широка лъка по усъвършенствуваие стила и методите на работа, от окръжния комитет на ДКМС за работата с резервните кадри и т. н.

Окръжните ръководства на обществено-политнческите организации и окръжният народен съвет предприемат конкретни практически мерки за подобряване на дейността си в тази насока. Те провеждат пленуми, приемат системи, правят прегледи по тези въпроси. Освен това вестник „Родопски устрем" започва посистемно и нашироко да отразява на своите страници проблемите на кадровата работа на партийните органи и оргаиизации, а също и дейността на кадрите за нзпълнение решенията на Тринадесетия конгрес.

Извършената предварителна работа е много полезна. Тя е израз на научността в подхода на окръжния комитет на партията към обсъждания въпрос. Изучаването на конгресните решения, на научната литература, на челния опит, а също и всестранното и задълбочено изучаване на състоянието му — чрез социологическо изследваие, проверки, анализи, беседи, обсъждане на информации и т. н., дава възможност комплексно и задълбочено да се обхване и разгледа проблемът, да се вникне в найдълбоката му същност, реално да се прецени неговото състояние, да се видят успехите, ярко да се откроят слабостите, пътищата за тяхното преодоляване и за осъществяване на коренен поврат, на преустройство в кадровата работа. Извършеиото дотук раздвижва много хора. Още на този етап са преодолени редица слабости, иабелязани са мерки. И на практика се получава така, че преди пленума работата по усъвършенствуването иа кадровия процес вече е започнала. Нещо повече. Налице са и първите конкретни резултати. Ето защо и в доклада, пък и в почти всички изказвания беше подчертано, че извършената работа, предшествувала пленума, е значителна, че тя е добра основа да се проведе задълбочена и конструктивна дискусия по проблема. При иеговото познаване н отчитане на извършеното те ще имат възможност да насочат погледите си напред — с нов подход и отговорност да изпълняват решенията на пленума.

Можем да посочим още две достойнства на пленума, които заслужават особено внимание. На първо място, това е обстоятелството, че за обсъждане и приемане наред **с доклада беше предложен и пакет от четири основни документа** — програма, основни положения и решения за усъвършенствуване на кадровата работа, а също и система за обучение, възпитание н квалификация. Тези документи обхващат всички етапи на кадровия процес, всички основни негови елементи, страни и проблеми. И когато служат като конкретно ръководство за действие, те не-

Digitized by Google

ношение се оказа и ролята на ръководните кадри.

На фона на безспорните постижения по-ярко се очертават и някои негативни страни в отделни колективи, свързани с незадоволителни резултати в интензивното развитие на някои отрасли, с бавните темпове, със застоя на преустройството на стила и методите ни на работа, с примирението към съществуването на отрицателни явления. Възникват много въпроси „защо"? Защо от пленум на пленум, от заседание на заседание повдигаме едни и същи нерешени проблеми? Защо години наред не ни се удава да изкореним от нашия живот слабости и недостатъци, за които се говори и в доклада? Защо се получи така, че комунисти ръководители допуснаха прояви, чужди на нашата партия? Причините са много. Но една от главните, по мое мнение, опира до нас, кадрите, особено партийните, до нашата съвест, до нежеланието ни да видим своята отговорност, до обстоятелството, че искаме от всички други да се преустроят, а ние стоим на едно място — мястото на назидатели, а не на организатори. В една или друга степен това се отнася и за нас. Тази година в бюрото на общинския комитет в Смолян три пъти обсъждахме проблемите на строителството в общината, но реалните изменения за въвеждане в действие на пусковите обекти и намаляване на незавършеното строителство са незначителни.

В този ред на мисли искам да се спра само на два въпроса. Първият е за **ролята на общинския комитет на партията.** От нашата дейност в най-голяма степен зависи преодоляването на съществуващото противоречие между добрите партийни решения и тяхното изпълнение в трудовите колективи. А от колективите, които ръководим, започва развитието на кадрите. Експериментирахме и работим за реализиране на редица практически мерки, с които целим да пренесем нашата работа в партийните организации. От обстановката, която създаваме, зависи изявата на кадрите като творчески личности. Тя дава възможност да се преодолява страхът от рискованите на пръв поглед необичайни действия. Склонни сме да приемем машина, която мисли, но не и хората. По-добре те да са добри изпълнители. И затова често използваме аргумента за заменяне на отговорността за работата с отговорността пред висшестоящия орган.

На общинско равнище работят кадри, които, от една страна, са субект в решаването на кадровите въпроси, а, от друга, самите те са обект на кадрово внимание. На тези две съществени страни в нашата работа не се отделя необходимото внимание в подготовката ни от специализираните партийни институти. Така или иначе ние изоставаме от динамиката на развитието на някои процеси. Изборите за колективните органи на стопанското самоуправление ни завариха неподготвени. Механизмите на изборността в партийната структура на този фон изглеждат закостенели и несъответствуващи на разширяващата се социалистическа демокрация.

Слабост в работата ни на общинско равнище е, че обръщаме внимание повече на подготовката и работата с кадрите, а не на нашата отговорност и умение за търпеливата и продължителна дейност по тяхното откриване и реализиране. Години наред ние не следим най-изявените пионерски и комсомолски активисти, за чието обучение и подготовка са се отделяли много грижи и сред-

Digitized by Google

ства. Тук също трябва да се търси възвращаемост.

Нерешен оптимално за нас е и въпросът за **номенклатурата на кадрите.** Съществуващата централизация и криворазбрана съгласуваност не ни дават възможност да съсредоточим най-добрите сили на ключовите позиции. Голяма по брой, тя не ни позволява добре да изучим и познаваме кадрите, да имаме възможност да водим индивидуална работа с всеки един от тях.

Това ни приучва да работим книжно, а не с хората. Често пъти нашата работа се свежда само до „кадровата справка". Пишем стотици справки — за нас и за окръга. И добре ги пишем. А никой не ни пита познаваме ли човека, как се труди той, как живее, какво мислим за него, какви проблеми има. Много добре се научихме да гледаме на хората чрез документите. Да приемаме тези, в личното дело на които има пълен порядък. Така при вземането на кадрови решения има случаи колективността да се свежда само до формалния акт за поставяне на даден кадрови въпрос в колективния орган. Причините за тази слабост се крият в избирането на по-лекия път при подбора на кадрите, тъй като другият изисква търпеливо и упорито да се изучават качествата на всички.

В тази връзка остро пред нас стои въпросът за **оценката на кадрите.** Там и шаблонът, и щампата са се вкоренили най-дълбоко. Зад написаното не се вижда човекът, неговата индивидуалност, особено при стопанските кадри. Това е толкова силно, че ако не знаем на кого е оценката, от нейното съдържание не може да се разбере за кого се отнася. За това не може да имаме никакво оправдание.

И тук искам да поставя втория въпрос — за **демократизма и гласността** в кадровата работа. Нали всички сме единодушни — трябва да се развиват тези начала. А като погледнем, не е така. Кой е против? Разбира се, никой, ала промените не са съществени. А от кого да крием, че хората с особено внимание следят и коментират нашите кадрови решения.

Гласността не я свързвам с правенето на сензации или с унижаване личното достойнство на кадрите. Става въпрос за откритото обсъждане в партийните органи и организации, в трудовите колективи. По-широкият съвет с комунистите по кадровите въпроси не е излишен. Но откъде се взема тази тайнственост, тази склонност за разместване тихомълком на кадрите. Боя се, че и за себе си не мога да отговоря без колебание. Затова тук е необходим добрият пример на окръжния комитет. Да преодолеем познатия мотив „А ще ни разберат ли правилно хората?" Мисля, че ще ни разберат, стига откровено и принципно да подходим.

Накрая искам да поставя въпроса за **етичността във взаимоотношенията между партийните кадри.** Често слушаме по адрес на работници от партийния апарат ласкателни обръщения, високопарни думи, изказвания, конто започват с поименни обръщения. Просто да му стане неудобно на човек. А на нас ни е хубаво от това и премълчаваме. Струва ми се, че прекалено много започнахме да заменяме другарските вътрешнопартийни отношения с чинопочитанието, простотата и достъпността — с престижа на органа, в който работим.

Живеем в напрегнато време, свързано с борбата за претворяване на задачите за качествено нов растеж на икономиката и другите области на живота. Новите и сложни проблеми

Digitized by Google

поставиха на изпитание кадрите. В общината се стремим да създаваме обстановка на взискателност и отговорност, на творчество и инициатива, на тревога от някои негативни тенденции в икономическото развитие. Делово и без шум да изменяме обстановката, да повишаваме критериите в кадрите и към кадрите, без което е невъзможно ускореното развитие напред.

Завършвам с пълното убеждение, че настоящият пленум ще бъде мощен ускорител в усъвършенстването на кадровата работа, в по-нататъшната творческа дейност за изпълнение на конгресните решения.

ЗА ДА НЕ СЕ ОГЪНЕМ ПОД ТЕЖКИЯ ТОВАР НА НОВИЯ ДЕН

РУСКА ГЛАВЧЕВА
председател на ОК на ОФ — Смолян

В окръжния комитет на Отечествения фронт сме удовлетворени и окуражени от последователно провежданата линия на окръжния комитет на БКП и на голяма част от общинските партийни комитети за укрепване ръководствата на отечественофронтовските звена и движенията към нас с дееспособни кадри и особено с подходящи и активни председатели на низовите организации, на кварталните и селските комитети.

Тази грижа проличава особено сега по време на отчетно-изборната кампания. Създадената в окръга атмосфера на доверие в кадрите, усилията за сплотяването им са главно условие всеки от нас да се реализира според способностите си. Опирайки се на тези постижения, окръжният комитет на Отечествения фронт се стреми кадрите му да отговарят на съвременните изисквания, на социално-демографския състав на организациите и населението. Отдава ни се да включваме повече млади хора, образовани, с висок личен престиж. Сега за председатели на низови организации се избират доста инженери, лекари, икономисти, средни технически кадри, учители и др. Преодолява се схващането, че Отечественият фронт е организация за пенсионери и в нея работят предимно застаряващи хора.

Големият брой млади, интелигентни и енергични председатели на низови организации, на квартални, селски и общински комитети спомага да се повишава инициативността, да се дава нов облик на цялостната работа в селото и квартала.

Под ръководството на окръжния комитет на БКП полагаме усилия по-конкретно да работим с кадрите си както за формиране на необходимата организационна култура, така и за тяхното обучение и възпитание, за издигане на тяхната съзнателност и отговорност, авторитет и самочувствие. Утвърждават се дните на председателя по отделни проблеми, срещите с активите, засилва се личната ни помощ в дейността на общинските комитети и низовите организации на Оте-

Digitized by Google

чествения фронт. Стремим се да привикнем нашия актив да се занимава с конкретни неща, по-зорко да изучава проблемите на своята организация.

Но и за нас времето все повече бърза. То всеки ден подлага на проверка нашето съзнание, нашата годност и отговорност да отстояваме, да защищаваме, да превръщаме в съзнание и поведение, в практика и резултат по местоживеене цялото идейно богатство на конгреса.

Поради това и ние сме изправени пред властното изискване за преустройство. Преустройство — да! Но как именно то да стане достояние, поведение, стил на живот и действие на целия многохиляден актив на Отечествения фронт?

Понятно е, че шумните заявки за големи начинания, за преустройство не са преустройство. Поредната програма, поразличното хрумване, нравоучително указание, без акт за промяна, не са преустройство. Не е преустройство и разминаването с редица стопански органи в общините, с които имаме общи задачи, разхождането ни из окръга с безлични стъпки, след като дребни нерешени въпроси добиват петилетна и двупетилетна възраст. Премного са вече приказките, че изменяме малкия свят около нас, а той си остава все един и същ, както едни и същи си оставаме и ние в него. Това са само част от ръждивните на рутината, традиционализма, лености, които обременяват процеса на преустройството на кадрите от нашата сфера и са причина да **се огъваме под тежкия товар на новия ден.** Най-голямата тревога е за това как да накараме кадрите и актива да не се помиряват преди всичко със себе си, как да не се изхабяват в ежедневието, как да се самозареждат с новото, което настъпва около нас.

Чувствуваме, че много повече трябва да прави окръжният комитет на Отечественния фронт за решително изменение на стила и методите на работа на бюрата на общинските, селските и кварталните комитети. Стремежът е да освободим една част от нашия актив от чувството за малоценност и да го накараме с по-остро око да се вглежда в големите задачи, които постави Тринадесетият конгрес на БКП, и умело да ги привежда към конкретните условия по местоживеене. Погъвкаво, по-находчиво да дешифрираме в практиката постановката за обществения гарант и низовата организация — стопанин на своята територия.

Стремим се самите ние да се освободим от снизходителния начин на търсене на отговорност от онези наши кадри, които безотговорно смачкват големите задачи по местоживеене и ги свеждат горе-долу единствено до метене на улиците преди Първи май и до прочитане на слово на починал съкварталец. Това са конкретни проблеми на личната ни работа и обуславят необходимостта от повишаване на взискателността.

Но има и друга група трудности, които зависят не само от кадрите на Отечествения фронт, а и от кадрите, с които партията ни е възложила да реализираме постановката за гаранта. Проявите на високомерие и незачитане от тяхна страна до болка изцеждат самочувствието и стопяват желанието на много хора да се отдават на общественото поприще. Мнозина са административните и стопанските ръководители, които подценяват или не зачитат всеотдайния, скромния и високосъзнателния труд на кадрите на Отечествения фронт.

Официално призната като отговорна, високоблагородна и изключително трудна, функ-

Digitized by Google

цията на председателя на низовата организация на практика е принизена, обществено неоценена, незачетена. И неоценена не от обикновените хора, а от някои кадри — номенклатура и на окръжния, и на общинските партийни комитети. Понякога сме свидетели как те поизяждат от работното си време, пък и от обществено дължимото по морала на комуниста време я за колата, я за дъщерята, я за лова, я за много други лични неща, а за едно-единствено събрание на низовата организация, когато да се наредят редом със съкварталците в скромното клубче на Отечествения фронт, нямат време, с голяма досада посрещат поканата за участие, оказват се премного уморени, ангажирани, преситени.

Нерядко се стига дотам, че председателят на низовата организация, който също се е уморил през деня, в стремежа си да реши един или друг въпрос, повдигнат от населението, започва да тича от врата на врата. Но отношението към него е, като че ли тича за личната си кухня и в края на краищата бива поставен от еди-кой си чиновник, комуто се плаща за същата работа, в положение на кираджия пред чорбаджия. Защо? Защото чиновникът е в учреждението, където са парите, специалистите, материалите. Нашият общественик има зад гърба си единствено хората със своите нерешени проблеми, със своите измамени понякога надежди.

Като споменаваме за тези неща, ние търсим причините преди всичко в нас, защото и окръжният комитет на Отечествения фронт в своята практика не е намерил задоволително решение на въпроса как да направим достояние на трудовия колектив по месторабота големия обществен ангажимент и дейност на кварталните дейци. Как да подменим добродушното поглъщане на такава информация?

Отварям дума за низовия председател, но си мисля за отношението и грижата към оня хиляден кадрови състав от низовите звена на всички органи, който най-пряко работи с хората. Каквито и системи за работа с резервни кадри да пишем, каквато и квалификация да даваме на действуващия ръководен състав, най-дълбокият ни резерв стои в основата на кадровата пирамида. Това са нашите преки организатори и ръководители и в производствените колективи, и в ДКМС, БПС, Отечествения фронт. Те са хиляди и всеки ден са до хората, и всеки ден, освен чисто служебните задължения, те теглят каруцата на обществения и организаторския живот в първичния колектив. Какво им даваме в замяна? Директиви, указания, еднократно обучение по някои всеизвестни неща.

Мисля, че е неотложно времето да погледнем на низовия ръководител с висша отговорност. Защото всички сме длъжници към оня наш пратеник сред масите, който трябва с търпение и заразителност да превръща в дела високите и понякога нелеки повели на времето.

Digitized by Google

ДА СКЪСАМЕ С ТРАДИЦИОНАЛИЗМА

ИРИНА ХАРИЗАНОВА
първи секретар
на ОК на ДКМС — Смолян

Днес е трудно да срещнем ръководител на партийна, държавна, стопанска или обществена организация, който да не е придобил първите си организаторски качества в Комсомола. Наред с много други и по тази причина кадровата работа е особено важно направление в комсомолската дейност. Затова естествено е да споделя вижданията си по някои актуални проблеми, свързани с подбора и подготовката на комсомолските кадри и активисти от окръжната комсомолска организация.

Младите хора от Смоляански окръг напълно разбират и изцяло подкрепят линията за коренно преустройство във всички сфери на обществения живот. Нашата организация е откроила задачите си за работа след Тринадесетия партиен конгрес — издигане на младежкия принос в технологичното обновяване и научното обслужване на производството, разгръщане на възпитателната работа сред младежта през призмата на четирите закономерности на общественото развитие.

Заедно с открояването на задачите пред нас възниква въпросът — **готови ли са нашите кадри, на необходимото равнище ли е тяхната подготовка за изпълнението им в условията на научно-техническата революция и ускореното социално-икономическо развитие на окръга?** Това е първият кръг от проблеми, на който искам да се спра.

Безспорно е, че условията, в които се труди и живее младежта на окръга, и проблемите, които има да решава, изискват да се води резултатна работа в комсомолските дружества и организации, да се проявява усет към новото и инициативност. Като анализирахме от тези позиции нашата работа, неотдавна на пленарно заседание на окръжния комитет на ДКМС самокритично оценихме, че липсва достатъчно умение и психологическа нагласа в част от тях да се ориентират правилно в новата обстановка, да насочват енергията на младите хора към разгръщане на научно-техническата революция. Кои са по-важните причини за това? **Подценяваме партийното изискване за подбор и издигане на най-добрите в труда и ученето.** По неписано правило комсомолските активисти подбираме измежду административно-управленския персонал, непряко зает в материалното производство. Значителна част от младите челници, рационализатори, добри специалисти с организаторски качества не се включват в действуващия актив.

Друга причина е **ниската икономическа и техническа подготовка на кадрите от окръжния и общинските комитети на ДКМС.** Тя е в основата на недостатъчното ни умение да организираме младежта като челен отряд в осъществяването на научно-техническата революция, да общуваме като равностойни партньори със стопанските ръководства. Да вземем за пример образователното равнище на 106-те организационно-политически работници в окръжния и общинските комитети. То е следното: 37 на сто са с висше образование (са-

Digitized by Google

мо 7 души са с техническо и икономическо образование), 38 на сто са с полувисше (предимно педагогическо), а 25 на сто със средно. Само двама от 64-те дружинни ръководители са с висше образование. Противоречието се задълбочава и от недостатъчната ни самоподготовка по проблемите на теория на управлението, икономика на промишлеността, прогнозиране, планиране и др. Причина е и нарушената постепенност в издигането и развитието на кадрите в окръжния и общинските комитети на ДКМС. Досега само 20 души от нашите сътрудници са преминали през материалното производство.

Тези проблеми ни тревожат. В тази връзка искам да споделя няколко момента от нашата дейност. **Ние подбираме действуващите комсомолски кадри от стеснена изходна база.** Добре съзнаваме, че има недостиг на кадри в окръжната икономика. Наред с това самокритично трябва да отбележим, че комсомолските комитети не познават достатъчно добре своите активисти. В други случаи партийните комитети и бюра по места, а също и стопанските ръководства пречат на комсомолските комитети да ги подбират от средата на младите специалисти с изявени организаторски качества, оправдавайки се, че са им много нужни като специалисти. Не се дооценява, че преминали школата на Комсомола, сегашните млади специалисти ще бъдат политически по-подготвени като утрешни стопански и други ръководители.

Също немалка част от младите комунисти в окръга не са насочени от партийните организации с поръчение да работят в комсомолските дружества и организации. През последните две години за продължително време допуснахме незаети щатни бройки за отговорни длъжности — завеждащи отдели и инструктори на окръжния комитет, първи секретари и секретари на общинските комитети в Мадан, Златоград и др.

Другият въпрос е за **динамиката на кадровите промени** при нас, което се отразява неблагоприятно върху работата с младежта и боеспособността на комсомолските комитети. Естествено и в бъдеще положението на Комсомола като резерв за попълнение на партийни, държавни и обществени органи и организации ще обуславя кадровите промени. Но следва да се отчита и необходимостта от известно **кадрово стабилизиране на комсомолските комитети.** Само през последните 6 месеца осем от шестнайсетте първи секретари на общински комитети преминаха на друга работа.

За нас сега е особено важно да създаваме и обучаваме **актив на движението за ТНТМ,** което има главно значение в младежкия ни принос за технологичното обновление на окръжната икономика. Тревожи ни недостатъчната готовност за това на нашите организационно-политически кадри, на активистите на движението за ТНТМ. Слаби са резултатите от работата на държавните и стопанските ръководства по изпълнение на задачите за неговото развитие, поставени в програмата на окръжния комитет на БКП за усъвършенствуване на работата с Комсомола. От 16 общински съвета за ТНТМ 10 не функционират като държавно-обществени органи за ръководство на движението. В много общини и предприятия партийните и стопанските ръководства не са направили нищо по изпълнение решението на Политбюро за нов етап в развитието на ТНТМ.

Вторият кръг от проблеми е за това **доколко работата на нашите кадри и актива е на**

Digitized by Google

равнището на съвременните изисквания. Както споменах, в наскоро проведеното пленарно заседание на окръжния комитет ние самокритично и задълбочено обсъдихме тези въпроси. Отбелязахме, че трудностите и пропуските в работата с младежта се дължат най-вече **на липсата на системност и единен подход в подготовката, обучението и възпитанието ни.** Затова приехме система за работа и програма за обучението.

Важна задача за нас е усъвършенстването на планово-то начало, подобряването на цялостната подготовка и организация на съюзната учебна година като основна форма за обучение и възпитание. Направихме първите успешни практически стъпки в това отношение. Особено нужно и полезно е пред нас като лектори и събеседници по-често да излизат най-отговорните партийни, държавни и стопански ръководители. Засега на окръжно равнище този въпрос е решен. Секретарите на окръжния комитет на партията излизат с лекции и беседи пред комсомолския университет. Но на общинско и низово равнище са много редки случаите на такова участие на най-отговорните и подготвени хора — ръководителите.

Не мога да отмина и някои аспекти на **възпитателната работа.** Кои са част от нашите задачи? Необходимо е да създаваме атмосфера на организация и ред, на дисциплина и доверие, защото стилът на работа и ръководство има голяма възпитателна роля. Положителен пример за нас са стилът и методите на партийните бюра и комитети. Отрицателен ефект върху комсомолските кадри обаче оказва проявяваният в отделни случаи **традиционализъм** в отношението на отделни органи и организации към Комсомола. Той се изразява в отчитане на грижите към него по броя на заслушаните информации, внесени от комсомолските комитети.

Следваща важна задача за нас е **преодоляването на отрицателните явления** сред нашите кадри. Ще се спра само на едно от тях — равнодушието, недостатъчно активната позиция. Горчива истина е, че немалка част от подготвените млади хора бягат от обществени ангажименти. За тях те са допълнително натоварване. Например част от сегашните пленарни състави, бюра на общински и низови комитети не са действуващи ръководни органи на младежките организации. Не винаги се намесваме активно при лоши младежки прояви на публични места, при употреба на алкохол, тютюнопушене и пр.

Сега, когато българската младеж се готви за своя Петнадесети конгрес, когато сме в период на отчети и избори, пряко наше задължение е да провеждаме партийната линия за разгръщане на демократизма, да създаваме условия в комсомолските ръководства да се избират най-способните, най-изявените в труда, ученето, обществената дейност.

Под ръководството на партийните комитети и организации комсомолските кадри ще влагат усилията си за комунистическото възпитание на младежта, ще израстват като достоен резерв за окръжната партийна организация.

Digitized by Google

ВЕРНОСТТА НА ПОСОКАТА

Отчети и избори в партийните групи

ДАРИНА РАДЕВА

Нашето отчетно-изборно събрание се провежда в момент, когато... Началната фраза на отчетния доклад и сега може да се чуе — и да напомни за нещо познато, повтаряно неведнъж. А моментът е наистина нов. Първата година след XIII конгрес. Започналото преустройство в икономиката върху основата на научно-техническия прогрес. Преустройство на нейното управление и развитие на социалистическата демокрация, в това чнсло и чрез самоуправлението. Утвърждаване в трудовия колектив, в отделння труженнк самочувствието на стопанин на поверената му социалистическа собственост. Следователно и нови, в смисъл на по-високи и по-многостранни, са изискваннята към партийните групи, към политическата им активност, към възможността им да въздействуват на малките трудови колективи, вярно и точно да познават, насочват, развиват техните потребности и възможности в съответствие със сложността и нетрадиционността на задачите. Новата ситуация, новите черти и опорни точки в работата на партийните групн не могат да останат незабелязани — твърде властно е тяхното присъствие или потребността от тяхното присъствне в живота. Въпросът в тази отчетно-изборна кампания е как ще се видят, оценят, осмислят те — като крачка, като предпоставка в по-нататъшното обновление. В този смисъл стандартността на началната фраза, с която събранията обикновено започват, не смущава, ако тя се приеме като опит да се покаже равнището на отговорността.

Само преди 2—3 месеца бяха изборите за ръководни органи на трудовите колективи. В един кратък срок хората трябваше да се подготвят, да осмислят, да привикнат към една нова отговорност — за ръководителя, когото самите те са избрали. И ръководните кадри, и трудовите колективи, и партийните групи като ядро на тези колективи в участъците и смените преодоляваха — в различна степен — съмнения, равнодушие, формализъм, пренебрежение към вътрешноколективните взаимоотношеиия, за да утвърдят едно нужно дело. Сега в отчетните доклади всичко това може да бъде изразено в лаконичната констатация: партийната група вярно намери своето място в подготовката и в провеждането на избора. И с тази констатация наистина да се изчерпят цялата многомесечна и многогодншна понякога работа за създаването на нормален социалнопсихически климат, внимателният, принципен подбор на кандидатите, допълнителната разяснителна дейност.

В архитектурния отдел на „Енергопроект" комунистите не можеха да минат с подобен ла-

Digitized by Google

конизъм. Отново и отново в изказванията си те се връщаха към отрицателния резултат на избора за ръководител на отдела и търсеха, разнищваха различните аспекти на този резултат — организационни, психологически, етични, социални. Може ли фактът, че колективът не подкрепя предложената кандидатура, да означава провал на изборното начало? Не, разбира се, разсъждаваха комунистите, ако единственият вариант е мнозинството от гласове, тогава понятието избор се лишава от смисъл. Въпросът не е на всяка цена — с уговаряне, с предизборни акции едва ли не — да се прокара издигнатата веднъж кандидатура. Въпросът е партийната група, която също предварително мисли върху нея, да постигне умението да се прислушва в гласа на всеки член на колектива, да взема предвид неговото мнение, да прави така, че това мнение да се гради на реалните потребности и задачи и да бъде достатъчно настойчива, последователна, принципна да го отстоява, ако го споделя.

„Беше един щурм, а трябваше време да се наместят нещата" — каза на събранието Вихра Колева. Какво пък, макар и закъсняло, времето не е свършило. То ще стигне, за да изболедува, да изстрада групата своята отговорност, за да прецени средствата, методите, подходите си за действие. Ще стигне, за да разбере ръководителят (не само този, непризнатият от колектива, но и другият, който ще оглави по-нататък отдела), че са му потребни не само делови, но и чисто човешки качества, които ще позволят да се проявят, да се разгърнат деловитостта и творчеството и на останалите.

Погледнат в тази светлина, несъстоялият се избор не може да бъде наречен провал.

Утвърждаването на бригадите като трудови колективи от нов тип, като самоуправляващи се единици означава преди всичко създаване на реални предпоставки за засилване на тяхната самовзискателност и самочувствие като стопани на социалистическата собственост. „Реднца хора мислят, че може да се работи постарому, със старо отношение към работата..." „Отсега нататък това, що икономисаме, е за наша сметка, това, което разпилеем, е пак за наша сметка. Трябва да разберем този принцип и да го превърнем в разбиране на колектива..." Репликите са от различни събрания, а бият в една цел — възпитаването на стопани.

Впрочем такава насоченост има и цялостната дейност на групите. Традиционното разглеждане на резултатите от цялостната производствена дейност за определени периоди все по-често се съчетава с анализ и конкретни предложения за решаване на наболели въпроси, свързани с икономията на суровини и материали, със съхраняването и оползотворяването на стоково-материални ценности, с укрепването на трудовата дисциплина. Видимо се откроява като водеща тема задачите на комунистите в осъществяването на научно-техническия прогрес. Това са и организираните повсеместно в групите разговори по този въпрос. И ангажирането на творческите сили на хората за решаване на тесните места в производството (една рационализация в производствената база в строително управление № 5 например е дала над 45 000 лв. икономически ефект, да не говорим за спестеното време и за изнурителния ръчен труд, станал в значителна степен ненужен за конкретната операция). И невинаги забележимата всекидневна работа за

Digitized by Google

създаването на психическа и професионална нагласа да се използва новата техника, за укрепването на вярата на работниците в нейните преимущества — вяра, която не се създава само с хубави думи, а с реални възможности за хубави дела.

Достатъчно ли е направеното? Стопанските резултати, макар да не са безспорни измерители на ефективността на партийната работа, могат поне да ориентират за верността на посоката. Резултатите от труда на колективите в търговския дом, в бригадите „Васил Левски" и „Христо Ботев" на подготвителния участък на фабрика „Леда", в производствената база на строително управление № 5, в архитектурния отдел на „Енергопроект", в отдел „Пласмент" на завода за безалкохолни напитки „Стоян Сюлемезов" през първата година на деветата петилетка могат да подкрепят една положителна оценка и за действуващите в тях партийни групи. С уговорката, направена от самите комунисти: че идващата година обещава да бъде по-трудна, по-напрегната...

Бригадните съвети все повече се утвърждават като колективни органи на самоуправлението. И неминуемо възникват въпроси за взаимоотношенията партийна група — бригадеи съвет, за принципите на партийно ръководство, за партийния контрол, който партийната група като неделима част от първичната партийна организация осъществява там, където е изградена.

Чувството за реализъм, здравият усет подсказват на комунистите: тук няма какво да се дели. Важното е да се превърне в закон справедливостта. „Да няма оплаквания, че неправилно се оценява трудът, оценките да бъдат точни и еднакво принципни за всички" — така бе изразено това изискване на събранието на партийната група в отдел „Пласмент" на Завода за безалкохолни напитки. За осъществяването на това изискване носят своята конкретна отговорност комунистите, избрани в бригадните съвети. Те са достатъчни като количество, за да отстояват партийната позиция, да осъществяват партийно въздействие: в същия този отдел „Пласмент" например комунистите са четирима от 11 членове на съвета, в архитектурния отдел на „Енергопроект" — половината от състава му. Предполага се, че те имат и достатъчно опит в обществената работа, достатъчно професионален авторитет и лични качества, за да изпълняват своето много важно партийно поръчение.

Давам си сметка, че присъствието на човек отвън, при това журналист, на едно събрание, в което участвуват например 5 човека, все ще тежи някак над неговия обичаен ход и дори ще подбужда подсъзнателна грижа за това не само как стоят, но и как изглеждат нещата в партийната група и в трудовия колектив. Но не като деликатен жест към списание „Партиен живот" и към писаното в него за политическия подход, за политическия анализ възприемам съдържащия се в някои изказвания самоукор, че центърът на обсъждането се премества върху производствените въпроси, и обяснението на тази нежелана и от изказващите се тенденция: всъщност това е работата ни, всекидневието ни.

Наистина как могат да отминат комунистите острите, ръбести въпроси, които всеки ден болезнено рефлектират върху изпълнението на производствените задачи, върху взаимоотношенията в колектива, върху въздействуващата сила на пар-

Digitized by Google

тийната работа. В различните събрания тези въпроси са назовани различно: недомислия в организацията на труда, неизяснени планови задания, недоставена суровина, неосигурени резервни части. Общи са породената от тях тревога, нежеланието и невъзможността на хората да се помиряват с тях.

Тези въпроси наистина не могат да бъдат премълчавани. И не бива да бъдат премълчавани. Не случайно се утвърждава практиката становищата, мненията, предложенията на комунистите да не остават в протоколите на партийните събрания, а да бъдат предавани по-нататък по предназначението си — в партийното бюро или в стопанското ръководство, да предизвикват по възможност конкретни и незабавни действия или в краен случай да присъстват в дневния ред на следващото събрание като верен и обстоен отговор.

Още повече, поне на събранията, които тук се имат предвид, комунистите не се изкушават да сочат трудностите и недостатъците като възможност за оправдание. Вътрешната, партийната честност кара хората да виждат в тези трудности и недостатъци своята вина, своята отговорност.

„Кого да критикуваме за несвършената работа? Най-напред нас, комунистите" — в такава плоскост постави въпроса за личната отговорност Цветан Давидков от производствената база на строително управление № 5. Защото не е важно само какво е забелязал партийният член, но и какво е направил, за да бъде то предотвратено. Неуредиците по изкупуването на стъклени амбалаж сериозно объркват производствения ритъм на Завода за безалкохолни напитки, прерастват в проблем за изпълнение на задачите. Докладните записки, сигналите до по-горните инстанции, компетентни да решат въпроса, засега не дават резултат. Днмитър Александров предлага всеки комунист от групата, всеки член на колектива им да разяснява сред съседите си там, където живее, колко нужни са на завода тези трупани по балконите бутнлки, как липсата нм пак ще се върне при гражданите като непроизведени и недоставени на пазара напнтки. Какво може да даде тази лична агитационта дейност — 100, 200... 1000 бутилки? Като резултат, който да повлияе на ритъма на поточната линия, тя е нищожна. Като позиция не само да се говори, но да се прави нещо конкретно — колко ни е нужна тя! Ще могат ли да възприемат тази действена позиция на работника отговорните за тази ситуация фактори от стопанската дирекция „Търговия", от столичния народен съвет? Ще има ли кой да ги застави да я приемат?

Производствените въпроси в центъра на партийното отчетно-изборио събрание — необичайно, ненужно ли е това? Както се вижда, чрез тях също могат да бъдат показани, откроени важни страни на партийната дейност, на партийния стил. Което не значи, че в някои случаи събранието не може да бъде залято с вълната на текущите задачи и да не анализира защо се натрупват подобни проблеми, кое не е догледано в партийната дейност, какви форми и средства са задействувани сами за себе си, с какво може да се повиши ефективността на политическото въздействие, за да върви по-добре цялостната работа.

В подобен случай спецификата в дейността на партийната група може да остане малко встрани при обсъждането. Като бележка за закъснелия разговор в партийната група по повод на лошите

Digitized by Google

финансови резултати в отдела за дамски трикотаж на търговския дом. Като напомняне поцеленасочено, по-перспективно да се работи по подбора на партийното попълнение — в отдел „Пласмент" на Завода за безалкохолни напитки. Като искане връзката с младите майки, членове на партийната група, да не се ограничава само с каненето им на събрания — в подготвителния участък на фабрика „Леда". Като предупреждение повече внимание да се обръща на възпитанието на новоприетите комунисти — в архитектурния отдел на „Енергопроект". Като констатация — всички имат партийни поръчения.

Да вземем тази констатация за поръченията. Тя бе отбелязвана неизменно в докладите или в изказванията и може да се приеме като доказателство, че в групите правилно оценяват такова изпитано оръжие на индивидуалната работа. Но обстоятелството, че на всекиго е поставена задача, още не означава, че всичко в тази област е наред. Може би вместо такова информационно съобщение си струваше някои групи подълбоко да вникват в съществуващия проблем за активните и пасивните комунисти, да видят в тази светлина използването на поръченията, да преценят тяхната ефективност. Ето, да разгърнем една тетрадка, където са вписани поръченията на комунистите. Действително никой не е отминат. Но на майстор-бригадира е възложено да налага всекидневно повсеместен контрол за изпълнението на дневните графици, на редовата комунистка — да дава личен пример, на новоприетия партиен член — да се учи от опита на по-старите си колеги. Партийни задачи, които дублират служебните задължения и изискванията на Устава. Няма ли в такъв случай опасност оръжието да стане бутафорно?

В практиката все по-категорично се налагат личните отчети на комунистите. Това ли е причината сега в повечето случаи да се отчита цялостната дейност, а не и приносът на всеки партиен член в нея, както това бе направил Иван Главчовски, отговорник на партийната група в отдел „Пласмент" на Завода за безалкохолни напитки? Но личните отчети са разкъсани във времето, а на основното събрание на групата има възможност да се сравнява, да се отдаде дължимото на всекиго. Нали тук, в партийната група, това най-добре може да се направи.

Твърде малко внимание на тези отчетно-изборни събрания (а само на тях ли?) се отделя на идеологическата работа в партийните групи. Отделни факти, които звучат като редове от хроника: подготвя се табло за патрона на бригадата, работи се по почина „Героят е винаги в строя". Защо се получава така? Обяснения има. Идеологическата работа — това е работа за възпитанието на хората, това е духовно производство, а неговите резултати не се проявяват толкова бързо и не могат да са така нагледно-конкретни, както при материалното производство — затова е много по-трудно да се видят, да се анализират, да се оценят те. Още повече, силата на партийната група е в индивидуалната политическа работа, а тя още по-мъчно се поддава на описание и дори на количествено измерване — в състояние ли е да пресметне отговорникът на групата колко пъти е разговарял с дадения партиен член, за да му разясни, да го убеди, да го ангажира в някакво важно дело?

Но може да има и трето обяснение. Че идеологическата работа в партийната група не е заела полагащото ѝ се място

Digitized by Google

и все още не е в необходимата степен решена задачата там да се върши системна и настъпателна идейновъзпитателна работа сред комунистите и безпартийните за издигане на тяхната съзнателност и комунистическа убеденост, да се възпитават те в комунистическо отношение към труда, да се работи за тяхната идейно-политическа, образователна и професионална подготовка, за издигане на социалния престиж на новаторите и творческите личности. В такъв случай въпросът не е само до събранието.

В производствената база на строително управление № 5 знаят: възникне ли срочна, трудна задача (а в едно спомагателно за строителството звено срочни и трудни задачи — колкото щеш!), трябва да се обърнеш към който и да е от комунистите — към Христо Йотов от дърводелската работилница, да речем, или към Благо Кацаров от железарската; те няма да откажат, а след тях, водени от неудобството да ги оставят сами, се захващат и останалите. Примери? За необичайно кратко време на жилищен блок № 1 в „Младост IV" са монтирани 200 балконни елемента. В студените дни на декември и януари в дърводелската работилница са излети 420 бетонни елемента за парапети на балкони; благодарение на буквално денонощната работа жилищен блок № 7, пак в „Младост IV", е завършен в срок. От негодните, ненужни, изхвърлени от обектите в двора на базата материали работниците са извадили и предали 70 тона вторични суровини...

Тук не става дума за това, че понякога зад безотказността, зад високата отговорност на едни хора се крие несвършената работа или неумелата организация на други: това е отделна, макар и много важна тема. Тук става дума за всеотдайността. За умението не само да си добър работник и добър човек, но и да правиш подобри другите, да им предаваш своята убеденост, своето отношение към работата. За личния пример на комуниста.

Как се постига това?

Никола Павлов от производствената база, заслужил строител и герой на социалистическия труд, отговаря така: „Най-важното е да работим честно с хората..."

Digitized by Google

ДВИГАТЕЛЯТ НА ОБНОВЛЕНИЕТО

ПЕТЪР ЖИВОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Започналото преустройство в работата на общинския партиен комитет ускорява развитието и обогатяването различните сфери на обществения живот в селищна система Лехчево, Михайловградски окръг.

Откъде и с какво да започнем? — този въпрос изпъкна с голяма острота още на отчетно-изборната конференция на общинската партийна организация през февруари м. г. „Очевидно с досегашните подходи и критерии в бъдеще ще останем „длъжници" на партийната повеля за интензификация на икономиката върху основата на разгръщането на научно-техническата революция." Отговорът бе намерен. „От себе си трябва да започнем, с личния си пример!" Утвърждаването на общинския партиен комитет като орган на политическо ръководство зависи непосредствено от личния авторитет и пример на неговите членове, от отговорността на всеки от тях за създаване на обстановка на висока взискателност и дисциплина при изпълнение на задачите и приетите решения.

След отчетно-изборната конференция една след друга се рушаха психическите бариери, които сковаваха активността по време на заседанията на общинския партиен комитет и на дните на партийния секретар. За това допринесе и усъвършенстването на технологията на тяхната подготовка и провеждане. Обсъждането на въпросите започва два-три дни преди самото заседание. От членовете на комитета вече се иска не само задълбочено да се запознаят с материалите, но и допълнително да изучат състоянието на проблемите. Сега те се съветват по-често с хората, консултират се със специалисти, вглеждат се, наблюдават. По този начин те обогатяват виждания за реалното състояние и тенденциите в развитието на дадената дейност, явление или процес. Стремят се да правят конкретни предложения за решения и да уточняват какво лично всеки от тях ще поеме като свое задължение. Докато преди почти всички считаха, че действителната промяна трябва да дойде единствено от първия секретар, то сега всеки търси своето място в повишаване компетентността и деловитостта на комитета.

Нова качествена характеристика на дейността на общинския комитет на БКП е значително по-действеният характер на критиката и самокритиката. Как се получаваше досега? Вярно е, че винаги с необходимата сериозност и с болка се посочваха пропуските и недостатъците, а и самокритиката не липсваше. Но дори и без задълбочен анализ се виждаше, че понякога се забравяха азбучните истини за партийното дело. Често се нарушаваше единството между думи и дела. След като не се поемаха съответни отговорности за промяна на нещата, самокритиката преминаваше

Digitized by Google

в опит за заблуда, а критиката в критикарство. Критиката може да бъде обективна, персонално адресирана и градивна само когато не се употребяват общи фрази от типа — „някой допуска слабости", „някъде не се изпълняват задачите" и т. н.

Показателен пример за ново отношение към самокритиката бе заседанието на общинския партиен комитет, на което се разглеждаше въпросът за изпълнението на собствените и на тези на окръжния комитет на БКП решения. Някак си мудно вървеше обсъждането, защото имаше редица неизпълнени решения, и то по изключително важни проблеми. Трудно и без острота потръгна разговорът и поради факта, че за тяхното изпълнение отговаряха ръководните кадри в общината. Едва след като секретарите на общинския комитет и председателят на аграрно-промишлення комплекс си признаха за проявената от тях партийна недисциплинираност, размяната на мнения се оживи, а търсенето на причините продължи и след закриването на заседанието. Така се роди идеята членовете на общинския партиен комитет периодически да правят личен отчет за изпълнението на определени задачи и решения.

Разгръщането на критиката и самокритиката е обективно обусловен, закономерен процес. Върху него влияят редица условия и фактори, но за общинската партийна организация — Лехчево силно въздействие оказа развитието и обогатяването на вътрешнопартийната демокрация. На практика се оказа, че изменения и допълненията в Устава на БКП не водят автоматически до промяна в мисленето и поведението на комуниста, особено при обсъждане на проблемите на трудовия колектив или селищната система. Мисълта за евентуални негативни последствия понякога сковава свободното излагане на собствената позиция. Анализът на състоянието и действеността на критиката насочиха вниманието към необходимостта от разрушаването на често срещащата се психическа бариера — „страх от началника".

И отново личен пример бе даден от Георги Василев — първи секретар на общинския комитет на БКП, Иван Христов — председател на общинския народен съвет, и Христо Цветанов — председател на аграрно-промишлення комплекс. Тяхното самокритично отношение към собствените права и отговорности създава така желаните политически и социално-икономически гаранции за критично изказващите се комунисти и трудещи се. Оказа се, че една промяна в личния почерк на ръководителя е много по-действена и ефективна от разработените планове за индивидуално въздействие и усъвършенствуване работата с критичните бележки и предложенията. Наред с повишената активност на комунистите на събрания и заседания за утвърждаването на иовата обстановка свидетелствува и намаляването на броя на анонимните телефонни обаждания, писма и жалби до общииските ръководства.

Основният извод, който прави общинският партиен комитет, е, че личният пример като червена нишка трябва да пронизва всички негови действия. Нещо повече. На всеки етап от осъществяване на непосредствената организаторска и политиковъзпитателна работа в първичните партийни организации и трудовите колективи личният пример е главният двигател за преустройството на стила и методите на работа на партийните, държавните, стопанските и обществените ръководства за постигане на пълно съответствие с изискванията на научно-техническата революция.

Новата обстановка се характеризира и с последователното

Digitized by Google

прилагане на политическия подход в работата на партийните органи и организации. Той е лостът, с който ще се разкъртят създадените в живота на селищната система пластове от формализъм и ниски критерии, ще се разчупи стандартното мислене и ще се накарат и ръководните, и изпълнителските кадри да мислят и действуват поновому.

Извършеният анализ на собствения опит в планирането на дейността на общинския комитет и първичните партийни организации разкри, че съществуват някои отклонения от изискванията на политическия подход. Наред с голямото умение да се улавят основните задачи за общинската партийна организация и селищната система, които произтичат от политиката и стратегията на партията, се допускаше в значителна степен стопанско-административен подход при формулиране на проблемите за обсъждане. В недостатъчна степен се обхващаха въпросите на партийното ръководство на икономиката и социалното развитие, на стила и методите на работа на държавните и обществените органи и организации. Още с планирането не се осигуряваше комплексно решаване на ключовите проблеми на общинската икономика.

Новото в планирането е, че по-пълно се прилагат програмно-целевият, комплексният и проблемният подход. На преден план се извеждат не функциите на партийния орган или организация, а основните задачи, формите и средствата за тяхното реализиране. И най-важното — задължително е планът или програмата да са насочени към активизиране на човешкия фактор. Стремежът на общинския комитет на БКП сега е в основата на партийната работа да се поставят не изпълнението на отделните натурални и качествени показатели на плана, а създаването на необходимите идейно-политически, организационни, социалнопсихически и кадрови условия и предпоставки в борбата за изпълнение на плановите задачи.

Добро методическо помагало в практическата работа на общинския партиен комитет и първичните партийни организации е разработеният примерен тезис за основните изисквания на политическия и комплексния подход при подготовката на въпросите за обсъждане на събрания и заседания. Той насочва партийните кадри при изследването, разработването и обсъждането на проблемите да отделят повече внимание на условията и предпоставките, на стила и методите на работа, на приноса на ръководните кадри и комунистите.

„Наред с положителните промени по пътя на усъвършенстване на нашата работа голяма част от замислите ни са още в началния етап на реализация. Много бавно пренасяме нашата работа в първичните организации и трудовите колективи. Невинаги осигуряваме срочното и точно изпълнение на партийните решения. Недостатъчно използваме силата на гласността и колективното въздействие за борба срещу отрицателните явления и техните носители. Наш дълг е върху основата на личния пример, безусловната принципност, безкомпромисната взискателност и ленинската кадрова политика да се преустроим в съответствие с изискванията на времето, в което живеем и работим“ — сподели Георги Василев, първи секретар на общинския партиен комитет.

Извършеното е само едно добро начало, първи стъпки във вярна посока. Трудното тепърва предстои, защото преустройството означава преди всичко разрушаване на съществуващите стереотипи, формиране на ново мислене и нова ценностна ориентация у ръководните и изпълнителските кадри.

Digitized by Google

ЗА ЮРИДИЧЕСКАТА И ПАРТИЙНАТА ОТГОВОРНОСТ

ЕЛКА СТОЕВА
заместник районен прокурор

В Тезисите на Тринадесетия конгрес на БКП е засегнат един изключителен по своето значение нравствено-политически и правен принцип, синтезиран в указанието: „Превантивният идеологически контрол и морално-политическите санкции по-пряко да се свързват с превантивния контрол и наказателиата дейност на държавните институти"[1]. Ще споделя мнсли за съчетаването на морално-политическите санкции с наказателната отговорност, и то от един по-тесен аспект: свързването на партийнополитическата с наказателната отговорност за престъпления, извършени от партийни членове. Тозн въпрос е много актуален. Актуалността му произтича от особеното значение, което на сегашния етап прндобиват проблемите на научно-техническия прогрес, партийната и държавната дисциплина, законността, нравствената чистота на партийния член, единството между думи и дела, скромността като антипод на парадността и самодоволството; критнката и самокритиката като отрицанне на компромиса, подлизурството и примиренчеството.

Съчетаването на партийнополитическите наказания с юридическата отговорност за отклоиения от принципа на социалистическата законност придобива значение на важен партийнополитическн и правен превантивен и санкционен фактор. Темата, която разглеждаме, е част от по-общия проблем за нарастване относителния дял на нравствените феномени, критнчната функция на моралния фактор в социалната, в това число и в партийната практика.

Ако направим преглед на литературата по въпросите на партийната и наказателната отговорност, не е трудно да констатираме подценяване на органическата връзка между тях. Това е част от проблема за съотношението помежду им.

Споделям мисли по този въпрос като повод за по-широка дискусия за отговорността на партийните членове. Необходимостта виждам в това, че през последните години нмаме нови законодателни решения, конто слагат и нов отпечатък върху практиката по налаганите партийни наказания за извършени престъпления.

Разглеждането на проблема за съотношението между юридическата и партийната отговорност е оправдано поради тясната взаимовръзка на тезн два вида социална отговорност, които осигуряват реализацията на сроднн нормативни системи — правна и политическа. Важна особеност на двете системи от правни и политически норми е взанмното им проникване, обусловено от връзката при осъществяването на държавната власт. Наруше-

[1] Тезиси на Тринадесетия конгрес на БКП, Партиздат, С., 1986, с. 88.

Digitized by Google

нията на правните и политнческите норми (в частност такива са н нормите, закрепени в партийния Устав) са видове социални отклонения, конто поставят в действие механизмите съответно на юридическата и партнйната отговорност като гаранции за спазването им. Те функционират в органично взаимодействие, като не само се допълват, а при определени социалноправни ситуации прерастват едни в други.

Юридическата отговорност традиционно се разглежда като задължение иа лицето да понесе мярка за държавно въздействие, лична или имуществена вреда — резултат на виновно извършено противоправно деяние. Оттук и нейната характеристика като ретроспективна. В зависнмост от неблагоприятните последици за правонарушителя тя се реализира в четири разновидности: **наказателна** — резултат на извършено престъпление; **административнонаказателна** — последица от административно нарушение; **дисциплинарна** — за нарушения на трудовоправни задължения; **гражданскоправна** — като реакция на нарушения на защитени от закона имуществени интереси на физически или юридически лица. През последните години си пробива път и становището за още една разновидност на юридическата отговорност — **процесуалната,** субект на която са участниците в съдопроизводството, натоварени със съответни права и задължения.

Политическата отговорност е последица от нарушаването на политическите норми и съдържа като съставна част партийната отговорност, отговорността на всеки комунист за неспазване на включените в Устава норми на партиен живот и поведение. Уставът е нормативна основа за партийния морал, възникващ от вътрешнопартийните отношения. Той е специфична нравствена институционализация, кодекс на нормите на партийния морал, чието иарушаване поражда партнйна отговорност.

Когато нравствената партийнополитическа отговорност възниква в резултат на закононарушение, наред с нея се поражда и юридическата. В този случай деянието съдържа едновременно белезите на закононарушение и престъпване на партийния морал. Това дава основание за паралелно търсене на юридическа и партийна отговорност.

При сравняването на двата вида отговорност се откриват някои особености.

Юридическата отговорност включва по-широк кръг субекти (всички граждани, извършители на правонарушения) за разлика от партийната, чиито носители са само комунистите, които по силата на членственото отношение са задължени да спазват нормите на Устава и носят отговорност за нарушаването му.

По основания партнйната отговорност е с по-широк обхват. Освен включеното в Устава на БКП задължение за спазване на социалистическата законност, нарушаването на която е основание за търсене на съответните видове юридическа отговорност, в него са отразени и останалите задължения на партийните членове, които са съобразени с авангардната им роля в обществото. Нарушаването на тези високи изисквания включва като последица търсене на партийна отговорност, каквато спрямо останалнте членове на обществото е недопустима.

Налаганите санкции при юридическата отговорност се характеризират с по-голямо многообразие и са в зависимост от извършените правонарушения. Същите са посочени в Наказателния закон (за наказателната), в Закона за административни-

Digitized by Google

те нарушения и наказания (за административнонаказателната), в Кодекса на труда (за дисциплинарната) и в Закона за задълженията и договорите (за гражданската отговорност).

В Устава на БКП са изброени изчерпателно партийните наказания — бележка, мъмрене, порицание, строго мъмрене с предупреждение, което се вписва в партийните документи. Най-тежкото партийно наказание е изключване от партията. За незначителни простъпки се прилагат мерки за партийно въздействие — другарска критика, предупреждение, обръщане на внимание, които **нямат характер на партийни наказания.** По своята същност посочените мерки за въздействие са преди всичко **превантивни,** изразяват дълбокия хуманизъм на партийния морал, подчинени са на целта — по-добре да се предотврати отклонението, отколкото да се наложи наказанието. Другарската критика, предупреждението, обръщането на внимание са средства за партийновъзпитателно въздействие, нравствени стимули за правомерно партийно поведение.

Редът за реализиране на партийната отговорност — налагане, снемане и отменяне на партийно наказание, се определя с инструкция на Централния комитет на БКП. В Устава също се съдържат основни норми в тази насока, като е посочен редът за налагане на наказанието изключване от партията и за привличане към партийна отговорност на членове, кандидат-членове на окръжен, общински, районен, градски комитет на БКП, съответната контролно-ревизионна или ревизионна комисия, както и на членовете на Централния комитет на БКП и на Централната контролно-ревизионна комисия.

Юридическата отговорност се реализира при стриктно спазване на регламентирани от специализирани закони процедури — Наказателно-процесуален кодекс, Гражданскопроцесуален кодекс, Кодекс на труда, Закон за административните нарушения и наказания, пригодени към характера на извършените правонарушения.

Юридическата и партийната отговорност се кумулират при извършване от член на БКП едновременно и правонарушение, и нарушение на уставните норми. Нещо повече. Основанието за реализиране на юридическата отговорност винаги е повод за търсене на партийна отговорност, тъй като съгласно Устава е нарушение и на социалистическата законност. Но докато за останалите правонарушения в партийния Устав не се сочи видът на налаганото наказание, което се оставя за преценка от компетентната партийна организация, в член 12 се съдържа императивна норма — когато партиен член е извършил престъпление, т. е. основание за наказателна отговорност, партийното наказание е изключване. В тези случаи за извършено от комунист най-тежко правонарушение, каквото е престъплението, е преценено, че оставането му в партийните редове е несъвместимо с изискването за неговото авангардно поведение. При това липсва изискване в Устава на БКП за влизане в сила на присъдата (след като съгласно Наказателно-процесуалния кодекс престава да действува презумпцията за невинност), за да бъде приложена санкцията изключване от редовете на БКП. Приема се, че същото следва да бъде наложено след извършване на престъплението, без да се изчаква непременно произнасяне на компетентните органи по установения в Наказателно-процесуалния кодекс ред. По този начин се реагира своевременно с налагане на партийни наказания спрямо извършителите на най-тежкото правонарушение —

Digitized by Google

престъплението. Тази категоричност на последиците произтича от факта, че по своя правно-политически характер всяко престъпление, независимо дали е маловажно, обикновено или тежко, е обществено опасно. Оттук и несъвместимостта на партийното членство с отклонения от Устава на БКП, които носят характера на престъпления.

Известно е, че в областта на наказателния процес извършителят на престъплението се счита за невиновен до влизане в сила на осъдителната присъда. Това е тъй наречената презумпция за невинност. Тази юридическа презумпция не обвързва партийните органи.

Чрез взаимодействието на санкциите от тези две различни нормативни системи — правна и политическа, се постига с удвоен ефект единната и за двете цели — стриктно спазване на партийната и държавната дисциплина, на социалистическата законност от членовете на социалистическото общество.

Споделените мисли са свързани с взаимодействието на двата вида отговорност — юридическа и партийна. Те имат повече принципиален характер. Измененията обаче в някои институти на наказателната отговорност налагат актуализирането на много от проблемите на партийната отговорност. Какво имаме предвид?

Има престъпления, които не се наказват, когато не бъдат разкрити и наказани в определен от Наказателния кодекс срок. Това е тъй наречената давност за наказателно преследване. В такъв случай няма наказателен процес, няма и присъда. Носи ли лицето партийна отговорност? Считаме, **че носи, тъй като търсенето на партийна отговорност не е обусловено от наличие на присъда, а от извършено престъпление.** В този случай изминалото време следва да се взема предвид за степента на партийната отговорност.

Освен поради давност не се стига до присъда, до наказателен процес и в случаите, при които лицето се **освобождава** от наказателна отговорност, ако престъплението е по-леко. Това са маловажни случаи на престъпления, за които при определени от Наказателния кодекс условия лицето се освобождава от наказателна отговорност, като му се налага само глоба или се предава на тъй нареченото обществено поръчителство или деянието се разглежда от другарски съд.

И в тези случаи, **макар да няма осъждане с присъда, е налице извършено престъпление, за което на общо основание се носи партийна отговорност.** Но самият факт, че е налице освобождаване от наказателната отговорност, налага диференциран подход при търсене на партийната отговорност. Едва ли в тези случаи е правилно механично да се прилага най-тежкото наказание.

Възникват проблеми във връзка с тъй наречените **декриминализирани престъпления.** Това са деяния, които доскоро (1982 г.) се наказваха като престъпления, а сега, когато размерът на кражбата, присвояването и обсебването е до 50 лв., се наказват с глоба като административни нарушения. В случая тези посегателства на социалистическата собственост са кражби, присвоявания и обсебвания, но вече са квалифицирани не като престъпления, а като административни нарушения.

Считаме, че и за тези нарушения следва да се търси партийна отговорност, но не за престъпление, а за административно

Digitized by Google

нарушение. И тук механично не следва да се пристъпва към най-тежка санкция, а строго индивидуално.

Проблеми се пораждат и във връзка с периодичните амнистии. При амнистия лицето се освобождава от наказателната отговорност. Счита се, че не е извършило престъпление. И тук няма присъда. Но **амнистията като хуманен юридически акт не изключва по принцип партийната отговорност.** Юридическите санкции не се прилагат, но поведението на комуниста, извършил амнистирано престъпление, на общо основание се оценява като нарушение на партийния морал. Той следва да бъде наказан за деяние, за което е освободен от наказателна отговорност, но това деяние си остава престъпление. Отнася се до отрицателна проява, която не може да се изключи от обсега на партийната отговорност.

Наказателноправната реабилитация на лицата, с която се заличават последиците от осъждането им за извършено престъпление, също би трябвало да се има предвид при търсене на партийна отговорност, когато това не е било сторено своевременно, като се отчетат промените в личностната нагласа на извършителя през изминалото време.

Във връзка с неотменността на партийната отговорност във всички случаи на нарушения на социалистическата законност се поставя въпросът за **своевременно информиране** на първичната организация за търсената юридическа отговорност — наказателна, административнонаказателна, дисциплинарна, гражданска, от правонарушителите. В случай на извършени най-тежки правонарушения — престъпленията, такава система съществува и се изпълнява от съответните държавни органи. **Няма създадена практика за подобно информиране чрез изпращане на препис от санкционните актове — решение, заповед, наказателно постановление, на първичната организация за вземане на отношение по партийната отговорност в случаите на търсене на административнонаказателна, дисциплинарна или гражданска отговорност, поради което такава най-често не се реализира.** Считаме, че в този аспект може да се предложат допълнителни мерки за изпълнение на поставената в Тезисите на Тринадесетия конгрес задача — морално-политическите санкции по-пряко да се свързват с превантивния контрол и наказателната дейност на държавните институти. Така ще бъдат удовлетворени и новите изисквания за **гласност.** Но гласност не само във форма на критична публикация в средствата за масова информация, а и в първичната партийна организация като съсредоточие на информация за всички видове правонарушения (а това ще рече и юридическа отговорност, потърсена от членове на организацията), извършвани от партийни членове. Подобна гласност ще се превърне преди всичко в ефективен **психологически фактор** на партийна превенция.

Всичко това предполага не само решимост да се съчетават партийните с юридическите санкции, като утвърден от Устава метод на партийно възпитание, а и познаване на основните въпроси на нашата наказателна политика, нейната стратегическа концепция **за индивидуализация и диференциация на наказателната отговорност, справедливост на наказанията като средство за индивидуална и обща превенция.** Правната култура, а това ще рече правни знания и правни убеждения да се заема активна

Digitized by Google

позиция спрямо всеки вид правонарушения, е едно от най-важните условия за изпълнение на конгресната повеля на партията за по-пряко свързване на превантивния идеологически контрол и морално-политическите санкции с превантивния контрол и наказателната дейност на държавните институти, за съчетаване на партийната отговорност с юридическата като незаменим партийнополитически и правен фактор на социална превенция. С разглеждането на правонарушения в партийната организация е свързано разкриването на причините за тях. От гледище на теорията за причините на правонарушенията (тъй наречената деликтология) несъмнено ще нараства и деликтологическата и криминологическата функция на партийния контрол (за престъпленията).

Това са проблеми, които все още не са разработени в партийнополитически аспект. Несъмнено те имат съществено значение, доколкото често засягат партийния статус на комуниста, правилната оценка (не юридическа, а нравствено-политическа) за неговата личност и имат голям резонанс в самите партийни събрания при обсъждане на поведението на провинените.

„Първостепенно условие за усъвършенстването на политическия подход в дейността на партията е по-нататъшното демократизиране на самите вътрешнопартийни отношения; повишаването на отговорността и принципиостта във взаимоотношенията между комунистите; засилването на взискателността на партията към себе си, към равнището на собствения си живот."

Тодор ЖИВКОВ

Digitized by Google

КАДРОВОТО ОСИГУРЯВАНЕ НА НАРОДНОТО СТОПАНСТВО

Качествено новият растеж в икономиката е в диалектическо единство и с най-ефективното, рационално използване на трудовите ресурси. Често този проблем със своята сложност и многообхватност застава в дневния ред на заседанията на партийните комитети и организации. Той изпълва и всекидневната им дейност.

Редакцията предлага на своите читатели размислите и становищата на к. и. н. Рашко Рашков и ст. н. с. к. и. н. Ангел Манолов, на партийните работници Иво Нетов и Марин Петков по някои от проблемите на управлението на трудовите ресурси.

С НОВ ПОДХОД КЪМ ТРУДОВИТЕ РЕСУРСИ

доц. РАШКО РАШКОВ
кандидат на икономическите науки

Развитието на съвременното материално и духовно производство, качествено новият растеж в икономиката и всички сфери на живота изискват високообразовани, квалифицирани, комунистически възпитани кадри. Тази задача може да бъде решена в тясна обвързаност със закономерностите на научно-техническата революция и усъвършенстването на обществените отношения. **Но от немалко партийни организации тя все още не е осъзната като необходимост на днешния ден. По кадровия проблем те мислят и действуват с подходите и критериите на екстензивното развитие.** Затова думите „няма", „недостиг на работна сила" са заели трайно място в речника не само на стопански дейци, но и на партийни и комсомолски секретари, на профсъюзни ръководители. А всъщност „нямането" в тази област в много случаи е свързано с неефективното използване на наличните и формиращите се трудови ресурси, недостатъчното внимание в самоуправляващите се организации, в първичните трудови колективи към образователно-квалификационното израстване на своите членове. А не е ли то условие и фактор за превръщането им в действителни стопани на социалистическата собственост, за формиране на нов икономически, политически и идеологически климат, без който не можем да вървим напред?

Digitized by Google

Новият тип работник и специалист се подготвя преди всичко от образователната система. Но както неотложните, така и перспективните потребности на народното стопанство, на предприятията и стопанските организации изискват **промяна в знанията и уменията не само на тези, които ще дойдат „отвън", а преди всичко на тези, които сега се трудят в производството и другите обществени дейности.** Затуй съвсем естествено повишаването на образованието и квалификацията на трудещите се, на младежта органически се съчетава с мерките за ефективно използване на действуващия трудов потенциал, с формирането на социално и икономически активен труженик. В това реално се изразява преобразуващата дейност на партийните организации, в центъра на която е човешкият фактор.

ЗАИНТЕРЕСОВАН СТОПАНИН

Общественото и техническото разделение на труда е основа на професионално-квалификационното му разделение. Новият му характер при социализма слага началото на преодоляване на отчуждението към него, наследено от капитализма. Този безспорно сложен процес не свършва с ликвидирането на социално-икономическите причини за това отчуждение, с въвеждането на всеобщността и колективизма в работата, макар това да е решаващо за преминаването към свободния, доброволен и съзидателен труд. Основополагаща роля заемат по-нататъшното усъвършенствуване на общественото разделение на труда, задълбочаването на непосредствено обществения му характер, създаването на форми и механизми за пълноценно функциониране на отношението собственик — стопанин на социалистическата собственост.

Източникът за развитие и умножаване на социалистическата собственост е трудът на асоциираннте производители. В основата на неговата резултативност са потребностите, респективно интересите на трудещите се. Технологичната насоченост на научно-техническата революция, типизацията и интеграцията на технологиите умножават предпоставките за тяхното задоволяване чрез гъвкавостта на производството, чрез затваряне „ветрилото" на произведените продукти. Така се задълбочава общественото разделение и комбиниране на труда.

Активната позиция на партийните органи и организации, на комунистите следва да отчита първостепенното значение на отношението собственик — стопанин за повишаване творчеството и дисциплината на асоциираните производители. То предполага, както е заложено сега в Правилника за стопанската дейност, издигане ролята на колективните форми на организация и стимулиране на труда, пряка връзка на доходите с резултатите от производството, измерена с изразходвания труд, с неговото качество, производителност и интензивност. Повишаването на ролята на трудовия колектив, на вътрешноколективните разпределителни отношения ще спомогне да се мобилизират способностите на трудещите се, да се осигури пълноценна реализация на „първата част" от социалистическия принцип за разделение според труда — всеки да се труди според способностите си. А тъй като начинът на разпределение в едно общество зависи от количеството, което може да се разпределя, този момент става все

Digitized by Google

по-значим и решаващ за ускоряване на социално-икономическото ни развитие, за преместване на акцента от разпределението към процеса на труда и производството, към „човекоотдаването", към осигуряване на условия и предпоставки за самоизява и самоусъвършенствуване на човека в труда, в колектива.

С новия Кодекс на труда, с развитието на социалистическата демокрация, с превръщането на управлението в управление „чрез народа" в отношенията между държавата, колективните й субекти, трудовите колективи и техните членове се внасят значими промени, които ще доведат до **ново равнище на активност и съзнателност, на инициатива и творчество на човешкия фактор в производството и другите сфери на трудова дейност.** От решаващо значение е преодоляването на икономическата инерция в мисленето и действието. А за нейното съществуване свидетелствува слабата подвижност в немалко производствени дейности, в технологиите и номенклатурата на производството, в недостатъчното му обновяване. **Инерцията широко шествува в сферата на труда, проявява се в безотговорното отношение към равнището на образованието и квалификацията на работниците.** В редица колективи тя се възпроизвежда не само просто, но и разширено.

В областта на труда икономическата инертност се проявява в действието на закона за скачените съдове, т. е. икономисваното на едно работно място, бригада или цех се прахосва от другите. Многобройните престои, нарушения на трудовата дисциплина, ниската интензивност и производителност на немалко работници и специалисти засилват диспропорциите в баланса на трудовите ресурси, които трудно се компенсират чрез труда на съзнателните им колеги, чрез техните индивидуални качества — майсторство, пестеливост, отговорност и инициативност.

Същевременно недостатъчни са стимулите от лично, престижно и икономическо естество за по-високо образование, въпреки че се разполага с повече свободно време и диференцирани форми за неговото повишаване. За това спомага и „данъкът", който обществото плаща за нереална диплома, за заплати, доплащания и други в нарушение на закона за разпределение според количеството и качеството на вложения труд. Нерядко заплатите и доходите на определени категории работници и специалисти, без това да е икономически обосновано, превишават възнаграждението на хора с по-високо образование.

Полезно е да се отчете обстоятелството, че **научно-техническата революция поставя поновому проблемите за социалната ефективност при прилагане на новата техника и технологии.** На настоящия етап, когато условията на труд и бит формират в значителна степен активното, творческото отношение към труда, този момент е особено важен. Неговата значимост се подсилва от обстоятелството, че целта на социалистическото производство не е тясно икономическа, а се състои в осигуряването и постоянното повишаване на благосъстоянието и многостранното развитие на трудещите се. В този смисъл социалната ефективност е основна цел на нашето общество. Локалният икономически ефект, частичното внедряване дори на върхови научно-технически постижения не осигурява солидни резултати — реална интензификация на производството, подобряване квалификацията, условията на труд и живот на населението, неговата социална активност.

Digitized by Google

Новите процеси и явления, свързани с научно-техническата революция, резултат или следствие от нея, предявяват и неотменното изискване за непрекъснато творчество в партийната работа и ръководство. В какви направления?

Доскоро научно-техническият прогрес се смяташе за абсолютно благо. Но и в условията на социализма не всички иновационни процеси са само с положителен знак. Очебиен пример за това е въздействието върху природната среда. Но най-сложни са те върху човека. Някои от негативните въздействия са свързани с физическо и нервно напрежение, с шум, високи и ниски температури, с усложняване и опростяване на трудовите функции. Възникват нови проблеми по регулирането на междуличностните и чисто разпределителните отношения в колектива, по социално-психическия климат и уют. Във връзка с гъвкавите автоматизирани производствени системи например нарастват не само интелектуалните компоненти на труда, но и чувството за колективизъм и отговорност, умението да се действува в непредвидени ситуации.

Научно-техническата революция раздвижи хоризонтите на планирането. Важно изискване сега е системата за управление на кадрите, на тяхната квалификация да осигурява синхрон между текущото и перспективното планиране. За съжаление то е нарушено в доста стопански организации. В редица случаи приоритет има текущото планиране, системата на заявки и административно-силовите методи. Не се отчитат в достатъчна степен особеностите на обекта на управлението, т. е. че не се борави с вещи и че хората участвуват не неутрално, пасивно, а със своите потребности и ценностни ориентации, преследват определени цели, извършват сложни и често непредсказуеми действия. Тези процеси имат определени обективни предпоставки, които следва да се вземат предвид при управлението на трудовите отношения. Да се изучават от партийните комитети и организации и политически да се осигурява тяхното успешно решаване.

ДЕЙСТВИЕТО НА ЗАКОНА ЗА СМЯНА НА ТРУДА

Технологичният характер на научно-техническата революция и интеграцията на професиите дава простор за разгръщане на закона за смяна на труда, стимулира задълбочаването на общественото и технологичното му разделение, кооперирането и комбинирането. Тези моменти все още не се отчитат достатъчно при управлението на демографските процеси. За формална смяна на труда се вземат някои външни негови проявления. Пример за това е текучеството. То невинаги се свързва с обективните промени в характера и съдържанието на дейността. Обикновено се имат предвид субективните мотиви и ценностни ориентации, които обилно се подхранват от някои социологически проучвания и повърхностни анкети.

Законът за смяна на труда не следва да се разглежда изолирано от системата на икономическите закони на социализма и от закономерностите на научно-техническата революция. Неговото действие засяга не само формирането на индивидуалната работна сила, но и съвкупната и частичната работна сила, което дава много по-широк простор за проявлението му. При високо реално обобществяване на труда развитието на специализация-

Digitized by Google

та и интеграцията на производството оказват специфично въздействие върху трудовите функции на индивида. Например в средните и малките предприятия, при производството на наукоемка продукция са нужни по-универсални специалисти. Интересна и количествено измерима е връзката на закона за смяна на труда с производителността и интензивността на труда. Тя се изразява в определени потребности и пропорции, касаещи, както се посочи на Януарския пленум, постигане „качествено нова структура и баланс на трудовите ресурси на страната". Нивото на производителността и интензивността на труда определят не само необходимата работна сила, но при прогресивна техническа база се променят и структурата на производството, движението на заетите в отраслите и дейностите, тяхната квалификационна характеристика.

Смяната на труда в най-чист вид се проявява под формата на смяна на професиите. Тя е ефективна от народностопанска и личностна гледна точка, когато се отнася до професии, усвоени върху единен технико-технологически базис. Тогава става преминаване от една към друга специалност в рамките на широкопрофилна професия или в близки дейности, движение от по-ниско квалифицирана към по-висококвалифицирана професия. Тези вертикални и хоризонтални посоки на смяната на труда следва да се отчитат при мотивацията за труд и творчество, защото те са в основата на вертикалното и хоризонталното развитие на кадрите. **Освен разработване на по-ефективни механизми за това развитие на кадрите необходима е приемственост между трите нива на квалификация и професионално образование** (срѐдно, над средно и висше), за да не се прекъсва пътят за развитие и усъвършенствуване на трудещите се.

Заедно с достъпа до по-високо образование и квалификация съществен момент, подсилван от типизирането, интегрирането и автоматизирането на технологиите и производствените системи (особено гъвкавите производства), е умножаването на специфичните, общи функции на труда. Те характеризират общата способност на хората за труд, тъй наречената от К. Маркс „абстрактна работоспособност". Към нея в съвременните условия спада придобиването на втора компютърна грамотност.

Научно-техническата революция предопределя промени не само в професионално-квалификационната структура на заетите, но и по отношение на тяхното отраслово и вътрешноотраслово разпределение. Става дума за по-бързо абсолютно и относително нарастване на заетите в дейностите, които подготвят реалната интелектуализация на производството, за качествено нов растеж в духовната сфера, особено в науката и образованието. Например на съвременния етап пред висшето образование се поставя задачата да стане революционизираща движеща сила на научно-техническото и общественото развитие. Утвърждаването на висшите учебни заведения като самоуправляващи се организации е нещо естествено за природата на висшето образование и обективна потребност в новата икономическа, политическа и идеологическа атмосфера, която сега се формира у нас. То ще засили отговорността и инициативността на висшите учебни заведения в подготовката на висококвалифицирани специалисти и в създаването на научни продукти от върхов ранг. Специфични изисквания към тях налага подготовката на кадри на три квалификационни равнища — първото за масовите отряди на нашата интелигенция, второто за кадри с изявени способности и третото за

Digitized by Google

формиране на елитни кадри. Независимо от различията в характера, статута и срока на обучение всички завършили висше образование следва да са професионалисти и творци в своята работа, да имат възможности и перспективи за развитие.

Новите партийни изисквания са навременни, защото напоследък се наблюдава известно понижение на вниманието към отделния студент в рамките на масовото обучение. Плахи и недостатъчно развити са опитите за работа с изявени и даровити студенти, за формиране у всеки от тях на навици за самообразование и самоусъвършенстване.

Постоянните, но незначителни промени във висшето образование не успяха да преодолеят сериозното несъответствие между новите потребности на научно-техническия прогрес и практиката, от една страна, и методите и организацията на учебно-възпитателния процес, от друга. Затова реална и ефективна интензификация и индивидуализация на обучението все още няма. Във ВУЗ не се прилагат смело целеви форми на подготовка на кадри особено чрез задочно и вечерно обучение без откъсване от производството.

Основните черти на младия специалист, завършил ВУЗ, това са идейната му убеденост в делото на социализма, задълбочени професионални знания и умения, висока компетентност, широк културен кръгозор, способност за творчество, чувство за отговорност, ред и дисциплина, активна жизнена позиция. За съжаление формирането на тези черти не е дело на всички катедри, факултети и ВУЗ, не се извършва цялостно и последователно. А изискванията на Тезисите за развитие на образователното дело, на Февруарския пленум на Централния комитет на БКП от 1985 година, повелята на XIII партиен конгрес за крупни промени във висшето образование са за разработване на съвременен дидактически модел на подготовка на кадри от нов тип. За това през новата петилетка се създават комплексни предпоставки, за да няма илюзия за движение, представяне на желаното за действително.

БАЛАНСИРАНЕТО НА ТРУДОВИТЕ РЕСУРСИ

Може определено да се каже, че несъответствието между работната сила и предлаганите работни места не е обективна закономерност в нашето развитие, а наследена деформация в оптималното съчетаване на трите фактора на трудовия процес, която става особено нетърпима в условията на научно-техническия прогрес. И обратното — тя е спирачка за ускореното му внедряване. Това изглежда парадоксално, но недостигът на трудови ресурси доведе до такава оценка на престижността на професиите, която не напълно съответствува на тежестта им в общественото разделение на труда, в задоволяването на материалните и духовните потребности на хората. Така например професията на строителя и машиностроителя, на учителя и агронома от немалко хора и родители се смята за непрестижна. Няма съответствие между заплащането на действително сложния труд и псевдотворческия му вариант. Нерядко масово считаният непривлекателен труд се заплаща по-високо от сложен творчески труд. Списъкът на нерешените проблеми, несъответствия и противоречия може да бъде продължен. Тяхното изреждане за сетен път показва необходимостта от осигуряване на пропорционал-

Digitized by Google

ност и балансираност на личния и вещественте фактори на производството. Това ще осигури повишаване на производителността на труда, на фондоотдаването посредством поддържането на нормална интензификация на труда, на организация и ред, на даване предимство за експлоатация на съвременни в научно-техническо отношение работни места. Текучеството на кадрите ще се сведе до границите на потребностите от смяна на труда, произтичащи от осъществените структурни промени, от технологичното обновяване на производството.

Ето защо при разработването и актуализирането на програмите за кадрово осигуряване на отраслите и териториите в стопанските организации и предприятията следва да се постига забавяне, а по-късно спиране на нарастването на работните места в отраслите на производствената сфера чрез комплексна автоматизация и „безлюдна" технология. По примера на борбата за икономии на енергия, пара, вода, горива и материали **да се атестират и ликвидират онези дейности и работни места, където нерационално се използва, разхищава и пилее най-ценният ресурс — човешкият.** Тази дейност най-тясно да се свърже със създаване на условия на дву- и трисменна работа. На основата на научно-техническия прогрес да се прилагат нови „организационни" технологии. Другарят Тодор Живков посочи, че „. . . и в областта на организационните нововъведения съществуват аналогична системност и последователност както при производствените технологии — налице са типови организационни решения . . .", че „всяка стопанска единица избира за себе си най-подходящата организационна технология"[1].

Много важно е коренното подобряване на методите и механизмите на планиране и управление на заетостта както при разработване на перспективните баланси на работната сила, така и при формиране на реални параметри на потребностите на трудоспособното население от работни места. **Немалко резерви се крият в организацията на работните места, на производствените процеси, на движението на трудовите ресурси,** в прилагането на специални форми на заетост за увеличаване масата на труда — непълен работен ден, съвместителството, бригади, работа вкъщи. Специално внимание заслужава опитът на другите братски страни от СИВ в привличането на нови източници на работна сила, в икономията на труд и повишаване квалификацията на заетите в народното стопанство. Сериозен стимул за това е съвместната работа по изпълнение на Комплексната програма по научно-техническия прогрес до 2000 година.

Назряла е необходимостта от сериозна преоценка на организацията и ефективността на бригадирския труд. Не става дума само или предимно за младежките бригади, а за всички форми на временно отклонение на трудещите се от сферата на материалното производство и духовната сфера в помощ на селското стопанство, строителството и някои други отрасли и подотрасли. В този си вид той не е достатъчно ефективен, а получените резултати, макар и значими, не са в състояние да компенсират изцяло икономическите и моралните щети от отклонението от основната работа на немалко хора. Често пъти исканията за изпращане на бригадири не са добре разчетени, служат за компен-

[1] Т. Живков, Основни насоки и задачи за изпълнение решенията на Февруарския пленум на ЦК на БКП от 1985 г. С., 1986, с. 127.

Digitized by Google

сация на собствените слабости и са своеобразни „обществени отлъчки". Същевременно се подценява сложен, висококвалифициран труд във време, когато ролята на науката и образованието, на качеството на управлението неимоверно нарастват.

Заслужава също да се прецени доколко сегашните форми и заплащане на труда на съвместителите отговарят на обществените потребности, служат за по-ефикасно използване възможностите на трудещите се, на специалистите и научните работници. Дали съвместителството спомага за хоризонталната им реализация, за утвърждаване на социалистическата справедливост. Може да се каже, че у нас съвместителството е недостатъчно развито. По-значително то е в сферата на науката, висшето образование и социалното управление. Но в тази си форма нерядко то не осигурява изискването на Януарския пленум да даде възможност на научния работник да влага творческите си сили главно на работното си място, да се самоусъвършенствува.

Все още балансите на трудовите ресурси не са широко разгърнати и в недостатъчна степен обслужват планирането и управлението на движението на работната сила. Но бедата не идва само с това. Развитието на стопанската и обслужващата дейност, увеличаването на производството става, от една страна, чрез голяма загуба на работно време, неизползване на работната сила. От друга — поради некомплексното прилагане на научно-техническия прогрес, на високия дял на незавършеното строителство, на постоянното попълване на машинния парк с нови машини и бавното освобождаване от морално остарелите. Разкриването на нови работни места не се съпровожда със закриването на стари. Резултатът се запазва, а в редица отрасли и дейности се увеличава небалансираността на трудовите ресурси по количество, качество и в териториален разрез. Не случайно по тези въпроси бяха набелязани категорични мерки от Политбюро на Централния комитет на БКП, в решенията на Декемврийския (1986 г.) пленум на ЦК на БКП.

Възлово място сега има балансът на работните места и наличните трудови ресурси. Атестацията на работните места дава ценни сведения не само за използването на трудовите ресурси, но и за оползотворяването на основните производствени фондове, за тяхното равнище и съответствие с новите тенденции на развитие и характер на обществения труд. Тя показва реално какви са темповете на навлизането в производството на механизацията и автоматизацията, на електронизацията и кибернетичните системи, разкрива състоянието и потребността от смяна на функциите на работниците, развитието на научно-техническото и организационното им творчество, създавания челен опит в низовата клетка на производствения организъм.

Рационализирането на работните места няма само локален или регионален ефект. То е с голямо народностопанско значение и предполага планомерно възпроизводство на работните места с отчитане на сегашните и бъдещите трудови ресурси по количество и качество.

Ето няколко аспекта на този проблем. Първият се отнася до засилването ролята на комплексното териториално планиране, чрез което следва да се осигури балансирано развитие на съответните населени места, селищни системи, агломерации, региони. Прилагането на постиженията на научно-техническия прогрес и осъществяването на иновационни проекти чрез ново строител-

Digitized by Google

ство, реконструкция и модернизация следва да държи сметка за човешкия фактор — за наличните трудови ресурси, за тяхната образованост и квалификация, за условията на начина на живот. Опитът вече подсказва, че се намираме в такъв етап на териториалното разпределение на производителните сили, на териториалната организация на производството, когато количеството и качеството на трудовите ресурси стават главен притегателен център на инвестициите и иновационните процеси. Прилагането на научно-техническите постижения трябва да води до хармонично развитие на съответните територии, до затихване на миграционните процеси и балансирано развитие на работната сила и работните места. В противен случай може да се получи омагьосан кръг, познат от развитието на столицата и други големи градове. Когато механичният прираст на заетите в народното стопанство се допуска за решаване на производствени и инфраструктурни проблеми, той от своя страна поражда допълнителна потребност от социална инфраструктура, става мост за влошаване образователно-квалификационната структура на трудещите се. Новият подход в териториалното развитие, изложен в словото на др. Т. Живков пред пленума на окръжния комитет на БКП в Русе[1], с пълна сила се отнася за използването на трудовите ресурси в регионалните общности и предполага създаване на обща база за подготовка и повишаване квалификацията на кадрите, разместване на производствени мощности между окръзите при дефицит на трудови ресурси и други. Той е предпоставка за преодоляване на териториалния „феодализъм" и осъществяване на ефективно регионално сътрудничество в сферата на образованието и труда.

Вторият аспект засяга ускореното внедряване на научно-техническия прогрес в инфраструктурните отрасли и нематериалната сфера. У нас относителният дял на заетите в тях е под равнището на развитите страни. Социалната им ефективност расте бавно и поради преобладаващия ръчен и непривлекателен труд. Тези отрасли и дейности не са обхванати в необходимата степен от научно-техническата революция. От голямо значение е тяхната роля за балансиране и комплексно прилагане съвременните постижения на науката и техниката в материалното производство. Същото важи и за териториалните фактори като население, условия на живот, вода, електро- и топлоенергия, транспорт и други.

Третият аспект касае обратната страна на внедряването и експлоатацията на новата техника — снемането от производството на остарялата морално и физически и неефективна техника. Може би това е една от икономическите и социалните предпоставки за глад за действително нова техника и технологии, за слагане на бариера пред фондовото пресищане. Този въпрос е свързан също с коефициента на използване на скъпата прогресивна техника, който се „компенсира" чрез поддържането и даже увеличаването на количеството работни места в редица предприятия. Получава се действителен парадокс — излишни производствени фондове, непълно използвано оборудване, в това число и съвременно, престои и ръчен труд. Затова в техническото обновяване на производството следва да се държи сметка за жизнения цикъл на техниката и технологиите, за икономическите

[1] „Раб. дело" от 18. XII. 1986 г.

Digitized by Google

граници на тяхното използване, като се обяви война на престижния, демонстрационен ефект, който продължава да е детска болест в иновационните процеси, скъпоструваща на обществото. Към това са насочени високите ориентири на държавния план за научно-техническо и социално-икономическо развитие на страната през деветата петилетка.

Дейността на партийните организации за качествено формиране и ефективно използване на наличния трудов потенциал следва да се организира съобразно с изискванията на качествено новия растеж, с принципите на самоуправлението, със схващането за жизнеността на самоуправляващата се организация като „цялостна, завършена технологична, икономическа и социална система". А това зависи от кадрите, от техния професионализъм и творчество, от прилагането на комплексен подход към социалното и духовното развитие на трудовите колективи.

НАЗРЯЛА ПОТРЕБНОСТ

АНГЕЛ МАНОЛОВ
старши научен сътрудник
кандидат на икономическите науки

Страната ни навлезе в изключително важен и отговорен етап на нашето социално-икономическо развитие. В материалите на Тринадесетия конгрес, както и в редица следконгресни документи, разработени под непосредственото ръководство на другаря Тодор Живков, се постави задачата да се постигне поврат в темповете на икономическото ни развитие. А нейното решаване може да бъде успешно само в случай, че се извърши коренен поврат в производителните сили, насочен към сливане развитието на науката, техниката и технологията в единен процес, обхващащ трите компонента на производството — средствата на труда, предметите на труда и целесъобразната дейност на човека, т. е. „самия труд".

Ускореното внедряване на научно-техническите постижения и усъвършенстването на материално-техническата база на производството несъмнено изискват стабилизация на трудовите колективи и в същото време да се отчита, че този процес ще се съпровожда с бързо освобождаване и преместване на цели отряди труженици от едни производства, отрасли, територии и дейности в други, от едни професионално-квалификационни групи в други. За партийните комитети и организации това движение на кадровия потенциал е и важно политическо дело. То изисква да се усъвършенствува управлението му чрез комплексни социално-икономически, организационни и други мероприятия.

Да, при осъществяването на научно-техническата революция ние ще се сблъскваме с едно ново за нашата социална действителност явление — освобождаването, преквалификацията и пренасочването на работната сила. Другарят Тодор Живков подчерта, че в условията на последователното прилагане на икономическия подход и неговия механизъм, с реконструкцията и модернизацията на производството, с подобряване организацията на труда и прочне някои предприятия ще се изправят пред необходи-

Digitized by Google

мостта да освобождават работници и служители, които не могат да се оставят сами на себе си, нито пък да се дава помощ като милостиня. И, както се посочва по-нататък, тези труженици са част от нашия трудов потенциал, поради което следва да се предприемат мерки за тяхната преквалификация, пренасочване и ефективно използване.

В нашата страна има вече натрупан определен опит и са достигнати известни положителни резултати в стимулиране предприятията към работа с по-малка численост на персонала. Създават се организационни форми за преквалификация, трудоустрояване и материално осигуряване на освобождаващите се работници и специалисти. Въпреки това с оглед по-задълбочено проникване в проблема се налага по-нататъшно обобщаване на досегашната практика, да се определят основните направления, по които е необходимо да се работи.

Поради изчерпване на източниците за екстензивно увеличение на заетостта, освобождаването на работната сила и нейната планомерна преквалификация и преразпределение в съответствие с перспективните потребности на страната, отраслите, селищните системи, предприятията се превръща в една от основните икономически, политически и социални задачи. По този начин ще се осигуряват трудови ресурси за бързо развиващата се непроизводствена сфера, за новите прогресивни отрасли, свързани с научно-техническия прогрес, за увеличаване сменността на машините и т. н.

Тъкмо затова с умело политическо ръководство партийните комитети и организации следва да създават обстановка на мобилизираност у всички фактори за най-резултатно решаване на този проблем в специфичните условия на всяко звено. Да се извършва широкомащабна идейнополитическа и възпитателна работа на отделните равнища на управление и особено в трудовите колективи с оглед формирането на предварителна психологическа нагласа у трудещите се към смяната на труда. В центъра на тази дейност на обществените органи и организации да бъде тяхното убеждаване в личната и обществената потребност от освобождаване, преквалификация и пренасочване на силите и способността им в новите по-ефективни производства. Да се формират у тях в съответствие с реалните потребности обществени склонности и интереси, психологическо настроение към професионална мобилност.

Досега, продължителен период от време, на проблемите, свързани с освобождаването, преквалификацията и преразпределението на работната сила, у нас не се отделяше достатъчно внимание. Това се дължи на обстоятелството, че тези процеси не бяха така ясно изразени, нямаха онези мащаби и обхвати, в които предстои да се проявяват в бъдеще. Така до изграждането на Единната национална система за повишаване квалификацията на кадрите у нас по същество липсваше каквато и да е статистическа и друга отчетност за наблюдението им. Оттук са и сериозните трудности за тяхното изследване, планиране, прогнозиране и управление.

Да характеризираме само някои страни на тези сложни социално-икономически процеси по данните, с които разполагаме. Поради това, че липсва информация за освобождаващата се работна сила, ще се опитаме да анализираме тези процеси посредством обхвата на преквалифицираните. При това следва да посочим, че не всички, които се освобождават от отраслите и дей-

Digitized by Google

ностите, се преквалифицират. Една част от тях се устройват на работа според овладяната вече професия.

Досега преобладаваща част от преквалифицираните са работници (над 95 на сто). Основна форма в това направление, която е първична и по-елементарна, е овладяването на близка (сродна) до практикуваната преди това професия или по същество — повишаване на квалификацията. Този подход се утвърди през периода на традиционно развитие на производството, когато мащабите на освобождаването на работна сила се осъществяваше в пределите на предприятието (вътрешнозаводско) или много малко надхвърляше неговите граници.

Разбира се, постепенно се очертаваше и тенденцията на нарастване обхвата на работниците във формите за придобиване на нова професия, т. е. на същинската преквалификация. Така за годините на миналата петилетка придобилите втора и следваща професия са нараснали с 9,1 на сто, а тези, овладели нова професия — с 39,3 на сто. В резултат на това относителният дял на последните нараства в общата структура на преквалифицираните се работници с 4 пункта за сметка на намаляване на обучените по втора и следваща професия.

Тази тенденция може да се обясни с това, че през последните години с постепенното превръщане на работната сила в лимитиращ фактор на производството нараства потребността от създаването и развитието на активен механизъм за освобождаване на заетите лица с ръчен труд, от по-трудоемките и неефективни участъци на производството и тяхното преразпределение към по-производителни звена. При тези условия става обективно изискването този процес от вътрешен, затворен в рамките на даденото предприятие да прерасне в териториален отрасъл.

По-нататък един по-детайлен анализ на преквалификацията по отрасли и видове кадри би могъл да ни даде и по-богата информация за известни изводи и предложения.

Основната част от преквалифицираните са в отраслите на материалното производство — 95,9 на сто през 1985 година. Тук най-ясно са изразени процесите на освобождаване и преподготовка на работната сила. В сферата на нематериалното производство резултатите са незначителни. Причината е, че то все още се развива по екстензивен път. Задоволяването на допълнителната потребност от обслужващи става с насочването на младежи, завършили различни учебни заведения, с пренасочване на хора и от други отрасли. Главното обаче е, че бавно се внедряват средствата за механизация и автоматизация.

Повече от половината от преквалифицираните се през 1985 година са от промишлеността — 56,5 на сто, в т. ч. за нова професия — 49,9 на сто. Същевременно са били заети 37,3 на сто от работниците и служителите в страната. Това е напълно естествено, тъй като в този отрасъл най-осезаеми са изменения-та в техниката и технологията, организацията на производството, а оттам и промените в съдържанието на труда. С други думи, в него средствата за производство и квалификация на кадрите са подложени на най-динамични изменения, на бързо морално и физическо стареене. Вследствие на това законът за смяната на труда получава и своето по-широко поле за действие.

С най-високи средногодишни темпове преквалификацията се осъществява в промишлеността, селското стопанство, строителството, а за отраслите на нематериалното производство — в

Digitized by Google

образованието, науката и научното обслужване, управлението и др.

Преквалификацията като процес обхваща предимно работниците. Наред с това, макар и бавно, нараства обхватът и на линейните ръководни кадри, докато при функционалните тези процеси се стабилизират на едно и също равнище. Твърде променливо е относителното тегло на научните и научно-преподавателските и развойните кадри, докато при специалистите с висше и средно специално образование е налице спадане в относителния дял и абсолютната численост на лицата, преминали през курсовете за преквалификация. Липсата на по-детайлна информация не позволява да разкрием причината за това неестествено явление при специалистите.

Освен количествените аспекти много по-важно е да се разгледа качественият състав на освободената работна сила. Подобен анализ се затруднява, тъй като и в това отношение липсва статистическа и друга отчетност. Поради това ще си послужим с някои данни от проведени у нас изследвания по тези проблеми. Така някои от обобщаващите данни показват, че 62,9 на сто от освобождаващите се и подлежащи на преквалификация работници притежават основно и по-ниско образование, около 32,5 на сто са работници с трудов стаж до 5 години, 90 на сто са придобили професионалната си подготовка непосредствено в производството, 87,3 на сто притежават ниска и средна степен на квалификация, преобладаващата част от тях — 40,6 на сто работят ръчно по ремонта и монтажа на машини и механизми.

Посочените данни хвърлят допълнителна светлина върху разглежданите процеси. Основният извод, който се налага, е, че преобладаващата част от освобождаващите се кадри са с ниско образователно равнище и професионална подготовка, придобита непосредствено в производството в курсове и школи, индивидуално — бригадно, т. е. подготвени за работа на конкретно работно място или за изпълнението на дадена операция. Незадоволителното образование и теснният профил на подготовката са едни от главните причини и при най-малката смяна на техниката, технологията и организацията на труда тази категория работници да бъдат преквалифицирани. Наред с това преподготвят се предимно работниците, които работят ръчно и притежават ниска степен на квалификация, което е резултат от предприетите комплексни мерки през последните години за рязко съкращаване на заетите с ръчен, физически тежък и непривлекателен труд.

Незадоволителното образователно-квалификационно равнище и социален статус на тази категория работници е една от причините, задържащи процесите на преквалификация. Последните не всякога са убедени, че следва да смеят своята професия и в някои случаи освобождаването им тълкуват като проява на отношение към тях. Нещо повече, често пъти „страхът" от нова професия ги кара да правят компромиси: да работят при по-лоши условия, да получават по-ниско трудово възнаграждение, да се лишават от редица социални придобивки и т. н. Това, което доскоро някои работници го считаха за невероятно и много далечно, сега представлява вече реална близост. Повъзрастните производственици, които се чувстват вече стари за смяна на своята професия посредством преквалификация, раз-

Digitized by Google

читат на това, че с предстоящото си пенсиониране ще избегнат преустройството към новите работни места.

С голяма сериозност стои проблемът за по-младите работници с ниска квалификация и тесен профил на упражняваната професия, за които технологическото обновление и новите области на труда предявяват неотменно изискване за тяхната преквалификация. В това се проявява причинно-следствената връзка на закона за смяната на труда. Причината е непрекъснатото изменение и усъвършенстване на производството, а следствието — структурните изменения в съвкупния труд, подвижността на работника, измененията в неговите трудови функции. И понататък посредством смяната на труда се осъществява една от съществените страни на връзката между развитието на средствата за производство и характера и равнището на развитие на работната сила.

За да се преодолява тази психологическа бариера, е наложително партийните и обществените органи и организации много по-отрано да набележат мероприятия за конкретна координирана дейност. Особено е необходимо да се засили индивидуалната работа с всеки трудещ се, да се изтъкват предимствата и възможностите, които разкриват новите професии, социалната им осигуреност и гарантираното заплащане на новото работно място, новото предприятие, населено място. При това, за да бъде действена и ефективна разяснителната работа, тя следва да се провежда диференцирано според притежаваната професия, възраст, семейно положение, образование и т. н. Не бива да се забравя, че в някои случаи освободените работници и специалисти ще се наложи да напуснат своето населено място. Това изисква допълнителни грижи, внимателна предварителна подготовка. Тя да започне от първичния трудов колектив — бригада, цех, предприятие, да обхване членовете на тяхното семейство, близките и т. н. С други думи, процесите на освобождаване и преквалификация на трудещите се ще поставят пред партийните организации много сериозни задачи и изисквания за по-интензивна, системна работа в тази насока. Това налага да се разнообразят формите и методите на идейно-политическа и агитационно-пропагандна дейност, да бъдат те още по-действени и целенасочени.

Както беше посочено, нарастването на националния доход и съответно производителността на труда през деветата петилетка и до края на века ще доведат до съществено преструктуриране на работната сила. В резултат на повишаване производителността на труда през този период ще намалеят заетите в материалното производство, което от своя страна ще ускори процесите на преквалификация на работната сила. По приблизителни разчети тези процеси ще обхванат около една пета от заетите лица.

Една част от освобождаващите се ще напуснат полето на труда по естествени причини — пенсиониране. Друга част от тях след преквалификация ще останат в отраслите на материалното производство за увеличаване на сменността и за новоразкриващите се работни места. Преобладаващият брой обаче след преквалификация ще бъдат пренасочени за работа в отраслите на нематериалното производство, главно в сферата на услугите. Но в тази връзка могат да възникнат и някои проблеми.

Digitized by Google

Първият от тях е, че освобождаващата се работна сила от отраслите на материалното производство по своята демографска характеристика, професионално-квалификационна структура и териториална принадлежност не всякога ще съответствува на потребностите на нематериалното производство. Това налага с голяма острота проблемът на предварително изучаване структурата на необходимата работна сила в тази сфера и на тази основа да се извършва нейната планомерна преквалификация и пренасочване.

Вторият проблем е, че значителна част от освобождаващите се лица ще бъдат хора, които притежават намалена трудоспособност, пенсионери, майки, работещи с намален работен ден, неквалифицирани работници, „прелетни птици" и т. н. Шансовете за тяхното трудоустрояване в тази сфера очевидно ще намалеят в резултат на новите условия. Поради това ще бъде необходимо да се извърши тяхната преквалификация по нови професии.

Третият проблем е, че като правило работната заплата на заетите в материалното производство е по-висока от това, което получават заетите в сферата на услугите и нематериалното производство. Тази тенденция има дълготраен характер и е обективно обусловена. Това от само себе си изисква да се осъществи по-нататъшно усъвършенствуване заплащането на труда на хората от обслужващите дейности.

Особено важни и отговорни са задачите на самоуправляващите се стопански организации в планомерното регулиране на разглежданите процеси. При новите условия те ще бъдат заинтересовани да работят с по-малка численост на персонала. На преден план ще излизат икономическите интереси на трудовия колектив, в резултат на което делът на освободените работници по инициатива на предприятието ще се повиши. Това ще бъде важен фактор за намаляване на текучеството. При тези условия икономическите интереси ще подтикват към най-ефективното използване на работната сила. Тя да се определя от равнището на рентабилността. За безпрепятственото преразпределение на освободените в резултат на ликвидирането на работните места е необходимо да се усъвършенствува насрещното планиране.

Правилно ще бъде да се въведе в практиката задължителен показател „освободена работна сила". В раздела за кадровото осигуряване на насрещния план да се обособи самостоятелен пункт, който да отразява количествените и особено качествените характеристики на подлежащите на освобождаване и преквалификация. Особено големи са задълженията на самоуправляващите се стопански организации в областта на преквалификацията, професионалното ориентиране и адаптирането на трудещите се. Тъй като разглежданите процеси са сложни и многостранни, то с особена сила стои въпросът под ръководството на партийните комитети и организации да се осигури тяхното дългосрочно планиране и прогнозиране на всички равнища на управление.

Измененията в материално-техническата база поставят нови изисквания и в политиката на заетостта за бързо приспособяване на работната сила към тези промени. Това налага да се подобрят условията, съдействуващи за ускоряване на мобилността посредством премахването на някои трудово-правни ограничения.

Все по-осезателно се чувствува нужда в нашата социална практика от съставянето на териториални баланси на работната

Digitized by Google

сила и работните места. С оглед правилното протичане на тези процеси е необходимо да се отстранят съществуващите сега препятствия за движението на трудовите ресурси. Става дума за това, че пренасочваните хора от райони, по-богати на трудов потенциал (Кърджали, Смолян, Благоевград, Разград), към райони като Странджа—Сакар, Видин, Михайловград, Велико Търново като правило притежават незадоволителна професионална подготовка, ниско образователно и квалификационно равнище. Следователно в качествено отношение липсва обвързаност в териториалните потребности от работна сила.

В условията на все по-намаляващи допълнителни източници на работна сила е наложително нейното своевременно приспособяване към бързо изменящите се потребности. А това е възможно предимно по пътя на задоволяване на тези потребности с наличните трудови ресурси. Ето защо не бива да се възпрепятствува нейното движение, а обратно — да се насърчава. Надеждна основа за управление на тези процеси е 64 постановление на Министерския съвет от 6 ноември 1986 година.

Полезно е да се стимулира целесъобразното движение на трудовите ресурси. В условията на бързоизменяща се технико-технологическа и организационна структура на производството е наложително както предприятията, така и самите трудещи се да бъдат заинтересовани от ускоряване процесите на мобилността, тъй като това водн до повишаване ефективността от използване на работната сила. За целта е необходима система от мероприятия за стимулиране общественополезното преразпределение на работната сила н ограничаване на текучеството. Ето защо следва да се поощрява такова движение, което съответствува на потребностите на обществото, на трудовия колектив, на личността.

В тази връзка особено е нужно да се повнши качеството на планирането на работната сила, от една страна, и от друга страна, по-добре да се управляват процесите, свързани с реализацията на народностопанския план. При планиране на трудовите ресурси в тяхната професионално-квалификационна и образователна структура следва винаги да се отчита, че планът може да се реализира толкова по-пълно, колкото по-добре и по-цялостно се отчитат особеностите на работната сила. Да се има предвид, че действията на хората се определят в голяма степен от техните интереси, желания и съзнание. При това генетично е заложено човекът да се стреми към многостранно развитие, да създава по-благоприятни условия на труд и бит, които способствуват за неговата по-пълна реализация. Осъществяването на тези изисквания се гарантира с действуващия вече нов Кодекс на труда, с правото на всеки човек за свободен избор на професия, вид заетост, работа съобразно способностите, призванието и професионалната подготовка и отчитането на обществените потребности.

Върху процесите на освобождаването на работната сила значително влияние оказва ценовата политика. Така например средната цена на един промишлен робот е няколко стотици хиляди лева. Той е и с много висока норма на амортизационни отчисления. И ако при сегашното равнище на заплащане на труда този робот замества средно труда на 2—3 работници, то предприятията не са заинтересовани да освобождават работна сила. В това отношение е целесъобразно те да се стимулират по-осе-

Digitized by Google

зателно с поемането на част от разходите за нова техника от обществото, с промяна в цените на вътрешния пазар и др.

Затова все по-осезателно се чувствува необходимостта от изграден цялостен механнзъм за управлението на тези процеси. Въпросът е за създаването на нов, а не просто да се усъвършенствува съществуващият механизъм за освобождаване и преразпределение на работната сила, тъй като практически такъв механнзъм не съществува. В рамките на Единната национална система за повишаване квалификацията следва да се изгради подсистема за освобождаване и преквалификация на работната сила с адекватен механизъм, като в нейната основа се заложат принципите и изискванията на новия икономически механизъм.

Важно място в управлението иа тези процеси се пада на местните териториални оргаии по труда. Съществуващите понастоящем бюра по труда н социалните въпроси към селищните системи и районните народни съвети не отговарят даже по текущите проблеми на ефективното използване на работната сила. Те са само носители на информация за потребностите от работа на тези лица, които са се обърнали към тях за устройване. Обаче и досега тези органн не разполагат с реални права за управление иа процесите. Затова те не са и в състояние да решават задачнте по планомерното преразпределение на по-големи коитиигенти от работна сила. Целесъобразно е да се изменят статутът и функциите им, да се укрепят те кадрово. Да разполагат с необходимите даннн за обхвата, професионално-квалификационната, образователната, полово-възрастовата структура, за пернодите на освобождаване, преквалификация и пренасочваие на работиата сила, за потребностите на предприятието и селищните снстеми и т. н. Те следва да разполагат с петгодишните планове за кадровото осигуряване на предприятията от дадена селищна система и в рамките на това ежегодно да иабират информация за увеличаванието или намаляването на потребностите от работна сила.

Не бива да забравяме, че важна роля в ускоряването на разглежданите процеси принадлежи и иа инвестнционната политика. До неотдавна тя бе насочена преди всичко към създаване на нови допълнителии работни места и усвояването на „трудоемки" технологии и машинн, чиято експлоатация изисква значителен брой обслужващ персонал. Това от своя страна доведе до бързо нарастване на потребностите от допълнителна работна сила, зиачнтелно превишаваща нашите демографски възможности. Появи се остра необходимост от преориентнране структурата на капиталните вложения в посока към увелнчаване иа тази тяхна част, която е насочеиа към модернизация и реконструкция на действуващите предприятия, където ръстът на производство ще бъде съпроводен със съкращаване или стабилизиране числеността на заетите. Това е правилният път, който ще доведе до преодоляване на създалата се диспропорция между иаличните трудови ресурси и потребностите от работна сила.

Необходимостта от по-нататъшно усъвършеиствуване управлението на тезн процесн се обуславя и от създалата се неблагоприятна демографска снтуацня в страната в периода до 2000 година. Очерталото се намаление в прираста на трудови ресурси ще продължи и в следващите годнни. Това налага да се полагат системни грнжи за непрекъснато издигане образователното и квалификациоиното равнище на кадрнте.

Digitized by Google

В решаването на този икономнчески проблем особено важна е целенасочената работа на партийните организации. Те са призвани с политически подход да създават необходимата атмосфера, условията всеки труженик да бъде обладан от стремеж към овладяването на високо професионално майсторство, общообразователни, икономически и технически знания, висока степен на мобилност.

РАБОТНАТА СИЛА: ИЗПОЛЗВАМЕ ЛИ Я РАЗУМНО?

инж. ИВО НЕТОВ
секретар на партийния комитет
в комбинат „Балкан" — Ловеч

Нашият комбинат е основен производител на агрегати и възли за карното машиностроене и заема решаващо място в икономиката на окръга. Но независимо от високите темпове ние изостанахме в създаването на условия за производство на равнището на челните световни производители. Изостанахме в технологията и в капиталното строителство. Това води до допълнителни затруднения при изпълнение на производствения план и до редица още негативни последствия.

Комбинатският партиен комитет навреме оцени голямото значение на повсеместната интензификация и взе мерки да ускори този процес. Проведохме извънредна партийна конференция, на която си поставихме новите цели и дадохме насоките за работа. Искаме всички да разберат, че настана време за сериозна проверка. Време, което изисква всеки да се труди с ум и талант, да създава и прилага новото на работното си място, днес да работи по-ефективно от вчера, а утре по-добре от днес.

Въпрос над въпросите сега са темповете на развитие. За колектива това означава, че още през тази петилетка трябва да постигнем ръст в структуроопределящите натури два пъти, без ръст на персонала, а на обществената производителност на труда — 2 — 2,5 пъти. Новото и главното е, че този растеж ще осъществяваме върху основата на научно-техническата революция, на базата на дългосрочни програми и комплексни проекти за решаване в синхрон въпросите на икономическото и социалното развитие на колектива.

Известна и неоспорима истина е, че с кадрите започва и завършва всичко. Като изключим някои специфични особености, цялото ни народно стопанство се ръководи от общи принципи, икономически механизъм, нормативни документи... Но резултатите и още повече темповете на растеж, на движение напред към челните световни постижения са твърде различни. Как да си обясним това?

И нашата комбинатска практика изобилствува с много примери за неефективно стопанисване на материалната база, за недобра нагласа за изпълнение на стопанските задачи, за нарушен микроклимат в някои от колективите. Тези отклонения правилно се свързват с дългогодишната и настоящата работа на ръководните и изпълнителските кадри.

Ето защо комбинатският партиен комитет се отнася с повишено внимание и грижа за тяхната подготовка и реализация. На нашите партийни конференции и в заседания на партийния комитет този въпрос е разглеждан многократно, правени са оценки и са давани насоки за работа. Имаме решения и програми за: работа с номенклатурните и резервните кадри; кадровото укрепване на института за възли и агрегати за транспортното машиностроене; подготовка и повишаване квалификацията и образованието на кадрите; адаптира-

Digitized by Google

не на младежите към трудовите колективи; намаляване на текучеството; усъвършенстване на масовополитическата работа...

Работим в условията на ограничени трудови ресурси и комбинатът изпитва постоянен недостиг на работна сила. Това е най-често изтъкваната причина за всички неблагополучия при изпълнение на производствената програма, когато тя се обсъжда в заседанията на партийния комитет и стопанското ръководство.

Каква е истината? Имаме ли недостиг на работна сила? И защо успоредно с това отчитаме и различни форми на престои?

Преди всичко не сме преустроили решително своите действия за предотвратяване нарастващия дефицит от работна сила чрез нейното качествено усъвършенстване и ефективно използване.

На територията на комбината действува професионален учебен център. Той редовно планира и отчита своята работа по всички нормативи съгласно утвърдената методика. Центърът има необходимите учебни кабинети, учебно-производствен цех и друга материална база. Системно изпълнява даваните му планови показатели за подготовка на новопостъпилите в колектива, за повишаване на квалификацията и образователното равнище на работниците. Без да се спирам на недостатъците в качеството на подготовката, не задоволява преди всичко количеството на обхванатите кадри. През 1985 г. 26 на сто от тях са участвували в курсове за квалификация, а само 2 на сто повишават основното си образование. Налице е тревожен и задълбочаващ се отлив, в това число и на млади хора, от средните учебни заведения. С цел да се обвърже планът по квалификацията с потребностите на различните производствени звена периодично се анализира квалификационното и образователното равнище на работниците и в зависимост от внедряването на нова техника и технология се планират съответните форми на обучение. Бедата е, че трудно набираме кандидати за тях и намаляват желаещите да се учат. Често планът за квалификацията удовлетворява стремежите на отделните личности, а не е обществена необходимост, породена от конкретните потребности на производството и прогресивното развитие на колектива. При решаването на този изключително важен въпрос формалният подход няма да помогне, ако продължаваме да пренебрегваме и недооценяваме преди всичко икономическите лостове.

Недостатъчно използваме и системата на заплащане като стимул за усъвършенстване на квалификацията. Продължаваме да заплащаме преди всичко за количество продукция, която при наличието на съвременна техника все повече зависи от добросъвестността и в по-малка степен от квалификацията. В практиката като правило работниците получават по-големи заплати от висококвалифицираните специалисти, които настройват и поддържат оборудването. Често основни работници с втори-трети разряд получават повече от електрончика, механика, настройчика, инструменталчика с шести-седми разряд и затова тези професии стават все по-дефицитни. Неудовлетвореността от материалното стимулиране се отразява мултиплициращо на неритмичността в производството, на престоите, на аварните в оборудването.

Сериозни затруднения създава текучеството. Въпреки че за комбината то е под средното за страната и окръга, цифрите са внушителни. Само за 1985 година са напуснали 845 човека, в това число самоволно и без съгласие на ръководството 350 и са назначени нови 830. За изминалата петилетка са напуснали комбината почти толкова хора, колкото е личният му състав в момента, и толкова са били назначени, тъй като числото на персонала не се е променило съществено. Естествено, това не означава, че за пет години се е променил личният състав. Напротив, основната част от нашите работници имат трудов стаж 15—20 години. В нашата вътрешна категоризация половината от текучеството е по уважителни причини — пенсиониране, за работа по постановление в други органи, отбиване на военна служба, смяна на местожителство, за гледане на малки деца и други. Безпокои ни и се опитваме да въздействуваме, но без особени успехи, на напускащите без съгласие и самоволно.

Digitized by Google

Ръководството на комбината отделя на този проблем доста внимание. Създадена е социалнопсихологическа група, която всяко тримесечие прави анализ за текучеството и предлага мерки за намаляването му.

Причините за явлението текучество са комплексни и не могат да се обяснят елементарно. Статистиката показва, че най-често самоволно напусналите са младежи с малък трудов стаж, от няколко месеца до 2—3 години, които нямат класове и не губят нищо, ако им се потърси обезщетение. С цел да съберем достоверна информация за социалнопсихологическите особености на трудово-професионалното приспособяване на младите работници към условията на предприятието проведохме анкетно проучване. В него обхванахме всички новопостъпили през годината на възраст от 18 до 30 години. Участвуваха и преките им ръководители, партийните секретари, наставниците, секретарите на Комсомола, профпредседатели. Процесът на адаптация се формира под влияние на личните качества и интереси на младия човек и се изразява главно в преодоляване на противоречията между изискванията на колектива и степента на придобитата до този момент психологическа и професионална подготовка за труд.

От обхванатите в изследването лица 51 на сто постъпват за пръв път на работа, 16 на сто са били в промишлеността, 11 на сто в селското стопанство. По собствен избор и желание заявяват, че постъпват 145 човека, а по разпределение — 62. Със средно специално образование са 47 на сто. Приспособяването към пряката производствена дейност протича сравнително бързо, за един-два месеца, според 80 на сто от анкетираните. Преди постъпването на работа преобладаващата част от тях са очаквали да получат по-високо заплащане, имали са по-различна представа за професията. Считали са, че ще работят с по-малко напрежение, при по-добри хигиенно-битови условия и по-добра организация на труда, че ще имат повече свободно време.

Мнението на повече от преките ръководители е, че на една част от младите хора не им се работи, защото са материално осигурени и неправилно възпитани. Те прекалено много посещават ресторантите и баровете. Сутрин закъсняват, а вечер напускат по-рано, с което разстройват ритъма на работа и създават настроения срещу себе си в колектива.

Изследването ни помогна да предприемем някои допълнителни мерки за подобряване на наставническото движение, за работата на клуба на орденоносците и челниците в труда, на комсомолската организация, на дейността на дома на културата и клубовете по интереси.

Мерките за намаляване на текучеството и приобщаване на нашите работници към съдбата на комбината свързваме с намаляване на ръчния и непривлекателен труд, с индивидуалната политическа и възпитателна дейност с хората. Никой не напуска хубавата и приятна работа, ведрата обстановка и другарската среда.

Трудовата дисциплина и уплътняването на работното време са голям резерв за кадровото осигуряване. Многократно с помощта на комисиите за народен контрол и масовополитическите организации са провеждани съответните наблюдения. Ако вземем под внимание само загубите от работно време, които зависят от дисциплината на работниците, и организаторските способности на ръководителите и ги намалим само с 25—40 на сто, то напълно ще се ликвидира недостигът на работна сила във всяко производствено звено на комбината.

Наистина сериозно се изостава в създаването на „организационни технологии". Има истина в предложението, че по подобие на показателите и критериите за икономия на материали, суровини и енергия е необходимо да се въведат и показатели за рационалното използване на работното време. Задачата е много актуална, но в същото време значително сложна. Трудността идва при планирането и особено при отчетността за използването на работното време. Засега интересите на стопанските ръководители в преобладаващите случаи ги насочват към укриване на престоите, с което прикриват

Digitized by Google

свои организационно-технически пропуски. Една част от загубите на работно време са заложени и в трудовите норми. Периодичните проверки показват, че реалните загуби са многократно по-големи от официално отчитаните.

Някои наши пропуски в прилагането на икономическия механизъм и бригадната организация на труда също създават сериозни проблеми в работата с кадрите. Особено осезателно се отразяват слабостите в стопанската сметка на бригадите, които създават възможност за безстопанствено отношение, пилеене на работна сила, получаване на незаработено трудово възнаграждение. В тези случаи трудно се прилагат икономическите средства за въздействие върху ръководителн и трудови колективи. Често неизпълнението на плана в бригадите се компенсира от резервите на комбината без икономически санкции. При затруднения в плана ръководството на първичния колектив по-малко се безпокои за финансовото състояние, отколкото от заповедта за наказание. Или все още по-силен е административният подход от икономическия.

Заслужава по-задълбочена преценка и регламентирането на бригадирския труд. Пропуските са значителни. Естествено, разбираме, че на настоящия етап за селското стопанство и строителството във върхови моменти той е необходим, но слабата взаимна заинтересованост на бригадири и на тези, на които се помага, не винаги оправдава неговото полагане. Разновидност на бригадирския труд е този в производството. За целта има и нормативен документ — годишно до 45 дни да се променя характерът на работа на служителите по производствена необходимост. С това често се прекалява. Нашите анкети потвърждават някои негативни страни: 40 на сто са престоявали от 3 до 4 часа в работната смяна, 57 на сто са почувствували недоволство от основните работници, че бригадирите им отнемат част от трудовото възнаграждение; на бригада се изпращат преди всичко висококвалифицирани технолози, конструктори, преки производствени ръководители.

Етапът на нашето социално-икономическо развитие и задачите за ускоряване на интензификацията изискват от нас да поставяме открито и остро наболелите и нерешени въпроси. Да нараства личният пример на комунистите, да работим за чувствителна промяна на обстановката, да анализираме и преодоляваме досегашните слабости, да мобилизираме трудовите колективи за изпълнение на конгресните решения.

ПРОБЛЕМЪТ. А РЕШАВАНЕТО МУ?

МАРИН ПЕТКОВ
секретар на партийния комитет
в завод „Елпром" — Троян

Въпросът за трудовите ресурси много често е предмет на обсъждане в партийния комитет по най-различни поводи. Първостепенното им значение се определи и от техния недостиг, и от отрицателния естествен прираст в Троянската селищна система. Той се усложнява и от несъответствието между усъвършенстването на техниката и технологиите и нивото на квалификацията и професионалната подготовка.

Най-напред искам да споделя, че управлението на трудовите ресурси все още не отговаря на изискванията на времето. Например в нашия завод липсва и съответен център за тази дейност. Обикновено директорът наблюдава отдел „Личен състав", който осигурява кадрите за завода. Но същевре-

Digitized by Google

менно за различните им аспекти отговарят и други отдели и служби. Наистина след XIII конгрес беше извършена промяна в структурата на управлението, която дава възможност за ефективно кадрово осигуряване. Но изменение в неговото управление не е настъпило, не е изградена и съответната нормативна база. Необходимо е обединяване на единните процеси за движението и квалификацията на работната сила, за създаване на условия за реализация и развитие.

Съвсем епизодично е и използването на научно-технически постижения в управлението на трудовите ресурси. От една страна, това се дължи на недостатъчната подготовка на ръководствата на предприятията, а, от друга — на слабата активност и незаинтересованост на научните институти. Остава се с впечатление, че тяхната работа е насочена преди всичко към теоретично изясняване на процесите и явленията, свързани с проблемите на работната сила. За това може би влияе и действуващият механизъм при тях, който не ги принуждава да търсят практическа реализация на теоретическите си разработки.

Заводският партиен комитет отчита, че непрекъснато нараства нуждата от повишаване на професионалната подготовка и квалификация на специалистите и работниците. Ръководството на този процес става изключително трудно и не толкова ефективно при сегашната организация. Назряла е необходимостта от внедряване на единна система за управление и организация на труда и кадрите. Липсващо звено при нас за изследователска и практическа работа беше лабораторията за социологически, психологически и физиологически изследвания. Сега сме в процес на нейното изграждане. На нея се предоставят изследователски, планиращи, прогнозиращи, учебно-квалификационни, идейновъзпитателни и пропагандни функции.

Обслужващите функции на лабораторията се свеждат до извършване на научнообоснован подбор на постъпващите в завода, изследване на текучеството и вътрешното движение на изпълнителските и ръководните кадри, експертна оценка за причините на трудовите злополуки, авариите и престоите. Тук ще се извършва анализаторска дейност по обучението и възпитанието на кадрите, социалната и трудовата активност, режима на труд и почивка, взаимоотношенията в трудовите колективи. Лабораторията ще участвува ефективно при съставяне на плановете на завода и особено при програмирането на работната сила.

Далеч сме от мисълта, че с нейното създаване автоматично ще започнат да се решават трудните проблеми на социалното развитие на колектива. Но сме сигурни, че тя ще задоволи част от нарастващите потребности на практиката за прилагане на комплексен подход при усъвършенствуване на социалистическата организация на труда.

Планирането на трудовите ресурси е най-динамичната и сложна съставка в плана за социално-икономическото развитие на предприятието. Независимо от успехите отчитаме, че е необходимо да се засили конкретността, да се ангажират още по-широко първичните колективи в неговото съставяне. Наблюденията показват, че самоуправляващите се звена още не са осъзнали напълно отговорността, която носят за своето развитие и усъвършенствуване и че това е пряко свързано с непрекъснатото повишаване на ефективността от тяхната работа. Все още те предоставят някои свои функции и дейности на заводското ръководство. Процесът за реализацията на новите права и отговорности на трудовите колективи е сложен и продължителен. Затова и политическата, и организаторската работа е насочена към обучението на партийния, профсъюзния и комсомолския актив.

За по-пълното използване на повишените права на трудовите колективи предстои да се усъвършенствува вътрешнонормативната база, която по-тясно да ги обвързва със заводското ръководство. За това имаме и известен опит. Взаимносвързаните бригади всяка година сключват договор помежду си, както и със заводското ръководство. В края на годината се оформят актовете за престоите, причинени от неиздължени де-

Digitized by Google

тайли от другите бригади или за несъздадени условия за работа от заводското ръководство. На базата на постигнатите резултати и тези актове се формира фонд „Работна заплата" на бригадата, който се разпределя от бригадния съвет съобразно приноса на нейните членове. Разногласията се разглеждат в заводската арбитражна комисия.

Както се вижда, ефективното използване на трудовите ресурси е пряко свързано с усъвършенстването на бригадната организация и бригадната стопанска сметка. Опитът ни непрекъснато се обобщава и разпространява между бригадите в завода. Но все още най-слабото звено е разпределението на фонд „Работна заплата". Това е особено важно за бригадите, където се използва коефициентът за трудово участие. В немалка част от тях разпределението на възнаграждението става в края на месеца на заседание на бригадния съвет. В тези колективи, където няма добра вътрешна нормативна база и коефициентът за трудово участие не се определя ежедневно на базата на приноса на всеки член от бригадата, се създават условия за уравниловка. Необходимо е на базата на опита, който имаме, да усъвършенстваме вътрешните правила и показатели за разпределение на формирания бригаден фонд „Работна заплата". А що се отнася до свързването на възнаграждението на специалистите с тяхната творческа активност, може да се каже, че сме твърде далеч от изискванията, въпреки че имаме малък опит чрез атестирането. По този начин се определят работните заплати за продължително време, и то на базата на минал принос. Затова сега ни предстои да свържем възнаграждението със собствения принос в процеса на изпълнение на задачите.

Най-големият резерв за ефективното използване на трудовите ресурси е рязкото намаляване на текучеството в завода. По този въпрос излезе и постановление на Министерския съвет, но основното е индивидуалната работа с хората, както и изучаване на процесите на текучеството и премахване на причините, които го пораждат. Анализите показват, че е голям броят на напусналите работници на възраст до 25 години, следвани от работниците на възраст от 26 до 30 години. Изводът е, че най-подвижна е работната сила на възраст до 35 години, което още веднъж потвърждава, че усилията на обществените организации трябва да се насочат към правилния професионален подбор, към приобщаване на младите работници.

Кадровото осигуряване е все още трудно разрешим въпрос. В заводската партийна организация съществува убеждението, че без неговото компетентно решаване не може да се изпълни стратегическата задача за качествено нов икономически растеж. Нужен е нов комплексен подход при управлението на трудовите ресурси, конкретна политическа и организаторска работа в колективите, издигане на ролята на партийната организация за внедряване на най-новите постижения на научно-техническия прогрес в производството.

Digitized by Google

АКТИВНИ, ВИСОКООТГОВОРНИ МЛАДИ ХОРА

ТЕОДОРА ТОНЕВА
секретар на окръжния комитет на БКП — Силистра

Сега първостепенна задача на идеологическия фронт е повишаването на обществената и трудовата активност на хората, въвличането им в съзнателно и високопроизводително участие на всяко работно място, разкриване и развитие на потенциалните сили и възможности и създаването на политически и нравствено-психологически условия за тяхното творческо приложение в борбата за внедряване на постиженията на научно-техническата революция.

В Силистренски окръг се осъществява целенасочена и богата по съдържание идеологическа работа за издигане ролята на нравственото възпитание при формирането на активна жизнена позиция у трудещите се и младежта. При определяне насоките в нашата дейност ние не случайно свързваме нравственото възпитание именно с активната жизнена позиция. Това е така, защото отчитаме, че начинът на действие, отношението, промените в навиците, привичките и социалната практика на хората са главната цел на нравственото възпитание, измерителят за равнището на онези личностни промени, които определят моралния облик на съвременния социалистически човек. Особеностите и тенденциите в развитието на нашата страна, очертани на XIII конгрес на партията, показват, че възприетата от нас линия е правилна.

В решаването на комплекса от проблеми при изпълнението на тази сложна задача окръжният комитет на БКП обърна особено внимание на работата с учащата се младеж. В училище децата престояват около 10 часа дневно, намират се под прякото педагогическо въздействие на своите учители, на първичните ученически колективи и на младежките организации. Освен това пряко възпитателно въздействие училищният живот предлага и богати възможности за създаване на непреднамерени ситуации и условия за разнообразно по съдържание и по форми неофициално междуличностно общуване, за социални контакти между самите ученици, а също между тях и другите поколения, с хора от различни професии и пр. Ето защо умелата намеса на първичните партийни организации и на педагогическите кадри прави процесите на възпитателната работа и на масовополитическото въздействие управляеми и насочвани, приближава ги в значителна степен към нуждите на социално-икономическото ни развитие. За тази цел сме изградили стройна система за ръководство на процеса на нравственото възпитание на младежта и конкретно на онази част от нея, която е в училищата и която е непосредствено свързана със задачите на преустройството на образователното дело и провеждането му в съответствие с ускорените темпове на икономиката на окръга.

Digitized by Google

В изпълнение на програмите ние умишлено въвеждаме известна етапност с оглед по-цялостно да засилим ролята на училището като фактор за идейно-нравственото, общото духовно развитие и цялостното личностно формиране на младите хора. На преден план беше изведена задачата за формиране на марксистко-ленински мироглед като основа за социалната реализация на младите хора и за изграждане у тях на активна жизнена позиция. На тази тема бе проведена окръжна научно-практическа конференция, в която взеха участие голяма част от учителските кадри.

В нашата дейност по проблемите на възпитанието ние се основаваме на факта, че особено важен е преходът от светоразбирането към светопреобразуването. То е мярката за участието на личността в обществения живот, то характеризира и нейното самоутвърждаване. Удовлетворение, успех и признание, дълг и отговорност, смисъл на живота — това са основните мотивационни факторн у човека. Учебните заведения се насочнха към тяхното развитие и усъвършенствуване. Организирана бе окръжна научно-практическа конференция на тема „Издигане ролята на нравственото възпитание при формирането на активна жизнена позицня у учащите се", която премина при голяма активност.

През последните годинн в окръга бяха разработени и приети на сесията на окръжния народен съвет редица програмни документи за развитието на движението „Знаме на мира", за художествената самодейност на учащите се, за превантивната възпитателна работа срещу протнвообществените прояви, за целогодишната трудова ангажираност на ученнците, за свободното им време и др. Чувствително се подобрнха координацията н взаимодействието на органите на народната просвета и на учебните заведения с другите социалнопедагогически фактори. За издигане ролята на художествената култура в учебно-възпитателния процес, за засилване на сътрудничеството в организирането на възпитателните дейности с учащите се бяха приети дългосрочни програми и договори с всички културни институти и с групите на творческите съюзн.

Утвърдени бяха мерки за развитие на самодейния характер на пионерската и комсомолската организация и на училищното самоуправление. Под ръководството на първичните партийни организации в училищата сега се осъществява много повече конкретност и резултатност в организацията на политическата учебна година и националния политически конкурс, в разгръщането на движението „На класата — достойни синове", Димитровската проверка „Винаги готов" и други младежки инициативи, акции и почини. Порасна и педагогическата подготовка, и професионалната квалификация на кадрите по проблемнте на идейно-нравственото възпитание. В това отношение ни помогна читателската конференция за изучаване на трудовете на В. А. Сухомлински, постоянно действуващият педагогически семинар във всички учебни заведения по утвърдена обща тематика, лятната лагер-школа с учителите—ръководители на извънкласни форми по изкуствата за деца и юноши.

Както винаги, така и сега въпросите на класово-партийното, патриотичното и идейно-нравственото възпитание заемат най-предно място в дейността на педагогическите кадри. Проведен бе пленум, на който бяха утвърдени комплексни програми за усъвършенствуване на класово-партийното и патрио-

Digitized by Google

тичното възпитание, за издигане ролята на обучението по български език и литература и по история и философските дисциплини.

Решаващи за идейно-нравствената закалка на учащите се са стилът и методите на партийното ръководство на пионерската и комсомолската работа. Основополагащ компонент на стила, който окръжният комитет на БКП утвърждава, е политическият подход. Политическите измерения на всяко възпитателно въздействие определят както подготовката, така и неговото съдържание. Но сега ние все по-определено търсим и изтъкваме връзките и взаимодействията между политическото и нравственото начало в стила на ръководство. Истински ръководител на младите хора може да бъде само човек, който е прям, принципен, откровен, критичен и самокритичен. Открит диалог с комсомолците е възможен само когато се води от хора, у които няма разрив между думи и дела, които не прикриват истинската същност на нещата. Това особено проличава в периодично провежданите „Срещи-диалози" на училищните и комсомолските ръководства в средните училища. Ръководени от секретарите на първичните партийни организации, срещите протичат като отчети по изпълнение на взаимно поетите задачи и завършват с приемането на конкретни задължения за следващия период. Младите хора поемат като своя организацията за участието на комсомолците в обновяването, поддържането и модернизацията на материалната база. В СПТУ по машиностроене например те активно участвуваха в надстрояването на училищната сграда, в I ЕСПУ „Кл. Охридски" изградиха комсомолска стая, преустроиха едно от фоайетата в експозиционна площ за изложби, в СПТУ по индустриалнзирано строителство работиха за обзавеждане на общежитието си. Много още примери могат да се дадат в подкрепа на извода, че деловитостта, организационната култура и нравственото начало резултатно променят мотивите на действие на учащите се и ги правят лично удовлетворени и обществено отговорни и активни. Във времето между двете „Срещи-диалози" в началото на всеки месец при определяне на задачите директорите на средните училища подготвят плана с участието на секретаря на ДКМС, което на практика означава разширяване на демократизма, въвличане на комсомолското ръководство в управлението на училищния живот и води до все по-реално превръщане на ученическия колектив в стопанин на своето училище. От друга страна, такъв стил на работа в значителна степен помага да се премахва прикриването на пропуските и слабостите, засилва организационната култура у младите хора, формира навика да се включват активно в решаване на проблемите на училището. Участието на комсомолците в ръководството на училищния живот освен фактор в идейно-нравственото израстване на учащите се става и фактор за развитието на учителския колектив.

Опитът, натрупан в окръга, показва, че силна нравствена закалка може да се постига само при разширяване на възможностите на младите хора да отстояват себе си, да утвърждават и доказват възможностите си, а не само просто да участвуват в дадена дейност. Окръжният комитет на Комсомола с помощта на общинските комитети на партията и първичните партийни организации в училищата направи много за издигане на ролята на бригадирското движение в окръга, за което окръжната комсомолска организация получи високи правителствени отличия. Наред с всички други организационни, материални и политически

Digitized by Google

предпоставки не е маловажно за укрепване на идейно-нравствената закалка на младите хора издигането им за младши и старши командири на младежките летни и есенни бригади. С наша помощ съветът за духовно развитие подкрепи предложенията на окръжния бригадирски щаб и оказа съдействие за преодоляване на недоверието и скептицизма у някои от учителите. През последните години броят на средношколците на ръководна работа в бригадите значително нарасна — те контролират участието на съучениците си, те организират идейно-политическата и културно-масовата работа, те определят коефициентите за трудово участие и размера на възнагражденията на бригадирите. Освен приноса на бригадирското движение за прибирането на реколтата е налице и показател, много по-важен за нас — идейно-нравственото израстване на младите хора.

Ние считаме, че организирането на дейността с възпитаващ характер трябва все по-смело да се насочва по посока на личния принос и да се разширява в сферата на трудовата заетост. Защото по-важното е не толкова колективното включване в трудовата акция, колкото осмислянето, осъзнаването на социалната и личната значимост на това дело за всеки участник поотделно. Наложителна е борба с примирението, бездушието, безразличието, с чувството на неизбежност и регламентираност. А за това е необходимо изпреварващото разбиране за смисъла от участието, за удовлетворението от победата над трудностите и над себе си. Формирането на борбеност, твърдост, непримиримост, надделяването над социалната пасивност, активизирането и разбуждането на младежта за социално творчество — това е главното в идейно-нравственото възпитание сега, когато внедряването на постиженията на научно-техническата революция изисква многостранно развити, но и доказали устойчивостта на моралните си качества млади хора — идейно и нравствено закалени още в условията на училищния живот.

Партийните организации и ръководствата на училищата съумяват все по-успешно да използват формите на естетическото възпитание за усъвършенствуване на младата личност. Ние насърчаваме инициативите в малките села — да се сформират неголеми хорове за школувано пеене или големи театрални трупи, вокални групи и състави за художествено слово. Дори при липсата понякога на подготвени ръководители те бързо отговарят на социалните потребности и задоволяват местните нужди, завладяват със своята жизненост и непринуденост, привличат родителите и обществеността в салона. Така възникна движението за детски песни „Да запеем дружно" и вече в над 35 училища на окръга са изградени вокални групи. Някои от тях, като изпълнителите от основното училище в село Чернолик, се мерят с много колективи в окръжния град. Излизането на децата пред публика, осмислянето на обществената значимост на тези изяви, напрежението преди появата на сцената и всички тези явления създават положителна нагласа, увеличават ситуациите на непреднамерено общуване, въодушевляват, възпитават патриотично. На същия принцип създаваме клубове „Приятели на народното хоро", от които очакваме добър възпитателен ефект. В областта на спорта и туризма, а и на масовата самодейна изява много резултатни се оказват смесените колективи от ученици и родители. Освен разширяването на възможностите за въвличане на семейството в проблемите на училището и на прехода към всеобщо средно образование смесените отбори, състави и колек-

Digitized by Google

тиви разширяват неформалните социални контакти между поколенията и позволяват по-лесно да се предава както натрупаният социален опит от по-възрастните, така и да се утвърждават новите социалистически моралии стойности.

Все в тази насока са и усилията да се включи в системата на идейно-нравственото и патриотичното възпитание връзката и дружбата между децата от селата и градовете на окръга. В условията на възродителния процес идеята за разширяване на тези контакти намира ново съдържание. Става дума вече не само за общуване и обмяна на групи от учителските колективи, а за общуване и приятелство между самите деца. Представители на училищата от Паисиево, Искра, Правда, Брадвари гостуват на други училнща за състезания, турнири, прегледи, патронни празници и при редица други поводи, които добиват личен смисъл и носят силни и вълнуващи преживявания за всеки от участниците в тях. През ваканциите се формират общи екскурзионни групи, а летните лагери се предоставят на училища партньори. В тази инициатнва откриваме неизползвани възможности и резерви и затова я поощряваме и подкрепяме най-пълно.

За идейно-нравствената закалка на младите хора особено значение има тенденцията за преодоляване на информиращия характер на възпитателното въздействие, стремежът към дълбоко и осъзнато вникване в същността на процеса. Става дума за обогатяване съдържанието на личния интерес, за свободата при личния избор, за увеличаване територията на интимния и индивидуалния живот на младите хора. В редица учебни заведения се създават групи по интереси към любими занимания — колекционерство, приятели на различните изкуства и направления в науката, в които срещите, дискусиите и разговорите са открити за желаещите. Там учениците идват, водени от потребностите си. Чрез тези и чрез други форми педагозите и специалистите поддържат и стимулират разумните, рационалните норми на потребление, задържат и неутралнзират екстравагантните и безкритични увлечения и необоснованите и егоистични претенции.

Срещите и дискусиите с представители на изкуството и науката се насочват освен към постиженията в съответната сфера също и към нравствения облик на твореца, към разкриване на неговите вкусове и предпочитания. Личностният образец възпитава не само чрез успехите, а главно чрез гражданската си позиция — така се стига до съизмерване от младите хора на собствените им претенции, желания и искания с наличието на воля и дух за тяхното постигане — стига се също до вникване в проблема за индивидуалните желания и обществените възможности за реализация на младата личност — това също е форма и път за осъзнаване на големите процеси на епохата, за укрепване устойчивостта и нравствеността на младото поколение.

Актуална форма на идейно-нравствено възпитание е използването на „вредностите", на деформиращите фактори, на отрицателните прояви и явления в живота на училищата. Възпитават не само ценностите. Към възпитателен ефект води и безкомпромисната, непримирима борба, отхвърлянето и унищожаването на слабостите и нарушенията. В бюрото на окръжния комитет на партията беше обсъдено състоянието на дисциплината в училищата. Препоръчано беше усилията да се насочат за разширяване на вътрешноучилищния социален контрол. Впечатленията, които имаме, показват, че много от събранията на комсомолските дружества протичат остро и критично — формира се об-

Digitized by Google

ществено мнение на непримиримост към безделието, нарушенията на обществения морал, наглостта и псевдомладежкият бунт към самоутвърждаване.

Целта и голямата задача пред училищните и комсомолските ръководства е по-нататъшното разширяване на социалния контрол в личната сфера, защото контролът не може само да ограничава и да депресира отвън и отгоре. Той има идейно-нравствени измерения, когато се превръща в самоконтрол, в самосъзнание и води до самоограничения. Тук на преден план излиза личният пример на училищния ръководител и на учителя. Безличната императивност на нравствената норма, абстрактността на поучението и натякването не могат да водят до нравствена непримиримост. В учебните заведения под ръководството на партийните организации се осмисля девизът: „Всеки за всичко отговаря пред всички". Определя се точно субектът на ангажираност, уточнява се кой пред кого отговаря и за какво точно — налага се тенденцията за максимално персонифициране на отговорността. Това е изискване в политиката на окръжното ръководство на образователната система, което обуславя изграждането на съзнателна дисциплина, на добра организация и ред в училищния живот. Критика и самокритика, смелост и откритост, борба срещу високомерието, разкриване, но и преодоляване на пропуските — такава атмосфера се стремим да се създава на всички равнища в учебните заведения на окръга.

Идейно-нравствената закалка на младите хора е комплекс от качества на личността. В каква степен тя се доближава до изискванията на времето, в каква степен расте устойчивостта, непоколебимостта и твърдостта на учащите се пред идеологическата диверсия и пред изкушенията на потребителството — това ние обективно оценяваме, то е барометър за плюсовете в нашата възпитателна дейност. Новите подходи, форми и средства, които окръжният комитет на партията утвърждава, подкрепя и разгръща, както и резултатите, които постигаме, ни убеждават, че под нашите грижи расте идейно изградено и нравствено зряло младо поколение, което ще умножава успехите в социалистическото изграждане на страната.

Digitized by Google

ПОЛИТИЧЕСКАТА ОСВЕДОМЕНОСТ

ДИМИТЪР ДОБРЕВ
първи секретар на общинския партиен комитет — Хасково

За да изпълни своята функция на непосредствен организатор на политическата работа с населението, общинският партиен комитет в Хасково разчита изключително много на информираността — бърза, точна, навременна. Чрез нейните гъвкави форми ние се стремим богатото съдържание на решенията, идеите и инициативите на партийното и държавното ръководство след Тринадесетия партиен конгрес да стигнат до всеки, да се превърнат в ново знание за икономическата и социалната политика на партията, а оттам — в трайно убеждение и поведение на личността.

Наша безсрочна задача е този своеобразен диалог на партията с трудещите се да има организиран характер, да е под непрестанния контрол на партийните органи и организации. Затова с голяма загриженост бюрото на комитета на свои заседания разглежда проблемите на информационното обслужване в общинската партийна организация и приема решения за подобряването на тази дейност.

Активна форма за първична информираност по актуални проблеми са съвещанията с партийните секретари и дните на стопанския ръководител. На тях разяснихме документа за нов качествен растеж на икономиката, мерките за икономично и разумно използване на електроенергията и други документи, доклади и решения на централни, окръжни и общински партийни и държавни органи. В дните на партийния секретар — по отрасли веднъж месечно секретарите получават и помощни материали за запознаване на организациите и трудовите колективи с партийните решения, с други управленски решения за политическото, икономическото и социалното развитие на страната, окръга и общината.

За бърза информация кабинетът по партийно-организационните въпроси отпечатва бюлетин, в който се поместват по-важните решения на комитета за предстоящи мероприятия и инициативи, в които ще участвува общинската партийна организация. Издаваме листовки, тематични свитъци и др. При посещенията на партийните и стопанските ръководители на общината, на щатните работници от партийния комитет, на други отговорни сътрудници в първичните партийни организации и трудовите колективи, в личните им срещи те информират комунистите и безпартийните. Тези срещи имат организиран характер — единните политически дни например.

Естествено, бърза политическа осведоменост на комунистите и на всички трудещи се от общината се осъществява от централните средства за масова информация. Но те не могат да изместят другите канали за информационно обслужване и особено преките контакти с хората, ежедневното общуване.

Digitized by Google

Най-използвана форма от заводските партийни комитети и партийните бюра са събранията на първичните партийни организации (открити или организационни) и сбирките на партийните групи. На събрания се обсъждаха „Партийната концепция за нов Кодекс на труда", 40 постановление на Министерския съвет и Централния съвет на БПС, писмата и бюлетините на ЦК на БКП до първичните партийни организации, докладните записки на др. Тодор Живков. Тук не само се разясняват партийните документи, но и се набира обратна информация за политическото настроение и отзивите на хората. Така стана на събранията за отчетите и изборите на органи за самоуправление.

Отчитайки, че партийното събрание не дава възможност на всички присъствуващи да изразят своето мнение, да зададат въпрос или да отправят критични бележки по разглеждания въпрос, общинският комитет насочва партийните организации попълноценно да използват други форми и средства на партийната работа и особено на устната агитация.

В първичните партийни организации са изградени 340 агитационни колектива с около 2700 агитатори. Близо 200 докладчици са организирани в общинска, заводски и учрежденски групи. Докладчиците най-често излизат пред хората в единните политически дни, които се утвърдиха като важни канали за първична и последваща информация. На тези дни се коментира определена тема, която предварително сме планирали, и се информират хората за по-важни документи от вътрешната и външната политика на партията и държавата. Засилва се достоверният характер на информацията, защото тя се получава от най-отговорни хора на окръга, общината и завода.

Агитаторите в колективите са така подбрани и разпределени, че да достигат до всеки човек от най-малкото трудово звено, бригадата, цеха, смяната. След всяко по-важно вътрешно или международно събитие агитаторите получават указание от партийното бюро да го разучават и им се посочва конкретно с кого и как да разговарят. Така например две седмици агитаторите ежедневно коментираха сред хората срещите между Михаил Горбачов и Роналд Рейгън, прескоиференциите, които даде генералният секретар на ЦК на КПСС и неговите последвали речи по телевизията. Това подпомогна трудещите се по-добре да се запознаят със съветските мирни предложения и с неприемливата позиция на американския президент. Тези индивидуални срещи или групови беседи продължават, докато всеки комунист и трудещ се разбере важността и значимостта на съответните документи или събития, осъзнае мястото и отговорността си в решаването на поставените задачи в колектива. По този начин чрез агитаторите се поддържа жива връзка между партията и народа, усеща се „пулсът" на общественото настроение.

Използваме и учебната година в партията, Комсомола и профсъюзите за актуална информация. При изучаване на материалите на Февруарския пленум в общината в повечето звена определихме за пропагандисти специалисти с техническо образование, които съумяха не само по-добре да запознаят участниците с теоретичния материал, но и да свържат изучаването с конкретните перспективи, стоящи пред цеха, завода, комбината. Така бе в стопанския комбинат „Химмаш", комбинат „Тракия", завод „Мир", а в школата на инж. Камен Проданов в предприятието „Жеко Димитров" всяко занятие започва с информиране по най-важните политически събития и партийни решения.

Digitized by Google

В общинския комитет работи факултет с ръководните кадри от промишлеността, селското стопанство, образованието, културата. Изучават се конгресните документи, материалите на пленуми на ЦК на БКП. Участниците се информират за важни политически и икономически решения. В селищната система сме създали 11 съвета за икономическо образование, където се дава информация и се анализират икономическите механизми за управление на производството и народното стопанство.

Източник за нова информация най-вече по проблемите на международните отношения е и лекционната пропаганда. С помощта на общинския съвет на дружество „Георги Кирков" в партийните, в обществените организации и в трудовите колективи се изпращат квалифицирани лектори, които и информират, и разясняват проблемите на вътрешната и външната политика на партията и страната.

За информиране на комунистите и трудещите се от общината служат и местните средства за масова информация. В тях своевременно се отразяват важни партийни и правителствени решения, публикуват се отзиви и мнения на работещите и специалистите. За това говорят и утвърдените рубрики: „Решенията на Тринадесетия конгрес на БКП — ежедневна задача", „Научно-техническият прогрес — задачи, перспективи", „Социално-икономическата програма на комбината — дело на целия колектив" (в. „Машиностроител") или „Ускорен икономически растеж — главна задача!", „Решенията на XIII конгрес — в дела!" (в. „Тютюнопроизводнническа дума").

Първичната информираност на трудещите се е двустранен процес. От една страна, става дума за информация към първичните партийни организации и трудовите колективи и, от друга, от тях към по-висшите ръководни и управленски звена. По критичните мнения и предложенията, както и по въпросите в писмата на трудещите се ние вземаме решения, търсим от виновните лична отговорност. Но наш сериозен недостатък е, че не винаги своевременно даваме отговор на повдигнатите от колективите въпроси, понякога забавяме решаването им. Информираният човек работи по-добре и по-активно изпълнява партийните решения.

На сегашния етап, когато се положиха основите на самоуправлението в първичните и основни колективи и стопански организации, навременното информиране на колективите за процесите и действието на различните форми на самоуправление става задължително. Трябва да отбележим, че макар и да имаме положителни крачки, не сме осигурили на комунистите и трудещите се необходимата информация за решаване на проблемите и изискванията на сегашния етап. Особено страда гласността за работата на контролните органи, за избягване на телеграфното регистриране на събитията, за своевременен отговор на молбите и жалбите на трудовите колективи и вземане на решения по повдигнатите въпроси от трудещите се.

Динамиката на сегашното развитие на производителните сили в общината, отговорността за нов качествен растеж на общинската икономика ни заставят да търсим качествени изменения в политическата информираност на населението.

Най-напред се налага да подобрим подходите, формите и средствата на комитета, за да се осигурява навременна и пълна информация за цялото население. Недостатъчно бързо пренасяме информацията от първоизточниците към потребителите. Често информацията от комитета за първичните партийни орга-

Digitized by Google

низации се забавя с часове, а те я забавят понякога с дни, даже и седмици и тя стига твърде остаряла до членовете на колектива. Още не са редки случаите, когато било поради мудност или инертност на партийни бюра и профкомитети информация не достига до отделния член на колектива. Или се изчакват указания от общинския комитет на БКП и не се действува веднага, не се прави така, че общонационалните решения да се трансформират на заводско равнище, веднага, без „указания от горе". Това налага да подобрим бързото „преиасяне" на получената информация.

По някои решения на пленуми на ЦК на БКП до нас достига информация само чрез вестник „Работническо дело". Може би бюлетините за вътрешнопартийна информация трябва да съдържат по-обстоен коментар за проблемите, обсъждани и решавани в Политбюро и Секретарната на ЦК на БКП, и да стигат до първичните партийни организации за три-четири дни.

Само полза ще има, ако се обогатят и използват по-пълноценно и ефективно и други форми за информиране на колективите — брошури, диплянки, агитационни листове. Тук резерви има във всички първични партийни организации и особено в работата на партийните кабинети. Те могат да подготвят справки и други материали с такова предназначение. По-активно могат да се използват възможностите на видеотехниката както в самите трудови колективи, така и на общинско равнище. Крайно време е в окръжния град да се направи информационна видеовитрина, откъдето в определени дни да се подава информация по определени поводи.

Не всичко е решено и с цялостното радиофициране в селищната система. Все още някои села и предприятия в града не са радиофицирани въобще или пък не във всички домове има радиоточки. Това е проблем, който общинският народен съвет и ръководството на районното управление на съобщенията ще решават през близките години.

Необходим е нов стил по информационното осигуряване на партийните комитети и партийните бюра. Ние им помагаме да повишават своята активност и отговорност и сами да преценяват каква информация да поднасят.

По време на срещите с трудовите колективи се поставят въпроси, решаването на които е над наше равнище и в много случаи опира до централните органи. И в този смисъл системата за обратна информираност на колективите се нуждае от усъвършенстване.

Digitized by Google

ИЗПИТАНИЕ НА ГЛАСНОСТТА

ПЬОТР ЕРПИЛОВ
първи секретар на
Павлодарския областен комитет на
Комунистическата партия на Казахстан

Неотдавна, след партийно събрание, на което бяха рязко критикувани някои комунисти — ръководители за злоупотреба със служебното си положение, при мен дойде работник и попита: правилно ли постъпваме, като подлагаме на такава критика комунистите. Той разсъждаваше така: да допуснем, че партиен член, заобиколил съществуващия ред, получил квартира или настанил на работа на „топло място" свой роднина. За това знаят няколко души. Нека на закрито заседание партийното бюро „натрие носа" на виновниците, нека ги накара да върнат незаслужените блага. Но ако на тези факти се даде гласност, ще узнаят хиляди, дори и милиони. Няма ли това да навреди на авторитета на партията? Не е ли по-добре хората да се възпитават с положителни примери?

Разбирам тревогата на събеседника си: авторитетът на партията е нещо сериозно. Но друго ме кара да бъда нащрек. Във въпроса му се отразяваше все още срещащото се мнение, че трябва по-внимателно да говорим за нашите недостатъци и грешки, за трудностите, неизбежни във всяка жива работа. Но отговорът може да бъде само един — ленински: на комунистите винаги и при всички обстоятелства е нужна истината. „...Страшни са илюзиите и самоизмамата, пагубен е страхът от истината" — този завет на великия вожд ни служи като надежден компас във всекидневната работа.

ДА НЕ СЕ ГЛАВОЗАМАЙВАМЕ ОТ ПОСТИГНАТОТО

Следвайки ленинската традиция, XXVII конгрес на КПСС ни призова да проявяваме висока взискателност, не на думи, а на дело да анализираме и преустройваме стила и методите си на работа във всичките й измерения. Това изисква от всички нас нов подход към възложените задачи, търсене на нестандартни решения, високо чувство за отговорност към задълженията си. Следователно става дума за сложен политико-нравствен и психологически проблем — да се рушат създаваните с години стереотипи на съзнание, методи за управление на обществените процеси.

За извършването на такова преустройство нашата партия придава особено, принципно значение на гласността. „Това е политически въпрос — подчерта М. С. Горбачов. — Без гласност няма и не може да има демократизъм, политическо творчество на масите, участие на тези маси в управлението. Това е, ако щете, залог за държавническо, проникнато с чувство за отговорност отношение на десетки милиони работници, колхозници и интелигенти, изходна точка за психологическото преустройство на нашите кадри."

Същността на партийната работа на сегашния етап ние виждаме в това да доведем до съзнанието на всекиго, че не е достатъчно да бъде просто честен и дисциплиниран. Трябва да има сила и мъжество да предяви към себе си високото партийно изискване — кой, ако не аз? Но за да се разкрият тези качества напълно, хората трябва да знаят същността и насочеността на поставените пред тях задачи, пътищата за тяхното решаване, да видят своята роля в достигането на общата цел.

Ще приведа няколко цифри, характеризиращи мащабите на задачите, които решават сега тружениците от Павлодарска област.

Преди около тридесет години Павлодарска област имаше най-малък дял в промишленото произ-

Digitized by Google

водство на Казахстан — само 1,7 процента, а сега е десет пъти повече и по този показател областта излезе на второ място.

При нас е съсредоточено производството на над 48 процента от електроенергията, която се добива в републиката, повече от половината добив на въглища и 60 процента на феросплави. Всеки дванадесети трактор, всеки девети тон въглища, всеки шести тон феросплави, които се произвеждат в СССР, са павлодарски. С екибастузки каменни въглища сега работят над двадесет електроцентрали в Казахстан, Сибир и Урал. На базата на тези въглища — едни от най-евтините в страната, и водите на Иртиш на територията на областта са положени основите и се развива с ускорени темпове Павлодар—Екибастузкият териториално-производствен комплекс (ПЕТПК), който по мащаба на задачите, които решава, ресурсните запаси и капиталоемкост стои наред с БАМ, КАТЕК, разработката на находищата на нефт и газ в Западен Сибир, усвояването на Нечерноземната зона на Русия.

Не е трудно да си представи човек колко струва всяка грешка на стопанските ръководители, всеки недоизпълнен процент от производствената задача. Затова областният комитет на партията, градските и районните комитети, първичните партийни организации възпитават в трудещите се стопански подход към социалистическото производство, грижливо отношение към всеки килограм суровини и материали, към всеки киловатчас електроенергия. И хората разбират, че без да преустроим отношението си към народните блага, към възложената работа, с вчерашните методи, няма да се справим с огромните задачи.

През миналата петилетка общият обем на промишленото производство нарасна с около 25 процента, а обемът на капиталовложенията — почти с 15. А само през първото полугодие на 1986 година тези показатели вече съставляваха съответно 6,2 и 6 процента в сравнение със същия период на 1985 година. Увеличи се и броят на изделията, удостоени с държавен знак за качество.

Положителните промени показват, че в идеите на преустройството, които вече завладяват масите, са заложени огромни резерви за ускорението, набелязано от решенията на XXVII конгрес и Юнския пленум на ЦК на КПСС от 1986 г. Но трябва да признаем, че думите на М. С. Горбачов „преустройството все още върви бавно" са напълно валидни и за работата на Павлодарската областна партийна организация.

Зад средните благоприятни цифри не бива да не виждаме, че в областта има предприятия, които не изпълняват държавните планове за производство на продукция или за реализацията ѝ. Редица совхози завършиха миналата петилетка със загуби, пък и сега нещата при тях не отиват към подобро. А в някои отрасли на икономиката има дори намаляване на производството. Например ние смятахме, че местната промишленост у нас е благополучен отрасъл. Но достатъчно беше предприятията да преминат на стопанска сметка и самоиздръжка, по-строго да се оценява качеството на стоките за народно потребление и повечето комбинати и фабрики се озоваха сред изоставащите. Наложи се да ускорим преустройството в отрасъла. На базата на шест изоставащи предприятия от 1 юли 1986 година бяха създадени две големи обединения, които концентрираха в свои ръце цялата техника. Възложихме ръководството им на инициативни и компетентни хора, които успяха за кратко време да организират производството по нов начин. Разбира се, още е рано да се правят изводи, но все пак сме сигурни, че нещата там ще тръгнат.

Определяйки задачите за качествено ново преобразуване на обществения живот в нашата област, комунистите открито и с пълен глас казаха на тружениците истината за допуснатите преди време грешки в планирането на социалноикономическото развитие, за трудностите и сложността на предстоящата работа. Тази информация помогна на хората да осъзнаят своето място в колективната работа, засили у тях чувството за истински стопани на производството, в

Digitized by Google

учрежденията, по местоживеене. А ние си направихме извод, че само със съзнателното и активно участие на всеки човек и преди всичко на комуниста можем да осигурим такова равнище на политическото ръководство, което да отговаря на изискванията на съвременния етап на развитие на съветското общество.

ПРЕУСТРОЙСТВОТО ЗАПОЧВА ОТ ПАРТИЙНИЯ КОМИТЕТ

Широката гласност, конкретността на всички полезни начинания, просторът за самостоятелна изява по места, съчетани със засилването на контрола и персоналната отговорност, активизираха енергията на хората, подтикнаха ги към активни действия.

Да вземем например Ермаковския завод за феросплави. Предприятието изпълнява успешно производствените си задачи, неговата продукция е на равнището на най-добрите световни образци и се търси не само в СССР, но и в десетки развити страни. Една от „тайните" за успешната работа на колектива е постоянното внимание на стопанското ръководство, на заводската партийна организация към социалните нужди на работниците. За всички деца на работниците в завода да осигурени детски градини, металурзите имат свой дворец на културата, стадион, плувен басейн, помощно стопанство. Производството се развива върху нова техническа база.

Но всички ли резерви за растеж са вече използвани? Като анализираха работата на предприятието в светлината на изискванията на XXVII конгрес на КПСС, партийният комитет, ръководителите на завода открито казаха на колектива: не, все още не всичко е направено и за повишаване ефективността на производството, и за подобряване качеството на изделията, и за засилване на грижливото отношение към народното благо. Посочиха и пътя за усъвършенстване на работата — реконструкция на цеховете, подобряване на организацията на труда, внедряване на най-новите постижения на науката и техниката, както и разгръщане на съревнование между бригадите и участъците за икономия на суровини и материали. Широката гласност на набелязаните мерки бе подсилена с активна организаторска и идеологическа работа на партийните органи. Директорът на завода и ръководителите на партийната, профсъюзната и комсомолската организация започнаха по-често да се срещат с работниците непосредствено в цеховете и отделите, да вникват обстойно в работата на бригадите и участъците, за които преди все нямали време. Хората знаеха предварително за всяка такава среща и можеха да се подготвят за беседата, да зададат интересуващите ги въпроси и веднага да получат компетентен отговор.

„Отначало не се чувствувахме добре по време на тези беседи — ми каза секретарят на партийния комитет Б. Шипилов. — Честичко се налагаше да се червим за наши грешки. Но се стараехме да отчетем всички бележки, бързо да поправим недостатъците, а на следващата среща докладвахме какво е направено по предложенията на работниците. Този диалог позволи на партийния комитет и на дирекцията да реагират навреме на възникващите проблеми, бързо да откликват на една или друга ситуация. Работниците започнаха да участвуват по-активно в работата на цеховете, а из завода престанаха да циркулират различните слухове и предложения, които витаеха по-рано."

За съжаление при нас има и немалко противоположни факти, когато отговорни хора действуват постарому и забавят процеса на ускорение. С голяма тревога говори за това на партийната конференция в обединение „Екибастузугол" бригадирът А. Зелеников, по чиято инициатива започна да се внедрява при нас методът на бригадната стопанска сметка. Поради мудността на икономистите развитието на стопанската сметка се забавяше и миньорите не виждаха смисъл да търсят нови резерви за повишаване ефективността от работата.

Този проблем ни заинтересува. Още повече че той се оказа „ахилесовата пета" и в други колективи. За да го реши, бюрото на областния комитет на партията се обърна

Digitized by Google

към опита на един от най-добрите първични производствени колективи — смяната, ръководена от майстора Ю. Химич в Алуминиевия завод.

Поставяйки въпроса за работата на малкия колектив на вниманието на областния комитет, ние искахме да проучим диапазона на реалните възможности, трудностите и проблемите, с които всекидневно се сблъскват майсторът, бригадирът, партийният групов отговорник, да анализираме техните връзки с другите служби и поделения на предприятието. Анализът показа, че действителната картина не съвсем прилича на представата, която имахме не само ние, но и ръководителите на завода. Готовността на колектива да подобрява работата си се беше сблъскала с инертността на икономическите отдели на заводското управление. Става дума по-конкретно за несъвършенството на системата за заплащане на труда на работниците, за недостатъците при атестирането на работните места, за реконструкцията на редица възли и технологични агрегати. Ръководителите на службите, длъжни да следят за всичко това, много и охотно говореха за преустройството, но така и не пристъпили на дело към него.

Сега в завода са приети необходимите мерки. А за да предпазим и други от подобни грешки, материалите от обсъждането на бюрото бяха публикувани в местния печат, по телевизията се подготви специално предаване. Проблемите, поставени на заседанието на бюрото на областния комитет, бяха обсъдени в много партийни групи.

Това още веднъж показа, че преустройство е възможно само там, където ясно виждат неговите цели, където не се страхуват да рушат старото, търсят нови решения, очистват се от товара на негодните традиции, на производствени и личностни конфликти.

Във връзка с това не можем да не си спомним трудния път, който измина Павлодарският завод за производство на покривни и изолационни материали. Липсата на необходимата организация на производствения процес, ниската квалификация на кадрите, слабата дисциплина водеха до аварии и ниско качество на продукцията.

Пред администрацията, пред заводската партийна организация беше поставена сложна задача — да формират нов колектив, да осигурят изпълнението на всички технико-икономически показатели на плана. Беше решено най-напред да се създадат оптимални трудови и битови условия за работниците, да се укрепи трудовата дисциплина, да се оздрави морално-психическият климат. Комунистите застанаха начело. Те бяха инициатори на съревнованието, отиваха на най-трудните участъци на производствения процес, с личен пример показваха как трябва да се отнася всеки към обществения дълг. След комунистите тръгнаха най-съзнателните безпартийни работници, комсомолците. Особено внимание бе обърнато на политическата работа в бригадите — главното производствено звено в трудовия колектив.

По-далеч от традиционните мерки отидоха тук и в борбата с нарушителите на трудовата дисциплина. Включиха заводското радио, стенния печат, създадоха доброволен отряд за трудова дисциплина, който да контролира как се спазва правилникът за вътрешния ред за деня. Резултатите от неговите проверки се разглеждаха на съвещания в цеховете и веднага се вземаха мерки за колективно въздействие върху нарушителите.

Сега заводът не може да се познае. От изостанал колективът се нареди сред челните в републиката, получи званието „Предприятие с висока култура на производството".

Този опит беше обобщен от партийните органи, анализиран от средствата за масова информация и сега се прилага широко в други предприятия в областта.

Големи надежди възлагаме на преустройството в селското стопанство, на усъвършенстването структурата на управление в агропромишления комплекс. Благотворни промени в този смисъл вече се забелязват в Павлодарския селски район. Пръв направи остър завой за работа по нов начин районният комитет на партията. Той рязко съкрати броя на съвещанията. А необходимите премиават делово, без излишна слово-

Digitized by Google

охотливост и продължават не повече от час. На пленуми престанаха да обсъждат чисто стопански въпроси, а съсредоточаваха вниманието си върху възловите проблеми, представляващи междуотраслов интерес.

Премахнаха пълномощниците на районния комитет, конто до неотдавна се прикрепваха към стопанствата по време на полските работи или на пропагандни кампании. Необходимите семинари за обмяна на челеи опит се провеждат по места, в шестте най-добри колхоза и совхоза. Без да чакат подсказване от партийните органи, специалистите от агропромишленото обединение и стопанствата започнаха да работят творчески, повиши се тяхната отговорност за работата на село.

Този стил на партийна работа не се хареса на всички. Свикнали с указания „от горе", някои ръководители не успяха да се преустроят не само да мислят широко, но и да вземат оперативни решения. Такава криза преживяха или досега преживяват отговорни работници от някои районни спомагателни учреждения и служби за търговия и битови услуги, ръководители на стопанства и предприятия. Наложи се доста да поработим с тях, докато се избавят от заблужденията си, докато преодолеят инерцията в мисленето. А някои, които се оказаха неспособни да се преустроят към новия темп на работа, дори да освободим от заеманите длъжности.

УРОЦИТЕ НА ИСТИНАТА

Размишлявайки за пътищата и начините за решаване на стоящите пред нас задачи, разменяйки мисли на тази тема с хората от трудовите колективи, където често ми се налага да бъда, забелязвам стремежа на хората към широка гласност, желанието им да знаят действителното положение на нещата, така да се каже, „без преувеличение". И всеки път със задоволство се убеждавам, че получил изчерпателна информация, всеки съзнателен труженик е готов да стане активен, заинтересован участник в решаването на едно или друго, даже много сложно, дело. И обратно — заобикалянето на острите ъгли, полуистината, скриването на фактите се превръщат в лавина от различни слухове и предположения. Подобни случаи станаха за нас поучителен урок.

В края на миналата година в стола на районния център Успенка празнували сватба. Младоженците искали тя да бъде без алкохол, но родините и приятелите решили да не отстъпват от традициите на дедите и веселието било придружено с изрядно количество спиртни напитки. По някое време започнало пиянско сбиване и тържеството било помрачено. В това увеселително „мероприятие" участвували и комунисти — ръководители, заместник-председателят на районния изпълнителен комитет, директорът на хлебозавода и други отговорни работници.

Тъй като нито първичните партийни организации, нито районният комитет на партията не дали своевременно необходимата оценка на случилото се, в района плъзнали слухове, започнали да изпращат жалби до висшестоящите партийни органи. И едва след намесата на областния комитет на партията виновните понесоха заслуженото наказание. Местният печат съобщи за приетите мерки. И в селото се разсея атмосферата на недоверие, повиши се авторитетът на партийните органи.

За оздравяването на моралната обстановка, за успешната борба с угодничеството и нитригите допринася атмосферата на партийност, на съзнателно и настойчиво отстояване на демократичните норми на живот. Това не е нов въпрос, но сега неговото значение трябва да се осмисли поновому, върху основата на фактите. А факти не липсват.

Началникът на отдел в областната агрохимическа служба „Селхозхимия" В. Зубенко сигнализирал, че лица, заемащи ръководни длъжности в обединението, злоупотребяват със спиртни напитки. Той информирал и за неправилното поведение на председателя на обединението Н. Савенко, за нарушаване на финансовата дисциплина и безстопанственост при съхраняването на техниката в районните обединения. Разбира се, това не се харесало на областното ръководство на „Селхозхимия" и, както

Digitized by Google

се случва понякога, на бял свят се появил тезисът за необосновността на жалбите, за клевета срещу партийната и профсъюзната организация. Най-голяма активност проявили самите критикувани — Н. Савенко и секретарят на партийната организация Ф. Завгородний. Под прикритието на лъжливата теза, че „защитават честта на мундира", те убедили комунистите, че В. Зубенко клевети предумишлено челния колектив и трябва да го изключат от партията. И всичко това ставало в присъствието и с мълчаливото съгласие на представител на районния комитет. Само намесата на областния комитет позволи да се изясни ситуацията и да се вземат необходимите мерки.

Замислиш ли се над тези факти, неволно си задаваш въпроса: защо става така? Очевидно, защото в партийната организация на колектива в обединението не е било прието да се говори открито за недостатъците, а всички повече или по-малко значителни въпроси са се решавали в „тесен кръг", зад плътно затворена врата. Това е станало главната причина за изкривяването на нормите и принципите на социалистическия морал. Разбира се, справедливостта възтържествува и в дадения случай. Но той още веднъж напомни, че нормите на вътрешнопартийната демокрация трябва да се защитават.

Още един урок за нас стана изискването да разширяваме гласността при избора на ръководни кадри. Ще кажа самокритично, че до открито обсъждане в партийните организации на кандидатури за издигане още не сме стигнали. Но в резерва за длъжностите директори и главни специалисти на совхозите, заместник-секретари на партийни комитети, инструктори и завеждащи отдели в районни и градски комитети ние зачисляваме само след обсъждане на заседания на партийните комитети и бюрата, на събрания на комунистите в трудовите колективи, където работят кандидатите за новия пост. И това мнение е решаващо за нас.

Например в Екибастузкия районен комитет на партията като резервен кадър за длъжността директор на совхоз „Олентинский" беше зачислен главният инженер на това стопанство. Той се проявил като грамотен и енергичен специалист, но неотдавна при обсъждането на характеристиката му на открито партийно събрание на цеховата партийна организация комунистите отбелязаха, че той е груб с подчинените си, реагира болезнено на критиката, не си прави изводи от нея, изпълнява формално партийните поръчения. След като получи такъв отзив, районният комитет извади главния инженер от резерва за ръководни кадри. Това е силата на гласността.

В работата си ние се ръководим от това, че човек иска да знае не само какво се решава в държавен мащаб, но и как работят местните партийни и държавни органи, администрацията на предприятията и профсъюзите. И колкото по-разнообразни са формите за гласност, толкова по-големи са възможностите за повишаване на нейната ефективност. Затова наред със станалите традиционни единни политически дни, дни на откритото писмо се появиха и нови форми. Например за гласността на партийната работа активно допринасят дните на районните комитети, на отделите на областния комитет на партията, творческите отчети на редакциите на вестниците, телевизията и радиото в трудовите колективи и по местоживеене на трудещите се.

За да се придаде обективност на партийната информация, към областния, градските и районните комитети на партията са създадени информационно-пропагандистки групи, чиято основна задача е да се срещат с хората, да информират трудовите колективи за дейността на партийните комитети.

Но трябва да признаем, че невинаги разполагаме с достатъчно конкретна информация от предприятията, от селищата. Затова неотдавна подкрепихме идеята за създаване на „Служба за внимание" или „Служба за добро настроение". Инициатори на това бяха тракторостроителите. По специален телефонен номер или писмено (за тази цел на видни места са поставени кутии за писма) всеки работник може да съобщи какво не му харесва в работата на

Digitized by Google

неговия цех, участък или завод и да направи предложения за премахване на недостатъците. Той веднага получава компетентен отговор, ако разговорът е по телефона, или по-късно — на събрание на трудовия колектив.

Преустройството на идеологическата работа сред хората и разширяването на гласността за работата на партийните органи ние свързваме тясно с дейността на средствата за масова информация. На страниците на местните вестници, в програмите на областната телевизия и радио се появиха постоянни рубрики, които информират читателите и зрителите за делата на тружениците от Павлодарска област. По-конкретно, при нас станаха традиционни общосъюзните „летучки", на които запознаваме журналистите от централните и местните издания със своите проблеми. С работниците на перото се срещат представители на министерства и ведомства, партийни и стопански ръководители. Разкриват се корените на неуредиците, сблъскват се мнения, раждат се интересни идеи. Много от тях стават достояние на широката общественост, разглеждат се в министерства и научни центрове, в партийни органи.

Статиите в „Правда" ни накараха да преразгледаме остарялата документация и да установим нов стандарт за екибастузките въглища. Това позволи да пуснем в оборот над 50 милиона тона гориво, което по-рано се смяташе за нестандартно. Благодарение на операция „Ритъм", която телевизията на Казахстан, Омска, Челябинска и Свердловска област провеждаше в продължение на три години, успяхме да освободим четиридесет хиляди вагона. Пресата редовно осветляваше организацията на превозите на въглища от Екибастуз до електроцентралите в Урал и Сибир, разкриваше причините за задръстванията в транспорта. Широка гласност получи съревнованието на миньорите, железничарите и енергетиците, идеята за което се роди по време на една от „летучките" в Павлодар.

Пресата не отминава и недостатъците, породени от вътрешни причини. Доста си изпатихме от „Правда" за изоставането в строителството на обекти със социално-битово предназначение. „Казахстанска правда" и „Социалистическа индустрия" ни критикуваха, че сме занемарили производството на стоки за народно потребление.

Ние се стараем да пренесем високата делова настройка, създадена от централния печат, и върху проявите на областната и районната преса. Неотдавна бюрото на областния комитет на партията одобри публикуваната в областния вестник статия против вкоренилите се недостатъци в обслужването на пътниците от автомобилния транспорт. Тази подкрепа на областния комитет издига авторитета на печатния орган. Напоследък използваме активно и още една форма за ръководство на средствата за масова информация. Създадохме пресцентрове към областния комитет, към градските и районните комитети на партията. Тяхното предназначение е редовно да съобщават на редакциите за събития, които се подготвят, да организират пресконференции на партийни и стопански ръководители, срещи на журналисти в предприятията и стопанствата, в партийните органи.

Следвайки курса на XXVII конгрес на КПСС и указанията на Централния комитет, областният комитет се стреми да усъвършенствува работата с писмата и устните жалби на гражданите, да задълбочава анализа на общественото мнение.

Като се връщам към мислите за гласността, с които започна нашата беседа, бих искал още веднъж да подчертая Лениновото указание: народът трябва преди всичко и повече от всичко да знае истината. Ние виждаме, че понякога на места възникват различни бариери пред гласността и принципната оценка. Някои се страхуват, не искат да изнасят на показ кирливите си ризи. Дори се намират различни „уважителни" причини за това. А партията е против. От работниците, твърдеше Ленин, не трябва, вредно е да се скрива каквото и да било. И ние се стремим винаги и във всичко да действуваме именно така — по ленински.

Digitized by Google

ЗАВРЪЩАНЕ КЪМ НАЧАЛОТО

Разговор с ДОЧО ШИПКОВ — заместник-председател на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП

● ВСЕКИ ИМА СВОЯ ЗВЕЗДЕН ЧАС ● НА ЛЕВСКИ ЗАВЕТЪТ БУНТОВЕН ● ОТСТОЯВАНЕТО НА ИСТИНАТА ДО ПОСЛЕДНИЯ ДЪХ ● РЕВОЛЮЦИОННАТА ИДЕЯ Е НЕМИСЛИМА БЕЗ РЕВОЛЮЦИОННА НРАВСТВЕНОСТ

— Другарю Шипков, в годиците преди победата иад фашизма Вие сте секретар на околийския комитет на РМС и член на бюрото на околийския комитет на партията в Ловеч, като партизанин известно време сте заместник-политком на XI въстаническа оперативна зона. Какво бихте казали за героизма на онези сурови дни? Кога се сблъскахте с него, кога за пръв път проявихте това качество?

— За нас героизъм бе да се участвува във всяка от формите на нелегалната борба, въпреки трудностите и опасностите, дебнещи ни на всяка крачка. Героизъм беше и да се пръскат позиви, и да се влиза в открит бой с врага. Героичната постъпка не може да бъде голяма и малка, независимо от степента на риска, независимо от крайния резултат. Това качество човек или го нма, или го няма. Друг е въпросът, че всеки би могъл да го изгради у себе си, да го изявн както в своята делничност, така и в определен решителен момент, в един откроен, очакван, сюблимен час. Преценявайки мналото и настоящето, онова, което сме сторили и което ни предстои, намирам, че всеки има своя звезден час, стига да го потърси. Просторът тук винаги е бил и ще бъде необятен.

— Корените на вашия род. Вашите родители. На какво главно Ви научиха те? Какво пренесохте през годините от детството?

— Родът ми е от Балкана. Единият ми дядо е от село Шипково, а другият — от село Балканец, Троянско. Роден съм на 23 април 1913 година. Детството ми бе тежко и нерадостно. Баща ми беше убит в Първата световна война. Майка ми остана вдовица с три невръстни деца, а ние — сираци. Една къща, три декара гладна нива, нищожна инвалидна пенсия, с която едва можеше да се купи чувал брашно. Това ни до-

Digitized by Google

несе войната. И то бе само началото. Майка ни бе принудена да работи в тютюнев склад, по нивите и по домовете на богати хора. Брат ми, макар невръстен, се наложи да стане обущарски чирак. Какво съм съхранил от детството? Топлия глас на мама. Нейния стоицизъм, усилието ѝ да ни научи на трудолюбие, честност и скромност.

— Вашето разбиране за доблест.

— Доблест е да казваш това, което мислиш, и да действуваш според убеждеиията си.

— Учителите Ви по комунизъм. Кои са те? Кое главно Ви е впечатлявало в техните възгледи, в поведението им?

— Средата, в която живеех, оказваше голямо влияние върху изграждането ми като комунист. Научих се да мразя фашистките управници, да ненавиждам изедниците богаташи. Най-силно ми е повлиял моят брат, който ми обясняваше редица неясни за мен неща. Самият той бе смел, твърд, безстрашен и активно работеше за укрепване и активизиране на партийните организации. Със своя пример редица изпитани ръководители в Ловеч като Цачо Сяров, Марко Иванов са ме формирали като личност. Особено са ме вълнували разказите за живота в СССР, както и редица прогресивни книги като „Десет дни, които разтърсиха света“ от Джон Рид, „Класа против класа“ от Димитър Благоев и други.

През партизанските години съм се учил предимно от Борис Копчев, Христо Кърпачев, Пело Пеловски и Пеко Таков — от тяхната скромност, другарство, твърдост, смелост, упоритост, организираност...

— Землянката. Партизанският делник. Вражеските куршуми. Схватките от дните на съпротивата. Често ли се връщате към тези години?

— Партизанският живот бе суров, бяхме винаги изложени на риск и опасност. През относително спокойните часове се занимавахме с политическа и военна подготовка, но основното по онова време бяха дългите преходи, неочакваните засади, тягостната неизвестност и тишина понякога... и още — мигът, зареден с динамит, по-силен от нашите постоянни спътници, каквито бяха студът и гладуването. Когато се наложеше да влизаме в открит бой, това бяха сблъсъци с откритото лице на смъртта. И да искам, и да не искам, често се връщам в мислите си към онова време, към яростта на борбата, която ми е дала много, отнемайки по нещо от мен.

— Споменът Ви за написването на марша „Чавдарци“. Кога, къде и при какви обстоятелства бе запята тази песен?

— През пролетта на 1943 година над крушунския водопад се разположи Първа ловешка чета. Мрачно, студено, дъждовито време. Тук сме и ние — Борис Копчев, Христо Кърпачев и аз. Насядахме в кръг: някои метнаха дрехи върху сведени клонки, други донесоха сухи съчки за сядане. Всеки се занимаваше с нещо: почистване на оръжието, кърпене, четене, писане, съчиняване на позиви. Кърпачев, подслонил се под храсти, на които бе разгънал мушамата си, вдигна очи от тефтерчето, в което бе писал дълго, и започна да чете нависоко:

Digitized by Google

„Земята на Ботев и Левски...“

Думите за бунтовния завет ни приковаха.

Всеки ред от това силно стихотворение заседна в душите ни. Ефектът бе поразителен, макар че ние не за първи път бивахме първи слушатели на нови творби на поета-партизанин. „Какво ще кажете, ако това стане марш на нашата чета?“ — тези думи помня и до днес. Одобрението беше бурно и всеобщо. До вечерта всеки бе преписал нашия марш по няколко пъти. Някой запита кой ще състави мелодията. Последваха предложения: Марин Пенков, той разбира от музика, или на Ненчо Рашев да дадем текста... Заедно с това всички започнахме да тананикаме, да пригаждаме думите към някаква мелодия... Така ние сами запяхме своя марш „Чавдарци“, който се понесе из цялата страна и под звуците на който на Девети септември партизаните победоносно влизаха в градове и в села, за да установят народната власт.

— Разкажете нещо за началото на вашето бойно другарство с Христо Кърпачев и... за края му.

— Няколко дни след нападението над Съветския съюз срещам Цачо Сяров една вечер по главната улица и той ме дръпва настрана: воеводата искал да се срещнем и определил място и час. Вълнението пред онова, което ме очакваше, споделих само с моя брат. На следващия ден бай Цачо ме поведе към ловния дом и по пътя ми откри, че Христо Иванов Кърпачев — бивш политзатворник — ще бъде воевода в нашия край.

Влязохме откъм двора. Бай Цачо поздрави всички. В отдалечен ъгъл на една маса спокойно се хранеха познатият ми бай Иван Делимарински от село Лисец и жена му. До тях седеше висок млад човек, леко прегърбен, с гладка руса коса, високо чело, светлосини очи. Приближихме. Сториха ни място. „Ето, това е воеводата“ — прошепна ми бай Цачо, но то бе съвсем излишно. И в тоз момент, и след час, когато вече оживено ми говореше, задавайки ми въпроси, по които личеше, че е добре осведомен за живота ми, аз слушах този непознат човек с интерес и вълнение. Получих и първата задача, поставена ми от него: да замина за Плевен и да установя връзка с пълномощника на ЦК на РМС за Плевенска област Иван Иванови (Антон).

Това беше началото на голямата ми дружба с Христо Кърпачев, минала през неравната, жестока борба с фашизма и продължила до героичната смърт на прославения командир и поет.

— Кое предхождаше Вашия партизански живот? Кога попаднахте в редиците на нелегалните борци за свободата на народа?

— Току-що се бях върнал в Ловеч след учителствуване из Родопите, когато започна войната. Няколко дни след това стана срещата ми с Кърпачев, за която разказах вече. Оттогава започна и активната ми полулегална дейност, след което от 11 ноември 1941 година, потърсен от полицията, преминах в нелегалност и продължих борбата.

— Сблъсквали ли сте се с предателството и как бихте го характеризирали?

Digitized by Google

— Във всяка борба се прокрадва и предателството. Като черна сянка, като антипод на доблестта. Партизанският живот не правеше изключение. И колкото по-ожесточена ставаше борбата, колкото по-злостно вилнееше врагът, толкова повече растеше опасността от провали. Инквизициите, на които някои от хората не успяваха да устоят, водеха до това явление, но то бе, така да се каже, не в чистия си вид. Още повече че тези признания невинаги биваха съществени. Най-голямо предателство вършеха онези, които доброволно служеха на полицията с различен род съобщения. При нас най-отявлен бе агент-провокаторът д-р Найден Стефанов, който системно и старателно доносничеше на властта. Също и Илия Владински, когото полицията бе завербувала и на когото е било възложено да дойде при нас „партизанин". Целта е била да бъдем унищожени, но това не бе допуснато. Провокаторът бе открит навреме. За мен предателството е най-низка проява, то не би могло да бъде сравнено с нещо по-лошо.

— Две думи за шегите в землянката. Спасяваше ли Ви понякога чувството за хумор? Осланяхте ли се на него?

— И в най-тежките дни на партизанския живот ни съпътствуваше хуморът. Във всички групи и чети имаше шегаджии. Особено изявени сред тях биваха Христо Кърпачев, Цако Колев, Христо Добрев. Характерни с чувството си за хумор, с умението си да търсят контрапункта на неприятностите бяха другарите от Угърчин, сред които Дочо Христов (Ванката), Нешо Царевски. Шегата ии помагаше по-леко да понасяме несгодите, не ни даваше да потъваме в мрачни мисли, поддържаше нашия дух.

— Изведнъж ли се доверявахте на новопостъпилите в отряда, веднага ли ги включвахте в акции, или това ставаше постепенно?

— В началото на партизанското движение имаше отделни случаи, новоизлезли нелегални да бъдат държани настрана, да не им се възлагат задачи. Кърпачев остро осъди тези действия и след това на всеки подгонен от фашистките властници и дошъл при нас боец се доверявахме, ограждахме го с внимание и другарски грижи, възлагахме му задачи, включвахме го активно в нашата дейност, пробвахме го, както се казва, в огъня. Това не ни пречеше, разбира се, да проверяваме кой идва при нас. Всичко ставаше чрез нашите ятаци и помагачи, чрез нашите организации — партийни и младежки. Имахме достатъчно подробна информация за всеки.

— Най-добрите сред ятаците Ви. Какво във Вашата революционна работа дължите на тях?

— За нас всички ятаци и помагачи бяха добри. Те бяха посветили живота си на едно достойно дело — заедно с нас носеха тежестите на терора и понякога дори повече от нас биваха излагани на смъртна опасност. Особено откроявам последователността и безстрашието на такива ятаци и помагачи като Митьо Кръстев (Мартинката) от Крушуна, Марин Бойков от Чавдарци, чиито семейства всецяло бяха включени в помощ на партизанското движение. Тези самоотвержени мъже, както и плеяда още, изгоряха в борбата, без да кажат нито дума пред врага. Много активни ятаци имахме в селата Дра-

Digitized by Google

гана и Брестово. Бих споменал имената на дядо Цанко Брошуриста и на Стефан Маршала от село Прелом, на Никола Маноевски от село Стефаново, на кака Пена Кондова от Троян. Изброяването би могло да бъде много дълго. Тези хора бяха наше упование и покрепа, наши най-близки съратници в един тежък път. На тях миозина от нас дължат живота си — без ятаци и помагачи партизанското движение бе немислимо.

— Село Крушуна във Вашите партизански спомени: кой момент от историята му Ви е най-скъп?

— Сравнително малко, село Крушуна е с големи революционни традиции. Тук редица стари борци за правдини са формирали години наред свои последователи, завладявали са ги с примера си, с делото си и този пламък на родолюбието се е предавал от поколение на поколение. Предаността на делото, на което се бяхме посветили по време на антифашистката борба, владееше преобладаващата част от населението в това село и този факт вдъхваше увереност у партизаните. Тук яташката и помагаческата мрежа бе твърде добре изградена, тук глад за нас не е имало — при най-рисковани ситуации сме успявали да се свържем, да бъдем подслонени, окуражени. Разузнаването тук също бе безупречно. Наши хора на работа в общината се добираха до важни сведения и за всяка предстояща блокада бивахме своевременно известявани. Част от тези доблестни ятаци загинаха със смъртта на храбрите, изричайки пред лицето на врага безстрашни думи, безрезервно вярвайки в светлото бъдеще. Това бяха истински герои, покосени в масов разстрел, станал в един мрачен, черен януари в началото на победната 1944 година.

— Кое поддържаше оптимизма Ви в годините на съпротивата? Какви бяха Вашите ранни представи за бъдещето на освободения народ?

— Кое поддържаше оптимизма ми? Преди всичко — вярата в нашата справедлива идея, в бъдещето на комунизма. Бяхме обречено поколение и никой и нищо не бе в състояние да ни разубеди — нито преследванията, нито побоищата и убийствата можеха да ни разколебаят. Бяхме непреклонни, решени на всичко в името на нашите убеждения. Примерът на Съветския съюз ни въодушевяваше, караше ни да сме горди. Пътят, избран от партията, ни вдъхваше сили да го извървим докрай. Казано така, всичко изглежда силно, но то бе действително. Ние бяхме фанатици и в същото време — непреклонни реалисти. Някои дори ни определяха като реалистични фанатици и това бе така. Крайно въодушевление ни караше да отричаме себе си в полза на другите. Една непреодолима вяра ни позволяваше да понасяме и най-тежки изпитания. И никой не можеше да ни отнеме от нея нито зърно — така, както го бе казал Вапцаров. Защото за нас евентуалното загубване на оптимизма, на вярата в дните честити означаваше загуба и на самата личност. Вярата в нашите идеи бе онова непоколебимо оръжие, с което стреляхме по-добре, отколкото и с най-добрите патрони.

— Провалите в отряда. Тежки ли бяха те? Кой от тях бе най-страшният?

— Ударите, които ни нанасяше врагът, бяха жестоки.

Digitized by Google

Особено решително настъпи срещу нас противникът през пролетта на 1943 година. В Ловешко и Троянско полицията започна нечуван терор: блокади, побоища, претърсвания — решително настъпление срещу всичко прогресивно. Целта бе да бъдат открити и унищожени партизанските чети. За тази цел бе вдигнато на крак цялото мъжко население от този край. Точно тогава героично загинаха редица партизани, между които и командирът на бойната дружина, политическият и военният организатор на партизанското движение в Ловешко и Троянско Христо Кърпачев. Това бе най-страшната загуба. Отрано героят бе определил: „Смъртта от дивите чакали, да срещнем с огнени сърца. И нашта кръв тъй слънце ще запали...“

— За него Цветан Спасов пише: „Легенда — приказка чудна“. Това е едно своеобразно предаване на героичната и поетическата щафета в онази неповторима борба.

— Да. Това бе щафета на неповторимото, това бяха изключителни дни.

— За смъртния обръч, в който Кърпачев попада заедно с Борис Копчев и с Вас, по-късно друг поет-партизанин, Веселин Андреев, разказва с вълнение: „Когато тримата другари забелязват врага, те са вече обградени: войскови поделения, полицейски групи, цивилни агенти, въоръжени с тежки картечници, автомати, бомби. Трима срещу триста!...“

— След героичната смърт на Христо Кърпачев ръководството на XI въстаническа оперативна зона предложи и единодушно бе възприето: партизанската дружина „Чавдарци“ на територията на Ловешко и Троянско да бъде преименувана в отряд „Христо Кърпачев“. Последваха нови и жестоки изпитания —през зимата на 1943—44 година, въведен бе нечуван фашистки терор, но ние вече освен продължителната партизанска закалка имахме примера на нашия командир, имахме неговия завет в новия кървав септември да победим врага...

— Имали ли сте такъв момент във Вашия партизански живот, когато да Ви се е струвало, че всичко е свършено, че сте в безизходица, че е дошъл краят?

— Да. Бих посочил два момента. Единият, споменах вече, когато загина Христо Кърпачев. Бях ранен, бяхме наново обградени, чувствувах се съвсем отпаднал. За да не затруднявам Копчев, мислех да се самоубия в случай, че полицията ме открие. Деликатно попитах коя стрелба е по-сигурна — в слепоочието или... Копчев веднага се досети и ме сряза: „Ще вървим заедно, каквото и да става“... Другият случай беше на 7 януари 1944 година. Бях във втора Ловешка чета. Ловната рота вървеше по петите ни. Дълбок сняг, трудно се върви, пъртина няма. Изостанах. Въздух не ми достигаше. Войниците бяха на петдесетина метра. Струваше ми се, че всеки момент ще ме настигнат. Паниката трая секунди. Изкашлях се, изругах силно, добих кураж, настигнах другарите си и с общи усилия отбивахме ударите.

В безверие не съм изпадал, винаги съм смятал, че правилно съм поел въоръжената борба. Винаги съм вярвал, че

Digitized by Google

ще победим. Самообладание не съм губил, може би това ме е спасявало. Не съм мислил, че мога да бъда убит.

— Какво бе Вашето другарство с Моньо Иванов Минев? Какво най-вече цеияхте в него?

— С Моньо Иванов Минев се запозиах през януари 1942 година. Той бе първият партизанин от Ловешко. Преди не го познавах. От пръв поглед разбрах, че е честен, с другарско чувство, с висока отговорност. Умен, спокоен, разсъдлив. Остро реагираше против неразумните постъпки. За него думите се покриваха с делата безусловно. Удържа на клетвата си последният куршум да бъде за самия него. Всичко до този миг той бе изстрелял срещу врага...

— Сегашните Ваши срещи с бойните другари. Чести ли са те и какво Ви носят? Съхранили ли сте усещането за другарското рамо?

— За съжаление срещите ни с бойните другари не са така чести. На чествувания, на празиици, на погребения. Пръснахме се из цялата страиа и всеки е зает с нещо — кой повече, кой по-малко. Това, разбира се, не ни оправдава. Изменихме се всички — кой повече, кой по-малко. Няма я някогашната близост...

— Често ли посещавате родния си град? Как го намирате след толкова години? Кои промени Ви впечатляват главно?

— Ловеч коренно се промени. От малък занаятчийски град стана индустриален. Целият му облик е друг. Издигнати бяха просторни жилищни комплекси, заводи, обществени сгради. Открит бе държавен театър, създадоха се други културни институти. Реставрирана бе старата част на града. Ловеч стана един от модерните градове на страиата. Но най-главното — измениха се хората. Добиха ново самочувствие на създатели и творци.

— Другарю Шипков, Вие бяхте първи секретар на окръжния комитет на партията след превръщането на Ловеч в окръжен център. Преди това сте първият първи околийски секретар тук след победата над фашизма. Към какво главно сте се придържали, когато сте ръководили другите? Как бихте определили добродетелите на партийния работник?

— Винаги съм смятал, че за да ръководи другите, човек трябва да бъде не само с висока специална и марксистка култура, не само с активна социална природа и с богати духовни интереси, а и с развит психологически талант. Точно това искам да подчертая. Организационният работник трябва да може да разбира хората от пръв поглед, да им помага безрезервно, да вярва в тях. Да ги търси, да умее да вниква в думите им. И още — да има у себе си вътрешен огън, апостолска страст. Какъвто и да е той — инженер или писател, работник или зидар, — партийният деец трябва да умее да улавя колебанията на обществения пулс, защото истински негова професия са човешките взаимоотношения. Както се знае, още Енгелс изтъква, че общественикът е личност като другите, само че надмогнал себе си в името на останалите.

И в миналото, и сега, и завинаги — революционната идея е била и ще бъде немислима без революционната нравственост.

Digitized by Google

— Имало ли е случай, когато, връщайки се към годините на своята младост, да сте мислил, че тя е могла да бъде изживяна по друг начин?

— Не само според поета, а и според житейската истина, докато човек е млад „дори тъгата е извор на радост". Моята младост бе осеяна с несгоди и трудности, но точно затова тя ми е особено скъпа и не бих я сменил с нищо.

Живях в бурни и размирни години. Макар и твърде малък, чувствувах тежките последици от войната.

Помня сговористкия преврат на 9 юни 1923 година. Първите дни — учестена стрелба край града. Последваха арести, побоища, затвори, ставаше страшно. Убити бяха „при опит за бягство" любимците на трудещите се от града Борис Баев и Тодор Кацаров. Прогониха иякои по горите. Създадено бе четническо движение, което наказваше фашистките управници. Въведен беше нечуван фашистки терор — обиски, арести, побоища, блокади. Дойдоха така наречените шпиц-команди, които ограбваха, безчинстваха, тероризираха — дето минеха, трева не никиеше.

Няколко години по-късно вече съм ученик в гимназията. Включвам се в марксистко-ленинските кръжоци. Тук получавам основни познания за комунизма. Извън училище пишем лозунги. Поставяме на непристъпни места червени знамена по време на празници. Рисуваме карикатури за изборите...

Провеждаме редица акции, придружени с демонстрации из града — при започване на Лайпцигския процес срещу Георги Димитров, на деня на Ботев. Усилено подготвяме ученическата стачка против високите такси и против методите на някои фашизирани учители. Стачката трае четири дни, в нея се калязаме, отстояваме нашите идеи. Въпреки че не успяваме да победим, ние политически я спечелваме: населението ни подкрепя, извличаме ценна поука. Въпреки преследванията и побоищата никой ие се огъва, устояваме на трудностите. Редица от организаторите на стачката сме изключени от училище.

Младост! Време, когато „сърцето златни блянове лелей"... Това не се заменя на никаква цена!

Разговора води МИЛА ИЛИЕВА

Digitized by Google

СТРАЖИЦА Е ЖИВА. СТРАЖИЦА ЩЕ ЖИВЕЕ

Специално за списание „Партиен живот“

ПЕТРАНКА ДИМИТРОВА
кореспондент на БТА

Седми декември 1986 г. Два часа след земетресението заедно с други мои колеги журналисти бях там — в Стражица, епицентъра на природното бедствие.

Ранният зимен мрак бързаше да скрие стореното от разиграната земя зло. Смътно очертаните причудливи силуети на сградите смразяваха. Слабият сноп лъчи на малкото ни фенерче пробягваха по развалините. Под краката ни скърцаха счупени стъкла и парчета тухли. Някаква странна тишина изпълваше целия град.

Изтръпнах.

Тогава видях него — първия секретар на общинския комитет на партията Стефан Недялков. Не беше сам, но в сумрака неговата фигура някак се откроява сред другите. Сега си мисля, че сигурно така ми се е сторило. Защото на плещите му изведнъж легнаха хиляди грижи, кошмарът на един невероятен товар. Множество очи търсеха в него упование, подкрепа — в него фокусираше партийният отклик, партийната принципност и справедливост, в чистия смисъл на това изискване.

Стиснахме си ръцете за поздрав мълчаливо. Той търсеше сили за усмивка, но тя не се появи както обикновено. Защото Стефан е винаги приветлив и вежлив — лицето му свети от искреност и дружелюбие, които стопяват всички официални граници. И по-рано съм мислила за това негово излъчване, но сега разбрах каква висока стойност имаше тази чисто човешка черта — да обичаш хората...

След минути бяхме в сградата на районното управление на МВР. Тогава дойде оня урок по мъжество, който ще помня винаги.

Председателят на изпълкома на окръжния народен съвет Христо Станев се свърза по телефона с дежурния в постоянната правителствена комисия за организация и ръководство на спасителните и неотложните аварийно-възстановителни работи при стихийни бедствия и крупни производствени аварии. Кратко и делово той описа обстановката: „Асеново и Мирово са напълно разрушени. В Стражица над 80 на сто от сградния фонд е необитаем. Загинали са трима души. Ранени са 30 човека, но децата и старите хора са вече евакуирани. Паника няма. Вземаме мерки за ред и сигурност.“

Тъкмо остави слушалката и земята отново се разтресе. Беше 19,25 часа. Виеше и скърцаше цялата сграда. Още миг — и ще се сгромоляса над нас — помислих си. И ме обзе срам, че съм толкова уплашена.

Всички в залата стояха безмълвни, обърканн някак. Никой не се отправи към изхода.

Видях началника на окръжното управление на МВР генерал-майор Радул Миичев как се изправи до бюрото и погледът му пробягна по всички — искаше да успокои обстановката и го направи. Този силен човек, минал през тежките изпитания на партизанския живот в антифашистката борба, видял смъртта на другарите си, в този момент отново даде урок по мъжество. „Пак оцеляхме“ — с горчива шега някой наруши настъпилата най-сетне тишина и кръвообръщението с лекота възвърна ритъма си, но сградата не беше оцеляла. Тя стана необитаема като другите.

В такива мигове животът хиляди пъти повдига своята стойност. Чух много хора с порутени домове да казват: „Къща се строи, но живот два пъти не се дава“. Това

Digitized by Google

здраво чувство у българина го прави силен и устойчив на превратности и тегоби.

В тази първа нощ след земния трус пред всяка някогашна къща хората запалиха огън. Пламъците огряваха угрижените им лица. Бяха напрегнати, но никъде не видях отчаяние.

Бавно дошлият ден откри цялата ужасяваща картина на бедствието. Читалището, което стражичани строиха, а после реконструираха с горещо желание и с усет за красота, немееше порутено. Дълбоки пукнатини зееха по сградите на общинския народен съвет, на общинския комитет на партията, на аграрно-промишления комплекс. Напълно негодни бяха училищата, детските градини, картинната галерия, болницата... Къщите — коя срината на земята, коя без покрив и стени, коя опасно пропукана в основите си — бяха най-тежката гледка. По разкривени и надвисиали надолу балкони се вееше пране. От белотата на неприбраните бебешки пелени очите се обливаха в сълзи.

Но имаше нещо скрито, една неподозирана сила, която поддържаше висок духа в целия този хаос. Тогава не се питах откъде идва това упование, този оптимизъм, но сега знам. Населението от този пострадал район вярваше, то беше напълно сигурно, че в бедата не е само, че подкрепа ще има от всички кранща на България.

Думите, които каза спешно пристигналият председател на Министерския съвет Георги Атанасов, стигнаха до всеки човек: „Възстановяването и изграждането на района ще стане национална задача. Ние сме силна държава, имаме стабилна икономика и ще се справим."

Видях как хората бършеха сълзите си, когато дойдоха първите фургони с надпис „Стражица". Трогна ги грижата, съчувствието, помощта ... Телефонните безспирно звъняха. По ефира идваха гласове от Варна, Пловдив, Русе, София, Бургас... От всички села и градове: „Приемаме у нас семейство", „Искаме две момчета. Ще бъдат като братя на децата ни", „Стари хора ще подслоним", „Изпращаме облекло и храна", „Давам си цялата пенсия"... Така спонтанно и искрено се изля на един дъх добродетелността на народа ни. Родиха се почини и инициативи. Създаде се специален фонд — едно народно съкровище, което не се измерва с пари.

Всеки ден изникваха нови проблеми. Кръстосваха се съдби на хора и колективи. Изключено бе стандартното мислене. Книжнината отстъпи място на бързите решения и действия. Не часовете, а минутите бяха от значение, дали по-скоро ще има вода, ще потече ли електрически ток... И в центъра на всичко бяха хората — грижата за тяхното здраве, за сигурността им, за подслоняването им. Санитарните влакове и фургони замениха на първо време доскорошния домашен уют.

Живачният стълб слизаше все по-надолу. Трайното настаняване не търпеше отлагане. Окръжният и общинският оперативен щаб денем и нощем нямаха отдих. Откъде вземаха сили тези хора — не смеех да ги питам. Щяха да ме погледнат с укор. Всички те имаха партийно поръчение от най-висок разряд. И енергичният Никола Панайотов, и привидно спокойният, много делови инженер Цанко Цанев, и строгият реалист инженер Илия Русенов, и вечно забързаният и неспокоен Петър Маринов, и крехката, но пълна с ентусиазъм и идеи Иванка Стоянова... И още десетките други комунисти, които непосредствено работят с тях. Нямаха опит в такава тежка ситуация, но всеки от тях проявяваше творчество, бързина в реакциите — не помисляше за себе си, не се оплакваше колко е тежко, в много от случаите мигновено да съобразяваш, да преценяваш, да бъдеш справедлив към всеки човек, изпаднал в беда...

А чувствителността на хората порасна стократно. Гледаха през порутените стени събираната с години покъщнина, но не можеха да се докоснат до нея. Разделяха се с децата си, които (макар че отиваха на топло, че са обгърнати с внимание) им липсваха. Не чуваха чистите им гласчета, не виждаха усмивките им...

А и земята не се успокои. Полеки или по-силни трусове всеки ден напомняха за разрушителната сила на необузданата природна

Digitized by Google

стихия. Нощите биваха неспокойни, сънищата — кошмарни. Писмата не намираха своите адресати. Пристигащите вестници и списания стояха недокоснати.

Ред неща липсваха, но храна имаше за всички. Сред другите тежки задачи формированията на гражданската отбрана изпълняваха безупречно тази хуманна мисия. Гледах как премръзнали длани на мъже и жени свенливо поемаха топлото ястие, несвикнали да получават нищо даром. Никой не бързаше да прерди другия, никой не искаше повече. Без покрив и без имущество, сега всеки носеше със себе си своето достойнство.

По-нататък нещата не търпяха степенуване по важност. Всичко трябваше да се свърши сега, на часа. Проблемите се решаваха мълниеносно. Едно по едно започнаха работа предприятията. Първо Заводът за метални стълбове, след туй — Заводът за велпапе и амбалаж, а дни по-късно и предприятието „Сава Цонев". Отново комунистите бяха притегателните ядра на колективите. А задачите бяха много. Започваха от счупените стъкла, преминаваха през укрепването на технологическите линии, достигаха до готовите изделия. Сега всички мислеха повече от друг път за бъдещото развитие.

След безброй грижи и спешни мерки и в животновъдството нещата се нормализираха.

Никога политическата работа не е била по-жива, по-действена и така плътно свързана с хората, както сега. Откритите партийни събрания, личните срещи, единният политически ден се превърнаха в разговори, които можеха да съществуват само между другари, между приятели и близки, търсещи единни цели, болеещи за общото, за сегашното, за бъдното.

Първият секретар на окръжния комитет на партията Никола Цонев и другите членове на бюрото на окръжния партиен комитет, на изпълкома на окръжния народен съвет — всеки ден бяха и са в пострадалия район, лице в лице с неговите болки и проблеми. Непосредствени решения, непосредствени действия.

... Седим със Стефан Недялков в дома му. През всичките тези тежки дни и нощи първият секретар на общинския партиен комитет беше забравил своята пътна врата. Сега лекарите му наложиха болнични. Леко пребледняло, лицето му издаваше болката и умората, натрупани в напрегнатите дни и безсънните нощи. Косата му сребреше по-силно. Добрата му усмивка завладяваше с чистотата и мъдростта на човек, минал през преизподнята на голямото природно бедствие, понесъл пълната отговорност за другите. Неговата силна вяра: Стражица е жива, Стражица ще живее — идваше от дълбините на този бунтовен български край, чиито чеда не се прекършват от никакви бури.

Digitized by Google

НРАВСТВЕНАТА ОТГОВОРНОСТ НА ЛИЧНОСТТА

Няма явление в обществения живот, което да не притежава свой нравствен смисъл. В единството на икономиката, политиката и морала се съдържа условието за нашето движение напред. „Главен критерий за нравствения облик на новата личност трябва да бъде нейното отношение към социалистическия строй, възприемането на високите комунистически добродетели, активното участие в борбата за повишаване обществената производителност на труда, личният принос в решаването на задачите, които стоят пред партията и народа." В светлината на тези постановки е сполука изследването на проблема за нравствената активност на социалистическата личност, което прави Стефан Колчев.

В първата глава авторът дава характеристика на същността, особеностите, основните звена и висшите форми на проявлението на нравствената активност на съвременната личност. За методологически ориентир му служи марксисткото положение за действено-преобразуващата същност на човека, за практическото значение на неговото съзнание.

Правилно е обоснована актуалността на изследванията на нравствената активност с обстоятелството, че бързото демократизиране на социалистическия начин на живот, широкото включване на народните маси в управлението на социалните процеси изискват от марксистко-ленинската етика да обърне по-специално внимание на изучаването на поведенската проблематика. Така тя не само ще обяснява действителността, но може и да съдействува за нейното изменение и главно за преодоляване на различието между моралните мисли, думите и нравствените дела у някои хора, което се проявява в различни отрицателни явления.

Актуалността на този въпрос още повече се повишава от изискванията на XIII конгрес на БКП за формирането на активното обществено поведение и нравствената отговорност на социалистическата личност. Този проблем пряко е свързан с утвърждаването на социалистическите нравствени ценности у всички хора и особено у младежта, която има огромно значение за научно-техническия и социалния прогрес на обществото като цяло.

Авторът се е затруднил да обоснове относителната самостоятелност на нравствената активност, тъй като една от функциите на нравствеността като цяло е да обединява всички процеси и явления в обществото въз основа на социалното съдържание на човека. Именно със социалното качество на хората, изразено чрез съзнанието и колективния начин на съществуване и труд, се обяснява невъзможността да се откъсне другояче освен мислено нравствената дейност от другите видове социална дейност, а оттук и нравствената активност от другите видове активност в обществото. Това затруднява и читателя.

За да разкрие същността на нравствената активност като специфичен вид социална активност, авторът я съотнася към нравствената дейност (използва методологическата връзка на социалната дейност и социалната активност). Нравствената дейност е извикана

Стефан Колчев, „Нравствената активност", Партиздат, 1986.

Digitized by Google

исторически от обстоятелството, че хората си взаимодействуват с природата особено когато встъпват във взаимоотношения помежду си. Тя в най-общи черти изразява социалното взаимодействие в обществото, колективното, хуманното начало у човека. Тя не само е постоянен спътник на субективния фактор на историята, но и изразява най-пълно неговото хуманно съдържание. Именно затова нравствеността е мощен ускорител на прогресивното, на хуманното развитие на обществото и специфична страна на неговото революционно социалистическо изменение. Особено това се отнася за комунистическата нравственост, която „насърчава човека за нови трудови и творчески дела, за заинтересовано участие в живота на колектива и на цялата страна — активно да отхвърля всичко, което противоречи на социалистическия начин на живот, да води упорита борба за комунистическите идеали".

С анализа на характерните особености на нравствената активност в изследването се установява, че тя се изменя както в съдържанието, така и във формите и насоките на нейното възходящо развитие. Тези изменения са свързани с усъвършенстуването на обществените отношения и преди всичко на нравствените отношения. Доказателства се търсят в практиката. В хода например на революционната борба на работническата класа срещу буржоазията се заражда истинската нравствена активност на народните маси особено в осъзнаването на политическата необходимост да вземат решение за революционно изменение на съществуващия експлоататорски антихуманен капиталистически обществен строй. В най-висока степен нравствената и политическата активност на пролетариата се проявяват в извършването на социалистическата революция. В изграждането на социализма трудещите се още повече „могат да се проявяват, да разгръщат способностите си, да разкриват таланти, които са неначенат извор сред народа и които капитализмът е мачкал, подтискал и задушил с хиляди и милиони" (В. И. Ленин, Събр. съч., т. 35, с. 191).

Социалистическите условия на живот обективно съдействуват за пълно развитие на нравствената активност на трудещите се, на техния политически ентусиазъм. Социализмът не само изисква от личността да проявява инициатива и творчество, но и създава условия за формирането и проявлението им. Установяването на социалистическите производствени отношения, които обективно носят колективното сътрудничество и взаимопомощта между хората, са първата материална основа за формирането и развитието на нравствената активност на социалистическия човек. А постиженията на научно-техническия прогрес, неговите социални последици водят до по-нататъшното ѝ развитие.

Приемането на нравствената активност като особено единство на обективното и субективното в сферата на нравствеността предполага отчитане на обективните и субективните фактори, които обуславят съдържанието и формите на нравствената активност на социалистическия човек. Този подход насочва автора към проследяване на целия цикъл на структурирането и функционирането на нравствената активност. Цикличното проявление на нравствената активност преминава през множество взаимносвързани звена. В различните етапи от развитието на нейния носител — обществото, колектива, личността, те са различни. Авторът анализира онези, които счита, че имат първостепенно значение за пълната ѝ изява — познавателно-оценъчно, мотивационно, нормативно-регулационно, поведенско. При това предупреждава, че това разграничаване е само условно, защото в действителност те са здраво свързани и практически не е възможно да се отделят като абсолютно самостоятелни моменти. С условното им разчленяване авторът до голяма степен постига задачата, която си е поставил — да обърне вниманието на най-важните моменти от цялостното проявление на нравствената активност на личността там, където най-ярко проличава нейната социална сила, чрез която участвува в прогресивното движение на обществото в областта на нравствеността. Например без отчитане

Digitized by Google

ролята на моралното познание (разбирано като морални знания и убеждения) и без оценъчното отношение на личността към заобикалящата я среда — и особено към нравствените явления — не е възможно да се разбере защо нравствената активност най-силно се чувствува примерно в регулирането на обществените отношения, в приемането на моралните решения, в избирането на моралните цели и особено при мотивирането на дадени действия, постъпки и поведение.

На всички звена няма да се спрем, но не може да се отмине определението от автора на поведенското звено като най-важно в проявлението на нравствената активност. Обединяваща основа на цялото изследване е въпросът за единството и различието между знанията, думите и делата у хората. От гледна точка на единството между моралното съзнание и нравственото поведение се анализират и активната нравствена позиция, като висша форма на нравствена активност, и непримиримостта на личността към нарушенията на моралните норми; правят се изводи, препоръки за борбата срещу тях и техните носители. „Въпросът при социализма е нетърпимото отношение към нарушенията на изискванията (по-точно към неизпълнението, несъобразяването с практиката) на комунистическите морални принципи и норми да се превръща в типично качество на личността, в неразделна съставна част от нейната активна нравствена позиция“ (стр. 82). Научнообосновано се утвърждава партийната позиция към недисциплинираността, безотговорността, користолюбието и лицемерието и особено към потребителството. На този фон изпъква социалистическото отношение към труда не само като основен критерий за оценка, но и като могъщо средство на формирането на нравствената активност.

Същността на нравствената активност не може да се разкрие, без да се изяснят причините, които я определят. На тях е посветена втората глава на книгата. Авторът ги разглежда като външни и вътрешни причини. Основна външна причина, под чието благотворно влияние се формира нравствената активност, е нравствената потребност. Тя изразява зависимостта на хората от обществените условия на живот, от техните вътрешни взаимоотношения. Тя обуславя невъзможността човек да съществува вън и независимо от обществото.

Съществена роля в обективната обусловеност на активността на човека изпълняват неговите интереси. Потребностите и интересите винаги са взаимно свързани, имат близко значение, но не са тъждествени. Потребностите като първични подбудители на дейността и поведението на личностите, колективите, групите, класите лежат в основата на интересите. Оттук и изводът, че потребността може да съществува и без да има интерес, но интересът не може да е налице, без да съществува дадена потребност. Или: интересът е израз на връзките и отношенията, чрез които личността, колективът, класата, обществото задоволяват нуждите си — материални и духовни — в съответствие с даденото равнище на производството. Но за да изпълнят своите функции, интересите трябва да бъдат осъзнати от своя носител. За нравствената активност е много важна връзката между личните, колективните и обществените интереси. В единството на личните и обществените интереси, с приоритет на обществените, високонравствената зрелост на личността се проявява в повишена активност. Само като разбере, осъзнае своите потребности и интереси, личността или общността може да си постави съответни цели, към които да насочва практическите си усилия. Оттук авторът извежда главните насоки в работата на партийните организации за възпитание на идеала — формирането на комунистически светоглед и умение правилно, задълбочено да се анализира социалистическата действителност. Преди всичко да се възпитава у хората способност да виждат как в нея реално се въплъщават различни страни от нашите интереси, как на практика се реализират представите за идеалното. Важно е в това отношение да се намират конкретни форми, които действително изразяват идеалните подбуди на хората и особено на младежта. Авторът показва с

Digitized by Google

примери, че идеологическите представи, които не засягат конкретните материални и духовни потребности и интереси на личността, нейната емоционално-волева сфера, в твърде ограничена степен влияят върху нейното обществено поведение и жизнените й планове.

Като вътрешни причини на нравствената активност в изследването се издигат моралните мотиви — сложна система от съзнателни и неосъзнати психологически образования, с помощта на които личността аргументира пред себе си и пред другите една или друга нравствена постъпка. Съдържанието на моралните мотиви е свързано с отражението на единството на личните и обществените интереси в съзнанието на личността. От морална гледна точка, когато личността се стреми да съблюдава това единство, тя изразява определен морален интерес. Моралният интерес се проявява и в това, че личността изпитва вътрешна удовлетвореност от съобразяването с обществено дължимото и с ценното за хората и за себе си поведение. Така моралният мотив се свързва с моралната рефлексия на личността, с нейната съвест, чест и отговорност. За формирането на моралните мотиви влияят и социално-психологическите процеси и явления — колективният начин на живот, а също моралната интуиция на всеки член на социалистическото общество.

Нравствената активност на съвременната личност се представя на читателя обобщено в следния вид: обективна нравствена социалистическа действителност — нравствени потребности — интереси — морални мотиви — активна нравствена дейност — изменила се нова нравствена социалистическа действителност. Оттук и изводът: за изграждането на нравствената активност на социалистическата личност преди всичко е нужно да се стимулират нейните движещи сили — потребностите, интересите, обществено-значимите морални мотиви, защото те са едни от главните лостове за възпитанието и развитието на съвременната социалистическа личност. От богатството на тяхната дълбочина се определят мобилизацията и активността на личността, от съответствието на личните потребности и интереси с обществените се раждат щастливата човешка съдба и напредъкът на обществото, а и самата реализация на човека не е нищо друго освен реализация на неговите основни интереси и потребности.

Въпросите за осъзнаването от всички хора на текущите политически задачи, възпитанието на трудова и обществена активност, на високи морални качества си остават най-насъщните и най-остри въпроси. Голямото внимание към тях се обуславя от нарастналата роля на човешкия фактор в общия процес на социалистическото създаване. Към този проблем насочва вниманието и книгата на Стефан Колчев „Нравствената активност".

ПЕТРАНА ТРЕНДАФИЛОВА

Digitized by Google

С ПОМОЩТА НА ПЕЧАТНОТО СЛОВО

Редакционният колектив на **вестник „Сливенско дело“** активно подпомага със средствата на печатното слово многостранната политическа, организаторска и идеологическа работа на окръжната партийна организация. Голямата тема, заела място на страниците на окръжния вестник, е свързана с дейността на партийните комитети, първичните партийни организации, стопанските и обществените ръководства за разгръщане на повсеместна борба за ускорено внедряване постиженията на научно-техническата революция.

От брой 58 през 1986 г. „Сливенско дело“ под заглавието „Научно-техническият прогрес: проектиране—внедряване—резултати“ поема нова инициатива. В уводната бележка се посочва, че тя ще се реализира чрез воденето на четири основни рубрики: **„Под шефството на „Сливенско дело“, „Да се равняваме по тях“, „Вестникът анкетира“, „Нашият рейд“.**

С тази инициатива вестникът незабавно откликна на сложните и отговорни задачи, които окръжният комитет на БКП постави на следконгресното съвещание пред партийния, държавния, стопанския и обществения актив на окръга. Тези задачи се отнасят преди всичко до създаване на необходимите условия за качествено нов растеж на икономиката на окръга. А това ще рече решително да се усъвършенствува нейната структура и технологично обновяване, да се подобрява научното обслужване, пълно да се използва наличната материално-техническа база, суровините и трудовите ресурси. Оттук идва необходимостта да се търсят и внасят качествено нови моменти в стила на самата партийно-организационна и идеологическа дейност.

Как окръжният печатен орган реализира тази голяма и отговорна журналистическа инициатива?

Още в началото читателите бяха уведомени, че с непосредствената помощ на окръжния комитет на БКП под шефството на вестник „Сливенско дело“ се организира **обществен съвет от специалисти.** В него са включени партийни, стопански и обществени дейци от основните отрасли и направления на икономиката — промишленост, селско стопанство, строителство, комплексно обществено обслужване на населението. Задачата на членовете на този съвет е да публикуват материали във вестника, да дават консултации, да участвуват в рейдови бригади и в разговори по проблемите на научно-техническия прогрес. Вестникът е задължен редовно да отразява срочното реализиране на утвърдените от бюрото на окръжния партиен комитет мерки за изпълнение на задачите в окръга, произтичащи от решенията на Тринадесетия конгрес на БКП. В тази връзка интересни проблеми са поставени в **подборката от материали в брой 61,** подготвени от журналистически екип. Под заглавията **„Несекващ стремеж към новото“, „Идеята и нейното практическо приложение“** и **„Един въпрос — пет отговора“** се разкриват важни страни от работата на базата за развитие и внедряване към комбинат „Декотекс“ в Сливен. Представени са технологичната група „Нетъкан текстил“ с ръководител инж. Иван Малешков и творческият колектив, оглавяван от н. с. инж. Марко Марков. Техните главни грижи са да се обновява продукцията, като се подобрява качеството на изделията, да се внедряват нови високопроизводителни технологии Вестникът оповестява, че ще следи и отразява всяко обновление в комбината, в този ред и практическото приложение на електронното устройство за измерване дължината на платовете. В отговорите си на въпроса, поставен чрез вестника: „Известни ли ви са случаи, когато е постъпило ефективно предложение, рационализация или изобретение и то не е внедрено по субективни причини?“, петима специалисти от базата изреждат редица трудности. А това са главно отсъствието понякога на морални стимули, както и липсата на материална заинте-

Digitized by Google

ресованост у внедрителите. Вестникът изнася, че не са редки случаите, когато е готов колективът, който ще реализира внедряването, но оттук нататък започва протакането на подготовката на документите и с това се забавят и удължават сроковете на внедряването.

Рейдова бригада в състав: Никола Петков, заместник-председател на окръжния аграрно-промишлен съюз, Стефан Г. Карадобрев и Исак Гозес от в. „Сливенско дело" в кореспонденцията **„Обновление с много плюсове и... проблеми"**, поместена в **брой 64**, с тревога поставя въпроса за пречиствията по набирането на кадри за аграрно-промишления комплекс „В. И. Ленин" в Сливен. Тодор Кънев, заместник-председател на комплекса, бие тревога за отлива на технически специалисти — механици и работници по ремонта, а дори и на инженери. Такава е картината и в животновъдството, най-вече в овцевъдството. Към недостига на изпълнителски кадри се прибавя и незадоволителната им квалификация за боравене с все по-сложната техника, създадена на основата на хидравликата, електрониката и компютъризацията.

Под ръководството на окръжния комитет на партията усилено се работи за ускорено внедряване на нови изделия, производството на които да бъде поставено на научна основа, като се изразходват помалко суровини и енергия. Така например в подотрасъла машиностроене това са металообработващите машини и комплекси, които са с автоматична смяна на инструментите и автоматизиран контрол на размерите на детайла.

За конкурентоспособността на металорежещите машини с цифрово-програмно устройство, за подобряването на техните параметри и външен вид, за това какво се прави за равненето им с най-добрите образци в света се разказва в проблемната кореспонденция **„Една петилетка приближаване към световните образци"**, публикувано в **брой 67**. В нея се посочва, че основно внимание в плана за научно-техническия прогрес в комбината за металорежещи машини „Победа" и в Института за металорежещи машини — Сливен се отделя на технологичното обновление на продукцията, за да се преодолее изоставането в тази насока. Вестник „Сливенско дело" следи и отразява етапите на проектирането и разработването на цяла гама вертикални стругове от серията „СВ 201".

Под рубриките **„Нашият рейд"**, **„Вестникът анкетира"** и **„Да се равняваме по тях"** окръжният вестник в **брой 73** се спира на работата на първичната партийна организация и на комунистите от месокомбинат „Родопа" в Сливен за внедряване постиженията на научно-техническия прогрес. Секретарят на партийната организация Ангел Кренчев отбелязва, че партийното бюро и организацията мобилизират комунистите и целия работнически колектив за подобряване планирането на тази дейност, като се насищат производствените процеси с прогресивната техника, за да се намалява ръчният и непривлекателен труд, усвояват се нови технологии и биотехнологии, усъвършенствува се квалификацията на кадрите, разгръща се рационализаторското движение. В самокритичен дух той сочи някои нарушения на трудовата и технологичната дисциплина, на формално отношение към повишаването на подготовката на специалистите и изпълнителските кадри. Като обективни причини се показват затрудненията по осигуряването на резервни части за действуващите съоръжения и технологии, чието оборудване е доставено от единадесет чуждестранни фирми.

Широко настъпление на новите, най-прогресивни технологии е налице в завод „Динамо" — Сливен. Предприятието е основен производител на комплектни задвижвания за машини с цифрово-програмно устройство и работа в системата на стопанско обединение „Елпром". То се утвърди като водещо и в областта на научно-техническия прогрес. Тук се реализират интересни и смели начинания във връзка с разширяването на производствената програма, с приложението на автоматизацията и електронизацията, на някои от принципните разработки на националната програма за гъвкаво-автоматизирани производствени

Digitized by Google

системи. За тези нови моменти в работата на трудовия колектив на завода се разказва по-подробно в **брой 103** в кореспонденцията **„Със свой принос в националната икономика и социалистическата интеграция“**. В базата за развитие и внедряване към завода, съвместно с института по електропромишленост в София, с ускорени темпове се проектират и внедряват нови модели и номенклатури, двигатели и задвижвания за металорежещи машини и роботи: гама задвижвания от 160 милиметра и ориентирано спиране, безколекторни двигатели за роботи, асинхронни главни приводи за металорежещи машини, електронни регулатори за задвижвания с малки мощности и др.

Някои нерешени въпроси повдига проблемната кореспонденция **„С широка крачка към голямата цел“**, отпечатана в **брой 120**. Става дума за сравнително остарялата техника на вълненотекстилното предприятие „Георги Димитров“ в окръжния град, за изоставането в обновлението на материално-техническата му база, най-вече на тъкачното и апретурното оборудване. Не удовлетворява степента на механизация и автоматизация и на цеховия транспорт.

В брой 126 е отделена почти цяла страница на подготовката на учениците от техникума по електроника и електротехника „Мария Кюри“ за новите производства и специалности: автоматизация на производството, промишлена електроника, електровакуумна техника, електрообзавеждане на промишлени предприятия. Тук се повдигат важни въпроси от учебно-възпитателната работа като усъвършенстването на структурата и съдържанието на професионалната подготовка, разработването на учебници и учебни пособия по специфичните професионални направления, изграждането на нова база за обучението на учениците по водещите направления и др.

Уводната статия **„Научно-техническата революция и задачите на идеологическата работа“**, публикувана в **брой 58**, насочва вниманието на читателите към проблемите на устната пропаганда и политическата агитация, на средствата за масова информация, към колективните и индивидуалните форми на идейновъзпитателната дейност на съвременния етап на развитието на окръга. В статията се изтъква, че за изграждане на качествено ново отношение у ръководните и изпълнителските кадри, на трудещите се и младежта към въпросите на научно-техническия прогрес са посветени разговори, практически занятия и прегледи в системата на партийната просвета и икономическото образование. Все за същата цел е проведена окръжна научно-практическа конференция на тема **„Социални фактори за ускоряване на научно-техническия прогрес“**. В статията още се подчертава, че в идеологическата работа на окръжната партийна организация водещо място ще има дейността за разкриване на пътищата и средствата за осъществяване на научно-техническата революция в окръга и страната, за системно изучаване и широко популяризиране на чения съветски опит и на опита на другите социалистически страни, за възпитаване на класово отношение и критерии при оценката на научно-техническите постижения на капитализма. В тази връзка редица материали на вестника отразяват пленума на окръжния комитет на партията, посветен на марксистко-ленинската пропаганда, тясно свързана с проблемите на научно-техническия прогрес, като: **„С духа и критериите на времето“ в брой 125, „За по-нататъшно усъвършенстване на марксистко-ленинската пропаганда“ в брой 128, „Усъвършенстване на марксистко-ленинската пропаганда“ в брой 129.**

„За нов, творчески подход!“ — така е озаглавена уводната статия в **брой 49**. В нея се подчертава мисълта, че ефективността от политическата работа на партийните комитети и организации в окръга ще се измерва с крайния резултат от решаването на задачите, с готовността и годността на кадрите да осъществяват плана за социално-икономическото и духовното развитие на окръга, с успеха по внедряването на научно-техническите постижения от трудовите колективи.

Добро впечатление прави практиката на вестника да отделя място

Digitized by Google

за очерци, в които се разказва за творческото мислене и търсене на рационализаторите. Под рубриката **„Да се равняваме по тях“** хората с интерес четат очерци като **„Двигател с вътрешно горене“ в бр. 73 — за Стоян Миндов от месокомбинат „Родопа“, „Идеите се раждат денем“ в бр. 79 — за Иван Желев от завода за металорежещи машини, „Едип от колектива“ в бр. 85 — за Атанас Атанасов от консервния завод „Иван Лилов“ — Сливен, „Рационализаторът Евгени Драгов“ от стъкларския комбинат „Васил Коларов“, бр. 91** и редица други.

С многобройните си и разнообразни по жанрове материали вестник „Сливенско дело“ се стреми да откликва навреме как се изпълняват поставените от XIII конгрес на БКП задачи за осъществяване на научно-техническата революция в Сливенски окръг. Вестникът обаче ще помогне още по-добре на окръжната партийна организация, ако насочи повече своя поглед към дейността на партийните комитети и първичните партийни организации, ако анализира техния принос в решаването на тази най-важна за деня партийна повеля. С вътрешни сили, със силите на сътрудници от окръжния, общинските и заводските партийни комитети и секретари на първични партийни организации, чрез съвместни материали вестникът ще може да проследява по-отблизо как се подготвят и провеждат партийните събрания във връзка с научно-техническия прогрес, да анализира цялостния партийно-организационен и идеологически опит на партийните комитети и организации в предприятията и учрежденията, да ги подтиква да поддържат будно съзнанието на комунистите по научно-техническите проблеми, да разпалва у тях творчески стремеж за ново мислене и действие. Знае се, че всички планове ще увиснат във въздуха, ако хората останат равнодушни, ако партийните комитети и организации не съумеят да събудят у тях трудова и обществена активност, тяхната енергия и инициатива.

В своята журналистическа и организаторска дейност редакционният колектив има възможност с по-голяма сила да изнася в критичен дух по страниците на вестника всичко онова, което спъва и задържа постигането на решителни положителни изменения в структурата, технологичното обновяване и научното обслужване на икономиката на окръга. Окръжният комитет на партията ясно насочва партийните комитети и организации, държавните, стопанските и обществените органи, ръководните кадри към проблемите, свързани с научно-техническата революция в окръга. Това се отнася до ускореното усъвършенстване на произвежданите основни изделия, бързото увеличаване на относителния дял на продукцията с високи технико-икономически показатели, своевременното внедряване на нови изделия в производството. Тук влизат и въпросите за баланса на технологичните връзки, широкото приложение на новите технологии в селскостопанското производство и в другите отрасли на окръжната икономика като строителство, търговия, транспорт и пр.

Особено важно е журналистите от окръжния вестник да не изпускат от погледа си какво е сторено за доизграждане на мрежата от научни и развойни звена към комбинатите и предприятията, за по-нататъшното разширяване на съвместната дейност с научните звена и институти в страната и извън нея. Защото главен и единствен критерий за работата на тези звена в окръга е и ще бъде равнището на внедрителската им дейност.

Положителна черта в стила на творческия колектив на вестник „Сливенско дело“ е, че той долавя и се стреми да изтъква ролята и мястото на субективния, човешкия фактор в осъществяването на високите цели и задачи, които преследва Сливенската окръжна партийна организация с реализирането на качествено нов растеж на икономиката на окръга.

СТОЯН ГЕОРГИЕВ

кореспондент на „Партиен живот“

Digitized by Google

ОБЩИНСКИЯТ ПАРТИЕН КОМИТЕТ — ПОЛИТИЧЕСКИ РЪКОВОДИТЕЛ НА СЕЛИЩНАТА СИСТЕМА

След създаването на общинските партийни комитети през 1979 г. ролята им като органи на политическо ръководство значително нарасна, натрупан е богат опит в тяхната дейност като партийни ръководители в новите условия. Целта на настоящата книга от библиотека за партийния секретар на Партиздат е да се разкрият политическият характер на ролята на общинските комитети, присъщите им форми и методи на въздействие върху живота на обществото. В своето изложение авторът Стоян Недялков показва нарастващата роля и обогатяването на функциите на общинските комитети, голямото значение на общинските партийни организации в живота и ръководната дейност на партията в съвременния етап. В самостоятелни глави той се спира на пътищата за формиране и усъвършенстване на политическата система на общините, на ръководството на планирането на комплексното икономическо развитие на селищната система, на усъвършенстването на организаторската дейност за повишаване активността на трудовите колективи, разглежда работата на комитетите като непосредствени ръководители на първичните партийни организации, идеологическата работа за икономическото и социалното развитие на селищните системи.

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

СТРАТЕГИЯ НА КАЧЕСТВЕНИ ПРОМЕНИ II
(За партийната просвета)
Марко Марков, Васил Вичев, Димитър Ананиев, Милан Колев

Занятията в политическата учебна 1986—1987 година ще се проведат по шест основни, важащи за всички и по няколко допълнителни теми, избрани по желание от участниците в учебните звена. Всички теми са свързани с изучаването на материалите на Тринадесетия конгрес на БКП и Двадесет и седмия конгрес на КПСС. Помощните материали по шестте основни теми са публикувани в две книжки под общото заглавие „Стратегия на качествени промени". Първите три задължителни теми съобщихме в анотациите на списанието ни в книжна 15 през октомври 1986 г. В настоящата втора книжка с отговорен редактор Васил Момов се предлагат помощните материали по вторите три задължителни теми. По първата тема от тях, в статия под заглавие „Социалистическата демокрация, самоуправление, социална справедливост" от Марко Марков се разглеждат развитието на социалистическата демокрация, същността и пътищата за утвърждаване на социалистическото самоуправление на народа, социализмът като общество на социалната справедливост.

Във втората статия — „Значението на човешкия фактор за ускоряването на научно-техническия и социалния прогрес от Васил Вичев се развиват въпросите за ролята на научно-техническата революция в развитието на социалистическата личност, за разгръщането на творческите сили и възможности на човешкия фактор. В отделна точка авторът се спира на дълбоките промени, които настъпват сега в съдържанието, стила и методите на марксистко-ленинското възпитание. В третата статия — „Организационната и идеологическата работа в условията на научно-техническата революция" от Димитър Ананиев и Милан Колев се разглежда организационната работа на партията като фактор за разкриване и овладяване на новите процеси в обществото, както и ролята на идеологическата дейност за формиране на новаторско мислене и творчески подход.

Авторите на трите помощни статии дават примерни въпроси за събеседване и дискусии, сочат литература по темите.

ИНФОРМАЦИОННИЯТ ИМПЕРИАЛИЗЪМ
Дафин Тодоров

В своя труд авторът доказва, че информацията е политика, идеология. Няма аполитична информация. Информационният империализъм се стреми да бъде всеобхващаща и подтискаща сила, неоколониализъм във времето на провъзгласения от САЩ курс на тотален глобализъм в международните отношения. Неговата цел е да се представят грабителската същност и стремежите на империализма към максимална печалба като „загриженост" за развитието на новите държави, като „помощ" в усилията им да се измъкнат от нищетата и мизерията. В книгата се прави анализ на същността и целите на информационния империализъм, сочат се каналите на неговото проникване, жертвите му. Той ограбва правото на знание на милиарди хора, лишава ги не само от политическа информация, но и от информация в областта на науката, техниката, културата, изкуството. Накрая авторът проследява борбата за нов международен информационен ред.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

ЖЕНЕВА — ВЧЕРА, ДНЕС И УТРЕ...

Фьодор Бурлацки

През периода след Втората световна война се състояха 11 срещи на висшите ръководители на СССР и САЩ. Женевската среща заема особено място сред тях. Авторът на тази книга (в превод от руски) Фьодор Михайлович Бурлацки, доктор на философските науки, професор, вицепрезидент на Съветската асоциация за политически науки, член на Съюза на писателите на СССР, сега политически наблюдател на „Литературная газета", характеризира условията, при които се състоя Женевската среща. Тя стана в особено труден период на остра конфронтация между двете велики държави — СССР и САЩ, в особено опасен момент на военна надпревара, когато революцията в науката, техниката и технологията заплашва да започне нов, космически етап в надпреварата във въоръжаването. Как беше подготвен положителният резултат на Женевската среща, каква роля изиграха за това Съветският съюз, САЩ и техните ръководители, по какви проблеми настъпи сближение на позициите на страните и какви са най-трудните пречки по този нов път, и накрая, какво може да се очаква в перспектива — ето главните въпроси, които се разглеждат в тази книга. Авторът стига до заключението, че на Женевската среща е направена важна стъпка в нужното направление, положено е началото на нов процес. От съвместното признаване, че войната между САЩ и СССР е невъзможна, трябва да се извлекат практически изводи. И главният от тях е, че е време да се прекрати смъртоносната за цялото човечество надпревара във въоръжаването, време е да се прекратят враждата и конфронтацията, да се търсят пътища към стабилен мир и цивилизовани отношения.

КОНТРОЛЪТ И ОПАЗВАНЕ НА СЕЛСКОСТОПАНСКОТО ИМУЩЕСТВО

Авторски колектив

Ролята на органите за държавен и народен контрол в опазването на социалистическата собственост е голяма. Необходимо е тяхната дейност да се подчинява на изискването те да подпомагат партийните и правителствените органи за предотвратяване на нарушенията на държавната дисциплина, за пресичане на всякакви опити за измама на държавата и посегателство върху селскостопанското имущество. В тази книжка на библиотека „Наръчник на контрольора" на Партиздат са поместени материали и нормативни актове, свързани с опазването на селскостопанското имущество, задълженията и отговорностите на всеки гражданин и контролен орган, с изискването на ново отношение към социалистическата собственост. Наименованията на министерствата, ведомствата и организациите в Закона за опазване на селскостопанското имущество и Правилника за приложението му са посочени така, както са публикувани в тези нормативни актове с измененията от 1984 година.

20700 Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ
ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ,
СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

Партиен живот

ИЗДАНИЕ НА ЦК НА БКП
НОСИТЕЛ НА ОРДЕН
„ГЕОРГИ ДИМИТРОВ"

СОФИЯ
МАРТ
1987

LIBRARY
JUN 04 1987
UNIVERSITY

Partien Zhivot.

Digitized by Google

Digitized by Google

Партиен живот

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП

№ 4 МАРТ 1987 ГОДИНА

ГОДИНА XXXIV
ISSN 0204-8574

СЪДЪРЖАНИЕ

* — Някои съображения във връзка с Януарския пленум на ЦК на КПСС и с по-нататъшната работа за провеждане на стратегическия курс на Българската комунистическа партия. Докладна записка на др. Тодор Живков до Политбюро на ЦК на БКП 3

Георги Георгиев — Качествени промени на контролната дейност 16

ПРЕУСТРОЙСТВО В ПАРТИЙНО-ОРГАНИЗАЦИОННАТА РАБОТА

Правото на контрол и самоуправлението

Йото Кръстев — Актуален проблем 25
Димитър Ананиев — Новият тип партиен контрол 26
Здравко Цветанов — Същността на преустройството 30
Иван Златков — Самоуправление и контрол 33
Гинка Груева — Целенасочено, планово 35
Мария Конова — Взаимодействие на принципна основа . . . 37
Трайчо Спасов — Експериментът 40
Петър Бисов — Факторът качества на контролиращия . . . 43
Иван Милев — Ръководство и помощ 46
* — Към читателите 48
Димитър Любенов — Съвременни изисквания към информационното обслужване 51

Атмосфера на взискателност

Атанас Марков — Резултати и възможности 55

Digitized by Google

Петър Живов — Дела да следват думите 57
Йосиф Гаврилов — За пример служат комунистите 60
Димитър Димчев — Повторната проверка 63

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ

Иван Домусчиев — Творческо приложение на ленинското учение 65

ЗА КАЧЕСТВЕНО НОВ РАСТЕЖ В ИКОНОМИКАТА

Исак Леви, Георги Панков — Нови моменти в управлението на народното стопанство 73
Михо Семков — Дългът и отговорността на комунista в научното звено 81
Коста Димов — Размисли, позиция, действия 86

ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА РАБОТА — ДЕЙСТВЕН ФАКТОР

Георги Чирлов — Срещу отрицателните явления — настъпателно 92
Петър Стоянов — Условие за ефективна социална реализация 97

ЧИТАТЕЛИТЕ СИГНАЛИЗИРАТ, ПРЕДЛАГАТ, ПИТАТ

* — Силата на аргументите 104
* — Най-подходящият начин 105

ВЪТРЕШНОПАРТИЙНА ИНФОРМАЦИЯ

* — Гаранция за динамично развитие 106
* — Жизнената сила на революционния опит 107
* — Конкурс за сътрудник на партийния апарат 109
Симеон Илиев — В главното направление 109

НОВИ КНИГИ, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

Иван Величков — За политическия подход 111

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Йото Кръстев *(главен редактор)*, Георги Бърдаров, Георги Ванев, Асен Веселинов, Коста Димов, Кирил Иванов, Николай Иванов *(зам. главен редактор)*, Мила Илиева, Стоян Кръстев *(първи зам. главен редактор)*, Стоил Найденов *(зам. главен редактор)*, Иван Рачев, Петко Стамов, Йордан Хаджиев, Гено Цонков

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска" 7, тел. номератор 84-01

Дежурен редактор: Димитър Петков. Зам. отговорен секретар: Йорданка Кирилова. Коректори: Недялка Труфева и Зоя Стефанова

Дадена за набор на 25. II. 1987 г. Подписана за печат на 11. III. 1987 г. Тираж 56 500. Формат 60/100/16. Обем 7 коли.

ДП „Димитър Благоев" София, ул. „Ракитин" № 2, тел. 46-31

Digitized by Google

На 11 февруари т. г. беше публикувано решение на Политбюро на ЦК на БКП, в основата на което е докладната записка на другаря Тодор Живков „Някои съображения във връзка с Януарския пленум на ЦК на КПСС и с по-нататъшната работа за провеждане на стратегическия курс на Българската комунистическа партия".

Решението предвижда с докладната записка да се запознаят комунистите и цялата общественост в нашата страна, широко да се разясняват решенията на Януарския пленум на ЦК на КПСС с оглед да се мобилизират силите на трудещите се за по-нататъшното изпълнение на предначертанията на Тринадесетия конгрес на Българската комунистическа партия.

Във връзка с това се публикува докладната записка на другаря Тодор Живков.

ДО ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП

НЯКОИ СЪОБРАЖЕНИЯ

ВЪВ ВРЪЗКА С ЯНУАРСКИЯ ПЛЕНУМ НА ЦК НА КПСС И С ПО-НАТАТЪШНАТА РАБОТА ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА СТРАТЕГИЧЕСКИЯ КУРС НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

Другари,

Състоялият се неотдавна пленум на ЦК на КПСС се очакваше с подчертан интерес. Докладът на другаря Михаил Горбачов и решенията на пленума сега са обект на широко внимание и коментарии.

И това е обяснимо.

— Отнася се до пленум на Централния комитет на партията на Ленин, проведен в изключително отговорен момент от развитието на съветската страна, на социалистическата общност, на съвременното международно положение.

— От предварителни изказвания на съветски другари за подготовката на пленума се виждаше, че ръководството на КПСС възнамерява да постави важни проблеми, свързани със започналия след Априлския пленум (1985 г.) и Двадесет и седмия конгрес на КПСС процес на преустройство в цялото съветско общество.

— По различни поводи, в една или друга степен и форма за това бе информирано и нашето партийно ръководство.

Какво е значението на пленума за развитието на съветската страна — на този въпрос несъмнено най-добър отговор даде ръководството на КПСС.

— Както е известно, в заключителното си слово другарят Михаил Горбачов от името на Политбюро оцени високо работата на пленума и приетите от него решения.

Що се отнася до нас, мисля, че сме единодушни: ние се за-

Digitized by Google

познахме с голям интерес с документите на пленума и преди всичко с доклада на другаря Михаил Горбачов, приветствуваме ги и изказваме нашата пълна, нашата гореща политическа, идейна и морална подкрепа на съветските другари.

Какво показа пленумът на ЦК на КПСС?

Първо. В доклада, изнесен от генералния секретар на ЦК на КПСС Михаил Горбачов, и в решението на пленума е развито цялостното виждане на КПСС за характера и същността на преустройството в СССР; набелязани са задачи, чието осъществяване ще съдействува социализмът да придобие най-съвременни форми на обществена организация, най-пълно да се изяви неговият хуманен характер.

— Следователно пленумът не само потвърди правилността на линията, изработена от Априлския пленум (1985 г.) на ЦК на КПСС и от Двадесет и седмия партиен конгрес.

Той си постави голяма и отговорна задача: **да доразвие и конкретизира курса за дълбоко и всестранно обновяване на съветското общество.**

— Нас ни радва фактът, че след Априлския пленум и Двадесет и седмия конгрес на партията са постигнати положителни резултати в развитието на икономиката и в другите сектори на обществения живот.

— Същевременно пленумът потвърди колко неотложни и исторически необходими са набелязаните промени за цялостно обновяване на съветското общество.

Второ. Това, което отличава работата на пленума, са патосът на преустройството, волята на Централния комитет на КПСС да го осъществи, да насочи страната по пътя на преобразованията.

— На пленума съветските другари изразиха твърдата си решимост **да превърнат курса на преустройството в съзнание и воля на цялата партия, на целия народ.**

— Както изтъкна другарят Михаил Горбачов, преустройството вече не е само идея, то е реалност, с която съветските хора свързват своите жизнени планове, съдбата на страната, нейния международен авторитет и престиж.

— Ние сме убедени, че колкото по-динамично протича този процес, толкова по-благотворно ще бъде неговото отражение върху живота на съветския народ и на цялата социалистическа общност.

Трето. Централно място в документите на пленума заема постановката за връзката между преустройството и демократизацията на съветското общество.

В доклада е разработен комплекс от мерки, чрез които ще се постигне демократизирането на съветското общество, развитието на самоуправлението на народа. Става дума по-специално:

— за развитие на демокрацията в производството, която се разглежда като най-важна насока на процеса на демократизацията;

— за прилагане на такива форми на организация на производството, които ще позволят на всеки трудещ се да се чувствува истински стопанин на предприятието;

— за избора на ръководителите на предприятията, на производствените цехове, бригадите и участъците, на колхозните ферми и звена;

Digitized by Google

— за преодоляване на колебанията спрямо кооперативното движение;

— за свикване на редовни конгреси на колхозниците;

— за усъвършенствуване на избирателната система и за нейното по-нататъшно демократизиране;

— за разработване на ново наказателно законодателство;

— за изменение на реда за избиране на секретарите на районните, окръжните, градските, областните, краевите комитети, централните комитети на комунистическите партии на съюзните републики;

— за начина на формиране на състава на централните ръководни органи на партията;

— за контрола върху работата на партийнте, държавните и стопанските органи, на кадрите в тях;

— за нови принципи в ръководството на културата;

— за преустройство на професионалните съюзи, като се разширяват правата им в условията на самоуправлението, в условията на увеличаване пълномощията на трудовите колективи;

— за усъвършенствуване на работата на Комсомола и на другите обществени органнзации и така нататък, и така нататък.

— Радваме се, че и по тези въпроси имаме общи виждания със съветските другари.

Четвърто. В доклада и в другите документи на пленума са изложени основните насоки за обновяването на кадровата политика на КПСС на сегашния етап.

— Фактът, че партийното ръководство е сметнало за необходимо специално да се спре на поуките от допуснатите грешки, поуки, засягащн Централния комитет, Политбюро, Секретариата, партийни, държавни, стопански, обществени органи и организации в Съветския съюз, разкрива остротата на проблемите в тази област.

— В доклада са развити редица постановки за критериите при подбора и издигането на кадрите, за необходимостта от висок професионализъм и компетентност, организираност и дисциплина; за необходимостта от приемственост в кадровата политика, от преустройство на кадрите в различните области на съветското общество.

— Впечатлява също така значението, което се придава на връзката между конкретните задачи в отделните сфери и новите изисквания, на които трябва да отговаря дейността на кадрите.

Пето. Решенията на Януарския пленум имат положителен отзвук в целия свят. Те ще се отразят благоприятно върху развитието на социалистическата общност и на световната социалистическа система, върху процесите в международното комунистическо и работническо движение, върху разгръщането на борбата за спасяване на човечеството от термоядрена катастрофа.

— Създават се нови условия за по-нататъшно осъществяване на общия курс за преустройство на СИВ, за издигане на социалистическата икономическа интеграция на равнище, което отговаря на изискванията на съвременния научно-технически прогрес и съдействува за решаване на стопанските и социалните задачи в страните от социалистическата общност.

— Ние изцяло приветствуваме новия стил и новите подходи на КПСС, насочени към премахване на формализма и парадната страна в отношенията между социалистическите страни, към разширяване на практическата сфера на нашето единодействие на стопанския, политическия и идеологическия фронт.

Digitized by Google

— Нашата партия и занапред активно ще участвува в общата работа за формиране на идеи и подходи за по-нататъшно развитие на социалистическата общност и на социалистическата интеграция.

— Както вече посочих, новият курс на КПСС има огромно значение за развитието на работническите и комунистическите партии, за тяхната борба срещу антинародната и антидемократичната политика на държавномонополистическия капитализъм.

— Империалистическата пропаганда се стреми да удари социализма в сърцето, представяйки го като строй антидемократичен и антихуманен, като строй, който лишава хората от чувство за отговорност, от предприемчивост и инициативност. Решенията на пленума са навременно и ефективно противодействие срещу антикомунистическата пропаганда.

Всичко това показва: пленумът на ЦК на КПСС, състоял се през януари тази година, е важно политическо събитие в живота на КПСС и съветския народ. Той ще изиграе решаваща роля за постигането на историческите цели, в името на които партията на Ленин вдига на борба съветския народ; ще допринесе за решаване на общите задачи, които стоят пред братските социалистически страни в сегашния преломен етап; ще увеличи притегателната сила на социализма в световен мащаб.

Другари,

Януарският пленум на ЦК на КПСС отново потвърди колко важно е творчески да се развива марксистко-ленинското учение, новаторски да се подхожда към проблемите на социалистическото строителство в съответствие с новите реалности на обществения прогрес и съобразно с конкретните условия на всяка страна.

— Необходимостта от такъв подход закономерно се проявява в сегашния момент от развитието на нашите страни.

Същността на този момент е, че преживяваме преломен период в развитието на социализма, на цялата общност.

На Московското съвещание на ръководителите на братските партии от социалистическите страни — членки на СИВ, през миналата година ние единодушно констатирахме, че нашите страни са пред неумолима алтернатива: или да излезем на предни позиции в научно-техническата революция и в икономическата област, като разкрием по такъв начин предимствата на социалистическия начин на живот, или да тъпчем на едно място и да се сблъскваме все повече с остри проблеми, които могат да пораждат кризисни явления.

Причините, за да възникне такава ситуация, са от различен характер.

На сегашния етап, и в това е неговото своеобразие, все по-осезателно се проявяват причини и фактори, които са общи за социалистическите страни.

— Тези причини **не са в периферията** на развитието на социализма, а засягат неговата същност, неговото бъдеще.

Ето защо дори да имахме „идеално" развитие на нашите страни досега, самият факт, че има нови реалности, е достатъчен, за да стои остро въпросът за нов етап в развитието, за нови мащабни мерки в социалистическото изграждане.

— Опитът показва, че диалектиката на общото, особеното и единичното е велик закон на развитието на социализма.

Digitized by Google

Тази диалектика изисква общите принципи на социализма да се прилагат творчески, да се разкрива тяхното конкретно проявление, да се отчита характерът на връзката между процесите, които протичат в дадена страна, да се поставят различни акценти в политическата дейност на дадена партия и т. н.

За сегашния преломен етап е характерно наличието на най-различни фактори и условия, които исторически са се формирали в развитието на отделните страни. Това дава възможност на всяка партия да набелязва и да осъществява съобразно с конкретните условия такава стратегия за преустройство, която осигурява в крайна сметка обновяване на социалистическото общество.

Същевременно напълно закономерно е да има взаимно влияние и взаимно обогатяване на политическите курсове на комунистическите партии.

Българската комунистическа партия никога не е проявявала национално високомерие или пренебрежение към постиженията на другите братски партии и страни.

— Една от ценните традиции на нашата партия е да обогатява своя опит с опита на братските партии и особено с богатия опит на Комунистическата партия на Съветския съюз.

— Верни на тази традиция, ние следим с голям интерес и внимателно изучаваме дейността и новите решения на КПСС за усъвършенстването на социализма.

— Това е особено необходимо сега във връзка с Януарския пленум на ЦК на КПСС, от който ние като партия и държава правим нужните изводи.

Определящото е, че в духа на творческия марксизъм-ленинизъм и съветските другари, и ние, българските комунисти, търсим новаторски решения на назрелите обществени проблеми, създаваме и прилагаме нови практически подходи.

Тук не е нужно да се спирам на въпросите, свързани с победата на социалистическата революция у нас, с великото дело на Девети септември 1944 година, с изграждането на основите на социализма и с преодоляването на проявите на култа към личността.

Повече от 30 години нашата партия последователно провежда ленинската априлска генерална линия за изграждане и усъвършенстване на социалистическото общество в България.

— Провеждането на тази линия ни позволи **да постигнем динамичен и стабилен растеж, растеж без кризисни ситуации и сътресения.**

Благодарение на ленинската априлска генерална линия на партията **ние разработихме и реализирахме принципно нови решения и постановки** в икономиката, в социалната сфера, в духовния живот, в разгръщането на социалистическата демокрация.

— През изминалите 30 години България се развива с един от най-високите темпове в света.

Обобщаващ показател е скокът, постигнат в растежа на **националния доход.**

— През 1956 година националният доход беше 3,20 млрд. лева. За тридесет години той се увеличи около 8 пъти.

— Външнотърговският ни стокообмен през 1956 г. беше 647 млн. валутни лева. От него износът възлизаше на 353 млн. лева, като машини и съоръжения бяха изнесени за около 16 млн. вал. лева, или само 2,3 на сто от целия износ.

Digitized by Google

— През 1985 г. външнотърговският стокообмен е над 27 млрд. валутни лева. През тази петилетка се предвижда той да надхвърли 32 млрд. валутни лева, а близо 70 на сто от износа ни за социалистическите страни се формира от продукция на машиностроенето и електрониката.

Плод на тези завоевания, постигнати със самоотвержения труд на народа, е сегашната преобразена в икономическо, социално и духовно отношение България.

Изтъквайки всичко това, ние не изпадаме в самодоволство.

— Както съм подчертавал неведнъж, развитието ни напред и нагоре не е триумфален марш.

— В нашата работа и борба влагаме огромни съзидателни усилия, преодоляваме трудности, предизвикани не само от грандиозността на революционните преобразования, но и от нашата неопитност, от нашите грешки и слабости.

— Нашата партия постоянно развива способността си да се отнася самокритично към своята работа, да се разделя със своите слабости и недостатъци, да излиза на открит сблъсък с тях.

Ако трябва да се обобщи, може без колебание да се каже: **генералната априлска линия на Българската комунистическа партия е жизнена, тя е линия, потвърдена от живота.**

— Именно животът ни направи още по-непримирими към всичко, което ни тежи, което ни спъва по начертания път.

— Трезво и реалистично отчитаме, че всеки нов етап поставя пред нас нови задачи, изисква нови творчески решения, налага да се разделяме с редица утвърдени, но изживели времето си неща.

Известно е, че Програмата на нашата партия беше приета преди 16 години. В нея формулирахме задачата да изградим в България развито социалистическо общество.

— Но още тогава имахме съзнанието, че по този въпрос теоретичната мисъл не е казала последната си дума.

През последните години разработихме нови виждания и подходи за изграждането на развитото социалистическо общество у нас.

Ние осъществяваме в единство опознаването и използуването на обективните закономерности, извършването на научно-техническата революция и демократизацията на обществения живот.

— Отделихме **специално внимание на обективните закони.** И то не само теоретически. Работим от много време за отразяване на изискванията на тези закони в конкретния инструментариум на стопанската дейност, на социалното развитие и на духовния живот.

Пристъпихме **към непосредствена реализация на постановката** за държавата като собственик и за трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост.

Плод на работата, **насочена към демократизация на трудовите отношения и на стопанската дейност,** са Кодексът на труда, Правилникът за стопанската дейност, изборите на ръководителите на предприятията и бригадите, новите ни постановки за асоциациите и т. н.

— На специални пленуми на Централния комитет — Февруарския през 1985 г. и Януарския през 1986 г., обсъждахме проблемите на **съвременната научно-техническа революция** с оглед на сегашното и бъдещото развитие на страната; в съответствие с това обновяваме нашата **научно-техническа политика.**

Digitized by Google

— Поставихме си за цел да създадем „нова икономическа връзка“ между производството и трудовите хора, като се опрем още по-здраво и по-широко на интереса на трудовия човек за непосредствено участие в икономическия и в политическия живот, в управлението на обществените дела.

— Заехме се да подготвим условия за постепенно преминаване към политическо самоуправление на народа. У нас сега е изградена и действува „власт в името на народа“. За да постигнем това самоуправление, което несъмнено ще бъде продължителен процес, съпроводен с решаването на сложни проблеми, трябва, ако си послужа с думите на Ленин, да преминем към „власт чрез народа“.

Затова не само по необходимост, но и по убеждение постоянно търсим и прилагаме нови форми за разширяване на социалистическата демокрация.

Високото равнище, което достигнахме, и възможностите, с които разполагаме, ни позволиха да си поставим **нова цел — да превърнем България в една от развитите в икономическо и културно отношение страни.**

Известно е с каква настойчивост се заемаме с изпълнението на тази задача.

Във връзка с всичко това на Тринадесетия конгрес на Българската комунистическа партия разработихме и утвърдихме нов стратегически курс за по-нататъшно провеждане на ленинската априлска генерална линия. Ето защо у нас сега стои задачата за преустройство върху основата на курса за качествено нов растеж.

— Провеждайки и обогатявайки в новите условия априлската линия, трябва да извършим нов прелом, да се **преустроим коренно** във всички сфери, във всички направления на нашата дейност.

— Ако не направим това, ще компрометираме самата априлска линия.

Следователно става дума чрез новия стратегически курс да постигнем качествен растеж в икономиката и в другите сфери на обществения живот.

— Това е курс на технологично обновяване и решителни структурни промени в производството, на разгръщане на социалистическото стопанско самоуправление и на по-нататъшно разширяване и задълбочаване на демократизма на всички равнища.

— Това е курс на качествени изменения в социалната политика, в идеологическата работа на партията, в работата на кадрите за тяхното сплотяване и преустройство.

— Това е курс на безкомпромисна борба срещу слабостите и отрицателните явления, за утвърждаване на новото и прогресивното в нашия живот.

Курсът за качествено нов растеж е вече в ход.

— Както вече отбелязах, провеждането на този курс означава прелом, дълбоко преустройство във всичко и навсякъде.

— Ако не осъзнаем това, ако изпаднем в позиция на самодоволство, няма нищо да постигнем.

— Ние вече се преустройваме, съгласно принципите на самоуправлението, което постепенно ще обхване всички области на нашето развитие.

— Изградихме съвети към Министерския съвет, а също и нов тип асоциации и стопански обединения; формирахме иконо-

Digitized by Google

мически комплекси; заели сме се на широк фронт да преодолеем проявите на отрасловия и на територииалния „феодализъм".

— Влезе в сила новият Кодекс на труда.

— Провеждаме решителни мерки за технологично обновяване, за подобряване на строителството, за усъвършенствуване на качеството на продукцията, за задоволяване на потребностите на пазара от стоки за широко потребление, за внасяне на по-голям ред в ценообразуването.

— Много от новите решения в икономиката, в социалната сфера, в демократизацията са още в своята, така да се каже, младенческа възраст. Те тепърва ще се разгръщат, ще проявяват своите действителни възможности.

Януарският пленум на ЦК на КПСС, който с право се оценява като исторически, ни позволява отново да сверим собствените си позиции, да обогатим нашия стратегически курс.

— Идеите, развити на Двадесет и седмия конгрес на КПСС и Януарския пленум на ЦК на КПСС, и нашият стратегически курс съвпадат в главното, в основното.

— Ние сме напълно единни с КПСС в разбирането за необходимостта от дълбоко преустройство в сегашния преломен етап.

Решенията на Януарския пленум на ЦК на КПСС ни дават нови стимули, нови импулси за осъществяване на това дело, за изпълнение на предначертанията на Тринадесетия партиен конгрес.

Другари,

Задача над задачите е да се разгърнем и последователно да провеждаме стратегическия курс за качествено нов растеж в икономиката и във всички области на обществения живот.

1. Главното сега е да осъществим преустройството, набелязано в решенията на Тринадесетия конгрес на партията и на Декемврийския пленум на ЦК на БКП.

— Без такова преустройство във всички сфери — от горе до долу — не е възможно да постигнем качествено нов растеж върху основата на научно-техническата революция, да ускорим нашия социално-икономически напредък, да осигурим по-висок жизнен стандарт на народа.

— Това сега е основното в **политическата и организаторската работа, в контрола** от страна на всички органи и организации.

— Радиото и телевизията, вестниците, всички средства за масова информация са призвани да воюват за преустройството, да отразяват и да подпомагат този процес.

Ново виждане, нов подход е необходим, за да се опрем на колективния ум на партията, на стремежа на всички трудещи се да мислят и работят поновому.

Трябва с още по-голяма настойчивост да провеждаме постановката партийните решения да бъдат дело, да бъдат творчество, в което най-непосредствено участвуват не само ръководните партийни органи, но и цялата партия, милионните хора в нашата страна.

— Не бива да смятаме работата за приключена, след като ръководните органи са взели съответно решение.

— При провеждането на всяко решение се създава организация във всички сфери на обществения живот, възникват множество проблеми по места, в предприятията, в трудовите ко-

Digitized by Google

лективи. Нашият опит показва, че в някои случаи се допуска недоглеждане, недостатъчно се съобразяваме със спецификата на проблемите, а твърде често е просто невъзможно да обхванем тяхното многообразие.

Отново подчертавам: партийните решения стават материална сила, когато в тяхното създаване, конкретизиране и осъществяване активно се включат милионите хора. Това изисква трудещите се да бъдат добре информирани за процесите и явленията, които протичат в нашето общество. Такъв подход сега ни е жизнено потребен.

2. По-нататъшното провеждане на нашия стратегически курс изисква да се набележат допълнителни мерки, осигуряващи изпълнението на партийните предначертания.

— Поставям този въпрос, защото допускаме редица ценни постановки и решения да отиват в забрава, да не се реализират. Оттук и инфлацията на решенията, за която е ставало дума неведнъж.

— Нужно е да не забравяме, че отговорността за изпълнението на решенията е както колективна, така и лична.

— И по партийна, и по държавна, и по обществена линия, във всяко направление у нас работят хора, облечени с доверие и с големи права. Не е ли странно поведението на онези, които заемат позиция на наблюдатели или се оплакват от неща, решаването на които зависи не от някой друг, а от самите тях?

Във връзка с това е необходимо да се обърне особено внимание на **повишаване на ролята и боеспособността на партията,** на всички партийни органи и организации.

— Нужно е още по-пълно да се осъзнае отговорността на **партийните органи и организации** в сегашния етап на нашето развитие.

— Това се отнася и за Политбюро, и за Секретарната на ЦК на БКП, и за окръжните, и за общинските партийни комитети.

— Следва да се обмисли каква ще бъде ролята на партийните **органи и организации в предприятията и заводите** в условията на самоуправлението.

— Особено важно е сега новите постановки за самоуправлението, за асоциациите, за самоуправляващите се организации **практически да се реализират, да се осигури необходимата стабилност на новите структури.**

3. За нашата кадрова политика.

Досегашната ни кадрова политика е правилна. Това е политика, която провеждаме след Априлския пленум.

— Това е политика на **доверие към кадрите,** политика на **подкрепа** на всички дейци, посветили се на делото на партията.

— Това е политика на **съчетаване** на кадрите от различните поколения, на тяхното **сплотяване** и обединяване върху платформата на генералната линия на партията.

— Това е политика, **която гарантира** на всеки трудов човек — член на партията, на БЗНС или безпартиен, да заеме длъжност в зависимост от своите политически и делови качества.

— Това е политика на **смело издигане на млади кадри, на грижа** за тяхното израстване, на **разгръщане** на тяхната изява.

— Това е политика на своевременно **кадрово обновяване**

Digitized by Google

във всички ешелони, като се почне от Централния комитет, Политбюро, Министерския съвет и така нататък.

— Това е политика, която **изисква да се преустройват кадрите**, особено в преломни моменти.

Главното на сегашния етап е сплотяването и преустройството на кадрите с оглед на стратегическия курс за качествено нов растеж.

— Ние отчитаме, че в продължение на редица години ръководните кадри се възпитаваха и действуваха в ситуация, в която най-важни бяха техните качества на организатори и изпълнители.

— Сега обстановката е далеч по-сложна, тъй като трябва да се търсят пътища за технологично обновяване, за издигане на стопанската ефективност на производството, за преустройство във всички сфери.

— От ръководните кадри се изисква да убедят и да поведат трудовия колектив, който ги оценява и избира.

Главното следователно е работата с хората.

Всичко това е процес на преустройство, на формиране на нов стил на работа и ръководство, на нови изисквания към кадрите.

И занапред трябва да държим в центъра на вниманието си грижата да се разкрива простор и да се създават условия за изява на всичко кадърно в нашето общество.

— Ясно е, че на кадрите, които не могат да се преустройват, трябва да им се помогне, а тези, които не искат — следва да отстъпят заеманите длъжности.

— Що се отнася до корумпираните кадри, както и досега, те трябва решително да бъдат отстранявани, да им се търси най-строга отговорност.

4. Наложително е да се доведат докрай набелязаните насоки за преустройство в редица политически структури.

— Имам предвид преди всичко **обществените организации.** Във връзка с това трябва добре да се подготвят конгресите им, като се обърне особено внимание на засилването на самодейния характер на тяхната работа.

— Имам предвид също реформата в областта на **висшия ешелон на държавната власт.**

— Стои въпросът и за по-нататъшното издигане на ролята на **териториалните органи** на управление.

— Както досега, трябва да се укрепва, развива и обогатява **взаимодействието с БЗНС.**

5. В съответствие с решението на Политбюро от 18 септември 1985 г. следва да се направи преглед как се изпълняват нашите мерки за борба срещу отрицателните явления.

— Такъв периодичен преглед е необходим. В решението на Политбюро изрично се подчертава, че борбата срещу отрицателните явления, срещу деформациите не бива да има кампаниен характер.

Известно е, че в съответствие с решението се проведоха пленуми на окръжните, на общинските комитети на партията, набелязаха се редица мероприятия, даде се известен тласък, постигнаха се определени резултати, но в някои направления работата започна да отшумява. Защо?

Не защото подценяваме отрицателните явления или сме се

Digitized by Google

отказали да се борим срещу тях, а защото някои другари по традиция помислиха, че става дума за поредна кампания срещу слабости и грешки.

— Това е неправилно, тъй като социализмът не е застрахован срещу отрицателните явления, те се самовъзпроизвеждат и в нашето общество. За тяхното съществуване има и обективни причини, особено при наличието на стоково-парични отношения.

Това създава и не може да не създава възможности да възникват някои отрицателни явления. Въпросът е, и това е наш дълг, да се намаляват тези възможности и, което е особено важно, да се организира последователно борба срещу тях, да се издига ролята на обществените организации, на държавните, включително и съдебните органи и т. н.

Следващият важен момент е, че не може да се провежда ефикасна борба с отрицателните явления, ако в дейността на партийните, държавните, обществените, на всички органи не се осъществява обратна връзка, ако те непрекъснато не се информират как се възприемат и реализират едни или други решения, какви са настроенията, мислите и чувствата на трудовите хора.

— Задачата следователно не е да се подава от време на време епизодична информация, а да има постоянна обратна връзка.

— Този въпрос продължава да се подценява и в Централния комитет на партията, и в другите висши органи.

— Той се подценява и от средствата за масова информация с изключение донякъде на телевизията, на в. „Работническо дело".

В централните органи се получават хиляди писма на граждани. Но невинаги е налице обратна връзка. А практиката показва, че поне 50 на сто от поставените въпроси, от оплакванията на гражданите са основателни.

Но какво принуждава гражданите да се обръщат към висши инстанции?

— Причината е ясна: вероятно съответните компетентни органи са се отнесли с неразбиране, а понякога и с пренебрежение към техните основателни искания.

— Време е да сложим край на практиката въпросите за решаване да се препращат на тези, от които гражданите се оплакват.

— Ръководните органи не бива да се задоволяват само с разпореждания, да смятат, че с това са си свършили работата. Те трябва да упражняват контрол до последния момент, да имат информация как се решават нещата. Нужно е, както подчертах, да се създаде действена обратна връзка.

И друг много важен въпрос. Редица звена са оградени, неприкосновени за критика. И ако такава предпазливост, такова „деликатно" отношение към тях са донякъде обясними за местния и за ведомствения печат, те са неоправдани за централния печат и преди всичко за в. „Работническо дело".

— Защо например в. „Работническо дело" да не вземе на прицел главни въпроси, а също и пропуски в дейността на окръжните комитети на партията, в някои правителствени звена и други висши органи?

Digitized by Google

6. Целесъобразно е в близко време да проведем предвидения през миналата година пленум на ЦК на БКП по проблемите на социалната политика.

Този пленум и по замисъл, и по съдържание на документите, и със своите решения трябва да осигури ново качество на социалната ни политика.

На него по-специално следва:

— да се разработи **нова концепция** за социалната политика, за единството на икономическата, социалната и духовната област;

— да се решат **някои назрели социални проблеми** на интелигенцията и други слоеве;

— в духа на новия икономически механизъм да се набележат мерки **за последователното провеждане на принципа на социалната справедливост според количеството и качеството на труда,** за по-нататъшното усъвършенствуване на социалистическия начин на живот.

7. И занапред трябва да се полагат постоянни грижи за последователно задълбочаване на нашата братска дружба и сътрудничество със Съветския съюз.

— Ние провеждаме курс на всестранно сближаване със Съветския съюз: сближаване икономическо, сближаване политическо, сближаване в културата и така нататък.

— Всички знаем какво огромно, незаменимо значение има тази политика за развитието на Народна република България. Тя стана дело на милионите хора.

В обстановката, създадена след Априлския пленум на ЦК на КПСС и Двадесет и седмия партиен конгрес, **българо-съветското сътрудничество навлезе в качествено нов етап, пред него се откриват изключително големи възможности на всички равнища, във всички области. Ние имаме пълно разбиране и подкрепа от новото съветско ръководство, от другаря Михаил Горбачов.**

— Нови мерки е необходимо да се предприемат и за разширяване на нашето сътрудничество в СИВ и с другите социалистически страни.

8. Провеждането на курса за качествено нов растеж налага да се обърне особено внимание на нашата идеологическа работа.

— Трябва да се признае, че **този сектор изостава от общото развитие на страната,** на обществения живот, от идеите и революционното творчество на нашата партия.

Сега е необходимо да се формира масово обществено съзнание, което да съдействува за осъществяването на стратегическия курс на партията, за реализиране на социалните и нравствените принципи на социализма.

— Това изисква да извършим цялостно превъоръжаване не само на ръководните кадри, но и на работническата класа, на селскостопанските труженици, на интелигенцията, на всички трудещи се с новите теоретични виждания и подходи на нашата партия.

— Необходимо е да издигнем на **ново равнище политическата култура** на българския народ в съответствие с принципите на социалистическото самоуправление.

— Особено внимание трябва да обърнем **на възпитанието и реализацията на младежта** в новите условия на нашето развитие.

Digitized by Google

Правилният идеологически подход днес изисква вярно да се оценяват новите процеси, да се заема позиция на борба за извършване на дълбоки промени в нашето общество.

Във връзка с това е необходимо добре да подготвим замисления пленум на ЦК на БКП по проблемите на идеологическата работа.

— Ясно е, че идеологическият процес не може да бъде откъснат от дълбоките преобразования в нашия живот, които сега се осъществяват.

— Идеологическата работа ще бъде съвременна и действена, ако **подеме проблемите на преустройството и утвърждава новото в различните сфери на обществения живот.**

— Ние отдавна преодоляхме предубеждението, че нашите врагове могат да се възползуват от самокритиката ни, за да чернят социалистическия строй. Нашият собствен опит показва колко необходима е критиката, за да постигнем във всички сектори на обществения живот правилно претворяване на политическата линия на партията.

— Нам сега е нужна не самоцелна критика, а критика целенасочена, тясно свързана със задачите на преустройството, критика, която улеснява преустройството, набелязано от Тринадесетия конгрес.

Такива са някои от основните въпроси, които следва да се подемат и да се решават, за да осъществим преустройството, да постигнем качествено нов растеж в икономиката и в другите области на нашия обществен живот.

— Към това сега трябва да се насочат силите, знанията и енергията на комунистите, на сдружените земеделци, на всички трудещи се в Народна република България.

Заедно с нашето по-нататъшно развитие и съобразно с новия опит, натрупан от КПСС, от другите братски партии, закономерно ще се допълва и обогатява и партийната политика.

Ако загубим духа на революционното творчество, ще погубим главното, което ни е присъщо като комунисти. Ето защо винаги следва да мислим и да действуваме по ленински, да приобщаваме към този стил на работа целия народ.

4 февруари 1987 г. ТОДОР ЖИВКОВ

Digitized by Google

КАЧЕСТВЕНИ ПРОМЕНИ НА КОНТРОЛНАТА ДЕЙНОСТ

ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ
председател на Комитета за държавен и народен контрол

Българската комунистическа партия провежда неотклонно ленинската линия на постоянно повишаване ролята на социалния контрол в живота на обществото. В периода между Дванадесетия и Тринадесетия конгрес на основата на партийните решения и теоретическите разработки на др. Тодор Живков бе натрупан значителен опит в развитието на Националната контролна система. Нейното изграждане и функциониране върху единни принципи и най-широка обществена основа доказа правилността и жизнеността на ленинската априлска генерална линия в контрола.

Периодът след Тринадесетия конгрес на партията се характеризира с ново мислене и революционно действие на кадрите за прелом в научно-техническото и обществено-икономическото развитие на страната.

Пленумът на ЦК на БКП през декември миналата година прие пакет от документи, които конкретизират и осигуряват на сегашния етап провеждането на стратегически курс за качествено нов растеж в икономиката и в другите сфери на обществения живот, върху основата на научно-техническата революция. Блестящите разработки на др. Тодор Живков, съдържащи се в словото му пред пленума на окръжния комитет на БКП в Русе и в материалите от Декемврийския пленум, обосовават по същество нова икономическа стратегия, чертаят качествено нови задачи, които изменят досегашните представи за темпове и мащаби, за цели и средства, настойчиво изискват промени не само в техниката и технологиите, но и в подходите, стила и методите на работа и ръководство.

Осъществяването на научно-техническата революция у нас наложи значителни промени и в структурата на висшите органи на държавното управление. Извършено бе преустройство в Министерския съвет, за да се преодолее тенденцията на ведомственост в ръководството на икономиката и на другите сфери и да се засили ролята на правителството като висш изпълнителен орган на държавната власт. Едновременно с това се наложиха съществени промени и в контролната система, за да се преодолеят някои традиционни нейни слабости като недостатъчно организационно и функционално единство в системата и произтичащите от него дублиране и паралелизъм на провежданите мероприятия.

Промени се статутът на Комитета за държавен и народен контрол, който от орган на Държавния съвет премина към си-

Digitized by Google

стемата на Мнинстерския съвет. С това се създадоха реални предпоставки, от едиа страна, правителството непосредствено да осъществява контролна дейност, да носи пряко отговорност за равнището и резултатите от нея и да я свързва с другите функционални дейности, и, от друга — Комитетът за държавен и народен контрол като висш специализиран държавно-обществен орган и ръководно ядро на Националната контролна система да провежда държавиата политика и в тази област да насочва и координира работата на контролните органи и следи за изпълнението на задачите, конто партнята и държавата възлагат на стопанските и на другите органи и организации.

С оглед реализирането на партийната повеля за дълбоко качествено преустройство на контролната система Комитетът за държавен и народен контрол прие разработки по редица проблеми, свързани с усъвършеиствуването на нейната организация, функциите и дейността и. Едновременно с това се пристъпи и към практически действия за привеждането ѝ в съответствие с новите партийни критерии и изисквания.

Поставя се въпросът кои са основните, водещите изисквания за осъществяване на качествено преустройство на контролната дейност.

Първото изискване се отнася до необходимостта контролът да се организира и осъществява на основата на развитата от др. Тодор Живков постановка за държавата като собственик, а трудовият колектив като стопанин на социалистическата собственост, намерила ярка конкретизация в новия Кодекс на труда и в новия Правилник за стопанската дейност. Тази постановка има определено основополагащо значение за реалнзирането и по-нататъшното развитие и усъвършенствуване на държавния и народния контрол. По същество става дума за закономерност във функционирането на системата за контрол у нас. Очевидно на основата на действието на тази закономерност за собственика и стопанина в условията на научно-техническата революция и качествено новия растеж в нкономиката и в другите сфери на общественото развитие ще се разширяват държавното и общественото начало в контролната система. В условията на действието на самоуправляващите се организации ще се засилва координацията на държавните контролни органи за изпълнението иа държавния план, на стратегията за осъществяването на инвестиционната, пазарната и технологичната политика.

Новият Кодекс на труда и новият Правилник за стопанската дейност създават условия за разгръщане на обществената основа на контролната дейност. Чувствително се увеличи броят на комисиите и групите за народен контрол, които се изграждат на основата на новоутвърдената структура на първичните и основните трудови колективи. Броят на народиите контрольори ще надхвърли триста хиляди души.

Непрекъснато ще се засилва взаимодействието на комисиите за народен контрол с обществените организации — профсъюзните, отечественофронтовските и комсомолските, с което ще се създават условия за повишаване социалната ефективност от съвместната им дейност.

По месторабота комисиите за народен контрол ще се избират от трудовите колективи и все повече ще се утвърждават като техни органи, а по местоживеене — от съответните отечественофронтовски организации. Чрез разширяване и засилване ролята на комисиите за народен контрол по месторабота и ме-

Digitized by Google

стожнвеене социалистическата демокрация ще получи по-нататъшно развитие и нови съдържателни измерения.

Друго основно изискване за качествено преустройство е свързано с решаването на задачата, поставена от Януарския пленум на ЦК на БКП от 1986 г. — да превърнем контрола във важен ресурс на управлението, той да бъде не само констатиращ, но и оперативно-разрешаващ.

Не е трудно да се разбере, че в документите на Януарския пленум контролът се интерпретира като съществен компонент и ресурс на управлението. Добре е известно, че като управленска функция той е свързан с установяване на състоянието на системите и с тяхната възможност да се развиват в зададените параметри. Чрез контрола все повече се проверява правилността на взетите решения, тяхното качество, ефективност и обхват, установяват се качеството, ефективността и на останалите управленски функции. Затова той все по-задълбочено и по-точно ще следва да установява възможностите на всяка контролирана система, да изпълнява своите задачи. А като управленска функция, като ресурс на управлението ще обобщава качествената определеност на всяка система, нейната възможност да приема и изпълнява решенията в цялата им широта и пълнота.

Друго направление на преустройството на контролната дейност е свързано с изискването нейно основно съдържание да стане превантивността. Още през 1921 г. Ленин пише: „Задачата на работническо-селската инспекция е не само и дори не толкова да „лови", да „изобличи" (това е задача на съда, с който Рабкрин е в тесен допир, но съвсем не е тъждествен) — колкото **да умее да поправи**... поправяне навреме — ето главната задача на Рабкрин. За да умееш да поправиш — пише по-нататък Ленин, — трябва, 1-о, **да изучаваш** и да изучиш ръководенето на работата в едно или друго учреждение, предприятие, отдел или др. под., 2-ро, навреме **да проведеш** необходимите практически изменения, да ги осъществиш на дело"[1]. Кое е новото в случая? **Новото сега е, че се иска от нас контролът да стане по-аналитичен, да разкрива същността на нещата и с това да подпомага съдържателното развитие и решаване на проблемите.** Разбира се, не може да се иска самото решение да бъде подсказано, ако е възможно, и да бъде подготвено от резултатите и констатациите в проверките.

Освен това съвременното разбиране за превантивността означава да се регистрират не само извършени нарушения, но също така и неоползотворени възможности и пропуснати инициативи, да се стимулира творческият подход и риск към изпълнение на задълженията, така че контролът да бъде конструктивен, да подпомага създаването на ведра атмосфера и климат на активност, за да не се допуска апатия, бездушие и бюрократизъм в работата. Основание за такова разбиране ни дават редица постановки на новия Кодекс на труда и новия Правилник за стопанската дейност, както и основните принципи на изграждане и функциониране на самоуправляващите се стопански организации.

И още нещо. Необходимо е превантивният контрол да разглежда конкретните явления не изолирано едно от друго, а комплексно, в тяхната взаимна връзка и обусловеност помежду

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 33, с. 23—24, С., 1953.

Digitized by Google

им и от всички съществени за конкретния случай страни. Той трябва да изпълнява едновременно функциите на обществена сила срещу нарушенията на законността, неизпълнението на задачите и да бъде мощен стимулатор за активно поведение и резултатност, да възпитава социалистическо отношение към труда и обществените задължения. Мисля, че няма да бъде пресилено, ако обобщя, че сега превантивността има не само социално-политическо, но придобива и важно икономическо значение, тъй като вече цялостната дейност на самоуправляващите се организации се изгражда на строго икономическа основа.

Важно изискване за изграждане на нов тип контрол е той да се превърне в още по-надежден защитник и гарант за спазването на обществените интереси, на правата и интересите на трудовите колективи и на всеки гражданин. Кой е тук главният проблем? Необходимо е да се преодолее досегашният начин на анализиране на явленията, при който като правило повече се фиксират последствията от определено неправомерно поведение, отколкото се изследват, анализират причините и обстановката, обуславящи възникването на отрицателните явления и социалните деформации. Както е известно, зад всеки основен недостатък лежат едни или други противоречия. Те именно предизвикват съответни негативни последствия, които сме длъжни да изведем, да обясним. Но ясно е, че ако контролът само ги фиксира, а не разкриваме причините, ще се запазва коренът, който постоянно ще подхранва и възпроизвежда отрицателните явления, ще води до деформации и извращения. От друга страна, самите противоречия могат да бъдат от обективен и субективен характер. Обективните са закономерни и неизбежни, проблемът е навреме да се разкриват и анализират, да не се допусне тяхното загниване. Що се отнася до тези от субективен характер, задачата е да не се допусне изобщо тяхната поява. В тази връзка трябва да се отбележи, че ефективността на борбата срещу едните и другите в значителна степен е свързана с необходимост от разработването и прилагането на съответни научнообосновани методики за изследване и обобщаване на факторите, причините и условията, които ги пораждат — една задача, която чака своето незабавно решение. Нужно е още да се засили взаимодействието със защитните и правораздавателните органи и с обществените организации, като се разшири територията на това взаимодействие и се усъвършенстват неговите форми и методи.

Друго основно изискване за преустройството е наред с оперативния контрол да се извършва и стратегически контрол върху цялостната дейност на държавните органи и организации за постигане на резултати в съответствие със зададените цели и задачи и с предоставените ресурси.

По своето съдържание, форми на организация и методи на изпълнение контролната дейност трябва да отговаря на развитата от др. Тодор Живков постановка, че „контролът не може да търси своите задачи вън от стратегическите цели и задачи на партията, вън от подхода на партията към тези цели и задачи“[1].

С оглед на това през периода на деветата петилетка той следва да се осъществява в следните направления: структурно преустройство на икономиката в условията на качествено новия растеж, утвърждаване на самоуправляващите се стопански организации

[1] Т. Живков, сп. „Проблеми на социалния контрол“, 1983, бр. 1, с. 6.

Digitized by Google

и механизми за управление на народното стопанство, комплексното задоволяване на материалните, социалните и духовните потребности на населението, последователна и целенасочена борба срещу отрицателните явления и др.

Реализирането на стратегическия контрол на практика означава дейността да се осъществява чрез постигането на дългосрочни цели, които да съответстват на целите на научно-техническото и социално-икономическото развитие на страната, да съдействуват за тяхното правилно формиране и изпълнение. Този процес трябва да определи основните направления, проблеми и стратегически задачи, които ще бъдат предмет на контрола през даден период, а те произтичат от целите на развитието на страната и отделните отрасли. Разбира се, следва вниманието постоянно да се насочва към глобално-ориентирания контрол, което изисква усъвършенствуване на технологията на планиране.

Всичко това несъмнено извежда на предна позиция ролята на перспективното планиране, обхващащо главните, стратегическите задачи на контрола, в духа на решенията на Тринадесетия конгрес и тяхното изпълнение за един по-продължителен период до края на петилетката.

Все с оглед усъвършенстуването на системата на планирането следва да се отбележи, че в социалната практика на контрола здраво се утвърждава приложението на проблемния, селективния и програмно-целевия подход. Разработени са и са утвърдени Целева комплексна програма за осъществяване на системен контрол през годините на деветата петилетка по реализиране на основни задачи за ускорено внедряване на научно-техническия прогрес и технологичното обновяване, Комплексна целева програма за контрол по изпълнение на постановление № 67 на Министерския съвет от 1986 г. за ограничаване употребата на алкохол, мерки за борба с отрицателните явления и др.

Сега на преден план излиза необходимостта от организирането на масов контрол по такива стратегически проблеми като изпълнението на плана за деветата петилетка и внедряването на научно-техническия прогрес, борбата с отрицателните явления и социалните деформации, осигуряване на производството и снабдяването на населението със стоки и подобряване на услугите, спазването на новия Кодекс на труда, на новия Правилник за стопанската дейност и др.

Основното направление при преустройството е свързано с осъществяването на контрола в самоуправляващите се организации, които ще работят върху основата на стопанската сметка, в това число на пълна финансова и валутна самоиздръжка и ще носят отговорност за стопанисването на средствата за производство. Чрез самоуправляващите се организации решително ще се обогатят социалистическите производствени отношения, ще се приложи постановката за трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост и ще се издигне неговата роля в обществения живот. Ето защо тяхното формиране и утвърждаване е централният проблем, ядрото на икономическите лостове за управление, около което се изгражда цялата система от икономически регулатори.

Контролът на държавата и на нейните органи в самоуправляващите се организации е строго целенасочен. Той обхваща: поставените с държавния план цели, използването на ресурсите, спазването на нормативните и икономическите условия и пости-

Digitized by Google

гиатите стопански резултати. Ръководствата имат свобода на действие, но в същото време се ограничават техните права с оглед да не злоупотребяват с монополното си положение, създават се необходимите условия за разгръщане на икономическо съревнование (конкуренция), за стимулиране на оправдания стопански риск. Понятно е, че в самоуправляващите се организации определен приоритет ще има контролната функция на трудовия колектив, която той непрекъснато ще разширява и задълбочава, като използва за целта съответните органи за управление, обществените организации и комисиите за народен контрол.

Кое в случая е принципно новото? То следва да се види в развитата от др. Тодор Живков постановка, че сега „главното е извисяването на контролните функции на трудовия колектив, превръщането на трудовия колектив в сила с първостепенно значение в системата за социален контрол... Тъкмо там, в трудовия колектив и чрез правата и отговорностите на трудовия колектив, контролната система може да разчита на инициативата, на усилията и отговорността на всеки труженик за умножаването и опазването на социалистическата собственост"[1]. **В крайна сметка именно чрез дейността на всеки трудов колектив контролът ни се превръща в повсеместен, във всенароден, който създава навсякъде и във всичко атмосфера на активна нетърпимост към нарушенията в дисциплината.** Става дума за практическо разширяване на правата за контрол и икономическата заинтересованост, които трябва да провеждат трудовите колективи по отношение дейността на отделните звена, и за тяхната роля при изпълнение на обществената им функция като стопани на предприятията, бригадите и стопанските организации.

Общото събрание (събранието на пълномощниците) на трудовия колектив утвърждава организацията на вътрешния контрол и определя компетентността на съответните органи и длъжностни лица за осъществяването му, като създава условия и гаранции за тяхната самостоятелност.

В условията на самоуправляващите се организации непосредствена задача на органите за държавен и народен контрол е не само да проверяват дейността, но и да приучват трудовия колектив към съединяване на производствената с контролната дейност. Широки и неизползвани възможности за разгръщане на своята функция имат и комитетите за държавен и народен контрол, изградени на производствен принцип както по линия на пряката си дейност в големи, с национално значение структуроопределящи обекти, така и чрез оказване на непосредствена организационно-методическа помощ на съответните комисии за народен контрол.

От съществено значение за качествено преустройство на контролната дейност е правилното и последователното прилагане на Ленриновия принцип за гласност на резултатите от контрола. Това изискване сега звучи особено актуално в духа на постановката, развита от др. Михаил Горбачов, и в речта му на срещата с партийния актив на Краснодарския край, произнесена на 19 септември 1986 година. „Ние трябва да разширяваме гласността — подчерта др. Михаил Горбачов, — трябва да има повече откритост. Нашите хора трябва да знаят всичко, което става в трудовия колектив, в района, в града, в областта, в

---

[1] Т. Живков, сп. „Проблеми на социалния контрол", 1983, бр. 1, с. 5—6.

Digitized by Google

републиката, в страната"[1]. Необходимо е да се засили и оптимизира гласността на контрола, да се разшири нейният обхват и се обогати съдържателната ѝ страна, да се разнообразят формите, методите и средствата за нейната изява. За резултатите от контрола следва да се знае не само чрез средствата за масова информация, но и чрез непосредствено запознаване на партийните органи и организации и колективите с основните констатации чрез обсъждане с тях на решенията за преодоляване на нарушенията, за отстраняване на противоречията, за санкциониране на виновните.

Важно направление, в което трябва да се осъществява контролът от нов тип, е решителното използване на общественото мнение като действено, превантивно и възпитателно средство. „Необходимо е — изтъкна др. Тодор Живков — да се осигурява публичност на резултатите от изучаването на общественото мнение, да се правят те достояние на всички, от които зависи съдбата на решаваните задачи"[2]. Основен параметър на контролната функция на общественото мнение е проверката на съответствието на резултатите от работата на управленските органи с обществените потребности и резултати. В това се състои и неговата информационна и оценъчна стойност. Ето защо неговото изучаване и използването на информационната му ценност трябва да бъде наша първостепенна задача.

Естествено, процесът на преустройството е тясно свързан и с решаването на въпросите за научното и информационното обслужване на контрола. Чрез формиране на научно-консултативен експертен съвет в Комитета за държавен и народен контрол ще се създадат условия за по-активно ангажиране на научния потенциал на страната при решаването на сложни проблеми, казуси и други противоречиви въпроси, възникващи в социалната практика на контрола.

Във връзка с усъвършенстване на информационното обслужване при нас се разработва система за контрол и диагностика на промишленото предприятие. Чрез нея ще се даде възможност на контролните органи да следят постоянно и дистанционно състоянието на предприятията по определени индикатори и да сигнализират за наличието на евентуални отклонения от предписанията на нормата. В случаите, когато предприятията не вземат необходимите мерки, ще се налага директна намеса, което ще позволи от предимно санкциониращ контролът да се превърне в действително превантивен и подпомагащ.

За поддържане на системата за контрол и диагностика се разработва паспорт на предприятието, обединяващ в себе си основните показатели, които са необходими за управлението му и задължителни за представяне на статистиката и други информационни институти.

Настъпилите и продължаващи да се развиват качествени изменения в контролната дейност след Тринадесетия партиен конгрес наложиха съществено усъвършенстване на управленската структура на нашия комитет. С това се създадоха условия за по-плътното ѝ доближаване до структурата на Министерския съвет, за засилване единството на Националната контролна си-

---

[1] В. „Работническо дело", бр. 263, 20. IX. 1986.

[2] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред XIII конгрес. С., Партиздат, 1986, с. 159.

Digitized by Google

стема, за по-целенасочено, гъвкаво и ефективно използване на кадровия потенциал на комитета и за увеличаване на социалния ефект от дейността му.

По подобие на усъвършенстваната управленска структура на Комитета за държавен и народен контрол са разработени примерни (типови) структури на местните комитети за държавен и народен контрол, които са в процес на внедряване. С това се създават необходимите предпоставки те да съдействуват по-успешно за реализиране на новия подход в територналното развитие на страната, убедително обоснован от др. Тодор Живков в словото му пред пленума на окръжния комитет на БКП в Русе на 17 декември 1986 годиа.

Разбира се, в съответствие с решенията на Януарския пленум на ЦК на БКП от 1986 г. следва да се извършат и необходимите вътрешноструктурни промени в Националната контролна система. Сега броят на контролните органи е над тридесет, а обектът е един. Допуска се дублиране и паралелизъм, стига се до „струпване" на много контролни органи на едно и също място или до известна непрекъснатост (перманентност) на „влизанията" в обектите, което особено сега, в условията на самоуправляващите се организации, е в конфликт с принципите на тяхното изграждане. Очевидно при усъвършенстване структурата на контролната система ще се наложи да се намали чувствително броят на специализираните контролни органи, да се разграничат сферите им на действие, като и органите с общ или сходен предмет на контрол се обединят организационно.

Дълбокото осмисляне и успешното осъществяване на този процес е немислимо без неговото близко и непосредствено партийно ръководство, което се разпростира върху цялостната контролна дейност на всички равнища на системата.

Българската комунистическа партия непрекъснато полага грижи за изграждането и успешното функциониране на органите за държавен и народен контрол. Партийното ръководство на органите му е източник на тяхната сила и боеспособност, съществен фактор за неговото активизиране и демократизиране и повишаване на резултатността му.

Въпросът за партийното ръководство на контрола може и следва да бъде предмет на едно по-разгърнато цялостно и самостоятелно разглеждане, тъй като то обхваща всички негови страни. Тук за пълнота на изложението само се маркират някои по-съществени страни от този въпрос. Това са, на първо място, партийните грижи за правилното изграждане и организационното укрепване на органите за държавен и народен контрол.

Големи са грижите на партията за осигуряване на системна и целенасочена работа с кадрите, тъй като пълноценното функциониране и развитие на органите за държавен и народен контрол зависи в максимална степен от тях. Работата с тях се изгражда върху основата на ленинските принципи за подбор, издигане и разпределение в строго съответствие с изискванията на партийната политика и интересите на социалистическото строителство на всеки етап от развитието на страната. Целият щатен оперативен състав на нашия комитет, както и на местните органи за държавен и народен контрол се състои от комунисти, председателите на комисиите за народен контрол са зам.-секретари или членове на съответните партийни комитети и бюра. Партийните органи и организации на всички равнища оказ-

Digitized by Google

ват помощ и полагат постоянни грижи за правилното организиране и провеждане на тяхното обучение.

Партийното ръководство намира широки и съдържателни измерения и в такива направления като: осигуряване на правилна и оптимална проблемна ориентация на контролните мероприятия, полагане постоянни грижи за развитието на демократичното начало в изпълнение на указанията на др. Тодор Живков, че „ние и занапред ще разширяваме демократизма в социалистическия контрол, още по-нашироко ще въвличаме трудещите се в дейността на неговите органи"[1].

В социалната практика намират широко приложение и такива форми на партийно ръководство като съвместни съвещания, проверки и други организационни мероприятия. Обсъждат се резултатите от проверките с оглед да се набележат съответни партийни мерки, изслушват се доклади, отчети, информации за дейността на контролните органи, дава се партийна оценка и се приемат решения за нейното подобряване, възлагат се партийни поръчения на комунистите и пр.

Нов ярък израз на партийните грижи за укрепването на контролната система е решение № 11 на Секретариата на ЦК на БКП от 7 януари 1987 г., с което се дава съгласие да се проведат отчети и избори на местните органи за държавен и народен контрол от 15 февруари до 15 май тази година. Съществено значение тук има обстоятелството, че те се провеждат в периода след словото на др. Тодор Живков пред пленума на окръжния комитет на БКП в Русе и заключителното му слово пред Декемврийския пленум на ЦК на БКП от 1986 г., и след Третата сесия на Деветото Народно събрание, които определиха важни насоки за научно-техническото и социално-икономическото развитие на страната през деветата петилетка. Решението на Секретариата предвижда партийните комитети и организации да направят своевременно оценка на кадрите и комунистите в комитетите за държавен и народен контрол и в комисиите за народен контрол; да продължи практиката за ръководители на тези органи да се изпращат висококвалифицирани и политически подготвени кадри, имащи качествата да бъдат членове на ръководствата на съответните партийни органи и организации. Препоръчано е на ръководствата на Националния съвет на Отечествения фронт, на Централния комитет на Димитровския комунистически младежки съюз и на другите обществени организации и движения да осигурят активно участие на своите членове и ръководни кадри в подготовката и провеждането на отчетите и изборите.

Отчетите и изборите, които се провеждат под близкото и непосредствено партийно ръководство, безусловно ще допринесат за създаване на допълнителни условия за още по-широко, системно и ефективно участие на трудещите се и цялото население в контрола, за утвърждаване на самоуправлението във всички органи и звена на политическата система.

---

[1] Т. Живков, сп. „Проблеми на социалния контрол", 1983, бр. 1, с. 7.

Digitized by Google

ПРАВОТО НА КОНТРОЛ И САМОУПРАВЛЕНИЕТО

В редакцията на „Партиен живот" започна разговор на тема „Правото на контрол на първичните партийни организации в самоуправляващите се организации". Намеренията са той да продължи и след публикацията. Целта е въпросите, свързани с темата, да се разгледат двупосочно — откъм тяхната теоретическа и приложна страна. Затова в него са поканени да участвуват научни работници по проблемите на партийното строителство и дейци от партийната практика: **Димитър Ананиев** — заместник-ректор на АОНСУ, **Иван Златков** — инструктор на Централния комитет на БКП, **Здравко Цветанов** от Центъра по партийно строителство при АОНСУ, **Иван Милев** — завеждащ отдел „Организационен" на Софийския градски комитет на БКП, **Трайчо Спасов** — член на вузовския партиен комитет при Висшия икономически институт „Карл Маркс", **Мария Конова** — директорка на 125-о единно средно политехническо училище „Д-р Иван Пашов", **Петър Бисов** — началник на цех в хладилния завод „Антон Иванов", и **Гинка Груева** — секретарка на първична партийна организация в завод „Витоша".

Разговорът откри **Йото Кръстев** — главен редактор на сп. „Партиен живот". В него участвуваха **Николай Иванов** и **Йордан Хаджиев**.

АКТУАЛЕН ПРОБЛЕМ

ЙОТО КРЪСТЕВ

Измененията, които настъпват в обществено-икономическото развитие на страната след Тринадесетия конгрес на БКП, налагат контролът на първичната партийна организация над дейността на административното (стопанското) ръководство да бъде една от основните, характерните черти на нейния стил на работа и ръководство, да бъде фактор за ефективно изпълнение на конгресните поръки. Не случайно Тринадесетият конгрес записа в член 55 от Устава на БКП, че осъществяването на правото на контрол се урежда с инструкция на Централния комитет на партията. Днешният разговор има и такава цел — да помогне в подготовката на инструкцията.

От разговора очакваме да даде отговор на няколко въпроса: какви са основната цел и задачите на контрола в преустройството на партийната дейност в условията на самоуправлението на трудовите колективи; да се изяснят субектите на правото на контрол и техните функции, по-конкретно да се разкрият характерните черти на новия тип партиен контрол; да се открои обек-

Digitized by Google

тът и предметът на правото на контрол, да се посочат формите, средствата за осъществяване на контролната дейност и, разбира се, да се очертае нейната организация.

Нахвърлям тези няколко въпроса не да ограничавам нашия разговор, а още в самото начало да подчертая, че е желателно да търсим новите страни на този изключително важен въпрос, който ни е събрал тук. Надявам се, че с вашите виждания и теоретични постановки и най-вече с анализа и обобщаването на положителния опит да изясним многостранно основните проблеми на правото на контрол.

Този разговор ние ще предоставим на вниманието на нашите читатели. След излизането на публикацията ще очакваме да дойдат нови, интересни идеи, свързани с правото на контрол на първичните партийни организации, които също ще намерят място на страниците на списанието.

С това откривам нашия разговор.

НОВИЯТ ТИП ПАРТИЕН КОНТРОЛ

ДИМИТЪР АНАНИЕВ

Приветствувам инициативата на редакцията на „Партиен живот" да организира дискусия около кръглата маса за правото на партиен контрол и самоуправлението. Това е един нов, труден, сложен и изключително актуален проблем. Привличането на теоретичната и практическата мисъл към него ще помогне за активизиране на търсенията, за критично обобщаване на натрупания опит, за обосноваване на алтернативни пътища за неговото решаване.

Темата, която обсъждаме, е богата, многоаспектна и многопластова. Телеграфно ще засегна някои страни и ще направя коментар по тях.

Първо. За социалната роля и значимост на проблема. Те са определени от Тринадесетия партиен конгрес. В неговите Тези е формулирано изискването за необходимостта от утвърждаването на нов тип партиен контрол. Тази цел, разбира се, се отнася и към такава специфична форма на партиен контрол, каквато е правото на контрол на първичната партийна организация над дейността на административните и на стопанските ръководства. Нов тип партиен контрол е нужен, за да се решат две взаимно свързани стратегически задачи. От една страна, да се ускорят темповете на нашето икономическо развитие, да му се придаде още по-голяма динамика, максимално да се използват всички интензивни фактори. Накратко — да се постигне качествено нов научно-технически и социално-икономически растеж. От друга страна, да се преустрои партийната работа, т. е.

Digitized by Google

да се приведат нейното съдържание, формите и стилът в съответствие с изискванията на научно-техническата революция, за да може партията да върви начело на обновителните процеси и в базата, и в надстройката. И в двете посоки новият тип партиен контрол изпъква като важна предпоставка, фактор и резултат. Тази полифункционалност на новия тип партиен контрол е диалектически свързана: един от белезите на преустройството на партийната работа е утвърждаването на нов тип партиен контрол, а самият този процес е мощно средство за осъществяване на преустройството. Оттук зависимостта — колкото по енергично овладяваме и прилагаме чертите на новия тип контрол, толкова по-ускорено ще се преустройва партийната работа, ще се издига ръководната роля на партията в осъществяването на качествено новия растеж.

Второ. За характеристиката на новия тип партиен контрол. Ние се стремим към нов тип партиен контрол. Но какво означава това? С какви черти и признаци се характеризира той? По какво типизираме контролната дейност и върху тази основа как можем да разграничим новия от стария тип контрол? Отговорът на тези въпроси не бива да се схваща като академично занимание. От този отговор се нуждае партийната практика. Няма да постигнем много голям прогрес, ако непрекъснато повтаряме новата формула за партийния контрол. С това практиката няма да се промени. Тя изисква да разшифроваме тази формула, да ѝ вдъхнем плът и кръв. Това е необходимо, за да ориентираме партийните членове и активисти, да им дадем опорни точки, да ги въоръжим с критерии, механизми и средства за практическа работа по утвърждаването на новия тип контрол. Те биха искали да знаят какво от досегашния набор от принципи, чрез които планирахме, организирахме, осъществявахме, оценявахме и отчитахме контролната дейност, е валидно и приложимо днес. Сега, в светлината на новите условия и задачи, както и на натрупания опит, се вижда, че партийният контрол не е достатъчно ефективен въпреки разширяването му. Къде е причината? Принципите ли са остарели и трябва да се заменят с нови или практическата работа се е отклонила от техните изисквания? Но отново защо? Необходимостта от разкъсването на този омагьосан кръг е повече от очевидна.

Партийният контрол може да се типизира по най-различни критерии. И те сигурно ще бъдат обосновани, оправдани и полезни. С оглед на политическия характер на партийния контрол аз бих поставил в основата на типизирането му политическите критерии, които дават отговор на въпросите: за какво и по какво контрол? Как и от кого се осъществява? Пред кого се отчита и от кого се оценява? А този отговор би очертал различни типове партиен контрол, с каквито, струва ми се, е богата партийната практика. Ако вземем за критерии целите, функциите, съдържанието, проблематиката и тематиката на партийния контрол, ясно бихме различили такива типични антиподи като: актуален и универсален, конкретен и абстрактен, насочен и формален, единичен и комплексен, дребнав и проблемно-тематичен, превантивен и санкциониращ, помагащ и заплашващ, непрекъснат и последващ, активен и регистриращ, мобилизиращ и дезорганизиращ контрол. От гледна точка на организацията на осъ-

Digitized by Google

ществяването, на неговия начин на протичане, технология и процедури контролът бива типизиран като: демократичен, масов, колективен, повсеместен, бюрократичен, едноличен, книжен, планов, случаен. По критерия резултати, отчет и оценка контролът се типизира като потаен, затворен, закрит, публичен, явен, открит. Взети в различни съдържателни комбинации и приоритети, посочените и непосочените типове на партийния контрол дават неговия цялостен облик, характеристика, физиономия.

Когато днес говорим, пишем и слушаме за нов тип партиен контрол, аз го схващам като събирателен образ, като синтез от много черти, признаци и качества. За мен новият тип партиен контрол е синоним на контрола, в който господстват съвременните цели, проблематика и задачи от политиката на партията, извършва се във всички фази на явленията и процесите, главната му функция е да предпазва и предотвратява, осъществява се от партийните колективи и има публичен характер. Това са най-важните му характеристики. Сигурно могат да се добавят и други. Тогава представата ще бъде по богата и по-пълна. Във всеки случай аз не мисля, че новият тип партиен контрол е нещо, което е антипод на стария тип контрол. По-скоро го виждам като очистен и преодолял откъснатостта от живота, самоцелността, формализма, книжността, безсилието, непринципността, либерализма на стария тип контрол. В принципиално отношение новият тип контрол е на същата управляваща партия, както старият тип контрол, но издигнат на по-високо съдържателно, технологическо, методологическо равнище. Той се извършва и ще се извършва върху основата на потвърдените от прогресивната и ефективна практика принципи. Струва ми се, че слабостите на днешния партиен контрол не опровергават основните принципи на неговата организация и осъществяване. Те се коренят в това, че теоретическата работа несвоевременно откри и анализира новите потребности, закъсня с тяхното съвременно осмисляне и върху тази основа не обогати тяхното съдържание и начини на провеждане. От друга страна, поради непоследователното и некомплексното им прилагане в практиката се рисува една изкривена представа за партиен контрол и се предрешава неговата неефективност.

Трето. За правото на контрол на първичните партийни организации в условията на самоуправлението. Това е нов аспект от контролната дейност, който се внася от фактора самоуправление. Появи се двойно или двустепенно изискване. От една страна, правото на контрол трябва да въплъщава в себе си характеристиката на новия тип контрол. В същото време, от друга страна, да се осъществява, като се съобразява със самоуправлението. Сега в самоуправляващите се организации функционират органи, които обладават широки планови, координационни, организационно-устройствени и контролни функции, права и отговорност по провеждането на пазарната, технологичната и инвестиционната политика. Следователно появиха се още органи за контрол върху дейността на административните и на стопанските ръководители.

Естествено е да възникне въпросът: как ще изглежда в тези условия правото на контрол на първичната партийна органи-

Digitized by Google

зация над дейността на административните и на стопанските ръководители? Мисля, че е още рано да дадем какъвто и да е отговор на този въпрос. Нуждаем се от социален опит, който има решаващо значение. А него тепърва ще го натрупваме. Но още сега е ясно, че възникват по-благоприятни условия за пълноценна изява на функциите и качествата на правото на контрол на първичните партийни организации.

В какво отношение?

Струва ми се, че можем да очакваме засилване на политическия характер на партийния контрол. Една немалка част от онова, което сега бе предмет на партиен контрол, вече ще се извършва от органите за самоуправлението — общото събрание или стопанския съвет. Контролът по социалните си носители става непосредствено народен, извършва се от носителя на властта — трудовия колектив. Това обстоятелство, естествено, усложнява партийния контрол и неизбежно ще предизвика съществени изменения в съдържанието, формите и методите му. Партийната организация не бива да дублира общото събрание, защото тя е част от него и вътре в него. Нейно важно задължение става да контролира и оценява работата на административните и стопанските ръководители за изпълване със съвременно съдържание общото събрание и стопанския съвет, за уважение и зачитане на тяхната воля, за точно провеждане в живота на решенията им. Накратко, да учи ръководителите на демократични методи на ръководство.

Появата на общото събрание и стопанския съвет като самоуправляващи се, в това число и контролни органи, поновому поставя взаимоотношенията първична партийна организация — трудов колектив, както и функцията на първичната организация да бъде ръководно политическо ядро и първообраз. Пред нея вече е поставена задача да осигурява действителното, реалното, а не формалното самоуправление на трудовия колектив. Това означава да разгръща работата на органите за него — общото събрание и стопанския съвет, което не може да направи, като се поставя над тях, а като действува вътре в тях.

Мисля, че самоуправлението ще позволи още по-добре да се изяви превантивната, предупредителната, помощната функция на партийния контрол. Към това подтикват развитието на колективизма при вземане на решенията, гласността, възможността за съпоставяне на различни гледища и проекти. Всичко това е важна социална гаранция за повече реализъм, обоснованост, практичност на решенията, за оценка на тяхната полезност и ефективност. В своята съвкупност те изпълняват функциите на превантивния контрол, предпазват всички от самоцелност, формализъм и субективизъм. Логиката ни води към това — да виждаме възможността от по-силно развитие на индиректните контролни функции на първичната партийна организация, от прехвърлянето им върху демократичните механизми (колективност, гласност, критика, самокритика) на самоуправляващия се колектив.

Въобще сериозно трябва да мислим за новите функции и задачи, за перспективата на институцията право на контрол.

Digitized by Google

Тя се появи след революцията, развиде се в ширина и дълбочина, достигна до етапа, когато се преплете със самоуправлението. И сега възникна въпросът: накъде по-нататък? Отговорът трябва да търсим в контекста на всички проблеми, свързани с нарастване на ръководната роля на партията в условията на самоуправлението. Интуитивно чувствувам, че тук се нуждаем от сериозни теоретически разработки, които да изведат нашите представи и виждания за правото на контрол на съвременно равнище. Сега върху тях тегнат много остарели, изживели времето си и вече несъзвучни с условията и задачите постановки, форми и методи.

СЪЩНОСТТА НА ПРЕУСТРОЙСТВОТО

ЗДРАВКО ЦВЕТАНОВ

Искам да повдигна въпроса за **същността на преустройството на контролната дейност**, за съдържанието на този процес в работата на партийните организации. Много кадри се питат: в какво се състои и как следва да изглежда на равнището, на което се намират, в системата, в която работят? И много са отговорите, макар че още нямаме задоволителни решения, нито пък общоприети становища.

Каза се, че има необходимост и от **характеристика на новия тип контрол**, на неговите функции. Но аз мисля за друго. Не е ли време да се сложи край на поотделното разглеждане на съвременните проблеми на контролната дейност? Защото каква друга цел може да стои пред нейното преустройство освен утвърждаването на нов тип контрол! И защото може ли да се формира и утвърждава той, ако не се осъществи процес на реално преустройство на контролната дейност? Разбирам, че двете теми тежат посвоему, но мисля, че решаването им има един общ ключ — **характеристика на изменения**, **които настъпват в контролния процес**, в контролните отношения, в предметната, функционалната и целевата същност на контролната дейност.

Подкрепям тезата, че е необходимо от научна гледна точка задълбочено да се изяснят въпросите. Тук няма да разглеждам цялостно този проблем. Ще обърна вниманието само на факта, че контролът се свързва както с процеси, осигуряващи устойчивостта на системата, нейното нормално функциониране, така и с процесите, отнасящи се до управлението на влизащите в нея хора. И на един извод, наложен от анализа на контролната дейност, че увлечени от грижата за изпълнение на текущите планове и задачи, много органи упражняват контрол предимно по отношение на личностното поведение на кадрите и на работата на отделни органи. А животът все по-властно налага необходимостта на преден план да се изведат проблемите, свързани с ролята на кон-

Digitized by Google

трола за правилното функциониране на системата, за нейното развитие. В полезрението на контролните органи основно място да заемат въпросите, засягащи факторите и условията за развитие на обекта на ръководство, параметрите, характеризиращи неговото състояние.

Именно **промяната в насочеността** на контролното въздействие, която е обусловена от развитието на социалните процеси, бих характеризирал като едно от главните направления на преустройството на контролната дейност.

Щом промяната в предметната и функционалната характеристика на контролната дейност е една от основните страни на нейното преустройство, в тази насока следва да се ориентира и практиката. Защото само контрол, който има за обект такива основни фактори на растежа като развитието на техническия прогрес и на научно-техническия потенциал, подобряването на качествените характеристики на основните производствени фондове и повишаването на квалификацията на кадрите, усъвършенстването на управлението и системата от икономически регулатори, организацията на труда и на работната заплата и други, може да бъде не само условие, но и гаранция за осъществяване на нашата социално-икономическа стратегия. Всичко останало (контрол за изпълнение на плана за месеца и тримесечието, на възложени задачи и приети решения и т. н., макар че оказва влияние върху работата на стопанските кадри) не създава необходимия политически, идеологически и икономически климат за преустройство в работата на субективния фактор.

Ще допълня разсъжденията си за преустройството на контролната дейност с още един, втори момент, имащ важно значение за изясняването на проблема. Думата ми е за **разширяване границите на регулативните въздействия на контрола** чрез преориентирането им към процесите на „производството" на решенията. Отбелязвам го, защото действителната теория на контролната дейност започва да разкрива своята същност, когато предмет на изследване и анализ на контролния процес е не само неговата роля при **целеосъществяването, но и при целеполагането.**

Истински напредък в изясняването на въпросите, свързани с преустройството на контролната дейност и утвърждаването на новия тип контрол, можем да постигнем, когато реализираме прехода от общотеоретическо разглеждане на въпросите към разглеждане на техните практически страни. Затова подкрепям предложението да приземим разговора до контролната дейност, която осъществяват първичните партийни организации.

Анкетираните от нас членове на изборния актив на въпроса: „Ако вашата първична партийна организация не упражнява в достатъчна степен правото си на контрол, кои са причините?" отговориха по следния начин:

— недостатъчно самочувствие на първичната партийна организация като политически ръководител 26, 32;
— принизена взискателност от членовете на партийните бюра 22, 11;
— неправилният стил на работа на административното ръководство 14, 75;
— непознаване същността и начина на осъществяване на правото на партиен контрол 14,74;
— липса на подкрепа и помощ от висшестоящите органи . . . . . 12,11.

Digitized by Google

Първата причина — недостатъчното самочувствие на първичната партийна организация като политически ръководител, заслужава специално внимание. Защото новото качество на контролна дейност на нейно равнище може да се постигне само при условие, че нараства ръководната й роля в колектива. Не отричам обратното активно въздействие върху ефективността на политическото ръководство. Но сега, според нас, огромно значение има въпросът — от какви позиции тръгват партийните организации да реализират правото си на контрол, с какво самочувствие пристъпват към осъществяване на това отговорно дело?

В последно време не един път е говорено за дълбоките промени, които настъпват във всички области на живота. Но закъсняваме с разговорите за конкретните промени, които следва да настъпят в ръководната дейност на първичните партийни организации. Проведеният след Дванадесетия конгрес на БКП преглед за издигане на тяхната роля и боеспособност съдействува за по-доброто осмисляне на задачите, които те решават, за обогатяване на формите за политическо въздействие върху трудовите колективи. Но динамиката на живота е изключително голяма. Възникват много нови проблеми, какъвто е проблемът за превръщането на стопанските организации в самоуправляващи се.

Решаването на сегашните проблеми изисква да се засилва влиянието на първичните партийни организации, а то без очертаване на повишените им права и отговорности е трудно да се осъществи. Трудовите колективи днес изпълняват много нови задачи и по нов начин организират своята дейност. Изменят се и функциите, и отговорностите на отделните органи и организации, работещи на територията на трудовия колектив. Първичните партийни организации са призвани не само да утвърждават правата и отговорностите на тези органи и организации, да се грижат за спазване на принципите на самоуправлението, но и да осигуряват по-нататъшното издигане на ръководната си роля.

Тази качествено нова роля на първичните партийни организации е отразена в Устава на БКП и низовият партиен актив тепърва ще усвоява богатството от идеи, заложени в него. Изоставането е в друго — в изграждането на практическите подходи и механизми за осъществяването на тези нови отговорности, във формирането на челен опит в това отношение. Тук нашият принос може да бъде по-определен, но затова е необходимо да променим и отношението си към въпроса, и формите за интегриране на силите и възможностите, с които разполагаме, и много неща у нас самите.

Длъжни сме да преустроим работата си и в още едно отношение — в осигуряване на **по-голяма публичност и гласност на процесите,** протичащи в партийния живот; да се разтревожим от пасивното отношение на част от комунистите и безпартийните към негативните явления и да се замислим за истинските причини на тази пасивност. В тази връзка като един от аспектите на разглеждания проблем може да се посочи недостатъчната информираност на хората за реалното поведение и действие на определени органи и дейци.

Изследването на равнището на партийното събрание в един от районите в столицата, осъществено от нас през 1985 г., показа, че недостатъчната предварителна информираност затруднява комунистите да изразяват критичното си отношение към работата на ръководството, а без него реализацията на правото на контрол е неефективна. Иначе казано, разговаряйки на глас за собстве-

Digitized by Google

ните си слабости, комунистът държи да каже бележките си и по работата на другите, по дейността на ръководството. И това прямо, открито излагане на позициите формира необходимото за действеността на контрола обществено мнение. Следователно, като подлагаме на анализ реалното състояние на работата по приложение на правото на контрол, трябва да подложим на критика и собствените си слабости, защото върху развитието на контролиня процес оказват влияние много фактори, сред които важно значение има и позицията на средствата за масова информация.

САМОУПРАВЛЕНИЕ И КОНТРОЛ

ИВАН ЗЛАТКОВ

Аз ще се спра на проблема за взаимодействието и съотношението между самоуправление и контрол. Защото според мен този проблем представлява сърцевината на темата, която е предмет на нашата дискусия. Разбира се, той в известна степен беше изяснен от другаря Ананиев.

Самоуправлението е обективен процес на разширяване субектите на управление до степен на включване на всички трудещи се в тях. Това е преход от управление в името на трудещите се и техните интереси в управление чрез самите трудещи се. А контролът е субективна дейност. Следователно определящият фактор в разглежданото взаимоотношение е самоуправлението. Ето защо основателен е въпросът: какво ново внася в контрола разгръщането на процеса на самоуправлението, в неговия характер, предмет и обекти, форми и средства за осъществяване.

Най-напред за новото в характера на контрола. Както беше отбелязано, разгръщането на самоуправлението създава условия да се задълбочава и засилва политическият характер на контрола на първичните организации. Възникват нови форми на управлението, по-демократични — общо събрание, събрание на пълномощниците, бригадни и стопански съвети. А сега в Правилника за стопанската дейност е посочено, че в асоциациите ще има специализирани контролни органи: надзорен съвет и контролен съвет. Тези органи ще поемат редица нови функции. В това се съдържат възможности за засилване на политическия характер на партийния контрол. Дали те ще се реализират, това вече зависи от кадрите, от равнището на теоретическите изследвания в тази област; от приноса на средствата за масова информация; от умението на партийната организация да определи правилно обектите и предмета на своето въздействие чрез контрола. Неумението да се реализира политическият характер на контрола досега се дължеше и на това, че не бяха развити и органите за самоуправление.

Digitized by Google

На второ място, самоуправлението разширява обектите, върху които се прилага правото на контрол. По мое мнение в обектите на правото на контрол следва да се включат и органите на самоуправление. Разбира се, тук справедливо беше поставен въпросът: при прилагането на правото на контрол на първичната организация не се ли ограничава самостоятелността на новите органи за самоуправление? Основателен, макар и деликатен въпрос. Не бива да бягаме от него. Според мен партията не би била ръководно ядро на политическата система на обществото, а първичната партийна организация — ръководно политическо ядро на трудовия колектив, ако се ограничи нейното право на контрол. Спецификата ще се прояви във формите и средствата, чрез които се контролира дейността и на тези нови органи. В общото събрание, в бригадния и в стопанския съвет участвуват комунисти. Правото на контрол на първичната партийна организация може да се реализира чрез тяхната дейност при подготовката и провеждането на събранието. **Следователно възниква въпросът да се промени стилът на взаимодействие, да се утвърждава диалогът между партийната организация, от една страна, и трудовия колектив и неговите органи за самоуправление, от друга страна.** Но в никакъв случай нямаме основание да стесняваме обектите на контрола на партийната организация само върху ръководителя единоначалник.

На трето място, самоуправлението разширява и полето на приложение на правото на контрол, т. е. неговия предмет, дейностите, които се контролират. **Много важна допълнителна съставка на предмета на контрола са взаимоотношенията между ръководителя единоначалник и органите за самоуправление.** Няма да повтарям казаното вече по този въпрос, а ще се опитам да го допълня с някои мисли. При новата ситуация, която се създава в трудовите колективи, ще става все по-актуален проблемът за взаимоотношенията между ръководителя единоначалник и органите за самоуправление. Ограничава ли се при самоуправлението единоначалието или не? В какво съотношение се намират днес единоначалието и самоуправлението? Очевидно партийният контрол трябва да създава атмосфера, политически условия, при които тези две начала да не се ограничават, а да се допълват. Диалектическата взаимовръзка между тях да се реализира оптимално. Този въпрос е конкретен във всеки колектив. Когато ръководителят единоначалник е привикнал само да командува, да подчинява всеки на своята воля, без да се съобразява с чуждото мнение, партийният контрол ще се насочи към превъзпитаване, санкциониране и в крайна сметка към смяна на такива кадри, които не могат да се преустроят, не създават политически условия за разгръщане на самоуправлението. Има обаче и друг тип ръководители, които са свикнали да се презастраховат, да скриват своята отговорност зад колективния орган на управление. В този случай партийният контрол ще се насочи към издигане на личната отговорност, към анализ на изпълнението на задълженията, които има единоначалникът, да упражни своя авторитет и да убеди колективния орган в правилността на своите предложения, а не да се оправдава, да се скрива зад неговия гръб.

Самоуправлението внася изменения в самата технология на организиране и провеждане на контролната дейност, във формите и средствата за неговото осъществяване и за реализиране на резултатите от него. Този въпрос никак не е лек. Сега още не

Digitized by Google

разполагаме с готови отговори. Новият етап в развитието на самоуправлението е в своето начало. И все пак трябва да търсим и да генерираме новото. Очевидно заедно с традиционните форми на контрол — изслушване на отчети, проверка на документи и т. н., трябва по-широко да се използват и такива форми като непосредствено участие в работата на органите за самоуправление, в мероприятията, при вземане на управленски решения, при тяхното провеждане. Става дума не само да създаваме комисии, които ще проверяват, ще провеждат разговори и анкети. Трябва да се разширяват формите, при които в хода на самата партийна дейност и чрез нея постоянно да се осъществява контрол. Контрол чрез участието на комунистите в общото събрание, в заседанията на стопанския съвет. А не да се разчита на това, че след като дейността е приключила, ще съставим комисия, ще направим анкета, ще проведем беседи и т. н.

Сега главното е правото на контрол да се упражнява чрез комунистите, като се разширява демократичната основа на контрола. Следователно самоуправлението ще внесе изменения и в субектите на правото на контрол. При днешните условия с контролна дейност не може и не бива да се занимават само партийният секретар, членовете на партийното бюро и на партийния комитет. За да може да се отговори на съвременните изисквания, трябва да се положат усилия самата контролна дейност все по-пълно да се реализира чрез демократичните форми на живота и дейността на партията: чрез събранията на партийните групи, общите събрания, откритите партийни събрания. Там да се съсредоточат усилията, тези форми да се утвърдят като главен субект на правото на контрол.

ЦЕЛЕНАСОЧЕНО, ПЛАНОВО

ГИНКА ГРУЕВА

Правото на контрол на първичната партийна организация над дейността на стопанското ръководство при нас се осъществява целенасочено, планово. Използваме положителния опит, натрупан в заводската партийна организация. В оперативния план на първичната организация записваме въпроси за обсъждане, с чието решаване осъществяваме непосредствено политическо ръководство в цеха. Основните задачи, които си поставяме, са: да мобилизираме силите на трудовия колектив за изпълнение на плана, да усъвършенстваме партийното ръководство над профсъюзната организация, Комсомола, комисията за народен контрол и доброволния отряд на трудещите се, да

Digitized by Google

оказваме помощ и да упражняваме контрол над дейността на цеховото ръководство за изпълнение на стопанските задачи, за внедряване на нова техника, за укрепване на дисциплината, за решаване на социално-битовите проблеми на хората.

При нас правото на контрол се упражнява от събранието на първичната партийна организация. Така се повишава ролята му като висш ръководен орган, всички комунисти участвуват в контролната дейност. Особено място като субекти на правото на контрол заемат бюрото и партийните групи. Групите са разпределени по сектори и имат възможност постоянно, непосредствено да оказват помощ и да упражняват контрол над дейността на всички социални фактори на тяхно равнище.

Какви форми на контрол използваме?

Преди всичко и най-масово използваме отчетите, докладите, информациите от началника на цеха пред партийни и общи събрания на трудовия колектив. Той се отчита как е организирано зареждането на бригадите със скроена продукция, как се изпълняват месечният, тримесечният, шестмесечният план. На дневен ред се поставят и въпросите на дисциплината, качеството на продукцията, социално-битовите проблеми, реализацията на икономии от материали, електроенергия и др.

В събрания на първичната организация и в заседания на партийното бюро се отчитат председателят на профкомитета, секретарят на Комсомола, председателят на комисията за народен контрол, командирът на доброволния отряд на трудещите се. Те докладват не само какво е извършено, но и правят предложения, дават препоръки за усъвършенствуване на партийното ръководство над тяхната дейност. По всички разисквани въпроси взимаме конкретни решения със срокове, определяме и отговорници, които се отчитат пред партийни събрания.

Наред с това кой и как упражнява уставното право на контрол **специално внимание обръщаме на съдържанието на контролната дейност.** Ние разсъждаваме така: щом ще се опираме на колективния ум, щом ще ангажираме вниманието на първичната организация, нека да бъде за значими, съществени неща. Ще приведа примери.

По решение на заводското ръководство в цеха за мъжки ризи беше извършена реорганизация. От началото на 1986 година преминахме на редовна смяна. В производството беше внедрена нова техника. Партийното бюро беше в течение на подготовката и преустройството, то участвуваше в тях със свои мнения, предложения и решения. На заседание на партийното бюро съвместно със стопанското ръководство решихме кадровите въпроси, разгледахме проекта за разместването на производствениците по сектори и работни места. Възложихме поръчения на комунисти и комсомолци да поемат новите машини, оказвахме им помощ, контролирахме как се справят с тях, в резултат на което те изиграха действително авангардна роля в изпълнението на задачите. Разбира се, не само това. Всички кадрови въпроси в цеха се решават съгласувано с партийното бюро: разместването на бригадирите от един в друг сектор, на спомагателните работници и на някои машинисти, а така също и на желаещите да заемат местата на пенсиониралите се или да се преместят от едно на друго работно място. За съжаление не така заводското ръководство решава въпросите, които се отнасят до цеха. Например движението на специалистите от един цех в друг се извършва, без да се вземе мнението на партийното и стопанското ръководство на цеха.

Digitized by Google

При нас техникът Славчо Годоров беше подготвен за командир на доброволния отряд на трудещите се, а Любомир Шаклев за заместник-командир, но и двамата бяха преместени в друг цех, без да ни питат. Тази стъпка на заводското ръководство развълнува колектива.

Още един пример. При разместването на хората по производствени операции ръководството на цеха срещна голяма трудност. Тя беше преодоляна с общи усилия и преди всичко с помощта на партийните групи. Чрез тяхната помощ и контрол хората си повишиха квалификацията и разрядите, всички производственици овладяха по 3—4 и повече производствени процедури. Така сега имаме подготвени кадри и, когато се наложи, спокойно се извършва разместване и работата на бригадата се движи ритмично.

Наред с многото положителни страни в работата на партийната организация и по-специално в осъществяването на контролната дейност се сблъскваме и с някои негативни явления. В последно време чувствуваме, че се занижи желанието на хората да участвуват в обществени мероприятия. Тревожен е фактът, че активността на партийните събрания спада. Как си обяснявам тези явления? От една страна, пасивността се дължи на това, че много въпроси, поставяни от комунистите, които се отнасят до висши инстанции, не се решават своевременно, понякога се получават незадоволителни отговори, а най-често едни и същи проблеми остават без решения. От друга страна, с голямо закъснение партийните организации получават информация по основни въпроси. Тези и други обстоятелства влияят отрицателно върху авторитета на първичната организация, отразяват се и върху ефективността на нейната контролна дейност.

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ НА ПРИНЦИПНА ОСНОВА

МАРИЯ КОНОВА

Аз няма да се придържам към дотук споделените основни въпроси. Моите мисли ще имат повече практическа насоченост.

Преди три години на нашата първична партийна организация беше поставена задача да изведе положителен опит по упражняването на правото на контрол. Това ни задължи по-задълбочено да вникнем в неговата същност. Водеща идея при извеждането на опита ни беше изискването „Да проверяваш — днес означава да организираш!". Целенасочената дейност ни позволи по-добре да откроим съдържанието на правото на контрол при своеобразните условия на училищната сфера и да вникнем по-дълбоко в ролята и същността му.

Digitized by Google

В училищната практика в ръководната дейност неизменно в една логическа верига са включени условията на подбор, възпитание и израстване на кадри, повишаване на личната отговорност за извършена проверка за достоверността на отчетената практическа работа. Това, последното условие, в системата на образованието има особено значение, защото то ни предпазва от увлечения, от самодоволство от постигнатите резултати. Защото в нашата работа трудно се доказват бързо и навреме резултатите. От друга страна, помогна ни да си изработим критична самопреценка, самопроверка и верни критерии за действителното положение.

Анализът, който направихме, изходната позиция, от която тръгнахме да обобщаваме опита, ни доведоха до изводи, разкриващи най-вече обективните и субективните причини, които пораждат формалното отношение към контрола. Какви бяха те?

Преди всичко подценяваше се организационната страна при приложението на правото на контрол, което намираше израз в недостатъчната предварителна подготовка. Не се ангажираха всички комунисти в подготовката и изследването на въпросите. Невинаги на нашето внимание е стояло мнението на безпартийните, поради което и активността при обсъждането на различните проблеми е била слаба. Контролът винаги е бил насочен повече към преценка на дейността на колектива изобщо, а помалко върху личния принос на ръководителя, върху работата на звената, които ръководи. Тук не става дума за вътрешния контрол, имам предвид контрола в системата на образованието. В проверката обикновено се включваха въпроси, които са възникнали в критични ситуации, при тревожни обстоятелства, при някои провали. Затова и контролът, който се упражняваше, спомагаше само за временно решаване на проблемите. Естествено резултатите не бяха добри, защото се оценяваше или отделно средство, или метод, или отделно мероприятие. Не бяха включвани в предмета на контролната дейност на първичната организация такива негативни страни като недостатъчната работа с младите специалисти и педагози за задържането им в училище, слабостите в учебно-възпитателната дейност и внедряването на новото учебно съдържание. Никога не сме се занимавали с въпроси като безразличието към обществените задължения, липсата на система за завеждане, разясняване и довеждане до колективна взети решения и изпълнението им. Да не говорим за служебни, дисциплинарни нарушения.

Сега, трета година след внедряването на модела, вече можем да говорим за резултати. Например **разшири се организационното поле за дейност на първичната партийна организация.** Създадоха се обстановка и предпоставки за внедряване принципите на научното управление, за подобряване на стила и методите на работа и ръководство, за цялостно реализиране на политическата линия от всички субекти на управление — политически, административни, педагогически колектив, учител-педагог. Формира се единен фронт, в който са обвързани всички звена в регулационния процес на партийната политика в образованието, осигуряват се приемственост и непрекъснатост.

Партийният контрол, упражняван чрез колективния опит и мнение, повишава личната отговорност на директора за осъществяване на дадените му правомощия, с политически средства му въздействува за съблюдаване на обществените интереси, оказва помощ за отстраняване на недостатъците в стила и методите на

Digitized by Google

работа. Той, директорът, не отчита въобще, **а се отчита пред първичната партийна организация** за това вижда ли недостатъците в своя стил, методи и подход към колектива, как изпълнява служебните и партийните си задължения и поръчения, съобразява ли се с препоръките и решенията и доколко търси помощта на първичната организация. На такъв принцип са изградени отчетите на ръководителите. Така аз съм се отчитала пред организацията.

В първичната партийна организация имаме въпросник, по който преминава отчетът. По-рано имахме случаи, в които някой, като започне отчета от урочната си работа, свърши с какво ли не. Имали сме събрания, продължили по четири часа, и в края на краищата това, което трябва да се каже, се заобикаля. Едновременно с това първичната партийна организация провежда политиковъзпитателна работа сред педагогическия колектив, мобилизира силите не само на комунистите, но и на всички членове на колектива за качествено и срочно изпълнение на задачите, които административното ръководство поставя. Това е своеобразно съчетаване на взискателност и помощ, на контрол и самоконтрол, помага за подобряване на режима, реда, дисциплината.

На следващо място бих посочила това, че извеждането на опита под ръководството на научен ръководител (ние имахме такъв, при нас е идвал и другарят Ананиев) ни показа колко важни са **научността в подхода,** умението при практическото решаване на целите и задачите да се изхожда от теоретическите постановки, а не само от това, което ни подсказват здравият смисъл и ограниченият жизнен опит, както обикновено се получава. Към размисъл за това ни насочиха резултатите от анкетата с комунистите, които показаха, че повечето от тях не бяха наясно по уставното положение на правото на контрол. Научността в контрола, която предполага оперативност, съчетана с дълбочина на анализа и с търсене на реални пътища за подобряване стила на ръководство, не само ни позволява да откриваме отклонението, а да търсим, да анализираме причините за неговото отстраняване. Така стигнахме до изграждането на **пулсираща група,** която създава условия за диалог, за изразяване на мнението на комунисти, безпартийни, родители, общественост, осигурява информация, предпазваща от отклонения.

Едно друго положение. **Въпросите на контрола вече не са стихийно възникнали,** а се обмислят след годишния отчет и анализа на училищното ръководство на резултатите от учебновъзпитателната работа и се предвиждат в комплексния план в такива главни направления: методическа подготовка и квалификация на кадрите; изучаване, обобщаване и разпространяване на положителния опит в управленската и методическата дейност; контрол по изпълнение на решенията и др.

В това отношение какво правим? Изхождаме от конкретната ситуация. В резултат на една по-широка, целенасочена разяснителна работа с всеки член на колектива (да се запознае не само с определено решение, но и да разбере същността му, да се убеди в неговата целесъобразност, да знае общата цел, която стои пред колектива, и своето място в нейната реализация) се повишиха инициативността и творческата активност. Особено значение придоби дискусията за реализирането на учителските предложения и изпълнението на определени решения.

Digitized by Google

Като завоевание на контрола смятаме това, че се засили интересът към партийния живот в училището. Ние отчитаме, че досега учителят не е бил така щедър на предложения, както сега. Тази активност и колективният метод на ръководство позволяват да се повишава ефективността на избора на решение в управленския процес. Контролът предпазва административното ръководство от вземане на едностранчиви решения, отстранява субективизма, съдействува за възпитание на кадрите.

Тъй като позиавам повечето колективи в училищата от нашия район, бих подчертала, че ефективността на контрола, както и причините за незадоволителните резултати от него се обуславят от взаимодействието на двете страни, участвуващи в него — партийната организация и административното ръководство. **Единодействието следва да се укрепва върху принципното, обективното и последователното изпълнение на политикоръководните им задължения.**

Аз съм си отбелязала и някои препоръки. Партийният контрол така да се организира, че да се отстрани дублирането на проверката. Да се осъществява координация с органите на държавния, обществения и специализирания контрол, без да го подменя и без да отклонява административното ръководство от непосредствените, всекидиевните, оперативните служебни задължения. Да се отделя нужното внимание не само на ефективността, но и на гласността на контрола.

ЕКСПЕРИМЕНТЪТ

ТРАЙЧО СПАСОВ

Вече втора година под ръководството на Ботевския районен комитет на БКП във вузовската партийна организация се работи по извеждане на опит в прилагане на уставното право на контрол над дейността на академичното ръководство. Задачата е положителните моменти да се използват и от другите ВУЗ в нашия район.

Какво предприехме? На първо място, колектив от научни работници с участието на представители от партийните ръководства разработи „Модел за прилагане на правото на партиен контрол над академичната дейност във ВУЗ". На второ място, разработеният документ бе широко обсъден във всички ръководни партийни органи и съгласуван с районния комитет на БКП. Наред с това се предприеха и мерки за практическото експериментиране на модела в дейността на първичните партийни организации.

При разработването на модела изхождахме от разбирането, **че предмет на оценка са политическото ниво, партийният стил**

Digitized by Google

и методи на работа, осъществявани от вузовското ръководство над цялостния учебно-възпитателен процес, както и на резултатите от него.

Кои са новите моменти? Във връзка с приетата от XIII партиен конгрес стратегия за ускореното социално-икономическо развитие, новите задачи за преход към качествено нов растеж на икономиката и другите сфери сега наред с традиционните форми на систематичен, оперативен и превантивен контрол обръщаме голямо внимание на **стратегическия контрол.** Целта е изпълнението на стратегическите задачи, произтичащи от изискванията на научно-техническата революция, да се съпътствува от партиен контрол от тяхното приемане до окончателната им реализация в живота.

Важно място отделяме и на приложението на **прогностичния контрол.** При него на основата на очертаващите се тенденции в развитието на учебно-възпитателния процес се създава възможност за предотвратяване на евентуални негативни отклонения.

Цялата вузовска партийна организация пристъпи към изпълнението на възложената задача с отговорност и при повишена активност. Получени са първите положителни резултати от широкото прилагане на партийния контрол над академичната дейност в института.

Обобщено тези резултати могат да се сведат до следното:

Първо, партийният контрол обхвана комплексно всички направления на академичната дейност в института. Положителни са резултатите от контрола върху дейността по ускоряване **преустройството на висшето икономическо образование,** осъществяван през годината на равнищата — партийна група на катедрите, партийни бюра, факултетни партийни комитети и вузовски партиен комитет. Под пряко партийно ръководство и контрол се формира **научната стратегия** на института, образуваха се програмни колективи, изграждат се и укрепват научноизследователските институти по икономическия механизъм и прогнозиране на социално-икономическото развитие. На всички равнища в института **кадровите проблеми** се решават при осъществяване на последователен партиен контрол. Важна роля в това отношение играе приетата от вузовския комитет на БКП система за работа с номенклатурните и резервните кадри. Положителни са резултатите от осъществяването на партиен контрол върху работата на **обществените организации.** В резултат на това вузовската комсомолска организация „Димитър Благоев" постигна редица положителни резултати в организационното укрепване на комсомолските дружества, в НСПК, ТНТМ, в електронизацията на учебния процес, в бригадирското движение и др.

Второ, вузовският и факултетните комитети, партийните бюра и групи успяха в значителна степен да съгласуват дейността си по прилагането на партийния контрол. Въпреки някои затруднения от организационен характер, на всяко равнище бяха намерени правилно **специфичните обекти** на контрола и бяха определени съответни форми за неговото прилагане. Положителин са резултатите и ефикасни са формите на партиен контрол, използвани от вузовския партиен комитет над ректорското ръководство. Внимание заслужават такива форми като единните планове и програми, съвместните заседания и решения на партийните и административните ръководства на институтско и

Digitized by Google

факултетно равнище, съвместните проверки за изпълнение на взетите решения и т. н.

Значителен опит натрупаха и в Общоикономическия факултет, Промишлено-аграрния факултет, партийните групи при катедрите Политическа икономия, Финанси и кредит, ОПОИИ, Икономика и управление на промишлеността, Статистика, ИУТ и в 161 първична партийна организация. Извършената работа от тях допринесе на по-висока степен да се съгласуват действията на партийното и административното ръководство.

Трето, през изтеклия период се подобри планирането на контролната дейност. Тя придоби по-целенасочен и действен характер. Формираните **комисии за целеви партиен контрол** направиха опити за систематизиране на работата по приложението на модела. Във факултетните комитети, партийните организации и групи се отделя по-голямо внимание на **превантивния и гъвкав контрол** с цел по-правилна и ефективна организация на работата.

Четвърто, по-разнообразни и ефективни форми на партиен контрол започнаха да прилагат факултетните комитети, партийните бюра и групи. Наред с отчетите на административните ръководители пред партийното събрание сега по-широко се използват анкети, проучване на място. Партийният комитет при ФИИ организира анкета за организацията на учебния процес. Вузовският партиен комитет проведе социологическо проучване за качеството на преподаването на идеологическите дисциплини. На открити събрания се даде отговор на извършената работа по отстраняване на слабости и недостатъци, проведоха се срещи-разговори със студентските партийни групи във вузовския комитет на БКП и в почти всички партийни бюра.

Пето, прилагането на партийния контрол се възприема от целия трудов колектив на института. Отделните колективи и административните им ръководства координират дейността си с партийните органи и организации, търсят съдействие, отчитат постигнатите резултати.

Усъвършенствуваха се стилът и методите на ръководство преди всичко в разширяване на колективното начало в работата и вземането на решения, рязко повишаване на взискателността, създаване на делова и творческа обстановка за работа.

Естествено възникнаха и проблеми, свързани с реализацията на модела за партиен контрол над дейността на академичните ръководства. Налице са и определени пропуски. Същевременно в новите условия след Тринадесетия конгрес на БКП се поставят и принципно нови изисквания и задачи пред партийния контрол, които налагат усъвършенствуване на работата в това направление.

Все още не е на необходимото равнище осъществяваната контролна дейност. Поради липса на достатъчно надеждни критерии и показатели за оценка на съответните видове дейности в редица случаи постигнатите резултати от партийния контрол се определят на основата на експертните оценки. Това поражда субективност и недостатъчна възможност за обосновани решения. Въпреки разработената в модела технология на контролната дейност понякога се разчита на рутината, което също пречи за постигане на значителни резултати. Тези факти прозират от почти всички отговори в проведената от вузовския комитет на БКП анкета за резултатите и проблемите в реализа-

Digitized by Google

цията на правото на партиен контрол. Недостатъчни бяха организираните форми за обмяна на положителен опит между отделните първични партийни организации.

В редица случаи не се използват достатъчно резултатите от контролната дейност. Това в самокритичен дух се отбелязва от някои факултетни комитети и редица партийни бюра. Информационното обезпечаване на партийния контрол не е на високо равнище, което също влияе върху резултатите и решенията за бъдещата дейност. Наред с това системата за обратна информация по изпълнението на партийните решения все още не функционира пълноценно. Разбира се, ние полагаме усилия тези проблеми да намират своето решение.

ФАКТОРЪТ КАЧЕСТВА НА КОНТРОЛИРАЩИЯ

ПЕТЪР БИСОВ

В този разговор на мен ще ми бъде и лесно, и трудно, тъй като доскоро в продължение на 10 години бях секретар на партийната организация, а от началото на годината съм началник на цеха.

Аз внимателно слушах теоретичните постановки за новия тип партиен контрол и неговото съдържание и това, което се сподели като положителен опит от практиката. Ще засегна някои моменти, които могат да бъдат малко встрани от вижданията на теорията и от това, което се получава на практика, най-вече в материалното производство. Различията са незначителни, но те съществуват и неизяснени, пречат да се осъществи ефективен партиен контрол над дейността на стопанския ръководител.

Стана дума, че ръководителят трябва да се оценява по това, каква дейност и какво отношение има към внедряването на научно-техническите постижения, по какъв начин вижда и неговите мисли съвпадат ли с всички нови постановки на Тринадесетия конгрес на партията. Като стопански ръководител ще ви кажа, че теоретически въпросът изглежда много лек, но на практика не се получава така. Трябва да видите колко трудно в производството става внедряването на новото, на прогресивното! В нашия завод се произвеждат абсорбционните хладилници (най-новият двукамерен двутемпературен хладилник — „Мраз 270"). В цеха се боядисват всички корпуси и врати на хладилниците, които се произвеждат в завода. Трябваше да внесем едно много ефикасно скъпоструващо съоръжение с дистанционно управление — ел. статичен пистолет тип „Вагнер". С него почти 50 на сто се намалява разходът на бои и лакове. Но поради това, че хората се уплашиха да не се съкратят работници, близо месец и половина два те оказваха негласна

Digitized by Google

съпротива на внедряването на това съоръжение. Много труд положихме (и стопанското ръководство, и първичната организация) и успяхме да го внедрим. Сега, когато се използва, те виждат на каква погрешна позиция са били. Разбира се, хора не сме съкращавали, пренасочихме ги в други участъци. Но виждате как новото трудно си пробива път!

Във връзка с опасението дали партийният контрол няма да внесе някакви ограничения в работата на колективните органи за управление ще ви кажа следното. От края на 1986 г. създадохме първите колективни органи за самоуправление и не виждам такава опасност. Напротив, забелязва се вече една тенденция в работническия състав, в отделните първични трудови колективи. Те много бързо и точно разбраха правата си, а задълженията си оставят на втори план или ги тълкуват така, както им е изгодно. Партийното бюро, първичната организация спокойно могат и трябва да упражняват контрол над дейността на комунистите — членове на бригадните съвети, на номенклатурните кадри, които също са членове на тези бригадни съвети.

Как се чувствувам като стопански ръководител и какъв е партийният контрол върху стопанското ръководство? Тук, на тази среща, трябва откровено да споделим някои въпроси, които лично на мен ми тежат и ме тревожат. Според мен контролът над дейността на стопанския ръководител в цеха, в материалното производство, **в най-голяма степен зависи от качествата, от подготовката,** от състава на партийното бюро и от секретаря. Този въпрос веднага ще свържа с един проблем, който години наред е поставян, но решение трудно се взема. Ние говорим за партиен контрол над дейността на стопанския ръководител. Но партийният секретар е зависим от ръководителя на цеха. Той чувствува неудобство да проявява по-голяма взискателност към стопанския ръководител.

РЕПЛИКА: — Взискателността трябва да се проявява от бюрото, от първичната организация...

Именно! Но така или иначе стопанският ръководител стои над партийния секретар. Казвам го като човек, който 20 години е в производствената сфера и 10 години ми е тежало на главата. Това е проблем, за който, може би, трябва да се търси някакво решение.

Следващият въпрос, свързан с контрола над стопанския ръководител, е за **откритите партийни събрания.** В първичната организация събранията (открити и закрити), на които се отчитаме, са недостатъчни, а на тях работниците, за разлика от някои други категории трудещи се, са много откровени, прями. При нас работникът не се съобразява дали си началник на цех, ръководител на смяна, организатор на производството и т. н. Но в тази връзка откровено ще споделя, че невинаги точно сме определяли дневния ред на събранията. Обикновено отчетите, информациите, анализите, които се внасят за разглеждане в заседание на партийното бюро и в събрание на първичната организация, са били критични, старали сме се да изваждаме на преден план проблемите, които трябва да решаваме. Но решенията, които сме взимали, невинаги са били най-добрите, най-точните. Какво имам предвид? Например поставяме си срокове, които са неизпълними, или срокове и задачи, които не са в ръцете на стопанския ръководител. Такива са въпросите, свързани с капиталното строителство, с някои нерешени проблеми

Digitized by Google

на техническата дирекция, на отделите на главния механик, на главния енергетик. Когато се поставя една такава задача, винаги съм апелирал да се възлагат реални поръчения и срокове, за да има действителен ефект от цялата работа. Аз лично не виждам смисъл да се вземат много решения, да се дава зор за изпълнението им, а реално те да са неизпълними.

Действително трудно вече откриваме личности, комунисти, които с желание да поемат задълженията на партийния секретар. Осезателно се чувствува отлив от обществено-политическа работа. Аз от юли 1986 година бях назначен за началник на цеха, а до октомври носих и „двете дини" под мишница. Защо отказват комунистите? Едни по здравословни причини, други — служебно ангажирани, трети — семейни недоразумения си имали... Причини, знаете, всеки, когато търси, намира. Трябваше да изберем за секретар перспективен кадър, който да се развива, а бяхме принудени да се върнем към комунист, който беше партиен секретар преди 15 години. С въпроса занимавахме партийните групи, поставихме го на събрание на първичната организация. Когато се обсъждаше, едва ли не всички, ако имаше начин, щяха да се скрият под масата.

Как си обяснявам нещата? Отговорностите на партийното бюро, на първичната партийна организация, на секретаря са много големи, затова хората се страхуват, плащат се от тази дейност.

При нас всяка година се прави анализ на дейността на всички ръководители пред първичната организация. Всички, без изключение, се отчитат, това е практика от години наред. Стопанският ръководител не е оставен извън обсега на партийния контрол. Къде обаче е слабото ни място? Ще приведа един пример. Проблемът, който съществува, е за суровините и материалите. В средата на декември миналата година комбинатският партиен комитет реши да се мобилизират колективите за удължаване на работните смени и да се създадат групи за навакс-ване на изоставането с изпълнението на плана. Всичко това беше направено, много лесно се справихме с разместването на хората в цеха. Всичко беше организирано точно така, както трябваше да бъде — разчетите направени, с хората разговаряно, изградени съответни смени, бяхме поставили поръчения не само на всички комунисти и ръководители, но и на някои наши номенклатурни кадри. И само след два дни, поради липса на фероолиуретан, бяхме принудени да престояваме не с часове, а цяла седмица, да разпуснем цеховете.

Виждате как една добре създадена организация, едно правилно решение могат да се провалят! А това лошо влияе върху авторитета на първичната партийна организация.

Друг проблем. Ние всички от цеха сме израснали в завода. Но нямаме инженер, когото да заставим да стане ръководител. Направиха се опити. Някои стояха по 1—2 месеца и видяха, че с производството шега не бива. Трудно се работи в него. Трудно се намират и добри ръководители. Затова в някои случаи се издигат и хора с недостатъци, грешки, пропуски, което е в ущърб на производството. Като слушах другаря от ВУЗ, разбрах, че доста се работи по този въпрос. Може би във вузовете трябва повече да запознават студентите с проблемите, които ги чакат в производството.

Digitized by Google

РЪКОВОДСТВО И ПОМОЩ

ИВАН МИЛЕВ

В градския комитет на БКП си поставихме за цел не само да решаваме проблемите на правото на контрол, а да изясним **някои страни на партийната работа в самоуправляващите се организации** и в тази връзка и проблемите на партийния контрол.

В продължение на две години в градската партийна организация по поръчение на организационния отдел на Централния комитет на БКП се захванахме да изведем положителен опит по правото на контрол на първичните партийни организации над дейността на административните и на стопанските ръководства. На този етап направихме една междинна оценка да видим докъде сме стигнали. В споделеното тук се откроиха няколко неща, които сега стоят като проблеми и пред нас.

Факт е, всички другари, които се изказаха, посочиха, че в техните колективи са постигнати най-малко две неща: от една страна, да се изясни проблемът, от друга — първичните партийни организации да добият самочувствие и да упражняват правото си на контрол.

Първото, с което започнахме, беше обучението на кадрите в първичните партийни организации. Налагаше се да се изясни какво всъщност представлява правото на контрол и как трябва да се реализира. Отидохме на разговори в първичните партийни организации, с активното участие на научни работници от Центъра по партийно строителство при АОНСУ разработихме модели. Ето това беше един от големите проблеми. Той и сега стои пред нас.

Вторият проблем, той беше подсказан от Здравко Цветанов, като цитира анкетата: какво пречи за пълната реализация на правото на партиен контрол? Самочувствието! Пречи, първо, недостатъчната компетентност на редица наши партийни организации. Ние говорим, че първичната организация е генератор на новото, двигател на прогреса. И казваме: тя трябва да ражда, да формира политиката. А погледнато обективно, на много места, даже в наши водещи институти, партийни организации вървят след събитията. Ето го големия проблем! Оттук нататък можем да си правим изводи какъв контрол те ще осъществяват.

Разбира се, този въпрос е сложен. Той е свързан преди всичко със състава на партийните организации. За съжаление се оказва, че голяма част от тези, които са водещи кадри в развитието на научно-техническия прогрес, на много места са извън първичните организации. Затова предприехме целеви контрол в градската организация по приема в партията на конструктори, технолози, проектанти, главни счетоводители... Един анализ, който направихме показа, че в партийните ядра най-малко са счетоводните кадри. А говорим за икономически механизъм. Така

Digitized by Google

стоят нещата и с кандидатите на науките, научните сътрудници. Затова в тази насока беше и първият ход. Това обаче не означава да се приема кой да е, а кадри, които са в състояние да решават проблемите, хора полезни като мисъл, като фигури в първичната партийна организация. И оттук да се издига нейното равнище.

Другото, което е от голямо значение, това е **помощта от висшестоящите партийни органи.** Тя е един от решаващите фактори, но е недостатъчна. Вярно е, че ако самите ръководни органи — и районни, и градски, и комбинатски комитети, не се заемат по-непосредствено да помагат на първичната партийна организация, трудно ще овладее правото си на контрол, което й е дадено от Устава на партията. Такова по-непосредствено участие осигуряваме в основните самоуправляващи се колективи на столичната икономика.

Върху прилагането на правото на контрол на първичната организация над дейността на административното, стопанското ръководство пряко влияе и **авторитетът на партийния секретар.** За съжаление с всяка измината година в много колективи неговият авторитет се понижава. През 1977 година излезе решението на Секретариата на Централния комитет за партийния секретар. Тогава много неща се направиха, но след това полека-лека някои се забравиха. Проблем си остава моралното и материалното стимулиране. Срещаме сериозни трудности при намирането на силни фигури, които авторитетно да застанат начело на партийните организации. Образователният ценз може да се повишава, но това още не е гаранция за силата на партийния секретар. Това също е един проблем, който остро стои пред нас, и сега се опитваме да го решаваме. Използваме традиционни форми. Веднага след Тринадесетия конгрес близо две хиляди партийни секретари обучихме в четири-петдневни курсове в АОНСУ. Дадохме им актуална информация. Разбира се, това не е достатъчно, но все пак получиха някакъв заряд.

Следващото, което ни вълнува, е как да направим така, че **стопанският ръководител** повече да се съобразява с първичната партийна организация. Да се чувствува отговорен пред нея. Това е един много важен момент. Той винаги е съществувал в нашата практика. Периодически, традиционни станаха срещите, които се провеждат в градския комитет на БКП с директорите и партийните секретари на структуроопределящите предприятия. Всеки месец директорът да знае, че заедно с него е и партийният секретар. Това е един много важен момент. Новият Кодекс на труда и Правилникът за стопанската дейност, по-точно изборите на колективните органи на самоуправлението ни отвориха очите за много неща. Те ни показаха, че на някои места се разминаха позициите на първичните организации и на трудовите колективи. Стопанските ръководители си дават сметка за новата обстановка. Факт е, че много от тях трепереха дали ще ги изберат или не. Те вече, искат или не искат, следва да се съобразяват с колективите.

Ние още преди две години въведохме практиката оценяването на стопанските ръководители, въобще на номенклатурните кадри, да става пред първичните партийни организации, където членуват. Един ход, който много трудно си пробива път. Да не говорим за това, че в много случаи ръководителят се „отчита" пред първичната организация, изнася един доклад и поставя задачи на колектива и на организацията. Но когато оценката за

Digitized by Google

него, преди да стигне в съответния ръководен орган, който ще я утвърждава, се обсъди в първичната организация, нещата добиват друг характер. Този подход го отстояваме и мисля, че той дава положителни резултати в работата на първичните организации, в това число и в прилагането на правото на контрол.

Тук бих споделил мнение още по два проблема. Добре е още отсега да изясняваме въпросите на правото на контрол в условията на самоуправленнето на трудовите колективи. Откровено да си кажем, още не знаем как ще тръгнат самоуправляващите се организации. Ето ги проблемите, виждат се. Не трябва да се изчаква. Но те трябва да се решават по две линии. Да не тръгнем да се занимаваме само с постановки, които да се разминават с живота, а да се съобразяваме и с практиката. Ние затова и отложихме научно-практическата конференция на тема „Партийната работа в самоуправляващите се стопански организации за осигуряване на качествено нов растеж на столичната икономика". Нека се натрупа повече опит.

Другото, за което според мен трябва да ни помогнат другарите от Центъра по партийно строителство и другите специалисти, е за **мястото на партийната група** в осъществяването на правото на контрол. Ще отворя една скоба. Когато тръгнахме с Икономическия институт да извеждаме опит, решихме другарите да се опрат изцяло на собствените си сили. По правото на контрол могат да творят и икономисти, не само специалисти по партийно строителство. И те изведоха нелош опит. Сега много остро стои проблемът за мястото на партийната група в осъществяването на правото на контрол. Защото на практика при нас вече първичният трудов колектив става много съществено звено в работата на партийните организации. В повечето случаи в първичните трудови колективи имаме партийни групи, но в около 20 на сто от тях нямаме. Този проблем особено остро стои сега. Той е много съществен.

КЪМ ЧИТАТЕЛИТЕ

Въпросите, предмет на разговора, действително са актуални и сложни. От една страна, самоуправляващите се организации тепърва ще набират социален опит, ще формират своята физиономия. Партийният контрол трябва да спомага за утвърждаването на самоуправлението. От друга страна, самата партийна дейност, в това число и правото на контрол на първичните партийни организации като част от нея, за да съответствува на повишените изисквания, на новите потребности, се нуждае от усъвършенствуване, от обогатяване, от преустройство. Нейната най-съществена, най-отличителна черта е творческият ѝ характер, диалектико-материалистическата ѝ природа. Затова и отговорите на въпросите, свързани с правото на контрол и самоуправлението на трудовите колективи на сегашния етап, не могат да бъдат категорични, стандартни, еднозначни. При всички случаи обаче, каквито и процеси да се развиват, каквито и нови потребности да възникват, партийната теория и практика подсказват, че има изисквания, принципни положения, с които първичните партийни

Digitized by Google

организации не могат да не се съобразяват, същевременно не могат да чакат, трябва да действуват.

Големите, широкомащабните, стратегическите задачи, които Тринадесетият конгрес на БКП постави, задължават всяка първична партийна организация да активизира, да конкретизира своята политическа, организаторска и възпитателна работа за утвърждаване на самоуправлението на трудовия колектив. Същевременно тя не може и не трябва да се нагърбва и взема административно-управленски решения. Упражнявайки уставното си право на контрол над дейността на административно-стопанското ръководство, следва политически да подхожда. Това ще рече:

ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ да постави взаимоотношенията си с административно-стопанското ръководство на принципна основа. Партийният контрол не е и не може да бъде ревизорска дейност. Неговата същност е политическа, оттук и потребността да се използват форми и средства на работа, които определят и политическия характер на контролната дейност.

ПОЛИТИЧЕСКИЯТ ХАРАКТЕР на контрола налага потребността ясно, точно да се открояват и изпълняват функциите на организаторите на правото на контрол и на управомощените от Устава на БКП да го прилагат. Изземването на функции на първичната партийна организация от партийния секретар или член на партийното бюро понижава нейната роля, нарушават се партийните принципи и норми на вътрешнопартийния живот, изменя се безалтернативната същност на колективността на партийното ръководство.

ПЪРВИЧНИТЕ ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦИИ не могат да упражняват ефективен партиен контрол над дейността на административно-стопанските ръководства, ако не са достатъчно компетентни, ако не са наясно по съдържанието, обекта и предмета на контролната дейност. Без знания за същността и характера на правото на контрол не биха използвали разумно и резултатно възможностите му за разширяване на политическото влияние, за засилване на преобразуващото му въздействие.

КАТО ЧАСТ ОТ ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ правото на контрол, колкото и относително самостоятелно да се разглежда, в партийно-ръководния процес следва да присъствува не откъснато, епизодично, а във всички фази, на всички етапи. Само тогава имат смисъл определенията като превантивен, оперативен, системен, комплексен и т. н.

В РАЗГОВОРА СТАНА ДУМА ЗА ПРИЧИНИТЕ на незадоволителното упражняване правото на контрол от част от първичните партийни организации.

Те се обясняват главно с недостатъчното им самочувствие на политически ръководители. Аргументира се с известна некомпетентност, слаба информираност за поведението на определени органи и дейци, на неправилен стил на ръководство и т н. Всичко това е вярно. Но не по-малко вярно е и това, че немалко бюра и организации сами, без външни причини „избягват" да използват предоставеното им силно политическо оръжие.

Контролът е израз на нравствено-политическа прямота и от-

Digitized by Google

говорност. Но не са малко партийните организации, пред очите на които дълго време се вършат отклонения и извращения на принципите на социалната справедливост. С пасивното си отношение, с мълчаливото си съгласие те стават техни съучастници. А съучастникът нито има право, нито самочувствие да търси отговорност от другите. В случая кой от кого какво ще иска?

Субективните барнери, задържащи или подтикващи първичните организации към формално упражняване правото на контрол, не свършват с посочените тук. Важно място сред тях заема и психическата нагласа на партийния секретар — организаторът на контролния процес. Тя отразява отношението, позицията на **служебния статус** на секретаря, който в най-добрия случай е заместник на стопанския и административния ръководител, върху дейността и стила на който ще се упражнява правото на контрол.

По какъв начин вие ограничавате отрицателното въздействие на тази зависимост във вашата партийна организация?

ПРИ САМОУПРАВЛЕНИЕТО **предметът** на партиен контрол разширява своя периметър с нови проблеми, връзки и зависимости. Такъв нов проблем е утвърждаването на трудовия колектив в субект, който **самостоятелно и окончателно** решава въпросите, които Кодексът на труда е предоставил в негова изключителна компетентност. Никой друг, нито стопанският ръководител или висшестоящите органи, нито обществените органи и организации, нямат право да присвояват или да ограничават под какъвто и да е предлог дадените му правомощия.

Първичната партийна организация встъпва в ролята си на **политически гарант на самоуправлението и чрез правото си на контрол.** С негова помощ създава условия и гаранции на органите за самоуправление самостоятелно и окончателно да решават въпросите от тяхна изключителна компетентност. Същевременно създават условия и гаранции за пълноценно утвърждаване статута на стопанския ръководител като представител, от една страна, на трудовия колектив в отношенията му с държавата и, от друга — като представител на държавата в отношенията с трудовия колектив.

Какво се предприема и постига в това отношение? Как се използва за тази цел правото на контрол?

ЗАСЕГНАТ, НО НЕИЗЯСНЕН ОСТАНА ВЪПРОСЪТ за органичната връзка между правото на контрол и задължението на първичната организация за **самоконтрол.** В практиката по въпроса съществува разноезичие. Най-често правото на контрол се осъществява едностранчиво, като монолог.

Липсва **диалогът** в контролния процес, каквото е изискването на Дванадесетия конгрес. Не се търсят и прилагат практически подходи за реализиране постановката на Тринадесетия конгрес на партията — самоконтролът в трудовите колективи върху основата на активната дейност на партийните ядра в тях да стане едно от главните средства за осъществяване на самоуправлението.

Или при вас не е така? Нека да разискваме!

Редакцията на сп. „Партиен живот" очаква от своите читатели нови идеи, виждания, становища, опит, предложения и препоръки.

Digitized by Google

СЪВРЕМЕННИ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ИНФОРМАЦИОННОТО ОБСЛУЖВАНЕ

ОПИТ И ПРОБЛЕМИ

ДИМИТЪР ЛЮБЕНОВ
кандидат на философските науки

Хората от по-старото поколение помнят, че комунистите и ремсистите преди 9. IX. 1944 г. се ползваха с уважение и авторитет наред с другото и със своята любознателност и всестранна подготовка. Дори в условията на затворите и партизанската борба партията изискваше от своите кадри висока компетентност. Днес тези задължения са многократно по-големи. Информираността пряко влияе на организацията на труда на партийните кадри. В повечето случаи времето им е запълнено с оперативна работа, която трудно се побира в рамките на работния ден. Обективно те нямат голяма възможност за запознаване с новите постижения на естествените, техническите и обществените науки. Затова често се оплакват от липса на време за собственото си теоретическо израстване. Възниква остро въпросът за усъвършенстване, за рационализация на партийната работа. Средствата за това дава самата научно-техническа революция.

Явно със старите методи и средства за събиране, преобразуване и обработване на информацията вече не може да се върви напред. Научно-техническата революция позволява да се направи пробив в тази насока и в партийната работа и ръководство. Такава задача постави и Тринадесетият партиен конгрес: „Нужно е последователно да се провежда линия на интензификация на информационното обслужване, като се внедряват ефективни информационни технологии и компютърна техника, в т. ч. и персонални микрокомпютри, като се прилагат широко програмна организация на информационната дейност и съвременни надеждни методи за анализ и оценка на информацията, като се издига непрестанно равнището на информационната култура на ръководните кадри“[1]. Налага се партийните комитети по-всеобхватно да използват компютърната техника, която ще измени тяхната работа с потока от информация. Партийният работник не бива повече да губи време за събиране и обработка на голямата лавина от информация. Въз основа на данните, обработени много по-прецизно и точно, той може да прави обобщения, научнообосновано да насочва партийната работа, ще може да отправя поглед към бъдещите стратегически задачи. Така ще се реши и един друг въпрос — бързото размножаване на онази информация, която е нужна на партийните кадри в съответното ръководно звено. „На екрана на компютъра може да „извикаме“ всяка задача — челен опит, реконструкция и модернизация, ново строителство, изпълнено, неизпълнено,

[1] Отчет на Централния комитет на БКП пред XIII конгрес, С., 1986, с. 147.

Digitized by Google

взети решения. Искаме да създадем една мрежа, която да обслужва с компютър-майка ръководството на окръжния и общинския комитет — да получават информация, без да се викат хората или да се вдига телефонът..." Това са редове от изказване на секретаря на общинския комитет на БКП във Враца.

Съвременната техника дава възможност и за контрол върху обективността на информацията, за изпълнението на партийнте решения. Наред с големите грижи за прехвърляне на част от интелектуалните функции по ръководството и контрола от работника върху машината трябва да вървят и грижите за освобождаването на партийния работник от някои несвойствени задачи. На автоматизираната система в материалното производство следва да съответствува автоматизирана система за обработка на информацията в партийния орган или организация.

Съществува и проблемът колко и каква информация е нужна на партийните кадри. Оценката на XIII конгрес на БКП е: „В едни случаи се чувствува недостиг на информация по важни въпроси на икономическото, научно-техническото и социалното развитие, а в други се събира излишна или дублираща се информация"[1]. Бюрократичните прегради са най-често в набирането на информация заради самата информация, без тя да се използва за обработка, съответни изводи, съпроводени с промени в досегашните виждания и програми. В досегашната практика съществува дублиране на информация — една и съща тя се изисква от две, а понякога и от повече управленски звена, което налага да се изчисти информационната система от количествения подход и бюрократичните бариери. На партийния орган и на кадрите е нужна само такава информация, която може да им съдействува за правилна и точна политическа оценка и за вземане на нови решения или за корекции на стари поради промени в обективната обстановка. Въвеждането на съвременна техника трябва да се съпровожда и с точно установяване каква информация ще се събира и за какви цели ще се преработва. Решаването на тази задача ще даде възможност на много партийни кадри да осъществяват действително оперативна работа по ръководството и контрола при провеждането на партийната политика в съответния сектор, за който отговарят.

Съвременната техника за обработка на информация дава големи възможности за реализиране правото на контрол на партийните органи и организации върху стопанските и административните органи. Но тя не премахва необходимостта от докладване от тяхна страна пред партийния орган за изпълнението на своите поръчения и задачи. Техниката дава възможност да се „запаметят" в нея най-важните решения, поръчения, програми и да се осъществява точен и ефективен контрол. Така партийните органи могат да се предпазят и от недостатъчната обективност на информацията, от преувеличаване на постиженията и замазване на недостатъците и грешките.

Другата страна на въпроса за информационно обслужване е техническата компетентност на партийните кадри. Създаването на компютърна система в партийните органи не може да води до увеличаване щата на

[1] Отчет на Централния комитет на БКП пред XIII конгрес, С., 1986, с. 144—145.

Digitized by Google

партийния и въобще на управленския апарат. Напротив, тя закономерно води до неговото намаляване. Ако се запази същият щат или се увеличи, няма не само икономическа, но и социална, и политическа ефективност. Огромното мнозинство от сега действуващите партийни кадри нямат необходимата техническа и технологическа компетентност, не притежават втора, компютърна грамотност, което означава, че технологическото мислене у тях не е на нивото на съвременните изисквания. Може би това е едно от обясненията в партийните комитети компютърната техника бавно да навлиза и да не се използва в степен, съответствуваща на практиката. Въпросът не е само до финансовите средства и снабдяването, а и до развитие на потребностите и възможностите за нейното използване. Такова явление е обяснимо, защото досегашната практика не е изисквала от партийните кадри такива качества. Няма да е полезно и вземането на технически компетентни хора от производствената и непроизводствената сфера за партийния апарат, които нямат организационен опит. Пътят е повишаване на техническата и технологическата компетентност на сега действуващите партийни кадри и на онези, които ще се привличат на партийна работа съгласно принципите за техния подбор, издигане и оценяване. Такава задача може да се възложи на АОНСУ при ЦК на БКП. Ако обаче се приеме, че е нужно да се ускори процесът на техническата квалификация на низовите партийни кадри, това не може да се поеме само от АОНСУ и нейните филиали. Възможно е да се възложат такива задачи на междуокръжните партийни школи, което предполага промяна в номенклатурата на обучаващите се в тях кадри, оборудването им със съответна техника и осигуряване на технически квалифицирани преподаватели. Възможно е техническото обучение да се осъществи по линията на професионалната квалификация, каквато организират министерствата, научно-производствените обединения, самоуправляващите се стопански и научни звена и т. н.

Обучението по съвременната микропроцесорна техника, информатика, автоматика и т. н. е много нужно за кадрите, заети в материалното производство. То е още по-нужно на партийните кадри, които имат задачата да ръководят и контролират този сложен процес с политически и идеологически подходи, методи и средства. Изоставането ще постави партийните дейци в неблагоприятна ситуация. Ясно е, че не може да се ръководи и контролира работа, която не се разбира. Опасността от изпускане на главното и захващане с дребното ще преследва партийния работник. Разбира се, пресилено е да се иска от партийния работник някаква всезнайковщина. Става дума за определена доза компетентност по съвременната информационна техника. Не случайно В. И. Ленин пише: „За да управляваш, е нужно да си компетентен, нужно е напълно и с точност да познаваш всички условия на производството, нужно е да познаваш техниката на това производство, на нейната съвременна висота, нужно е да имаш известно научно образование“[1].

Информационната революция поставя като необходимо качество на съвременния партиен работник и наличието на определена социологическа култу-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 30, с. 430.

Digitized by Google

ра. Без нея партийните кадри не могат да изпълняват функциите си на политически работници. Могат да се удавят в лавината от задачи, информация, мероприятия и пр. и вместо да осъществяват партийно ръководство и контрол, да се окажат на опашката на събитията или както някои се изразяват, да бъдат „сянка" на стопанското ръководство. Поради това заедно и наред с обучението им по използването на съвременната техника за обработка на информацията следва да се обучават и по методиката на социологическите проучвания и обработка на данните в електронноизчислителните центрове.

Тук не засягаме въпросите за обучението на партийните кадри по политическите, организационните и идеологическите аспекти на партийната работа. Опит и традиции има. Времето обаче налага там да се вкара научно-техническата революция, да се интензифицира в учебния процес. Наложително е, вместо да се губи много време и на обучаваните, и на хората от предприятията и организациите при обмяната на положителен опит, да се използва видео и телевизионна техника. Тя дава възможност да се заснеме и запише положителният опит, да се покаже образецът. Съвременната техника за обучение позволява да се повиши ефективността не само при обмяната на положителен опит, а на цялостната организация на учебния процес и да се преодолее слабостта, която се посочва от XIII партиен конгрес: „Обученето на кадрите продължава да е обременено с много формализъм, традиционализъм и откъснатост от практическите проблеми"[1].

Задачата ни беше да споделим мисли и вждания по изискванията за партийните кадри, които съвременната информатика извежда като първа необходимост. Както всички нови задачи и тя е трудна. Свързана е с финансови средства, с организация, с преценка кои от кадрите в даден партиен орган най-напред трябва да се обучат и т. н. Времето ни е такова, че е нужно революционно мислене и революционно действие. То е време на инициативност, творчество, решителност. Онези партийни органи и кадри, които съумеят навреме да използват научно-техническите постижения в своята работа, ще дават тон в работата на цялата партия. Същината на въпроса е в това, че стратегическата задача за органично съединяване постиженията на научно-техническата революция с предимствата на социалистическото общество не търпи изоставане.

[1] Отчет на ЦК на БКП пред XIII партиен конгрес, с. 147.

Digitized by Google

АТМОСФЕРА НА ВЗИСКАТЕЛНОСТ

За отчетно-изборни събрания в партийните групи разказват нашите кореспонденти

РЕЗУЛТАТИ И ВЪЗМОЖНОСТИ

АТАНАС МАРКОВ

Много и разнообразни са конкретните проблеми във всяка партийна група на общинската партийна организация в Кърджали. Различно е и равнището на разговорите, които се водят в тях през тази отчетно-изборна кампания. Но общото, което характеризира по-голямата част от предизборните вече събрания, е стремежът да се оцени вярно, принципно стореното, да се набележат насоките на бъдещата работа и конкретното участие на всеки комунист в нея, като се определят компетентно, отговорно параметрите на възможностите в условията на самоуправлението, при повишените критерии за партийната дейност. Смисълът на разговорите е да стане още по-действена и активна позицията на всеки комунист и член на колектива, да се повишават личната отговорност и приносът им в решаване проблемите на научно-техническата революция.

В следконгресната година партийната група в бригада „Маршал Жуков" от електролитния цех на „Цинково производство" в металургичното предприятие „Георги Димитров" например укрепна организационно, активизира своята дейност. Силно е присъствието на групата в живота на бригадата, в която се трудят 118 човека. Комунистите са успели да изведат на преден план в този колектив най-актуалния въпрос — борбата за научно-техническия прогрес. Тук се работи по почина „Технически прогрес на всяко работно място". Водещ е личният пример на Иван Боговски, Стоян Стоянов, Ангел Милков, Йордан Кръстев, на останалите членове на партийната група. През миналата година са направени 13 работнически предложения, от тях 5 прерастват в рационализации. С най-голям ефект са методът и устройството за претопяване на отпадъчния цинк, използването на графитова помпа за разливане на голям блок и др.

В изказването си бригадирът Иван Боговски посочи, че въпросите на научно-техническия прогрес, на трудовата и технологичната дисциплина, на организацията на производството постоянно са обсъждани на събрания на групата, в самоотчетите на комунистите. Добрият психически климат, уважението, стремежът винаги да се помогне на другаря според Хубен Хубенов е една от решаващите предпоставки в отделението „Цинков двухлорид" работата да върви. Цялата идейновъзпитателна дейност

Digitized by Google

и преди всичко индивидуалната политическа работа е била свързана с решаването на актуалните задачи на колектива, с класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на комунистите и останалите членове на колектива. Усилията са насочени към издигане ролята на партийната група в задълбочаването на възродителния процес — на нейни събрания са приемани оценки за приноса на всеки комунист в това важно дело.

Резултатно работи партийно-комсомолската група на проектантите и конструкторите от научно-производственото предприятие „Родопи". С активното лично участие на всеки един от членовете ѝ колективът реши през отчетния период проблема с товарния фронт на рудника за добив и преработка на нерудни изкопаеми. Проектиран и монтиран бе козлови кран и бе направена рампа за товарене на контейнери — така се премахна в значителна степен тежкият физически труд. Проектирано и изградено бе и компресорно стопанство.

С удовлетворение говориха на своето отчетно-изборно събрание комунистите и комсомолците за успешното решаване на проблема с използването на отпадъчната топлина при производството на перлит. Единодушно подкрепиха те мерките за изграждане на компресорно стопанство и в рудника за добив и преработка на бетонит.

Тон за разгорещените разговори на събранията в четирите партийни групи в плетачния цех на завод „Орфей" дадоха отчетните доклади, в които се оцени приносът на комунистите в организирането на колектива за участие в движението за собствен качествен щемпел, тяхната водеща роля в усвояването и правилното използване на новата плетачна техника. Не бяха премълчани и слабостите. Сериозни претенции бяха предявени към равнището на трудовата дисциплина, на квалификацията, на взаимопомощта.

Комунистите от партийните групи в цех „Конфекция" на същия завод смятат, че е нужна повече амбиция, по-висока активност при организирането на колектива за бързото монтиране и усвояване на новата техника и новите асортименти, предназначени за износ по второ направление, и за икономичното изразходване на материалите, за опазването на продукцията и подобряването на качеството ѝ. Определяйки като една от основните задачи за 1987 г. постигането на взаимозаменяемост, те сами първи започват да овладяват по две и повече операции.

А в управлението на завода партийните членове разискваха въпросите за по-нататъшното усъвършенстване на вътрешностопанската сметка и бригадната организация на труда. Положените усилия не са малко, но и тук, преценявайки взискателно постигнатото, комунистите са на мнение, че партийните групи не са успели да разкрият всички резерви и да реализират всички възможности.

Впрочем тази атмосфера на повишена отговорност и взискателност беше определяща за много от събранията. Високите производствени резултати не бяха за комунистите основание за самоуспокоение — те съпоставяха резултатите с възможностите и се опитваха да разкриват онова, което пречи те да растат.

Въпреки че отчетоха преизпълнение на плана със 145 на сто, членовете на партийната група в ремонтната работилница на машинно-тракторната станция изразиха неудовлетворението си от равнището на трудовата дисциплина — безпричинни закъсне-

Digitized by Google

ния, неуплътняване на работното време и др., от качеството на извършените ремонти, от незадоволителната работа на монтьорите и пр. И макар че посочваните факти са из сферата на конкретната производствена дейност, комунистите търсеха зад недостатъците пропуски в стила и методите на партийната работа. Направен бе извод, че слабостите и нарушеният психически климат са резултат и на неумението на досегашния отговорник на групата да долавя проблемите и своевременно да ги поставя пред комунистите. Принизен е контролът, не се търси партийна отговорност при неизпълнение на решения, поръчения и други поставени задачи. Следователно проблемите опират и до организационното укрепване на партийната група, до активизирането на дейността ѝ, до издигане личния пример на комунистите и заздравяване на партийната дисциплина. Сили и възможности да се решат тези проблеми, както показаха и разисканията на отчетно-изборното събрание, има.

В момента структурата на някои първични партийни организации се привежда в съответствие с настъпилите социално-икономически и структурни промени в производството и в социалното управление. Някои партийни групи се разформират, други се обединяват, изграждат се нови. Едновременно с това растат и отговорностите, и правата на първичните трудови колективи, на отделните труженици като стопани на социалистическата собственост, като субект на управлението. С други думи, още по-сложна, по-отговорна е и работата на партийните групи, още по-голяма е потребността да им оказват близко ръководство и конкретна помощ партийните бюра и партийните комитети. Особено много се нуждаят от такава помощ новоизградените партийни групи.

В края на миналата и началото на тази година общинският комитет на БКП в Кърджали организира преглед на всички партийни групи. Приключването на прегледа съвпадна с отчетно-изборната кампания. Всяка група отиде на събранието си с изяснени проблеми и набелязани мерки за по-нататъшно активизиране на дейността си, за издигане авангардната роля на своите членове в решаването на задачите, поставени от XIII конгрес на БКП и Декемврийския пленум на Централния комитет. Естествено, това се отразява на равнището на проведените събрания.

ДЕЛА ДА СЛЕДВАТ ДУМИТЕ

ПЕТЪР ЖИВОВ

С решение на бюрото на окръжния комитет на БКП в Михайловград в периода от януари до декември т. г. се организира преглед-разговор в партийните групи, посветен на непрекъснатото усъвършенстване на тяхната роля в мобилизирането на трудовите колективи за изпълнение на задачите, произтичащи от Декемврийския пленум на ЦК на БКП (1986 г.). Основната цел е да се повиши активността на партийните групи, да се издигнат личният пример и авангардната роля на комунистите в борбата за изпълнение на задачите от плана за социално-икономическото и научно-техническото развитие на окръга.

Digitized by Google

Успоредно с това на преден план в комплекса от основни задачи се поставя равнището на ръководство на партийните групи от първичните партийни организации и от партийните комитети в периода на структурното преустройство на окръжната икономика.

С отчетно-изборните събрания на партийните групи започна първият етап от прегледа-разговор. Това сложи отпечатък и върху тяхната подготовка. Всички общински партийни комитети в деня на партийния секретар са направили съответен инструктаж, разработили са указания в помощ на партийните групови отговорници, направили са разпределение на членовете на бюрата и на общинските комитети, ангажирали са и държавния, стопанския и обществения актив. Значителна част от заводските и комбинатските партийни комитети организираха инструктивни съвещания с партийните групови отговорници. Определи се и редът за контрол, за системно отчитане на равнището на отчетно-изборните събрания.

Повечето от проведените събрания преминаха на нужното организационно и идейно-политическо равнище. В сложния и труден процес на преустройството те показаха подобрената морално-политическа и социалнопсихическа обстановка в партийните групи и в трудовите колективи.

Ярък пример за зряло политическо мислене и партийна отговорност бе събранието в участък 311 на инструменталния цех в машиностроителния завод „Дунав" — Лом.

Духът на преустройството го имаше и в отчетния доклад, и в изказванията на комунистите. Във високите показатели — например изпълнението на плана за 1986 г. 101,42 на сто — са вплетени конкретните дела на ударниците Асен Шанков, Цветан Владимиров, Петър Богданов, на останалите членове на групата. Амбициите на партийното ядро на трудовия колектив са свързани с внедряването на техническите и технологическите новости.

Изработване на монорелсов път за леене на противотежести, монтиране на телферен път в координатното отделение, подобряване производствената база на участъка за заготовка и редица други реализирани предложения, свързани с намаляване на ръчния и тежкия непривлекателен труд, са проява на единството между думи и дела. Буди уважение изказването на шлосера-комунист Цветан Владимиров, който в навечерието на отчетно-изборното събрание на партийната група е разработил рационализаторско предложение за усъвършенствуване организацията на труда в инструменталния цех. Критично и самокритично анализира той пропуските в организацията на производството, неуплътняването на работното време, икономията на материали и енергия.

Особено внимание на събранието бе отделено на слабостите и ниските критерии за оценка на ефективността на занятията в системата на партийната учебна година. Направени бяха препоръки за по-системно и конкретно партийно ръководство на профгрупата, за организиране отдиха на членовете на колектива, предложения за подобряване на подбора и работата с партийното попълнение. Комунистите преценяваха, че е нужно с повече отговорност и компетентност да съдействуват за издигане ролята на бригадния съвет, за реализиране функциите на трудовия колектив и др. Изказаните съображения целят да се открои партийното присъствие във всички звена на участъка.

Активността и откровеността, проявени на събранието, показаха зрелостта на комунистите от участък 311, тяхното умение

Digitized by Google

да търсят пътища и средства за утвърждаване на трудовия колектив като стопаиин на социалистическата собственост.

Такива събрания не са единични, но това обстоятелство в никакъв случай не отменя задължението реално да вникнем не само в положителните страни, но и в онези случаи, които за съжаление са проява на формален подход, ниски критерии и недостатъчно чувство за отговорност. Тези думи могат в една или друга степен да бъдат адресирани към партийните групи в отдел „Авточасти" на трудово-производителната кооперацня „Манол Златков" в Берковица, в монтажния цех на машиностроителния завод „Дунав" в Лом и в ебонитовия цех на Механичния завод във Вълчедръм, а и към някои други. И въпросът не опира само до ненужно и неоправдано подценяване на отчетно-изборните събрания на партийните групи от първичните партийни организации. По-скоро не е настъпило преустройство, не е променено отношението към това, което комунистите критикуват, предлагат, изискват на своите събрания. Когато думите не се последват от реални действия, неминуемо се понижава активността на хората, отслабва тяхната позиция в колектива, авангардната им роля.

Да вземем отчетно-изборното събрание на партийната група в отдел „Авточасти" на трудово-производителната кооперация „Манол Златков". Имаше в това събрание прям тон, болка и загриженост за състоянието на жизнено важните за трудовия колектив проблеми на социално-битовите условия, внедряването на поточната линия, приобщаването на младите работнички и преодоляването на уравниловката при формиране на работната заплата. Но вероятно не един път комунистите са говорили така. Изказванията на Боянка Ангелова, Маргарита Атанасова, Величка Григорова и др. навеждат на мисълта, че много техни изказвания, предложения и начинания са останали без съответна намеса на партийното и стопанското ръководство. И може би нещата водят до това, че новата производствена база на колектива от две години се използва, но и досега не са довършени банята и стаята за жената.

Естествено, не всичко може да се реши изведнъж. Но при всички случаи яснота по въпросите трябва да се търси. Понякога са нужни не толкова материални средства, а организационни действия, нужни са конкретни решения, които може да вземе първичната партийна организация, нужен е компетентен и системен партиен контрол върху дейността на стопанското или на административното ръководство. Със собствени сили например, организиран от комунистите, колективът на ебонитовия цех от Вълчедръмския механичен завод е направил парно отопление и аспирация, ремонтирал е производственото хале. Но хората не искат да спират дотук. Нужен им е клуб на комсомолското дружество, следователно отново им е потребна подкрепа.

Създаването на атмосфера на активност, взискателност и отговорност започва, разбира се, още в подготовката на събранието. Но не само в нея. Нещата опират до цялостния стил на работа с партийните групи, до правилното оценяване на тяхното място и роля в дейността на първичната партийна организация и на колектива. Сега в началото на започващия преглед-разговор това е наложително да се разбере от всички. И оттук да започнат промените.

Digitized by Google

ЗА ПРИМЕР СЛУЖАТ КОМУНИСТИТЕ

ЙОСИФ ГАВРИЛОВ

Задачите пред колектива на миннообогатителното предприятие „Димитър Благоев" — гр. Сеново, Разградски окръг, са големи и много отговорни. Колективът осигурява незаменими суровини, като промит каолин, кварцови пясъци, шамот и др. за порцелано-фаянсовата, стъкларската и целулозно-хартиената промишленост, за металургията и прави значителен износ по първо и второ направление. В същото време основните производствени фондове, възлизащи на 16 милиона лева, вече са физически и морално остарели. Значителна част от съоръженията са отпреди 30—40 години, нископроизводителни са и често аварират. Разбира се, това затруднява успешното осъществяване на производствената програма и по-нататъшното интензивно развитие на предприятието. Обновлението на оборудването на основата на съвременни технологии през годините на деветата петилетка е една от основните грижи на партийното и административно-стопанското ръководство на предприятието, но за да се осъществи то успешно, е наложителна помощта на стопанското обединение „Нерудни изкопаеми", на други висшестоящи органи и научни институти.

Решаването на производствените проблеми определяше насоките в дейността на 18-те партийни групи през изтеклата година и естествено то стана главна тема и на проведените отчетно-изборни събрания. В анализите, направени в докладите на груповите отговорници, и в изказванията на комунистите съвсем основателно се отдели значително внимание на изпълнението на производствените задачи, на качеството на продукцията, на въпросите на трудовата и технологичната дисциплина. И преди всичко се търсеше мястото и ролята на комунистите, техният личен пример за активизиране членовете на малкия трудов колектив.

Така например на събранията на партийните групи в електроремонтния цех на Централна ремонтна база и при поддръжката (шлосери и електротехници) във фабриката — Сеново главното ударение се постави на личния пример на комунистите за качественото ремонтиране на електрическите двигатели и съоръженията, за усвояването на производството на нови резервни части и детайли, за срочното монтиране на оборудването при разширението на цеха.

Характерното в организаторската и разяснителната работа на партийните групи е съсредоточаването ѝ непосредствено в малкия трудов колектив, сред хората. Те могат бързо да реагират и с политически средства да се намесват при отстраняване на слабостите в организацията на производството, на нарушенията на трудовата и технологичната дисциплина, при лошокачествена продукция. Най-силното им оръжие, както неведнъж е подчертавано, са примерът и мобилизиращата роля на комунистите и индивидуалната работа с хората.

Уверено, критично и самокритично звучи отчетът на груповия отговорник Антон Михнев от Централната ремонтна база за постигнатото от партийната група през първата

Digitized by Google

година след конгреса. Както подчертаха и комунистите, с усилията на всички е създаден сплотен колектив, способен да изпълнява сложни и отговорни задачи. Отчитайки особеното значение на багерите при добиването на каолина, необходимостта те да се поддържат в изправност и бързо да се отстраняват авариите, на едно от своите събрания комунистите решават да се заемат с ремонта на генераторните групи, които са основни възли на багерите, със собствени сили, като сами дадат пример. Досега за техния ремонт са търсени услугите на други предприятия — в Бургас, Варна, Кремиковци, но това е съпроводено с големи трудности. Още при първия опит резултатите са повече от добри. Ремонтът е значително по-евтин и по-бърз, качеството също е на високо равнище. Следват втори, трети опит — така е усвоен сложният ремонт на тези електродвигатели.

Тук ми се иска да подчертая, че партийната група е допринесла много да се повишава отговорността на колектива на електроремонтния цех, да се създава стремеж към решаване на тесните места в техническото обслужване на производството: до минимум да се сведе вносът на резервни части, да се повиши качеството на ремонта, да се поевтини поддръжката и да се намалят престоите по технически причини. Групата на леярите с най-активното участие на комунистите Минчо Куртев и Фидан Алипиев са усвоили производството на всички дефицитни резервни части, в това число внасяни от Италия и ФРГ. Направено е подобрение — закаляване на перката за сушилните. Бронзовият лагер на носещите ролки за шамотната пещ е олекотен със 150 кг, с което се осигуряват големи икономии на скъпи материали. Вече е усвоено производството на почти всички детайли на помпите. Работи се за получаване на модифициран чугун за охлювите на шлаповите помпи, които изтласкват каолиновата суспензия. Това са част от новостите, които сега усвоява този сплотен колектив. И както споделят комунистите Никола Панайотов и Красимир Плачков, водещото в тази дейност е качеството на извършените ремонти. „Ние се стремим ремонтираните от нашия колектив машини и съоръжения да излизат със сертификат за качество, да са много надеждни в производството. И тук за пример служат комунистите“.

Активност и отговорност проявяват и партийните групи в „Промивен цех № 1“ и „Шамотен цех“ на фабрика „Вятово“. Производственият план на бригада „Промивен цех № 1“ например е изпълнен още на 22 ноември м. г., като до края на годината е произведена допълнително над 60 хиляди тона суровина.

Организаторската и разяснителната дейност на партийните групи, индивидуалната им работа с членовете на колективите, личният пример и авангардната роля на комунистите са допринасяли за укрепване на трудовата и технологичната дисциплина, за мобилизиране на колективите. Определен дял за успехите имат комунистите Стоян Кънев, Радой Койчев, Марин Зафиров от промивния цех, Стефан Михов, Димитър Върбанов, Александър Тюлев и др. от шамотния цех.

Характерна черта на партийните групи в предприятието е и ведрата атмосфера в тях, възможността на всеки комунист свободно да изразява своето мнение, да предлага, да критикува. Тази черта се открои и на отчетно-изборните събрания. По обсъжданите въпроси поч-

Digitized by Google

ти всички комунисти взеха отношение, като изразиха и готовността си да изпълняват новите задачи.

Отчетно-изборните събрания на партийните групи в Минно-обогатителното предпрнятие в Сеново показаха и някои нерешени проблеми, съпътствуващи производствения процес. Много трудности създава неритмичното материално-техническо снабдяване. Има още какво да се желае по отношение на дисциплината. Необходимо е още повече да се активизира дейността на партнйните групи за задълбочаване на възродителния процес, особено във фабрика „Вятово" и в рудниците, да се разшнрява партийното ядро във всичкн звена.

Сега заводският комитет на БКП отделя по-голямо внимание за преустройство на партийната дейност, за осъществяване на компетентно политическо ръководство на процесите, свързани с развитието на научно-техническия прогрес в предприятието. Разработена е цялостна система за работата на комитета и първичните организацни за ускорено внедряване на научно-техническите постижения в производството. В тази система ясно са очертани функциите и задачите и на партийните групи, посочени са формите и средствата на работа, критериите за оценка на резултатите от партийната дейност при новите условия.

Особено място в осъществяването на тази система се отрежда и на организирания по решение на окръжния комитет на БКП разговор-преглед „Комунистът и внедряването на научно-техническите постижения в производството". Той ще помогне да се оцени приносът на отделния комунист и специалист за ускоряване на научно-техническия прогрес в предприятието, да се активизират партийните групи.

Digitized by Google

ПОВТОРНАТА ПРОВЕРКА

КОМЕНТАР НА ПУБЛИЦИСТА

ДИМИТЪР ДИМЧЕВ

Неведнъж е установено, че при разглеждането на положението на наказан или провинил се комунист при възникнали възражения партийни органи възлагат да се извършва повторна проверка. Защо се прибягва към това? То е продиктувано от необходимостта по-пълно да се изясняват някои факти, които са от съществено значение и биха дали по-пълна светлина върху обвиненията, отправени към партийния член.

В това няма нищо лошо. Вярно е, че е неприятно, и то най-вече на тези, които са извършвали проучването. Но самият факт, че делото се връща за доизясняване на отделни моменти, показва, че не всичко е в ред. А безспорно е, че от стремежа да се установи истината се вижда умението на съответния орган, неговият партиен подход при решаването на този така важен проблем. Още повече, че в случая става дума не за какво да е, а за съдбата на човек, на комунист.

Бедата обаче е другаде. В много случаи се възлага на същата работна група, която е внесла материала, отново да се заеме с изясняването на спорните неща, на онова, по което няма яснота и тя не се е добрала до истината.

Възниква естествено въпросът правилно ли се постъпва? Защо на лицата, които са проверявали и са предложили проект за решение, да им се предостави повторно да осветляват онова, което са били длъжни да сторят, преди да дадат заключението си?

Дълбоко съм убеден, че това е неправилно. То е породено от дългогодишни наблюдения, от практиката. Доказано е и от живота.

Някои може би ще възразят. И ще се мотивират, че именно тези, които са проучвали, следва да си свършат работата докрай. Правилно ли е те да направят отново проверка? Та те кого ще коригират? Няма съмнение, че в някои отношения ще трябва да ревизират не другите, а себе си. Тогава?...

Какво се цели с повторното вникване във фактите и явленията? Единствено по-добре, по-пълно, принципно и прецизно да се изясняват всички неща, които са „за" и „против" привлечения към отговорност комунист.

Мисля, че по-добре би било тази проверка да се предостави на нова работна група. Да се поучим и от съдебната практика. Там, когато дадено дело се върне за ново разглеждане, се възлага то да се прави от друг съдебен състав. И това не е случайно хрумване. То има дълбок смисъл и логика, продиктуван в името на истината. Целта е да се избягват субективизмът, пристрастието, по-точно да се стига до цялата истина.

Какъв е делът на партийните органи при търсенето на истината? Как се подхожда за нейното установяване?

Безспорно те са длъжни документирано да доказват обвинението. Известно е, че доказването е процес на събиране, проверка и оценка на доказателствата, които имат значение за правилното решаване на дадено дело. В хода на познанието се взема, изследва и използва обширна информация. Най-достоверни източници при проучването са доказа-

Digitized by Google

телствата. Това са конкретни факти, които спомагат за разкриването на обективната истина.

Трудна и сложна е работата на хората, които проучват делата на санкционираните и провинилите се комунисти. Необходимо е преди всичко те да прилагат класово-партиен подход, да бъдат принципни, строго да спазват ленинските изисквания и Устава на БКП. Но и това е недостатъчно. Наложително е също да притежават психологически усет, да боравят с познанията на педагогиката, да умеят да стигат до сърцето и душата на човека.

Ето с всичко това трябва много добре да се съобразяват хората, на които е гласувано доверие и е предоставено да се занимават с делата на комунистите, които са се отклонили от уставните изисквания.

Допълнителната проверка на пълнотата на доказателствения материал следва да се приема като важно задължение с цел да не се допусне нарушение на Устава на БКП и съответните инструкции при обсъждане поведението на даден партиен член.

От това, че се пристъпва с по-голяма задълбоченост към разкриването на истината, никой няма да пострада. Но когато се допусне да се приеме некачествен документ — с пропуски и неизяснени неща — ще пострада обвиненият, ще се загуби доверието на хората в органа, който разглежда делото. Несправедливото решение ще нанесе тежка рана на даденото лице, на неговите близки и познати. Хората ще реагират отрицателно и в крайна сметка то няма да изиграе определената му възпитателна роля.

Възлагането на нова работна група да направи повторната проверка и да предложи свое становище за приемането на решение би предпазило от прояви на грешки и субективизъм. Предишните вносители в една или друга степен са се сраснали с изложените доказателства. И волно или неволно те ще се стремят да обосновават първоначалното си предложение. В това си желание те трудно биха отстъпили от своите виждания, от позициите си.

Няма никакво съмнение, че новият състав на работната група ще използва събрания материал, но той ще гради обвинението си най-вече съобразно своята проверка. Тези лица въз основа на получените указания и дадените препоръки от съответния орган по-детайлно ще вникнат във фактите, ще съберат нови и повече достоверни доказателства. Техен дълг е да установят дали са налице всички необходими условия за разкриването на истината по делото в заседанието на съответния партиен орган. А лицето, което слага подписа си и дава ход на делото, би следвало да види спазени ли са всички изисквания, взети ли са под внимание направените бележки в първото заседание, има ли достатъчно основание да се вземе решение.

Някои може да си помислят, че не им се гласува доверие, щом се определят други лица да правят повторното проучване. Имат ли основание за това?

Извършването на повторна проверка в никакъв случай не трябва да се счита като израз на недоверие към резултатите от работата на първата работна група, а като важен принцип в подхода за усъвършенстуването на стила и методите на работа на съответния партиен орган, към предпазването му от субективизъм и грешки. В крайна сметка целта е да се приеме справедливо решение, което ще окаже възпитателно въздействие на провинилия се и на останалите комунисти, на колектива, в който се труди и живее наказаният член на партията.

Такива са уставните изисквания и ленинските постановки при обсъждането и решаването на поведението на провинилите се комунисти. И те трябва да се спазват!

Digitized by Google

ТВОРЧЕСКО ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЛЕНИНСКОТО УЧЕНИЕ

60 години от създаването на Работническата партия

доц. ИВАН ДОМУСЧИЕВ
кандидат на историческите науки

След преломната 1923 година Българската комунистическа партия се развива по ленински път в условията на властуването на фашизма, на неговата репресивна система и непрестанен терор. Като живее и се бори в дълбока нелегалност, БКП успява да създаде Работническата партия — легална революционна организация на работническата класа. Това е крупен успех, в който се изявява съзряващият опит на партията да съчетава легалните с нелегалните форми на работа и борба, да се развива като масова партия, да разгръща и укрепва своите връзки с трудещите се, да формира и оглавява масовата политическа армия на революционния процес.

Създаването и цялостното дело на Работническата партия бележи нова крачка напред в творческото приложение и развитие на ленинското учение за партията, за системата от нелегални и легални организационни форми в комунистическото и работническото движение у нас, за организационното им взаимодействие, специфичността на задачите им и тяхната целенасоченост. В своя път Работническата партия утвърждава нов подход и нов опит в изграждането на единството на работническата класа, в единодействието на трудещите се, във взаимодействието с демократичните политически сили, в борбата за защита на непосредствените интереси на народните маси.[1]

●

Създаването, развитието и борбите на Работническата партия отразяват промените в социалнополитическите условия в България след установяването на фашистката диктатура и новите задачи, които историята поставя пред БКП след революционните събития в страната през 1923—1925 г. В тези години комунистическото движение понася тежки удари. Унищожени физически, затворени или прогонени от родината са голяма част от партийните кадри. Комунистическата партия е поставена в условията на дълбока нелегалност и методично изтребление. Ликвидирани са или са в нелегалност организациите и печатът, чрез които тя осигурява идейно-политическото си влияние и ръководната си роля. И още в началото на 1924 г., в най-тежките месеци след Септемврийското въстание, като търси опора в масите, изходна позиция за собственото си укрепване и за подготовката на ново настъпление срещу реакцията, БКП създава легалната Партия на труда.

Този първи опит за извоюване на легални възможности за партийната дейност е осъществен под ръководството на

[1] Г. Наумов, Работническата партия в България, 1927—1939 г. С., 1980, с. 9—10.

Digitized by Google

Георги Димитров и Васил Коларов. Наистина Партията на труда съществува кратко време, но въпреки това доказва необходимостта от легална политическа организация на революционните сили в изключителните условия на терора. Под ръководството на дейци като Станке Димитров, Йордан Милев, Аврам Стоянов, Тодор Павлов, Димо Хаджидимов и други Партията на труда организира около 3000 партийни членове, започва да издава вестник „Знаме на труда", провежда своя учредителна конференция, поставя публично въпроса за единния фронт. Посрещната с остра неприязъи от правителството на Ал. Цанков, на 4 април 1924 г. Партията на труда е обявена извъи законите заедно с БКП, БКМС, ОРСС и кооперация „Освобождение"[1].

Нова съществена стъпка в търсенето на легални средства и организационни форми за работа в условията на фашизма е създаването на легалните Независими работнически професионални съюзи (НРПС) през есента на 1925 година, които застават начело на класовото синдикално движение.

Идеята за създаване на легална партия се обсъжда на Московското съвещание на ВКП през лятото на 1925 г., което изменя партийния курс и насочва комунистическото движение към организирано отстъпление и дълбоко свързване с работническата класа и другите трудещи се.

Тази идея цялостно се разработва на Виенския пленум на ЦК на БКП през 1926 г. „За събарянето на изключителния режим — се изтъква в резолюцията на пленума — наред с професионалните съюзи необходимо е съществуването и на една масова (легална) Работническа партия. Днес Комунистическата партия стои на единия си крак (синдикатите), основаването на масова партия ще ѝ позволи да стъпи на двата си крака... Само легалната масова партия може да бъде една организация, чрез която Комунистическата партия ще запази и използва за революционното движение огромни и ценни сили, плод на нейната дългогодишна упорита, самоотвержена организационна работа. Легалната партия ще постави непосредствено в стълкновение с терористическата власт широките маси, когато те се опитват да упражняват своите права и да защитават жизнените си интереси"[2].

Насочването към създаване на легална партия видимо произтича от партийния курс за свързване с народните маси и за организиране на тяхната единна борба против фашизма и в защита на непосредствените им политически и икономически интереси и за демократизиране на обществено-политическия живот. В същото време тази ориентация е критична оценка както на левичарските увлечения, че борбата на масите може да бъде подменена с борбата на авангарда, така и на илюзията, че властта на Сговора ще падне сама или ще бъде свалена от буржоазната опозиция. В нея се съдържа и категоричен отговор на домогванията на десните ликвидатори да вземат в свои ръце една легална организация на работническата класа, за да ѝ придадат реформистки, опортюнистически характер и да откъснат пролетарските маси от влиянието на БКП.

---

[1] История на БКП, С., 1979, с. 277—278.

[2] Работническата партия в България, Сборник документи и материали, С., 1966, с. 22.

Digitized by Google

Концепцията за създаване на масова легална партия на трудещите се в условията на фашизма и терора е вътрешно свързана и със задачата след пораженията през 1923 и 1925 г. БКП да се възстанови върху нелегални основи, като се съхрани като масова организация и като има ясното съзнание за своята ръководна роля.[1] Като следва идеите на В. И. Ленин за мястото и ролята на комунистическата партия като авангард на работническата класа и народните маси, в условията на нелегалността БКП търси форма за своето легално проявление. Преодолявайки левичарските и сектантските предразсъдъци, ленинското ядро на БКП творчески прилага и развива ленинското учение за партията в своята идея да се използва фашисткатa демагогия с буржоазната демокрация и с известни компромисни постановки за средствата на борба да формира и закрепи политическа партия, която съществува легално и с легални средства осъществява нейната политическа линия. Това е нов подход към решаването на цяла група сложно свързани проблеми — съчетаването на борбата за демокрация с борбата за социализъм, утвърждаването и усъвършенстването на ръководната роля на партията, свързването с народните маси, преливането на легалните и нелегалните форми и средства на работа и т. н.

След Виенския пленум на ЦК на БКП през втората половина на 1926 г. на страниците на в. „Новини“ се повежда открит разговор за необходимостта от легална организация на работническата класа. Още през есента се пристъпва и към осъществяването на практически мерки в тази насока. Под ръководството на БКП във връзка с предстоящите общински избори в столицата и из цялата страна се създават безпартийни работнически групи. Те имат за задача да работят сред трудещите се и да изграждат антифашисткото единодействие с другите демократични сили. След изборите тези групи се запазват, като се създават и нови.

На 20 февруари 1927 г. БКП свиква в София национална конференция на техните представители. Именно на тази конференция се прокламира създаването на Работническата партия, а на 5 март същата година излиза първият брой на легалния ѝ централен орган „Работническо дело“.

В програмните документи на Работническата партия се сочи, че тя ще работи за подобряване на материалното положение на трудещите се; за извоюване на политически права и свободи; за възстановяване на политическите и стопанските отношения със СССР; за провеждане на последователна мирна политика; за спиране на насилията и преследванията; за пълна амнистия на жертвите на политическия терор; за смяна на фашисткото правителство. Учредителната конференция изтъква: „Работническата партия има класов характер и си поставя за задача да води борбите на работничеството в защита на класовите му интереси и да ратува за пълното освобождаване на труда от наемното робство.“[2]

Като изтъква своя пролетарски и революционен характер,

---

[1] БКП в резолюции и решения на конференциите и пленумите на ЦК, Т. III, 1924—1944, С., 1954, с. 112—119.

[2] Работническата партия в България, с. 35—36, 36—40.

Digitized by Google

в същото време, за да осигури легалното си съществуване, Работническата партия подчертава, че ще развива дейността си в рамките на закона, със средствата на масовото организирано действие, печатна и устна пропаганда и агитация, събрания, митинги, манифестации, участие в избори и пр.[1]

Работническата партия не се формира като легално копие на БКП. Тя има специфичен облик, задачи и средства на работа, изпълнява специфична роля в революционното движение като легално проявление на нелегалната Комунистическа партия, която я ръководи и чиято политика осъществява. Още в началото на своя път тя се оказва ефективна форма за съчетаване и преливане на нелегалните с легалните форми и средства за партийната работа.[2]

За късо време Работническата партия завоюва висок политически авторитет и се утвърждава като масова политическа партия, дълбоко и трайно свързана с работниците, селяните и другите трудещи се. В условията на новия революционен подем тя застава начело на техните масови борби.

Социалният облик на партията се определя главно от наемните работници, бедните селяни и демократичната интелигенция. Под ръководството на дейци като Петко Напетов, Съби Димитров, Стамат Иванов, Митьо Станев, Андрей Пенев и десетки други, тя динамично увеличава членския си състав. В началото на 1931 г. наброява около 6000 души, а през 1932 г. — 27 078. Това е високо признание за политическата ѝ активност и за притегателната ѝ сила сред народните маси.

Работническата партия се утвърждава и изявява като политическа сила, която под ръководството на БКП изгражда антифашисткото единодействие на масите и организира тяхната борба за свобода и демокрация в условията на най-разрушителната икономическа криза в историята на капитализма. Въпреки безогледния терор още в парламентарните избори на 19 май 1927 г. партийните листи получават 26 000 гласа и 4 места в парламента. В общинските избори на 9 юни 1930 г. Работническата партия е начело на Трудовия блок. Тази нова ферма на единния фронт спечелва доверието на 75 000 гласоподаватели, а в изборите за окръжни съветници на 7 ноември 1930 г. работническо-селският блок получава около 100 000 гласа и се очертава като главна сила в индустриалните градове.

В парламентарните избори на 21 юни 1931 г. Работническата партия получава 165 894 гласа и 31 депутатски места в Народното събрание, с което нанася силен удар на правителството на Демократическия сговор, спомага за неговото сваляне и за извършване на пробив във фронта на фашистката диктатура. Нарастващото ѝ влияние се проявява и в общинските избори през 1932 г. Най-крупен успех в тях представлява нейната изборна победа в столицата. В общинските избори в София тя получава най-много гласове и завоюва правото да създаде градски съвет с комунистическо мнозинство. Правителството не допуска това. То незабавно касира изборите. Но фактът на изборната победа на Работническата партия има широк отзвук сред трудещите се в столицата и страната и огром-

---

[1] Работническата партия в България, с. 37—38.
[2] Г. Наумов, Цит. съч., с. 10.

Digitized by Google

но значение за по-нататъшното разширяване на идейно-политическото влияние на партията.[1]

Активна дейност развива парламентарната група на Работническата партия. Депутатите-комунисти неотстъпно настояват за амнистия, за отменяне на Закона за защита на държавата, защитават работниците и селяните от жестоката експлоатация на капиталистите и държавата, изобличават терора и подготовката на война срещу Съветския съюз. Под нейно ръководство в България се води истинска борба за разпространяването на всяка нова вест за завоеванията на съветските хора и съветската страна, за отпор срещу фашистките клевети и лъжи. Тя организира широко движение за изпращане на делегати на трудещите се в Съветския съюз. Забележителна нейна победа е изпращането на секретаря на Централния ѝ комитет Петко Напетов като делегат на трудещите се в СССР.[2]

Работническата партия застава начело на стачните борби на пролетариата и на безработните. Под нейно ръководство през годините на икономическата криза многократно се вдигат на стачка тютюнопаботниците в Пловдив, Хасково, Асеновград и други, текстилците в Сливен, София, Варна, Ямбол и т. н. Стачното движение се характеризира със своята масовост, с продължителността на стачките, с яркия им политически оттенък, с взаимната подкрепа на работниците от различните браншове и различните райони на страната.

В многобройните масови акции, демонстрации и манифестации начело вървят работнически трибуни като Петко Напетов, Съби Димитров, Митьо Станев, Асен Бояджиев, Георги Костов, Стамат Иванов, Лазар Станев, Атанас Ненов, Константин Попрусинов (Червения поп), Христо Трайков и др. Множина от видните дейци на Работническата партия падат простреляни от фашистки убийци или загиват из полицейските подземия, но влиянието на партията се разраства. Това влияние е особено видимо в изграждането на антифашисткото единодействие на работниците, селяните, занаятчиите и интелигенцията в Трудовия блок.

В началото на 30-те години Работническата партия става организатор на разрастващото се движение против установилата се в Германия хитлеристка власт и в защита на жертвите на нацисткия терор. Пак тя е главен организатор на акцията у нас в защита на Георги Димитров и другите подсъдими по време на Лайпцигския процес.[3]

Особено важна черта в характеристиката на революционното движение в България е, че в края на 20-те и началото на 30-те години нелегалната Комунистическа партия създава цялостна система от легални организации, които осъществяват нейния политически курс. Както вече се каза, Независимите работнически професионални съюзи се създават още през 1925 г. Към края на 1932 г. те вече имат над 10 000 членове и са главната социална опора на борбите на партията. Особено внимание БКП отделя на работата си сред младото поколение. Следвайки линията и опита на създаването на легал-

---

[1] Г. Наумов, Цит. съч., с. 148; Работническата партия в България, с. 266—271.

[2] История на БКП, С., 1979, с. 330—333.

[3] Работническата партия в България, С., с. 361, 367, 381, 397, 400, 402 и др.

Digitized by Google

ната Работническа партия, след дълъг подготвителен период, в който из цялата страна се формират младежки работнически дружества, на 24 май 1928 г. се провежда Учредителната конференция на Работническия младежки съюз (РМС). Две години по-късно — на 30 март 1930 г., е основан легалният Български общонароден студентски съюз (БОНСС) като широка антифашистка организация на студентската младеж.

Както изтъква в своите документи Учредителната конференция на РМС, по своята идеология, политика и социален състав той се създава като класово-пролетарска организация, като организация на трудещото се младо поколение. В своята декларация РМС издига всички антифашистки постановки, които се утвърждават и в програмните документи на Работническата партия. В нея, за да гарантира легалното си съществуване, РМС подчертава, че не е свързан с никоя политическа партия. В същото време и в същия документ обаче се сочи, че РМС и следващите го трудещи се младежи ще се борят с всички сили заедно с Работническата партия под ръководството на класово-съзнателните работници за извоюване на класовите искания на трудещите се маси в тежката борба против фашистката диктатура.[1]

Под ръководството на БКП и БКМС РМС бързо се развива като масова революционна младежка организация, която олицетворява нелегалния Комсомол и със специфични средства осъществява неговите задачи. През 1928 г. съюзът има само 21 организации и 700 членове, а в края на 1932 г. — 845 организации и 19 000 членове.

Силно развитие получава и печатът, ръководен от БКП и Работническата партия. В страната излизат няколко десетки революционни легални издания — „Работническо дело", литературният вестник „РЛФ", сатиричният вестник „Жупел" и др. Легалните всекидневници като в. „Ехо" достигат тираж 20 000, „Поглед" — 30 000. Само РМС има 9 отделни издания.

В тази система от легални организации Работническата партия има специфична роля. Тя е нейно ядро. Тя е носител и изразител на идеологията и политиката на нелегалната Комунистическа партия. И от тази гледна точка може да се утвърждава творческият принос на БКП. В тежките условия на терора, на извънредно законодателство и нелегалност тя изгражда и ръководи различни по ролята и мястото си легални организации, развива тяхната взаимна връзка и тяхната самостоятелност, целенасочва силите им в името на общите цели и задачи на комунистическото движение.

Тези успехи на БКП, РП, БКМС, РМС, БОНСС и НРПС обаче не отговарят на възможностите, които съществуват, на влиянието и числеността им. Левите сектанти, които през 1929 г. овладяват ръководството на БКП, недооценяват легалните възможности за мобилизиране на масите и за легална дейност. В съответствие с неправилния политически курс, който начертават, те си служат с лява фразеология и шум, а подценяват делничната конкретна работа сред трудещите се, отнасят се пренебрежително към легалните организации, които на дело я осъществяват. Особено вредни са техните сектантски възгледи за единния фронт. Левосектантската концепция неиз-

[1] ДКМС в резолюции и решения на конгресите, конференциите и пленумите на ЦК, 1912—1947, Т. I, С., 1973, с. 258—280.

Digitized by Google

бежно се отразява и върху политиката и дейността на Работническата партия. В същото време обаче следва да се каже, че в нейните ръководни органи, в нейните организации и в нейната жива практическа дейност започва да се формира и да се проявява критично отношение към левосектантските догми и шаблони, към неправилните политически формули и съответстващите им форми на работа.[1] Стъпка по стъпка Работническата партия осъществява тенденцията на обединяване на трудовите слоеве. Затова говорят както нарастващите изборни успехи на Блока на труда, така и масовото участие на трудещите се в другите акции на партията, разпространяването на партийния печат, създаването на първите антифашистки, обединяващи различни демократични сили организации на трудещите се и интелигенцията, единофронтовските начинания на РМС и пр.[2]

След военофашисткия преврат на 19 май 1934 г. Работническата партия е обявена извън закона. Левите сектанти в партийното ръководство, като не отчитат нейното широко влияние сред масите и нейната многочисленост, побързват през септември с. г. да я обявят за разпусната. С помощта на Изпълнителния комитет на Комунистическия интернационал и на Задграничното бюро на ЦК на БКП тази груба политическа грешка се коригира. След 1935 г. тя започва да се възстановява на нелегални основи.

Новият стратегически и тактически курс, който през 1935 г. разработва Седмият конгрес на Комунистическия интернационал, със своето съдържание и своя дух изтъква особената необходимост от опита и традициите на Работническата партия. Това е курс, който насочва комунистическите партии преди всичко към изграждане на единен фронт на работническата класа и широк народен фронт за борба против фашизма и войната, за издигане на качествено ново равнище на масовата работа на партията. Като го овладява и конкретизира към нашите условия, Българската комунистическа партия възлага особена роля на Работническата партия.

В новите условия през втората половина на 30-те години именно чрез Работническата партия комунистическото движение в България осъществява своята авангардна роля в изграждането на Народния фронт. Работническата партия излиза на преден план и е най-активната сила в подготовката и участието на демократичните сили в общинските избори през 1937 г. и в парламентарните избори през 1938 г., в изграждането на конституционните комитети, в движението за амнистия, в защитата на Испанската република и т. н. От 1936 до 1939 г. с активното участие на вече нелегалната Работническа партия у нас се осъществява новият партиен курс. Историческо значение придобива фактът, че с реалното изграждане на Народния фронт масите се убеждават в последователната политика на комунистическото движение в защита на техните интереси. Те виждат в ленинската партия на работническата класа най-авторитетна сила, която реално и неотстъпно защитава интересите на целия народ. У тях въз основа на собствения им политически опит се утвърждава убеждението за необходимостта и силата на антифашисткото единодействие.

---

[1] История на БКП, с. 322, 332; Работническата партия в България, с. 10—11.

[2] Работническата партия в България, с. 339, 348, 377.

Digitized by Google

С активното участие на Работническата партия през втората половина на 30-те години по един специфичен начин вътре в самите казионни професионални съюзи се изгражда и единството на българската работническа класа.

В края на 30-те години по решение на ЦК на БКП, в което се отчитат голямото идейно-политическо влияние на Работническата партия, нейните традиции и нейният опит на работа сред масите и на масова революционна организация, се извършва реорганизация на комунистическото движение. У нас остава само едиа марксистко-ленинска революционна партия на работническата класа — Българската работническа партия. В нея се вливат кадрите и членовете на Българската комунистическа партия. С това дело завършва и цялостното развитие и формиране на нашата Комунистическа партия като революционна сила от ленински тип. Българската работническа партия се утвърждава и действува като авангард и ръководител не само на работническата класа, но и на народните маси, като най-влиятелна социална и национална политическа сила в страната. Нейната политика, идеология и организация имат за своя основа ленинизма. Великото учение на В. И. Ленин се утвърждава като практическо ръководство за действие на българските комунисти в борбата против фашизма и капитализма, за демокрация и социализъм.

В следващите решаващи години на революционната борба неоценимо значение придобиват опитът и традициите на Работническата партия в съчетаването на нелегалните с легалните форми и методи на работа и борба, зрялото ѝ умение да работи сред народните маси и при най-трудни условия да се развива като най-висша, но масова форма на организация на работническата класа. Този опит, тези традиции, това умение са една от главните гаранции за създаването на масовата политическа армия на революцията, на всенародния характер на Деветосептемврийското въстание през 1944 г., т. е. на условията, които редом с решаващата помощ на Съветската армия осигуряват победата на социалистическата революция в България.

●

Историческият опит на БКП в създаването и ръководството на Работническата партия налага трайни изводи. Той настоятелно сочи, че новите задачи, които формира общественият процес, могат да се решават успешно с нови подходи и методи, с нови форми и средства, с ново развитие на организационните структури, връзки и взаимодействия. Особено съществена е поуката и за диалектиката между формата на организацията и съдържанието на нейната дейност. Все в тази насока се налага мисълта за непрекъснато обогатяващата се партийна концепция за връзката на партията с народните маси, за нейната роля в превръщането им в съзнателен творец на историческия напредък.

Героичното дело на Работническата партия насочва вниманието ни към проблемите на взаимодействието на професионалните и младежките съюзи и другите организации и движения на трудещите се. В него ярко изпъква решаващият смисъл на единството на движещите сили на революционните преобразования и историческата мисия на Комунистическата партия в неговото осъществяване.

Digitized by Google

ЗА КАЧЕСТВЕНО НОВ РАСТЕЖ В ИКОНОМИКАТА

НОВИ МОМЕНТИ В УПРАВЛЕНИЕТО НА НАРОДНОТО СТОПАНСТВО

ИСАК ЛЕВИ
ГЕОРГИ ПАНКОВ

Тринадесетият конгрес на БКП очерта дългосрочната стратегия за научно-техническото и социално-икономическото развитие на страната. Наред с главните направления за развитие на икономиката и социалната сфера особено важно място в конгресните решения е отделено на по-нататъшното усъвършенстване на социалното управление. Възприет е курс, при който осъществяването на качествено новия растеж в икономиката е съчетано с принципнално нови решения в методите и стила на управлението. Става дума не за обикновена промяна в поведението, а за дълбоки качествени, комплексни, нкономнческн и политически условия и предпоставки за решителнн изменення в базата и надстройката на обществото.

Богатството от идеи и постановки, съдържащи се в решенията на партнйния конгрес, и натрупаният огромен опит в реализирането на априлската линня иа партията са фундаментът, върху който се разработиха новите организационни форми и механизмите на управление и самоуправление. Те намериха правна и нормативна реализация в Правилника за стопанската дейност н бяха обстойно и задълбочено обсъдени и приети на Декемврийския пленум (1986 г.) на ЦК на БКП.

Ядрото на новата система за управление, която е залегнала в основата на Правилника за стопанската дейност, е утвърждаването на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост и формирането на самоуправляващи се организации. Това са организационни форми от качествено нов тип, в които ролята на трудовия колектив и на отделния труженик се издига на нова висота, придобива нови измерения. По своето политическо, икономическо и социално съдържание изграждането на самоуправляващите се организации е практическа реализация на постановките на другаря Тодор Живков за обогатяване и понататъшно развитне на социалнстическите производствени отношения в условията на научно-техническата революция.

Как в Правилника за стопанската дейност са материализирани и правио-нормативно уредени тези постановки и нзисквания?

На първо място. Въздигнат е принципът, че **предприятието е основната технологическа, икономическа, организационно и социално обособена самоуправляваща се стопанска организация — стокопроизводител.** Неговият трудов колектив е овластеи да решава самостоятелно всички въпроси по стопанисването, обогатяването н опазването на социалистическата собственост. Едновременно с това той носи отговорност за резултатите от воденето на стопанската дейност.

Digitized by Google

На второ място. Самоуправлението на предприятието се осъществява от **основния трудов колектив** чрез своите органи — общото събрание (събранието на пълномощниците), стопанския съвет и ръководителя на предприятието.

Най-широки права, задължения и отговорности има **общото събрание,** в което участвуват всички членове на трудовия колектив. То обсъжда и решава целия кръг въпроси, свързани с технологичното обновяване, техническото развитие на предприятието, планирането на цялата производствено-стопанска дейност и със социалното развитие на трудовия колектив. На общото събрание е дадено правото да избира и освобождава стопанския съвет и ръководителя на предприятието, да приема вътрешните правила за стопанската сметка, за работната заплата и за устройството и дейността на предприятието.

На трето място. Особено важна черта за самостоятелност на предприятието е предоставеното му право да установява преки връзки с вътрешния и международния пазар, с държавния бюджет и с банките. Става дума за непосредствени връзки с държавния бюджет и общинските народни съвети както по отношение на плащане на данъци и други вноски, така и при получаване на дотации, субсидии и други. Новото във взаимоотношенията с банките е, че предприятието може да получава кредити и да бъде обслужвано от всяка търговска банка без никакви ограничения, на базата на договори за условията и сроковете за ползване и връщане на кредитите.

В Правилника за стопанската дейност значително място е отделено на **стопанските обединения, стопанските комбинати и асоциациите** като организационни форми за обединяване на трудовите колективи. В условията на научно-техническата революция при разширяващото се участие на страната в международното разделение на труда това са организационни форми, които имат принципно ново съдържание.

Характерни особености за стопанското обединение и стопанския комбинат са:

- те се създават за обединяване на предприятия, когато с това се осигурява постигането на набелязаните от държавата пробиви в стратегическите направления, увеличава се ефективността на общественото производство, задълбочава се специализацията и се задоволяват комплексно потребностите;
- провеждат държавната политика по технологичното обновление и внедряване на постиженията на научно-техническата революция в цялата система, организират пазарни проучвания и набелязват пазарната политика, която осигурява увеличаване на производството и износа;
- осъществяват на принципно нова основа планово-координационни функции, с които се реализира новата технология на планиране.

В съответствие с принципите на самоуправлението е създадена възможност стопанските обединения да се образуват доброволно по решение на стопанските съвети на заинтересуваните предприятия. В отделни случаи те могат да се създават и по инициатива и решение на Министерския съвет. На обединенията се предоставят само онези функции и права, които могат да се изпълняват по-ефективно, отколкото от отделните предприятия. Предприятията, участвуващи в обединението, независимо от на-

Digitized by Google

чина на образуването му, запазват своята правна и икономическа самостоятелност, връзките с пазара, бюджета и банките.

По нов начин се организира управлението на обединението. То се осъществява от стопанския съвет, в който влизат ръководителите на предприятията и по един представител на трудовите колективи, ръководителят на обединението, председателят на профсъюзния комитет и представител на съответната обслужваща банка.

За осигуряване ръководството на крупни междуотраслови производствени комплекси и съчетаване на интересите на държавата и самоуправляващите се организации се пристъпва към създаване на **асоциации.** Това са мощни икономически групировки, които се образуват върху основата на комбиниране на отраслите, на широка и всеобхватна интеграция на технологиите и производствените мощности. Те провеждат единна, развойна, технологична и пазарна политика и координация. Това е нов тип организационна форма, чрез която при сложните и многоаспектни задачи се осигурява обезпечаване и концентрация на усилията на предприятия с различен предмет на дейност, научни организации, вузове и др., като се рушат отрасловите и ведомствените бариери в управлението на икономиката.

Широките права на трудовите колективи да вземат самостоятелни решения по организирането и управлението на възпроизводствения процес са гарантирани с нова технология и ново съдържание на планирането, ценообразуването, разпределителните отношения и взаимоотношенията с бюджета и с банките, с целия икономически инструментарнум за управление на народното стопанство. С тях се осигурява преход към принципно нови механизми и подходи, които стават сърцевина на социалистическото самоуправление.

Въвежда се **нова система на планиране.** Главно съдържание на цялата планова дейност стават въпросите за разработването и внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес. Взаимоотношенията между държавата и отделните стокопроизводители при планирането се изграждат на икономическа и нормативна основа. Всички въпроси по формирането на темповете и пропорциите, качествените изменения в структурата на производството, ускореното усвояване на научно-техническите постижения и на тази основа осигуряване на бърз икономически растеж в икономиката се решават на основата на широк диалог между държавата и самоуправляващите се организации. Чрез диалога се създават условия за задоволяване на потребителското търсене, изпълнението на задълженията на страната към други държави и постигане на ефективен износ и външноикономически връзки.

В резултат на диалога се преодолява административният подход при планирането, осигурява се еднопосочност в интересите на държавата и трудовите колективи чрез съвместна оценка и търсене на общи решения, с които се осигуряват набелязаните от партията цели, преодолява се балансираността на плана и се постига пропорционално развитие на икономиката.

Главната отличителна черта на **новия подход** на планирането е, че държавният план не се разпределя административно и адресно по самоуправляващи се стопански организации. Той достига до тях под формата на информация за целите, темповете и пропорциите, които държавата е набелязала. До тяхно знание се

Digitized by Google

довеждат направените от държавните органи технологични разчети, програми, прогнози и др. На организациите се съобщават всички икономически условия, нормативи и икономически регулатори, при които ще се осъществява стопанската дейност. В такава нова икономическа обстановка и среда работят както самоуправляващите се организации, така и държавните органи, т. е. създадени са условия за равноправие между тях като равнопоставени участници при съставянето на плана.

При новата технология на планирането самоуправляващите се стопански организации разработват своя план самостоятелно при спазването на следните по-важни задължения, които са всеобщи:

мощностите да се използват в рамките на производствения капацитет с оглед задоволяване потребностите на народното стопанство и населението;

планът да се изгражда на основата на собствените проучвания за потребителското търсене и сключените стопански договори;

осигуряване на условия за постигането на предвидените с държавния план цели, темпове, пропорции, задачи за научно-технически прогрес и за повишаване на технологичното ниво и ефективността на производството и качеството на продукцията.

С новия подход на планиране се дава възможност държавата да се освободи от централизирано определяне на множество планови показатели и да концентрира усилията си върху стратегическото развитие, технологичните и пазарните пробиви и структурните изменения в икономиката. В същото време тя си запазва правото да определя държавни поръчки за особено важни натури, важно нови технологии, фундаментални и приложни изследвания, както и за обекти с национално значение.

Значителна роля в Правилника за стопанската дейност се отделя на **цените и ценообразуването** като един от основните икономически регулатори, чрез който се създават икономически интереси и икономическа принуда за ефективно водене на стопанската дейност. За да се издигне активното въздействие на цените като обективен измерител на обществено необходимите разходи, е възприет принципът в основата на вътрешните цени на едро да се поставят реални цени, по които нашите стоки се продават на представителни и перспективни за страната външни пазари. Така по-добре ще се използва действието на закона за стойността, ще се отчитат признаваните на пазара обществено необходими разходи. По този начин, от една страна, се държи сметка за отворения характер на нашата икономика и нейните връзки с външния пазар, и от друга — се довеждат условията на конкуренцията до нашите производители.

Друга важна опорна точка в новата система на ценообразуването е обвързването на цените с качеството, техническото равнище и функционалната характеристика на изделията с техни аналози, произвеждани от водещи фирми в света.

Установените по този начин цени са максимални и не могат да бъдат надвишавани. На самоуправляващите се стопански организации се предоставя правото да се договарят за конкретните цени на едро на отделните стоки, изделия и услуги. Самоуправляващите се организации могат да се договарят за намаляване на цените в зависимост от търсенето и предлагането, от срока и другите условия на доставка, серийност и други, без да е необходимо разрешение от никакъв орган.

Digitized by Google

Цените на дребно на стоките за потребление и услугите за населението и занапред ще се определят по досега установения ред и тяхното равнище ще се контролира от държавата.

Едновременно с разширяването на правата на самоуправляващите се организации по ценообразуването решително се повишава **ролята на държавните и обществените органи и организации по контрола на цените.** Главното в тяхната контролна дейност е да се спазват правилата на ценообразуване, да не се допуска злоупотреба с монополното положение на отделни стокопроизводители и в крайна сметка да се осигурява защита на интересите на обществото и отделните потребители.

По-нататъшно развитие получава **самоиздръжката.** Новото съдържание на този принцип е, че вече не е достатъчно да се уравняват разходите с приходите. Такъв подход, спазването само на това изискване е белег на екстензивно развитие, на изоставане, което няма нищо общо с поставената от партията задача за качествено нов растеж на икономиката. При новите условия истинската самоиздръжка трябва да осигурява все по-големи, все по-нарастващи средства за разширено възпроизводство на предприятието, за неговото усъвършенстване по пътя на технологичното превъоръжаване и внедряване на постиженията на научно-техническата революция. Значително трябва да се увеличава и делът на средствата, които се акумулират в държавата за покриване на обществените потребности и за постигане на набелязаните цели на общественото развитие.

Характерна особеност на новата организация на стопанската сметка и самоиздръжката е, че:

взаимоотношенията с бюджета се уреждат с данъци, които са свързани с вида и предназначението на продукцията, съответно с качеството на използваната земя или природен ресурс, а не с предприятието и с размера на печалбата му;

средствата на предприятията са обособени в малко на брой фондове, като държавата определя минималните отчисления за тях и предоставя правото на трудовите колективи сами да решават конкретния им размер;

нормативно е установено за какво не могат да се използват фондовете и се разширяват възможностите средствата да се насочват за внедряване на техническия прогрес, за строителство на нови мощности за търсена ефективна продукция, за социални мероприятия;

модернизация и ново строителство с висока ефективност, осъществени чрез банков кредит, да бъдат за сметка на данъка върху реализацията на произвежданата от съответните мощности продукция;

средствата по фондовете на предприятието могат да се централизират само по решение на стопанския съвет на обединението, като се създава гарантиран минимум, неподлежащ на централизиране;

по принцип всяка самоуправляваща се стопанска организация трябва да осигурява валутната си самоиздръжка, т. е. в рамките на реализираните от нея валутни приходи да осигурява валутни постъпления за държавата и да покрива своите собствени нужди.

Правата и отговорностите на трудовите колективи за резултатите от стопанската дейност са намерили отражение в начина за формиране на фонд „Работна заплата“.

Digitized by Google

По-нататъшно развитие получава **принципът за резултативно-остатъчния характер на работната заплата.** Преди всичко резултативният характер се осигурява чрез възприетия начин за формиране на фонда и поставянето му в пряка връзка с нарастването на общия доход в сравнение с предходната година. На първо място, това означава, че работната заплата зависи от обема на реализираната продукция, икономията на материалните разходи, многосмениото използване на производствените фондове, подобряването на качеството, внедряването на нови технологии и други фактори на интензификация.

На второ място, резултативният характер на работната заплата се осигурява чрез заплащане за постигнати резултати, а не за извършената работа. Това означава, че на трудовите колективи се заплаща за реално получени резултати, а не за работно време. Този подход ще се прилага повсеместно както в материалното производство, така и в създаването на технологични и научни продукти.

На трето място, работната заплата е обобщен краен резултат, който се получава, след като от дохода на предприятието се изплатят данъците и другите нормативни плащания, погашенията и лихвите по заемите за капитални вложения и се отчислят средства за инвестиционния и рисковия фонд и за социално-битови мероприятия. С други думи, работната заплата отразява уменнето на трудовия колектив да се използват ресурсите, да се води разумна инвестиционна политика, умението да се разработва и провежда ефективна пазарна политика, правилно да се подбират кадрите, да се провеждат мероприятия, водещи до намаляване на персонала.

Наред с това и на тази основа в рамките на така формирания фонд „Работна заплата" е създадена възможност за увеличаване на средната работна заплата и на индивидуалната заплата, без размерът им да се ограничава.

Създават се гаранции срещу уравниловката при заплащането и е предоставено право на трудовите колективи сами да избират системите за организация на работната заплата в зависимост от организационно-техническите и икономическите предпоставки и условия в отделните предприятия. При това задължително следва да се спазват изискванията:

бригадата и отделните работници да получават работна заплата за произведената и предадена в срок качествена продукция;

специалистите и другите ръководни кадри да получават работна заплата за изпълнение на възложените им задачи и за постигнатите резултати от дейността, за която те отговарят;

ръководителят и неговите заместници да получават работната си заплата изцяло в зависимост от крайните годишни резултати (рентабилност, увеличаване на печалбата, изпълнение на държавните поръчки и на договорните задължения) от дейността на предприятието, което ръководят.

Друг съществен, характерен момент на новата организация на работната заплата е, че тя не е гарантирана и трябва да се заработи, и то не само на отделното работно място, а като краен резултат от цялостната дейност на предприятието.

В съответствие с този подход е изграден и механизмът за данъчно регулиране на фонд „Работна заплата", който е насочен към спазване на нормативно установено от Министерския съвет

Digitized by Google

съотношение между нарастването на общия доход и на работната заплата.

Всичко това превръща работната заплата в един от най-силните и гъвкави инструменти, чрез който трудовите колективи въздействуват върху поведението на своите членове за активно участие в стопанската дейност.

При новите условия инвестиционният процес се превръща в главно средство за развитие и внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес. В центъра на инвестиционната дейност се поставя предприятието-инвеститор, което на конкурсна основа организира проучването, проектирането и изграждането на обектите, получава кредити и организира цялостното финансиране, носи отговорност за своевременното усвояване на мощностите и постигането на предвидения ефект. Новото е, че с Правилника за стопанската дейност се изключва възможността инвеститорите да се определят административно — един да решава какво, кога и как да се изгражда, а друг да носи отговорност за резултатите от функционирането на обектите.

С новата наредба се осигуряват възможности за премахване на всички бюрократични и административни формалности, свързани със съгласуване на проектите, със строителството и с доставката на машините и съоръженията. Всичко това наред с новите съкратени срокове за времетраене на строителството е насочено към намаляване на незавършеното строителство, концентрация на капиталните вложения, срочно въвеждане на обектите и постигане на проектните мощности.

С правилника са създадени организационни условия и мощни стимули за провеждане на партийната политика за ускорено внедряване на постиженията на научно-техническата революция, за качествено нов растеж в икономиката.

Основно звено, което осигурява технологичното обновяване на производството, приложно-изследователската дейност и трансфера на технологиите, са самоуправляващите се стопански организации. Тази дейност те осъществяват самостоятелно или чрез научно-технически центрове, технологични центрове, организации за пренасяне на технологии, организации за изследване и технологии и програмни колективи.

Предвидено е програмният колектив да бъде основна форма за създаване, усвояване и трансфер на технологични продукти. Той сам определя своя числен състав, работи на бригаден акорд и вътрешностопанска сметка и разпределя работната заплата между членовете си и сам управлява предоставените му ресурси.

Възлагането на задачи за създаването на конкретен научен резултат, за разработване и усвояване на нови технологии и изделия се предвижда да става чрез конкурс и договор.

Силно се стимулират организациите и програмните колективи, разработили и внедрили научно-технически продукти. За период от 5 години на тях се предоставя значителна част от допълнителната печалба, от която до 25 на сто се използват за стимулиране на колектива.

Засилени са отговорностите на трудовите колективи и отделните техни членове за качеството на продукцията. Управлението на качеството обхваща целия възпроизводствен процес — от пазарните проучвания, научните изследвания и развойната дейност до реализацията на продукцията и нейното потребление. Занапред не се разрешават производството, изкупуването, вно-

Digitized by Google

сът и продажбата на продукция, която няма утвърден стандартизационен документ, регламентиращ нейното качество.

В Правилника за стопанската дейност са предвидени и редица други положения, които дават възможност последователно да се въвеждат в практиката принципите на самоуправлението. Става дума за:

организиране по нов начин на взаимоотношенията между търговските и производствените предприятия. Отговорност за задоволяване на вътрешния пазар с предмети за потребление, средства за производство, суровини и материали носят търговските организации, когато не са поръчали необходимите стоки по срокове, количество, качество, асортимент, сезон и други, и предприятията-производители, когато не са доставили договорените стоки;

приоритет на задоволяването на потребностите на вътрешния пазар пред износа над договорените задължения на страната. При неспазване на това изискване придобитата валута се изземва и се използва за внос на необходимите стоки;

засилване на отговорностите на трудовите колективи и на виновните длъжностни лица при неизпълнение на договорните задължения, при неспазване на изискванията за качеството на продукцията, при нетърсене на отговорност и други.

От този най-общ преглед на новите постановки и решения в Правилника за стопанската дейност може да се направи изводът, че с него се дава отговор на партийната повеля за издигане трудовите колективи като стопани на социалистическата собственост, за интензификация на икономиката и качествено нов икономически растеж на основата на научно-техническия прогрес.

Мащабността на задачите и характерът на проблемите поставят качествено нови изисквания пред партийните органи и организации, към Българските професионални съюзи и другите обществени организации.

За пълнокръвното функциониране на новите организационни форми и за осъществяването на коренен поврат в механизма на управлението на народното стопанство е необходимо партийните, профсъюзните и другите обществени организации: Първо, да положат максимално грижи за издигане ролята и авторитета на трудовия колектив и на неговите органи за самоуправление, за насочване на тяхната дейност към решаването на възловите научно-технически, икономически и социални въпроси и задачи, произтичащи от целите на държавния план и от сключените договори. Да оказват конкретна помощ за бързото усвояване и пълното прилагане в практиката на Правилника за стопанската дейност, като съдействуват на трудовите колективи за изработване и приемане на конкретни вътрешни правила за прилагане на стопанската сметка и за организация на работната заплата съобразно спецификата на производствено-стопанската дейност. С действено политическо ръководство да се осигурява широко участие на трудовите колективи при вземането на решения за развитието на производството, за технологичното му обновяване, да гарантират техните права.

От изключителна важност е партийните комитети и организации да станат инициатори на промяната на стила и метода при подготовка и приемане на колективните решения, при широко участие на изявени специалисти и на трудовите колективи. Да осъществяват партиен и обществен контрол.

Digitized by Google

ДЪЛГЪТ И ОТГОВОРНОСТТА НА КОМУНИСТА В НАУЧНОТО ЗВЕНО

Проф. д-р МИХО СЕМКОВ
заместник-завеждащ отдел „Селскостопански" на ЦК на БКП

От мащабите на развитие на научно-техническата революция се определя днешната и утрешната съдба на човечеството. От съединяването на предимствата на социализма с научно-техническата революция, от практическото използване на нейните постижения зависи изходът от гигантското състезание между социалистическата и капиталистическата световна система. следователно и развитието на световния революционен процес.

Във встъпителното слово на др. Тодор Живков пред Февруарския пленум на ЦК на БКП (1985 г.) бе казано: „При сегашните условия да осъществяваме научно-техническата революция означава да изграждаме развито социалистическо общество. И обратното, да изграждаме развития социализъм у нас, това означава да осъществяваме научно-техническата революция". Кардиналните постановки на Февруарския пленум бяха доразвити и обогатени на Януарския пленум (1986 г.) и в материалите на Тринадесетия конгрес на БКП.

Следователно задачата, която се поставя пред нашата наука, пред всеки научен работник, не е само едновременно да усвояваме постиженията, които другите страни и народи са създали в науката и техниката, но и сами да станем творци, да даваме свой принос в завоюването от социалистическите страни на челни позиции в основните направления на научно-техническата революция. Това налага научните работници да поставят в центъра на своята научноизследователска работа онези качествено нови и нерешени проблеми и задачи, които са извикани на дневен ред от изискванията на научно-техническата революция.

Задачите за развитието на селското стопанство, които произтичат от общите закономерности на разгръщане на научно-техническата революция в страната, бяха обосновани от Мартенския пленум на ЦК на БКП (1985 г.). В материалите на пленума задълбочено и аргументирано бяха посочени успехите в преустройството на социалистическото селско стопанство. Създадени са големи за мащабите на страната материално-техническа база и научно-кадрови потенциал. Фондовъоръжеността на един зает достигна над 10 хиляди лева. Внедряват се енергонаситени трактори и високопроизводителна техника. Голяма роля за увеличаване на производството на селскостопанската продукция изиграха новите сортове хибриди и породи с големи продуктивни възможности. В отрасъла сега работят повече от 20 хиляди висшисти и над 1800 научни работници.

Значителен е ръстът на производството на основни стратегически продукти — зърно, месо, мляко, яйца. По производството и потреблението на хранителни продукти на човек от населението социалистическа България се нареди между страните с развита икономика, успехите на нашето селско стопанство получиха международно признание.

Тия успехи по традиция са свързани и с приноса на научните работници. Всеотдайността на голяма част от тях на делото на партията идва още от участието ии в борбите на РМС и БОНСС. В годините на народната власт в

Digitized by Google

авангарда на борбата за ускорено развитие застанаха комунистите-научни работници. Тяхната дълбока идейна убеденост и комунистическа принципност се съчетаха с една вродена обич и всеотдайна признателност към родните поля, към радостите и мъките на тези, които създават хляба на всички. Тази обич е изворът за трудолюбието, честността, скромността, етичността и чувството за отговорност на комуниста-учен.

Ежедневен пример в това отношение е академик Павел Попов. Корените на неговата вярност към идеите на партията и всеотдайност в служба на народа водят началото си още от 1923 година, когато в родното си село взема участие в Септемврийското въстание. В годините на народната власт той става един от организаторите на селскостопанската наука, неин ревностен популяризатор, активен внедрител и създател на научна школа. Извор на непресъхващата му сила, енергия и ентусиазъм е постоянната връзка с хората.

Истинско възхищение будят неговата отзивчивост и готовност да посети всеки блок, да крачи по разораните и кални ниви, да рови с ръце земята, да трие между длани узрели житни класове и да изпитва истинска радост от любовта към всяко житно зърно. Венец на неговата творческа дейност са създадените самостоятелно и в колектив 32 сорта пшеница, 15 сорта пипер и други.

Десетилетия наред акад. Павел Попов създава не само сортове, но и школува талантливи учени-селекционери. Един от тях е ст. н. с. първа степен Александър Караиванов. Ремсовото му вдъхновение от 1942 г. днес откриваме в любовта към земята, към насъщния хляб и към тези, които го създават. Мечтата и действията на комуниста, учения, директора на института в гр. Генерал Тошево Александър Караиванов е на основата на най-новите сортове и на правилната агротехника да се постигнат 1200—1300 кг биологичен потенциал на пшеницата, а средните добиви за страната да се затвърдят над 500 кг.

Когато правим анализ на успехите, иска ни се да надникнем подълбоко в света на научния работник, да разберем мисли, идеали, мотиви на откривателската дейност. На първо място прави впечатление, че никой от тях не се е посветил на това поприще, както се казва, „за единия хляб". За автора на осем междулинейни хибрида царевица д-р Владимир Вълчинов целите са: „по-добивна царевица, отколкото другите са създали"; създателят на осем сорта тютюн ст. н. с. Куин Кунев казва, че мери вече живота си не с изминалите години, а със създадените сортове. Потребностите на обществото на сегашния етап от развитие слагат тежестта в работата.

Много имена могат да се изброят. Редица постижения на нашата селскостопанска наука имат признание зад граница. Най-голямото признание за тях идва, наред с научните титли и държавните награди, от практиката, от редовите труженици. Те са търсени постоянно, постоянно са на път, сверяват работата си с живота, утвърждават се чрез нея и по такъв начин са се превърнали в ръководители и преподаватели на една голяма аудитория, обхващаща цялата страна.

Постиженията, добрият пример са база, която следва да ни изведе в орбитата на качествено новия растеж. Съвремието е динамично, а в динамиката най-ярко се проявява не само напрежението на критериите, но така също и несъответствието между нарасналите възможности на материалнотехническата база и изоставането на някои звена от субективния фактор.

За постигане на качествено нов растеж пред селскостопанската наука стоят за решаване редица крупни по мащаби и сложни по характер проблеми. На основата на фундаменталните идеи и открития следва да се създадат принципно нови технологии и решения за опазване и очистване на земята и природната среда, за запазване и увеличаване на почвеното плодородие (чрез нови методи за обработване на почвата, торене, напояване и за борба с болести и неприятели по растенията). Съвременните биотехнологии създават възможност за ускорено създаване на нови високодобивни видове и сортове растения за увеличаване

Digitized by Google

производството на зърно, фуражи, плодове и зеленчуци и особено за рязко увеличаване на производството на високобелтъчни фуражи за решаване на белтъчния проблем. Нови системи машини, технологии и технически решения са необходими за високоефективно и без загуби прибиране и оползотворяване на реколтата. За интензификацията на животновъдното производство с ускорени темпове следва да се създават и внедряват нови високопродуктивни породи и хибриди животни, а за пълноценното използване на техния биологичен потенциал — нови системи на хранене и отглеждане, нови средства и методи за повишаване плодовитостта и за профилактика и лечение на заболяванията.

●

Успешното решаване на тези изключително отговорни задачи налага преустройство в стила и методите на ръководство на селскостопанската наука, в стила и методите на научноизследователската работа, в стила и методите на внедряване на научните постижения в практиката. То следва да обхване всички звена — Селскостопанската академия, програмните колективи и съвети, научните институти, секциите, катедрите, и да се осъзнае от всеки научен работник — от беловласия професор до навлизащия в науката аспирант. Научноизследователската работа се нуждае от ръководство компетентно, делово, принципно, резултатно, като се извеждат на преден план глобалните проблеми. Редица от тях излизат вън от рамките на възможностите на националния ни научен потенциал (съвременните биотехнологии, генното инженерство и други), затова сътрудничеството със СССР и другите страни от социалистическата общност днес се осъществява в нови форми, с нови измерения.

Главното сега обаче е да се задействува в максимална степен научнокадровият потенциал на страната, съществено да се повиши творческата му ефективност. За интензификацията и резултатността на научноизследователската работа е необходимо да се обнови материално-техническата база и лабораториите да се оборудват със съвременна апаратура за научни изследвания, която да способствува за получаване бързо на много по-точни научни резултати. Едва ли обаче само с материалната база ще решим проблемите, ако подценим преустройството на стила на работа в редица научноизследователски институти. С години някои от тях са в люлката на самодоволството и се задоволяват с доморасли критерии. Като от рог на изобилието се изсипват дребни научни публикации, организират се симпозиуми, конференции и конгреси с международно участие, а като се премине от формата към съдържанието, ще се установи, че там е пусто.

Има научни звена, в които е създадена атмосфера на взаимна търпимост, взаимно опрощаване на интелектуалния мързел, а в други атмосферата често е нажежена, но не от творчески ентусиазъм, а от безпринципни борби. За съжаление ръководителите на такива звена понякога с явното съгласие или с мълчаливото безразличие на партийните бюра прикриват истинското състояние на нещата с външнопоказна взискателност, с псевдопринципност, като в същото време не мислят нито за работата, нито за съдбата на хората. Тия явления налагат още повече освежаването и обновяването на кадрите да става редовно.

Изключително голяма е отговорността на партийните органи и организации не само за количествения състав, но главно за качественото състав, т. е. какви хора ще попаднат в научното поприще. През последните години има понижение на критериите. Будните и талантливи млади специалисти намират бързо реализация в стопанския живот при по-добро заплащане, а за обявените конкурси няма достатъчно кандидати, което ограничава възможността за по-прецизен подбор.

Следващият не по-малко важен проблем е за формирането на научния работник, за създаването на условия за пълна изява на неговите способности и талант. Това до голяма степен зависи от атмосферата в института, от колектива и преди всичко от научния ръководител. Да се учиш при талантливи

Digitized by Google

учени е наистина щастие. Научният ръководител е необходимо с голямо чувство за отговорност да покаже пътя на младия, навлизащ в науката човек, да му помогне да направи първите крачки, да му вдъхне любов и запали неукротимия огън на творчеството, да създаде у него твърдото вътрешно убеждение, че успехите в науката не идват сами, че са необходими огромен изследователски труд и лишения от много земни удоволствия.

Научният ръководител трябва да бъде непрестанен източник на идеи, извор на непресъхващото обновяващо се знание. За съжаление някои научни ръководители дълго време оставят младите да се лутат в безпътица и високомерно, с пренебрежение се отнасят към техните искания, предложения, мнения. Други просто нямат време поради вредната практика добре изградени научни творци да работят по съвместителство на няколко места, да заемат различни административни длъжности, да бъдат членове на няколко научни съвета и редакционни колегии. Такива учени вече на практика са престанали да бъдат научни работници, те изостават, защото науката не търпи номадството — тя съжителствува само с отседналия човек.

За израстването на младите научни работници като истински творци на нови знания, създатели на принципно нови технологии освен атмосферата в институтския колектив голямо значение имат личните качества на младия човек. Ако в него няма необходимият интелектуален заряд и неутолима жажда към новото, към неизвестното, съчетани със сизифовско трудолюбие, със смели виждания и действия за постигане на научната цел, от него няма да излезе никакъв учен, а безплоден чиновник в науката, нещо, което общественото развитие повече няма и не може да търпи.

Високите изисквания и критерии към качествата на научните работници — интелект, талант, трудолюбие, всеотдайност, високо нравствено и морално-етично поведение, активни обществени позиции и партийна принципност, се обуславят от нарастващата роля на субективния фактор като творец на обществото, от разбирането, че каквото е равнището на човека, такава е степента на развитието на самото общество. Те не бива да се подценяват, защото фактите показват, че и при социализма може да се появят „учени", които, за да привлекат вниманието, обещават бързо решаване на някои остри проблеми. Има и такива, които смайват с богатството на нови научни термини, омайват, разбира се, неукия или средноукия. А когато тези термини се разнищят и се види какво се крие зад тях, оказва се, че там е пусто.

●

За бързото преодоляване на някои негативни явления и тенденции в областта на научноизследователската дейност особено много нараства ролята на първичните партийни организации в научните учреждения и звена. Техен дълг е да създават условия за бързото нарастване дела на активните, самостоятелните, дискутиращите, критично мислещите научни работници. На основата на ленинските принципи и норми на партиен живот първичните партийни организации извеждат напред демократичните елементи, онова, което способствува за усвояване на равноправието между учените, еднаквата им роля и отговорност за развитието на научно-техническия прогрес.

Събранията на научните колективи следва да се превърнат в срещи за деловн разисквания, за съпоставяне на различни гледни точки, нужни са дискусии и борба на мнения, а не стандартни одобрения, празни самоотчети и външно единодушие. Не случайно още в древността са казвали: „Ако не са изказаии разни мнения, няма от какво да се избере най-доброто".

Първичните партийни организации могат да извършат съдържателен поврат в партийната работа към повече деловитост и конкретност и много по-малко декларативност, универсалност. Характерът на партийната работа изисква свързването на всеки проблем с отделния комунист, подбуждащ го към творчество, към конкретно мислене, а това по същество е политическа предпоставка за активи-

Digitized by Google

зиране на творческото начало в неговата работа: на изследовател, откривател, внедрител.

Всяка първична партийна организация ще може да ръководи и направлява обективните закономерности на научно-техническия прогрес само тогава, когато заговори с езика на конкретността, за конкретни задачи и срокове, конкретни хора, конкретни действия и поведение. Остане ли на равнището на повтаряне и декларираме, на хвалене важността, полезността и значението на научно-техническата революция, тя не може и няма да осигури напредък в решаването на важните задачи.

За партийната работа в научните звена е особено необходимо да се издигне направляващата функция на първичните организации. Това ще се постигне тогава, когато в тях се създаде обстановка на непримиримост, на търсене на нови решения, когато световните тенденции в науката станат конкретни цели за всеки научен колектив. Правилно у нас се поставя задачата при съставянето на плановете да се търсят научно-обосновани критерии, но това за науката има още по-голяма значимост, защото ако днес научно-изследователската работа изостава, тя неминуемо залага изоставане (и то пряко изоставане) на съответния отрасъл.

За да се постигне качествено нов растеж в селското стопанство, налице следва да бъде предшествуващ темп, предшествуваща мащабност в научноизследователската работа. Все още има случаи, когато от редица години в дадени райони работят научни звена, извършват се изследвания с особена значимост за този район, но в последна сметка, когато трябва да се пристъпи към коренно обновяване на производството, към преструктуриране и т. н., се търсят (и то напълно основателно) постиженията в чужбина. Това е найточната атестация за съответните научни работници...

Преустройството на нашия научен фронт, за да отговори на качествено новия растеж, започва съвсем основателно от преодоляването на инерцията на миналите подходи. И досега у нас все още съществуват някои симптоми на изолираност на отделните институти, на отделните секции. Това става, когато интеграционните връзки, за съжаление, не могат да обединят усилията на сродни научни звена, за да постигнат съвременно равнище на технологията; в други случаи научните изследвания се откъсват от фундаменталните науки, поради което целите се постигат трудно или не може да се осигури разностранен ефект.

На сегашния етап най-правилният път за излизането от дребнотемието, от ограничените резултати е широкото кооперираме на усилията на разнородни специалисти за комплексно, програмно-целево решение на стратегическите задачи на отрасъла. Това от своя страна изисква намирането на нови принципи и форми на организация в създаването на програмни научни колективи от няколко типа с характерни и специфични черти, отговарящи на съответната научна област, в която те се формират. Програмните колективи ще дадат своя ефект толкова по-бързо, колкото по-активно се подкрепят участниците в тях, когато се откроява и стимулира приносът на всеки един и особено когато се стимулират морално проявите на безкористно и честно отношение към общия проблем.

Първостепенно задължение сега на всички първични партийни организации е да направляват усилията, енергията, инициативността на комунистите-учени, а чрез тях и на цялата армия научнокадрови потенциал. Ученият комунист трябва да осигури със своето поведение и идейност, с организаторския си талант ръководната роля на партията за постигането на налагащото се преустройство в мисленето и подходите при решаването на сложните проблеми, пред които е изправен целият научен фронт. Ето защо формирането на учени от нов тип е основна задача на партийните организации и ръководства в научните звена.

Digitized by Google

РАЗМИСЛИ, ПОЗИЦИЯ, ДЕЙСТВИЯ

КОСТА ДИМОВ

Да се разказва за комбината за обработка на цветни метали „Димитър Ганев" в столицата, определен в новата структура на металургическия отрасъл като предприятие (МПОЦМ), е колкото лесно, толкова и трудно. Защо? Защото на еднакъв адрес са и богатите традиции в живота и дейността на един прославен трудов колектив, и неизмеримо трудните проблеми, които той сега има да решава.

Свидетелство за високата обществена оценка на качеството на труда на металурзите са многото отличия, награди „Първенец в социалистическото съревнование". Сътворяваната от тях продукция достига до близо две хиляди производствени звена в страната. Важен компонент е на изделията на нашата машиностроителна, електронна промишленост и др. Но силна тревога буди фактът, че основните производствени мощности са вече стари. А пред внедряването се изправят бариери от най-различен характер — икономически, организационни, технологически, управленски...

И така, **тук се срещат, а може да се каже и сблъскват старото и новото.** Разбулва се истината, че конгресната повеля, критерий и изисквания за преустройство буквално на всяка една дейност са неподвластни на минали стереотипи, традиционни действия, на самодоволство от постигнатото.

Ето какво мислят за това:

Секретарят на партийния комитет: „Много неща са изговорени и написани за внедряването на съвременните постижения на научно-техническия прогрес в нашето металургично предприятие. Създаваме организация, мобилизираме хората, борим се за преодоляване на трудностите. Но... както някои още ни наричат КОЦМ продължава да си работи с остарялата, в много отношения вече морално и физически износена техника."

Директорът на предприятието: „Истината? Трябва най-после да се сбъдне мечтаната модернизация и реконструкция. Закъснели сме и затова сега времето за нас е безценно — време на обновление, на реорганизация, на разширяване социалистическата демокрация — на преустройство".

Оценката на районния комитет на БКП — район „Искър": „Бюрото на районния комитет дава незадоволителна оценка на партийния комитет на металургичното предприятие за обработка на цветни метали „Димитър Ганев" по подемане изпълнението на решенията на XIII конгрес на БКП и на стратегията за качествено нов растеж в икономиката."

ПРЕЗ МЕСЕЦИТЕ юни и юли миналата година — три месеца след XIII конгрес на партията — районният комитет на БКП в район „Искър", подложи на задълбочен, комплексен анализ състоянието на проблемите в предприятието. Потърси отговор на големия въпрос как се овладяват от комунистите и целия трудов колектив решенията на конгреса, как се преустройва дейността и на главния субективен фактор — партийната организация, и на стопанското ръководство, на всички.

Не беше ли рано, само три месеца след конгреса, да се поставя този въпрос? Разбира се, че не! Защото толкова време преди забележителния форум имахме решенията на Февруарския пленум (1985 г.),

Digitized by Google

теоретическите разработки и практическите подходи, с които Централният комитет и неговият генерален секретар др. Тодор Живков въоръжиха кадрите. Имахме ясно очертаната партийна стратегия за ускорено внедряване постиженията на съвременния научно-технически прогрес, забележителния документ за качествено новия растеж в икономиката и всички сфери на живота.

Да, да се изчаква преустройството няма време. Традиционализмът, инертността и шаблонът карат да буят плевелите на неефективността в партийната работа.

Няма съмнение, напълно правилен бе подходът на районния комитет. Създадената комисия с участието на най-опитни негови работници, на специалисти в областта на партийно-организационната, идеологическата, масовополитическата работа, на партийното ръководство на социално-икономическите процеси всестранно изучи, анализира, оцени състоянието на проблемите в предприятието, ефективността на партийнополитическата и организаторската работа, даде препоръки по предстоящите задачи.

Ще посоча някои от изводите, оценките и обобщенията на комисията.

● Партийният комитет и първичните партийни организации са провели разяснителна дейност сред комунистите и целия трудов колектив за запознаване с постановките и задачите, произтичащи от решенията на XIII конгрес и документа на Политбюро на ЦК на БКП за качествено нов растеж в икономиката. И дотук той е приключил със своите задължения. „Необходимостта от извършване на модернизация и реконструкция на този етап задържа по-високите и динамични темпове на развитие" — това е „обективната" причина, зад която той застава в оправдание за своята безинициативност. От тази гледна точка извършената актуализация на плана е един вид разкриване на „резерви", които не могат да се причислят към технологично обновление на предприятието или въвеждане на технически новости.

● Осигурените с плана темпове не отговарят на конгресните решения и на постановките за качествено нов растеж в икономиката.

● Информационната система като цяло е задоволителна. Необходимо е партийният комитет да разработи и експериментира система за пропаганда на научно-техническите и технологичните знания. Това ще допринесе за издигане равнището на първичните партийни организации и партийните бюра като генератори на новото.

● В момента в колектива съществува отлив от рационализаторското и изобретателското движение... Наложително е партийният комитет, партийното бюро и първичните партийни организации да вземат незабавно мерки за възвръщане на добрите традиции.

● Въпреки че в партийната организация функционира стройна система за политическа просвета, като цяло нейните форми се разгръщат донякъде встрани от потребностите на живота в отделните колективи. От осем звена на политическата учебна година само три имат тематика, съобразена с конкретните задачи на предприятието...

ТАКА Е, СЕГА НЕ ТРЯБВА да се търси идилично състояние на проблемите. Те са сложни, трудни, противоречиви. Изискват и самата партийна работа да бъде системна, гъвкава, настъпателна — процес на непрекъснато творчество. Никой да не се заблуждава, че със старите подходи могат да бъдат постигнати новите цели.

Комисията приключи своята работа и резултата от проверката отрази в непретенциозна форма от единадесет страници, която нарече становище.

По преценка на бюрото на районния комитет на партията становището и проектът за решение са обсъдени и приети „на място", на общо заседание с партийния комитет, стопанското, профсъюзното и комсомолското ръководство на предприятието. Стигнало се е до още по-широк обхват на анализа. А оттам и до една категоричност на оценките, че още не се създава със средствата, формите и методите на пар-

Digitized by Google

необходим контрол.

Въпросът сега е за усъвършенстване и на колективния, и на личния стил на работа на всеки един. Да не се допускат едностранчивост, кампанийност. Да се държи сметка за социалното отражение и ефекта, до който води всяко действие, всяко решение. За степента на преустройството да се съди по крайните резултати.

А партийният комитет и партийната организация в предприятието се нуждаят от още по-близка помощ, за да се материализират, да се изпълнят с конкретно съдържание изводите, оценките, препоръките, решенията, за които разказах. Предприятието има да решава тежки проблеми, да подмени вече остарялото с повече от двадесет години оборудване. Да се подобрят условията на труд, да се намали текучеството. Като се повиши обществената производителност на труда, още по-добре да се решат редица социални проблеми. С това е свързано и материалното и моралното стимулиране, усъвършенстването на социалистическото съревнование, а да не говорим, че именно при новите условия ще е възможно да се изградят и новият тип бригади. Не подлежи на съмнение оценката в становището: „Бригадната организация на труда от нов тип не е обхванала масово бригадите. Партийният комитет недостатъчно работи по обособяването на такива бригади и не съумя да изпълни решението на градския комитет на БКП и на пленума на районния комитет на БКП". Но очевидно още много конкретна политическа и организаторска работа тук е нужна, в която трябва да се „потопят" всички. Постоянна, задълбочена, всекидневна съзидателна работа е нужна!

Оттук идва и следващият въпрос — за сърцевината на същинската партийно-организационна, партийнополитическа работа. Без да се искат сведения, да се разработват и поставят задачи, „свалят" указания, без усъвършенстване на методиката и методологията, което пък изисква да се разработят проблемите, да се пишат материали, не може. Но който остане в плен на тази страна на своята политическа дейност, по-голяма част от времето си прекарва в комитета, може да се каже, е половин политически деец. Чужд е на ленинското изискване за „връзката с масите".

Нещата могат да се гледат от различни камбанарии. Но в случая най-висока е тази на човека край пещите, на непосредствения творец на благата. Там нещата наред ли са, както трябва ли са — от гледище на най-съвременните възможности на техника и технология, на организация, трудът му лек и високопроизводителен ли е — значи и мисленето и действията на всички, които осигуряват този процес, на тия, които го ръководят, са правилни.

Примери за правилен, действен политически подход не трябва да се търсят другаде. Има ги в самия Искърски район. Пленумът на районния комитет на БКП за приемане на програма за научно-техническото и социално-икономическото развитие на МПОЦМ „Димитър Ганев" през деветата петилетка и до 2000 година бе проведен в предприятието. Дълго преди това за нейното съставяне са координирани усилията на ръководствата на стопанско обединение „Металургия", на комбинат „Цветна металургия", на научноизследователски институти. Но в кипежа на тази дейност районният комитет най-активно е привлякъл специалистите на предприятието, неговите стопански, обществени дейци. Създадена е убеденост у всеки в необходимостта от съвременно отношение към техническото и технологичното обновление и развитие на производството, атмосфера на увереност, ентусиазъм, готовност за преустройство, за квалификация и преподготовка, за работа в новите условия, за пренасочване. Очертаната перспектива в значителна степен е дело на самите специалисти на предприятието. И никакъв „стрес", никакво стъписване у никого не настъпи от предстоящата за осъществяване грандиозна програма. Напротив, тук сега я наричат „нашата програма", говорят за „нашите задължения". И с признание и вяра търсят помощта на районния комитет.

Digitized by Google

И ТАКА:

На своя XIII конгрес партията с марксистко-ленинска зрялост, научна обоснованост начерта и конкретизира стратегията и тактиката за овладяването и своевременното прилагане постиженията на научно-техническия прогрес. Постави проблемите и насоките, в които трябва да се извършва преустройството. Така че не би следвало да се очакват, да се искат коренни промени за броени дни. И затова целта на проверката, за която разказах, е следвало да бъде и контрол, но по-скоро конкретна помощ, партийно творчество за намиране — а защо не и моделиране — в специфичните условия на предприятието на най-ефективни организационни, политически, идеологически форми на работа.

Да, при проверката комисията е разкрила много недостатъци. И това несъмнено е практическа помощ, но в редица отношения тя носи белезите на стария подход. Ако представителите на районния комитет бяха довели нещата докрай, бяха се задълбочили, изучили спецификата на местните условия и помогнали да се разработят конкретни, целенасочени, действени мероприятия, то можеше да се стигне до формиране на опит, ценен за всички партийни комитети и организации в района. Пък защо не и по-значим?

МЕТАЛУРЗИТЕ СА ХОРА на голямата истина, не търпят показността, приказките на вятъра. Това е атмосферата, в която партийният комитет тук има и възможността, и дълга да не действува по каноните на традиционализма. Да акумулира новаторските идеи, в специфичните условия на производството сам да генерира нови виждания, подходи, действия. С такава настройка на работата веднага след проверката неговите членове се събраха на заседание. Покаяниха и секретарите на първичните партийни организации. Часове наред анализираха причините за неизползваните значителни резерви в партийната им дейност, безкомпромисно критикуваха редицата грешки, слабости, недостатъци. Подложиха на самоанализ, на самооценка свои лични слабости, особености дори в характера на някои, които в определена степен влияят задържащо на преустройството в предприятието.

Преди за всяка несполука погледите все се отправяха навън, а сега всеки търсеше причините в себе си, в близките до него, в предприятието.

Едно от първите изпитания за действителното преустройство в дейността на партийния комитет бяха високата партийност, принципността и демократизмът в политическото ръководство на новите процеси и явления, при избора на органите на самоуправление, на директора и бригадирите. Той осигури възможност всеки да поеме своя дял при осъществяването на това крупно дело. И най-вече първа грижа и отговорност на профсъюзната организация да е утвърждаването на колектива като истински стопанин, самоуправлението — като висша форма на социалистическата трудова демокрация.

Бригадната организация на труда, изграждането на новия тип бригади — това е „ахилесовата пета“ и за партийната дейност в комбината. Реални трудности има, но и толкова възможности са налице. След проверката на районния комитет се породи и осъществи идеята за обсъждане на този проблем в предприятието от експертен съвет с участието и на най-известни научни работници, специалисти в това направление у нас. Сега има по-голяма яснота, целенасоченост в действията за премиирането на всяка основна производствена единица на пълна стопанска сметка и самоиздръжка...

Да, пътят към преустройството не е лек. То зависи от мисленето и действията на всеки поотделно и на всички заедно. А това се постига бързо и най-добре там, където комунистите завладяват другарите си със своя личен пример, където партийните организации спечелят признанието на действително политическо ядро, на политически щаб за ускорение, за творческо преобразуване в съответствие с високите конгресни критерии и изисквания.

Digitized by Google

СРЕЩУ ОТРИЦАТЕЛНИТЕ ЯВЛЕНИЯ — НАСТЪПАТЕЛНО

ГЕОРГИ ЧИРЛОВ

първи секретар на общинския комитет на БКП — Садово, Пловдивски окръг

Всички в общината сме под въздействието на решенията и мерките на Централния комитет на партията за решителна и безкомпромисна борба с негативните явления в живота. В общинската партийна организация се извършиха и се извършва последователна организаторска и политическа работа за мобилизиране на комунистите и на трудовите колективи за създаване на атмосфера на нетърпимост, на непримиримост към отрицателните явления и към техните носители.

В процеса на работата общинският партиен комитет се зае да обучи кадрите, актива. Опитът ни е убедил, че всяка задача в общината може да бъде решена успешно, ако в нейната полезност, потребност от изпълнение бъдат убедени кадрите. Организирахме семинар с партийните секретари, няколко инструктивни съвещания с целия актив, инструктажи с партийните групови отговорници, с агитаторите, лекторите, стопанските и административните ръководители. След тази подготовка пристъпихме към разговори в първичните партийни организации. Отношение по поставените проблеми взеха близо 26 на сто от комунистите. Поставиха се много въпроси, критични бележки и предложения, преобладаваща част от които са свързани с дисциплината — финансова, трудова, технологична, с икономиите, с подобряване организацията на труда и др. Комунистите разговаряха открито, стремяха се да посочат конкретни примери на нарушения и слабости в стила на работа и ръководство. Наред с това те изразяваха готовност да се включат в битката с негативните явления.

Този критичен дух се пренесе в трудовите колективи, в обществените организации, в пленума на общинския партиен комитет. Прояви се силен стремеж не само за критика към другите, но и за самокритика, за оценка на собствената дейност и собствените слабости, едно явление, което потвърждава политическата зрелост и социалната активност на преобладаващата част от комунистите. В дискусията на събранията бяха предявени искания за по-строги мерки към нарушителите, членуващи в партията.

Активно участие в тези събрания взеха и административните, и стопанските ръководители, като помогнаха в разработването на материалите, задълбочено и критично анализираха дейността на колективите.

В материалите и в изказванията на остра критика се поставиха редица отрицателни прояви и слабости в отделни колективи и в общината като цяло, които спъват развитието и решаването на задачите. Това бяха полезни и конструктивни разговори и последствията от тях се отразиха положително.

Заедно с това комитетът и първичните партийни организации определиха специфичните въпроси, по които ще работят по-нататък за преодоляване на отрицателните явления. За общината се оформиха няколко насоки: преодоляване на печалбарската психика в някои от селищата, решителни мерки срещу безстопанственото отношение и неопазването на социалистическата собственост, борба с кражбите, злоупотребите и разхищенията, както и срещу нарушенията на трудовата, технологичната и финансовата дисциплина и др.

Наред с това в събранията на

Digitized by Google

партийните организации в Болярци, Караджово, на стопанското предприятие „Агрострой" пролича неумението на партийните ръководства да поставят и решават конкретно въпросите. Тук вината за слабостите, за отрицателните прояви се търсеше извън колектива. Не се потърси и персонална отговорност от конкретните носители на отрицателни явления. Самите оценки показаха занижени критерии на партийното бюро, не посочиха конкретни факти и примери, а само повърхностни и общи констатации, което се отрази и върху атмосферата на събранията.

Характерен в това отношение е подходът на партийното бюро на първичната партийна организация при полигона за борба с градушките в с. Поповица. Вместо да се разкрият слабостите и отрицателните явления в живота на организацията и колектива, те се прикриваха, изграждаше се една фалшива фасада на благополучие и нормален живот, на самоуспокоение и благодушие. В действителност съществуваха сериозни нарушения на дисциплината, разединяване на колектива, нарушения на нормативите и изискванията, търпимост към слабостите, лошо отношение към социалистическата собственост, слабости в стила и методите на работа на партийното и стопанското ръководство и това принуди общинския партиен комитет да анализира състоянието и работата на полигона. Секретарят на организацията бе сменен, началникът на полигона и някои други кадри бяха снети от ръководна работа и изведени от колектива.

Значително помогна организираният по-късно преглед-проверка на работата на първичните партийни организации за по-нататъшното активизиране на борбата срещу отрицателните явления. В общинската организация работят 30 първични партийни организации. За 24 от тях определихме отговорници за оказване на помощ и контрол, за останалите създадохме групи за проверка, а специални комисии провериха работата на комунистите и ръководните кадри в общинския народен съвет, предприятията и обществените организации.

Общинският партиен комитет получи нова информация за отрицателните явления, за ефективността на мерките срещу тях. Заедно с това значителна част от нея насочихме към първичните партийни организации, административните, стопанските и обществените ръководства за оперативно решаване. В края на прегледа в партийните организации и в общинския партиен комитет бяха приети оценки и бяха набелязани допълнителни мерки за активизиране на работата.

Събранията и прегледът разкриха наличието на някои тревожни факти и явления в общината. И при нас корупцията в една или друга форма съществува. Показателен е случаят с Георги Гергов, бивш кмет на с. Моминско, който сам си даде жителство в селото, обсеби обществена земя и се зае с незаконно строителство. Съответните служби в общинския народен съвет не реагираха навреме и не предотвратиха нарушенията. Едва впоследствие той беше изключен от партията и освободен от работа.

За допуснати нередности и начети в търговската мрежа бяха освободени 8 души магазинери.

Посочиха се редица прояви на безстопанственост и разхищение на социалистическата собственост в комплексните бригади в Чешнегирово, в Кочово, в Поповица и др., поради което там съществуваха условия за извършване на кражби на селскостопанска продукция. По такава причина бившият бригадир в с. Кочово Петър Миленков беше снет, изключен от партията и излежава присъда от 8 години. Слабости бяха констатирани и по недостатъчното натоварване на селскостопанската техника главно по субективни причини и поради липса на добра организация. Изнесоха се факти за шофьори и механизатори, които извършват лични услуги на себе си и на близките си с обществената техника.

В процеса на разговорите и прегледа се констатираха изкривявания и забавяне на информацията от горе на долу и от долу на горе. Стана ясно, че в редица случаи тя само регистрира фактите, но не преодолява тенденциите в разви-

Digitized by Google

тието и отклоненията от поставените цели. Затова понякога при нас постъпваше непълна и неточна информация. Непълна, защото не е събрана отвсякъде, и неточна, защото невинаги е първична, защото се нагажда и обработва. Такава информация понякога ни заблуждаваше и ни пречеше да вземем обосновани решения.

Извършените проверки и анализи показват, че всичко, което свършихме в периода на прегледа, допринесе за намаляване на предпоставките за проява на отрицателни явления. Така в част от колективите видимо се подобри трудовата и финансовата дисциплина, бяха преодолени някои слабости и нарушения, което се отрази благоприятно върху качеството и ефективността на труда. Значително се подобриха грижите за стопанисването и опазването на социалистическата собственост, за съхранението на продукцията, реализират се икономии. Намаляха и решително се пресичат опитите за използването на обществената техника за лични нужди.

Борбата с отрицателните явления в общината е тясно свързана с политическата и организаторската работа за успешно изпълнение на производствените задачи и планове, на задачите за качествения растеж на икономиката, внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес. Разработихме общински програми за ускорено внедряване на научно-техническите постижения, за изпълнение решенията на XIII конгрес на БКП и задачите за качествено новия растеж на общинската икономика за периода 1986—1987 г.

Борбата срещу отрицателните явления се отрази и върху подобряването на стила и методите на работа на партийните бюра и на ръководните кадри. И тук общинският комитет на партията прояви високи критерии, взискателност и безкомпромисност. В някои от предприятията се пристъпи решително и към промени в кадровия състав, извършиха се задълбочени проверки на стила и методите на работа на партийните бюра. За допуснати слабости бяха наложени партийни наказания на 25 комунисти.

Сега в стила на работа на болшинството от първичните партийни организации, на стопанските и административните ръководства все повече се утвърждават черти на творчески подход, новаторско мислене и разбиране. Много по-широк кръг специалисти участват в решаването на основните проблеми на колективите.

Членовете и апаратът на комитета проявяват високо чувство за отговорност и полагат усилия за изпълнение на задачите. Стремят се да прилагат научен подход и съвременен стил на управление и ръководство, да внасят в работата си деловитост, да засилват контрола и проверката на изпълнението, да проявяват грижи за подбора и възпитанието на кадрите, да укрепват връзките с трудовите колективи. На особено място е поставен личният пример на работниците на комитета, проявява се безкомпромисно отношение към отрицателните явления и техните носители. Това изискваме и от селските партийни комитети и партийните бюра.

Общинският партиен комитет повиши изискванията си и към дейността на обществените организации. Преди всичко да заемат реално предоставеното им място в борбата срещу отрицателните явления, да поемат по-определена отговорност в разкриването и отстраняването на причините, които ги пораждат.

И все пак независимо от всичко, което се извърши в общината по преодоляване на отрицателните явления, ние изпитваме неудовлетвореност от работата си. Все още не сме създали стройна организация и непрекъснат контрол на изпълнението на задачите на всички равнища, не сме наложили динамичен стил и методи на работа във всички ръководства.

В положителна насока се измени и отношението към въпросите, критичните бележки, предложенията и сигналите. В първичните партийни организации бяха изградени специални комисии за проучване и проверка на всеки сигнал. За изтеклата година тези комисии извършиха 48 проверки по сигнали, с резултатите от тях бяха запознати комунистите и колективите и бяха взети мерки за отстраняване на слабостите.

Всички въпроси, критични бе-

Digitized by Google

лежки, предложения и сигнали се картотекират, обсъждат се в партийните бюра, определят се срокове и отговорници за решаването им и се дава навременен отговор и отчет в организациите и колективите. На комунистите на отговорна работа бяха поставени партийни поръчения за решаването на поставени въпроси и сигнали в периода на прегледа-проверка и се отчете изпълнението им.

Като оцени и анализира резултатите от многообразната дейност на общинската партийна организация по преодоляване на отрицателните явления, комитетът стигна до извода, че е наложително да се конкретизира и задълбочи борбата срещу някои отрицателни явления в личното стопанство. Отдавна в общината личното стопанство е поставено на правилна основа и се развива интензивно като един от основните източници и резерви за увеличаване производството на хранителни продукти и за самозадоволяване на населението. Продукцията от него непрекъснато нараства, полагат се грижи за материалното и техническото му подпомагане, за усъвършенстване на договорната система и изкупуването. Планът за изкупуването на зеленчуците за деветмесечието на миналата година бе преизпълнен с 2090 т спрямо същия период на предшествуващата година. Планът за млякото бе изпълнен 87 на сто, за месото 90 на сто. Така че личното стопанство има свой реален принос в решаване на проблемите на общинската икономика. Но заедно с това се проявяват и редица негативни явления.

Проявите на печалбарство и формирането на печалбарска психика у редица стопани продължават. Извършват се нарушения на законността, допускат се слабости в облагането с данъци. Въпреки мерките и разяснителната работа все още една, макар и неголяма част от членовете на домакинствата не упражняват общественополезен труд. Има и цели семейства, които не работят никъде, а се занимават само с личния си двор, с личното стопанство. Особено характерно е това за с. Христо Милево, с. Поповица и кв. Чешнегирово. Не са редки случаите на самоволно отсъствие от работата от предприятията и бригадите, търсят се пътища и форми за заобикаляне на законите и разпоредбите. Неприятно явление са сергиите по входните артерии на някои селища. Слабости се проявиха и в дейността на някои от приемателните пунктове. Пропуски имаме и в договорната система.

Слабостите в личното стопанство наложиха активизиране на вниманието на всички ръководни органи от общината. Така стигнахме до идеята за провеждане на дни за борба с отрицателните явления в личното стопанство. Счетохме, че при нашите условия те биха били полезни. Заехме се с организирането им. Те протекоха в дните от 10 до 31 юли 1986 г. Целта на провеждането им беше да се активизира дейността на партийните, стопанските, държавните и обществените ръководства и организации за преодоляване на негативните явления, да се създадат атмосфера и нагласа в колективите и селищата за точно и строго спазване на законността и решително пресичане на отклоненията, разобличаване на слабостите и техните носители, ограничаване и преодоляване на печалбарството.

Същественото в подхода на общинския комитет на партията към тяхното провеждане беше широката гласност и комплексност. С лично участие се ангажираха най-отговорните кадри и специалисти и всички ръководни органи в общината. За провеждането им се извърши задълбочена предварителна подготовка. Комитетът разработи конкретно насочени практически мерки, свои мероприятия изготвиха първичните партийни организации, обществените ръководства, общинският народен съвет и кметствата. Изградихме работна група на комитета за проверки, контрол и помощ. Извършихме широка разяснителна работа. Във всички селища и на всяко семейство стана известно тяхното провеждане и поставените цели и задачи.

Общинският народен съвет разработи справка за изискванията на Закона за данъка върху общия доход, която се предоставя на всички ръководства и домакинства. В кметствата на видно място бяха поставени списъци на производителите и данъка, с който са обложе-

Digitized by Google

нн. Издириха се и се заведоха на специален отчет всички лица, които дават или вземат земя под наем (дворни места), и се преразгледа и уточни облагането им с данък.

Решителни мерки взехме и срещу незаконното строителство и заграбването на земя. В резултат на проверките бе установено, че 42,5 декара са присвоени незаконно. Сега АПК изземва тази земя. Разкриха се и 30 декара застроени, които са извън регулацията на селищата. Бяха установени 48 незаконно построени сгради — предимно гаражи, летни кухни и друг тип леки постройки. За част от тях са издадени заповеди за събаряне. Съставиха се 17 акта и наказателни постановления на обща стойност 1700 лева. На двама от кметовете бяха наложени санкции за неправилно раздаване на парцели и използване на служебното положение за лично облагодетелствуване.

Извършена бе основна проверка на раздадените земи по 11 постановление на Министерския съвет и използването им по предназначение. Проучени бяха и се картотекираха незаетите в общественополезен труд, неучащите и неработещите, като им се осигуряват работни места в общината. Работна група на комитета извърши основна проверка на организацията и реда на изкупвателните пунктове и се отстраниха редица слабости и пропуски в организацията на работата им. В бригадите и предприятията извършихме проверки за самоволни отлъчки от работата за сметка на личното стопанство и бяха наложени санкции.

Решителни мерки се предприеха срещу онези стопани, които имат сключени договори, снабдяват се от бригадата с торове, препарати, полиетиленови покривки, ползват машини на стопанството, но продават продукцията си на свободния пазар и не изпълняват договорите си задължения. Изпълнението на плана по изкупуването значително се подобри.

Прекрати се и продажбата на продукция на входните и изходните артерии на общината. За да подпомогнем производството на продукция от личното стопанство, през настоящата година пристъпваме към приложение на трайна договорна система. В бъдеще ще се сключват договори за количеството и за качеството на селскостопанската продукция, която ще се произвежда и продава от личното стопанство.

В работата ни по преодоляването на отрицателните явления имаме и слабости, и нерешени докрай проблеми. Те опират преди всичко до ефективността и превантивността на контрола, до недостатъци в стила и методите на работа на отделни ръководства и кадри, до липсата на системност и постоянство, занижена взискателност и др. За тях разговаряме в първичните партийни организации и колективите и търсим форми и пътища за преодоляването им.

Сега с високите критерии и изисквания на XIII конгрес на БКП всички ние в общинската партийна организация полагаме усилия за непрекъснато активизиране на борбата срещу отрицателните явления, за създаване атмосфера на непримиримост към тях и техните носители.

Digitized by Google

УСЛОВИЕ ЗА ЕФЕКТИВНА СОЦИАЛНА РЕАЛИЗАЦИЯ

к. п. н. ПЕТЪР СТОЯНОВ

Курсът на БКП към ускорено и всестранно внедряване на научно-техническите постижения в практиката органически съдържа изискването за бързо повишаване на образованието и квалификацията на трудещите се. Наред с развиването на стратегическите направления на научно-техническия прогрес, интелектуализацията на производството и усъвършенстването на социалистическата организация на труда повишаването на образованието и квалификацията на кадрите е един от основните фактори за интензивно социално-икономическо изграждане на страната.

У нас бе извършена значителна работа по издигане на образователното и квалификационното равнище на трудещите се. Натрупан е значителен опит — успешно функционира единната национална система за повишаване квалификацията на кадрите. Въпреки това подготовката на значителна част от заетите кадри изостава от ускореното социално-икономическо развитие на страната. В редица партийни документи (материалите на Националната партийна конференция за качеството, на Февруарския и Януарския пленум на ЦК на БКП, Тезисите на XIII конгрес на БКП) задълбочено се обосновава необходимостта от бързо преодоляване на това несъответствие.

Напоследък нарасна интересът към тези въпроси. Държавните и обществените органи и организации се стремят да усъвършенстват своята дейност, да я насочат към ускорено повишаване на образователното и квалификационното равнище на трудещите се, да осигурят бързо и ефективно приспособяване на кадрите в условията на обновяване на техниката, технологиите и продукцията. Пред партийните органи и организации стоят сложни, мащабни и трудни задачи.

В целия комплекс от проблеми с особена сила изпъква ролята на партийните организации за прилагане на научен подход в повишаването на образованието и квалификацията на комунистите и всички трудещи се. Главното сега е да се осъществи бързо преустройство в партийното ръководство с цел да се постигне органическо единство между подготовката на кадрите и изискванията на научно-техническата революция, широко и задълбочено да се прилага класово-партийният подход при решаването на съществуващите проблеми, да се усъвършенствува като цяло съдържанието, организацията и методиката на партийното ръководство.

Сред многообразието от въпроси особена значимост придобива осъществяването на ефективен партиен контрол

Digitized by Google

над всестранното внедряване на принципа за непрекъснатост в системата на повишаване образованието и квалификацията на трудещите се. В условията на научно-техническата революция този принцип придобива нова форма и съдържание. Развитието на науката и техниката се превръща в основен стимулатор на кадрите към непрекъснато обогатяване на знанията, към системно и постоянно обучение. Широкото внедряване на науката в производството и превръщането ѝ в непосредствена производителна сила изисква от работника и специалиста, от ръководните кадри системно попълнение, обогатяване и развитие на интелектуалните знания, на професионално-техническата подготовка, на специалната и техническата култура. Концепцията за непрекъснатото образование и квалификация е постановка, свързана с многостранната подготовка и ефективната социална реализация на личността.

Изключително важна е ролята на партийните органи и организации при осъществяването на деен контрол над внедряването на принципа на непрекъснатост. Уставно задължение на комунистите е постоянно да повишават своята подготовка. Затова е необходимо да бъде контролирано изпълнението му, да се поставят персонални поръчения в първичната партийна организация и строго да се следи за тяхното изпълнение, системно и периодично да бъдат обсъждани оценки и самооценки, отчети на всеки комунист за резултатите от неговото образование и квалификация. Главното сега е да се проявява непримиримост и неотстъпчивост, критичност, взискателност, висока отговорност.

Под ръководството на окръжния комитет на БКП в Русе в партийния комитет на завод „Г. Димитров" в момента се осъществява задълбочен и комплексен анализ на образованието и квалификацията на работниците и специалистите. Този анализ ще послужи за база за създаването на положителен опит и система по партийното ръководство на тези процеси. Мобилизирани са специалисти — социолози, стопански ръководители и научни работници при осъществяването на социологическо изследване главно в три направления: анализ и оценка на състоянието на системата за повишаване образованието и квалификацията на кадрите в завода; определяне потребността от кадри в перспективното развитие на завода; изучаване вътрешните подбудителни сили у трудещите се от образование и квалификация.

В първото направление главно специалистите от производствено-учебния център имат за задача да направят анализ, оценка и характеристика на съществуващото съдържание, организация и методика на действие на системата за повишаване образованието и квалификацията в завода, да определят съвременните форми и средства за усъвършенстването ѝ. С други думи, тази работна комисия оценява материалното и организационното осигуряване на системата, определя нейните стопански и административни граници и възможности.

Пред втората работна група, включваща специалисти от електронноизчислителния център, от плановите отдели, както и стопански ръководители, е поставена задачата да прогнозира в динамика и по направления необходимото

Digitized by Google

развитие на наличните кадри и количественото попълнение на контингента му съобразно реконструкцията и модернизацията на завода, въвеждането на нови производства, технологии и съоръжения. Многообразни са измеренията на това изследване. То включва пренасочването на работна ръка от закрити дейности, характеризиращи се с тежък физически труд, развитието на професиите, младото попълнение работници от учебните заведения и др.

Третото направление има чисто социалнопсихологически характер. Чрез четири вида анкети се изучават потребностите, интересите, възможностите, нагласата и стимулите на работниците и специалистите към образование, самообразование и повишаване на професионалната им квалификация. Особено внимание е обърнато на условията в трудовите колективи за формиране и развитие на вътрешните подбудителни сили у личността, на съществуващите бариери, обективни и субективни причини и др.

Получената информация и анализ е предпоставка за задълбочена политическа оценка на състоянието и за изграждане на позиция на заводския партиен комитет за усъвършенстване на партийната дейност, на партийното ръководство на тези процеси. По-нататък комитетът организира широко обсъждане на резултатите от анализа с партийните кадри и активисти, с комунистите. На разговори, кръгли маси и научнопрактическа конференция се очертават основните направления и задачи за бъдещата работа на първичните партийни организации и на заводската партийна организация в тази насока.

Използвайки задълбочения анализ на състоянието на образованието и квалификацията преди всичко на комунистите и на всички трудещи се, първичните организации ще се насочат към подобряване качеството на текущото и перспективното планиране и програмиране на дейността си. Това ще стане и на заводско равнище. Изискванията предвиждат плановете на партийните органи да се изготвят от долу на горе, като неразделна част от инженерните проекти и програмите за социалиото развитие на трудовите колективи. Усъвършенстването на партийното планиране (в това число и съблюдаването на изискванията за пернодичност и последователност при повишаване на образованието и квалификацията) ще помогне на първичните партийни организации да насърчават рационализаторската и изобретателската работа и да следят за правилното професионално развитие на кадрите. Бързото развитие на научно-техническия прогрес показва, че все повече е необходимо да се повишава вниманието към определянето на конкретната потребност от ръководни и изпълнителски кадри в предприятията и стопанските организации.

Възниква необходимостта от планирането и провеждането на целенасочен и системен контрол над пълноценното прилагане на придобитите знания и умения в производството. В съвременните условия това означава повишаване на инициативността на кадрите, развитието и реализацията на техните научно-технически идеи, вследствие на което се повишава трудовата активност и качеството на труда и производството. Особено значение в това отноше-

Digitized by Google

ние има работата на низовите партийни и стопански органи. Те системно трябва да прилагат класово-партиен подход, нови форми и методи за повишаване на научно-техническата квалификация на трудещите се, да създават ново технологическо мислене, дисциплина и висока творческа активност. Зависимостта между реализацията на знанията и уменията и изискванията на производствения процес се изразява преди всичко в нарасналата потребност от внедряване на научно-техническите постижения. Всичко това обуславя необходимостта от изграждането на такива качества у комунистите и у всички трудещи се, които ще им позволят уверено да се ориентират в новите научно-технически явления и процеси. В съответствие с изискванията на XIII конгрес на БКП първичните партийни организации все по-настойчиво ще утвърждават и новите критерии и показатели в реализацията на образователната и квалификационната дейност на кадрите. Съвместно със стопанските ръководства, профсъюзите и Комсомола те ще създават условия за професионално израстване на специалистите, за духовни и материални придобивки за онези, които усъвършенстват своята многостранна подготовка и реализация. Практиката показва, че е необходимо да се повишава работната заплата в рамките на бригадната организация на труда на ония кадри, които умело съчетават учебната с трудовата си дейност.

Какво показва едно по-основно вникване в анализа на състоянието на подготовката на кадрите в завод „Г. Димитров" — Русе? Към какви още изводи ни насочва той?

Формирането на потребност в социалистическата личност от повишаване на своето образование и квалификация е сериозен проблем, стоящ за решаване от партийните органи и организации.

Потребността от образование и квалификация е обективно противоречие между фактическото и необходимото състояние на подготовката на всяка личност. Тук състоянието на нещата се определя от изискването на обществото за образование и квалификация, което може да се разглежда в две взаимно свързани направления като: обективна потребност на обществото от повишаване на образователното и квалификационното равнище на неговите членове и като субективно осъзнаване на това обществено противоречие от различните категории трудещи се и тяхната целенасочена дейност за решаването му.

Възникването, развитието и реализирането на необходимостта от непрекъснато повишаване на квалификацията и образованието на личността е закономерен процес. Той е резултат както на вътрешното взаимодействие между стремежи, мотиви и цели на личността, така и на взаимодействието между нея и задачите на научно-техническата революция. Всичко това е органически свързано с другите потребности на социалистическото общество — потребност от труд, от политическа дейност и пр., които имат икономическо, социално, политическо и духовно многообразие и единство. Тук необходимостта от усъвършенстване на личността заема ключово място. Тя е пружина за прогреса на личността — сила, която я възвисява.

Стремежът към квалификация у комунистите играе водеща роля — да бъде пример и мерило за безпартийните.

Digitized by Google

Вникването в сложните социалнопсихологически механизми на развитието, усъвършенстуването и стимулирането е проблем, стоящ и пред първичните партийни организации. Това е естествено: комунистът и партийната организация са едно неделимо цяло. Тази зависимост е сила, която дава възможност да се използват по-ефективно условията на трудовия и образователния процес на конкретната личност, да се вникне по-задълбочено в системата от нейните вътрешни подбудителни сили. По този начин потребността от образование и квалификация като елемент на тази система се превръща в естествен процес на изучаване и развитие Този въпрос съвсем закономерно пронзтича от постановката на XIII конгрес на ВКП първичните партийни организации да подкрепят и стимулират творческата изява на личността.

От особена важност е проблемът за стимулирането на подготовката на кадрите както в духовно, а така и в материално направление.

Партийното ръководство на стимулирането на образованието и квалификацията е процес на повишаване заинтересоваността на комунистите и на всички трудещи се в общественото производство за по-пълно използване и по-нататъшно обогатяване на личния им потенциал от политически, общообразователни и професионално-технически знания, способности, възможности, убеждения, качества, умения и навици. Стимулите дават възможност външните влияния да станат вътрешни убеждения, да изграждат образователни и квалификационни мотиви, интереси, отношения и ориентации. От своя страна вътрешните подбудителни сили формират стремеж и решение, избор на дейност и нагласа. В този процес се проявява образователната активност и дейност на личността, насочена към непрекъснатото усъвършенстуване.

Стимулирането на подготовката постига своята най-голяма ефективност, когато трудовият процес и процесът на образование и квалификация са единни. При тези обстоятелства стимулирането на двата вида дейност е тъждествено. Именно това единство е важна предпоставка на първичната организация за усъвършенстуване на партийното ръководство в тази насока. То може да намери широко проявление в по-нататъшното развитие на демократизма при подбора на кадрите, в подобряване социалния и качествения състав на партията и в цялостното издигане равнището на вътрешнопартийните отношения.

Важни стимули за непрекъснатото повишаване на образователното и квалификационното равнище на трудещите се са: обективната потребност от развитие на човешката личност, диспропорцията между необходимото и реалното равнище на подготовка, кадровата политика на партията, величината на работната заплата, научно-техническите постижения, изискванията към качеството на труда и производството, социалистическото съревнование, общественото мнение и др.

Особено силна е значимостта на образователните интереси, мотиви, ориентации и цялостната система от вътрешни подбудителни сили на личността.

Усъвършенстуването на стимулирането на образованието и квалификацията на

Digitized by Google

комунистите и на всички трудещи се е важна грижа на партийните органи и организации. Насочването към конкретни идеи, инициативи, почини и действия, водещи към реални резултати, са подчинени на редица изисквания. Сред тях е преди всичко необходимостта от постигане на диалектическо единство между конкретните методи и форми на партийната дейност и реалните производствени, стопански, организационни и идеологически условия и механизми в трудовите колективи. В това направление богати възможности за изява предоставя бригадната организация на труда, социалистическото съревнование. Тяхното реализиране е въпрос на творчество и инициатива, на политически подход в работата на партийните органи и организации. Оптималното балансиране на материалното и духовното стимулиране на кадрите, търсенето на матерналии източници и вникването в подбудителната същност на личността също е едно определено изискване в партийната дейност. Приоритетна значимост тук има органическата обвързаност на учебния с производствения процес, особено с неговия краен резултат, качество и ефективност.

Реализираните материални и духовни стимули е необходимо да бъдат подчинени на развитието на целевото обучение, т. е. на потребностите на производството, на развитието на трудовите колективи, на новите технологии и като цяло — на научно-техническото обновление. Партийният контрол над превръщането на знанията в трайни умения, в предпоставка за усъвършенстване на производствената дейност на личността, в развитието на творческите ѝ способности при създаването на нови идеи и научно-технически открития е основен критерий при диференциацията на стимулирането на образованието и квалификацията.

Актуален проблем, стоящ за решаване от партийните органи и организации, е осъществяването на целенасочено и резултатно партийно ръководство на самообразованието на комунистите и на всички трудещи се. Партиен орган или организация, която успее да обхване и овладее всецяло ръководството на този процес, ще съумее до значителна степен да преодолее съществуващото несъответствие между реалното образователно и квалификационно равнище на трудещите се и съвременните изисквания към него. А преди всичко това е въпрос на класово-партиен подход към решаването на съществуващите проблеми, на задълбочено научно вникване и анализиране на тяхната същност, закономерности и особености. Процесът на самообразование има свои специфични противоречия. При него в тесния смисъл на думата отсъствува субективното въздействие върху обекта. Решаващо значение за него има самоконтролът, обратната връзка, професионалната самооценка на личността.

Самообразованието заема специфично място в общата система от методи и начини за овладяване на знания. Важна негова черта е функционалната му зависимост от социалните условия, от характера на труда и политическите качества на личността, от творческата ѝ активност, обща култура и професионални знания. Развитието на самообразованието на комунистите и на всички трудещи се в условията на научно-техническата революция е тясно свързано с определянето на неговото съдържание. От това

Digitized by Google

произтича сега ролята на първичните партийни организации да насочват комунистите и безпартийните към разкриване на най-новите научно-технически тенденции, да мобилизират силите и възможностите за обновяване на технологиите и на продукцията. Тяхна отговорност е да насочват творческата самоизява на личността, да защитават и стимулират носителите на научно-технически прогрес. Задачата сега е да се провежда ефективен партиен контрол над методиката на самообразованието, над планирането и програмирането, над цялостната му организация. Конкретна форма на дейността в тази насока са личните творчески планове за самообразованието на комунистите.

Равнището на самообразователната подготовка е в тясна връзка с рационалното използване на свободното време. Увеличаването на свободното време благоприятствува за развитието на задочното и вечерното обучение, на обучението без откъсване от производството. Съществена роля в този процес играят партийните организации и трудовите колективи. Те пряко въздействуват за развитието на самообразованието. В много случаи модернизацията на производствения процес налага да се интензифицира бързо професионалната подготовка преди всичко на комунистите. Но не всякога може своевременно да се организират курсове за обучение. Затова свободното време е основен резерв за решаване на тези задачи.

Тринадесетият конгрес на БКП определи повишаването на образованието и квалификацията на трудещите се като важен фактор в научно-техническата революция. В условията на изграждането на развитото социалистическо общество нараства отговорността на партийните органнзации пред обществото за повишаване на образователното и квалификационното равнище на комунистите и на всички трудещи се. От това се определя новото им отношение н конкретната им дейност сред трудовите колективи при решаването на проблемите.

Основна задача на първичните партийни организации е да осъществяват задълбочен научен анализ на образователното и квалификационното равнище на наличните трудови ресурси в тясна връзка с производството, на неговото научно-техническо обновяване. Особено място в анализа е необходимо да заемат показателите, свързани с по-нататъшното повишаване на образованието на кадрите до 30-годишна възраст. Задача, която постави Февруарският пленум на ЦК на БКП, е всички работници до 30-годишна възраст, на първо място комунистите, в най-близко бъдеще да получат средно образование, а тези кадри, които са с висше образование, чрез следдипломна квалификация да специализират предимно в областта на роботиката, биотехнологиите, електронноизчислителната техника, автоматизацията на производството.

Решаването на тази задача е пряко свързано с проблемите на ускореното внедряване на научно-техническнте постижения в практиката. От тези позиции анализът на реалното състояние на образованието и квалификацията на трудещите се изисква всестранно прилагане на научния и комплексния подход в работата на партийните организации, насочена към ефективна социална реализация на трудещите се.

Digitized by Google

ЧИТАТЕЛИТЕ
СИГНАЛИЗИРАТ,
ПРЕДЛАГАТ,
ПИТАТ

СИЛАТА НА АРГУМЕНТИТЕ

На събрание на първичната организация в дневния ред партийното бюро поставя въпроса за разглеждане положението на комунист с предложение да бъде наказан с порицание. За предложението на бюрото гласуват по-малко от половината от присъстващите на събранието.
Въпросите ми са:
Първият. Неприемането на предложението на партийното бюро за наказание на комуниста може ли да се счита като решение на събранието за оправдаването му?
Вторият. Има ли основание партийното бюро два месеца по-късно отново да постави на дневен ред на събранието същия въпрос със същото предложение, като през тези два месеца не са предприемани никакви действия от комуниста?

ИВАН ИВАНОВ
член на ВКП, ул. „Крум Попов" — София

— Другарю Иванов, събранието на първичната партийна организация е висш орган. Неговото решение да не се наложи наказание означава, че мнозинството комунисти не са убедени, не възприемат деянието на партийния член като провинение, което по същество за него е оправдание. Но отхвърляното от събранието предложение за наказание на комуниста може да се дължи на липса на солидни, убедителни аргументи на партийното бюро, на непълна, недостатъчна информация.

Партийното бюро съгласно член 52 от Устава на ВКП е в правото си да проучва и подготви въпросите, които намира за целесъобразно да се обсъждат от всички комунисти. То предлага дневния ред, който се утвърждава или не от събранието. Щом е убедено в необходимостта от налагането на наказание, когато проучи и набере допълнителни факти, достатъчни, силни аргументи, може да предложи събранието отново да се занимае със случая. Ако преценява, че първичната партийна организация не е взела правилно решение, а то не е в състояние да ѝ повлияе, може да потърси помощ или да отнесе въпроса до висшестоящи партийни органи

Digitized by Google

НАЙ-ПОДХОДЯЩИЯТ НАЧИН

В нашия институт има немалко комунисти, които са на ръководна работа при вас, а членуват в първичната партийна организация при творчески съюз. Те не участвуват в живота на нашата първична партийна организация. Навярно такива случаи се срещат и в други институти.

За да ги приобщим, да използваме техните знания и опит за подобряване на партийната работа в института, как е най-правилно да се постъпи? Можем ли да ги изискваме на отчет пред бюрото и първичната организация?

КРАСИМИР ДЖИДРОВ
секретар на първичната партийна организация
при ВИИИ „Николай Павлович" — София

— Другарю Джидров, съгласно член 16 от Устава на БКП партията се гради върху основата на територално-производствения признак, а първичните партийни организации се създават по място на работа и живеене на комунистите. Това означава, че всички партийни членове, които служебно са свързани с института, в това число и онези, които са на ръководна работа при вас, следва да членуват във вашата партийна организация. Този е и най-подходящият начин те активно да участвуват в нейния вътрешноорганизационен живот.

В Устава и в Инструкцията на Централния комитет на БКП за отчета и движението на комунистите обаче са залегнали както възприетият признак, така и изключенията относно това в коя първична партийна организация да членуват комунистите — по месторабота или по местоживеене. Някои от изключенията се допускат по целесъобразност, а други — по наложителност. Такива са случаите, в които комунисти от учреждения, организации, промишлени предприятия, учебни заведения се изпращат от висшестоящия партиен орган с поръчения в други първични партийни организации за укрепване на тяхната дейност, а и като резервни кадри. В тези случаи те могат да се включват във вътрешноорганизационния живот на първичната партийна организация по месторабота, като бъдат канени да участвуват в нейните събрания и инициативи.

Що се отнася до това, дали можете да ги изисквате на отчет в първичната организация, отговорът е недвусмислен. Те участвуват в живота и дейността на института и техният реален принос трябва да получава пълна и точна оценка от първичната партийна организация при института като комунисти и ръководители — така, както всички останали кадри, в това число и безпартийните. Нещо повече. Съгласно член 55 от Устава на БКП първичната партийна организация има право на контрол над дейността на административното ръководство и тя е длъжна да го упражнява най-ефективно.

Разбира се, дейността на тези комунисти като партийни активисти се оценява от първичната партийна организация, в която те членуват, и от висшестоящия партиен орган.

Digitized by Google

ГАРАНЦИЯ ЗА ДИНАМИЧНО РАЗВИТИЕ

Връщането в миналото изобилствува с примери за историческите корени на връзките между Русенски и Разградски окръг, които особено след Тринадесетия конгрес на партията се развиват хармонично на основата на успешното и повсеместно внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес. В продължение на повече от 20 години в двата окръга са създадени предприятия и цехове, чиято дейност е пример за съвместна производствено-стопанска дейност. Това са например комбинатът за селскостопански машини „Георги Димитров", предприятието „ЗИТА", Научно-производственото предприятие за специализирани машини, свързочни елементи и детайли и др. Подобно сътрудничество позволява по-добре и комплексно да се решават не само производствени и социални, но и демографски проблеми, особено в селищните системи от четвърти и пети функционален тип, както и в малките населени места.

Особена стойност този опит придобива в светлината на принципно новите постановки за регионалните общности в НРБ, развити от другаря Тодор Живков пред пленума на окръжния комитет на БКП в Русе през декември миналата година. Именно затова след задълбочена подготовка и анализ на съществуващите взаимоотношения и перспективите за тяхното развитие на съвместно заседание в началото на февруари бюрата на двата окръжни партийни комитета подписаха програма за решаване на основни икономически, социални, културни и кадрови проблеми между Русенски и Разградски окръг през годините на деветата петилетка и до 2000 година. В работата на съвместното заседание взеха участие и другарите Гриша Филипов, член на Политбюро и секретар на ЦК на БКП, и Пенчо Кубадински, член на Политбюро на ЦК на БКП и председател на Националния съвет на Отечествения фронт.

Главната цел на програмата, която подписаха първите секретари на окръжните комитети на партията в Русенски и Разградски окръг Иван Вичков и Борис Анастасов, е гарантирането на високи и устойчиви темпове на икономически растеж, които да съответствуват на декемврийските критерии за развитието на двата окръга и на постановките на документа „За качествено нов растеж на икономиката". Набелязани са редица мерки за постигане на хармонично развитие в социалната и духовната сфера чрез по-пълно използване на съществуващите природни ресурси, на материалната база, с която разполагат, на трудовия и научния потенциал. Набелязани са и основните задачи, които ще доведат до изпълнението на тази цел — усъвършенстването на територналната интеграция на материалното производство с надокръжно значение, интензивен обмен на технологии, техническа документация и усъвършенстване на технологичните връзки. Предвижда се върху основата на съществуващите технологични вериги да се изследват възможностите за изграждане на общи териториални структури с различен територнален обхват и съдържание, което да доведе до постигане на оптимален режим за тяхното функциониране. Дълбочинно и комплексно ще се използват природните дадености, материалната база, трудовите ресурси, научният потенциал, което ще позволи да се избегне нерационалното дублиране на производства, мощности и ресурси. От особено значение за региона е предвиденото разширяване на сътрудничеството в опазването и възпроизводството на околната среда, особено с оглед проблемите на река Бели Лом, както и за осигуряване на екологичното равновесие и съхраняването на почвеното плодородие на цялата територия на окръзите. Потребностите на двата окръга налагат съвместни мерки и в рационалното използване на съществуващата и изграждане на нова техническа и социална инфраструктура.

Като конкретен пример за мерките,

Digitized by Google

които предвижда програмата по отношение сътрудничеството в областта на научно-техническия прогрес и производството, характерни са мерките, които засягат интензифицирането на промишлените отрасли. Те се изразяват в разработване и трансфер на технологии, внедряване на нови материали и изделия в структуроопределящите отрасли на окръжните стопанства. Това ще бъде постигнато чрез разработване на конкретни интеграционни програми в областта на електрониката, биотехнологиите, машиностроенето и приборостроенето. Ще се засили обменът на информация по плановете за научно-техническия прогрес и изобретателската и рационализаторската дейност, като се изградят и съвместни програмни колективи по най-перспективните направления. Много от тези и редица други задачи за интегриране на усилията в различните отрасли на окръжната икономика са прецизирани в програмата с оглед възможностите на двата окръга и на отделните предприятия, като набелязаното не бива да се разглежда като окончателен вариант, а остава отворена система, доколкото и на самото заседание на бюрата на окръжните комитети бяха изказани редица съображения за усъвършенстването на документа. Без съмнение и практиката по осъществяването му ще обогати с нови идеи сътрудничеството.

На съвместно заседание в Разград първите секретари на двата окръжни комитета изразиха становището, че набелязяните контакти са естествен резултат от развитието на региона, както и от задачите, произтичащи от новите процеси и явления в нашата страна. Изключителен импулс за това сътрудничество даде другарят Тодор Живков с точното си определение за „териториален феодализъм" в отношенията между окръзите и вътре в тях, за отварянето им един към друг. Това е едното основание за оптимизма на партийното ръководство на Русенски и Разградски окръг. Другото е породено от съществуващите обективни възможности за развитие на сътрудничеството и интеграцията. Чрез засилване на връзките между изследователските, експерименталните и развойните звена в двата окръга ще се издигне рязко приносът на научните работници в научното обслужване на икономиката, в подготовката и повишаването на квалификацията на кадрите. Целта е ясна — по-ефективно използване на ресурсите, материално-техническата база и работната сила, пълно реализиране възможностите на научния потенциал, извършване на технологични пробиви с национално значение.

От определящо значение за изпълнение на тези задачи са взаимното обогатяване в работата на окръжните партийни организации, обмяната на опит по партийното ръководство на икономиката, на социалната и духовната сфера. Това в пълна мяра важи и за масовите и за всички други организации в двата окръга.

На програмата се гледа с оптимизъм и увереност, но само делничната работа по нейното осъществяване ще я превърне в истински модел на социалистически взаимоотношения, в гаранция за динамично развитие във всички области.

Собствена информация

ЖИЗНЕНАТА СИЛА НА РЕВОЛЮЦИОННИЯ ОПИТ

Първата среща на активните борци против фашизма и капитализма с партийното ръководство на Ловешки окръг се състоя през януари в залата на окръжния театър. Стегнатата, но изчерпателна информация, която първият секретар на окръжния комитет на партията Лазар Дончев изнесе, приковa вниманието на присъствуващите не само защото даваше пълна и вярна картина на сегашния етап от социално-икономическото развитие на окръга, но и защото подлагаше на критичен анализ изпълнението на задачите, поставени от XIII конгрес на партията. И още нещо — сочеше конкретни възможности за използване на знанията, опита, труда на активните борци за решаването на тези задачи. Не бе спестена истината за трудностите и грешките, за чието преодоляване също биха спомогнали изпитаната принципност и борбеният дух на присъствуващите в залата. В отговор на това високо доверие и като доказателство за пълното единомислие между отряда на

Digitized by Google

ловешките революционни кадри и партийната организация в окръга, от която те са значителна част, прозвучаха изказванията на участниците в срещата. Те говориха за необходимостта не от критикарство, а от градивна критика, не от черногледство, а от аналитично разглеждане на социално-икономическите процеси, не от наблюдения от пиедестала на успехите, а от пряко и непосредствено участие в истинна революционните преобразования на днешния ден.

Оценката за ролята и значението на тази първа окръжна среща с активните борци против фашизма и капитализма се съдържа и в думите на Владимир Бонев, председател на Централния комитет на борците против фашизма и капитализма:

— Периодическите срещи на партийните органи с революционните кадри са една много хубава инициатива. Ползата от тях е двойна — на първо място, активните борци биват осведомявани по основните въпроси, които решават партийните органи, и по този начин те могат да оказват по-ценно съдействие в тяхната работа. И второ — партийните органи, в случая окръжният комитет на Българската комунистическа партия, несъмнено имат полза от това, че една такава изпитана армия от революционни кадри се впряга активно в изпълнението на задачите, във всички социално-икономически процеси, които тези органи ръководят. Това са основанията Централният комитет на борците против фашизма и капитализма да стимулират тези срещи, както и срещите в онези селищни системи, в които са повече ветераните от борбата против фашизма.

Сега цялото ни общество решава основни задачи на своето развитие и преодолява редица неизбежни трудности. Нашите революционни кадри също са участвували и са показали своите качества в решаването на отговорни и трудни задачи. Така че техният опит и авторитет на хора, които са се борили за това, което имаме, и са работили всеотдайно след победата на социалистическата революция, ще бъдат полезни и днес.

Такива срещи се провеждат и в други окръзи — неотдавна например бяха проведени във Варна, Плевен и на други места, и във всички случаи се оказаха много полезни и за активните борци, и за местните ръководства.

Към тази висока оценка се присъединява с думите си и Кольо Бочевски, председател на окръжния комитет на борците против фашизма и капитализма, който подчерта наличието и на традиция, и на опит в провеждането на такива срещи, въпреки че досега те са били провеждани само в общините. От изключително значение беше, че дейността на активните борци бе разгледана в светлината на задачите, които окръжната партийна организация предстои да решава през годините на деветата петилетка. От общо над 2800 активни борци, от които около 500 са получили посмъртно това звание, сега в окръга живеят 890 души, като 80 на сто от тях са на възраст над 70 години. Въпреки това почти всеки активен борец е ангажиран с обществена дейност — в бюрата на първичните партийни организации, мнозина са съветници в окръжния и в общинските народни съвети, в кметствата, участвуват в ръководствата на отечественофронтовските организации, в контролните комисии на АПК, в органите на народния контрол. И тук, в залата, също бяхме свидетели на техния младежки жар и активна позиция — това пролича и в изказването на героя на социалистическия труд Марин Стаевски, който вече е на 81 години, на Желязко Желязков, който също е герой на социалистическия труд и от Девети септември до днес работи в селското стопанство, бригадата, която ръководи, има внушителни постижения. Това са само примери, но не изключение и те дават вярна картина на възможностите и постиженията на революционните кадри в окръга.

Становището на окръжния комитет на партията в Ловеч е, че тази революционна гвардия много помага окръжната партийна организация да бъде единна и здраво сплотена около априлската линия на пар-

Digitized by Google

нята. Това обаче не означава, че те са се абстрахирали от грешките и слабостите, напротив, в борбата срещу пропуските и слабостите, срещу отрицателните прояви болшинството от тях наистина са пример с поведението си, с гражданската си и партийна непримиримост.

Срещата завърши с концерт-спектакъл. Народни песни, хора и ръченици, революционин маршове звучаха в залата — младостта на окръга приветствуваше ветераните. А когато зазвуча бойнят химн на „Кърпачевци", неговите сурови клетвени слова бяха подети от млади и стари като символ на единението и революционната преемственост между поколенията, на верността към миналото и вярата в бъдещето.

Собствена информация

КОНКУРС ЗА СЪТРУДНИК НА ПАРТИЙНИЯ АПАРАТ

Бюрото на общинския комитет на партията в Михайловград реши да привлече нов сътрудник в апарата на комитета чрез конкурс. Когато обсъди как да попълни свободното място в апарата, то прецени, че е правилно да се приложи тази нова форма на подбор на кадри, която вече е експериментирана в други области на живота и е препоръчана от Тринадесетия конгрес за широко прилагане наред с избора на ръководните кадри. Този нов подход е напълно в духа на изискванията за преустройство в партийната работа, за демократизиране на процеса за подбора и работата с кадрите.

Първият секретар на общинския комитет Красимир Вълков обяви конкурса пред всички секретари на партийни комитети и организации от общината, събрани на деня на партийния секретар. Той съобщи, че в него могат да участвуват активисти с партиен опит. В условията на конкурса е включен и писмен изпит по партийно строителство с оглед на спецификата на освободеното място.

Собствена информация

В ГЛАВНОТО НАПРАВЛЕНИЕ

Провеждането на утвърдения от XIII конгрес на БКП стратегически курс за качествено нов растеж на икономиката и в другите сфери на обществения живот върху основата на научно-техническата революция, изпълнението на задачите, произтичащи от Декемврийския пленум на ЦК на БКП (1986 г.), определят и формират тематиката на пленумите на окръжния, на общинските и на районните партийни комитети през 1987 година в Пловдивски окръг.

Основно място е отделено на въпросите, свързани с постигането на качествено нов растеж в икономиката върху основата на научно-техническата революция. Окръжният комитет предвижда свикването на пленум за задачите на отрасъл „Строителство" през деветата петилетка — главно за превръщането на монтажната технология в базисна, осигуряваща качествен растеж на окръжната икономика. Словото на др. Тодор Живков пред пленума в Русе породи необходимостта от пленарно заседание, на което да се разгледа окръжният стопански комплекс като единна технологична, икономическа и социална общност.

Общинският комитет в Пловдив предвижда да разгледа организацията на научното обслужване като предпоставка за качествено нов растеж на ефективността на производството, а районният комитет на БКП — район „В. Коларов" — партийното ръководство на научно-техническия прогрес. Редица общински и районни партийни комитети: гр. Раковски, район „Хр. Ботев", „В. Левски" и др. поставят на обсъждане въпросите за технологичното обновление на материално-техническата база.

Основните въпроси на интензификацията на селското стопанство ще бъдат на вниманието на общинския комитет в Асеновград — за приложението на нови авангардни технологии, на об-

Digitized by Google

В глава втора се разкрива ролята на политическия подход в ръководната, управленската и обществената дейност на съвременния етап, неговото реализиране във всички фази на ръководния и управленския процес. При това той се разглежда в тясна връзка с актуалните стратегически и тактически проблеми на партията, с конкретните задачи на местните органи и трудовите колективи. По такъв начин авторът на дело показва прилагането на политическия подход. Преди всичко убедително се посочва ролята и мястото на този подход при конкретизирането на партийната политика. Много добре той се свързва с научно-техническата политика, което засилва актуалността на изследването. Тринадесетият партиен конгрес добави нова задача на първичната партийна организация в член 54 на Устава — „да конкретизира и обогатява партийната политика в условията на трудовия колектив и селището", за което е необходим подчертан политически подход. Още по-ясно се откроява неговата роля при разглеждане единството на политическата, идеологическата, организаторската и стопанската дейност и особено при осъществяване на контролната дейност. След редицата нови изисквания и критични бележки за работата с кадрите на настоящия етап, за нейното усъвършенстване много полезен е и анализът на политическия подход в решаването на този проблем.

С приносна значимост е и изследването на политическия подход в светлината на актуалните постановки на партията за развитието на демократическия централизъм. То сполучливо е направено въз основа на факти от текущия партиен и профсъюзен архив, като специално се посочва и спецификата в профсъюзната работа. Убедителни са и доводите на автора за ролята на политическия подход при утвърждаването на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост. Тук са изложени интересни мисли и съображения, макар и с известни отклонения, но твърде полезни сега при утвърждаване на самоуправлението в трудовите колективи.

Читателят се убеждава въз основа на анализа, че политическият подход има свое важно място в изследваните направления на ръководната, управленската и обществената дейност. Авторът основателно се застъпва за някои практически аспекти, на които следва да се отделя по-голямо внимание на настоящия етап. Същевременно и по-правилно би било да се осветлява не изобщо политическият подход в дейността на партийните органи и организации, а преди всичко да се разкрие спецификата в дейността на партийните и профсъюзните органи и организации за неговото по-пълноценно прилагане.

В книгата има и други положения, по които могат да се направят критични бележки и пожелания. Би могло да се засилят анализът, изводите и съображенията на автора за политическия подход в профсъюзната дейност, като по-широко се осветли прилагането и използването на този подход в разнообразната дейност на профсъюзните органи и организации. В книгата политическият подход в работата на профсъюзните органи и организации се извежда предимно за научно-техническата революция. Допускат се и някои отклонения при разработка на различните въпроси, които след внимателно прецизиране биха повишили качествата на изложението. От по-тясно и убедително аргументиране се нуждае изясняването на някои понятия и особено на политическия подход и политика, политическия подход и партийно ръководство, на някои механизми за реализиране на този подход. В това отношение по-добре може да се използва и опитът на КПСС и на съветските профсъюзни органи и организации.

Книгата на доц. Константин Дилчев със своя обхват и дълбочина може да служи на всеки партиен и профсъюзен активист, на всеки интересуващ се от сложните въпроси на политическия подход. Тя отговаря на една актуална потребност в областта на теорията и практиката на партийното и профсъюзното строителство.

доц. ИВАН ВЕЛИЧКОВ

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ
НАРТИЗДАТ

СТРУКТУРА, ОРГАНИЗАЦИЯ И КАЧЕСТВО

(Методологически въпроси)

Славчо Мутафчиев

Задачата на тази книжка от библиотека на дружество „Георги Кирков" е в общометодологически план да изследва съдържанието и обема на понятията структура, организация и качество и тяхната взаимна връзка. Изследването на тези понятия е неразделно свързано с понятието система. Проблемите на организацията и качеството придобиват изключително голямо значение за успешното функциониране, развитие и ускорено усъвършенстване на социалистическото общество. Не случайно тези въпроси са в центъра на вниманието на Българската комунистическа партия. На тях бяха посветени двете последни национални партийни конференции — през 1978 г. по проблемите на организацията на труда и през 1984 г. по въпросите на качеството. Качеството и организираността заемат централно място в теоретическата постановка и практическите подходи и методи, разработени след XII и XIII конгрес на БКП. Едновременното изследване на понятията структура, организация и качество в тази книжка допринася във възможната степен за по-пълното изясняване на тяхното съдържание, а така също и на ред други основни философски понятия. Разкриването на обективните закономерни връзки между структура, организация и качество има не само голямо философско-методологическо значение за теоретичното осмисляне на тази проблематика, но и изключително важно значение за практическата — материално-производствена, социална, политическа и духовна дейност.

АРГУМЕНТИ В ЛЕКЦИОННАТА ПРОПАГАНДА

Цветан Давидков

За обогатяване на съдържанието и усъвършенстване на формите и средствата на масовополитическата и индивидуалната работа се изисква лекторите, пропагандистите и агитаторите все по-пълно да овладяват уменията да убеждават, в своята всекидневна работа по-цялостно и научнообосновано да осъществяват превръщането на знанията в убеждения. Една сентенция гласи, че „когато фактите говорят, и боговете мълчат". Твърдението изглежда пресилено, но когато фактите се превърнат в аргументи — имаме основание да му вярваме.

Какво представляват аргументите, тяхната същност, къде са техните източници? Къде е мястото им в процеса на доказателството? А при убеждението? Как да обосноваваме тезите си? Колко „тежат" различните видове аргументи? На тези и други подобни въпроси е посветена настоящата книжка от библиотека на дружество „Георги Кирков". Тя е предназначена за многобройния отряд идеологически работници, за тези, които сега навлизат в трудното изкуство на пропагандиста и агитатора, за всички, които се интересуват от тези проблеми.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

СТОЯН МИХАЙЛОВ

ОПТИМАЛНО ФУНКЦИОНИРАНЕ НА СОЦИАЛНОТО УПРАВЛЕНИЕ

Проблемите на социализма започват от проблемите на неговото управление. Оптималното функциониране на социалното управление при социализма е една нова, неразработена и с нарастващо значение категория на марксистко-ленинската наука. Сега, когато социализмът е изправен пред необходимостта от дълбоко качествено усъвършенстуване, на първо място изнизат проблемите на управлението на социалистическото общество. Според автора те могат да се обединят в един най-важен и обобщаващ проблем — проблема за оптимално функциониране на социалното управление. В настоящата книга в отделна глава се разглежда същността на оптималното функциониране на социалното управление и пътищата към него. Тук авторът се спира на понятието „функциониране", разяснява що е оптимално функциониране на социалното управление при социализма, сочи необходимите предпоставки за осъществяване основните принципи на социализма, за оптималното функциониране на социалното управление. В раздела за същностните механизми и форми на социалното управление се разглеждат въпросите за демократическия централизъм, планирането и икономическия механизъм, институционната структура, изборността и сменяемостта на кадрите, колективизма, гласността, критиката и самокритиката, социалистическата демокрация и самоуправлението. В следващия раздел за социалния контрол се разработват въпросите за обратната връзка, отклоненията от социалистическия начин на живот (отживелиците), за държавния контрол и контролните функции на социалистическата общественост. Последният раздел е посветен на социологизацията на социалното управление. В него се насочва вниманието на читателя към въпросите на научността на социалното управление, единната система за социална информация, мястото на социологията в научното осигуряване на социалното управление и предпоставките за социологизация на социалното управление.

В заключение авторът подчертава, че в повечето социалистически страни, особено в тези, в които социалистическите обществени отношения са победили във всички сфери на обществото, не съществуват повече съществени обективни пречки за оптимизиране на социалното управление. Това е задача, чието решение под напора на обществените потребности и на общественото мнение зависи преди всичко от самото социално управление.

20 700

Цена 0,35 лв

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ
ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ,
СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

Партиен живот

ИСАНИЕ НА ЦК НА БКП
СИТЕЛ НА ОРДЕН
ЕОРГИ ДИМИТРОВ●
СОФИЯ
МАРТ
1987

LIBRARY
JUN 02 1987
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

Digitized by Google

Digitized by Google

Партиен живот

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП

№ 5 МАРТ 1987 ГОДИНА

ГОДИНА XXXIV
ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Димитър Попов — Сътрудничество — различно от традиционните форми 3

ПРЕУСТРОЙСТВО В ПАРТИЙНО-ОРГАНИЗАЦИОННАТА РАБОТА

* — Обстоен и самокритичен разговор 12
Анастасия Грозева — Центровете и кабинетите по партийно-организационната работа 19

Славчо Воденичаров — Да започнем от себе си 27
Мария Божилова — Ако всеки се пребори с равнодушието си 30

Борис Ангелов — Конкретно партийно въздействие 32
* — Ново качество на вътрешнопартийните отношения . . . 39
Иван Кънев — Действеност на критиката и самокритиката 43

* — В науката — с високи творчески и нравствени критерии 46

ЗА КАЧЕСТВЕНО НОВ РАСТЕЖ В ИКОНОМИКАТА

* — Акордният принцип в селското стопанство 49
Атанас Янчев — Бъдещето на вътрешнобригадната организация 53

Христина Колева — Мястото на партийните организации . . 59
Иван Мичев — По трудния път на преустройството 66
Иво Атанасов — Обяснение за успеха 71

Digitized by Google

ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА РАБОТА — ДЕЙСТВЕН ФАКТОР

Иван Захариев — Устната агитация на равнището на новите критерии 74
* — Тема — насъщна, актуална 82
* — Висока отговорност пред бъдещето 85

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Анатолий Павловский — Магистрално направление 88
Виктор Петренко — Трудовата активност 95

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Лотар Регенберг — С по-малко работници — повече продукция 101

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

Иванка Василева — Сливане с хората и с . . . бъдещето . . . 104

ВЪТРЕШНОПАРТИЙНА ИНФОРМАЦИЯ

* — Кадрови промени в партийните органи 110

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Йото Кръстев *(главен редактор)*, Георги Бърдаров, Георги Ванев, Асен Веселинов, Коста Димов, Кирил Иванов, Николай Иванов *(зам. главен редактор)*, Мила Илиева, Стоян Кръстев *(първи зам. главен редактор)*, Стоил Найденов *(зам. главен редактор)*, Иван Рачев, Петко Стамов, Йордан Хаджиев, Гено Цонков

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска" 7, тел. номератор 87-14-11,12

Дежурен редактор: Петко Стамов. Зам. отговорен секретар: Йорданка Кирилова
Коректори: Недялка Труфева, Зоя Стефанова

Дадена за набор на 18. III. 1987 г. Подписана за печат на 3. IV. 1987 г. Тираж 56 500. Формат 60/100/16. Обем 7 колн.

ДП „Димитър Благоев" — София, ул. „Ракитин" № 2, тел. 46-31

Digitized by Google

СЪТРУДНИЧЕСТВО — РАЗЛИЧНО ОТ ТРАДИЦИОННИТЕ ФОРМИ

ДИМИТЪР ПОПОВ
първи секретар на ОК на БКП — Варна

Отправни точки на цялостната партийно-политическа и стопанско-организаторска работа, извършвана във Варненската окръжна партийна организация в периода след XIII конгрес на БКП, станаха постановките, съдържащи се в програмния документ „За качествено нов растеж в икономиката". Окръжният, общинските и районните комитети на партията подчиниха дейността си на главната вътрешнопартийна задача — овладяване на качествено новите процеси, зараждащи се в развитието на окръжния социално-икономически комплекс и утвърждаване ръководната роля, авторитета и влиянието на първичните организации като политически авангард в борбата за преустройство във всички сфери на живота.

Сега, когато първата година от новата петилетка е вече зад гърба ни, пред бюрото и пред пленарния състав на окръжния комитет на партията ние поставяме въпроса така — времето за разучаване и осмисляне на постановките и решенията на Февруарския (1985 г.) и Януарския (1986 г.) пленум на Централния комитет, на конгресните документи и на разработките, свързани с тях — това време вече изтича. Идва ред на конкретната работа за осъществяване на преустройството, за което се подготвяхме и което сме длъжни да осъществим. Тръгвайки по този път, трябва да стигнем до всеки трудов колектив, до всяка първична партийна организация, истински да увлечем и поведем хората. Само по този начин ще съумеем да пренесем в служба на делото големия нравствен патос, с който трудовите хора очакват и възприемат кълновете на обновлението.

Именно с това убеждение и с тази нагласа в началото на 1987 г. на съвместен пленум на окръжния комитет на партията и на сесия на окръжния народен съвет обсъдихме сегашното състояние на икономиката на окръга и приехме „Програма за ускорено усвояване на нови продукти и технологии". С нея бяха конкретизирани както вижданията, така и отговорностите на отделните звена за осъществяването на качествено нов икономически растеж на окръжния стопански комплекс.

Мотивите, както и подходът ни при подготовката на програмата се определяха от категоричната необходимост да очертаем ясно целите и пътищата, да възложим задачите, чието решаване ще изведе Варненски окръг на едни нови позиции — като мощен стопроизводител, като окръг на висока производителност, дисциплина и образцова организация на труда.

Digitized by Google

Това е в най-обобщен вид целта, която си поставяме. Това ни вменяват в дълг десетилетните традиции на работническата класа в нашия край, за това ни задължава дълбокото разбиране и голямата помощ на Централния комитет на партията, на правителството. Това напълно съответствува и на интелектуалния ресурс на нашия окръг, който трябва да получи адекватна реализация.

В крайна сметка това за нас е въпрос, който се отнася до жизнените потребности в развитието на Варненски окръг през деветата петилетка и в един по-далечен период. Постигнатите резултати през 1986 г. категорично потвърждават този извод. Изпълнени бяха основните задачи, заложени в държавния план. В рамките и с критериите на един традиционен анализ бихме могли да кажем, че окръгът продължи интензивния си път на развитие.

Ние обаче добре разбираме, че когато мислим и говорим за развитие, вече трябва да мерим постигнатото и предстоящото с нова мярка — тази, която конгресът утвърди, а времето — с нов мащаб, който обективната реалност налага. В този смисъл за нас е ясно, че сегашните ни резултати не осигуряват качествено нов растеж на окръжния териториално-стопански комплекс. Те не отговарят на критериите и задачите, които постави Декемврийският пленум на ЦК на БКП от 1986 година.

Сериозно ни тревожи това, че за 20 от наблюдаваните промишлени иатури държавните поръчки не бяха изпълнени, а 21 предприятия останаха под равнището на 1985 година. Задълбочиха се редица съществуващи слабости в промишлеността, транспорта, строителството, селското стопанство. Далеч под възможностите ни са резултатите от изпълнението на валутната програма.

Явно е, че вече се очертава застой в развитието на редица наши предприятия, а в някои от тях и връщане назад от постигнатото. Все по-остро и осезаемо се проявява нарастващото противоречие между обективните потребности и възможности на окръга, от една страна, и несъответствуващите им темпове на икономически растеж, от друга. Особено ярко е това противоречие в структуроопределящите направления на окръжната икономика.

Най-сериозно продължава да бъде положението в химическата промишленост. Прогресивни за времето си, редица от използваните сега технологии са под наложилото се в света равнище на енергоемкост, не решават въпросите за комплексна и дълбочинна преработка на суровините, силно е влошена работата на голяма част от инсталациите.

Подобни проблеми има и в корабостроенето. Тук, както и в другите структуроопределящи машиностроителни предприятия в окръга реконструкцията и модернизацията все още се осъществяват бавно. Бавни са и темповете, с които се обновява материално-техническата база в транепортния отрасъл, където са съсредоточени близо една четвърт от основните фондове на националния транспортен комплекс.

Успоредно с тези проблеми пред партийното и държавното ръководство на окръга с всеки изминат ден все по-неотложно се изправят за решаване и големи социални проблеми. Като следствие на интензивните демографски процеси в

Digitized by Google

североизточния регион само за последните десет години (1975—1985 г.) град Варна нарасна с 50 хил. души (втори след столицата по абсолютно увеличение), а за същия този период населението от селата на окръга намаля с повече от 20 на сто. Всичко това почти лавинообразно увеличи и без това многото нерешени въпроси, породени от задълбочаващото се противоречие между ежедневните потребности на хората и ограничените технологични възможности на хранително-вкусовата ни промишленост, на селското стопанство, на строителството, на базата на здравеопазването, образованието, търговията и др.

Ето защо пред нас се изправя необходимостта да извършим дълбок прелом в развитието на окръжния териториално-стопански комплекс, целящ превръщането му в единна технологична, икономическа и социална общност. Характерът на проблемите, които са натрупани за решаване, както и характерът на новите задачи, които постави Тринадесетият конгрес, не позволява те да се решават с досегашните средства. Думите на др. Тодор Живков пред пленума на окръжния комитет на БКП — Русе в пълна сила се отнасят и за нас: „Ако в окръга се запазят в сегашния си вид редица утвърдени от доста години виждания, концепции, подходи и т. н., ще се тъпче на едно място. Необходими са нови виждания, концепции и подходи, които да съответствуват на новия стратегически курс, да създават условия за постигане на качествено нов растеж върху основата на съвременната научно-техническа революция."

Тези думи на др. Тодор Живков, както и другите програмни постановки, развити в словото му в гр. Русе, станаха отправни моменти в търсенето и разработването на новите пътища и средства, които трябва да ни изведат до осъществяването на поставените цели. Затова и първата ни задача сега е да усвоим преди всичко концепцията за качествено новия растеж и на тази база да се преустройваме в съответствие с действителните потребности на социалната практика.

В областта на икономиката това означава за преодолеем създалото се противоречие между големите възможности на икономическия ни потенциал и степента на неговата реализация. Показателен е фактът, че Варненски окръг е на първо място по фондовъоръженост на един зает, на второ място след столицата по броя на специалистите с висше образование и на петнадесето място по обществена производителност на труда.

Решаването на този голям проблем за нас, както и цялостното определяне на жалоните на развитието ни в по-близка или по-далечна перспектива изисква пределна яснота за закономерностите и тенденциите на социалните изменения, възможностите за усвояване на научно-техническите достижения, структурата и динамиката на обществените потребности, влиянието на редица външни фактори.

Варненски окръг има относително стара индустрия от гледна точка на възрастта на индустриална България. Стара, защото по редица исторически, природно-географски, политически, стратегически и др. съображения тук са развити промишлени дейности, формиращи една трайна специализация на окръжната икономика.

Сега на територията на окръга са разположени близо 10 на сто от производствените мощности на страната. Те оси-

Digitized by Google

гуряват цялото производство на България на калцинирана сода, сода каустик, полнвннилхлорид, дизелови двигатели, радионавигационна апаратура, 82 на сто от корабния тонаж, една трета от цимента, една пета от електроенергията, една десета от произвеждания сборен стоманобетон.

Близо три петилетки окръгът бе една от строителните площадки на родината, към която Централният комитет на партията и правителството насочиха огромни средства, материални и човешки ресурси за комплексно развитие на основни направления на промишлеността и транспорта — химическо производство, корабостроене, дизелостроене, енергетика, морски флот, пристанищни мощности, строително производство.

Диес Девненските химически заводи осигуряват близо 14 на сто от продукцията на националната химия, а в транспортния отрасъл работят една десета от заетите и една трета от специалистите с висше образование на националния транспортен комплекс. С изградената база от 100 хиляди легла в окръга се реализира около 30 на сто от обема на стопанския туризъм по черноморското крайбрежие.

Дори и тези кратки характеристики на окръжния териториално-стопански комплекс показват една изградена вече трайна структура с формирани крупни съсредоточия на националното ни стопанство. Ето защо, докато на страната ни са й нужни кораби, сода, торове, цимент, дизелови двигатели и т. н., ние ще ги произвеждаме, макар че именно такива производства се преустройват най-трудно, изискват време и огромни инвестиции, а в същото време не осигуряват в кратки срокове желания ускорен икономически растеж.

Именно тази специфика на окръжната икономика, както и сериозните проблеми, забавящи темповете на нейното по-нататъшно развитие, ни задължават да предприемем неотложни практически действия. Всяко по-нататъшно изчакване или забавяне би имало сериозни негативни последици не само за отделни предприятия и колективи, но и за окръга като цяло. Ето защо с приемането на програмата за ускорено усвояване на нови продукти и технологии ние се насочваме към:

— осъществяване на гъвкаво технологично обновяване, целящо създаването на балансирани технологични вериги, които да осигуряват намален разход на труд, суровини, енергия и безотпадна преработка;

— обновяване и усъвършенстване на продуктовата структура;

— по-тясно и ефективно интегриране на науката с производството.

Добре разбираме, че за реализирането на тези задачи никой няма да ни предостави наготово свръхмодерна техника и технология. Затова, съсредоточавайки сили и ресурси в главното, системно и последователно пристъпваме към решаването на задачите, като създаваме условия за преминаване към финансова и валутна самоиздръжка.

В практически план осъществяването на тези трудни задачи означава да преминем към поетапна електронизация на промишлените технологии в основните ни отрасли. На второ място, успоредно със започналото преструктуриране на продукцията в онези направления, където сме трайно специализирани, ще дадем силен тласък на утвърждаващото се ново структуро-

Digitized by Google

определящо направление — производството на биотехнически системи. До края на петилетката стопанският комбинат „Биотех" — Варна трябва да увеличи обема на стоковата си продукция над 9 пъти.

И третата линия на практически начинания, с която са свързани всички наши идеи и цели, е организиране и тематично насочване силите на научния ни потенциал в онези перспективни технологични области, в които възнамеряваме да извършим пробиви и чрез конто в крайна сметка ще въздействуваме най-силно върху темповете на развитие на окръжната икономика. Именно тук е все още неизползваната сила, големият резерв — в десетте отраслови института, 9 филиала на централни институти, на БАН и др., общо 38 звена за научноизследователска и инженерно-внедрителска дейност с близо 4 хиляди научни работници.

Казано обобщено, пътищата, по които сега поемаме, водят към една цел — завоюване на нови и стабилни пазарни позиции, повишаване обема и ефективността на износа, осигуряване на здрав валутен тил. На това са подчинени и стратегията, и тактиката ни за осъществяване на качествено нов икономически растеж.

Разбира се, наивно е да се мисли, че бихме могли да осъществим тази наша цел в условията на ограниченост в рамките на нашите 3800 кв. км територия. В това отношение философията на следващите ни стъпки ще бъдат думите на др. Тодор Живков пред пленума на Русенската окръжна партийна организация: „Определящото за окръга в съвременния смисъл на това понятие не е административният статут, който той има, а социално-икономическата и духовната структура, която е изградена на неговата територия. А тази структура е част от нацноналната икономика, от живота на страната."

Веднага трябва да отбележим — своето формиране като социално съсредоточие Варна дължи на природно-географските си дадености, които осигуряват преди всичко една отвореност — към морето и към вътрешността. На тази отвореност дължи своето развитие днес и Варненски окръг, защото той си остава един от основните канали, чрез които страната ни се свързва със света. Оттук преминава преобладаващата част от вноса и износа на България по море, в това число и основният обем от външнотърговския ни стокообмен по море със СССР.

Ето защо именно в тази посока ние виждаме и развитието на окръга като средище — икономическо, духовно, а даже и политическо (доколкото на наша територия се провеждат значителна част от междупартийната и дипломатическата дейност, делови срещи и др.). За да се утвърждаваме като средище, ние сме длъжни много по-ефективно да използваме обективните предпоставки за сътрудничество и интеграция, които за Варненски окръг са историческа даденост.

В този смисъл принципно новите постановки за развитие на териториалните структури, съдържащи се в речта на др. Тодор Живков в Русе, ни подтикват към много сериозен размисъл, въоръжават ни с богати идеи. Добре разбираме, че вече става въпрос за нещо коренно различно от традиционните форми на сътрудничество със съседни и побратимени окръзи, каквито развивахме досега.

Какви са нашите мотиви, какво ще търси и какво ще

Digitized by Google

дава Варненски окръг в интеграционните си отношения с другите окръзи, с националното стопанство като цяло?

Преди всичко трябва още веднъж да кажем — окръжният териториално-стопански комплекс е една подчертано отворена система. Тази му характеристика става още по-ярко доминираща сега с формирането на новите стопански структури. Развитието и утвърждаването на шестте стопански обединения със седалище във Варненски окръг без съмнение ще дадат силен тласък за прогресивни изменения в икономиката и на редица други окръзи. Защото, ако искаме да развиваме например модерно корабостроене, то трябва да се базира на един солиден баланс на технологическите връзки, т. е. във всички окръзи, произвеждащи части за българското корабостроене, трябва да се внедряват високоефективна техника и технологии, на еднакво равнище по цялата верига. А това безспорно е свързано с пренасянето на технологии, с пренасянето на наука, то ще увеличи технологичните възможности не само на отделни предприятия, но и на цели окръзи.

От това сме заинтересовани всички, заинтересовано е националното стопанство, а в неговите мащаби все повече ще губи сегашния си смисъл такова понятие като „тил на корабостроенето". Тил няма да има, навсякъде трябва да бъде фронт. Примерът с корабостроенето е частичен, но характерен — за него сега работят предприятия в около 15 окръга на България. Такова е положението и с варненското двигателостроене, получаващо доставки от много предприятия в страната и извън нея и даващо дизелови двигатели за цялата страна, а посредством българските мотокари — за много държави в света. Така стоят нещата и в домакинското електроуредостроене, в производството на радионавигационна апаратура, на биотехнически системи и др.

Подобни са намеренията ни и за развитието на новоучредените три научно-технологични центъра — за биотехника и биотехнологии, за повърхностни химикотермични обработки и за технологии, свързани с усвояване ресурсите на морето. По същество това са три звена от националната мрежа за пренасяне на технологии в три приоритетни направления. Тези центрове, както и съществуващите във Варна висши учебни заведения и филиали на централни проектантски институти, а така също и разширяващата се структура на звената на БАН във Варненски окръг ще създават кадри, ще осъществяват научно-приложни изследвания в съответните области, ще осигуряват научното обслужване на икономиката на окръзите от целия северонзточен регион, а и извън тези условни граници.

Обобщено казано, ние сме чужди на всякакви амбиции за осъществяване на „икономическа експанзия" спрямо други окръзи. Насочваме се не към изнасяне на „черни" производства, а към издигане технологичното равнище, потребителната стойност и социалния ефект на всички онези производства и дейности, в които сме трайно специализирани и за които носим отговорности пред партията, пред правителството, пред народа. Активно ще развиваме и търсим сътрудничество в тези области, които най-пряко съответствуват на социално-икономическата и духовната структура на окръга, на неговите дадености, на неговите потребности и възможности.

Digitized by Google

Ние сме силно заинтересовани от такова сътрудничество. Спецификата на структуроопределящите направления на икономиката ни не позволява те да се развиват само с нашите сили. Достатъчно е да посочим като пример стопанския и социалния туризъм. През осмата петилетка окръгът прие над 6 млн. почиващи, като всеки четвъртн, посетил страната ни, премина през курортните комплекси на Варна. В този смисъл Варна не е само на варненци, тя е на България. И когато става въпрос за изграждане на материално-техническата база, за изхранване и за осигуряване на вода за почиващите и населението и т. н., това трябва да бъде грижа на всички, това е едно огромно поле за взаимноизгодно сътрудничество. А такива примери могат да се посочат много. Ще отбележим само, че вече осъществяваме практическн стъпки за задълбочаване формите на сътрудничество и извън пределите на страната — с побратимените Одеска и Североморавска област, с окръг Рощок.

Наясно сме, че вече не е достатъчна само конкретизация на решенията „от горе", нужно е на всяко равнище, във всеки трудов колектив да се разработват и реализират виждания, концепции и програми, даващи нови териториалнн адреси на качествения растеж, премахващи административните граници при оценка на ефективността.

В новата ситуация решаването на поставените задачи изисква по-голяма мащабност и еднопосочност в мисленето и дейността на държавните, стопанските и обществените органи и организации, но преди всичко е необходимо рязко повишаване на ролята и боеспособността на партийните органи и организации. Защото, призовавайки обществото към обновление, партията е длъжна именно чрез своите първични организации сама да даде пример за революционен подход към решаването на назрелите проблеми.

Без съмнение сериозни постижения ще има там, където има ясна политическа позиция и висока трудова активност, съчетани с персонална отговорност на всяко работно място всеки работен ден. Това изисква гъвкаво и превантивно партийно въздействие, осигуряващо навременното и качествено изпълнение на взетите решения. В това отношение утвърждаваме практиката на всяко пленарно заседание на окръжния комитет да правят самоотчет негови членове, като започнахме от най-отговорни ръководители. Без сценарий, с открита дискусия, с открита критика. Стремим се този подход да възприемат и общинските, районните, заводските партийни комитети.

Все по-успешно отваряме път за гласността и информираността като неотменни условия за осигуряване на съзнателна дисциплнна и отговорност. Когато разказваме честно за несполуките и проблемите, хората ни разбират и подкрепят. Те искат да знаят, те трябва да бъдат много по-широко осведомявани. Защото преустройството е общо дело.

И затова естествената среда на нашата работа трябва да бъде първичният трудов колектив. Проведеният в окръжната партийна организация двегодишен преглед на партийните групи показва, че това изискване все още е недооценено, то си остава слаба страна в работата ни. А именно сега, в условията на извършващата се технологична революция, неимоверно много ще нараства ролята на малкия колектив, на отделния човек. Такъв бе и повикът на Тринадесетия партиен конгрес.

Digitized by Google

Ето защо критерин за ефективността на цялостната ни политическа и възпитателна работа днес стават съпричастността, отношението към преустройството на всеки един — от работника до професора. Така поставят въпроса сега и съветските комунисти, и нашата партия — всеки труженик да почувствува своята лична отговорност, да осъзнае, че съдбата ни ще бъде такава, каквато я сътворим сами — със своя труд, със собствената си съвест. Това изисква сериозни промени в психологията, в мисленето, за да успеем да впрегнем за делото огромния интелектуален и морален потенциал на народа, неговата духовна активност. А това пък от своя страна налага да познаваме интересите и потребностите на всеки, дълбоките изменения, които ще настъпват в неговия вътрешен свят и ще формират неговата мотивация в принципно новата среда, в новата ситуация. С такова разбиране и нагласа във всекидневната си работа ние се насочваме към широк диалог с трудовите колективи, което единствено би осигурило широка социална подкрепа на всички наши замисли.

Друга много важна насока в дейността ни на всички равнища е свързана с рязкото издигане на реалния принос на научните звена за ускоряване темповете на развитие на окръга и региона, за решаване на национални проблеми. Проведеният през февруари т. г. пленум на общинския партиен комитет във Варна подложи на преоценка много въпроси и показа, че работата с научно-техническата интелигенция е недостатъчно овладяна територия за партийно въздействие.

Отминна времето, когато развитието на научния фронт в окръга измервахме главно със създаващите се нови научни звена и бързото нарастване на заетите с наука. Дойде време да погледнем на този въпрос с други критерии. И трябва да кажем, че като цяло научният фронт на Варна изостава както по отношение развитието на приоритетните направления, така и по отношение на приноса ни в националната наука. И ние, партийните органи, носим отговорност за това състояние. Ето защо на настоящия етап се нуждаем преди всичко от по-активна позиция на партийните организации в развитието на ВУЗ и институтите.

Ние искаме да издигнем държавната мярка като цел и критерий за дейността на научните колективи в окръга. Безспорно тази мярка ще се окаже непосилна за някои научни работници. Навярно и новите тематични направления ще влязат в противоречие с нечии лични интереси, ще нарушат подготовката на дисертационни трудове. Това ще внася допълнително напрежение в колективите. Ясно е, че с чисто административни подходи не могат да се намерят решения на подобни въпроси. Тях може и трябва да ги намери партийната организация с колективния си ум, с принципната си позиция, с отговорност и грижа.

Така се поставят сега въпросите и в кадровата ни работа. Поетият стратегически курс изисква да се преустрои всеки от нас и най-вече ръководните кадри. В новата ситуация не е вече достатъчно да си добър организатор, осигуряващ изпълнението на определени задачи. В това отношение проведените избори за ръководители на самоуправляващите се организации ни дадоха много богата информация, много изводи и поуки. Хората не се задоволяват само с осигуряването на

Digitized by Google

една „реална заплата“, те искат да видят в своя ръководител вече едно ново мислене и ново отношение. Искат да видят висока компетентност.

Това налага все по-решително да излизаме от тесния кръг на номенклатурата, да сложим край на нейното самовъзпроизводство. Необходимо е да спрем да жалим самолюбието на отделни кадри за сметка на държавата, на обществото. Трябва да оценяваме без комплименти, да повишаваме взискателността си към нравствения облик на комунистите. Започналият в партията откровен разговор по тези въпроси след докладните записки на др. Тодор Живков до Политбюро (1985 г.) трябва да продължи. Нравственото здраве на обществото е непременно условие за осъществяване на преустройството.

Налага се обаче да видим, че с провежданата сега в нашите първични партийни организации идеологическа работа ние няма да успеем да подкрепим курса за качествено нов растеж. Ще продължат ли парадността, отчетничеството, безсмисленото заучаване и повтаряне на класически постановки, сляпото следване на остарели представи, все по-ширещата се склонност да се търсят готови рецепти в азбучни истини. Дошло е време като един от главните критерии за работата на идеологическия фронт да издигнем това, доколко научно-техническата стратегия на партията резултатно се превръща в творчество на масите. Големите идеи раждат голямата енергия, когато станат кръв и плът на милионите. За динамиката на този процес сме отговорни единствено ние. Обновление трябва да има, при това необратимо. В противен случай преустройството ще си остане само една кампания.

С тези проблеми и с твърдата решимост да преодолеем очерталите се слабости ние се подготвяме за следващото важно събитие в живота на Варненската окръжна партийна организация — пленарно заседание по въпросите на партийното ръководство на икономиката в новите условия. Подготвяме се и се стремим да се преустройваме на ход, осигурявайки ритмично изпълнение на плановите задачи. Защото това е едно от главните условия за всички успехи.

Digitized by Google

ОБСТОЕН И САМОКРИТИЧЕН РАЗГОВОР

Отчетно-изборните събрания на партийните групи

Отчетно-изборните събрания на партийните групи се проведоха в началото на 1987 г. Това бе първата отчетно-изборна кампания в партията след Тринадесетия конгрес. Върху нея оказаха влияние **редица важни събития през 1986 г.**

Проведоха се първите **отчетно-изборни събрания на органите за самоуправление** в първичните и основните трудови колективи от материалната сфера съгласно изискванията на Кодекса на труда.

Състоя се **Декемврийският пленум на ЦК на БКП,** който обсъди и прие пакет от документи, които са конкретна нормативна и организационна основа за по-нататъшната ни работа.

В стопанските организации, в обединенията и асоциациите беше извършена значителна работа за **доуточняване на плановете за 1987 г. и деветата петилетка и се пристъпи към тяхното изпълнение;** започна разработка на вътрешни правилници за организация на работата; вземат се мерки по кадровото укрепване на звената в новите управленски структури.

Силно въздействие върху цялостния обществено-политически живот оказаха **словото на др. Тодор Живков пред пленума на окръжния комитет на БКП в Русе, решенията на Януарския пленум на ЦК на КПСС и Докладната записка на др. Тодор Живков** до Политбюро на ЦК на БКП от февруари 1987 г., както и редица други важни партийни и правителствени документи.

Главното, което характеризира периода на подготовката и провеждането на отчетно-изборните събрания в партийните групи, е **интензивната и напрегната работа за усъвършенстване на трудовите и управленските отношения** в съответствие с изискванията на обективните обществени закономерности.

Съществена особеност на проведената отчетно-изборна кампания е и обстоятелството, че **тя обхвана само партийните групи.** Това създаде условия партийните комитети да отделят по-голямо внимание и грижи както за събранията, така и за живота и дейността на партийните групи въобще. Самостоятелна преценка за равнището на отчетно-изборните събрания на партийните групи се прави за първи път както в окръжните, така и в Централния комитет на БКП.

Местните партийни комитети (окръжни, общински, районни, градски) извършиха значителна работа за

ПОДГОТОВКАТА

на отчетно-изборните събрания. Във всички окръзи **партийният актив се запозна с целите и задачите на кампанията, с формите**

Digitized by Google

и средствата за тяхното постигане. На повечето места (в районите на София, Толбухин, Видин и др.) **инструктажите** със секретарите на партийните организации и с отговорниците на партийните групи бяха диференцирани по отрасли и социални сфери. В някои окръзи (Хасковски, Софийски, Плевенски и т. н.) бяха подготвени **методически материали в помощ на отговорниците на партийните групи.** В Пернишки окръг беше изнесен цикъл от лекции за работата и задачите на групите в съвременните условия. Така инструктирането на партийния актив прерасна в целенасочено обучение.

В процеса на подготовката за събранията местните партийни комитети направиха анализ на структурата на групите и взеха мерки тя да се приведе по-пълно в съответствие със стопанската структура — някои групи бяха разформирани, а на редица места се създадоха нови. Например в Габровски окръг поради сливане на партийни групи техният брой намаля с 13, докато в Търговищки окръг са изградени нови 49 групи, а в Плевенски окръг — 165. Така при подготовката на кампанията беше **оптимизирана и структурата на групите.**

По-голямата част от партийните бюра приеха оценки за работата на отговорниците на партийните групи, които бяха съобщени на събранията.

Партийните комитети и бюра си поставиха задачата да **мобилизират комунистите и останалите трудещи се за изпълнение на задачите за социално-икономическото и научно-техническото развитие още от първите месеци на годината.** В хода на кампанията се активизира работата по подетите инициативи, възникнаха и нови почини. В почти всички окръзи след конгреса се провеждат прегледи, разговори, разговори-проверки и т. н. Темите им са свързани главно с участието на комунистите в научно-техническия прогрес и с приноса им в развитието на самоуправлението, с усъвършенстването на вътрешнопартийните отношения. Отчетно-изборните събрания в групите се включиха като етап в тези мероприятия. Те бяха съпътствувани и от откритите партийни събрания за запознаване с решенията на Декемврийския пленум на ЦК на БКП. Това съдействува събранията да се подготвят и да преминат в обстановка на повишена взискателност и творческо напрежение, да дадат тласък на работата на трудовите колективи по изпълнение на задачите през 1987 г.

Характерен е стремежът на местните партийни комитети да осигурят **по-близко ръководство и по-ефективен текущ контрол на събранията.** За тази цел се използваха различни форми — определяха се пълномощници на комитетите, формираха се работни групи, изслушваха се етапни оценки на кампанията. Това показва, че партийните комитети се стремят да упражняват контрол и да правят оценки не след приключването на процесите, а в техния ход.

По-добре бяха посетени събранията от представители на висшестоящите партийни органи. Незадоволително обаче е посещението от комунистите административни и стопански ръководители във висшестоящите органи. **Стопански ръководители от центъра не са посещавали отчетно-изборни събрания на партийни групи в техни предприятия.** Една от причините за това е, че по същото време се правеха организационни и структурни преустройства и голяма част от ръководствата не бяха попълнени. Но освен това не са и създадени традиции комунисти от висшестоя-

Digitized by Google

щите стопански ръководства да посещават събрания на партийните групи.

Съществуващите обективни предпоставки, както и грижите на местните партийни комитети и на партийните бюра се отразиха положително на

ПОЛИТИЧЕСКОТО И ОРГАНИЗАЦИОННОТО РАВНИЩЕ

на отчетно-изборните събрания. Какви са аргументите в подкрепа на този извод?

Събранията бяха посетени масово от комунистите. Голям е броят на партийните групи в събранията, на които участвуваха всички комунисти. Повече отсъствуващи от събранията имаше в Пазарджишки окръг. В сравнение с отчетно-изборните събрания на първичните партийни организации посещаемостта на събранията на партийните групи е с няколко (2,3 до 5) пункта по-висока. Това се дължи не само на по-малкия брой на членовете на групите, но и на повишения интерес към събранията.

Висока активност на комунистите, критичен и конструктивен дух характеризират събранията. Показатели за това са високият относителен дял на изказалите се, броят и структурата на критичните бележки и на предложенията. Изказали са се от 60—65 до 70—80 на сто от партийните членове. На голяма част от събранията са взели думата всички присъствуващи. По-нисък е относителният дял на изказалите се в Толбухински, Търговищки, Пазарджишки окръг.

Тези показатели са много по-високи от показателите за активността на комунистите на отчетно-изборните събрания на първичните организации, където се изказват обикновено около 1/3 от присъствуващите. Това показва, че отчетно-изборните събрания на партийните групи са масова демократична трибуна, на която се създават условия да се чуе думата на всекиго. Потвърждават се **жизнеността и обосноваността на решенията на ЦК на БКП отчетно-изборните събрания в партийните групи да се провеждат всяка година.**

Повечето от **събранията са протекли в критичен и самокритичен дух.** На тях общо са направени над 75 000 критични бележки. Преобладаващата част от тях са адресирани към членовете на групите и към отговорниците им. Така например в Старозагорски окръг 41,6 на сто от критичните бележки са към комунистите от групата и 13 на сто към отговорниците, в Кърджалийски окръг — съответно 50 и 22 на сто. Подобна е картината в Толбухински, Варненски, Видински, Софийски окръг и в София. Тези данни свидетелствуват за **засилена самокритичност, за стремежа на комунистите да търсят пропуските и слабостите преди всичко в своята собствена работа.** Висока взискателност и критичност са проявени и към дейността на първичните партийни организации и партийните бюра. На техен адрес са 76 на сто от критичните бележки във Видински окръг, 54 на сто във Великотърновски окръг и т. н. Не са малко и бележките към административните и стопанските ръководства в бригадата, предприятието, обединението, асоциацията: 55 на сто във Врачански, 42 на сто в Софийски, 39 на сто в Смолянски окръг и т. н. По-малък е относителният дял на критичните бележки към висшестоящите партийни органи.

Digitized by Google

Характерна особеност на отчетно-изборните събрания е техният **конструктивен дух.** Направени са общо над 60 000 предложения за подобряване на работата. Преобладаваща част от тях са по стопански и социални въпроси. Относителният дял на тези предложения се движи от 32 до 55 на сто. В Габровски окръг той е 73 на сто, в Плевенски — 61 на сто. По-малко предложения и препоръки са направени по въпросите на организационната работа — около 15—20 на сто, и най-малко по идеологическата работа — от 5 до 15 на сто. Това показва, че търсенията на комунистите за по-нататъшното усъвършенстване дейността на партийните групи са насочени преди всичко към по-активна намеса и по-голям принос в решаването на стопанските задачи и на социалните проблеми.

В СЪДЪРЖАТЕЛНО ОТНОШЕНИЕ

дискусиите на отчетно-изборните събрания обхванаха и трите относително обособени направления на партийната дейност — политическа, организационна и идеологическа. Най-голямо внимание беше отделено на анализа на **политическата работа.** Той се отличаваше с по-голяма конкретност и диференцираност.

На събранията на партийните групи от промишлеността комунистите обсъдиха своята работа и задачите си за ускореното обновяване на производствените мощности и тяхното по-пълно и ефективно използване, за внедряване на нова техника и технологии, за ритмично изпълнение на плановете по натуралните и качествените показатели, за увеличаване производството на стоки за потребление и услуги, за подобряване на качеството. Остро се разискваше по пропуските в трудовата и в договорната дисциплина, изрази се недоволство от неритмичния ход на кооперираните доставки.

Партийните групи от **строителството** анализираха критично организацията и дисциплината на труда, неговото нормиране и заплащане, качеството на жилищното строителство, използването на строителната техника, материалните и трудовите ресурси.

В **транспорта** беше направен анализ на трудовата дисциплина, на спазването на графиците и използването на транспортните средства. Изказаха се много критични бележки и се направиха предложения за подобряване на условията на работа на транспортните работници (особено в София).

Комунистите, работещи в **търговията и услугите**, разгледаха състоянието на културата на търговското и комунално-битовото обслужване, на материалната база, стоковите фондове, приноса и отговорността на комунистите за изпълнение на партийните и правителствените решения за ограничаване употребата на алкохол. Очертани бяха трудностите по договорното осигуряване на плана за стокооборота през 1987 г., свързани с осигуряването на необходимите стокови фондове.

Критично преценяваха партийните групи в **селското стопанство** организацията на труда, прилагането на стопанската сметка и акордната система на нормиране и заплащане на труда, състоянието на животновъдството, използването и стопанисването на земята, прилагането на нови технологии.

В партийните групи от **материалната сфера** беше обсъден приносът на комунистите за изпълнение на конгресните решения

Digitized by Google

групи, е по-голям от относителния дял на жените в партията. Във Варненски окръг 49 на сто от новоизбраните отговорници са жени, в Русенски — 40,3 на сто, в Плевенски окръг — 40 на сто. Това говори за известна тенденция към феминизиране на длъжността „отговорник на партийна група".

От анализа на отчетно-изборните събрания на партийните групи може да се направят следните

ОСНОВНИ ИЗВОДИ

● Кампанията се проведе в обстановка на интензивна работа в партията и обществото за усвояване и подемане изпълнението на решенията на Тринадесетия партиен конгрес, на разработения от него стратегически курс за качествено нов растеж.

● Партийните бюра и комитети положиха повече грижи за подготовката на събранията и за текущия контрол върху равнището им, за подбора на новите отговорници на партийните групи.

● Високата дисциплина и активност на комунистите, критичният и конструктивен дух са отличителен белег на събранията. В центъра на дискусиите бяха поставени най-актуалните проблеми, които вълнуват трудовите колективи и комунистите в отделните социални сфери. Взискателността и критичността на комунистите бяха насочени преди всичко към собствената им работа и към личния им принос в реализирането на партийната политика.

● Събранията са превърнаха в обстоен самокритичен разговор за авангардната роля и личния принос на комунистите, във важно събитие от живота на партията, в съставна част от общия процес за преустройство на партийната работа върху основата на решенията на Тринадесетия партиен конгрес.

Digitized by Google

ЦЕНТРОВЕТЕ И КАБИНЕТИТЕ ПО ПАРТИЙНО-ОРГАНИЗАЦИОННАТА РАБОТА

доц. АНАСТАСИЯ ГРОЗЕВА

Партийно-организационната дейност като един от основните механизми за реализиране политиката на партията винаги трябва да отговаря на равнището на политическите задачи на деня. Това изисква системно и последователно научно обслужване на партийните органи и организации от всички равнища. С развитието на социализма и особено в условията на ускоряване на неговите темпове тази необходимост се засилва.

Тринадесетият конгрес на БКП изтъкна, че на съвременния етап партията подготвя необходимите условия и разгръща повсеместна борба за осъществяване на научно-техническата революция във всички сфери на обществено-икономическия и духовния живот, за постигане на качествено нов растеж. Това налага да се извърши съответен прелом в отношението на комунистите към научно-техническия прогрес.[1] Решаваща роля в това отношение може да играе организационната дейност на партията, провеждана в неразривно единство с нейната идеологическа дейност.

Потребността от научна информация по партийно-организационните въпроси се засилва и ще се засилва все повече и повече. Това е така, защото, както посочи конгресът, „...нашата страна е още в самото начало на големия и труден път към върховете на съвременния научно-технически прогрес. Има още много нерешени проблеми. Предстои да бъде извършена огромна по мащаби и сложност работа"[2]. На тази основа се прави изводът, че в условията на социалистическото строителство научно-техническият прогрес е мощно средство за постигане на политическите, икономическите и социалните цели, за напредъка на човека, за облекчаване на неговия труд и живот, за умножаване възможностите да развие своите способности в избраното от него поприще за труд и творчество. Оттук и необходимостта научно-техническият прогрес да се насочва така, че да води до ускоряване на икономическото и културното развитие, да подпомага цялостния прогрес на обществото.

От тези позиции днес трябва да се разглежда всестранната партийна дейност включително състоянието, тенденциите на развитието и стоящите пред партийно-организационната дейност задачи. На тази основа да се определят основните направления, по които предстои да се осъществява постоянно целенасочено научно обслужване. За издигане на научното равнище и за повишаване качеството и ефективността на партийно-организационна-

[1] Тринадесети конгрес на Българската комунистическа партия. Доклади и решения, Партиздат, С., 1986, с. 143, 146.

[2] Тринадесети конгрес на Българската комунистическа партия, с. 76—77.

Digitized by Google

та дейност партията изгражда специализирани звена в политическия апарат на партийните комитети. Такива звена са центровете и кабинетите по партийно-организационната работа към местните и низовите партийни комитети.

СЪЩНОСТ И РОЛЯ

Преобразуващата сила, действеността и ефективността на партийно-организационната дейност са правопропорционални на нейното научно равнище. Ето защо нашата партия, нейните органи и кадри от всички равнища проявяват особен интерес към постиженията на научната мисъл и челната практика по партийно-организационните въпроси. Към тях те проявяват интерес не само като потребители, но и като творци. Внимателно следят и изучават опита на КПСС, чиито организационни основи научно обоснова и заложи В. И. Ленин още в началото на епохата на империализма.

Характерен белег на организационната дейност на КПСС е нейното научно равнище, което се намира в диалектическо единство с нарастващата роля на партията в революционните процеси. Това равнище тя постига, като осигурява системно научно обслужване на партийните органи и организации, кадри и членове по проблемите на партийно-организационния живот и дейност. За да се отговори на непрекъснато нарастващите потребности на практиката, институтският апарат, който се занимава с проблемите на организационната дейност, бе обогатен с ново звено — **кабинетите по партийно-организационната работа.** Под въздействието на този опит на КПСС и назрелите потребности в нашата партия в края на 60-те и началото на 70-те години редица местни и низови комитети у нас изградиха на обществени начала свои кабинети. Активизираха се и секциите по партийно-организационните въпроси в смесените кабинети. С излизането на решение 1004 /2. XII. 1970 г./ на Секретариата на ЦК на БКП и с утвърждаването на „Примерен правилник на кабинетите по партийно-организационната работа“ този процес се засили. Някои от кабинетите към окръжните комитети прераснаха в научни и методически центрове по проблемите на партийно-организационната дейност.

За сравнително кратък период се създаде огромна мрежа от такива специализирани помощни звена към всички местни и много низови партийни комитети. Тези звена все повече се утвърждават като средища за научно и методическо обслужване на тяхната организационна дейност, а чрез тях и на местните и първичните партийни организации. Научното обслужване се изразява главно в осигуряване на научна информация, научно-методическа помощ, експертна консултантска дейност и разпространяване на научни знания по партийно-организационните въпроси. Центровете и кабинетите се утвърждават и като специализирани звена за обучение по партийно строителство на партийните кадри и партийния актив, на кандидатите за приемане в партията и на новоприетите членове. Така те се въоръжават с необходимите научни знания по организационните въпроси в тясна връзка с всички направления на партийната дейност като единен процес.

Успешното осъществяване на ролята и функциите на центровете и кабинетите като опорни звена на партийните комитети

Digitized by Google

и организации в голяма степен зависи от **отношението на самите комитети към тях.** Важно значение има доколко секретарите по организационните въпроси и завеждащите организационните отдели на съответните комитети се грижат за създаване на благоприятни условия за работа; доколко активно участвуват в непосредственото им ръководство, т. е. в научно-методическите и методическите съвети; доколко правилно и грижливо направляват изграждането и комплектуването на проблемните секции, работните, пулсиращите и други специализирани групи към методическите съвети; доколко правилно се прилага общественото начало така, че максимално да се използват възможностите на кадровия потенциал на съответната организация — научни работници, преподаватели, журналисти, партийни кадри, работещи и работили в партийния апарат, в апарата на различни обществени и управленски органи и организации.

При подбора на сътрудниците, щатни и нещатни, безусловно изискване е наличието на необходимата научна подготовка по партийно строителство и богат практически опит. Важна роля играе и използването на научни кадри, специалисти по проблемите на партийното строителство от апарата на ЦК на БКП и Центъра по партийно строителство на АОНСУ, от съответните катедри във филиалите на академията и междуокръжните партийни школи, от идеологическите катедри във висшите учебни заведения и журналисти от партийния печат. Поставяме въпроса за личното отношение на секретарите и завеждащите организационните отдели, защото те са главният фактор за формиране на правилно отношение към тези звена и за реализирането им като пълноценни помощници на партийните комитети и организации. Факт е обаче, че не навсякъде се полагат грижи за правилното им формиране и пълноценно използване. Не са редки случаите, когато щатните работници към кабинетите се ангажират с несвойствени задачи.

Проведеният по решение на Секретариата на ЦК на БКП от 26 юли 1978 г. **преглед на състоянието и дейността на центровете и кабинетите** към окръжните комитети на партията и на всички кабинети и секции по партийно-организационните въпроси в страната потвърди наличието на горепосочената зависимост. Той даде възможност да се подобри ръководството им от страна на бюрата на съответните комитети, да се подобри съставът на научно-методическите и методическите съвети, на проблемните секции и специализираните работни групи. В различна степен, съобразно с конкретните възможности, една част от сътрудниците имат научни степени и звания, а по-голямата част са завършили висши партийни курсове — в бившата Висша партийна школа, в АОНСУ при ЦК на БКП и Академията за обществени науки при ЦК на КПСС. Всички останали са завършили различни краткотрайни курсове. По-големи са кадровите възможности в градовете, където има висши учебни заведения, научни институти, филиали на АОНСУ и междуокръжни партийни школи.

Реалните възможности за **използването на висококвалифицирани кадри** за работа (системна или еднократна по отделни проблеми) в цялата страна са големи, но не е осъзната напълно необходимостта и не е формирано умение за тяхното използване. У някои партийни комитети и ръководни кадри почти липсва вкус и размах по отношение оптималното използване

Digitized by Google

възможностите на общественото начало. Не умеят да включват бивши партийни дейци и кадри, работили в държавния апарат и обществените организации, с висока квалификация, оставили диря в живота на партийните организации, с които са работили. Недостатъчно се въвличат научни кадри и специалисти по различните идеологически и управленски дисциплини. По тази причина някои секции не функционират пълноценно, допуска се елемент на подценяване на приемствеиостта, не се прилага в необходимата степен Лениновото изискване за **съчетаване на кадрите от различните поколения.** Не е възможно да се извърши качествено преустройство на партийно-организационната дейност без широка висококвалифицирана кадрова опора. То изисква и богат житейски опит, нравствено-политическа устойчивост и волеви качества на кадрите, калени в горнилото на практиката.

Центровете и кабинетите по партийно-организационните въпроси, както и смесените кабинети дават възможност да се използват умът и опитът на широк кръг кадри, всеки от които може да даде своя принос за издигане научното равнище на разнообразната и със специфична сложност партийно-организационна дейност.

ОСНОВНИ НАСОКИ В ДЕЙНОСТТА НА ЦЕНТРОВЕТЕ И КАБИНЕТИТЕ

Основно направление в тяхната дейност е **научното обслужване на партийно-организационната работа.** Те са условно специализирани по една от основните страни на партийната дейност като единен процес. Като обслужват издигането на научното равнище на тази специализирана дейност, те същевременно я подчиняват на общите цели и задачи на партията, на съответния комитет и организация и съдействуват да се повишава научността на тяхната всестранна дейност.

Това е видно и от названията, направленията и съдържанието на работата на секциите и работните групи към тях. Така например кабинетът към окръжния комитет на БКП — Михайловград има следните секции:

I секция: „Партийната работа в условията на научно-техническата революция".

II секция: „Общинският партиен комитет и първичните партийни организации — стил и методи на работа и ръководство".

III секция: „Кадрова политика и съвременни изисквания към работата на ръководните кадри".

IV секция: (работна група) „Редакционна и преводаческа дейност".

А в плана на кабинета за периода от април 1986 до март 1987 г. е заложена следната основна цел: да се издигне равнището на научно-методическото осигуряване на процеса за привеждане на партийно-организационната работа в съответствие с изискванията на научно-техническата революция и формиране на новия тип ръководни кадри в борбата за успешно изпълнение решенията на Тринадесетия конгрес на БКП.

Подобни са направленията в работата на повечето от центровете и кабинетите към окръжните комитети. Самите те под-

Digitized by Google

сказват, че специализирането е условно и че дейността им трябва да се осъществява в най-тясна връзка с останалите отдели и сектори в апарата на съответните комитети и особено с идеологическите отдели и с домовете за политическа просвета. Не случайно бюрото на окръжния комитет на БКП — Варна решава при прегледа на смесените кабинети да се проверява и идеологическата страна в тяхната дейност.

Реализирането на основното направление в дейността на центровете и кабинетите изисква в светлината на съвременните постановки то да се насочи примерно към следните дейности: научноизследователска, разработваща, научноинформационна, пропагандна, обучаваща и експертно-консултантска.

На преден план днес излиза предназначението им да подпомагат съответните партийни органи, организации, кадри и членове, своевременно да ги въоръжават с **необходимите научни знания, с научно-теоретическа информация по въпросите на партийно-организационната дейност.**

Изходно начало и жизнено необходимо направление е **проучването на теоретическото наследство на класиците, на историческия и съвременния принос на КПСС и на нашата партия в развитието на теоретическата мисъл по проблемите на партийно-организационната дейност.** Особено богат в това отношение е приносът на генералния секретар на ЦК на БКП Тодор Живков. Необходимо е системно да се следи и изучава развитието на теоретическата мисъл и нейното реализиране в партийната практика, като се използват всички възможни форми, методи, средства и канали за научна информация. Засега у нас партийно-организационната дейност се обслужва централно от Информационно-издателския център на АОНСУ със сигнали и проблемни по заявка библиографски справки, съпроводени с анотации; с информационни бюлетини и реферативни сборници, които отразяват опит и постижения на братски партии; с научни проблемни обзори, издаването на които от две години е необосновано преустановено.

За научното обслужване на партийно-организационната дейност и за подпомагане апарата на партийните комитети е необходимо **да се засили и разшири научно-информационната издателска дейност.** На първо място, **необходими са научни знания по проблемите, свързани със създаването на условия за качествена и високоефективна организационна дейност,** които да отговарят на характера, целите и задачите на партията. Основни проблеми в това отношение са членството, по-точно регулирането на количествения, социалния и качествения състав на партията; организационната структура и вътрешноорганизационните отношения; кадрите и работата с тях и материалната издръжка.

Вътрешнопартийният живот обаче не е нещо самоцелно. Той е основа и акумулатор на силите на партията за реализирането ѝ в общественото развитие, за нейната изява като авангард на класата и колективен политически вожд на масите в революционните преобразователни процеси. Ето защо в органическа връзка с вътрешнопартийните проблеми трябва **да се осигурява системна научна информация и по проблемите на ръководната дейност на партията.**

Успоредно с това изключително важно значение за научното равнище на партийно-организационната дейност има въоръжаването на партийните кадри и членове с необходимите знания по **научните основи на организационната политика на партията и по**

Digitized by Google

теорията и методиката на нейното осъществяване. Това е особено необходимо днес, когато по естествени биологически причини на смяна на закалените в революционните битки кадри идват млади хора, чиято политическа закалка се извършва главно под въздействието на обучението и научната информация по проблемите на партийната политика и партийното строителство. Най-убедителни от тях са доказателствената аргументация, научната обоснованост на настъпилите промени, на новите изисквания, какъвто характер имат материалите на Двадесет и седмия конгрес на КПСС и Тринадесетия конгрес на БКП.

Важен източник, движеща сила и действен механизъм в развитието на теорията и практиката по партийно-организационните въпроси е своевременната, обективна и достоверна **информация общо за състоянието, а също и за челния опит** в сферата на партийно-организационната дейност. Научно може да се организира и ръководи даден социален процес само тогава, когато добре се познават неговата същност, състояние, тенденции и възможностите за развитие. Това изисква да се провежда постоянна, системна и целенасочена научноизследователска работа и да се осигурява информация на основата на факти от реалната действителност, от живата и конкретна партийно-организационна дейност.

Проучвателната дейност по литературни, документални и архивни източници и научноизследователската работа на процесите в партийно-организационния живот и дейност са жизнено необходими за партията и обществото, в което тя функционира като ръководна сила. Тази дейност обаче изисква висока научна квалификация. Същевременно тя е изключително трудоемка и времеемка. Затова именно са необходими такива специализирани помощни звена и институции, каквито са центровете и кабинетите по партийно-организационната дейност. Необходимо е научноизследователската работа да бъде тяхно първостепенно задължение. Това обаче предполага те **да се комплектуват с необходимите за такава дейност кадри.** Не може да се извърши качествено един експеримент или наблюдение без съответно висококвалифицирано научно ръководство, без достатъчен брой експериментатори и наблюдатели, които да разполагат и с необходимото свободно време. Тази страна от дейността на центровете и кабинетите, преди всичко на тези към окръжните комитети, е необходимо да се осигури с подходящи по квалификация и с достатъчно по брой кадри, включително и със специален нормативен партиен документ или със специален пункт в статута, който се нуждае от сериозна преработка и актуализиране.

Необходимо е да се внесе **планост в подготовката на кадри за нуждите на тези предимно научноизследователски и научно-методически звена.** Да се извърши и временно целево преразпределение на кадрите. Тяхната изследователска дейност да се ръководи по възможност от хабилитирано лице със специалност партийно строителство или със системна подготовка по тази дисциплина и да се обслужва от квалифицирани методисти с висше обществено-политическо образование. Осигуряването на такива кадри може да залегне в кадровата политика на отдел „Организационен" на ЦК на БКП и съответно на отделите и на самите окръжни комитети на БКП. За целта може да се използват специализирани випуски в учебните звена на АОНСУ, да се използва аспирантурата, да се вземе под внимание участието на

Digitized by Google

кадрите им в изследователската и издателската дейност на съответния център или кабинет при хабилитирането им. Само при такова кадрово комплектуване центровете и кабинетите към окръжните комитети на БКП могат да прераснат и да се утвърдят като действителни научни центрове, а останалите местни кабинети — в техни филиали, без да се подменя ръководството им от комитетите, към които са изградени.

Този процес на кадрово осигуряване на центровете и кабинетите се реализира с различни темпове във всички окръзи. Така например при изграждането на научния център по партийно-организационната работа към окръжния комитет на БКП — Бургас в научно-методическия съвет бяха включени почти всички специалисти, носители на научни звания и степени, и много опитни в партийната работа другари с висше партийно образование, а също и висшисти със специалност философия, педагогика, история и др. обществени науки. Сега в центъра активно участвуват редица висококвалифицирани местни кадри. По отделни проблеми се търси помощ и от научни работници както от АОНСУ, така и от други висши учебни заведения и научни институти в столицата и страната. В научно-методическия съвет на обществени начала работят двама доктори на науките, един професор, един доцент и 19 кандидати на науките. С увеличаване броя на аспирантите и специализантите към АОНСУ се увеличават и възможностите за подобряване на качествения състав на сътрудниците на центъра. В резултат на тези обстоятелства след Тринадесетия партиен конгрес центърът се включи в провеждането на социологическо изследване за състоянието на критиката и самокритиката в окръжната партийна организация във връзка с подготовката на окръжна научна конференция на тема „По-нататъшно разгръщане на вътрешнопартийната демокрация".

На сегашния етап всички окръжни центрове и кабинети извършват полезна, актуална и разнообразна по проблематика проучвателна и научноизследователска работа. В нея те участвуват като инициатори, организатори, ръководители, консултанти, експерти, разпространители и внедрители. Обикновено тя е подчинена на разработващата им функция в помощ на комитета и е съчетана с пропагандна и обучаваща дейност. Крайният продукт от проучвателната и научноизследователската им дейност е разработването на материали, необходими за подготовката на пленуми, заседания, съвещания, научни и научно-практически конференции; различни разработки в помощ на обучението или научно-методически материали по основни дейности за формиране и внедряване на положителен или челен опит. Всичко това изисква работещите в тях да бъдат въоръжени с необходимите знания и умения за организиране и управление на научноизследователските процеси.

Дейността на центровете и кабинетите в различна степен е подчинена на обслужването на съответните комитети и организации (двупосочно) с научна информация по всички въпроси, от които зависи усъвършенстването на творческата, преобразуващата същност на партийно-организационната дейност в съответствие със задачите, които произтичат от решенията на Тринадесетия конгрес на партията. Това е видно от проблематиката, по която те работят и която е насочена главно към въпросите, свързани с преустройството в мисленето и поведението на комунистите, на първичните партийни организации и ръковод-

Digitized by Google

ните кадри. Така например кабинетът към окръжния комитет на БКП — Кърджали подема на широка основа темата „Авангардната роля и личният пример на комуниста", която най-тясно свързва с воденето на непримирима борба срещу проявите на неангажираиост и безразличие у някои комунисти. Разработена е и методика за персоналиа оценка на всеки комунист и ръководител. Кабинетът към окръжния комитет иа БКП — Кюстендил е разработил методика за проверка и запознаване на място с работата на партийните организации и комунистите по решаване на проблемите, свързани с внедряване постиженията на научно-техническата революция и с активното включване в работата за технически прогрес.

Много са и проблемите, свързани с преодоляването на наличните слабости и с търсенето иа нови форми и методи за извършване на преустройство в духа на решенията на Тринадесетия конгрес иа БКП. Те изискват и съответна научноизследователска работа. Така кабинетът към окръжния комитет на БКП в Сливен участвува в подготовката на пленум на комитета без предварително подготвен писмен материал, като осигурява на членовете му резултати от специално проведени проучвания. Кабинетът към окръжния комитет на БКП във Видин подготвя кръгла маса, която ще се проведе на два етапа. Първият — „Партийната група — фактор за осъществяване на научно-технически прогрес" и вторият — „Ролята и задачите на първичната организация" по същия проблем. А кабинетът към окръжния комитет на БКП в Михайловград разработва примерни планове за партийиите организации от различните сфери с оглед на иовите изисквания. Същият комитет започва проучвания и разработки по темите „Критиката и гаранции за критикувания и за критикуващия" и „Оптимизираие бюджета на времето на парийния работник". Сериозен опит в използването на компютърна техника за осигуряване на научна информация по въпросите на партийно-организационната работа имат кабинетите към окръжния комитет на БКП в Кюстендил и към районните комитети на БКП в районите „Христо Ботев" и „Васил Левски" в София.

Проблемите за проучване, разработване и разпространяване, които произтичат от решенията на Тринадесетия конгрес на БКП и от идеите на Двадесет и седмия конгрес на КПСС, са многобройни. Въпросът е кои, кога и как да се подемат от центровете и кабинетите по партийно-организационната работа. Опитът показва, че повечето от тях са в състояние правилно да се ориентират и ползотворно да се включат в такава дейност. Но опитът показва още и това, че тяхната активност и реализация в това отношение в голяма степен зависи от отношението на комитетите към тях и от кадровото им състояние. Ето защо се налага да се извърши сериозно преустройство във вижданията особено на бюрата и секретарите на комитетите към тяхната роля. Полезно е изказаните съображения, мнения и предложения да се вземат предвид при започващия сега втори преглед на тяхната дейност. Той ще съдействува да се усъвършенствува дейността им в съответствие със стоящите пред партията политически задачи.

Digitized by Google

ДА ЗАПОЧНЕМ ОТ СЕБЕ СИ

НАШАТА ПУБЛИЦИСТИЧНА АНКЕТА

СЛАВЧО ВОДЕНИЧАРОВ
заместник-секретар на първичната партийна организация при Радиотелевизионния център — Благоевград

Във връзка с публикуваната в кн. 1 на сп. „Партиен живот" анкета искам да споделя мои виждания по някои от въпросите.

Опитвам се да си отговоря какво означава да се привеждат съдържанието, стилът и методите на работа и ръководство на партийните органи и организации в пълно съответствие с изискванията на научно-техническата революция и с принципите на самоуправлението. Мисля, че това ще рече преди всичко да се създава подходящ икономически, политически и идеологически климат за ускоряване на научно-техническия прогрес във всички сфери и да се утвърждават трудовите колективи като стопани на социалистическата собственост. Разбира се, създаването на такъв климат е сложен и продължителен процес. Сложността идва най-вече от това (ще го назова без заобикалки), че партийната работа особено на равнище партийна група, първична организация, заводски и общински комитет понякога страда от традиционни подходи, които някога са били полезни, но в новите условия най-малко са безрезултатни. Като прибавим към това и формализма, който не ни е чужд, сложността нараства. Преустройството бавно настъпва. Да не говорим за това, че старото за разлика от новото не само има дълбоки корени, но се и съпротивлява.

В широкия смисъл на думата преустройство разбирам усилията за превъзмогване на налагания от отделни фактори догматизъм в тълкуването на някои обществени процеси и явления. Получава се нещо странно. Склонни сме да забравяме, че обективните закономерности на общественото развитие, диалектикоматериалистическата му природа се отнасят и за социалистическото общество. Как иначе да си обясним прокламираната от някои безконфликтност, която намери своето отражение и в обществената практика! Неин продукт е безконфликтният човек, който все още на отделни места се предпочита пред човека, готов да се опари в огъня на конфликтите и противоречията, за да даде път на новото. Безконфликтността доведе нещата до там, че да се страхуваме от обществените и междуличностните противоречия и конфликтни ситуации. Затова сме склонни да се примиряваме и с явно остарели подходи и методи на работа.

Преустройството е не само труден и продължителен, но и противоречив процес, схващам го и като борба на всеки със себе си, в която безспорно първичните организации и партийните бюра, партийните комитети следва да помагат на кадрите особено там, където се нарушава изискването за единство между думи и дела. Само така то ще набира сили, ще се създават условия за разгръщане на научно-техническия

Digitized by Google

прогрес, за утвърждаване на самоуправлението, за постигане на качествено нов растеж и в икономиката, и в другите сфери на обществения живот.

За да не изглеждат абстрактни моите разсъждения, ще се позова на конкретни примери.

В нашата първична партийна организация все още сме далече от преустройството, повече говорим за него, отколкото действуваме. Занимаваме се предимно с периферни въпроси, вместо със съществени. Например след Тринадесетия конгрес на БКП не сме поставили на обсъждане в заседания или събрания стила и методите на работа на членовете на партийното бюро, на директора, на главния и заместник-главните редактори. А има основание да стане това. Преди конгреса и след него взехме важни решения, но не сме направили поцялостна оценка как се изпълняват и какъв е личният принос на комунистите, тъй като в организацията на труда и качеството на радио- и телевизионните предавания има немалко пропуски. Транспортното звено създава доста неприятни изненади на журналистите и другите творчески работници. В партийното бюро при обсъждане отчета на комсомолското ръководство стана известен твърде неприятен факт — клубът за ТНТМ в центъра се е саморазпуснал, защото „счетоводството не осигурило необходимите средства" (макар че този въпрос не е само в ръцете на счетоводството). Или да вземем въпроса за конкурсното и изборното начало. Направено бе предложение от секретаря на първичната организация да се подготви и осъществи конкурс с избор за отговорен редактор на овакантената длъжност. Предложението бе подкрепено и от други членове на партийното бюро, но не му бе даден ход, въпреки че много добре се знае каква е ролята на отговорния редактор като непосредствен ръководител на група журналисти. Прекият му избор ще издигне не само неговото самочувствие, но и авторитета на колектива, ще засили отговорността му в редакционната работа.

Още един пример. Повече от 7—8 години се доказва безспорният факт, че сигналът на радиото е слаб в Гоцеделчевския и Разложкия район, не е добър и в Петричко и Сандански и поради това ефективността на радиопрограмата е твърде ограничена. Държавата харчи немалко средства за създаване на радиопрограма, която не може да отиде до слушателите. Изпратени са не едно и две предложения до ръководни органи, но въпросът няма генерално решение.

Мъча се да си отговоря защо се получават подобни ситуации и стигам до извода, че причините са и у нас, и извън нас. При обединяването на радиото и телевизионния център в Благоевград в средата на 1984 година просто се сляха в една двете първични партийни организации. Въпреки настъпилите промени в условията на работа, не се извършиха структурни изменения в партийната организация. А би могло да се изградят съставни партийни организации или най-малко да се създадат партийни групи. Записано бе в решение на първичната организация с помощта на общинския комитет на БКП да се определят номенклатурните кадри на организацията (извън обществените равнища). За съжаление и досега този въпрос е открит. А това връзва ръцете на партийното бюро. Осъществяват се низови и други кадрови промени, без да се обсъждат от партийното ръководство, с което се подби-

Digitized by Google

ва политическата роля на първичната организация в колектива.

Разбира се, отговорност за състоянието на нашата първична партийна организация носим преди всичко ние, членовете на бюрото. Не сме намерили сили да преодолеем инерцията, да се преборим с примирението. Мисля за изхода от това положение и ми е трудно да си дам точен отговор. Може би защото преустройството е много сложен процес. Зная едно, че следва повече да работим за него, себе си да преустройваме. Същевременно, струва ми се, че само с лични усилия едва ли лесно ще се осъществи то. Наложителна е по-действена помощ от общинския и окръжния комитет на БКП. Правилно ще бъде техни представители по-активно да участвуват не само в отчетно-изборни събрания, но и в други, да се търсят повече пътища за опознаване реалното състояние на първичната партийна организация и на трудовия колектив.

Във връзка с изпълнението на конгресните решения в окръжната партийна организация започна подготовката на научно-практическа конференция на тема „Единството между думи и дела — незаменима черта на стила на партийната работа на съвременния етап". Предвиден е отчет на комунистите под наслов „Комунистът — инициатор и организатор в колектива за изпълнение решенията на Тринадесетия конгрес на партията". Ще се състоят събрания на първичните партийни организации, пленуми на общинските комитети на БКП и други инициативи. Този вътрешнопартиен разговор ще помогне и на нашата първична партийна организация да обогати своята работа, да я преустрои.

Накрая ще изкажа мисли по още няколко въпроса, които според мен имат отношение към преустройството. Ако съдя по нещата в нашия окръг, социологическият подход в партийната дейност, вместо да се разширява и задълбочава, се стеснява. А това ограничава преди всичко възможностите на партийните комитети да разполагат с обективна социологическа информация за процесите и явленията, които протичат в обществения живот, на първо място в първичните организации и в трудовите колективи. Тази информация има значение при вземането на ръководни решения.

В новите условия след изборите на колективните органи на самоуправлението в първичните и основните трудови колективи крайно наложително е да се разшири вътрешнопартийната демокрация. Това ще рече да се създават реални възможности за издигане на повече кандидатури за членове на партийните бюра и за секретари на първичните организации. Една потребност, която произтича от ръководната им политическа роля в трудовия колектив. Ако това не стане, вместо да ръководят процесите, които вече се развиват в първичните и основните трудови колективи, те ще изостават.

И още нещо, което се отнася и до първичните организации, и до ръководните органи. Трябва да се приеме за аномалия това, че в партийните комитети и в техните бюра се обсъждат оценки за работата на номенклатурни кадри, без да са изразили отношение първичните организации. Та нали комунистът членува в определена организация, към нея той има задължения, в нея се изявява по един или друг начин и затова не е маловажно какво е нейното мнение. То следва да е известно на ръководния орган,

Digitized by Google

когато ще оценява номенклатурните кадри. Защото, за беда, има ръководители, които не намират за необходимо да изпълняват конкретни задължения в първичната организация, в която членуват. Постоянно изтъкват оправдания за прекалена заетост извън трудовия колектив. Оттук и двойственото им положение — едно в първичната организация, друго — пред отговорни ръководители, от които зависят оценката и положението им в йерархията.

Подобна ситуация изважда комуниста от първичната, от естествената среда, в която той е длъжен да изпълнява определени обществени задължения, да служи за пример.

АКО ВСЕКИ СЕ ПРЕБОРИ С РАВНОДУШИЕТО СИ

МАРИЯ БОЖИЛОВА

кранистка в Научноизследователския и проектно-конструкторски институт по технологии и оборудване за качествени стомани — Перник

Бих искала да взема участие в анкетата на списанието, обаче когато започнах да излагам мислите си, оказа се, че това е много трудно. Но и тревогата ми не е малка, затова може би не съвсем литературно и гладко ще се опитам да я споделя с вас.

Искам да започна с това, че силно впечатление ми направи публикуваният разговор около кръглата маса на тема „Авангардът — в ускорен ход". Този разговор предизвика у мене размисъл за авторитета на нашата партийна организация, на партийното бюро, на всеки един от комунистите в нея, за моята работа и приноса ми за този авторитет като заместник-секретарка по идеологическата дейност. Стигнах до извода, че ние като комунисти, като партийна организация по отчет сме добри, но фактически не сме авангард в нашия колектив. Чак тръпки ме побиват, като изговарям това така категорично, но струва ми се не греша. Понякога се срамувам, когато възникне спор и не мога да бъда убедителна, защото не съм прочела нещо, не го зная, защото трябва да защитавам неща, които на теория са много добри, но на практика излизат съвсем друго. Или когато трябва да проведем открито партийно събрание и се чуе репликата „Защо ли си губим времето. . ." Изпадала съм в такова безсилие понякога поради това, че не мога да изменя нещата, че съм твърде слаба да се изправя открито пред колегите и да ги убеждавам, че промяна трябва и може да настъпи, че формализмът, бюрократизмът могат да се стъпчат, ако всеки се пребори с равнодушието в себе си, с мисълта „защо аз да се обаждам" или „няма смисъл".

Но как да застана пред тези хора и да ги убеждавам, когато те по-често се срещат с противоречията, отколкото с положителните промени, които трябва

Digitized by Google

да настъпят. Например нашите отговорни ръководители неведнъж излизат пред колектива, говорят за бъдещето и перспективите на института, на нашето направление като експериментално-производствена дейност. Говори се за самоуправленне — не само за създаване, но и за утвърждаване на бригади от нов тип, за плановост, за самоиздръжка. Същевременно чувам, че повече от година в института няма утвърдено щатно разписание. Не се знае численият състав на бригадите. Вече сме март, а колективът не е окончателно наясно какво трябва да произведе до края на годината, камо ли за месеца или тримесечието.

Вместо да вземе мерки за подобряване на социално-битовите условия и за задържане на хората институтското ръководство с лека ръка освобождава дългогодишни работници. Нови хора почти не идват. И се създаде впечатлението, че не перспектива, а закриване предстои на тази дейност. И то тихомълком.

Ами трябва ли да се коментира съвсем пресният случай, който отново подложи на съмнение стила и метода на работа на нашите ръководители. Съкращават щатен персонал, а същевременно от бригадния съвет се иска мнение като стомановар VI разряд на бъде назначен пенсионер. Оказа се, че този човек няма намерение да работи като стомановар, просто трябва да бъде назначен като такъв, а работното му място ще бъде в някакъв отдел по внедряване. Разбира се, решение на бригадата не последва. Кандидатът разбра, че ще изпадне в неудобно положение и помоли бригадата да не се събира, а въпросът ще бъде уточнен с директора. Как като комунист, като член на партийното бюро да превърна възмущението на хората в убеждение за лична отговорност, за висока организираност? Не е по моите сили, но може би е по силите на партийната организация да каже: „Не сте прав, другарю директор". Но и тя няма да го каже.

Разминаване между думи и дела — как ще го спрем. Пораженията са твърде сериозни. И може би най-важното е загубата на вяра, мисълта, че никой и нищо не е в състояние да измени.

Разбирам, че в това писмо има голяма доза емоция, не съвсем добре подредени мисли. Може би ще бъде и просто загуба на време неговото четене. Та аз не търся никакво определено съдействие. Онези изводи и обобщения, които се осмелявам да направя, се базират единствено върху наблюденията ми от живота на нашия колектив, на нашата първична партийна организация, на стила и метода на ръководство на нашите ръководители, на личните ми чувства и тревоги. Просто у мен се е натрупал заряд от недоверие, чувство на безсилие. Аз разбирам, че не трябва да е така, не с това мога да оправдая притежаването на партийната членска книжка.

Необходимо ми е да се освободя от този заряд. До известна степен и с преодоляването на страха да ви пиша...

Digitized by Google

КОНКРЕТНО ПАРТИЙНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ

ОПИТ И ПРОБЛЕМИ

БОРИС АНГЕЛОВ
кореспондент на „Партиен живот"

В недалечното минало Гоцеделчевският край се славеше единствено с производството на хубав ориентални тютюн. Но и тук преобразуващата сила на социализма, непреходната жизненост на априлската линия на партията изградиха съвременна база на промишлеността и селското стопанство. Сега трудовите хора от общината изработват радиоапаратура с високи технически параметри, осигуряват материали за нашата лека промишленост, а новоизграденият Завод за пластмаси произвежда богата гама от изделия, намиращи добър прием на пазара. Новите производства, по-рационалната заетост на хората внесоха нови черти в социалната структура, създадоха атмосфера, изпълнена с динамика, самочувствие и оптимизъм.

Със стремеж към многообразна, силновъздействуваща организаторска, идейнополитическа и възпитателна работа общинският партиен комитет създава обстановка за пълна мобилизация на творческите сили и възможности на трудещите се, за динамично социално-икономическо и културно развитие на този край. След Тринадесетия конгрес на БКП неговата и на първичните партийни организации дейност е насочена към преустройство в мисленето и действията при изменилите се условия. Под тяхно ръководство се постига по-голямо активизиране на човешкия фактор за качествено нов растеж в икономиката. А това изисква съдържанието, стилът и подходите на работа и ръководство да се привеждат в съответствие с изискванията на научно-техническата революция, с принципа на самоуправлението.

ГЛАВНОТО, РЕШАВАЩОТО

за ново качество на формите, средствата, методите на работа е изискването непрекъснато да се издигат ролята и отговорността на колективния изборен партиен орган. Ето защо общинският партиен комитет се стреми в подготовката на пленарните заседания да привлича повече кадри, специалисти и активисти. Към решаването на всеки проблем да се подхожда комплексно. Да се засилва политическото въздействие за внедряване на научно-техническите постижения, да се разпалва стремежът към технологическо мислене, за висока организираност, ред и дисциплина.

Утвърждаването на този подход бе улеснено от изведения в окръжната партийна организация опит по разгръщането на вътрешнопартийната и социалистическата демокрация. Пример в това отношение са задълбачаването и засилването на самодейния характер на партийните органи и организации в борбата за ускорено внедряване на научно-техническите постижения.

Сега, когато внимателно се вглеждаме в започналите процеси на преустройството на партийно-организационната работа, по-

Digitized by Google

добре виждаме, че на действителен успех може да се разчита, когато пример за това стане изборният партиен орган. Ако той търси и намира най-рационални пътища за построяване на своята дейност в съответствие с потребностите и изискванията за качествено нов растеж. Животът и дейността на всички комунисти, избрани в него, да бъдат сбор от приноси в усъвършенстването на стила, формирането на новия социалистически морал и нравственост. Да са пример за всички останали на борбеност, непримиримост към слабостите, отрицателните явления, деформациите, независимо от имената и ранга на техните носители.

В лицето на комунистите от изборния партиен орган трудещите се с право търсят образците на висока принципност, на новаторство, изобретателство.

Заслужава внимание опитът на Гоцеделчевския общински партиен комитет в организацията на пленарните заседания. В духа на конгресните решения и задачите, поставени от Февруарския (1985 г.) и Януарския (1986 г.) пленум на ЦК на БКП, основното съдържание на пленарните заседания е насочено към по-пълно разгръщане на творческата активност и инициатива на комунистите, на всички трудещи се, което се потвърждава и от широкия тематичен обхват на въпросите, които са обсъдени през последните години. Ето някои от тях: „Повишаване ефективността на партийното ръководство за ускорено въвеждане на научно-техническите постижения и челния опит", „Партийната дисциплина и отговорност за овладяване и прилагане на икономическия подход", „Издигане ролята и отговорността на кадрите и специалистите за повишаване техническото и технологическото равнище на производството и постигане високи показатели на надеждност и ефективност на продукцията", „Разгръщане на вътрешнопартийната демокрация и засилване на партийната дисциплина", „За по-ефективно класово-партийно, патриотично и интернационално възпитание на младежта и трудещите се" и т. н.

Но въпросът не е единствено в проблемно-тематичното обновление и насоченост към решаването на приоритетните задачи на основата на научно-техническия прогрес. Първостепенна грижа на комитета и бюрото е новите изисквания по-бързо и по-цялостно да се овладеят от кадрите и комунистите. За тази цел, освен традиционните форми — съвещания, инструктажи и др., се прилагат и нови, осигуряващи простор на

ТВОРЧЕСТВОТО

Пленумите се предхождат от широка организаторска и политическа работа. Въпросите, които ще се обсъждат на тях, се обявяват в началото на календарната година. Партийният актив, групите, които ще разработват материалите, предварително се запознават с основните партийни документи, както и с научни публикации по проблема. Проучва се положителният опит по него, натрупан в общината, окръга, страната. Винаги в центъра на вниманието е и опитът на КПСС. Установени са и се поддържат делови контакти със специализирани научни институти — Института по химическа промишленост, Института по биология при БАН, Института по специални полимери, катедрата и лабораторията при ВМЕИ „Ленин" и други. Поставено е началото на изграждане на програмен колектив със специалисти от Съветския съюз за разработка на система за управление, съчетаваща ЧКВ-техниката и изчислителните машини.

Digitized by Google

Някои от проблемите за обсъждане от пленарните заседания се разглеждат в първичните партийни организации. Възлага им се в хода на подготовката да формират нов опит. Така например преди пленума за партийното ръководство на техническия прогрес лектори от Академията за обществени науки и социално управление при Централния комитет на БКП са запознали общинския актив с най-новите изисквания в областта на научно-техническата стратегия на партията. Помогнали са за конкретизация на редица въпроси. Водени са разговори на събрания и заседания. Към тях са изградени и действуват комисии по научно-техническия прогрес. Те са съставени от специалисти — инженери, икономисти, технолози, изобретатели, рационализатори, челници в труда, които разработват, предлагат пътища за техническото усъвършенстване на производството. На тази основа се организира политико-разяснителната и идейновъзпитателната работа, прави се разпределение на силите за партийно въздействие.

Подобен подход е приложен и при подготвянето на пленумите: по издигане ролята на колектива като стопанин; за изявата на стопанския ръководител като политически деец; повишаване качеството и ефективността на партийния контрол и проверката на изпълнението; разгръщане на вътрешнопартийната демокрация като образец на социалистическия демократизъм. По този начин времето до всеки пленум се използва не само за обогатяване знанията и опита на актива и комуинстите, но и за непосредствена компетентна проверка на дейността на всяко звено. Подготовката за пленарното обсъждане придобива делови характер, освобождава се от традиционни наслоения. Утвърждават се форми, методи и средства на партийна работа, насочена към творчество, инициатива, активна жизнена позиция.

Полезното в случая е и това, че посредством активна и целенасочена работа общинският комитет на партията възпитава у кадрите чувство за отговорност към пленарните заседания. Открито да се споделят становища, да се изказват мнения и да се правят предложения за подобряване стила и методите на ръководните партийни дейци. И още нещо. Този подход води до по-пълно осъзнаване на

ЛИЧНАТА И КОЛЕКТИВНАТА ОТГОВОРНОСТ

Интерес представлява ориентацията на комитета за издигане на контролните функции на пленарните заседания. На всеки пленум освен основния проблем в дневния ред задължително има и отчет за изпълнение на по-рано взетите решения. Приема се съответно оценка за извършената работа и постигнатите резултати. На отчет се викат не само ръководители, които допускат слабости, но и ония, чиято дейност е добре организирана, ритмично си изпълняват плановете и служебните задачи.

В какво е силата на този подход? Тя е във факта, че изпълнението на партийното решение се издига в критерии за самоанализ и самопреценка от страна на кадрите. Засилва се въздействуващата сила за постигане на единство между решения и резултати, между думи и дела. Много ръководители в общината, между които главният директор на стопанския комбинат „Михаил Антонов" Никола Жегов, на завод „Анещи Узунов" — Иван Стойков, Тодор Геров — директор на „Тютюнева промишленост", Георги Пашалиев — директор на ЗПП „Пиринпласт", Крум Карамитев — председател на АПК, с дейността и поведението си дават

Digitized by Google

пример за висока отговорност и съзнателна партийна дисциплина, при извеждането на проблеми, поставени от пленуми на комитета.

За изпълнение решенията на пленума активно се включват и общинските организации на Българските професионални съюзи, ДКМС, научно-техническите съюзи. С тяхно активно участие се разгръщат почините „Съвременното равнище на производството — дело и съдба на колектива", „Младежкото шефство над разработката и внедряването на нови изделия и технологии", „На работническите предложения — инженерна подкрепа". Ето какво сподели Харизан Сарандев, първи секретар на общинския комитет на БКП:

— Със своите специфични форми на работа обществените органи имат съществен дял за постигането на добри резултати. През 1985 година в разгърналото си движение под наслов „В научно-техническия прогрес и качеството — с личен принос" бяха организирани разработката и внедряването на 109 теми с 380 участници и е постигнат икономически ефект над 3050 хил. лева. За 1986 година броят на участниците бе 550, с постигнат ефект над 3500 хил. лева. Ръст бележи рационализаторското движение, признати са и първите изобретения. Увеличи се научно-техническият потенциал чрез привличане на специалисти от институти и висши учебни заведения, които с участие в изградените програмни колективи творят нови разработки. Една лаборатория с 25 висококвалифицирани специалисти от ВМЕИ „Ленин" — София втора година работи изцяло по теми на стопанския комбинат „М. Антонов". На договорна основа се осъществява дейността на една секция от Централния химически институт и колектива на завод „Анещи Узунов". По седем теми работи АПК „Неврокоп" с колективи от БАН и научни институти от Селскостопанската академия .

Естествено е да се запита какви са практическите резултати? През последните години постигнахме темпове на растеж, които в голяма степен съответствуват на темповете, определени за деветата петилетка. Обемът на продукцията нараства ежегодно с над 10—15 на сто. Получен е ръст спрямо 1981 година над два пъти. Така се изпълняват и качествените показатели, в това число и производителността на труда. Сега две трети от продукцията е предназначена за износ, с добра позиция на пазарите. Тези резултати дойдоха от подобряването на структурата на производството и внедряването на редица постижения на научно-техническия прогрес. Заедно с обновлението на основни мощности се разработиха изделия и част от тях се внедриха в комбинат „Михаил Антонов", завод „Анещи Узунов", Завода за пластмаси. А това са системи за жп транспорта ЛЕН „160-Д", система „Лъч-1" и „Лъч-2", микропроцесорни системи за управление на технологични радиоканали, на плоскозалепващи ленти и гама спортни облекла, на редица нови стоки и услуги.

Проблемите на научно-техническия прогрес се превръщат във фактор, който силно въздействува за

ПОВИШАВАНЕ ПРОФЕСИОНАЛНАТА КВАЛИФИКАЦИЯ

От няколко години в общината се осъществява разнообразна дейност за възпитание на любов към техниката и математиката още от началния курс в училищата. Изградени са шест клуба „Компютър", а по математика — школи за работа с изявени деца. Понастоящем се учат 262 студенти по инженерни и икономически

Digitized by Google

специалности. Обучението на изпълнителските кадри се води по различни пътища — 353 души повишават образованието си във вечерни училища, а 86 задочно.

Проблеми от различно естество има при оценяването на кадрите в духа на изискванията на научно-техническата революция. През миналата година общинският партиен комитет е изготвил характеристики на всички, включително и на безпартийните. След внимателна и задълбочена разработка от комисии те са внесени за обсъждане в първичните партийни организации, направени са препоръки, дадени са поръчения за активното участие в ускореното внедряване на научно-техническия прогрес. По този начин тук се създава атмосфера, в която всеки ръководител се стреми да издига в основен критерий на своята работа конкретния принос за качествено новия растеж в икономиката.

Интересно е да се види доколко този стремеж на комитета да се приведе партийната работа в по-пълно съответствие с изискванията на научно-техническата революция помага да се ускорява

ОБНОВЛЕНИЕТО В ДЕЙНОСТТА НА ПЪРВИЧНИТЕ ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦИИ

Партийните органи и организации след Тринадесетия конгрес на БКП се преустройват за работа и ръководство при изменилите се условия. Създават необходимия климат за активизиране на човешкия фактор, за осъществяване на най-важната вътрешнопартийна задача — **да привеждаме съдържанието, стила и методите на работа в по-пълно съответствие с изискванията на научно-техническата революция и с принципа на самоуправлението.**

За значението, което отдават на тези изисквания първичните партийни организации в стопанския комбинат „Михаил Антонов", говори фактът, че през последните години над 40 на сто от обсъжданите проблеми на партийни събрания са свързани с научно-техническия прогрес. Основното внимание е насочено към непрекъснато повишаване ефективността на разработките, на квалификацията и подготовката на специалистите.

Секретарката на комбинатския партиен комитет инж. Виолета Гавалюгова разказва, че в своята дейност първичните партийни организации умело използват партийно-организационната работа за активизиране на научно-техническото творчество на кадрите и специалистите. Нарасна тяхното умение да правят задълбочен анализ на достигнатото технико-икономическо равнище, да извличат поуки от пропуснатите възможности и да отсяват нерешените проблеми. Като илюстрация на тази оценка тя сочи някои от основните направления, новите форми на работа, взетите решения и постигнатите технически, технологически и производствени резултати.

По-целенасочено се търсят и прилагат действени форми и методи за активизиране новаторското мислене на кадрите и специалистите. Стремежът е с нов подход да се пристъпва към редица проблеми на техническия прогрес, засягащи буквално всеки член на трудовия колектив, изискващи съчетаването на научната мисъл с практиката и инициативата от долу.

Опитът тук доказва, че сегашните изисквания поставят пред заводските партийни комитети и първичните партийни организации задачи, които по-рано се считаше, че са от компетентността на окръжния и на общинските комитети на партията.

В атмосфера на творчески търсения се роди идеята да се

Digitized by Google

изградят съвет към комбинатския партиен комитет и комисии към първичните партийни организации по научно-техническия прогрес. В тях се включват инженери, икономисти, челници в производството, рационализатори, изобретатели. Ежегодно съставът им се обновява. Те очертават задачи за разработване и внедряване на нови технологии, за ускорено приложение върховите постижения на научно-техническия прогрес. Като помощни звена подпомагат да се конкретизира организаторската и разяснителната работа. Периодично се отчитат на партийни събрания за резултатите от извършеното, дават отговор на възникнали предложения по усъвършенстване на техническото равнище на производството.

В началото на 1986 година комисиите и съветът направиха преглед на техническото равинще на производството, анализираха и предложиха за обсъждане на открити партийни събрания програма за научно-техическото развитие на отделните звена и на комбината като цяло през деветата петилетка. Сега тя е най-мобилизиращото средство, дало яснотата, перспективата и конкретните задачи за решаване в близко и по-далечно бъдеще. Според това се изменят съдържанието и формите на организаторската и политическата работа, по-целенасочени са инициативите за подобряване условията на труд, за създаване на подходящ социалнопсихически, икономически и технологически климат в колектива. Проблемите на техническия прогрес, рацнонализаторското движение, внедряването на челните постижения, ефективното използване на суровините и материалите, стопанисваието на оборудването са в центъра на вниманието на първичните партийни организации. Под тяхно ръководство ново развитие и обогатяване получиха критиката и самокритиката, насочени главно към подобряване стила и методите на работа, укрепване на технологичната дисциплина, качеството на труда, отстраняването на причините, пораждащи отрицателните явления.

В комбинатската партийна организация се работи целенасочено за създаване на атмосфера, при която всеки ръководител, специалист да се опира на първичната партийна организация, на партийната група, да търси нейното мнение, да се вслуша в препоръките й. Особено внимание се обръща за прилагане на ефективни партийно-организацнонни форми, с които да се стимулират новаторството и инициативността. Всички кадри и специалисти дават месечен отчет за оценка и самоанализ по показателите обем, качество, сложност и творчество. Полезното в този случай е, че се подхожда диференцирано. Това възпитава чувството за отговорност за изпълнение на партийните поръчения. Месечните отчети служат за формиране на годишната оценка, а тя — за периодичната комплексна оценка. Те са в основата при определяне степента на материалното и духовното стимулиране на кадрите и специалистите.

Обновлението в комбината намира конкретен израз във внедряването на редица нови изделия като: „Телиндел 25“, „ЛЕН—160“, на телфери, система за управление на уличното осветление, които са на световно равнище. Тяхното внедряване бе взето на пряк отчет в комбинатския комитет и първичните партийни организации. Специално внимание се отделя на рационализаторската дейност. През 1986 година при план 310 хиляди лева се постигна блнзо половин милион лева икономически ефект от внедрени предложения.

Digitized by Google

Перспективното развитие на комбината е изградено изключително на базата на динамичнните интеграционни връзки с братската съветска страна. В приетата програма е заложена амбициозната задача да се постигне годишен темп на нарастване 10 на сто, а в края на 1990 година да се увеличи два пъти в сравнение с 1985 година. За изпълнението на тези високи цели се създават обективни предпоставки. Установени са връзки на специалисти от базата за развитие и внедряване към комбината със специалисти от центъра по роботика при ВМЕИ „Ленин". Изключнтелно перспективен се очертава вариантът за дистанционно управление на транспортно-товарните операции при мотокарите, на крановете в металургични предприятия. Плод на програмен колектив, с участието на специалисти от ВМЕИ „Ленин", е системата за регулиране на уличното осветление, разработката и производството на пробна серия на маршрутен бордови компютър с комплект датчици за отчитане разхода на горивото в леките автомобили. Това е поръчка на заводите ВАЗ в град Толнати — СССР.

Всичко това най-тясно се свързва с личния пример на комунистите, с разширяване обхвата и засилване въздействието на политикоразяснителната и идейновъзпитателиата работа, както и с непрекъснатите грнжи за квалификацнята на всички кадри.

Ценен е опитът на първичната партийна организация при енергомонтажния отдел в завод „Анещи Узунов" по разгръщане на рационализаторското движение. Отличителното в работата й е, че усилията са насочени към издигане авангардната роля на комунистите в рационализаторската дейност.

— Гордост за нас — сподели Иван Миланов, секретар на първнчната партийна организация — са комуинстите инж. Димитър Урдев, Георги Пулев, Никола Влахов, които са сред най-активните участници в рационализаторската дейност. В завода се изработи леярска машина с електрическо подгряване с икономически ефект 175 хиляди лева. Авторскнят колектив от 61 души се ръководи от инж. Стоян Марков.

Досегашният опит показва, че внедряването на постиженията на техническия прогрес в производството поставя нови проблеми пред вътрешнопартийния живот. Зачестиха обсъждания на работата на номенклатурните кадри по внедряване на техническите и технологическите постижения в заседания на бюрото и на партийни събрания. Те имат планомерен и целенасочен характер. Своевременно се преценява кои кадри по какви въпроси ще се отчетат през годината. Извършва се предварителна подготовка по организацията на отчета, като се подготвя конкретна оценка от страна на партийното бюро, в която се посочват положителните и слабите страни на отчитащия се. Отбелязват се изискванията за понататъшната работа, специално внимание се отделя на мероприятията, чрез които бюрото и първичната партийна организация ще оказват помощ за изпълнение на задачите. По такъв начин бе обсъдена работата на комунистите в отделите „Механически" и „Енергетичен".

Въпросът за организаторската работа по рационализаторското и изобретателското движение се обсъжда на партийно събрание. Организиран бе и разговор в партийните групи на тема „Водещата роля на комуниста за повишаване качеството на продукцията". Проведоха се курсове за повишаване на квалификацията на работниците, ден на рационализатора.

Разговорът, който се води в окръга на тема „Единството на

Digitized by Google

думи и дела в борбата за изпълнение решенията на Тринадесетия конгрес на партията" дава повод за размисъл, поражда нови идеи и импулси за търсения, насочени към по-ефективни резултати от партийно-организационната и възпитателната работа в общинската партийна организация. На този въпрос бе отделено специално внимание на неотдавна проведеното окръжно съвещание в гр. Гоце Делчев със секретарите на общинските, заводските, комбинатските и общоселскнте партийни комитети и политическите сътрудници на окръжния комитет на БКП. Това бе задълбочен и всестранен разговор, който се превърна в колективен анализ на съдържанието, подходите, стила, методите и формите на работа за преустройството на партийно-организационната ра бота в съответствие с изискванията на научно-техническата рев люция и с принципа на самоуправлението.

НОВО КАЧЕСТВО НА ВЪТРЕШНОПАРТИЙНИТЕ ОТНОШЕНИЯ

През февруари т. г. окръжният комитет на БКП—Габрово проведе пленарно заседание, на което анализира работата на партийните органи и организации за по-нататъшното усъвършенстване на вътрешнопартийните отношения в светлината на решенията на Тринадесетия конгрес на БКП. В работата на пленума участвува др. Чудомир Александров — член на Политбюро и секретар на Централния комитет на БКП.

Актуалността и значимостта на разглежданите проблеми се определят от преломния характер на общественото ни развитие, от сложността и мащабността на задачите за качествено нов растеж в икономиката, които бяха конкретизирани на Декемврийския (1986 г.) пленум на ЦК на БКП. Вътрешнопартийните отношения са основата, „пътеката" на изграждането и функционирането на партията като система. Те непосредствено се отразяват върху способността ѝ да ръководи, да организира и мобилизира масите. Ново качество на вътрешнопартийните отношения е нужно и за да се разгръща социалистическата демокрация, при прилагане принципите на самоуправлението в трудовите колективи.

Да се анализират вътрешнопартийните отношения е едновременно и трудно, и лесно. Лесно е, защото значителна част от тях са нормативно установени и имат своя „идеален" образ в Устава и Програмата на БКП, в инструкцинте на ЦК на БКП и в други партийни документи.

Същевременно темата е трудна, защото в партийната практика вътрешнопартийните отношения, отговаряйки като цяло на

Digitized by Google

общите изисквания, съдържат много нюанси, обагрени са от индивидуалното и колективното, носят отпечатъка на спецификата на колектива и населеното място. Многообразието затруднява анализа, изисква задълбочено вникване в отделните прояви, процеси и явления. Налага се вътрешнопартийните отношения да се изучават в тяхното непрекъснато развитие и обогатяване. В последните години това е първият пленум на окръжен комитет на БКП по тази тема.

В Габровската окръжна партийна организация е извършена задълбочена и целенасочена подготовка за пленума. Осъществено е социалнопсихологическо изследване на тема „Основни черти на взаимоотношенията между комунистите в първичните партийни организации", в което са обхванати 4632 комунисти. В партийните комитети и организации е проучено състоянието на вътрешнопартийните отношения, прилагането на уставното право на контрол над дейността на административните и стопанските ръководства и равнището на критиката и самокритиката. Проведен е разговор в партийните групи: „Партийното другарство — необходимо вчера, още по-нужно днес". Бюрата на първичните организации са оценили състоянието на вътрешнопартийните отношения и влиянието им за утвърждаване на трудовия колектив като стопанин.

Широката и комплексна предварителна подготовка се е отразила благоприятно върху качеството на основния доклад, изнесен от Никола Колев — секретар на окръжния комитет на БКП, и върху предложения проект за „Основни насоки за работата на партийните органи и организации за по-нататъшно усъвършенстване на вътрешнопартийните отношения". Пролича, че материалите за пленума не са дело на ограничен брой работници от апарата на комитета, а обобщават мненията, становищата, идеите и предложенията на широк кръг комунисти от всички звена в структурата на окръжната партийна организация. Характерно е и още едно обстоятелство, което бе потвърдено и в изказванията — още в хода на подготовката са настъпили положителни изменения във вътрешнопартийните отношения.

Трудно, дори практически невъзможно е в рамките на едно пленарно заседание да се даде отговор на всички въпроси, свързани с усъвършенстването на вътрешнопартийните отношения. Стремежът и на докладчика, и на изказалите се бе да се изведат на преден план онези проблеми, чието навременно решаване ще ускори преустройството на партийната работа, ще повиши боеспособността на окръжната партийна организация, ще осигури нарастване на нейната ръководна роля в борбата за качествено нов растеж в икономиката и в другите сфери на обществения живот.

Значително внимание бе отделено на взаимоотношенията между комунистите. Критично и конкретно се анализираха съществуващите отклонения от партийното другарство, от нравствените норми в партията — проявите на високомерие, възгордяване, злепоставяне, недостатъчна откровеност. Подчертана бе необходимостта партийните комитети и организации да променят своето отношение и подхода си към тези негативни явления. Тяхна задача е своевременно и систематично да разкриват и решават откритите проблеми във взаимоотношенията между комунистите, да въздействуват преди всичко върху причините, които ги пораждат и възпроизвеждат. Новият икономически, политически и идеологически климат властно изисква непрестанно да се пови-

Digitized by Google

шава авангардната роля на комунистите. Главното сега е те да се ориентират и насочват към новите цели, които постави конгресът. Личният пример да се превърне в мощен лост за въздействие върху трудещите се, да води към пълна мобилизация и вдъхновение за изпълнение на плана за тази и следващите години на деветата петилетка.

Разгледани бяха и проблемите на развитието и творческото прилагане на демократическия централизъм като основа на усъвършенстването и регулирането на вътрешнопартийните отношения. Потвърди се необходимостта от по-нататъшно разгръщане на демократизма в дейността на партийните органи и организации — издигане ролята на партийното събрание, преодоляване на регламентирането и режисирането, създаването на атмосфера на равноправие във взаимоотношенията, разширяване на подотчетността и др. Пленумът препоръча да се укрепва партийната дисциплина, да се засилват взискателността и системността в оценките на поведението и делата на всеки комунист за изпълнение на уставните задължения, да се разширява колективността и повишава личната отговорност.

Ръководството на вътрешнопартийните отношения ще се усъвършенства, като решително се преодолява разминаването между думите и делата и се утвърждава енергичен, делови стил на работа. Особено внимание пленумът отдели на работата с кадрите като водещ проблем в процеса на преустройството, на необходимостта коренно да се промени отношението към другарската, градивната критика и самокритика, да се издигне ролята на общественото мнение за създаване на атмосфера на обществена нетърпимост към нарушителите, да се изгради стройна система на гласност в партийните организации и трудовите колективи. Усъвършенстването и обогатяването на вътрешнопартийните отношения изискват да се издигнат научността и компетентността, да се подобрява планирането на партийната работа. През призмата на преустройството за изпълнение на актуалните задачи на Тринадесетия конгрес и Декемврийския (1986 г.) пленум на ЦК на БКП се анализираха и част от вътрешнопартийните отношения, изграждани между звената и органите на отделните равнища в структурата на окръжната партийна организация.

В своето слово Чудомир Александров посочи, че Българската комунистическа партия е главен субект на преустройството на нашето общество. Тя има исторически опит и завоюван авторитет в борбата против фашизма и капитализма, в строителството на социализма. И на съвременния етап партията е на висота — тя съумя да види новите проблеми, да разкрие формиращите се противоречия и да предложи стратегия за нашето развитие през следващите 15—20 години.

Целта на преустройството на вътрешнопартийните отношения е те да придобият ново качество, което да гарантира реализацията на партийната стратегия за качествено нов растеж. Това означава да се постигне развитие и обогатяване на тяхното съдържание, да се създават условия и предпоставки за по-пълно съобразяване дейността на партийните органи и организации с изискванията на обективните закономерности на социалистическото общество. Преустройството трябва да ни води към заселване на демократизма в партията. Ние нямаме причини, подчерта Чудомир Александров, ни най-малко да отстъпваме от принципа на демократическия централизъм. Но приоритет в неговото

Digitized by Google

прилагане ще дадем на разгръщането на демократизма. Ще нараства значението на изборността, на конкурса, на отчетността, на все по-пълното зачитане мнението на мнозинството, на становищата и бележките на комунистите.

Преустройството безспорно засяга и формите, в които се проявяват вътрешнопартийните отношения — обогатяват се досегашните, появяват се и нови. Важно значение придобиват формите на участие на безпартийните в работата на партийната организация. То е обективна потребност, свързана с развитието на нашето общество, със зрелостта на обществените отношения, с увеличаването на социалната еднородност, с нарастване ролята на човешкия фактор. Чрез откритите партийни събрания, издигане на авангардната роля и личния пример на комунистите все повече дейността на първичната партийна организация ще се прелива в трудовия колектив. Процесът на отваряне на вътрешнопартийните отношения към колектива се ускорява, когато се повишава гласността. Става дума не само за широка информираност по работата с кадрите или по отрицателните явления. И тази гласност е нужна. Но още повече ни е нужна гласност, която довежда смисъла и съдържанието на партийните решения до хората, която действува организиращо, сплотяващо, мобилизиращо върху трудещите се. Чрез нея вътрешнопартийните отношения ще играят успешно ролята си на образец за отношенията в колектива.

Другарят Чудомир Александров очерта задачите на онези равнища в структурата на партията, които имат голямо значение за усъвършенствуване на вътрешнопартийните отношения. Преди всичко това е първичната партийна организация, защото в нея и в ръководения от нея трудов колектив сега се разгръщат инициативата и творчеството, в тях се изявява човешкият фактор и се реализира икономическата политика на партията. Усъвършенствуването на вътрешнопартийните отношения трябва да доведе до утвърждаването на чувството на политически стопани и в отделния комунист, и в първичната организация. В условията на самоуправлението от тях се изисква да формират политически вярна позиция на колектива, да го водят и мобилизират в борбата за ускорено социално-икономическо развитие. Активността и самочувствието на политически стопани растат, когато се чува думата на всеки комунист и когато той е уверен, че неговото целесъобразно предложение непременно ще се реализира. То се засилва и тогава, когато партийното бюро не изземва задачите и отговорностите на първичната партийна организация, а всеки комунист участвува активно в партийната работа. Например често с подготовката на кандидатите за встъпване в редовете на БКП се занимават само партийният секретар или някой от членовете на партийното бюро. А тази дейност би могъл успешно да изпълнява всеки комунист. Сега е особено важно всеки комунист да бъде активен участник в политическата и обществената дейност. В противен случай не би трябвало да носи партиен билет. Нали партията е авангард и в нея членуват най-добрите. Много често оценката за дадена партийна организация, а понякога тя се пренася върху цялата партия, се основава на наличието на пасивни комунисти, които се интересуват само от личното си благополучие. Някои от тях са и носители на отрицателни прояви. От такива хора партията следва да се освобождава.

Друго важно звено, където е нужно да се усъвършенствуват вътрешнопартийните отношения, е общинският партиен комитет.

Digitized by Google

Целта е да се утвърждава демократичен стил на ръководство, да се уважават правата на първичните партийни организации и на другите органи и звена, умело да се осъществява политически контрол.

За преустройството на вътрешнопартийните отношения има условия. То отговаря на степента на зрелост на партията и обществото и е насочено към успешното изпълнение на задачите на Тринадесетия конгрес на БКП.

Собствена информация

ДЕЙСТВЕНОСТ НА КРИТИКАТА И САМОКРИТИКАТА

ИВАН КЪНЕВ
кандидат на икономическите науки

Закономерното повишаване ролята на субективния фактор и развитието на социалистическата демокрация изискват внимание и грижи за издигане боеспособността на първичните партийни организации, за „разкрепостяване" на вътрешнопартийните отношения, за тяхното по-нататъшно усъвършенстване. Важен фактор за постигане на положителни промени е разгръщането на критиката и самокритиката. Поради нарасналата им актуалност и значимост в новите условия на ускорено социално-икономическо развитие отдел „Организационен" на окръжния комитет на БКП — Габрово и окръжната контролно-ревизионна комисия извършиха проучване на равнището на критиката и самокритиката в част от първичните партийни организации в окръга.

Какви са основните резултати?

Проверката показа, че през изследвания период първичните организации са водили редовен организационен живот. Спазено е едно от най-важните условия за развитието на критиката и самокритиката — подготовката и редовното провеждане на партийни събрания. Но броят на критичните бележки в материалите и обсъжданията е сравнително малък — средно по 1,55 на материал (доклад, информация, отчет, оценка и др.). Не се използва пълноценно от комунистите предоставеното им в чл. 3 от Устава на БКП право да критикуват „. . . слабостите и грешките в работата и поведението на всеки комунист независимо от това, дали е редови член или ръководител, както и на всяка партийна организация или орган".

Посоката и силата на въздействие на партийното събрание върху състоянието на критиката и самокритиката зависят и от предварителната му подготовка, от избора на въпросите, които ще се разглеждат. Анализът на дневния ред показва голямо разнообразие на тематиката. След Тринадесетия конгрес най-често се анализират проблемите и факторите, които силно влияят за постигане на качествено нов растеж в икономиката и в другите обществени сфери. Много първични партийни организации умело съчетават разглеждането и решаването на въпросите на интензификацията на производството с проблемите на социалното развитие на колективите. Прилагането на такъв подход води до засилване на критиката и самокритиката, събранията преминават при по-

Digitized by Google

висока активност на комунистите, превръщат се в трибуна на смела и конструктивна критика.

В част от първичните организации обаче са занижени критериите и взискателността към качеството на внасяните за обсъждане материали. Липсва острота в оценката на слабостите, търсят се оправдания за неизпълнени задачи, сочат се само обективните причини, не се откроят конкретният принос и пример на комунистите и ръководните кадри. Както в материалите, така и в изказванията отсъствува конкретната и персонално адресираната критика към носителите на слабостите. Допуска се еднообразие на проблематиката на партийните събрания. Разглеждат се едни и същи въпроси по няколко пъти, защото липсата на задълбоченост и градивна критика води до повторение и до задълбочаване на допусканите слабости.

Отсъствието на конкретна и конструктивна критика и самокритика занижава ефективността на партийната дейност. Едва ли могат да се очакват например съществени резултати от проведеното през ноември м. г. събрание на първичната партийна организация в цех „Монтажен" на завод „Подем" — Габрово. Комунистите изслушаха информация за работата на пласментно-снабдителния отдел и отчет на отдел „Труд и работна заплата". С тревога заместник-директорът по техническите въпроси сподели в информацията, че реконструкцията на старата бояжийна е закъсняла с три месеца, че доставеният кран все още не е монтиран, че бавно се изгражда битовката. Но не му достигна смелост да посочи кой е виновен за пропускните. Информацията без имена успя да предизвика само безадресна критика и самокритика. По този начин трудно ще се стигне до решителна и бърза промяна в обстановката, до мобилизация на трудовия колектив за изпълнение на приетата целева програма. Така и не стана ясно кой е виновен и за нарушеното съотношение между фонд „Работна заплата" и производителността на труда, констатирано в отчета на заместник-началника на отдел „Труд и работна заплата".

Голям е делът на общата критика в изказванията — 44,5 на сто. Това показва, че много първични партийни организации боледуват от прекалено деликатничене във вътрешнопартийните си отношения. Няма полза за работата и за преодоляване на равнодушието и инертността в изпълнението на задълженията от критични бележки от рода на: „Някои хора проявяват безотговорност и слаба дисциплина" или „Някои комунисти употребяват алкохол в работно време". Често се изразява тревога и се критикуват проявите на формализъм в работата и в същото време се допуска още по-голям формализъм, като не се посочват конкретно и поименно кои комунисти са виновни. Общата критика не е действена, тъй като партийната организация няма към кого да насочи острието на своята взискателност.

Самокритиката също отсъствува. В повечето случаи тя се появява в множествено число и с обтекаемата формулировка: „Ние не направихме достатъчно за..." Една от причините за липса на самокритика е страхът, че тя може преднамерено и в абсолютизиран вид да се използва от ръководителите във вреда на самокритикуващия се комунист.

Анализът на количествените показатели на критиката и самокритиката разкри, че комунистите проявяват присъщата им непримиримост към слабостите, водят борба срещу негативните явления, но се въздържат от персоналния сблъсък с носителите на тези явления. Този извод се потвърждава и от даниите от извършеното допитване с 400 комунисти от проверяваните първични партийни организации. Близо 60 на сто от тях отговарят, че критикуват открито, но 28 на сто считат, че и да критикуват, нещата не се измеият. Когато на критичните бележки и предложенията на комунистите не се отделя достатъчно внимание и не се вземат мерки по тях, то не само слабостите се повтарят или задълбочават, но се формира атмосфера на пасивност, на безразличие и незаинтересованост.

Установи се, че по своето съдържание критиката носи отпечатъка на конкретната историческа обстановка, на задачите, които партията

Digitized by Google

решава на съвременния етап. Най-голям дял (над 50 на сто) заемат въпросите на интензификацията на производството за постигане на качествено нов растеж в икономиката. Нараства критичните бележки по пропуски и нерешени проблеми, свързани със състоянието на качеството на продукцията и внедряването на научно-техническия прогрес.

На второ място по обем са критичните бележки по проблемите на партийно-организационната и идеологическата дейност на първичните организации — около 40 на сто. Обобщените данни на изследването потвърждават положителното отражение във вътрешнопартийния живот на докладните записки на др. Тодор Живков до Политбюро на ЦК на БКП от 1985 год. за стила и методите на работа и за борбата срещу негативните явления.

Вниманието на комунистите е съсредоточено повече върху обективно съществуващите производствени условия — оборудване, технологии, суровини и материали и т. н., а по-малко поставят въпроси, за решаването на които първичните партийни организаци могат и трябва да играят активна, водеща роля, каквито са проблемите за ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес, повишаване на квалификацията и образованието, засилване на индивидуалната работа с хората.

Резултатите от направеното изследване показаха, че в мнозинството от първичните партийни организации е създадена подходяща обстановка за разгръщане на критиката и самокритиката. Партийните бюра се отнасят с внимание и грижи към критичните бележки и предложения на комунистите. В същото време документалното проучване, разговорите и проведеното интервю разкриват редица случаи на незачитане мнението на комунистите, на техните критични бележки и предложения от страна на някои стопански ръководители. На въпроса: „Как се посреща критиката от ръководните кадри?", 32 на сто от интервюираните комунисти отговарят, че тя се приема само на думи, 21 на сто, че не се приема или се приема с раздразнение. Над 30 на сто от тях са потърпевши след упражнена критика. Партийните членове от завод „Оргинал" — Севлиево споделят, че директорът Петко Дрънев и зам.-директорът Йонко Йонков са особено чувствителни към персоналната критика, реагират болезнено, формират лично отношение към критикуващите. Комунистите от цех „Конфекция" на завод „Аврам Стоянов" изразяват мнение, че не желаят да критикуват ръководните кадри, защото не се предприема нищо, игнорира се и не се взема предвид тяхната критика.

Макар и да не е масово явление, опитите да се потиска критиката съществуват в нашата социална практика и срещу тях е нужно да се води последователна борба. Всяка нерешителност води до сериозни последици, до създаване на негативни политически настроения сред трудещите се.

Резултатите от анализа разкриват съществуването на още много неизползвани резерви за повишаване ролята на критиката и самокритиката. Преди всичко е нужно да се обогатява тематиката на партийните събрания, да се води борба срещу либерализма, принизената взискателност и всичко старо, което пречи на преустройството.

Digitized by Google

В НАУКАТА — С ВИСОКИ ТВОРЧЕСКИ И НРАВСТВЕНИ КРИТЕРИИ

КОНТРОЛНА И РЕВИЗИОННА ДЕЙНОСТ

Неотдавна в Бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП бяха обсъдени резултатите от извършената заедно с представители на други компетентни органи проверка в Научния и координационен център по екология и опазване на природната среда при Президиума на БАН. Тази проверка бе направена във връзка с постъпили сигнали за сериозни неблагополучия в изпълнението на пряката служебна научно-координационна и изследователска дейност, за нарушения на държавната и служебната дисциплина, за слабости в стила и методите на ръководство, в живота и дейността на партийната организация, за отежнена нравствено-психическа атмосфера в колектива.

На този център, създаден с решение на Министерския съвет през 1972 г., са възложени важни задачи в няколко основни направления: защита на генетичния фонд и непроменените екосистеми; методология и координация на изследванията в областта на антропогенните фактори и промени, на природните ресурси и комплексното им използване, по икономически, правни, социални и други аспекти на човека и неговата жизнена среда.

След създаването му центърът в сътрудничество със звена на БАН и на други научни специализирани институти или самостоятелно е участвувал в разработката на важни за страната екологични задачи — проучване на редица резерватни територии и тяхната правна защита, направата на екологично-териториални схеми за някои региони, издаването на „Червената книга" на НР България, от която са излезли два тома за флората и фауната, участие в изпълнението на съответни регионални програми на БАН и др.

Наред с посочените и някои други положителни резултати в дейността на центъра са допускани сериозни слабости и нарушения. Необосновано неколкократно е увеличен персоналът в него. От 17 души, колкото е определено в решението на Министерския съвет от 1972 г. за създаването на центъра, сътрудниците сега са 66 души или близо четири пъти повече. Самоцелното нарастване на щатния апарат, без центърът да разполага с необходимата материална база, е един от факторите за сравнително ниското равнище на разработките. Още по-съществен фактор в това направление е обстоятелството, че всеки новопостъпил сътрудник идва (заедно със щатната бройка, разбира се) от съответния институт или звено със своя тема и цел на разработка, което води до разсредоточаване на научните усилия на центъра, отклоняване от задачата да се координират най-важните комплексни фундаментални научни изследвания и разработки, свързани с основните задачи и проблеми на страната

Digitized by Google

в областта на екологията и опазването на природната среда. Разпиляването на усилията по много и разнообразни теми, липсата на ефективна координация на разработките и изследванията са причина за неизпълнение на значителна част от плановите задачи на самия център.

За това твърде много е допринесло и обстоятелството, че центърът и неговото ръководство са допуснали неоправдано да се разшири договорната тематика, да се поемат много договорни задачи и странични ангажименти за проучвания и разработки към редица териториални и стопански единици. Този стремеж е продиктуван главно от желанието да се реализират допълнителни финансови постъпления за центъра и, разбира се, за сътрудниците, които са включени в тези ангажименти.

Констатирани бяха нарушения на наредбата за командировките в чужбина (твърде често и по линия на други органи и институти). Сериозни са нарушенията на трудовата дисциплина. Не се търси отговорност за неизпълнение на възложените задачи и разработки.

Съществени недостатъци бяха констатирани в организацията, в стила и методите на работа и ръководство в Центъра по екология и опазване на природната среда. От създаването му и досега не е утвърден правилник за структурата, задачите, организацията и функциите на центъра, което се е отразило неблагоприятно върху цялостната му дейност. Съществуват недостатъци във вътрешната организация на работата. Научният съвет не изпълнява в необходимата степен функциите си на основно управленско звено и колективен орган. Не бе установено научният или дирекционният съвет да са разглеждали цялостната работа на отделни секции. Поради недостатъци в комплектуването и функционирането на научния съвет обсъжданията в него са формални и са използвани главно за оформянето на завършващия етап на отделните разработки. Някои от секциите не водят редовен организационен живот, не се събират редовно, рядко обсъждат своята работа.

Ръководството на центъра с директор проф. д-р Симеон Недялков не е осигурило необходимите благоприятни условия за задълбочени проблемни обсъждания на работата и на резултатите от нея, за развитие на научната критика.

Като цяло нравствено-психическата обстановка в колектива не създава условия за резултатен научен труд, нарушени са колегиалността и предпоставките за честна и другарска научна критика, взаимопомощ и доброжелателство. Причините са в принизените критерии за работа, в търпимостта към отклоненията от творческата и трудовата дисциплина, в стила и методите на работа на ръководството на центъра, в нееднаквия подход към отделните сътрудници. Констатирани бяха случаи на недопустимо неуважително отношение към някои от тях.

Партийното бюро и партийната организация в центъра по екология не са изпълнили своята задача да упражняват необходимия партиен контрол за реализиране на главните научни и координационни функции на центъра. Примирявали са се с дребнотемието и разпиляването на силите, с нарушенията на някои нормативни документи, с принизените научни и творчески критерии, с неправилния стил и метод на работа и ръководство, с липсата на условия за научна критика. Не са взели своевременно мерки срещу условията и действията, довели до влошаване

Digitized by Google

на социалнопсихическата атмосфера в колектива. Не са оказали необходимата помощ на ръководството на центъра и на директора за създаване на добър ред, за избягване на някои грешки в подхода и в стила и методите на ръководство. Проверката установи, че е твърде беден вътрешнопартийният живот, нарушени са основни изисквания за воденето на партийната документация.

Бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия взе редица решения, които произтичат от резултатите на извършената проверка.

Наложено бе партийно наказание на директора на института проф. д-р Симеон Недялков и на заместник-директора ст. н. с. Калина Баева, която е била до неотдавна и партиен секретар, за допуснати слабости във вътрешната организация на работата на центъра, в стила и методите на ръководство, което е довело до нарушаване на служебната и трудовата дисциплина, за принизен контрол и създаване на неблагоприятен психоклимат.

Предложено бе на Президиума на БАН да обсъди състоянието и организацията на работата на центъра по екология и целесъобразността на по-нататъшното му съществуване в този вид.

Предлага се на партийния комитет при БАН да разгледа работата на първичната партийна организация при центъра и да набележи мерки за повишаване на нейната ръководна роля, за засилване на партийния контрол.

Центърът по екология има малко по-особени функции, структура и задачи, различаващи се по характер от други основни научни звена и институти в системата на БАН. При обсъждането в Централната контролно-ревизионна комисия и в решението на нейното бюро бе обърнато внимание на слабости, които имат по-общ, принципиален характер.

В условията на съвременната научно-техническа революция се налага по-решително преустройство в научноизследователската и внедрителската дейност, ефективно включване на научните кадри, дейци, институти и звена в разработката на съвременните проблеми на научно-техническия прогрес, осъществяването на пробиви в най-важните направления и навсякъде, където това е възможно. В тази обстановка са нетърпими проявите на самоцелност в дейността на отделни научни звена, дребнотемието, а още по-малко подчиняването на плановете и на цялостната им дейност на странични или лични цели и интереси.

Реализирането на тези задачи е възможно само в условията на благоприятна обстановка за творчество. По-решително следва да се преодоляват проявите на некоректност в отношенията, отежненията в нравствено-психическата атмосфера, където се губи огромна творческа енергия, отклонява се вниманието от решаването на важни научни задачи, похабяват се ценни научни дарования.

Всичко това налага по-решително да се подобрява равнището на работата на партийните организации в научните звена и институти, да станат те още по-ефективен проводник на новите критерии, да изпълняват по-успешно своите ръководни и контролни функции, да съдействуват за подобряване на стила и методите на работа и ръководство.

Собствена информация

Digitized by Google

АКОРДНИЯТ ПРИНЦИП В СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО

Едно от важните условия за дълбоки качествени промени на селскостопанското производство е последователното усъвършенстване на управлението, организацията и заплащането на труда и най-пълното им провеждане в съответствие с изискванията на Правилника за стопанската дейност. Натрупаният опит по бригадната организация на труда, изградената материално-техническа база, постигнатите положителни резултати от прилаганите по-гъвкави форми и системи на организация на труда и работната заплата дават възможност бързо и навсякъде да се изградят новите самоуправляващи се социалноикономически единици, способни самостоятелно да решават производствените, икономическите и социалните проблеми на българското село.

С това се създават условия организацията и заплащането на труда в селското стопанство да се поставят напълно на принципа на акорда, което означава безусловно и повсеместно да се премине от заплащане за извършена по обем работа към заплащане за произведена продукция по количество и качество и получени крайни икономически резултати. При това следва да се утвърждават като основни форми бригадният, звеневият и малкогруповият акорд, а семейният, индивидуалният и по граждански договор ще се развиват и прилагат като продължение на колективните форми.

Още от 1985 г. значителна част от заетите в селското стопанство са обхванатите от акордното заплащане чрез приложението на различни форми. Сега над 350 хил. души работят на бригаден и звеневи акорд, над 200 хиляди — на малкогрупов, а 224 хиляди — на семеен и индивидуален акорд. Това масово приложение дава възможност за задълбочена оценка на положителните и отрицателните страни.

Последователното и умело управление на процесите от страна на партийните и стопанските органи и осъществяването на различни форми на акордно заплащане и тяхната взаимна връзка и обусловеност създават възможност да се използва едно от главните предимства — постигане на висока материална заинтересованост и еднопосочност на интересите на трудовите колективи и отделните труженици с тези на обществото. На тази основа се осигурява по-пълно използване на всички трудови ресурси, премахва се уравниловката, засилват се творчеството и колективизмът в работата. Едновременно с това се стимулират повишаването на квалификацията и усвояването на нови професии, взаимната заменяемост в производството и строгото спазване на трудовата и технологичната дисциплина. Практиката досега показва, че там, където тия въпроси са стояли като неот-

Digitized by Google

менна и важна задача пред партийните комитети и партийните организации, в най-голяма степен са използвани големите потенциални възможности на субективния фактор.

Резултатите в Благоевградски, Пловдивски, Сливенски, Плевенски, Толбухински, Силистренски и други окръзи през последните няколко години, измерени с ръста на средните добиви, средната продуктивност, обема на продукцията и нейната ефективност, са с 10—15 на сто по-високи от средните за страната, което потвърждава правилността на водената от партийните и стопанските органи политика по отношение на ефективното приложение на акорда.

●

В процеса на прилагането на акордния принцип на организация и заплащане на труда възникнаха проблеми, в оперативен ред се уточниха реднца методически подходи, продиктувани от практиката, премахнаха се до голяма степен бюрократичните бариери за неговото приложение. Едновременно с това обаче може да се направи изводът, че все още не са използвани напълно и повсеместно предимствата на акорда главно по субективни причини.

На първо място, от редица партийни и стопански ръководни кадри не са осъзнати необходимостта и правилността от приложението на акорда. Не са редки случаите, когато заложеният опит не се наблюдава и подпомага, допускат се груби нарушения между договарящите се страни, в резултат на което той се опорочава и се провалят иначе добре замислени и изпробвани начинания в това отношение.

В повечето от случаите, когато се говори за прилагането на акордното заплащане, се разбира прилагане на семейния, индивидуалния или по граждански договор акорд. Необосновано се подценяват колективните форми. Нещо повече, не са редки случаите, когато при тези индивидуални форми е налице чисто потребителски подход, за което в практиката казват, че е условие за неправомерни доходи на акордантите и за икономическо и финансово обедняване на АПК и бригадите. Това отрицателно влияние особено силно се проявява в случанте, когато грубо се нарушават изискванията и принципите на стопанската и вътрешностопанската сметка и свързването на акордните разценки с план-сметките на производствените единици и получените крайни икономически резултати в тях.

Все още се робува на стари традиционни форми. Разбира се, не бива да се отричат натрупаният опит и традициите в това отношение, но необяснимо се забавя внедряването на заплащането на акорд под формата на цена, която по своя характер и съдържание стимулира едновременно както пронзводството на по-голямо количество, така и подобряването на качеството на продукцията и на други по-прогресивни форми на акорд.

Налице е разминаване между договорите (клаузите, правата и задълженията на страните), от една страна, и, от друга, тяхната правна гаранция за реално изпълнение на поетите задължения. В това отношение типовите договори не са шаблон, но съобразявайки се с конкретните условия, не бива да се игнорират някои общи правила и закономерности.

Недостатъчно се прилага акордният принцип за отделни технологични операции. Известно е, че в селското стопанство

Digitized by Google

от полагането на труда до получаването на крайния продукт изминава дълъг период, при това с участието на редица странични звена (агрохимическо обслужване, прибиране от механизирани отряди). В някои райони има опит да се дава на акорд засяването с изисквания за: гарантиране на посева и срочност на мероприятието, жътвата — с показател биологичен добив и т. и. Тия форми при условията на специализация и разделение на труда имат своето място и следва да се поощряват

Нещо обикновено за нашата практика досега е индивидуалният акорд да се прилага само за някои трудоемки и високодоходни култури. Това като подход до известна степен е правилно, но в същото време не бива да се подценяват едностранното насочване на трудовите ресурси или бариерите, които поставя акордът пред внедряването на съвременните технологии. Немалки затруднения за широкото разпространяване на акорда създава и това, че не са разработени и почти не се прилагат в практиката диференцирани прогресивни акордни разценки, свързани със стимулирането на надбазисното и надплановото производство, по-високото качество на продукцията и т. н. Тия форми при условията на специализацията и разделението на труда имат своето място и следва да се поощряват и доразвиват.

Разбира се, допускането на тези и други слабости и противоречия при прилагането на акорда, особено през последните години, има и някои обективни причини. Крайно неблагоприятните климатични условия поставиха селскостопанските организации в състояние на неплатежоспособност. Аграрно-промишлените комплекси, за да се поберат в рамките на гарантираното минимално заплащане, са принудени да нарушават поетите задължения по отношение договорените разценки, да извършват допълнително регулиране на акордното заплащане в края на годината. Не може да се подмине и въпросът за неритмичното и непланомерното на практика осигуряване на акордните единици с необходимите материални, финансови и други ресурси, за нормалното организиране на производствената им дейност.

Обективните причини, както е известно, засягат всички райони и АПК в една или друга степен. Практиката през последните най-тежки в климатично отношение години показа, че наред с другите организационни мерки правилното прилагане на акордния принцип допринесе да се осигури самоиздръжка на бригадите, да не се допусне уравниловка в заплащането. Примерът на Търговищки и Благоевградски окръг, на някои АПК от Бургаски и Михайловградски окръг е показателен в това отношение и заслужава внимание.

Съществуващите икономически условия в селското стопанство, ограничените трудови ресурси и понякога прекалено засиленият потребителски подход още в процеса на договарянето са едни от причините да не се осигури създаването на резерв от фонд „Работна заплата". Или, както се изразяват специалистите в тази област, не само че не се заделя резерв, а и акордът предварително изяжда своите резултати.

●

Трудно преодолима бариера за ефективното му приложение продължава да е неоправданият страх на някои стопански кадри от предоставянето на по-широки права и възможности на

Digitized by Google

акордните единици да излязат от рамките на определени с технологията нормативи, като единствените критерии за ръста на работната заплата да бъдат количеството и качеството на продукцията и постигнатият ръст на производителността на труда. Добре балансираното съотношение между тези величини е гаранция за преодоляване на шаблона при приложението на съществуващите сега традиционни системи и форми. През последните години е налице тенденция, когато се разработват теоретическите и практическите подходи за по-нататъшната интензификация на селското стопанство, по-голямо внимание да се отделя на другите фактори и по-малко на въпросите за усъвършенстване на организацията на труда и заплащането. Това е характерен белег, който прозира и в материалите от пленумите на някои окръжни и общински партийни комитети. Прави впечатление също така, че не достигат знанията и опитът, когато се разработва и внедрява акордът. Заедно с това на този въпрос продължава да се гледа в частност не като абсолютно необходимо единство и изискване за взаимна връзка между акорда и останалите фактори за интензификация на селското стопанство. Крайно време е да се разбере, че решаването на въпроса за ускореното внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес в селското стопанство е немислимо без изграждането на рационална организация на труда и работната заплата.

През последните години редица партийни комитети работиха здраво в това направление и сега опитът им помага да се приложи творчески Правилникът за стопанската дейност. Заслужава внимание партийнополитическата работа в Толбухински окръг за прилагането на колективните форми на акорд. Общинският комитет в Нови пазар насочи стопанското ръководство към внедряване на нова технология в лозарството в единство с акордния принцип. Известен е и опитът на комитета в Берковица, където благодарение на конкретната политическа и организаторска работа беше привлечено цялото население за отглеждането на ягодите. Пети районен комитет на партията в Пловдив успя да превърне в широка практика акорда по граждански договор, като пренесе тази задача в първичните партийни и в отечественофронтовските организации по селата. Много и разнообразни са начинанията в това отношение и те заслужават широко пропагандиране.

Без да се подценява водещата роля на материалната заинтересованост, следва тя да се съчетава с организационни и масовополитически мерки, за да се получи пълноценно ангажиране на членовете на трудовите колективи. В практиката се срещат случаи, когато акордните звена се формират в канцеларите на АПК, без да се вземе мнението на участниците, без да се отчете факторът за съвместимост между отделните личности. Не се обръща и достатъчно внимание на задълженията, които се поемат с договора от страна на ръководствата на АПК и бригадите. Това се оказва едно траисформиране на административния подход, който особено при тази организационна форма може да доведе до неблагоприятни резултати.

Прилагането на акордния принцип е по същество довеждане на стопанската сметка до отделния труженик, поемане на отговорността за стопанисване от всеки с конкретни задължения. Затова се налага осмисляне на необходимостта от тази стъпка, изясняване на нейната актуалност и перспектива. Изграждането на нови акордни звена следва да става на базата на доб-

Digitized by Google

рия пример, на регулираните отношения, като се даде възможност всеки да се запознае с челния опит, с положителното в работата на своите колеги, да участвува в диалога, който предхожда договора.

Не бива да се смята, че работата приключва със сключването на договорите. Особено наложително е първичните партийни организации да следят какви предпоставки се създават за най-благоприятната изява на тази организационна форма, с партийни методи и средства да подпомогнат и активизират всички звена на субективния фактор. Но това ще стане възможно тогава, когато на акордните звена се осигури целенасочено и последователно партийно ръководство, когато начело застанат с организаторския талант и авангардната си роля комунистите в трудовите колективи.

БЪДЕЩЕТО НА ВЪТРЕШНОБРИГАДНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

АТАНАС ЯНЧЕВ
завеждащ отдел „Селскостопански“
на ОК на БКП — гр. Толбухин

През последните години комплексните бригади за промишлено производство и животновъдно-фуражните комплекси имаха главната задача да поемат пълна отговорност за цялостната производствена, икономическа и стопанска дейност. Предоставената им самостоятелност доби реален израз не само във воденето и отчитането на стопанската сметка, но и в повишаването активността на трудовите колективи при планирането, при изясняването на концепцията на възпроизводството, технологичното обновление, на научно-техническия прогрес. Нараснаха авторитетът и ангажиментът на ръководствата им в решаването на социално-битовите проблеми, благоустрояването и културното развитие на територията, на която се намират. Почувствуваха се отговорни и по осигуряването на подбора, задържането и повишаването на професионалните знания и квалификацията на кадрите. Настъпиха чувствителни видими промени по стопанисването и поддържането на производствената база.

Усъвършенстването на вътрешнобригадната организация на труда беше вторият важен въпрос, стоящ пред партийните и стопанските ръководства. Обобщеният опит в окръга от прилаганите и изпитвани форми на вътрешнобригадни подразделения убедително доказва, че при по-малък брой на хората, в рамките на който се затваря кръгът на отговор-

Digitized by Google

ностите, крайните резултати са по-добри. На този принцип през 1983 година се създадоха специализирани производствени групи в растениевъдството.

Специализираната производствена група е форма на вътрешнобригадна организация на труда (малкогрупов акорд). Изградена е с доброволното съгласие на всички членове, работи на принципа на акордната форма на заплащане на труда върху крайния продукт. Заплащането се формира, като се определя акордната разценка (норматив на фонд „Работна заплата") за производство на един тон крайна продукция. На практика това се извършва в рамките на полагащия се резултативен фонд „Работна заплата", като предварително се спаднат от него отчисленията за вноските в „ДОО", доплащанията по Кодекса на труда, за целеви награди, резерв за работна заплата и други отчисления.

Тази форма на вътрешнобригадна организация на труда се оказа сполучлива и перспективна и се прилага вече четвърта година, като за 1986 година броят на специализираните производствени групи достигна 133. В състава им участвуваха 724 механизатори, които обработваха 786 хил. дка зачислени площи, или 76 на сто от пролетните култури.

Един механизатор в групата обработи 1086 дка със средни показатели на човек: 70 375 лв. обща продукция, 33 666 лв. чиста продукция и 27 780 лв. чист доход при средно за окръга съответно: 612 дка обработваема земя, 57 762 лв. обща продукция, 29 488 лв. чиста продукция и 13 504 лв. чист доход.

В продължение на тези години първичните партийни организации и бригадните съвети натрупаха значителен опит в изграждането и функционирането на производствените групи. Отстраниха се допусканите в началото слабости. Изградиха се критерии за оптималност по отношение комбинацията и броя на отглежданите култури, размера на прикрепената площ на един механизатор, необходимата техника, броя на механизаторите и т. н.

●

Обобщените резултати и изводи от приложението на бригадната организация в окръга предполагат и занапред в основни линии тя да се запази при съществуващото положение. По-нататъшното ѝ усъвършенствуване следва да бъде насочено към обогатяването ѝ с новите постановки на Януарския пленум (1986 г.), Тринадесетия конгрес и Декемврийския пленум (1986 г.), а именно утвърждаването на АПК, промишлено-животновъдните комбинати и първичните трудови колективи в тях като самоуправляващи се организации. В окръга са постигнати значителни резултати в това направление. Органическата същност на самоуправлението се изразява в самостоятелността, която се предоставя на производствените единици. Изградените бригади в растениевъдството и животновъдството с предоставената им юридическа, икономическа и оперативно-стопанска самостоятелност в значителна степен отговарят на изискването за превръщането им в самоуправляващи се организации. Усилията на общинските партийни комитети за по-нататъшното им утвърждаване като самоуправляващи се организации ще бъдат насочени към разграничаване в още по-голяма степен на функциите между АПК и бригадите, между животновъдните комбинати и

Digitized by Google

структурните им звена. Нужно е да се осъществи нов момент в техните взаимоотношения, отговарящ на по-високо доверие и по-висока степен на зрялост в упражняване на правата и отговорностите от страна на бригадите от нов тип.

По-нататъшното разширяване на демократизма в управлението, търсенето на пътища за повишаване чувството за стопанисване и стабилизиране на производствените резултати и занапред ще се осъществяват на основата на специализираните производствени групи. Партийните и стопанските ръководства считат, че тази форма на вътрешнобригадна организация на труда следва да се доразвива и усъвършенствува в посока на разширяване обхвата на културите, като освен пролетни се предостави и пшеницата. Това ще даде възможност те да преминат на собствен сеитбооборот, като на договорна основа им се предоставят земята, техниката и ресурсното осигуряване за период от най-малко 5 години.

На този принцип през 1986 г. в окръга бяха изградени 7 моделни специализирани производствени групи — в Преселенци, Българево, Дончево, Овчарово, Нова Камена и Тервел. Новите отличителни моменти при изграждането им се изразяват в следното: сключиха договор за работа с комплексната бригада за промишлено производство, условията на който са валидни за срок от 5 години; предостави им се земя за постоянен сеитбооборот, в който беше включена и пшеницата, с което се осигури целогодишна заетост на механизаторите; моделните специализирани производствени групи заложиха минимален личен състав, за да се постигне 1,5—2 пъти по-висока производителност на труда.

Едногодишните резултати от работата на моделните специализирани производствени групи се оказаха обнадеждаващи главно по отношение чувството за стопанисване и отговорност на механизаторите, включени в състава им. Те са заинтересовани най-разумно да използват основното средство за производство — земята. Да прилагат правилен научнообоснован сеитбооборот, да извършват трайни мелиоративни подобрения за запазване на нейното плодородие.

В положителна насока се измени отношението на механизаторите към експлоатацията, ремонта, поддръжката и ефективното използване на техниката, суровините и материалите. На практика не се допускат разпиляване на торове, препарати, неправилно агрегатиране на техниката, подмяна на неизносени или подходящи за възстановяване резервни части.

Организацията на труда и акордната форма на заплащане в моделните специализирани производствени групи стимулират личната изява на механизаторите, действуват като ускорител за разширяване инициативата и творчеството им в търсенето на решения, свързани с повишаване на производителността на труда и увеличаване на производството. В тях всички мероприятия се извършиха в срок при високо агротехническо равнище. Резултатите ни дават основание да считаме, че е намерен правилният път за по-нататъшното усъвършенствуване на вътрешнобригадната организация на труда съобразно новите условия. При тази форма всъщност отпадат въпросите за спазване на трудовата и технологичната дисциплина. Предоставената отговорност и пряката материална заинтересованост подтикват механизато-

Digitized by Google

рите към постоянен стремеж за усъвършенстване и рационализиране на производствените процеси, към ново мислене и действие за стопанисването на социалистическата собственост. На практика се ликвидира безцелното разтакаване и губене на време. На преден план излнзат деловитостта и предприемчивостта в решаването на задачите.

С над 40 на сто се постигна по-високо ежедневно натоварване на машините, което е резултат предимно на по-доброто уплътняване на работното време. Родиха се редица рационализаторски предложения от технически и организационен характер. Механизаторите от групата в с. Преселенци по време на жътвата изработиха специално приспособление към сламопресата, позволяващо сламата да се балира само от един човек, като същевременно се оформя в подходящи за съхранение и извозване купи.

Силата на договора, който моделните групи сключиха с бригадните ръководства за производството на определено количество продукция при определени условия, заставн групите самостоятелно да се справят с трудностите. През върховите моменти — жътвата на пшеницата и прибирането на реколтата от пролетните култури, привличат работници, които да извършват някои второстепенни операции: извозване на зърното до зърноплощадките н на сламата, противопожарната охрана и др. Често пъти това са членове на семействата им.

●

Едва ли производствените и икономическите резултати в групите щяха да са така изразителни, ако цялата организаторска и пропагандистка работа на партийните комитети и на първичните организации не беше насочена към тяхното изграждане и укрепване. На първо място преди сформирането на групите беше извършена широкомащабна разяснителна работа. Чрез използването на различни форми за политическа пропаганда и агитация (открити партийни събрания, единни политически дни, политическата учебна година и др.) в центъра на разисканията бяха целите и задачите, които се поставят с въвеждането на новата акордна форма на заплащане на труда. Повечето от първичните партийни организации изявиха своите функции като ръководно политическо ядро на трудовия колектив. Потвърди се умението на комунистите да разгръщат инициативата, творчеството, организираността и отговорността на трудещите се за реализиране на партийните решения. Така например първичната организация в Гурково с партийна секретарка Йорданка Колева, след като разгледа въпросите за създаването на производствени групи, на партийно събрание реши, че предстоящите задачи трябва да се поставят за обсъждане пред целия трудов колектив. И наистина след двучасово обсъждане на организираното от партийното бюро открито партийно събрание всеки член от трудовия колектив излиза с ясното съзнание, че става дума за съвършено нова форма на вътрешнобригадна организация, която се изгражда при пълно спазване принципите на демократизма, че съставът на групата се определя по взаимно съгласие на нейните членове, че по решение на самите механизатори се избира ръководител на групата, че заплащането се извършва на принципа на акорда — на тон произведена продукция и т. н.

Други първични партийни

Digitized by Google

рганизации наблегнаха повече на индивидуалната работа с всеки член от колектива при разясняване на задачите. Добри резултати в това отношение постигнаха партийните организации в бригадите в Балчик, Преселенци.

Първичните партийни организации извършиха конкретна организаторска работа при изграждането и укрепването на специализираните производствени групи като нова форма на вътрешнобригадна организация. Чрез партийния контрол те спомогнаха да се спазят всички условия при сформирането им. В групите влязоха най-изявените механизатори, хора утвърдени като най-добри стопани на земята и техниката. Почти всички партийни бюра ги заведоха на отчет.

Първичните партийни организации искват от бригадните ръководства: определянето на оптималния брой механизатори в групата; контрола по осигуряването с необходимата техника; спазването на договорните отношения; правилното прилагане на акордната форма на заплащане и т. н.

В с. Българево и гр. Балчик бяха сформирани смесени партийно-комсомолски групи, чрез които първичните организации оказват действен контрол. Организациите в село Преселенци и гр. Генерал Тошево (II бригада) имат добър опит с възлагането на партийни поръчения, които комунистите отчитат на открити партийни събрания. Във всички първични партийни организации се внасят периодично информации, въз основа на които се контролира и насочва дейността.

Непрекъснато се търсят нови форми и решения за по-нататъшното развитие и утвърждаване на групите. Обогати се и се разшири дейността на смесените партийно-комсомолски групи в тях. Те станаха пример за повишаване на трудовата и технологичната дисциплина в целите трудови колективи. Издигнаха на нов етап поддържането на техниката, стопанисването и обработването на зачислената им площ земя — гаранция за произвеждането на висококачествена продукция. През миналата година по инициатива на комсомолските дружества в бригадите се изградиха 34 комсомолски специализирани производствени групи. Получените резултати от едногодишната им дейност са радващи. Най-изявени с производствените си резултати са в АПК—Балчик и АПК—Тервел.

Задълбочи се индивидуалната партийнополитическа работа. Интересен е в това отношение опитът на първичната организация в бригадата в Преселенци с партиен секретар Петър Снмеонов. Там постигнатите резултати в групите стават достояние на всички чрез предавания по радиоуредбата. Рождени дни, семейни празници се чествуват организирано от цялата група. Обменя се опит с други бригади. Въведени са нови морални и материални стимули при водене на социалистическото съревнование.

Всичко това, цялото внимание на първичните партийни организации към хората ги задължава много при изпълнение на задачите. И занапред първичните партийни организации ще търсят пътища и решения за повишаването функциите на стопани, за разширяването им във всички микроколективи, за създаването на престижно отношение към хората, които стопанисват.

●

На фона на положителните страни се открояват и някои проблеми. Така например необходимо е правилно да се опре-

Digitized by Google

делят броят и съставът на членовете на групата, за да се осигури пълно затваряне на цикъла на производството с изключение на иякои спомагателни работи. Отклонението от критериите за оптималност може да доведе до нежелателни последици, корекция на сключените договори, разногласия и други, което ще разстрои синхрона и организацията на работата. От тези съображения още в началото следва добре да се премислят нещата, без отклонение от основната цел — постигане иа 1,5—2 пъти по-висока производителност на труда, изразена в размера на обработваната земя и получената чиста продукция от един механизатор. Ограничителен фактор може да се окаже насищането на групата с необходимата високопроизводителна и надеждна техника, когато тази форма на вътрешнобригадна органнзация започне да се въвежда цялостно. Третият ограничаващ фактор е свързан с ресурсното осигуряване на производството. От изключително важно значение е навременното н надеждно снабдяване с всички иеобходими препарати, минерални торове, суровини, материали и др. Организацията на работата в групата не дава възможност за губене на време и разтакаване във връзка със снабдяването. Освен това прилаганите интензивни технологии за направлявано отглеждане на културите изискват безупречно материално снабдяване.

Остават неизясиени мястото и ролята на агроном-технолозите. При тази вътрешнобригадна организация те не се чувствуват пряко ангажирани по отношение съдбата на производството. Вариантите за решение са два. На договорна основа срещу заплащане агрономите да оказват научна и методическа помощ на групите или да участвуват наравно с труда си в тях, какъвто е случаят в бригадата в Преселенци. Тук съществува противоречие, което се изразява в разликата в образованието и квалификацията, от една страна, и еднаквото заплащане, от друга.

За регламентирането на основните положения и принципи при изграждането на групите от нов тип е необходимо да се разработи подробен правилник, в който да намерят отражение задълбочаването на акордната форма на заплащане и организация на труда, усъвършенстването механизма на заплащане и договорните отношение с бригадите.

На сегашния етап считаме, че ще бъде погрешно масово да се премине към изграждане на специализирани производствени групи от нов тип. Лимитиращ фактор за това е преди всичко наличието на високопроизводителна и надеждна техника и механизатори, притежаващи висока квалификация и умения да управляват всички видове селскостопански машини. Това обстоятелство се отчете и по време на обобщаването и анализирането на досегашния опит по приложението на вътрешнобригадната организация, в резлутат на което се уточни през 1987 година в Толбухински окръг да се изградят 137 специализирани производствени групи, от които 15 моделни.

Digitized by Google

МЯСТОТО НА ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИЯТ ПРОГРЕС — ДЕЛО НА МИЛИОНИТЕ

ХРИСТИНА КОЛЕВА
кандидат на философските науки

Все повече нараства обективната потребност от повишаване ролята и активността на първичните партийни организации, на комунистите при внедряване постиженията на научно-техническия прогрес. Все повече преустройството на партийната работа се свързва с осъществяването на научно-техническата революция. И наистина да се решат тези сложни задачи е необходимо основните звена на партията да ориентират своето внимание към процесите за техническото превъоръжаване на производството.

Кратка обосновка:

Обсъжданият проблем има две основни измерения. Първото е свързано главно със съдържателната промяна, която трябва да настъпи във функциите на партийните организации по повод разясняване и изпълнение на партийната стратегия за научно-технически прогрес. Второто е свързано с измененията в методите, формите и средствата за тяхната реализация в новите условия. Разделянето, противопоставянето или пренебрегването на тези две страни би било неправилно и затова ще ги разглеждаме в тяхното единство.

В стремежа към прецизност на изложението трябва да уточним, че разглеждаме научно-техническия прогрес като процес на непрекъснато усъвършенстване на общественото производство, което означава, че ще търсим измененията в дейността на първичните партийни организации както към внедряване на революционните форми на техническия прогрес, така и към еволюционните страни на неговата реализация.

Въпросът за функциите на първичните партийни организации и тяхното обогатяване като условие и предпоставка за високоефективна и качествена партийна дейност има не само теоретическа значимост. Задача на дълбокото преустройство е по-нататъшното издигане ролята, отговорността и настъпателността на партийните организации като политически ядра и първообраз на трудовите колективи. Следователно въпросът представлява и практически интерес. Качествените изменения в партийната дейност изискват да се приведат съдържанието и структурата на функциите в съответствие с назрелите обществени потребности. От друга страна, като се съобразяваме, че всяка от тях има своя специфична структура и съдържание на различните йерархически нива, става ясно, че издигането ролята на партийните организации като политически ръководители на научно-техническия прогрес е свързано с изследване на функциите им.

В изложението си по-нататък ще се съобразяваме с най-разпространеното схващане за три основни функции в партийното ръководство: политическа, организаторска и идейновъзпитателна. Ще разгледаме мястото им в практическата дейност на първичните партийни организации за изпълнение на стратегическата задача за овладяване на най-новите постижения на научно-техническия прогрес.

Съдържанието на

Digitized by Google

най-общо включва формиране на целите и задачите. В случая те условно могат да се разделят на две групи: първата е свързана с конкретизация на партийната политика в областта на научно-техническия прогрес, с отчитане възможностите на наличните условия и ресурси. Втората съдържа специфичните цели и задачи, произтичащи от изискванията на производството, от потребностите на колектива, от нивото на изградената до този етап материално-техническа база.

Формирането на тези две групи цели, тяхното конкретизиране в програми за практически действия е главното съдържание на политическата функция. Набелязването на целите в трудовите колективи е свързано с определяне на темповете и насоките в обновяването на производството, в приложението на авангардни технологии, в модернизиране на изградената база. То изисква изпреварващо въздействие и намеса на партийните организации. Това означава да се конкретизира партийната политика към такъв научно-технически прогрес, който да осигури качествено нови темпове в развитието на производството. Да се определят задачите, около които трябва да се мобилизират усилията на стопанското, партийното, профсъюзното и комсомолското ръководство. При формиране на целите партийните организации се ръководят от изискването за интензивно, динамично развитие, за внедряване на ресурсно спестяващи технологии и изделия. Конкретното съдържание на тази функция е свързано с осигуряване на политически условия за съставяне на такъв план, който да осигури самоиздръжката на колектива и реализирането на ръстовете, заложени в документа „За качествено нов растеж на икономиката".

Политическата функция на ниво първични партийни организации намира проявление в разработката на програмите за авангардни технологии, по намаляване на ръчния труд, по икономия на материално-енергийни ресурси и суровини, по повишаване на качеството... Главното съдържание на дейността на партийните организации от Пловдивски окръг се насочва към разработка и внедряване на програми, наречени „Технология-90". Например завод „Кочо Цветаров" постигна за десетте месеца на 1986 г. при усвояване производството на флопи дискове ръст на промишлената продукция 248 на сто спрямо същия период на предшествуващата година. Високи темпове се залагат и се реализират в комбинат „Ален мак", в комбината за метални конструкции „Р. Кирков" и др.

Целите и съдържанието на политическата функция са свързани със стимулиране на стопанските кадри при усвояване на капиталовложения за изпълнение на програмите, разработката на икономически ефективни проекти, които с високото си ниво на технологиите печелят конкурса пред Българска народна банка и осигуряват възвръщаемост на капиталните вложения и печалба за колектива. Положителни примери намираме в завод „Андрей Юруков", където чрез БИСА се внедриха нови съоръжения за апретиране на изделията, което позволи увеличаването на износа.

Предмет на целеполагането е и структурното усъвършенствуване на произвежданите изделия. Промяната в номенклатурата, включването на наукоемки изделия, намаляването на тяхната материалоемкост са условия за реализиране на високи темпове. За 1986 г. комбинатите „Изот" и „Периферийни устройства" в Пловдив реализират ръст от 12 на сто именно на основата на структурни промени в производствената си листа.

Формите и средствата за реализиране на политическата функция са различни. Изгражданите помощни органи към първичните партийни организации по проблемите на научно-техническия прогрес имат големи възможности за по-пълно използване на специалистите, за проучване на новостите в дадения отрасъл, за определяне на онези базови и авангардни технологии, които ще залегнат в плана на колектива.

По решение на окръжния комитет на БКП в Пловдив в заводските и комбинатските комитети бяха изградени още през 1984 г. партийни

Digitized by Google

ъмисии по перспективното развитие. Техният статут на помощни органи
възможността им да привличат в състава си компетентни специалисти
ъздадоха предпоставки за повишаване научността в дейността на пар-
ийните организации. Те са форма за засилване на обществено-държав-
ото начало в партийното ръководство на научно-техническите постиже-
ия. Опитът на водещи партийни организации в окръга сочи, че чрез
ях в разработката на плановете се включват широк кръг компетентни
пециалисти. Така се разчупва съществуващият шаблон с разработките
а се занимават тесен кръг административно натоварени лица и се из-
ежда въпросът за перспективата като важна политическа задача.

Техническото творчество на трудещите се, тяхното участие в рекон-
трукцията и модернизацията на производството, в създаването на нови
зделия, в изучаване и прилагане на челния опит, в социалистическото
ъревнование са също форми за реализация на политическата функция
а първичните партийни организации.

От 1977 г. в Пловдивски окръг е разработена и внедрена терито-
иална система за направляване на техническото и научното творчество
а трудещите се. Тя е форма, която позволява по-пълна координация
усилията на всички органи на социално управление, създава условия
а системен и комплексен подход към проблемите на техническото твор-
ество. Една от по-крупните прояви на тази система са провежданите
рез две години градски, районни и окръжни изложби за техническо
творчество на трудещите се. В IV преглед, който завърши през 1985 г.,
а участвували 28 920 трудещи се от окръга. Учредени са 1830 школи
за челен опит с 25 063 участници. Провеждат се и състезания по про-
есии, в които са участвували 13 367 работници. Ще споменем и тема-
гичните конкурси — „Имам идея" и „За най-ефективна изобретателска
и рационализаторска дейност". Все по-успешно първичните колективи
се превръщат в център на техническо творчество. В окръга се изградиха
и творчески групи по качеството. Докато през 1983 г. те бяха 9, сега
са 142.

Сполучлива форма за превръщане на техническия прогрес и челния
опит в дело на трудовия колектив са бригадите за ускорен научно-тех-
нически прогрес и програмните колективи. Задача на партийните орга-
низации е да създадат благоприятна атмосфера за творчество, за при-
вличане на все по-широк кръг специалисти в тези колективи, да осигурят
политически гаранции за сключване на договори между бригадите и
стопанските ръководства и тяхното изпълнение.

Под ръководството на партийните органи и организации движението
под девиза „Намаляването на ръчния труд — ударен фронт на осмата
петилетка" се разгърна като една от формите на социалистическото съ-
ревнование в Пловдивски окръг. С личните и колективните творчески
планове, с индивидуалните договори за съревнование между колективи-
те в плана за рационализациите се поемат обещания за изпълнение на
комплексните програми за намаляване на ръчния труд. По този начин
в окръга през осмата петилетка се механизираха и автоматизираха
21 689 работни места, а за 34 337 работници са подобрени условията на
работа.

Организаторската функция

на първичните партийни организации обхваща процесите по формиране
на партийната структура, организирането на събрания и други органи-
зационни мероприятия, подбор на кадрите, разграничаване функциите
и повишаване самодейността на обществените и стопанските органи и
организации, контрол върху решенията и дейността на стопанските ръ-
ководства, усъвършенстване и развитие на вътрешнопартийните от-
ношения, организаторската дейност на трудовите колективи...

Измерения на необходимото преустройство на тази функция можем
да търсим в привеждането на партийната структура в съответствие със
структурата на първичните и основните трудови колективи. Оказва се,
че в някои от новоизградените първични колективи има по 1—2 кому-

Digitized by Google

нисти или въобще няма партийни членове. Например партийната група в първичен цех на завод „Авангард" — Севлиево включва 11 комунисти, които са в три бригади. От използването на оборудването на бригада за цифрово-програмни машини зависи дейността на почти всички звена в завода. Затова при анализа на качеството и ефективността на партийната дейност се реши в нея да се изгради партийно-комсомолска група.

Изграждането на партийни или партийно-комсомолски групи в първичните колективи позволява по-конкретно и компетентно ръководство. Нещо повече, тази практика трябва да се разширява, тъй като отразява една закономерност на съвременната научно-техническа революция — високопроизводителната техника се управлява от малък брой компетентни специалисти.

Внедряването на новите технологии и изделия като етап на „сблъсък" между интересите и задачите на научните и на производствените колективи породи и една друга форма на партийна структура — изграждане на временни партийни групи, които участвуват в процеса на усвояването. Повече от три години в Завода за микробиални препарати — Пещера се изграждат временни партийни групи при внедряване на новите биотехнологии. Те включват комунисти от базата за внедряване, института, който ги разработва, и производствения цех, осъществяват контрол над всички участници и дават оценки за изпълнението на графиците, поставят и отчитат партийните поръчения. По изпълнение на план-програмата партийната група се отчита пред заводския партиен комитет, който преценява и необходимостта от нейното по-нататъшно съществуване. Такъв опит има и в комбинат „Берое" в Стара Загора, където се създават партийни групи от специалисти на института и производствения колектив за пускане в експлоатация и достигане производствените възможности на гъвкавата автоматизирана система за управление на производството. Но този подход все още трудно се усвоява от болшинството заводски и комбинатски партийни комитети. Един от критериите за преустройство в партийно-организационната дейност трябва да бъде изграждането на силни партийни ядра в първичните трудови колективи.

Съвременната научно-техническа революция внася нови изисквания към кадровата работа в първичните партийни организации. Ново съдържание придобива и принципът за издигане и оценка на кадрите по техните политически, морални и делови качества. Създават се условия за по-пълно проникване на тези качества, за промени в съдържанието както на идейната убеденост и политическата зрялост, така и в изискванията към образованието и квалификацията на кадрите. Нещо повече. Научно-техническата революция изисква нови качества на личността и ръководните кадри. Тринадесетият конгрес постави задачата да се утвърждават творческите качества, което налага партийните организации да осигуряват повече инициатива и новаторство на всяко работно място.

Тринадесетият конгрес свързва въпроса за организаторските функции на партийните организации с необходимостта от издигане авангардната роля на комунистите при внедряване постиженията на научно-техническия прогрес. Активната социална позиция на комуниста е процес на съзнателно мобилизиране волята на личността за получаване на знания, изграждане на висок професионализъм и действия за повишаване степента на участие в разясняване и изпълнение на научно-техническата политика. При това реалният принос не бива да се оценява единостранно само с личното му участие. Той включва и влиянието върху активността на околните, обхваща и възпитателния ефект от дейността му, има измерения и в авторитета на комуниста като политически деец. В този смисъл авангардната роля се определя от няколко фактора: политическите, деловите и моралните качества на личността, както и от нивото на вътрешнопартийните отношения. Взаимната връзка и обусловеност между тях е очевидна. Наличието на посочените качества осигурява дейността на комуниста в съответствие с принципите и нормите на партиен живот, т. е. развива вътрешнопартийната демокрация, издига

Digitized by Google

партийната дисциплина. Съществуващата в партийната организация творческа обстановка създава условия за активно отношение на членовете й, формира у тях качества, адекватни на съвременните изисквания. Както отбелязва другарят Тодор Живков на Февруарския пленум (1986 г.), „изграждането на личност със солидни знания и съвременна професионална подготовка, с широк идейнополитически кръгозор и способност за творчество е жива и насъщна потребност на научно-техническата революция при социализма“[1].

Формите за повишаване на авангардната роля на комунистите са разнообразни и известни в партийната практика — партийни поръчения, осигуряващи разработка и изпълнение на програмите по техническия прогрес, самоотчети, контрол и оценка дейността на кадрите... Пловдивската окръжна организация е инициатор за поемане на обещания от комунистите под така наречената лична страница „Отчет пред революцията“. Започнала в чест на 35-годишнината от социалистическата революция, тази форма се утвърди като средство за повишаване на авангардната роля на комунистите и издигане на тяхната инициатива в решаването на задачите по научно-техническия прогрес. Сега в нея са обхванати 93,4 на сто от състава на окръжната организация. Поети са 1 27 000 обещания, средно по 2 на комунист. Тяхното изпълнение ще осигури производство на 32 094 хиляди лева, допълнителна продукция в промишлеността и икономия на материално-енергийни ресурси за 11 292 хил. лева.

Постановката на XIII конгрес за нов тип партиен контрол, за засилване на неговия превантивен характер, за обогатяване на съдържанието и формите му е едно от важните направления за преустройство на партийно-организационната дейност. Характерно за него е съдържателното му обогатяване с теми от научно-техническия прогрес. Над 80 на сто от контролните мероприятия на първичните партийни организации в Пловдивски окръг са свързани с техническото превъоръжаване на производството. Предмет на проверките са проектите за реконструкция и модернизация, програмите за икономии, задачите за ликвидиране на ръчния, физическия и непривлекателния труд... Налице е тенденция за разширяване субекта на контрола и превръщането на обекта (трудовия колектив) в субект. Все по-често в проверките и работните групи участвуват и безпартийни.

За нарасналото внимание към проверката на изпълнението можем да съдим и по увеличения брой партийни събрания, на които се разглежда изпълнението на насрещните планове и програми по техническия прогрес.

Идейновъзпитателната функция

на първичните партийни организации все по-тясно се свързва с формиране на необходима мотивация, с изграждане на нови ценностни критерии у личността за активно участие в научно-техническия прогрес.

Известно е, че идейновъзпитателната дейност може да бъде представена като целенасочено, организирано въздействие на идеологическите ценности и отношения върху съзнанието, поведението и социалната активност, съобразено с характерните особености на конкретния трудов колектив и неговите членове.

Новата постановка на XIII конгрес за ролята и мястото на идеологическата дейност като свързващо звено при решаване задачите за социално-икономическото развитие на страната и комунистическото възпитание на личността определя и насоките на работа в първичните партийни организации. Нарастващата роля на човека, промяната в неговия социален, образователен и квалификационен статус налагат нови изисквания при подбора както на съдържанието, така и на формите на идео-

[1] Т. Живков, За някои нови виждания и подходи в разработването и провеждането на научно-техническата политика, 1985 г., С., с. 23.

Digitized by Google

логическо въздействие. Практиката доказва необходимостта от по-пълно отчитане интересите на колективите, на отделната личност, при мотивиране на целите на научно-техническата политика, от разкриване новите възможности пред отделния човек в резултат на нововъведението. В комбинат „Изот" — Пловдив се извежда опит за по-тясно свързване на партийната пропаганда с осъществяващата се реконструкция и модернизация на комбината. За лектори са привлечени ръководни кадри, които не само умело разясняват техническата политика, но могат да помогнат на участниците при разработка на избрана от тях тема. Така формулираните още в началото на учебната година задачи се отчитат на практическо заиятие при нейното приключване. Тази форма дава възможност партийната пропаганда не само да формира марксистко-ленински убеждения, но и да ги превръща в мотив на поведение.

Новите условия налагат промени и в дейността на групите докладчици, на политическите агитатори както по отношение на динамизиране процесите по тяхното информиране, така и по отношение на засилване изпреварващата роля на тази информация.

Идеологическата дейност на първичните партийни организации в условията на научно-техническата революция е фактор за преодоляване на психологическите барнери, които възникват при всяко нововъведение. Това определя насочеността на индивидуалната работа, на групата докладчици и агитатори, на идеологическите комисии към доказване социално-икономическата значимост на внедряването както за обществото, така и за отделната личност.

Внедряването на нова техника, естествено, води до освобождаването на работници, до усвояването на нови професии, което невинаги правилно се оценява. Това налага партийните организации да разяснят предварително промените, да контролират стопанското ръководство за осигуряване на подходящи условия за преквалификация или пренасочване на всеки член от колектива. И най-важното — предварително да се даде гласност на тези действия. Партийната практика в Пловдивската окръжна организация има много положителни примери в тази насока. Поради преструктуриране на производството и рязко повишаване дела на електрониката на Комбината за периферийни устройства в Пловдив се наложи да се освободят голяма група работници. Под ръководството на партийните организации се изясниха необходимите промени на всяко работно място. Стигна се и до сформиране на няколко заводски паралелки в техникума и на курсове за преквалификация. Процесът за пренасочване на работниците се извърши без сътресения и конфликти.

В условията на научно-техническата революция постиженията, ефективните резултати са дело на висококвалифицирани работници и специалисти. От това произтича и по-голямата отговорност на идейновъзпитателната дейност за ускоряване на тези процеси. Доказано е, че хората са чувствителни към обществената оценка. Това изисква бърза, точна и конкретна реакция на партийните организации към всички положителни или отрицателни прояви. Създаването на климат, стимулиращ творчеството, има много измерения — оценки на партийни събрания или събрания на колектива, поставяне и отчитане на поръчения, мълнии, тревоги, писма до семействата на рационализатори, челници, внедрители, използване възможностите на социалистическото съревнование... Такъв подход прилага партийната организация в комбинат „Ален мак" — Пловдив в предсрочното усвояване и производство на цели гами парфюмерийни и козметичии изделия.

Идейновъзпитателната дейност все по-тясно се свързва с изграждането и функционирането на програмните колективи. Най-често партийните организации включват в обхвата на политическото си въздействие онези специалисти, които работят в групи, решаващи основните проблеми на предприятието. По-малко вниманче се обръща на участвуващите в програмните колективи, изградени на дадена територия или решаващи национални задачи. Трудът и усилията им са също изключително полез-

Digitized by Google

ии на обществото, но те биват възпрепятствувани от ведомствените интереси. И не само че не се дава обществена оценка на положените от тях усилия, но понякога те са принудени да обясняват защо участвуват в програмни колективи. Внушава им се отрицателното мнение на стопанския ръководител към тяхната работа. Такава позиция на партийна организация е в противоречие с Устава, с решенията на XIII конгрес. За жалост в практиката все още има такива случаи. Насока на преустройството на идейновъзпитателната дейност изисква пълен обхват и морално стимулиране на всички специалисти, независимо в какви форми са обхванати те.

Новият идеологически климат е настоятелна необходимост и жизнена потребност за утвърждаване първичната партийна организация като политически гарант за ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес. Творческата обновителна обстановка в колектива е израз на преустройство на обществените отношения, утвърдени като основно направление в партийната стратегия на XIII конгрес.

Усъвършенстуването на идеологическата дейност на първичната партийна организация сред комунистите и колектива е несъвместимо с използването на остарелите стереотипи на мислене и действие. Диалектиката на нашето развитие изисква пред хората да се излиза с обективни критични оценки, с новаторски подход в осмислянето на натрупания положителен опит и несполуките. Политическата агитация, индивидуалната работа трябва да уловят пулса на непосредствените задачи и да насочват усилията на новоизградените органи на самоуправление, на профсъюзните и комсомолските организации, на стопанските ръководители, на всички членове на колектива към решаването им.

Новите условия налагат да се гледа на човека като на най-важна производителна сила, като цел на цялостното ни социално развитие. В този смисъл както съдържанието, така и използваните форми на идеологическа дейност трябва да отчитат тази важна особеност. В завод „Г. Кирков" в Казанлък, където се извежда положителен опит по преустройството на партийната дейност в условията на бригадна организация на труда, агитационните колективи получиха задача за работа с членовете на бригадите, които имат по-ниска дисциплина и квалификация. За ръководители на звената в партийната, комсомолската и профсъюзната учебна година са привлечени всички ръководители на завода, което осигурява свързване на теорията с практиката. Повишената взискателност намира бърза реакция в наглядните материали, отразяващи всеки постигнат резултат и всяко нарушение. Стил в дейността на партийното бюро станаха конкретно насочените мълнии, тревоги, поздравителни адреси.

Разбира се, много и разнообразни са формите и средствата, чрез които партийната организация ще утвърждава повсеместното внедряване на научно-техническите новости, повишаването на производителността на труда и качеството на производството като висш обществен и морален дълг. В Електроапаратурния завод в Пловдив идеологическата дейност е насочена към издигане престижа и обществената значимост на конструкторите, технолозите и техниците, участвуващи в производството на автоматизираните линии за монтаж на контактори. Организират се вечери на рационализаторите и изобретателите, изпращат се поздравителни адреси до семействата им.

Бързото внедряване на научно-техническия прогрес не може да се реши без комплексното използване на функциите на първичните партийни организации. Това ще ги утвърждава като генератор и носител на новото, като боеви щаб в ускореното развитие.

Digitized by Google

ПО ТРУДНИЯ ПЪТ НА ПРЕУСТРОЙСТВОТО

ИВАН МИЧЕВ

Когато журналистът тръгва да изследва „късчето живот", като че ли е по-сигурен в крайните резултати от труда си. Казах си: „Ще посетя Завода за телферни електродвигатели във Велико Търново и ще установя дали партийната работа се преустройва съгласно изискванията на конгреса."

Наистина не щадих времето си. Подробно се запознах с документацията на партийния комитет. Присъствувах на събрание на партийна група, на отчетната сбирка на кабинета по партийно-организационните въпроси. Разговарях с много хора.

Оказа се, че след всяка среща с практиката отговорът ставаше все по-неопределен, противоречив, сложен, многообхватен. Така е при организаторския труд. Все още няма индикатори, които да ни гарантират еднозначна оценка. Винаги противоречивостта на явленията и процесите на обществения живот се пренасят в нашето отношение към тях. В случая трудността произтича и от категоричността на въпроса — има или няма преустройство. Обхванати от желанието по-бързо да протече този така важен процес, ние пожелаваме едва ли не изведнъж да станем други, да се събудим обновени и преустроени. Разбира се, връзката с живота винаги отрезвява нашите понякога нереални желания. „Късчето живот" се оказва едва ли не планина от проблеми.

Още от началото ме затрудни следната ситуация. Тя засяга техническата политика на заводския партиен комитет.

Малко повече от година едно решение на Министерския съвет регламентира да се удвои електротелферното производство до 1990 година. Перспективите са една от друга по-радостни. Пълно обновление на продукцията, модернизация на технологическите процеси чрез повсеместно внедряване на автоматични линии, модули и машини с цифрово-програмно управление. Автоматизиране на управленските процеси. Накратко казано, ще се появи нов завод със съвременна техника и технология, може би със същите хора, но с друга квалификация, с по-добро решаване на социално-битовите проблеми.

Заводският партиен комитет, стопанското ръководство са въодушевени от перспективата. Доброто настроение се пренася в колектива, в първичните партийни организации.

Подходът в създалата се обстановка е традиционен, но последователен и действен. Съставя се комплексна програма за организаторските усилия, по която се работи цяла година. Използва се богат арсенал от методи, форми и средства за въздействие — лекционна пропаганда, партийни събрания, поръчения, социалистическото съревнование, научно-практическа конференция за предстоящите технически новости. Заводският партиен комитет

Digitized by Google

взема на пряк отчет органите, които се занимават с най-важните мероприятия, свързани с научно-техническия прогрес, с образованието и квалификацията на работниците.

Обобщение. Употребено е много обществено време, за да може всеки работник да осъзнае програмата за превъоръжаване на завода, а колективът да узрее за промените.

Но... Уговорените срокове свършват. Минава време, а не идват предвидените машини, не се строят новите халета, намаляват се обещаните средства. Тече втората година и става ясно, че обновеният завод няма да го има през 1990 година. Правят се някои неща... но съвсем друго си е новата дреха.

Нарушена е дадената дума пред колектива. Той е заживял с обновлението. Партийното, общественото и стопанското ръководство страстно и убедително са му въздействували цяла година. Но ето минава времето, а техническата политика не се извършва съобразно програмата, замислите. Естествено идва неверието в политическата работа.

В случая не е най-важното кой е виновен за забавеното обновление. Напълно възможно е то да е предизвикано от важни държавни интереси. На прицел е слабата гласност. Заводският партиен комитет не е обяснил ясно и открито на комунистите и безпартийните защо не е удържана дадената дума. Не е установена точната вина на заводското ръководство. А желанието да се запази авторитетът на по-горните звена дава понякога обратни резултати. Всичко трябва да става пред очите на хората. И хубавото, и лошото. И успехите, и неуспехите.

Гласността:

- Ще запази постигнатия ефект от едногодишната масовополитическа работа за привеждане съзнанието на колектива до нивото на задачите, произтичащи от осъществяването на научно-техническата революция.
- Ще съхрани доверието между ръководството и трудовия колектив въпреки неудържаната дума.
- Независимо от създадените трудности ще спомогне да се намери най-бързият изход с помощта на всички заинтересовани страни.
- Ще поддържа създалата се творческа активност за обновление, за качествено нов растеж на производството.
- Ще ускори демократизацията на отношенията в колектива и ще издигне ролята на контрола, критиката и самокритиката.

Гласността е пълна, когато е двупосочна, когато обхваща и действието, и резултата от него. Полугласността снижава ефективността от идейновъзпитателната и всяка друга партийна дейност.

Наистина трудно е да се отсече има ли или няма преустройство. За него със сигурност може да кажем, че то има начало, но като процес би трябвало да бъде постоянен спътник на обществения ни живот. Ще посочим някои страни от дейността на заводската партийна организация, които поставят началото на обновлението.

ВСЕ ОЩЕ НЕЕСТЕСТВЕНО ни изглежда, когато влезем в канцеларията на секретаря на партийния комитет, и видим, че половината от бюрото му е заето с компютърна техника. Обхваща ни раздвоение. Дали навреме се е появило това техническо устройство в партийната работа и най-важното, дали то ще повиши нейната ефективност. Но все още не смеем да направим

Digitized by Google

изводи. Минава ни моментната мисъл на неверие, но вътрешно си казваме: „Познаваме ли добре възможностите на компютъра. Не приличаме ли на лисицата, обявила недостигнатото от нея грозде за кисело“.

Някак необичайно е работното място на Петко Илиев, секретар на заводския партиен комитет. За да задоволи любопитството ми, той показа и почти празните чекмеджета. Както се изрази, компютърът е „погълнал“ папките със справките, информациите и всякакъв род сведения. По-нататък стана ясно, че и някои от партийните секретари използвали компютри за различни страни от организаторската си дейност. Този факт засили недоверието ми и зададох въпроса:

— Използването на електронноизчислителната техника в икономическата работа вече не търпи възражения. Улеснява, механизира и автоматизира движението на стопанската информация, дава ежечасна и дори моментна оценка за състоянието на производството и т. н. Но как в партийната работа чрез компютъра ще се проследи например степента на убеденост на комунистите в дадено решение или пък нюансите на неговото изпълнение?

— Все още не могат да се автоматизират такива сложни процеси в обществената дейност. Засега те са монопол единствено на човека. Компютърът е, да го наречем „автоматизиран справочен секретар“, който умее да извършва според програмата си и логически операции. Той улеснява партийната дейност. Например решенията на заводския партиен комитет се съхраняват в паметта на машината. С помощта на програмата лесно и удобно мога да направя преглед за изпълнението на партийните решения за момента. И то съвсем подробно. Има възможност също да се правят справки и диаграми за различни количествени показатели, както и да се анализират определени признаци. Например структурата на решението по различни направления, по проблеми, обекти и т. н. Както се вижда, не само се улеснява партийната работа, но се увеличава възможността да се навлезе с по-голяма компетентност и дълбочина при анализа, а оттам при вземането на решения.

В компютъра е внесена и информацията за социалния и качествения състав на заводската партийна организация, за критичните бележки до различните организации и звена. За работата на първичните партийни организации...

Спестява се време и се подобрява качеството. Може би това е основното. Компютърът не може да даде логическа преценка на същността на обществените процеси. Той може да насочи партийния секретар към по-точни и задълбочени разсъждения. Човекът има последен думата. Например на екрана е изписано, че решението за събранието в първичната партийна организация при управлението е проведено. Имам и данните за неговото протичане. Обаче редица качествени показатели остават скрити, за които само предугаждаме от наличните данни. Само след личната среща с комунистите, с партийното бюро може да се даде компетентна оценка за изпълнението на посоченото решение. Затова се и наложиха специални проверки, преди дадено решение да се запише в компютъра като изпълнено.

— Говорите и доказвате убедително. Но това е все още скъпа техника. Може ли на ниво заводски партиен комитет ефективно да се използват нейните възможности?

Digitized by Google

— Бих нарекъл запитването ви въпрос на вчерашния ден. Трябва да се има предвид обстоятелството, че в завода се изпълнява програма за автоматизиране на управлението на производството. В редица сектори информационните потоци са вече компютъризирани. А това е икономическата база и за автоматизиране на някои потоци от партийната информация. Последователността би следвало да се спазва. Автоматизацията в управлението е водещото звено. Едновременно тя започва да се внедрява и в партийната работа. Именно това имах предвид, когато споменах за използването на компютъра за механизирана обработка на данни от страна на някои секретари на първични партийни организации в цеховете, където те служат за автоматизиране на стопанското управление.

Както взаимно са свързани икономическата и партийната информация, така и успоредно трябва да се механизират тяхното обработване, сортиране, групиране, анализиране. Това ще доведе до цялостно подобряване на партийното ръководство. И икономическите, и социалните процеси стават по-нагледни, обобщени до степен явления, тенденции. Оттук и решенията, и действията на заводския партиен комитет ще станат по-компетентни.

Бих добавил към думите на секретаря на заводския партиен комитет съвсем краткия си коментар.

Може би прекалено дълго с недоверие се отнасяме към използването на миникомпютрите в партийната практика. Тези предвестници на научно-техническата революция все още трудно заменят рутинираните и трудоемки средства за събиране и обработване на вътрешнопартийната информация. Не е даден точният и конкретен отговор на редица въпроси: къде в партийната работа и за какво да се използват компютрите? Какви компютри? Как най-ефективно да се използва тяхната информация? Какви възможности дава тази прогресивна техника за вземане на ефективни управленски решения? Надеждна ли е тя, осигурена ли е с програми?...

Да прибавим и най-трудния въпрос. Отличават ли се съществено успехите на комитетите, които използват и са въвели компютъра в своята работа, от успехите на тези, които работят по старите методи? Ако не можем да отговорим положително, не бива да виним техниката, а нашето неумение компетентно да я използваме. За да се научиш да плуваш, както се казва в мъдростта, би трябвало да се потопиш във водата.

От многото опасности, които съпътстват процеса за използването на компютрите в партийната работа, ще отделим две. Първата. Подценяване. Тя ще доведе до забавяне във времето, до изпускане на големи възможности за повишаване научността в партийната работа. Втората. Надценяване. Опасност, която може да доведе до бюрократизиране и технократизиране действията на партийния работник. Не бива да се забравя, че компютърът е само негов безценен помощник. Бъдещето на партийния деец не означава 90 процента от работното време да прекарва пред екрана, а 10 процента сред хората. Може би обратното. Не бихме могли да си го представим обграден от машини, които му дават информация за всичко, и чрез тях да движи партийната работа. Това не е неговото бъдеще.

По-смело, по-широко и с по-голяма вещина трябва да се върви към обобщаването на опита за използването на компютъ-

Digitized by Google

ра в партийната работа. Време е да се преодолее сегашният етап, едва ли не всеки сам да се справя с положението.

ЕЛЕМЕНТИ НА ПРЕУСТРОЙСТВОТО откриваме и в някои организаторски подходи на заводския партиен комитет.

● **Събрание без докладчик.** Подготовката му се извършва за 2—3 месеца. Всеизвестно е, че партийното бюро трудно успява задълбочено да проведе всяко месечно събрание. Когато усилията се съсредоточат към няколко от тях, на които се решават основните проблеми, общите резултати са по-добри. Главното в този подход е, че в предварителната подготовка участвуват почти всички комунисти. Повишава се и отговорността, и заангажираността на членовете на партийните бюра. Обогатява се и се засилва индивидуалната работа. Всеки комунист има възможност предварително да се подготви за обсъжданата тема, да поразмисли, да прецени, да се посъветва, ако е необходимо.

● Към заводския партиен комитет е изграден **съвет по научно-техническия прогрес.** Негова задача е да контролира как се осъществяват главните насоки на инженерно-внедрителската и развойната дейност. Групата работи по свой годишен план и периодично се отчита на заседание на комитета. Под нейно ръководство се изграждат бригадите за ускорено внедряване. В една от тях се създава технология, чрез която износването на инструментите се намалява 10 пъти. Или досега те са издържали 60—70 хиляди удара, а сега се стига до 1 милион удара. Увеличава се производителността на труда чрез икономия на време, материали, енергия.

● Когато се разглеждат протоколите от заседанията на заводския партиен комитет, прави впечатление, че една точка присъствува редовно в дневния ред. Това е справката за **общественото мнение,** която съдържа обобщените въпроси и критичните бележки на работниците. По всеки въпрос се взема решение и становище. Определят се и съответните отговорници. Практическата работа се извършва от комисиите по общественото мнение към партийните бюра. Своите проучвания и анализи те предават на групата към заводския партиен комитет. Когато въпросите засягат висшестоящи органи и организации, от името на партийния комитет се отправят необходимите запитвания. Положително е, че стриктно се спазва и се осигурява обратната информация на колектива за повдигнатите въпроси.

● Интерес представляват и **срещите с трудовите колективи.** Провеждат се по план на комитета. Периодично партийното, профсъюзното и стопанското ръководство се срещат с работниците от цеховете, с отделите, с ръководствата на обществените организации. Предварително ръководителите на цеха представят своите въпроси и искания. След обсъждането на всички проблеми, на съвместната среща се приема протокол, в който се записват взетите решения. В него се определя и срокът, в който трябва да се информира трудовият колектив.

Труден е пътят към преустройството. Труден и за извършване, и за оценка. Важното е успехът на обновлението да бъде постоянен спътник в нашата работа. Дейността на заводската партийна организация е пример за успешно начало при привеждане на формите, методите и средствата на работа към изискването на времето.

Digitized by Google

ОБЯСНЕНИЕ ЗА УСПЕХА

Партийната група — политически гарант за ускоряване на научно-техническия прогрес

ИВО АТАНАСОВ

Задачата на Института за синтетични хумани и ветеринарни лекарствени форми към Химикофармацевтичния комбинат в гр. Станке Димитров е да усъвършенствува съществуващите и да разработва и внедрява нови технологии в производството на комбината. Предназначението на продукцията е такова, че е наложително нейното качество да не отстъпва от световните стандарти.

Направление „Готови лекарствени форми" или както тук още го наричат „Галеника" заема особено място в структурата на института. Съдете сами: през миналата година от 20 внедрени разработки 18 са негово дело. През тази година общата промишлена продукция на комбината ще нарасне от 138 на 175 млн. лева. Ръстът ще дойде главно от увеличаването на таблетното производство, на готовите лекарствени форми, т. е. ще бъде пряко свързан с дейността на направление „Галеника".

Ясно е, че от това звено до голяма степен зависи състоянието на научно-техническия прогрес в целия комбинат. Тук работят 42 души, от които 8 са партийни членове. Съумява ли партийната група да гарантира ускореното разгръщане на научно-техническия прогрес? Кои елементи от богатия арсенал от методи и средства за партийно въздействие имат най-висока функционалност, чрез кои от тях най-добре се мобилизират усилията на специалистите за изпълнение на отговорните задачи? Потърсих отговор на тези въпроси в разговор с комунистите от направление „Галеника".

ПРИЗИВ-ОБЕЩАНИЕТО

е доста разпространена форма за мобилизиране на хората, но често тя е амортизирана от формална употреба.

— При нас обаче дава чудесни резултати — разказва отговорничката на партийната група Елисавета Илиева. — Миналата година излязохме с призив към комунистите от института. В него обещавахме в чест на XIII конгрес на БКП да внедрим четири от новите технологии до края на първото полугодие. Удържахме на думата си.

— Това издърпване на внедряването с няколко месеца напред може би на външен човек не говори нищо — намесва се в разговора секретарят на първичната партийна организация Милан Паргов. — Но нашите специалисти знаят, че тук става дума за промяна в целия процес „разработване — внедряване". Обикновено работата върху една тема започва през януари и завършва през декември. Стремежът на комунистите е да се разчупи тази календарна цикличност. Работата по темите да започва тогава, когато възниква проблемът, а не да се чака началото на годината. С ускореното внедряване на новата технология съществуващият проблем се решава по-бързо, съответният препарат се произвежда по-рано, създават се условия той да бъде предложен за износ и т. н. Промяната в цикъла „разработване — внедряване" е полезна и за самите специалисти. Няма я вече онази несигурност в началото

Digitized by Google

на годината, която понякога трае цяло тримесечие и е породена от факта, че не знаеш по какви задачи ще работиш. Сега много от темите са познати на специалистите още от предходната година, по доста от тях е извършена и конкретна работа. Няма го и характерното за календарния цикъл напрежение при отчитането — напрежение, което нерядко се отразява и върху качеството на разработките. За творческата дейност е необходимо спокойствие, а не психическо натоварване. Спокойствието идва от разчупването на календарния цикъл. Разбира се, специалистите положиха доста усилия, докато навлязат в новия ритъм. И преди всичко комунистите — от осемте партийни членове пет са водещи специалисти, т. е. ръководители на теми. Тази година сме изтеглили сроковете за внедряване още по-напред. От общо 11 теми една е със срок за внедряване първото тримесечие, четири са предвидени за второто, две — за третото. Това ние наричаме ускорено внедряване на научно-техническия прогрес.

Както може да се очаква, тази инициатива на комунистите от направление „Галеника" не си пробива път съвсем безпрепятствено. Една от основните пречки е свързана със съществуващата договорна система. Във внедрителския процес възложител е стопанско обединение „Фармахим", а изпълнител е Химикофармацевтичният комбинат в гр. Станке Димитров, респективно неговият институт. За да започне специалистът работа по дадена тема, трябва да има сключен договор, в който се регламентират финансирането и някои други положения. А договорите с обединението се подписват, както и по-рано, в началото на годината. По този начин научните работници губят цял месец за несвойствена работа — оформяне и комплектуване на документите по сключването на договорите. Липсват и стимули за насочването на специалистите към една или друга тема още от предходната година, защото няма гаранция, че ще бъде подписан договор за нея. Освен това системата принуждава хората да се ориентират към сравнително по-маловажни теми, към такива задачи, които те могат да поемат, да разработят, да внедрят и отчетат в рамките на календарната година. Ако се заемат с по-значима тема, рискуват да не я приключат за дванадесет месеца, а това води до редица неблагополучия, например във финансирането. Следователно нещата трябва да се уредят нормативно.

За повишаване на творческата активност на комунистите от направление „Галеника" с успех се използва и

ПАРТИЙНОТО ПОРЪЧЕНИЕ

В тази връзка трябва да отбележа, че миналата година Станке-димитровската общинска партийна организация поде инициативата-отчет „Първичната партийна организация — политически гарант за ускореното внедряване на научно-техническия прогрес и за високо качество". Целта на отчета е да се повишава качеството на организаторската и политическата работа на първичната организация, да се усъвършенстват нейният стил и методи, да се издига авангардната роля на комунистите, да се активизира личното им участие в решаването на проблемите на трудовите колективи, главно при внедряване на научно-техническите постижения и повишаване на качеството.

През първия етап, обхващащ периода март—октомври 1986 г., основно внимание бе обърнато върху издигане на личната отговорност на комунистите. Те вписваха своите задължения в специална лична страница, озаглавена „Моят принос за ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес и за високо качество". От октомври започна вторият етап на отчета, през който комунистите правят равносметка на своята работа и на постигнатите резултати. Следва да подчертая, че инициативата на станкедимитровските комунисти през ноември м. г. прерасна в инициатива на окръжната партийна организация в Кюстендил под наслов: „Първичната партийна организация —

Digitized by Google

в центъра на борбата за внедряване постиженията на научно-техническата революция".

Личната страница е основен документ, с който не само се определя, но и се отчита приносът на всеки комунист в изпълнението на задачите, свързани с научно-техническия прогрес. След задълбочена индивидуална работа в партийната група в направление „Галеника" са поставени конкретни поръчения на всеки комунист. Така например едно от вписаните в личната страница на младия комунист Пламен Цветков задължения е да разработи технология за водно филмиране на таблетки. Тази технология ще бъде новост за комбината. С нея ще се използват по-евтини материали, ще намалеят отделяните в процеса на производството отровни вещества. В началото на януари т. г. са направени първите успешни проби с лабораторната техника. В колектива никой не се съмнява, че задачата ще бъде изпълнена.

Людмила Маринова е поела задължението да разработи технология и състав за получаване на пиглет-форми за ветеринарната медицина. Поръчението на Илинка Недокланова е да разработи технология за микрокапсулиране на лекарствени средства в промишлени условия. Това също е новост за комбината. Партийната групова отговорничка Елисавета Илиева ще създаде и ще внедри два поливитамнини препарата. За да не се получи впечатление, че на комунистите се възлагат поръчения, съвпадащи със служебните им задължения, искам специално да подчертая, че разработването на посочените тук технологии е извънпланова задача на съответния специалист.

Няма спор, на някои места призив-обещанието и поръчението са поизгубили значението си като средство за мобилизиране усилията на комунистите. И ако тук, в направление „Галеника", те допринасят партийната група да се превърне в политически гарант за ускоряване на научно-техническия прогрес, обяснението за успеха трябва да търсим във

ВИСОКОТО ЧУВСТВО ЗА ОТГОВОРНОСТ

на комунистите. Всеки от тях добре разбира, че ако преди пет-шест години със създаването и внедряването на новите технологии се е занимавал Научноизследователският химикофармацевтичен институт в София, сега, след обособяването на станкедимитровския институт, тези въпроси трябва да се решават със собствени сили. Всеки комунист е готов да поеме риск. Понякога в таблетното производство се монтират нови машини и съоръжения, за които няма лабораторни прототипи. Това налага комунистите да разработват технологичните режими направо на промишлените модели, в реалните условия на производството. Установяването на технологичен режим без възможност да се проиграе технологията в лабораторен вариант е свързано с голямо напрежение. Едно е да правиш експеримент в лабораторията с половин килограм субстанция (цената ѝ е от неколкостотин до няколко хиляди лева), а друго е това да се върши със сто килограма в условията на производството. Евентуалният неуспех във вторня случай води до грамадни загуби. Това добре знаят например Пламен Цветков и Илинка Недокланова, които направо в промишлени условия разработиха технология за високоскоростни смесители за гранулиране и технология за филмиране на машина „Акцела кота". Чувството им за отговорност, готовността им да поемат разумен риск доведоха до ускореното въвеждане на новата техника в действие.

Опитът на партийната група в направление „Галеника" показва, че всеки елемент от богатия арсенал от методи и средства за партийно въздействие може да бие в целта, стига правилно да се използва. Така, както се прави това в Института за синтетични хумани и ветеринарни лекарствени форми към Химикофармацевтичния комбинат в гр. Станке Димитров.

Digitized by Google

ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА РАБОТА — ДЕЙСТВЕН ФАКТОР

УСТНАТА АГИТАЦИЯ НА РАВНИЩЕТО НА НОВИТЕ КРИТЕРИИ

ИВАН ЗАХАРИЕВ

„Повишаването на ролята на човешкия фактор в нашето развитие — това е сега основната задача на идеологическия фронт."

Т. ЖИВКОВ

Главният фактор за осъществяване решенията на XIII партиен конгрес са творческият труд, високата организираност и дисциплина, всеотдайната работа навсякъде и без изключение от всички. Това предполага във възможно кратки срокове всеки да преустрои мисленето и психиката си, преустройство, което да обхване и личната организация, и собствения стил, и методите на работа. Както учи В. И. Ленин, за да се изпълнят новите предначертания, „трябва да се започне веднага и от горе и от долу", т. е. да се осъществи „еднопосочно" насрещно движение. А движението от долу се заражда в трудовия колектив, от всеки негов член. Безспорна е за това ролята на партийната организация, въздействието на нейната агитационно-разяснителна дейност. За да отговаря на новите революционни задачи, предстои тя самата да се преустрои и непрестанно да се усъвършенствува както по съдържание, така и по подходи, форми, средства и методи, организационно-управленски структури. А това предполага качествено да се подобрят стилът, методите и подходите на партийните органи и организации към устната политическа агитация, т. е. към нейното ръководство.

СЪДЪРЖАНИЕТО—ВИНАГИ АКТУАЛНО

Стотиците хиляди членове на агитаторските колективи към първичните партийни организации и десеткнте хиляди членове на групите докладчици към всички равнища партийни комитети осъществиха широкообхватна и целенасочена политикоразяснителна работа в трудовите колективи, в градските квартали и в селата, за да достига до всички граждани на страната съдържанието на документите на Тринадесетия конгрес на БКП. Тази дейност продължава. Но нейното острие сега е насочено преди всичко към мобилизиране усилията на целия народ, към разгръщане творческите и трудовите качества на всеки човек за реализиране решенията на конгреса. За да бъде устната агитация по-резултатна, от решаващо значение е доколко идеите и постановките на конгреса се привеждат до равнището в съответния трудов колектив, село и квартал. Както показва многогодишният опит, изисква се агитаторът и докладчикът не само добре да познават акту-

Digitized by Google

алните национални, окръжни и общински икономически, социални и т. н. задачи, но и в най-висока степен да знаят тяхното конкретно състояние на място, какво непосредствено предстои за осъществяването им и по най-разбираем начин да ги поднесат на първичния трудов колектив и всеки негов член. Това предполага също така да се изучава и взема предвид обективното и конкретното състояние на нещата на място, за да се дава обективна информация, да се концентрират усилията върху мобилизиране на човешките, на материално-вещественото и технологическите резерви за по-доброто изпълнение на задачите; съдържанието на местните лозунги и призиви да не преповтаря общите национални, а те възможно да се конкретизират и така да стават по-ясни за разбиране и реализиране. И не само това — агитаторите и докладчиците се стремят убедително да разкриват и свързват тези задачи с интересите на личността, при зачитане водещите интереси на колектива и обществото, за намаляване и ликвидиране на реалните деформации в съзнанието и практиката на много ръководители, трудещи се и цели трудови колективи по отношение общодържавните интереси.

През последните месеци звената и дейците на устната политическа агитация обръщат първостепенно внимание за довеждане до знанието на хората решенията и мерките на Централния комитет на партията, на Народното събрание и на правителството за практическото осъществяване на утвърдения от Тринадесетия партиен конгрес стратегически курс за качествено нов растеж в икономиката и в останалите сфери на обществения живот. Мобилизират трудещите се за реализирането им. Във връзка с това доминира дейността по разясняването и грижата за изпълнението на приетите от Декемврийския (1986 г.) пленум на ЦК на БКП документи. Документи, които по определението на др. Тодор Живков са конкретна нормативна и организационна основа за нашето движение напред. Агитаторите и докладчиците полагат най-големи грижи за разясняване и за участие на трудещите се в изпълнението на Правилника за стопанската дейност и на приетия от Народното събрание Закон за плана за научно-техническото и социално-икономическото развитие на страната през деветата петилетка.

Най-характерното обаче за агитационно-разяснителната работа в сегашно време е, че тя се провежда при една сравнително повишена политическа активност на трудещите се и цялото население. Повишена активност, предизвикана преди всичко от започналото в нашата страна дълбоко преустройство във всички сфери на обществения живот, което по своята същност е революционно. Както е известно, това означава да се осъществява научно-техническа революция; да се ускорят значително темповете на растеж на производителността на труда и на националния доход; да се издигнат на по-високо равнище социалистическите производствени отношения; да се усъвършенствува социалистическият демократизъм; да се създадат условия за по-нататъшен разцвет на социалистическата духовна култура.

Вдъхновяващ интернационален стимул за тази активност са линията и практиката на КПСС за дълбоко и всестранно обновяване на съветското общество, за ново политическо мислене и действие в международните отношения с оглед

Digitized by Google

запазването на мира и оцеляване на човечеството.

Повишената политическа активност на членовете на трудовите колективи се основава и на новите условия, свързани със самоуправлението. В трудовите колективи и най-вече в тези от материалното производство и сферата на услугите с прилагането на Кодекса на труда и на Правилника за стопанската дейност се формира качествено нова социалнополитическа и трудова обстановка.

Но разясняването, изучаването, усвояването и главно осъществяването в живота на новите идеи, извършващите се дълбоки структурни промени в стопанския организъм, търсенето и въвеждането на нови подходи и методи на ръководство и т. н. безспорно се съпътстват с трудности. Борбата на новото със старото, за преодоляване на стереотипите, проявяващите се противоречия дават своето отражение и в постиганите производствено-икономически резултати.

Именно в тази ситуация съдържанието на устната агитация непрекъснато се актуализира и конкретизира, съобразява се с реалната ситуация и обективните дадености, със зараждащите се тенденции. Но независимо от всичко това или по-скоро именно поради всичко това във фокуса на вниманието на агитаторите и докладчиците неотменно е човекът — ръководител, специалист, изпълнител. Човекът с неговите психика и чувства, със съмненията и ентусиазма му за преодоляване на психическите бариери и вътрешните му противоречия в трудната работа за реализиране на новите идеи.

За да се постига това и за да бъде съдържанието на устната агитация винаги актуално, ще са потребни решителни усилия за преодоляване на посочената в Отчета на Централния комитет пред Тринадесетия конгрес съществена слабост, че в идеологическата работа не са изживени проявите на **„досадна тромавост, формализъм и декларативност“**. Те имаха и имат специфично проявление в устната агитация. При разглеждането им ще се позовем и на някои от резултатите от направената през юни 1986 г. анкета с отговарящите за агитацията в окръжните и столичните районни партийни комитети. Без да ги абсолютизираме, те в една или друга степен се потвърждават.

Не е ли проява на тромавост, формализъм и декларативност продължаващото закъсняване на информация по актуални, вълнуващи хората прояви, събития, явления? А как няма да е закъсняла, когато самите агитатори несвоевременно или изобщо не я получават? Над 65 на сто от анкетираните посочват като причина за некомпетентност честото закъснение с подаване на потребната актуална информация. Над 77 на сто изтъкват, че след като не са сигурни, че разполагат с нужната информация за пряк диалог, агитаторите се „въздържат и дори отбягват системно да провеждат индивидуална политиковъзпитателна работа“. Поврат в политическата агитация в съответствие с постановките на Януарския пленум (1986 г.) на ЦК на БКП може да се осъществи, ако рязко „се подобрят изпреварващата и текущата информация за агитаторите и докладчиците“ (77 на сто) и „главното в устната масова и групова агитация да бъде изпреварващата информация и коментарът“ (57 на сто).

Тези непреодолени и сега слабости в работата на партийните органи и организации са задържащи фактори за реал-

Digitized by Google

ния принос на устната агитация за изпълнение конгресната постановка, че трудещите се, цялата наша общественост трябва да получават достоверна и навременна информация за актуалните вътрешни и международни събития, за трудностите и противоречията в социално-икономическия живот на страната, на окръга, общината, селището, предприятието.

ЗА ЧУВСТВИТЕЛНО УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ НА ПОДХОДИТЕ, ФОРМИТЕ, СРЕДСТВАТА И МЕТОДИТЕ

Тринадесетият конгрес на партията упражни най-сериозна критика и предяви категорични изисквания към **подходите, формите, средствата и методите на пропагандата и агитацията.** В Отчетния доклад на Централния комитет се подчертава, че за все по-успешното утвърждаване на настъпателния и борбения характер на идеологическата работа се налага „решително да се преодолеят някои остарели форми и методи на политическа агитация". Шестдесет процента от анкетираните посочват, че поради непозиаването на хората агитаторите не се съобразяват с личностнооценъчното им отношение към актуалните събития. А това е основната причина да не могат да приложат диференциран подход към различните хора: според възрастта им, интелектуално-културното им равнище, професионалната им насоченост и т. н. Защо? Не е достатъчна „методическата, педагогическата и психологическата им подготовка"; „наличие на примитивизъм и гол практицизъм в дейността им" и „неточни представи за културното равнище на хората, сред които работят". И по съвкупност всичко това са признания, горчиви истини, които се отнасят преди всичко до съществени недостатъци и пропуски в организацията и ръководството на политическата агитация от страна на партийните органи.

Настъпателният характер на идеологическата работа предполага решително да се засили и **контролната функция** на агитацията и преди всичко за широка гласност на взетите решения и мерки на съответните ръководни и управленски органи и особено на резултатите от борбата срещу отрицателните явления. За успешното им реализиране, разбира се, са потребни и управленски, и организационни дейности, а не само системна агитационна работа.

Сега, когато се включват много хора в дейност за създаване и внедряване на нови технологии и производства, за формиране на нови елементи в обществените отношения, за управлението на производствения процес и другите форми на обществения живот, общественото мнение става изключително важен фактор за укрепване и развитие на непосредствените духовни връзки на партията и народа. То трябва да бие камбаната, когато има слабости и безобразия, и на висок глас да утвърждава хубавото в нашия живот.

Издигането на ръководната роля на партията ще се осъществи не чрез разширяване и засилване на директивните методи, а като се повишават научнообоснованият и стратегическият характер в работата на централните партийни органи, като се разгръщат инициативата и самоинициативата на партийните органи и организации, като се взема предвид мнението на трудещите се. Затова ролята на идейновъзпитателната дейност и в случая на политическата агитация за из-

Digitized by Google

учаването и формирането на общественото мнение расте.

Новата социално-трудова обстановка в самоуправляващия се трудов колектив, идейно-политическите и нравствените черти на неговите членове решително налагат промени във формите на устната агитация.

Очевидна е потребността от решително преминаване към разговора и дискусията, към диалога по израза на един уважаван автор „със субективния свят на социалистическия труженик, с неговото всекидневно съзнание, с неговите болки и преживявания". Това по-конкретно означава: първо, политиковъзпитателната и в частност агитационно-разяснителната дейност реално да се съсредоточи и провежда в първичния трудов колектив (бригадата и нейните звена, в цеха, отдела, лабораторията и т. н.). Беседите с малки групи са изпитано средство на партийните организации за живо и непосредствено общуване с трудовите колективи и населението по местоживеене и за ускоряване на идеологическия отзвук и оперативно използване на обратната връзка. Незаменимо е тяхното място при своевременното изучаване и овладяване на настъпващите промени в масовото съзнание. Начеващите изменения в него, симптомите на отрицателните масови психически заразявания най-непосредствено могат да се уловят при прякото общуване и в диалога на партийния агитатор, при личната му връзка с отделния човек, с малка група хора. Второ, разширяване на индивидуалната работа като основна форма за политическо възпитание и убеждаване. Защото добре е известно, че без индивидуалната работа няма нито диалог, нито общуване. Когато ги няма, това означава, че се бяга от „дреболиите" на всекидневието, т. е. налице е видима опасност от отчуждаване от реалните проблеми на живота. А такова „агитиране" е в резултат и на назидателност, и на многословие, и от стремеж за „щамповане", и от дейност предимно едиопосочна. Сега в агитационно-разяснителната работа наистина следва да доминира равноправният диалог, убеждаването и с думите, и с делата, и с истината, и с личния пример.

Пред XIII конгрес Централният комитет на партията даде висока оценка на единните политически дни за укрепване на духовната връзка на партията с народа, за утвърждаването им като трибуна за действен обществен контрол върху стопанските и другите ръководни органи. Творческото прилагане на този опит на КПСС още веднъж ни сочи верния път за неговото изучаване. Но внимателната преценка на планирането, подготовката, провеждането и резултатите от единните политически дни вече разкриват натрупани слабости и грешки, затъване в шаблон и формализъм. Отговорите от анкетата, за която вече стана дума, също красноречиво сочат някои от причините, поради които намалява интересът към единния политически ден. Започваме да си играем на въпроси и отговори, а не се решават основателните предложения и искания на хората и трудовите колективи. Намаляването на политическия и идеологическия ефект произтича от невинаги сполучливото определяне на темата, от несвоевременното и некомпетентното отговаряне на въпросите и нереагиране на критичните бележки, от намаляването участието на първите и най-отговорни ръководители от окръга, общините и районите. Прекалява се с масовите срещи и събрания за сметка на

Digitized by Google

срещите с първичните трудови колективи и разговорите с отделните хора. В много случаи единните политически дни придобиват характер на лекционно-информационни дни. Всичко това с най-голяма острота поставя проблема сериозно да помислим как да се усъвършенствува подготовката, провеждането и резултатността на единните политически дни.

ЗА УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ СТРУКТУРАТА НА АГИТАТОРСКИЯ АПАРАТ И НЕГОВОТО ИЗГРАЖДАНЕ

Както организационните структури в политическата система на обществото, така и агитаторските структури се нуждаят от някои усъвършенствувания. Това се налага главно поради две обстоятелства. Първото — за да се създадат по-благоприятни предпоставки за реализацията на новите моменти в съдържанието на политическата агитация и в нейните подходи, форми и методи. Второто — за да може тя по-резултатно да въздействува за подготовката на човешкия фактор за по-нататъшното осъществяване на курса за качествено нов растеж.

Във връзка с проблемите за усъвършенствуване на агитаторските структури много пъти и на различни равнища е дискутирано положението, че устната агитация следва да бъде дело на всички комунисти. През последните години по този въпрос беше осъществена и експериментална работа в партийната организация на габровския обувен завод „Сърп и чук" Резултатите показаха, че агитколективите и тяхната работа следва да се усъвършенствуват, а не да се разпускат. Невключването на всички партийни членове в агитколективите обаче съвсем не е в противоречие с уставното изискване всеки комунист да бъде агитатор и борец за партийната политика и решения, да дава личен пример и според възможностите си в конкретната ситуация да провежда агитационна дейност.

Опитът от работата на групите докладчици подсказва потребността от известно усъвършенствуване на тяхната структура и ръководство. Например, където има условия, в тях могат да се формират звена по основните направления на партийната работа, което сега е рядкост; групите докладчици да се ръководят от първия секретар на съответния партиен комитет. Практика, която сега не е повсеместна. Резултатите от работата подсказват необходимостта да се засилят контролът и отчетността за изявите на докладчиците, като бюрата на партийните комитети търсят отговорност от онези, които не участвуват в единните политически дни; да се подобряват контролът и отчетността за решаване на поставените въпроси от трудовите колективи.

ЗА ИЗДИГАНЕ РАВНИЩЕТО НА ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО НА УСТНАТА АГИТАЦИЯ

Тринадесетият партиен конгрес отбелязва, че социалната практика поставя нови изисквания за „подобряване партийното ръководство на идеологическата работа". Нека разгледаме няколко въпроса по отношение устната агитация.

Новата обстановка в самоуправляващите се трудови колективи, идейно-политическата подготовка, образователното и културното равнище, осведомеността и будната гражданска съвест на повечето от хората налагат с тях да разговарят и дискутират компетентни и доб-

Digitized by Google

ре информирани агитатори и докладчици. В противен случай няма да се получи диалог и общуване. Ето защо въпросът за подбора, качествата и подготовката на агитаторските кадри не бива да се забравя от партийните комитети и първичните партийни организации. Не главно тяхното количество (макар че и този въпрос не бива да се подценява), а техните идейни, политически, професионални и личностни качества да са водещи при утвърждаването им в съставите на агитколективите и групите докладчици. На въпроса в анкетата със завеждащите сектор „Политическа агитация" на окръжните и столичните районни партийни комитети какви идейно-политически качества следва да притежава съвременният агитатор и докладчик две трети поставиха на първо място марксистко-ленинския светоглед и високата идейно-теоретическа убеденост, на второ — убедеността в партийната теория и практика и умението да я прилагат в агитационната си работа. За водещи между професионалните (служебни, производствени) качества посочват високата компетентност и професионализъм, бързото реагиране на новото, прилагането му в своята дейност и умението да го предават на другите. От нравствените, педагогическите, психологическите, органинзационните, етичните и другите личностни качества, които следва да притежават партийните агитатори, на първите места анкетираните посочват: честност, общителност, личен авторитет, дисциплинираност, деловитост, принципност, скромност, колективизъм.

През последните години се осъществяват целенасочени действия за диференцирано методическо обучение на агитационните кадри по най-актуалните проблеми на агитацията след XIII партиен конгрес. Някои домове за политическа просвета и партийни университети, например във Варна, междуокръжната партийна школа в Благоевград, провеждат курсове за агитационни кадри. От доста години добър опит има в Института по пропаганда на марксизма-ленинизма към ГК на БКП в София. Но стореното в страната не съответствува на потребностите. Всъщност не е изградена динамична система (и като съдържание, и като организационен механизъм), която, своевременно актуализирана, да отговаря на изискванията на XIII партиен конгрес „да се издигнат решително методическата подготовка и педагогическото майстроство на агитаторите". Очевидна е потребността от поврат в грижите на партийните органи и организации за методическото обучение на агитаторите и докладчиците, главното в които да бъдат системността и диференцираността. Много по-голяма инициатива се очаква й от междуокръжните партийни школи и филиалите на АОНСУ. Това обучение се нуждае и от решителната помощ на лекторите на дружеството за разпространение на научни знания „Г. Кирков".

Ръководството на устната агитация най-непосредствено зависи от отношението към нея на специализираните идеологически звена на партийните комитети. Положителна е работата например на отдел „Пропаганда и агитация" на окръжния партиен комитет във Варна. Поради неговото новаторско отношение вече няколко години в окръга успешно се разгръща движението „Агитаторът — в авангарда на борбата за повсеместна интензификация". Движение, което реално присъствува в идеологичес-

Digitized by Google

ката и социалната практика, което своевременно се усъвършенствува и разширява. В него са включени над 9000 агитатори. Положителен опит имат отделите „Пропаганда и агитация“ на окръжните партийни комитети в Бургас, Кърджали, Перник, Русе и някои други. Неоправдано и излишно в някои окръзи, общини и райони работата на агитколективите и агитаторите се задушава от изисквания те да водят разни карти, картони, дневници и творчески планове. Не книжност, която практиката например решително отхвърли във Варненската общинска партийна организация, а повишаване взискателността към агитаторите чрез отчитането им в партийните бюра, в събранията на първичните партийни организации или на сбирки на партийните групи. Очевидна е потребността да се измени отношението и практическата работа, да се преодолее „ведомственият подход“ на част от окръжните домове за политическа просвета и партийните кабинети както изцяло към агитационната дейност, така и поспециално за методическото обучение на агитаторите. Няма основание те да не се грижат за тях така, както за обучението на пропагандистите. Може би е назряла необходимостта да се допълни примерният статут на домовете за политическа просвета и на партийните кабинети с по-сериозни задължения и отговорности към проблемите на агитацията.

Подобряването на партийното ръководство на политическата агитация, грижата за нейното усъвършенствуване и ефективност зависят и от това, доколко с нея се занимават не само специализираните идеологически звена на партийните комитети и в първичните партийни организации. Опитът и анализът на практиката на много места разкриват наличието на сериозни слабости в това отношение. Слабости, които изискват по-скорошното им решително преодоляване. Участието в политическата агитация на всички ръководни партийни, обществени, стопански и административни кадри и активисти е основен механизъм в политическото ръководство и в работата сред масите. От друга страна, подобряването на партийното ръководство на устната агитация е гаранция за издигане на нейната ефективност и увеличаване приноса ѝ за изпълнение водещата задача на идеологическия фронт — сега у нас да се формира обществено съзнание, „което да съдействува за осъществяването на стратегическия курс на партията, за реализиране на социалните и нравствените принципи на социализма“.

Digitized by Google

ТЕМА — НАСЪЩНА, АКТУАЛНА

Пленумът на окръжния комитет на партията, състоял се неотдавна във Велико Търново, в работата на който взе участие секретарят на ЦК на БКП Стоян Михайлов, обсъди дейността на окръжната партийна организация по въпросите на класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на социалистическата личност. В доклада, изнесен от Милена Дончева — секретарка на окръжния комитет на партията, и в разисканията, станали след това, бяха очертани състоянието на дейността и предстоящите задачи по тези насъщни и актуални проблеми. Обстойно слово на пленума произнесе другарят Стоян Михайлов.

На същата тема Великотърновският окръжен партиен комитет е провеждал пленум и през 1973 г. В изпълнението на неговите решения в окръга е била разгърната богата и многообразна дейност, усъвършенстваща подхода при оценката, организацията и ръководството на процесите в тази отговорна сфера. В периода след пленума са били утвърдени и последователно осъществявани: комплексен план за комунистическото възпитание на трудещите се и младежта; единна комплексна програма за ознаменуване 1300-годишнината от създаването на българската държава. Разширен и обогатен е бил националният преглед „Поглед към вековете", провеждан тук, който е обхванал произведения на историко-революционна тема от всички видове изкуства. Реализирана е програмата на окръжния комитет на БКП за ознаменуване 800-годишнината от въстанието на братята Петър и Асен. Организирана е била двегодишна идеологическа кампания под наслов „Победата не е история, победата е синовен дълг към миналото, настоящето и бъдещето на социалистическата ни родина". Състоял се е преглед на лекционната пропаганда по военно-патриотичното и интернационалното възпитание на трудещите се. Засилено е било политическото значение на прегледа „На класата — достойни синове", обогатил конкретните прояви на приемствеността между поколенията.

Всичко това е част от огромната работа през последните години, извършена в окръжната партийна организация, за издигане класово-партийното и патриотичното възпитание на съвременната личност. Като отчита обаче високите повели на времето, изискванията, които постави Тринадесетият конгрес на партията, бюрото на окръжния комитет на БКП във Велико Търново, преценявайки необходимостта от промени в обхвата, адреса и методите на идейновъзпитателната работа в осъществяването на стратегическия курс за качествено нов растеж, органи-

Digitized by Google

ира отново пленум, целящ обогатяване съдържанието на третата тема. Защото главното, основното сега в нашата дейност да формираме измеренията и критериите за класово-партиен, патриотичен и интернационален дълг в съвременните условия. „Да си комунист, да си патриот днес — посочва другарят Тодор Живков — това означава не само да имаш верую, комунистическо съзнание..., това означава да се трудиш, да се бориш, да даваш своя принос за тържеството на комунизма на земята."

Кой бе отправният момент в работата на пленума?

Преди всичко — анализ на извършеното и определяне на новоден подем в борбата за изпълнение на партийните решения, за настъпление по всички фронтове, за реални промени в работата и в резултатите от нея, за по-нататъшно усъвършенстване на обществените отношения, на цялостния комплекс от средства и методи за управление на идеологическия процес.

Главното сега е, както се посочва в партийните документи, кадрите да вникнат в необходимостта от нов подход, от ново виждане — да се опрат на колективния ум на партията, на стремежа на всички трудещи се да мислят и да работят поновому.

Анализът на стила, методите, подходите за решаване на актуалните проблеми показва, че утвърждаването на класово-партийните и интернационалните позиции и критерии, отговарящи на сегашния етап, е процес сложен, противоречив, многообразен. Той зависи не само от измененията на материално-техническата база, от спецификата на трудовата и жизнената среда, а преди всичко от индивидуалното съзнание, от политическата подготовка, от идейните позиции и нравствената отговорност на комунистите, комсомолците и безпартийните.

Пленумът констатира, че окръжният комитет на партията утвърждава комплексен подход във възпитанието на трудещите се и младежта. Наред с пленарните заседания по въпросите на ефективното използуване на трудовите ресурси в условията на по-нататъшната интензифнкация, усъвършенстване организацията на труда и производството в промишлеността; състоянието и възпроизводството на населението в окръга са били проведени и пленуми за издигане ефективността на марксистко-ленинската просвета; по проблемите на нравственото възпитание; за състоянието и действения характер на идеологическата работа; за издигане социалната ефективност на културната дейност в селищните системи.

Този подход на окръжния комитет на партията е намерил отражение и в работата на общинските партийни комитети — напоследък повече от 20 на сто от обсъжданите в заседанията на бюрата проблеми са идеологически. Обогатена е и тематиката на пленарните заседания.

Пленумът констатира — ръководството на възпитателните процеси в окръга е подобрено. Проблемите на класово-партийното възпитание са изведени на преден план, налице е стремеж за преодоляване самоцелността и парадността в организирането на мероприятията, за осъществяване на поредица от инициативи с трайно въздействие, на идеологически кампании с подчертана ефективност, за внедряване на нови форми на работа. Реализират се дългосрочни и перспективни програми, които довеждат до определенн положителни резултати.

Отчитайки положителните изменения в дейността, пленумът

Digitized by Google

оцени, че са налице редица слабости и нерешени въпроси въ
възпитателната работа.

Темповете, с които настъпват измененията след XIII конгрес на партията в овладяване на последователното прилагане на класово-партийния подход при анализа и оценката на новите процеси и явления в политическия, социално-икономическия и духовния живот, са незадоволителни — недостатъчно са използвани в това отношение всички обективни фактори, с които разполага окръгът. Борбата срещу отрицателните явления и техните носители, срещу отживелиците и предразсъдъците в съзнанието и поведението на част от хората не се води достатъчно системно и последователно. Проявява се неоправдана търпимост към незадоволителната работа на отделни партийни, стопански, държавни и обществени органи и организации по проблемите на възпитателното въздействие.

Важен критерий за ефективност на усилията в тази насока е доколко задачите на възпитателната работа са дело на всяка първична партийна организация, доколко се вниква в дълбочината на осъществяваните на сегашния етап процеси и явления. Както бе подчертано на пленума, не навсякъде първичните партийни организации работят с необходимото чувство на компетентност и отговорност за утвърждаване в трудовите колективи на последователност в осъществяване на класово-партийното възпитание, за по-нататъшно разгръщане на социалистическото самоуправление, за превръщане и утвърждаване на социалистическите стопански организации в самоуправляващи се икономически единици, за разширяване на демокрацията в колективите. В отделни първични партийни организации идеологическата работа невинаги се съчетава със създаването на реални материални и организационни условия за ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес, невинаги съществуват в необходимата степен контрол и самоконтрол в изпълнението на подетото дело, невинаги е създавана атмосфера на недоволство от постигнатото, на заинтересованост на всеки отделен човек за повишаване на резултатността на неговия собствен труд.

Докладната записка на другаря Тодор Живков от 4 февруари 1987 година постави пред идеологическата работа нови изисквания — да се утвърждава тя като реален фактор на социалните промени, да формира активна творческа личностна позиция за внедряване на научно-техническите новости. Задачите на преустройството изискват да бъде преоценена степента на ефективност на формите и средствата в работата на партийните органи и организации, като се утвърждават тези, които мобилизират трудещите се за решаване на главните икономически задачи, за извисяване класово-партийните критерии на всеки член на трудовия колектив в неговата непосредствена практика.

Точно в тази посока можем да търсим плюсовете в оценката и анализа на фактите от дейността на окръжната партийна организация, направени на последния пленум на окръжния комитет на БКП. Бяха потърсени различни измерения на главното в осъществяването на стратегическия курс за качествено нов растеж. Позицията на пленума бе: днес принадлежността към класата означава всеки отделен човек от колектива активно, всеотдайно да работи за реализиране решенията на Тринадесетия конгрес на БКП, за ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес.

Собствена информация

Digitized by Google

ВИСОКА ОТГОВОРНОСТ ПРЕД БЪДЕЩЕТО

Състоялият се неотдавна пленум на Централния комитет на Съюза на българските учители задълбочено анализира проблеми от изключителна важност, отнасящи се до духовното развитие на учителите в условията на научно-техническата революция.

По време на подготовката на пленума е била извършена широка предварителна дейност за изучаване на третираната тема. Министерството на народната просвета и Съюзът на българските учители са възложили на работна група, включваща представители на Научноизследователския институт по културата, Института по философия към БАН, Научноизследователския институт за младежта и Централния дом на учителя, да проучи различни страни на състоянието на духовното развитие на учителя, както и да предложи проект за програма в тази насока в съответствие с осъществяваната у нас образователна реформа. На базата на богата информация за състоянието на този проблем в Съветския съюз и в редица други страни, изучавайки и анализирайки обстойно достигнатото у нас, е било организирано първото мащабно за тази сфера наше социологическо изследване, обхванало повече от 3000 учители. Пак в хода на подготовката на пленума са били организирани пет срещи-разговори с учители от София, Плевен, Троян и гр. Елена. Направени са били констатации, изказани са мнения, предложени са били идеи във връзка с по-нататъшното засилване на творческия характер на учителския труд.

Тази предварителна подготовка позволи работата на пленума да бъде задълбочена и резултатна, което пролича в изказванията и в двата доклада, изнесени от проф. Димитър Филипов — директор на Института по култура, и от Стела Велева — секретарка на Съюза на българските учители.

Пленумът прие основни насоки за духовното развитие на учителя в условията на научно-техническата революция.

Актуалността на обсъждания проблем произтича от изискването на XIII конгрес на БКП духовният прогрес на обществото да се разглежда като задължително условие за качествено новия растеж в социално-икономическото развитие на страната.

В трудния и сложен процес на преустройство на образованието огромната част от учителите проявяват най-ценните си качества на духовно богати личности. Изграждането на новото ЕСПУ, всеобщото средно образование, професионалната подготовка на учениците, извънкласната работа, изявите на движението „Знаме на мира“ са в основата си насъщно дело на учителя,

Digitized by Google

чието творчество увлича възпитаниците му. Би било неоправдано обаче да се пренебрегва истината, че в тази високоотговорна професия няма хора неинициативни, с чиновническо отношение към задълженията си. В някои от учителските колективи съществуват принизена нравствена атмосфера, елементарност в критериите към собствената и към общата отговорност в изграждането на една богата млада личност, способна пълноценно да се реализира в живота. А неедкократно е подчертавано, че генералната цел на образователната система е пряко свързана с духовното развитие на учителя, взето в един най-съвременен план. С идейната си убеденост, с поведението и с труда си, с общокултурния си облик, с целия си начин на живот, с жизнената си позиция личността на учителя навсякъде и във всичко е формиращ фактор.

Въвеждат се нови учебни дисциплини, обновява се учебното съдържание, обогатяват се педагогическите технологии, науката и културата все по-категорично навлизат в учебно-възпитателния процес. Опитът за интеграция на образователния процес с науката, културата, производството, създаден вече в София, Смолян, Пловдив, Враца и другаде, е убедително доказателство за решаване задачите на преустройството в условията на научно-техническата революция, за наличието на отговорни, сложни и динамични процеси в съвременния етап. Всичко това категорично налага изискването за все по-богато духовно развитие на педагогическите кадри.

Както бе посочено на пленума, новото, което предстои да се извърши в нашето училище, е в такъв мащаб, че изисква нов подход, а не просто отделни количествени усъвършенствувания. Наложителни са ново съдържание на самия педагогически труд, нов характер на духовното развитие на учителя. Защото само учителят творец може да формира творчески личности. Защото съвременните изисквания към училището рязко повишават критериите към теоретичната подготовка на учителя.

Какви ориентири бяха определени от пленарното заседание по посока на творческото развитие на учителя на съвременния етап? Преди всичко повишаването на теоретическата подготовка по специалността и широкото запознаване с основите на съвременната наука. Обстойна информираност за обществените процеси в съвременния свят. Запознаване с нова техника, имаща непосредствено отношение към образователния процес, и умение да бъде прилагана тя в практиката. Извършване на самостоятелна и системна изследователска работа.

И в докладите, и в изказванията широко бяха разисквани въпросите: възможна ли е научноизследователската работа в учителската практика и какъв следва да бъде нейният характер? Как да бъдат поощрявани самоинициативата и творчеството в учителския труд, как да бъдат съчетавани те с неговата регламентираност? Каква е ролята на културната активност на учителя за развитието на неговата обща професионална способност?

Разисквани бяха проблемите, отнасящи се до създаването на обективни предпоставки за навлизане в училището на духовно богати личности, способни да се развиват и утвърждават на това отговорно поприще. Това бе кръг от въпроси, свързани с ориентирането, подбора и подготовката на учителските кадри. Свързана с нея бе и задачата, обсъждана тук, отнасяща се до повишаване образователното равнище на педагогическите кад-

Digitized by Google

и — една от основните повели в преустройството на образованието. Точно тук са заложени предпоставкнте за разгръщане на новаторството, експериментаторството, научноизследователското творчество на педагогическите кадри, така необходими за образованието на съвременния етап.

Специално място в работата на пленума бе отделено на мястото на учителския колектив в реализирането на задачите за духовното израстване на учителя — центърът, в който се преплитат проблемите на качеството на труда, на самоуправлението, на по-нататъшното демократизиране на взаимоотношенията, на борбата с негативните явления, на естетическото и нравственото възпитание в сферата на педагогическата практика. Изтъкнато бе, че следва все повече да се утвърждава такава нравствена атмосфера, при която самодоволството от постигнатото няма място, при която не се отстъпва пред житейските несъвършенства и трудности, при която всяка личност може да развива своите духовни и професионални интереси и потребности, да твори. Затвърдено беше убеждението, че духовнинят облик на личността на учителя израства в цялостната му социална практика, елементите на която взаимно се допълват. Образците на поведение и на етичност еднакво подробно бихме могли да търсим както по време на педагогически съвети, така и в непосредствените реплики в учителската стая; както в създаването на духовна атмосфера в предметните комисии и обединения, така и в непосредственото усъвършенствуване на взаимовръзката учител — ученик.

Задачата за качествено издигане на духовното развитие на учителя като творческо е непосредствено свързана с изискването на социалистическото строителство на съвременния етап за дълбока и качествена промяна на човешкия фактор, на кадрите. Защото не техниката сама по себе си, а човекът с неговите знания и умения, с неговата професионална подготовка, обща култура, морал, светоусещане е решаващ фактор за по-нататъшното усъвършенствуване на социалистическите обществени отношения. Тук ролята на партийните организации в училищата, на съюзните организации и учителските колективи е прекомерно важна. Те следва непосредствено да осъществяват отговорните задачи пред нашата образователна система, произтичащи от решенията на Тринадесетия конгрес на партията — рязко да повишават значението на творческата изява на учителя като продукт на обогатяващо се и разширяващо се духовно развитие.

Научно-техническата революция поставя изискването за постепенно формиране на нов тип учител с висока професионална и общокултурна подготовка, творческо педагогическо майсторство, широки духовни интереси и непрекъснато обогатяващо се отношение към учебно-възпитателния процес. Главна фигура в училището, от която зависи по-нататъшното усъвършенствуване на образователната система, осъществяването на стратегическия курс за качествено нов растеж. Учителят, който винаги е синтезирал най-добрите черти на българина, е изправен пред нови задачи в собственото си духовно развитие. Те произтичат от същността на историческия момент, от високата отговорност пред бъдещето.

Собствена информация

Digitized by Google

МАГИСТРАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ

АНАТОЛИЙ ПАВЛОВСКИЙ
секретар на партийния комитет
на производственото обединение по моторостроене
„Ю. В. Андропов"

Тази среща стана неотдавна. По навик, който имам от години и който се е превърнал в потребност за мен (комунистите от обединението ме избират за секретар на партийния комитет петиадесет години наред), в утринните часове обхождах най-важните участъци на производството. В един от монтажните цехове ме спря монтьорът-комунист Александър Волков. Той заговори за недостатъци в работата на ръководителите на цеха. Обединението изпълнява голяма и отговорна програма за автоматизация на производството, закупува и монтира скъпоструващо оборудване — наше и вносно, а тук се проявява явна безстопанственост.

Александър ме заведе на участъка, където стоят две мощни машини с числово-програмно управление. Той се възмущаваше, че новото оборудване се използва лошо, че машините дълго бездействуват. Работникът разсъждаваше държавнически, като стопанин: или трябва да се осигури пълно натоварване на машините в цеха, или по преценка на администрацията те трябва да се предадат на други поделения.

Още същия ден се свързах с главния технолог на обединението комуниста Н. П. Веселов, който отговаря пряко за техническото превъоръжаване на производството и внедряването на нови, съвременни технологии. Обрисувах му ситуацията и го помолих да се намеси бързо. А аз си записах този факт. И когато бяха разкрити недостатъци в използването на прогресивното оборудване и в други цехове, поискахме Веселов да се отчете на заседание на партийния комитет как изпълнява уставните и служебните си задължения, какви са ролята и мястото му в реализацията на плановете за техническото превъоръжаване на производството.

Разговорът беше обстоен, сериозен. Не отминахме положителните моменти и личното участие на главния технолог в усъвършенстването на производството. Но насочихме вниманието си преди всичко към пропуските. Приведохме примери с редица нови технологични внедряване върви по-бавно от набелязаното, а Веселов се примирява с това положение. На негово пряко подчинение е важният за обединението експериментален технологичен цех, но главният технолог се занимава с него недостатъчно енергично. Споменахме и случая с машините, за които се тревожеше монтьорът Волков. В решението на партийния комитет записахме какви недостатъци трябва да отстрани комунистът Веселов и решихме след половин година отново да го изслушаме какво е променил в работата си.

Сутрешната обиколка на цеховете и най-важните строителни площадки ценя за това, че тя ми дава възможност да почувствувам ритъма на производството, настроението на хората, да видя слабостите, да общувам с тружениците и да събирам впечатления, толкова необходими за партийния работник. През тези часове, преди да вляза в кабинета си, успявам да поговоря с ръководителите на редица цехове, със секретари на цехови партийни организации и партийни групови отговорници. Обикновено се старая да не дотягам с въпроси. Някак от само себе си е станало практика хората, които искат да се обърнат към секрета-

Digitized by Google

я на партийния комитет, да ме пират сами и да започват да говорят по наболели въпроси. Тези срещи и беседи, деловият подход на работниците и ръководителите към проблемите на производството дават храна за размишления, подсказват нови идеи, включително и свързани с техническото превъоръжаване на производството и изискващи вниманието на партийната организация.

В обединението отдавна е известно, че и секретарят, и другите членове на партийния комитет „изпитват особена слабост" към един частък, с чието пускане в експлоатация свързваме надеждите си за скоряване на автоматизацията. Става дума за създаването на гъвкаво автоматизирано производство. За него се наложи да издигнем специална пристройка. Напоследък ук идвам по-често, отколкото в другите поделения. Старая се да помогна за решаването на трудни въпроси. Ето един от тях. Стана ясно, че по различни причини строителите няма да завършат работата до определения за монтажа на партидата машини от типа „обработващ център" срок, ако не им е помогне. В партийния комитет решихме да се обърнем към комитета на Комсомола. И какво мисните стана? В изключително кратък срок бе създаден комсомолски екипаж от 20 момчета и момичета. Те в продължение на два месеца помагаха на строителите, с което скориха строителството и осигуриха изпълнението му в срок.

Целта, която колективът на обединението и неговата партийна организация са си поставили за предстоящите години, е голяма и отговорна. При това качествено нова — както по мащаби, така и по трудност на реализацията. Решено е да започнем да осъществяваме програма за автоматизация на производството на базата на внедряването на гъвкави производствени системи.

Увереността ни за успеха се основава не само върху съзвучността на задачите, които сме си поставили с изискванията на времето и решенията на XXVII конгрес на партията, но и върху собствения и многогодишен опит в техническото превъоръжаване на производството, повишаването на неговата ефективност и осигуряването на значителен прираст на промишлената продукция без увеличаване на броя на работещите.

Още през 1987 година в обединението беше изработен комплексен план за техническото превъоръжаване на производството и за социално развитие на колектива. Той трябваше да се изпълнява до края на десетата и през цялата единадесета петилетка (1981—1985 г.).

По своята мащабност комплексният план превъзхождаше всичко, което се е налагало да решава колективът по-рано в толкова кратки срокове. Той включваше над двеста големи организационно-технически мероприятия. При това изпълнението им зависеше не само от желанието и усилията на самия колектив, но и от външни фактори: финансиране, своевременно изпълнение на строително-монтажни работи, реализация на плановете за кооперирани доставки от други предприятия, осигуряване на обединението с необходимото оборудване, включително и вносно, и много други обстоятелства. Разбирахме, че всеки пропуск в тези неща ще ни създава допълнителни проблеми, но нямахме намерение да отстъпваме.

Решено беше основната организаторска и политическа работа на комунистите да се съсредоточи върху по-доброто използване преди всичко на потенциалните възможности на самия колектив. Провеждането й бе значително улеснено и от това, че начинанието ни получи широка подкрепа. Когато комплексният план беше готов, бюрото на Ярославския областен комитет на КПСС го разгледа и одобри. Развивайки започнатото от нас, областният комитет на партията взе мерки починът да се разпространи и в други промишлени предприятия на областта. През август 1980 година Централният комитет на партията прие специално постановление за инициативата на Ярославската областна партийна организация — да нараства промишленото производство, без да се увеличава броят на работещите. В основата й беше начинанието на трудещите се от нашето обединение.

Комплексният план включваше

Digitized by Google

зона на неговите „интереси". Беше анализирана дейността на партийните организации на два леярски цеха за увеличаване на обема на производството чрез повишаване на производителността на труда, на комунистите от инструменталното производство за подобряване на дейността на това важно поделение. Разгледахме също ролята на цеховите партийни организации за атестирането на работните места и по-нататъшното усъвършенстване на организацията на труда в обединението, анализирахме приноса на идеологическия актив и инженерно-техническите работници от експерименталния цех, както и на комисиите за партиен контрол за изпълнението на плановете за техническото превъоръжаване и редица други въпроси.

Считаме, че важно средство за повишаване на отговорността на комунистите е внедряването в партийната работа на така наречената сигнална система за контрол върху изпълнението на взетите решения. По всяка точка определяме конкретен изпълнител, набелязваме срокове и нанасяме всичко това на отчетно картонче. Десет дни преди изтичането на срока за изпълнение на едни или други мерки партийният комитет подава „сигнал" на отговорния изпълнител, като му изпраща специално картонче. Върху него изпълнителят написва отчет за изпълнената работа и го връща в партийния комитет. Ако отговорът не бъде получен в срок, партийният комитет вика самия изпълнител за обяснение.

По редица обективни причини, които не зависят от колектива, както и поради пропуски на администрацията и партийната организация не успяхме да изпълним някои организационно-технически мероприятия от комплексния план за техническо превъоръжаване на производството. Но това не омаловажава направеното през последните десет години в обединението, което позволи да се създаде стабилен колектив и текучеството на кадрите да се сведе до минимум. Бяха създадени добри предпоставки за навлизане в качествено нов етап на техническото превъоръжаване на производството.

Реализацията на комплексния план за техническо превъоръжаване измени качествено производствената база на обединението. Сега в основните обработващи цехове повече от половината работници обслужват автоматизирано оборудване. Но това е едната страна на въпроса — производствената. Не по-малко важни са промените, настъпили в психологическата настройка на хората. У тях се появи вкус към нововъведенията, те станаха по-възприемчиви към използването на последните постижения на научно-техническия прогрес.

Но нуждата от по-нататъшни промени е голяма. Още около една трета от оборудването в цеховете е на 20 и повече години, а задачата за бракуване включва стотици остарели машини. Като отчетоха тези обстоятелства и необходимостта от по-нататъшно увеличаване на обема на производството, администрацията и партийната организация предложиха на колектива да обмисли и обсъди въпроса за по-нататъшното развитие на обединението на принципно нова основа, към което КПСС призовава всички работници от народното стопанство на страната. Курсът ни е такъв: като спазваме принципа за приемственост, последователно да преминем от механизирано и полуавтоматизирано производство към автоматизирано. В перспектива трябва да бъде създаден завод-автомат, изцяло наситен с различни комплекси автоматично оборудване и електронноизчислителна техника в сферата на производството, на инженерния и управленския труд.

Както и по-рано, ние отново се обърнахме към творческата мисъл на колектива, укрепихме контактите с институтите на Академията на науките на СССР и с представители на отрасловата наука. Много от цеховете проявиха полезни инициативи. Началникът на един от механичните цехове И. Гладков пресметна, че за да преведем едрогабаритните пръстеновидни детайли на пълна автоматизирана обработка, ще ни бъдат необходими 20 нови машини и посочи конкретно какви. Обосновани предложения постъпиха и от други поделе-

Digitized by Google

ия и изтъкнати специалисти в обе-инението. В резултат на всичко ова разработихме програмата за ървия етап на автоматизацията а производството на базата на ъвкави производствени системи. Изпълнението й е предвидено за астоящата петилетка — до 1990 г. я е одобрена от областния комитет на партията и министерството. Сърцевина на програмата е внеряването на гъвкави производствени системи, осигуряващи нерекъснатост, ритмичност и високи темпове на производството на зделия. Гъвкавите производства озволяват всички най-важни сфери на комплекса — механично, еярско, ковашко, заваръчно, монажно производство — да бъдат втоматизирани на единна принципна основа.

Сега партийният комитет отделя особено внимание на работата на партийната организация в механомонтажен цех № 3, която наброява 50 комунисти. Този интерес е напълно оправдан, защото именно тук се създава нашето първо гъвкаво автоматизирано производство за обработка на 37 корпусни детайла. Когато иша тези редове, неговите контури вече ясно се очертават. В хода а проектирането на производството ние започнахме да си сътрудничим с ивановските машиностроители, които неотдавна влязоха в съветско-българското научно-производствено обединение „Иваново—София". Те ни доставиха пет обработващи центъра в модулно изпълнение, които представляват основата на производството. В него ще влязат и автоматизирана транспортно-складова система, контролно-измервателен център и електронноизчислителна машина за управление на целия комплекс. Производството ще работи на три смени, по безлюдна технология и с високо натоварване на оборудването.

Трудно е да се оцени значението на това първо производство. То ще стане не само своеобразен остров на бъдещия завод-автомат, но и школа, където колективът на обединението ще натрупа опит в използването на гъвкавата автоматизация. Създаването и експлоатацията на такова производство не е проста работа. Въпросите на проектирането, снабдяването с технически средства и разработването на технология се решаваха трудно. При тези условия заслужава одобрение активната и принципната позиция на цеховата партийна организация. Макар че цехът не участвува пряко нито в изграждането на пристройката, нито в монтажа на оборудването, комунистите постоянно се занимаваха с тези въпроси. Напоследък те три пътн обсъждаха въпроса за използването на новата техника и прогресивната технология, определяха участъците, които изискват особено внимание, контролираха изпълнението на работата. И комунистите, и безпартийните работници от цеха помогнаха много на строителите при изграждането на пристройката за автоматизираното производство. Когато през юни 1986 година в цеха бяха доставени обработващите центри, партийното бюро изслуша отчет на заместник-началника на цеха за гъвкаво автоматизирано производство Н. Николаев за подготовката за монтажа на новото оборудване. Взети са мерки за своевременна подготовка на кадрите за експлоатация на новия участък.

Програмата за автоматизация през настоящата петилетка е значителна. Набелязано е да се създадат още 7 гъвкави автоматизирани производства в други цехове, паркът от машини с числово-програмно управление да се увеличи с 400, броят на гъвкавите производствени модули, включващи многооперационна машина с числово-програмно управление, магазини за заготовки и роботи за подаване на заготовките и транспортиране на готовите изделия да достигне 100. Предвидено е в 14 цеха да се създадат участъци, където групите машини ще се управляват от електронноизчислителна машина. Първият такъв участък беше пуснат в действие още в края на 1984 година, създават се редица други. За дизелното производство ще бъдат монтирани 21 автоматични линии от ново поколение.

Програмата за първия етап на автоматизацията на производството беше обсъдена обстойно в пар-

Digitized by Google

тийната организация. На комунистите от цеховите партийни организации и администрацията на всяко поделение беше препоръчано въз основа на нея да разработят свои комплексни програми за техническо превъоръжаване и да вземат мерки за реализирането им.

В резултат на тази работа се разкриха редица сериозни проблеми, без решаването на които трудно ще се получи желаният ефект. Един от тях е развитието на инструменталното производство. Новото оборудване, което внедряваме, изисква голямо количество технически средства, по-точни и съвършени инструменти. Ние разгледахме проблема на заседание на партийния комитет и определихме какво може да направи колективът и неговата партийна организация, по какви въпроси е нужна помощта на министерството и отрасловия научноизследователски институт. Обединението обоснова предложението си подробно. Сега то е прието от министерството и се реализира.

Работата над програмата ни помогна да разкрием и други проблеми. За да осигуряваме на обединението нестандартно оборудване и конвейерни линии, необходимо е да развиваме с ускорени темпове спомагателните цехове — за автоматизация и механизация на производството. Сега усилено насищаме тези поделения с прогресивно оборудване, разширяваме кооперирането с други предприятия. Партийният комитет препоръча на администрацията да разработи мероприятия за организиране на двусменна работа на високопроизводителното оборудване. Във връзка с увеличаването на електронното оборудване в цеховете обръщаме внимание на администрацията да ги осигури с инженери-специалисти. Според нас съчетаването на създадената мощна централизирана служба с наличие на такива специалисти в цеховете ще помогне да се съкратят съществено престоите на най-прогресивното оборудване.

Партийният комитет подкрепя усилията на онези цехови партийни организации, които, без да чакат изпълнението на големите мероприятия, насочват колективите си да търсят вътрешни резерви, за създават оборудване, което обединес да даде възможност да се облекчи трудът на хората. Под ръководството на секретарката на партийното бюро Р. Удалова партийната организация на механомонтажния цех прави много в тази посока. Работниците от техническата служба установиха, че 32 процента от операциите в цеха засега се извършват ръчно. Комунистите си поставиха за задача да премахнат ръчния труд и да механизират непрестижните трудоемки операции. И ето под ръководството на заместник-началника на цеха Е. Липатова и в сътрудничество с отдела на главния конструктор в цеха бяха създадени със собствени сили 5 устройства, които облекчават труда при полирането на изделията, а пет други са в процес на изработване.

Партийният комитет разбира, че програмата за автоматизация ще бъде изпълнена успешно само в случай, че целият колектив се заеме активно и целенасочено с реализацията ѝ. Не може да се каже, че всичко в тази голяма и сериозна работа върви гладко. Проблеми имаше и има немалко. Главното в него е да се засилят работата за разясняване на целите и задачите на програмата, на нейната значимост както за страната, така и за колектива, за всеки негов труженик. Ние сме започнали такава работа, като използваме всички форми за идеологическо въздействие, и ще я продължим през цялата петилетка.

Сега нашият колектив е едва в началото на новия път. Следвайки изискванията на XXVII конгрес, ние ще усъвършенстваме стила, формите и методите на партийната работа, за да допринесем максимално колективът на моторостроителите да постигне набелязаното за дванадесетата петилетка.

Digitized by Google

ТРУДОВАТА АКТИВНОСТ

ВИКТОР ПЕТРЕНКО
аспирант в АОНСУ при ЦК на БКП

В своята теоретическа и практическа дейност по определянето и осъществяването на задачите за по-нататъшното развитие на социалистическото общество КПСС отделя специално внимание на последователното развитие на производствената активност на трудещите се. Този въпрос винаги е стоял в центъра на нейната идейновъзпитателна работа. Сега, когато нарастват мащабите на социално-икономическите преобразования, той придобива все по-голямо и по-актуално значение не само в икономически, но и в социален план. От равнището на производителността на труда, от качеството и производствената дисциплина днес в значителна степен зависят и крайният успех на работата по ускоряване на интензификацията на общественото производство, и преустройството на цялата социална действителност.

Необходимите условия за формирането на социално активна, трудолюбива личност се създават непосредствено в хода на изграждането на социалистическото общество. Но този процес не е стихиен. Практиката показва, че той може да протича успешно само при постоянно целенасочено идейно-политическо въздействие. Осъществяването на тази задача е възможно само върху основата на усъвършенстването на марксистко-ленинското възпитание на трудещите се, в единство с политиката на партията и държавата, с решаването на конкретните практически въпроси, с повишаването на ролята на човешкия фактор.

В идейновъзпитателната работа на партийните организации по формиране и укрепване началата на комунистическото отношение към труда и теоретиците, и практиците отделят редица направления: пропаганда на трудовите традиции, повишаване авторитета на честния, високопроизводителен труд, разпространение на челния опит, развитие на колективизма, участие в социалистическото съревнование, участие в управлението на производството, усъвършенстване на социалистическата организация на труда, наставничеството, развитие на критиката и самокритиката и т. н. С това не можем да не се съгласим. Но днес е очевидна определената едностранчивост на този подход. Той не позволява в пълна степен да се проследят, а следователно и да се развиват в идейновъзпитателната работа последователността, етапността и приемствеността в решаването на задачите, да се разгръща като цяло трудовата активност на масите.

За да се повишава резултатността на възпитателните мероприятия, сега е необходимо усилията да се концентрират в направленията, които предвиждат постигането на конкретни цели. Такива направления според нас са:

Първо, формиране на правилна социална ориентация за трудова дейност и за отделните нейни видове и професии.

Второ, организация на най-ефективни връзки между участниците в производствения процес и трудовите колективи.

Трето, осигуряване на действен контрол и поддръжка в процеса на утвърждаването и по-нататъшното развитие на трудовата активност.

Именно при такъв подход комплексното и последователно осъществяване на всяко едно от посочените направления позволява да се издигне на качествено ново рав-

Digitized by Google

нище развитието на трудовата активност на масите.

ФОРМИРАНЕ НА СОЦИАЛНА ОРИЕНТАЦИЯ

Като разглеждаме това направление, е необходимо да отделим два момента. Първо, всяко ново поколение, всеки човек е необходимо отначало да си създава навици за трудолюбие, дисциплина, да доказва, че в социалистическото общество — общество на трудовите хора, е престижно не да бъдеш потребител на материални и духовни ценности, а техен създател и творец. Второ, да се помогне на всеки човек да си избере професия и да я овладее, последователно да усъвършенствува квалификацията си в съответствие с равнището на неговите способности и интереси.

Въпреки че активността на човека се проявява непосредствено в трудовия колектив, тя е резултат от цял комплекс възпитателно-образователни фактори. Те са въздействували и въздействуват върху него както в периода на трудовата му дейност, така и преди него. И именно от това какъв багаж от представи има човек за труда, за пътищата за получаване и усъвършенствуване на професията много зависи впоследствие равнището на неговата трудова активност.

Началният етап, както е известно, протича в **семейството и училището.** Социалистическото семейство, което отразява и въплъщава в себе си основните особености на новия строй, служи като могъщо средство за формиране на най-добрите качества на социалистическата личност.

Наред със семейството в това отношение много могат и са длъжни да направят **трудовите колективи.** Голямо значение за трудовото възпитание и за професионалната подготовка на младежта имат такива **форми на труд на учениците** като работата им в учебно-производствените комбинати, в специалните учебни цехове в промишлените предприятия, в ученическите производствени бригади и т. н. Например само в селския район на Днепропетровска област в ученическите производствени бригади са обхванати повече от 2 хиляди души. Колхозите и совхозите са им предоставили да се разпореждат с 11 хиляди хектара земя, със стотици трактори, комбайни, друга селскостопанска техника. Дейността на тези бригади се основава на изпълнението на конкретна отговорна работа. Тя най-пълно помага да се формира у младежта стремеж да изпълни завета на Ленин, че „е длъжна да поставя всичките задачи на своето учение така, че всеки ден във всяко село, във всеки град младежта да решава практически една или друга задача на общия труд, била тя и най-малката, най-простата"[1].

Един от важните моменти в процеса на професионалната ориентация и избора на житейските цели е **възраждането на уважението към труда в производството.** Той не получава необходимото внимание и в идейновъзпитателната работа. В тази връзка е необходимо да се обърне внимание на един важен аспект на проблема. Днес в работата по формирането на потребност от труд могат да се отделят две направления. Първото, това е да се създава отношение към труда като средство за получаване на определени материални и духовни блага, а също и като необходимо условие за живота на човека. Второто, да се развива отношение към труда като цел на живота, като първа жизнена потребност.

Необходимо е да отбележим, че социалистическото общество все още не може да осигури работа според желанието на всеки. Именно затова в Конституцията на Съветския съюз правото на избор на професия, рода на занятията и работата се гарантират не само в съответствие с призванието, способностите, професионалната подготовка, образованието, но и с отчитане на обществените потребности. Като няма пълна възможност да разпределя труда според потребностите, социалистическото общество напълно може и е длъжно да оказва своето въздействие върху процеса на тяхното формира-

[1] В. И. Ленин, Събр. съч., т. 41, с. 307.

Digitized by Google

не. Към решаването на тази задача сега в голяма степен трябва да бъде насочена работата на партийните организации.

За това, че образоваиието по необходимост става непрекъснато, е писал още Маркс, като отбелязва, че именно то е в състояние да осигури абсолютната приспособимост на човека към изменящите се условия на труд и производство. Особено актуален този проблем става сега, когато и промишлено-то, и селскостопанското производство изискват качествено нов подход към изпълнението на трудовите операции, творческо мислене, самостоятелно решаване на сложни научно-технически задачи, овладяване на навици за самостоятелно творческо търсене. В Днепропетровска област е планирано през тази петилетка рязко да се намали делът на ръчния труд, а към 2000-та година в производствената сфера той да се сведе до 15—20 на сто, като се освободят от ръчен труд хиляди хора. Близки по характер задачи трябва да се решат в цялата страна. Именно затова Двадесет и седмият конгрес на КПСС посочи необходимостта от създаването на единна система за непрекъснато образование.

Ефективността на практическата дейност на партийните организации по изпълнението на тази конгресна задача днес зависи от степента на концентрация на техните усилия, за да се **осигури общата подготовка с последваща допълнителна специална квалификация** в процеса на конкретната производствена дейност и с **постоянно обновление на знанията.** Особено внимание изисква преквалификацията на кадрите, които се освобождават в резултат на механизацията и автоматизацията на производствените процеси, а също така и атестацията на работните места.

Сега партийните организации проявяват последователна грижа за **повишаване ефективността на икономическото възпитание на трудещите се.** Нарастването на ролята на икономическите знания се обуславя преди всичко от самата природа на социалистическия строй, от положението на човека в икономическата система на обществото, при което всеки се намира в положението на съпритежател на цялото обществено богатство. Но само по себе си това положение още не е гаранция, че всеки работник винаги и навсякъде ще постъпва така, както това изискват обществените икономически интереси. Необходимо е да го научим да постъпва именно така, като му даваме определен обем икономически знания, като го възпитаваме икономически. При това много важно е в процеса на разпространение на икономическите знания и на опита на челниците да се дава обективна оценка на недостатъците, принципно да се критикуват тези, които не са се преустроили да работят поновому или само създават впечатление за преустройство.

ЕФЕКТИВНИ ВРЪЗКИ МЕЖДУ РАБОТНИЦИТЕ И МЕЖДУ ТРУДОВИТЕ КОЛЕКТИВИ

Като отделяме работата по формирането на правилна социална ориентация за труд като начален момент в работата по развитието на трудовата активност на масите, необходимо е да отбележим, че организацията на най-ефективни връзки между участниците в производствения процес изисква качествено нов подход и към организацията на идейновъзпитателната работа. И е напълно закономерно изискването на съвременния етап тези възгледи най-пълно да съответствуват на стратегията на ускорението, която получи своята коикретизация в програмните документи на Двадесет и седмия конгрес на КПСС, в новия петгодишен план, в Държавния план и бюджета за 1987 г., в решенията на Януарския пленум от 1987 година.

Доколкото курсът на партията към непрекъснат подем на материалното и културното равнище на народа, към създаването на най-благоприятни условия за всестранно развитие на личността се основава на по-нататъшното повишаване на ефективността на общественото производство и на трудовата активност на масите, особено необходимо е да се **укрепват връзките между идеологическата работа и икономическата полити-**

Digitized by Google

ка, задачите на стопанското развитие да се довеждат до съзнанието на всеки труженик. Както подчерта другарят Михаил Горбачов пред Двадесет и седмия конгрес на КПСС, всеки наш план ще увисне във въздуха, ако се остави на равнодушни хора, ако не съумеем да пробудим трудовата и обществената активност на масите, тяхната енергия и инициатива.

Изпълнението на тази задача днес се осигурява с комплекс от последователни действия на партийните организации, които съдействуват в крайна сметка да се създадат най-ефективни връзки между участниците в производствения процес.

В хода на усъвършенстуването на социалистическото общество се извършва, както е известно, преустройство на всички обществени отношения върху основата на вътрешноприсъщите на новия строй колективистични начала. **Колективизмът** става все по-реална и подействена сила на социалистическото общество. Сплотеността и взаимопомощта се утвърждават като норми на производствения живот, другарските отношения стават стимулатор за високопроизводителен труд. Във всички сфери се извършва **поврат по отношение на човешкия фактор.** Именно затова главен обект на партийното внимание сега остава трудовият колектив, тази важна клетка на обществото, в рамките на която се създават всички материални и духовни блага, формират се най-добрите качества на трудовия човек.

Трудовият колектив не е механично обединение от личности. Тук е необходима постоянна грижа не само за формирането му като единно цяло, но и за индивидуалното развитие на всеки труженик. В тази връзка една от действените форми за усвояването от младите работници на опита на старите поколения е **наставничеството.**

В близките години в Днепропетровска област в пенсия ще излязат няколко хиляди металурзи, машиностроители, строители, представители на други важни отрасли на народното стопанство в областта. В тази връзка на съвещание на идеологическия актив се състоя делови разговор за **инициативата „Отивайки на заслужен отдих — подготви своята смяна“**, с която преди няколко години излезе пещарят от металургичния комбинат „Ф. Дзерджински“, героят на социалистическия труд Сергей Федорович Гладкий. На остра критика бяха подложени хората, които недооценяваха значението на тази инициатива. Определени бяха пътищата, за да получи тя масов характер. От гледна точка на всестранното и последователно развитие на движението на наставничеството е необходимо задълбочено да се анализират досегашната практика в това отношение, главните изисквания към наставниците, системата на тяхната персонална отговорност пред колектива за своя работник, формите на моралното и материалното стимулиране.

В процеса на преустройството на идеологическата и по-специално на масовополитическата работа в посока на развитие на трудовата активност на производствените колективи особено внимание заслужават проблемите, свързани с **постигането на единство между колективните и обществените интереси.** Степента на зрелост на трудовите колективи днес се определя именно от това, доколко са сближени интересите. Актуалността на този проблем е обусловена от сегашния курс на партията към повишаване ролята на трудовите колективи, към по-нататъшно развитие на икономическата самостоятелност на предприятията, усъвършенстуване на демократичните основи на управлението, прилагане на прогресивни методи на социалистическото стопанисване.

Онези колективи, които изостават от новите моменти в управлението на производствената дейност, могат да нанесат сериозна вреда на социалистическите производствени отношения. Именно затова при оценка на дейността на предприятията е необходимо днес да се ръководим не само от процентите за изпълнение на плана, но и от това как той удовлетворява нуждите на обществото (продукция, изгодна за предприятието, може да бъде неизгодна за обществото), как се спазват договорите за доставка, планът по асортимента, за производството на стоки за народно потребление и т. н.

Digitized by Google

Действен метод за развитие на производителните сили и усъвършенстване на производствените отношения, за възпитание на трудещите се в духа на комунистическите идеали е **социалистическото съревнование.** То е неотменна част на социалистическия начин на живот, която активно съдействува да се внедряват началата на комунистическия труд. Днес, когато нашата страна взе твърд курс към всестранна интензификация на общественото производство, към бързо нарастване на производителността на труда, ускорение на научно-техническия прогрес и т. н., към организацията на социалистическото съревнование се предявяват качествено нови изисквания. Те са продиктувани от редица фактори. Първо — от нарасналите мащаби и размаха на социалистическото съревнование. Второ, трудовото съперничество все по-органически се свързва с главните направления на социално-икономическата политика на партията, с нейната борба за кардинално повишаване производителността на труда, икономия на всички видове ресурси, съчетаване преимуществата на социализма с постиженията на научно-техническата революция. И трето, то придобива комплексен характер в резултат на сливането на възпитателния ефект от политическото, трудовото и нравственото направление на идеологическата работа.

Интерес представлява **системата за идеологическо осигуряване на ускоряването на научно-техническия прогрес, възприета в гр. Днепродзержинск.** Разработени на равнището на градския и районните комитети на партията, тематиката по актуалните проблеми на научно-техническия прогрес, справочните и методическите материали стават действен фактор за развитието на творческата активност на трудещите се. В тази дейност са въвлечени всички идеологически организации и учреждения в града, координира се тяхната дейност, разработени са условията за съревнование и стимулиране.

Приетата от партията **Дългосрочна програма за работа по ускоряване на научно-техническия прогрес** получи своята конкретизация в републиките, краевете и областите. В Днепропетровска област например тя е трансформирана в 12 научно-технически програми, за осъществяването на които само в промишлеността са отделени повече от един милиард рубли. Това ще позволи в кратки срокове да се извърши техническата реконструкция на народното стопанство на областта и да се осигури изграждането и пускът на значително количество нови обекти.

В определена степен на формирането на действени връзки между участниците в производствения процес пречи недоброжелателното отношение на някои хора към прилагането на новостите в сферата, в която работят. Именно затова днес партийните организации подлагат на остра критика тези, които са отговорни за прилагане в практиката на нови знания, нови технологии, нови видове суровини и материали, нови форми на организация на производството и т. н., но не отделят на тези въпроси необходимото внимание. Отстраняването на всичко, което пречи на процеса на преустройството, на внедряването на новото, ще бъде трудно, бавно, болезнено, но в крайна сметка ще съдействува за развитието на трудовата активност на производствените колективи.

РАЗВИТИЕ И УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ НА ТРУДОВАТА АКТИВНОСТ

Напълно ясно е, че като достигне определено равнище на трудова активност, обществото не може да спре. Затова то се стреми към нейното по-нататъшно развитие и усъвършенстване. Това е една обективна необходимост, реализацията на която се намира в пряка зависимост от целенасочената дейност на партийните организации. Важно значение тук имат обобщаването и разпространението на челния опит, поддръжката на ценните инициативи и почини, задълбоченият и всестранен анализ на явленията и процесите от производствен характер.

Силата на примера В. И. Ленин считаше като едно от най-мощните средства за въздействие върху масите. Той сочи, че главното зъв

Digitized by Google

възпитанието на трудещите се е то да се извършва на основата на живи, конкретни примери и образци във всички области на живота.[1] В съвременните условия значението на **челния опит** като средство за поддържане и по-нататъшно развитие на трудовата активност на производствения колектив закономерно нараства, като се има предвид неговият огромен икономически и социален ефект.

Сегашната практика на социалистическото строителство дава немалък конкретен жизнен материал, който може да послужи като мощен ускорител на трудовата активност. Така например в челните бригади на Днепропетровска област се роди движението „На трудовата и обществената дисциплина — колективна гаранция". Сега то е подето от 10 000 бригади и от около 8000 стопански ръководители, отговорни дейци от партийните, профсъюзните и комсомолските комитети, които наравно с работниците поеха задълженията по гарантирането на трудовата и обществената дисциплина.

Но трябва да посочим, че тук все още се допуска немалко формализъм. Някои партийни организации заемат изчакваща позиция. Днес това вреди на работата така, както и излишната прибързаност, в резултат на която пък отделни почини замират, преди да успеят да се утвърдят. Не са изключение и случаите, когато в едно и също направление излизат няколко инициатори, а инициативи от съюзен, републикански или областен мащаб се подменят с местничество.

За усъвършенстването на тази дейност е необходима точна отчетност за почините и челния опит, планомерно да се ръководи започнатата кампания, да се предвиди поетапен анализ на хода на внедряване на новото и прогресивното. Да не се събират сведения в навечерието на съвещания, а внимателно да се проверява икономическата, социално-политическата и нравствената значимост на почина, да се прогнозират възможностите за неговото разпространение. Това трябва да стане основополагащ момент в този важен участък на партийната работа. Идеологическият актив от областта проявява особена грижа към инициативата на 250-те трудови колектива, предприятия, организации, цехове, смени и бригади, а също и на повече от 180-те хиляди трудещи се, които поеха задължението да изпълнят плана за втората година на петилетката в навечерието на 70-годишнината на Великия октомври.

Успоредно с **пропагандата на челните методи** на организация на производството и на прогресивните почини днес се отделя голямо внимание на проблемите, свързани с тяхното бързо внедряване, с анализа на състоянието на работата в най-важните участъци на производството. За да се развива трудовата активност, трябва не просто и не само да се пропагандира положителното, но и да се посочват и своевременно **да се отстраняват конкретните трудности**, които пречат на този процес.

В тази връзка особена актуалност получи указанието на Двадесет и седмия конгрес на КПСС за необходимостта от **развитие на критиката и самокритиката, от засилване на борбата с парадността.** Изтеклото след конгреса време не само потвърди жизнената сила на извода, че в партията няма и не може да има организации извън контрола, закрити за критика, няма и не може да има ръководители, застраховани от партийна отговорност. То даде и немалко примери за истинско принципно приложение на тази постановка в днешната партийна работа.

Цялата тази дейност на партийните организации в крайна сметка ще съдействува да се мобилизират трудовите колективи за изпълнение на плановете и социалистическите задължения през тази година и петилетката като цяло, на решенията на Двадесет и седмия конгрес на КПСС, за ускоряване развитието на цялата наша страна.

[1] В. И. Ленин, Събр. съч., т. 37, с. 87.

Digitized by Google

НА ЖИВОТА
НА БЪЛГАРСКИТЕ
ПАРТИИ

С ПО-МАЛКО РАБОТНИЦИ — ПОВЕЧЕ ПРОДУКЦИЯ

ЛОТАР РЕГЕНБЕРГ
редактор в сп. „Нойер вег"

В началото на седемдесетте години Германската единна социалистическа партия формулира смисъла и съдържанието на икономическата стратегия в десет основни пункта. Един от тях е социалистическата рационализация, която стана основен път за повишаване на производителността на труда и за подобряване на материално-техническото снабдяване. Тя непрекъснато се усъвършенствува под въздействието на съвременните технически производствени средства, предлага на работническата класа и на трудовата интелигенция по-широко поле за изява.

Една от формите, в които се проявява социалистическата рационализация, е „инициативата на Шведт", подета от много предприятия и комбинати, които на практика реализират нейната същност: по-малко работници да произвеждат повече. Смисълът на тази инициатива е чрез многостранното използване на работническия опит да се създаде във всички звена и на всички етапи от производствения процес по-голяма ефективност, да се увеличи производителността на труда. Партийното и стопанското ръководство на нефтопреработвателния комбинат в гр. Шведт си поставиха през 1978 година задачата, използвайки опита на производственото предприятие „Полимир" в град Новополоцк — СССР, да дадат пример за въвеждане на дадена рационализация в производствения процес по нов, коренно различен начин. По това време целта беше да се спечели работна сила от традиционното производство за новосъздадените мощности. От 1978 до края на 1985 година по този почин в нефтопреработвателния комбинат в гр. Шведт бяха спечелени 7618 работни места. Освободените работници бяха пренасочени вътре в комбината към нови дейности, изискващи по-висока квалификация при наличните нови технологии.

Списание „Нойер вег" сподели пред партийните организации в различните комбинати и предприятия на промишлеността опита на другарите от гр. Шведт. То обясни на своите читатели основните насоки, по които трябва да се работи, за да бъде ползотворна тази инициатива. За нас основната задача се състоеше в убеждаването на партийните ръководства в целесъобразността на идеята, в нейната стратегическа задача и в нейната перспективност, в нейната стопанска и социална необходимост. По такъв начин вече в много предприятия годишно се освобождават и пренасочват около 3 процента от работниците за решаването на други стопански задачи.

Във всяка статия на тази тема авторите акцентират върху необходимостта от двустранен диалог между работниците и партийното и административното ръководство при прокарването и вдъхването на живот на тази идея. Работниците получават квалификация за новото работно място, променят го, напускат бригадата или цеха, които години наред са били тяхно обичайно място за професионално и социално реализиране. Поради това е особено важно всяка стъпка да бъде съвместно проучена и нищо да не се прави в разрез с техните интереси. Крайната цел е да се увеличи производителността на труда, но не изобщо, а с нови темпове и измерения. С други думи, създава се нов мащаб за измерване на интензивните фактори на

Digitized by Google

производствения процес и реални обективни активиращи сили.

Какви изводи могат да се направят по отношение въвеждането на тази инициатива? Първо, необходимо е партийните ръководства да осъзнаят социалистическото рационализиране като процес на мислене и начин на поведение. То може да бъде организирано при наличието на действена политико-идеологическа работа, имаща за цел формирането на съзнателно трудово отношение у работниците. Резултатите в някои предприятия потвърждават неизменно едно и също: въвежда ли се „инициативата на Шведт" през главата на работниците, тя става неосъществима. Второ, необходимо е да се разбере от всяка първична партийна организация, че социалистическото рационализиране е главен фактор за повишаване на производителността на труда и че то изисква на всяка цена съвместните усилия на изследователя, технолога, работника и икономиста.

●

Инициативата на нефтохимиците от гр. Шведт „По-малко работници — произвеждат повече" предполага цял комплекс от мероприятия. Реконструират се съществуващи производствени мощности. Същевременно се изменят производствените процеси и техните отделни фази, подобрява се материално-техническото снабдяване. Повишават се квалификационното, социалното и културното равнище на трудещите се, отговорността на работниците по отношение оптималното използване на работното време. Без допълнителни средства се освобождават трудови ресурси за нови работни дейности в рамките на производственото предприятие.

Нашето списание концентрира усилията си преди всичко в публикуването на статии, които разкриват политическия резонанс при въвеждането на „инициативата на Шведт". В тях се посочва, че тази рационализаторска инициатива поставя извънредно високи изисквания към партийните организации. Идеологическата работа, всекидневните разговори по основните задачи на нашата политика, и по-специално по икономическата стратегия на партията, доведоха до едно съзнателно отношение на трудовия колектив към проблемите на социалистическото рационализиране. Членовете и кандидат-членовете на ГЕСП дават добър пример в това отношение. Те са инициатори на социалистическото съревнование и с чест и достойнство провеждат в своите колективи политико-идеологическата работа. Често чрез нашето списание читателите се запознават с такива другари, с тяхната ползотворна дейност. Понякога те самите вземат думата на страниците му, обменят опит, мнения и мисли за социалистическото рационализиране.

Понеже партийното ръководство е длъжно да осъществи една цялостна дейна практическа работа по въвеждането на „инициативата на Шведт", в центъра на нашите разисквания и статии стои въпросът за политическото ръководство от партийните комитети и организации. Те решават следните поважни задачи: активно влияят за утвърждаване на инициативата за социалистическо рационализиране в предприятието; осигуряват дългосрочно ориентирана политико-идеологическа работа, която нагледно да доказва, че заводската рационализаторска стратегия е неразривна част от икономическата стратегия на партията; спомагат да се формира положителен опит по „инициативата на Шведт" в предприятието; оповестяват и пропагандират този опит, извършват действен партиен контрол.

●

„Инициативата на Шведт" включва използването на научно-техническия прогрес в областта на социалистическото рационализиране. Единадесетият партиен конгрес потвърди необходимостта от по-тясното обвързване на науката с производството, за да се използват върховите технологии и се постигнат високи резултати в определени области на народното стопанство. На тази цел служи и инициативата „Идеи — решения — патенти". Тя е насочена към по-тясно обвързване на предимствата на социализма с постиженията на научно-техническата революция.

Digitized by Google

Става дума за формирането у всеки ръководител и работник на политически мотивирана позиция за използуването и ускоряването на научно-техническия прогрес. Инициативата „Идеи — решения — патенти" допринася за създаването в предприятието на борбена позиция за ускоряване на научно-техническия прогрес, на благоприятен социален микроклимат за целенасочена творческа работа на трудещите се. Тя спомага в процеса на изследванията, разработването на технологии и самото производство да се мобилизират всички вътрешни резерви на трудовия колектив.

Нашето списание спомага тази инициатива да намери своето място в изследователските и технологичните звена, в конструкторските бюра, в развойните отдели, в цеховете, на всяко работно място. При това нашите автори концентрират вниманието си на конкретната политическа работа в първичните партийни организации. Изходен пункт е политическото ръководство на инициативите за осигуряване на дългосрочна стратегия за създаване на възли, детайли, изделия, технологии, които да дават тласък в усъвършенстването на производствената база. Заложените в тази инициатива цели определят политическата позиция на всеки партиен член, на всеки трудещ се, на всеки ръководител. Те изискват решителност на партийното ръководство, на държавните ръководители, на ръководствата на масовите организации, които работят по претворяването в живота на поставените в петгодишния народностопански план задачи. Поради това възможностите на всяко предприятие трябва внимателно и основно да се анализират, да се оценят материално-техническите и субективни резерви, за да се намерят пътища към повишаване ефективността на производствения процес.

Диес с увереност може да се каже, че инициативите „По-малко работници — произвеждат повече" и „Идеи — решения — патенти" са неразделно свързани. С помощта на новите постижения в науката и техниката става възможно въвеждането на нови технологии. През 1981 година в нефтохимическия комбинат в гр. Шведт бяха въведени в действие два производствени комплекса. По това време комбинатът беше един от най-модерните в Европа. Сега тези два комплекса се реконструират съобразно последните научно-технически новости, за да се достигне високо и ефективно производствено равнище. В резултат на това капацитетът само на единия от комплексите след реконструкцията ще се увеличи на 150 процента. Работници и инженери, партийни, профсъюзни и комсомолски групи, майстори и директори — всички защитават една позиция. Със своите идеи, решения и патенти допринасят по-малко работници да произвеждат повече.

Важна предпоставка при провеждането на „инициативата на Шведт" се считат така наречените „бележки към плана", които се попълват преди всичко от работниците в производството. Те са средство, чрез което нагледно се отразяват съществуващите резерви и възможности за съкращаване на работните места. Нашето списание подпомогна работническите колективи от цялата страна в годината на Единадесетия партиен конгрес да възприемат тази нова форма.

В своите статии авторите обръщат внимание как комунистите трябва да поемат инициативата за повсеместно обсъждане на бележките към плана в отделните производствени единици. Те имат действена сила, както подчертават авторите на поместените публикации, когато всеки член на колектива, както и всеки ръководител приеме проблемите в тяхната сложност и взаимосвързаност и спомогне за своевременното им отстраняване със силите на целия колектив, когато от бележките се извлекат конкретни изводи, които водят до незабавни решения и промени и сочат пътя към социалистическото рационализиране.

Digitized by Google

СЛИВАНЕ С ХОРАТА И С...БЪДЕЩЕТО

ИВАНКА ВАСИЛЕВА

Животът на партийния ръководител се измерва с делата, с резултатите. Какъв е жизненият път на Димитър Днмитров, когото хората от град Елена и нейните селища наричат с уважение Първия ? И за това, че е първи секретар на общинския комитет на партията. И защото е пръв навсякъде, не само сутрин в комитета, но и сред хората. Пръв е узнал къде се работи усърдно, в коя бригада задачите са преизпълнени, в кое селище се бави водоснабдяването и коя е причината, на коя строителна площадка не са изпратени определените бройки работници, къде не е окосено и балирано сеното навреме, какво е пропуснато по подготовката на базата за пасищен комплекс. В кои кметства какви въпроси не са решени. Пръв е дал съвет и е помогнал. А може би те го чувствуват така близък, свой, защото не само той изискваше, но и те непрестанно настояваха пред него за едно или за друго, търсеха го за всичко, доверяваха му дори личните си сполуки и несполуки, радости и грижи. И с вярата си в него го задължаваха всеки ден той да контролира как се изпълняват задачите, които комитетът е начертал, да бди да не останат излъгани от обещанията.

●

Димитър Димитров е бил едва на 12 годнни, когато еленчани посрещат освободителите-червеноармейци и българските партизани. Помни възторзите на народа. Помни онези дни, когато хората, които слагаха палец вместо подпис, отвориха буквара. Помни и патриотите, които спасяваха непреходните ценности за поколенията. Помни устрема на младостта, която не знаеше прегради по пътя си към прогреса, към съзиданието, към разцвета на родината.

Запален от тези нови идеали, младият Димитър завършва гимназията и отива да учи във военно училище. Нужни са кадри, които да защитават социалистическите завоевания. После е назначен за офицер във Варна, където служи само две години. Разболява се. Връща се в родния Балкан, за да закрепне и да не го напусне вече никога. Само четирите години, когато учи в АОНСУ, го откъсват от този лъчезарен край — негова съдба, негов живот.

Тридесет години оттогава. Служител в общинския народен съвет, ръководител на физкултурното дружество, завеждащ отдел „Кадри“ и технически ръководител в ДАП. После слушател в Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП. Завършва с отличие и се връща в гр. Елена обогатен, изпълнен с нови сили за работа.

Digitized by Google

Година след година, поръка след поръка, пример след при-
мер, отговорност след отговорност изграждат от него един до-
тоен ръководител, обичан и от млади, и от стари.

Накъде е зовял, къде е водил хората през тези години? Какво им е обещавал? Помогнал ли им е със силните си ръце на работническо чедо и с будната си мисъл на възрожденски син? Какво у Димитър Димитров покорява, кое го прави толкова близък на всички?

Секретарят на общинския комитет на партията по идеологическите въпроси Йордан Василев споделя:

— Не може да се говори за първия секретар, без да се разказва за град Елена. Защото в голяма степен с неговото име и дейност е свързано развитието на Елена през последните 10—15 години. Строителството се превърна в дело на цялото население. Така построихме много — и търговския комплекс „Елена" — хотел, ресторант, магазини и кафе-сладкарница, и детската градина, и цеха за възли и детайли, и стадиона, и комбинираната сграда в с. Константин, и площада, благоустроихме и хигиенизирахме всички селища и... Град Елена и няколко села завоюваха челни места в националния преглед по изграждане, благоустрояване и хигиенизиране на населените места.

Другарят Димитров е навсякъде из селищната система. Живота той следи не само по информациите на другите, а главно — непосредствено. Самият той е внимателен към хората, те отиват при него не само за това, че е първи секретар, но и защото е естествен в отношенията си и много предразполага към себе си. Винаги има лични впечатления за това, което се решава в селищната система. Нерядко и на оперативките в понеделник отговорниците остават засрамени от неговата осведоменост.

Дали се проучват делово въпросите? Разбира се. Често нашите заседания са арена на дискусии. Например, когато обсъждахме програмата за изпълнение решенията на XIII конгрес на БКП и задачите, произтичащи от утвърдените от Политбюро на ЦК на БКП основни положения „За качествено нов растеж в икономиката", оглеждахме критично всяка задача, всяка дума. А и той подканяше: „Вникнете дълбоко във всяка дейност, която ни предстои, във всяка точка и срок. Приемем ли програмата, предстои неуморна, постоянна, кръвтовска работа за развитието на гр. Елена и селищата ѝ"...

За председателя на изпълкома на общинския народен съвет инж. Петко Костадинов основното, което сближава Димитър Димитров с хората, е, че той обича и подробно познава града, кадрите, природата — и в пространството, и във времето. Може би поради това, че се е родил и израснал тук, дълги години работи и посвоему е успял всичко да види и оцени, нищо да не пренебрегне.

— Винаги съм се удивлявал на вниманието му към другите, на умението му не само да разговаря с тях по различни въпроси, не само да извлича полезното от разговорите, което да развие, но и на умението му да вижда не просто комуниста или безпартийния, работника или овчаря, а преди всичко човека с неговия характер и начин на мислене, ако щете, и с мечтите му, скърбите му... Може би това е присъщо на силните. Той е упорит, настоятелен, взискателен. Често поема ви-

Digitized by Google

ната на другите за неизпълнени задачи. „Аз съм секретар — казва, — значи аз не съм успял."

— Нашите проблеми са и проблеми на партийния комитет на партията — споделя Христо Боляров, първият секретар на общинския комитет на Комсомола. — А др. Димитър Димитров отделя голямо внимание на младежта. Познава цялата ни дейност и всичките 55 секретари на дружествата, дори и семействата им. Партийният комитет оказва съдействие да повишаваме квалификацията си, да задържаме младите в района. Лично той е съдействувал на много комсомолци да повишат образованието си. Грижи се за подобряване на материалната база на ДКМС. За 2—3 години изградихме 9 комсомолски клуба. А като рече, че и в гр. Елена ще има компютърски клуб, та децата ни да не изостават от децата на големия град, и ето, открихме го. Предстои да изградим и нов младежки дом. Партийният комитет постоянно следи организационното състояние на комсомолската организация. Младите не се стесняват, а търсят първия секретар за помощ и съдействие. Те имат голямо доверие в него, самият той е с младежки дух и това го сближава с младежта...

●

Всички от ръководството на селищната система познават председателя на комплексната бригада в село Палици Георги Белчев като работлив, дисциплиниран, скромен човек. Вече две години неговата бригада е първенец. Посреща ни той в стопанския двор и както скромно работи, така и простичко отговори:

— Как преизпълнихме плана ли? Ами с усилията на всички и с помощта на работниците и служителите от града достигнахме 109 на сто изпълнение по всички показатели. Ще изпълним и годишния план както за основния отрасъл — животновъдство, така и за растениевъдството, въпреки че сушата и сланата нанесоха големи поражения на плодовата реколта. Ние сме много доволни, че общинският комитет на БКП пряко наблюдава и помага на селското стопанство.

— Слушай, приятелю, докато достигна до теб, научих от булките, че още не са яли чушки — ръкувайки се с партийния секретар на село Беброво Тодор Пътърлиев му рече Димитров. — И чакаш аз да дойда, за да почнеш да искаш това и онова — смеейки се, продължи той.

— Често е из селата — казва кметът Петър Викилов. — Изобщо той е там, където е най-трудно.

И продължи да се хвали, че с помощта на общинския комитет на БКП за ягодовия блок от около 80 дка се грижат работниците от предприятията в града, че за благоустрояването на стопанския двор първият секретар довел в Беброво целия директорски екип и на всеки посочил какво трябва да извърши неговото предприятие.

●

Вече познавах този човек, естествен, ясен, добронамерен в отношенията си. Вече знаех, че ако го попитам какво не достига в работата на комитета, навярно ще отговори: „Липсва ни способността да поставим въпросите поновому". А мисля, че точно поновому се работи при тях. Тази вечна негова неудовлетвореност е може би неговата голяма крачка напред.

Digitized by Google

Разгръщам партийните документи от последните години — програми за подбора, обучението и възпитанието на кадрите, за работата с младите, за реставриране, отчети, планове, мероприятия. Вглеждам се в сроковете и виждам колко много е направено за изпълнение на обещаното в чест на XIII конгрес на партията. Чета и подробната програма на общинския комитет за реализиране решенията на XIII конгрес на БКП, вместили в себе си и основните направления, и конкретните задачи в дейността на партийните организации, на административните, профсъюзните, комсомолските и отечественофронтовските органи и организации за периода на деветата петилетка и до 2000 година. И сякаш виждам подетата битка от трудовите хора на Еленската селищна система за ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес, на техническото превъоръжаване на основните за икономиката предприятия — Завода за ремаркета, Завода за стъкло, Завода за училищна мебел и пособия и пр.

Профпредседателката на Завода за стъкло Нина Костова изтъква:

— Преди имахме много проблеми. Нашият процес е непрекъсваем. Партийният комитет за всичко помагаше и заводът укрепна. И жилища на хората, и профилакториум имаме все с негова помощ.

Младата партийна секретарка на цеха за възли и детайли към завода във Велико Търново Дочка Пъргавелова, делегатка на XIII конгрес на БКП, каза:

— Сега ще усвояваме нови възли. Ще са ни нужни хора, но комитетът е с нас и не ни е страх.

— При др. Димитров се чувствувам свободно и мога с лекота да изразя мнението си, докато другаде се сковавам — заявява дългогодишната партийна секретарка на фабрика „Текстил“ Розалина Брайнова. — Дойде ли при нас, отива при всеки човек. Разговаря с работниците, с членовете на бюрото, пита за какво ли не, записва си. Активно участвува в събранията ни...

Председателят на общинския комитет за държавен и народен контрол Симеон Симеонов споделя:

— На планьорките и заседанията той е най-осведоменият за всичко и след като изслуша другите, ще каже: „На едикоя си дата поставих еди-каква си задача и не е свършена. Защо?“ Бележникът му е изпълнен със задачи, поръчения, дати, имена. И често разгръща този тефтер, проверява, напомня, изисква. Критерият му за оценка е висок. След като излязоха документите за нов стил и методи на работа, той стана още по-взискателен към всички ръководни кадри. Дадената дума за него е закон. На оперативка например току ще помоли някого: „Вчера обещах на другарите от завод... Моля те, иди и им помогни, че съм заложил авторитета на общинския комитет“.

●

Димитър Димитров е опознал своята възрожденска Елена още като малчуган, когато е бродил из уличките ѝ, влизал е през високите порти във всяка къща, във всеки двор. И я е обикнал такава, каквато е била — с тесни калдъръмени улич-

Digitized by Google

ки и надвесените над тях широки стрехи, с тихите дворове обрасли с чемшир и здравец, където са спали легендите за едно неповторимо героично минало и където народът успял да съхрани българщината за бъдните поколения.

След като се е върнал от учение и военна служба, той заварил родния си град осакатен. Извършеното светотатство с рушенето на старините още кърви в сърцата на старите хора. И когато преди години първият ръководител на партията и държавата др. Тодор Живков посещава гр. Елена и заявява, че трябва да се гради бъдещето на този неповторим град, тогава родолюбието и умът, трудът и ентусиазмът си подават ръце. Започва обновлението на гр. Елена. В първата редица на тези съзидатели е и Димитър Димитров, за да се втурне с всички сили, когато става секретар по идеологическите въпроси, и оттам насетне в непрекъсната битка за изграждането на гр. Елена и селищата, за реставрирането на исторически и културни паметници.

Общинският комитет е приел програма за реставрация. От 145 паметника на културата за реставриране — повече от 20 са реставрирани. От тях 7 са с национално значение. Усилната работа е била през 1981 г., когато се е оформил комплексът „Даскалоливница" и е бил проведен национален сбор с учители — първенци от цялата страна.

Дългогодишната директорка на музея Лиляна Кънчева, сега секретарка на общинския народен съвет, споделя:

— Общинският комитет на БКП не само има добър замисъл за перспективното изграждане на гр. Елена като исторически и архитектурен резерват, но е дал предложение в Комитета за култура. Липсата на реставратори забавя този тъй насъщен процес. На реставрацията първият секретар гледа като на голямо, нужно, необикновено дело. Прави всичко възможно за възраждане на старините, за да стане градът с неповторим, свойствен само нему облик...

●

В кабинета на секретаря е тихо. От големите прозорци нахлува чист балкански въздух. Разговорът ни се прекъсва и от телефона, и от посетители. От едно село настояват да им се помогне за строеж на мост, други молят да посети селото — имало малко тържество, трети питат за организиране на някоя работа. От окръжния комитет съобщават, че на другия ден ще пристигне в Елена чуждестранна делегация. И Димитров отговаря топло на всички и несекващата усмивка не слиза от лицето му.

— Другарю Димитров, може ли?

— Заповядайте. Не се стеснявайте. Кажете какво има из Млаков рът?

И партийната секретарка Николина Попова, и кметицата Пенка Христова споделиха с него наболели въпроси на селото.

— Добре. Вижте още какво друго ви е нужно и ми изпратете въпросите си. Ще ги проуча и като дойдем, ще решаваме заедно.

Digitized by Google

Изпрати двете енергични жени до вратата и ме запита:

— За кадрите ли? Нашите селища, макар и много на ой, са малки и ние си познаваме хората — и бащите, и ецата им. Знаем кой какво може. Тук е трудно някой можещ а остане незабелязан. В тия десет години, като първи секре- ар, се смениха две поколения кадри — на мястото на изли- ащите в пенсия дойдоха млади хора. Сега голямата част от ъководните кадри са млади. Е, вярно, критикуван съм, но мело съм им гласувал доверие и не са ме подвели. Нуждата г кадри налага и рискове. Ние водим непрекъсната борба за габилизиране на работната ръка, за задържане и издигане а местни кадри, за подготовка на специалисти във всички бласти.

Вярно, не ни достигат кадри за селското стопанство, учи- ели, икономисти. Но ще ги създадем. Изпращаме младите да чат, сключват се договори с училища и институти. За поли- ическото им израстване ежегодно изпращаме групи в между- кръжната партийна школа и в базата на окръжния комитет а партията във Вонеща вода. Други участвуват в техническа- а учебна година, а работниците учат в професионално-учебни ентрове. Имаме чудесни хора. Грижата ни е да ги запазим, да им осигурим добър бит и работа, транспорт. Това вече сторихме и животът в селата се възражда. Предвиждаме жи- лищно строителство в гр. Елена, като до края на петилетката осигурим 800 апартамента. И ще продължаваме да строим по всякакъв възможен начин.

Говори и сякаш целият е в бъдещето. Сигурно и днес ще седи до късно в кабинета си, ще анализира сведенията и впе- атленията си, за да се яви в понеделник на планьорката с точни данни за всичко. А отиде ли си по-рано, често вкъщи го чакат онези, които не са успели да дойдат при него в ко- митета, за да доверят мислите си, плановете си, тревогите си по дадени въпроси. Едно постоянно сливане с хората и... с бъдещето.

Digitized by Google

КАДРОВИ ПРОМЕНИ В ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИ

НОВ ГЛАВЕН РЕДАКТОР НА ВЕСТНИК „РАБОТНИЧЕСКО ДЕЛО"

РАДОСЛАВ ПЕТКОВ РАДЕВ — роден през 1933 година в с. Драгойново, Пловдивски окръг. Завършил е българска филология в Софийския университет. Работил е като учител и комсомолски работник. Като журналист работи от 1963 година. Последователно е бил заместник-главен редактор на вестник „Народна младеж", главен редактор на Младежката редакция при Българска телевизия, инструктор в отдел „Пропаганда и агитация" на ЦК на БКП, директор по програмните въпроси на телевизията, главен редактор на вестник „Народна младеж". От 1975 година е заместник-завеждащ отдел „Средства за масова информация" на ЦК на БКП, а от 1981 година работи като първи заместник главен редактор на вестник „Работническо дело".

На Тринадесетия конгрес на БКП Радослав Радев е избран за кандидат-член на ЦК на БКП. През март 1987 година е назначен за главен редактор на вестник „Работническо дело".

НОВОИЗБРАНИ СЕКРЕТАРИ НА ОКРЪЖНИ КОМИТЕТИ НА БКП

ВАСИЛ ЗАНЧЕВ ВАСИЛЕВ — кандидат-член на ЦК на БКП, първи секретар на окръжния комитет на партията в Перник.

Роден е на 15 юли 1931 година в с. Извор, Пернишки окръг. Има висше образование, минен инженер-икономист. Старши научен сътрудник. Средното си образование завършва в Смесената гимназия в Радомир. След завършване на висшето си образование в Московския минен институт работи като началник на участък в мина „Болшевик", Софийски окръг. След това е научен сътрудник в научноизследователския институт „Минпроект". Работил е като директор на мина „Болшевик" и главен инженер на ДСО „Въглища". От 1971 до 1974 г. е секретар на Софийския окръжен комитет на БКП по промишлено-стопанските въпроси. След това последователно е: заместник и първи заместник-министър на енергетиката, първи заместник-председател на корпорация „Енергетика" и заместник-председател на стопанското обединение „Енергетика". От март 1987 г. е първи секретар на окръжния комитет на БКП – Перник. На XII и XIII партиен конгрес е избран за кандидат-член на ЦК на БКП.

ДИМО ДОБРЕВ УЗУНОВ — кандидат-член на ЦК на БКП, секретар на окръжния комитет на партията в гр. Толбухин.

Роден е на 22 април 1941 г. в с. Посев, Силистренски окръг. Има висше агрономическо образование. Завършил е и двегодишния курс за следдипломна квалификация на Академията за обществени науки при ЦК на КПСС. Средното си образование завършва в гимназията в гр. Тервел, а висшето си във Висшия селскостопански институт „Георги Ди-

Digitized by Google

тров" в София, специалност — агроном-полевъд. Трудовата си дей-ст започва като участъков агроном към ТКЗС в гр. Тервел. След за е завеждащ производствен участък към ТКЗС. От 1968 г. е на пар-йна работа. В продължение на 7 години е секретар на градския ко-тет на БКП — Тервел по промишлено-стопанските въпроси. От 1977 г. първи секретар на градския комитет, а от 1979 г. е първи секретар общинския комитет на партията — гр. Тервел. През февруари 1987 г. избран за секретар на окръжния комитет на БКП в гр. Толбухин по просите на селското стопанство. На XIII партиен конгрес е избран за ндидат-член на ЦК на БКП. Удостоен е със званието „Герой на со-алистическия труд".

ИКОЛАЙ ПАНАЙОТОВ ЙОРДАНОВ — секретар на окръжния ко-итет на БКП във Велико Търново.

Роден е на 22 април 1931 година в Горна Оряховица, Великотър-овски окръг. Има висше икономическо образование. След отбиване на оенната си служба е офицер в Българската народна армия. След то-а е плановик в Промкомбината — Горна Оряховица. Назначен е за авеждащ стопанския отдел на градския комитет на БКП — Горна Оря-овица. Четири години е директор на Битовия комбинат в същия град. т 1970 до 1977 г. е председател на изпълкома на градскня народен вет в Горна Оряховица. От 1977 г. е заместник-председател, а от 979 г. е първи заместник-председател на изпълкома на окръжния наро-ен съвет във Велико Търново. През февруари 1987 г. е избран за сек-етар на окръжния комитет на БКП във Велико Търново по въпроси-на строителството.

АНЧО ГОСПОДИНОВ ПАНАЙОТОВ — секретар на окръжния ко-итет на БКП в Сливен.

Роден е на 4 февруари 1941 година в с. Търговище, Сливенски кръг. Има висше икономнческо образование. Завършил е и двегоди-ен курс за следдипломна квалификация на Академията за обществени ауки при ЦК на КПСС. Като комсомолски деятел последователно е ил — инструктор, завеждащ отдел „Организационен" и секретар на кръжния комитет на ДКМС — Сливен. След това е началник на отдел ъм градския народен съвет в Стара Загора. От 1969 до 1974 г. е аместник-председател на Комитета за младежта и спорта към град-ия народен съвет — Стара Загора. Впоследствие е председател на кръжния комитет на Профсъюза на работниците от търговията в Ста-а Загора. От 1975 г. е на партийна работа като секретар на район-ия комитет на БКП при АПК „П. Енев" — Нова Загора, парторг а окръжния комитет на БКП — Сливен. От 1978 г. е секретар на адския комитет на БКП — Нова Загора. През 1979—1987 г. е пър-и секретар на общинския комитет на партията в Нова Загора. През евруари 1987 г. е избран за секретар на окръжния комитет на БКП — ливен по организационните въпроси.

ИМЕОН СТОИЛКОВ ПЕШОВ — секретар на градския комитет на БКП София.

Роден на 29 март 1941 година в с. Белчин, Софийски окръг. Има исше образование — строителен инженер. Средно образование за-ършва в гимназията в Самоков, а висше — във Висшия институт за охитектура и строителство, специалност — хидроенергийно строителство. лед това в продължение на 10 години е научен сътрудник в Инсти-ута по строителна кибернетика, началник на отдел и заместник главен нженер на института. През 1976—1979 г. е главен специалист в глав-а дирекция „Строителство на НРБ в СССР". От 1979 г. е ръководи-ел на направление „Автоматизация на строителното проектиране" към омплексния научноизследователски и проектантски институт по орга-изация, икономика и управление на строителството в София. От 1981 г. секретар на партийния комитет в Министерството на строителството и елищното устройство. От 1984 е главен директор по наука и техниче-ки прогрес към Министерството на строителството и селищното устрой-

Digitized by Google

ство. От март 1986 г. е заместник-председател на стопанското обединение „Строителство". През януари 1987 г. е избран за секретар на Софийския градски комитет на партията по въпросите на строителството.

НОВОИЗБРАНИ ПЪРВИ СЕКРЕТАРИ НА ОБЩИНСКИ КОМИТЕТИ НА БКП

ДИМИТЪР ГЕРАСИМОВ ЛОГОФЕТОВ — първи секретар на общинския комитет на БКП във Видин.

Роден е на 8 септември 1943 г. в с. Ново село, Видински окръг. Има висше икономическо образованне. Завършил е и двегодишния курс за следдипломна квалификация на Академията за обществени науки при ЦК на КПСС. Дългогодишен комсомолски деятел. Последователно е бил секретар на ученическия комитет на ДКМС в Първа смесена политехническа гимназия — Видин, инструктор в окръжния комитет на Комсомола, секретар на градския комитет на ДКМС, секретар на окръжния комитет на ДКМС — Видин. От 1969 г. е на партийна работа. Бил е завеждащ сектор, инструктор и завеждащ отдел „Организационен" и секретар на градския комитет на БКП по организационните въпроси във Видин. През 1972—1973 г. е първи секретар на окръжния комитет на ДКМС — Видин. От 1973 г. е заместник-председател на изпълкома на окръжния народен съвет — Видин. През 1974—1978 г. е първи секретар на градския комитет на БКП във Видин. От 1980 г. е главен редактор на в. „Червено знаме" — Видин. От 1981 г. е председател на изпълкома на общинския народен съвет — Видин. През 1984—1987 г. е председател на окръжния комитет за държавен и народен контрол във Видин. През март 1987 г. е избран за първи секретар на общинския комитет на БКП — Видин. Член е на бюрото на окръжния комитет на партията.

СИМЕОН ИВАНОВ СЛАВОВ — първи секретар на общинския комитет на БКП — Сливен.

Роден е на 1 декември 1937 г. в Сливен. Има висше образование — инженер-технолог. Завършил е и двегодишния курс за следдипломна квалификация на Академията за обществени науки при ЦК на КПСС. Висшето си образование завършва във Висшия институт за хранително-вкусова промишленост в Пловдив през 1960 г. Трудовата си дейност започва като главен инженер в консервния комбинат „Иван Лилов" в Сливен. Избиран е за секретар на заводския комитет на ДКМС. През 1966—1972 г. е заместник-председател на изпълкома на градския народен съвет в Сливен. От 1972 до 1974 г. е секретар на градския комитет на БКП — Сливен. След това завежда отдел „Наука и образование" на окръжния комитет на партията — Сливен. Впоследствие е секретар на общинския комитет на БКП — Сливен. През 1979—1986 г. е заместник-председател на изпълкома на окръжния народен съвет в Сливен. Секретар е на учрежденския партиен комитет. От февруари 1986 г. е секретар на окръжния комитет на партията — Сливен по организационните въпроси. През февруари 1987 г. е избран за първи секретар на общинския комитет на БКП в Сливен. Удостоен е със званието „Заслужил деятел на местната промишленост".

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ЗА ПАРТИЙНАТА ПРОСВЕТА

В помощ на участниците в учебните звена на партийната просвета Партиздат пусна от печат брошури под следните заглавия:

„Нов етап в развитието на българската социалистическа нация“ от **Тодор Ганчев** — к. ю. н.

„Социална политика и жизнено равнище“ от ст. н. с. **Мария Бойчева** — к. ик. н.

„Аграрната политика на партията през деветата петилетка“ от доц. **Кръстю Петров** — к. ик. н.

„Преустройството на образованието и подготовката на кадри за народното стопанство“ от проф. **Любен Димитров** — д-р на педагогическите науки, доц. **Христо Христов** и **Стефан Чернев.**

„Актуални проблеми на художествената култура“ от проф. **Любомир Павлов** — д-р на ф. н.

„Нови измерения на борбата срещу отрицателните явления“ от доц. **Васил Проданов** — к. ф. н.

ПРЕХОДНИ ФОРМИ НА ВЛАСТ КЪМ СОЦИАЛИЗЪМ

Станка Стоянова

В тази книга се изследва един сложен и особено важен проблем за съвременния революционен процес — преходните форми на политическа власт към социализъм. Днес редица новоосвободени от колониализма страни търсят подходящи форми и подходи за решаване на демократичните задачи, които ще създадат предпоставки за преход към социализма. В своя труд авторката изследва само тези преходни типове политическа власт, които постепенно водят към социализъм, като създават предпоставки за това. Тя изяснява кой демократичен тип власт може да реализира най-сигурно прехода към социализъм, каква стратегия на класовите и политическите съюзи ще реализира програмата на преходните преобразования, коя е най-подходящата политическа форма в прехода. В книгата се разглеждат и въпросите за хегемонната роля в различните преходни формн на власт и нейното проявление, за ръководната роля на авангардните марксистко-ленински партии в преходните преобразования, за правилната етапна икономическа обосновка на властта и др.

Въпреки че развитието на народите към прогрес има вече свой исторически орнентир — съветска власт, социалистическото преустройство на обществения живот, съвременната практика предявява нови изисквания към теорията за решаване на новите проблеми, възникнали в прехода към социализъм.

Digitized by Google

ISSN0204—8574

МИХАИЛ ГОРБАЧОВ

ЗА ПРЕУСТРОЙСТВОТО И КАДРОВАТА ПОЛИТИКА НА ПАРТИЯТА

Под това заглавие Партиздат публикува в отделна брошура доклада и заключителното слово на генералния секретар на Централния комитет на Комунистическата партия на Съветския съюз Михаил Горбачов пред пленума на ЦК на КПСС и решението на пленума, състоял се на 27 и 28 януари 1987 година. Докладът съдържа следните раздели: Преустройството — обективна необходимост; Да се задълбочава социалистическата демокрация, да се развива самоуправлението на народа; Кадровата политика в условията на преустройството.

XI КОНГРЕС НА ГЕРМАНСКАТА ЕДИННА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

17—21 април 1986 г.

ДОКЛАДИ И РЕШЕНИЯ

Партиздат пусна от печат в отделно издание материалите на XI конгрес на Германската единна социалистическа партия. В книгата са поместени Отчетният доклад на ЦК на Германската единна социалистическа партия пред XI конгрес на ГЕСП, изнесен от генералния секретар на ЦК на ГЕСП Ерих Хонекер на 17 април 1986 година, както и Решението на конгреса по Отчетния доклад на ЦК на партията и Отчетът на Централната ревизионна комисия на ГЕСП. Следват речта пред конгреса на генералния секретар на ЦК на КПСС Михаил Горбачов, приветствието на ЦК на БКП, прочетено от члена на Политбюро и секретар на Централния комитет Милко Балев. Поместени са Директивите на XI конгрес на ГЕСП за петгодишния план за развитие на народното стопанство на ГДР през 1986—1990 година, отчетът на комисията по писмата и заявленията пред конгреса, призив за солидарност, приет от XI конгрес на партията, съобщени са имената на другарите, избрани на конгреса в централните ръководни органи на партията. Книгата завършва със Заключителното слово на генералния секретар на ЦК на ГЕСП Ерих Хонекер.

XIX КОНГРЕС НА МОНГОЛСКАТА НАРОДНОРЕВОЛЮЦИОННА ПАРТИЯ

В отделна книга Партиздат публикува докладите и решенията на XIX конгрес на Монголската народнореволюционна партия, състоял се на 28—31 май 1986 година.

20700 Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ
ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ,
СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

Партиен живот

ИСАНИЕ НА ЦК НА БКП
СИТЕЛ НА ОРДЕН
ЕОРГИ ДИМИТРОВ●
СОФИЯ
АПРИЛ
1987

LIBRARY
JUN 02 1987
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

Digitized by Google

Digitized by Google

ПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП

№ 6 АПРИЛ 1987 ГОДИНА

ГОДИНА XXXIV ISSN 0204-8574

ЪДЪРЖАНИЕ

В ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП

ЪОБРАЖЕНИЯ ЗА ПО-НАТАТЪШНОТО РАЗВИТИЕ НА КООПЕРАТИВНОТО ДВИЖЕНИЕ В СЪОТВЕТСТВИЕ С КУРСА ЗА КАЧЕСТВЕНО НОВ РАСТЕЖ — разработени под ръководството на др. Тодор Живков 3

Уводна – Октомври – революцията продължава 17

ПРЕУСТРОЙСТВО В ПАРТИЙНО-ОРГАНИЗАЦИОННАТА РАБОТА

Иван Винков – В условията на самоуправлението 24
* – Висока ефективност на контрола 31
Димитър Димов – Диалектическите противоречия в партията 47

Опит и проблеми
Любен Виденов – Кварталът, в който живеем 55
Мария Дунгьова – Взаимоотношения с висока стойност . . 60

Читателите дописват статията
Иванка Александрова – Грижи за човека-творец 66
Георги Чанков – Две качества, които не бива да се противопоставят 68
Петко Петков – Умение за прегрупиране на силите 69
Наталия Гърчева – Способност за преодоляване на трудностите 71
Нашата публицистична анкета
Йорданка Николова – Промяна не настъпва 72

Digitized by Google

Петко Руев — Решаващ фактор 73

Контролна и ревизионна дейност
Стоян Кръстев — Принципно с принципите 76

ЗА КАЧЕСТВЕНО НОВ РАСТЕЖ В ИКОНОМИКАТА

* — По магистралите на сътрудничеството 84
Косьо Косев — Към висока ефективност 84
Стоил Найденов — Силата на братското рамо 90

ЧИТАТЕЛИТЕ СИГНАЛИЗИРАТ, ПРЕДЛАГАТ, ПИТАТ

Иван Събев — Колко членски внос да се плати? 97

ВЕТЕРАНИТЕ РАЗКАЗВАТ

Йото Кръстев — Поезия и революция 98

ВЪТРЕШНОПАРТИЙНА ИНФОРМАЦИЯ

Олег Бенов — В солъсък със стереотипите 103
Пенка Янакиева — В съответствие със съвременните изисквания 107
* — Близко сътрудничество 111
* — Кадрови промени в партийните органи 112

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Йото Кръстев *(главен редактор)*, Георги Бърдаров, Георги Ванев, Асен Веселинов, Коста Димов, Кирил Иванов, Николай Иванов *(зам. главен редактор)*, Мила Илиева, Стоян Кръстев *(първи зам. главен редактор)*, Стоил Найденов *(зам. главен редактор)*, Иван Рачев, Петко Стамов, Йордан Хаджиев, Гено Цонков

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска" 7,
тел. комутатор 87-14-11,12

Дежурен редактор: Мила Илиева Зам. отговорен секретар: Йорданка Кирилова
Коректори: Недялка Труфева, Зоя Стефанова

Дадена за набор на 8. IV. 1987 г. Подписана за печат на 23. IV. 1987 г. Тираж 56 500. Формат 60/100/16. Обем 7 коли.

ДП „Димитър Благоев" — София, ул. „Ракитин" № 2, тел. 46-31

Digitized by Google

В ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП

Политбюро на ЦК на БКП на своето заседание от 31 март тази година обсъди и единодушно утвърди „Съображения за по-нататъшното развитие на кооперативното движение в съответствие с курса за качествено нов растеж", разработени под ръководството на другаря ТОДОР ЖИВКОВ.

СЪОБРАЖЕНИЯ

за по-нататъшното развитие на кооперативното движение в съответствие с курса за качествено нов растеж

Кооперативното движение у нас има дълбоки корени и почти вековна история. Още от самото си зараждане то се развива под въздействието на социалистическите идеи.

Както е известно, нашата партия винаги е считала, че кооперациите имат обективно необходимо място в изграждането на социалистическото общество, че кооперативната собственост е неделима част от социалистическата собственост, която трябва да се развива и обогатява.

Българската комунистическа партия провежда политика на активно подпомагане на развитието на кооперативното движение в съответствие с конкретните условия и изисквания на всеки етап от социалистическото строителство. **Тази политика е насочена към всестранно разгръщане и използване на неговите възможности.** През последните години проблемите на кооперативното движение бяха обсъждани неколкократно:

— През юни 1979 година Политбюро на ЦК на БКП прие решение „За по-ефективно развитие на дейността на Централния кооперативен съюз.

— С програмно съдържание бе и разговорът на срещата на Политбюро на ЦК на БКП с Изпълнителния комитет на Централния кооперативен съюз през март 1982 г.

— В разисканията на Декемврийския пленум (1986 г.) също така бяха изведени важни постановки за разгръщане на възможностите на кооперациите в новия етап на нашето развитие.

Днес кооперативната система на страната е мощна стопанска и социална структура, неотделима част от социалистическото народно стопанство.

Същевременно ние си даваме сметка, че в кооперативното движение има все още много неизползвани възможности, допус-

Digitized by Google

кат се и някои слабости, които пречат на кооперативната система да се разгърне в пълна сила, да окаже още по-значимо влияние в развитието на икономиката и в реализацията на социалната политика на партията.

— Не може да не се отбележи стремежът на някои органи да провеждат на практика линия на „одържавяване" на кооперациите, тъй като предпочитат административните лостове на работа пред икономическите.

— Все още не е преодоляно схващането кооперациите да се смятат като отделен „кооперативен" отрасъл. Това остаряло виждане, овладяло и Централния кооперативен съюз, несъмнено е пречка в развитието на кооперациите.

— Пренебрегва се в редица случаи ролята и мястото на кооперациите в съвременните условия, недостатъчно се разгръщат и използват възможностите им, не са преодолени една немалка част от слабостите, констатирани години наред в тяхната всекидневна дейност, и т. и.

За премахването на тези недостатъци са провеждани редица мерки, но в новите условия традиционният подход очевидно е изчерпал своите възможности.

Сега промените в кооперативното движение не могат да се ограничат с подобни мерки, с въвеждането на някои подобрения в кооперативната система.

Задачата, която си поставяме, е да издигнем ролята на кооперативното движение в съответствие с изискванията и критериите на стратегическия курс за качествено нов растеж, да превърнем кооперацията в един от важните фактори за практическото провеждане на този курс.

— Сега е необходимо да осмислим натрупания богат специфично български опит и постиженията на другите социалистически страни в кооперативното движение от гледна точка на изискванията на съвременната научно-техническа революция, на обективните закономерности на обществено-икономическото развитие на сегашния етап и на широкото разгръщане на самоуправлението.

— На тази основа следва да се формулират новият статут на кооперациите, взаимоотношенията между участниците в кооперативното движение и произтичащите от това промени в структурно и организационно отношение.

ЗА РОЛЯТА НА КООПЕРАЦИИТЕ В СЪВРЕМЕННИЯ ЕТАП НА РАЗВИТИЕ, ЗА ТЯХНОТО МЯСТО В ИКОНОМИКАТА

Първо. Кооперациите, кооперативното движение и кооперативната собственост трябва да се развиват като единна и неразделна част от народностопанския комплекс на страната.

В това направление, в хода на структурното преустройство на икономиката, ние можем и трябва да направим **решителна крачка за разгръщането на принципно нови сфери и форми в**

Digitized by Google

кооперативната дейност, за нарастване на нейната социално-икономическа ефективност.

За това са налице качествено нови предпоставки.

— Както е известно, ние пристъпихме към практическото осъществяване на постановката за собственика и за стопанина на социалистическата собственост, към широко и всеобхватно прилагане на самоуправлението.

— Става дума за новите големи права, отговорности и задължения на трудовите колективи и на самоуправляващите се организации като стопани на социалистическата собственост за нейното използване, развитие и обогатяване.

— Между принципите и подходите, които сега се прилагат чрез самоуправлението в областта на „държавния сектор" на социалистическата собственост, и принципите и методите, дълбоко залегнали в кооперативното движение, има много общи черти, много сродни моменти.

От друга страна, както между собственика и стопанина, така и между държавната и кооперативната собственост няма непроходима граница.

— Те са в неразривно, в диалектическо единство и взаимно се развиват, допълват и обогатяват. А това се отнася и за конкретните форми на организация, кооперираме и комбиниране на труда, чрез които се осъществяват отношенията по повод на социалистическата собственост — в производството, в разпределението и т. н.

— В кооперативната система например има редица организации, които функционират на базата на собственост, която без да е одържавена нормативно, по същество е загубила кооперативния си характер.

— Чрез изграждането на аграрно-промишлените комплекси на основата на кооперативната собственост се интегрираха възможностите на едрата индустрия от държавния сектор и от селското стопанство.

Могат да се посочат и редица други примери в това отношение. Очевидно по въпроса за развитието на държавната и на кооперативната собственост има и съществени теоретични проблеми, по които думата трябва да си кажат специалистите. Има и редица моменти, които трябва да се решат нормативно, включително и да се преразгледат някои разпоредби на съответните закони.

Но главното в случая е едно: тази собственост е социалистическа, тя е неделима! И следователно формите на нейното използване, обогатяване и развитие съобразно с техните специфични предимства трябва да се използват най-пълно за разгръщане на интересите и силите на трудещите се, на тяхната социална активност при решаването на новите задачи. От тази гледна точка няма принципно различие между кооперацията и сдруженията на самоуправляващите се организации и колективи.

Какво произтича от всичко това за нашата практическа работа?

— На първо място, трябва да се разкриват широки възможности за развитие на кооперативната собственост в цялото многообразие и богатство на нейните форми.

— Трябва да се даде простор за усъвършенстване на кооперативната собственост чрез обединяването на лична соб-

Digitized by Google

ственост (материали, съоръжения, финансови средства и т. н.) чрез интегриране на собствеността на кооперативни колективи и т. н.

— Същевременно трябва да развиваме и занапред съществуващата кооперативна структура при създалите се на практика форми на собственост, без да се извършват на сегашния етап формални промени в статута на тази собственост.

Следователно сега задачата е в максимална степен да се използват тези форми, с които сега разполагаме, и същевременно да разгърнем нови възможности пред кооперативната собственост.

Второ. Кооперациите трябва да се развиват като равноправни и равноотговорни партньори на държавните, стопанските и социалните структури, при решаването на социално-икономическите задачи във всички сфери на нашето развитие.

В практически план това означава:

— Самоуправляващите се организации широко да се съюзяват с кооперациите на базата на взаимния интерес при решаването на важни проблеми в задоволяването на потребностите на населението от стоки и услуги, в развитието на социалната инфраструктура в селищните системи и т. н.

— Кооперативните форми на организация на труда трябва свободно и широко да се прилагат за по-пълно използване в извънработно време на машините, съоръженията и суровините, стопанисвани в самоуправляващите се организации.

— Кооперацията, не на последно място, трябва да се превърне в едни от мощните лостове за ефективно насочване и оползотворяване на **индивидуалната трудова инициатива** в най-различни сфери: в производството на стоки и услуги, в строителството, в селското стопанство и т. н.

Този подход ще позволи кооперациите да увеличат своя принос в икономиката на страната, в решаването на социалните проблеми чрез:

— развитието на нови форми и създаване на възможности за кооперираме и сдружаване както на граждани, така и на самоуправляващи се колективи и организации;

— утвърждаване на кооперативните организации като **социалистически конкуренти и взаимнодопълващи се партньори на „държавните" стокопроизводители,** като дразнители на спокойствието на монополните производители на стоки и услуги;

— разширяване на кооперативните форми на дейност в нови и нетрадиционни досега за нас области на материалното производство, социалната и духовната сфера;

— увеличаване на масата на труда общо в народното стопанство чрез използване на гъвкави кооперативни форми на неговата организация, чрез включване в трудовите процеси на икономически неактивни лица и на работници и специалисти в извънработното им време и т. н.

Това изисква в съвременните условия кооперативното движение да придобие **редица качествено нови черти.**

— Механизмът на самоуправление, използван години наред в кооперациите, следва да осигури **по-висока степен на самостоятелност в труда и в управлението.**

Digitized by Google

— Необходимо е обединяването в кооперативната общност **да съхранява личния икономически интерес, да развива механизма на стопанската сметка и на стоково-паричните отношения**, да поддържа съревнователна активност между членовете на кооператива за по-ефективна стопанска дейност.

— Да се създадат нови възможности за разгръщане на икономическата инициатива на всеки индивид по пътя на органичното **съединяване на личния с груповия и обществения икономически интерес.**

— Кооперативната собственост следва да се развива като естествен **продължител и приемник на традиционния индивидуален стереотип на стопанисване и на колективните форми на организация на живота.**

Особено важно място трябва да заемат кооперациите в ефективното решаване на задачата за постигане на **съответствие между характера и равнището на труда и степента на обобществяване на производството в редица области на нашата икономика.**

— Чрез ефективни кооперативни форми да се предотврати прекалено високата степен на окрупняване на производството в редица сфери на дейност (услуги, занаятчийски производства, ремонтна дейност и т. н.), където това води до „раздуване" на управленския апарат, до влошаване на обслужването, до незаинтересованост на работника от конкретните трудови резултати, до оскъпяване на производството и услугите и т. и.

— Кооперациите трябва да бъдат ефективна алтернатива на стремежите за организационна „гигантомания", да съдействуват за развитието на гъвкави и адекватни форми на трудова дейност съобразно с характера и със спецификата на съответната сфера.

Ето защо е необходимо задълбочено да се прегледат съществуващите кооперативни и други структури в редица сфери на нашата икономика и да се въведат адекватни организационно-производствени изменения с цел да се повиши тяхната ефективност.

Издигането на **социално-икономическото значение** на кооперативното движение ще създаде условия за:

— засилване на производственото и технологическото кооперираме между държавната и кооперативната промишленост;

— повишаване на производителността на труда в кооперативните организации, където тя е значително по-ниска от постигнатата в държавния сектор;

— увеличаване на номенклатурно-асортиментното разнообразие и обема на стоките за потребление и на услугите, за подобряване на тяхното качество;

— разширяване на участието на кооперациите на международния пазар и развиване на валутно-експортните възможности на страната

Повишаването на **стопанския и на социалния престиж на кооперациите** изисква и промяна на отношението на държавните органи към тях. За да се приведе в действие „социално-икономическата пълноценност" на кооперативната система в народностопанския организъм, трябва на всяка цена да се осигури **равноправие и коректност** в диалозите на ръководствата на коопе-

Digitized by Google

рациите с планиращите органи, с народните съвети, със снабдителните организации и други. Тези нови по своя характер отношения трябва да **съдействуват** за:

— ускорено развитие на материално-техническата база на кооперациите и технологичното им обновление;

— подобряване на ресурсното осигуряване на кооперативните дейности и повишаване на дела на местните суровини в тях;

— намаляване на губещите дейности и превръщането им в печеливши и т. н.

По този начин ще нарасне приносът на кооперативното движение за повишаване на жизненото равнище на трудещите се.

ПО ОБХВАТА НА ДЕЙНОСТТА НА КООПЕРАЦИИТЕ

Кооперациите сега имат утвърдени позиции в редица сфери на икономиката — търговия и обществено хранене; производство, изкупуване и преработка на селскостопански произведения; услуги и производство на изделия за бита и т. н.

На сегашния етап развитието на тези дейности в кооперациите е **необходимо, но е недостатъчно.**

Кооперативното движение трябва да **навлезе в нови области на материалното производство, социалната и духовната сфера.**

Става дума за възможността и необходимостта кооперациите да обхванат редица **нови сфери:**

— строителни и транспортни дейности;

— селскостопански дейности;

— пълноценно използване на съществуващите промишлени производствени мощности;

— изграждане и съвместно използване на инфраструктурни обекти и системи;

— консултантски и управленски услуги;

— изследователски и инженерно-внедрителски дейности;

— обучение на кадри;

— медицински услуги;

— кредитни и други взаимоспомагателни дейности;

— лизингови услуги;

— някои културни и просветни дейности и т. и.

Кооперациите могат да имат съществен принос за развитие и обогатяване на тези сфери на дейност, за реализиране на значими стопански и социални резултати.

Така например в селското стопанство наред с аграрно-промишлените комплекси кооперациите могат да окажат голяма помощ в рационалното използване на пустеещи, маломерни и малко продуктивни площи — такива у нас сега има за съжаление немалко.

— От една страна, АПК поради различни причини не се интересуват от тези площи, а от друга — в повечето от случаите отделният индивид не е в състояние да се справи сам с тази задача поради липса на малка механизация и на други условия.

Ето тук кооперациите могат да помогнат много — да организират усилията на повече хора в оползотворяването на земята и в подбирането на такива култури, които да са ефективни върху тези площи.

Digitized by Google

— Това е резерв за използване на възможностите на пенсионери и на други граждани да произвеждат за себе си и за обществото.

— В този случай самата кооперация ще бъде не само организациониата форма, но и колективнинят притежател на необходимата малка механизация, строител и стопанин на иригационни съоръжения, снабдител с торове и средства за агрохимическа защита, организатор на транспортното обслужване, изкупуването, обработката на продукцията и т. н.

Или да вземем пример от друга сфера — промишлеността.

— Правилно ще бъде кооперативните форми на организация на труда да се прилагат широко за по-пълното използване на машините, съоръженията и суровините в стопанските организации.

— Става въпрос за възможността членовете на трудовите колективи, а така също и други можещи и желаещи граждани в извънработното време да използват материално-техническата база, като се организират на принципа на кооперацията.

— Условията за работа и разпределението на дохода от нея трябва да се договарят между стопанската организация и кооператориге.

По този начин ще създадем още един канал за по-ефективно използване на производствените мощности, суровините и материалите.

Големи са ролята и мястото на кооперациите в организирането и целенасоченото използване на **индивидуалната и на груповата трудова инициатива.** Това не означава, че кооперациите ще имат монополното право в тази сфера — тук те трябва да се конкурират с други организации за по-ефективно използване на индивидуалния труд.

— Необходимо е именно чрез специфичните кооперативни форми да се създаде гъвкава и мобилна организация за обхващане на желаещите да упражняват индивидуален труд в свободното си време, да се създадат условия за по-висока производителност на труда чрез неговото механизиране, автоматизиране, осигуряване на суровини, материали и т. н.

— Кооперациите могат и трябва да бъдат надеждни гаранти и бариери пред развитието на отрицателните явления в тази дейност, да не допускат индивидуалният труд да се изроди в егоистична и чисто печалбарска дейност.

Качествено ново развитие трябва да получат **кооперативните дейности за услуги на населението** — да се доближат до хората. Тук възможностите на кооперацията са най-големи и е необходимо да се използват най-рационално.

— Трябва да си поставим за задача постигането на съвременни нормативи за зони на обслужване в селищните системи, примерно: до 2—3 км за всекидневни услуги, до 8—10 км за услуги от периодичен характер и до 20—25 км за редки и случайни услуги. Това е една реална задача, която е постигната от кооперативните системи на някои социалистически страни.

— Големи резерви в тази насока съдържа и усъвършенстването на организацията на търговските и на изкупвателните дейности, особено в селскостопанските и обезлюдяващите се райони.

Digitized by Google

Стремежът трябва да бъде такъв, **че да се стигне, образно казано, до „портата“ на индивидуалния производител и потребител.**

— Място в този процес имат и обектите за самообслужване, съоръжени с лесни за усвояване технически средства с висока степен на автоматизация.

Главното поле за изява, основната територия, на която трябва да се разгърнат кооперациите във всички сфери, е селищната система.

— Във всяка селищна система с помощта на специфичните предимства на кооперациите могат да се преодолеят „белите полета“ в задоволяването на потребностите на хората от стоки и услуги с богат асортимент, като се използват най-пълно местните природни, материални и трудови ресурси.

— Кооперациите да бъдат активен фактор в селищните системи за организиране на сдружения за по-добро използване на транспорта, на търговската и на складовата база и т. н.

По този начин кооперативното движение ще съдействува и за преодоляване на негативните миграционни процеси.

Разбира се, това не означава, че пред създаването и развитието на нови кооперативни организации се поставят териториални ограничения.

— Тъкмо напротив, с „отварянето“ на селищните системи, с интегрирането на техните възможности за решаването на общи икономически и социални проблеми всяка кооперация ще може по-добре да върши своята работа в отделна териториална единица.

— Кооперациите и сдруженията трябва да могат да излизат от окръжните граници, да разширяват дейността си в съседни окръзи и селищни системи, да се интегрират на основата на специализация с други кооперативни и държавни самоуправляващи се организации и т. н.

С други думи, **не може да има изобщо „забранени“ зони за дейност на кооперациите в социално-икономическия живот на страната.**

ЗА ОРГАНИЗАЦИЯТА И УПРАВЛЕНИЕТО НА КООПЕРАЦИИТЕ И НА КООПЕРАТИВНОТО ДВИЖЕНИЕ

По отношение на организацията на кооперативните форми на дейност занапред трябва да се създават широки възможности, да се пресичат всякакви опити за налагане на шаблон. Инициативността за организиране на кооперативна дейност не може да бъде монопол на когото и да е — тя може да бъде както по линия на „организираните“ кооперативи, така и по линия на инициативата на отделни индивиди, на самоуправляващи се стопански организации и т. н.

Очертават се две перспективни направления в организацията на кооперативното движение:

— създаване на **динамични кооперативни структури;**

— създаване на **относително постоянни кооперативни структури.**

Digitized by Google

Тези структури трябва да имат възможност да бъдат в постоянно взаимодействие, да се преливат и т. н. И двете структури са равноправни участници в кооперативното движение.

Динамичните кооперативни структури имат силно децентрализиран характер и се образуват и прекратяват дейността си в зависимост от конкретните потребности за определен вид дейност.

Отличителна черта на тяхната работа е **пълната самостоятелност** при формирането на трудовите колективи, разпределението на задълженията и на получения доход и т. н.

Основната форма за регулиране на дохода на участниците в тях трябва да бъде подоходният данък.

Такива динамични кооперативи могат да бъдат:

Трудовите сдружения в предприятията.

— Създават се по инициатива на ръководството на предприятието за извършване на допълнителен труд.

— Ползват под наем оборудване, материали, енергия и т. н. от предприятието в извънработно време.

Специализирани трудови групи към предприятията или кооперациите.

— Създават се по инициатива на ръководствата на предприятията за привличане на външни работници и специалисти на целодневна или почасова работа.

— Използват предимно собствено имущество, но могат да се договарят и за наемане на имущество от съответната организация.

Самостоятелни трудови сдружения.

— Това са юридически лица, които работят на пълна стопанска сметка, сами осигуряват работни помещения, средства за производство, оборотни средства и т. н.

— Образуват се по инициатива на сдружителите, като се регистрират в съответните компетентни органи.

— Работят на основата на Примерния устав на кооперациите.

Тези трудови сдружения трябва да се развиват главно в областта на услугите (ремонт, таксиметров транспорт и т. н.) и високоинтелектуалните дейности (проектиране, юридическо обслужване, програмни продукти и т. н.).

При необходимост трябва да могат да се създават и други видове динамични кооперативи.

При относително постоянните кооперативни структури като основна организационна и стопанска единица трябва да се развива кооперацията.

— Тя трябва да разполага с широки права и пълномощия за организацията на дейността си, за сдружаване с други организации, за осъществяване на научна, технологическа, търговска, инвестиционна дейност и т. н.

— Вътрешната структура на кооперацията трябва да се освободи от ненужните бюрократични окови и управленски „пирамиди".

Целесъобразно е кооперациите да се създават по инициатива и от долу, и от горе — във всички случаи обаче трябва да се спазват кооперативните принципи при образуване на кооперациите.

Digitized by Google

Кооперацията трябва да бъде открита организация за членуване, включително и за имуществено участие на гражданите.

Занапред ще бъде правилно членовете и учредителите на кооперации да могат да бъдат:

— **физически лица,** които се кооперират за съвместно извършване на стопанска и друга общополезна дейност;

— **юридически лица,** като колективни членове.

Кооперацията ще осъществява стопанската си дейност чрез включените в състава ѝ **първични кооперативни колективи.**

Първичните кооперативни колективи се създават по инициатива на кооперациите или по инициатива на заинтересовани физически лица за съвместно извършване на стопанска и друга дейност.

— Необходимо е да се осигури опростена система за формиране и регистриране на първичните кооперативни колективи пред съответните компетентни органи, като задължението за това се поеме от инициаторите за тяхното създаване — граждани или съответната кооперация.

Същевременно регистрирането на тези колективи в компетентните държавни органи трябва да се използва за:

— приоритетно насочване дейността на кооперациите в сфери, където има недостиг на стоки, услуги, неизползвани мощности и ресурси и т. н.

— регулиране на индивидуалните и колективните доходи чрез подоходния данък;

— предотвратяване на спекулативни и други неправомерни действия на кооперативните членове и колективи.

В първичните кооперативни колективи могат да извършват стопанска и друга обществено полезна дейност:

— членове на кооперациите;

— работници и служители в свободното от служебните си задължения време;

— учащи се, пенсионери, домакини и други категории лица.

Броят на заетите в първичните колективи трябва да се определя единствено от спецификата на съответната дейност.

И динамичните, и постоянните кооперативни структури трябва да имат широки права за сдружаване — по целия фронт на възпроизводствения процес както помежду си, така и с другите самоуправляващи се организации.

С оглед създаване на по-добри условия за координация и подпомагане дейността на кооперациите целесъобразно е да се запази и занапред утвърдилата се практика за обединяването им в **кооперативни съюзи.**

— Членове на кооперативните съюзи могат да бъдат (при желание) и звена от динамичната кооперативна структура.

— **Не трябва да се счита, че е задължително всички кооперации да бъдат членове на някой кооперативен съюз** — някои от тях могат да не членуват в нито един от съюзите.

При обединяването им в съюзи и сдружения кооперациите запазват всички свои права и задължения и самостоятелност на управлението.

Кооперативните съюзи разработват насоки и програми за развитие на кооперативните дейности. Те координират и подпомагат членовете си за постигане на целите и задачите на дей-

Digitized by Google

ността им, за образуване на нови кооперации и кооперативни сдружения. **Кооперативните съюзи:**

— Организират стопанска и друга дейност от общ интерес за своите членове: изследователска, технологическа, информационна, подготовка на кадри; изграждат общи търговски, производствени и обслужващи предприятия и т. н.

— Представляват и защитават интересите на членовете си пред държавните, обществените, кооперативните и други органи и организации по техни пълномощия.

Кооперативните съюзи се организират на основата на: териториален признак; технологическа, предметна или суровинна обвързаност; по други признаци. В зависимост от това те могат да бъдат:

— териториални;
— търговски;
— промишлени;
— селскостопански;
— по различни видове услуги;
— всестранни и т. н.

На настоящия етап е целесъобразно да се стимулира обединяването на кооперациите в съюзи, изградени на териториален принцип.

— Това се определя от съществуващото състояние на кооперациите и техните сегашни възможности.

— С разгръщането на кооперативното движение постепенно трябва да се развиват и другите форми на обединяване в съюзи.

Новият подход в организацията на кооперативното движение налага съществено изменение **във функциите и задачите на Централния кооперативен съюз.**

Необходимо е съюзът да преустрои дейността си на принципите на асоциирането, да се превърне в своеобразна асоциация на кооперациите.

Във връзка с това Централният кооперативен съюз трябва да изпълнява следните основни функции и задачи:

— посредничи между кооперативните организации и държавните органи при разработката и провеждането на основните задачи, които се поставят пред кооперативното движение;

— провежда единна технологическа, инвестиционна и пазарна политика в рамките на кооперативното движение;

— координира дейността на кооперативните съюзи с оглед повишаване ефективността на стопанската дейност;

— организира провеждането на мероприятия от общ интерес на своите колективни членове;

— представлява кооперативното движение в страната пред международните кооперативни съюзи и други организации;

— стимулира конкуренцията между членовете си и между тях и държавните стопански организации.

Централният кооперативен съюз е активен участник в **международното кооперативно сътрудничество,** но тук също има възможности за развитие, за по-богато двустранно и многостранно взаимодействие.

— Наред с обмяната на опит за организацията на кооперацията, за нейното място в обществото, може да се премине и

Digitized by Google

към по-широка размяна на стоки и услуги, към по-активен търговски обмен.

— Това предполага и развитието на преки международни контакти с регионални и специализирани кооперативни съюзи и отделни кооперации.

В съответствие с приетите принципи е необходимо в кооперативната система да се изгради **Център за електронизация.**

В **управлението** на кооперативното движение и във **взаимоотношенията** между държавата и кооперациите е необходимо да намерят адекватно отражение новите икономически условия.

Целесъобразно е и в бъдеще кооперативното движение и неговото управление да се развиват на основата на доказалите своята жизненост кооперативни принципи на самоуправление:

— доброволност на участието;

— изборност на ръководните органи и отговорност за извършената от тях работа пред общите събрания;

— равенство в правата и задълженията на членовете и т. н.

От принципно важно значение е взаимоотношенията на кооперациите с държавните органи да се поставят на **реална икономическа основа.**

— Както във всяка друга област на икономиката и тук трябва решително да се премахнат административно-бюрократичните пречки, да се ликвидира опекунството.

— Трябва да се установят равноправни и равноотговорни отношения между страните — участници в диалозите на всички равнища.

В основата на тези взаимоотношения трябва да се постави **договорното начало.**

Компетентните държавни органи могат да възлагат на кооперативните организации изпълнението на държавни поръчки в съответствие с профила на тяхната дейност. Тези поръчки се оформят с договор, в който са определени задълженията и правата на всяка от страните.

— С възлагането на държавните поръчки компетентните държавни органи трябва да поемат и задължението за осигуряване на необходимите ресурси и условия за тяхното изпълнение.

— Държавните поръчки се възлагат чрез кооперативните съюзи. Отделни поръчки по целесъобразност могат да се възлагат и пряко на кооперациите.

— Поръчките на народните съвети по принцип следва да се възлагат на кооперациите.

По взаимна договореност държавните органи могат да възлагат **дълготрайни** поръчки на кооперациите в определени социални и икономически сфери на обществото.

— Отнася се за развитие на определени социални дейности, за преработка на селскостопанска и друга продукция, за развитие на услуги и т. н.

В тези случаи е целесъобразно да се сключват **генерални договори** с държавните органи, на основата на които кооперациите да разработват **дългосрочни стратегии за своето развитие.**

Държавата може да насърчава и подпомага развитието на определени кооперативни дейности чрез предоставяне на данъчни, кредитни, валутни и други поощрения и облекчения.

Когато държавни или други органи възлагат на кооперациите изпълнението на социални поръчки, които не са печеливши

Digitized by Google

или не осигуряват достатъчно висока икономическа рентабилност, тези органи трябва да покриват размера на понесените загуби.

Кооперативните организации и съюзи правят отчисления от своите доходи в държавния бюджет и в общинските народни съвети по установения ред.

В своята дейност кооперацните следва да спазват установените от компетентните държавни органи нормативни документи за:

— определяне цените на произвежданата продукция;

— извършване на научноизследователска и технологическа дейност.

— инвестиционна дейност и т. н.

С други думи, за да не се допуска нелоялна конкуренция с „държавните" стопански организации и за да не се създават предпоставки за неправомерно високи доходи на кооперативните организации, всички нормативни условия на стопанската дейност, които регламентират „изхода" и „входа" ѝ, следва да се отнасят и за кооперациите.

Но по отношение на „вътрешните" процеси на кооперативната дейност и управление трябва да се дадат широки права на кооперативното самоуправление.

Самоуправлението на основната стопанска единица — кооперацията, да се изразява в следните основни права и задължения:

— Самостоятелно планиране, организиране и осъществяване на цялостната дейност и свързаните с нея методи, форми и средства за управление.

— Творческо прилагане на стопанската сметка, като се самоиздържа и самофинансира, осъществява преки връзки с бюджета, банките и пазара и определя самостоятелно вътрешната си организационна структура.

— Самостоятелно разпределяне на дохода, определяне на вида на паричните фондове и начините на тяхното формиране и разходване.

— Самостоятелно решаване за членство в кооперативни съюзи, сдружения и във фондовете за взаимно подпомагане на кооперативните съюзи.

Заплащането на труда в кооперациите да се организира според неговото количество и качество и да се съобразява с конкретните организационно-технически и икономически условия на дейността им.

— Целесъобразно е работната заплата да се регулира централизирано над средната работна заплата в народното стопанство единствено с подоходния данък.

Кооперацинте следва да могат сами да определят основното възнаграждение, стимулите и санкциите за положения труд и получените крайни икономически резултати и т. н.

Самоуправлението на кооперацията следва да се реализира чрез активното участие на нейните членове в избора на управителните и контролните органи: общо събрание, управителен съвет, изпълнителен комитет и контролен съвет.

Самоуправлението в кооперативните съюзи също така трябва да се основава на изпитаните принципи на кооперативната демокрация.

Digitized by Google

— Те трябва да се прилагат по начин, аналогичен на самоуправлението в кооперациите.

Новите виждания за дейността на кооперациите, гъвкавата и динамична организация на труда в тях ще ни помогнат да издигнем на по-високо равнище кооперативната дейност.

Ще можем да развием на ново равнище и теоретическите, и практическите аспекти на проблема за кооперативната собственост и кооперативното движение. На тази основа ще се намали „дългът" на науката в областта на кооперативното строителство и увлеченията към прибързаното „одържавяване" и централизация на управлението в тази демократична по своята природа област.

С предложените нови насоки за развитие на кооперативното движение ще се създадат политически, организационно-икономически и социалнопсихически предпоставки за качествено ново решаване на най-важните задачи в тази област. За практическата им реализация ще бъде необходимо да се разработи и утвърди **нов закон за кооперациите.**

Задачата, която си поставяме, е мащабна. Решаването ѝ изисква **нови подходи, нови виждания.** Нужна е промяна в общественото мислене за кооперациите, в разбиранията за тях като за социалистическа форма на организация на труда.

— Това предполага внасянето на нови елементи в организационната и възпитателната работа на партийните и на обществените органи и организации за ръководството на кооперациите и кооперативното движение.

Необходимо е и занапред Българската комунистическа партия, Българският земеделски народен съюз, всички обществени организации и движения да оказват активна и всестранна помощ, да създават благоприятен обществен климат за широко развитие на кооперативното движение.

Изобщо кооперативното движение трябва да получи нов импулс, нови територии за действие, да се повиши неговата стопанска и социална ефективност в съответствие с курса за качествено нов растеж.

Digitized by Google

ОКТОМВРИ— **РЕВОЛЮЦИЯТА ПРОДЪЛЖАВА**

Както всяка годишнина на Октомври, така и особено неговите юбилен са повод за най-дълбока историческа равносметка. Защото няма друго събитие, което да е оказало такова революционно преобразуващо въздействие върху целия последващ ход на историческото развитие, да е предизвикало толкова многостранни и дълбоки промени в политическия, социално-икономическия и духовния живот на човечеството. Няма явление в съвременния свят, което може да бъде разбрано или обяснено вън от отраженето на пролетарската революция в Русия върху цялата система на политическите, социално-класовите и международните отношения. Безспорно юбилеят на Октомври ще бъде забележително тържество на победилия социализъм. И едновременно с това — фактическа и словесна, политическа и идеологическа полемика с неговите противници — от крайната реакция до радетелите за един „друг" социализъм, които не жалят усилия да тровят съзнанието на масите в своите страни с тези и с „доказателства" за икономически и нравствен „крах" на реалния социализъм, за неговата неспособност да реши насъщните проблеми на човека.

Предстоящата 70-годишнина на Октомври ще бъде отбелязана в нови условия. Те са свързани главно с обстоятелството, че Съветският съюз, Народна република България, социалистическият свят като цяло са навлезли в нов, изключително важен и в много отношения преломен етап на развитие. Той се характеризира с възникването на нови, по-високи обществени потребности, с необходимостта да бъдат решавани кардинални икономически, социални и други проблеми върху основата на изискванията на съвременната научно-техническа революция. Особеността на този етап е, че те не могат да се решават със старите средства и механизми. Необходими са дълбоки качествени промени, остър завой, преустройство в подходите, структурите и методите за осъществяване на принципно новите цели и задачи.

В решенията на последните конгреси на братските партии и особено в решенията на XXVII конгрес на КПСС и на XIII конгрес на БКП, както и в други техни документи е направен задълбочен анализ на равнището, на което се намира социалистическото общество, набелязана е цялостна научнообоснована стратегия за неговото по-нататъшно всестранно развитие.

Може без всякакво колебание да се подчертае, че съдържанието на тази стратегия, революционната смелост, с която бяха анализирани причините и факторите, които ограничават динамиката на развитието, всенародната активна подкрепа от стра-

Digitized by Google

на на народните маси на курса към преустройство, за качествено нов растеж, са пронизани от новаторската, преобразуваща сила на октомврийското начало. Октомври не е събитие на миналото, а революция, която продължава днес и в бъдещето.

★

Историческа заслуга на партията на болшевиките, на целия съветски народ е, че те с чест изпълниха великата историческа мисия — да дадат плът и кръв на новото общество, да построят социализма и с това да осъществяват вековните стремежи на хората на труда към социално разкрепостяване и национална свобода. Партията на Ленин на дело реализира грандиозен план за построяване основите на социализма в Съветска Русия. Индустриализацията на страната, социалистическото преустройство на селското стопанство, изграждането на нов тип икономически отношения, освободени от експлоатация, осъществяването на културна революция, изграждането на националните отношения върху принципа на пълно равенство — това са само главните жалони, които маркират епохалните преобразования, предизвикани от социализма. За пръв път в световната история трудовият човек, неговите интереси и стремежи бяха поставени в центъра на политиката на държавата.

Октомврийската революция сложи началото на планомерното и динамично развитие на производителните сили. Съветската страна скоро ще отбележи увеличение на своя национален доход 50 пъти в сравнение с дореволюционното равнище. При това над 20 от изтеклите 70 години бяха години, в които съветският народ трябваше да отстоява своята свобода и независимост срещу набезите на международната империалистическа интервенция и на вътрешната контрареволюция, в най-тежката и съдбоносна за човечеството война да пречупи гръбнака и да победи чудовището на фашизма, да ликвидира тежките рани от чуждите нашествия, свързани с безмилостни опустошения.

Сега Съветският съюз е една от най-напредналите в икономическо отношение държави. Още през 70-те години съветската страна по научно-технически и икономически потенциал съществено се доближи до равнището на икономиката на САЩ, а по производството на някои най-важни видове продукция и надмина това равнище. Социализмът, главно благодарение на военната мощ на Съветския съюз, постигна военностратегически паритет със силите на империализма, което е основната пречка те да прибягнат до разпалването на термоядрена война. „Опитът на СССР и на другите социалистически страни, се казва в Програмата на КПСС, убедително демонстрира безспорните социално-икономически, политически, идейни и морални предимства на новото общество като по-високо от капитализма стъпало в прогреса на човечеството и дава отговор на въпроси, които буржоазният строй не може да реши."

Всичко, създадено от поколенията съветски хора след Октомври 1917 година, е онази солидна база и предпоставка за осъществяване на новите исторически задачи, набелязани от XXVII конгрес на КПСС, намерили място в утвърдената от кон-

Digitized by Google

греса нова редакция на Програмата на ленинската партия. Целта е да се постигне нов, отговарящ на изменилите се обществени реалности социален динамизъм, да се осъществи цялостно ускорение на общественото развитие. В това сега КПСС вижда ключа за решаването на близките и перспективните, икономическите и социалните, политическите и идеологическите, вътрешните и външните проблеми на социализма.

Стратегията на ускорение, която сега КПСС провежда в живота, безспорно е обусловена от задълбочения, критичен анализ на допуснатите в периода между 70-те и 80-те години застойни и други чужди на социализма явления. Тя е неотделимо свързана с тяхното преодоляване, но не представлява единствената им същност. Тази стратегия е свързана с грандиозните задачи, които XXVII конгрес набеляза да бъдат решени до началото на следващия век. В исторически план това е нова и решаваща крачка за всестранния напредък на съветското общество, на неговото по-нататъшно движение към комунизма. Страната на съветите пристъпва към решаването на задачи, които нямат равни в цялата досегашна история на СССР — до края на века да се създаде производствен потенциал, приблизително равен по мащабите си на постигнатото през всички предишни години, да се увеличи националният доход на СССР два пъти, производителността на труда да се увеличи 2,3—2,5 пъти. Ключът на тази икономическа стратегия е решителното ускоряване на научно-техническия прогрес, коренното преустройство на производителните сили.

Разгръщащият се сега в съветската страна процес на **преустройство** обхваща всички страни на живота на обществото, цели да го изведе на качествено ново равнище на развитие. Крайната цел на преустройството е да се обновят всички страни от живота на страната, да се придадат на социализма най-съвременни форми на организация, най-пълно да се разкрие хуманният характер на социалистическия строй във всички негови решаващи аспекти — икономически, социалнополитически и нравствени. Процесът на преустройството в съветското общество има революционен характер и по размах, и по съдържание. Той категорично се развива на социалистическа основа и цели укрепването и по-нататъшното развитие на основните социалистически принципи, отстраняването на всичко, което е несъвместимо с тях, създаването на условия за най-ефективно използване на огромния потенциал на страната. Дълбоката същност на преустройството се съдържа в кратката, но изразителна формулировка — повече демокрация, повече социализъм!

Решенията на XXVII конгрес на КПСС, курсът към преустройство на съветското общество още веднъж разкриват огромната творческа и съзидателна сила на ленинската партия, нейното умение в максимална степен да извлече уроци от натрупания опит, да изработи всестраино обмислена програма за действие. Ленинският начин на мисъл и действие, болшевишка смелост и настойчивост в осъществяването на набелязаните решения — това сега е израз на революционна приемственост на КПСС към идеите и делото на Октомври. „По дълбоката си революционна същност, по болшевишката дързост на плановете, по хуманната си социална насоченост работата, която се извър-

Digitized by Google

шва сега, е пряко продължение на великите дела, започнати от нашата ленинска партия през октомврийските дни на 1917 година" — подчерта др. М. С. Горбачов пред Януарския (1987 г.) пленум на ЦК на КПСС.

Като провъзгласи курса към преустройство и като възглави този процес в обществото, КПСС започна от себе си, направи задълбочен анализ на стила и методите на собствената си работа, на дейността на всички нейни звена и кадри, на всички равнища. В това отношение значението на Януарския пленум на ЦК на КПСС с основание се определя като историческо.

Новаторският дух на Октомври, ярко въплътен в решенията на XXVII конгрес на КПСС и на Януарския пленум на ЦК на КПСС, намира широк международен отзвук. Расте авторитетът на КПСС и съветската държава в международното комунистическо движение, сред трудещите се от цял свят, нараства притегателната сила на социализма. Трезви политици на Запад основателно предупреждават да не се правят погрешни изводи от острата критика, на която в Съветския съюз се подлагат допускани в близкото минало слабости и недостатъци, а още по-малко да се вземат политически решения, градени върху илюзията за слабост на социализма.

Сега съветското общество е изправено пред дълбоки качествени изменения практически във всички сфери. Революционният характер на тези изменения се определя както от тяхната същност и съдържание, така и от стремителността, динамизма, с които те се извършват, — стремителност и динамизъм, съответстващи на повратния момент в развитието на обществото, на предизвикателството на времето. В тях е въплътена историческата приемственост на днешния ден на съветската страна с духа на революционните преобразования, синоним на които е Великият октомври.

★

Времето, изминало от Октомврийската революция, все по-силно утвърждава правилността на Лениновата мисъл, че нито едно събитие не може да бъде разбрано, ако не се отчита преломът, настъпил в света след Октомври. Главната качествена промяна е превръщането на социализма в световна система. Освободителните революции, чието начало постави Великият октомври, определят политическия облик на двадесетия век. А социалните промени, настъпили през този век, видоизменят условията и създават предпоставките за по-нататъшното прогресивно обществено развитие. Прогресът днес с право се отъждествява със социализма. Световният социализъм се превърна в мощна международна формация. Той се опира на високоразвита икономика, на солидна научна база и надежден военнополитически потенциал. Създаде високоефективни форми за икономическо и военнополитическо сътрудничество — Съвета за икономическа взаимопомощ и Варшавския договор. Изграждането на социализма не минава гладко и безконфликтно, съпътствувано е понякога с противоречия, с грешки и субективистични отклонения. Но социализмът показа възможността да се решават обществе-

Digitized by Google

ните проблеми на принципно нова колективистична основа, изведе социалистическите страни на ново по-високо стъпало на развитие.

Социализмът постоянно усъвършенствува обществените отношения, умножава своята икономическа мощ, увеличава силата и убедителността на своя пример, показва реалния хуманизъм на социалистическия начин на живот. Издига още по-здрави прегради пред идеологията и политиката на война и милитаризъм, на реакция и насилие, пред всички форми на човеконенавистничество, активно подпомага социалния прогрес, показа какви възможности се откриват пред човешката цивилизация.

Великият октомври даде силен тласък на развитието на революционното работническо движение и на освободителната борба иа народите. Това движение се развива, макар и невинаги равномерно, оказва все по-силно въздействие върху политическите и социалните процеси както в отделните страни, така и в света като цяло. Международното комунистическо и работническо движение днес е изправено пред нови задачи. Както никога досега нарастват обективната общност и съвпадението на националните и интернационалните интереси на работническата класа, създават се предпоставки за обединяване на усилията в постигането на общи цели и преди всичко на задачата да се запазят мирът и сигурността на народите.

Националноосвободителната борба на народите, получила вдъхновение от историческия пример на Октомври и намерила реална политическа и нравствена опора в страните на социализма, се превърна в един от най-динамичните фактори на политическите и социалните промени в съвременния свят.

Социализмът, роден от Октомври, сложи край на безразделното господство на империализма в международните отношения, провъзгласи политиката на мир и свобода, на възможност да се решават международните въпроси върху принципа на мирното съвместно съществуване между държавите с различен обществен строй. Тази политика издържа проверката на времето, оказа огромно въздействие върху цялата система на международните отношения. В доклада си за външната политика, изнесен на 14 май 1918 г. пред обединеното заседание на ВЦИК и Московския съвет, В. И. Ленин каза: „... длъжни сме да направим и ние обещаваме на работниците и селяните да направим всичко за мира. И ние ще го направим".

С ленинска последователност и прозорливост КПСС оценява настъпилите дълбоки изменения в съвременния свят. Човечеството е изправено пред избора — или човешкият разум ще вземе връх над безумието на ядрената опасност, или ще продължи да върви към ядрена гибел. Друг път няма. В тези условия КПСС и съветското правителство решително се обявяват за нов подход към проблемите на нашата съвременност, на войната и мира, за ново политическо мислене, което да изхожда от новите реалности. Осигуряването на безопасността на държавите и народите — това сега е преди всичко задача политическа, а не военна. В отговор на изискванията на епохата Съветският съюз води динамична политика на решително ограничаване във въоръжаването, за конструктивен диалог, представи цялостна платформа за решаване на най-насъщните проблеми,

Digitized by Google

от които зависят мирът и безопасността на народите. Декларацията на М. С. Горбачов от 15 януари м. г. за ликвидирането на ядреното оръжие до края на този век намери най-широк отзвук в света. Такъв отзвук получи и неговото предложение за незабавно сключване на отделни споразумения за ликвидиране на ракетите със среден обсег в Европа. Инициативата за преговори по значителното съкращаване на въоръжените сили и обикновените оръжия в Европа, за създаване на зони без ядрено и химическо оръжие, за забрана на химическото оръжие, за създаване на всеобхватна система за международен мир и сигурност и още много други мирни предложения също принадлежат на държавите от социалистическата общност. Съветският съюз практически предлага да се използва историческият шанс за поврат от ядрено противопоставяне към мирно съревнование — икономическо, социално, идеологическо, което ще позволи в обозримо бъдеще човечеството да пристъпи към решаването на острите глобални проблеми, свързани с достойното съществуване на целия човешки род. В това още един път намира израз историческата приемственост в миролюбивия курс на Октомври.

★

Революционното движение в България още от самото свое начало е свързано с борбите на руския пролетариат. Българските тесни социалисти възторжено посрещнаха победата на Октомврийската революция. Ленинизацията на нашата партия всъщност започна под въздействието на историческите уроци и от опита на Октомври. Целият по-сетнешен боен път на партията на българските комунисти е неразделно свързан с борбата и творчеството на съветските братя, на Съветския съюз. Под знака на тази дружба победи социалистическата революция в България, изгражда се новото социалистическо общество. Българо-съветската дружба и сътрудничество се превърнаха в един от главните фактори на социалния напредък в нашата страна.

Днес нашите две братски страни са изправени пред необходимостта да решават качествено нови проблеми, свързани с новия преломен етап в развитието на социализма, на цялата общност. Задачата е да излязат на предни позиции в научно-техническата революция и в икономическата област, което ще разкрие по най-пълен начин предимствата на социализма и на социалистическия начин на живот. Този курс няма приемлива алтернатива, защото другото би означавало да се тъпче на едно място, да се губят важни позиции в историческото съревнование с капитализма.

Българските комунисти, целият български народ следят с подчертан интерес обновителните процеси, които се разгръщат в съветската страна след Априлския (1985 г.) пленум на ЦК на КПСС, XXVII конгрес на КПСС и Януарския (1987 г.) пленум на ЦК на КПСС, разбират, че в развитието на марксистко-ленинската теория и в революционната практика се прави нова историческа крачка напред. Този нов стратегически курс на КПСС ще даде своето благоприятно отражение върху развитието на социалистическата общност и на световната социалистическа система, върху процесите в международното комунистическо и ра-

Digitized by Google

ботническо движение, върху разгръщането на борбата за спасяване на човечеството от термоядрена катастрофа.

Интересът, вниманието и братската солидарност на нашия народ с процесите на дълбоко и всестранно обновяване на съветското общество са продиктувани както от съзнанието за изключителната роля на Съветския съюз в съвременния свят, така и от разбирането, че в много отношения нашата партия и нашата страна са изправени пред общи или близки по характер проблеми. Идеите, развити на Двадесет и седмия конгрес на КПСС, съвпадат в главното, в основното с генералния курс на нашата партия, набелязан в решенията на нейния Тринадесети конгрес, в стратегията за качествено нов растеж в икономиката, във всички социални сфери и дейности.

Решаването на новите задачи може да стане само в условията на още по-пълна интеграция, на по-нататъшно обогатяване на формите и механизмите на всестранното сътрудничество. „В обстановката, създадена след Априлския пленум на ЦК на КПСС и Двадесет и седмия конгрес на КПСС, подчерта др. Тодор Живков, **българо-съветското сътрудничество навлезе в качествено нов етап, пред него се откриват изключително големи възможности на всички равнища, във всички области.**“

★

Наближаващата 70-годишнина на Октомврийската революция българските комунисти и целият български народ посрещат с вдъхновение и оптимизъм, с вяра в новите исторически завоевания на нейното велико дело.

Digitized by Google

ПРЕУСТРОЙСТВО В ПАРТИЙНО-ОРГАНИЗАЦИОННАТА РАБОТА

В УСЛОВИЯТА НА САМОУПРАВЛЕНИЕТО

ИВАН ВИНКОВ
първи секретар на окръжния комитет на партията — Русе

Тринадесетият партиен конгрес разработи стратегия за исторически прелом в развитието на страната ни. Възприетият в изпълнение на неговите решения курс за дълбок и всеобхватен поврат е обективно обусловен както от закономерностите, които действуват в обществото на сегашния етап, така и от по-високата степен на зрелост на производителните сили. Утвърдените от пленума на ЦК на БКП през декември 1986 г. документи формират съдържанието за качествено нов растеж и са отправна насока за извеждане на икономиката и цялата обществена система на ново равнище. С Правилника за стопанската дейност и с новия Кодекс на труда се премина към нови форми и методи на стопанско управление, въведе се нова технология и ново съдържание на планирането на производството и труда. С тях се създаде цялостна система от икономически регулатори и за утвърждаване на социалистическото самоуправление, за по-нататъшна демократизация на целия обществен живот.

Социалните изменения на новите процеси обхващат и задълбочават взаимоотношенията на партийните органи и организации с трудовите колективи.

Настъпващите дълбоки промени в обекта на партийното ръководство са следствие на създадените нови управленски, организационни и стопански структури в социалистическата надстройка и форми на организация в нейната база. В съответствие със задачите за по-тясното свързване на научно-техническата революция с предимствата на социализма и на основата на ленинските принципи на стопанисване изградените организационни структурни звена вече изпълняват принципно нови функции и задачи. Те водят към по-пълно използване на самоуправленските принципи и към разширяване на демократизма в дейността на човешкия фактор. Всичко това налага съответни изменения както в съдържанието, така и във формите на партийната работа и ръководство, преустройство на инструментариума на самата партийна дейност. Уместно е да се припомни в тази връзка мисълта на В. И. Ленин: „Когато обстановката се е изменила и ние трябва да решаваме задачи от друг характер, тук не бива да гледаме назад и да се опитваме да ги решим по вчерашния начин“[1]. Колко прозорливи и актуални са думите

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 44, с. 313.

Digitized by Google

му днес: „Не се опитвайте — не ще ги разрешите!“[1], т. е. нужно е да се действува пóновому.

За комунистите от Русенската окръжна партийна организация отправна насока за преустройство са думите на нашия първи партиен и държавен ръководител другаря Тодор Живков пред пленума на окръжния комитет на БКП на 17 декември 1986 г. — „Ако в окръга се запазят в сегашния си вид редица утвърдени от доста години виждания, концепции, подходи и т. и., ще се гъпче на едно място. Необходими са нови виждания, концепции и подходи, които да съответствуват на новия стратегически курс, да създават условия за постигане на качествено нов растеж върху основата на съвременната научно-техническа революция.“[2]

Сега, когато постановките, решенията и подходите на национално равнище са вече изяснени, окръжният комитет на БКП е насочил усилията си към изработване и провеждане на линията и политиката на партията в окръга. В пълно съответствие с функциите си на местен партиен орган, с участието на изпълнителния комитет на окръжния народен съвет и Института за социално управление на БКП се разработи цялостна стратегия на пробивите с пакет от целеви програми за изпълнение решенията на пленума на ЦК на БКП от декември 1986 г. и препоръките на другаря Тодор Живков, съдържащи се в словото му пред пленума на окръжния комитет на партията в Русе. През второто тримесечие на тази година предстои да утвърдим „Насоки за приложение на новия териториален подход за постигане ускорено развитие на водещите производствено-технологични комплекси и направления в Русе и Русенски окръг през деветата петилетка и до 2000 година“. Нашата главна цел е на базата на реални пробиви да осигурим качествено нов растеж на окръжната икономика и по-пълно задоволяване потребностите на населението. Формирани са вече седем приоритетни производствено-технологични комплекса с национално значение: „Електроника“, „Вакуумна техника“, „Тежко машиностроене“, „Селскостопанско машиностроене“, „Химическа промишленост“, „Транспорт“ и „Агропромишлен комплекс“. Изяснени са базовите стопански и научно-развойни единици за всеки комплекс, предпоставките и условията за по-нататъшно развитие и осъществяване на пазарни пробиви. Насоките за тяхното постигане до 1990 г. и до 2000 година са съобразени със състоянието и тенденциите в света, СИВ, страната и окръга, мащабите на производството, равнището на техниката и технологиите, технологичните връзки, продуктовата структура и ефективност, осигуреността с ръководни и изпълнителски кадри, научното обслужване и др.

Като политически стопанин, носещ пълна отговорност за развитието на окръжния териториален комплекс и за осъществяването на партийната политика на съвременния етап, окръжният комитет на БКП утвърди и осем научни и технологични направления, които да прераснат в бъдеще в приоритетни производства с национално значение като „Алтернативни горива“, „Пластич-

---

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 44, с. 313.

[2] Т. Живков, За нов подход в териториалното развитие, Партиздат, С., 1986, с. 10.

Digitized by Google

на обработка на металите", „Автоматизирани и роботизирани технологии и машини в селското стопанство", „Съвременни задвижвания в техниката" и др.

Тези активни и настъпателни действия ние предприемаме, като отчитаме както сложността на задачите, които предстои да се решават, така и някои отрицателни явления в икономиката на окръга на сегашния етап. Имаме предвид бавното технологично обновяване в редица основни предприятия, ниското равнище на фондоотдаването и на конкурентноспособността на промишлените изделия, редица нерешени социални въпроси и др. „Проблемите са от такъв характер, че не могат да се решават с досегашни средства... за тяхното решаване вече не са достатъчни само добрият стил и методи на работа... Да се разчита само на това, нещо повече — да се разчита главно на това, ще бъде грешка."[1]

За нас основното средство да се излезе от предела, зад който вече не може да има движение напред, ако не се внедрят и решат нови, важни, назрели проблеми, е опората в науката. Обвързването на производствената с научната сфера е най-голямото завоевание, с което окръгът практически се доближава до новите виждания и подходи на ЦК на БКП в областта на научно-техническата политика. Изградена е териториална система за управление на техническия прогрес, в която са привлечени специалисти от отрасловите и проблемните лаборатории на Висшето техническо училище „Ангел Кънчев" и от инженерно-внедрителските звена в окръга.

В отговор на поръката на др. Тодор Живков окръгът да се оформи като национален център и еталон за разработване и трансфер на авангардни технологии, Русе да се „разтвори" към националния научен фронт, да развие съответни връзки със София и с други центрове, ускорено да изгради силен научен потенциал, бе срещата на партийните, стопанските ръководства с ръководството на Висшето техническо училище „Ангел Кънчев" с Комитета за наука, БАН и Селскостопанската академия. На нея се обсъди програма за научно обслужване на окръга и предложения за създаване на научни звена към БАН в Русе.

Разгледана бе идеята на Висшето техническо училище „Ангел Кънчев" за създаване на научноизследователски институти, които да се асоцинрат с други научни центрове в страната.

С участието на гостуващите учени се разискваха вече утвърдените научни и технологични направления.

Ние отчитаме, че не може да се постигне пълнокръвно развитие, да се създадат условия за творчески подем в рамките на „патриархална ограниченост", на „териториален феодализъм". От тази позиция развитието на селищните системи и разширяването на интеграционните връзки между тях и с други окръзи е другата страна на политическата линия на окръжния комитет на партията. В осъществяването ѝ се опираме на общинските партийни комитети. Стремежът и усилията ни са насочени към разгръщане на тяхната инициатива, правилно съчетаване отрасловото и териториалното ръководство на икономиката и другите сфери, укрепване и развиване органичното единство на политическата, организаторската и стопанската дейност. Съображе-

[1] Т. Живков, За нов подход в териториалното развитие, Партиздат, С., 1986, с. 9.

Digitized by Google

нията ни в тази насока са, че по-нататъшното функциониране на селищните системи като самоуправляващи се и самоиздържащи се единици трябва да осигури развитието на Русе и Русенски окръг като единна технологнчиа икономическа област. На основата на взаимните нитереси и изгода се създават необходимите предпоставки и условия за интеграция между селищните системи и със съседните окръзи по решаване на социално-икономическите и духовните проблеми на населението на съответната територия. Като следствие на тозн нов подход традиционните дружески връзки между Русенски и Разградски окръг са вече поставени на качествено нова основа. На съвместно заседание на бюрата на окръжните партийни комитети утвърдихме програма за сътрудничество между двата окръга през деветата петилетка и до края на 2000 година. Целта е да се постигне хармонично развитие в социалната и духовната област чрез по-пълно използване на съществуващите природни дадености, изградената материална база, трудовия и научния потенциал. Изпълнението ѝ гарантира високи и устойчиви темпове на икономически растеж, съответствуващи на декемврийските критерии за развитието на двата окръга. В проект е програма между отделните селищни системи Ценово и Иваново от нашия окръг със Сеново и Хлебарово от Разградски окръг. Предвижда се широко разгръщане на договорната система между общините и самоуправляващите се организации по решаване на основни икономически, социални, културни и кадрови проблеми на съответната територия. В такъв аспект предстои разкриване на нови интеграционни връзки със Силистренски и Великотърновски окръг.

ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ — ПОЛИТИЧЕСКИ ГАРАНТИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА НОВИЯ КУРС НА ПАРТИЯТА

Едва ли са нужни доказателства, че ако регулират цялостно и научнообосновано своето собствено функциониране и развитие, партийните органи и организации ще могат успешно да изпълняват ръководната си функция за постигането на високите цели и задачи в напредъка на окръга в условията на самоуправлението. Така е, защото и партията е саморегулираща се система. Вътрешнопартийният живот и отношения като образец на социалистически обществени отношения влияят пряко на организираността, деловитостта и творчеството както на партийните, така и на трудовите колективи. С новия Кодекс на труда и с Правилника за стопанската дейност значително се разширяват правата на колективите, самостоятелността им при вземането на решения. От предприятията се изисква да планират и организират пазарните проучвания, научно-техническата, инвестиционната, производствената и търговската си дейност. Те осъществяват преки връзки с пазара, банките, държавния бюджет, самостоятелно организират своята дейност върху основата на пълната финансова и валутна самоиздръжка. **Осигуряването на необходимите политически гаранции за пълноценното осъществяване на новите права и отговорности на стопанските организации и техните органи за самоуправление сега е едно от основните направления в дейността на Русенската окръжна партийна организация.** Това е в съответствие със замисъла на самоуправ-

Digitized by Google

лението — овластените за това колективни органи да организират провеждането на стопанската политика на партията и държавата, да направят тази политика дело на трудовите колективи и отделните труженици.

Отчитаме, че само със здрави, боеспособни партийни организации можем да въздействуваме за превръщането на трудовите колективи в истински стопани на социалистическата собственост, в действителни стокопроизводители. В тази връзка политическата и организаторската работа в окръжната партийна организация сега е насочена към разгръщане социалното творчество на човешкия фактор. В ход е подготовката за окръжна научно-практическа конференция „Социалистическата личност и научно-техническата революция". В предварителните мероприятия се стремим да формираме изпреварваща нагласа в мисленето и действията на трудещите се. Първите резултати са вече налице. Чувствително се повиши рационализаторската и изобретателската дейност. Отнесен към 100, общият брой на предложителите през 1986 г. е 5,85 при средно за страната през 1985 г. 3,36, а броят на направените предложения — 4,47 към 2,31 спрямо същия период. Съществена роля за това оказва проведеният разговор-отчет „Комунистът — техническият прогрес — качеството", организиран от окръжния комитет на партията. Той съдействува за по-широкото изучаване на мненията и предложенията по въпросите на внедрителската дейност, засилване нетърпимостта към бездушието, паснвиостта и др. прояви, задържащи техническото творчество и инициативата на трудещите се от нашия окръг.

Като естествен център и социална среда за реализиране на партийната политика първичните партийни организации от окръга все по-умело свързват дейността си с целия комплекс от въпроси, касаещи труда и бита на хората. Изпълнението на приетите програми и решения, проблемите, които възникват, са предмет на вътрешнопартийния живот. С разгърнатата си работа за създаване на нова обстановка на колективен труд първичните партийни организации като неразделна част от трудовите колективи все повече се превръщат в отворени системи. Значително нараства броят на откритите партийни събрания — от 5,49 на сто през 1984 г. на 10 на сто през 1985 г. и 1986 г. взети заедно. През същия период са увеличени с близо 10 на сто участвувалите в тях и с 20 на сто — изказалите се безпартийни. Сега първичните партийни организации по-добре планират и организират своята дейност, по-критично я оценяват. Делът на внесените в партийните събрания материали, подготвени от административно-стопанските ръководства, през последните две години е нараснал от 14,7 на 19 на сто, а на докладвалите пред първичните организации административни и стопански ръководители — от 12,6 на 15,8 на сто. В резултат на това се повишава и ефективността на партийните събрания, засилват се контролните им функции над дейността на всеки комунист и особено на ръководните кадри.

Тези положителни тенденции са резултат на повишеното умение на общинските партийни комитети да работят пряко с първичните организации, начело с тях и чрез тях да осъществяват здрава връзка с трудовите колективи и населението. В основата на работа на всеки общински комитет бюрото и отделите на ок-

Digitized by Google

ръжния комитет се стремят да поставят разкриването и използването на всички фактори за развитието и прилагането на постиженията на научно-техническия прогрес, този въпрос да стане творческо дело на първичните партийни организации, на трудовите колективи.

ПОДБОРЪТ И ОЦЕНКАТА НА КАДРИТЕ — НА ШИРОКА ДЕМОКРАТИЧНА ОСНОВА

В условията на самоуправлението нарастват изключително много правата на стопанските организации и вземането на решения на по-ниски равнища, дава се по-голям простор на инициативността „от долу". В тази обстановка е изключително важно ръководителите да проявяват висока съзнателност, принципност и последователност в своите действия, да защитават доверието и уважението на избирателите си. Партийните органи и организации са тези, които следва да провеждат правилна кадрова политика за утвърждаването на самоуправлението в организациите. Основният път, както показва практическият опит, е да се разширява демокрацията при подбора и оценката на кадрите, активно да участвуват в този процес не само ръководствата, но и първичните партийни организации и трудовите колективи.

Известно е, че в отговор на закономерните изисквания на кадровата политика и дейност през последните 10 години в окръга успешно се експериментираха и внедриха конкурсната система и изборността при издигането на ръководни дейци. Това е един от съществените фактори, който оказа положително влияние за успешното социално-икономическо развитие на окръга. С влизането в сила на новия Кодекс на труда конкурсната система и изборността са вече задължителен елемент на кадровата работа. Създават се изключително благоприятни условия за усъвършенствуване и обогатяване на този подход. Разработването и защитата на теми по определен проблем, ситуационните методи, тестуването и други форми за по-прецизно изучаване на качествата на кандидатите навлизат в практиката. При оценяването им се взема мнението на първичните организации, където те членуват, на трудовите колективи, които ръководят, на органите по местоживеене.

Разшири се демократизмът при подбора и оценката и на **резервните кадри.** В това отношение няма никакво тайнство. В мнозинството си резервните кадри са с високо образование, с организаторски способности, авторитет и с данни за развитие и израстване като ръководители. Потвърждава го фактът, че през периода от 1977—1987 г. общо 76,1 на сто от резервите в номенклатурата на окръжния комитет са реализирани.

Разбира се, мерилото за годност на кадрите не остава неизменно. На всеки нов етап от развитието критериите за подбор и издигането се изпълват с ново съдържание. Непреходно обаче остава Лениновото изискване „колкото може по-внимателно и търпеливо да се проверяват и разпознават истинските организатори". Затова в работата с резервите навлиза една нова форма — проверка на качествата им в реални условия. Такъв експеримент се проведе в химическия комбинат „Гаврил Генов" — Русе. Кадрите от първия ешелон на резервите застанаха на ме-

Digitized by Google

стата, за които са предвидени, и в продължение на една седмица ръководиха комбината. Титулярите задължително бяха на местата си за консултация и оказване на помощ, но само в спешен случай. Социолог и психолог наблюдаваха експеримента. Това по същество бе обучение и проверка на резервите в екстремални условия. Постигнати бяха рекордни резултати в производството на бои, лакове и амбалаж. Подадени бяха 5 рационализаторски и 11 работнически предложения. Всички с изключение на двама получиха оценка, че могат да бъдат ръководители. Тази форма се възприема и има вече разпространение.

На основание чл. 43 от Кодекса на труда профсъюзите организират общите събрания на работниците и събранията на пълномощниците, избора на колективните органи на управление и на дейността им, подготовката на работниците за участие в тях. За партийните органи и организации това означава пълно реализиране на принципа за разграничаване на функциите с тези на профсъюзните органи и организации, издигане ролята на комунистите за участието им в работата на общите и на пълномощниците събрания, на бригадните и стопанските съвети, изграждане на правилни взаимоотношения между органите за самоуправление и стопанските ръководители като единоначалници. Трудно е за една част от кадрите да разграничават на практика контролните и насочващите функции на профсъюзните органи и изпълнителските — на трудовите колективи. Мудно се преодолява инерцията и рутината на административните и стопанските ръководители и на кадрите от функционалните отдели. В редица случаи борбата за запазване на старите бюрократични технологии, форми и методи на управление ограничава пълноценната реализация на правата и функциите на колективните органи за самоуправление. Това бе една от причините окръжният комитет да обсъди на свой пленум през януари т. г. въпроса за по-пълното привеждане на работата с ръководните кадри в съответствие с изискванията на съвременния етап на социалистическото строителство.

Утвърдените от окръжния комитет мерки са в пълно съответствие с опита, изводите и насоките на ЦК на БКП за демократизация в производството, за контрол върху работата на изборните органи и особено към ръководните кадри, за широка гласност, за разширяване и утвърждаване на критиката и самокритиката. Няма друг път да се мобилизират трудещите се, да се насочи тяхната енергия и инициатива към разкриване и използване на неизчерпаемите възможности на социализма, за осъществяване на самоуправлението. Колко актуално звучат и днес Лениновите думи, че за нас, комунистите, „е важно да привлечем абсолютно всички трудещи се в управлението на държавата. Това е гигантски трудна задача. Но не може едно малцинство — например партията, да установи социализма. Него могат да го установят десетките милиони, когато се научат да правят това сами.“[1]

Логичен е изводът, че колкото по-пълно и навреме го реализираме, толкова по-благоприятни ще стават условията и плодотворни резултатите в прехода от „власт в името на народа“ към „власт чрез самия народ“.

---

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 36, с. 50

Digitized by Google

ВИСОКА ЕФЕКТИВНОСТ НА КОНТРОЛА

ДИАЛОЗИ

Неотдавна в Сливен се състоя среща-разговор на тема „Ролята и мястото на контролно-ревизионните комисии на БКП в преустройството на партийната работа за осъществяване на научно-техническата политика на партията".

В разговора участвуваха: Александър Тодоров — заместник-председател на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП; председателите на окръжните контролно-ревизионни комисии на партията: Георги Бончев (Сливен), Вичо Илиев (Бургас), Иван Панайотов (Стара Загора), Стоян Желязков (Ямбол); Симеон Славов — първи секретар на общинския партиен комитет — Сливен. Представител на списание „Партиен живот" бе Димитър Димчев.

Разискванията ръководи Александър Тодоров.

Какво мислим, предприемаме и предлагаме?

Александър Тодоров: — С настоящия разговор имаме за цел да обсъдим какъв трябва да бъде нашият принос, какво предприемаме, за да станат решенията на XIII конгрес на партията живо дело. И още. Какво ни вълнува и кое пречи на размаха в съвместната ни работа с партийните комитети и другите държавни контролни органи и тези на обществените организации.

Георги Бончев: — Темата, която разискваме, е голяма, важна и задължаваща. А периодът на преустройството е кратък. Как ние според правата, които са ни дадени от Устава на партията, със специфичните форми и методи на работа подемаме задачите и какъв е стремежът ни за изпълнение на конгресните решения?

Главното, към което насочваме работата си, е да повишим още повече партийния контрол, да прилагаме стриктно уставните изисквания към поведението на комунистите, които нарушават партийната, държавната и трудовата дисциплина. В същото време се стремим да бдим за спазването на социалистическата законност, да водим решителна борба срещу отрицателните явления в живота. Засилваме контрола и проверката на изпълнението, водейки се от разбирането, че никой не може да бъде извън контрола на партията и народа. С мерките, които приехме, е сложено едно добро начало за по-високи изисквания в нашата дейност. Битката в практическата работа ще бъде сложна и отговорна, защото отиваме на сблъсък. **Убедени сме обаче, че друг път няма и не може да има!**

В практическата си дейност се ръководим от постановките в доклада, изнесен от др. Начо Папазов пред пленума на Централната контролно-ревизионна комисия през юли м. г. Нашето внимание сега е съсредоточено към създаването и прилагането на качествено нов контрол, който да бъде гарант за образцова работа. Добре разбираме, **че мястото ни е там, къде-**

Digitized by Google

то има нарушения, където не се решават задачите. Това ни подтиква още повече да активизираме изградените групи по направления, като ги прнучим да правят анализ на фактите и явленията, да извличат точни изводи и препоръки за отстраняването на слабостите.

Проверките се извършват от тях, а голяма част заедно с отделите на окръжния комитет на БКП и специализираните органи от контролната система. Едно от изискванията към нас е да се повишава компетентността на контрола. Това наложи да увеличаваме грижите си за нарастване квалификацията на проверяващите.

Проверихме например деловодната работа в някои общински партийни организации и състоянието на клубната база в училищата. Направихме проверка на дейността с наказаните комунисти. Съвместно с отдел „Организационен" на окръжния комитет проверихме как първичните партийни организации и партийните комитети прилагат Инструкцията на Централния комитет на БКП за членство в партията. Вникнато бе в документите на новопрнетите партийни членове през 1985 и 9-те месеца на 1986 г. Установенте недостатъци след нашата намеса бяха отстранени. И в трите случая ние се стремяхме преди всичко да анализираме причините за слабостите и да дадем верни и конкретни препоръки за отстраняването им.

Много полезни се оказаха проверките за финансовото състояние на първичните партийни организации. За оказването на действена помощ провеждаме и практическо обучение на актива по общини. Като правило установеното при проверките се разглежда в бюрото на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП, а понякога и в пленума.

Много внимателно и грижливо се отнасяме към жалбите на наказаните комунисти. Стараем се проверките да бъдат обективни и верни, да защитим истината. Защото знаем, че пред нас стои човек, че дейността ни се отразява в семейството, в хората от колектива. В крайна сметка ние сме органи, към които хората се обръщат с вяра и търсят партийната правда. Стремим се строго да спазваме изискванията за всестранно и обективно отчитане на обстоятелствата и личната отговорност за извършените нарушения.

Къде поставяме ударението в кои проблеми ще бъдат в центъра на вниманието ни през 1987 г.?

В плана за годината фигурират по-значими проблеми и задачи, които коренно ще променят нашата работа. Кои от тях ще обсъдим на пленуми? На първо място борбата срещу алкохолизма, безделието и престъпността. Имаме намерение съвместно с отдел „Организационен" на окръжния комитет да разгледаме как се спазва Уставът на партията по определянето и отчитането на членския внос. Защо? Истина е, че това е традиционен въпрос. Фактите обаче показват, че в тази насока се допускат сериозни пропуски и нарушения. Това още повече ни задължава да изпълним дълга си за въвеждането на необходимия ред. Ще разгледаме как се повишават отговорността, редът и дисциплината на комунистите при внедряването на научно-техническите постижения в практиката. Във всички тези случаи ние ще действуваме съобразно своята компетентност. Ще търсим причините за слабостите, които се допускат от комунистите, и справедливо на всекиго ще отдаваме заслуженото. Считаме, че задълбоченото вникване в посочените проблеми ще извиси ролята и мястото ни в преустройството на партийната работа.

Ще поставя някои въпроси, които ни вълнуват и тревожат. Кои са те?

Когато утвърждаваме наказанията на комунисти за проявена антипартийна дейност, да ни се разрешава да се запознаваме с обвинителните материали. Това ще ни позволи цялостно да анализираме провинението на партийния член и оттам с чувство на отговорност да приемем по-вярно решение.

При облагането на дохода с членски внос да се включи и този от личния сектор в селското стопанство или от него да се изключи

Digitized by Google

възнаграждението за положения труд в извънработно време от работниците.

Димитър Димчев: — Задачата ни е да разменим мисли и да разкрием какви качествени промени настъпват в психиката на хората, работещи в контролно-ревизионните комисии, за да могат те със своята дейност да влияят върху преустройството, което се очаква на всички места. Каква е ефективността на нашите контролни проверки за собствената ни контролна дейност? Днес от съществено значение е при осъществяването на научно-техническата политика на партията да видим **как контролно-ревизионните комисии намират своето място за търсенето на отговорност** от онези дейци, които волно или неволно не помагат за внедряването на челните технически и технологически постижения. В тази насока бихме могли да се позовем на опита на общинската контролно-ревизионна комисия в Русе. Съществен момент от преустройството е приносът ни за подобряване качествения състав на партията. И то не въобще, а които сега се приемат в партийните редици.

Александър Тодоров: — Анализът, който се прави при проучване на документите на кандидатите за встъпване в партията, има два момента. Първият се отнася до съобразяването с общественото мнение и приемането да става на открити партийни събрания. Вторият се свежда до това — **тези, които встъпват в партийните редове, ще подобрят ли научния потенциал на партийното ядро и на партията.** Заслужава внимание и въпросът за обучението и преквалификацията на кадрите. Къде търсим своето място в тази насока?

Иван Панайотов: — Времето след XIII конгрес на БКП е твърде кратко, за да се направят пълни обобщения и изводи за извършващото се преустройство в областта на контролно-ревизионната дейност. И все пак има какво да споделим. При определянето на подхода ние изхождаме от разбирането, че с работата си в максимална степен трябва да съдействуваме за изпълнението на задачите, които решава окръжната партийна организация. **Стремим се по-пълно да се изявява активно въздействуващата роля на контролно-ревизионната работа.** Не само да разкриваме и констатираме протичащите процеси във вътрешноорганизационния живот на партията, но и навреме да долавяме и предотвратяваме зараждащите се неблагоприятни тенденции и явления, които задържат нашето развитие. Безспорно е, че като контролно-ревизионни органи на БКП и занапред основната ни форма на работа ще бъде проверката, а главен обект — първичните партийни организации и комунистите. За да отговорим на тези задачи, преценихме, че е необходимо да разширим проблематиката и **да задълбочим компетентността** на осъществяваната контролно-ревизионна дейност. Това налага да подобрим информираността и да разширим информацията, която получава окръжната комисия. На тази основа след конгреса утвърдихме основните насоки за работата на комисията. Внесохме подобрение в състава на направленията, а така също и в работния ни план. Разработихме система за информация и за по-пълно взаимодействие с отделите на окръжния комитет на БКП, като я обогатихме с тази от държавната контролна система в борбата с отрицателните явления.

Какво показаха първите стъпки в усвояването на усъвършенствуване стил и метод на работа? Като се ръководим от разбирането по-тясно да обвързваме работата на окръжната контролно-ревизионна комисия със задачите, които решава окръжната партийна организация, преценихме, че ускореното икономическо развитие и внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес в най-голяма степен ще зависят от партийното ръководство на **научните звена в окръга.** Това определи и темата на една от първите проверки след конгреса, а именно: как партийните комитети и организации от научните звена подемат задачите, поставени от конгреса и Февруарския

Digitized by Google

пленум на Централния комитет на БКП от 1985 г. Проверката бе извършена съвместно с отдел „Промишлено-стопански" на окръжния комитет на партията. Тя показа, че под ръководството на партийните организации се извършва широка партийно-организационна и идеологическа работа, за да се осъзнае дълбокият смисъл и съдържание на партийните решения. В някои от институтите са проведени научно-практически конференции, симпозиуми, изпити за проверка знанията на научните сътрудници и тяхната нагласа за ускорен научно-технически прогрес. Засилва се партийният контрол и взискателност върху работата на научните колективи. Ние обаче поставихме ударението преди всичко върху слабостите. Откроиха се някои съществени недостатъци в партийното ръководство на научноизследователските колективи. Съществува самодоволство от постигнатото. Недостатъчно ефективно е взаимодействието между партийните организации от научните институти и от заводите за преодоляване на възникващите противоречия в ускореното внедряване на научно-техническите разработки. Неоснователно се задържа приемът в партията на изявени конструктори и технолози. Проверката даде основание на окръжния комитет на партията да приеме решение за по-нататъшното подобряване на работата в научните институти.

Животът налага и ние търсим по-ефективни форми на работа. В края на 1984 г. отчетохме, че недостатъчно използваме предоставеното ни право и задължение от Устава на партията да привличаме към отговорност комунисти, допуснали нарушение на социалистическата законност, държавната дисциплина и партийния морал. Това ни подтикна да разработим система, включваща в себе си форми на партиен контрол, който да подлага на критична оценка как се разглеждат постъпилите сигнали от държавната контролна система, от органите на Министерството на вътрешните работи, съда и прокуратурата. С въвеждането на тази система настъпиха известни положителни резултати. Сега повечето партийни организации навреме обсъждат получените сигнали, вземат отношение към допуснатите нарушения, търсят отговорност от провинилите се комунисти. Първоначално имаше формализъм. Обикновено нещата се разглеждаха само за сведение, без партийните организации да приемат мерки за ликвидирането на условията, които водят до нарушения. Стремежът ни е да оказваме помощ на първичните партийни организации за преодоляването на тази слабост. По дадени сигнали за извършени нарушения през 1985—1986 г. комисията направи проверка и взе отношение по 15 случая. При анализа на данните от „Система-5" за наложените партийни наказания стана ясно, че през последните няколко години ие е малък броят на санкционираните комунисти с партиен стаж до 5 години. Това наложи заедно с отдел „Организационен" на окръжния комитет да направим цялостна проверка преди всичко за причините на това явление. Какво показа тя?

Оказа се, че те са резултат на недостатъчна морално-волева и нравствена устойчивост на наказаните и на незадоволителна работа с младите комунисти. Характерно е, че почти всички санкционирани в една или друга степен са допускали същите слабости, преди да встъпят в партията, но те не са посочени нито в изготвените им оценки и характеристики, нито в дадените препоръки при приемането им в партийните редове. Така е продължило и след това. Това наложи окръжният комитет на партията да обърне внимание на партийните и на комсомолските организации при изготвянето на характеристиките и препоръките по-обективно да отразяват качествата, които характеризират моралната устойчивост и политическата стабилност на младите хора, кандидати в партията.

Като оценяваме досегашната си работа в светлината на решенията на XIII конгрес на БКП, пред нас изпъкват два въпроса: първият е за възможностите на окръжните контролно-ревизионни комисии компетентно да проверяват и обек-

Digitized by Google

ивно да оценяват уставно необхо-имата активност на първичните рганизации и комунистите, особе-ло в областта на икономиката, науката и научно-техническия про-рес. Вторият опира до ефектив-ността на контролно-ревизионната дейност.

Какво имам предвид?

В комисиите работят ограничен брой сътрудници на обществени на-чала. Това е правилно. Те имат дългогодишен партиен опит, но трудно поддържат своето равнище на подготовка. Ориентират се до-бре по партийно-организационни-те въпроси, но по-мъчно вече вник-ват в специфичните проблеми на партийното ръководство на иконо-миката, на науката, на образова-нието. Вярно е, че тези проверки извършваме съвместно с отделите на окръжния комитет на партията. Можем да привличаме специалисти от държавните и специализирани-те контролни органи. **Нужно е оба-че по-добре да се изясни какво по-точно ние следва да проверяваме в областта на икономиката, на об-служването, на науката, на образо-ването, на културата.**

Александър Тодоров: — Уставът на БКП е категоричен. Контролно-ревизионните комисии на БКП ще бъдат там, където се извършват нарушения, във всички сфери на живота . . .

За да се засили компетентността на контролно-ревизионните коми-сии, изградихме направления. Те вече имат почти тригодишен опит. **Време е той да се обобщи и оцени дали със създаването на направле-нията се увеличи компетентността на комисиите или се засили форма-лизмът в работата.** Това е важен въпрос. Би следвало да се оцени какъв да бъде и характерът на групите, които съществуват към направленията.

Ефективността на всяка дейност се измерва с определени критерии и показатели. В областта на ико-номиката тя се определя с изпъл-нението на плановите показатели, в контролните държавни органи — с разкрити или предотвратени на-рушения и престъпления, с възста-новяване на щетите, с допълнител-ни приходи в бюджета на държа-вата. Трудно можем да измерваме ефективността на нашата работа с количествени показатели. **И все пак са нужни определени критерии.** Това е въпрос, който се нуждае от изясняване. Безспорно е, че обща-та оценка за дейността на окръж-ната партийна организация е един от показателите, който характери-зира и тази на окръжната контролно-ревизионна комисия. И все пак спецификата на нашата работа из-иска нещо, което **по-ярко отразя-ва приноса на комисията в реали-зирането на партийната стратегия.** В процеса на проверките ние оказ-ваме помощ на партийните органи-зации, правим оценки и изводи, информираме и партийните коми-тети. По нашите констатации те приемат решения. Много често оба-че нещата спират дотук. Защо? **За-щото е незадоволителен последва-щият контрол за изпълнението на решенията и препоръките, които приемат окръжната контролно-ре-визионна комисия и бюрото на ок-ръжния комитет на БКП.** Извърш-ваме много основни тематични и комплексни проверки, но са недо-статъчно контролните, за да се установи как се изпълнява дадена-та препоръка. А това е особено на-ложително сега, когато се извърш-ва преустройство на партийната работа!

Във връзка с реорганизацията и ефективността на контролно-ревизионните комисии има и още един въпрос. Сега в страната има две основни тенденции: в едни окръзи комисиите извършват много про-верки, като обхващат ограничен брой първични партийни органи-зации. В други се правят малко на брой, но се проверява работата на повече партийни организацни. То-ва позволява да се правят по-вер-ни изводи. **Поводи за мотивиране-то на двата подхода могат да се намерят, но коя е правилната ли-ния** сега е трудно да се каже. **Сма-там, че е целесъобразно Централ-ната контролно-ревизионна коми-сия на БКП да обобщи опита и да даде по-определена позиция, за да не се допускат излишни увлечения.** Мисля, че окръжната контролно-ревизионна комисия с участието на отделите на окръжния комитет на

Digitized by Google

партията следва да извършва по-малко проверки, но преди всичко те да обхващат проблеми от вътрешнопартийния живот, по ръководството на икономиката, да се правят по-задълбочени и обобщаващи изводи, които да намират по-ярко отражение в бъдещата дейност на първичните партийни организации.

Доколко се доближаваме до изискванията на конгреса е въпрос на бъдещата практика. Нашето разбиране е, че следва по-тясно да обвързваме работата си с непосредствените задачи, които решава окръжната партийна организация, като упражняваме компетентен, всеобхватен, превантивен и системен контрол.

Александър Тодоров: — Останах приятно изненадан от пленума на окръжната контролно-ревизионна комисия, организиран съвместно с окръжния комитет на БКП в Стара Загора по въпросите на проблемността и редовността на партийните събрания. След това въпросът бе обсъден и в други комисии. Отзвукът за вашата работа е положителен. Изпъква обаче един въпрос: проверени бяха над 400 първични партийни организации. Предвиждате ли контролен пленум, за да видите резултата от тази огромна работа? Това се изисква и от решенията на XIII конгрес на БКП за осъществяването на новия вид контрол.

За да отговорим на задачите, които постави партийният конгрес, следва да преустройваме нашата работа:

— да разширим проблематиката;

— да повишим компетентността на контролно-ревизионната дейност.

Компетентността сега е възловият въпрос:

— в по-голяма степен трябва да се опираме на научните звена в окръга, в района, въобще по места. Още по-добре да използваме наличните кадри от заводите, предприятията, строителството, селското стопанство и от другите сектори. Зависи от проблема, който ще проучваме и с кого ще съгласуваме и координираме проверките.

Сега е нужно не само съдействие и съгласуваност с отделите на партийните комитети, но с тяхното активно участие да се извършват проверки в първичните партийни организации.

По-малко на брой проверки, но по-качествени. Такъв следва да бъде подходът ни както по проблемите на вътрешнопартийния живот, така и за проблемите на икономиката.

Колкото повече се разнообразяват формите и методите на работа, толкова по-разнообразна и резултатна ще бъде и помощта на контролно-ревизионните комисии. **За да стане контролът по-богат по съдържание, следва да е изменящ, да търсим резултатите от нашите констатации, проверки и препоръки.**

Въпросът за партийното ръководство във внедрителските организации има съществено значение, защото те трябва да изведат на предна линия научно-техническия прогрес. Ние следва да вземем на прицел този проблем. И то чрез нов тип изменящ контрол.

Димитър Димчев: — Полезно би било да потърсим отговор и на въпроса за пасивността и мълчанието в отделни първични организации. И по-конкретно — с какво ние бихме могли да съдействуваме за разгръщане на активността?

Симеон Славов: — Това е сложен, комплексен въпрос. Той не се отнася само за контролно-ревизионните и ревизионните комисии, защото има връзка с подхода, със стила, същността, тематиката, подготовката и равнището на събранията, с нагласата на хората. Проблемът опира и до всички партийни комитети. Има събрания, които преминават активно, а там се изказват едни и същи хора. Безспорно е, че това не е най-точният показател за активността. Тук стигаме пак до въпроса за стила и преустройството в работата. Да преминем на събрания без доклади, на събрания за въпроси и отговори, на самоотчет и други нестандартни форми на работа, това означава и изисква майсторство, организационна култура на партийните бюра и секретари.

Digitized by Google

Георги Бончев: — При проверката във връзка с членството в партията се натъкваме на редица странни факти — приема се човек в партийните редове, а комунистите мълчат. Изказват се 1—2 души. И това става не на открити, а на закрити партийни събрания!

Симеон Славов: — Скоро бях на събрание в квартална партийна организация. Слаба активност. Не че там няма нерешени проблеми. Колкото искаш, но хората мълчат. Попитах ги: няма ли да поставите въпроси, които следва да се решават? Пак мълчание. След събранието от няколко познати се поинтересувах защо не се повдигат наболели въпроси. Отговориха ми: а бе другарю Славов, знаете ли, че 14—15 години ги поставяме, но нищо не се прави. Така хората се обезвериха. Чакаме да дойде или първият секретар на окръжния комитет на БКП, някой народен представител или друг по-голям човек, за да ги повдигнем, след като местните ръководства не вършат работа. Сложни неща. И затова много жалби и писма се отправят до централните ведомства, а не до местните. Ето това трябва да се изучава, да се наблюдава. И да се решава. Иначе само ще си говорим за преустройство!

Иван Панайотов: — Ще изкажа мнение за активността на комунистите. То е от пленума ни по проблемите за редовността, проблемността и участието на комунистите в партийните събрания. Натрапва се определен извод — активността на партийните членове е много по-голяма при обсъждането на въпросите на цеха, на бригадата, на колектива, отколкото, когато се разглеждат проблеми, които не засягат колектива. Проблемът за регламентирането е много стар. Той се поставя не за първи път, но и сега продължава да е едно от слабите звена в работата на партийните органи и организации. Безспорно е, че партийните организации трябва да вземат отношение по решенията на Централния комитет на БКП и пряко ръководещите ги партийни комитети. Въпросът опира до начина, по който следва да се поднасят проблемите на партийните организации и как те да ги претворяват в дела.

Стоян Желязков: — За първи път присъствувам на такава среща и бих желал да изразя лично становище и задоволство от нея. За мен тя е много полезна. Ние поддържаме постоянни връзки със съседните окръзи, като обменяме мнения, съветваме се по различни въпроси, но така целенасочено се събираме твърде рядко.

Животът потвърждава, че задачите, които постави XIII конгрес на БКП, неотменно изискват преустройство в дейността на всички партийни органи и организации. Трябва да се преустроят формите, методите, съдържанието на работата. Това се налага и с измененията, които настъпиха в Устава на партията. Какво предприехме напоследък?

В светлината на конгреса приехме основни насоки за работа. Главното, което набелязахме, е **да се преустроят преди всичко стилът и методите на работа на комисията,** като се повишават качеството и ефективността, да се засилва действеният характер на нашите проверки, да се оказва по-активно съдействие на окръжната партийна организация при осъществяването на партийната стратегия за качествено нов растеж. Това означава да засилваме актуалността, да разширяваме обхвата и да обогатяваме тематиката на проверките, като прилагаме нов тип партиен контрол. В мерките предвидихме по-голямо внимание на въпроса за засилването и утвърждаването на политическия подход в контролно-ревизионната дейност. Стремежът ни е със специфичните си форми **по-активно да съдействуваме за спазването на ленинските принципи и норми на партиен живот, за решителна борба с отрицателните прояви,** допускани от комунисти. Първата стъпка, която направихме, бе да повишим качеството на проверките, като помогнем първичните партийни организации да привеждат своя стил в съответствие с изискванията на научно-техническата революция. За целта разработихме **допълнителен въпросник,** в който е записано: какви инициати-

Digitized by Google

вн се подемат в първичните организации за ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес; как се стимулира творчеството в работата на комунистите; воюва ли се срещу преградите към научно-техническия прогрес и каква отговорност се търси от онези, които спъват развитието му; осигурява ли се необходимото партийно ядро във решаващите сфери на научно-техническия прогрес; повишават ли се критериите и засилва ли се взискателността при приемането на нови членове, което да е в съответствие с изискванията на XIII конгрес.

Друг проблем, на който сега отделяме по-голямо внимание, е за издигането на **демократичното начало в партийния живот**, за развитието на вътрешнопартийната демокрация и в тази връзка значението на критиката и самокритиката. Съвместно с отделите „Организационен" и „Пропаганда и агитация" на окръжния комитет на партията извършихме проверка по спазването на чл. 54 от Устава на БКП за разгръщането на критиката и самокритиката в борбата с отрицателните явления и социалните деформации. Изградихме 23 работни групи, които провериха 58 първични организации. Вникнато бе и в дейността на съответните партийни комитети за развитие на критиката и самокритиката. Резултатите бяха обсъдени на разширен пленум на окръжната контролно-ревизионна комисия.

Установено бе, че в окръжната партийна организация критиката и самокритиката се утвърждават като съществена черта на ленинския стил на работа.

Отделя се по-голямо внимание на критичните бележки. Те се водят на отчет, **дава се гласност** на взетите по тях решения.

Наред с положителните изменения беше установено, че не е достатъчно умението на много първични партийни организации да прилагат политически подход, което се отразява и върху действия характер на критиката и самокритиката. А имахме пленум по въпросите на проблемността на партийните събрания! Приехме и хубави решения. Сегашната проверка установи, че особена промяна в тази насока не настъпва. Отново се убедихме, че немалко първични организации не прилагат правото си на контрол над стопанските и административните ръководства. Това се отразява върху критиката. Един от важните изводи, с който всички бяхме единодушни, е, че се налага както партийните комитети и организации, така и контролно-ревизионните органи да подемем по-ефективна работа за развитието на критиката, а чрез нея да повишаваме ефективността на контрола в борбата с негативните явления.

Сега търсим форми и методи за заснлване на взаимодействието между отделните направления на комисията. В плана са определени проверките и по какви теми ще бъдат те. Някои от тях са широкообхватни и не са във възможностите само на едно направление. Ще обединяваме усилията на всички. Така постъпихме при проверката на състоянието на критиката и самокритиката и на работата с наказаните комунисти. Стремим се да повишаваме компетентността, като ангажираме научни работници и специалисти от специализираните контролни органи. Даваме широка гласност на резултатите от проверките главно чрез страниците на окръжния вестник „Народен другар".

Александър Тодоров: — Когато говорим за по-голяма компетентност в нашата съвместна работа и помощта към първичните партийни организации, много ярко се откроява проблемите на преустройството в техния живот, на практическите действия за разширяване на демокрацията. Вътрешнопартийният живот обърнат ли е с лице към тези проблеми? Всичко това, което правим, създава ли условия за формирането на творчески климат, разгръщане на енергията и инициативата на трудовите колективи.

Ето защо проверките в първичните партийни организации трябва да оставят трайни следи, да способствуват за изграждането в комунистите на нови качества и критерии, да се утвърждават доброде-

Digitized by Google

телите и социалистическият начин на живот, да се укрепва вярата на безпартийните в авангардната роля на комунистите и първичните партийни организации.

Стоян Желязков: — Ударението сега поставяме преди всичко към проблемите: как се прилага правото на контрол на първичните партийни организации над административните и стопанските ръководства; авангардната роля на комунистите и първичните организации при осъществяване на научно-техническата политика на партията; приема в партията и главно как се осигурява необходимото партийно ядро в решаващите области на научно-техническия прогрес; работата на първичните партийни организации и изпълнението на окръжната програма за осъществяването на качествено нов икономически растеж на основата на ускорено внедряване на научно-техническия прогрес и др. Ние ще разкриваме отрицателните прояви на комунистите и ще вземаме мерки за тяхното отстраняване.

Стана дума и за контролните проверки. Няколко години общинската ревизионна комисия в Тополовград извеждаше такъв опит. Регистрират се всички характерни препоръки след проверки на финансово-деловодната отчетност. След това се извършва контролна проверка за тяхното изпълнение. Периодично в деня на партийния секретар председателят на общинската ревизионна комисия съобщава как се осъществява препоръчаното. Миналата година там стана среща с всички председатели на общински ревизионни комисии, които споделиха своя опит. След това го обобщихме и сега той се прилага във всички общини. Фактите показват, че това помага да настъпват изменения в положителна насока. Трудно може да се оцени дали са станали качествени изменения в нашата работа при извършването на проверките. Безспорно е обаче, че е сложено добро начало в обновлението на дейността ни. Това са първите стъпки.

От миналата година по подобие на окръжния комитет на БКП разработихме система за контрол и отчет на взетите решения в бюрото и на пленумите на комисията ни. Регистрираме ги в специални картони. Записваме основните задачи и мероприятия, за които има определени срокове. Определено лице води картотеката по същата технология, както това става в партийните комитети. Резултатите са добри. Преди доста решения бяха заведени само на книга, потъваха в папките и след това отново ги вземахме. Сега на шест месеца правим справка за изпълнението, която в писмена или устна форма се докладва в бюрото на окръжната контролно-ревизионна комисия.

Александър Тодоров: — В нашата практическа работа още по-успешно трябва да използваме уставните изисквания на член 34 и 45 за привличане към партийна отговорност комунисти, които са се отклонили или нарушили социалистическата законност и партийния морал. Трябва да се води непримирима и безпощадна борба срещу негативните явления, за преодоляването на либерализма, търпимостта и безразличието, които намират място в нашия живот.

Стоян Желязков: — Поставен бе въпросът да се правят повече тематични проверки с по-малък обхват или по-малко проверки с по-голям обхват. През 1985 година планирахме 11 тематични проверки, а за 1986 година — 5. Според мен по-добре е по-малко проверки с по-широк обхват, да бъдат те качествени и задълбочени. Нужно е да вникваме в най-актуалните проблеми, но широкообхватно, комплексно. Това позволява да се правят по-обективни изводи. Без активното сътрудничество и тясното взаимодействие с отделите на окръжния комитет и с другите специализирани органи ние не бихме могли успешно да осъществим тази задача и да помогнем за преустройството в партийната работа.

Отблизо следим как се регулира социалният и качественият състав на партията, какво ново попълнение влиза в нея, отговаря ли то на изискванията, които предяви XIII конгрес. Анализът показва, че повечето партийни организации предприемат мерки за осигуряването на партийно ядро в отраслите и дей-

Digitized by Google

ностите от решаващо значение за техническия прогрес.

Ще направя някои предложения към ръководството на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП.

Целесъобразно е в програмите за обучението на кадрите от контролно-ревизионните и ревизионните органи на партията в междуокръжните партийни школи да се отделя по-голямо внимание на специфичните проблеми от тяхната дейност. Считам, че в нашата работа трябва да намери приложение електронноизчислителната техника. Биха могли да се разработят програми и теми по работата с наказаните комунисти, по дейността с критичните бележки и т. н. Полезно би било обучението на председателите и заместник-председателите на общинските ревизионни комисии да стане в междуокръжната партийна школа в Бургас за целия тригион (Бургас, Ямбол и Сливен).

Вичо Илиев: — Като най-нов председател между присъствуващите смятам, че тази среща е много полезна. Тя ще помогне да си сверим малко часовниците по проблемите, които ни вълнуват във връзка с изискванията за преустройството в нашата работа. Не знам можем ли да говорим, че сме направили нещо съществено в това отношение, но ние сме убедени, че то следва да става.

В подготовката на тази среща аз отново се върнах към материалите на конгреса, доклада на др. Н. Папазов пред пленума на Централната контролно-ревизионна комисия. В съветския печат се публикуваха много неща. От този род има публикации и в списание „Партиен живот". Основните направления, по които трябва да се извършва преустройството, са дадени. **Няма обаче пълна яснота в какво следва то да се изрази.** И досега ние сме се стремели да насочваме усилията си в решаването на основните задачи, които стоят пред окръжната партийна организация за ускорено внедряване на научно-техническите постижения. Възниква въпросът: с какви средства и по какъв начин ще въздействуваме на процесите? Стремежът ни е чрез проверките и с помощта, която оказваме на партийните комитети и организации, да откроим доколко актуалните проблеми на партийната политика стоят в центъра на тяхното внимание при решаването на задачите. Обръщаме по-голямо внимание как те прилагат политическия подход, как разгръщат инициативата, творчеството, какъв е личният принос на комунистите в научно-техническия прогрес. **Ударението поставяме преди всичко върху разкриването на причините за допусканите слабости.** През миналата година например извършихме проверка на финансово-деловодната работа във всички партийни организации в окръга. Обърнахме повече внимание върху анализа на плановете и проблематиката. Искахме да видим дали те отговарят на повелите на XIII конгрес на БКП, прилага ли се политически подход при разработването на проблемите. Проверихме също как партийните организации в системата на здравеопазването се борят за отстраняването на негативните страни и за подобряване качеството на медицинското обслужване. Замисълът ни бе да разкрием причините за слабостите и да окажем помощ за отстраняването им.

Процесите на вътрешнопартийния живот са постоянно в нашето полезрение. През 1986 година съвместно с ревизионната комисия на Комсомола проверихме как се спазват изискванията по подготовката, утвърждаването и даването на препоръките от комсомолските дружества за встъпването в партията. Предприетите мерки помогнаха да се отстранят установените слабости.

Формите на работа, които прилагаме, са известни. Те имат свое място и в процеса на преустройството. Ние искаме обаче те по-успешно да допринасят за изпълване с ново съдържание на контролната дейност. Затова се стремим към по-голям обхват, да ангажираме всички членове на контролно-ревизионните и ревизионните комисии и други сътрудници при отделните проверки. Това позволява по-компетентно да бъдат разглеждани проблемите. В пряката си работа използваме **диалога.**

Digitized by Google

При сигнали, които постъпват в комисията, предизвикваме разговори в партийните организации. Там се взема отношение към констатациите на държавни и други контролни органи за нарушения, допускани от комунисти. Тези разговори се възприемат от партийните секретари и от ръководствата на предприятията и учрежденията. Те споделят, че досега не са разглеждали от този аспект мястото си при оценяването на резултатите от финансовите ревизии или от проверките на други органи. За нарушенията често се изтъкват обективни причини. Някои се обосновават, че не могло без тях, че те ставали в интерес на предприятието. Други пък се стремят да оневиняват провинилите се. Направихме оценка и открито казахме, че нещата опират до слабата дисциплина, до съзнателното нарушаване на законите, до слабата квалификация на хората и т. н. Когато така се поставят въпросите, се избягва формализмът при ревизиите, правят се съответни изводи и се вземат действени мерки за подобряването на работата. Ето и друг пример с използването на диалога. Едно лице се оплаква до по-горна инстанция, че неоснователно е освободено от заеманата длъжност. Нашата проверка установи, че то няма право. Със случая са се занимавали партийната организация и съответният партиен комитет. Бедата е там, че ръководството на даденото ведомство, за да избегне конфликта, се скрива зад първичната организация и не съобщава становището си на човека. Това го принуждава той да търси опора другаде. Извикахме в бюрото на окръжната контролно-ревизионна комисия съответните административни ръководители и тъжителката. На последната съобщихме, че няма основание да се жалва, а на другите обърнахме сериозно внимание за неправилния им подход в работата.

Стремим се в планирането на работата да намират отражение нашият стил, компетентността и превантивността на контрола, като се съобразяваме с няколко неща. Проблемите, с които ще се занимаваме, следва да съответстват на основните задачи, които решава окръжният комитет на партията. Съгласуваме със съответните отдели на комитета и след това в разговор с първия секретар го информираме какви проблеми възнамеряваме да включим в нашия план. През настоящата година например ще проверим какви слабости се допускат от комунистите и защо е недостатъчен темпът, с който се решават проблемите на научно-техническия прогрес в дадени предприятия. Когато определяме въпросите, с които ще се занимаваме, ние се ръководим от оценките и на окръжния комитет на партията за възникнали проблеми по места.

Ние разбираме и правим необходимото за подобряване на съдържанието и формите, за усъвършенстване на стила на нашата работа. Вълнува ни въпросът: **къде са границите, къде е периметърът на дейността ни, докъде сме в собствени води, къде нагазваме в чужди, къде се увличаме?** Тези неща трябва да бъдат прецизирани, за да се предпазим и от претрупаност в работата, от навлизането в проблеми, които не са в нашата компетентност. Във връзка с **това от прецизиране се нуждаят нормативните документи, които уреждат работата ни.**

Стана дума за вида на проверките — тематични, комплексни и какъв да бъде обхватът им. Безспорно е, че следва да се използват всички. Полезно би било да проверяваме и единични обекти, отделни предприятия и първични организации. И то, **ако има слабости и нарушения, в които пръст имат и комунисти и е нужна нашата намеса.** Животът подсказва, че е нужно да отделяме по-голямо внимание на анализа, на съдействието за решаването и изясняването на редица проблеми и процеси във вътрешнопартийния живот. Някои от тях като: регулирането на партийния състав; анализа на годишния статистически отчет и на партийните събрания; състоянието на партийната дисциплина; равнището на критиката и самокритиката и други, не намират подобаващото им се място в живота на много първични организации и

Digitized by Google

партийни комитети. А те сега трябва да водят до създаването на творческа, динамична обстановка по места.

Заедно с отдел „Организационен" на окръжния комитет на БКП ще отделим по-голямо внимание на тези проблеми. Наложително е в новата инструкция да се даде тълкуване какво означава да се привлича към партийна отговорност съгласно пункт първи на чл. 45 от Устава на партията. Вярно е, че трябва да се издига отговорността на партийната организация, но някъде се проявява либерализъм. Страх ги е да накажат директора. Когато ние го санкционираме и съобщим решението си в партийната организация, въздействието ще бъде по-друго. А колко е по-ефективно, когато наказанията се налагат от първичните партийни организации!

Вярно е, че това не винаги е по силите на всяка организация. Затова действена помощ следва да оказват съответните партийни комитети, с която ще съдействуват за издигане авангардната роля на първичните организации и на комунистите. Защото сега всеки се свива, бои се какво ще каже комитетът, ако бъде наказано лице от неговата номенклатура.

Александър Тодоров: — За всеки от нас е ясно, че партийните комитети ръководят първичните партийни организации. Затова ние все повече отделяме необходимото внимание и грижи да се усъвършенствува съвместната ни работа с отделите на партийните комитети, на тематичните, комплексните и контролните проверки, за да се издига авангардната роля на първичната партийна организация и по-резултатна да бъде методическата ни помощ.

Симеон Славов: — Лично за мен срещата е много полезна. Взаимодействието между окръжната контролно-ревизионна комисия и окръжния комитет на партията се осъществява всекидневно, повсеместно, по всички страни от цялостния социално-икономически, политически и духовен живот в окръга. Няма табу, няма забрана, няма регламентиране. Същевременно искам да кажа, че **нещата трябва да се пропорционират и да се дозират, тъй като нито отделите на комитета са помощници на комисията, нито пък тя е техен орган.** Трябва разумно и с чувство за отговорност да спазваме самостоятелността на всички органи. Тогава и ефективността от работата ще бъде по-голяма. Съществува пълна еднопосочност в дейността на съответните партийни комитети и на контролно-ревизионните и ревизионните комисии за изпълнението на партийната програма, на партийния Устав, на конгресните решения. Необходимо е обаче **да издигаме качеството на взаимодействието, да усъвършенствуваме методите, подходите и стила на съвместната ни работа.** Окръжната контролно-ревизионна комисия осъществява взаимна дейност във всички отдели на окръжния комитет на партията, но с отдел „Организационен" тя има най-много допирни точки.

Една обща задача и за партийните комитети и организации, и за контролно-ревизионната комисия е попълнението на партийните редици. На някои места спада работническото ядро, намалява приемът на селскостопански труженици и процентът на приетите до 30-годишна възраст. Не се изпълнява уставното положение преобладаващата част от новите комунисти да се приемат на открити партийни събрания. Окръжният и останалите партийни комитети заедно с окръжната контролно-ревизионна комисия предприехме мерки за изменение на положението.

Огромно е полето на нашето взаимодействие в борбата срещу всички отклонения и отрицателни явления. В бюрото на окръжния комитет на партията беше разгледана работата за изпълнението на приетите решения по проблема. Предварително с окръжната контролно-ревизионна комисия и с другите контролни органи проверихме състоянието в много партийни комитети и организации. Казаха се много истини. Прие се въпросът да бъде разгледан на съвещание с ръководния актив на окръга. Целта е всеки да види своето място, да се създаде обстановка на нетърпимост срещу негативните

Digitized by Google

прояви. На партийните комитети и на изпълнителните комитети на народните съвети е по-приятно да чуват похвали, а не упреци за отрицателните явления и техните носители. В това отношение има какво да правят както партийните комитети и организации, така и контролно-ревизионните органи.

Много и разнообразни са въпросите на съвместната работа. Стремежът и на двата партийни органа е да се подобрява взаимодействието, да имаме пълно съпричастие в решаването на основните задачи, които стоят пред колективите, да помагаме за укрепването на първичните партийни организации. Защото там са хората. Това ни накара при провеждането на отчетно-изборната кампания в обществените организации да въведем контролно-талонна система. С нея следим участието на целия ръководен екип на окръга в нерегламентирани мероприятия, включително и в отчетно-изборните събрания. Предоставихме всеки по собствен избор да отиде най-малко в една низова организация на Отечествения фронт, в една първична организация на профсъюзите, в едно комсомолско дружество и т. н., като за всичко се прави отчет. Нас ни тревожи фактът, че са **малко ръководните дейци, които по собствена инициатива посещават първичните партийни организации и техните събрания.** В тази насока искаме да дадем тласък, да приучим ръководителите повече да бъдат по места, където главно се решават проблемите на окръга.

Използвам случая да изкажа удовлетворение от факта, че тази среща е в духа и в указанията на др. Тодор Живков, поне със съседите да увеличаваме контактите си. И то за размяна на мнения по различни проблеми.

Димитър Димчев: — Тук се споделиха мисли за работата на контролно-ревизионните комисии в четири окръга. Поставиха се и въпроси, които заслужават внимание и вероятно ще получат отговор от по-горната партийна инстанция.

От изказванията пролича стремежът всеки да намери не само мястото на комисията при новите условия, но и своя дял в извършващото се преустройство на партийната работа. Откроиха се слабости и най-важното — причините за съществуването им. Всеки търси и подсказва какво се предприема и прави за осъществяването на нов тип контрол. **Контрол, при който всеки партиен орган ще вижда себе си в мислите и делата на колективите, в активността и инициативата на комунистите** в окръжните партийни организации. Важна задача на контролно-ревизионните комисии е със своята дейност да допринесат за намаляване на отрицателните прояви, за повишаване ръководната роля на първичните партийни организации.

Посочено бе, че на редица места е намаляла ролята на партийното събрание. При това положение комунистите са лишени от възможността активно да участвуват в обсъждането на актуалните проблеми, да въздействуват за създаване на обстановка и климат за творчески труд в колективите.

Всички са единодушни, че не може да има преустройство, ако няма здрава дисциплина, широк простор на критиката и самокритиката, ако не се оказва възпитателно въздействие за изграждане на социалистически мироглед у всеки труженик, ако не се създава здравословна морално-нравствена атмосфера. В това отношение имат реален принос и контролно-ревизионните органи.

Вярно е, че преустройството е в самото начало, че то се извършва, преодолявайки много трудности. Защото е **борба между новото и старото.**

Голям враг в осъществяването му е бюрократизмът. Контролно-ревизионните и ревизионните комисии често се сблъскват с неговите прояви. Вие най-добре познавате неговото битие.

Има ли пътища за изкореняването на бюрократизма? Има! От собствен опит ги знаете. Нужна е повече непримиримост и смелост. Проверките, ако използват аналитичния подход, ще разкрият неговите прояви. И съобразно с правата и задълженията, които имате, бихте помогнали за създаване на делови, на творчески стил на работа.

Digitized by Google

Има един проблем, който е от съществено значение и по който бе отделено известно внимание и на тази среща. Става дума за **умението да се изследват фактите и явленията**, да се вниква в тяхната същност при всяка проверка, и то не само от гледна точка на вчерашния и днешния ден, а на утрешния, на бъдещето. Това изисква да овладяваме системния подход в контролната работа, от анализа да стигаме до изводите и препоръките. Да отчитаме цялата съвкупност от фактори на процесите и явленията, които изучаваме, анализираме и обобщаваме.

Повикът на XIII конгрес е за **широка гласност**. Гласност в повечето случаи даваме на положителното. По-остро обаче стои проблемът за гласността на отрицателните явления. А без такава борбата с тях няма да бъде резултатна. Самата гласност е форма на партиен и социален контрол.

Би могло да помислим и върху следното: контролно-ревизионните комисии са обект на наблюдение от страна на комунисти и безпартийни. Те знаят, че Уставът на БКП им е дал големи права и задължения. В много случаи в техни ръце са актуални проблеми, които вълнуват колективите. От тях се очаква да разкриват истината, всекиму да дават заслуженото. Тъй както повелява Уставът. Гласността действува възпитателно върху всеки и всички — партийни и безпартийни. Защо се страхуваме и икономисваме гласността на известно явление? Мислим, че по този начин ще запазим авторитета на личността. Хората, с които е работила и живяла, знаят отрицателните ѝ прояви и очакват реакцията на обществеността. Всяко премълчаване действува отрицателно, спомага да се уронва и техният авторитет.

Александър Тодоров: — Преустройството в нашата работа беше ясно определено от пленума на ЦКРК на БКП от юли 1986 година.

Затова искам да споделя с вас мисли за някои страни от него.

Първият въпрос се отнася до самите нас, доколко ние сме осъзнали смисъла и съдържанието на този процес и в каква степен при нашите проверки в партийните комитети и в първичните организации оказваме конкретна методическа помощ за преустройството по места.

Вторият въпрос е за компетентността и ефективността от извършваните проверки — доколко те способствуват на първичните партийни организации да се утвърждават като генератор на новото и прогресивното.

Срещата оправда очакванията. Разговорът беше непринуден и откровен. Разкрити бяха съществени нови моменти от нашата дейност. Изказани бяха мнения и виждания за мястото и ролята ни в преустройството на партийната работа, за още по-конкретна методическа помощ на първичните партийни организации.

Повдигнати бяха и много въпроси, свързани с преустройството в партийната работа. Какво е полето на нашата дейност в границите на уставните изисквания?

За нас важен проблем е подобряването на качествения състав. Приеманите нови членове в партията вливат ли свежа струя в нашите редици, тъй нужна за успешното решаване на задачите, поставени от Тринадесетия конгрес, или не?

Задачите на окръжните партийни организации са и задачи на контролно-ревизионните комисии. Можем ли да измерим и кажем какъв е приносът на контролно-ревизионните комисии за спазването на нормативните изисквания? Има промени в Устава, които трябва да се знаят и прилагат. Анализът на данните, с които разполагаме, показва, че немалко комунисти нарушават социалистическата законност и партийния морал, не проявяват принципност, инициативност и борбеност, не отиват на сблъсък с отрицателните явления.

С дейността си контролно-ревизионните и ревизионните комисии следва да държат в своето полезрение отрицателните прояви на комунистите, да бдят за строго спазване на Устава и инструкциите, да допринасят за издигане ролята на първичните партийни органи-

Digitized by Google

зации. Защото без тяхното укрепване и без повишаването на боеспособността им едва ли би могло да се осъществява преустройството на партийната работа, в цялостния живот на страната.

В изказванията си вие скромно посочихте някои постижения. Така трябва да бъде. Надценяването е вредно. Полезно е обаче да се забелязват и поощряват и най-малките успехи, защото тяхното премълчаване ще гаси поривите на техните творци.

В живота навлиза младо и образовано поколение, което разбира извършващите се процеси. Дълг на контролно-ревизионните комисии е да противодействуват на онова, което води към застой. Навреме да се долавят тенденциите, да се изучават процесите такива, каквито са, като се търсят причините за едни или други явления, а не да спираме едва ли не най-вече пред статистическия подход. **От нас се иска да разкриваме какво се крие зад тези цифри.**

Контролно-ревизионните и ревизионните комисии констатират, че партийните просветни събрания, чрез които се влияе активно за формирането на социалистическото съзнание на трудещите се, са малко. Възпитателната работа не е на нужната висота. Бездействието на съответните органи, на отделни партийни комитети и организации води до умножаването на отрицателните прояви. Изниква основателно въпросът: къде е мястото, какъв е приносът на контролно-ревизионните органи на партията, за да се ликвидират тези явления?

Дали понякога те не позабравят Устава, който ги задължава да търсят персонална отговорност от нарушителите? А това пасивно отношение влияе отрицателно на провинилия се, на партийния и трудовия колектив. Необходимо е, когато извършваме проверка в първичните партийни организации, да даваме оценка за настъпилите промени в съзнанието и поведението на комунистите и как те с личния си пример създават обстановка да настъпят промени и в съзнанието на безпартийните.

Ще спра вниманието ви на още няколко въпроса, свързани с нашата работа. Присъствувах на 6—7 пленума на контролно-ревизионни комисии. При направената комплексна проверка в Кюстендилската селищна система установихме, че в нея бавно се извършва реконструкция и внедряване на нова техника и технология. Работническата класа не е подготвена да решава проблемите на техническия прогрес. Голям процент от работниците са с ниско образование. При това положение как ще решаваме въпросите на техническия прогрес? Има партийни комитети, които работят активно за укрепването на трудовата и технологичната дисциплина, за намаляването на самоотлъчките и текучеството, за подобряване качеството на продукцията, но бавно изменят положението, няма нужния прелом. А нима контролно-ревизионните органи на партията не носят отговорност за правилното решаване на тези въпроси?

Общинската контролно-ревизионна комисия в Русе проведе пленум на тема „Повишаване качеството и ефективността на контролно-ревизионната дейност за усъвършенствуване на вътрешнопартийния живот на първичните партийни организации". Как бе подходено? В продължение на месеци бяха проверени над 120 първични организации. В проверките участвуваха над 100 сътрудници на комисията — партийни дейци, специалисти, инженери, финансисти и научни дейци. Проверката даде възможност на комисията да вникне по-задълбочено в проблемите на вътрешнопартийния живот на всяка организация, да разкрие причините за слабостите и недостатъците, да небележи съответните мерки. Бяха разкрити и някои съществени страни за качеството на самите проверки. Оценена бе компетентността на тия органи, качеството и ефективността на тяхната работа и на помощта, която те оказват на първичните организации Проверките способствуваха за открояване на критериите, с които в бъдеще ще се оценява дейността на контролно-ревизионните комисии. Както в Русе, така и във Видин бе подчертано, че координацията на нашата работа с всички

Digitized by Google

контролни органи трябва да се усъвършенства още повече. Тематичните, комплексните и контролните проверки са полезни форми, но резултатите от тях ще бъдат по-значими, ако се извършват съвместно с партийните комитети.

Окръжната контролно-ревизионна комисия във Враца направи комплексна проверка в селищната система — Хайредин. Постави си цел да проучи как общинският партиен комитет ръководи първичните партийни организации и социалноикономическото развитие на селищната система.

Какво показа тя? Ще отбележа само някои факти. Общинският комитет на БКП приема решения, които адресира до първичните организации, но някои от тях остават в папките на комитета и не стигат до адресата. За какво преустройство на партийната работа можем да говорим при наличието на такава слабост?

В доклада пред пленума страниците изобилствуваха с констатации за състоянието на първичните организации. Липсваха анализ и изводи за причините, породили това състояние в една немалка част от тези организации на селищната система.

В Благоевград останах с впечатление, че и в трите новосъздадени контролно-ревизионни комисии са приети планове и са започнали работа. Привлечени са кадри, които имат необходимия опит и сега предстои да направят първите си крачки. Защо поставям този въпрос? И в другите окръзи има новоизградени общински контролно-ревизионни комисии. Информацията за Сливенски, Бургаски, Старозагорски и Ямболски окръг показва, че те са окомплектовани също с добри кадри. Сега за тях трябва да се отделя нужното внимание и грижи, навреме да се оказва методическа помощ, да ги включваме в съвместни проверки по проблемите, които правят окръжните комисии, да има по-добра координация с тях. Не бива да забравяме, че общинските комисии са най-близко до първичните партийни организации. Те най-добре чувствуват климата в тях и могат да им оказват близка помощ. От окръжните контролно-ревизионни комисии се иска да им оказват компетентна методическа помощ, да ги учат на стил, на метод на работа, на конкретен подход, за да заемат отредената им роля в живота на общинските партийни организации.

Самоуправлението се нуждае от сериозни изменения в психическата нагласа на хората. Трябва да се преодолее навикът на работника да бъде само изпълнител. Сега той има разширени права в управлението, но редица психически бариери му пречат да бъде пълноценен и равноправен при решаване на производствените и социалните проблеми на колектива.

Вътрешнопартийният живот трябва да изпреварва процесите на широко разгръщащия се социалистически демократизъм в управлението на производството и преминаване към действително самоуправление. Да се развива критичният и самокритичният дух. Да няма показност, формализъм, декларативност, обещания и неверни отчети и пр. Това налага да засилваме партийния контрол по всички направления, като утвърждаваме политическия подход, грижата и вниманието към хората. Да утвърждаваме като полезна форма отчетите, самоконтрола и гласността на резултатите от работата...

За контролно-ревизионните комисии е ясно, че ще има трудности, които ще се изясняват и преодоляват. Това е сложен и многостранен процес на самоуправление.

Сега от нас се иска:

да засилваме партийния контрол и взискателност към всички органи и дейци за точно изпълнение на правата и задълженията, за утвърждаване на новите органи на социалистическото стопанско самоуправление;

да издигаме авангардната роля на комунистите в дейността на тези органи на самоуправление.

Ние не можем да стоим като странични наблюдатели в това огромно по значение преустройство на нашия живот.

Разговорът подсказа, че и в бъдеще ще бъде полезно да стават подобни срещи. По този начин ще се разменят мисли, ще се споделя челният опит, създаван по места.

Digitized by Google

ДИАЛЕКТИЧЕСКИТЕ ПРОТИВОРЕЧИЯ В ПАРТИЯТА

ДИМИТЪР ДИМОВ
кандидат на философските науки

Тринадесетият конгрес на БКП формира нова стратегия, начерта пътищата за преустройството на партийната дейност в условията на осъществяване на качествено нов икономически растеж. Силата на партията е в способността ѝ да чувствува потребностите на времето и възникването на новите задачи, да намира пътища за тяхното решаване. Тя ръководи преустройството на политическата система и сама преустройва своя живот и дейност, издига равнището на политическата и организаторската си работа на височината на научно-техническите, икономическите и социалните задачи.

Преустройството настойчиво изисква да се разкриват противоречията, техните причини и следствия, да се преодоляват отрицателните тенденции и да се внедряват новостите. Този подход дава възможност на партията в условията на научно-техническата революция последователно да се саморазвива и самоусъвършенствува.

●

Комунистическата партия, нейните органи, организации и кадри изучават закономерностите на обществото и на тази основа разработват партийната стратегия и тактика. Най-силно отражение върху характера и съдържанието на партийната политика оказват обаче онези закономерности, чието значение и роля изпъкват с особена сила на дадения етап от развитието на страната.

В своята дейност партията се съобразява и с изискванията на собствените си закономерности, което ѝ позволява успешно да изпълнява своята ръководна роля по отношение на политическата система и всички сфери и дейности на социалистическото общество.

В природата и действието на закономерностите на партията по специфичен начин се проявява и такава всеобща черта на обективните закони, каквато е противоречивостта на връзките, които те изразяват. Марксистко-ленинското учение разглежда всеки обективен закон като форма на разкриване и разрешаване на противоречията, защото наред с устойчивостта те изразяват и изменчивостта на процесите и явленията. В дейността и саморазвитието на партията действието на закономерностите и законите се реализира чрез движението на противоречията между диалектически противоположните страни на партийните отношения и на партийната работа.

Digitized by Google

Наличието и разрешаването на противоречията в партията като източник на нейното саморазвитие е специфично проявление на всеобщите диалектически закони. То е резултат на закономерния преход от простото към сложното, от нисшето към висшето. „Изглежда всяка работническа партия — пише Ф. Енгелс — може да се развива само във вътрешна борба, в пълно съответствие със законите на диалектическото развитие въобще."[1] На диалектическите принципи е подчинен целият живот и дейност на марксистко-ленинската партия. Нейното развитие, писа В. И. Ленин, „действително върви по диалектически път, по пътя на противоречията"[2].

Принципно значение за укрепване на единството и боеспособността на комунистическата партия В. И. Ленин е придавал на разкриване и отчитане източниците и характера на вътрешнопартийните противоречия. На основата на опита на КПСС и международното комунистическо движение той е разкрил спецификата на законите на диалектиката в живота и дейността на партията от нов тип. В. И. Ленин е определил източника и основните видове вътрешнопартийни противоречия, посочил е пътищата за тяхното преодоляване.

Същността и спецификата на вътрешнопартийните противоречия зависят от социалната природа, целите и характера на марксистко-ленинската партия като доброволен съюз на единомишленици-комунисти, изразяващ интересите на работническата класа и целия народ. Проявяват се като борба на мнения и разбирания. Те възникват обективно като отражение в голяма степен на противоречията в живота, в комунистическото и работническото движение. Поради това характерът на противоречията в партията и средствата за тяхното разрешение се изменят в зависимост от характера на противоречията в обществото, от обективните условия на епохата и особеностите на конкретно-историческата обстановка, в която тя действува. „. . . Постоянен източник на разногласията — отбелязва В. И. Ленин — е диалектическият характер на общественото развитие, което се извършва сред противоречия и чрез противоречия"[3]. Заедно с това партията има свои специфични вътрешни противоречия, които въпреки че имат подчинена роля по отношение на противоречията на обществото, постоянно се появяват в процеса на саморазвитието на партията и непосредствено влияят на нейния живот. Те възникват непосредствено в резултат и на причини от гносеологически характер, пораждат се от диалектиката на развитието на обществото и партията, от сложността на конкретната историческа обстановка, от новите задачи и непознаване пътищата за тяхното решаване, от сложността и вътрешната противоречивост на процеса на тяхното разкриване и преодоляване. Противоречия се пораждат и от неумението на част от членовете на партията да прилагат диалектикоматериалистическия метод при анализа и решаването на проблемите, от неразбирането на новите задачи или непълното им осмисляне, от недостатъчната компетентност или слабата теоретическа подготовка и неспособност поради тази причина да разберат и оценят новите форми на работата.

Подобни противоречия се проявяват при обсъждането и спо-

[1] К. Маркс, Ф. Енгелс, Съч., т. 35, с. 296.
[2] В. И. Ленин, Събр. съч., т. 8, с. 385.
[3] В. И. Ленин, Събр. съч., т. 20, с. 61.

Digitized by Google

ровете за оптималните пътища и методи за решаване на общите задачи, които партията реализира, в сблъскването на различните виждания, отразяващи борбата на новото със старото и остаряващото, на прогресивното, изостаналото и изоставащото.[1]

●

Въз основа на характера и същността им противоречията в живота и дейността на комунистическата партия могат да се класифицират по следния начин. Според източника на вътрешнопартийните противоречия могат да се делят на: а) обективни, вътрешно присъщи; б) незакономерни, непроизтичащи от същността на партията, но причинно обусловени противоречия, които се дължат на субективни слабости и грешки. В зависимост от състоянието на различните видове партийна дейност различаваме диалектически противоречия между теоретическата и практическата дейност, политическата и организаторската, организационната и идеологическата, идеологическата и международната. Според сферата на партийната дейност, в която се проявяват, различаваме противоречия в: теоретическата, политическата, идейновъзпитателната, партийно-организационната, органнзаторската, ръководството на обществото и международната. В зависимост от различните видове вътрешнопартийни отношения противоречията биват: противоречия между централизма и демократизма, между комунистите, между комунистите и партийната организация или партийния орган, между партийната организация и партийните органи, между партийните органи. Въз основа на съотношението на съдържанието с формите, методите и средствата на дейност и организация съществуват диалектически противоречия между формите, методите и средствата на различните партийни организации и органи и съдържанието на тяхната работа; между структурата на партийните организации и органи и изискванията на развиващото се съдържание на партийната дейност. Вътрешнопартийните противоречия могат да се класнфицират и според различните равнища на йерархичната структура на партията. Различаваме противоречия в отделните партийни органи, в партийните организации и в самите комунисти — между знание и съзнание, съзнание и поведение, думи и дела.

Посочените групи вътрешнопартийни противоречия непрекъснато си взаимодействуват и тяхното разглеждане извън взаимовръзката помежду им крие сериозна опасност от субективизъм. В практиката реално съществуват такива противоречия, в които органически са съчетани различни, наследени от миналото явления, процеси, развили се на сегашния етап, и последствия от субективни недостатъци и грешки. Оттук произтича необходимостта от **комплексен подход** при техния анализ и разрешаване. Задължителен компонент на този анализ е изследване влиянието както на вътрешните, така и на външните фактори върху обхвата, интензитета и ролята на присъщите на партийния живот и дейност противоречия.

Като се изходи от формулираната в Тезисите на Тринадесетия конгрес на БКП най-важна вътрешнопартийна задача, може

[1] М. Марков, Реалният социализъм — диалектика на управлението и самоуправлението, С., 1983, с. 87—104.

Digitized by Google

да се посочи **противоречието между завоюваните позиции в повишаване единството, боеспособността, ръководната роля на партията и необходимостта от привеждане на съдържанието, стила и методите, формите и средствата на работа в съответствие с изискванията на научно-техническата революция на сегашния етап от развитието на социалистическото общество.** Поради обхвата и дълбочината на това противоречие неговата пряка връзка със същността на партийната стратегия на сегашния етап от развитието ни то би могло да се определи като **основно диалектическо противоречие** за живота и дейността на Българската комунистическа партия. Важни и свързани с него са противоречията между: равнището на марксистко-ленинската и научно-техническата подготовка на комунистите и изискванията, които предявяват новите цели и задачи на партията; правилните партийни решения и тяхното реализиране в конкретните условия на партийните организации и органи; необходимостта от революционно мислене и действие и мисленето и действията на комунистите и кадрите, които бавно се преустройват в условията на научно-техническата революция; съзнанието, подготовката и квалификацията на комунистите и реалния принос, който се изисква от тях в борбата за качествено нов икономически растеж.

От първостепенно значение за саморазвитието на партията, на партийните органи и организации е тяхната способност своевременно да виждат, разкриват и още в зародиш да преодоляват противоречията в собствения си живот и дейност. В едни случаи партията разрешава вътрешнопартийните, а след това обществените противоречия, а най-често тези процеси протичат едновременно, тъй като са свързани и си взаимодействуват.

Партията ръководи с политически средства разкриването и разрешаването на противоречията и свързаните с тях обществени проблеми и потребности и сама непрекъснато е в процес на самоорганизация, самодвижение и саморазвитие. Познаването и разрешаването на вътрешнопартийните противоречия не стават автоматически, а се явяват резултат на целенасочена дейност на партийните органи, организации и кадри, на всички комунисти. „Централният комитет на партията е отдавал и отдава голямо значение на противоречията у нас, постоянно се стреми да ги разкрива, своевременно да ги изучава и набелязва комплексни мерки за тяхното последователно преодоляване. Ние се ръководим от разбирането, че това е съществена предпоставка за определяне на генералната линия, на стратегията и тактиката на партията."[1]

Диалектическите противоречия в живота и дейността на партията се намират в постоянно движение, което е основа за разкриване на качествените степени и фази на тяхното развитие. От философско-социологическата литература и потвърдено от социалната практика са известни няколко стадия на развитието на противоречията: а) първият от тях се характеризира със съответствие на двете страни на противоречието; б) стадият на тяхното различие, раздвоение, несъответствие; в) развитие на противоречието и неговото разрешение. В живота на обществото и в още по-голяма степен в живота и дейността на партията е на-

[1] Т. Живков, Да вървим в реални дела решенията на XII конгрес на партията, с. 95.

Digitized by Google

пълно възможно и необходимо още във втория стадий да се ограничат силата на противоречието и остротата на процеса на раздвоеннето чрез изравняване на двете му страни, т. е. чрез своеобразно връщане към първия стадий, но на нова, по-висока степен на развитието.

При подценяване решаването на назрелите проблеми и задачи извън посочените са възможни и допълнителни стадии на развитие на противоречията: степен на изостряне, съпроводено с настъпване на застойни процеси, когато партийната дейност не се усъвършенствува, не се развива; възможно е още и крайно изостряне със съответна на него конфликтна ситуация; реално е и такова изостряне на противоречията, когато отрицателните явления могат да доведат до деформации на важни страни на партийния живот и дейност.

●

Животът и дейността на БКП, на партийните органи и организации се развиват по диалектически път, чрез непрекъснато разрешаване на възникващите противоречия. Архитектониката на съвкупността от противоречия е сложна, защото едни се появяват, други се решават, третн действуват с постоянна сила илн в един етап се изострят, а в друг се омекотяват. Във връзка с това възникват няколко взаимно свързани проблема, от които за партийните органи и организации произтичат важни задачн: а) изучаване на техния характер и причини за възникване; б) пътища и форми за тяхното разрешаване; в) регулиране на развитието и прогнозиране; г) осигуряване максимално равномерно, хармонично развитие.

Да се осъществява хармонично и динамично развитне на партийния живот и дейност в новите условия не е лесна работа. Това е така, защото съединяването на противоположните страни на съществуващите диалектически противоречия може да стане по начин, че да се получи какофония, а може и така, че да се получи симфония.[1]

Дълбочината и темпът на преустройството както на партийно-организационната и идеологическата, така и на дейността по ръководството на обществото зависят в най-голяма степен от качеството на партийния състав, от целеустремността и ефективността на политическата и организаторската работа на първичните партийни организации, партийните органи. Те зависят от знанията и уменията на кадрите и всички комунисти да виждат, оценяват, регулират и разрешават реалните противоречия на вътрешнопартийния живот, които обикновено изпъкват като проблеми за решаване или слабости за преодоляване, с оглед да се отговори на новите изисквания за повишаване на ръководната роля на БКП.

Първо, важно значение в саморазвитието на партията на настоящия етап от изграждане на развитото социалистическо общество има преодоляването на противоречнята в нейния **качествен състав.** Реалните проблеми за осъществяване на качествено нов растеж, за внедряване на авангардни технологии и други научни продукти на научно-техническата революция определят

[1] В. И. Ленин, Събр. съч., т. 42, с. 204.

Digitized by Google

необходимостта в партията да се вливат нови свежи сили. БКП разкри навреме това противоречие. Още с изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес, Националната партийна конференция (1984 г.), Февруарския (1985 г.) и Януарския (1986 г.) пленум на Цеитралния комитет относителният дял на работниците в партията се увеличи с 1,7 на сто, което представлява 44,36 на сто от нейния състав. На Тринадесетия конгрес се отчете, че в партията членуват 67 на сто от научните работиици със звания и степени, 38 на сто от инженерите и архитектите, 54 на сто от селскостопанските специалисти, 31 на сто от лекарите. Една от най-силно изразените тенденции в подобряване на качествения състав е бързото повишаване иа образователното равнище на комунистите — 64,6 иа сто от тях са с висше, полувисше и средно образование.[1]

За да се окаже партията на висотата на историческите задачи, за да отиде тя напред в качествено отношение през деветата петилетка и до края иа века, много по-голямо внимание следва да се отделя на разширяване на партийното ядро в новите и перспективни социални дейности — електрониката, биотехнологиите, енергетиката, металургията, селското стопанство, науката и образованието. В изпълнение на тези конгресни постановки партийните организации отделят още по-голямо внимание на притока на млади хора в партията, за тяхното възпитание и израстване. Стимулират се самоусъвършенстването на членовете на партията, умението им да развиват своите творчески заложби, да се изявява с много по-голяма сила тяхната авангардна роля. Едновременно с това партийните организации се освобождават от всеки, който с работата и с поведението си петни партията.

Второ, по-нататъшното издигане на ръководната роля на партията е свързано с усъвършенстването на **кадровата** работа. БКП винаги е отделяла особена грижа и внимание на работата с кадрите, но в условията на разгръщане на иаучно-техническата революция този проблем придобива голямо значение. Без кадри, които да съответствуват иа равнището на новите задачи, партията не може да се самоорганизира и саморазвие в необходимата степеи, за да ръководи успешно мащабиите процеси и да постига набелязаните темпове на решаване на новите задачи в икономиката, в социалната, политическата и културната сфера.

При подбора, оценката и реализацията на кадрите на преден план се извеждат такива техни качества като съвременна компетентност, професионализъм в работата, способност и готовност революционно да мислят и действуват, да поемат разумен риск при внедряване на новостите, да реализират оригиналии идеи, критично да оценяват постигнатото и да проявяват непримиримост към шаблона и застоя. Важно е да се преодолява и противоречието, което намира израз в обстоятелството, че квалификацията на ръководните кадри не отговаря на потребностите. За да се помогне за преустройството на кадрите в новите условия,

[1] XIII конгрес на БКП. Доклади и решения, с. 144—145.

Digitized by Google

се предвижда усъвършенстване на цялата система за квалификацията и преквалификацията им.

Трето, една част от партийните органи и кадри не умеят последователно да прилагат марксистко-ленинските принципи на партиен живот. Основна грижа и внимание изисква преди всичко спазването на **демократическия централизъм.** Проблемът в това отношение е да се търси оптимално съотношение между демократизма и централизма, хармонично да се съчетават тези две страни на принципа и да се осигуряват здрава организационна спойка, единодействие и творчески кипеж, творческо отприщване на съзидателната енергия на всички комунисти, партийни органи и организации.[1] Без да се подценяват грижите за укрепване на централизма, следва решително да се засили вниманието към разгръщане на демократизма във вътрешнопартийния живот. Тук става дума преди всичко за **редовност и високо равинще на партийните събрания** с оглед творческо и новаторско обсъждане на новите проблеми.

Процесът на разгръщане на вътрешнопартийната демокрация след Тринадесетия конгрес протича все по-успешно. Актуална задача е засилващият се демократизъм да се прелива в живота на трудовите колективи. Особено важна в това отношение е ролята на откритите партийни събрания. Последователно следва да се усъвършенстват методите, формите и средствата на въздействие върху самоуправляващите се организации. Растящо значение за демократизиране на вътрешнопартийния живот има усъвършенстването на вътрешнопартийната информация, в основа на което е противоречието между потребността от своевременна, обективна и многопосочна информация и степента на активност на партийната организация или орган за нейното удовлетворяване.

Процесът на преодоляване на противоречията и преустройството на партийната дейност е свързан и с последователното прилагане на партийните принципи за **новия тип контрол и за разгръщане на критиката и самокритиката.** Конгресните постановки засягат дълбоката политическа същност на контрола, на критиката и самокритиката, прилагането на които е свързано с грижата за нова степен на зрялост на партийните организации и кадри. Нашата партия открито постави въпроса за необходимостта от непримирима борба срещу слабостите и недостатъците.

Колкото по-системно се овладяват и последователно прилагат леннинските принципи и норми на живот, толкова по-силно партията, нейните организации и органи укрепват и се саморазвиват. На тях се гради и издига единството на партийните редици, те са записани в Устава на БКП. Всичко това помага за преодоляване на съществуващите противоречия по различните страни и въпроси на партийния живот и дейност, осигурява единомислието и единодействието.

На всеки етап от саморазвитието си партията осъществява обновление и самоусъвършенстване чрез дълбоки и непрекъснати грижи за правилно съчетаване в дейността на всички органи и организации на приемствеността, на революционната

---

[1] Т. Живков, Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НРБ, С., Партиздат, 1984, с. 213.

Digitized by Google

традиция с новаторския подход. Налице е не голо отрицание, а отрицание с елементи на приемственост. В противен случай се нарушава действието на диалектическите закони за единството и борбата на противоположностите.

Четвърто. Друга група реално съществуващи и преодолявани противоречия са свързани с необходимостта от по-нататъшното **издигане на колективността и преодоляване на субективизма** в действията на отделни партийни дейци, ръководни партийни органи и първични партийни организации. Тук изпъкват няколко проблема.

Преди всичко следва да се създава творческа обстановка за широко и свободно обсъждане на проблемите и за вземането на колективни решения. В някои партийни организации и комитети е нужно да се преодолеят много недостатъци, да се пречупят формализмът и шаблонът и се постигне силна изява на колективността като висш принцип на дейност и ръководство.

Друг важен проблем е да се осигури така необходимото на сегашния преломен етап единство между взетите решения и тяхното изпълнение. Не навсякъде е налице последователна грижа за организация на изпълнението, подценяват се политическата и организаторската работа.

Съществен проблем при преустройството на партийната дейност е несъответствуващата на равнището на изискванията дисциплина у част от партийните организации, органи и кадри. Тринадесетият конгрес обърна сериозно внимание за засилване на дисциплината и отговорността при реализацията на партийните решения и за издигане личния пример на комуниста.

Пето. В живота и дейността на първичните партийни организации непрекъснато се преодоляват едни противоречия, осъзнават се други, зараждат се трети. Така партийните организации се намират в постоянен стремеж да отговорят на изискванията на стратегията и тактиката на партията, на потребностите на живота.

Нека вземем за пример проблема за **повишаване авангардната роля** на комуниста. Мнозинството от комунистите служат за образец на безпартийните, но не са редки и случаите на непълноценна изява. Данните от едно социологическо изследване в столицата потвърждават направения извод.

Голямо значение в партийната дейност има **разгръщането на гласността.** Невякога се прави така, че поведението на кадрите да се прави достояние на партийните организации и на трудовия колектив. Това положение затруднява борбата срещу носителите на слабостите. Решенията на Тринадесетия конгрес на БКП и опитът на КПСС задължават партийните организации и органи да отделят растящо внимание на гласността в борбата за решаване на назрелите проблеми и отрицателните явления.

●

Проблемите и задачите, които предстои да се решат, за да се реализират конгресните предначертания, изискват от комунистите, от партийните организации и органи дълбоко изучаване на живата, революционна мисъл и действие, работа и борба за издигане боеспособността на партията.

Digitized by Google

КВАРТАЛЪТ, В КОЙТО ЖИВЕЕМ

ЛЮБЕН ВИДЕНОВ
кореспондент на „Партиен живот“
за Видински окръг

ОПИТ И ПРОБЛЕМИ

През последните години в резултат на миграционните процеси в много градове и жилищни комплекси се създаде качествено нова обстановка. Хората скъсват с утвърдените традиции, създават нови връзки и форми на общуване, на социален контрол и самоконтрол. Тези естествени, обективни изменения наложиха партийните комитети и органинзации да се ориентират към нови форми на работа в кварталите.

Общинският комитет на БКП във Видин още със своето създаване се стреми да приобщава комунистите от предприятията, учрежденията, учебните заведения и т. и. за изпълнение на задачите в кварталите. През 1979 г. в някои квартали се изпращаха комунисти с поръчения за определена политическа или трудова дейност, като в центъра стоеше партийното бюро на кварталната първична организация. Тази форма на работа обаче не даде добри и трайни резултати.

Наложи се да се търсят други форми, чрез които да се обхванат всички комунисти и всеки според възможностите си да даде своя дял за развитието на квартала и града. Още повече въпреки своите специфични особености работата по местоживеене е своеобразно продължение на партийнополитическата дейност в трудовите колективи. Всичко това е свързано с редица причини.

Първо, в условията на петдневната работна седмица трудещите се повече време прекарват там, където живеят. Много е важно това време да се използва и за по-пълното задоволяване на духовните им потребности.

Второ, част от населението по различни причини не е заето в сферата на общественото производство и не е обхванато в идейновъзпитателната работа в трудовите колективи.

Трето, наличието на голям брой деца и младежи, които живеят и се учат на територията на кварталите, изисква с тях по-целенасочено да работят партийните, комсомолските и отечественофронтовските организации.

Четвърто, за пресичане на негативните явления по местоживеене е необходимо да се засили социалният контрол, защото той не е така ефективен, както в трудовите колективи. Това изисква да се работи търпеливо и конкретно, решително да се противодействува на негативните явления.

Пето, бързото нарастване на жилищните комплекси, в които се концентрират големи маси население с различен социален и професионален състав, нееднакво равнище на образование, култура, навици и поведение, води до усложняване на чо-

Digitized by Google

вешките отношения, до по-голяма динамика и психическо напрежение в живота на хората, поражда елементи на отчужденост и анонимност в тяхното поведение. Всичко това налага значително да се издигне политическата и организаторската работа по местоживеене.

Шесто, за да се превърне Видин в образцов социалистически град, е нужно първичните партийни организации по местоживеене да насочат своята дейност към постигането на значими, реални резултати, в усилията за повишаване на социалната и политическата активност на видинчани.

●

Тези обстоятелства наложиха да се търсят ефективни форми на работа, общинският комитет да се ориентира към изграждане на партийни групи по местоживеене извън състава на кварталните първични партийни организации на територията на низовата организация на Отечествения фронт. В тях се обхващат всички работещи комунисти (без комунистите, които членуват в кварталните първични партийни организации), а за секретари обикновено се избират номенклатурни кадри на общинския комитет. В зависимост от броя на партийните членове една група може да се изгради на територията на две и повече низови организации на Отечествения фронт. Но най-често тези групи са по-многочислени, понякога те включват над 60 партийни членове. Естествено, при такива случаи работата с отделния комунист се затруднява. Тогава в самата група се определят хора, които да организират комунистите около себе си — тази отдавнашна традиция на нашата партия позволява да бъде по-оперативна и повече индивидуализирана работата на групата.

Съгласно изработения статут главната задача е групите да осъществяват единство и координация в дейността на комунистите, като ги организират да участвуват по-активно в обсъждането и решаването на възникващите проблеми в кварталите, да разясняват политиката и решенията на партията сред населението, да съдействуват за развиване на социалистическите обществени отношения, за приобщаване на хората към обществената дейност. Групите оказват помощ на териториалните първични партийни организации, като участвуват в подготовката на големи политически мероприятия и във всекидневната политическа и културно-масова дейност. На отделни комунисти се възлагат поръчения да работят като пропагандисти, лектори, докладчици, да съдействуват за повишаване на обществената и политическата ангажираност на някои граждани и семейства. Групите предлагат от своя състав хора, които биха могли да влязат в ръководствата на низовите организации на Отечествения фронт, да работят резултатно в центровете за възпитателна дейност и в доброволните отряди. С други думи, създават се условия комунистите, членуващи в предприятията, учрежденията, училищата и другите сектори, активно и организирано да се включват в обществено-политическата дейност по местоживеене.

Това е едната страна на въпроса. Не бива да се пренебрегва и другото. До създаването на тези групи комунистите в един вход не се познаваха. А има отлични специалисти,

Digitized by Google

знатни хора на труда. Активната обществена дейност в квартала, където те живеят, би им създала още по-голяма популярност и уважение. Авторитетът на тези комунисти ще въздействува убедително върху равнището на полнтическата и обществената активност, върху атмосферата на чисто човешките взаимоотношения.

Когато говорим за активността на комунистите в кварталите, даваме си сметка, че изискванията не могат да са еднакви към всички, заетостта на хората и спецификата на служебните им задължения е различна. Но всеки, ако не друго, по едно дръвче поне може да отгледа. Диференциран подход се проявява и при определяне характера на поръченията — на учителите например обикновено се поставят задачи за работа с децата и с родителите.

Много важна за активността на комунистите е координацията между партийните групи в кварталите и първичните организации в предприятията и учрежденията. Веднъж в годината от партийната група се попълва образец-оценка на всеки комунист — отбелязва се какво е направил той за годината в квартала, как е изпълнил своите поръчения, как като цяло се оценява дейността му там. Оценката се изпраща в първичната партийна организация, в която той членува, и е задължителен елемент при отчитането на неговата дейност. Разбира се, при някои макар и по-редки случаи на явно дистанциране от задачите и проблемите на квартала такива писмени информации могат да не се окажат достатъчно ефективни — тогава се отива на личен разговор в партийното бюро.

Обикновено по-активните партийни групи се събират на три месеца да отчетат онова, което е извършено, да си изяснят предстоящите задачи. Останалите правят събранията си веднъж на полугодие — такава е и препоръката на общинския комитет на БКП.

●

С цел да се осигури по-добро ръководство на територията на всеки квартал се създава съвет на секретарите на партийните групи по местоживеене извън състава на първичните организации, в който са включени всички секретари на групи. Този съвет избира свой председател и заместник-председатели. Председателят се утвърждава от общинския комнтет на БКП. Единият от заместник-председателите се избира измежду секретарите на групи, а другият е заместник-секретарят на кварталната първична организация — това позволява да се координира изпълнението на задачите с партийната организация в квартала.

Сега във Видин са изградени 24 съвета на секретарите на партийни групи по местоживеене, които включват 242 партийни групи с 5072 комунисти. Това е една стройна система на организация, която дава възможност с активното участие на комунистите и техните семейства да се решават редица проблеми по местоживеене. За двата месеца на 1987 г. в тези партийни групи са дадени 4624 партийни поръчения, които ще се изпълняват през годината.

Най-големият успех, който завоюва общинският партиен

Digitized by Google

комитет във Видин през последните години, е по-добрият качествен подбор на ръководните кадри и активисти на всички равнища по местоживеене. Почти половината от председателите на низовите отечественофронтовски организации и над 90 на сто от председателите на кварталните комитети на Отечествения фронт са членове на БКП.

Настъпиха съществени положителни изменения в работата на значителна част от кварталните комитети на Отечествения фронт. Повечето от тях организационно укрепнаха, подобриха планирането и проблемността в своята работа, по-редовно и по-задълбочено обсъждат и решават основните проблеми и задачи. Все повече се повишават тяхната роля, авторитет и влияние, увеличава се реалният им принос в изпълнение на социално-икономическите задачи и в цялостния обществено-политически и културен живот по местоживеене.

Сега над 70 на сто от низовите организации в общината са в добро състояние, подемат и осъществяват по-интересни инициативи, по-разнообразни и ефективни мероприятия, свързани с жизнените интереси на различните слоеве и групи от населението.

В резултат на организаторската и практическата работа видимо се изменя обликът на кварталите. В много квартални организации се утвърждава практиката всеки понеделник да се почистват районите. Партийните организации и партийните групи извън състава на първичните организации във втори, пети, шести, девети, дванадесети, двадесети и двадесет и втори квартал са успели да включат цялото население в движението за изграждане, благоустрояване и хигиенизиране.

За двете последни години за благоустрояването и хигиенизирането са вложени 168 717 трудодни, залесени са над 4500 дръвчета и храсти, излъчени са 609 образцови дома и 15 образцови жилищни блока. Зароди се инициативата „Всяка низова отечественофронтовска организация — стопанин на своята територия".

Със съдействието на партийните групи в 15 низови партийни организации със собствени сили и доброволен труд и със средства на общинския комитет на Отечествения фронт са изградени и обзаведени клубове. През настоящата година тази инициатива се подема още в 20 низови отечественофронтовски организации на територията на Видин.

Партийните групи оказват помощ на низовите отечественофронтовски организации и при събирането на вторични суровини. За последните две години събраха и предадоха 6126 тона вторични суровини, в това число 1717 тона хартия. Активно се включиха комунистите в борбата за икономия на електрическа енергия в бита. В резултат на агитационно-разяснителната и контролната дейност и на проявеното разбиране само през ноември и декември миналата година консумацията на електрическа енергия е намаляла с 1 987 000 квтч спрямо същия период на 1985 годнна.

Digitized by Google

Съществуват, разбира се, и слабости, и нерешени проблеми. Все още има анемични партийни групи извън състава на първичните организации — например в осми, осемнадесети и двадесет и трети квартал. Включените в тях комунисти стоят настрана от проблемите на тези квартали, не дават личен пример в работата на низовите отечественофронтовски организации и в други мероприятия.

Редица нерешени проблеми пречат да се създаде стройна организация и отчетност в изграждането, благоустрояването и хигиенизирането на Видин, не е достатъчно масово движението за превръщането му в образцов социалистически град.

Не навсякъде съветите на секретарите работят системно и последователно за активизиране на всички партийни групи. Не винаги е добра връзката с партийните комитети и организации в предприятията и учрежденията, за да се въздействува върху комунисти, които със своето поведение дори създават настроение и демобилизират хората в квартала. Често не се реагира срещу тези, които не опазват направеното. Не е действен контролът и взискателността към специализираните стопански организации, занимаващи се с ремонт и поддържане на жилищния фонд и зелените площи.

На този етап от точен адрес се нуждае идейновъзпитателната работа. За да се постигне това, от изключително значение е да се прилага диференциран подход към различните социални групи, към отделните хора. Например много секретари на партийни групи поставят въпроса, че младите хора трудно се включват в дейността по местоживеене. Причините могат да бъдат различни. Но една съществена причина е неумението на някои партийни организации да привличат младежите към дейности, които отговарят на техните възрастови особености.

Така че партийните групи извън състава на първичните партийни организации имат свое поле за действие. Тепърва ще се обогатяват формите на работа за издигане авангардната роля на комунистите в кварталите.

Digitized by Google

ВЗАИМООТНОШЕНИЯ С ВИСОКА СТОЙНОСТ

МАРИЯ ДУНГЬОВА
секретарка на първичната партийна организация при средното оздравително училище в Белица

В обновителния процес след Тринадесетия конгрес на БКП ние, дейците на образованието, въоръжени с всеобхватна програма, с ясна стратегия за творчески труд, се захванахме поновому да решаваме перспективните задачи на училището. Първичната партийна организация както винаги, така и сега застана начело. Комунистите първи осъзнаха отговорната задача пред образованието: да подготвя нов тип изпълнителски кадри, многостранно развити, способни да овладяват и внедряват научно-техническите постижения. Тази задача налага да се прилагат нови подходи при организирането на диференцираната система за професионална подготовка. Но не само това. Социалната функция на училището предполага целокупната му дейност да формира у младото поколение обществено мотивирана потребност от труд, нравствена позиция към него, творческо отношение към научните знания, дисциплина и организираност, чувство за отговорност и съзнание за обществен дълг.

Задача от първостепенно значение на училището като идеологически институт е да повишава ефекта от учебно-възпитателната работа по всички учебни дисциплини. Организацията на обучението, изборът на съдържанието и методите на въздействие да осигуряват целенасочено и последователно осъществяване на идейно-мирогледното, интернационалното, патриотичното, нравственото, естетическото и трудовото възпитание на учениците.

Партийното бюро в заседание прецени, че решаването на тези задачи изисква преустройство в стила и методите на работа. Същността му виждаме в следното: на цялата ни дейност да предадем ново качество, да осигурим условия за инициатива и творчество, атмосфера за търсене на новото; да проявяваме нетърпимост към инертността и застоя, да се обърнем с лице към живото дело, да превърнем енергията на замислите в енергия на конкретните действия. Започнахме с усъвършенстването на вътрешнопартийните отношения. На основата на тях чрез личния и колективния пример се стремим да усъвършенстваме отношенията в учителския колектив, а оттук да упражним силно положително влияние и върху взаимоотношенията между учениците.

Тези наши стъпки съвпаднаха със задачата, поставена от общинския комитет на БКП пред първичните партийни организации: да работят за усъвършенстване на вътрешнопартийните отношения, за да се създадат необходимите обективни условия

Digitized by Google

и предпоставки за разгръщане на инициативата и за повишаване на отговорността на комунистите.

ПОДХОДЪТ НА БЮРОТО И ОРГАНИЗАЦИЯТА

Най-напред в непринудени разговори в междучасие, в свободен час на учителя и възпитателя партийното бюро проучи мненията на комунистите. Всички бяха единодушни: усъвършенстването на вътрешнопартийните отношения ще доведе до повишаване на дисциплината, ще се постигне по-високо качество на учебно-възпитателната работа, по-успешно ще се внедряват новите учебни програми и планове, положителният педагогически опит, ще се повишава квалификацията на учителите. Всичко това ще съдействува да се засилят участието и отговорността на комунистите в борбата за по-високоефективен учебно-възпитателен процес от позициите на изискванията за партиен подход, за революционно мислене и действие. Ще се обогати вътрешнопартийният живот, ще се издигне и авангардната роля на първичната партийна организация, ще се подобри нейната организаторска и идейно-политическа работа с ДКМС и ДПО „Септемврийче".

Мненията на комунистите помогнаха на партийното бюро при планирането на дейността ни за усъвършенстване на вътрешнопартийните отношения, улесниха и избора на формите и методите на работа — разговори, срещи, събрания, анкети, доклади. В плана на първичната организация записахме следните мерки за постигане на целта, която си поставихме: доклад на тема „Вътрешнопартийните отношения — фактор за повишаване на резултатите от учебно-възпитателната работа", разговор на тема „Моят принос за усъвършенстване на вътрешнопартийните отношения", поемане на обещания кой какви новости ще прилага в учебната си работа през учебната година; анкета, която да ангажира творческото мислене на комунистите, те не само да оценяват, но и да предлагат какво да се направи и какво те лично ще извършат; доклад на тема „Етиката на взаимоотношенията между комунистите и работата на първичната партийна организация за премахване на негативните явления — интригантство, злепоставяне, завист и кариеризъм"; решаване на казуси с цел повишаване на критиката и самокритиката, изработване и участие в приемането на управленски решения...

Пред първичната партийна организация възниква потребността да повиши знанията и компетентността на комунистите по въпроса за вътрешнопартийните отношения, което е задължително условие за тяхното успешно обогатяване и усъвършенстване. В това отношение ни помогна кабинетът по партийно-организационните въпроси при общинския комитет на БКП, като ни предостави теоретични материали. Катя Алексиева изготви доклад, в който задълбочено обоснова необходимостта от усъвършенстване на вътрешнопартийните отношения, посочи значението на демократизирането им и някои противоречия при неговото осъществяване, ролята на личния пример на комуниста за сплотяване и мобилизиране на колектива. При разисканията отделихме внимание на формите за усъвършенстване на вътрешнопартийните отношения — открити партийни събрания, откровени разговори, допитвания, анкети, поемане на

Digitized by Google

инициативи и т. и. Предмет на разговора станаха и служебните взаимоотношения, които при нас се нуждаят специално от индивидуален подход и педагогически такт, от широк демократизъм — все фактори, които позволяват да се проявяват инициативност, революционно да се действува, да се повишава качеството на партийната дейност, на политическото ръководство, ефективно да се решават многостранните проблеми.

В партийни събрания се запознахме с изискванията за революционно мислене и действие, но не като призив или лозунг, а като същност и необходимост, произтичаща от новите сложни и широкомащабни задачи, от ускореното развитие на социалистическото общество. За всички стана ясно, че те се раждат в сблъсъка с рутината, консерватизма, кариеризма, еснафството и завистта, в борбата за изпълнение на партийната политика. Утвърждаването им като позиция на отделните комунисти може да бъде плод само на съзнателни и целенасочени усилия на първичната партийна организация. Едно от задължителните условия за успешното им формиране е по-нататъшното разгръщане и обогатяване на вътрешнопартийните отношения. Те са естествената среда, стимулираща революционната активност на комунистите. В тази връзка на закрити и на открити партийни събрания се стремим да предизвикаме свободна, пълноценна и равноправна дискусия при обсъждането на проблемите, преди да се вземе решение.

За демократизиране на вътрешнопартийния живот, за засилване участието на всички комунисти в него решихме по нов начин да се подхожда към партийното поръчение. Всеки сам да определя своите задължения, а след обсъждането им да стават поръчения. Лошото е, че това наше решение не се изпълни докрай. Предложения направиха само Фания Мизурска, Миланка Бояджиева и Катя Алексиева, а партийното бюро не прояви достатъчно взискателност към останалите комунисти.

За разширяване на демокрацията и повишаване на активността започнахме предварително да обявяваме тематиката на събранията. Така всеки комунист има възможност да се подготви и вземе участие. По този начин проведохме разговора на тема „Как оценявам вътрешнопартийните отношения". От всеки искахме за сподели своите виждания за взаимоотношенията, да разкрие участието си в усъвършенстването им, да посочи задръжките и да даде препоръки за тяхното премахване, да прецени от своя позиция стила и методите на работа и ръководство на първичната организация.

Комунистите се вълнуваха за протичането на събранието. Това свидетелствува за тяхната ангажираност. В него разискахме по критичността и самокритичността, чието отсъствие не е добър показател за здрави взаимоотношения. Стана дума за партийното другарство и сътрудничество. При нас ги има, налице са добри нравствени отношения, комунистическа етика. Особено добро сътрудничество се наблюдава между членовете на партийното бюро, между административното ръководство и бюрото. Чувството за отговорност у комунистите се повишава, но все още са нужни повече усилия и по-конкретни грижи предимно към младите партийни членове най-вече за засилване на участието им в извънкласните общоучилищни мероприятия (комсомолски и пионерски), трудови дни.

Digitized by Google

Изводът, който партийното бюро направи от проведеното ъбрание, е, че сме постигнали положително развитие и съзря-ане на взаимоотношенията. Те са в съответствие със задачи-е, които колективът ни решава след Тринадесетия конгрес на КП. Разбира се, предстои ни да работим за предизвикване а по-голяма откровеност в изказванията, да не говорим само ова, което е удобно за самите нас или за тези около нас. Критичността ни не е достатъчна. Причините? Страх от после-ците, неумение да се видят слабостите, ниска борбеност за зпълнение на някои решения. Всичко това ни накара да търсим о-ефективни средства за въздействие.

ИНФОРМАЦИЯ ЗА ВЕРНИ СТЪПКИ

Следващата наша стъпка за усъвършенстването на вътрешнопартийните отношения беше анонимната анкета с комунистите. Изучаването на техните мнения ни помогна правилно да организираме всестранната дейност на първичната организация, да демократизираме вътрешнопартийните отношения, да ликвидираме прояви на интригантство, кариеризъм, завист сред членовете на първичната организация, а оттук и сред целия колектив.

Някой ще попита: съществуват ли такива явления при вас? Ако кажем, че не съществуват, ще идеализираме нещата, а и ще се изключим като част от нашето общество. Това са негативни явления, нетипични, нехарактерни, но се срещат.

Ето въпросите, по които търсехме мнението на комунистите: има ли уравниловка при преценката на работата на членовете в колектива, признаваме ли по-първите от нас, какво е отношението ни към наградените, заслужават ли наградите, завиждаме ли им, имаме ли амбиции да ги настигнем?

Отговорите на въпросите ни дадоха богата информация за състоянието и живота на колектива. В тях например се казва, че няма завист към справедливо наградените. Същевременно завистници се оплакват, пишат анонимни писма, занимават се с клевета. Това ни наведе на мисълта, че ако предварително проучваме мнението на колектива, можем да премахнем някои негативни прояви, ако конкретно работим с отделните хора не само по време на екскурзии и празници, а и в междучасие, по-силно ще ги сплотяваме. Това означава да не се отделяме и да шушукаме помежду си, когато се намираме заедно с много хора, защото не се приема като нормално явление. Шушука се обикновено, когато се казва нещо нередно за някои от присъстващите.

Почти всички комунисти от нашата първична партийна организация упражняват еднородна професия — учители и възпитатели. Това предполага, че са с относително еднакви способности, макар че имат разнообразни лични качества, които определят успехите в работата им, отразяват се върху динамиката на развитието и израстването им. Винаги сме посрещали с радост успехите на другарите си. „Не завиждам на наградените, когато са ги заслужили. Гордея се, че има първенци от организацията ни и се старая да ги настигна“ — споделя Станка Разсолкова. Същото казва и Фания Мизурска. Изпреварващо-

Digitized by Google

то развитие не озлобява хората, а ги стимулира, увеличава тяхната творческа активност и амбициите им, но само когато резултатите се оценяват по достойнство. Оттук и задължението ни да бъдем принципни, критични, обективни в оценките си към всеки.

В училището ни колективът е единен благодарение на пълната, правдивата и точната информация, която получават всички. Тя умело се използва при вземане на управленски решения. Не съществуват отделни привилигировани групички. Няма уравнилов при преценката на работата на всеки. Така се виждат и по-старателните, и немарливите. Същевременно в отговорите на въпросите от анкетата има и препоръки, с които партийното бюро ще се съобразява в бъдеще, а именно: наградите, поощренията да се обсъждат от целия колектив.

И досега сме се борили против изказванията заради самите изказвания. Ще продължим да съдим за качеството и ефективността на събранията ни по обстановката, атмосферата, по реалната възможност всеки участник да взема думата и критично, делово, откровено, задълбочено, компетентно да защитава гледището си по обсъждания въпрос, да прави предложения и бележки. Изказванията разглеждаме комплексно и преди всичко като израз на вътрешнопартийния демократизъм. Но това не е всичко. По броя им не можем и не съдим за неговото развитие. Тази наша позиция се потвърди и от анкетата.

РАВНОСМЕТКА БЕЗ УСПОКОЕНИЕ

Зрелостта на вътрешнопартийните отношения в нашата първична организация пролича на събранието през октомври м. г., което бе заключително за първия етап от работата ни по тяхното усъвършенстване. Проблемите, засегнати в доклада, предизвикаха оживени дискусии. Една малка част от комунистите се задоволиха само да посочат отделни страни на съществуващите взаимоотношения между нас, но повечето от изказалите се търсеха причините, правеха анализ, посочваха пътища за преодоляване на слабостите. Най-важното беше това, че повишихме критериите при оценка на работата на цялата организация и на всеки комунист поотделно. Няма да се спирам на изказванията, но ще посоча някои характерни моменти, които се открояват при анализа на отделните мнения.

В резултат на поредицата добре обмислени и проведени мероприятия — събрания, разговори, анкети, вътрешнопартийните отношения съществено се обогатиха и усъвършенствуваха. Първичната партийна организация своевременно откликна на новите високи изисквания към образованието, упорито работи за постигане на социалната му функция, за подготовка на изпълнителските кадри за производството. За стила и методите на работа и ръководство са характерни колективността, борбеността, смелостта, устремеността, разумният риск и гласността. За комунистите стана ясно, че с премълчаване на трудностите, със запазване на конфликтите, с потайността се нарушава ведрата социална обстановка, творческата атмосфера в първична-

Digitized by Google

та организация, а оттук и в учителския колектив. Това, естествено, води до намаляване на качеството на учебно-възпитателната ни работа и не влияе положително върху взаимоотношенията между учители и ученически колективи.

Върху вътрешнопартийните отношения положително се отразиха критиката, самокритиката, личната отговорност, взаимовзискателността и колективната взискателност. Разбира се, самокритиката и самовзискателността, макар и да са налице в първичната организация, все още не са издигнати на висотата, която се изисква от партията сега. Налага се повече да работим за разгръщането им.

В много от изказванията на събранието пролича убедеността на комунистите, че действията, подходът ни са правилни. Вярно, срещат се и отрицателни, има противоречия, но силата на първичната ни организация е в това, че успява да ги преодолява.

Наред със завоеванията ни се откроява и потребността от по-голямо единство между административното, партийното и профсъюзното ръководство, което е основен фактор за обогатяване на отношенията в учителския колектив. Има неизползвани възможности и резерви за издигане на личната отговорност, за развитие и укрепване на другарските отношения помежду ни, за утвърждаване на нови социалистически добродетели, за висока дисциплина и организираност, за колективизъм, за съпричастие на всички с това, което става в колектива.

Работата на първичната партийна организация за усъвършенстване на вътрешнопартийните отношения продължава в подготовката за участието ни в научно-практическата конференция на общинската партийна организация на тема „Единство на думи и дела — незаменима черта на стила на партийната работа на съвременния етап". Полагаме усилия да формираме у партийните членове устойчивост, умения, способности и готовност да осигуряват съответствие между политически цели, съдържание на дейността и форми, методи и средства за нейното осъществяване върху основата на принципите и нормите на вътрешнопартийния живот.

Трудно ми е да посоча конкретно всички резултати. Не сме стигнали до края на замисленото. Първичната организация търси нови форми и средства на работа, обогатява и изпълва с ново съдържание съществуващите. Работи за още по-подходящо разпределение на дейностите между членовете на партийното бюро и между комунистите. Едно е ясно, че създадем ли необходимите политически, идеологически, социални и морални предпоставки за утвърждаване на богати, съдържателни вътрешнопартийни отношения, създали сме условия за инициативност и творчество в учителския колектив, за повишаване качеството на учебно-възпитателната работа. А това не е малко за една първична партийна организация.

Digitized by Google

ЧИТАТЕЛИТЕ ДОПИСВАТ СТАТИЯТА

В книжка 17 от 1986 година на списанието беше публикувана статията „Партиен секретар от нов тип" от проф. д-р ФИЛИП ГЕНОВ. Тя беше посрещната с интерес от нашите читатели. Много от тях в писма до редакцията, чрез телефонни обаждания изцяло подкрепят авторовата позиция, други изказват резерви по някои въпроси, трети споделят свои виждания, дават препоръки и т. н.

Тук поместваме част от мненията на партийни секретари, които „дописват" статията.

ГРИЖИ ЗА ЧОВЕКА-ТВОРЕЦ

ИВАНКА АЛЕКСАНДРОВА
секретарка на първичната партийна организация при Дирекция за научни изследвания в института „Енергопроект" — София

В статията на проф. д-р Филип Генов са повдигнати въпроси, които вълнуват всеки секретар на първична партийна организация особено сега, във времето на научно-техническата революция, когато от всички комунисти се изисква много повече личен принос за изпълнение решенията на Тринадесетия конгрес на БКП за социалното и икономическото развитие на страната. Посочените качества в публикацията дават представа за един идеален образ. Естествено, партийният секретар следва да притежава висока идейност, политическа зрелост, деловитост, технологично мислене, честност, скромност. Аз бих поставила на първо място човешките качества. Когато един комунист или въобще човек е честен, той е честен и в отношенията си с хората, честен е в науката, честен е и в своите политически разбирания. Идеите стават негова вътрешна същност и той ги отстоява независимо от това колко усилия му струват.

Считам, че особено важно е в звената, където се разработват нови технологии и производства, в научните институти пар-

Digitized by Google

тийният секретар да бъде много добър, водещ специалист, за да има авторитет сред колектива. Необходимо е да познава детайлно работата във всички звена на съответната организация, изискванията към тях, кадрите, постиженията и проблемите на колективите. Това ще му позволява да взема компетентно отношение не само по партийната работа, но и по всички други въпроси, свързани с техническата и кадровата политика.

Един честен и принципен комунист, професионално много добре подготвен, специалист, когато бъде издигнат за секретар на първична организация или на висока партийна длъжност, може да придобие организационни качества, да ги усъвършенствува, политическата му зрелост да укрепне. В това отношение нещата повече опират до натрупването на организационен опит и до самоусъвършенствуване.

Вариантът, посочен от проф. д-р Филип Генов, на кадрите с добър политически и организационен опит да се осигурява научно-техническа подготовка за пълноценно израстване, според мен, не е ефективен. Такава подготовка не се постига с курсове за квалификация. Тя е дълъг и сложен процес, плод е на многогодишен, последователен, целенасочен труд, на натрупван опит и на творческо мислене.

Партийната работа и особено дейността на секретаря на първичната организация се характеризира с голяма претрупаност. Много е повишен броят на регламентираните от по-висшестоящите органи събрания, увеличава се партийният апарат, формално се възлагат задачи, повишава се взискателността от горе на долу, но тя се изразява единствено в изискването за безпрекословно изпълнение на указания. Всяка реакция на секретаря на първичната организация, който е организатор на изпълнението на всички задачи, неговото мнение за някоя от тях, че не е целесъобразна, се считат като отклонение, своеволие, излизане от стандартното мислене и в много случаи бива санкциониран. Това лишава партийната работа от самоинициатива, получава се едно противоречие между хубавите замисли и решения и действителното състояние на работа.

Да вземем например единните политически дни. Отчитаме ги като хубава инициатива. Според мен те са формално решение. Един възрастен комунист, прекарал много години в затвора, ме учеше, че партийната, политическата работа не е кампанийна, а всекидневна. Хората не поставят днес едни въпроси, а на единния политически ден — други. Същността на политическата ни дейност е в умението да извлечем проблемите от непринудените разговори, от индивидуалните беседи. Разбира се, най-голямата трудност идва после, когато не намерим отговори, не получим помощ за решаването им. Тогава и партийният секретар, и отделният комунист, и стопанският ръководител, както и всеки член на колектива, се обезверяват. Затова ми се струва, че се увеличава броят на хората, които вече не вярват в ефективността на партийната ни работа. Поставят въпроси един, два, пет пъти и накрая казват: „Няма смисъл!" Това е факт и ако продължаваме да не го виждаме, ако не го признаваме, значи се лъжем. В това отношение има какво да се поучим от съветските комунисти.

Повишените изисквания към секретаря на първичната организация предполагат адекватни изисквания към всички партийни работници от всички равнища. Практиката например да се пред-

Digitized by Google

лагат за избор точно регламентиран брой хора, предварително съгласуван с по-горните инстанции, противоречи на принципите на самоуправлението и на идеята за разгръщане на демократизма.

Преустройството на партийната работа в съответствие с изискванията на научно-техническата революция в никакъв случай не се свежда до умението на секретаря да използва електронноизчислителна машина или персонален компютър, за да въведе задачите на първичната организация и да осигури контрол на решенията. За мен преустройството означава така да настроим дейността на организацията и особено индивидуалната работа с всеки комунист, с всеки член на колектива, че в центъра на вниманието им да бъде научно-техническата им подготовка, която да съответствува на изискванията на сегашния етап на общественото развитие.

Първостепенна задача на партийния секретар следва да бъде грижата за човека-творец. За да се издигне авторитетът на хората, които превръщат науката в непосредствена производителна сила, трябва партийните работници сами да бъдат творци, да разбират природата на творческия процес. Особено важно е да съдействуваме за коренно преустройство и обновленне на материално-техническата база. За това не трябва да пестим нито средства, нито усилия. Защото модерната материално-техническа база, високото професионално равнище на кадрите, правилно подбраинте и навреме използваните моралнн и матернални стимули, грнжата за хората са главните предпоставки за разгръщане на научно-техническия прогрес във всички отрасли на народното стопанство, за интензификация, за повншаване производителността на труда, за нов икономически растеж на страната ни. Това сега са и неотменните задачи на всяка първична организация, на нейното бюро, на партийния секретар.

ДВЕ КАЧЕСТВА, КОИТО НЕ БИВА ДА СЕ ПРОТИВОПОСТАВЯТ

ГЕОРГИ ЧАНКОВ
секретар на партнйния комитет в завод „Мир" — Хасково

Статията за партийния секретар ми допадна. По-ясни ми станаха ролята, мястото и качествата му в борбата за изпълнение на решенията на Тринадесетия конгрес на БКП. Тя ни насочи да направим самооценка доколко и в каква степен да се преустройваме в духа на новите изисквания на партията и на живота. И още какво трябва да направим, за да попълваме познанията си, кои качества да доразвиваме, от кои привички да се освобождаваме и т. н.

От качествата и социалната активност на партийния секретар завнсят в известна степен не само деловитостта на партийното бюро, на първичната партийна организация и на комунистите, но и на стопанското ръководство и на обществено-политическите организации в цеха, предприятието, завода. Веднага искам да

Digitized by Google

подчертая, че често се игнорират условията и атмосферата в трудовия колектив, при който работи секретарят. А те, както е известно, зависят и от редица нормативни документи на висшестоящите стопански органи и понякога от волята на отделни стопански ръководители от центъра.

Напълно е вярно, че в условията на научно-техническата революция трябва да се обогатява политическата функция на партийния секретар. Ако той съумее да придобие необходимите познания и качества, можем да кажем, че това е секретар от нов тип. Затова при избора му е редно да търсим, но и да намерим онзи комунист от състава на първичната партийна организация, който в най-голяма степен притежава комплекса от качества — политически, специални, делови и нравствени. След това своевременно да му осигурим необходимите условия за хармонично обогатяване на посочените качества съобразно с изискванията на дадения етап с конкретните задачи и нерешените проблеми на първичната партийна организация и на трудовия колектив.

Изпреварващата подготовка на партийния секретар е едно от решаващите условия, за да се издигне неговото влияние в организацията и в колектива. Но само с традиционните лекции и диапозитиви не ще осигурим потребната информация за състоянието и тенденциите на техническия прогрес в света. На практика доминира неправилното схващане, че само стопанските кадри и специалисти са в състояние да се запознаят с новостите в нашия и в световния опит. Тази е и причината за честите им и до голяма степен самоцелни командировки, в които секретарят почти не се включва.

Струва ми се, че недостатъчно обосновано се отминават онези потребни знания, които могат да повишат правната култура на секретаря и ще формират у него усет за правилно тълкуване на нормативните документи, регламентиращи технологията и същността на самоуправлението, борбата за спазване на законността. Това според мен са неща, също важни и съществени, неразделно свързани с политическата и организаторската култура и дейност на партийния секретар.

УМЕНИЕ ЗА ПРЕГРУПИРАНЕ НА СИЛИТЕ

ПЕТКО ПЕТКОВ
секретар на първичната партийна организация в института по електропромишленост „Н. Белопитов" — София

Големите задачи, които постави Тринадесетият конгрес на БКП пред първичните организации и трудовите колективи, налагат всеки комунист независимо от това дали заема ръководна длъжност или не да намери своето място в разгръщането на научно-техническата революция. Естествено, отговорността на секретаря като организатор на работата на партийното бюро в това

Digitized by Google

отношение е много голяма. Публикуваната в книжка 17 от 1986 година на сп. „Партиен живот" статия „Партиен секретар от нов тип" от проф. д-р Филип Генов е един повод за самооценка на неговите лични, делови и политически качества.

Ясно е, че успоредно с развитието на обществото непрекъснато се променят задълженията и ролята на партийния секретар. Политическите му функции в колектива изискват да притежава редица способности, без които е немислимо правилно и успешно да се решават задачите, които предстоят. Както посочва авторът на статията, той трябва да съчетава у себе си особеностите на труда на специалиста, организатора, творческия работник, педагога и политическия деец.

Внедряването на научно-техническите постижения изисква широка дейност за професионално, идейно и политическо укрепване на колективите. Това с особена сила важи за научновнедрителските организации, които са едни от главните носители и проводници на научно-техническия прогрес. Ако в колективите не създадем необходимите условия за разгръщане на творческите способности, ако не активизираме работата на всеки специалист, едва ли ще успеем да постигнем набелязаните темпове на научно-техническо развитие.

Няма съмнение, че от задачите произтичат изискванията за личните качества на партийния секретар и критериите за неговата оценка. Той трябва да бъде едновременно специалист и организатор, идеолог с ново политическо мислене, носител на високи нравствени добродетели, за да може да завоюва доверието на колектива и успешно да влияе върху внедряването на научно-техническите постижения.

В статията много точно и аргументирано са анализирани качествата, които са необходими да притежава един партиен секретар от нов тип. Към всичко казано намирам за целесъобразно да добавя и ролята на секретаря на първичната организация при „селекцията" на научно-техническите колективи. В условията на научно-техническата революция е наложително прегрупиране на силите. Онези кадри, които нямат нужните качества, не отговарят по квалификация на повишените изисквания или не желаят да мислят поновому, ще трябва смело да се пренасочват към отрасли и дейности, съответстващи на възможностите им, на компетентността им. На тяхно място следва да се привличат и изграждат нови, отговарящи на сегашните условия. Този въпрос следва да се разглежда както от позицията на днешния, така и от потребностите на утрешния ден. Едновременно с текущите проблеми се налага да се създават предпоставки за откриването и решаването и на бъдещите.

Партийният секретар следва да чувствува отговорността и непрекъснато да полага грижи за укрепването на първичната организация. Подборът и приемът на нови партийни членове да бъдат съобразени с изискванията на времето. Първичната партийна организация да разполага с кадри, способни да решават въпросите на научно-техническия прогрес.

Статията „Партиен секретар от нов тип" дава ценни насоки за работата на секретарите. Естествено, трудно могат да се съчетаят в една личност всички описани от автора качества. Но потребностите са такива, те се диктуват от историческия етап на

Digitized by Google

нашето развитие и всеки секретар на първична партийна организация е призван да се стреми да отговори на високите изисквания. Това означава да бъде в крак с времето, да бъде „партиен секретар от нов тип"!

СПОСОБНОСТ ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ТРУДНОСТИТЕ

НАТАЛИЯ ГЪРЧЕВА

секретарка на първичната партийна организация при инженерно-внедрителската дирекция на стопанското обединение „Булгарплод" — София

Считам, че редакционният колектив на списание „Партиен живот" много навреме постави на вниманието на своите читатели въпросите, свързани с формирането на партиен секретар от нов тип. Широкомащабните задачи за социално-икономическото развитие на страната ни, определени от Тринадесетия конгрес на БКП, изискват коренни изменения в политическата, организаторската и идейновъзпитателната дейност на партийните органи и организации. От това следва да се разбира, че се налага да се извърши преустройство и в стила и подходите, в мисленето и действията на партийния секретар.

Споделям становището на автора на статията, че партийният секретар трябва да бъде специфичен тип личност, притежаваща многообразни качества, позволяващи му успешно да извежда на предна позиция конкретните задачи на колектива, свързани с разгръщането на научно-техническия прогрес. Моята практическа работа като секретар на първична организация обаче ми подсказва, че е твърде трудно у един човек да се изградят и съчетаят изредените от автора положителни черти. Той (секретарят) следва да прилага и да развива характерния за партийния стил колективен метод на работа и ръководство. Чрез този основен ленински принцип личността на партийния секретар ще може да отговори на изискванията за широка професионализация, информираност, компетентност и т. н. Само така може да се осъществи превръщането на организатора в специалист и на специалиста в организатор, както е посочено в статията.

Убедена съм, че колективността в работата не трябва да се движи в рамките на „единодушието" по определени въпроси. В това отношение ролята на партийния секретар е да създава благоприятна атмосфера за дискусия, ако е необходимо, да „провокира" противоположност и сблъсък на мнения, да търси нестандартното становище, да стимулира мисленето на членовете на партийното бюро, на комунистите и на трудовия колектив в посока, съответствуваща на поставената цел. Такъв подход не само способствува за развитието на неговата личност, но е в състояние да съчетае в работата на колективните органи за ръководство основните изисквания, посочени в статията, за създаване на мобилизираща обстановка в трудовия колектив, наситена с инициативност и творчество, способност и готовност за преодоляване на трудностите при изпълнението на задачите.

Digitized by Google

ПРОМЯНА НЕ НАСТЪПВА

НАШАТА ПУБЛИЦИСТИЧНА АНКЕТА

ЙОРДАНКА НИКОЛОВА
секретарка на заводския партиен комитет на завод „Велбъжд" — Кюстендил

Пред целия български народ сега стои задача от огромна важност — да ускоряваме темповете на нашето развитие и максимално да използваме всички интензивни фактори за качествено нов растеж в икономиката така, както изискват решенията на Тринадесетия конгрес на БКП. В основата на реализирането на тази задача стои утвърждаването на **висока организираност и отговорност, ред и дисциплина** във всички сфери на обществения живот. Това е азбучна истина. Всички ние сме убедени, че на съвременния етап решаването на проблема за отговорността, реда и дисциплината е обективна необходимост, защото от него в решаваща степен зависи не само как ще функционира нашата икономика, но и с какви темпове ще се развива.

По тези въпроси всекидневно се водят разговори на страниците на печата, по радното и телевизията. Сега те се поставят като едни от основните моменти и в публицистичната анкета на списание „Партиен живот". Всекидневно се занимаваме с тях и ние в първичните партийни организации, в профсъюзните и комсомолските организации, в административно-стопанското ръководство. Голяма част от единните политически дни, откритите партийни събрания, беседите в организациите и в трудовите колективи са посветени на въпросите на реда и дисциплината, на отговорността.

Истина е обаче, че коренната промяна, която се изисква, не настъпва. Много са причините за това — и обективни, и субективни. Според мен една от главните причини за това състояние на нещата са **проблемите на материално-техническото снабдяване.** Неритмичното снабдяване със суровини, спомагателни материали, с някои вносни резервни части води до неоправдан престой на оборудване и работна ръка. Това е особено характерно за нашето производство, тъй като късно се откриват акредитиви за вносна суровина, която за нас представлява около 40 на сто от суровините и материалите, с които работим. Това сериозно затруднява изпълнението на производствената ни програма както в количествено, така и в асортиментно отношение. Какво се получава в крайна сметка? В крайна сметка суровината се осигурява, но е пропуснато ценно време. Налага се да догонваме и наваксваме пропуснатото. Щурмовщината нарушава трудовата и технологичната дисциплина, поражда безотговорност, отразява се пагубно върху качеството на продукцията и състоянието на оборудването, нарушава организацията на производството.

Не е за подценяване и **проблемът с работната ръка.** Недостигът на работна ръка, в това число и на специалисти за отделните производства, ни принуждава да правим компромиси. Те пък от своя страна влияят отрицателно върху дисциплината и отговорността. Налага се да се приемат ефективни мерки за преодоляване на текучеството, да се сложи бариера пред стихийното преместване на работници и специалисти.

Не на последно място трябва да поставим и въпроса за **ефективността на идейновъзпитателната работа** като фактор за създаване на добър ред, дисциплина и отговорност. Все още не можем да се отърсим от парадността, от вън-

Digitized by Google

шния блясък. Като казвам това, аз имам предвид мероприятията не само на заводско, а и на по-високо равнище. В много случаи не постигаме целта, която сме си поставили.

Невъзможността да се осигурят нормални условия за труд по посочените причини в значителна степен затруднява работата на контролните органи — партийни, държавни и обществени. При наличието на обективни причини е трудно да се открие конкретната вина и да се търси отговорност от съответния ръководител или колектив и да се предприемат ефективни мерки.

Искам, макар и без претенции за изчерпателност, да се спра на още един въпрос — **за самодейността и инициативността на партийните органи и организации.** Според мен съществуват условия и възможности за самодейност и инициативност на партийните органи и организации, но те не се проявяват достатъчно по редица причини.

Казваме, че партийният секретар има водеща роля в една първична организация. От неговата компетентност, опит, организационни способности до голяма степен зависи авторитетът на партийната организация. И това е така. В много случаи обаче партийният секретар е достатъчно служебно ангажиран, особено ако работи в бригадата и има да изпълнява норма. При това положение той не успява задълбочено да се занимава и да поставя за разрешаване проблемите на партийно-организационната дейност, защото всичко това изисква време. От друга страна, все още недостатъчно се работи за издигане авторитета на партийния секретар и не се оценява по достойнство неговият труд.

При посещенията си по места висшестоящите партийни и стопански ръководители в много случаи стигат само до заводското ръководство. Много малко се надниква в низовите звена, в първичните организации, партийните групи, бригадите.

Не са малко, разбира се, и задължителните мероприятия за месеца — да се подготви заседание, събрание, единен политически ден, политическа учебна година, информации за висшестоящи органи и др.

Излизат редица партийни и правителствени документи, с които партийните организации едва успяват да се запознаят. Приемат се много мероприятия, голяма част от които остават в папките, без да се реализират. А времето изисква преустройство, нов стил, нови методи на работа.

РЕШАВАЩ ФАКТОР

ПЕТКО РУЕВ

секретар на първичната партийна организация при ТПК „Осогово" — Кюстендил

Като дългогодишен партиен работник и комунист дълбоко ме вълнуват проблемите, поставени в провежданата от вас публицистична анкета. Искам да изкажа личното си мнение и някои предположения по два от тях.

●

За да се приведат съдържанието, стилът и подходите на работа в по-пълно съответствие с изискванията на научно-техническата революция и с принципа на самоуправлението, е необходимо решително да се подобри **работата на партията с кадрите,** тъй като от тях и само от тях зависи изпълнението на всяка задача, поставена от конгреса, от пленумите и решенията на Централния комитет.

В какви насоки смятам, че е необходимо да се усъвършенствува тя?

Digitized by Google

Първо, особено внимание да се обърне на тяхната политическа зрелост, на идейната им закалка, моралните устои, способността да убеждават и да водят след себе си хората, на личния им пример.

Второ, подборът на кадрите да става само въз основа на пълното спазване на ленинските принципи и норми на партиен живот. Да се търси най-строга партийна отговорност от онези партийни органи и дейци, които си служат с неприсъщи за партията методи при издигане на кадрите.

Трето, да се спазват постепенността и последователността при издигането им. Безспорно тук ще има изключения, но те трябва да се допускат само за най-способните и изявените. Знаете ли колко пренебрегнат се чувствува човек, когато вижда свои съученици, състуденти или колеги, които много бързо „изплуват" в служебната йерархия? А същите са били слаби по успех, с ограничени, посредствени възможности, но благодарение на някои чужди на партията методи („връзки") са прескочили от един път няколко „стъпала". Такива случаи на издигане на кадрите не стимулират стремежа към високоефективен, творчески труд и нанасят вреда на обществото.

Прави ми удоволствие, когато чета биографията на някой съветски маршал, в която пише: „Той извървя пътя от обикновен червеноармеец до маршал на Съветския съюз!"

Четвърто, необходимо е да се преразгледа стимулирането на кадрите, защото на сегашния етап от развитието на нашата страна в известна степен съществува уравниловка при оценка на приноса на всеки. Само обективната оценка на обществения принос като качество и ефективност на труда създава реални условия за активна жизнена позиция.

Смятам също така, че сериозни грешки се допускат при оценяването (атестирането) на кадрите. Често в оценката се влага голяма доза субективизъм, а това е вредно особено когато се атестират млади и способни хора. Затова при атестирането е необходимо партийните органи да подхождат много внимателно, като вземат мнението на по-широк кръг хора — не само на преките началници, но и на подчинените, които атестираният ръководи.

За илюстрация ще посоча един пример от недалечната наша история с популярния български офицер полковник Борис Дрангов, загинал геройски през 1917 г. при завоя на р. Черна — Македония. Атестиращият го началник завършва оценката със следните думи: „Ще бъда ли щастлив да служа някога под ръководството на този мой подчинен?"

Освен това не са малко случаите, когато съвсем млади специалисти се изпращат непосредствено след завършване на висшето си образование на ръководна работа в партийни и комсомолски комитети, в стопански организации, централни ведомства и министерства, без да са преминали през производството, през първичния трудов колектив. Както казва нашият народ в такива случаи: „Те не знаят откъде излиза хлябът". Затова предлагам младите специалисти задължително да преминават поне пет години през производството и ако с резултатите от своя труд докажат, че са способни, тогава да се издигат на по-отговорна работа.

Смятам, че днес, в условията на протичащата научно-техническа революция, настъпват значителни изменения в характера и съдържанието на труда. Те дават голямо отражение върху критериите за определяне социалната принадлежност на нашия труженик. Предлагам и теоретиците, и практиците да си кажат думата по този въпрос, да се актуализират и прецизират признаците, по които се определя социалната принадлежност. Мисля, че е анахронизъм в наше време в категорията „служещи" да се включват лекари, инженери, икономисти, агрономи и други специалисти от материалното производство. Например какъв „служител" е лекарят-хирург, инженерът-конструктор, технолог. или оператор, агрономът-полевъд и др.

Разбира се, не съм за широко отворени врати за влизане в партията. Необходим е и сега строг

Digitized by Google

индивидуален подбор, но без висококвалифицирани комунисти-специалисти трудно ще навлезе научно-техническата революция във всички сфери на нашия живот.

●

В заключение искам да кажа няколко думи за секретарите на първичните партийни организации. Не откривам нищо ново, като казвам, че партийните органи трябва да отделят най-голямо внимание за техния подбор, обучение и възпитание. Партийният работник, независимо от поста, който заема, трябва да гори с възрожденски жар в работата си! Същото се отнася и до кадрите в държавните органи.

Лично аз смятам, че местните партийни органи не полагат достатъчно грижи за обучението и възпитанието на новоизбраните партийни секретари. Става дума не само за изпращането им на курсове за квалификация в междуокръжните партийни школи или в АОНСУ при ЦК на БКП, а за всекидневната конкретна и диференцирана практическа помощ.

Моралните стимули по отношение труда на партийния секретар са недостатъчни, а задълженията и отговорността — неимоверно големи. Огромната партийнополитическа и организаторска работа за превръщане на партийната политика в дела на трудовите колективи и по местоживеене ляга върху плещите на партийния секретар.

Смятам, че е необходимо рязко да се намали книжнината. Много справки, информации, отчети и други материали се искат от първичната партийна организация, които безспорно трябва да изготви партийният секретар. Повече време и условия трябва да имат партийните организации, бюрата и секретарите им за проява на творчество, т. е. да се намалят до възможния минимум регламентираните „от горе" събрания и мероприятия, които на настоящия етап не са малко.

●

Засега при нас, особено в местната промишленост, повече се говори за самоуправление, но фактически няма създадени предпоставки за действително самоуправление. Какво имам предвид?

Първо, по планов път сме осигурени средно с 40 на сто от материалите по линия на материално-техническото снабдяване, а за някои материали въобще нищо не е планирано. Големият недостиг на материали доставяме, използвайки лични приятелски връзки и контакти, което е в остро противоречие с Докладната записка на др. Тодор Живков за отрицателните явления. Но друг изход ние нямаме. Длъжни сме да осигурим изпълнението на производствената програма, а оттам и заплатите на трудовия колектив.

Второ, съгласно Правилника за стопанска дейност (Държавен вестник, бр. 3, 1987 г., стр. 10, чл. 18 (1)) „Бригадата работи на принципите на самоуправлението в рамките на поставените задачи и предоставените й ресурси и права. Тя е на вътрешностопанска сметка и самостоятелно решава въпросите на вътрешната организация на дейността си".

Как при тази обстановка стопанският съвет на самоуправляващата се организация (в случая нашето предприятие ТПК „Осогово"), в която има пет бригади, ще осигури на всяка бригада съгласно член 18 (1, 2, 3, 4 и 5) вътрешно самоуправление, изразяващо се в сключване на договори с банката, съставяне на отделен баланс и ще носи имуществена отговорност, произтичаща от сключените договори?

Една от основните причини, която определено задържа развитието на местната промишленост, а може би и най-главната е, че не постъпват млади хора. Причините? Преобладава ръчният и непривлекателен тежкофизически труд. Заплащането е средно с 40 на сто по-ниско в сравнение с това в предприятията от държавната промишленост.

Необходимо е според мен по планов път да се насочват повече средства за доставка на съвременна техника и технологии, да се съобразят съществуващите ценоразписи за извършване услуги на населението с пазарните цени, като по този начин заплащането на труда на работниците от кооперативната промишленост ще се доближи до това от държавната.

Digitized by Google

ПРИНЦИПНО С ПРИНЦИПИТЕ

КОНТРОЛНА И РЕВИЗИОННА ДЕЙНОСТ

СТОЯН КРЪСТЕВ

В края на миналата година в редакцията на сп. „Партиен живот" се получи писмо от бюрото на първичната партийна организация при промишленото предприятие „Октомври" в района на гр. Раковски, Пловдивски окръг. В него се изразяваше несъгласие с това, че окръжната контролно-ревизионна комисия в Пловдив е отменила наказанието „изключване", наложено от партийната организация, на Ангел Гълъбов, който тогава е бил началник на отдел „Труд и работна заплата", и го е заменила с по-леко наказание. Съобщаваше се, че партийното бюро е направило възражение пред Централната контролно-ревизионна комисия на партията, но предлага същевременно на редакцията на сп. „Партиен живот" да проучи нещата и да направи публикация по случая с партийното членство на Ангел Гълъбов с цел (както се посочва в писмото) „да се предизвика дискусия".

Своевременно се заинтересувахме от този случай, но съзнателно решихме да не се намесваме предварително в него, още повече, че той вече бе на вниманието на Централната контролно-ревизионна комисия. Междувременно Бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия след много щателна проверка не сметна за основателно възражението на бюрото на първичната партийна организация, прецени, че няма основание за налагане на най-тежкото наказание „изключване" спрямо партийния член Ангел Гълъбов, на когото наказанието е видоизменено от окръжната контролно-ревизионна комисия в Пловдив на „строго мъмрене с предупреждение" за някои действително допуснати от него грешки и провинения. При това окончателно решение на Бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия може да се приеме, че всякаква дискусия около този случай е излишна и недопустима.

И ако все пак се отзоваваме на апела, съдържащ се в писмото до редакцията, „да се предизвика дискусия", то не е, за да тръгваме отново по следите на обвиненията и възраженията, да установяваме истини и неистини, да даваме своя оценка на правилността на едни или други решения. Тези оценки вече са направени.

Но както при преглеждане на материалите по делото на Ангел Гълъбов, така и във връзка с още няколко случая, които бяха обсъдени в Бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия и бяха отменени тежки наказания, става ясно, че не ви-

Digitized by Google

наги се съблюдава уставното изискване да се прояви максимална обективност и другарска грижа, особено когато се пристъпва към налагане на най-тежкото наказание „изключване". Нерядко на преден план излизат не принципни съображения, а лични амбиции, нездрави междуличностни отношения, защита на собствени нездрави позиции, не се проявява високо чувство за партийна отговорност. Тогава последват незаслужени наказания, разгорещяват се страсти, отежнява се нравствено-психическата атмосфера в отделни партийни организации и трудови колективи. Неща, за които заслужава да се отвори дума.

Да се върнем към случая с наказанието на Ангел Гълъбов. Въпреки наличието на решението на Бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия, след като има и писмо до редакцията, ние решихме да се срещнем с неговите автори, да разберем защо с толкова амбиция те смятат, че Гълъбов непременно трябва да бъде изключен от партията. Разговаряхме и в окръжния комитет на БКП, и в окръжната контролно-ревизионна комисия — Пловдив, в общинския комитет на БКП — гр. Раковски, със секретаря на заводския партиен комитет на предприятие „Октомври", със секретаря на партийната организация, подписал писмото до редакцията. Искахме да разберем — защо Ангел Гълъбов, който е приет в партията в същото това предприятие, израства постепенно като добър специалист, издигнат е за началник на отдел „Труд и работна заплата", следва задочно висш икономически институт, избиран е за член на партийното бюро, на заводския партиен комитет и на заводския профкомитет, награждаван е със значките „Отличник" на обединението и на министерството — защо изведнъж той е изключен от партията „за проявена нечестност, за съзнателно заблуждаване на партиен орган и за липса на правдивост" (такива са формулировките в писмото до редакцията).

Помолихме неколкократно секретаря на заводския партиен комитет Георги Гешев и партийния секретар М. Михайлов да ни обяснят тази рязка промяна, да се обосноват — защо той изведнъж е загубил, според тях, качествата на партиен член. Откога и от какво всъщност нещата се промеинха, какви са конкретните деяния и провинения от служебен, нравствен или политически характер, довели до решението на партийната организация.

Трябва веднага да кажем — сериозен отговор на този сериозен въпрос не получихме. Като повод бе посочен „случая с нутрията". (В краткост: Гълъбов взел от съществуващата към предприятието малка ферма една мъжка нутрия с цел да получи потомство от собствените две, по-късно възстановил взетото, но нещо в документацията не било в ред и т. н. Предават го на следствените органи, но следствието е прекратено поради липса на основание, изправят го на едно, после на друго партийно събрание и го изключват, защото казал истината пред следствието, а не пред ръководството и партийната организация.) Когато споделихме, че този случай едва ли може да е основание за изключване, още повече, че в заключението на компетентните следствени органи изрично е посочено, че няма провинение, а още по-малко престъпление, тогава започнаха да изтъкват други причини — съзнателно заблудил партиен орган (в краткост: Гълъбов сигнализира на заводския партиен комитет и до окръжния комитет на БКП, че според него отчитането на плана става неправилно,

Digitized by Google

неправилно се отчита преизпълнение, като е подписал тези сигнални записки.) Има известни различия относно методиките на отчитане, но дори да се приеме, че Гълъбов изцяло не е прав, никой не може да му оспорва правото да сигнализира за съществуващи, според него, нередности.

Когато подчертахме тази логика на нещата, тогава бяха изтъкнати обстоятелства, че бил чужд по класов произход (това се посочва и в писмото до редакцията). При много прецизната проверка на окръжната контролно-ревизионна комисия в Пловдив и от Централната контролно-ревизионна комисия е установено, че има обстоятелства, които заслужават внимателен анализ, но след този анализ изводът е, че те не могат да се приписват като вина на Гълъбов и не могат да служат като основание за изключването му от партията. Такива обстоятелства не могат да се интерпретират единствено от позицията на недобронамереността.

'Позволяваме си да употребим този израз, защото бяхме просто шокирани, когато в заводския партиен комитет извадиха и ни показаха две папки и отделно други документи, в които с подчертана педантичност са събирани факти, справки, оценки и др., все във вреда на Гълъбов, за да могат да се представят на „проверяващите органи". Всяко действие или решение, което е в негова защита, бе квалифицирано като разултат на лични връзки и скрити комбинации. Дори в писмото до редакцията решението на окръжната контролно-ревизионна комисия се определяше като необосновано, определени резерви бяха изразени и към решението на Централната контролно-ревизионна комисия. Не може да не се разбере, че тук обективността е някъде настрана.

И така — престъпление няма, сериозни служебни или административни нарушения няма, но последствията са изключване от партията, освобождаване от длъжност на Гълъбов с правната формулировка „по комплексна оценка". Трайно е изваден от равновесие един комунист, а и цялото му семейство. Сега работи на времена работа на друго място, затруднено е задочното му обучение и т. н.

При това за всички, които в една или друга степен са имали възможност да се занимават със случая на Гълъбов, е напълно ясно, че в основата на този все по-нарастващ конфликт стоят нарушени взаимоотношения от друго естество, че отделни комунисти и ръководители, включително, разбира се, и Гълъбов, не могат отговорно да преценяват докога и докъде тези отношения са лични, дали изобщо е допустимо те да придобиват обществен характер, още повече да се внасят в партията, да се превръщат в остър вътрешнопартиен конфликт. За съжаление и партийните органи — имаме предвид заводския и общинския комитет — не само че своевременно не са реагирали, за да прекратят в зародиша им безпочвени и безпринципни отношения, но в случая заводският партиен комитет се е ангажирал едва ли не като страна в един конфликт, в който ролята му трябва да бъде друга. В окръжния комитет на партията нещата добре се познават и правилно се оценяват. Там бе споделено, че този случай вече създава неприятен проблем на комитета. Но тук явно е необходимо по-бърза реакция, партийна оценка и партийни мерки.

Digitized by Google

Споменахме в началото и за някои други случаи, които бяха на вниманието на Централната контролно-ревизионна комисия.

Донка Събева Милева от София е изграден специалист и общественик. Многократно е награждавана за добра работа със значки, ордени и медали. Като нов заместник-директор на предприятието за комунално-битово обслужване при ДСО „Софстрой", където отговаря за храненето на работниците от обединението, а по-късно и за гаража и шофьорите, обслужващи столовете, тя се натъква на много нарушения. След нейн сигнал районният комитет за държавен и народен контрол прави проверка и установява сериозни нарушения, злоупотреби, неправилно изплатени възнаграждения. Били наказани директорът на предприятието и началникът на гаража със строго мъмрене и глоба.

Но започва акцията срещу нея от хора както от ръководството, така и от други заинтересовани, на които е нарушено спокойствието. Стига се до това, че е наказана със „строго мъмрене с предупреждение" и предложение по целесъобразност да бъде освободена от предприятието като заместник-директор.

Изправена пред опасността от такава тежка формулировка за освобождаването ѝ от длъжност, тя подава молба и ръководството я освобождава „по собствено желание". Повече от 6 месеца остава без работа.

Централната контролно-ревизионна комисия отмени изцяло наложеното ѝ партийно наказание и обърна внимание на съответните контролни партийни органи за недостатъчно задълбоченото разглеждане на този случай. Напускането ѝ по „собствено желание" се оказа юридическа пречка да ѝ се заплати възнаграждение за времето, през което е била без работа.

Не може да не впечатлява и това, че е направен нескопосан опит обвиненията към комунистката Донка Милева да се подплатят и с някакъв политически елемент, като на нея е приписано това, че се е държала некоректно със свой колега, член на БЗНС (виждате ли, застрашава комунистическо-земеделското единство). При проверката е констатирано, че такъв упрек е изцяло несъстоятелен.

Ще се спрем и на още един случай. Първичната партийна организация при промишленото предприятие „Газоснабдяване" във Вълчи дол, Варненски окръг, изключва от партията Пею Ангелов Чолаков, директор на предприятието. Изключеният е взел активно участие в изграждането на магистралния газопровод СССР—НРБ. Добър специалист. Бил е началник на отговорен обект. За постигнати високи производствени успехи е награден със значката „Отличник" на тогавашното министерство на химическата промишленост и с „Народен орден на труда" — златен. При предишните оценки (преди изключването му), давани за него от общинския партиен комитет във Вълчи дол, са отбелязани неговата висока дисциплина, принципна партийна взискателност към нарушителите на трудовата, технологическата и държавната дисциплина, редовното му участие в живота на партийната организация, в дейността на масовите организации и техните мероприятия. Посочвани са и някои негови слабости — за по-внимателно отношение към отправяните му критични бележки и др. Но общата оценка е подчертано положителна.

И изведнъж — изключване от партията с множество обвинения и аргументи от най-различно естество: лош социално-кла-

Digitized by Google

сов произход; слабости в стила и методите на работа; грубо отношение с подчинените и др.

Освен явните противоречия в предишните оценки на общинския партиен комитет и сегашните оценки следва да се добави — проверката на ЦКРК категорично опроверга почти всички обвинения. И тук нещата са започнали от един инцидент, който е квалифициран като побой над работника Тодор Драганов. Действително е имало някакво спречкване в стола след единия другарска вечеря и почерпка, но побой при всички случаи не е имало, а впоследствие и двамата са разбрали, че трябва да се коригират. Единият казва „извиних се" — другият „не ми се извини", но случаят, без да се омаловажава, не е нито драстичен, нито показателен. Но явно е бил необходим като удобен повод да се даде ход на назрели амбициии и лични настроения.

Що се отнася до лошия социално-класов произход, то едва ли така често ще се срещнем с толкова повърхностен подход, а може би и недобросъвестност. Горната оценка се свързва с това, че бащата на Пею Чолаков навремето се е занимавал със сарачество и покрай основния си занаят е вършел и дребна търговия с кожи и кожени изделия. И това е било достатъчно на натоварената да проверн случая комисия да се произнесе с крайно негативната си характеристика за него. След проверката на ЦКРК се оказа, че бащата Ангел Чолаков, ляв земеделец, и преди 9 септември 1944 година е бил честен отечественофронтовец, който под една или друга форма е подпомагал съпротивителната борба срещу фашизма. Неговата работилница е била място за срещи на нелегални дейци, някои от конто е приютявал и в собствения си дом. Той и близките му са изпращали колети и пари на политзатворници. Недоглеждане ли е това или проверката от комисията е направена с явна преднамереност?

Че става дума за други, а не за принципиални подбуди, за лични амбициии, а не за отговорно отношение най-вече говорят действията на партийния секретар Никола Димитров. С цел да утежни положението на Чолаков той събира и използва неверни, недобросъвестно проверени факти и обстоятелства, особено що се касае до социално-класовия му произход. Показателно е, че навремето Никола Димитров е дал препоръка Пею Чолаков да бъде приет в партията. Естествено, възниква въпросът — кога и защо той разбра, че мястото на Чолаков не е в нея? Но ако това е така — не носи ли той лична отговорност? В кой от двата случая той не е добре със собствената си съвест? Могат да се поставят още въпросителни от нравствено-етичен и принципиален партиен характер.

Дори когато окръжната контролно-ревизионна комисия във Варна видоизменя най-тежкото наказание „изключване" с по-леко, партийното бюро начело с Никола Димитров прави възражение до ЦКРК и се стреми непременно Чолаков да бъде изключен от партията. Това, разбира се, е уставно право на бюрото и на партийния секретар, но зад всяко право трябва да стои и партийният морал. При това Пею Чолаков е бил освободен от длъжност, като в решението на общинския комитет на БКП във Вълчи дол по този случай е препоръчано той да бъде пренасочен в селското стопанство (като че ли в този отрасъл кадрите се изпращат за наказание или за назидание). Нямахме възможност да проверим дали Чолаков вече е постъпил някъде на работа.

Digitized by Google

Бюрото на ЦКРК отхвърли искането на бюрото на първичната партийна организация за изключване на Чолаков, видоизмени и наложеното му от ОКРК—Варна наказание „строго мъмрене с предупреждение", наложи му наказание „мъмрене" за допуснати слабости в стила и методите на ръководство (един ръководител при всички обстоятелства трябва да бъде сдържан и внимателен), но със същото решение отмени това наказание като изиграло ролята си. Същевременно Бюрото на ЦКРК препоръча на ОК на БКП във Варна да проучи състоянието на вътрешнопартийния живот в тази организация и да набележи необходимите мерки.

Посочваме тези няколко случая не за сензация, нито с оглед решаването им като конкретен „казус" в контролно-ревизионната дейност. Като „дела" те вече са приключени и обемистите преписки по тях са грижливо подредени в архивата на ЦКРК.

Но тези, а и редица други случаи налагат размисли и изводи от далеч по-важен и принципиален характер.

На първо място — въпросът за вътрешнопартийните взаимоотношения не е нито частен, нито дребен въпрос. Той има огромно принципиално значение, свързан е със способността на отделната партийна организация, а и на партията като цяло да осъществява своята авангардна и ръководна дейност, да организира и направлява творческите усилия на колективите в решаването на съвременните задачи. Към въпроса за характера и равнището на вътрешнопартийните отношения всеки комунист независимо от мястото в служебната йерархия трябва да се отнася с огромна отговорност. Не случайно на XIII партиен конгрес този въпрос бе поставен с особена острота.

Трябва да се проявява най-висока взискателност и да се търси строга отговорност от всеки, който от лекомислие, липса на партийно възпитание, а още повече от нездрави амбиции или зложелателство накърнява партийното другарство — едно от най-големите нравствени достойнства на комунистите, тръгва на изострянe на отношенията, на безпринципни борби, на преследване и потискане на неудобни хора и т. и.

Нещата не могат да се опростяват. Развитието, включително и динамиката на вътрешнопартийния живот не могат да протичат гладко и безконфликтно. новото никога не може да дойде без сблъсък със старото, преустройство не може да има, без отказ от онова, което е отживяло времето си. Това е ясно. Но не е и толкова трудно да се различат творческите сблъсъци и конфликти в търсенето на позитивни решения от безпринципните борби и разправии в опитите да се реализират нездрави амбиции, още повече че често тези явления носят най-елементарен и примитивен характер. Нима може в такава обстановка да се утвърждава първичната партийна организация като първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив. Нима може да се разгръща с необходимата сила процесът на решително демократизиране на вътрешнопартийния живот? Нима в такива условия партийните организации могат да осъществяват своята нова роля в самоуправлението? Ето защо комунистите, партийните организации, партийните комитети трябва решително да воюват срещу

Digitized by Google

такива явления, винаги да изхождат от ясното разбиране, че ко-
мунистическата партия е организация на единомишленици, другари, подчинили дейността и живота си на общи цели и идеали.

На второ място, комунистите, в която и първична организация да членуват, в което и селище на страната да живеят — навсякъде те членуват не в някаква регионална организация, а в единната и монолитна партия на българските комунисти, навсякъде те са длъжни да отстояват нейните идейни позиции и стратегически цели, да воюват за изпълнение на актуалните задачи. Грижата на партията да се създава и да укрепва партийното ядро навсякъде, във всеки колектив, особено в решаващи участъци, е продиктувана именно от това — комунистите да осигуряват нейните идейни принципи и програмни задачи да се разбират добре, комунистите да застанат начело в борбата за тяхното изпълнение. Нерядко в тази борба се налага да се застане срещу инерцията. Тук или там, погледът ограничено, интересите на колектива или на част от него не съвпадат с общонационалните интереси, и лице е стремеж да се получи повече, понякога и чрез комбинации и невярна информация за резултатите и т. н. Някои комунисти, а понякога и партийни бюра и организации, вместо да застанат на последователно принципни позиции, да воюват за спазване на законността, да създават условия за по-висока производителност и на тази основа за по-високи социални придобивки тръгват по линия на дребната демагогия, сами поддържат потребителски тенденции и смятат, че по този начин печелят привързаността и доверието на колектива. Такива елементи прозират и в трите случая, които бяха на вниманието на ЦКРК и за които стана дума по-горе. Излезе, че Донка Милева е довела до влошаване на единството и психоклимата в колектива не с друго, а с това, че решително се е противопоставила на безпорядъка и на условията за злоупотреби. Облаците около Ангел Гълъбов се сгъстяват, когато той сигнализира в партийното бюро и в ОК на БКП за невярно отчитане на плана с цел навярно да се получат неполагащи се премии. Пею Чолаков последователно е воювал за висока дисциплина, бил е взискателен за изпълнение на задачите, давана му е висока оценка именно за това, но когато настъпват други елементи във взаимоотношенията, вече доминират негативните оценки за него.

На трето място — не е допустимо с лека ръка да се пренебрегва основното уставно изискване (чл. 9), че при разглеждане на въпроса за налагане на партийно наказание и особено за изключване от партията трябва да се проявява най-голямо внимание и другарска грижа, като щателно се разглежда доколко са обосновани обвиненията, предявени срещу партийния член. Този принцип нерядко се нарушава, особено когато са замесени нездрави настроения и лошо личностни отношения. И в трите споменати случая обстоятелствата и фактите не са анализирани обективно, спокойно, не е проявена другарска грижа. Както вече бе казано, Бюрото на ЦКРК отмени или видоизмени в по-леки наложените наказания. Но даваме ли си достатъчно сметка колко тежки психически и морални травми предизвиква такава необективност или преднамереност, и то не само за неправилни обвинения и неправилно наказан партиен член, а за цялото обкръжение около него. Вземете фактите — и в трите случая наказаните

Digitized by Google

комунисти са уволнени или „напуснали по собствено желание“ и дълго време са били без работа и без възнаграждение. Използвани ли са други форми на въздействие и наказание, преди да се прибегне до такива крайни мерки?

При изпълнение на посоченото уставно изискване най-внимателно трябва да се подхожда, когато се правят оценки, квалификации и изводи от политически характер. Тук всяка степен на необективност и особено на недобронамереност е крайно опасна, последиците могат да бъдат тежки. Такива неща не могат да се поставят или решават между другото. В текста на писмото, изпратено до редакцията от предприятието „Октомври“—гр. Раковски, Пловдивско, партийният секретар така и пише, че „междувременно“ било установено, че А. Гълъбов имал чужд класов произход, което обстоятелство бил скрил. Т. е. когато вече е в ход линията за налагане на наказание, „междувременно“ се установяват и факти от политическо естество, с които решението за наказание се подплатява вече много солидно. Така „междувременно“ се приписват несъстоятелни политически обвинения срещу Донка Милева, срещу Пею Чолаков. Както вече бе посочено, и в трите случая ЦКРК установи, че обвиненията от такъв характер са несъстоятелни. В нашата партия неотклонно и безусловно се прилага класово-партийният критерий, в нейните редове не може да има място за хора, чужди по идеи и класа, но този критерий няма нищо общо с преднамерената подозрителност, с недобросъвестното политическо дамгосване. Рецидиви на тези отдавна отречени прийоми са недопустими. Изискванията към дейността и поведението на комунистите нарастват и все повече ще нарастват. Партията е неизменно строга към отклоненията от уставните задължения и партийния морал. Но този принцип също така неизменно следва да се съчетава с внимание, другарска грижа, обективност и справедливост.

И на четвърто място — контролно-ревизионните комисии обикновено се намесват тогава, когато нещата са напреднали твърде много, стигнало се е до наказания, подадени са възражения срещу тях и т. н. Но контролната дейност не започва оттук. Такава задача имат и партийните бюра и комитети на различни равнища, те непосредствено наблюдават и ръководят работата на партийните организации, познават и би трябвало да познават развиващите се там процеси, могат и са длъжни да вземат своевременно мерки срещу неблагоприятни тенденции, в зародиш да пресичат нездрави амбиции, своевременно да помогнат, като се използват всички форми и средства за партийно въздействие, преди да се е стигнало до крайни мерки. Тези свои задължения едва ли са изпълнили както трябва общинският комитет на БКП в гр. Раковски, Благоевският районен комитет на партията в София, общинският комитет на БКП в с. Вълчи дол, Варненско.

От такива съображения се отзоваваме на призива в писмото до редакцията да вземем отношение към някои от посочените случаи.

Digitized by Google

ПО МАГИСТРАЛИТЕ НА СЪТРУДНИЧЕСТВОТО

Програмата за дългосрочно икономическо и научно-техническо сътрудничество между Съветския съюз и България до 2000 година откри нови големи възможности за интеграцията. Потърсиха се и се използват нови форми в тази област. На 31 октомври 1985 г. бе подписана спогодба между двете братски страни за учредяването на научно-произьодствено обединение „Красный пролетарий" – „Берое". То има за задача да създава и произвежда гъвкави производствени модули за ротационни детайли, промишлени роботи и манипулатори. Обединяването на усилията на двата колектива за комбинат „Берое" означава още по-настъпателно да развива научно-техническия прогрес, като създава нови по-перспективни конструкции на промишлени роботи и манипулатори, робототехнически комплекси, разширяване номенклатурата и увеличаване производството на промишлени конкурентноспособни роботи. Големи технически и технологически задачи се поставят и пред завод „Красный пролетарий".

Измина една година от създаването на научно-производственото обединение, започна втора. Какво донесе този кратък период за двата колектива, как живеят и творят те в новото семейство — на тези въпроси са посветени двата материала, които сега помества сп. „Партиен живот".

КЪМ ВИСОКА ЕФЕКТИВНОСТ

КОСЬО КОСЕВ
главен редактор на в. „Дружба" — Москва

В навечерието на празника на Великия октомври група челници от завод „Красный пролетарий" отива на Червения площад и поднанася цветя на един от гробовете зад Мавзолея на В. И. Ленин. Там, до Кремълската стена, е погребан Василий Морозов, работник, ръководител на болшевиките в завода. В дните на Октомврийската революция той е водил замоскворецкия пролетариат в боевете за съветската власт, бил е ранен и наскоро след победата починал.

Когато в навечерието на 70-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция краснопролетарци застават пред гроба на Морозов, те мислено ще докладват, че достойно изпълняват неговите завети: всеки трети стругар в съветската страна работи на машина, направена в завод „Красный пролетарий", струговете с цифрово-програмно управление се изнасят в над 70 държави, а заедно с българските си партньори вече изработват роботи и автоматизирани системи.

Откъде обаче се е тръгнало?... През март т. г. в завода отбелязаха 130 години от неговото създа-

* Специално за сп. „Партиен живот"

Digitized by Google

ане и с гордост се изтъква, че заводската партийна организация е т съвременниците на КПСС...
По предложение на работниците мето „Красный пролетарий" е било дадено на завода през 1922 година. Тогава те пожелали то да бъде символ на класата, която изгна червения цвят, цвета на победната революция... В заводския музей има струг, който е направен в края на миналия век и на който е работено до 1972 годнна... По време на първите съветски петилетки тук започнали да произвеждат стругове, наречени „ДИП-ове" (съкращение на думите „догнать" и „перегнать" капитализма), които добре служели и в следващите години... От номенклатурата на заводската продукция през Великата отечествена война впечатляват две изделия: релсите за прославените „Катюши" и печките-кюмбета, наречени „буржуйки" заради скъпернически отдаваната от тях топлина...

●

Когато минаваме по улица „Малая Калужская", винаги се възхищаваме от една архитектурна изненада — останала от миналия век къщичка сякаш от приказките. Така я и наричат — „теремок" (от терем — приказна стая-кула). В нея се намират кабинетите, малките учебни зали и канцеларите на обществените организации на завод „Красный пролетарий".

Не бих се спирал на този дом, ако в него не открихме връзка и с... България. Някога това е била семейна къща на известния в миналия век руски архитект, скулптор и живописец Владимир Шевруд, по чийто проект е изграден Историческият музей на Червения площад в Москва. По проекти на този архитект е направен и паметникът на гренадирите в съветската столица, издигнат в чест на загиналите руски воини край Плевен по време на освободителната за България Руско-турска война.

Та в тази къщичка се състоя срещата ни със секретаря на партийния комитет в завод „Красный пролетарий" Сергей Автономов — 34-годишен мъж с рано посивели коси. „Заводски човек", както тук биха се изразили, защото е от онези работнически династии, чийто сбор от трудовите години, преминали в това предприятие, достигат до една, две, три и повече стотици. Баща му и майка му през целия си живот само тук са работили. Тук са започнали трудовата си биография той и сестра му, която пък се омъжила за неговия заводски приятел Николай Огарьов. После Сергей завършил инженерно образование и се завърнал в завода, където паралелно вървели професионалната и обществената му кариера: конструктор, заместник-началник и началник на отдел, а от друга страна — заместник-секретар и секретар на комсомолската организация, председател на заводския профкомитет и от 16 септември м. г. му е поверено да води 1400 отряд на комунистите. Междувременно се оженил за Нина — инженер-координатор при главния механик. Синът им Игор сутрин също потегля към „Красный пролетарий", макар засега за заводската детска градина.

— Сергей Михайлович, във вашата страна протичат революционни по своята същност процеси на преустройство на съветското общество. Какви са тук ролята и мястото на заводската партийна организация?

— О, това е голям, сложен и многопланов въпрос. Неотдавна участвувах в радиомост Москва—София и с вашите колеги се договорихме „да взема думата" само за личната отговорност в преустройството. Така че...

— Нека не конкурираме нашите колеги. Тогава кои проблеми в този процес ви създават най-много грижи?

— Може би трябва да се ограничим с проблема за човешкия фактор, макар и тук да възниква „море" от въпроси...

Навярно моят събеседник е прав. Защото „морето" от въпроси около човешкия фактор има своеобразна красиопролетарска особеност. Колективът на този завод е един от най-стабилните в Москва — текучеството е сведено до 5,6 на сто годишно. Според демографите дви-

Digitized by Google

жението на хората тук е под нормалните седем процента и при това то се отнася за осемхиляден колектив. Средната възраст на състава е 38 години. Това обяснява и наличието на много трудови династии.

От една страна това е много добре, стабилизира колектива, а когато се касае за бързо преустройство на производството и то върху основата на най-новите постижения на научно-техническия прогрес, възникват редица въпроси.

— Като правило — разказва Сергей Михайлович — младите бързо се „нахвърлиха" на струговете с цифрово-програмно управление, на гъвкавите производствени модули. Деликатна става работата с хората на средна възраст, защото не всички са в състояние да се преквалифицират. А с едно прибързано решение няма ли да обидим някого, на когото предстои да се пенсионира и който е отдал целия си живот на този завод? Затова взехме курс на търпелива, внимателна работа с всеки член на колектива. Започна се в партийните групи, в бригадите. Разговаря се с хората, дава им се възможност да помислят, после непременно се иска тяхното мнение и предложение. И знаете ли, поне аз не зная случай, дори отделен човек да не е разбрал за какво всъщност става дума, че нещата се свеждат лично до него, но те пряко са свързани и с общото заводско дело. Едни се преместиха в инструменталните и ремонтните цехове, където са работи с универсални стругове, на които те са свикнали, други тръгнаха да се „потопят" в новото производство. Ето Сергей Тимошин — отначало му беше трудно да се раздели с универсалния струг, а сега при новите машини и бригада поведе.

В новия филиал на завода техниката за гъвкавите производствени модули започнали да монтират със свои сили. Отделили хора от редовното производство, но се ориентирали към онези, които след монтажа ще останат да работят с тази техника. Монтирали я, изучавали я (а тя е „пълна" с електроника), а сега вече на нея работят. В крайна сметка резултатът е такъв — производството във филиала се е увеличило десет пъти, без с нито един работник да се е увеличил първоначалният състав.

— Така постъпихме с хората, които сега работят в предприятието — продължава Сергей Михайлович. — Но непростимо ще е, ако не мислим за бъдещото попълнение на колектива. Имаме базови училища. Над други сме поели шефство за учебната им практика. Да работят в тях изпратихме опитни хора, снабдихме учебните цехове с най-нова техника, която утре ще ни служи.

Опитът показал, че нещата с обучението на бъдещите кадри има добри страни. В един от цеховете създали специализиран участък за механична обработка на детайлите. Там започнали да обучават учениците от горните курсове на четирите подшефни училища. На участъка поставили план и продукцията влизала в сметките на общото производство. Няма ли гайки за задните крепители, няма и струг. Работният ден на учениците бил четири часа. В училищата сформирали бригади, направили график и участъкът заработил на две смени. Момчетата не се посрамили и не подвели предприятието.

— Създаването на участъка — разказва инж. Алексей Котляр от отдела за техническо обучение в завода, — не беше продиктувано само от нашето задължително участие в училищната реформа, която сега се провежда в нашата страна, но и от грижата на нашата администрация за утрешния ден на завода.

●

Вита стълба ни отвежда надолу в подземния етаж на производствения корпус във филиала на завода, който се намира на улица „Профсъюзная". Там е механичният цех и организацията на работата в него е по-друга, каквато не така често се среща в други предприятия. За сложните автомати напомнят лампичките, които постоянно предупреждават за нещо. Метални колички само разнасят детайлите. И само тук-там работниците на-

Digitized by Google

ройват уредите от цифрово-програмното управление на гъвкавата автоматична производствена система.

— В нашия цех работят 46 души — пояснява инж. Владимир Левшенков, началник на цеха. — Работи се денонощно, но най-много труд отдава първата смяна. През втората смяна остават 12 човека, а през третата, когато вече се приема готовата продукция, това извършват пет човека. Цехът е на принципа на малолюдната технология и затова смятаме, че и тези хора са много.

— Интересно... Във вашия цех 19 струга се обслужват от шест човека, а вие сте недоволни...

— Защото идеята, заложена в гъвкавата автоматизирана производствена система, се заключава в това, че струговете, когато се управляват от електронноизчислителна машина, трябва сами да се „обслужват" в продължение на цялото денонощие. Важното обаче е, че знаем причината за това положение. Засега режещите инструменти по качествените си показатели не съответствуват и се налага повече хора да има сред струговете, защото червените лампички са знак за „тревога" — тревога за качеството. Не сме решили и проблема със стружките. Те са, които най-често пречат на качеството.

А в 24 цех въпросът за брака в продукцията е поставен на по-друга основа. Колективът е решил: щом ще работим по най-съвременни технологии, то за качеството на продукцията отговаряме всички, т. е. функциите на качествения контрол поемаме ние, работниците. За това задължение напомня и лозунгът, поставен на една от напречните греди — „Най-добрият контрольор — работническата съвест!"

В този цех външни хора не е желателно да влизат. Затова за посетителите е направена специална наблюдателна площадка. Така си помислихме ние, а се оказа, че този „разкош" не е само за гостите, а оттам се наблюдават лампичките. А иначе осветлението в цеха не е силно — автоматите не се влияят от лумените и луксовете.

В съседния цех се монтират роботите. Там е осезателно българското присъствие. То започва с транспортно-складовата система, дело на „Интрансмаш", а от табелката пред нея разбираме, че е пусната в действие през февруари 1986 годнна. За останалото ще стане дума по-нататък.

Цехът на малолюдната технология не е единствената новост, която домакините ни показаха. Заведоха ни и в участъка, където обработват метални детайли с лазерен лъч, а в друг участък след силикатна обработка металните повърхности могат да се използват за огледало. Но и това не е всичко, а най-главното — намерена е форма за управление на ускореното развитие на производството и повишаване на неговата ефективност върху основата на научно-техническия прогрес. За нея разказва докторът на икономическите науки Юрий Василиев — старши научен сътрудник в Института по машиностроене на Академията на науките на СССР. Става дума за проблемно-целевите групи, които се създават съвместно с научни работници от института и специалисти от завод „Красный пролетарий". Вече са сформирани 38 такива групи, в които участвуват над сто заводски специалисти.

Резултатите от миналогодишната дейност на програмно-целевите групи даде основание на ръководството да постави пред тях по-големи и по-сложни задачи. Вече са очертани пет приоритетни направления, чрез които се решава бъдещето на производството.

— Когато говорим за човешкия фактор — сподели при една от срещите ни партийният секретар Сергей Автономов, — имаме предвид не само работниците, но и специалистите. Защото включването на заводските специалисти в програмно-целевите групи създаде възможности значително да се увеличи обемът на инженерния труд, насочен предимно към бъдещето на нашето производство.

●

Две седмици преди този съботен ден завод „Красный пролетарий"

Digitized by Google

остана без генерален директор. Сергей Павлов, който работи като генерален директор около година (предишният генерален директор Олег Корольов бе избран за секретар на Московския градски комитет на КПСС), скоропостижно почина. Както цялата страна, така и тук животът на колектива се преустройва, производството се насочва към ускорено развитие върху основата на постиженията на научно-техническия прогрес. А нямаше и месец от Януарския пленум на ЦК на КПСС, който обогати и конкретизира курса за дълбоко и всестранно обновяване на съветското общество. За случая обаче беше особено актуална разкритата органична връзка между демокрацията на съветското общество и кадровата политика на партията.

В нашия разговор със Сергей Автономов стана дума и за това кой ще им бъде новият генерален директор. Навярно някого ще ви изпратят? — почти по инерция вметнах.

— Това едва ли ще стане — без колебание реагира той. — Краснопролетарци са свикнали да дават кадри... Ще се намери подходящ сред нас. Сергей Иванович измина пътя от ученик-стругар до защитата на кандидатска дисертация, без да се откъсва от производството, и от конструктор до генерален директор, а преди това няколко години и партийната организация оглавяваше... Такива тук са много. Така че предоставяме колективът да си избере директор. Първият избор на директор в Москва!

Беше събота, а салонът на дома на културата отрано се препълни. Нямаше шушукане сред хората, защото вече беше оповестена кандидатурата, която издигат ръководствата на обществените организации: Юрий Кирилов — главният инженер на завода. Ето как се произнесоха за него хората, които отдавна го познават:

Алексей Колтунчик, стругар: — Наш заводски възпитаник, тук премина добра школа: беше технолог, началник на технологичното бюро, заместник-началник и началник на най-големия цех,а след това и главен инженер. Специалист, който си разбира от работата, спокоен, разсъдлив, готов е да изслуша друго мнение, не се страхува да поеме отговорност.

Игор Тюрин, монтьор: — Комунист, принципен, грижовен работник, внимателен и отзивчив човек. Ясно съзнава, че успехът във всяко дело зависи от човешкия фактор, от хората. Убеден съм, че ако стане директор, той ще се погрижи за решаване на социалните проблеми на колектива.

Андрей Анохин, заместник-секретар на партийния комитет: — Мисля, че Юрий Иванович ще съумее да продължи делото, подето от неговите предшественици. Много години той работи със Сергей Павлов, участвува в разработването на програмата за преустройството на производството, която трябва да се извърши до края на петилетката. Той е на 39 години, възраст на професионалната зрелост. Притежава отлични делови и човешки качества, които на поста директор той ще прояви в пълна сила.

Разбира се, не само похвали се раздаваха на събранието. Хората обръщаха внимание на трудностите, на нерешените проблеми. Много от сега изработваните изделия в първия месец не бяха приети от държавните органи по качеството. Трудовата дисциплина не съответствува на височината и сериозността на задачите. По-енергично трябва да се обнови машинният парк, не търпят отлагане редица въпроси относно условията на работа, бита и отдиха.

Критичните бележки обаче не се отразиха върху резултата от гласуването — Юрий Кирилов единодушно бе избран за генерален директор.

Това стана в събота, а в сряда му се наложи да приеме първата чуждестранна делегация. По щастливо съвпадение тя беше българска, водена от заместник-председателя на Министерския съвет, председател на българската част на междуправителствената българо-съветска комисия за икономическо и научно-техническо сътрудничество Кирил Зарев. Направен бе преглед на първата година от дейността на научно-производственото обединение „Красный пролетарий — Берое". Юрий Кирилов съобщи, че планът за взаи-

Digitized by Google

ни доставки през 1986 г., който възлизаше на повече от 24 милиона рубли, успешно е бил изпълнен. Предвижда се през тази година доставките да се увеличат повече от три пъти, като надхвърлят 80 милиона рубли.

●

Образуването на научно-производствено обединение „Красный пролетарий — Берое" не стана на гола поляна". То дойде в резултат на отдавнашни връзки и сътрудничество на съветския завод с българската промишленост. А в наше време то се обогати по форми и по съдържание. По този повод то както разказва бригадирът Сергей Худяков:

— Дружеските отношения с българските ни приятели започват още от трудните следвоенни години, когато нашият завод помагаше за създаване на машиностроителния отрасъл в България. Навярно още оттогава сред колектива ни се бе родило, а после се разшири и задълбочи чувството на сърдечно дружелюбие и увереност за пълно разбирателство. Затова една от формите на интернационалното сръвнованне, с което се цели по-активното въвличане на трудещите се в икономическото сътрудничество с България, каквото е движението на производствените бригади и цехове да работят за спечелване на званието „Колектив на съветско-българската дружба", в нашия завод широко се разпространи. Това се обяснява и с обстоятелството, че нашето предприятие е колективен член на Дружеството за съветско-българска дружба. Нещо повече — ние преминахме на качествено нов етап в преките връзки, като със старозагорското предпрнятие „Берое" създадохме научно-производствено обединение.

През октомври 1985 г. между правителствата на НРБ и СССР бе подписано споразумение за учредяване на съветско-български научно-производствени обединения в областта на производството на металорежещи инструменти и съоръжения. Едно от тези международни обединения е „Красный пролетарий — Берое".

Основната цел е да се повиши ефективността в производствената и научноизследователската дейност. Разбира се, количественото нарастване на ефективността би било невъзможно при старите форми на сътрудничество като търговия, специализация и кооперираме на производството. Качествен скок е възможен само при преминаване към нови структурни форми на сътрудничество. Преките връзки в рамките на обединението позволиха да се координира производството.

Преди всичко бе определен главният обект на сътрудничеството — гъвкавото автоматизирано оборудване за обработка на въртящи се тела. Съставен бе петилетен план, разчетен до 1990 година. За това време предстои двата колектива да произведат над 5000 струга с цнфрово-програмно управление, от които 4000 ще бъдат снабдени с устройства за смяна на заготовките и инструментите, ще излязат на пазара като гъвкави производствени модули. Ще бъдат предадени над 28 000 промишлени робота и около 2000 специализирани манипулатора. Освен това в рамките на кооперацията ще се изработят системи за управление, електрически кабели и комплектуващи изделия.

— Освен производствената дейност — сподели пред нашата правителствена делегация генералният директор на завода Юрий Кирилов — тази година е предвидено да се проведе съвместна научноизследователска и проектно-конструкторска работа. Тя е насочена към усъвършенстване и унификация на конструкциите на роботите и манипулаторите и създаване на нова гама такива съоръжения. Предвижда се съвместно проектиране на гъвкави производствени системи върху основата на металорежещи обработващи центри. Ще бъдат създадени нови стругове, а също шлифовални и дървообработващи центри, лазерни стругове и други.

През миналата година в България са доставени 100 струга, които се вграждат в гъвкавите производствени модули на комбинат

Digitized by Google

„Берое" и 200 портални робота. Тук ги снабдяват с управляващи системи и електросъоръжения. От НРБ „Красный пролетарий" получи 400 робота „РБ—242" и някои детайли за роботите „М—20".

— За нас, старозагорци — разказва инж. Енчо Енчев, научен сътрудник, ръководител на представителството на „Берое" в „Красный пролетарий", — миналата година беше време на особено важно изпитание. За пръв път наши специалисти работиха съвместно със съветските си колеги в единен конструкторски колектив. На тях възложиха да разработят унифициран робот...

— Е как се справиха нашите момчета? — прекъсна разказа Кирил Зарев, обръщайки се към генералния директор на „Красный пролетарий".

— Засега сме с много добри впечатления от тяхната работа — отговори Юрий Кирилов. — Предвижда се в близко време да бъдат създадени два международни конструкторско-технологични отдела. Единият от тях ще проектира роботи и съоръжения за гъвкави производствени модули, а другият ще създава системи за програмно управление.

Слушах този разговор между специалисти, изпълнен с непознатата и непопулярна доскоро терминология, и се връщам към мисълта на бригадира Сергей Худяков:

— Научно-производственото обединение това са, така да се каже, служебно-производствени връзки. Радостно е, че между нас, работниците и специалистите, които работим заедно, няма значение дали са наши в Стара Загора или старозагорци в Москва — създават се чисто човешки, сърдечни, действително братски отношения. В такава атмосфера може от все сърце да разкриеш секретите на своята професия.

Така е, когато междудържавните отношения стават отношения между отделните хора.

СИЛАТА НА БРАТСКОТО РАМО

СТОИЛ НАЙДЕНОВ

Тази година колективите на завод „Красный пролетарий" от Москва и комбината за роботи „Берое" чествуват юбилей. Московчани — 130 години от създаването на своето предприятие, а старозагорци — 40 години. Естествено те са общи празници, в които се говори и за изминалия път, и за настоящето и за утрешния ден. В деловия президиум на старозагорското тържество сигурно ще бъде и първият директор на комбината Петър Вълевски. Той сега е на 75 години и хората с уважение се отнасят към него. Пое ръководството на предприятието преди онзи бурен ден на декември 1947 год. Бързо разбра, че да се вземат ключовете от собствениците на няколкото работилнички на малката одимена леярна и да се обяви раждането на промкомбината беше една част от неговите мечти, от мечтите на комунистите и ремсистите в новото предприятие. А какво ще се гради в него после, с какви сили, в какви срокове — тук идеите бяха от смели по-смели. Но главното беше веднага да се започне със задоволяване нуждите на преобразуващото се народно стопанство в града, в района. Започваше една наистина тру-

Digitized by Google

това битка, в която главното бяха ентусиазмът, несломимата воля да се върви напред. Те в голяма степен попълваха липсата на опит, недостига на специалисти. И подготовката на хората, и решаването на задачите вървяха ръка за ръка. Защото времето не чакаше...

Годинните не се нижеха, а просто летяха. След всяка постигната цел взорът се отправяше към друг връх. Промкомбинатът задоволяваше най-различни нужди на населението, а колективът добиваше друго самочувствие. Той трупаше опит, неговите стотици увеличаваха знанията си. Отеснялата промкомбинатска среда бе свалена и беше облечена новата — на индустриално предприятие за окомплектовка на металорежещи машини. Дойдоха нови технически задачи, искаха се нови усилия за тяхното решаване. Всичко вървеше някак естествено. Крачките напред бяха едри, уверени. Те доведоха до прерастването на предприятието в завод за металорежещи машини.

Това развитие влизаше в мечтите на по-старите поколения. Но когато заводът стана научно-производствен комбинат не по какво да е, а по роботика, и най-дръзновените предвиждания се оказаха изостанали. Огромната победа смая Петър Вълевски. Нито зад телените мрежи на концлагера „Гонда вода", нито като директор на социалистическо предприятие той можеше да предвиди този голям скок. Пък и не само той — научно-техническата революция в априлска България набра такива темпове, че постигнатото вчера днес вече беше старо и се обръщаше поглед към утрешния ден. Та кой е мислил от този край, известен в миналото с едрозърнеста пшеница, че ще бъде един от първите производители на роботи, че ще прослави родината ни с най-съвременни електронни устройства...

През 1976 година нашата страна участвува в промишлена изложба в Москва. На нея се представи с портални манипулатори и старозагорският комбинат за роботи. Те предизвикаха голям интерес сред съветските специалисти. Последва и немалка поръчка. За ръководството тя беше и приятна, и трудна. Приятна, че сме привлекли вниманието на такива взискателни купувачи. Трудна, защото едно е да произведеш машина за изложба, друго — за нуждите на съветско предприятие в солидно количество. И партийното, и стопанското ръководство се занимаваха неведнъж и дваж с изготвянето на поръчката. В нея имаше два съществени момента. От една страна, трябваше да се защити техническото реноме на комбината — манипулаторите трябваше да бъдат безупречни във всяко едно отношение, да са съобразени с новите условия, при които ще работят. От друга страна, това имаше и политическо значение. Хубавите чувства и думи за българо-съветската дружба изискваха реална защита с майсторското изработване на манипулаторите — те да имат високо качество и надеждност. Колко пъти тези въпроси бяха включвани в дневния ред на партийни събрания, на съвещания.

След обстойни проверки на качеството за нуждите на Камския автомобилен завод през 1978 години бяха изпратени 96 портални манипулатора. Доволни бяха и конструктори, и изпълнители. Доволни, но в същото време неспокойни — какво ще кажат съветските специалисти. В крайна сметка решаващата

Digitized by Google

дума е тяхната — на място те вниждат как при новите условия работят българските машини.

— Чакахме с вълнение отговора, оценката от Камския автомобилен завод. Искахме да разберем по-скоро издържали ли сме първия изпит. Защото от него зависеше ще има ли нови поръчки. А това касаеше в немалка степен бъдещето на комбината — припомня си сега заместник-директорът по производствените въпроси Динко Динев.

И отговорът не закъсня. Той дойде придружен с отличителна грамота и внимпел за високо качество на манипулаторите. Голямото отличие естествено зарадва производителите. Но тя постави и другия въпрос — ще съумеят ли да защитят ласкавата оценка и в утрешния ден. Защото се знае, че ако за една победа са нужни огромни усилия, то за нейното отстояване те трябва да са два и три пъти по-големи. Ето защо ръководството на комбината се зае още по време на радостта от завоюваното да предупреди, че пред колектива тепърва ще стоят нови и отговорни задачи. И то беше право, защото втората поръчка от строителите на КАМАЗ беше шест пъти по-голяма. Тя поставяше въпроса за създаването в окръга на широка елементна база. Сътрудничеството с големия партньор изискваше достойна защита на изпращаните изделия — спазването на сроковете за доставянето им и особено качеството. Тук нямаше каквото и да е място за компромиси.

До завършването на Камския автомобилен завод в продължение на три години старозагорският комбинат доставяше портални манипулатори. През това време те бяха още повече усъвършенствувани и отговаряха напълно на нуждите на съветските автомобилостроители. „Всъщност — каза профпредседателят Съби Славов — това за нас беше един изпитателен период. На практическа проверка бяха поставени и нашето умение в производството на тази постоянно усъвършенствуваща се техника, и нашата партньорска дисциплина. Може да се каже сега, че ние устояхме на тази проверка."

Комбинатът продължи да се развива ускорено. Едновременно с производството на портални манипулатори се усвои работата по създаването на роботи с гъвкаво управление. Няколко типа от тях са по лиценз на японската фирма „Фанук". Базата за развитие и внедряване на манипулатори и роботи към комбината прерасна в научен институт. В него сега работят над 500 души, от които 360 с висше образование, над 50 научни сътрудници. Организирана е богата техническа информация от развитите в роботостроенето страни. Тя подпомага много специалистите, които постоянно търсят нови технически решения в производството на тези сложни машини.

Цялостното развитие на старозагорския комбинат му донесе заслужено признание сред съветските машиностроители. Те виждаха в негово лице един сериозен и неспокоен творец, който има и опит, и знания, и неспирно дръзновение. Изделията са му на съвременно равнище. С една дума, той заслужи вниманието на московския завод „Красный пролетарий". На основата на Програмата за дългосрочно икономическо и научно-техническо сътрудничество между Съветския съюз и България до 2000 година на 31 октомври 1985 г. се създаде българо-съветското научно-производствено обединение „Красный пролетарий — Берое".

Digitized by Google

ова междуправителствено съглашение беше посрещнато с изключителна радост от старозагорци. В историята на техния комбинат беше открита нова светла страница. Повече от двете хиляди километра разстояние между предприятията изведнъж се съкрати много. Техните колективи закрачиха в обща крачка. Насочиха мисли към общата цел — производството на машини за световно равнище. Работници и специалисти се заеха заедно да творят, заедно да чертаят утрешните дни на своите колективи...

Миналата година в Стара Загора дойдоха 12 специалисти от „Красный пролетарий". Посрещнаха ги сърдечно, разказаха им накратко историята на комбината, на града. После към тях се присъединиха 12 местни специалисти и започнаха заедно разработка на промишлен робот нова конструкция — антропоморфна. „В продължение на четири месеца се трудихме рамо до рамо — разказва Иван Лейчев, научен сътрудник от института. — През цялото време се чувствуваше голямо желание у всички да изпълним задачата отлично. Естествено по време на работата имахме технически спорове. Но те протичаха дружески, конструктивно. Съветските специалисти бяха прекрасни хора". Казват, че за тази разработка били необходими 6 месеца, а общият колектив успя да я завърши, при това с отлично качество, за 4 месеца. И когато работата беше свършена, всички отидоха в Москва за съгласуване на документацията. Сега разработката се намира в опитния цех.

Създаде се един нов промишлен робот. Но не само това е ползата. Младите специалисти се опознаха в съвместния труд, обмениха мнения и мисли, подходи към решаването на технически задачи и още — те станаха приятели, които ги свързва една велика дружба, укрепвана сега с безброй примери.

Председател на клуба за ТНТМ към комбината е Светослав Стоянов. Той разгръща богата и разнообразна дейност. Помага на младите таланти да се реализират, насочва усилията им към решаването на съществени въпроси от производството. На националната младежка школа „Промишлени роботи" — пета поред, бяха поканени и двама млади специалисти от „Красный пролетарий". Те изнесоха доклади, които предизвикаха голям интерес в аудиторията. После се срещнаха с ръководството на клуба за ТНТМ. Запознаха се с работата на тази своеобразна младежка техническа лаборатория, сравняваха я с съществуващия съвет на младия специалист у тях, който има главно предназначение да въвежда младите хора в тяхната професия. Резултатът от това опознаване дойде. Сега е предвидена тема за съвместна разработка — създаване на стендова апаратура за входящ контрол. Колективът ще бъде от 10—15 души. „Установихме и по тази линия творчески контакти — заключава Стоянов. — А от това имат изгода младежите от двете предприятия, общото дело."

Най-честата тема в разговорите на Злати Стоянов сега е Москва, завод „Красный пролетарий". В края на миналата година заедно с още четирима души той прекара в цех „13" на завода повече от две недели. Като организатор на производството в цех „12" на своя комбинат той прояви голям интерес към работата на съветските си колеги. Сам участвува в монтажа на промишлени роботи. Хубаво впечатление му направиха много

Digitized by Google

неща — и стендовете за изпитание, и организацията на производството, и редът в помещенията за работа, които са уютни и топли. „Днес — казва Злати Стоянов — получих писмо от Юрий Николаевич Трофимов, имаше и картичка. Сърдечни думи отправя той към мен, към моите другари. С него станахме просто приятели, прекрасен човек, широка руска душа." В московските дни заедно с обмяната на опит се родиха нови запознанства. Всичките петима български работници изпратиха на новите си приятели в Москва честитки за Нова година. Спомените за видяното и наученото в съветската столица никога няма да избледнеят, това са спомени, в които се е зародило личното другарство, което винаги ще казва своята дума за качеството на производството. Защото не може да изпратиш за близките си хора машини, в които да личи отпечатъкът на немарливостта.

Богата и разнообразна е програмата за научно-техническото сътрудничество. Разработени са отделни страни от създаването на различните изделия. Какво показа нейното изпълнение през първата година от създаването на обединението, какви са резултатите? И двете страни — заводът и комбинатът, осъществиха своите задължения. Комбинат „Берое" предаде на „Красный пролетарий" 400 робота, а за тази година те ще бъдат 600. Московските машиностроители имаха задължението да изпратят 100 струга с цифрово-програмно управление за изграждане на робототехнически комплексн. Старозагорци ги получиха навреме. Това е най-общата равносметка за изтеклата година. Тук имаме още много моменти, които заслужават внимание. Взаимните технически разработки, обмяната на положителния опит, всестранното разширяване и задълбочаване на творческите контакти между двата колектива.

— При все че не сме упоменати в договора за създаването на научно-производственото обединение, ние сме третият колектив в него. На почти всички документи стои нашият подпис — споделя Камен Койчев, секретар на партийния комитет и началник на конструктивния отдел в завода за управляващи устройства в Стара Загора.

И Койчев има право, защото без техните устройства роботите просто не могат да работят. Всички специалисти и работници от завода са горди, че тяхната продукция се използва при създаването на робототехнически комплексн.

— Ние сме особено благодарни и за друго — продължи разговора секретарят на партийния комитет. — В завод „Красный пролетарий" влизаме по два пътя — единия чрез „Берое" и другия директно с нашите устройства. И още. Името на нашия завод стана известно на широк кръг съветски машиностроители и сега нас ни търсят от различни предприятия на Съветския съюз.

Да си в научно-производствено обединение с такъв реномиран завод, какъвто е „Красный пролетарий", който има огромен колектив и произвежда годишно хиляди модерни стругове, е и чест и гордост. Това колективът на комбинат „Берое" го оценява по достойнство и върши огромна дейност за по-нататъшното си ускорено техническо развитие, за увеличаването на своята продукция. Какво сега произвежда комбинат „Берое"? Гама промишлени манипулатори с товароносимост от 10 до 160 кг в повече от 100 модификации. Гама промишлени роботи с гъв-

Digitized by Google

ево управление с товароносимост от 10 до 500 кг с многогранно приложение. Робототехническите комплекси, гамата ьлнови редуктори и сачмено-винтови двойки и други изделия а все в номенклатурата на комбината. Както се вижда, колективът е отишъл много далеч напред, развива се много бързо. ако сравним производството през 1979 г. със сегашното, то заози период е нараснало шест пъти. А средният темп на увеичение на продукцията сега е около 30 на сто.

Как така се получи, че комбинатът за толкова кратко вре-ie има такова бурно развитие? Обясненията тук са много и от ай-различен характер. Но априлският дух на творческо неспо-ойствие и търсене, насочването към световните върхове на тех-ическите постижения е може би първият главен фактор. Той в основата и в групирането на силни специалисти, в създава-ето на един колектив, който се зае с мащабни задачи на тех-ическия прогрес у нас. А Динко Динев посочи: „Без сътрудни-еството с КАМАЗ „Красный пролетарий", със съветската страна изобщо комбинат „Берое" нямаше да има такова развитие. То-а сътрудничество смени производствения профил на предприя-ието. Ние се превърнахме в едни от големите производители на робототехника". Съвместната научноизследователска и вне-рителска, а сега и производствена дейност, силата на брат-ското рамо имат решаващата роля за големите успехи. Те са и сега главният мотор на научно-производственото обединение. Го е едно от първите, което закрачи по новите магистрали на сътрудничеството... Още много са факторите, които играят го-яма роля за динамичния живот на комбината. Все тук са огром-ната помощ на окръжния комитет на партията в Стара Загора, който отблизо следи живота в това свое челно предприятие, орга-низаторската и политическата работа на партийната организа-ция, гъвкавото оперативно и далновидно стопанско ръководство, което вярно направлява комбинатския кораб.

Кое сега е характерно за комбината за роботи? Постигна-тото досега не успокоява хората. Напротив, налице е още по-голям творчески кипеж. В цеховете и малките предприятия съ-ществува здрава трудова и технологична дисциплина. Разработ-ките на научния институт възможно най-бързо се внедряват в производството. Постигнатото вчера е отправна точка към но-во техническо решение, към повишаване съвременното равнище на изделията.

Да надзърнем в просторното помещение, където се намира гъвкавата автоматична производствена система. Тук няма оби-чайният шум за машиностроително предприятие. В няколко дъл-ги редици се виждат гнезда от роботи и модерни стругове. Ра-ботата е тиха и спокойна — роботите подават на струговете различни детайли, приемат обработените и ги поставят на кон-вейерните ленти. Хората тук са съвсем малко. Началникът на цеха Иван Генов посочва, че производителността на труда от конвенционалната техника до гъвкавата автоматизирана произ-водствена система е по-голяма 9,5 пъти. Сложната съвременна техника изисква голямо съсредоточаване от обслужващия я персонал. Само една грешна команда нанася много големи ще-ти. Затова и работещите в залата са хора с висока техническа грамотност и голямо чувство за отговорност.

Големи са задачите и в монтажния цех на комбината. На-

Digitized by Google

чалникът му Валентин Жеков отлично познава производствената технология и изисква тя да се спазва точно. Тук се монтират различни видове манипулатори и роботи. Редовно се работи на две смени, а при нужда и на три. Всеки полага усилия за безупречно изпълнение на отделната производствена операция. И най-малкото невнимание нанася вреди върху сложните машини. Ето защо точността, прецизността в работата на монтажниците е всекидневен закон, който те не нарушават...

Всяка година управителният съвет на обединението се свиква на две заседания. През първата половина на март т. г. главният директор на комбината Васил Тюркеджиев и останалите членове на съвета бяха в завод „Красный пролетарий". На заседанието бяха разгледани важни проблеми от по-нататъшното развитие на обединението.

През февруари в Стара Загора бе подписан договор за сътрудничеството между двата колектива на обединението за 1987 година. В областта на производствената дейност се предвижда да се увеличи продукцията на двете предприятия и тя да отговаря на най-добрите световни образци или да ги превъзхожда по техническо равнище. Това следва да става, като се внедряват най-нови и принципно нови видове продукция и технологии. Подробно се сочат формите на сътрудничество между двете партийни организации, профсъюзните и комсомолските организации, а така също и на социалистическото съревнование между колективите. От подписания документ се вижда, че сътрудничеството ще се разширява и задълбочава в името на още по-високи постижения в производството, на по-нататъшното развитие на българо-съветската дружба.

И по-рано в колектива на комбинат „Берое" се е работило за възпитанието на колектива в дух на обич и признателност към народа и страната на Ленин. Сега тази тема има практически характер. Тя е всекидневие както в обществената дейност, така и за производството. Документацията на машините, предназначени за „Красный пролетарий", редица други материали са на руски език. Този език тук става втори след майчиния. А непринудените разкази на хората, били в Москва, са толкова естествени, сякаш се отнасят за близки от два съседни града. Зачестилите размени на работни групи се насищат с много полезен труд за двете предприятия, за обединението. Заедно рамо до рамо се обсъждат сложни технически и производствени проблеми, бележат се пътища за тяхното най-ефективно решаване. От президиумите и тържествените събрания дружбата слезе в цеховете, на всяко работно място и съвсем непринудено се вписа в живота на колективите, стана тяхна насъщна потребност. И когато се оценява извършеното досега от научно-производственото обединение, след изтъкването на производствените завоевания винаги се отделя по достойнство място и на решаващата роля на българо-съветската дружба, която разгръща творческия талант на работници и специалисти, сближава ги още повече като родни братя.

Научно-производственото обединение „Красный пролетарий — Берое" навлезе в своята втора година. Но извършеното от него е наистина много голямо и впечатляващо. То показва, че се върви по верен път на социалистическата интеграция между двете братски социалистически страни.

Digitized by Google

ЧИТАТЕЛИТЕ СИГНАЛИЗИРАТ, ПРЕДЛАГАТ, ПИТАТ

КОЛКО ЧЛЕНСКИ ВНОС ДА СЕ ПЛАТИ?

На 2 юни 1986 година бях изключен от редовете на БКП от комбинатския партиен комитет при Стопанския химически комбинат в Стара Загора поради това, че по лични мои съображения се преместих на работа в ТЕЦ „Марица—изток 2“...

Окръжната контролно-ревизионна комисия на 30 октомври 1986 година отмени наказанието ми и в началото на февруари тази година се зачислих в първичната партийна организация, където постъпих на работа. За времето от 2 юни 1986 година до 12 февруари 1987 година не съм членувал в първична партийна организация и не съм плащал членски внос.

Интересува ме колко членски внос трябва да платя в първичната партийна организация, в която вече членувам?

ИВАН СЪБЕВ
ул. „Н. Николов“ — 167, ап. 30
Стара Загора

— Другарю Събев, случаи като вашия са изяснени в Инструкцията на Централния комитет на БКП за налагането, снемането и отменянето на партийни наказания. В нея в точка 14 е посочено, че когато се отмени наказанието „изключване“, партийният стаж на комуниста се смята за непрекъснат и той заплаща членски внос за периода, в който е било в сила наказанието, в минималния размер, предвиден в Инструкцията на Централния комитет на БКП за определянето и отчитането на членския внос.

Минималният членски внос съгласно точка 6 от тази инструкция е 10 стотинки. За месеците след отменянето на наказанието до зачисляването ви в първичната партийна организация при ТЕЦ „Марица—изток 2“ вие сте длъжен да заплатите членски внос, изчислен на основата на брутния ви месечен доход.

Digitized by Google

ПОЕЗИЯ И РЕВОЛЮЦИЯ

Другарят Младен Исаев е роден на 7 юни 1907 г. в с. Балювица, Михайловградски окръг, в семейството на безпартийни селяни. Член е на БКМС от 1922 г., а на БКП от 1927 година.

Активно се включва в революционното движение. Взел е участие в Септемврийското въстание през 1923 г. След разгрома му е организирал канал за превеждане на нелегални дейци през българо-югославската граница. Когато през 1926 година го разкриват, той емигрира в Югославия. Осъден е задочно на 3 години затвор. През 1929 година се завръща в България и отново се включва в антифашистката борба. Отговорен редактор е на партийните издания „Ехо" и „Наша мисъл", а по-късно работи във вестник „Работническо дело".

През 1941 година Младен Исаев чрез Никола Йонков Вапцаров се включва в дейността на Военния отдел на ЦК на БКП. Съден е през 1942 г. заедно с Антон Иванов, Вапцаров и други по делото на Централния комитет на партията. Оправдан е по недоказаност на обвинението, но веднага е интерниран. След излизането от лагера той още по-активно се включва в нелегалната партийна работа и в списването на литературния вестник „Патриот". По това време написва „Шумете, дебри и балкани", „Дванадесетият час".

След победата на Деветосептемврийската социалистическа революция е началник на културното отделение при столичната община и секретар на Съюза на българските писатели. В началото на 1945 година заминава доброволец в Отечествената война.

Няколко пъти е избиран за заместник-председател на СБП, какъвто е и сега. Редактор на списание „Лъчи", „Изкуство", „Литературен фронт", „Български воин" и др. Народен представител е в Шестото, Седмото, Осмото и Деветото народно събрание.

Носител е на орден „Георги Димитров", лауреат е на Димитровска награда. Удостоен е със званията: „Заслужил деятел на културата", „Народен деятел на културата", два пъти Герой на социалистическия труд и Герой на Народна република България.

Digitized by Google

Когато човек е живял почти осем десетилетия на тази земя, когато зад него са останали две въстания, емиграция, присъди, няколко тома книги, когато най-близките му хора са изчезнали в мълчанието на пръстта, той като че ли не се нуждае от чужди въпроси. През последните двайсетина години всевъзможните интервюта и анкети (една от тях излезе и като самостоятелна книга) ме карат да мисля, че големите, истинските въпроси всеки си ги носи в себе си, носи и мъчително, и гордо като несподелена любов, като памет или като парола. Не ще скрия, че на тях търся отговор в творчеството си, във всичко, до което съм се докосвал. Защо споделям тази изповед? Ами защото много често, когато съм принуден да отговарям на питанията на журналисти, на публицисти, усещам, че повтарям неща, които съм казвал вече, и то по няколко пъти, даже понякога се чувствувам неудобно, но се успокоявам с добре известната мисъл, че истината и искреността не се износват от употреба.

Естествено започвате разговора от началото, от корена, без който не можем. Интересувате се какво е за мене роднинят край, защо така здраво съм свързан с него? Този въпрос не ме изненадва, защото, да си призная, аз съм си го задавал, и то неведнъж и дваж. С годините човек става сантиментален, спомените все по-силно започват да упражняват своята тайнствена власт, детството, юношеството по-често започват да навестяват нощите. А има неща, които пепел не хващат.

На този свят съм дошъл без никаква медицинска помощ. Семейството ни беше безкрайно бедно дори за една сиромашка България. Живеехме малко встрани от селото, защо, разбрах после. Това е една много типична история. Баща ми е кръстен на селския свещеник Исай. Попът минавал не само за кръстник, но и за негов благодетел. Щедро му давал пари, но, разбира се, с голяма лихва, неусетно го обвързвал с полици и когато дългът станал порядъчно голям, „благодетелят" осъди татко, взе къщата и изгони семейството ни на улицата. Разказвам Ви това, защото в тези първи спомени е дълбоко, по израза на електрончиците, закодиран целият ни по-сетнешен живот. Преди още да съм чувал за Маркс, за Ленин, преди още да знам, че светът се люлее от революции, преди още да науча, че битието определя съзнанието, моят човешки път до голяма степен бе вече предрешен от алчността и грубостта на местната буржоазия. За мен срещата с марксическите идеи не беше щастлива случайност, а неизбежност, житейска необходимост.

Кога за първи път съм се срещал с тях ли? Ревниво, като скъп спомен пазя тази среща. Тя не дойде случайно. Дълбоко в себе си аз вече бях готов за нея. Беше през пролетта на 1922 година. Учех в гимназията в село Гушанци (Замфирово). Там за първи път отидох на комсомолски митинг. Организиран бе на селския мегдан. Спомням си как преди още да започне митингът, някой викна: „Ще говори Замфир!" Идеята по хиляди начини може да стигне до сърцето. Всъщност кой при кого отива — идеята при човека или човекът при нея, това е друг въпрос, но в моя живот онова слово на Замфир Попов ще остане да ечи постоянно. Тогава

Digitized by Google

не всичко разбрах, но запомних най-важното — чувството за съпричастност, което ме парна, съкаш бе въглен, още с първите думи. Усетих, че животът ми тръгва по нов път. Искам сега да кажа своята дума, да изразя своята благодарност към апостолите на партията, към моите първи учители по комунизъм: Замфир Попов, Георги Дамянов и Христо Михайлов. Вдъхновени, кристално чисти и смели, те превърнаха в огън всичко, до което се докоснеха.

Да отговоря на въпроса, как съм стигнал до барикадите на Септември 1923 година и какво съм преживял след разгрома, трябва да Ви занимавам дни и нощи. Това е одисеята на едно поколение. Началото на моя път е мегданът в Гушанци, т. е. пламенното слово на Замфир Попов. Не тръгнах слепешката, съзнавах, че той води към барикади, че по него ще ме дебнат подлостта и смъртта, но за мен друг път нямаше. Разбрах, че дружината трябва да расте.

През лятото на 1922 година, едва петнадесетгодишен, в мойто родно село Балювица, заедно с моя близък другар Александър Петров, ученик в Дърводелското училище в Берковица, основахме комсомолско дружество. Четях редовно органа на Комсомола „Младеж". А през учебната 1922—1923 г., вече ученик в гимназията в Берковица, продължих да членувам в ученическата комсомолска организация. През септември 1923 г., пак ученик в Берковската гимназия, вече шестнадесетгодишен, в навечерието на въстанието, бях изпратен като куриер да занеса паролата за въстанието в едно село. На другия ден заедно с група комсомолци от моето село и членове на Земеделския съюз (партийна организация в нашето село нямаше) заминах за Берковица. Аз се присъединих към едно картечно ядро (носех сандъче с картечни патрони), сформирано към локомотива от Христо Михайлов. Атакувахме заедно с други въстаници гарата на Берковица, в която се бяха укрепили военни.

Превзехме града. Държахме го три денонощия. Но откъм София пристигнаха тежко въоръжени шпицкоманди, разбиха отбраната на Петрохан и нахлуха в нашия край.

Това е хронологията на събитията. А другото, то е зад тях, в душите на хората. То трудно може да се разкаже. Истина е, че комунисти, комсомолци, сдружени земеделци, честните българи, които усетиха възторга на първите глътки свобода и видяха кървавите хора на черните капитани, вече не бяха същите, те, повярвайте, те се преродиха. Борбата в името на идеала се превърна в тяхна вътрешна същност, превърна се в борба на живот и смърт. Такива хора не могат да бъдат победени. Те извоюваха своето гвардейско звание.

В дните на въстанието бях 16-годишен. Може би характерният за младостта оптимизъм ми помогна по-бързо да преодолея болката от погрома. По-опитните непрекъснато подчертаваха, че никой от нас няма право да скланя глава, че големите, решаващите битки тепърва ни предстоят. Поех пътя на професионалния революционер. Изпълнявах поръчките на партията. През 1926 година стана провал. Преди да ме арестуват, успях да премина границата. В Югославия прекарах до 1929 г. Там през 1927 година встъпих в редовете на Бъл-

Digitized by Google

гарската комунистическа партия. Членувах в емигрантската партийна група.

Интересен е въпросът Ви за единството на революционната и литературната дейност и по-конкретно какво от това е спечелила едната и какво другата страна. За мен те винаги са били и са едно цяло, така да се каже, две страни на един медал. И затова си мисля имаме ли право да говорим за печалба. Когато сядам пред белия лист, аз не съм просто поет, а поет-комунист и, обратно, когато изпълнявам партийни задачи, винаги съм се стараел да ги изпълнявам като творец. Дълбокото ми убеждение е, че поезията и революцията винаги са вървели ръка за ръка, винаги са едно неразделно цяло.

Бях ученик във Врачанската гимназия, когато прочетох всичко, писано дотогава за Христо Ботев. Много пъти след това съм се връщал към живота и произведенията на нашия гениален поет. Но оная първа среща с поета и революционера Ботев ще остане за мен най-големият урок по поезия и гражданственост. Тя ме научи, че голямото изкуство е винаги революционно и че революцията е най-голямото изкуство.

Питате ме има ли разлика в ценностната система на комунистите от моята младост и днешните млади комунисти? Разлика безспорно има. И това е съвсем естествено. Всяко време предявява своите изисквания. А ние сме се родили, раснали и работили в не само различно време, а в различни епохи, решаваме различни задачи. И нито за миг не допускам, че е по-лесно днес на младите, които са в челния отряд за осъществяване на научно-техническата революция, отколкото на нас преди 60 години. Тайничко мога само понякога да им позавидя, че в днешната революция те отиват подготвени, въоръжени със знания, подкрепяни от всички, а ние някога защитавахме идеите си с преданост, с всеотдайност, с неуморим ентусиазъм. Кои са по-силни — не знам. Бих пожелал на младежите освен знанията дълбоко в себе си да носят и всеки ден да обогатяват нашите комунистически добродетели, свято да пазят званието комунист. То, както каза другарят Тодор Живков, се отстоява и защитава цял живот и с целия живот.

Накарахте ме дълго да се взирам по изминатия от мен път и да премислям събития, факти, за да отговоря на въпроса Ви дали понякога съм постъпвал не като комунист. Не смея да бъда категоричен в отговора. Та помислете си, това са 65 години организиран живот в Комсомола и партията, не е шега работа. През това време какво не е минало през главата ми. Истина е, че е имало моменти, когато съм се заблуждавал, когато съм допускал грешки, но никога съзнателно не съм нарушавал комунистическите принципи. Пазя ги като „светая светих". Мога да кажа — честно живях живота си.

Какъв е дългът на писателя-комунист ли? Ами най-общо казано, какъвто е дългът на човека-комунист и още нещо. Кое е това още нещо? Да бъде добър писател. Неумолим сте с въпросите какво разбирам под добър писател. Ще ви разкажа един случай, който се е врязал дълбоко в паметта ми. Беше малко преди фашисткият съд да произнесе присъдата по делото на Антон Иванов, Никола Вапцаров и другите дру-

Digitized by Google

гари. В килията си Антон Иванов четеше томче стихове от Некрасов. Още помня книжката малък формат от поредицата „Библиотека поэта“. Като видя, че проявявам интерес към книгата, той рече: „Ето това е истински граждански поет. Така трябва да се пише!“ Подаде ми томчето с думите: „Вземи го, на мене вече няма да ми е нужно“. Мисля си, че дългът на поета-комунист е да напише такива стихове, които със сърцето си изпя Вапцаров, и неотклонно, до последния си дъх да служи на делото на партията.

Поставяте ми един деликатен въпрос: как се чувствувам, когато ме критикуват като човек и като писател? На въпроса Ви бих отговорил с въпрос: кой се чувствува добре, когато го критикуват? Старая се да приемам критиката разумно, а не с насрещни необуздани емоции. Но да си призная, не ми е приятно, дори и когато тя е основателна. Въобще с резерви се отнасям към искреността на хора, които стават и с „чисто сърце“ благодарят за отправената по техен адрес критика. Мене ме боли, макар да разбирам, че имат основание. Това е, когато критиката е основателна, справедлива. И с времето се съгласявам с нея, правя си изводи. Но има и критика, която категорично не приемам, когато тя е тенденциозна, груба. Един от първите ми такива литературни критици бе тъмничарят в Старозагорския затвор. Идва един ден и носи вестник „РЛФ“, в който има и мои стихове. Зае надута поза и започна да прави подробен анализ на идейните ми „слабости“. От кожата си излизам, като слушам глупостите му, но какво да правя, мълча. Критиката е като меча — и рана прави и лекува. Накратко: уважавам честната, принципната, другарската критика. Уважавам я и като човек, и като поет.

Чувал съм да казват, че по-възрастните виждат по-добре надалеч, отколкото наблизо. Навярно затова ме и питате как виждам гражданина на планетата през 2045 година, т. е. сто години след победата над фашизма. Динамиката е космическа. Скоростите са шеметни. Науката прави изумителни открития. Всичко това ме затруднява в отговора. Но моето съкровено желание е на вековния юбилей от победата над монархофашизма земята да прилича на цветна градина, човечеството да е ликвидирало изцяло и завинаги каквато и да е заплаха за унищожаване на живота и „призракът на комунизма“ да бъде реалност по всички меридиани и паралели. С тая съкровена мечта живея десетилетия и вярвам, че ще се сбъдне, защото е мечтата на комунистите и на прогресивните хора от цял свят. А това вече е достатъчна гаранция за успех.

Тогава животът ще бъде само поезия, а социалните и политическите революции музеен експонат.

ЙОТО КРЪСТЕВ

Digitized by Google

В СБЛЪСЪК СЪС СТЕРЕОТИПИТЕ

ОЛЕГ БЕНОВ

В средата на януари т. г. окръжният комитет на БКП в Силистра публикува доклада и основните насоки за работата на окръжната партийна организация по ръководството на Комсомола и младежта за изпълнение решенията на XIII конгрес на партията. Те бяха предоставени за широко обсъждане. След два месеца бе проведено разширено заседание на окръжния комитет. На него присъствува членът на Политбюро и секретар на ЦК на БКП Чудомир Александров, както и кандидат-членът на ЦК на БКП и първи секретар на ЦК на ДКМС Андрей Бунджулов. Встъпително слово произнесе членът на ЦК на БКП и първи секретар на окръжния комитет на БКП Георги Кардашев.

Към подготовката на пленума бюрото на окръжния комитет на партията в Силистра е подходило по нов начин: организирането му е в хода на отчетно-изборната кампания в Комсомола и на партийните групи, а пленарното заседание — преди окръжната комсомолска конференция. Така са създадени условия за обвързване и взаимно проникване в действията, за обмен на идеи и информация, за конкретен разговор между всички органи и организации по проблемите на младежта и Комсомола.

За първи път е използвана нова форма за запознаване с материалите, които ще обсъжда пленумът на окръжния комитет на БКП. Те получават гласност чрез вестник „Силистренска трибуна“ достатъчно време преди пленарното заседание, за да се проучи общественото мнение и се анализират предложенията. На страниците на вестника и в радиопрограмата е открита рубриката „Младежта — творец на своето бъдеще“. До пленума в нея са публикувани повече от 30 материала и писма на партийни и стопански ръководители, ветерани на революционното движение, комсомолски активисти и общественици, дейци на образованието и културата, граждани. Много от отправените до местните ръководства критични бележки и въпроси по време на отчетно-изборната кампания в Комсомола са получили своевременен отговор в рубриката.

Откровеният и загрижен тон, духът на критика и самокритика по парливите проблеми на работата с Комсомола и младежта са пренесени от публикуваните материали в настъпилото оживление на дискусии и конкретна работа.

В дните на подготовката на пленума са организирани и проведени срещи-разговори на различни нива: бюрото на окръжния комитет на партията с бюрото на окръжния комитет на ДКМС и изпълнителния комитет на окръжния народен съвет; отделите на окръжния комитет на БКП с представители от ръ-

Digitized by Google

ководствата на държавните и обществените органи и организации, с ръководствата на културни институти и съюза на младата художествено-творческа интелигенция в окръга и др. На тях е обсъдена извършената дейност и резултатите от нея след публикуването на материалите за пленума, идеите и насоките за бъдещата работа с младежта.

Редица общински и заводски комитети на БКП, както и първични партийни организации са предприели непосредствени действия за усъвършенстване партийното ръководство на Комсомола съобразно изискванията на XIII конгрес на партията. За това са спомогнали организираните дни на партийните секретари в Силистра, Окорш, Зафирово и др. Общинският комитет на БКП в Дулово е провел свой пленум по партийното ръководство на Комсомола, а други общински партийни комитети са обсъдили проблемите на заседания на бюрата. На съвместни срещи на общинските комитети на партията с ръководствата на другите обществени организации и държавните органи в селищните системи са координирани и насочени усилията за извеждане на опит по определени проблеми в работата им с младежта. Уточнени са конкретните задачи за изпълнение до XV конгрес на ДКМС и до края на 1987 г. Те са взети на пряк отчет от общинските партийни комитети.

На основата на натрупания от три години опит всички първични организации са разработили и приели комплексни планове за работа с младежта. Плановете са съобразени с изискванията, очертани от материалите за пленума. Предприети са практически стъпки за засилване на партийното ядро сред изборния комсомолски актив. С партийни поръчения са изпратени млади комунисти на работа в общинските комитети на ДКМС.

Държавните и стопанските организации са анализирали дейността си по изпълнението на партийните и правителствените решения за работа с младежта и Комсомола. Тяхното внимание е съсредоточено към решаване проблемите на трудовата реализация на младите хора във всички сфери на обществения живот, на научното и техническото творчество на младежта, на условията на техния труд, отдих и др. Изградени са нови 16 младежки трудови колектива, 10 младежки конструктивно-технологически бригади, 11 младежки звена в селското стопанство, 14 клуба за ТНТМ, 2 клуба „Компютър". В Тутракан и Дулово са започнали работа два клуба „Прогрес". По примера на младежите от стопанска дирекция „Търговия" в Силистра в централната част на Дулово е обособена младежка търговска зона. С нарастващи грижи и внимание са обградени младите специалисти. Стопанските организации и предприятия са сключили нови 683 договора с младежи студенти. Сполучливи опити са направени за осмисляне отдиха и свободното време на младите хора: редица заведения за обществено хранене са предоставени за провеждане на мероприятия от комсомолските комитети; музикално-информационните програми в младежките клубове и домове са осмислени поновому; художествено-творческата интелигенция и културните институти са навлезли по-определено с творчеството си сред младежките колективи.

В резултат на извършеното настъпва подобрение в работата на комсомолските организации. Неприсъщите за младежта и Комсомола стереотипи на дейност започват да рухват под на-

Digitized by Google

хора на изграждащите се нови взаимоотношения на доверие, равностойно партньорство и зачитане на мненията, повишена взискателност и отговорност. Проявява се ново разбиране у комсомолците за собствените им проблеми и тяхното решаване. Прилага се положителен опит от дейността на комсомолците от побратимената Хмелницка област на УССР. Всичко това проличава на комсомолскнте отчетно-изборни конференции в редица колективи и в общините Силистра, Тутракан, Алфатар, Главиница.

Така извършеното в периода на подготовката на пленума доказва своята полезност. Правилното планиране на действията във времето, повншената активност и инициативност, откровеният диалог между партийните и комсомолските организации, създаването на обстановка на критичност и самокритичност, конкретност и реалност в изпълнение на поетите задължения — ето това са някои от съществените измерения на творческия подход на окръжния комитет на БКП в преустройството на практическата дейност. И още нещо. Гласността има решаваща роля. Тя се превръща в постоянен спътник на делата.

С изпълнение на конкретни задачи в подготовката на пленума активно са участвували членовете и кандидат-членовете на окръжния комитет на партията. А това е нова стъпка в преустройството на стила и методите на работа на колективния орган и неговия състав.

Пленарното заседание на окръжния комитет на БКП се яви своеобразно продължение на започнатия разговор, на предприетите мерки за реализиране на насоките. Свои мисли и съображения споделиха 16 партийни, държавни, обществени и младежки дейци. Други „от място" изказаха съображения и направиха конкретни предложения за промени в отделни текстове на насоките и проекта за решения.

Първостепенно място както в документите, така и във встъпителното слово и изказванията зае въпросът за реализацията на младежта от окръга в условията на научно-техническата революция. Вниманието се съсредоточи върху потребността от качествено нов труд на младите хора, формирането и утвърждаването на ново технологическо мислене у тях чрез разгръщане на движението за ТНТМ, борбата на партийните органи и организации с бюрократизма и консерватизма.

Като ключов проблем за развитие на окръга в новите условия се очерта решителното издигане на образованието и квалификацията на младите работници, подготовката на специалисти от нов тип. Във встъпителното слово на първия секретар се посочи, че нещата са стигнали дотам да бъдат ухажвани и икономически, и социално определени млади хора, да им се създава чувство на незаменяемост само и само да не напуснат трудовия колектив. Критерият за добре свършена работа в борбата срещу това явление е срамът на такива млади хора да се влачат на опашката на живота. Правилно окръжният комитет определи водещата роля на трудовия колектив, който с подходящ механизъм да утвърждава стремежа на младия човек към върховете на професионализма, а в партийната практика особено място има ежедневният партиен контрол.

Задълбочен разговор предизвика въпросът за отношението на младите хора към труда и трудовото възнаграждение. Посочено бе, че усилията и непримиримостта на партийните органи

Digitized by Google

и организации към съществуващите недостатъци трябва да се пренесат по цялата верига на политическата система и да са постоянен белег на революционността. Борбата срещу уравниловката и нарушенията на социалистическата справедливост трябва да се води от гледна точка на единството на права и задължения.

Въпросите за използването на свободното време на младите хора, както и за базата за младежки дейности, също оживено се дискутираха на пленарното заседание. Проявена бе известна едностранчивост във вижданията на изказалите се в посока на удовлетворяване на младежките потребности от развлечения.

Пленумът направи извода, че откритият и честен диалог с младежта, изучаването на изменеиията на нейните потребности и интереси, решителното разделяне с често срещаните слабости — инерция, просветителство и назидателен тон, са основа за промени в идеологическата работа. Едно от нейните съществени направления сега е класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на младежта и по-конкретно възродителният процес.

На пленарното заседание се очертаха някои черти на преустройството в подхода на партийните органи и организации по ръководството на младежта: по-висока взискателност както към комунистите, изпратени с поръчение в Комсомола, така и към всички органи и кадри по работата им с младежта; борба срещу проявите на формализъм и опекунство; открит диалог във взаимоотношенията с комсомолските органи, организации и дружества; конкретна загриженост и работа с комсомолските кадри и активисти за повишаване на организационната им култура. Организационното и политическото състояние на комсомолското дружество се издигна като критерий за боеспособността на първичната партийна организация.

Пленумът подчерта, че правилното приложение на принципите на равноправно партньорство между Комсомола и държавните органи и останалите обществени организации, както и ясното разграничаване на функциите и отговорностите между тях е основа за преустройство и в собствената им дейност.

В словото си членът на Политбюро и секретар на ЦК на БКП Чудомир Александров с дълбочина и аргументираност обоснова необходимостта както от преустройство в партийната работа с Комсомола и младежта в условията на качествено новия растеж, така и от самопреустройството в дейността на младежката организация. Усилията сега следва да се съсредоточат към новите подходи за изпълнение на вече приетите програми. Отбелязвайки, че еднозначна и еднопосочна оценка за пленума не може да има, той подчерта, че работата по време на подготовката и водения разговор в окръга, пренесен и на пленарното заседание, оживено дискутираните документи, са верен отклик на новите потребности и несъмнен принос в дейността на партията след XIII конгрес по пътя на преустройството.

Подготовката и провеждането на пленума на окръжния комитет на БКП в Силистра бележи първите стъпки на партийните органи и организации по пътя на преустройството на партийното ръководство на Комсомола и младежта, а и на елементи от партийно-организационната работа като цяло.

Digitized by Google

В СЪОТВЕТСТВИЕ СЪС СЪВРЕМЕННИТЕ ИЗИСКВАНИЯ

ПЕНКА ЯНАКИЕВА
кореспондентка на „Партиен живот" за Русенски окръг

Стратегическата концепция на Българската комунистическа партия за качествено нов растеж в икономиката и в другите области на обществения живот ясно изразява назрялата социална потребност от преустройство. Декемврийският пленум на ЦК на БКП (1986 г.) очерта практическите подходи за осъществяването му. Особеностите на етапа, в който навлиза страната ни, диктуват нови изисквания към ръководните кадри. Те са първият обект на преустройството. През януари т. г. окръжният комитет на БКП — Русе разгледа проблемите на по-пълното привеждане на работата с ръководните кадри в съответствие с изискванията на съвременния етап на социалистическото строителство. Основния доклад на пленума изнесе Иван Андреев — секретар на окръжния комитет на БКП. В работата на пленарното заседание участвува Чудомир Александров — член на Политбюро и секретар на ЦК на БКП.

Пленумът оцени кадровата работа в окръжната партийна организация и очерта насоките за нейното усъвършенствуване. Изпълнението на приетите мерки безспорно ще спомогне да се издигне на качествено ново равнище ролята на ръководителите в овладяването на закономерностите на научно-техническата революция, в укрепването на самоуправляващите се социалистически организации, в ефективното използване на създадения мощен производствен и научен потенциал на окръга. И в доклада, и в изказванията като основна за партийните органи и организации се посочи задачата да формират нов тип ръководители. Единодушно бе мнението, че верният път за успешното й изпълнение е усъвършенствуването на **подготовката на ръководните кадри.** Решените и нерешените въпроси в тази област бяха поставени на критичен анализ и оценка.

Отбеляза се, че досегашната система е осигурявала последователност и системност, класово-партийна насоченост и диференцираност при обучението и възпитанието на кадрите. Провеждала се е и системна работа за повишаване на общата им политическа и управленска култура, на деловата им квалификация. Но както се подчерта в доклада и се потвърди от изказалите се, подготовката на кадрите е била насочена предимно към усвояването на новата терминология, без да осигурява достатъчно задълбочено осмисляне на същностните характеристики на новите задачи. Тя не води до овладяване на подходите за тяхното решаване, не допринася за преодоляване на съществуващата диспропорция между потребностите от интелектуално-творчески способности и действителната подготовка на кадрите. В този смисъл една част от изказалите се отправиха остра кри-

Digitized by Google

тика към ръководствата на филиала на Академията за обществени науки и социално управление в Русе, междуокръжната партийна школа в Разград, Централната комсомолска школа. Към тях се предявиха претенции да внедрят нови форми и подходи в обучението с цел знанията да се съпътствуват и с усвояването на практически умения за приложението им в непосредствената работа. *„На нас отдавна са ни познати* — сподели Венцислав Калчев, първи секретар на окръжния комитет на ДКМС — *такива динамични форми за подготовка на актива като оперативки на апарата на окръжния комитет в общините, формиране на работни групи за анализ и предложения по даден проблем, мозъчни атаки и др. Слабост е, че ние недостатъчно ги използваме в работата си. Но още по-голяма слабост е, че те липсват и там, където се обучават нашите кадри и активисти."* А позицията на Тринадесетия конгрес на БКП за подготовката и преподготовката на ръководните кадри е ясна: „Да се осигуряват техният постоянен интелектуален растеж и професионализъм в управлението, да се формират нагласа за творческо и критично мислене, умение да се прилагат придобитите знания в практическата дейност..." Това налага с нови методи — организационни, образователни и управленски, кадрите да придобият по-голяма компетентност в конкретната работа по изпълнението на задачите в условията, в които са поставени да работят.

Не бе отмината и другата страна на въпроса — **самоподготовката.** *„Редица ръководни кадри живеят със самочувствието, че имат необходимата политическа и организационна култура и подценяват самоподготовката си"* — сподели Юлка Пантелеева, първи секретар на общинския партиен комитет в Ценово.

Бойчин Бойчев, секретар на общинския комитет на БКП — Русе, беше категоричен: *„Във всеки случай би било по-добре, ако институтите за обучение на кадрите се съобразяват повече с потребностите от наука, от практически знания, а не с осигуряването на необходимите бройки за различните курсове. Заслужава да се помисли за намаляване броя и продължителността на курсовете с откъсване от производството за сметка на използването на активни форми на обучение и на самостоятелната работа на курсистите, т. е. преподавателите „да слязат" при тях и да работят с тях на място."* На пленума стана дума и за положителния опит в Германската единна социалистическа партия. В партийната школа в гр. Потсдам за нуждаещите се от обучение млади жени — специалистки, майки с малки деца, многодетни или обвързани с грижи за стари хора, а също и тези, които не могат да се откъснат от пряката си работа, се организират задочни курсове. Приемът в тях се осъществява с полагането на предварителен изпит за проверка на общата култура и подготовка. Преподавателите организират очните занятия в съответните селища, периодически идват за даване на консултация по отделни теми, дори изпитват на място. Изградени са и вечерни курсове. Пленумът препоръча този опит да се изучи и пригоди за нашите условия.

Задълбочено и всестранно се разгледаха проблемите на по-пълното демократизиране на **работата с кадрите.** Известно е, че през последните 10—15 години в окръга успешно се експериментираха и доказаха предимствата си конкурсната система и изборността. *„Не беше лесно да се преодолее традиционализмът —*

Digitized by Google

сподели Румяна Радкова, секретарка на заводския партиен комитет в химическия комбинат „Г. Генов" в Русе. — *Ние в комбината дълго спорихме. Имаше доста сблъсъци, критика и упреци, докато успяхме да наложим конкурса като трайна практика, а не само като експеримент. И не бива да отстъпваме. Но ето че няколко пъти чета в окръжния вестник: конкурс по документи. Питам — да не е грешка, а ми отговарят, че с новия Кодекс на труда се дава възможност и за този вид конкурс. Мисля си — ето една вратичка. За едни — конкурс по документи (но нали така беше и преди), а за други — ще ги проверяваме какво могат и знаят. Ако ще е конкурс, то той да бъде такъв в истинския смисъл на думата. Може би действително има длъжности за някои райони в нашата страна и особено за висшите ръководни кадри в асоциациите, обединенията и др., за които трудно би се постигнала обективност при оценката на качествата на кандидатите в рамките на един конкурс. В такъв случай би трябвало в разпоредбите на кодекса да се упоменат точно длъжностите, които следва да се заемат с конкурс по документи.*"

Решителният преход към нов, демократичен стил и подход в изграждането и функционирането на органите за самоуправление на трудовите колективи създаде изключително благоприятни условия за задълбочено и критично **изучаване и оценяване на кадрите.** Усъвършенстването на работата в тази насока намира израз в обогатяването на формите за конкурс и избор — разработка и защита на теми по определен проблем, свързан с предстоящата работа, за която се кандидатствува, ситуационни методи, тестове, среща-разговор в трудовия колектив и други форми за по-прецизна проверка на качествата на бъдещите ръководители.

На пленарното заседание се посочи, че солидна предпоставка за качествено провеждане на конкурса и избора е извършената предварителна работа с **резервните кадри.** През периода 1977—1986 г. реализирането на резерви на номенклатурни длъжности към окръжния комитет на БКП е 76,1 на сто от общия им състав. Това е резултат на широко разпространения опит на корабостроителния и кораборемонтен завод „Иван Димитров" — Русе за подбор и издигане на резервни кадри из средата на работниците. Натрупан е солиден опит и по подготовка на кадри от сферата на материалното производство за ръководните органи на Димитровския комсомол. В периода след Дванадесетия партиен конгрес в окръга не е издигнат нито един младежки ръководител, който да не е работил в трудов колектив, за да изпита неговата проверка и закалка.

Нещо повече. Още Дванадесетият партиен конгрес постави въпроса за подбора на **кадрите из средата на безпартийните,** доказали своята преданост към делото на социализма и притежаващи необходимите делови и морални качества. Тази постановка е вече усвоена и реализирана в най-големите комбинатски и заводски партийни организации в Русе: корабостроителния и кораборемонтен завод „Иван Димитров", машиностроителния завод „Георги Димитров", химическия комбинат „П. Караминчев" и др. От заелите през периода между Дванадесетия и Тринадесетия конгрес на БКП ръководна работа кадри 7 на сто са членове на ДКМС, 42 на сто — безпартийни.

Digitized by Google

Проблемът за **единството на думи и дела** като задължителен компонент на стила на ръководните кадри постави Сава Кутев, дългогодишен партиен секретар, работник в корабостроителния и кораборемонтен завод „Иван Димитров" — Русе. *„Колко често ние в цеха и в комбината обещаваме да ликвидираме щурмовщината, да заздравим дисциплината, да премахнем самоотлъчките, а после не успяваме и никой не ни търси сметка за неизпълнение на дадената дума. А не са малко и случаите, когато отговорни ръководители на събрания и конференции очертават големи перспективи, с лекота раздават обещания за подобряване на материалната база, на условията на труд или на технологиите в производството. Не сме чули обаче някой да контролира или да търси отговорност за изпълнението на подобни обещания. Понякога форумите отминават, ефектното изказване се е запомнило, но реални резултати няма. Така у хората се изгражда недоверие към обещанията от трибуните, руши се авторитетът на партията, къса се вярата на народа в нея. Необходимо е да се въведе строг контрол за точно изпълнение на дадената дума както от работниците, така и от ръководителите. Строгата взискателност да се превърне в постоянна характерна черта на стила и методите на работа на всички ръководителни органи и кадри".*

Всеки от трибуната, а някои и от местата си в залата, от своя пост на секретар, специалист или работник, но при всички случаи от позицията на комунист оценяваше, предлагаше, споделяше становища и мисли в духа на постановките и изискванията на Декемврийския пленум на ЦК на БКП.

Творческата критична и самокритична атмосфера на пленарното заседание бе резултат на добрата предварителна подготовка. Дължи се и на обстоятелството, че работата с ръководните кадри се разглеждаше като органичен елемент и решаващ фактор за предстоящите дълбоки изменения в социално-икономическото развитие на окръга.

Приетите от окръжния комитет на БКП мерки осигуряват повишени изисквания при подбора, издигането и оценката на кадрите. В тях са конкретизирани задачите за укрепване на връзките и приемствеността между различните поколения кадри, за засилване на политическото им възпитание, организационна култура и делова квалификация. Те отразяват изискването на Тринадесетия конгрес за повишена динамика в движението на кадрите, за смело издигане на млади, подготвени хора, заредени с най-новото, прогресивното, за засилване демократизма в кадровата работа. Изпълнението на тези мерки ще позволи по-ефективно и комплексно да се използват перспективното планиране, работата с резервите, атестирането, обновяването и сменяемостта, отзоваването на неоправдалите гласуваното им доверие. В края на 1989 г. се предвижда контролен пленум за резултатите от изпълнението на взетите решения. Времето дотогава ще бъде време на проверка за формирането на нов тип ръководители, които живеят с новите задачи и отстояват изпълнението им, които с демократичен стил и творчески подход осигуряват необходимия ред, дисциплина и отговорност на всяко работно място в борбата за качествено нов растеж в икономиката, науката, културата и във всички сфери на обществения живот в окръга.

Digitized by Google

БЛИЗКО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Представители на общинския комитет на БКП в Пещера посетиха Ботевград. В продължение на два дни те гостуваха на своите другари, обменяха опит, запознаха се с партийната работа в общината, с промишлените предприятия. По време на своите разговори двата общински комитета се договориха да установят близки взаимоотношения на сътрудничество, обмяна на документи, групи и пр. с оглед да осигурят по-добри условия за качествено ново развитие на двете селищни системи в духа на словото на другаря Тодор Живков в Русе от януари т. г.

В сключения договор за сътрудничество те предвидиха да изграждат целеви колективи за решаване на възлови въпроси, близки за двете общини, да установят отношения на взаимопомощ между сродни предприятия и учреждения, да развиват временни и постоянни форми на фирмена търговия, като обменят стоки на стойност над един милион лева.

Най-важните области на сътрудничество в икономическата област са взаимопомощта за разширяване на строителните възможности на двете общини и избирането на важни общи теми в областта на техническия прогрес, по които да обединят усилията си до тяхното решаване и прилагане в практиката.

Предвидено е да продължи обмяната на опит, започнала с това посещение, в областта на партийно-организационната и идеологическата работа. Тя ще обхване обогатяването на програмите им за изпълнение решенията на Тринадесетия конгрес, по работата с новоприетите комунисти, активизиране на членовете на комитетите, по ръководството на първичните партийни организации, подготовката на висококвалифицирани кадри и др.

Своите взаимоотношения, както се вижда, двете селищни системи ще градят на основата на широка взаимна помощ. Но в общия си документ общинските комитети са предвидили и условия за състезание в по-доброто изпълнение на задачите на текущата петилетка. В системните срещи те ще съпоставят своите постижения за качествено нов растеж в икономиката, за ускоряване на научно-техническия прогрес, за масовизиране на рационализаторската и изобретателската дейност, нарастване на обществената производителност на труда, за решаване на социалните въпроси. За база ще им служи постигнатото през първата година на петилетката — 1986 година.

Собствена информация

Digitized by Google

КАДРОВИ ПРОМЕНИ В ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИ

ИВАН ДИМИТРОВ ПАНЕВ, член на ЦК на БКП, член на Държавния съвет на НР България, първи секретар на Софийския градски комитет на партията.

Роден е на 15 декември 1933 година в Пловдив. Произхожда от прогресивно работническо семейство. Има висше икономическо образование.

В РМС членува от 1947 годнна, а в БКП — от 1957 година. Висше образование завършва през 1956 година във Висшия икономически институт „Карл Маркс" — София. Като ученик и студент непрекъснато е избиран в комсомолските ръководства. Дългогодишен младежки деятел. Последователно е бил инструктор, завеждащ отдел, секретар по пропаганда и агитация и първи секретар на градския комитет на ДКМС в Пловдив. От 1963 година е заместник-председател на градския народен съвет, а от 1964 година е заместник-председател на окръжния народен съвет в Пловдив. Член е на градския и на окръжния комитет на БКП. От 1965 до 1968 г. е председател на изпълнителния комитет на градския народен съвет в Пловдив. Член е на бюрото на окръжния комитет на партията. През 1968 г. на XI конгрес на Комсомола е избран за първи секретар на Централния комитет на ДКМС. Същевременно е председател на Комитета за младежта и спорта при Министерския съвет. От 1971 до 1977 година е председател на изпълнителния комитет на Софийския градски съвет. Член е на бюрото на градския комитет на БКП в София. През 1977—1987 г. е първи секретар на окръжния комитет на партията в Пловдив. През март 1987 г. е избран за първи секретар на Софийския градски комитет на БКП.

От IX партиен конгрес е кандидат-член, а на X конгрес досега е член на Централния комитет на БКП. От 1981 г. досега е член на Държавния съвет на НР България.

ПАНТЕЛЕЙ ЛАЗАРОВ ПАЧОВ, член на ЦК на БКП, първи секретар на окръжния комитет на партията — Пловдив.

Роден е на 24 февруари 1939 г. в Асеновград. Произхожда от революционно работническо семейство. Има висше образование — инженер. Завършил е и двегодишния курс на Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП.

Висшето си образование завършва в Института за стомана и сплави в Москва. Започва работа в завод „Балкан" — Пловдив като старши и главен технолог. От 1966 г. е в Завода за пишещи машини — Пловдив, отначало главен технолог и след това осем години е заместник-директор. Бил е секретар на първична партийна организация и член на заводския партиен комитет. Избиран е за член на бюрото на градския комитет на Комсомола в Пловдив. От 1977 г. е на партийна работа. Последователно е инструктор в окръжния комитет на БКП и секретар на общинския комитет на БКП — Пловдив. През 1981—1984 г е секретар на окръжния комитет на партията по организационните въпроси. От 1984 до 1987 г. е първи секретар на общинския комитет на партията — Пловдив. Член е на бюрото на окръжния комитет на БКП. През април 1987 г. е избран за първи секретар на окръжния комитет на партията — Пловдив.

От XII партиен конгрес е кандидат-член, а от XIII конгрес е член на ЦК на БКП.

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ЗА ПАРТИЙНАТА ПРОСВЕТА

НОВИЯТ ИКОНОМИЧЕСКИ МЕХАНИЗЪМ И СОЦИАЛИСТИЧЕСКОТО СТОПАНСКО САМОУПРАВЛЕНИЕ

Иван Ангелов

Това е темата, разработена в третия свитък на сборника от помощни материали с общо заглавие „Стратегия на качествени промени", която отдел „Идеологическа политика" на ЦК на БКП предлага в помощ на пропагандистите, лекторите и агитаторите. Разработката на проблемите по тази тема има методически характер. В нея авторът ст. н. с. Иван Ангелов, д-р на икономическите науки, разглежда въпросите в четири раздела:

I. Защо ни е необходим нов икономически механизъм? II. Социалистическо стопанско самоуправление — същност и организационни структури; III. Система на централизирано икономическо управление; IV. Трудности на прехода към икономически механизъм на социалистическото стопанско самоуправление.

Тринадесетият конгрес на партията разработи стратегията за качествено нов растеж, за дълбок и всеобхватен поврат във всички сфери на живота. Тази стратегия намери своята по-нататъшна конкретизация в решенията на Декемврийския пленум на ЦК на БКП. Разработените от пленума основни проблеми на социално-икономическото развитие на страната, на практическите подходи за качествено усъвършенстване на управлението на народното стопанство бележат важен етап от работата и борбата за изпълнение решенията на XIII конгрес на партията. В това отношение голямо значение имат словото на другаря Тодор Живков пред пленума на окръжния комитет на БКП в Русе и неговата Докладна записка до Политбюро на ЦК на БКП във връзка с Януарския пленум на ЦК на КПСС (1987 г.), в които се съдържат нови виждания и подходи, програмни решения, постановки и оценки за партийната стратегия. Изключителното значение на тези партийни документи налага необходимостта тяхното съдържание всестранно да се изучи и дълбоко да се усвои от комунистите и всички трудещи се. Сложността на материята изисква от ръководителите на учебните звена с голяма отговорност да подходят към изучаването на съдържанието на партийните документи, а в процеса на преподаването в максимална степен да се съобразяват с **конкретните условия и задачите**, стоящи пред трудовите колективи. Изучаването на партийните документи следва да създава атмосфера на новаторско мислене и творчески търсения, на критичност и самокритичност, на стремеж към постигане на високите критерии на качествено новия растеж.

* * *

В помощ на участниците в учебните звена на партийната просвета Партиздат пусна от печат и брошурите под следните заглавия:

— **Социално управление и самоуправляващи се организации** от проф. **Васил Мръчков**, д-р на юридическите науки.

— **Научно-техническата революция и задачите на научния фронт** от ст. н. с. **Костадинка Симеонова**, д-р на философските науки.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

ТОДОР ЖИВКОВ

НА РАБОТА ЗА ПО-НАТАТЪШНО ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА КУРСА ЗА КАЧЕСТВЕНО НОВ РАСТЕЖ

Под това заглавие Партиздат публикува в отделна брошура доклада на генералния секретар на Централния комитет на Българската комунистическа партия и председател на Държавния съвет на НР България Тодор Живков пред Националното съвещание на партийния, държавния и стопанския актив на 4 март 1987 година.

XIII КОНГРЕС НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

(Стенографски протокол)

Партиздат пусна от печат в три части (три тома) стенографски протокол на материалите от заседанията на XIII конгрес на Българската комунистическа партия, състоял се от 2 до 5 април 1986 година. В първа част са отразени материалите от първо—трето пленарно заседание (2—3 април). Тук са публикувани словото на другаря Тодор Живков при откриване на конгреса, избор на ръководни органи на конгреса и утвърждаване дневния ред за неговото провеждане. Следват Встъпителното слово на генералния секретар на ЦК на БКП Тодор Живков пред XIII конгрес, докладът на председателя на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП Стоян Караджов по отчета на ЦКРК и избор на помощни работни органи на конгреса. По-нататък са поместени изказванията по първа и втора точка от дневния ред на конгреса, а именно: по Отчета на ЦК на БКП пред XIII партиен конгрес, Тезисите на конгреса за социалното, икономическото и културното развитие на НРБ през деветата петилетка (1986—1990 г.) и до 2000 година и по Отчета на ЦКРК за периода 1981—1985 година. Първата част от стенографския протокол завършва с приветствията до конгреса от ръководителите на чуждестранните делегации, произнесени на срещи с партийния актив и трудещите се на София на 3 и 4 април 1986 година.

Част втора от стенографския протокол съдържа материалите от четвъртото заседание (3 април) по секции.

Част трета отразява пето—девето пленарно заседание (4—5 април), в които са поместени изказванията по първа и втора точка от дневния ред на конгреса и приветствия на чуждестранни гости, Решение на XIII конгрес за Тези за работата на партията, за социалното, икономическото и културното развитие на НРБ през деветата петилетка (1986—1990 г.) и до 2000 година, Заключителното слово на генералния секретар на ЦК на БКП Тодор Живков пред конгреса и др. В приложения са публикувани Отчетът на ЦК на БКП пред XIII партиен конгрес, Тезисите на конгреса, Отчетът на ЦКРК за периода 1981—1985 г. и Уставът на Българската комунистическа партия.

20 700 Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Digitized by Google

U.C. BERKELEY LIBRARIES
C005352215
Digitized by Google

Digitized by Google